

NÜXÍRAXÛXÛ I
TUPANAARÛ ORE

(Seleções)

Seleções do
Antigo Testamento
das Sagradas Escrituras
no idioma
ticuna

Liga Bíblica

A Palavra de Dues nos mãos do povo

Seleções do
Antigo Testamento
das Sagradas Escrituras
no idioma
ticuna

Primera edição, 2007

Segunda edição, 2009

© Wycliffe Bible Translators

Concede-se autorização para copiar, distribuir e comunicar ao público este texto, com as seguintes restrições:

- Atribuição. Deve-se reconhecer e dar crédito à Wycliffe Bible Translators (mas não de uma forma que possa sugerir a colaboração dela ou seu apoio na aplicação da obra).
- Comercialização. Não se pode utilizar esta obra para fins comerciais.
- Obras derivadas. Não se pode alterar ou transformar este texto, nem gerar obras derivadas dele.

PRÓLOGO

Estas seleções do Antigo Testamento das Sagradas Escrituras são publicadas com o objetivo de colocá-las à disposição dos falantes do idioma ticuna que residem na selva à beira do rio Amazonas e seus afluentes.

ÍNDICE

Gênesis	7
Êxodo	74
Levítico	118
Números	125
Deuteronômio	146
Josué	155
Juízes	176
Rute	192
1 Samuel	199
2 Samuel	236
1 Reis	250
2 Reis	284
1 Crônicas	312
2 Crônicas	326
Esdras	334
Neemias	347
Ester	356
Jó	368
Salmos	385
Provérbios	512
Eclesiastês	522
Cântico dos Cânticos	528
Isaías	530
Jeremias	546
Lamentações de Jeremias	568
Ezequiel	571
Daniel	583
Oséias	604
Joel	611
Amós	615

Obadias	620
Jonas	622
Miquéias	626
Naum	631
Habacuque	633
Sofonias	636
Ageu	639
Zacarias	642
Malaquias	648

GÊNESIS

(Naanearü ügüchiga)

Guxūma ga yema Tupana ngoxēēxūchiga

1 ¹⁻²Noxriarü ügügu rü Tupana nanaxü i guxūma i dauxūwa ngēxmaxū rü nhaa naane. Notürü nhaa naane ga noxri rü taxūta aixcuma mea inanu rü dexátüüwa nayexma rü naxēanemare. Rü nüma ga Tupanaãxē rü naétügu nachūxū. ³Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü: —_iNangexmax i ngóonexū! —nhanagürü. Rü ningóone. ⁴Rü Tupana rü yema ngóonexūmaxā nataãxē rü yemaçax nüxriuwama nanayexmaxēxē ga yema ngóonexū nüxna ga yema ēanexū. ⁵Rü yema ngóonexū rü ngunexūgu nanaxüéga rü ga ēanexū rü chūtaxūgu. Rü yemaacü ningu ga nüxíraxūxū ga ngunexū. ⁶Rü yemawena rü nhanagürü ga Tupana: —Name nixí i ngēma dexá i cherena ixixū rü nachūxnagü nax tama ngēma dexá i nhaxtüwa ngēxmaxūna yaxūxūçax rü ngēmaacü nax naxächicaanexūçax i norü ngāxūwa —nhanagürü. Rü yemaacü nixí. ⁷Rü yemaacü Tupana nanaxüchicaane ga yexguma yaxūgachixēēãxgu ga yema

cherena nüxna ga yema dexá ga nhaa naanewa yexmaxū. Rü dauxūwa nayexma ga caixanexū rü natüüwa ga dexá. ⁸Rü Tupana rü naanetiwemaxā nanaxu ga yema dauxūwa yexmaxū. Rü yemaacü ningu ga norü taxre ga ngunexū. ⁹Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü: —_iNhaa dexá i waixümüétüwa ngēxmaxū rü wüxiwa naxū nax ngēmaacü nangóxūçax i paanexū! —nhanagürü. Rü yemaacü nixí. ¹⁰Rü yema paanexū rü waixümügu nanaxüéga ga Tupana. Rü yema dexá ga wüxiwa üxüchiüxū rü mármxā nanaxu. Rü Tupana nüxū nadau ga nax namexū ga guxūma ga yema. ¹¹Rü nhanagürü: —_iNaxügü i waixümüwa i naguxūraūxū i nanetügü rü natüanegü i äxchiréxū rü naigü i oóxū! —nhanagürü. Rü yemaacü nixí ga nangóxū. ¹²Rü yexguma yema waixümüwa narütügü ga naguxūraūxū ga nanetügü rü natüanegü ga äxchiréxū rü naigü ga mexū nax nangóxū i norü o. Rü Tupana nüxū nadau ga nax namexū ga guxūma ga yema nangoxēēxū. ¹³Rü yemaacü ningu ga norü tamaepūx ga ngunexū. ¹⁴⁻¹⁵Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü: —_iNangexmax i omügü i

dauxüwa nax naanexü
 nangóonexëëxüçax rü nax
 nangemaxüçax i ngunexü rü chütaxü, rü
 ngëmaäcü nüxü icuáxüçax i wüxichigü i
 ngunexü rü taunecü rü mucü!
 —nhanagürü. Rü yemaacü nixí. ¹⁶Rü
 yemaacü nanaxü ga yema taxre ga
 ngóonexëëxüxü ga üaxcü rü tauemacü,
 rü ngëma rütamaexü nax ngunecü
 inabáxixüçax rü ngëma rüxíramaexü
 nax chütacü inabáxixüçax. Rü nanaxü ta
 ga woramacurigü. ¹⁷⁻¹⁸Rü dauxüwa
 nanayexmagüxëxë nax nhaa naanegu
 nabáixgüxüçax i ngunecü rü chütacü.
 Rü yemaacü yema éanexüna
 nayaxügachixëxë ga ngóonexü. Rü
 Tupana nüxü nadau ga nax namexü ga
 guxüma ga yema. ¹⁹Rü yemaacü ningu
 ga norü ägümücü ga ngunexü. ²⁰Rü
 nhüxüchi Tupana rü nhanagürü:
 —¡Dexáwa nangó rü yamu i
 naguxüraüxü i choxnigü rü
 naguxüraüxü i tãxacü i to i dexáwa
 maxëxü! ¡Rü ngëxgumarüxü ta nangó i
 naguxüraüxü i werigü i nhaa
 naaneétügu ixüüxü! —nhanagürü. Rü
 yemaacü nixí. ²¹Rü yexgumarüxü ta
 Tupana nanaxü ga naexügü i taxüchixü
 i márwa maxëxü. Rü nanaxü ta ga
 naguxüraüxü ga choxnigü i dexáwa
 maxëxü, rü naguxüraüxü ga werigü i
 äpexátüxü. Rü Tupana nüxü nadau ga
 nax namexü ga guxüma ga yema
 naxüxü. ²²Rü mexü ga ore namaxã
 naxuegu ga yema naxüxü, rü
 nhanagürü: —¡Pexãxacügü rü pimu
 penapagüxëxë i taxtügü rü már! ¡Rü
 pema i werigü, rü penapaxëxë i nhaa
 naane! —nhanagürü. ²³Rü yemaacü
 ningu ga norü wüximëxpüx ga ngunexü.

²⁴Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü:
 —¡Nangexmãx i naanewa i
 naguxüraüxü i naexügü i naxüna
 ixügüxü, rü naexügü i naixnecüwa
 maxëxü, rü naexügü i waixümüanegu
 nügü itügüxü! —nhanagürü. Rü
 yemaacü nixí. ²⁵Rü yemaacü Tupana
 nanaxü ga naguxüraüxü ga naexügü ga
 naixnecücüãx ga idüraexü, rü naexügü i
 naxünaügü ixügüxü, rü naexügü i
 waixümüanegu nügü itügüxü. Rü nüxü
 nadau ga nax namexü ga guxüma ga
 yema. ²⁶Rü yexguma ga Tupana rü
 nügümãxã nhanagürü: —¡Ngíxã
 yigüraxüãcü tanaxü ya yatü! Rü nüma
 rü taxrüxü tá naãxëxü nacuaax nax
 namaxã inacuáxüçax i guxüma i ngëma
 dexáwa maxëxü, rü ngëma werigü, rü
 ngëma naxünaügü, rü ngëma naexügü i
 naixnecüwa maxëxü —nhanagürü. ²⁷Rü
 yemaacü Tupana rü nügüraxüãcü
 nanaxü ga duü, yatüxü rü ngexü. ²⁸Rü
 yexguma ga Tupana rü mexü ga ore
 namaxã naxuegu rü nhanagürü nüxü:
 —¡Pixãxacügü rü pimu! ¡Rü penapaxëxë
 i nhaa naane, rü namaxã ipecuá i
 choxnigü, rü werigü, rü guxüma i
 naexügü rü ngëma nhaxtúanegu ixüxü!
 —nhanagürü. ²⁹Rü yemawena rü
 nhanagürü ta nüxü: —Düçax, marü
 pexna chanaxã i guxüma i nanetü i
 äxchirëxü rü guxüma i naigü i
 ixãarüxoóxü. Rü guxüma i ngëma rü
 perü ngöxruxü tá nixí. ³⁰Notürü
 guxüma i ngëma naexügü i
 naixnecücüãx rü naxünaügü rü ngëma
 nhaxtúanegu nügü itügüxü rü ngëma
 werigü, rü maxë rü nanetü nüxna chaxã
 nax ngëmamãxã naxãwemügüxüçax
 —nhanagürü. Rü yemaacü nixí. ³¹Rü

Tupana nüxũ nadau nax namexechixũ ga guxũma ga yema naxũxũ. Rũ yemaacũ ningü ga norũ 6 ga ngunexũ.

2¹Rũ yemaacũ ningü i ngẽma dauxũwa ngẽxmagũxũ rũ nhaa naane rũ guxũma i nawa ngẽxmagũxũ. ²Rũ yexguma norũ 7 ga ngunexũwa nanguxgu rũ Tupana rũ marũ nayanguxẽxẽ ga guxũma ga yema naxũxũ. Rũ inarũngũ. ³Rũ yexguma ga Tupana rũ mexũ namaxã naxuegu ga yema 7 ga ngunexũ. Rũ nüxũ nixu nax noxrũ yixĩxũ ga yema ngunexũ yerũ nagu inarũngũ nawa ga guxũma ga yema puracũ ga naxũxũ. ⁴Rũ yemaacũ nixĩ ga naxũxũ i ngẽma dauxũwa ngẽxmagũxũ rũ nhaa naane rũ guxũma i nawa ngẽxmagũxũ.

Naane ga Edéũwa nayexma ga yatũ

⁵Rũ yexguma Cori ya Tupana noxri naxũxgu i ngẽma dauxũwa ngẽxmagũxũ rũ nhaa naane, rũ nataxuma ga nanetũgũ rũ taũta narũxũgũ ga natũanegũ yerũ Tupana rũ taũta naaneetũgu nanapuxẽxẽ. Rũ nataxuma ga duũxũ ga nüxna dauxũ ga nanetũgũ. ⁶Notürũ ga yema naane rũ nanaxaiyaãchi nax guxũwama yawaianexũcãx. ⁷Rũ yexguma Cori ya Tupana naxũxgu ga guma yatũ, rũ waixũmütexewa nanaxũ. Rũ naraũngu nacie rũ yemaacũ maxũ nüxna naxã. Rũ yexguma namaxũãx ga yatũ. ⁸Rũ yemawena ga Cori ya Tupana rũ inanató ga wũxi ga mexechixũ ga naane ga Edéũwa ga ùãxcũ írũgoxũwaama yexmaxũ. Rũ yemagu nanamu ga guma yatũ ga nũma naxũãcũ. ⁹Rũ yemawa nanaxũgũxẽxẽ ga naguxũraũxũ ga

mexechixũ ga nanetũgũ ga chĩxégaarũ oóxũ. Rũ yema naanearũ ngãxũngu nanató ga yema nanetũ ga maxũ nawa yexmaxũ. Rũ inanató ta ga yema nanetũ ga nawa nüxũ icuáxũ i mexũ rũ chixexũ. ¹⁰Rũ yema naane ga Edéũgu áégaxũwa ne nada ga wũxi ga natũ ga yawaimũanexẽxẽxũ ga yema naane. Rũ yema Edéũwa nixĩ ga inaxũgũxũ ga yema natũ nax naxãgũmũcũchacũxũ. ¹¹Rũ yema wũxi ga nachacũxũ rũ Pisóũgu naxãéga, rũ yema nachacũxũ nixĩ ga yawaimũanexẽxẽxũ ga Awíraane ga úiru nawa yexmaxũ. ¹²Rũ yema úiru ga yema naanewa yexmaxũ rũ namexechi. Rũ ngẽxgumarũxũ ta i ngẽma naanewa rũ nayima ya yima nai ya pumára nagũwa ixũxũne. Rũ nayima ta ya nuta ya ngããẽrũxũ ya ónichegu áégacũ. ¹³Rũ yema to ga nachacũxũ rũ Yíóũgu naxãéga, rũ yema natũ rũ Cúchearu naanegu nipogũchigũ. ¹⁴Rũ yema norũ tamaepũx ga nachacũxũ rũ Tígrigu naxãéga, rũ Achíriaanearũ naanewaama nada i ùãxcũ ne ùxũwa. Rũ yema norũ ágũmũcũ ga nachacũxũ rũ Eufrátẽgu naxãéga. ¹⁵Rũ yexguma Cori ya Tupana yema naane ga Edéũwa nayexmaxẽégu ga guma yatũ, rũ nanamu nax mea nüxna nadauxũcãx ga guxũma ga yema naanewa yexmaxũ. ¹⁶Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ nanaxucũxẽ rũ nhanagürũ nüxũ: —Marũ name i cunangõx i guxũma i nhaa naanewa ngẽxmaxũ i nanetũgũarũ o. ¹⁷Notürũ ngẽma nanetũ i cuãx i mexũ rũ cuãx i chixexũ nawa ngẽxmaxũ, rũ taxũtáma cunangõx i norũ o. Erũ ngẽxguma tá cunangõxgux rũ cumaxã nüxũ chixu rũ tá cuyu —nhanagürũ.

¹⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: —Tama name nax nüxica nangexmaxũ ya yatü. Rü ngëmacax tá chanaxü i wüxi i namücü nax norü ngüxëeruxũ i nüxü mexü yixixüçax.

¹⁹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü waixümütexewa nanaxü ga naguxüraũxü ga naexüğü rü werigü. Rü guma yatüxütawa nanagagü nax nüma yaxüégaãxüçax. Rü nüma ga guma yatü rü nayaxüéga ga guxüma ga yema naexüğü ga naxünagü ixigüxü rü yema naexüğü ga idüraexü rü guxüma ga werigü. Rü yema naéga ga namaxã yaxüégaaxü rü ngëmatama nixi i naéga i nhuxmax namaxã nüxü icuáxü. ²⁰Rü yemaacü nüma ga yatü rü nayaxüéga ga guxüma ga yema naexüğü ga naxüna ixigüxü, rü guxüma ga yema naexüğü ga naixnecücüãx, rü guxüma ga yema werigü. Notürü yematanüwa rü nataxuma ga namücü ga guma yatü ga nüxü mexü nax norü ngüxëeruxũ yixixü. ²¹Rü yemacax ga Tupana rü poraäcü nanapexëxë ga gumá yatü. Rü yexguma napeyane rü nanayaxu ga wüxi ga naga, rü wenaxarü nayaxëxëxë ga namachi. ²²Rü guma nagawa rü Cori ya Tupana rü ngixü naxü ga wüxi ga nge. Rü nhuxüchi guma yatüxütawa ngixü naga. ²³Rü yexguma ngixü nadaxgux ga guma yatü, rü nhanagürü: —Nhaa nge rü chauxchinaxãtama rü chamachitama ngixçax iyixi. Rü ngëmacax ngexügu tá ixãéga erü chawa nixi i ngixü yaxixichixëxü —nhanagürü. ²⁴Rü ngëmacax ya yatü, rü tá nanatüna rü naéna nixügachi nax naxmaxmaxã wüxiwa namaxëxüçax, rü nhama wüxitama i duüxürüxü yixigüxüçax i

ngëma taxre. ²⁵Rü nüma ga guma yatü rü ngüma ga naxmax rü nangexchirugü. Notürü ga yema taxre rü tama naxãnee ga woo nax nangexchirugüxü.

Adáü rü Éwa rü tama Tupanaga naxinüe

3 ¹Rü natanüwa ga guxüma ga yema naexüğü ga idüraexü ga Cori ya Tupana üxü, rü yema äxtape nixi ga guxüarü yexera womüxëexü cuáxü. Rü yema nixi ga ngixna caxü ga yema nge, rü nhanagürü ngixü: —¿Ëxna aixcuma yixixü i Tupana pemaxã nüxü ixuxü nax tama penangóxüçax i norü o i ngëma nanetü i nhaa naanewa ngëmagüxü? —nhanagürü. ²Rü ngüma ga yema nge rü inangãxü rü ngigürügü: —Ngemáacüx tanangõx i ngexürüüxümare i nanetüarü o i nhaa naanewa rüxügüxü. ³Notürü ngëma nanetü i nhaa naanearü ngãxüwa rüxüxüarü oxicatama nixi i Tupana toxna çuxuxü nax tanangóxüçax, rü bai i nüxü tingógümarexü. Erü ngëxguma ngëmaacü tanaxüxgu rü tá tayue, nhanagürü toxü —ngigürügü nüxü. ⁴Notürü ga yema ga äxtape rü ngixü nangãxü rü nhanagürü ngixü: —Tama aixcuma nixi i ngëma. Rü taxütáma peyue. ⁵Erü Tupana rü meama nüxü nacuxa ega penangóxgux i ngëma nanetüarü o rü tá nüxü pecuxa i taxacü nixi i mexü, rü taxacü nixi i chixexü, rü Tupanarüxü tátama pexigü —nhanagürü ngixü. ⁶Rü yexguma ga yema nge rü nüxü idawenü ga yema nanetüarü o rü ngixü nangúchaü ga nax nangóõxü nax yemaacü cuax ngixü yexmaxüçax. Rü iyacawe ga wüxipüxü

ga norü o rü inangõx. Rü nhuxüchi ngitemaxã ingau rü nüma rü ta nanangõx. ⁷Rü yexgumatama ningõxnaxetügü rü nüxü nicuaxächitanü ga nax yangexchiruxü. Rü yemaçax figuéraátü nangaixcu nax yemamaxã nügü yadüxpexegüxüçax. ⁸Rü yáuanecü ga yexguma yabuuchigu ga buanecü, rü guma yatü rü yema nge rü Tupanaxü naxĩnie nax yema naanegu yaxügüchigüxü. Rü nibuxmü rü naxchaxwa nanetüneçügü nicuxgü. ⁹Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü guma yatüçax naca. Rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ngextá cungexma? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga guma yatü rü nanangãxü rü nhanagürü: —Cuxü chaxĩnü nax nhaa naanegu quixügüxü, rü chamuü erü changexchiru. Rü ngëmacax ichicux —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma ga Tupana rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Texé cumaxã nüxü tixu nax cungexchiruxü? ¿Ëxna cunangõx i ngëma nanetüarü o i cuxna chachuxuxü nax tama cunangóxüçax? —nhanagürü. ¹²Rü nüma ga guma yatü nanangãxü rü nhanagürü: —Ngëma nge ga choxna ngĩxü cumucü chamücüxü rü chamaxã ingau i ngëma nanetüarü o i toxna cuchuxuxü rü chama rü chanangõx —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü ngĩxna naca ga yema nge rü nhanagürü ngĩxü: —¿Tüxcüü ngëma cuxü? —nhanagürü. Rü ngĩma rü inangãxü rü ngĩgürügü: —Ngëma äxtape choxü nawomüxëxë rü ngëmacax chanangõx —ngĩgürügü. ¹⁴Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü ga yema äxtape: —Nhaa cuxüxügagu rü natanüwa i guxüma i naexügü rü tá

cuchixe. Rü nhuxmax rü cuxtanecamaxã tá iquixü rü äxtexeanexümaxã tá cuxãwemü nhuxmatáta cuyux. ¹⁵Rü nhuxmax rü pemaxã chanaxuegu nax cuma rü ngëma nge rü pegümaxã perüxuanügüxü. Rü ngëxgumarüxü tá ta i cuxacügü rü ngĩxacügü nügümaxã narüxuanügü. Rü yimá ngĩne rü tá cuxü nipümüeru rü cuma rü tá cunangõxchinécutü —nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga Tupana rü yema ngexü nhanagürü: —Tá chanayexeraguxëxë nax cuxü nangüxü i ngëxguma cuxãxacügux. Rü cuxü nangüácü tá cuxíraxacü. Notürü taxütáma nüxü curüxo nax cute cuxü ngüchaüxü. Rü nüma rü tá cumaxã inacuax —nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga Tupana rü Adáxü nhanagürü: —Ngëma ngĩga nax cuxĩnuxü i ngëma cuxmax rü ngëma nax cunangóxü i ngëma orix i cuxna chachuxuxü nax tama cunangóxüçax, rü ngëmacax i nhuxmax rü cugagu tá chixexüwa nangexma i nhaa naane. Rü poraäcü tá cupuracü nax naxüxüçax i cunetü nhuxmatáta cuyux. ¹⁸Rü nhaa naane rü tá tuxugü rü natüanegümaxãmare narüxü. Rü nanetü i naixnecüçaxarü omaxãmare tá cungãxü. ¹⁹Rü poraäcü tá cupuracü rü cuxaiya nax cuxü nangexmaxüçax i cuwemü nhuxmatáta cuyux rü ngëmaäcü wena tá waixümüçax cutáegu, yerü yemawa cuxü chaxü ga noxrix, rü waixümü quixĩ rü wena táxarü ngëmaxü quixĩ —nhanagürü ga Tupana. ²⁰Rü guma yatü rü Éwagu ngĩxü naxüéga ga yema naxmax. Yerü ngĩma iyixĩ ga naé yixü ga guxüma i duüxügü. ²¹Rü nüma ga Cori ya Tupana

rü naexũchaxmũĩmaxã nayaxũchiru nax yemamaxã yaxãchiruxũcax ga guma yatü rü yema nge. ²²Rü nhuxũchi ga Tupana rü nügũmaxã nhanagürü: —Nhuxma ya daa yatü rü taxrũĩtama nixĩ nax nüxũ nacuáxũ i mexũ rü chixexũ. Rü ngẽmacax ngĩxã tayamugachi nax tama nüxũ nadáuxũcax i ngẽma nanetüarü o i maxẽeruxũ. Erü ngürüãchi tá nüxũ nadáuxgu rü tá nanangõx rü guxũgutãma namaxecha —nhanagürü. ²³Rü yemacax nixĩ ga Cori ya Tupana ga guma yatüxũ Edéũwa ínataxũchixũ rü nagu namuaxũ nax nawa napuracũcax ga waixümü ga noxri nawa naxüãxũ. ²⁴Rü yexguma ínataxũchiãxguwena rü Edéũmaũgu nanamugü ga nhuxre ga dauxũcüãx ga ixãpxepátüxũ, rü yexma nanaxú ta ga wüxi ga tara ga iyãuxracüxũ ga guxũcüwagu yawexemaãchiũxũ nax nüxna nadaugũxũcax ga yema nama ga nanetü ga maxẽeruũwa nadaxũ.

Caí rü Abéuchiga

4 ¹Rü yexguma ga guma yatü rü naxmãx ga Éwamaxã namaxũ. Rü ixãxacü namaxã ga ngĩne ga Caí. Rü ngĩgürügü: —Marü choxũ nangexma ya chaune ya Cori ya Tupana choxna namucü —ngĩgürügü. ²Rü yexgumawena rü wena ixãxacü namaxã ga Abéu ga Caíenexẽ. Rü guma Abéu rü carnéruarü yaexẽewa napuracü rü Caí rü naanewa napuracü. ³Rü yexguma marü nhuxre ga taunecü ngupetũxgu rü wüxi ga ngunexũgu rü Caí rü Tupanacax nayagu ga norü ãmare ga nanetüarü o. Rü yemamaxã Tupanaxũ

nicuaxũxũ. ⁴Rü yexgumarũxũ ta ga Abéu rü Tupanana nayaxã ga nüxĩraxũxũ ga norü carnéruacü ga rümemaxẽ rü yemamaxã Tupanaxũ nayarũcuaxũxũ. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Abéumaxã rü norü ãmaremaxã nataãxẽ. ⁵Notürü ga Tupana rü tama Caímaxã rü woo norü ãmaremaxã nataãxẽ. Rü yemacax ga Caí rü poraãcüxũchima nanu rü nanuchametü. ⁶Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxũ: —¿Tüxcüü cunu rü cunuchametü? ⁷Rü ngẽxguma chi aixcuma mexũ cuxũxgu rü chi cutaãxẽchametü. Notürü ngẽma nax tama mexũ cuxũxũ, rü ngẽma chixexũ rü ínamemare nax cuxũ naporamaexũ. Notürü ega cuma rü tama naga cuxĩnũgu rü tá nüxũ curüyexera i ngẽma chixexũ —nhanagürü. ⁸Rü wüxi ga ngunexũgu rü Caí rü naenexẽ ga Abéuna naxu nax naanegu naxĩaneãxũcax. Rü yexguma marü naanewa nayexmagügu, rü Caí rü naenexẽ ga Abéuna nayuxu rü nayamax. ⁹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Caína naca rü nhanagürü: —¿Ngecü nixĩ ya cuenexẽ ya Abéu? —nhanagürü. Rü Caí nanangãxũ rü nhanagürü: —Tama nüxũ chacuax nax ngextá nangexmaxũ. ¿Ëxna cuma nagu curũxĩnũgu rü chaueneearü daruxũ chixĩ? —nhanagürü. ¹⁰Notürü ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxũ: —¿Tüxcüü cueneexũ quimãx? Erü yimá nagü ya waixümügu bacü rü nhama nümatama ya cuenexẽ choxna cagũxũrũĩtama nixĩ i choxna nacagũxũ nax cuxũ ínaxuaxũxũ nax cuxũ chapoxcuxũcax. ¹¹Rü ngẽmacax i

nhuxmax rü marü cuchixexügu rü tá ícutaxüchi nawa i nhaa nachica i cueneegü nagu cubaxëxü. ¹²Rü woo tá naanewa cupuracü, notürü taxuxütáma i nanetü cuxü nixo. Rü tá nhaa naanegu cunaxüpetüanemare rü tagutáma curüngü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Caí rü Cori ya Tupanaxü nangäxü rü nhanagürü: —Nataxüchi i nhaa poxcu i choxna cuxäxü rü tama yaxna namaxä chaxünü. ¹⁴Nhuxma rü marü choxü ícutaxüchi nawa i nhaa nachica rü ngëmacax tá curü yáxüguxüchima chanaxüpetüanemare, rü tagutáma icharüngü. Rü ngëmaäcü ngexürüüxümare i choxü iyangauxü rü tá choxü nimax —nhanagürü. ¹⁵Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëxguma chi texé cuxü imaxgu rü 7 expüxcüna tá curü yexera tapoxcu —nhanagürü. Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Caígu nanaxü ga wüxi ga cuaxruxü nax tama tayamáxüçax ga guxema nüxü iyangauxe. ¹⁶Rü nixü ga Caí nawa ga yema nachica ga Tupana nawa namaxä idexaxü. Rü Edéüwa inaxüächi rü üaxcü ne üxüwaama naxü ga Nóyanewa. Rü yexma naxächü.

.....

**Norü tamaepüx ga nane
ga Adáü rü Éwa**

²⁵Rü nüma ga Adáü rü wenaxarü namaxmaxä namaxü rü ngíma rü wenaxarü ixäxacü. Rü guma nane rü Chétigu nanaxüéga rü ngígürügü: —Tupana choxna nanamu ya nai ya chaune nachicüxü ga Abéu ga Caí yamacü —ngígürügü. ²⁶Rü yexguma

nayaxgu ga Chéti rü naxäne rü Enóquigu nanaxüéga ga guma nane. Rü yexgumacürüwa inanaxügüe ga duüxügü ga Cori ya Tupanaarü ngüxëçax ínacagüxü.

.....

Adáütaagüchiga

5 ³Rü nüma ga Adáü rü nüxü nayexma ga 130 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Chéti ga nanaraüxüchicü. ⁴Rü yemawena ga Adáü rü 800 ga taunecü namaxü. Rü nüxü nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü. ⁵Rü yemaacü 930 ga taunecüwa nangu nax namaxüxü. Rü yexgumaepüx ga taunecügu nayu. ⁶Rü Chéti rü nüxü nayexma ga 105 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Enó. ⁷Rü yemawena ga Chéti rü 807 ga taunecü namaxü. Rü nüxü nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü. ⁸Rü yemaacü 912 ga taunecüwa nangu nax namaxüxü. Rü yexgumaepüx ga taunecü nüxü yexmagu nayu. ⁹Rü Enó rü nüxü nayexma ga 90 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Caináü.

.....

¹²Rü Caináü rü nüxü nayexma ga 70 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Mararée.

.....

¹⁵Rü Mararée rü nüxü nayexma ga 65 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Yeréyi.

.....

¹⁸Rü Yaréyi rü nüxü nayexma ga 162 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Enóqui.

.....

²¹Rü Enóqui rü nüxú^ú nayexma ga 65 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Matucharéú. ²²Rü nüma ga Enóqui rü guxúguma Tupanaarü ngúchaúãcúma namaxú. Rü Matucharéú buxguwena rü 300 ga taunecü namaxú ga Enóqui. Rü nüxú^ú nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü. ²³Rü yemaacü 365 ga tauneciwa nangu nax namaxúxú. ²⁴Rü yema nax guxúguma Tupanaarü ngúchaúãcúma namaxúxú ga Enóqui, rü wüxi ga ngunexúgu ngürümare inarütaxu yerü Tupana nayaga. ²⁵Rü Matucharéú rü nüxú^ú nayexma ga 187 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Laméqui. ²⁶Rü yemawena ga Matucharéú rü 782 ga taunecü namaxú. Rü nüxú^ú nayexma ga naigü ga nanegü rü naxacügü. ²⁷Rü yemaacü 969 ga tauneciwa nangu nax namaxúxú ga Matucharéú. Rü yexgumaepüx ga taunecügu nayu. ²⁸Rü Laméqui rü nüxú^ú nayexma ga 182 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Noé.

.....

³²Rü Noé rü yexguma nüxú^ú nayexmagu ga 500 ga taunecü rü nüxú^ú nayexma ga tamaepüx ga nanegü ga Chéú rü Cáu rü Yafé.

Chixexú naxügü ga duúxúgü

6 ¹Rü yexguma ga duúxúgü rü inanaxügü ga nax yamuxú ga guxú ga naanewa.

.....

⁵Notürü ga Cori ya Tupana rü nüxú^ú nadau nax poraäcü chixexú naxügüxú rü chixexúguxicatama naxinüexú. ⁶Rü yemaçax ga Tupana rü poraäcü nangechaú rü nüxú^ú nangux nax

naxúãxú ga guma duú. ⁷Rü poraäcü nangechaúãcúma nhanagürü: —Tá ichayanaxoxëxë i ngëma duúxúgü i changoxëëxú, rü ngëxgumarúxú tá ta ichayanaxoxëxë i ngëma naxünagü, rü naexügü, rü ngëma naexügü i nhaxtüanegu nügü itúgüxú, rü werigü erü choxú nangux nax chanangoxëëxú —nhanagürü. ⁸Notürü ga Noé rü mexú Tupanapexewa naxü rü yemaçax ga Tupana rü poraäcü Noémãx nataãxë.

Noéweú

¹³Rü yemaçax ga Tupana rü Noéxú nhanagürü: —Nhuxma rü marü tá chanaxü nax chayanaxoxëëxú i guxúma i duúxúgü erü nagagu nangexma i taxú i máeta i nhaa naanewa. Rü ngëmaçax tá chanaguxëxë i ngëma duúxúgü wüxigu namaxá i guxúma i nhama i naanewa ngëxmaxú. ¹⁴¡Rü naxü ya wüxi ya wapuru nawa ya nai ya ägüne! ¡Rü yaxüarü ucapuax i naxmachiäguwa! ¡Rü oxwümaxá nawa i nacuchitagü i aixepewa rü düxétüwa nax tama yachuruxúçax! ¹⁵Rü nhaa tá nixí i norü ta ya yima wapuru: rü 135 métru tá nixí i norü maç, rü 22 métruarü ngãxú tá nixí i norü taxmachiã, rü 13 métruarü ngãxú tá nixí i norü máxchane. ¹⁶¡Rü tamaepüxgu tá cunaxünagüchixú! ¡Rü guxúcüwawa i naáxüarü ngaicamána tá cunaxü i norü iãxacügü! ¡Rü wüxicüwawa tá cunaxü i naãx! ¹⁷Eri núma tá chanamu ya taxüchicü ya mucü nax guxúwama inanguanexúçax rü nayuxúçax i guxúma i taxacü i maxúáxú i guxú i naanewa. Rü guxútáma nayue. ¹⁸Notürü cumãx

ichaxuneta rü yima wapuruwa tá cuxû chamaxêxê tûmamaxã ya cuxmax rü cunegü rü cuneãxgü. ¹⁹Rü ngêxgumarûxû tá ta wapurugu cuyamuû i taxrechigü i naguxûraûxû i naexûgü i nhama i naanewa ngêxmagûxû, rü wüxi i yatûxû rü wüxi i ngexû nax curûxû namaxêxûcax. ²⁰Rü ngêmaãcü tá wapurugu nichoû i taxrechigü i naguxûraûxû i naexûgü, rü naxûnagü, rü werigü, rü ngêma naxtanecamaxã nhaxtûanegu itúgûxû nax ngêmaãcü namaxêxûcax. ²¹¡Rü nhûxmachi nanutaquexe i naguxûraxûxû i nawemü rü namaxã nanguxû nax cuma rü guxûma i ngêma naexûgü rü ngêmamaxã pexãwemûxûcax! —nhanagürü. ²²Rü nûma ga Noé rü nayanguxêxê ga guxûma ga yema Tupana namaxã nüxû ixuxû.

.....

Mucü ga taxûchicü

7 ⁶Rü yexguma inanguxgu ga nhaa naane namaxã ga guma mucü ga taxûchicü, rü nûma ga Noé rü nüxû nayexma ga 600 ga norü taunecü. ⁷Rü Noé rü wüxigu nanegûmaxã rü naxmaxmaxã rü naneãxgûmaxã guma wapurugu nichoû nax tama dexã nanadaixûcax. ⁸⁻⁹Rü yexgumarûxû ta guma wapurugu nichoû ga yema naxûnagü ga imexû nax Tupanaxû namaxã yacuãxûügûxûcax rü yema naexûgü ga tama yemawa mexû, rü yema werigü, rü yema naxtanecamaxã nhaxtûanegu nügü itúgûxû. Rü taxrechigü nichoû rü wüxi ga yatûxû rü wüxi ga ngexû yema Tupana Noémaxã

nüxû ixuxûrûxû. ¹⁰Rü marü 7 ga ngunexû nawena ga guma wapurugu nax yachoûxû, rü inaxügü ga nax inanguxû ga nhaa naane. ¹¹Rü yexguma Noéaxû yanguxgu ga 600 ga taunecü rü wüxi ga tauemacü rü 17 ga ngunexû, rü yema ngunexûgutama nixí ga yawáixûchiügûxû ga dexá ga mártamawa rü yawãxnaxûgûxû ga dexá ga dauxügûxû i naanewa. ¹²Rü 40 ga ngunexû rü 40 ga chûtaxû napuecha ga nhaa naanewa. ¹³Rü marü 7 ga ngunexû naxûpa nax inanguxû ga nhaa naane rü yematama ngunexûgu nixí ga Noé ga yaxûexû nagu ga guma wapuru tûmamaxã ga naxmax rü namaxã ga guma tamaepûx ga nanegü ga Chéü rü Cáü rü Yafé rü tûmamaxã ga guxema tamaepûx ga naneãxgü. ¹⁴Rü yexguma nagu yachoûgu ga guma wapuru, rü nichoû ta ga naguxûraûxû ga naexûgü ga naixnecücûãx, rü naexûgü i naxûna ixígûxû, rü naguxûraûxû ga naexûgü ga nhaxtûanegu nügü itúgûxû rü naguxûraûxû ga werigü. ¹⁵Rü guxûma ga yema naexûgü rü wüxigu Noémaxã guma wapurugu nichoû. Rü taxrechigü nichoû ga yema naguxûraûxû ga naexûgü rü werigü. ¹⁶Rü nawûxiraxûxû ga naexûgüwa rü nichoû ga taxrechigü rü wüxi ga yatûxû rü wüxi ga ngexû, yerü yemaacü nixí ga Tupana ga Noémaxã nüxû yaxuxû. Rü yemawena rü nûma ga Cori ya Tupana rü nanawãxta ga îãx. ¹⁷Rü 40 ga ngunexû nixí ga napuxû. Rü narûbai ga dexá rü yexguma ga guma wapuru rü inayangûãchi. ¹⁸Rü yema nax yexeraãcü nabaichigûxû ga dexá rü guma wapuru rü ningûnagûchigü. ¹⁹Rü poraãcü

narümaxüchi ga dexá rü yemaçax ga guma maxpúnegü rü woo máchanexüchigüine rü inayi. ²⁰Rü yexguma marü yabaixüxgu ga guxünema ga maxpúnegü, rü naétü 7 ga métru nabainagü. ²¹Rü yemaacü nayue ga guxüma ga duüxügü ga nhama ga naanewa maxëxü. Rü yexgumarüxü ta nayue ga werigü, rü naxünagü, rü naexügü ga naixnecücüãx, rü yema naxtanecamaxã nügü itügüxü. ²²Rü yemaacü nayue ga guxüma ga taxacü ga dauxchitawa yexmagüxü rü maxüãxü rü ingüãcütüxü. ²³Rü Noé rü guxüma ga guma wapuruwa yexmagüxüicatama namaxë. Notürü guxüma ga yema togü ga tama wapuruwa yexmagüxü rü nayue ga duüxügü, rü naexügü, rü naxünagü, rü werigü, rü naexügü ga naxtanecamaxã nhaxtüanegu ixüxü. ²⁴Rü 150 ga ngunexü rü guxüwama inangu ga naane.

Inayacuax ga mucü rü ínixë

8 ¹Notürü ga Tupana rü tama Noéxü inayarüngüma, rü tama nüxü inayarüngüma ga guxüma ga yema naexügü ga wüxigu Noémaxã wapuruwa yexmagüxü. Rü yemaçax ga Tupana rü nayabuanexëxë, rü yema dexá rü inanaxügü ga nax íyaxexü. ²Rü narüwãxtaxügü ga dexá ga mártamawa yagoxüchiügüxü rü dexá ga dauxüwa iwãxnaxügüxü rü ínayachaxãchi ga nax napuxü. ³⁻⁴Rü yexguma ga yema dexá rü ínixechigü. Rü 150 ga ngunexüguwena rü marü poraãcüxüra ínixechigü ga dexá. Rü meama norü 7 ga tauemacüarü 17 arü ngunexügu rü guma wapuru rü maxpúne ga

Araráchiwa nayaxüx rü yexma ínixexü. ⁵Rü ínixechigü ga dexá rü 3 ga tauemacüguwena rü nangox ga maxpúnetapexegü. ⁶Rü 40 ga ngunexüguwena rü Noé nayawãxna ga wüxi ga norü íãx ga guma wapuru. ⁷Rü ínanamuxüchi ga wüxi ga ngurucu, notürü yema ngurucu rü nu ne nananhamare yerü taüta nipaane. ⁸Rü yemawena ga Noé rü wüxi ga muxtucuxü ínamuxüchi nax nüxü nacuáxüçax rü ngoxi marü yapaane. ⁹Notürü ga guxema muxtucu rü wenaxarü wapuruçax tatáegu yerü taxuguma tayarüwaxéga, yerü tautama aixcuma ínixechi ga dexá. Rü yemaçax ga Noé rü tümacax ínaxuxuchimexë rü wenaxarü wapuru guxü nimucuchi. ¹⁰Rü to ga 7 ga ngunexü ínananguxëxë, rü yemawena rü wenaxarü muxtucuxü ínamuxüchi. ¹¹Rü yexguma marü nachütachaügu rü ítangu ga guxema muxtucu. Rü tümapawexegu wüxi ga oríwachacüxü yéma ne tange. Rü yemawa nüxü nacuax ga Noé ga marü nax yapaanechigüxü. ¹²Rü wenaxarü 7 ga ngunexü ínananguxëxë rü yemawena rü wenaxarü tüxü ínamuxüchi ga guxema muxtucu. Notürü ga guxema muxtucu rü marü tama tatáegu. ¹³Rü yexguma Noéaxü nayexmagu ga 601 ga norü taunecü, rü marü nipaane. Rü 29 ga ngunexü ngupetüxguwena rü Noé ínanangegüaxü ga guma wapuru nax yéma ínadaxuchixüçax. Rü nüxü nadau ga marü nax yapaanexü. ¹⁴Rü norü taxre ga tauemacüarü 27 arü ngunexügu rü marü aixcuma nipaane. ¹⁵⁻¹⁶Rü yexguma ga Tupana rü Noéxü

nhanagürü: —¡Ínaxüe ya yima wapuruwa tümamaxã ya cuxmaç rü cunegü rü cuneãxgü! ¹⁷¡Rü ngëxgumarüxü ta i guxüma i naexügü, rü naxünagü, rü werigü, rü ngëma naxtanecamaxã nhaxtüanegu ixixü i cumaxã ngëxmagüxü, rü ínamuü nax guxüwama naxixüçaç rü ngëmaäcü nügü nax yamuxëëxüçaç rü napaxëëgüaxüçaç i naane! —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga Noé rü naxmaç rü nanegü rü naneãxgü rü ínachoü nawa ga guma wapuru. ¹⁹Rü yexgumarüxü ta ínachoü ga guxüma ga naxünagü, rü naexügü ga naixnecücüãç, rü werigü, rü guxüma ga yema naxtanecamaxã ixixü. ²⁰Rü yemawena ga Noé rü Tupanacax nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guchicaxü. Rü nayayaxu ga nhuxre ga yema naxünagü rü werigü ga mexü nax namaxã nüxü yacuaxüüxüçaç. Rü Cori ya Tupanacax nanadai rü yema ãmarearü guchicawa ínanagu. ²¹Rü yexguma Cori ya Tupanaxü napaxgu ga yema naema rü nüma rü namaxã nataãxë. Rü nhanagürü: —Tagutáma wena chixexü namaxã chaxuegu i nhaa naane nagagu i ngëma duüxügü woo yexguma noxritama chanangoxëëgux i ngëma duüxügü rü chixexügüxícata narüxinüe. Rü ngëxgumarüxü ta tagutáma wena chanadai i guxüma i naexügü i ngëma nhuxmax namaxã chaxüürüxü. ²²Rü nhuxmax i nhaa naane nangexmaxü rü tagutáma inarüxo nax natoegüxü i duüxügü rü yaxoxü i nanetügü. Rü tá nangexma i nianexü rü gáuanexü, rü tá nayima ya mucü rü taunecü, rü ngunexü rü chütaxü —nhanagürü.

Tupana rü Noémaxã nanaxuegu nax tagutáma wena mucümaxã napoxcueãxü i duüxügü

9 ¹Rü Tupana rü nhaa mexü ga dexa Noémaxã rü nanegümaxã naxuegu, rü nhanagürü: —¡Pimu rü penapaxëxë i nhaa naane! ²Rü guxüma i naexügü i nhama i naanewa ngëxmagüxü rü tá pexü namuüe. Rü pexmexwa chanangexmagüxëxë i guxüma i ngëma ixüüüxü, rü ngëma nhaxtügu ixixü, rü ngëma márwa maxëxü. ³Rü guxüma i naexügü i nhaa naanewa ngëxmagüxü rü nanetügü rü name nax penangóxü. Erü chama rü marü pexna chanaxuaxü i ngëma. ⁴¡Notürü taxütáma penangöx i ngëma namachi i ägüxü! Erü yimá nagüwa nixi i nangexmaxü i maxü. ⁵⁻⁶Rü tá nüxna chaca i ngëma duüxü i texéxü imáxü rü ngëma naexü i wüxiéxü imáxü. Rü wüxichigü i duüxü rü tá nüxna chaca naxçax i norü maxü i ngëma namücü i yamáxü. Rü ngëxguma texé wüxi ya duëxëxü imaxgu, rü nüma rü tá to i duüxü nayamaç erü tüxü nimax ya yíxema Tupana nügüraxüäcü tüxü úxe. ⁷Notürü i pemax ¡rü pimuxacü rü penapaxëxë i nhaa naane namaxã i pexacügü rü petaagü! —nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga Tupana rü Noéxü rü nanegüxü nhanagürü: ⁹⁻¹¹—Düçax, chama rü pemaxã rü petaagümaxã chanaxuegu, rü guxüma i ngëma werigü rü naxünagü rü naexügü i pemaxã yima wapuruwa íchoüxümaxã chanaxuegu rü tagutáma wena mucümaxã chanadai i guxüma i taxacü i nhaa naanewa maxëxü. Rü ngëmacax tagutáma wena nangexma ya wüxi ya

mucü ya taxüchicü ya nadaicü i guxüma i taxacü i nhama i naanewa maxëxü. Rü ngëma chorü uneta rü tagutáma naxüchicüxü. ¹²Rü nhaa tá nixí i norü cuaxruxü i ngëma chorü uneta i guxügutáma ngëxmaechaxü i pemaxá rü guxüma i naexügümaxá chaxueguxü. ¹³Rü dücax, rü caixanexüwa tá chanangoxëxë ya yima chorü chirapa nax yimawa nüxü pecuáxüçax nax aixcuma yixixü i ngëma pemaxá rü guxüma i nhama i naanewa maxëxümaxá chaxueguxü. ¹⁴Rü ngëxguma dauxüwa chanangoxëëgu i caixanexü, rü yima chirapa rü ngëma tá nangox. ¹⁵Rü ngëxguma tá nüxna chacuaxächi ga yema pemaxá rü guxüma i naexügümaxá chaxueguxü nax tagutáma wena nangexma ya wüxi ya mucü ya taxüchicü ya pexü daicü —nhanagürü.

.....

Torre ga máchanexüchine ga Babéuwa naxügüne

11 ¹Rü yexguma ga guxüma ga duüxügü rü wüxitama ga nagawa nidexagü. ²Rü ínachoxü nawa ga yema naane ga üaxcü ne üxüwaama yexmaxü. Rü nawa nangugü ga wüxi ga nachica ga metachinüxü ga Chináxanewa yexmaxü. Rü yexma naxächiügü. ³⁻⁴Rü wüxi ga ngunexügu rü nügiümaxá nidexagü rü nhanagürügü: —¡Ngíxá tanaxü ya wüxi ya íane rü wüxi i torre i máchanexüchixü i dauxüguxü i naanewa nguxü! Rü ngëmaäcü tá nata i tachiga rü wüxiwa tangexmagü rü taxütáma yigüna tixígachi —nhanagürügü. Rü yemacax

nutachicüxü mucüma ga tiyúru nanaxügü rü nhuxüchi ínanagu. Rü ceméütucharachicüxü rü oxwüchara nixí i norü tiyúruarü nhaxcuruxü. Rü yemaacü tiyúrumaxá nanaxügü ga yema torre ga dauxüguxü ga naanewa nguxchaxüxü. ⁵Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü ínarüxí nax íyadauáxüçax ga guma íane rü yema torre ga duüxügü íxügüxü. ⁶Rü nügiüäëwa nhanagürü: —Nhaa duüxügü rü wüxiwatama nangexmagü rü wüxitama i nagawa nidexagü. Rü ngëmacax nixí i naxügüäxü i nhaa puracü. Rü nhuxmax rü nataxuma i taxacü i tá íyachaxächigüxëëxü nax nüxü naxoexüçax i ngëma. ⁷Rü ngíxá ítarüxígü nax naguxüraüxü i nagawa yadexagüxëëchigüxüçax nax tama nügiuga nacuaxgüxüçax i ngëma duüxügü! —nhanagürü. ⁸Rü yemaacü nixí ga Cori ya Tupana ga guxü ga naanegu nawooneäxü ga yema duüxügü. Rü yemaacü nüxü narüxoe ga nax naxügüäxü ga guma íane. ⁹Rü guma íane rü Babégu naxáëga yerü yema nachicawa nixí ga Cori ya Tupana nangoxëëxü ga muxüma ga toraxüxü ga naga nax to ga nagawachigü yadexagüxü ga nhama ga naanecüäx ga duüxügü. Rü yemaacü guxü ga naanegu Tupana nanawoone.

Chéütaagüchiga

¹⁰Rü nhaagü nixí ga nataagü ga Chéü ga Noé nane. Rü taxre ga taunecü nawena ga guma mucü ga taxüchicü ga yexguma Chéü nüxü yexmagu ga 100 ga taunecü, rü nabu ga nane ga Arfacháyi. ¹¹Rü yemawena ga Chéü rü 500 ga

taunecü namaxũ rü nüxũ¹¹ nayexma ga togü ga nanegü rü naxacügü ga ingexũ.
 12Rü Afacháyi rü nüxũ¹² nayexma ga 35 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Chára.

.....

14Rü Chára rü nüxũ¹⁴ nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Ebéu.

.....

16Rü Ebéu rü nüxũ¹⁶ nayexma ga 34 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Peréchi.

.....

18Rü Peréchi rü nüxũ¹⁸ nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Réu.

.....

20Rü Réu rü nüxũ²⁰ nayexma ga 32 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Cherúchi.

.....

22Rü Cherúchi rü nüxũ²² nayexma ga 30 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Naó.

.....

24Rü Naó rü nüxũ²⁴ nayexma ga 29 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Terá.

.....

26Rü Terá rü nüxũ²⁶ nayexma ga 70 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga nane ga Abráũ. Rü gumawena nabue ga nanegü ga Naó rü Aráũ.

Terátaagü

27Rü nhaa nixĩ ga nataagü ga Terá. Rü nüma ga Terá rü nüxũ²⁷ nayexma ga tamaepüx ga nanegü. Rü Abráũ rü Naó rü Aráũ nixĩ. Rü nüma ga Aráũ rü

Lónatü nixĩ. 28Rü guma Aráũ rü ñane ga Ur ga Caudéuanewa yexmanegu nayu. Rü nanatüxũpa nayu nagutama ga guma ñane ga nagu nabuxũne. 29Rü Abráũ rü Charáímaxã naxãxmax rü Naó ga Míucamaxã. Rü ngĩma ga Míuca rü Aráũaciü ga Íscaeyax iyixĩ. 30Notürü ga Charáí rü taguma ixãxaciü. 31Rü Terá rü ñane ga Urwa ínaxũxü ga Caudéuanewa nax Canaáanewa naxũxũcax. Rü yéma nanaga ga nane ga Abráũ rü nataxa ga Ló rü naneãx ga Charáí. Rü yexguma guma ñane ga Aráũwa nangugügu rü yexma naxãchiũgü. 32Rü guma íanegu nixĩ ga nayuxü ga Terá ga yexguma 205 ga taunecü nüxũ³² yexmagu.

Tupana rü Abráũcax naca

12 1Rü wüxi ga ngunexũgu ga Cori ya Tupana rü Abráũxü nhanagürü: —Ínaxũxü nawa i ngẽma curü naane, rü ngẽma nawogü i cutanũxũgü! ;Rü ngẽma natax ya cunatüpata nax ngẽma naane i chama tá cuxũ chawẽxüwa cuxũxũcax! 2Erü tá nüxũ charüngũxẽxẽ i cutaagü nax yamuxũcax rü wüxi i taxü i nachixũane nawa ngóxũcax. Rü tá mexü cumaxã chaxuegu rü tá cuxũ chatachigaxẽxẽ. Rü cugagu tá mexü nayauxgü i togü. 3Rü mexü namaxã tá chaxuegu i ngẽma duũxũgü i mexü cumaxã uegugũxü. Rü chixexü tá namaxã chaxuegu i ngẽma duũxũgü i chixexü cumaxã uegugũxü. Rü cugagu tá nixĩ i mexü namaxã chaxueguxü i guxũma i duũxũgü i nhama i naanewa ngẽmagũxü —nhanagürü. 4Rü yemaaciü ga nüma ga Abráũ rü ínaxũxü ga Aráũwa, yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ⁴ ixuxũãcüma.

Rü nüma rü nüxü¹ nayexma ga 75 ga taunecü ga yexguma yema naanewa ínaxüxüxgu nax Canaáanewa naxüxüçax. ⁵⁻⁶Rü ngixü niga ga naxmax ga Charaí, rü namágü ga Ló rü ta niga. Rü nayagagü ta ga norü duüxügü ga Aráúwa nüxü yangaxü. Rü yexgumarüxü ta nayana ga guxüma ga norü yemaxügü. Rü yexguma Canaáanewa nanguxgu ga Abráú, rü naxüpetü nhuxmata Chiquéú ga íanewa nangu. Rü yema carabáyunecü ga uxtüxü ga Morégu áégaxügü naxüchiü. Rü yexguma rü yema naanegu naxächüügü ga Canaátanüxügü. ⁷Rü yema nachicawa rü Cori ya Tupana rü Abráuçax nangox. Rü nhanagürü nüxü: —Nhaa naane tá nixí i cutaagüna chaxxü —nhanagürü. Rü yexguma ga Abráú rü yexma Tupanaégagu nanaxü ga wüxi ga ámarearü guchicaxü yerü yéma naxçax nangox. ⁸Rü yemawena rü nhuxüchi yema ínamáxpüxanexüwaama naxü ga Betéuarü íanearü léstewaama, rü yexma naxächüü. Rü yema nachica rü íane ga Betéu rü íane ga Áiarü ngaxüwa nayexma. Rü yexma nanaxü ga wüxi ga ámarearü guchica rü yéma nayumüxé rü Tupanaarü ngüxéçax ínaca. ⁹Rü ínaxüächi ga Neguébianewa rü inape ga ínachütaxüwa rü yemaacü ínixü nhuxmata Neguébianewa nangu.

Eyítuanewa nayexma ga Abráú

¹⁰Rü yexgumaücüxü rü nangebüane ga guxü ga yema naanewa. Rü yemaçax ga Abráú rü Eyítuanewa naxü nax yexma yaxächüxüçax. Yerü ga noxri ínayexmaxüwa rü poraacü taiya nüxü nangux. ¹¹Rü yexguma marü

Eyítuanewa nanguxchaügu ga Abráú rü naxmax ga Charaíxü nhanagürü: —Düçax, chama rü meama nüxü chachuax rü wüxi i nge i mechametüxüchicü quixí. ¹²Rü ngëxguma ngéma Eyítuanecüâx cuxü daugü rü nhanagürügü tá: “Nhaa nge rü daa yatümax iyixí”, nhanagürügü tá. Rü ngëxguma rü tá choxü nimaxgü rü naxmaxü tá cuxü nigagü. ¹³Rü nhuxmax nax mexü choxü ngupetüxüçax rü tama cugagu choxü yamaxgüxüçax jrü namaxá nüxü ixu nax chaueyax nax quixíxü! —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma Eyítuanewa nanguxgu ga Abráú, rü ga yémacüâxgü rü Charaíxü nadaugü ga nax namechametüxüchixü. ¹⁵Rü yexgumarüxü ta ga yema nachixüanearü áëxgacüarü ngüxéëruügü rü ngixü nadaugü. Rü norü áëxgacü ga Faraóúmaxá ngixü nayarüxugü ga nax namechametüxüchixü ga yema nge. Rü nhuxüchi naxütawa ngixü nagagü. ¹⁶Rü Charaígagu rü meama Abráúxü nayaxu ga guma áëxgacü. Rü Abráúna nanamugümare ga carnérugü, rü wocagü, rü búrugü, rü camérugü, rü puracütanüxü ga yatüxügü rü ngexügü. ¹⁷Notürü ga Cori ya Tupana rü Charaígagu taxü ga daaweane naxçax ínanguxéxé ga guma áëxgacü ga Faraóú rü natanüxügü. ¹⁸Rü yemaçax ga Faraóú rü Abráuçax nangema rü nhanagürü nüxü: —¿Tüxcüü tama mea cugü quixu rü tama chamaxá nüxü quixu nax cummax yixixü i nhaa nge? ¹⁹Rü cuma nüxü quixuxgu rü cueyax iyixí. ¿Rü taxacü chi ngupetüxü ega çaxmaxü ngixü chixixéëxgu? Rü ngéma iyixí. ¡Rü ngixü iga rü ínaxüxü i nua!

—nhanagürü. ²⁰Rü yexguma ga nüma ga Faraóü rü norü duũxũgũxũ namu nax Eyítuanewa ínamuxũchigüãxũcax ga Abráü wüxigu ngĩmaxã ga naxmax rü guxũma ga norü yemaxũgü.

Nügüna nixĩgachi ga Abráü rü Ló

13 ¹Rü yexguma Eyítuanewa ínaxũxũxgu ga Abráü naxmaxmaxã rü guxũma ga norü yemaxũmaxã, rü wenaxarü Neguébianecax natáegu. Rü namágu ga Ló rü nawe narüxü. ²Rü Abráü rü poraãcü namuarü yemaxũgũãxũchi ga úiru rü diërumü rü muxũma ga naxũnagü. ³Rü inaxũãchi ga Neguébianewa rü iyapechigüãcüma nixü nhuxmata ñane ga Betéuwa nangu. Rü wenaxarü ùpaacü nagu naxãchiũxũ ga nachica ga Betéu rü Áiarü ngãxũwa yexmaxũwa nangu. ⁴Rü yema nixĩ ga yema nachica ga ùpaacü ãmarearü guchicaxũ nagu naxüxũ. Rü yéma nayumüxë rü Cori ya Tupanaarü ngũxëcëcax ínaca. ⁵Rü yexgumarüxũ ta ga Ló rü nanepü ga Abráürüxũ namuarü yemaxũãxũchi. Rü nüxũ nayexma ga muxũma ga carnérugü, rü wocagü, rü norü duũxũgü ga naxũtagu pegüxũ. ⁶Notürü ga yema nachica ga nawa nayexmagüxũ rü tama ningu ga nabü naxcax ga yema muxũma ga naxũnagü. Rü yemacax ga Abráü rü Ló rü taxucürüwama wüxiwa nayexmagü, yerü ga naxũna rü nayangechica. ⁷Rü yemacax ga Abráüarü carnéruarü daruũgü rü Lóarü carnéruarü daruũgü rü tama nügümaxã nataãxëgü, rü nügü nadaiũxũ. Rü yexgumarüxũ ta yema naanegu naxãchiũgü ga Canaácüãxgü rü

Ferechéutanüxũgü. ⁸Rü yemacax ga Abráü rü wüxi ga ngunexũgu Lómaxã nidexa rü nhanagürü: —Cuma rü chama rü yigütanüxũ tixĩgü rü ngëmacax tama name nax yigüchi ixaiexü. Rü tama name nax taxũnaarü daruũgü rü nügü nax nadaiechaxũ. ⁹Rü dücax, rü ngëma nixĩ i guxũma i nhaa naane nax cuma nüxũ quidaugüxũcax rü cunayaxuxũcax i ngëma cuxũ ngüchaũxũ. Rü ngëmaãcü tá yigüna tixĩgachi. Rü ngëxguma cuma nórchiwaama cuxüxchaũgu, rü chama rü tá súwaama chaxü. Notürü ngëxguma cuma súwaama cuxüxchaũgu, rü chama rü tá nórchiwaama chaxü —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Ló rü natü ga Yurdáüpechinügu nidau, rü nüxũ nadau ga nax nabacaxũ ga maxëgü nhama Tupana inatoxürüxũ, rü poraãcü nadexáãxũ ga yema naane nhuxmata guma ñanexacü ga Choáwa nangu. Rü Eyítuanerüxũ nixĩ ga nax nameanexũchixü. (Rü yemaacü nixĩ ga noxri taxüta Cori ya Tupana ínaguxgu ga guma ñanegü ga Chodóma rü Gomóra.) ¹¹Rü yexguma ga Ló rü nanayaxu ga guxũma ga yema naane ga Yurdáüpechinüwa üxũ. Rü yemaacü yema naane ga noxri nawa nayexmagüxũarü léstewaama naxü. Rü yemaacü nixĩ ga Abráü rü Ló ga nügüna yaxĩgachixü. ¹²Rü nüma ga Abráü rü yexmatama Canaágu naxãchiũ, rü Ló rü guma ñanegü ga Yurdáüpechinüwa yexmagünegu nayaxãchiũ ga Chodómaarü ngaicamána. ¹³Rü guma ñanewa nixĩ ga guxũma ga duũxũgü ga yachixecümaxũchixü rü poraãcü chixexü naxügüxũ ga Tupanapexewa. ¹⁴Rü yexguma marü yaxügachixgu ga

Ló, rü Cori ya Tupana rü Abráũmaxã nidexa rü nhanagürü: —¡Ngẽma ícuchixũwatama rü mea guxũgu nadawenü i nórchigu rü sũgu rü léstegu rü oéstegu! ¹⁵Rü chama rü tá cuxna chanaxã i guxũma i ngẽma naane i nüxũ cudauxũ. Rü guxũgutãma cuxrü rü cutaagüarü tá nixĩ. ¹⁶Rü chama rü tá chayamuxẽxẽ i cutaagü rü nhama naxnecütexerüxũ tá namuxũchi. Rü ngẽmaãcü taxúetãma tayaxugü i ngẽma cutaagü. ¹⁷¡Rü inachi rü nagu rüxü i guxũma i norü max rü norü tatachinü i nhaa naane! Erü chama rü tá cuxna chanaxã —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga Abráũ rü inaxũãchi. Rü Maréarü carabáyunecügu nayaxãchiũ ga ñane ga Ebróũarü ngaicamána. Rü yexma nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guchica nax yéma Cori ya Tupanaxũ yacuaxüüxũcãx.

Abráũ rü Lóxũ nayapu

14 ¹Rü yexguma Marégu naxãchiũgu ga Abráũ, rü Āraféu rü ñane ga Chináxarü ãëxgacü nixĩ, rü Arióqui rü ñane ga Eráũarü ãëxgacü nixĩ, rü Quedoraumé rü ñane ga Eláũarü ãëxgacü nixĩ, rü Tidáu rü ñane ga Goñarü ãëxgacü nixĩ. ²Rü guxũma ga yema ãëxgacügü rü nügü nadai namaxã ga Béra ga ñane ga Chodómaarü ãëxgacü, rü Bichá ga Gomóraarü ãëxgacü, rü Chinábi ga Ayimáarü ãëxgacü, rü Chemebéx ga Chebofúarü ãëxgacü, rü norü ãëxgacü ga ñane ga Belá ga Choágu áégane.

.....

¹¹Rü yema rüporamaegüxũ ga ãëxgacügü rü nayana ga guxũma ga Chodóma rü Gomórácũxgüarü nabü rü

yemaxũgü. Rü yemaacü ínixĩ. ¹²Rü guma Ló ga Abráũmágüxũ rü ta nigagü wüxigu namaxã ga guxũma ga norü yemaxũgü, yerü nüma rü ta Chodómacüãx nixĩ. ¹³Notürü nayexma ga wüxi ga yatü ga inhaxũ rü Abráũ ga Ebréutanüxũ íxícumaxã nüxũ nayarüxu ga yema ngupetüxũ. Rü nüma ga Abráũ rü Maré ga Amuréu íxícüarü carabáyunecügu naxãchiũ ga yexguma. Rü nüma ga Maré rü Ecúenexẽ rü Anéxenexẽ nixĩ. Rü nümagü rü Abráũétüwa naxügü. ¹⁴Rü yexguma Abráũ nüxũ cuãxgux ga namágü ga Lóxũ nax yayauxgüxũ, rü nanaxítaquexexẽ ga norü duũxügü ga naxütawa yaexũ. Rü 318 ga yatügü nixĩ ga guxüwama. Rü yemamaxã inaxũãchi nax yema ãëxgacügüwe nax nangëgüxũcãx. Rü guma ñane ga Dáũgu nüxũ nayangau. ¹⁵Rü yemaarü chütaxügu rü Abráũ rü norü duũxügümaxã yema ãëxgacügüxũ ínayabãixgü. Rü nawe ningëxütanü nhüxmata Óbaarü ñane ga Damácuarü nórchiwa yexmanewa nangugü. ¹⁶Rü nüxna nanapuxũ ga guxũma ga yema yanaxũ. Rü yemaacü ga Abráũ rü namágü ga Lóxũ nayapu wüxigu namaxã ga guxũma ga norü yemaxũgü. Rü yexgumarüxũ ta tüxũ napuxũ ga guxema ngexegü rü guxema toxguãx ga duëxëgü.

Meuquichedéqui rü mexũ

Abráũmaxã naxuegu

¹⁷Rü yexguma Abráũ yabuxmüxëëgu ga Quedoraumé rü yema togü ga namücügü ga ãëxgacügü, rü nüma ga Abráũ rü napatacãx natáegu. Rü yexguma Chawéarü ngachitamüxũ ga ãëxgacüarü Doxraegu ãégaxũwa nanguxgu ga Abráũ

rü guma Chodómaaru äëxgacü rü
 Abráucax yéma ninha nax norü
 taãxëmaxã nayauxãxüçax. ¹⁸Rü
 Meuquichedéqui ga ñane ga Charéüaru
 äëxgacü ga Tupana ya guxüétüwa
 ngëxmacüaru chacherdóte rü yematama
 namawa Abráuna nanaxã ga poü rü wüü.
¹⁹⁻²⁰Rü nhaa oremaxã mexü Abráumaxã
 naxuegu rü nhanagürü: —¡Tupana ya
 guxüétüwa ngëxmacü i dauxüguxü i
 naanearü üruxü rü nhama i naanearü
 üruxü rü poraãcü mexü cuwa naxü! ¡Rü
 namecümáxüchi ya Tupana ya
 guxüétüwa ngëxmacü ya curü uanügüxü
 cuxü rüporamaexëëxcü! —nhanagürü. Rü
 yexguma ga Abráü rü Meuquichedéquina
 nanaxã ga norü dízmu natanüwa ga yema
 yemaxügü ga wenaxarü napuxüxü. ²¹Rü
 yexguma ga guma Chodómaaru äëxgacü
 rü Abráüxü nhanagürü: —¡Choxna
 namugü i ngëma chorü düüxügü, notürü
 ngëma ngëmaxügü rü cuxruxü yixí!
 —nhanagürü. ²²⁻²³Notürü ga Abráü rü
 nanangãxü rü nhanagürü: —Chama rü
 marü Cori ya Tupana ya guxüétüwa
 ngëxmacü i dauxüguxü i naanearü üruxü
 rü nhama i naanearü üruümaxã nüxü
 chixu rü taxuxütáma i taxacü choxrüxü
 chayaxu i ngëma cuxrü ixíxü, rü bai ya
 wüxi ya tünüta, rü bai i wüxi i
 chapatucunü, nax tagutáma choxü
 quixuxüçax nax cugagu yixíxü nax
 chamuarü ngëmaxüáxü —nhanagürü.

**Tupana rü Abráumaxã inaxuneta rü
 tá poraãcü nüxü narüngüxëë**

15 ¹Rü yemawena rü wüxi ga
 chütaxügu rü Cori ya Tupana
 rü Abráüxü nüxü nadauxëxë ga wüxi ga

ëxüguxü ga taguma nüxü nadauxü rü
 namaxã nidexa rü nhanagürü nüxü:
 —¡Taxucaxma cumuü, Pa Abráü! Erü
 chama nixí i curü poxüruxü. Rü ngëma
 ngüxëë i tá cuxna chaxãxü rü tá
 nataxüchi —nhanagürü. ²⁻³Notürü ga
 Abráü rü Cori ya Tupanaxü nangãxü rü
 nhanagürü nüxü: —¡Taxacüwa choxü
 name i ngëma ngüxëë i chamaxã nüxü
 quixuxü? Erü meama nüxü cucuax nax
 nataxuxüma ya chaune. Rü ngëmacax i
 ngëma tá chawena nayaxuxü i chorü
 ngëmaxügü rü yimá chorü ngüxëëruxü
 ya Erieché ya Damácucüax tá nixí
 —nhanagürü. ⁴Notürü nüma ga Tupana
 rü nanangãxü rü nhanagürü: —Ngëma
 tá cuwena nayaxuxü i curü ngëmaxügü
 rü cunexüchi tá nixí rü tama wüxi i
 düüxü i to i nachixüanecüax ixíxü
 —nhanagürü. ⁵Rü nhuxüchi ga Cori ya
 Tupana rü düxétüwa Abráüxü naga, rü
 nhanagürü nüxü: —¡Dücax, mea
 dauxügu nadawenü rü yaxugu ya ëxtagü
 ega cuxü natauxchaxgu nax
 cuyaxugüxü! Rü ngëxgumarüxü tá ta
 nixí nax namuxü i cutaagü
 —nhanagürü. ⁶Rü Abráü rü Cori ya
 Tupanaaxü nayaxö, rü yemaçax nixí ga
 Tupana ga namaxã naxuegüaxü nax
 aixcumacü yixíxü. ⁷Rü Tupana rü
 nhanagürü nüxü: —Chama nixí i Cori
 ya Tupana chixíxü. Rü chama nixí ga
 cuxü íchamuxüchixü ga Urwa ga
 Caudéutanüxügüaru ñanewa nax cuxna
 chanaxãxüçax i nhaa naane nax
 guxügutáma cuxrü yixíxüçax
 —nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga Abráü rü
 Cori ya Tupanaxü nangãxü rü
 nhanagürü: —¡Nhuxäcü tá nüxü
 chacuáxü nax aixcuma choxrü tá yixíxü

i nhaa naane? —nhanagürü. ⁹Rü Tupana nanangäxü rü nhanagürü: —¡Nua naga i wüxi i woca rü wüxi i cábra rü wüxi i carnéru i tamaepüxarü taunecüãxchigüxü! ¡Rü nua naga ta i wüxi i muxtucu rü nhüxüchi wüxi i naxacü! —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Abráü rü yéma Tupanapexewa nanagagü ga guxüma ga yema naxüñagü. Rü ngäxügu nanadategü rü nhüxüchi nügügu nanangäxgüchipanü. Notürü ga muxtucugü rü tama nanadategü.

.....

¹³Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: —Cumaxä nüxü chixu rü ngéma cutaagü rü to i nachixüanewa tá namaxë. Rü ngémacüãxgü rü tá norü puracütanüxü nayaxügüxëxë. Rü ngémaäcü tá chixri namaxä nachopetü i 400 ya taunecü. ¹⁴Notürü chama rü tá ta chanapoxcu i ngéma nachixüanecüãxgü i chixri cutaagümaxä chopetüxü. Rü ngémawena rü tá íchanangüxüxëxë i cutaagü, rü tá namuarü ngémaxüãxgü i ngëxguma ngéma ínachoxügu.

.....

¹⁶Rü ngëxguma 400 ya taunecüguwena rü cutaagü rü tá nhaa naanecax nawoegu. Erü nhüxmax rü taüta nawa nangu nax chanapoxcuexü i ngéma duüxügü i Amuréutanüxü i nhüxmax nhaa naanegu ächiüügüxü —nhanagürü ga Tupana. ¹⁷Rü yexguma marü nachütagu rü guxüwama naxëanegux, rü ngürüächi yéma nangox ga wüxi ga buetare ga üxüäxü ga yéma icaixquexü. Rü nangox ta ga wüxi ga üxüema ga iyäuxraxü ga yema naxüna

ga rüdategüxüarü ngäxümachatexewa gopetüemaxü. ¹⁸Rü yematama ga ngunexügu rü Abráümaxä inaxuneta rü nhanagürü nüxü: —Chama tá cutaagüna chanaxä i guxüma i nhaa naane i Eyítuanearü natüwa inaxügü rü nhüxmatáta ngéma natü i Eufrátewa nangu —nhanagürü.

.....

Agáche rü ngíne ga Ismaéu

16 ¹Rü Charaí rü taguma nüxü íxäxacü ga guma ngíte ga Abráü. Notürü ngixü iyexma ga wüxi ga ngixütaxü ga Eyítuanecüãx ga Agáche gu äégacü. ²⁻³Rü yemacax ga Charaí rü Abráüxü ngígürügü: —Dücax, Pa Chamücüx, Cori ya Tupana rü tama nanaxwaxe nax chaxäxacüxü. Rü ngëmacax cumaxä nüxü chixu nax ngímaxä cumaxüxü i ngéma chauxütaxü i Agáche. Rü bexmana ngëmawa tá choxü nangexma i chaunegü —ngígürügü. Rü Abráü rü Charaíaxü nanayaxu ga yema namaxä nüxü yaxuxü. Rü yexguma ga Charaí rü yema Eyítuanecüãx ga Agáhecax ica rü Abráüna ngixü imu naxmaxü. Rü marü 10 ga taunecü Canaáanewa nayexmagü ga yexguma yema ngupetügu. ⁴Rü yexguma ga Abráü rü Agáchemaxä namaxü rü nüxü íxäxacü. Notürü yexguma ngígü yacuaxächigu ga nax naxäxacüxü rü ngürü chiürapexewa ngígü írürta rü tama ngürü chiüraga íxñüchaü. ⁵Rü yemacax ga Charaí rü Abráüxü ngígürügü: —Cugagu nixí i Agáche i tama chauga naxñüxü rü ngígü ínataxü. Chamatama nixí ga cuxna ngixü chamuxü rü nhüxmax nax

naxãxacũxũ rü choxũ iriyexerachaũ. Rü Cori ya Tupana tá nixĩ ya nüxũ ixucü rü texégagu yixĩxũ nax ngêma ngupetũxũ rü cugagu rüexna chaugagu —ngĩgürügü. ⁶Rü yexguma ga Abráũ rü ngĩxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Dücax, cuxmexwa ingexma i ngêma cuxũtaxũ. ⁷Rü cuma cunaxwãxexũãcũma ngĩmaxã naxũ! —nhanagürü. Rü yexguma ga Charaf rü inaxügü ga Agáchexũ nax yamãxũxũ. Rü yemachãxwa ga Agáche rü düxwa iyaxũ. ⁷Notürü wüxi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü ínachianexũgu ngĩxũ nangau naxũtagu ga guma burawe ga chianexũ ga Chúrwa daxũ ga namacüwawa yexmacü. ⁸Rü ngĩxna naca rü ngĩxũ nhanagürü: —¿Pa Agáche i Charafũtaxũx, ngextá ne cuxũ rü ngextá cuxũ i nhuxmax? —nhanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Chixũ ngĩxna i chorü chiũra i Charaf —ngĩgürügü. ⁹Rü yexguma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü nhanagürü ngĩxũ: —¿Curü chiũracãx natáegu rü ngĩga naxĩnũ i guxũma i taxacü i cuxũ namuxũwa! —nhanagürü. ¹⁰Rü nhanagürü ta ngĩxũ: —Rü tá yexera chayamuxẽxẽ i cutaagü rü ngêmaãcü düxwa taxucürüwa texé tayaxugü. ¹¹Nhuxma rü cuxãxacü rü yatũxũ tá nixĩ. Rü Ismaégu tá cunaxüéga, erü Cori ya Tupana rü marü nüxũ nacuaux i ngêma guxchaxũ i cuxũ üpetũxũ —nhanagürü.

.....

¹³Rü yexguma yema dauxũcüãxmaxã yadexãxguwena rü Agáche rü ngĩgũmaxãtama ngĩgürügü: —Tupana ya choxũ daucü nixĩ. Rü woo choxũ nax

nadauxũ rü nhuxmax rü ta chamaxũ —ngĩgürügü.

.....

¹⁵Rü yemawena rü Abráũaxũ ixíraxacü ga Agáche rü Ismaégu nanaxüéga. ¹⁶Rü Abráũ nüxũ nayexma ga 86 ga taunecü ga yexguma nabuxgu ga Ismaéu.

Tupana rü Abráũmaxã inaxuneta

17 ¹Rü yexguma Abráũ 99 ga taunecü nüxũ yexmagu rü Cori ya Tupana naxçãx nangox rü nhanagürü nüxũ: —Chama nixĩ ya Tupana ya guxũétüwa ngêxmacü chixĩxũ. Rü chanaxwãxe i mea cumaxũ i chapexewa. ²Chama rü tá cumaxã ichaxüga rü tá chayamuxẽxẽ i cutaagü. Rü tá namuxũchi —nhanagürü. ³⁻⁴Rü yexguma ga Abráũ rü nhaxtũanegu nanangücuchi. Rü yoxni ga Tupana rü nidexachigüama rü nhanagürü: —Nhaãcü tá nixĩ i cumaxã nax ichaxügaxũ. Rü cuma tá nixĩ i norü oxĩ quixĩxũ i muxũtãma i nachixũanecüãx i duũxügü. ⁵Rü marü taxũtãma Abráũ nixĩ i cuéga. Rü nhuxmacürüwa rü tá Abraãũ nixĩ i cuéga erü muxũtãma i nachixũanecüãx i duũxügüarü oxĩ tá cuxũ chixĩxẽxẽ. ⁶Rü tá chayamuxẽxẽ i cutaagü rü tá namuxũchi. Rü ngêma cutaagü rü muxũtãma i nachixũanegü nangoxẽẽgü. Rü ngêma cutaagütanüwa tá nangexma i ãẽxgacügü ixĩgũxũ. ⁷Rü ngêma nhuxmax tá cumaxã rü cutaagũmaxã chaxueguxũ rü nhaa nixĩ: “Rü chama rü guxũgutãma curü Tupana chixĩ rü cutaagüarü Tupana chixĩ. ⁸Chama rü cuxna rü nüxna tá chanaxã i guxũma i nhaa Canaãane i nhuxmax

nawa cumaxũxũ. Rũ tá guxũgutáma norũ naane nixĩ i cutaagũ. Rũ chama rũ tá norũ Tupana chixĩ”, nhanagũrũ. ⁹⁻¹⁰Rũ Tupana rũ Abraáũxũ nhanagũrũ ta: —¡Notũrũ i cumax rũ cutaagũ rũ guxũgutáma peyanguxẽxẽ i ngẽma pemaxã nüxũ chixuxũ! Rũ dücax, chanaxwaxe nax guxãma ya iyatũxe i petanũwa rũ ípewíechaxmũũpexechiraũgũxũ. ¹¹¡Rũ pegũ ípewíechaxmũũpexechiraũgũ! Rũ ngẽmawa tá nangox nax aixcuma peyanguxẽxẽ i ngẽma yigũmaxã nüxũ ixuxũ. ¹²Rũ nhuxmaũcũxũ rũ guxãma ya iyatũxe ya ngexwacax ixíraxe i petanũwa rũ 8 i ngunexũ tũxũ ngẽxmagu rũ name nixĩ i ítawíechaxmũũpexechiraũ. Rũ ngẽxgumarũũtama penaxwaxe i ngẽmaãcü penaxũ namaxã i guxũma i perũ puracũtanũxũ i to i nachixũãnecũãxũtawana naxcax petaxegũxũ rũ woo nanegũ. ¹³Rũ ngẽmaãcü ya guxãma i pema rũ perũ duũxũgũ, rũ chanaxwaxe i pegũ ípewíechaxmũũpexechiraũgũ. Rũ ngẽmaãcü guxũgutáma pexenewa nangox nax aixcuma peyanguxẽxẽxũ i ngẽma yigũmaxã nüxũ ixuxũ. ¹⁴Notũrũ ya yíxema tama tũgũ íwíechaxmũũpexechiraũxe rũ name nixĩ i noxtacũma pegũtanũwa tũxũ ípetaxũchi erũ tama tayanguxẽxẽ i ngẽma yigũmaxã ixunetaxũ —nhanagũrũ. ¹⁵Rũ Tupana rũ Abraáũxũ nhanagũrũ ta: —Rũ ngẽma cuxmax i Charaí, rũ marũ taxũtáma ngẽma nixĩ i ngíéga. Rũ nhuxmaũcũxũ rũ Chára tá nixĩ i ngíéga. ¹⁶Rũ chama rũ tá mexũ ngĩmaxã chaxuegu rũ tá cuxũ íxãxaci.

Rũ aixcuma ngẽmaãcü tá ngĩxũ charũngũxẽxẽ. Rũ muxũma i nachixũãnegũiarũ nõxẽ tá iyixĩ. Rũ ngẽma ngĩtaagũ rũ ñanegũiarũ ãẽxgacũgũ tá nixĩgũ —nhanagũrũ. ¹⁷Rũ yexguma ga Abraáũ rũ nhaxtũanegu nanangũcuchi. Notũrũ nüxũ nacugũãcüma nügũãẽwa nhanagũrũ: “¿Ëxna wũxi ya yatũ ya 100 ya taunecũ nüxũ ngẽxmacũ rũ tá naxãxaciũxũ nax papá yixĩxũcax? ¿Rũ Chára rũ tá naxãxaciũxũ nax marũ 90 ya taunecũ ngĩxũ ngẽxmaxũ?” nhaxũgu narũxĩnũ ga naãxẽwa. ¹⁸Rũ yexguma ga Abraáũ rũ Tupanaxũ nhanagũrũ: —Chierũ mexũ Ismaéumaxã cuxueguxgu —nhanagũrũ. ¹⁹Rũ Tupana nanangãxũ rũ nhanagũrũ nüxũ: —Pa Abraáũx, aixcuma nixĩ i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ, rũ cuxmax i Chára rũ tá cuxũ íxãxaci. Rũ cuma rũ Isáquigu tá cunaxüéga. Rũ yimawa tá ningũ ga yema cumaxã nüxũ chixuxũ, rũ ngẽmaãcü tá guxũgutáma nüxũ charũngũxẽxẽ i nataagũ. ²⁰Rũ ngẽxgumarũxũ ta i Ismaéucax rũ marũ cuxũ chaxĩnũ rũ yimá rũ tá ta mexũ namaxã chaxuegu. Rũ tá nüxũ charũngũxẽxẽ nax yamuxũchixũcax i naxacũgũ rũ nataagũ. Rũ yimá Ismaéu tá nixĩ i nanatũ i 12 i ãẽxgacũgũ i poraexũ. Rũ nataagũmaxã tá ichanachixẽxẽ i wũxi i taxũ i nachixũãne. ²¹Notũrũ yema chorũ uneta ga cumaxã nüxũ chixuxũ rũ tá ichayadaxẽxẽ nawa ya cune ya Isáqui i cuxmax i Chára ngĩne ya damarũũxcũ ya tauemacũgu tá bucũ i nai ya taunecũgu —nhanagũrũ. ²²Rũ yexguma marũ nüxũ nachauxgu ga Abraáũmaxã nax yadexaxũ ga Tupana, rũ Abraáũna

nixũgachi. ²³Rũ yematama ngunexũgu nixĩ ga Abraáu ga nane ga Ismaéuxũ ínawíechaxmiũpẽxechiraũxũ. Rũ yexgumarũxũ ta ínanawíũchaxmiũpẽxechiraũgũ ga guxũma ga norũ puracũtanũxũ ga naxũtagu buexũ rũ guxema tũmacax nataxexe. Rũ yemaacũ guxãma ga yatũxe ga nachiũwa yexmagũe ga nũxũ puracũxe rũ tũxũ ínawíũchaxmiũpẽxechiraũ yema Tupana namaxã nũxũ ixuxũrũxũ.

**Tupana rũ Abraáu maxã
inaxuneta rũ tá nũxũ nangexma
ya wũxi ya nane**

18 ¹Rũ wũxi ga ngunexũgu meama tocuchigu rũ Cori ya Tupana rũ Abraáuĩcax nangox ga Maréarũ carabáyuneciwa ga yexguma napataaxwa natoyane ga Abraáu. ²Rũ nadaanagũ ga Abraáu rũ nũxũ nadau ga tamaepũx ga duũxũ ga napexegu chigũxũ. Rũ yexguma ga nũma rũ inachi rũ paxa naxcax nixũ rũ napexegu nhaxtũanegu nanangũcuchi. ³Rũ nhanagũrũ: —Pa Corix, cuxũ chacaxũ rũ tauxũ i yaxtacũma íquixũxũ. ⁴Rũ ngẽxguma cuxũ namexgu rũ tá íxraxũ i dexácax íchaca nax pegũ piyaxgũcutũgũxũcax. ¡Rũ nua carabáyupechitagu paxaãchi perũngũgũ! ⁵Rũ nhuxmax nax nua chapatawa pengugũxũ, rũ tá pexũ chachibũexẽxẽ nax ngẽmaãcũ peporaexũcax i namawa ega ipexĩxgu —nhanagũrũ. Rũ nũmagũ nanangãxũ: —Marũ name —nhanagũrũgũ. ⁶Rũ yexguma ga Abraáu rũ napatagu nangaxi rũ naxmax

ga Cháraxũ nhanagũrũ: —¡Paxa, Pa Nge, rũ 20 i quíru i mexechixũ i trígutexe ta nayaxu, rũ poũ ta naxũ! —nhanagũrũ. ⁷Rũ nhuxũchi ga Abraáu rũ wocapũxũwa nanha. Rũ naxcax nadau ga yema rũmemaexũ ga wocaxacũ. Rũ wũxi ga norũ puracũtanũxũxũ namu, rũ nũma rũ paxa nanaxũ ga yema õna. ⁸Rũ yexgumarũxũ ta ga Abraáu rũ yema duũxũgũ ga naxũtawa ngugũxũna nanaxã ga quéyu rũ léchi. Rũ nũma rũ ínamemare ga nũxna nax naxããxũ ga taxacũ ga nanaxwaxegũxũ ga yexguma carabáyutũũwa nachibũeyane. ⁹Rũ yexguma marũ yangugũgu ga nax nachibũexũ, rũ Abraáuina nacagũe rũ nhanagũrũgũ: —¿Ngecũ iyixĩ i cuxmax i Chára? —nhanagũrũgũ. Rũ nũma nanangãxũ: —Ngéa chauchiũwa ingexma —nhanagũrũ. ¹⁰Rũ yexguma ga wũxi ga yema naxũtawa ngugũxũ rũ nhanagũrũ: —Nai ya taunecũgu rũ wena cuxũtagu tá chanaxũane, rũ ngẽxguma i cuxmax i Chára rũ tá marũ ixíraxacũ —nhanagũrũ. Rũ ngĩma ga Chára rũ yoxni bexma nũxũ ixĩnũ ga yemaacũ nax yadexaxũ, yerũ ngĩma rũ bexma Abraáuĩcaxwegu ichi ga íãxwa. ¹¹Notĩrũ ga nũma ga Abraáu rũ naxmax ga Chára rũ marũ nayae. Rũ ngĩma ga Chára rũ marũ ngĩxna inayarũxo ga nax nachixewexũnexũ. ¹²Rũ yemacax ga Chára rũ tama yaxna namaxã ixĩnũ ga nax nacugũxũ, yerũ nhaxũgu irũxĩnũ: “¿Nhuxãcũ tá ichaxãxacũxũ, erũ chama rũ chaute rũ marũ tayaexũchi?” nhaxũgu irũxĩnũ ga ngĩãxẽwa. ¹³Notĩrũ nũma ga Cori ya Tupana rũ Abraáuũxũ nhanagũrũ: —¿Tũxcũũ ngĩxũ

naxãũchiga i Chára? ¿Ëxna tama iyaxõ rü tá nax naxãxacũxũ i woo nax nayaxũchichiréxũ? ¹⁴¿Ëxna nangexma i taxacü i Cori ya Tupanaaxũ guxchaxũ nax naxũãxũ? Rũ nai ya taunecügu rü aixcuma tá nuxã cuxũtagu chanaxũane. Rũ ngëxguma i Chára rü tá marü ixíraxacü —nhanagürü. ¹⁵Notürü ga Chára rü yemaxũ naxĩnũgu rü imuũ rü iyatáxcu nax ngĩxũ naxãũchigachiréxũ. Rũ yemaçax ngĩgürügü: —Tama nixĩ i chacugũchiréxũ —ngĩgürügü. Notürü nũma ga Cori rü ngĩxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Ngemãacũx, nüxũ chacuaxama nax cucugũxũ —nhanagürü ngĩxũ.

**Abraáũ rü Tupanana nachogü
nax tama napoxcuãxũçax ga
Chodóma rü Gomóra**

¹⁶Rũ yexguma ga yema duũxũgü ga Abraáũxũtawã ngugũxũ, rü inachigü rü inaxĩãchi ga Chodómawãama nax naxĩxũ. Rũ Abraáũ rü paxããchi ínayaxũmücü. ¹⁷Rũ yexguma ga Cori ya Tupana rü nhaxũgu narũxĩnũ: “Name nixĩ i Abraáũmaxã nüxũ chixu i ngëma tá chaxũxũ. ¹⁸Erũ nũma tá nixĩ i norü oxĩ i wũxi i nachixũãne i taxũ rü poraxũ. Rũ marü namaxã chanaxuegu nax nagagu tá nüxũ charũngũxẽxũ i guxũtãma i nachixũãnegü i nhama i naanewa ngëxmagũxũ. ¹⁹Rũ chatatama marü chanayaxu nax nanegũmaxã rü nataagũmaxã nüxũ yaxuxũçax i ngëma chorü mugü nax nũmagü i nataagü naga naxĩnũexũçax rü mexũ naxũgũxũçax nax ngëmaãcü chama chayanguxẽxũçax i guxũma ga yema namaxã nüxũ chixuxũ”, nhaxũgu

narũxĩnũ ga Tupana. ²⁰Rũ yemaçax ga Cori ya Tupana rü Abraáũxũ nhanagürü: —Ngëma duũxũgü i Chodómacũãx rü Gomóracũãx, rü nüxũ chaxĩnũ i nachiga nax nachixexũchixũ rü porãcü pecãdu naxũgũxũ. ²¹Rũ ngëmaçax tá ngëma chaxũ nax íchayadauxũçax rü aixcuma yixĩ i porãcü chixexũ naxũgũxũ ngëma chamaxã nüxũ yaxugũexũrũxũ, rü ngëmaãcü tá nüxũ chacuax —nhanagürü. ²²Rũ taxre ga yema duũxũgü rü yoxni inaxĩ nax Chodómawã naxĩxũçax. Notürü ga Abraáũ rü Cori ya Tupanamaxã yexma nayachigũãchitanũ. ²³Rũ naxçax nixũ rü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —¿Cunadaixũ tá ta i ngëma duũxũgü i mea maxëxũ wũxigu namaxã i ngëma chixexũ ügũxũ? ²⁴Rũ ngëxguma chi nangexmagu i 50 i duũxũgü i mea maxëxũ nawa ya yima ñane çrũ chi cunadaiamaxũ rü taxũchima nüxũ cungechaũxũ i ngëma ñanecũãx nagagu i ngëma 50 i duũxũgü i mea maxëxũ? ²⁵Chãuxçax rü tama name nax cunadaixũ i ngëma mea maxëxũ i duũxũgü wũxigu namaxã i ngëma chixexũ ügũxũ, nhama chi guxũma naxũgũxũrũxũ i ngëma chixexũ. Rũ taxucürũwama ngëma cuxũ erũ tama ngëmagu curũxĩnũ. Rũ cuma nixĩ i guxãarũ maxũmaxã icucuãxũ çrũ tama ãxna i ngëma 50 i mea maxëxũgagu nüxũ icurũngũmaxũ nax cunadãixãcũxũ ya yima ñane? —nhanagürü. ²⁶Rũ yexguma ga Cori ya Tupana rü Abraáũxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Ngëxguma chi yima Chodómaarü ñanewa nüxũ ichayangauxgu i 50 i duũxũgü i mea maxëxũ, rü ngëmagagu

taxûtâma chanapoxcue i ngêma ïanecüâx —nhanagürü. ²⁷Notürü ga Abraáu rü wenaxarü nüxna nacaama rü nhanagürü nüxü: —¡Choxü nangechaxü nax cuxna chicachigüamaxü! Erü cuma rü Tupana quixi rü chama rü wüxi i duüxümare chixi. ²⁸Notürü ngêxguma chi tama mea yanguxgu i 50 wa nax nanguxü i ngêma duüxügü i mea maxêxü, rü chi 45 icatama i mexü i duüxügü ngêxmagu ¿rü ngêma nax tama mea 50 wa nanguxüçax rü tá cunapoxcuxü ya yima ïane?

—nhanagürü. Rü Cori ya Tupana nanangäxü rü nhanagürü: —Ngêxguma chi 45 i duüxügü i mea maxêxü ngêma ichayangaxgu, rü taxûtâma chanapoxcu —nhanagürü. ²⁹Notürü ga Abraáu rü wenaxarü nüxna nacaama rü nhanagürü: —¿Notürü ngêxguma chi 40 icatama ngêxmagu? —nhanagürü. Rü nüma ga Cori rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngêma 40 çax rü taxûtâma chanapoxcue —nhanagürü.

³⁰Notürü ga Abraáu rü wenaxarü Tupanana nicachigü rü nhanagürü nüxü: —Cuxü chacaxü nax tama chamaxã cunuxüçax naxçax i ngêma nax yeüçürü cuxü chachixewexü ¿notürü ngêxguma chi 30 icatama ngêxmagu? —nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana nanangäxü rü nhanagürü: —Woo 30 i duüxügü i mexü ngêxmagu rü taxûtâma chanapoxcu —nhanagürü. ³¹Notürü ga Abraáu rü nüxü nicaçaxüchigüama, rü nhanagürü: —Pa Corix, marü changupetüxüchiamo nax cuxü chacaxü ¿notürü ngêxguma chi 20 icatama i duüxügü i mea maxêxü ngêxmagu? —nhanagürü. Rü nüma ga

Cori ya Tupana nanangäxü rü nhanagürü: —Ngêma 20 i mea maxêxügagu rü taxûtâma chanapoxcu ya yima ïane —nhanagürü. ³²Notürü ga Abraáu rü wena nüxna nacaama rü nhanagürü: —Pa Corix ¡tauxü i chamaxã cunuxü! Nhuxica wena cuxna chacaxçauü, rü ngêmawena rü marü taxûtâma cuxü chachixewe. ¿Rü taxacü chi cuxixü i ngêxguma 10 icatama i duüxügü i mea maxêxü ngêxmagügux? —nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: —Ngêma 10 gagu rü taxûtâma chanapoxcu ya yima ïane —nhanagürü. ³³Rü yexguma marü Cori ya Tupana nüxü rüchaxgu ga Abraáu maxã nax yadexaxü rü ínixü. Rü nüma ga Abraáu rü napataçax natáegu.

Tupana nayagu ga Chodóma rü Gomóra

19 ¹Rü yexguma marü nachütachaxügu rü yéma Chodómaarü ïanewa nangugü ga yema taxre ga Tupakanarü orearü ngeruxü i dauxüçüâx. Rü guma ïanearü ïãxwa narüto ga Ló ga ngextá duüxügü íngutaquexexüwa. Rü yexguma yema taxre ga duüxügüxü nadaxgux, rü inachi ga nax nayauxãxüçax. Rü napexegu nhaxtüanegu nanangücuchi. ²Rü nhanagürü nüxü: —Pa Corigüx, rü chama nax perü duüxü chixixü rü pexna chaxu nax chauchiügu pepegüxü. Rü ngéma tá pegü piyauxgücutügü, rü marü name i moxü paçmama ipexiãchi —nhanagürü. Notürü nümagü rü nanangäxü rü nhanagürügü: —Tamoxêxüchi, rü nuxã ïãxtügumare tá tapegü —nhanagürügü. ³Notürü nüma

ga Ló rü nüxũ nicaꝥxũchigiũama, rü yemaꝥax ga nümagü rü düxwa naga naxĩnüe nax napatawa naxĩxũꝥax. Rü yexguma ipatawa nangugügu, rü Ló rü norü òna ga mexũ namexẽxẽ. Rü poũ ga ngearü puxẽerũũáxũ ta naxü. Rü nümagü ga yema naxũtawã ngugũxũ rü nachibüe. ⁴Rü yexguma taũta yachocuxgu, rü yéma naxĩ ga guxũma ga Chodómaciũax ga yatügü. Rü ngextũxũxũgüwa inaxügü rü nhuxmata iyaxũwa nangu. Rü nüxũ ínachoeguãchi ga guma Lópata. ⁵Rü aita naxüeãcũma Lónã nacagüe rü nhanagürügü: —¿Ngexũgü nixĩ i ngẽma yatügü i ngewax nua cupatawa ngugũxũ? ¡Rü ínaxumũ, erü namaxã tamaxẽchaũ! —nhanagürügü. ⁶⁻⁷Rü yexguma ga Ló rü ínaxũxũ ga namaxã nax yadexaxũ notürü meama naxchaxwa nanawãxta ga norü iãx. Rü nhanagürü nüxũ: —Pa Chomücügũx ¡tauxũ i taxacürü chixexũ pexügũxũ! ⁸Dücax, chama rü choxũ ingexma i taxre i chauxacü i taguma yatũxü cuaxcü. Rü ngẽma tá pexna ngĩxũ chamugü nax pema penaxwaxexũ ngĩmaxã pexũxũꝥax. Notürü tama chanaxwaxe nax taxacürü chixexũ namaxã pexũxũ i nhaa taxre i yatügü i nüxna chaxuxũ nax nua chapatawa nangugũxũ —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga nümagü rü Lóxũ nangãxũga rü nhanagürügü: —¡Ixũgachi i ngẽma! ¿Rü nhuxãcü i cuma nax to i nachixũãnecũãx quixĩxũ rü nua toxũ cuyamuchaũxũ? Rü nhuxmax rü ngẽma taxre i nua toxna quinuxuxũarü yexera tá cumaxã taxü —nhanagürügü. Rü yexguma rü Lónã nayuxgü nax iãxgu napogüexũꝥax. ¹⁰Notürü nümagü ga

yema taxre ga dauxũcüãx ga Lópatawa ngugũxũ rü nachiũgu nanaxücuxẽxẽ, rü nhuxũchi nanawãxta ga iãx. ¹¹Rü nayangexetügũxẽxẽ ga guxũma ga yema duũxũgü ga iãxtüwa yexmagũxũ, rü yema ingextũxũxũwa inaxügü nhuxmata yema iyaxũwa nangu. Rü yemaacü düxwa nipaemare ga nax iãxꝥax nadaugũxũ. ¹²Rü yexguma ga yema taxre ga orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü Lónã nacagüe rü nhanagürügü: —¿Nangemaxũ i togü i cutanũxũgü i núma daa ñanewa? ¡Rü ngẽxguma chi nangexmagu ya cunegü rüexna cuxacügü rüexna cuxãxtegu rü ínagaxũ i nua wũxigu namaxã i guxũma i taxacü i cuxũ ngẽxmaxũ ya daa ñanewa, rü yáxũwa namaxã naxü! ¹³Eri tá tayagu ya daa ñane. Erü Cori ya Tupana rü marü tama yaxna namaxã naxĩnü i nhaa duũxũgü i daa ñanewa maxẽxũ, rü ngẽmacax toxũ namu nax tayaguxũꝥax —nhanagürügü. ¹⁴Rü yexguma ga Ló rü naxũtawã naxü ga yema naxãtegüchaũ ixĩgũxũ rü nhanagürü nüxũ: —¡Ipechigü rü ípechoxũ i nua! Erü Cori ya Tupana rü tá nayagu ya daa ñane —nhanagürü. Notürü ga yema naxãtegüchaũ ixĩgũxũ rü tama aixcuma nayaxõgü ga yema namaxã nüxũ yaxuxũ. ¹⁵Rü yema marü nax yangunehaũxũ, rü Lóxũ napaxagü ga yema taxre ga dauxũcüãx i orearü ngeruũgü. Rü nhanagürügü: —¡Paxama, inachi rü tüxũ iga ya cuxmax rü ngẽma taxre i cuxacügü ega cumaxchaxũgu ngẽxguma tayaguxgu ya daa ñane! —nhanagürügü. ¹⁶Notürü ga Ló rü nanuxcüãxẽ, rü yemaꝥax ga yema taxre ga dauxũcüãx i orearü ngeruũgü rü

naxmex nayayauxächigü rü namaxã nibuxmü, yerü Cori ya Tupanaaxü nangechaütümüxü. Rü yexgumarüxü ta ga guxema naxmax rü naxacügü rü tüxü inamuxü ga guma ïanewa nax tama tayuexücax. ¹⁷Rü yexguma marü guma ïanearü yáxüwa nayexmagügu, rü wüxi ga yema dauxücüãx i orearü ngeruxü rü nhanagürü: —¡Inha nax tama peyuxücax! ¡Rü taxütáma cugü íquidau rü taxucaxtáma icuyachiãchi i nua! ¡Rü yéa maxpúneanewa nanha ega tama cuyuxchaxügu! —nhanagürü.

.....

²⁴Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Chodóma rü Gomóraétügu üxiema ga ésúfremaxã áéüxü narüiyixëxë. ²⁵Rü yemaacü ïnanagu ga guma ïanegü wüxigu namaxã ga guxüma ga duüxügü ga yéa maxëxü rü yema nanetügü ga yéa rüxügüxü. ²⁶Notürü guxema naxmax ga Ló ga naweama ne nhaxe, rü tügü ítidau rü yexgumatama yuxcürapütaxü tanacaxichi.

.....

Isáquiariü buxchiga

21 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema ngïmaxã nüxü yaxuxüãcü Cháragu narüxínü, rü nayanguxëxë ga yema ngïmaxã naxueguxü. ²Rü yemaacü ga Chára rü ixãxacü nüxü ga Abraáü ga yexguma marü yaxguãx yixíxgu. Rü gumatama tauemacü ga Cori ya Tupana nagu unetacügu nabu. ³Rü nüma ga Abraáü rü Isáquiigu nanaxüéga ga guma nane ga Chárawaücü. ⁴Rü yexguma 8 ga ngunexü nüxü yexmagu ga nax naxíraxü, rü Abraáü ïnanawéchaxmüüpechiraü yema Tupana namuxürüxü. ⁵Rü Abraáü

rü nüxü nayexma ga 100 ga taunecü ga yexguma Isáqui íragu. ⁶Rü yexguma ga Chára rü ngïaxëwa ngïgürügü: “Tupana choxü nataãxëxëxë. Rü guxáma ya nüxü cuaxgüxe nax chaxãxacüxü rü tá wüxigu chamaxã tataãxëgü. ⁷¡Texé nagu rüxínüxü ga Abraáüaxü tá nax chaxãxacüxü? Notürü marü nüxü chaxãxacü i nhuxmax i woo nax marü nayaxüchixü i nümax”, nhaxügu irüxínü ga ngïaxëwa.

Agáche rü ngïne ga Ismaéumaxã íitaxüchi ga Abraáüpatawa

⁸Rü ga õxhana ga Isáqui rü niyachigü, rü nayamaiëgü. Rü yema ngunexügu rü wüxi ga taxü ga peta naxü ga Abraáü. ⁹Notürü ga Chára rü nüxü idau ga Isáquiigu nax yadauxcüraxüxü ga Ismaéu ga Abraáü nane ga Agáche ga Eyítuanecüãxwaücü. ¹⁰Rü yexguma ga Chára rü Abraáümaxã nüxü iyarüxu rü ngïgürügü: —¡Dücax, ïnamuxüchi i ngëma taxütaxü nanemaxã! Erü yimá chaune ya Isáqui rü taxucaxma i ngëma taxütaxü nanemaxã nangau i curü ngëmaxügü —ngïgürügü. ¹¹Rü yema dexa rü poraãcü nüxü nangux ga Abraáü, yerü nanechiga nixí ga yema. ¹²Notürü ga Tupana rü Abraáümaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —¡Tauxü i cuxoégaãxü naxcax ya curü bucü rü ngíxcax i ngëma cuxütaxü! ¡Rü naxü i ngëma Chára cumaxã nüxü ixuxü! Erü cutaagü ga cumaxã chaxueguxü rü Isáquiwa tá nixí i ne naxíxü. ¹³Notürü ngëma cuxütaxü ngïnewa rü tá ichanachigüxëxë i wüxi i taxü i duüxügütücumü, erü cune nixí —nhanagürü ga Tupana. ¹⁴Rü moxüãcü ga paxmamaxüchi rü Abraáü rü Agáchena

nanaxã ga poũ rü dexã ga naxchãxmüũgu ibacuchixũ. Rü Agáchéétügu nananugü rü yemaacü ngĩne ga Ismaéumaxã ngixũ nimu. Rü yéma ngürüanewa ixũmare ga chianexũ ga Bechébawa. ¹⁵Rü yexguma naguxgu ga dexã rü guma ngĩne rü wüxi ga naitüũgu inamu. ¹⁶Rü norü yáxũwaxüra iyarüto, yerü tama nüxũ idauxchaũ ga ngixũtama nax nayuxũ. Rü yexguma yéma natoxgu rü guma ngĩne rü inanaxügü ga nax naxaxuxũ. ¹⁷Notürü ga Tupana rü nüxũ naxĩnü ga guma bucü ga nax naxaxuxũ. Rü wüxi ga dauxũcüãx i orearü ngeruxũ rü dauxũwa Agáchena nacagü rü nhanagürü: —¿Tãxacü cuxũ nangupetü, Pa Agáche? ¡Tauxũ i cumuũxũ! Erü Tupana rü marü nüxũ naxĩnü i norü axu ya yimã curü bucü i ngẽma ínaxãũxũwa. ¹⁸¡Inachi rü íyadau ya yimã bucü, rü naxmexgu iyauxãchi! Erü chama rü nawa tá ichanachixẽxẽ i wüxi i taxũ i nachixũane —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Tupana rü Agáchexũ nanawex ga wüxi ga puchu. Rü ngĩma rü yéma ixü, rü inaxũacu ga yema ngĩrü dexáchĩũ ga naxchãxmüũnaxcãx. Rü nhuxũchi inaxaxexẽxẽ ga Ismaéu. ²⁰⁻²¹Rü Tupana rü nüxũ narüngũxẽẽ ga guma bucü. Rü nüma rü niyachigü. Rü chianexũ ga Parãũgu nanapexũtanüane. Rü meama maxgütaexũ cuácü nixĩ. Rü yexguma nayaxgu, rü naé rü wüxi ga Eyítuanecüãxmaxã inaxüxmax.

Tupana rü Abraáuarü õxũ naxü

22 ¹Rü yemawena ga Tupana rü Abraáuarü õxũ naxü. Rü naégamaxã nüxna naca. Rü nüma ga Abraáũ nanangãxũ rü nhanagürü:

—Daxe chixĩ, rü nua changexma —nhanagürü. ²Rü Tupana rü nhanagürü nüxũ: —¡Íyaga ya cune ya Isáqui ya nügiũmaxã wüxicacü rü poraacü nüxũ cungechaũcü! ¡Rü yéa Moríaanewa namaxã naxũ! Rü ngẽxguma ngẽma cunguxgu rü chanaxwãxe i ngẽxma chaũxcãx cuyamax rü cuyagu nagu ya yima maxpũne ya chama tá cumaxã nüxũ chaxunetane —nhanagürü. ³Rü moxũãcü ga pãxmamaxũchi rü Abraáũ ínarüda. Rü üxüta nadaũ nax yemamaxã Tupanacãx yaguãxũcãx ga guma nane. Rü nhuxmachi nanamexẽxẽ ga norü búru rü ínayaga ga nane ga Isáqui rü taxre ga norü duũxũ. Rü inaxũãchi nax yema nachica ga Tupana namaxã ixunetaxũwa naxũxũcãx. ⁴Rü yexguma marü tamaepũx ga ngunexũ iyaxũxgu ga Abraáũ, rü yáxũgu nüxũ nadau ga yema nachica ga nawa naxũxũ. ⁵Rü yexguma ga Abraáũ rü norü duũxũgũxũ nhanagürü: —¡Nuxã perücho namaxã i nhaa búru! Rü daa bucü rü chama rü tá yéamaxüra taxĩ. Rü ngẽma tá Tupanaxũ tarücuaxũxũgü, rü ngẽmawena rü pexcãx tawoegu —nhanagürü. ⁶Rü Abraáũ nanayauxcüta ga üxü ga Tupanacãxãmare tá nawa yaguxũ rü Isáquiétügu nanaxũnagücüta. Rü nhuxũchi ngixũ nayaxu ga cüxchi rü wüxi ga üxü ga naixũne. Rü wüxigu guma maxpũnewa naxĩ. ⁷Notürü yixcüamaxüra rü Isáqui rü nanatüna naca rü nhanagürü: —Pa Papãx —nhanagürü. Rü Abraáũ nanangãxũ rü nhanagürü: —¿Tãxacü cunaxwãxe, Pa Chaunex? —nhanagürü. Rü Isáqui nanatüxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Dücax, tüxũ nangexma i üxü rü tüxũ

nangexma ya üxü ya naixüne ¿notürü ngexü i ngëma carnëru i tá iguxü? —nhanagürü. ⁸Rü nanatü nanangäxü rü nhanagürü: —Pa Chaunex, nüma ya Tupana tá nixí ya nüxü cuácü nax nangexmaxëëäxü i wüxi i carnëruxacü nax naxcax yaguxü —nhanagürü. Rü yemaacü wüxigu inaxí. ⁹Rü yexguma nawa nanguxgu ga yema nachica ga Tupana namaxä nüxü ixuxü, rü Abraáu rü yexma nanaxü ga wüxi ga naxünaarü guchica. Rü yemaétügu nananutanü ga üxü. Rü nhuxüchi nane ga Isáquixü ninax rü yema üxiétügu nanaxúnagü. ¹⁰⁻¹¹Notürü yexguma cüxchi ngíxü nayauxgu ga nanexü tá nax yamáxü, rü Cori ya Tupanaarü duüxü rü dauxüwa nüxna nacagü rü nhanagürü: —Pa Abraáu, Pa Abraáu —nhanagürü. Rü nüma ga Abraáu nanangäxü rü nhanagürü: —Daxe chixí rü nua changexma —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga yema dauxücüäx i orearü ngeruxü rü nhanagürü nüxü: —¡Tauxü i taxacürü chixexü namaxä cuxüxü ya yimá bucü! Erü marü nüxü chacuax nax aixcuma Tupanaga cuxínüxü rü tama choxna cunachüxu ya yimá cune ya nügümaxä wüxicacü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Abraáu rü nadauegu, rü nüxü nadau ga wüxi ga carnëru ga nachataxcuremaxä chuchuxüchapaxagu choxü. Rü ínayadau, rü nayayaxu. Rü yema nimax rü nayagu nanechicüxü. ¹⁴Rü yemawena ga Abraáu rü nanaxüéga ga yema nachica nhaxümaxä: “Cori ya Tupana rü tüxna nanaxä i ngëma inaxwaxexü”, nhaxümaxä. Rü ngëmacax i nhuxmax rü ta duüxügü nüxü nixu rü nhanagürügü:

“Yima maxpünewa Tupana tüxna nanaxä i ngëma inaxwaxexü”, nhanagürügü. ¹⁵Rü yexguma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxücüäx rü wenaxarü dauxüwa Abraáuina nacagü. ¹⁶⁻¹⁷Rü nhanagürü nüxü: —Dücax, rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Ngëma cuxüxüwa nüxü chacuax nax aixcuma chauga cuxínüxü, erü tama choxna cunachüxu ya yimá cune ya nügümaxä wüxicacü. Rü ngëmacax chauégagutama cumaxä nüxü chixu rü tá poraacü cuxü charüngüxëë. Rü ngëma cutaagü rü tá chayamuxëë. Rü ëtagüexpüx rü naxnechicütexe ya taxtüpechinüwa ngëmacüexpüx tá nixí i norü mu. Rü nümagü rü guxügutáma norü uanügüxü narüporamaegü. ¹⁸Rü cutaagügagu tá nixí i nüxü charüngüxëëxü i guxüma i nachixüanegü, erü aixcuma mea chauga cuxínü”, nhanagürü cuxü ya Cori ya Tupana —nhanagürü ga yema Tupanaarü duüxü. ¹⁹Rü nüma ga Abraáu rü norü duüxücax natáegu rü wüxigu nawoegu nachixüwa ga Bechébawa. Rü yexma nixí ga naxächüxü ga Abraáu.
.....

Abraáu rü norü duüxüxü namu nax wüxi ga pacücax yadauxücax nax Isáquimaxruxü yixüxücax

24 ¹Rü nüma ga Abraáu rü marü nayaxüchi ga yexguma. Rü Cori ya Tupana rü guxüwama poraacü nüxü narüngüxëë. ²⁻³Rü wüxi ga ngunexü ga Abraáu rü naxcax naca ga yema norü duüxü ga rüyamaexü ga norü yemaxümaxä icuácü. Rü

nhanagürü nüxũ: —¡Chaperematũũgu naxúxmex, rü Tupana ya dauxũguxũ i naane rü nhama i naanearü yoraégagu chamaxã inaxuneta rü taxútama chaune ya Isáquicax ngĩxũ cuyaga i wüxi i pacü i nhaa naane i Canaácüãx ixícü nax naxm̄ax yixĩxũcax! ⁴Notürü chanaxwaxe i yéa chauchiũanewa cuxũ nax ngẽxma chautanũxũgütanũgu ngĩxcax cuyadaxũ i wüxi i nge nax ngẽmamaxã naxãmaxũcax ya chaune ya Isáqui —nhanagürü. ⁵Rü nüma ga guma norü duũ rü Abraáũxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Notürü ngẽxguma ngẽma nge tama chawe rüxũxchãũgu ¿rü taxacü tá chaxũxũ i ngẽxguma? ¿Ëxna cunaxwaxexũ nax yema naane ga nawa ícuxũxũxũwa chanagaxũ ya cune? —nhanagürü. ⁶Rü Abraáũ nanangãxũ rü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe nax ngẽma cunagaxũ ya chaune. ⁷Erü yimá Cori ya Tupana ya dauxũguxũ i naanearü yora ga chaunatũchiũwa rü chautanũxũarü naanewa choxũ ímuxũchicü, rü chamaxã inaxuneta nax chautaagüna naxããxũcax i nhaa naane i nawa changexmaxũ. Rü ngẽxgumarixũ ta rü nümatama ya Cori rü cupexegu tá nayamu i norü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx nax wüxi i pacü ngẽma ngĩxũ cuyagaxũcax i naxm̄axũ ya chaune. ⁸Notürü ngẽxguma chi ngẽma nge rü tama cuwe naxũxchãũgu rü taxucaxma nagu curixĩnü i ngẽma cuxũ chamuxũ, erü marü cuyanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ. Notürü taxucaxma tũxcüü ngẽma cunaga ya chaune —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga guma norü duũ rü norü cori ga Abraáũperematũũgu naxúxmex, rü

namaxã nüxũ nixu rü tá nax yanguxẽãxũ ga yema namuxũ. ¹⁰Rü yemawena ga guma norü duũ rü ãmarexũ nanade ga yema rümemægũxũ ga norü coriarü ngaxãeruũgü. Rü ínayagagü ga 10 ga norü camérugü rü inaxũãchi nax guma ñane ga Naó ga Mechapotámiaanewa yexmanewa naxũxũcax. ¹¹Rü nhuxre ga ngunexũguwena yexguma nachütachaxũgu rü guma ñane ga Naópechinüwa nangu naxütawa ga wüxi ga puchu. Rü guma puchuarü ngaicamagu nanangũxẽxẽ ga norü camérugü. Rü yema ora nixĩ ga ngexũgü guma puchua dexáwa naxĩxũ. ¹²Rü nüma ga Abraáũarü duũ rü inanaxügü ga nax nayumüxéxũ rü nhanagürü: —Pa Tupana ya Chorü Cori ya Abraáũarü Tupanax, rü ¡cuxũ nangechaütümüxũ ya chorü cori ya Abraáũ, rü êcü mea ínanguxuchixẽxẽ i ngẽma naxcax núma choxũ namuxũ! ¹³Rü dücax, rü nhuxmax rü daa puchuxũtagu charũxãũx, rü daa ñanecüãx i pacügü rü nua dexáwa tá ixĩ. ¹⁴Rü nhuxmax rü curü ngũxẽẽ chanaxwaxe, rü ngẽxguma dexácax wüxi i ngẽma paciuna chacaxgu rü nhaácü choxũ nangãxũgu: “¡Ëcü, naxaxe! Rü ngẽxgumarixũ tá ta chayaxægũxẽxẽ i curü camérugü”, nhaxũmaxã choxũ nangãxũgu, rü ngẽmawa tá nüxũ chacuax nax ngẽma yixĩxũ i cuma ngĩxũ cuxunetacü naxcax ya yimá curü duũ ya Isáqui. Rü ngẽmawa tá nüxũ chacuax nax cuma rü aixcuma nüxũ cungechaũxũ ya yimá chorü cori ya Abraáũ —nhanagürü ga norü yumüxẽwa. ¹⁵Rü yexguma tauta nüxũ nachauxgu ga nax nayumüxéxũ,

rü ngĩxũ nadau ga wüxi ga pacü ga yéma ne ücü ga ngĩrũ tũxũ ngĩätügu ngĩxũ ingecü. Rü ngĩma rü Rebéca iyixĩ ga Betuéuacü. Rü nüma ga Betuéu rü Abraáüenexê ga Naó nane nixĩ, rü Míuca iyixĩ ga naé. ¹⁶⁻¹⁷Rü ngĩma ga Rebéca rü imechametüxüchi rü taguma nhuxgu wüxi ga yatü ngĩmaxã namaxũ. Rü guma puchuwa ixü rü yéma ngĩxũ ixüãcu ga ngĩrũ tũxũ. Rü yexguma natáeguchaũgu, rü nüma ga guma Abraáüarü duũ rü ngĩxçax ninha, rü nhanagürü ngĩxũ: —Pa Pacüx çtaxüchima cuxũ namexü ega curü tũxüwa choxü cuxaxexêegu i írxaxü i curü dexá? —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga ngĩma rü inangãxü rü ngĩgürügü: —¡Écü naxaxe, Pa Corix! —ngĩgürügü. Rü yexgumatama naxãxgu ngĩxũ icãix ga ngĩrũ tũxũ nax naxaxexüçax. ¹⁹Rü yexguma marü naxaxeguwena ga guma Abraáüarü duũ, rü ngĩma ga Rebéca rü ngĩgürügü nüxũ: —Paxa dexá tá chayaxu naxçax i curü camérugü nax nümagü rü ta mea naxaxegüxüçax —ngĩgürügü. ²⁰Rü yexguma ga ngĩma rü paxa yema camérugüarü axepáxügu ngĩxũ ibaãcu ga ngĩrũ tũxũ. Rü muçpüxcüna paxa nawa inha ga yema dexá ga puchuwa nhüxmata naxüãcuã ga dexápaũ naxçax ga guxüma ga yema camérugü. ²¹Rü nüma ga guma Abraáüarü duũ rü yoxni ngĩxũ ínangugü yerü nüxũ nacuáxchaũ rü aixcuma ngĩma yixĩ ga Tupana ngĩxü unetacü. ²²Rü yexguma marü mea naxaxegügu ga yema norü camérugü, rü nüma ga guma Abraáüarü duũ rü nhüxüchi ngĩxna ngĩxũ naxã ga wüxi ga ánera ga úirungĩxçax ga 6 gráma yacü rü

ngĩxmarauüwa ngĩxũ nichocuchi. Rü yexgumarüxũ ta ngĩxna nanana ga taxre ga ngaxcupüxmexêxũ ga 100 gráma yaxü ga wüxichigü. ²³Rü nhanagürü ngĩxũ: —Pa Pacüx çchamaxã nüxũ ixu rü texéacü quixĩ! ¿Rü nangemaxü i nachica i cunatüpatawa nax ngêxma chorü duũxügümaxã tapegüxüçax i nhama i chütaxügu? —nhanagürü. ²⁴Rü ngĩma rü inangãxü rü ngĩgürügü: —Chama rü naxacü chixĩ ya Betuéu. Rü Míuca iyixĩ i chorü noxê rü Naó nixĩ ya chorü oxí. ²⁵Rü ngéma tochiüwa rü nangema i nachica nax ngêxma pepegüxüçax i nhama i chütaxügu. Rü ngêxgumarüxũ ta nayima ya maxê i perü camérugüarü ngöxruxü rü maxê i paxü i norü caruxü —ngĩgürügü. ²⁶Rü yexguma ga guma Abraáüarü duũ rü yexma nacaxápüxü rü Tupanaxü nicuãxüxü. ²⁷Rü nhanagürü: —Cumecümaxüchi, Pa Cori ya Chorü Cori ya Abraáüarü Tupanax, erü aixcuma cuyanguxêxê i ngéma chorü cori ya Abraáümaxã nüxũ quixuxü. Erü namaxã cumecüma rü poraãcü nüxũ curüngüxêê rü ngémaãcü natanüxügütanuwa mea choxü cunguxêxê—nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga ngĩma ga Rebéca rü ngĩchiüwa inha, rü ngĩtanüxügümaxã nüxũ iyarüxu ga yema ngĩxü ngupetüxü. ²⁹Ngĩma rü ngĩxü nayexma ga wüxi ga ngiênexê ga Labáügu áégacü. Rü guma nixĩ ga puchuwa nhacü nax naxçax yadauxüçax ga guma yatü. ³⁰Yerü ngĩxũ nadau ga yema ánera ga ngĩxmarauüwa rütücü rü yema ngaxcupüxmexêxügü, rü nüxü naxĩnü ta ga yema nüxü yaxuxü nax nhuxü nhaxü ga guma yatü. Rü

yexguma yéma nanguxgu ga Labáú, rü Abraáúarü duúçax nixü ga yématama puchuxütawa norü camérumaxã yexmacü. ³¹Rü nhanagürü: —¡Pa Yatü ya Cori ya Tupana Cuxü Rüngüxêécüx, rü chawe rüxü! ¿Rü nhuxãcü nuxã ïanearü düxétügu curüxãüx ega tochiüwa marü cuxçax tanamexêëgu i wüxi i ucapu nax ngêxma cupexüçax? Rü ngêxgumarüxü ta marü tanamexêë i wüxi i nachica naxçax i curü camérugü —nhanagürü. ³²Rü nhuxüchi ga gumá Abraáúarü duü rü nawe narüxü. Rü yexguma íxwa nangugügu, rü Labáú camérutawa ínananuü ga norü yemaxügu rü nhuxüchi yema camérugüxü nachibuexêë. Rü yemawena rü dexã ta nayayaxu nax nügu yayauxgücutügüxüçax ga Abraáúarü duü rü namüçügü. ³³Rü yexguma õnamaxã naxúpexegüãxgu, rü nüma ga Abraáúarü duü rü nhanagürü: —Taxucürüwa chachibü ega tama pemaxã nüxü chixuxíraxgu i ngêma pemaxã nüxü chixuxchaüxü —nhanagürü. Rü yexguma ga Labáú rü nhanagürü: —¡Ëcü, idexa! —nhanagürü. ³⁴Rü yexguma ga Abraáúarü duü rü nhanagürü: —Chama rü Abraáúarü duü chixí. ³⁵Rü Cori ya Tupana rü poraãcü nüxü narüngüxêë ya chorü cori ya Abraáú, rü nanamarü ngêmaxüãxêë. Rü ngêmacax i nhuxmax rü namuxüchi i norü carnérugü, rü wocagü rü camérugü, rü búrugü, rü úrugü, rü diêrumügü, rü duüxügü i yatüxü rü ngexü. ³⁶Rü naxmax i Chára rü nüxü iyatüne ga woo marü nax nayaxüchichiréxü. Rü nüma ya chorü cori ya Abraáú rü yimá nanena

nanaxuxü i guxüma i norü ngêmaxügu. ³⁷Rü yexguma núma choxü namuxchaügu, rü nüma ya chorü cori ya Abraáú rü choxna naxãga nax Tupanaégagu namaxã ichaxunetaxü, rü nhanagürü choxü: “¡Taxütama cunaxwaxe ya yimá chaune ya Isáqui rü wüxi i pacü i nua Canaácüãxmaxã naxãmaxü! ³⁸¡Rü yéa chorü papátanüxütanüwa naxü rü ngêxma ngíxçax yadau i wüxi i pacü i chautanüxü ixícü nax chaunemax yixíxüçax!” nhanagürü ga chorü cori.

⁴²⁻⁴⁴Rü ngêmaãcü i nhuxmax rü núma changu naxütawa ya yima puchu. Rü ngêma chayumüxê rü chorü cori ya Abraáúarü Tupanamaxã nüxü chixu rü nhacharügü: “Ega aixcuma choxü curüngüxêëchaügu nax mea choxü ínanguxuchixüçax i ngêma chorü cori nawa choxü muxü, rü chanaxwaxe i choxü cungãxüga i nhuxmax nax puchuxütawa changexmaxü. Rü ngêma pacü i dexáwa nua ücü rü dexáçax ngíxna chacacü nax choxü naxaxexêëxüçax rü choxü ngãxüxcü: ‘¡Ëcü naxaxe! Rü ngêxgumarüxü tá ta chayaxaxegüxêë i curü camérugü’, nhaxümaxã choxü ngãxüxcü, rü ngêmawa tá nüxü chacuax nax ngêma yixíxü i cuma ngíxü cuxunetacü naxçax ya chorü cori nane ya Isáqui”, nhacharügü ga chorü yumüxêwa. ⁴⁵Rü yexguma taüta nüxü charüchaxgu ga nax chayumüxêxü, rü ngíxü chadau ga Rebéca ga tûxü ngíätügu yéma ngíxü ne ngecü. Rü puchuçax irüxüe, rü dexámaxã ngíxü ixüäcu ga ngírü tûxü. Rü yexguma ga chama rü ngíxna chaca

rü nhacharügü ngĩxũ: “Pa Pacũx
 ħTaxũchima cuxũ namexũ ega choxũ
 cuxaxẽĕxgu i curũ dexámamaxã?”
 nhachagirũ. ⁴⁶Rũ yexguma ga ngĩma rü
 ngĩxũ irũxũe ga ngĩrũ tũxũ rü ngĩgürügü
 choxũ: “ĵĔcũ, naxaxe, Pa Corix! Rũ
 ngẽxgumarũxũ tá ta chayaxu i dexá
 naxcax i curũ camérugü nax nũmagü rü
 ta naxaxegũxũcax”, ngĩgürügü. Rũ
 yexgumatama choxũ ixaxẽxẽ rü
 yaxaxegũxẽxẽ ga chorũ camérugü rü ta.

⁴⁹Rũ nhũxmax rü chanaxwaxe nax
 chamaxã nüxũ pexuxũ ħrũ aixcuma tá
 mea penayaxuxũ i naga ya yimá chorũ
 cori rü ĕxna tama? Rũ chanaxwaxe i
 chamaxã nüxũ pexu nax nüxũ
 chacuáxũcax i taxacũ tá chaxũxũ
 —nhanagürü. ⁵⁰Rũ yexguma ga Labáu
 rü Betuéu rü nanangãxũgagü, rü
 nhanagürügü: —Guxũma i ngẽma nüxũ
 quixuxũ rü Cori ya Tupanawa ne naxũ.
 Rũ ngẽmacax taxucürũwa nhuxũ
 nhatagürü. ⁵¹Rũ dücax, rü ngẽmama
 iyixĩ i Rebéca. ĵRũ ĕcũ, ngĩxũ iga nax
 naxmãx yixĩxũcax ya nane ya yimá curũ
 cori, ngẽma Tupana naxwaxexũrũxũ!
 —nhanagürügü. ⁵²Rũ yexguma yemaxũ
 naxĩnũgu ga Abraáũarũ duũ rü Cori ya
 Tupanapexegu nacaxápũxũ rü nhũxmata
 nhaxtũane yangũcuchix. ⁵³Rũ
 yemawena nanade ga âmaregü ga
 úrunaxcax rü diêrumünaxcax rü
 naxchirugü, rü Rebécana nanana. Rũ
 yexgumarũxũ ta ga ngĩenexẽ rü ngĩé rü
 tũxũ naxũarũ âmareãx. ⁵⁴Rũ yemawena
 ga nũma ga Abraáũarũ duũ rü
 namũcũgü rü meama nachibũe rü
 yexma napegü. Rũ moxũãcũ ga
 yexguma ínadagũgu, rü guma

Abraáũarũ duũ rü nhanagürü: —ĵChoxũ
 pinge nax wenaxarũ chorũ corichiũcax
 chatáeguxũcax! —nhanagürü. ⁵⁵Notürü
 ga ngĩenexẽ rü ngĩé ga Rebéca rü
 nhatagürügü: —Name nixĩ i 10 i
 ngunexũ nua ingexma rü ngẽmawena rü
 marũ name i cuwe irũxũ —nhatagürügü.
⁵⁶Notürü ga guma Abraáũarũ duũ rü
 nhanagürü tũxũ: —ĵTauxũ i nuxã choxũ
 pechũxuxũ! Tupana rü mea
 ínananguxuchixẽxẽ i ngẽma naxcax nua
 chaxũxũ. Rũ ngẽmacax name nixĩ i
 chorũ corichiũcax choxũ pemuegu
 —nhanagürü. ⁵⁷Rũ yexguma ga tũmagü
 rü tanangãxũ rü nhatagürügü: —ĵNgĩxã,
 ngĩxcax taca i Rebéca rü ngoxi nhuxãcũ
 tũxũ nangãxũ! —nhatagürügü. ⁵⁸Rũ
 ngĩxna tacagü rü nhatagürügü: —ĶCũx,
 nawe curũxũchaxũxũ ya daa yatũ?
 —nhatagürügü. Rũ ngĩma rü tũxũ
 ingãxũ rü: —Ngũ —ngĩgürügü. ⁵⁹Rũ
 yexguma ítayamugü ga guma Abraáũarũ
 duũ rü namũcũgü, rü nawe irũxũ ga
 Rebéca rü nhũxũchi ngĩxũtaxũ ga
 guxũguma ngĩxna daũxcũ. ⁶⁰Rũ mexũ
 Rebécamaxã taxuegugü rü nhatagürügü:
 —Pa Toeyax, ĕcũ muxũchixũ i
 duũxũgũarũ mamá tá quixĩ. Rũ ngẽma
 cutaagü rü tá narũporamaegü nüxũ i
 norũ uanũgü —nhatagürügü. ⁶¹Rũ
 yexguma ga Rebéca rü
 ngĩxũtaxũgũmaxã camérugüétũgu
 ixaugü. Rũ nawe irũxĩ ga guma
 Abraáũarũ duũ. Rũ yemaacũ nixĩ ga
 ngĩxũ yagaxũ ga Rebéca, rü ngĩmaxã
 inixũ. ⁶²Rũ yoxni nũma ga Isáqui rü
 yexwacaxtama guma puchu ga Yimá
 Maxũcũ Rũ Choxũ Daucũgu áégacũwa
 ne naxũ, yerũ yexma Neguébianegu
 naxãchiũ. ⁶³Rũ yáuanecũ ga yexguma

marü nayaanegu rü nüma ga Isáqui rü yeacü nanaxüane. Rü yáxügu nüxü nadau ga nhuxre ga camérugü ga ingaixcaetanüxü. ⁶⁴Rü ngíma rü ta ga Rebéca rü yáxügu nüxü idau ga Isáqui, rü líxüe ga caméruétüwa. ⁶⁵Rü gumá Abraáuarü duüxüna ica, rü ngígürügü: —¿Texe nixí ya yimá yatü ya meanexüwa taxçaxama ixücü? —ngígürügü. Rü nüma rü ngixü nangäxü rü nhanagürü: —Nüma rü chorü cori ya Isáqui nixí —nhanagürü. Rü yexguma ga ngíma rü ngírü tüeruxü iyaxu, rü namaxá ngígü iyadüxchiwe. ⁶⁶Rü guma Abraáuarü duü rü Isáquimaxá nüxü nixu ga guxüma ga yema nüxü ngupetüxü. ⁶⁷Rü yexguma ga Isáqui rü norü mamá ga Chárachüwa Rebécaxü naga, rü ngímaxá naxãxmax. Rü nüma ga Isáqui rü poraacü ngixü nangechaü, rü yemaacü nüxü inarüxo ga naéçax nax nangechaüxü.

**Nayu ga Abraáü
rü inanaxgü**

25 ⁷Rü Abraáü rü namaxü ga 175 ga taunecü. ⁸Rü nüma ga Abraáü rü nayu yerü marü nayaxüchi, rü natanüxügü ga yuexütanüwa naxü. ⁹⁻¹⁰Rü nanegü ga Isáqui rü Ismaéu rü yema naxmaxü ga Maxpéaxütawa naxçax natakexügu nayanaxücuchigü. Rü yema naxmaü rü íane ga Maréarü léstewa nangexma ga Efóüarü naanewa. (Rü nüma ga Efóü rü Etétanüxü ga Choxá nane nixí.) Rü yema naxmaxügu nixí ga Abraáüxü yanaxücuchigüxü ngixütagu ga naxmax ga Chára.

²⁰Rü Isáqui rü 40 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma naxãxmaxgu ngímaxá ga Rebéca ga Betuéuacü ga Labáüeyax ga Aramécüãxgü ga Padáü-Aráanegu áchiügüxü. ²¹Rü yexguma Isáqui nhuxre ga taunecü Rebécaxütawa nayexmagu, rü tama nüxü ixäxacü. Rü yemaçax ga Isáqui rü Cori ya Tupanana naca nax naxäxacüxüçax ga naxmax. Rü nüma ga Tupana rü nüxü naxínü ga norü yumüxé rü ixäxacü. ²²Notürü nataxrexpüx ga ngíxactü ga ngíanügu nügü daixü. Rü yemaçax nhaxügu irüxínü: “Ngëxguma tá ngëmaacü yaxígügu i nhaa buxügü ¿rü taxacüruxü ichamaxüxü?”, nhaxügu irüxínü. Rü yemaçax ga ngíma ga Rebéca rü Cori ya Tupanana ica yemachiga. ²³Rü Tupana rü ngixü nangäxü rü nhanagürü: —Natakrexpüx nixí i ngëma cunegü i cuanüwa ngëxmagüxü. Rü nüma i taxre rü wüxichigü tá nachíüanemaxá inacuax. Rü naxüpa nax nabuexü rü nügü nadai. Rü wüxi tá nixí irüporamaexü. Rü ngëma rübumaexü rü ngëma rüyamaexüarü yexera tá nixí —nhanagürü. ²⁴Rü ngírü ngunexüwa nangu ga nax naxíraxacüxü ga Rebéca. Rü nataxrexpüx. ²⁵Rü guma ngíne ga nüxíra bucü rü nadauyáe rü naxätaxaxüne. Rü Echaügu nanaxüégagü. ²⁶Rü yemawena nabu ga naenexë. Rü Echaümëxtüxügu yangíacüma nabu. Rü yemaçax Yacügu nanaxüégagü. (Rü ngëma naéga rü Iyauxwaxexü, nhaxüchiga nixí.) Rü nüma ga Isáqui rü 60 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma nabuegu ga guma ngínegü ga Rebéca. ²⁷Rü guma taxre ga

bucügü rü nayae. Rü Echaú rü naixnecü norü me nixí rü würawa äëxücü nixí. Notürü ga Yacú rü norü me nixí ga ïarü ngaicamána nax nayexmaxü. ²⁸Rü nüma ga nanatü ga Isáqui rü yexera Echaúxü nangechaü yerü norü me nixí ga nax nangóõxü ga yema naexümachi ga Echaú imáxü. Notürü ga naxmāx ga Rebéca rü yexera Yacúxü ingechaü. ²⁹Rü wüxi ga ngunexü, ga yexguma Yacú íxüwemüxgux, rü nüma ga Echaú rü maxneewa ne naxü rü poraäcü nipaxüchi. ³⁰Rü Yacúxü nhanagürü: —¿Taxüchima cuxü namexü i chamaxā cungauxgu i ngēma curü ðna i dautanüxü? Erü ngēmatama taiyamaxā chayü —nhanagürü. (Rü yemaçax ga Echaú rü Edóümaxā rü ta nanaxugü yerü norü me nixí ga yema ðna ga dautanüxü.) ³¹Rü yexguma ga Yacú rü nanangāxü rü nhanagürü: —Nangexma i ngēma cuxna üxü erü tanatünane ya yacü quixí, rü chanaxwaxe i nhaa ðnacax choxna cunaxā i ngēma cuxna üxü —nhanagürü. ³²Rü yexguma ga Echaú rü nhanagürü: —¿Taxacüwa chi choxü namexü i ngēma nüxü quixuxü i choxna üxü? Erü choxü cudau nax taiyamaxā chayuxchaüxü —nhanagürü. ³³Rü yexguma ga Yacú rü nhanagürü: —¡Tupanaégagu chamaxā nüxü ixu nax aixcuma tá choxna cunaxāxü i ngēma cuxna üxü! —nhanagürü ga Yacú. Rü yexguma ga Echaú rü Tupanaégagu Yacúna nanaxā ga yema naxçax ínacaxaxü. ³⁴Rü yexguma ga Yacú rü Echaúna nanaxā ga poü rü guma purutuarü dautanüne. Rü yexguma marü chibüwa rü axewa yanguxgu ga Echaú, rü inachi rü ínixü. Rü tama nagu

narüxínü ga yema norü yamaeçax nüxna üxü ga naeneena naxāxü.

.....

Echaú naxmāxgüchiga

26 ³⁴Echaú rü 40 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma ngīmaxā naxāxmāxgu ga Yudíchi ga Etéutanüxü ga Béríxacü. Rü yexgumarüxü ta ngīmaxā naxāxmāx ga Bachemá ga nai ga Etéutanüxü ga Elóüaci. ³⁵Notürü ga Isáqui rü Rebéca rü taguma yema naneāxgūmaxā nataāxégü.

Isáqui rü Yacúmaxā rü Echaúmaxā mexü naxuegu

27 ¹Rü Isáqui rü marü nayaxüchi rü natauxetü. Rü wüxi ga ngunexügu rü nane ga rüyamaecü ga Echaúçax naca. Rü nhanagürü nüxü: —Pa Chaunex —nhanagürü. Rü Echaú nanangāxü rü: —¿Nhuxü nhacuxü, Pa Papáx? —nhanagürü. ²Rü yexguma ga Isáqui rü nhanagürü: —Cuma choxü cudau nax marü chayaxüchixü rü ngexürüxü i nhaa ngunexügügu rü tá chayü. ³Rü ngēmaçax chanaxwaxe i cunayaxu ya curü würa rü naixnecüwa cuxü rü cuyamaxnee rü naexüta quimāx. ⁴₁Rü nhüxüchi çauçax naxü i ðna i dextanüxü i çauçaxwa rüchixmaexü! ₁Rü nua nange nax chanangóõçax! Rü nhüxüchi tá Tupanaégagu mexü cumaxā çaxuegu naxüpa nax chayuxü —nhanagürü. ⁵⁻⁶Notürü yexguma nane ga Echaúmaxā yadexaxgu ga Isáqui, rü Rebéca rü bexma yéma irüxínü. Rü yemaçax, yexguma Echaú nanatüçax dauçhitawa maxneewa naxüyane, rü ngīma ga Rebéca rü naxçax ica ga Yacú

ga guma ngĩne ga rübumaecü. Rü ngĩgürügü nüxü: —Dücax, tüxü chaxĩnũ ya cunatũ nax cuenexẽ ya Echaúmaxã nax ítidedaxũ. Rü nhatagürü nüxü: ⁷“¡Maxneewa naxũ rü chaxuxçax naexũta imax! ¡Rü naxũ i òna i dextanüxũ i chauaxwa rüchixmaexũ! ¡Rü nua nange nax chanangóxũçax! Rü nhuxüchi tá Tupanaégagu mexũ cumaxã chaxuegu naxũpa nax chayuxũ”, nhatagürü nüxü. ⁸¡Rü dücax, Pa Chaunex, choxũ íruxĩnũ i nhaa cumaxã nüxũ chixuxũ! ⁹¡Rü yéa cábrapúxũwa naxũ rü ngẽma rümemaexũtanüwa nayaxu i taxre i cábraxacügü! Rü chama rü ngẽmawa tá tümacax chanamexẽxẽ i òna i dextanüxũ i tümaaxwa rüchixmaexũ. ¹⁰Rü cuma tá nixĩ i tümacax ngẽma cungexũ nax tachibüxũçax, rü ngẽmaacü tá Tupanaégagu mexũ cumaxã taxuegu naxũpa nax tayuxũ —ngĩgürügü. ¹¹Notürü nüma ga Yacú rü naéxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Chauenexẽ rü naxãxtaxaxũne, notürü chama rü tama ngẽxgumarüxũ chixĩ. ¹²Rü ngẽxguma Papá choxũ ingógüxgu rü choxũ tacuaxgu, rü nagu tá tarixĩnũ nax tümagu chidauxcüraxũxũ. Rü ngẽxguma rü taxütãma mexũ chamaxã taxuegu, rü chixexũ tá chamaxã taxuegu —nhanagürü. ¹³Notürü ga ngĩma ga naé rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Pa Chaunex, rü ngẽxguma chixexũ cumaxã taxueguxgu ¡rü chagu nangu! Notürü i cumax, rü chanaxwaxe i cunaxü i ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũ. ¡Rü paxa nawa naxü i ngẽma cábraxacügü! —ngĩgürügü. ¹⁴Rü yexguma ga Yacú rü nawa naxü ga yema cábraxacügü rü naéçax yéma nanagagü. Rü ngĩma ga

naé rü inamexẽxẽ ga òna ga idextanüxũ ga Isáquiãxwa rüchixmaexũ. ¹⁵Rü yemawena inayaxu ga rümemaexũ ga Echaúchiru ga ípatagu namaxã nanguxũxũ. Rü yemagu iyacuxẽxẽ ga guma ngĩne ga rübumaecü ga Yacú. ¹⁶Rü nhuxüchi yema cábraxacüchaxmüxũmaxã inaxüchiüchacüxü ga Yacú. Rü ínangextaxaremüxũwa rü ta inaxü ga yema naxchaxmü. ¹⁷Rü nüxna inaxã ga yema idextanüxũ ga òna rü poũ ga namexẽxũ. ¹⁸Rü nüma ga Yacú rü tümaxũtagu naxücu ga nanatü ga ítayexmaxũwa, rü nhanagürü tüxü: —Pa Papáx, marü íchangu —nhanagürü. Rü tüma rü ítaca, rü nhatagürü: —¿Ngexcürüücü ya chaune quixixũ? —nhatagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Yacú rü: —Chama rü cune ya yacü ya Echaú chixĩ. Rü marü chanaxü i ngẽma chamaxã nüxũ quixuxũ. ¡Rü írüda rü írüto nax cunangóxũçax i nhaa naexũmachi i cuxçax chimáxũ, rü nhuxüchi mexũ chamaxã naxuegu! —nhanagürü. ²⁰Rü yexguma ga Isáqui rü nüxna taca, rü nhatagürü: —¿Nhuxãcü paxa cuxãéxũ, Pa Chaunex? —nhatagürü. Rü nüma ga Yacú rü tüxũ nangãxũ, rü nhanagürü: —Nüma ya Cori ya curü Tupana choxũ narüngüxẽẽ rü ngẽmacax paxama nüxũ ichayangau —nhanagürü. ²¹Notürü ga nüma ga Isáqui rü nhanagürü nüxü: —¡Cax nua naxü! Rü cuxũ chingógüchaũ rü aixcuma chaune ya Echaú quixĩ —nhanagürü. ²²Rü Yacú rü nanatüxũtawa naxü nax nüxũ tingógüxũçax. Rü yexguma ga Isáqui rü nhanagürü: —Cuga rü Yacúga nixĩ

notürü cuchacüxü rü Echaúchacüxü nixĩ —nhanagürü. ²³⁻²⁴Rü yemaacü tama Yacúxũ tacuax, yerü poraäcü naxäxtaxachacüxü naenexē ga Echaúruxũ. Notürü yexguma marü tá mexũ namaxā taxueguchaxũgu rü wenaxarü nüxna taca, rü nhatagürü nüxũ: —¿Aixcuma yixĩxũ i chaune ya Echaú quixĩxũ? —nhatagürü. Rü nüma ga Yacú rü tüxũ nangãxũ, rü: —Ngũ, Echaú chixĩ —nhanagürü. ²⁵Rü yexguma ga nanatü rü nhatarügü nüxũ: —¡Cü, choxũ nachibüxēxē, Pa Chaunex, nax chanangõxũcax i ngēma cuexũ! Rü ngēmawena tá mexũ cumaxā chaxuegu —nhatarügü. Rü nüma ga Yacú tüxũ nachibüxēxē ga nanatü rü wíwü rü ta tüxna nanaxã. Rü nüma ga Isáqui rü nachibü rü naxaxe. ²⁶Rü yexguma ga Isáqui rü nhanagürü nüxũ: —¡Chorü ngaicamánaxüra naxü, Pa Chaunex, rü choxũ nachúxu! —nhanagürü. ²⁷Rü yexguma Yacú nanatüna nangaicamagu nax nachúaxũcax, rü nüma ga Isáqui rü nanechirugu nawãxĩ. Rü yexguma ga Isáqui rü mexũ namaxā naxuegu, rü nhanagürü: —Nhaa nixĩ i naema ya chaune ya Echaú. Rü ngēma naema rü nhama wüxi i naane i chixemaxũ i Tupana mexũ namaxā ueguxürüxũ nixĩ. ²⁸¡Rü Tupana cuxna naxã ya pucü rü mea naxügü i cunetügü nax namuxũcax i curü trígu rü curü wíwü! ¡Rü muxüchixũ i duixũgü cuxũ puracüe! ²⁹¡Rü cuxmexwa nangexmagü i muxü i nachixüanegü! ¡Rü cueneegümaxã inacuax rü cupexegu nacaxápüxügü! Rü yíxema chixexũ cumaxā uegugúxe, rü Tupana rü tá chixexũ tümamaxã naxuegu. Rü yíxema mexũ cumaxã

uegugúxe rü Tupana rü tá mexũ tümamaxã naxuegu —nhanagürü. ³⁰Rü yexguma Isáqui nüxũ rüchaxgu ga Yacúmaxã nax mexũ naxueguxũ, rü ínaxüxü ga Yacú. Rü nawe ínanguama ga Echaú ga maxneewa ne naxüxũ. ³¹Rü nüma rü ta ga Echaú rü nanatücax nanaxü ga õna ga dextanüxũ ga chíanexũ. Rü nanatüxütawa nanange. Rü nhanagürü tüxũ: —Pa Papáx jírüda rü nangõx i nhaa naexümachi i chama cuxcax chimáxũ, rü nhüxüchi mexũ chamaxã naxuegu! —nhanagürü. ³²Rü nüma ga Isáqui rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Texé quixĩ? —nhanagürü. Rü nüma ga Echaú rü tüxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Chama nixĩ i cune ya yacü ya Echaú chixĩxũ —nhanagürü. ³³Rü nüma ga Isáqui rü poraäcü nabaxĩxãchiãxē, rü niduxruga, rü nhanagürü: —¿Ēxna texé tixĩ ya yíxema maxneewa üxē rü chaxcax nua nangexe i ngēma õna i dextanüxũ? Chama rü marü chanangõx i guxüma i norü õna cuxüpa nax ícunguxũ. Rü marü mexũ namaxã chaxuegu, rü nhüxmax i nüma rü marü nanayaxu i ngēma mexũ —nhanagürü. ³⁴Rü yexguma ga Echaú yema nanatü namaxã nüxũ ixixüxũ naxĩnügü, rü poraäcü naxaxu. Rü aita naxüácüma nhanagürü: —Pa Papáx ¡chamaxã rü ta mexũ naxuegu! —nhanagürü. ³⁵Notürü nüma ga Isáqui rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Marü nua naxü ya cuenexē rü choxũ nawomüxēxē, rü ngēmacax mexũ namaxã chaxuegu, rü nüma nanayaxu i ngēma mexũ i cuxcaxchirex ixixũ —nhanagürü. ³⁶Rü yexguma ga Echaú rü tüxũ nangãxũ, rü

nhanagürü: —Yemaçax yixixũ ga Yacúgu naxüéagüãxũ. Rü marü norü taxre nixí nax yadoraxũ rü choxũ nawomüxêêxũ. Rü noxri rü marü choxna nayapu i ngêma nax charüyamaexüçax choxna üxũ. Rü nhuxmax rü choxna nayapu i ngêma mexũ i chamaxã cuxueguchaũchiréxũ. ¿Rü nataxuxüma i to i mexũ i choxũ ícuyaxúxêêxũ? —nhanagürü. ³⁷Rü yexguma ga Isáqui rü nanangãxũ, rü nhanagürü: —Dücax, chama rü marü Yacúmaxã chanaxuegu nax naxmexwa cungexmaxũ rü namaxã nüxũ chixu nax guxüma i natanüxügü rü ta naxmexwa nangexmagüxũ. Rü ngëxgumarüxũ ta namaxã chanaxuegu nax namuxũ i norü trígu rü norü wüchiü. Rü nhuxmax Pa Chaunex ¿rü taxacü tá cuxçax chaxüxũ? —nhanagürü. ³⁸Rü nüma ga Echaú rü nanatüxũ nacaçaxüama, rü nhanagürü: —¿Ëxna wüxixicatama i mexũ nixí i cuxueguxũ? ¿Rü chamaxã rü ta mexũ naxuegu! —nhanagürü. Rü aita naxüãcüma naxaxu. ³⁹Rü yexguma ga nanatü ya Isáqui, rü nhatagürü nüxü: —Cuma rü ngêma naane i mexüarü yáxüwa tá cumaxũ i ngextá taguma ínapuxüwa. ⁴⁰Rü curü taramaxã tá cugü ícupoxũ, rü cuenexëarü duüxũ tá quixí. Notürü ngëxguma cumuarü duüxũãxgu, rü tá cuenexëna ícunguxuchi —nhatagürü.

Yacú rü Echaúçaxwa nixü

⁴¹Rü yexgumacürüwa ga Echaú rü Yacúchi naxai naxçax ga yema mexũ ga Yacúmaxã taxueguxũ ga nanatü. Rü nüma ga Echaú rü nhaxügu narüxînü: “Rü Papá rü paxa tá tayu, rü tümawena

rü tá chayamaç ya chauenexë ya Yacú”, nhaxügu narüxînü. ⁴²Rü yexguma yema Echaú nagu rüxînüxũ nacuçaxgu ga Rebéca, rü Yacúçax ingema, rü ngígürügü nüxü: —Dücax, cuenexë ya Echaú rü nanu rü cuxũ nimáxchaũ naxçax i ngêma mexũ i cunatü cumaxã ueguxũ. ⁴³Rü ngëmaçax, Pa Chaunex ¿rü choxũ irüxînü, rü nhuxmatama Aráüanewa naxü i chauenexë ya Labáüchiüwa! ⁴⁴⁻⁴⁵¿Rü ngêma nangexma i nhuxre ya taunecü nhuxmatáta nangüxmü ya cuenexë rü nüxũ iyanangüma ga yema namaxã cuxüxũ! Rü ngëxguma marü nüxũ iyanangümagu, rü cuxçax tá ngêma chamuga nax cutáeguxüçax. Erü tama chanaxwaxe i wüxitama i ngunexügu nax choxũ peyuexũ i pema i taxre i chaunegü —ngígürügü. ⁴⁶Rü yemawena ga Rebéca rü Isáquimaxã iyadexa, rü ngígürügü: —Düxwa nüxũ charüchau i nacüma i ngêma taxre i Etétanüxũ i Echaú namaxã ámaxũ. Rü ngëxguma chi Yacú rü wüxi i ngêma númacüãx i Etétanüxümaxã naxãxmaçgu, rü narümemae nixí i noxtacüma chayuxũ —ngígürügü.

28 ¹Rü yexguma ga Isáqui, rü nane ga Yacúçax naca rü mexũ namaxã naxuegu. Rü nhuxüchi nanaxucuxë, rü nhanagürü nüxü: —Tama chanaxwaxe i nuxma Canaãcüãx i ngexümaxã cuxãxmaç. ²¿Rü yéa Padáü-Aráanewa naxü i nachüüwa ya curü oxí ya Betuéu, rü ngëxma yaxãxmaç wüxi i naxacümaxã ya cuta ya Labáü! ³¿Rü Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü cuxũ rüngüxêxêx rü namuxüchixêêã i cutaagü

nax ngêmaãcü muxũma i nachixũane
cuwa nangóxcãx! —nhanagürü.

.....

**Tupana rü Yacúçax
nangox ga Betéuwa**

¹⁰Rü nüma ga Yacú rü inaxũãchi ga
Bechébawa. Rü Aráúwa daxũ ga
namawa naxũ. ¹¹Rü yexguma wüxi ga
nachicawa nanguxgu, rü yexma nape
yerü nachüta. Rü wüxi ga nuta
nanayaxu, norü cüxeruxũ. Rü inaca rü
nape. ¹²Rü yéma naxãnegü. Rü yema
nanegüwa rü nüxũ nadau ga wüxi ga
toxõõne ga nhaa naanegu caxüne rü
daxũguxũ ga naanewa ngxũne. Rü
gumawa ínarüxĩgüxũ rü nhuxüchi
naxĩgü ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i
daxũcüãx. ¹³Rü yexgumarüxü ta nüxũ
nadau ga Cori ya Tupana ga naxũtagu
chicü. Rü nüma ga Tupana rü
nhanagürü nüxũ: —Chama nixĩ i curü
oxi ya Abraúarü Tupana, rü cunatü ya
Isáquiarü Tupana chixixũ. Rü tá cuxna
chanaxã i nhaa naane i nawa cupexũ,
nax cuxrü rü cutaagüarü yixixüçax.

¹⁴Rü nümagü i cutaagü rü tá namuxüchi
nhama waixümüchicutexerüxũ, rü guxũ
i naanewa tá nangugü nhuxmatáta
nórchiwa rü súwa rü léstewa rü oéstewa
nangugü. Rü cugagu rü cutaagügagu tá
nüxũ charüngüxëe i guxütáma i
duũxũgü i nhama i naanecüãx. ¹⁵Rü
chama rü cumaxã changexma. Rü
ngextá ícuxüxüwa tá cuxna chadau. Rü
nhaa naanecãx tá wena cuxũ
chatáeguxëxë. Rü tagutáma cuxna
chixügachi, rü aixcuma tá
chayanguxëxë i guxũma i ngêma
cumaxã chaxueguxũ —nhanagürü. ¹⁶Rü

yexguma yema nanegüwa nabaixãchigu
ga Yacú, rü nhaxũgu narüxĩnü:
“Aixcumaxũchi Cori ya Tupana
nanuxma i nhaa nachicawa, rü chama
rü tama nüxũ íchacuãx”, nhaxũgu
narüxĩnü. ¹⁷Rü poraãcü namuũ. Rü
nhaxũgu narüxĩnü: “Rü nhaa nachica rü
naxüünexũchi. Rü daa nixĩ ya
Tupanachiũ. Rü daxũguxũ i naanearü
ĩãx nixĩ i nhaa nachica”, nhaxũgu
narüxĩnü. ¹⁸Rü moxũãcü paçmamaxũchi
ínarüda ga Yacú. Rü nanayaxu ga guma
nuta ga namaxã nacüxeruúacü. Rü
ínanatoxëxë nax wüxi ga cuãxruxũ
yixixüçax, rü chíxũ naétü naba yerü
naxüüne ga yema nachica. ¹⁹Rü yema
nachicawa rü nüxcüma rü nayexma ga
wüxi ga ñane ga Lúxgu áégane. Notürü
nüma ga Yacú rü nanaxüchicüxü ga
naéga ga yema nachica, rü Betéugu
nanaxüéga. ²⁰⁻²¹Rü yema nachicawa rü
Yacú inaxuneta rü nhanagürü:
—Ngëxguma Tupana choxũ
íxümücügu, rü choxna nadãxgux i
chorü namawa, rü choxna naxããxgu i
chorü õna rü chauxchiru, rü wena mea
chaunatüçax choxũ natáeguxëxëxgu, rü
aixcumaxũchi chorü Cori ya Tupana tá
nixĩ. ²²Rü daa nuta ya cuãxruũxũ nua
chatoxëcëcü, rü Tupanapata tá nixĩ. Rü
dücax, Pa Tupanax, rü guxũma i chorü
ngêmaxũgü i choxna cuxãxüwa rü
guxũgutáma cuxna chanaxã i ngêma
dízmü i cuxna üxũ —nhanagürü.

Yacú rü Aráúanewa nangu

29 ¹Rü Yacú rü inixüchigü, rü
düxwa yema duũxũgü ga üãxcü
ne üxüwaama yexmagüxüarü naanewa
nangu. ²Rü yema naanewa nüxũ nadau

ga wüxi ga puchu. Rü gumaxũtagu narüingũgü ga tamaepüxtücumü ga carnérugü, yerü guma puchuwa nixĩ ga naxaxegixũxũ. Rü guma puchu rü wüxi ga nuta ga tacümaxã narixüta. ³Rü yexguma yexma naxĩtaquexegüga ga carnérugü, rü yema norü daruũgü rü ínanaxügachigixũ ga guma nuta nax norü carnérugü yaxaxegixẽexũçax. Rü nhuxũchi wenaxarü nanaxũtaũgixũ ga guma puchu. ⁴Rü nüma ga Yacú rü yema carnéruarü daruũgüna naca, rü nhanagürü: —¿Ngextácüãx pexĩgü i pemax, Pa Duũxũgüx? —nhanagürü. Rü nümagü nanangãxũgü rü nhanagürügü: —Toma rü Aráüanecüãxgü tixĩgü —nhanagürügü. ⁵Rü yexguma ga Yacú rü nhanagürü: —¿Nüxũ pecuáxü i pema ya Labáü, ya Nacótöxa ixĩcü? —nhanagürü. Rü nümagü rü nanangãxũgü rü: —Ngũ, ngemáacü nüxũ tacuãx —nhanagürügü. ⁶Rü yexguma ga Yacú rü wena ínicachigü rü nhanagürü: —¿Nhuxãcü yixixũ i nümax? ¿Rü tama yadaawexũ? —nhanagürü. Rü nümagü rü nanangãxũgü rü nhanagürügü: —Tama nidãxawe rü taxuxũma nüxũ naxüpetü. ¿Rü dücax, rü yéa nadau! Rü yea iyixĩ i naxacü i Raquéu i ngĩrü carnérugümaxã ngẽma ne ixü —nhanagürügü.

.....

⁹Rü yexguma yema carnérugüarü daruũgümaxã iyadexayane ga Yacú, rü yéma ingu ga Raquéu namaxã ga ngĩnatüarü carnérugü, yerü ngĩma nixĩ ga nüxna nadauxũ.

.....

¹²Rü yexguma Yacú ngĩmaxã nügü ixuxgu rü nüma rü Rebéca ngĩne nax

yixixũ rü Labáütaxa nax yixixũ, rü ngĩma ga Raquéu rü inhaãchi nax ngĩnatümaxã nüxũ yanaxuxũçax. ¹³Rü yexguma Labáü nüxũ ínühigagu ga yéma nax nanguxũ ga Yacú ga naeyãx ngĩne, rü paxa inanhaãchi nax íyadauãxũ. Rü nüxna nanãxãchiãcüma nüxũ narümoxẽ, rü nüxũ nachúxu. Rü nachiüwa nanaga. Rü yixcüamãxüra rü Yacú nüxũ nixu ga guxũma ga yema nanatüchiüwa nüxũ ngupetüxũ. ¹⁴Rü Labáü rü nhanagürü nüxũ: —Aixcumãxũchi cuma rü chautanüxũxũchi quixĩ —nhanagürü. Rü wüxi ga tauemacü Labáüxũtawã nayexma ga Yacú.

**Yacú rü Raquéuçax rü
Leíčax napuracü**

¹⁵Rü marü guma tauemacü ngupetüxguwena, rü Labáü rü Yacúxũ nhanagürü: —Ngẽma nax chautanüxũ quixixũ, rü taxütáma ngẽmacãx ngetanüãcüma choxũ cupuracüechamare. ¿Rü chamaxã nüxũ ixu rü nhuxregu i cunaxwãxexũ nax cuxũ chanaxütanüxũ! —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Labáü rü nüxũ iyexma ga taxre ga naxacü. Rü yema rüyamaecü rü Leí nixĩ ga ngíẽga. Rü yema rübumaecü rü Raquéu nixĩ ga ngíẽga. ¹⁷Rü ngĩma ga Leí rü ingechaüetücürãxũ, notürü ga Raquéu rü guxũwama imexechi. ¹⁸Rü nüma ga Yacú, rü Raquéu iyixĩ ga yema ngixũ nangẽxẽecü. Rü yemacãx Labáüxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Ngẽma cuxacü irübumaecü i Raquéuçax rü tá 7 ya taunecü cuxütawã chapuracü —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Labáü rü nanangãxũ rü nhanagürü:

—Narümemaē nax cuxna ngĩxũ chamuxũ rü tama i wüxi i duũxũ i tama nüxũ chacuáxũna. ¡Rü nua chauxũtawa nangexma! —nhanagürü. ²⁰Rü yemaacü ga Yacú rü 7 ga taunecü ngĩcax napuracü ga Raquéu. Notürü Yacúcax rü guma 7 ga taunecü rü tama nüxcücüraxũ nixĩ yerü poraäcü nüxũ ingúchaũxũchi. ²¹Rü yexguma marü yanguxgu ga guma 7 ga taunecü, rü nüma ga Yacú rü Labáũmaxã nidexa rü nhanagürü: —¡Choxna ngĩxũ namu i Raquéu nax ngĩmaxã chaxãmaxũcax, erü marü chayanguxêxê ya yima taunecügü ya nagu cumaxã chaxunetacü nax ngĩcax chapuracüxũ! —nhanagürü. ²²Rü yexguma ga Labáũ rü naxacüxũ naxüchixü ga nax naxätêxũ. Rü yemacax nüxna naxu ga guxũma ga duũxũgü ga norü ngaicamagu pegüxũ. ²³Notürü yema chütaxũgu ga Labáũ, rü naxacü ga Leixũ nayaga rü Yacúxũ ngĩxũ napexêxê. Rü yemaacü ga Yacú rü ngĩmaxã namaxũ.

.....

²⁵Rü moxũäcü ga Yacú rü nüxũ nacuax nax Leí yixĩxũ ga yema ngĩmaxã inapecü. Rü nuäcüma Labáũna nayaca, rü nhanagürü: —¿Taxacü chamaxã cuxü? ¿Tama êxna Raquéucax yixĩxũ ga cuxũ chapuracüxũ? ¿Rü tüxcüü i nhuxmax i choxũ cuwomüxêxêxũ? —nhanagürü. ²⁶Rü Labáũ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Dücax, tama tocüma nixĩ nax ngêma rübumaecüxíra taxütêxũ. ²⁷¡Ëcü ínanguxêxê i wüxi i yüxü nax yagüexũ i ngêma ngĩchixü i Leí! Rü ngêmaxena tá nixĩ i cuxna ngĩxũ tamuxũ i Raquéu, ega cuma rü curü me yixĩgu nax nai ya 7 ya taunecü

choxũ cupuracüxũ —nhanagürü ga Labáũ. ²⁸Rü nüma ga Yacú rü nanayaxu ga yema Labáũ namaxã nüxũ ixuxũ. Rü yexguma marü yagüegu ga Leíchixü, rü nüma ga Labáũ rü Yacúna ngĩxũ namu ga Raquéu nax ngĩmaxã naxãmaxũcax.

³⁰Rü yexguma ga Yacú rü Raquéumaxã namaxũ. Rü woo nai ga 7 ga taunecü ngĩcax napuracü, notürü poraäcü ngĩxũ nangechaũama, Leíarü yexera.

Yacú nanegü

³¹Rü nüma ga Cori ya Tupana nüxũ nadau nax tama Leímaxã nataäxũ ga Yacú. Rü yemacax ga Tupana rü nanaxwaxe nax Yacúaxũ naxãxacüxũ ga Leí. Notürü ga Raquéu rü ngĩxũ nangexacüxêxê. ³²Rü yemaacü ga Leí rü Yacúaxũ ixãxaci, rü Rubéũgu inaxüéga. (Rü ngêma naéga rü “Tupana choxũ nadau nax changechaũxũ”, nhaxũchiga nixĩ.) Rü yemagu inaxüéga yerü nhaxũgu irüxĩnü: “Rü Tupana choxũ nadau nax changechaũxũ, rü nhuxmax ya yimá chaute rü tá choxũ nangechaũ”, ngĩgürügü ga ngĩaxêwa. ³³Rü guma ngĩnewena rü wena ixãxaci ga Leí, rü guma rü Chimiáũgu inaxüéga. (Rü ngêma naéga rü “Tupana choxũ naxĩnü”, nhaxũchiga nixĩ.) Rü yemagu inaxüéga yerü nhaxũgu irüxĩnü: “Tupana rü marü nüxũ naxĩnü nax tama chamaxã nataäxêxũ ya chaute, rü ngêmacax wena chaxãxaci”, ngĩgürügü ga ngĩaxêwa. ³⁴Rü wenaxarü ixãxaci, rü guma rü Lewĩgu inaxüéga. (Rü ngêma naéga rü “Chauxũtawaama ngêmaxũ”, nhaxũchiga nixĩ.) Rü yemagu inaxüéga

yerü nhaxũgu irüxĩnũ: “Rü nhuxmax ya chaute rü chamaxã tá inarüxãũx, erü marü tamaepüxcüna nüxũ chaxãxaci”, ngĩgürügü ga ngĩãxëwa. ³⁵Rü wenaxarü Yacúaxũ ixãxaci ga Leí, rü guma rü Yudágu inaxüéga. (Rü ngëma naéga rü “Tupanaxũ chicuaxüxũ”, nhaxũchiga nixĩ.) Rü yemagu inaxüéga yerü nhaxũgu irüxĩnũ: “Rü nhuxmax rü tá Tupanaxũ chicuaxüxũ”, nhaxũgu irüxĩnũ. Rü yemawena rü iyangeyexaci.

30 ²²Notürü ga Tupana rü ngĩxna nacuaxãchi ga Raquéu, rü nüxũ naxĩnũ ga ngĩrũ yumüxë. Rü yemacax ga Tupana rü ngĩxũ naxãxaciüxë. ²³⁻²⁴Rü yexguma naxãxaciüga namaxã ga guma nüxĩraxũcü ga ngĩne rü ngĩgürügü: —Tupana rü marü choxna nanayaxu ga yema guxchaxũ ga noxri namaxã changexaciüxũ. Rü chierüna choxũ nangexmagu ya nai ya chaune —ngĩgürügü. Rü yemacax Yúchegu inaxüéga. (Rü ngëma naéga rü “Chierüna choxũ nangexmagu ya nai”, nhaxũchiga nixĩ.)

**Guxchaxũgü nügümaxã naxüe ga
Yacú rü Labáũ**

²⁵Rü yexguma Yúchemaxã inaxãũxyaníguwena ga Raquéu, rü Yacú rü Labáũxũ nhanagürü: —¡Choxũ ingex nax wena chauchiüanecax chatáeguxũcax! ²⁶Rü ngëmacax chanaxwaxe i choxna cuxãga nax chayagagüxũcax i chaunegü rü chaxmãxgü yerü yemagücax nixĩ ga cuxütawa chapuraciüxũ. Rü cuma rü meama nüxũ cucuax nax nhuxãcü mea chayangüxëxũ ga yema puraciü ga cuxũ

chaxüxũ —nhanagürü. ²⁷Notürü nüma ga Labáũ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —¿Taxũchima cuxũ namexũ nax nua chauxütawa cungexmaxũ? Erü meama nüxũ chacuax nax cugagu yixixũ i Cori ya Tupana poraãcü choxũ rüngüxëxũ. ²⁸¡Rü chamaxã nüxũ ixu i nhuxre nixĩ i cunaxwaxexũ nax cuxũ chanaxütanüxũ! Rü ngëma cuma naxcax ícucaxaxũexpüx tá nixĩ i cuxũ chanaxütanüxũ —nhanagürü. ²⁹Rü yexguma ga Yacú rü nanangãxũ, rü nhanagürü nüxũ: —Cuma rü meama nüxũ cucuax nax nhuxãcü poraãcü cuxũ chapuraciüxũ rü meama cuxũ nüxna chadauxũ ga cuxũnagü. ³⁰Rü yema noxretama ga cuxũnagü ga cuxũ yexmaxũ ga yexguma noxri nua changuxgux, rü nhuxmax rü poraãcüxüchima cuxũ nimu. Yerü yexguma noxri nua changuxgücürüwa nixĩ ga Tupana ga poraãcü cuxũ nangüxëxũ. ¿Notürü nhuxgu tá nixĩ i chauxaciücaxicatama chapuraciüxũ? —nhanagürü. ³¹Rü yexguma ga Labáũ rü nüxna nicachigüama rü nhanagürü: —¿Nhuxre nixĩ i cunaxwaxexũ nax cuxũ chanaxütanüxũ? —nhanagürü. Rü yexguma ga Yacú rü nanangãxũ, rü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe i choxũ cunaxütanü. Rü chama rü wena tá nüxna chadau i cuxũnagü ega curü me yixĩgu i nhaa tá cumaxã nüxũ chixuxũ. ³²¡Rü choxũ imucuchi natanügu i cuxũnagü nax chayadexchixücax i guxüma i ngëma carnéruxaciügü i wëxëxũ, rü guxüma i cábraxaciügü i amatüxũ rü murutagüxũ! Rü ngëmamaxã tá nixĩ i choxũ cunaxütanüxũ. ³³Rü ngëmaãcü ega yixcüra chauxütawa ícuyadaxgu i

ngêma choxú ngêxmaxú rü nüxú icuyangauxgu i carnêru i cómuxú, rüexna cábra i tama âmätüxú, rü ngêmawa tá nüxú cucuax nax cuxú changíxú —nhanagürü. ³⁴Rü Labáü nanangâxú rü nhanagürü: —Marü name nixí i ngêma nüxú quixuxú —nhanagürü.

.....

⁴³Rü yemaacü ga Yacú rü nimuarü yemaxúâx. Rü nimu ga norü carnêrugü rü camêrugü rü búrugü rü norü duúxügü ga nüxú puracüexú ga yatüxú rü ngexú.

**Yacú nagu narüxínü nax bexma
Labáüna yaxúxú**

31 ¹Notürü nüma ga Yacú rü nüxú nacuáchiga ga Labáü nanegü rü nachiga nax yadexagüxú rü nhagüxú: —Yacú rü nügüxú nanade i guxúma ga tanatüarü ixíxú, rü ngêmamaxá nixí i nhuxmax i namuarü ngêmaxúâxú —nhanagürügü. ²Rü yexgumarüxú ta ga Yacú, rü nüxú nacuaxama rü Labáü rü tama noxrígurüxú namaxá nataâxê. ³Rü yemaçax ga Cori ya Tupana rü Yacúxú nhanagürü: —¡Natáegu naxçax i ngêma cunatüarü naane i ngextá ínangexmagüxúwa i cutanüxügü! Rü chama rü tá cuxú íchixümücü —nhanagürü. ⁴Rü yexguma ga Yacú rü ngíççax nangema ga Raquéu rü Leí nax naxütawa naxíxúçax ga yema norü carnêrugüna ínadauxúwa. ⁵Rü nhanagürü ngíxú: —Nüxú chicuaxáchi rü yimá penatü rü marü tama noxrirüxú mea choxú nadawenü. Notürü ya chaunatüarü Tupana rü guxüguma

nachauxútagu. ⁶Pema rü meama nüxú pecuax nax nhuxácü penatüaxú meama chapuracüxú. ⁷Rü nüma rü muexpüxcüna choxú nawomüxêxê rü guxüguma nayaxüchicüüchigü ga chorü natanü. Notürü ga Tupana rü tama nüxú nanaxwaxe nax taxacürü chixexú chamaxá naxüxú.

.....

¹³Rü ngêmacax ya Tupana rü norü orearü ngeruxú i dauxücüâxwa choxú nhanagürü: “Chama nixí ya Tupana ga cuxçax changóxú ga Betéuwa ga yéma chíxúmaxá ícunabaétüüwa ga guma nuta rü chamaxá icuxunetaxúwa. ¡Rü ngíxá, rü inachi, rü natáegu naxçax ga yema naane ga nagu cubuxú!” nhanagürü choxú ga Tupana. ¹⁴Rü yexguma ga Raquéu rü Leí rü ínangâxügü, rü ngígürügü: —Toma rü marü nataxuma i taxacü i toxna üxú i tonatüxütawa —ngígürügü.

.....

Yacú rü Padáü-Aráanewa ínaxúxú

¹⁹Rü yexguma toxnamana norü carnêrugüarü yoütaxawa naxüyane ga Labáü, rü ngíma ga Raquéu rü yoxni naxçax ingíx ga ngínatüarü tupanachicünaxágü ga nutagünaxçax. ²⁰Rü nüma ga Yacú rü tama naxtümaxá nüxú nixu ga nax yaxüxcháxú. Rü yemaacü nixí ga naxtü ga Labáü ga Araméutanüxúxú nawomüxêxê ga Yacú. ²¹Rü nixümare namaxá ga guxúma ga yema nüxú yexmaxú. Rü paxama nawa nangu ga yema natü ga Euférate. Rü nixüe rü nixüchigü nhuxmata ga mapüñeanexú ga Yiriáyigu áégaxúwa nangu.

Yacúwe nangê ga Labáú

²²Rü tamaepüx ga ngunexüguwena rü Labáú rü nüxü nacuáchiga ga nax yaxüxü ga Yacú. ²³Rü yemaçax ga Labáú rü natanüxügümaxã Yacúwe nangê. Rü 7 ga ngunexüguwena nüxü inayangau nagu ga yema máxpüxanexü ga Yiriáyigu áégaxü. ²⁴Notürü yema chütaxügu rü Tupanagu naxãnegü ga Labáú ga Aramétanüxü. Rü Tupana rü nhanagürü nüxü: —¡Dücax, choxü irüxĩnú! Rü tama chanaxwaxe i nuãcü namaxã quidexa ya Yacú —nhanagürü. ²⁵Rü Labáú rü Yacúxü inayangau nagu ga yema máxpüxanexü ga Yiriáyigu áégaxü ga Yacú nagu rüngüxü. Rü yematama máxpüxanexüarü tuächigu nixĩ ga nangüxüxü ga Labáú rü natanüxügü. ²⁶Rü Labáú rü poragaãcü Yacúna naca, rü nhanagürü: —¿Taxacü ícuxü? ¿Rü tüxücüü choxü cuwomüxëxë? ¿Rü tüxücüü nhama curü uanü ícuyauxüürüxü chauxacügüxü quigagü? ²⁷¿Rü taxacüçax choxü cuwomüxëxë rü bexma cúãcü quixü? Rü yexguma chi mea nüxü chacuaxgu nax íquixüxchaüxü rü chi taãxëãcü cuxü ichamuãchi rü cuxü chi chapaxpüne tutumaxã rü árpamaxã. ²⁸Rü woo ga yema chauxacügü rü chautaagü rü bai nüxü chachüxãcüma namaxã quixümare. Rü nhama wüxi i duüxü i naechitamare maxüürüxü quixĩ. ²⁹Rü taxuxüma choxü naguxcha ega chi chanaxwaxegu nax pexü chadaixü. Notürü ngewax chütacü rü cunatüarü Tupana chamaxã nidexa, rü nhanagürü choxü: “¡Dücax, choxü irüxĩnú! Rü tama chanaxwaxe i nuãcü Yacúmaxã

quidexa”, nhanagürü choxü. ³⁰Notürü ngëxguma cunaxwaxexüchixgu nax cunatüçax cutáeguxü rü ngëmaçax yixüga nax quixüxü i nhuxmax ¿rü tüxücüü i chorü tupanachicünaxägüçax cungíxü? —nhanagürü. ³¹Rü yexguma ga Yacú rü Labáúxü nangãxü rü nhanagürü: —Tama cumaxã nüxü chixu yerü chamuü, rü chama nüxü chacuaxgu rü choxna chi ngíxü cupuxüéga ga cuxacügü. ³²Notürü ngëxguma chi wüxi i nhaa chorü duüxügüxütawa nüxü icuyangauxgu i ngëma curü tupanachicünaxägü, rü name nixĩ i noxtacüma nayu. Rü nhaa tatanüxügü nixĩ i tüxü ñnüxü. ¿Rü chamaxã nüxü i xu rü taxacü nixĩ i ngëma curü ngëmaxü i chauxütawa ngëxmaxü! ¿Ëcü yange ega nüxü icuyangauxgu! —nhanagürü. Notürü nüma ga Yacú rü tama nüxü nacuax ga Raquéu yixüxü ga naxçax ngíçcü ga yema ngínatüarü tupanachicünaxägü. ³³Rü nüma ga Labáú rü Yacúpatagu naxücu nax naxçax nadauxüçax ga norü tupanachicünaxägü. Rü yexgumarüxü ta Leípatagu rü yema taxre ga naxütaxügüpatagu naxücu, notürü taxuxüma inayangau. Rü yexguma Leípatawa ínaxüxüxgu rü Raquéupatagu nayaxücu. ³⁴Notürü ngíma ga Raquéu rü inade ga yema ngínatüarü tupanachicünaxägü rü camérutawaarü tochicaxütüügu iyacuxgü. Rü naétüwa irüto. Rü Labáú rü ngípatachiägu naxçax nadau, notürü taxuxüma inayangau. ³⁵Rü yexguma ga Raquéu rü ngígürügü nüxü: —Pa Papáx ¡tauxü i cunuxü ega tama ichachixgu i cupexewa! Erü nhuxmax rü chorü

daawewa changexma —ngĩgürügü. Rü yemaacü ga Labáũ rü naxcax nidauchigüama ga norü tupanachicünaxägü, notürü taxuguma nüxũ inayangau.

.....

**Yacú rü Labáũ nügümaxã
inaxügagü**

⁴³Rü yexguma ga Labáũ rü Yacúxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Ngẽma cuxmaxgü rü chauxacügü iyixĩ, rü ngẽma cuxacügü rü chautaagü nixĩ. Rü ngẽma carnérügü rü choxrügü nixĩ rü guxũma i nua nüxũ cudauxũ rü choxrügü nixĩ. ¿Notürü nhuxãcü taxacürü chixexũ namaxã chaxü i chauxacügü rü ngĩnegü? ⁴⁴Rü nhuxmax rü nua naxũ rü ngĩxã mea yigümaxã tanamexẽxẽ nax ngẽxma yanaxoxũcax i guxũma i guxchaxũgü! —nhanagürü. ⁴⁵Rü yexguma ga Yacú rü nanayaxu ga wüxi ga nuta ga tacü rü yéma nanatoxẽxẽ. ⁴⁶Rü nüma ga Yacú rü natanüxũgũxũ nhanagürü: —¡Guxãma rü nuta ne penade rü wüxigu penaxãuxchita! —nhanagürü. Rü nüma ga natanüxũgü rü nuta ne nanade rü yexma nanaxãuxchita. Rü nhuxũchi guma nuta ga yexma ãuxchitacüxütawa nachibüe ga Yacú rü Labáũ.

.....

⁵²Rü nüma ga Labáũ rü nhanagürü Yacúxũ: —Dücax, daa nutagü rü wüxi i cuaxrxuxũ nixĩ i cuxcax rü chauxcax nax taxucürüwa yimá nutaxũ ichopetüxũcax nax taxacürü chixexũ yigümaxã ixüxũcax. ⁵³Rü curü oxü ya Abraáũaru Tupana rü chorü oxü ya Nacóaru Tupana ta ixĩcü rü tüxũ poxcúxe ya

ngexerüxúxe i yixema ega tama yanguxẽxgu i nhaa yigümaxã ixunetaxũ —nhanagürü ga Labáũ. Rü yexguma ga Yacú rü yimá Tupana ga nanatü ga Isáqui nüxũ icuaxüxũcüéagau inaxuneta. ⁵⁴Rü nhuxũchi ga Yacú rü yexma guma maxpũnegu nanadai ga nhuxre ga naxũnagü rü nhuxũchi Tupanacax inanagu. Rü guxũma ga natanüxũcax naca nax nachibüexũcax. Rü yemaacü guxũma nachibüe rü yexma maxpũnegu napegü ga yema chütaxũgü. ⁵⁵Rü moxũãcü paqxmamaxũchi rü Labáũ inarüda rü nataagü rü naxacügü tüxũ nimeãxëgü. Rü nhuxũchi Tupanaéagau mexũ tümamaxã naxuegu. Rü yemawena nachixũanecax natáegu.

Yacú rü Echaú nügümaxã inarüxĩ

32 ¹Rü nüma ga Yacú rü inixüchigüama. Rü namagu nüxũ nangau ga nhuxre ga dauxũcüãx ga Tupanaarü orearü ngeruũgü. ²Rü yexguma Yacú nüxũ daxgu rü nhanagürü: —Nhaagü rü Tupanaarü churragü nixĩ —nhanagürü. Rü yemacax Maanaígu nanaxüéga ga yema nachica. ³Rü Yacú rü inanamuãchitanü ga nhuxre ga norü duũxũgü nax Cheíaru naanewa ga Edóüwa naxixũcax nax naenexẽ ga Echaúmaxã nüxũ yanaxugüxũcax ga yéma tá nax nanguxũ. ⁴Rü nhaa dexamaxã yéma nanamugü: “Nhapegürü tá nüxũ ya chauenexẽ ya Echaú: ‘Cuenexẽ ya Yacú ya curü duũxũ ixĩcü rü cuxũ narümomẽ. Rü marü nhuxre ya taunecü rü tórü tutü ya Labáũxütawa chayexma. Rü nhuxmax rü marü nüxna íchaxüxũ. ⁵Rü

choxú nangexma i chauxûnagü i wocagü rü búrugü rü carnérugü rü chorü duûxûgü iyatüxûgü rü ingexûgü. Rü ngëmacax chaugüpehexegu cuxcax ngéma chanamugü i chorü duûxûgü nax cumaxã nüxü yanaxugüxcax i nhaa chorü ore nax marü chatáeguxü. Rü chierüna mea choxü cuyauxgu i ngëxguma cuxütawa changuxgu', nhapegürü tá", nhanagürü ga Yacü. ⁶Rü yexguma marü Yacücax nawoeguxgu ga norü duûxûgü, rü nhanagürügü: —Marü naxütawa tangugü ya cuenexë ya Echaú. Rü nüma rü tá nua naxü nax nümatama cuxü iyadauxücxax namaxã i 400 i norü duûxûgü —nhanagürügü. ⁷Rü yexguma yemaxü naxînúgu ga Yacü, rü poraãcü namuü rü naxoegaãxë. Rü yemacax taxregu nayatoye ga norü duûxûgü rü norü carnérugü rü wocagü rü camérugü. ⁸Yerü nhaxûgu narüxinü: “Ngëxguma Echaú nua ngxgu rü ngürüächî nadaiaxgu i ngéma wüxítücumü i duûxûgü, rü ngéma totücumü rü yoxni nibuxmü”, nhaxûgu narüxinü. ⁹Rü nhuxüchi inanaxügü ga nax nayumüxéxü, rü nhanagürü: “Pa Cori Pa Tupana ya Chorü Oxi ya Abraúarü Tupana rü Chaunatü ya Isáquiarü Tupanax, cuma rü marü chamaxã nüxü quixu nax chorü naanecax rü chautanüxügücxax chatáeguxü rü cuma rü tá mea choxna cudauxü. ¹⁰Chama rü taxuwama chame nax ngémaãcü chamaxã cumecümaxü rü aixcuma mea choxü curüngüxëxü. Rü yexguma noxri chaunatüna íchaxüxcax rü nhaatama Yurdáü i natüwa chixüegu rü taxuxüma choxü nayexma rü chorü naixmenaxáxicatama. Notürü i

nhuxmax nax chatáeguxü rü choxü nangexma i taxretücumü i muxü i duûxûgü. ¹¹Rü nhuxmax rü cuxna chaca rü chanaxwaxe i choxü ícupoxü nüxna ya chauenexë ya Echaú. Rü nüxü chamuü erü ngürüächî nuxã toxü nayadai rü ngémaãcü tüxü nadai ya chaxmaxgu rü chauxacügü. ¹²Cuma rü marü meama chamaxã nüxü quixu rü tá choxna nax cudauxü nax ngémaãcü taxuxüma choxü üpetüxü rü ngémaãcü i chautaaü rü nhama taxtüpechinüwa ngëxmacü ya naxnücütexerüxü namuxüchixücxax, rü ngémaãcü düxwa taxucürüwa texë yaxugüxcax”, yemaacü nayumüxë. ¹³Rü yema chütaxügu rü Yacü rü yexmatama nape. Rü nüxü nidaugü ga naxünagü rü yematanüwa nayadexechi ga naenexë ga Echaúarü ámareruxü. ¹⁴⁻¹⁵Rü nayamugü ga 200 ga bóyigü ga ingexü, rü 20 ga bóyigü ga iyatüxü, rü 200 ga carnérugü ga ingexü, rü 20 ga carnérugü ga iyatüxü, rü 30 ga camérugü ga yexwacax buexacüxü, rü 40 ga wocagü, rü 10 ga wocaxacügü ga yexwacax yaexü, rü 20 ga búrugü ga ingexü rü 10 ga búrugü ga iyatüxü. ¹⁶Rü nhuxüchi norü duûxügüna nanamugü ga wüxítücumüchigü, rü nhanagürü nüxü: —¡Cü, chapexegu namaxã pexí, rü pegüna tá piyáxüguetanüxü namaxã i wüxítücumüchigü! —nhanagürü. ¹⁷⁻¹⁸Rü yema nüxíra inamuächixü ga norü duûxü, rü nanaxucuxë, rü nhanagürü nüxü: —Ngëxguma tá cuxü iyangaxgu ya chauenexë ya Echaú, rü cuxna nacaxgu: “Rü texe nixí ya curü cori, rü ngextá cuxü, rü texéarügü nixí i

nhaa naxũnagü i quigagũxũ”, rü cuma rü tá nhaãcü cunangãxũ: “Pa Chorü Cori ya Echaúx, rü nhaa rü wüxi i curü âmare nixĩ i cuxçax nua namuxũ ya curü duũ ya Yacú. Rü nüma rü toweama ne naxũ” nhacurügü tá —nhanagürü ga Yacú. ¹⁹Rü yexgumarũxũ ta ga yema togü ga duũxũgü ga inamuãchigũxũ rü nhanagürü nüxũ: —¡Ngëxguma tá pexũ inangauxgu ya Echaú, rü ngëmatama orexũ namaxã pexu! ²⁰Rü nhapegü nüxũ: “Yacú ya cuenexë ya cuxũ ngechaũcü rü toweama ne naxũ”, nhapegü nüxũ! —nhanagürü ga Yacú. Rü yemaacü nayaxucuxë ga yema duũxũgü, yerü nhaxũgu narũxĩnũ: “Nhaa âmaregü i chapexegu chimugũxũmaxã tá chanangũxmũxëxë ya chauenexë. Rü ngëmawena rü chamaxũchi tá nüxũ chadau. Rü bexmana ngëmaãcü tá mea choxũ nayaxu”, nhaxũgu narũxĩnũ. ²¹Rü yemaacü ga yema âmaregü rü nüxĩra nügüpexegu nayamugü. Rü nüma ga Yacú rü yexmatama nape ga yema chütaxũgu.

**Yacú rü wüxi ga Tupanaarü
orearü ngeruxũ i dauxũcüãxmaxã
nügü nawogü**

²²⁻²³Rü yematama ga chütaxũgu rü ínaruða ga Yacú, rü tüxũ namuãchitanü ga guxema taxre ga naxmãx rü yema taxre ga naxũtaxũ, rü gumá 11 ga nanegü. Rü wüxigu, namaxã ga guxũma ga norü yemaxũgü, tüxũ nimuũ nawa ga yema natü ga Yurdáũarü nuxtamaxũ ga Yabógu ãégaxũ. ²⁴Rü yexguma Yacú nüxicatama yéma yaxüãchigu, rü wüxi ga duũxũ namaxã nügü nawogü rü

nhuxmata yangunemare. ²⁵Notürü yema duũxũ rü nüxũ nacuãx ga tama Yacúxũ nax naporamaexũ. Rü yemaçax düxwa Yacútachinügu nidagü, rü nanatüxüchitachinü ga yexguma nügü inawogügu. ²⁶Rü yexguma ga yema duũxũ rü nhanagürü Yacúxũ: —¡Choxũ ingex erü marü ningóonechaũ! —nhanagürü. Rü yexguma ga Yacú rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngëxguma taxütáma mexũ chamaxã cuxueguxgu, rü taxütáma cuxũ chingex —nhanagürü. ²⁷Rü Yacúna naca ga yema duũxũ rü nhanagürü: —¿Taxacü nixĩ i cuéga? —nhanagürü. Rü Yacú nanangãxũ, rü nhanagürü: —Yacú nixĩ i chauéga —nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga yema duũxũ ga nügü namaxã inawogũxũ, rü nhanagürü nüxũ: —Nhuxma rü marü taxütáma Yacú nixĩ i cuéga. Rü Iraéu tá nixĩ i cuéga i nhuxmax, erü Tupanamaxã rü duũxũgũmaxã cugü icuwogü rü tama choxũ quingex nhuxmata mexũ cumaxã chaxuegu —nhanagürü. ²⁹Rü yexguma ga Yacú rü nüxĩ nüxna naca rü nhanagürü: —Nhuxma chanaxwaxe i chamaxã nüxũ quixu ¿rü taxacü nixĩ i cuéga? —nhanagürü. Notürü ga yema duũxũ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —¿Tüxücüũ nüxũ cucuáxchaxũ i chauéga? —nhanagürü. Rü nhuxüchi ga yema duũxũ rü yexgumatama Yacúmaxã mexũ naxuegu. ³⁰Rü yexguma ga Yacú rü Penuégu nanaxüéga ga yema nachica. Rü ngëma naéga rü “Tupanachiwexũ chadau”, nhaxüchiga nixĩ. Rü yemagu nanaxüéga yerü nhanagürü: —Rü woo Tupanachiwexũ chadau, notürü chamaxãma —nhanagürü.

.....

**Yacú rü Echaú nügümaxã
narüngüxmüe**

33 ¹Rü yexguma Yacú rü Echaúxũ nadaxgu ga yéma nax ne naxũxũ namaxã ga 400 ga norü duũxũgü, rü nüma ga Yacú rü tüxũ nitoye ga guxema naxacüãxgü ngĩmaxã ga Leí rü Raquéu rü guxema taxre ga naxütaxũgü. ²Rü wixpexewa tüxũ naxügüxêxê ga naxütaxũgü tümaxacügümaxã, rü guxemagüwe ga Leí ngĩxaciãxmaxã. Rü Leíwe naxãxũ ga Raquéu namaxã ga ngĩne ga Yúche. ³Rü nüma ga Yacú rü norü duũxũgüpexegu nixũ. Rü ⁷expüxcüna nhaxtüanegu nayangücuchi nhüxmata naenexëarü ngaicamána nangu. ⁴Notürü ga Echaú rü Yacúcax ninha rü nüxna nayanãixãchi rü nüxũ nachúxu. Rü nügümaxã naxauxe.
.....

¹⁸Rü Yacú, rü yexguma Padáü-Aráanewa ne naxũxgu, rü taxuxüma nüxũ naxüpetü rü mecü Canaáanewa nangu. Rü ñane ga Chiquéüarü toxmaxtawa nangu rü yéma nayexma. ¹⁹Rü 100 tachinü ga diêrugu naxcax nataxe ga wüxi ga naane naxütawa ga Amúru nanegü. Rü nüma ga Amúru rü Chiquéü nanatü nixĩ. Rü nüma ga Yacú rü yexma naxãchiüügü. ²⁰Rü nhüxũchi nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guchicaxũ rü Erué-Iraéu ga Iraéuarü Tupanagu nanaxüéga.
.....

**Tupana rü ñane ga Betéuwa mexü
Yacúmaxã naxuegu**

35 ¹Rü yexguma ga Tupana rü ñane ga Chiquéüwa rü Yacúxũ nhanagürü: —¡Cugü namexêxê rü

inaxũãchi nax Betéugu cuyaxãchiüxũcax! ¡Rü ngëxma chãuxcax naxü i wüxi i ãmarearü guchicaxũ nagu ga yema nachica ga nawa cuxcax changóxũ ga yexguma cuenexê ga Echaúchaxwa quixũxgu! —nhanagürü. ²Rü yexguma ga Yacú rü naxmaxgümaxã rü guxüma ga norü duũxũgümaxã nidexa, rü nhanagürü nüxũ: —¡Ípenanüxũx i guxüma i perü tupanachicünãxãgü rü nua penana nax ñawogüxũcax! ¡Rü nhüxũchi pegü pexaiyagü rü to i pexchiru i ngëmataxũgu picuxgü! ³¡Rü ngĩã rü paxa itaxĩãchi nax Betéuwa ixixũ! Erü ngëxma tá chanaxü i wüxi i ãmarearü guchicaxũ naxcax ya Tupana ga guxüwama ga ngextã íchaxũxüwa choxũ íxümücücü rü choxũ rüngüxêêxcü ga yexguma guxchaxüwa chayexmagu —nhanagürü. ⁴Rü yexguma ga yema duũxũgü, rü Yacúxütawa nanana ga guxüma ga norü tupanachicünãxãgü rü yema naxmachinügü ga norü tupanagüarü cuaxruüügü ixigüxũ. Rü ñane ga Chiquéüarü ngaicamána rüxüxüne ga carabáyutüügu Yacú inanatãxgü ga yema tupanachicünãxãgü. ⁵Rü yexguma inaxĩãchigu ga Betéuwa nax naxĩxũcax, rü Tupana rü guxüma ga yema ñanegücüãx ga namawa yexmagüxũãéwa ñananguxêxê ga muü nax tama Yacú nanegüwe nangëgüxũcax. ⁶Rü Yacú rü guxüma ga yema duũxũgü ga namaxã ixixũ, rü meama Canaáanewa yexmane ga ñane ga Lúxgu ãéganewa nangugü. Rü to ga naéga rü Betéu nixĩ. ⁷Rü yexma nanaxü ga wüxi ga ãmarearü guchica rü

El-Betégu nanaxiéga, yerü yexguma naenechaxwa yaxuxgu, rü yéma nixi ga Tupana naxcax ngóxü.

.....

⁹Rü yexguma Padáü-Aráanewa ne naxuxgu ga Yacü, rü Tupana rü Betéuwa wenaxarü naxcax nangox, rü mexü namaxá naxuegu. ¹⁰⁻¹¹Rü nhanagürü: “Cuma rü Yacü nixi i cuéga. Notürü i nhuxmax rü marü taxütáma ngéma nixi i cuéga erü nhuxmacürüwa rü Iraéu tá nixi i cuéga”, nhanagürü. Rü yemawena ga Tupana rü nhanagürü: “Chama nixi ya Tupana ya guxüétüwa changexmaxü. ¡Rü yamu ya cunegü rü cutaagü! Rü cuwa tá nangox i wüxi i nachixüane rü muxünetáma ya íanegü. Rü cutaagütanüwa tá nangexma i äëxgacügü. ¹²Rü nhaa naane ga Abraáü rü Isáquina chaxáxü, rü cuxna rü ta chanaxá. Rü cuwena rü tá cutaagüna chanaxá”, nhanagürü ga Tupana.

.....

Iyu ga Raquéu

¹⁶Rü yemawena rü Betéuwa inaxiáchi nax íane ga Efrátawa naxixúcax. Notürü yexguma Efrátaxü yangaicagügu rü ga Raquéu rü ixíracüama. Rü tama mexü ngixü nangupetü. ¹⁷Rü yexguma tama paxa yéma naxíracücügu rü düxwa ngíma ga yema ngírü daruxü rü ngixü ngígürügü: —¡Yaxna naxínü erü to i yatüxü i cuxacü cuxü naxíra! —ngígürügü. ¹⁸Notürü ngíma ga Raquéu rü marü ituraxüchi rü yaxna irüngü rü: —Benóni nixi ya yimá öxchana —ngígürügü. Notürü ga nanatü ga Yacü rü Bëyamígu tanaxüéga. ¹⁹Rü yemaacü nixi ga nayuxü ga Raquéu. Rü

yema nama ga Efrátawa nadaxügu ngixü nataxgü. (Rü guma íane ga Efrátawa rü nhuxmax rü Beréügu naxáéga.)

.....

Yacü nanegü

^{22,23}Rü Yacü nanegü rü 12 nixigü. Rü guma Leíwaügücü rü Rubéü nixi ga Yacü nane ga yacü. Rü naeneegü rü Chimiáü, rü Lewí, rü Yudá, rü Ichacá, rü Yeburóü nixigü. ²⁴Rü guma Raquéuwaxüügücü rü Yúche rü Bëyamí nixigü. ²⁵Rü guma Raquéuütaxü ga Bírawaügücü rü Dáü rü Natarí nixigü. ²⁶Rü guma Leíütaxü ga Chípawaügücü rü Gáyí rü Aché nixigü. Rü gumagü nixi ga Yacü nanegü ga Padáü-Aráanegu buexü.

Isáquiarü yuxchiga

²⁷Rü nüma ga Yacü rü nanatü ga Isáquixü ínayadau ga Maréwa. Rü guma íane rü namuéga. Rü Árba nixi ga wüxi rü Ebróü nixi ga to. Rü yexma nixi ga naxáchiügüxü ga Abraáü rü Isáqui. ²⁸Rü nüma ga Isáqui rü nüxü nayexma ga 180 ga taunecü ga yexguma nayuxgux. ²⁹Rü yexguma marü nayaxüchigu nixi ga nayuxü rü natanüxügütanüwa naxüxü. Rü nanegü ga Echaü rü Yacü rü inanaxgü.

.....

37 ¹Rü nüma ga Yacü rü Canaáanegu naxáchiü ga ngextá nanatü ga Isáqui üpaacü ítaxáchiüxügu.

Yúche rü naeneegü

²Rü nhaa nixi i nachiga i Yacütanüxü. Rü yexguma nane ga Yúche 17 ga

taunecü nüxü⁴ yexmagu, rü nüma rü carnérugüarü daruxü nixi wüxigu namaxã ga naeneegü ga nanatüxütaxügü ga Bíra rü Chípawaügüxü. Rü nüma ga Yúche rü nanatümaxã nüxü nayarüxugüxü ga naeneegüchiga nax chixexü naxügüxü.³Rü nüma ga Yacü ga Iraéu ga áegacü, rü poraãcü Yúchexü nangechaü guxüma ga togü ga nanegüarü yexera yerü yexguma marü nayaxgu ga Yacü nixi ga nabuxü ga Yúche. Rü yemaçax ga nanatü rü nüxü tanaxü ga wüxi ga naxchiru ga mápaxü ga mexechixü.⁴Notürü yexguma naeneegü nüxü icuaxächitanügu nax norü yexera Yúchexü tangechaüxü ga nanatü, rü yemaçax Yúchechi naxaie, rü tama nüxü narümoxëgüchaü.⁵⁻⁶Rü wüxi ga chütaxü ga Yúche, rü naxãnegü, rü naeneegümaxã nüxü nixu ga yema nanegü. Notürü ga naeneegü rü yexeraãcü naxchi naxaie, yerü ga Yúche rü nhanagürü nüxü: —¡Iperüxínüe rü tá pemaxã nüxü chixu i ngëma chaenegü!⁷Rü nagu chaxãnegü nax guxãma i yixema rü wüxi i tríguncüwa ingexmagüxü rü ínagoxüctaxü. Notürü i ngëma choxrü cüta rü ngürü nüechama inachicüta rü meama ínárüto. Notürü i ngëma pexrü cütägu rü ngëma choxrüxü ínachomaeguächi, rü ngëma choxrü cütapexegu nayarümaxgütanüächi rü choxrüxü nicuaxüxügü —nhanagürü.⁸Rü yexguma ga naeneegü rü nanangãxügagü rü nhanagürtügü: —¿Ëxna cuma nagu curüxínügu rü cuma tá nixi i torü áëxgacü quixixü rü tomamaxã tá icucuáxü? —nhanagürtügü.

Rü yemaacü yexeraãcü naxchi naxaie naxçax ga yema nanegü ga nüxü yaxuxü.⁹Rü yemawena ga Yúche rü wenaxarü naxãnegü. Rü yema rü ta naeneegümaxã nüxü nixu, rü nhanagürü: —Pemaxã tá nüxü chixu rü wena chaxãnegü. Rü ngëma chaenegüwa nüxü chadau ya üaxcü rü tauemacü rü 11 ga ëxtägu rü chapexegu nanangücuchitanü rü choxü nicuaxüxügü —nhanagürü.¹⁰Rü yexguma Yúche nanatümaxã rü naeneegümaxã nüxü ixuxgu ga yema nanegü, rü nanatü rü ïtanangaxüchi. Rü nhatagürü nüxü: —¿Taxacüchiga nixi i ngëma cunegü i tomamaxã nüxü quixuxü? ¿Ëxna cuma rü nagu curüxínügu rü cué rü cueneegü rü chama rü tá cupexegu tanangücuchitanü nax cuxü ticuaxüügüxüçax? —nhanagürü.¹¹Rü yemaçax ga naeneegü rü yexeraãcü nixãxüächie. Notürü ga nanatü rü bexma tüxica nagu tarüxínü ga yema nanegüchiga.

Yúchemaxã nataxegü ga naeneegü

¹²Rü wüxi ga ngunexügu rü ïane ga Chiquéüarü ngaicamána naxi ga Yúcheeneegü nax yexma maxë ne yadaugüxüçax naxçax ga nanatüarü carnérugü.¹³Rü yemaçax ga nanatü ga Iraéu, rü Yúchexü nhatarügü: —¡Paxa cueneegüwe rüxü rü íyadau i yéa Chiquéüwa i carnérugüna ínadaugüxüwa! —nhatagürü. Rü nüma ga Yúche rü tüxü nangãxü rü nhanagürü: —Marü name, Pa Papáx, rü taãxëácüma tá ngëma chaxü —nhanagürü.¹⁴Rü tüma ga Iraéu rü tanangãxü, rü nhatagürü: —¡Ëcü íyadau

ya cueneegü rü ngêma carnérugü! ¡Rü nhuxüchi natáegu nax chamaxã nüxü quixuxüçax nax nhuxãcü ínangupetüxü! —nhatagürü. Rü yemaacü Ebróüwa inaxüãchi ga Yúche ga Chiquéüwa nax naxüxü. ¹⁵Notürü yexguma Chiquéüwa nanguxgu, rü tama nüxü nacuax ga ngextá nax nayexmagüxü ga yema naeneegü. Rü wüxi ga yémacüãx yexma nüxü nangau, rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Taxacüçax cudau? —nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma ga Yúche rü nanangãxü, rü nhanagürü: —Chaueneegüçax chadau. ¿Tama nüxü cucuáxü nax ngextá yixixü i carnérugüna nadaugüxü? —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga yema duüxü rü nanangãxü rü nhanagürü nüxü: —Marü nixígachi i nua. Rü nüxü chaxínügu rü Dotáüwa nixí nax naxixü —nhanagürü. Rü yexguma ga Yúche rü naeneegüwe narüxü nax naxçax yadauxüçax. Rü Dotáügu nüxü inayangau. ¹⁸Rü nüma ga naeneegü rü yáxügu nüxü nadaugü, rü naxüpa ga natanüwa nax nanguxü rü nügü nixugüçuxê ga nax yamaçgüãxüçax. ¹⁹Rü nügümaxã nhanagürügü: —¡Dücax! Yéa nixí rü ngêma ne naxü i ngêma ãnegüechaxü. ²⁰¡Rü ngíxã tayamaçgü, rü nhuxüchi wüxi ya puchugu tayataçxuchigü! Rü ngêxguma Papá tüxna çaxgu, rü nhatagürügü tá: “Rü wüxi ya ai nanangõx”, nhatagürügü tá. Rü ngêmaãcü tá nüxü tacuax rü ngoxi aixcuma tá yangugü i ngêma nanegügü —nhanagürügü. ²¹⁻²²Rü yexguma yemaxü naxínügu ga Rubéü, rü Yúchexü ínapoxü nüxna ga naeneegü. Rü nhanagürü nüxü: —Tama name nax

yamáxü rü nagü ipenabaxêêxü. ¡Rü nhaa äxmaxügu peyataçxuchimare, rü tauxü i peyamáxü! —nhanagürü. Rü yema nhanagürü ga Rubéü, yerü Yúcheéüwa nachogü nax tama yamaçgüaxüçax rü nanatüçax nax natáeguxêêãxüçax. ²³Notürü yexguma naeneegütanüwa nanguxgu ga Yúche, rü nüxna nanapugü ga yema naxchiru ga mexechixü ga nagu yacúxü. ²⁴Rü nayayauxgü, rü yema äxmaxügu nayataçxuchigü. ²⁵Rü yemawena rü ínarütogü rü nachibüe. Rü yexguma nachibüeyane rü yáxügu nüxü nadaugü ga Ismaéutanüxügü ga Yiriáyianewa ne íxü. Rü norü camérutagu nayana ga pumáragü rü tuxuneruügü rü pumára ga míra ga Eyítuanewa nanaxü. ²⁶Rü yexguma ga Yudá rü naeneegüxü nhanagürü: —¿Taxacüwa tüxü namexü nax yamáxü ya taenexê rü nax yacúxü i norü yu? ²⁷Rü narümemae nixí nax Ismaéutanüxügüxü namaxã itaxegüxü rü tama nax yamáxü, erü taeneexüchi nixí —nhanagürü. Rü guxüma ga yema togü ga naeneegü rü marü norü me nixí ga yema. ²⁸Rü yexguma yema taxetanüxü yéma chopetüxgu, rü Yúchexü ínatüxuchigü ga äxmaxüwa. Rü yema Ismaéutanüxügüxü namaxã nataxegü ga 20 tachinü ga diérüçax. Rü yemaacü Yúchexü Eyítuanewa nagagü. ²⁹Rü yexguma ínanguxgu ga Rubéü rü íyadaçgu ga yema äxmaxüwa, rü marü nataxuma ga Yúche ga yéma aixepewa. Rü nüma ga Rubéü rü norü ngechaümaxã nügüchirugu nagáugü. ³⁰Rü naeneegütanüwa naxü, rü nhanagürü nüxü: —Ngêma buxü rü marü nataxuma i ngêma äxmaxüwa.

¿Rü t̄axacü tá chaxüxü i nhuxmax?
 —nhanagürü. ³¹Rü yexguma ga yema
 naeneegü rü nanayauxgü ga Yúchechiru.
 Rü wüxi ga carnéru t̄üxü nimaxgü rü
 guxemagümaxã nanaduchara ga
 Yúchechiru. ³²Rü nanatüxütawa
 nanamugü nhaxü ga dexamaxã: “Nüxü
 itayangau i nhaa naxchiru. ¡Rü mea
 nüxü nadau rü bexmana ngẽma yixĩ i
 cunechiru!” nhanagürügü. ³³Rü
 yexguma Yacü nüxü daxgu ga
 nanechiru nax yixĩxü, rü nhanagürü:
 —Ngemáacü chaunechiru nixĩ. Rü wüxi
 i ai i düraxü nagu nawagü rü nanangõx
 —nhanagürü. ³⁴Rü yexguma ga Yacü rü
 nügü narügáutechiru, rü norü
 ngechaümaxã nanecax naxaure. Rü
 nhuxre ga yüxü naxauxecha. ³⁵Rü
 guxüma ga nanegü rü naxacügü rü
 nanataãxẽxẽgütaax. Notürü ga nüma
 rü tama nüxü nanayaxu. Rü nanecax
 naxauxama, rü nhanagürü:
 —Chaunecax tá chaxaure nhuxmatáta
 chayux rü naxütawa changu
 —nhanagürü.

Yúchechiga rü Putifámachiga

39 ¹Rü yexguma Yúchexü
 Eyítuanewa nagagüga ga yema
 Ismaéutanüxügü, rü wüxi ga
 Eyítuanecüãx ga Putifágu áegacü
 naxcax nataxe. Rü nüma ga Putifá rü
 Eyítuanecüãxaru áẽxgacü ga Faraóuarü
 daruügüeru nixĩ. ²Notürü ga Cori ya
 Tupana rü Yúchemaxã nayexma. Rü
 yemacax meama nüxü nangupetü ga
 norü cori ga Putifáchiüwa. ³Rü yema
 norü cori rü nüxü nicuaxãchi nax
 Yúchexütawa nayexmaxü ga Tupana,

yerü guxüma ga yema naxüxü, rü
 meama inixü. ⁴Rü yemacax ga norü cori
 rü poraãcü namaxã nataãxẽ. Rü düxwa
 norü ngüxẽerüxü nayaxixẽxẽ, rü
 naxmexgu nanaxü ga guxüma ga
 napatawa yexmaxü nax namaxã
 inacuáxüçax. ⁵Rü yexguma
 Yúchemexëgu naxüãxgu ga napata rü
 norü yemaxügü, rü Cori ya Tupana rü
 poraãcü Putifáxü narüngüxẽxẽ ga
 napatawa rü naanewa rü naxünagüwa.
⁶Rü yexguma Yúche marü nüxna daxgu
 ga norü yemaxügü, rü nüma ga Putifá
 rü marü taxucax naxoegaãxẽ, rü
 chibüguxicatama narüxinü. Rü Yúche rü
 wüxi ga ngextüxücü ga mechametücü
 nixĩ rü yemacax nangüchaü. ⁷Rü
 yemacax ga naxmax ga Putifá rü düxwa
 ngixü nangüchaü. Rü wüxi ga
 ngunexügu rü ngígürügü nüxü:
 —¡Chamaxã namaxü! —ngígürügü.
⁸Notürü nüma ga Yúche rü ngixü naxo.
 Rü ngixü nangãxü rü nhanagürü:
 —Dücax, chorü cori marü çaxmexwa
 nanangexmaxẽxẽ i guxüma i norü
 ngẽmaxügü nax namaxã ichacuáxüçax.
 Rü nhuxmax chama nax chanuxmaxü,
 rü taxucaxma naxoegaãxẽ i nümax. ⁹Rü
 daa napatawa rü taxüema ya toguxe rü
 chorü yexera tixĩ. Rü nüma ya chorü
 cori rü taxuxüma i t̄axacü choxna
 nachuxu. Rü cuxicatama nixĩ i tama
 nanaxwaxexü nax cuxü chadáxü erü
 naxmax quixĩ i cumax. ¿Rü ngẽmacax
 nhuxücürüwa i t̄axacürü chixexü
 chaxüxü i nua napatawa ya chorü cori
 rü Tupanapexewa? —nhanagürü.
¹⁰Notürü ga ngĩma rü guxü ga
 ngunexügu rü Yúchexü ichixeweecha
 nax ngixütagu naxáxüçax rü ngĩmaxã

namaxũxũcax, notürü ga nûma rü tama nanangĩxãxãxũ. ¹¹⁻¹²Notürü wüxi ga ngunexũ ga Yúche rü ípatagu naxücu nax yéma puracü naxũxũcax. Rü yéma aixepewa rü nataxuma ga to ga duũxũ. Rü ngĩma rü naxchiruwa iyachũxü, rü ngĩgürügü nüxũ: —¡Chamaxã namaxũ! —ngĩgürügü. Notürü ga nûma ga Yúche rü inayago, rü ngĩxmexwa nayaxüãchi ga naxchiru ga nüxna yapuxũ. ¹³⁻¹⁴Rü yexguma nüxũ nadaxgux ga naxchiru ga ngĩxmexwa nax yaxüãchixũ, rü ngĩrü duũxũgũcax ica. Rü ngĩgürügü nüxũ: —¡Dücax! Chaute nua nanaga i wüxi i duũxũ i Ebréutanüxũ, rü nhuxmax rü tagu nua nidauxcüraxũ. Rü nûma rü nuxã íxgu chauxcax naxücu rü chamaxã taax namaxũ, notürü i chama rü poraãcü aita chaxüama. ¹⁵Rü ngẽxguma poraãcü aita chaxũxgu, rü inayago. Rü ngẽmacax nua nanatax i nhaa naxchiru —ngĩgürügü. ¹⁶Rü nhuxüchi ga ngĩma rü namaxã inguxũ ga Yúchechiru nhuxmata yéma íxwa nangu ga ngĩte. ¹⁷Rü yexguma yéma nanguxgu ga ngĩte, rü namaxã nüxũ iyaxu rü ngĩgürügü: —Rü ngẽma duũxũ i Ebréutanüxũ i nua cungexmaxẽxũ, rü chorü ucapugu naxücu rü chamaxã taax namaxũ. ¹⁸Notürü ngẽxguma poraãcü aita chaxũxgu rü inayago, rü nua nanatax i nhaa naxchiru. ¹⁹Rü ngẽmaãcü chamaxã nixĩ i ngẽma curü duũxũ i Ebréutanüxũ —ngĩgürügü. Rü yemaxũ naxĩnũgu ga nûma ga Putifá rü poraãcü nanu. ²⁰⁻²¹Rü norü duũxũgũxũ namu nax Yúchexũ yayauxgũxũcax. Rü nhuxüchi ãxgacü poxcuexe ga duũxũgütanũgu nayataxcuchigü. Notürü woo ga poxcupataũwa nax nayexmaxũ ga Yúche

rü Cori ya Tupana rü naxũtawaya nayexma, rü nüxũ narüngũxẽẽ. Rü nüxũ nanatauxchaxẽxẽ nax yema poxcupataũarü ãxgacü namaxã taãxẽxũcax. ²²Rü yemacax ga nûma ga poxcupataũarü ãxgacü rü Yúchemexẽwa nanangex ga guxũma ga yema poxcuexe nax namaxã inacuáxũcax. Rü Yúche nixĩ ga namaxã icuáxũ ga guxũma ga puracü ga yéma. ²³Rü nûma ga yema poxcupataũarü ãxgacü rü taxucaxma tũxcüü ínayadauuxũ ga yema Yúchemexẽwa yexmaxũ, yerü ga Cori ya Tupana rü Yúchexũ narüngũxẽẽ nax guxũma mea iyaxũxũcax ga yema poxcupataũwa.

**Yúche rü nüxũ nixu nax
taxacüchiga yixixũ ga taxre ga
poxcuexe nagu ãnegüxũ**

40 ¹Rü yexguma Yúche poxcupataũwa yexmayane rü wüxi ga ngunexũgu rü Eyítuanearü ãxgacüxũ nanuxẽëgü ga yema norü wíúarü baeruxũ rü norü poúarü úruxũ. ²Rü yemacax nûma ga ãxgacü rü poraãcü namaxã nanu ga yema taxre ga norü ngũxẽëruũgü ga yema wíúmaxã baegüxũarü ãxgacü rü yema poúarü úruũgüarü ãxgacü. ³Rü yemacax yema poxcupataxũ ga Putifápatawa yexmaxũwa nanamugü. Rü yematama nixĩ ga Yúche nax poxcuxũ. ⁴Rü nûma ga poxcupataũarü ãxgacü rü Yúchexũ namu nax namaxã inacuáxũcax ga yema taxre ga ãxgacüarü ngũxẽëruũgü. Rü nûmagü rü marü muxũma ga ngunexũgu yexma napoxcue. ⁵Rü wüxi ga chütaxũgu rü yema taxre ga poxcuexe rü wüxichigü rü naxãnegügü.

Rü wüixichigü ga yema nanegü rü nüxü⁶ nayexma ga taxacüchiga nax yixixü. ⁶Rü moxiüacü pa^xmama ga yexguma Yúche natanüwa iyadaxgu, rü nüxü nadau ga nax poraäcü naxoegaäegüxü ga yema taxre. ⁷Rü yemacax nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Taxacücax pemaechiwe? —nhanagürü. ⁸Rü nümagü rü nanangäxügagü, rü nhanagürügü: —Ngewax chütacü rü taxänegüe. Rü tataxuma ya texé ya tomaxä nüxü ixuxe nax taxacüchiga yixixü i ngëma nagu taxänegügüxü —nhanagürügü. Rü yexguma ga Yúche rü nhanagürü: —¿Taux ëxna i Tupana yixixü ya yimá nangoxëécü nax taxacüchiga yixixü? ;Rü chamaxä nüxü pexu i ngëma penegü! —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga yema wíumaxä baegüxüarü äëxgacü rü nüxíra Yúchemaxä nüxü nixu ga nanegü, rü nhanagürü: —Chaunegüwa rü nüxü chadau ga wüxi ga úwamaxü. ¹⁰Rü yema úwamaxü rü narüxü rü niyachigü rü tamaepüx nixí ga nachacüxü. Rü naxächacu rü yema nachacuwa rü naxo rü nixäärexe rü nidau. ¹¹Rü chama rü chanange ga naxpáxü ga Faraóü. Rü úwata chicawe, rü yema naxpáügu chanamajxgütüxü. Rü nhuxüchi chamatama nüxna chayaxäweü ga Faraóü —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga Yúche rü nhanagürü nüxü: —Ngëma cunegü rü nhaxüchiga nixí: “Rü ngëma tamaepüx i nachacüxü rü tamaepüx i ngunexüchiga nixí. ¹³Rü tamaepüx i ngunexüwa nanguxgu rü nüma ya Faraóü tá cuxcax nangema rü tá cuxna naca nachiga i curü poxcu. Rü ngëmawena rü wena ngëma

puracüwatátama cuxü napuracüxëxë. Rü cuma rü tá wena cunaxaxëxë ya Faraóü ngëma noxri cunaxüxü¹⁴ütama”, nhaxüchiga nixí. ¹⁴Rü ngëxguma ngëmaäcü tá yanguxgu rü chanaxwaxe i cuxü changechaütümüxü. ;Rü choxna nacuxächi, rü Faraóümaxä choxü ixu nax choxü ínamuxüchixücax i nua! ¹⁵Rü chama i Ebréutanüxü rü chauchixüanewa nixí ga choxü yagagüxü rü nuxä chamaxä yataxegüxü. Rü taxucaxma tüxücüü nua poxcupataüwa changexma, yerü taxuxüma ga chixexü chaxü —nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma yema poüarü ürüügüarü äëxgacü nüxü ínügü ga mexüchiga nax yixixü ga yema Yúche ngoxëëxü ga nanegüchiga rü nhanagürü: —Chama rü nagu chaxänegü nax chauerugu chayangexü ga tamaepüx ga pexchiäcu ga poü ga maixcuraxü. ¹⁷Rü guma pexchi ga düxétüwaama ücüwa rü nayexma ga naguxüraüxü ga poü ga maixcuraxü ga Faraóücax ixixü. Notürü ínangugü ga werigü, rü guma pexchi ga chauerugu chingecüwa tanacaxgü ga poü —nhanagürü ga yema poüarü ürüügüarü äëxgacü. ¹⁸Rü yexguma ga Yúche rü nanangäxü rü nhanagürü: —Rü ngëma cunegü rü nhaxüchiga nixí: “Rü yima tamaepüx ya pexchi rü tamaepüx i ngunexüchiga nixí. ¹⁹Rü tamaepüx i ngunexüwa nanguxgu, rü Faraóü tá nanangugü nax taxacücax cupoxcuxü. Rü tá nanamu i norü purichíagü nax cuxü nawëxnaxägüxücax. Rü naixtanüwa tá cuxü narütuxëëgü. Rü ngurucugü tá nanangöxgü i cuxune”, nhaxüchiga nixí

—nhanagürü ga Yúche. ²⁰Rü tamaepüx ga ngunexügwena rü ninguarü taunecüax ga Faraóü. Rü nanaxü ga wüxi ga peta naxçax ga guxüma ga norü ngüxêruüğü. Rü yema duüxüğü ga nüxna naxugüxüpeçewa, rü Faraóü nanamu nax napexewa nagagüaxüçax ga yema wíüarü baeruüğüarü äëxgacü rü yema poüarü üruüğüarü äëxgacü. ²¹Rü yema baeruüğüarü äëxgacü, rü wenaxarü yematama puracüwa nanamu. Rü wenaxarü noxrirüütama Faraóüxü nayaxaxêëxü. ²²Notürü ga yema poüarü üruüğüarü äëxgacü, rü nüma ga Faraóü rü norü purichíagüxü namu nax nawëxnaxägüaxüçax yema Yúche nüxü ixixürüxü. ²³Notürü ga yema wíüarü baeruüğüarü äëxgacü rü tama Yúchena nacuaxächí.

**Yúche rü nüxü nixu nax
taxacüchiga yixixü ga yema
Faraóünegü**

41 ¹Rü yemawena rü taxre ga taunecü nangupetü. Rü wüxi ga chütaxügu rü naxänegü ga Faraóü. Rü nanegüwa rü taxtü ga Nírucutügu nachi.

.....

⁸Rü moxüäcü ga paçmama rü poraäcü naxoegaaxê naxçax ga yema nanegü. Rü naxçax nangema ga guxüma ga yema iyüxü rü duüxüğü ga nüxü cuaxüchigüxü ga Eyítuanecüax. Rü nüma ga Faraóü rü namaxä nüxü nixu ga nanegü, notürü taxuxüma ga yema yuüexü nüxü nacuax nax taxacüchiga yixixü ga yema nanegü. ⁹⁻¹⁰Rü yexguma ga guma baeruüğüarü äëxgacü rü Faraóümaxä nüxü nixu rü nhanagürü:

—Pa Chorü Äëxgacüx, rü nhuxchaama nüxna chacuaxächí nax nhuxäcü chixexü chaxüxü yerü taguma cumaxä nüxü chixuchiga ga wüxi ga ngextüxücü ga poraäcü choxü rüngüxêëcü. Rü yexguma namaxä cunuxgu ga yema poüarü üruüğüarü äëxgacü rü chamaxä rü ta cunu, rü yema curü purichíaarü capitáüpatawa yexmaxü ga poxcuchicaxügu toxü cumugü. ¹¹Rü wüxi ga chütaxügu ga poüarü üruüğüarü äëxgacü rü naxänegü, rü chama rü ta chaxänegü. Rü wüxichigü ga yema nagu taxänegüxü rü tama nüxü tacuax nax taxacüchiga yixixü. ¹²Rü yema poxcupataüwa tomaxä nayexma ga wüxi ga ngextüxücü ga Ebréutanüxü ixücü. Rü nüma rü poxcupataüarü äëxgacüarü puracütanüxü nixí. Rü namaxä nüxü tixu ga tonegü. Rü nüma rü nüxü nacuax ga taxacüchiga nax yixixü ga wüxichigü ga yema nagu taxänegüexü. ¹³Rü guxüma ga yema tomaxä nüxü yaxuxürüüäcütama ningu. Rü chama rü wenaxarü chorü puracüçax chatáegu, notürü ga yema chamücü rü purichíagü nanawëxnaxägü —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga nüma ga Faraóü rü Yúchecax nangema. Rü yexgumatama Yúchexü poxcupataüwa ínamuxüchigü. Rü mea niyoeru rü mexü ga naxchirugu ínacuxuchi. Rü yemaacü Faraóüpeçewa naxü. ¹⁵Rü nüma ga Faraóü rü nhanagürü nüxü:
—Ngewaxarü chütaxügu rü choxü nangexma i wüxi i chaunegü. Notürü tataxuma ya texé yangoxexéxê nax taxacüchiga yixixü. Rü nüxü chaxínüchigagu rü cuma rü nüxü cucuax nax cunangoxêëxü i nanegü nax

taxacüchiga yixixü —nhanagürü ga Faraóü. ¹⁶Rü yexguma ga Yúche rü nanangäxü rü nhanagürü: —Pa Chorü Äëxgacüx, ngëma rü tama chawa nangexma, notürü Tupana tá nixí ya cuxçax nangoxëëcü —nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga Faraóü rü Yúchexü nhanagürü: —Chaunegüwa rü taxtü ga Nírucutügu chachi. ¹⁸Rü yëma taxtüwa ínachõõchi ga 7 ga woca ga ingüexüchixü rü imexechixü. Rü taxtüanacüwa maxëne nanangõxgü. ¹⁹Rü yemawena ínachõõchi ga to ga 7 ga woca i chixemarexü rü ixaexüchixü. Rü taguma nhuxgu nüxü chadau i woca i nangexgumaraxüxü i chixexü i guxüma i nua Eyítuanewa. ²⁰Rü yema wocagü ga ixaexüchixü rü ichixemarexü, rü yema 7 ga woca ga ingüexüxü ínagagü. ²¹Notürü ga woo yema woca ga ingüexüxü nax ínagagüxü, rü aixrügumarüütama nixaexüchi. Rü yexguma rü chabaxüachi. ²²Rü yemawena rü wena chaxänegü. Rü yema chaunegüwa rü nüxü chadau ga 7 rexe ga trügu ga ixääcuxü rü imerexü ga wüxinewatama nguxüxü. ²³Rü yemawena yemanewatama nanguxü ga to ga 7 rexe ga trügu ga ingeäcuxü rü buanecümaxä ipagüxü. ²⁴Rü yema 7 rexe ga ipagüxü, rü yema imerexü ínagagü. Rü nhaa taxre i chaunegü, rü ngëma chorü duüxügü i iyuüexümaxä nüxü chixu, notürü taxuxüma i ngëma yuüexü rü nüxü nacuxax nax nangoxëëäxü nax taxacüchiga yixixü i ngëma taxre i chaunegü —nhanagürü. ²⁵Rü yexguma ga Yúche rü Faraóüxü nangäxü, rü nhanagürü: —Pa Chorü Äëxgacüx, ngëma taxre i cunegügü rü

wüxitama i ínuchiga nixí. Rü Tupana rü cumaxä nüxü nixu i ngëma tá naxüxü rü tá ínguxü i yixcüamaxüra. ²⁶Rü ngëma 7 i wocagü i imexechixü, rü 7 ya taunecüchiga nixí. Rü ngëmachigatama nixí i ngëma 7 rexe i trügu i mexechixü. Rü ngëma taxre i cunegü rü ngëmachigatama nixí. ²⁷Rü ngëma 7 i woca i ixaexüchixü rü ichixemarexü ga yema togüarü wixweama íchõõchixü, rü 7 ya taunecüchiga nixí. Rü ngëmachigatama nixí i ngëma 7 rexe i trügu i buanecümaxä ipagüxü. Rü ngëma rü nüxü nixu nax 7 ya taunecü tá nangebüanexü, rü tá taiya ngüxü. ²⁸Rü ngëmachiga nixí i Tupana cumaxä nüxü ixuxü, Pa Chorü Äëxgacüx. Rü ngëmaäcü tá nanaxü ya Tupana. ²⁹Rü 7 ya taunecü tá naxäbüane i guxüma i Eyítuanewa. ³⁰Rü ngëmawena rü 7 ya taunecü tá nangebüane. Rü ngëma nax nhuxre ya taunecü tá poräcü taiya ngüxügü, rü duüxügü rü tá düxwa nüxü narüngümae ga guma taunecügü ga nagu naxäbüanecü ga Eyítuanewa. Rü ngëma taiyagagu rü guxüwatáma guxchaxü ínangu ya nhaa nachixüanewa.

.....

³³Rü ngëmacax Pa Chorü Äëxgacüx, rü name nixí nax naxçax cudauxü ya wüxi ya yatü ya nüxü cuaxüchicü nax naxmëxgu cunaxüxüçax i nhaa nachixüane. ³⁴Rü name nixí nax nüxü cuxunetaxü i togü i äëxgacügü nax guxü i nhaa nachixüanegu yaxiägütanüxüçax, rü ngëmaäcü guxü i duüxügütanüwa yadeetanüxüçax i trügu. Rü ngëxguma texé 5 wetaxü i trügu tüxü ngëxmagux, rü wüxi tá nixí i cuxçax nayauxgüxü rü

namaxã nanguxũgũxũ. Rũ ngẽxguma yexera nũxũ ngẽxmagu i duũxũgũ rũ yexera tá cuxçax nayauxgũ. ³⁵Rũ ngẽmaãcũ tá nixĩ i nanutaquexẽxũ i trígupataxũ i nagu ya yima 7 ya taunecũ ya nagu namucũ i trígu. Rũ nhũxũchi name i wũxichigũ ya ñanewa ngẽxmaxũ i trígupataũgu namaxã nanguxũgũ nax ngẽma cuma namaxã icucuáxũçax nax duũxũgũ tayauxgũxũçax i ngẽxguma taiya ínguxgu. ³⁶Rũ ngẽmaãcũ i ngẽma trígu rũ tá mea namaxã nanguxũgũ naxçax i cuchixũane nax tama taiyamaxã nayuexũçax i duũxũgũ i ngẽxguma ínanguxgu ya yima 7 ya taunecũ ya nagu tá nangebũanecũ i nua Eyítuanewa —nhanagürü ga Yúche.

**Yúche rũ ãẽxgacũxũ
ningucuchi ga Eyítuanewa**

³⁷Rũ yema Yúcheärü ucuxẽ rũ Faraóũçax name, rũ norü ngũxẽẽruũgũ rũ ta norü me nixĩ. ³⁸Rũ yemaçax ga Faraóũ rũ nhanagürü norü duũxũgũxũ: —¿Ngextá chi nũxũ iyarüngaũxũ i to i yatü i nhaa Yúcherũxũ Tupanaãxẽ nawa ngẽxmaxũ? —nhanagürü. ³⁹Rũ yexguma ga Faraóũ rũ Yúchexũ nhanagürü: —Düçax, rũ nataxuma i cuxũ rüyexeraxũ nax nũxũ nacuáxũ, erü cuma nixĩ i Tupana cuxũ nũxũ cuaxẽẽxũ i guxũma i ngẽma nagu chaxãnegũxũ. ⁴⁰Rũ cuma tá nixĩ i chapatamaxã icucuáxũ. Rũ guxũtãma i chorü duũxũgũ rũ tá cuga naxĩnue. Rũ chaxica tátama nixĩ i cuxũ charüyexeraxũ erü chama rũ nhaa nachixũanearü ãẽxgacũ chixĩ. ⁴¹Düçax, nhũxmax rũ chama rũ cuxũ chaxuneta nax cuma tá ãẽxgacũ

quixĩxũ i guxũma i nhaa Eyítuanewa —nhanagürü. ⁴²Rũ yexguma yema nhaxgu ga Faraóũ rũ nügũmexẽwa ngĩxũ nanangoxochi ga norü ãnera ga cuaxruxũ ngĩwa yexmacũ, rũ Yúchemexẽwa ngĩxũ ningucuchi. Rũ nhũxũchi norü duũxũgũxũ namu nax mexechixũ ga naxchirugu yacuxẽẽgüaxũçax, rũ úirumaxã naxũchagũgüaxũçax. ⁴³Rũ yemawena rũ nhũxũchi nayamue nagu ga guma cáru ga Faraóũarü cáruweama üxũne ga cowaru ítũchigũne. Rũ duũxũgũxũ namu nax napexewa nhaxũmaxã aita naxüexũ: “¡Penaxũchica!” nhaxũmaxã. Rũ yemaacũ nixĩ ga Yúche ga guxũma ga Eyítuanemaxã inacuáxũ. ⁴⁴Rũ nhũxũchi ga Faraóũ rũ nhanagürü Yúchexũ: —Chama nax Eyítuanearü ãẽxgacũ chixĩxũ, rũ cuxna chaxãga nax cuxmexwa nangexmaxũ i guxũma i Eyítuane —nhanagürü. ⁴⁵Rũ yexguma ga Faraóũ rũ Eyítuanecũãxégamaxã Yúchexũ naxüéga. Rũ Cháfachi-Panéagu nanaxüéga. Rũ nhũxũchi nanaxüxmaç ngĩmaxã ga Achená ga chacherdóte ga Putiférazacũ. Rũ nüma ga ngĩnatü rũ ñane ga Óũarü chacherdóte nixĩ. Rũ yemaacũ nixĩ ga Yúche ga Eyítuanearü ãẽxgacũ yixixũ. ⁴⁶Rũ nüma ga Yúche rü 30 ga taunecũ nũxũ nayexma ga yexguma Faraóũ ga Eyítuanearü ãẽxgacũpexewa nagagüãgu rũ nüma ga Faraóũ namüçũxũ yangucuchixẽẽgu. Rũ nüma ga Yúche rü Faraóũxũ narümoxẽ rü inaxũãchi. Rũ guxũma ga Eyítuanegu nixũãgũchigü. ⁴⁷Rũ 7 ga taunecũgu rü meama nayae ga trígu rü poraãcũ naxãbüane ga guxũwama ga Eyítuanewa. ⁴⁸Rũ nüma ga Yúche rü 7

ga taunecügu nananutaquexe ga guxûma ga yema tríguwetaxû ga ãëxgacüna üxû ga Eyítuanewa. Rü wüxichigü ga ïanewa yexmane ga ãëxgaciüaru trígupataügu namaxã ninguxüchigü ga yema trígu ga guma ïanena ngaicamaxû ga naanewa nabuxgüxû. ⁴⁹Rü Yúche rü nananutaquexe ga trígu, rü nhama taxtüpechinüwa ngëxmacü ya naxnechicütëxewarüxû ixixû ga nax namuxüchixû. Rü yema nax namuxüchixügüga rü düxwa tama nixugü. ⁵⁰Rü naxûpa ga nax inaxügüxû ga nax nangebüanexû, rü marü Yúcheaxû itaxrexacü ga naxmax ga Achená. ⁵¹Rü guma yacü ga nane rü Manachégu nanaxüéga yerü nhanagürü: “Tupana rü choxû nüxû inayarüngümaxëxë i guxûma ga yema guxchaxügü ga choxû ngupetüxû rü nhuxmax rü marü tama chautanüxügüçax changechaû”, nhanagürü. ⁵²Rü guma rübumaecü ga nane rü Efraïgu nanaxüéga, yerü nhanagürü: “Tupana rü nhaa nachixüane i nawa ngúxü chingexüwa choxna nanamu ya chaune”, nhanagürü. ⁵³Rü nangupetü ga guma 7 ga taunecü ga nagu trígu muxüchicü ga Eyítuanewa. ⁵⁴Rü inaxügü ga guma 7 ga taunecü ga nagu ngebüane íngucü, yematama Yúche nüxû ixuxürüxû. Rü guxûma ga togü ga nachixüanewa rü poraãcü taiya nangux. Notürü ga Eyítuanewa rü tama taiya nangux, yerü nayexma ga nabü ga namaxã nanguxügüxû. ⁵⁵Rü yexguma yema Eyítuanecüãx marü iguxbügügu, rü Faraóüxütawa naxí nax trígu nüxna

tayacagüxüçax. Rü yexguma ga nüma ga Faraóü rü guxûma ga Eyítuanecüãxmaxã nüxû nixu rü nhanagürü: —¡Yéa Yúchexütawa pexí, rü penaxüx i ngéma nüma pemaxã nüxû yaxuxû! —nhanagürü. ⁵⁶Rü yexguma marü guxûma ga Eyítuanewa nangebüanegu, rü nüma ga Yúche rü nayawãxnagü ga guma trígupataügü nax yema Eyítuanecüãxgüxû namaxã nataxexüçax, yerü niyexeraguchigü ga nax nataiyaexü ga duüxügü. ⁵⁷Rü guxûma ga nachixüaneguwa ne naxí ga duüxügü nax Eyítuanewa naxçax nataxegüxüçax ga norü trígu ga Yúchexütawa. Yerü taxuxüma ga to ga nachixüanewa nayexma ga nabü.

Eyítuanewa naxí ga Yúcheeneegü

42 ¹Rü yexguma Yacü nüxû cuáxchigaga ga Eyítuanewa nax nayemaxü ga trígu, rü nanegüxü nhanagürü: —¿Taxacü nua pexüe i pegü nua perüdaunümarexü? ²Rü chamaxã nüxû nixugügü rü Eyítuanewa nax nangemaxü i trígu. ¡Rü ngéma pexí nax tríguta peyataxegüxüçax nax ngémaãcü tama iyuxüçax! —nhanagürü. ³Rü nhuxüchi 10 ga Yúcheeneegü rü Eyítuanewa naxí nax tríguta yataxegüxüçax. ⁴Notürü ga Yacü rü tama nanaxwaxe ga nane ga Bëyamí ga Yúcheenexë yéma nax naxüxü, yerü nagu narüxínü rü ngürüächí taxacürü chixexü yexma nüxü nayaxüpetü. ⁵Rü nanegü ga Yacü ga Iraégu áégacü rü togü ga taxetanüxütanügu naxägü, yerü guxûma ga Canaánanewa rü taiya nangux. ⁶Rü Yúche nixí ga ãëxgacü ixícü ga Eyítuanewa, rü nüma nixí ga

duũxũgũ ga togũ ga nachixũanewa ne
 ãxũxũ namaxã nataxexũ ga trĩgu. Rũ
 yexguma naeneegũ naxũtawã ngugũgu,
 rũ napexegu nhaxtũanegu
 nanangũcuchitanũ. ⁷Rũ nũma ga Yũche
 rũ naeneegũxũ nacuax ga yexguma
 nũxũ nadaxgux, notũrũ tama nũgũ nũxũ
 nacuaxẽeneta. Rũ nugaãcũ naeneegũna
 naca, rũ nhanagũrũ: —¿Rũ pemax, rũ
 ngextã ne pexĩ? —nhanagũrũ. Rũ
 nũmagũ rũ nanangãxũgũ rũ
 nhanagũrũgũ: —Toma rũ Canaãanewa
 ne taxĩ, rũ trĩgu nuata tayataxegũ
 —nhanagũrũgũ. ⁸Rũ nũma ga Yũche rũ
 naeneegũxũ nacuax, notũrũ ga
 naeneegũ rũ tama Yũchexũ nacuaxgũ.
⁹Rũ yexguma ga Yũche rũ nũxna
 nacuaxãchi ga yema ũpa nagu
 naxãnegũxũ ga naeneegũchiga ixĩxũ. Rũ
 nhanagũrũ nũxũ: —Pemax rũ
 tochixũanearũ ngugũtaeruũgũ pexĩgũ.
 Rũ pema rũ nua ngugũtaewa pexĩ nax
 naxcax pedaugũxũcax nax ngextã pexũ
 natauxchaxũ nax toechita pichocuxũcax
 nawa i nhaa naane —nhanagũrũ. ¹⁰Rũ
 nũma ga naeneegũ rũ nanangãxũgũ rũ
 nhanagũrũgũ: —Tama nixĩ, Pa Corix.
 Toma i curũ duũxũgũ rũ trĩguarũ
 taxewa nua taxĩmare. ¹¹Rũ guxãma i
 toma rũ wũxitama nixĩ ya tonatũ. Rũ
 duũxũgũ i mexũ tixĩgũ. Rũ taguma
 ngugũtaeruxũ tixĩgũ —nhanagũrũgũ.
¹²Notũrũ ga Yũche rũ nhanagũrũama:
 —Rũ tama aixcuma nixĩ i ngẽma. Rũ
 pema rũ nua pexĩ nax naxcax
 pedaugũxũcax i ngextã pexũ
 natauxchaxũ nax toechita pichocuxũcax
 nawa i nhaa naane —nhanagũrũama.
¹³Notũrũ nũmagũ rũ nanangãxũgũ rũ
 nhanagũrũgũ: —Toma i curũ duũxũgũ

rũ 12 tixĩgũ i togũenexẽ. Rũ wũxitama
 tixĩ ya tonatũ, rũ Canaãanegu nixĩ i
 taxãchiũgũxũ. Rũ yimã toenexẽ ya
 rũbumaecũ rũ ngẽxma tonatũxũtagu
 narũxãũx, rũ guma nai ga toenexẽ rũ
 marũ nataxuma i toxũtawã
 —nhanagũrũgũ. ¹⁴Notũrũ nũma ga
 Yũche rũ wena nhanagũrũama: —Pema
 rũ ngugũtaewa nua pexĩ. ¹⁵Rũ nhuxmax
 rũ tá pexũ chaxũ, rũ Faraóũégagu
 pemaxã nũxũ chixu rũ taxũtãma nua
 pewoegu ega tama nua penagafragu ya
 yimã peenexẽ ya rũbumaecũ. ¹⁶¡Rũ
 wũxĩe tãegu nax tayagaxũcax! Rũ
 yĩxema nuxã rũchoxe rũ tá tapoxcue. Rũ
 ngẽmawã tá nũxũ chacuax rũ aixcuma
 yixĩ i ngẽma chamaxã nũxũ pexuxũ. Rũ
 ngẽxguma taxũtãma aixcuma yixĩxgu,
 rũ ngẽmawã tá nũxũ chacuax nax
 ngugũtaewa nua pexĩmarexũ. Rũ
 Faraóũégagu pemaxã nũxũ chixu i
 ngẽma —nhanagũrũ. ¹⁷Rũ yexguma ga
 Yũche rũ poxcupataũgu nanawocu
 tamaepũx ga ngunexũ. ¹⁸Notũrũ yema
 tamaepũx ga ngunexũguwena rũ
 nhanagũrũ nũxũ: —Chama rũ Tupanaxũ
 chamuũ. ¡Ëcũ nhaãcũ tá penaxũ! Rũ
 ngẽxguma tá nixĩ i taxũtãma pexũ
 chadaixũ. ¹⁹Rũ ngẽxguma aixcuma
 mexũ i duũxũgũ pexĩgũgu, rũ
 chanaxwãxe i wũxi i peenexẽ nua
 poxcupataũwa petax. Rũ nhuxũchi i
 pema i tama poxcuexe rũ marũ name i
 petanũxũgũcax pewoegu namaxã i perũ
 trĩgu nax ngẽma nangõxgũxũcax. ²⁰¡Rũ
 nua penaga ya yimã peenexẽ ya
 rũbumaecũ! Rũ ngẽmaãcũ tá nũxũ
 chacuax rũ aixcuma yixĩ i ngẽma nũxũ
 pexuxũ. Rũ ngẽxguma taxũtãma nua
 penagaxgu, rũ tá peyue —nhanagũrũ.

Rü yexguma ga nümagü rü: —Ngü
 —nhanagürügü. ²¹Notürü ga wüxichigü
 rü nügümaxâ nhanagürügü:
 —Aixcumaxüchi poraäcü chixexü
 namaxâ taxü ga taenexê ga Yüche. Yerü
 woo nüxü nax idauxü nax ngüxü
 yangexü, notürü tama naga taxînüe ga
 yexguma tüxü nacaaxügu nax tüxü
 nangechaütümüxüçax. Rü ngëmacax
 nixî i nhüxmax taxçax íngaxü i nhaa
 guxchaxü —nhanagürügü nügümaxâ.
²²Rü nüma ga Rubëü rü naeneegüxü
 nhanagürü: —Chama rü marü pemaxâ
 nüxü chixu nax tama chixexü namaxâ
 pexügüçax ga guma bucü, notürü
 tama chauga pexînüechaü. Rü ngëma
 nixî i tórü natanü ga nax nayuxü
 —nhanagürü. ²³Notürü ga nümagü rü
 tama nüxü nacuaxgü nax Yüche rü
 bexma nüxü naxînüxü, yerü ga Yüche rü
 Eyítuanecüaxgawa namaxâ nidexa rü to
 ga duüxü rü Ebréugawa naeneegümaxâ
 nüxü nixuchigü ga yema Yüche namaxâ
 nüxü ixuxü. ²⁴Rü yexguma ga Yüche rü
 nüxna nixügachi rü yéma nayaxaxu. Rü
 yexguma wenaxarü naeneegütanüwa
 naxüxgu, rü namaxâ nidexa. Rü
 Chimiáxü nigagachi rü
 naeneegüpexewa purichíaxü namu nax
 yanaxgüaxüçax. ²⁵Rü yemawena norü
 duüxügüxü namu nax trígumaxâ
 yaxüacügüaxüçax ga naeneegüarü
 chacugü. Rü yema diëru ga naeneegü
 nüxna ngíxü ägücü, rü nanamu nax
 yexmatama norü chacugügu ngíxü
 yaxüchigüxüçax. Rü nhüxüchi norü
 duüxügümaxâ nüxü nixu nax
 naeneegüarü namawaxü ga òna nüxna
 ta naxägüxü. Rü yemaacü nanaxügü ga
 norü duüxügü. ²⁶Rü yexguma ga

nümagü ga naeneegü rü norü búruétügu
 nananugü ga norü trígupüüügü, rü ínixî.
²⁷Rü yexguma nawa nangugügu ga
 yema nachica ga nagu napegüchaüxü,
 rü wüxi ga natanüwa rü nayawéaxü ga
 norü chachu nax norü búruexü
 nachibüxëxüçax. Rü yema chacuaxgu
 ngíxü nayangau ga norü diëru. ²⁸Rü
 naeneegümaxâ nüxü nixu, rü
 nhanagürü: —Düçax, choxü ngíxü
 natáeguxëégü i chorü diëru. Rü nua
 chorü chacuwa ingexma —nhanagürü.
 Rü yexguma ga yema togü rü guxüma
 poraäcü nabaxíachiäxëgü. Rü muümaxâ
 niduxruxe, rü nügümaxâ nhanagürügü:
 —¿Taxacü nixî i tamaxâ naxüxü ya
 Tupana? —nhanagürügü. ²⁹Rü yexguma
 Canaáwa nangugügu, rü nanatü ga
 Yacúmaxâ nüxü nixugüe ga guxüma ga
 yema nüxü ngupetüxü.

.....

³⁶Rü yexguma ga Yacú ga Iraégu
 äégacü rü nanegüxü nangäxü, rü
 nhanagürü: —Pema rü ngëmama choxü
 peguxnëxë. Rü Yüche rü marü
 nataxuma i tatanüwa. Chimiáü rü ta
 marü nataxuma. Rü nhüxmax rü
 ngëmatáma peyaga ya Bëyamí. Rü
 guxügüma rü chama nixî i ngüxü
 chingexü —nhanagürü ga Yacú.

.....

Eyítuanewa Bëyamíxü nagagü

43 ¹Rü Canaáanewa rü
 niyexeraguchigü nax taiya
 ngüxü. ²Rü yexguma marü nüxü
 naguxgu ga norü trígu ga Eyítuanewa
 ne nangegüxü, rü nüma ga Yacú rü
 nanegüxü nhanagürü: —¿Wenaxarü
 ngëma Eyítuanewa pexî nax wenaxarü

to i tórü tríguçax peyataxegüxc̄ax!
 —nhanagürü. ³Notürü ga guma nane ga
 Yudá rü nanangāxũ, rü nhanagürü: —Pa
 Papáx, notürü ga guma āēxgacü rü
 ngóxũwama toxna naxāga rü
 nhanagürü: “Rü ngēxguma taxūtáma
 nua penagaxgu ya yimá peenexē ya
 rübumaecü, rü noxtaciüma ngexrúma i
 nua nax pexĩxũ”, nhanagürü toxũ. ⁴Rü
 ngēmacax tanaxwaxe i Bēyamí towe
 cunamu. Rü ngēxguma towe
 cunamuxgu, rü marü name nax ngēma
 tríguwa taxĩxũ. ⁵Notürü ngēxguma
 taxūtáma ngēma cunamuxgux, rü
 taxūtáma ngēma taxĩ. Yerü meama
 tomaxā nüxũ nixu, rü nhanagürü: “Rü
 ngēxguma taxūtáma nua penagaxgu ya
 yimá peenexē ya rübumaecü, rü
 noxtaciüma ngexrúma i nua nax pexĩxũ”
 —nhanagürü toxũ. ⁶Rü yexguma ga
 nüma ga Yacú ga Iraéugu āégacü, rü
 nhanagürü: —¿Tüxcüũ poraacü chixexũ
 chamaxā pexüe? ¿Rü tüxcüũ ga namaxā
 nüxũ pexuxũ ga yema yatü ga pexũ nax
 nangexmaxũ ya nai ya peenexē?
 —nhanagürü. ⁷Rü nüma ga nanegü rü
 nanangāxũgagü rü nhanagürügü:
 —Yerü nümatama nixĩ ga tohigacax rü
 tatanüxũgüchigacax ínacaxũ. Rü
 nhanagürü toxũ: “¿Tamaxũxũ ta ya
 penatü? ¿Rü pexũ nangexmaxũ ya nai
 ya peenexē?” nhanagürü toxũ. Rü toma
 rü tanangāxũ ga yema toxna nax
 nacaxũ. ¿Rü nhuxücürüwa chi i nüxũ
 tacuáxũ nax nüma rü: “Nua penaga ya
 peenexē”, nhaxũmaxā toxũ nangāxũxũ?
 —nhanagürügü. ⁸Rü yexguma ga Yudá
 rü nanatü ga Iraéuxũ nhanagürü: —Rü
 ngēxguma tama taiyamaxā
 iyuechaxũgu, rü ěcü ¡towe namu ya

yimá toenexē! Rü chama tátama nüxna
 chadau, rü nhuxmax tátama itaxĩächi.
 Rü ngēmaācü taxūtáma taiyamaxā
 tayue i yixema rü toxocügü. ⁹Rü chama
 tátama nixĩ i nüxna chadauxũ ya
 Bēyamí. Rü ngēxguma taxacü nüxũ
 ngupetüxgux, rü chama tátama nixĩ i
 chanangenaxũxũ i ngēma guxchaxũ. Rü
 ngēxguma taxūtáma cuxçax
 chanatáeguxēxgux, rü guxũgutáma
 cupexewa chachixexũgu. ¹⁰Rü
 ngēxguma chi taxü nua toxũ
 cunüxcüxēegu, rü marü chi
 taxrexpüxcüna ngēma taxĩ rü tawoegu
 —nhanagürü ga Yudá. ¹¹Rü yexguma ga
 nüma ga nanatü, rü nanangāxũ rü
 nhanagürü: —Ngēxguma nataxuxgu nax
 taxacümaxā penangüxmüxēxũ ya yimá
 āēxgacü ega Bēyamí tama pewe
 rüxũxgu, rü nhaācü tá penaxü: ¡Rü perü
 chacugügu norü āmare ngēma tá pinge!
 ¡Rü ngēma penana i ngēma ngēmaxũgü
 i mexũgü i tórü naanewa ixixũ,
 ngēxgumarüxũ i chaxüneruxũ, rü
 pumára, rü míra, rü ira, rü carabáyu rü
 améüduaarü o! ¹²¡Rü ngēma diëru ga
 noxri yéma ngĩxũ pengecü rü wenaxarü
 ngēma ngĩxũ pinge nax nüxna ngĩxũ
 pexāxüçax! Yerü ngürüächi ínatüe rü
 yemacax perü chacugügu ngĩxũ
 nanucucüraxũ. ¡Rü naëtü nai i
 ngēxgumaepüx i diëru ngēma ngĩxũ
 pinge nax to i tríguçax petaxegüxc̄ax!
¹³¡Rü ěcü ipexĩächi rü ípeyaga ya
 peenexē rü wenaxarü ípeyadaux i
 naxütawa i ngēma āēxgacü! ¹⁴Rü
 chanaxwaxe ya Tupana ya guxũma
 nüxũ taxchacü nüxna naxĩnü ya yimá
 āēxgacü nax nüxũ
 pengechaütümüxũgüxc̄ax, rü

ínanguxuchixêêãxũçax ya yimá peenexê ya Chimiáũ, rü taxuxũma nüxũ ngupetüxũçax ya Bëyamí. Rü ngêxguma Tupana naxwaxegu nax changenexũ, rü marü name nax ngêmaãcü yixixũ —nhanagürü ga Yacú. ¹⁵Rü yexguma ga nanegü rü nanade ga yema âmaregü rü guxũma ga yema diêru ga íyangegüchaũxũ. Rü inayagagü ga Bëyamí rü yemaacü Eyítuanewa naxí.

.....

¹⁹Rü yexguma guma í ga Yúche nawa puracünewa nangugügu, rü yema yatü ga napatamaxã icuáxũmaxã nidexagü, rü nhanagürügü nüxũ: ²⁰—Rü yexguma noxri nua taxixgu, Pa Corix, rü aixcuma tríguwa nua taxí. ²¹Notürü yexguma tawoegugu rü yema ítayapegüxũwa tangugügu, rü ítayawêgü ga torü chacugü rü wüxichigü ga torü chacugu ngixũ itayangaugü ga yema diêru. Rü guxcüma iyexma. Rü nhuxmax rü nua ngixũ tange nax ngixũ tatáeguxêêxũçax. ²²Rü nhuxmax rü yexeracü i diêru nua ngixũ tange nax to i trígucax tataxegüxũçax. Notürü tama nüxũ tacuax ga texé torü chacugügu nax ngixũ nucuxũ ga yema diêru ga noxri nua ngixũ tangecü —nhanagürügü. ²³Rü yema Yúchepataarü daruxũ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —¡Perüchianegü, rü tauxũ i pemuñexũ! Rü yimá perü Tupana ya penatüarü Tupana ixícü nixí ga perü chacugügu ngixũ nucü. Yerü chamatama ngixũ chayaxu ga yema diêru ga ngixũ pexãgücü ga yexguma nua pexixgu —nhanagürü. Rü yexguma ga guma yatü rü Chimiáũxũ ínamuxüchi rü yema naeneegü íyexmagüxũwa nanaga. ²⁴Rü

nhuxüchi Yúchepatawa nanagagü ga guxũma ga yema naeneegü. Rü dexá nüxna tanaxã nax yayauxgücütüxũçax. Rü norü búrugü rü ta nayaxüwemügü. ²⁵Rü yexguma ga yema naeneegü rü nanamexêxê ga âmaregü, rü Yúchexũ ínananguxêêgü ga norü puracüwa nax ne naxüxũ. Yerü nüxũ nacuaxgü nax tocuchigu tá namaxã nachibüxũ. ²⁶Rü yexguma napatawa nanguxgu ga Yúche, rü nüma ga naeneegü rü napexegu nhaxtüanegu nanangücuchitanü. Rü nhuxüchi nüxna nanana ga yema âmaregü ga yema nüxũ nangegüxũ. ²⁷Rü nüma ga Yúche rü nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Nhuxãcü pexũ naxüpetüxü? ¿Rü nhuxãcü tüxũ naxüpetüxü ya penatü ya yáxe ga chamaxã tüxũ pexuchigaxe? ¿Nhuxma rü ta tamaxüxũ? —nhanagürü. ²⁸Rü naeneegü rü wenaxarü napexegu nanangücuchitanü, rü nhanagürügü: —Pa Torü Ñêxgacüx, tüma ya tonatü rü taxuxũma tüxü naxüpetü. Rü tamaxũ ta nixí —nhanagürügü. ²⁹Rü yexguma ga Yúche rü nügücüwaguama nadawenü, rü nüxũ nadau ga Bëyamí ga naeneexüchi ixícü ga naéwaücü. Rü nhanagürü: —¿Rü yimá yixixũ ya peenexê ya rübumaecü ga chamaxã nüxü pexucü? ¡Rü Tupana cuxũ rüngüxêxê, Pa Chaunex! —nhanagürü.

³³Rü yexguma ga Yúche rü naeneegüxü ínarütogüxêxê. Rü guma rüyamaecüwa ínanaxügü nax ínatogüxêêxũ rü nhuxmata guma rübumaecüwa nangu. Rü guxũma ga naeneegü rü poraãcü nabajixãchiãxêgü rü nügü narüdaunütanüãchi.

Yúchepáxũ ga nawa naxaxexũchiga

44 ¹Rũ yemawena ga Yúche rũ bexma yema yatũ ga napatamaxã icuáxũxũ namu, rũ nhanagürũ: —¡Trígumaxã mea nüxũ yaxüácugũ i norũ chacugũ i ngẽma duũxũgũ! ¡Rũ ngẽxmatama wüxichigüarũ chacugüaxgu ngĩxũ nanu i norũ diẽru! ²Rũ ngẽxgumarũxũ ta i chorũ axepáxũ i diẽrumünaxçax, rũ ngẽma rübumaexũ i naeneearũ chacuaxgu tá cuyaxúcuchi ngĩmaxã i ngẽma diẽru i trígutanũ ngĩxũ inaxãgüci —nhanagürũ. ³Rũ moxũãcü ga yexguma noxri iyanagóxgu ga üaxcü, rũ Yúche inanamuãchitanũ ga naeneegü namaxã ga norũ búrugü. ⁴⁻⁵Rũ yexguma taũta yáxũwa nangugügu, rũ Yúche rũ norũ duũxũxũ namu, rũ nhanagürũ nüxũ: —¡Nawe nangẽ i ngẽma duũxũgũ! Rũ ngẽxguma nüxũ icuyangaxgu, rũ nhacugürũ tá nüxũ: “¿Rũ tũxcüũ i chixexũmaxã penatãeguxẽxẽ i ngẽma mexũ i chorũ cori pexçax üxũ? ¿Rũ tũxcüũ naxçax pengĩxũ i ngẽma chorũ coriarũ axepáxũ i diẽrumünaxçax i nawa naxaxexũ rũ nawa nüxũ nacuáxũ ega taxacü i õxũguxũ ngupetũxgux? Rũ ngẽmaãcü poraãcü chixexũ pexüe”, nhacugürũ tá nüxũ —nhanagürũ ga Yúche. ⁶Rũ yexguma Yúchearũ duũxũ naeneegüxũ iyangaxgu, rũ yematama ore ga Yúche namaxã nüxũ ixuxũãcütama nüxũ nixu. ⁷Rũ nümagü rũ nanangãxũgũ, rũ nhanagürũgũ: —¿Tũxcüũ ngẽma nhacurũgü toxũ? Rũ toma rũ taguma ngẽma taxü. ⁸Rũ yexguma noxri nua taxĩxgu, rũ yema diẽru ga torũ chacugügu ngĩxũ

itayangaugüci, rũ marũ pexũ ngĩxũ tawoeguxẽxẽ. ¿Rũ nhuxũcüriwa nagu perũxinũexũ nax perũ coripatawa naxçax tangĩxũ i norũ diẽrumũ rüexna norũ úiru? ⁹¡Rũ ecũ tayux ya yíxema tũmaarũ chachuwa nüxũ icuyangauxe i ngẽma axepáxũ! Rũ woo i toma rũ ta perũ puracütanũxũ tá tixĩgü —nhanagürũgü. ¹⁰Rũ yexguma ga yema Yúchearũ duũxũ rũ nhanagürũ: —Ngẽma pema nüxũ pexuxũãcüma tá pemaxã chanaxü. Notürũ ya yíxema tũmaxũtawã nüxũ ichayangauxe i ngẽma axepáxũ, rũ yixexica tátama tixĩ ya chorũ duũxũxũ ixĩxe. Rũ yíxema taxuxũma i chixexũ ügũxe rũ tá tũxũ chingexgü —nhanagürũ. ¹¹Rũ yexguma ga wüxichigü rũ paxã ínananuũ ga norũ trígupũxũ, rũ nayawẽgü. ¹²Rũ yexguma ga yema Yúchearũ duũxũ rũ wüxichigüarũ chacugu nidaugüchigü. Rũ yema rüyamaexũarũ chachuwa inanaxgü nhuxmata rübumaexũarũ chachuwa nangu. Rũ Bẽyamíarũ chacugu nixĩ ga nüxũ iyangaxũxũ ga yema axepáxũ. ¹³Rũ yexguma ga guxũma ga yema nügüeneegü rũ norũ ngechaũmaxã nügü narügãutechirugü. Rũ nhuxũchi wüxichigü norũ búruetügü nananugü ga norũ trígupũũgü, rũ gumatama ñane ga Yúche nawa yexmanexã nawoegu. ¹⁴Rũ yexguma Yúchepatawa nangugügu ga Yudã namaxã ga naeneegü, rũ nüma ga Yúche rũ napatawatama nayexma. Rũ ga naeneegü rũ napexegu nhaxtãanegu nanangüchitanũ. ¹⁵Rũ yexguma ga Yúche rũ nüxna naca, rũ nhanagürũ: —¿Taxacü nixĩ i pexũxũ i pemax? ¿Tama õxna nüxũ pecuax nax tũxũ

chacuaxamaxũ ega taxacũ ixũxgu? —nhanagürũ. ¹⁶Rũ yexguma ga Yudá rü nanangãxũ, rü nhanagürũ: —¿Taxacũxũ chi cumaxã tixugũxũ? ¿Rũ nhuxãcũ chi cuxcax tanangoxẽẽxũ nax toxũ cuyaxõxũcax nax tama toma yixĩxũ nax cuxũ tangĩxũ? Bexmana Tupana rü torũ chixexũgagu toxũ napoxcue. Rũ daxegũ tixĩgũ, rü guxãma i toma rü curũ duũxũgũxũ toxũ ixĩgũxẽxẽ wũxigu namaxã ya yimã axepãxũxũ naxũtawa nüxũ ipeyangũxcũ —nhanagürũ. ¹⁷Notürũ ga Yúche rü nanangãxũ rü nhanagürũ: —Taxucaxma guxãma nua tarũcho. Rũ yimã axepãxũxũ naxũtawa nüxũ iyangaucũxicatama tá nixĩ ya chorũ puracürũxũ ixĩcũ. Rũ pema rü marũ name i penatũcax pewoegu. Rũ taxúetãma pexũ tachixewe —nhanagürũ.

Yudá rü Bëyamíetũwa nachogũ

¹⁸Rũ yexguma ga Yudá rü Yúchecax nixũ, rü nhanagürũ nüxũ: —Pa Chorũ Corix, rü cuxũ chacaaxũ jũ choxũ irũxĩnũ! jũ tauxũ i chamaxã cunuxũ, erũ nüxũ chacuax nax cuma rü marũ Faraóürũtama quixĩxũ!

.....

²⁴Rũ yexguma noxri nua tayawoeguxgu, rü tonatũmaxã nüxũ tixu ga guxũma ga yema tomãxã nüxũ quixuxũ. ²⁵Notürũ yexguma marũ naguxgu ga torũ trĩgu rü tonatũ rü wenaxarũ nua toxũ tamugũ nax nua trĩgucax tayataxegũxũcax. ²⁶Notürũ ga toma rü tũmamãxã nüxũ tixu ga yema cuga, rü nhatagürũgũ: “Taxuacũma ngẽma taxĩ ega tama towe naxũxgu ya yimã toenexẽ ya rübumaecũ ya

Bëyamí. Erũ ngẽxguma tama towe naxũxgu, rü taxucürũwatãma ãẽxgacũxũtawa tangugũ”, nhatagürũgũ tũxũ. ²⁷Rũ tũma ga tonatũ rü nhatagürũ toxũ: “Pema rü meama nüxũ pecuaxgũ ga yema chaxmax ga Raquéu rü taxrexicatama nixĩ ga ngĩne. ²⁸Rũ wũxi rü marũ choxna inayarũtaxu, rü yexgumacürũwa marũ taguma nüxũ chadau. Rũ nüxũ chacuax rü aixcuma yixĩxũ ga ai nax nangóxũ. ²⁹Rũ nhũxmax ega choxna peyagaxgu ya yimã chaune ya Bëyamí, rü ngürũãchi taxacürũ chixexũ nüxũ ũpetũxgu, rü pegagu tá nixĩ nax ngechaũmaxã nayuxũ i nhaa yaxguãx”, nhatagürũ ga tonatũ. ³⁰⁻³¹Rũ ngẽmacax cumaxã nüxũ chixu ya torũ papã rü porãcũxũchima nüxũ tangechaũ ya yimã tũmane ya bucũ. Rũ ngẽmacax i nhũxmax ega tama tomãxã natãeguxgu, rü tũma ya tonatũ rü tá tayu ega tama tomãxã ínanguxgu. Rũ ngẽmaãcũ togagu tá nixĩ i ngechaũmaxã nayuxũ ya yimã yacũ ya tonatũ. ³²Rũ chama rü tũmamãxã nüxũ chixu ga chorũ papã rü chama tátama nüxna chadau ya yimã toenexẽ ya rübumaecũ. Rũ nhachagürũ ta tũxũ: “Rũ ngẽxguma tama cuxcax chanatãeguxẽẽgux, rü chama tá nixĩ i guxũgutãma chayangexũ i ngẽma guxchaxũ”, nhachagürũ tũxũ. ³³Rũ ngẽmacax cuxũ chacaaxũ, Pa ãẽxgacũx, nax chama waxi nuxã cuxũtagu charũxãũxũ nachicũxũ ya yimã chauenexẽ ya rübumaecũ. jũ Rũ ecũ íyamu i nũma nax naeneegũmaxã natãeguxũcax! —nhanagürũ ga Yudá.

.....

Yúche rü naeneegümaxã nügü nixu

45 ¹Rü düxwa ga Yúche rü marü tama yaxna namaxã naxínü ga nax naxauxchaũxü ga norü duũxügüpepexewa. Rü yemacax norü duũxügüxü tagaãcü nhanagürü: —jGuxãma i pemax, rü ípechoxü i nua! —nhanagürü. Rü nüxicatama naeneegümaxã yéma nayaxüãchitanü. ²Rü poraãcü naxaxu. Rü yema nax poraãcü naxaxuxü, rü guxüma ga Eyítuanecüãx ga ãëxgacüpatawa yexmagüxü rü nüxü naxínüe. Rü düxwa Faraóuxütawa nanguchiga ga yema. ³Rü nhuxüchi ga Yúche rü naeneegüxü nhanagürü: —Chama chixí i Yúche. ¿Rü tamaxüxü ya papá? —nhanagürü. Rü nüma ga naeneegü rü poraãcü nabajãxãchiãxëgü, rü taxuxümaama nanangãxügüéga. ⁴Notürü ga Yúche rü naeneegüxü nhanagürü: —jËcü númaxüra pexí! —nhanagürü. Rü yexguma ga yema naeneegü rü naxütawaama naxí. Rü nüma rü nhanagürü nüxü: —Chama nixí i peenexë ya Yúche chixíxü ga pema Eyítuanegu chamaxã petaxegüxü. ⁵Notürü tama chanaxwaxe i penaxãxãchiãëtãnu rü pegüchitama pexaie naxcax ga yema chamaxã nax petaxegüxü. Yerü Tupana nixí ga woetama pepexegu nua choxü mucü nax tama taiyamaxã peyuexüçax. ⁶Rü nhuxmax rü marü taxre ya taunecü nixí nax taiya ngúxü i nhaa nachixüanewa. Rü nhuxmax rü 5 ya taunecüama ínayaxú i nagu taxuxütãma i nanetü rüxüxü ega woo itoegu. ⁷Notürü Tupana nixí ya pepexegu choxü imucü nax

ngëmaãcü tama taiyamaxã peyuexüçax rü íyaxügüxüçax i petaagü i nhama i naanewa. Rü ngëmaãcü tama nagu íperüxíntüeyane rü Tupana chaugagu pexü namaxëxëxë.

.....

⁹jËcü, paxa pewoegu i tümaxütawa ya papá, rü nhapegü tüxü: “Rü cune ya Yúche rü nhanagürü: ‘Tupana rü ãëxgacüxü choxü ningucuchixëxë nax Eyítuanemaxã ichacuáxüçax! jRü paxa nua naxü rü choxü íyadaux! ¹⁰Rü Gochëüanewa tá cingu wüxigu namaxã i cunegü rü cutaagü rü cuxünagü rü guxüma i ngëma cuxü ngëxmaxü. Rü ngëmaãcü tá chorü ngaicamána cingexma. ¹¹Rü nua rü tá ðna pexna chaxã i cuma rü guxüma i cutanüxügü nax taxuxüma pexü taxuxüçax. Erü 5 ya taunecüama ínayaxú nax taiya tá ngúxü’”, nhapegü tüxü ya papá. ¹²Rü chauenexë ya Bëyamí rü guxãma i pema nixí i nüxü pexínüexü nax chamatama ngëma nhachaxü pexü. ¹³jRü papámaxã nüxü pexu nax chama chixíxü i ãëxgacü i nua Eyítuanewa! jRü tümamaxã nüxü pexu i guxüma i nua nüxü pedauxü nax nhuxãcü chauga naxínüexü i duũxügü! jRü paxa pewoegu rü tüxü peyaga ya papá! —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga Yúche rü naenexë ga Bëyamína nanaixãchi rü naxaxu. Rü yexgumarüxü ta ga Bëyamí rü naxaxu rü Yúchena nanaixãchi. ¹⁵Rü nhuxüchi ga Yúche rü guxüma ga naeneegüxü nachúxu, rü naxauxácüma nüxna nanaixãchichigü. Rü yemawena ga naeneegü rü marü tama namuüëacüma namaxã nidexagü. ¹⁶Rü düxwa Faraóuxütawa nanguchiga nax yéma Yúchexütawa nax nangugüxü

ga naeneegü. Rü nüma ga Faraóü rü norü ngüxêeruüğü rü poraäcü nataäxëgü. ¹⁷Rü yexguma ga Faraóü rü nhanagürü Yúchexü: —¡Namaxã nüxü ixu i cueneegü rü norü búrugü yamexêëgü rü paxa nachixüanecax nawoegu i Canaáanewa! ¹⁸¡Rü paxa nua tüxü nagagü ya penatü rü guxüma i petanüxüğü! Rü chama rü tá tüxna chanaxã i ngéma rümemaexü i naane i Eyítuanewa ngëxmaxü. Rü nua rü tá mexü tangõxgü rü taxuxütáma tüxü nataxu. ¹⁹¡Rü namaxã nüxü ixu i cueneegü rü númacüax ya cárugü ya búrugü itúgüne ne yangegü nax yimagügu nua tüxü nagagüxüçax ya naxmaxgü rü naxacügü rü penatü! ²⁰¡Rü tauxü i norü naanecax naxoegaãëgüxü! Erü nua Eyítuanewa rü ngéma rümemaexü i naane rü noxrüğü tá nixí —nhanagürü. ²¹Rü yexguma ga Yúche rü nanaxü ga yema Faraóü namaxã nüxü ixuxü. Rü naeneegüna nanaxã ga cárugü rü naxchirügü rü õnagü ga norü namawaü. ²²Notürü guma naenexë ga Bëyamína rü nanaxã ga 5 ga naxchiru rü 300 tachinü ga diëru. ²³Rü nanatüçax yéma nanamugü ga 10 ga búrugü ga yema Eyítuanewa rümemaexü ga yemaxümaxã ixãxwetaxü, rü 10 ga búru ga trígupüümaxã ixãxwetaxü, rü naguxüraüxü ga õna ga nanatüaru namawaü. ²⁴Rü nhüxüchi naeneegüxü inamuächitanü. Rü nayaxucuxëgü rü nhanagürü nüxü: —¡Rü tauxü i pegü ipexaxüáxü i namawa! —nhanagürü. ²⁵Rü nüma ga naeneegü rü inaxíachi, rü Canaáanecax nawoegu ga nanatüxütawa. ²⁶Rü yexguma ínangugügu, rü nanatümaxã nüxü

nixugügu rü nhanagürügü: —Yúche rü namaxü. Rü nüma nixí i Eyítuanemaxã inacuáxü —nhanagürügü. Notürü ga nüma ga Yacú ga Iraéugu áëgacü rü tama nüxü nayaxõ, yerü marü tama Yúchegu narüxínü. ²⁷Notürü yexguma tümamaxã nüxü yaxugügu ga yema Yúchearü dexa, rü nüxü tadaxgu ga guma cárugü ga ixãäcune namaxã ga yema õnagü ga Yúche tümacax yéma mugüxü, rü tayaxõ rü tataäxëxüchi. ²⁸Rü yexguma ga nüma ga Yacú rü nhanagürü: —Rü aixcumaeca yixüxü ya chaune ya Yúche i namaxüxü. Rü ngéma tá chaxü rü tá nüxü chadau naxüpa nax chayuxü —nhanagürü.

Yacú rü Eyítuanewa naxü

46 ¹Rü yexguma ga Yacú ga Iraéugu áëgacü rü inaxüachi namaxã ga guxüma ga natanüxügü rü norü yemaxügü. Rü yexguma Bechébawa nanguxgu, rü yéma nanatü ga Isáquiariü Tupanacax naxünagü nadai rü ínanagu. ²Rü yema chütaxügu rü Cori ya Tupana rü Yacúxü nüxü nadauxëxë ga wüxi ga ëxügüxü, rü namaxã nidexa rü nhanagürü: —Pa Yacúx, Pa Yacúx —nhanagürü. Rü nüma ga Yacú rü nanangãxü, rü nhanagürü: —Daxe chixí, Pa Corix —nhanagürü. ³Rü nüma ga Tupana rü nhanagürü: —Chama nixí i Tupana chixíxü i cunatüaru Tupana. ¡Rü tauxü i cumuüxü nax Eyítuanewa cuxüxü! Erü ngéma tá nixí i cutaagüwa chachixëxü i wüxi i duüxügütücumü i taxü. ⁴Rü chama rü tá cuwe charüxü i Eyítuanewa. Rü chama tátama nixí i wena chanawoeguxëxü i cutaagü.

Notürü i cuma rü Eyítuanegu tá cuyu, rü Yúche rü tá nacuxüttagu i ngëxgumax —nhanagürü ga Tupana. ⁵Rü yexguma ga Yacú rü inaxüachi ga Bechébawa. Rü nanegü rü guma cárugü ga Faraóü yéma mugünegu Eyítuanewa nanagagü wüxigu tümamaxã ga nataagü rü naneãxgü.

.....

²⁸Rü yexguma Eyítuanewa nanguxgux ga Yacú, rü nane ga Yudáxü nügüpexe nimu nax Yúchemaxã nüxü yanaxuxüçax nax naxütawa naxüxüçax ga Gochéüanewa. ²⁹Rü nüma ga Yúche rü norü duüxüxü namu nax norü cáru namexëxüçax nax Gochéüanewa nanatüxü íyadauxüçax. Rü yexguma tüxü nadaçgux rü tüxna nanaixächi, rü tümaatügu yangücuchiäcúma yéma naxauxecha. ³⁰Rü yexguma ga nüma ga Yacú ga Iraéugu áégacü rü Yúchexü nhanagürü: —Nhyxmata waxi nixí i marü namexü nax chayuxü, erü wena cuxü chadau rü nüxü chacuax nax aixcuma cumaxüxü —nhanagürü.

.....

47 ¹Rü nüma ga Yúche rü Faraóümaxã nüxü nayarüxu nax nanatü rü naeneegü rü marü Canaáanewa ne naxixü rü marü Gochéüanewa nangugüxü namaxã ga naxünagü ga carnérugü rü wocagü rü guxüma ga norü yemaxügü. ²Rü Faraóüxütawa nanagagü ga 5 ga naeneegü nax Faraóü nüxü dauxüçax. ³Rü nüma ga Faraóü rü Yúchexeneegüna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü nixí i perü puracü i pemax? —nhanagürü. Rü nümagü ga Yúchexeneegü rü nanangäxügü rü

nhanagürügü: —Pa ãëxgacüx, toma i curü puracütanüxü nax tixígüxü, rü carnérugüarü daruügü tixígü i torü oxigürüütama. ⁴Rü nhuxmax rü nua taxí nax nuxã nhaa nachixüanegu taxächiügüxüçax, erü poraacü taiya nangux i Canaáanewa. Rü nataxuma ya maxë naxçax i torü carnérugü. Rü nhuxmax, Pa ãëxgacüx ¿rü taxüchima cuxü namexü nax Gochéüanegu taxächiügüxü? —nhanagürügü. ⁵Rü yexguma ga Faraóü rü Yúchexü nhanagürü: —Yimá cunatü rü cueneegü rü nua naxí nax wüxiwa cumaxã nangexmagüxüçax. ⁶Rü nhaa Eyítuane rü noxrü nixí. ¡Ëcücü, nüxna naxã i ngëma Gochéüane! Erü ngëma nixí irümemaexü i naane i nua Eyítuanewa nax ngëmagu naxächiügüxüçax. Rü ngëxguma cunangugügügu nax ngëmatanüwa nangexmagüxü i yatügü i aixcuma carnérugüarü dauxü cuaxgüxü, rü chanaxwaxe i chauxünagümaxã rü ta inacuaxgü —nhanagürü.

.....

Yacúarü yuxchiga

49 ²⁹⁻³⁰Rü wüxi ga ngunexü ga Yacú ga Iraéugu áégacü rü nayaxucuxëgü ga nanegü, rü nhanagürü: —Marü íxraxü nataxu nax chayuxü. Rü chanaxwaxe i chorü oxigüxüttagu choxü peyataç i Canaáanewa. Rü ngëma naxmaxü i Mapérawa i Maréarü toxmactawa ngëxmaxügu tá nixí i choxü petaxgüxü, yerü yemagu nixí ga nataçgüxü ga chautanüxügü. Rü yema nachica nixí ga Abraáü naxçax taxexü naxütawa ga Etétanüxü ga Efóü nax yexma ngüxü

natáxũcax ga chorũ nõxẽ ga Chára. ³¹Rũ yexma chorũ nõxẽ ga Cháxaxũtagu nixĩ ga natáxũ ga chorũ õxi ga Abraáu, rü chaunatu ga Isáqui rü chaué ga Rebéca. Rũ yexma ta nixĩ ga ngĩxũ chatáxũ ga chaxmax ga Leí —nhanagürü.

.....

³³Rũ yexguma Yacú igúegagu ga nanegũxũ nax naxucũxẽxũ, rü inayacaãchi rü nayu.

.....

50 ⁷Rũ nũma ga Yúche rü nanatũxũ inayatax nagu ga yema naxmaxũ ga Canaáanewa yexmaxũ. Rũ nawe narũxĩ ga muxũma ga Faraóũarũ ngũxẽerũgũ ga ãẽxgacũwa ügũxũ ga Eyítuanewa. ⁸Rũ Yúcheeneegũ rü guxũma ga natanũxũ ga Yacú, rü Yúchewe narũxĩ. Rũ buxũgũ rü naxũnagũxicatama yéma Gochẽũwa nayaxũãchitanũ.

.....

¹⁴Rũ yexguma marũ nanatũxũ inatãxguwena, rü Eyítuanecãx natáegu ga Yúche wũxigu namaxã ga naeneegũ rü guxũma ga yema togũ ga íyaxũmücũgũxũ.

Yúche nanataãxẽxẽxẽ ga naeneegũ

¹⁵Rũ Yacú marũ yuxguwena, rü Yúchexũ namũe ga naeneegũ, rü nũgũmaxã nhanagürügũ: —Nhũxmata waxi nixĩ i Yúche inaxũtanũxũ naxcãx ga guxũma ga yema chixexũ ga namaxã ixũxũ —nhanagürügũ. ¹⁶⁻¹⁷Rũ yemacãx naxũtawã namugagũ, rü nhanagürügũ: “Naxũpa ga nax tayuxũ ga papá, rü toxũ tamu nax cumaxã nüxũ tixuxũcãx i tũmaarũ ore i nhaxũ: ‘Rü cuxna chaca nax cueneegũaxũ nüxũ

curũngũmaxũcãx ga yema chixexũ ga cumaxã naxũgũxũ ga yexguma chixri cumaxã nachopetũgu’, nhatagürü. Rũ ngẽmacãx i toma nax tanatũarũ Tupanaarũ duũxũgũ tixĩgũxũ, rü cuxna taca nax toxũ nüxũ curũngũmaxũcãx ga yema chixexũ ga cumaxã taxũxũ”, nhaxũmaxã yéma namugagũ. Rũ yexguma Yúche nüxũ ñnũgu ga yema dexã, rü nüxũ nangechaũtũmũxũgũ ga naeneegũ, rü naxaxu. ¹⁸Rũ yemawena yéma Yúchexũtawã nangugũ ga naeneegũ. Rũ napexegu nanangũcuchitanũ rü nhanagürügũ: —Rũ daxegũ tixĩgũ nax curũ duũxũgũxũ toxũ quixĩgũxẽxũcãx —nhanagürügũ.

¹⁹Notürü nũma ga Yúche rü nanangãxũ, rü nhanagürü: —¡Tauxũ i choxũ pemuũexũ! ¿Rü nhuxũcürũwa i chama rü Tupanachicũxũ chaugũ chixĩxẽxẽxũ nax ngẽmaãcü pexũ chapoxcuxũcãx? ²⁰Pema nagu perũxĩnũegu rü chixexũ chamaxã pexũxũ, notürü Tupana rü mexũxũ nananguxuchixẽxẽ ga yema chixexũ ga chamaxã pexũxũ. Rũ yemacãx ãẽxgacũxũ choxũ ningucuchixẽxẽ i nua nax ngẽmaãcü namaxẽxũcãx i muxũma i duũxũgũ. ²¹Rũ ngẽmacãx tama chanaxwãxe i choxũ pemuũe. Chama rü tá mea pexna chadau wũxigu namaxã i pexacũgũ —nhanagürü. Rũ yemaacũ ga Yúche rü naeneegũxũ nataãxẽxẽxẽ yerũ nüxũ nangechaũãcũma namaxã nidexã.

Yúchearũ yuxchiga

²²⁻²³Rũ nũma ga Yúche rü naeneegũ rü yexmatama Eyítuanegu naxãchiũgũ. Rũ nũma ga Yúche rü nawa nangu nax nüxũ nadauxũ ga nane ga Efraítaagũ.

Rü yexgumaruxĩ ta nüxĩ nadau ga nataxa ga Maquí ga Manaché nane. Rü nüxĩ nadau ta ga Maquí nanegü. Rü yexguma 110 ga taunecü nüxĩ yexmagu ga Yúche rü nayu. ²⁴Rü wüxi ga ngunexĩ naxĩpa ga nax nayuxĩ ga Yúche rü naeneegüxĩ nhanagürü: —Marü taxútáma nũxcü chayü. Notürü Tupana tá nixĩ ya pexĩ rüngüxẽxçü. Rü nüma tá nixĩ i pexĩ ínachoxĩxẽxũ i nhaa nachixũanewa nax yema naane ga tórü oxigü ga Abraáüna, rü Isáquina, rü tanatü ga Yacúna naxuaxũüwa pexĩxũçax —nhanagürü.

²⁵Rü yexguma ga Yúche rü naeneegüxĩ nhanagürü: —Aixcuma Tupana tá pexĩ narüngüxẽxẽ nax ípechoxũxĩ nawa i nhaa nachixũane. Rü ngëxguma tá ípechoxũgu rü chanaxwaxe i chamaxã ipexuneta nax peyangexũ i chaxune —nhanagürü. ²⁶Rü nüma ga Yúche rü nüxĩ nayexma ga 110 ga taunecü ga yexguma Eyítuanegu nayuxgux. Rü tama nawa iyixĩxĩ ga átëxexũ ga yucürarüxĩ ixĩxũmaxã nanagüxünegü. Rü nhuxüchi wüxi ga naxchixũgu nayaxücuchigü ga naxũne.

ÊXODO

(Ínachoxũxũchiga)

Iraéutanũxũ rü ngúxũ ningegü ga
Eyítuanewa

1 ¹⁻⁴Rü nhaa nixĩ i naégagü ga Yacú nanegü ga wüxigu guxũma ga naxmaxgü rü naxacügümaxã Eyítuanewa namaxã nangugũxũ. Rü Rubéũ nixĩ ga wüxi rü Chimiáũ nixĩ ga to, rü Lewí, rü Yudá, rü Ichacá rü Yeburóũ rü Bëyamí rü Dáũ, rü Natarí, rü Gáyí, rü Aché. ⁵Rü guxũma ga yema Yacútanũxũgü ga Eyítuanewa ngugũxũ rü 70 nixĩ. Rü nüma ga Yúche rü woetama marü Eyítuanewa nayexma. ⁶Rü nüma ga Yúche rü nayu, rü naeneegü rü guxũma ga yema togü ga natanũxũgü ga yexguma maxêxũ, rü nayue. ⁷Notürü ga yema Iraéutanũxũ rü nimuxacü. Rü yemaacü paxama nimu, rü pora nüxũ nayexma yerü namuxũchi. Rü nanapáxêégü ga guxũma ga Gochéũane ga Eyítuanewa yemaxũ. ⁸⁻⁹Notürü yemawena ga Eyítuanewa rü nixücu ga wüxi ga aêxgacü ga tama Yúchêxũ cuácü. Rü nüma rü norü duũxũgümaxã nhanagürü: —Ngëma duũxũgü i Iraéutanũxũgü rü namuxũchi rü tüxũ narüporamaegü. ¹⁰¡Rü

ngëmacax, ngĩxã naxcax tadaugü nax nhuxacü íyachaxãchixêêxũ nax yamuxũ! Erü ngëxguma chi ngürüächi to i nachixũane tamaxã nügü daixgu, rü nüma i Iraéutanũxũ rü tá tórü uanügütanügu naxãgü nax tüxũ nadaixũcax rü nhuxũchi ngëmaacü nayoxniegü nax tüxna naxĩgũxũ —nhanagürü. ¹¹Rü yemaçax ga yema Eyítuanecüãxgü rü nüxũ naxuneta ga nhuxre ga yatügü ga puracümaxã icuaxgũxũ nax poraãcü yema Iraéutanũxũgũxũ napuracüexêêxũcax. Rü nüxũ nanaxüxêxê ga taxre ga íanegü ga Pitóũgu rü Raũchégu aégane. Rü guma íanegu nixĩ ga namaxã nanguxũxũ ga naxnegü rü churaragüarü õnagü ga Eyítuanecüãxarü aêxgacü ga Faraóũ. ¹²Notürü yexguma yexeraãcü chixriãcü namugüãxgu, rü yexeraãcü nimuetanüama ga Iraéutanũxũgü. Rü yemaçax nixĩ ga Eyítuanecüãxgü ga poraãcü nüxũ namuêxũ. ¹³⁻¹⁴Rü nüma ga Eyítuanecüãxgü rü yexeraãcü chixri namaxã nachopetü rü poraãcü nanapuracüexêêxũchi. Rü yemaacü yema Iraéutanũxũgũxũ nachixêãxgü. Rü mairaxũarü puxmücharawa

nanamugü nax tiyürune naxügüxcax rü dexamáuarü üwa nanapuracüexexê nax naanewa nayáxcax ga taxtüarü dexá. Rü yemaacü nixí ga yema Iraéutanüxcümaxá chixeácüma namaxêxü. ¹⁵⁻¹⁶Rü nüma ga Eyítuanecüâxaru âêxgacü rü ngímaxá nidexa ga Chífra rü Púa ga Iraéutanüxcügarü buexacüxêêruxü. Rü nhanagürü ngíxü: —Ngêxguma penaxíraxacüxêêxgu i ngêma Iraéutanüxcügarü ngexü, rü ega nayatüxcüxgu rü tá peyamax i ngêma naxacü, notürü ega nangexgu rü taxütáma peyamax —nhanagürü. ¹⁷Notürü ga ngímagü ga yema buexacüxêêruügü rü Tupanaxü imuê. Rü yemaçax tama inaxü ga yema Eyítuanecüâxaru âêxgacü ngímaxá nüxü ixuxü. Rü tama tüxü idai ga guxema ôxchanagü ga iyatüxe. ¹⁸Rü yexguma ga guma âêxgacü ga Eyítuanecüâx rü ngíxcax nangema, rü nhanagürü ngíxü: —¿Tüxcüü penamaxêxê i ngêma buxügü i yatüxü? —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga ngímagü rü inangäxü rü ngígürügü: —Erü ngêma Iraéutanüxcü i ngexügü rü tama Eyítuanecüâx i ngexügürüxü iyixügü. Rü ngexügü i paxama írxacügüxü nixígü, rü tauxtama ngêma ngíxütawa tangugügu rü marü íxíracügü —ngígürügü. ²⁰⁻²¹Rü yemaacü ga yema Iraéutanüxcügarü rü nimuetanüama, rü wüxichigü ga taunecügu rü niyexeragüchigü nax naporaexü. Rü yema nax Tupanaxü namuêxü ga yema buexacüxêêruügü, rü Tupana rü ngíxü narüngüxêxê nax ngímagü rü ta yamuxácügüxcax. ²²Rü yemaçax ga

nüma ga Faraóü rü nori duüxcüxcax namu nax taxtü ga Níruwa tüxü nawoüxcax ga guxema Iraéutanüxcügarü ôxchanagü ga iyatüxe. Notürü ga guxema ingexe ga ôxchanagü rü tama tüxü nadai.

Moichéarü buxhiga

2 ¹Rü wüxi ga yatü ga Lewítanüxcü ixü rü wüxi ga nge ga natanüxcütama ixücmáxá naxáxmax. ²Rü ngíma ga yema ngecü rü nüxü ixácü, rü yema ngíxcü rü nayatü. Rü yexguma tüxü nadaxgux ga guxema ngíne ga nax tamexechixü, rü tamaepüx ga tauemacü tüxü iyacux, ³notürü taxucürüwa yexücürü tüxü iyacúecha. Rü yemaçax inayaxu ga wüxi ga pexchi ga dextranaxcax rü oxwümaxá inawacuchita nax tama dexá ixücüxcax. Rü nhüxüchi yexma tüxü iyamue ga guxema ngíne, rü dextranecügu tüxü iyangütaüxêxê ga taxtü ga Nírupechinüwa. ⁴Rü yemawena ga túmaé rü wüxi ga túmaeyaxü imu nax yéma yáxüwaxüra tüxü nadawenüxcax rü taxacü tüxü ngupetü ga guxema ôxchana. ⁵Rü yixcüamaxüra Faraóüacü rü iyarüxcü ga taxtüpechinüwa nax yaxaiyáxcax. Rü ngíxütaxügümaxá yexma taxtüpechinügu iyarüxü, rü yéma dextranecüwa nüxü idau ga guma pexchi ga yexma ngücü. Rü ngíma ga Faraóüacü rü wüxi ga ngíxütaxüxü imu ga nax yayauxáxcax ga guma pexchi rü ngíxütawa nax nangeaxcax. ⁶Rü yexguma ínangegüâxgu ga guma pexchi, rü yexma tüxü iyangau ga wüxi ga ôxchana ga ixaxúe. Rü ngíma ga

Faraóuacü rü poraäcü ngĩxũ tangechaũtümũxũ, rü ngĩgürügü: —Nhaa õxchana rü wüxi i Iraéutanũxũacü nixĩ —ngĩgürügü. ⁷Rü yexguma ga tumaeyax ga guxema õxchana, rü Faraóuacüna ica rü ngĩgürügü: —¿Namexũ chi wüxi i ngexũ i Iraéutanũxũ i ägüneníũxũcax chacaxgu nax tũxũ namaixũcax ya daxe õxchana? —ngĩgürügü. ⁸Rü yexguma ga ngĩma ga Faraóuacü rü ngĩxũ ingãxũ rü ngĩgürügü:—¿Ëcü, tayadau! —ngĩgürügü. Rü yexguma ga yema bucü rü tumaéxũ iyaga ga guxema õxchana. ⁹Rü ngĩma ga Faraóuacü rü ngĩgürügü ngĩxũ: —¿Ëcü cugũxũtawana naga i nhaa õxchana rü choxũ nayaxêê! Rü chama rü tá cuxũ chanaxütanü naxcax i ngẽma curü puracü —ngĩgürügü. Rü ngĩma ga tumaé rü tũxũ iyaga rü tũxũ iyaxêê. ¹⁰Rü yexguma marü tayaxüragu, rü Faraóuacüna tũxũ imu. Rü ngĩma rü ngĩnexũ tũxũ iyaxixêê. Rü Moichégu tũxũ ixüéga rü ngẽma naéga rü “dexáwa chayaxuxũ” nhaxũchiga nixĩ.

Eyítuanewa nixü ga Moiché

¹¹Rü yexguma marü nayaxgu ga Moiché, rü wüxi ga ngunexũ rü natanũxũgütanüwa ínayadau. Rü yéma nüxũ nadau ga nhuxäcü poraäcü chixri natanũxũgũxũ namuxũ ga Eyítuanecüãxgü. Rü yexgumatama nüxũ nadau ga wüxi ga Eyítuanecüãx nax wüxi ga Iraéutanũxũna nax nacuaixcaãxũ. ¹²Rü nüma ga Moiché rü nanadauáane. Rü yexguma marü taxuxũma ga duũxũxũ nadaxgux, rü yema Eyítuanecüãxũ rü nimax rü

naxnecütexegu inanatax ga naxũne. ¹³Rü moxũäcü rü wenaxarü ínaxũxü, rü natanũxũgütanüwa ínayadau. Rü nüxũ nadau ga taxre ga Iraéutanũxũgü ga nügü idaixũ. Rü yexguma ga Moiché rü yema namücũxũ imáxũna naca, rü nhanagürü: —¿Tũxcüü cuyamaç i ngẽma cutanũxũtama ixĩxũ? —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga yema Iraéutanũxũ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —¿Texe cuxũ tamu nax cuma rü torü äëxgacü i guxchaxũiarü mexêêruxũ quixixũcax? ¿Ëxna cuma nagu curũxĩnũgu rü choxũ rü tá ta quimáxũ ga yema Eyítuanecüãx ga ñe quimáxũrũxũ? —nhanagürü. Rü yexguma yemaxũ naxĩnũgu ga Moiché, rü namuũ, yerü marü nüxũ nacuaixgüama ga duũxũgü ga nax yema Eyítuanecüãxũ yamáxũ. ¹⁵Rü yexguma Faraóu nüxũ cuaxgu ga Moiché rü wüxi ga Eyítuanecüãxũ nax yamáxũ, rü norü churaragũxũ namu nax Moichécax yadaugũxũcax nax yamaixgüaxũcax. Notürü ga nüma ga Moiché rü Miyiãũanewa nanha nax yexma yaxãchiũxũcax. Rü yéma puchuanacüwa narütomare.

.....

²¹Rü yemaacü ga Moiché rü Miyiãũarü chacherdóte ga Reuépatawana nangu, rü yexma naxãchiũ. Rü nüma ga Reué rü nanaxũmçax naxacü ga Yípuramaxã. ²²Rü ngĩma ga naxmçax ga Yípara rü nüxũ ixãxacü. Rü nüma ga Moiché rü Yersóũgu nanaxüéga ga guma nane. Rü ngẽma naéga rü “Chama rü tama númacüãx chixĩ”, nhaxũchiga nixĩ. ²³⁻²⁴Rü yexgumayane ga Eyítuanecüãxarü äëxgacü rü yoxni nayu.

Notürü ga yema Iraéutanüxügü rü guxchaxüwa nayexmagüecha, rü Tupanapexewa naxaxe naxçax ga yema ngúxü nax yangegüxü. Rü yemaçax ga Tupana rü nüxü nüxü naxínü ga norü axu, yerü nüxna nacuaxächi ga norü uneta ga Abraáümaxä rü Isáquimaxä rü Yacúmaxä naxuegüxü. ²⁵Rü nüxü nadau ga nhuxäcü ngúxü nax yangegüxü ga yema Iraéutanüxügü, rü yemaçax namaxä nixäüächi.

**Tupana rü Moichéçax naca rü
namaxä nidexa**

3 ¹Rü nüma ga Moiché, rü nahtü ga Yéturaru carnérugüaru daruxü nixí. Rü guma nahtü ga Yéturu ga Reuégu áégacü rü chacherdóte nixí ga Miyiáüanewa. Rü wüxi ga ngunexü ga yexguma maxë ga mexüçax namaxä naðaxgux ga nahtüaru carnérugü, rü ínachianexüaru tocüwawa nangu ga maçpúne ga Orébigu áéganearü ngaicamána. Rü guma maçpúnewa nixí ga Moichémaxä yadexaxü ga Tupana. ²Rü yéma rü wüxi ga chuchuxüeta ga iyauçraxüwa nixí ga Moichéçax nangóxü ga Cori ya Tupanaaru orearu ngeruxü ga dauxücüçax. Rü nüma ga Moiché rü mea nüxü nadawenü rü nüxü nicuaxächi ga yema chuchuxüeta ga nax yayaçraxü, notürü tama nixa. ³Rü yemaçax nagu narüxínü nax taçacüçax tama yaxaxü ga yema chuchuxüeta, rü ínayadau. ⁴Rü yexguma Cori ya Tupana nüxü ðaxgu ga yema chuchuxüeta ga iyauçraxüçax nax yaxüxü ga Moiché, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema chuchuxüetawa Moichéna naca, rü nhanagürü: —Pa

Moichéx, Pa Moichéx —nhanagürü. Rü nüma ga Moiché rü nanangäxü, rü: —Daxe chixí —nhanagürü. ⁵Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü nüxü: —¡Tauxü i nüxna cungaicamaxü! ¡Rü ínacuaxichi i curü chapatu! Erü nhaa nachica i nawa cunexmaxü rü naxüüne —nhanagürü. ⁶Rü nhanagürü ta: —Rü chama nixí ga curü oxigüaru Tupana chixixü. Rü chama nixí ga Abraáüaru rü Isáquiarü rü Yacüaru Tupana chixixü —nhanagürü. Rü yexguma ga Moiché rü nügü nidüxchiwe, yerü namuü nax Tupanaxü nadawenüxü. ⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürüama nüxü: —Meaxüchima nüxü chadau nax nhuxäcü ngúxü yangegüxü i ngëma chorü duüxügü i Eyítuanewa ngëxmagüxü. Rü norü yumüxëwa nüxü chaxínü nax nhuxäcü norü daruügüxü nax ínaxuaxügüxü. Rü ngëmaäcü meama nüxü chacuax nax nhuxäcü ngúxü yangegüxü. ⁸Rü ngëmaçax nixí i nhuxmax ícharüxixü nax Eyítuanecüäxmxëwa íchanangüxüëxüçax i ngëma chorü duüxügü. Rü ngëma naane i nawa tá chanagagüxü, rü wüxi i naane i taxü rü mexü nixí. Rü ngëma rü meama narüxügü i naguxüraüxü i nanetügü. Rü òna taguma nataxu. Rü ngëma naanegu nixí i naxächüügüxü i Canaáatanüxügü rü Etéutanüxügü, rü Amuréutanüxügü, rü Ferechéutanüxügü, rü Ewéutanüxügü rü Yebuchéutanüxügü. ⁹Rü dücax, rü marü nüxü chaxínü nax nhuxäcü ngëma Eyítuanecüäxgüxü ínaxuaxügüxü i ngëma Iraéutanüxügü, rü nüxü chadau nax nhuxäcü poraäcü chixri namaxä nachopetüxü. ¹⁰Rü ngëmaçax ¡rü paxa

cugü namexêxê! Erü Faraóüpeḡewa tá
 cuxü chamu nax Eyítuanewa
 ícunamuxüxüçax i ngêma chorü
 duüxügü i Iraéutanüxügü —nhanagürü.
 11Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxü
 nangäxü rü nhanagürü: —¿Ëxna
 taxacüwa chame i chamax i
 Faraóüpeḡewa chaxüxü nax Eyítuanewa
 íchanguxüxêxüçax i ngêma
 Iraéutanüxügü? —nhanagürü. 12Rü
 nüma ga Tupana rü nanangäxü, rü
 nhanagürü: —Chama rü tá chacuxütagu.
 Rü nhaa tá nixí i cuaxruxü nax
 chamatama cuxü ngêma chamuxü. Rü
 ngêxguma tá marü Eyítuanewa
 ícunamuxügu i chorü duüxügü, rü
 guxäma i pema rü daa tátama
 maḡpúnewa choxü peyarücuaxüxügü
 —nhanagürü. 13Notürü nüma ga Moiché
 rü Tupanaxü nangäxü rü nhanagürü:
 —Notürü ngêxguma chi natanüwa
 chaxüxgu rü nhachaxgu namaxä: “Yimá
 perü oxigüarü Tupana nua petanüwa
 choxü namu”, nhachaxgu namaxä, rü
 nümagü rü tá choxna nacagüama rü:
 “¿Taxacü nixí i naéga ya yimá Tupana
 ya tomaxä nüxü quixucü?” nhanagürügü
 tá choxü. ¿Rü taxacümaxä tá
 chanangäxüxü i ngêxguma?
 —nhanagürü ga Moiché. 14Rü nüma ga
 Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü:
 —Chamatama chixí i guxäétüwa
 changexmaxü, rü woetama changexma.
 Rü ngêmacax Chama ya Woetama
 Ngêxmacü nixí i chauéga. Rü
 ngêmamaxä tá cunangäxü i ngêma
 Iraéutanüxügü. ¡Rü namaxä nüxü ixu, rü
 nhacugürü tá nüxü: “Yimá Woetama
 Ngêxmacü nixí ya petanüwa choxü
 mucü”, nhacugürü tá nüxü!

—nhanagürü. 15Rü nhanagürü ta ga
 Tupana Moichéxü: —¡Rü namaxä nüxü
 ixu i ngêma Iraéutanüxü, rü nhacugürü
 tá: “Rü nüma ya Cori ya Tupana ya perü
 oxigüarü Tupana ya Abraáüarü rü
 Isáquiari rü Yacüarü Tupana, rü gumá
 nixí ga petanüwa choxü mucü”,
 nhacugürü tá nüxü! Rü Cori ya Tupana
 nixí i chauéga i tagutáma iyagüxü. Rü
 ngêma chauégamaxä tá nixí i
 guxügütáma duüxügü choxü cuaxü.
 16¡Rü ngêma naxü rü nangutaquexêxê
 i guxüma i Iraéutanüxügüarü äêxgacügü,
 rü namaxä nüxü ixu rü nhacugürü nüxü!
 “Rü nüma ya Cori ya Tupana ya perü
 oxigüarü Tupana ya Abraáüarü rü
 Isáquiari rü Yacüarü Tupana, rü gumá
 nixí ga chaḡuxçax ngócü. Rü gumátama
 nixí ga chamaxä nüxü ixucü nax pegu
 naxínüxü rü nüxü nacuáxü nax nhuxäci
 chixri pemaxä nachopetüxü i ngêma
 Eyítuanecüäxgü. 17Rü yimá Tupana nixí
 ya chamaxä nüxü ixucü rü tá pexü
 ínanguxüxêxê nawa i perü guxchaxügü i
 Eyítuanewa pingegüxü. Rü Canaáarü
 naanewa tá pexü nagagü i ngexta
 ínaxächüügüxügu i Canaátanüxügü, rü
 Etéutanüxügü, rü Amuréutanüxügü, rü
 Ferechéutanüxügü, rü Ewéutanüxügü rü
 Yebuchéutanüxügü. Rü ngêmaäci
 ngêma naane i ngextá mexü i òna rü
 léchi rü ira taguma ítaxuxüwa tá pexü
 chagagü” —nhanagürü ya Tupana.

**Tupana rü pora Moichéna naxä rü
 nanataäxêxê**

4 1Rü nüma ga Moiché rü Cori ya
 Tupanaxü nangäxü, rü nhanagürü:
 —Notürü i ngêma chautanüxügü rü

taxûtáma choxú¹ nayaxôgü, rü taxûtáma chauga naxínüe. Rü tá nhanagürügüama choxü: “Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tama nixí i aixcuma cuçax nangóxü”, nhanagürügüama tá choxü —nhanagürü. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéna naca, rü nhanagürü: —¿Rü taxacü nixí i ngêma cumexwa ngêmaxü? —nhanagürü ga Cori. Rü Moiché nanangäxü rü nhanagürü: —Wüxi ya naixmenaxá nixí —nhanagürü. ³Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: —¿Rü nhaxtúanegu nanha! —nhanagürü. Rü nüma ga Moiché rü inananha ga guma naixmenaxá. Rü yexgumatama äxtapexü nananguxuchi. Rü nüma ga Moiché rü naxchaxwa ninha. ⁴Notürü ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: —¿Naréügu yayaxu! —nhanagürüama. Rü yexguma yayauxaxgu rü wenaxarü naixmenaxaxü nananguxuchi. ⁵Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: —Rü ngêma cuxü chawéxü, rü ngêma nixí i cuaxruxü nax cuxü yaxôgüaxüçax i ngêxguma namaxá nüxü quixuxgu nax aixcuma cuçax changóxü i chamax nax curü oxigüarü Tupana chixixü rü Abraáuarü, rü Isáquiuarü, rü Yacúarü Tupana nax chixixü —nhanagürü. ⁶Rü nhanagürüama ga Tupana: —¿Rü cugüchiruremügu ixuxmex! —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü nügüchiruremügu nixuxmex. Rü yexguma ínaxuxuchimexëgu, rü nüxü nadau ga naxmex nax chaxünemaxá nax yadaxawexü, rü nachoxochixü. ⁷Rü yexguma ga Tupana rü nhanagürü nüxü: —¿Rü wena cugüchiruremügu ixuxmex! —nhanagürü. Rü yemaacü nanaxü ga

Moiché. Rü yexguma ínaxuxuchimexëgu, rü nüxü nadau ga naxmex ga marü noxrirüxü nax namexü. ⁸Rü nhuxüchi ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: —Rü ngêxguma chi tama ngêma nüxíraxüxü i cuaxruügagu cuxü yaxôgüaxgu, rü ngêma to i cuaxruügagu tá nixí i cuxü yaxôgüaxü. ⁹Notürü ngêxguma tama ngêma taxre i cuaxruügagu cuxü yaxôgüaxgu ¡rü dexáta nayauxü i taxtüwa, rü nhaxtúanegu naba! Rü ngêxguma tá ngêma dexá nhaxtúanegu cubaxgu, rü tá nagüxü nanaxíxichi i ngêma dexá —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxü nangäxü, rü nhanagürü nüxü: —Düçax, Pa Corix, chama rü choxü naguxcha nax chidexaxü. Rü taguma choxü natauxcha woo ga üpa rü woo i nhuxmax rü ta ngêxgumarüütama chixí —nhanagürü. ¹¹Notürü ga nüma ga Cori ya Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü: —¿Texé tixí ga guxema duüxüxü úxe? ¿Rü texé tixí ga guxema yadexaxexéxé rü nangeaxexéxé rü nangauxchixééxé rü naxüxchixéxé rü nangexetüxe rü naxüxétüxe? ¿Tama êxna ga chama yixíxü? ¹²Rü ngêmacax ¡rü paxa ngêma naxü rü nüxü yarüxu! Rü chama rü tá cuxü charüngüxéxé i ngêxguma quidexaxgu. Rü tá cuxü changüxéxé i ngêma tá nüxü quixuxü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Moiché rü nhanagürü: —Düçax, Pa Corix, chierü to i duüxüxü ngêma cumuxgux —nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxá nanu, rü nhanagürü: —Düçax, rü yimá nixí ya cuenexé ya Aróü ya Lewítanüxü. Rü chama nüxü chacuax i nüma rü meama

nidexa. Rû nhuxûchi i nûma rû nuxã tá
cuxû nayangau, rû poracû tá nataãxê i
ngêxguma cuzû nadaxgux. ¹⁵¡Rû
yimãmaxã idexa, rû namaxã nüxû i xu i
guxûma i ngêma cuma nüxû
quixuxchaxûxû! Rû chama rû tá
pexûtawa changexma i ngêxguma
pidexagügu. Rû tá pexû changuxêxê
nachiga i ngêma tá pexuxû. ¹⁶Rû cuma
rû tá Aróũmaxã nüxû quixu i ngêma
chorü ore, nhama chatatama nüxû
chixuxûrûxû. Rû nûma ya Aróũ rû tá
chorü duũxûgümaxã nüxû nixu i ngêma
cuma tá namaxã nüxû quixuxû. ¹⁷¡Ëcü,
yange ya daa naixmenaxã! Erü
yimamaxã tá cunaxü i taxacü i taguma
nüxû nadaugüxû —nhanagürü.

Moiché rû Eyítuanecax natáegu

¹⁸Rû yemawena ga Moiché rû naxtû ga
Yéturuchiũcax natáegu, rû nhanagürü
tüxû: —Tupana nanaxwaxe nax
Eyítuanecax chatáeguxû nax
íchayadauxûcax i chautanüxûgü rû ngoxi
namaxê —nhanagürü. Rû naxtû ga Yéturu
tanangãxû, rû nhatagürü nüxû: —¡Ëcü
ngêma naxû, rû mea cuzû naxüpetü!
—nhatagürü. ¹⁹Rû yexguma taüta
Miyiáũanewa inaxüächigu ga Moiché, rû
Cori ya Tupana rû nhanagürü nüxû:
—¡Natáegu Eyítuanecax, erü guxûma i
ngêma duũxûgü i cuzû imaxgüchaũxû, rû
marü nayue! —nhanagürü. ²⁰Rû yexguma
ga Moiché rû inaxüächü rû tüxû niga ga
naxmax rû nane. Rû búruétügu tüxû
namugü, rû yemaacü Eyítuanecax
natáegu. Rû nügümexëgu nayange ga
guma naixmenaxã ga Tupanaarü pora
nawa yexmane.

.....

²⁷Rû yoxni ga Cori ya Tupana rû
Moichéenexê ga Aróũmaxã nidexa, rû
nhanagürü: —¡Rû yéa ínachianexüwa
naxü! Rû ngêxma tá nüxû icuyangau ya
Moiché —nhanagürü nüxû. Rû nûma ga
Aróũ rû yéma ínachianexüwa naxü, rû
yexma guma maxpúne ga Orébigu
Moichéxû nayangau. (Rû guma
maxpúnewa nixi ga Moichémaxã yadexaxü
ga Tupana.) Rû taãxêácüma nüxû
narüimoxê. ²⁸Rû nûma ga Moiché rû
Aróũmaxã nüxû nixu ga guxûma ga yema
ore ga Cori ya Tupana namaxã nüxû ixuxü.
Rû yexgumarüxü ta namaxã nüxû
nixuchiga ga yema mexügu ga Tupana
namuxü nax naxügiãxûcax. ²⁹Rû nhuxûchi
ga nûmagü rû inaxüächü nax
yangutaquexexêãxûcax ga yema
Iraéutanüxûgiarü ãëxgacügü. ³⁰Rû nûma
ga Aróũ rû yema duũxûgümaxã nüxû nixu
ga guxûma ga yema ore ga Tupana
Moichémaxã nüxû ixuxü. Rû yexgumarüxü
ta napexewa inanawex ga yema mexügu
ga Tupana nüxû üxêëxü. ³¹Rû nûma ga
duũxûgü rû aixcuma nayaxögi. Rû
yexguma nüxû yacuaxächitanügu nax Cori
ya Tupana rû nüxû nüxû naxinüxü ga norü
yumüxê rû nüxû nax nadauxü ga nhuxãcü
ngüxü nax yangegüxü, rû yemaçax ga
nûma ga duũxûgü rû nataãxêgü, rû
nhaxtúanegu nanangücuchitanü, rû
Tupanaxü nicuaxüxügü.

**Moiché rû Aróũ rû
Faraóũmaxã nidexagü**

5 ¹Rû yemawena ga Moiché rû Aróũ
rû Faraóũxütawa naxi nax namaxã
yadexagüxûcax. Rû nhanagürügü:
—Cori ya Iraéutanüxüarü Tupana rû
nhanagürü: “¡Yangëgu i ngêma chorü

duïxûgü nax ngextá ínachianexüwa
naxîxûcax nax ngéma
naxüchigagüaxûcax nax choxû
yacuaxüügüxû!” —nhanagürügü.

²Notürü ga nüma ga Faraóü rü
nanangâxû, rü nhanagürü: —¿Texé tixî
ya yíxema Cori ixíxe, rü taxacücax tá
naga chaxínü rü chayangexgü i ngéma
Iraéutanüxü i duïxûgü? Chama rü tama
nüxû chacuax i ngéma Tupana i nachiga
pidexagüxü rü taütáma chayangexgü i
ngéma Iraéutanüxügü —nhanagürü.
.....

⁶Rü yematama ga ngunexügu rü
Faraóü nanamu ga norü duïxûgü ga
puracümaxâ icuaxgüxü rü yema naerugü
ga wüxítücumümaxâchigü icuaxgüxü, rü
nhanagürü: ⁷—Ngéma Iraéutanüxügü i
tiyúruarü üwa puracüexü ¡rü marü
taxütáma noxririxü maxê nüxna pexâ
norü tiyúruéü! ¡Rü êcü nümatama nawa
naxî ya norü maxê! ⁸Notürü tá penamu
nax noxritama naxügüâcü ya
tiyúruexpüx nax naxügüâxü, rü bai tá
nanoxremaexü ya yimá nhuxmax tá
naxügüâcü ya tiyúru. Rü wüxi i duïxûgü
i oexü nixîgü. Rü ngëmacax nixî i
nügücax ínacagüxü nax ínachianexüwa
naxîxûcax nax ngéma norü Tupanaxü
yanacuaxüügüxûcax. ⁹¡Rü yexeraâcü
penapuracüexê i ngéma duïxügü, rü
ngëmagu ipenachoxêxê nax tama
Moiché rü Aróüarü doragügu
naxínüexûcax! —nhanagürü. ¹⁰Rü
yexguma ga yema Faraóüarü duïxügü
ga puracümaxâ icuaxgüxü rü yema
naeruchigü ga wüxítücumümaxâ
icuaxgüxü, rü inaxîâchi, rü
duïxügümaxâ nüxü nayarüxugüe, rü
nhanagürügü nüxü: —Faraóü rü toxna

naxâga nax pemaxâ nüxü tixuxûcax nax
marü taxütáma maxê pexna tanaxâxûcax
perü tiyúruéxüxü. ¹¹Rü nhuxmax rü
pema tátama marü nawa pexî i ngextá
ínayimaxüwa ya maxê. ¡Notürü
taxütáma yima noxrixücüxü
penanoxremaexêxê i norü mu ya yima
tiyúru! —nhanagürügü. ¹²Rü yexguma
ga yema Iraéutanüxügü, rü guxüma ga
Eyítuanegu nügü ninu nax maxêne
nadaugüxûcax norü tiyúruéü. ¹³⁻¹⁴Rü
guxüma ga ngunexügügu rü yema
Faraóüarü duïxügü ga puracümaxâ
icuaxgüxü, rü Iraéutanüxüxü namu nax
noxriexpüxtama ga tiyúru
naxügüâxûcax. Rü naétü tüxü nicuaxgü
ga guxema Iraéutanüxügü ga
tümatanüxümaxâ icuaxgüxe. Rü
nhanagürügü tüxü: —¿Nhuxâcü ga ñne
rü nhuxmax rü tama noxríexpüxwa
penangüxêxêxü ya tiyúru?
—nhanagürügü. ¹⁵Rü guxema
Iraéutanüxügü ga tümatanüxümaxâ
icuaxgüxe, rü Faraóüxütawa tügücax
tayarüdexagü, rü nhatagürügü: —Pa
Torü ÂËxgacüx ¿tüxcüü ngëmaâcü
tomaxâ quixî? ¹⁶Marü tama noxririxü
toxçax icunaxü ya maxê, notürü toxü
cumuama nax noxríexpüxtama ya tiyúru
tanaxüxü. Rü ngëmaétüwa rü toxü
nicuaxgü i curü duïxügü. Rü ngéma
curü duïxügügagu nixî i ngéma, Pa
ÂËxgacüx —nhatarügügü. ¹⁷Notürü ga
nüma ga Faraóü rü tüxü nangâxü, rü
nhanagürü: —Pema rü wüxi i oemarexü
pexîgü. Rü ngëmacax naxçax ípecagü
nax ínachianexüwa pexîxü nax ngéma
perü Tupanaxü peyarücuaxüügüxûcax.
¹⁸¡Peyawoegu rü peyapuracüewaxi! Rü
woo marü tama pexçax ichanaxüxgu ya

maxê rü chanaxwaxe i penaxü i
noxriexpüxtama ya tiyüru —nhanagürü.
.....

²⁰Rü yexguma Faraóuxütawa
ítachoxügu, rü Moiché rü Aróumaxã
tügü itayangaugü ga îaxwa tüxü
nanguxêégüxü. ²¹Rü namaxã nüxü
tixugügü, rü nhatagürügü: —jRü
Tupana nüxü dāux i ngēma nhuxmax
tomaxã pexüxü, rü pexü napoxcue! Erü
pegagu nixi i nhuxmax i Faraóü rü norü
duüxügü rü chixri toxü nadauxü. Rü
pegagu nixi i nhuxmax i tá toxü nadaixü
—nhatagürügü.

Moichéarü yumüxêchiga

²²Rü yexguma ga Moiché rü
nayumüxê, rü nhanagürü Cori ya
Tupanaxü: —Pa Corix çrü tüxciü i
chixexü naxçax ícunguxêêxü i nhaa curü
duüxügü? çRü taxacuwa yixixü ga nua
choxü cumuxü? ²³Rü yexguma noxri
cuégagu Faraóumaxã chidexagu, rü
nüma rü yexeraücü curü duüxügümaxã
chixexü naxü. Rü cuma rü taxuxüma
cuxü nax naxmexwa
ícu nanguxüxêêxüçax —nhanagürü.

6 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
Moichéxü nangãxü, rü nhanagürü:
—Nhuxma rü tá nüxü cudau i ngēma
Faraóumaxã chaxüxü. Erü nüma rü
taxütãma ngēmaácumare nayangexgü i
chorü duüxügü. Rü guxchaxü naxçax
íchanguxêéguxicatama tá nixi i
yangexgüãxü. Rü ngēmagagu i nüma rü
tã düxwa ínanawoxü i chorü duüxügü i
nhaa Eyítuanewa —nhanagürü.

.....

¹⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
wenaxarü Moichémaxã nidexa, rü

nhanagürü nüxü: ¹¹—jËcü,
Faraóuxütawa naxü rü namaxã nüxü ixu
rü ínamuxüã i Eyítuanewa i ngēma
Iraéutanüxügü! —nhanagürü. ¹²Notürü
ga Moiché rü Cori ya Tupanaxü
nangãxü, rü nhanagürü: —çNhuxãcü tá
chauga naxínü i Faraóü ega woo
chautanüxü i Iraéutanüxügü rü tama
chauga naxínüegu, erü choxü naguxcha
nax mea chidexaxü? —nhanagürü.
.....

Aróuarü naixmenaxã rü äxtapexü nayanguxuchi

7 ⁸Rü nüma ga Tupana rü Moichéxü
rü Aróuxü nhanagürü:

⁹—Ngëxguma Faraóü pexna naxçax
caxgu nax penaxüxü i wüxi i mexü i
chorü poramaxã üxü, rü tá Aróumaxã
nüxü quixu nax Faraóüpexegu
nanhaaxüçax ya norü naixmenaxã nax
äxtapexü nanguxuchixüçax
—nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga Moiché
rü Aróü rü Faraóuxütawa naxi, rü
nanaxü ga yema Cori ya Tupana
namuxü. Rü nüma ga Aróü rü
Faraóüpexegu rü norü
ngüxêëruügüpexegu nananha ga guma
norü naixmenaxã rü äxtapexü
nananguxuchi. ¹¹Rü nüma ga Faraóü, rü
norü duüxügü ga nüxü icuaxüchixüçax
rü norü yuüxügüçax nangema. Rü
nümagü ga yema norü duüxügü rü norü
yuüxügümaxã nanaxügüama ta ga yema
Aróü üxü. ¹²Rü wüxichigü ga yema
yuüxü rü nhaxtúanegu nananha ga norü
naixmenaxã. Rü wüxichigü ga guma
norü naixmenaxã rü äxtapexü
nananguxuchi. Notürü guma Aróuarü
naixmenaxã, rü yema iyüüxüarü

naixmenaxãxũ ínagagũ. ¹³Notürü woo yemaxũ nax nadauxũ ga Faraóũ, rü nügũ ínanataiãchiarũ maxũãxëxë rü tama ínaxínüchaũ yema Tupana nüxũ íxuxürüxũ níxí.

**Faraóũchaxwa nagüxũ
nayanguxuchi ga dexá**

¹⁴Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxũ: —Nüma i Faraóũ rü tá nanuama, rü taxütáma Iraéutanüxügüxũ ínamuxüchaũ.

¹⁵¡Notürü moxũ paxmamaxüchi rü naxütawa íyadau! ¡Rü ngëxguma tá türewa yanaxüegu, rü ngëma natüanaciüwa tá cunanguxëxë! ¡Rü íyange ya yima naixmenaxã ya äxtapexũ yanguxuchine! ¹⁶Rü nhacugürü tá nüxũ: “Rü yimá Cori ya Iraéutanüxügüaru Tupana rü choxũ namu nax wena cumaxã nüxũ chixuxücax nax cuyangexgüxücax i norü duüxügü nax nüxũ yanacuaxüügüxücax i ngextá ínachianexüwa. Notürü i nhuxmax rü ta tama naga cuxínüchaũ. ¹⁷Rü ngëmacax ya Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxũ: ‘Nhuxma rü tá nüxũ cudau nax aixcuma Cori ya Tupana chixixũ. Erü Moichéxũ chamu nax norü naixmenaxã yanangexünemaxã nhaa taxtüchiüwa nacuaixcaãxücax nax ngëma dexá rü nagüxũ yanguxuchixücax. ¹⁸Rü ngëma choxnigü rü tá nayue. Rü ngëmaäcü i ngëma dexá rü poraäcü tá nayixchixü. Rü ngëmacax taxütáma nawa naxaxegüchaũ i ngëma Eyítuanecüãxgü’”, nhanagürü cuxũ ya Tupana.

.....

²⁰Rü nüma ga Moiché rü Aróũ, rü yema Cori ya Tupana namuxüäcü

nanaxügü. Rü nüma ga Aróũ rü nanayaxu ga norü naixmenaxã rü Faraóũpexewa dexáchiüwa namaxã nanacuaxca. Rü yexgumatama ga dexá rü nagüxũ nayanguxuchi. ²¹Rü nayue ga choxni. Rü poraäcü nanayixächichixü ga dexá. Rü yemacax ga yema

Eyítuanecüãxgü rü taxuacüma nawa naxaxegü. Rü guxüma ga Eyítuanewa rü nagüxũ nananguxuchi ga dexá.

²²Notürü ga yema Faraóũaru duüxügü ga iyuüxũ, rü yexgumarüütama norü yuümaxã nanaxügü. Rü yemaacü yema Cori ya Tupana nüxũ íxuxürüxũ rü nüma ga Faraóũ rü nanuama rü nügũ ínanataiãchiarũ maxũãxëxë rü tama ínaxínüchaũ ga yema Moiché rü Aróũ namaxã nüxũ íxuxũ. ²³Rü nüma ga Faraóũ rü nüxũ nax nataxuraxümare ga yema íngupetüxũ, rü napatacax natáegu. ²⁴Rü yema nax taxucürüwa taxtüxüchiüwa nax naxaxegüxücax rü guxüma ga Eyítuanecüãxgü rü norü puchune ínanaxüxũ ga taxtüanaciüwa nax yéma naxaxegüxücax.

.....

**Tupana rü Faraóũcax cururugü
ínangugüxëxë**

8 ¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ nhanagürü: —¡Paxa Faraóũxütawa naxü rü nhacugürü tá nüxũ: “Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxũ: ‘Rü nüxũ íngëx i ngëma chori duüxügü nax choxü yacuaxüügüxücax!

²Erü ngëxguma taxütáma nüxũ quingexgu, rü tá cururugümaxã chanapoxcu i nhaa guxüma i cuchixüane. ³Rü taxtü rü cururugümaxã tá ninhümichixü. Rü ngëma rü tá cuxcax

ínachõõchi, rü cupatagu tá naxĩgü. Rü curü ucapugu rü curü ngürücaregu tá nachocu. Rü curü ngũxẽeruũgü i ãẽxgacügüpatagu, rü guxũma i curü duũxũgüpatagu, rü curü poũpiũũgu, rü curü poũcharaarü nhúmüruũgu tá nachocu. ⁴Rü ngẽma cururugü rü tá cuxna niyuxgüetanü. Rü curü ngũxẽeruũgü i ãẽxgacügüna rü guxũma i curü duũxũgüna tá niyuxgüetanü’”, nhanagürü cuxü ya Cori ya Tupana. ⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhuxüchi Moichéxü nhanagürü: —jRü namaxã nüxü i xü i Aróü nax natügüétügu, rü natüxacügüétügu, rü nextaagüétügu namaxã nawéxmexũcax ya norü naixmenaxã! Rü ngẽma tá ínachoxü i cururugü nax guxũma i Eyítuane namaxã napaxũcax —nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga Aróü rü Eyítuane wa yexmagüxü ga dexáchüiétügu namaxã nawéxmex ga norü naixmenaxã. Rü guxũma ga Eyítuane rü yema cururugü ga dexáwa íchoxũxũmaxã nanapá.

.....

⁸Rü yexguma ga nüma ga Faraóü rü Moichéçax rü Aróüçax nangema, rü nhanagürü nüxü: —jCori ya Tupanana naxçax peçaxa nax yanaxoxẽãxũcax i ngẽma cururugü i toxütawa! Rü chama rü tá chayangexgü i curü duũxũgü nax Cori ya Tupanacax nadaiaxũcax i naxũnagü rü ngẽmamaxã nüxü yacuaxüũgüxũcax —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Moiché rü Faraóüxü nangãxü, rü nhanagürü nüxü: —jChamaxã nüxü i xü i nhuxgu tá nixĩ i cunaxwaxexü nax cuxçax rü curü ngũxẽeruũcax, rü guxũma i curü duũxũgüçax Tupanana chacaxaxü nax cuxna rü cupatana

yaxĩgachixũcax i ngẽma cururugü rü dexáwaxicatama nax nangexmagüxũcax! —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Faraóü rü Moichéxü nangãxü, rü nhanagürü: —Moxütama nixĩ i chanaxwaxexü nax nataxuxü i ngẽma cururugü —nhanagürü. Rü Moiché rü nüxü nangãxü, rü nhanagürü nüxü: —Marü name. Rü ngẽmaacü tá chanaxü nax nüxü cucuáxũcax nax nataxuxüma ya texé ya torü Cori ya Tupanarüxü ixĩxü. ¹¹Rü ngẽma cururugü rü tá nixĩgachi nawa ya cupata. Rü taxtüwaxica tátama nangexmagü. Rü ngẽmaacü marü taxütáma cuxü nachixewe, rü taxütáma nanachixewe i curü ngũxẽeruũgü rü curü duũxũgü —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga Moiché rü Aróü rü ínachoxü ga Faraóüpatawa. Rü nhuxüchi ga Moiché rü Cori ya Tupanana naca nax yaxĩgachitanüxẽãxũcax ga yema cururugü ga noxri Faraóüçax yéma namugüxü. ¹³Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanaxü ga yema Moiché nüxna naxçax çaxaxü. Rü nayue ga yema cururugü ga napatagüwa rü naaxtügüwa rü naanegüwa yexmagüxü. ¹⁴Rü ga duũxũgü rü nanade ga yema yuexü ga cururugü, rü nananutaquexe. Rü guxüwama namaxã nayipetüane. ¹⁵Notürü yexguma yema guxchaxũgüwa ínanguxuchigu ga Faraóü, rü yema Cori ya Tupana nüxü ixuxürüxü rü wenaxarü nanuama ga Faraóü, rü tama Moiché rü Aróüga naxĩnüchaü.

Tupana rü Faraóüçax naxchigi ínangugüxẽxé

¹⁶Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxü:

—¡Aróumaxã nüxũ ixu nax nhaxtütexewa namaxã nacuaixcaãxũcax ya norü naixmenaxã nax ngëmaãcü naxchixũ nanguxũxũcax i nhaxtütexe i guxũma i Eyítuanewa! —nhanagürü. ¹⁷Rü yemaacü nanaxügü ga Moiché rü Aróu. Rü nüma ga Aróu rü norü naixmenaxã nawexnagü, rü nhaxtúanewa namaxã nanacuixca. Rü guxũma ga yema nhaxtütexe ga Eyítuanewa yemaxũ, rü naxchixũ nananguxuchitanü. Rü yema naxchigü rü poraãcü yema duũxügüxũ rü naxũnagüxũ nachixewe. ¹⁸Rü yema Faraóuarü yuuxügü rü norü yuümaxã nüxũ naxügü nax naxchi yamuxëëgüxũ, notürü tama nüxũ nananguxuchi. Rü yoxni ga yema naxchigü rü poraãcü yema duũxügüxũ rü naxũnagüxũ nachixewe. ¹⁹Rü yexguma ga yema yuuxügü rü Faraóuxũ nhanagürü: —Nhaa guxchaxũ rü aixcuma Tupanawa ne üxũ nixĩ —nhanagürü. Notürü ga nüma ga Faraóu rü yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxürüxũ nanuama rü tama inaxĩnuchaũ.

**Tupana rü Faraóucax murenü
inangugüxëxë**

²⁰Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ nhanagürü: —Nüma i Faraóu rü moxũ paɣmamaxũchi rü tá türewa narüxüe nax taxtütcutüwa naxũxũcax. Rü ngëmacax chanaxwaxe nax ngunetüxü ícurüdaxü nax namaxã nüxũ cuyariuxũcax i nhaa chorü dexa. ¡Rü nhacuxũ tá nüxũ!: “Rü ngëma nhanagürü ya Cori ya Tupana: ‘¡Nüxũ ingex i chorü duũxügü nax choxũ yacuaxüügüxũcax! ²¹Erü ngëxguma

taxütáma nüxũ quingexgux, rü cuxcax rü curü ngüxëëruüçax rü guxũma i curü duũxügüçax rü tá murenügü ngëma chamugü. Rü ngëmaãcü tá murenügümaxã nanapágü ya guxüne ya Eyítuanecüãxgüpata. Rü woo i nhaxtüane rü tá ta murenügümaxã naxãanemare. ²²Notürü ngëxguma petanüwa ngëma ínguxgux, rü Gochëüanewa i chorü duũxügü íxächüügüxũwa rü taxütáma ngëmaãcü nangupetü. Erü ngëma rü bai tá i wüxi i murenü ingexmaxũ nax ngëmaãcü nüxũ cucuáxũcax nax chama ya Cori ya Tupana rü aixcuma naanearü yora chixixũ. ²³Rü tá cuxũ chanawex nax nüxũ chaxunetaxü i ngëma Iraéutanüxügü rü tama i pexũ. Rü moxũ tá nixĩ i ngëmaãcü chanaxüxü’, nhanagürü cuxũ ya Tupana” —nhanagürü. ²⁴Rü yemaacü nanaxü ga Cori ya Tupana. Rü nhama wüxi ga caixanexürüxũ Faraóupatawa nangugü ga murenügü. Rü norü ngüxëëruüçapatawa rü ta rü guxũma ga Eyítuanewa nangugü. Rü yema murenügü rü guxũwama nanachixexëxë ga yema nachixüane.

.....

²⁸Rü yexguma ga Faraóu rü nhanagürü: —Tá pexũ chingexgü nax perü Cori ya Tupanacax peyadaixũcax i pexünagü. ¡Notürü taxütáma yáxüwaxüchi pexĩ! ¡Rü chaucax rü ta perü Tupanana pecagüe! —nhanagürü. ²⁹Rü yexguma ga Moiché rü nanangãxü rü nhanagürü: —Nhuxma nua ne chaxüxgu tátama nixĩ i Cori ya Tupanana chacaxũ nax moxütama cuxna rü curü ngüxëëruüçüna rü curü

duïxûgûna yaxîgachixêêâxûcax i ngêma murenûgü. Notürü tama tanaxwaxe i toxû cuwomüxêxê nax nüxna nax cunachuxuxû i ngêma Iraéutanüxûgü nax norü Cori ya Tupanacax nadaiâxûcax i naxûnagü —nhanagürü. ³⁰Rü yexguma Faraóûpatawa ínaxûxguwena ga Moiché, rü Cori ya Tupanana naca nax yaxîgachixûcax ga murenü. ³¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanaxü ga yema Moiché naxcax icaxaxû. Rü yema murenûgü rü Faraóûna rü norü ngûxêëruûgûna rü guxûma ga norü duïxûgûna nixîgachitanü ga yema murenûgü. ³²Notürü nüma ga Faraóû rü yemawena rü nanuama, rü tama nayangexgü ga Iraéutanüxûgü.

Tupana rü Eyítuanecüâxaru naxûnagücax daaweane inanguxêxê

9 ¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxû nhanagürü: —¡Paxa Faraóûxûtawa naxû, rü nüxû nha: “Rü Cori ya Iraéutanüxûgüaru Tupana, rü cuxcax nua namuga rü nhanagürü cuxû: ‘Rü nüxû ingex i ngêma chorü duïxûgü nax choxû yanacuaxûüügüxûcax! ²⁻³Erü ngêxguma taxûtâma nüxû quingexgux rü cunachuxamagu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngêma nachitaxûwa ngêxmagüxû i cuxûnagüétügu tá nananguemaxêxê i daaweane i poraxû. Rü nayue tá i muxûma i cowarugü rü camérugü rü wocagü rü carnérugü. ⁴Notürü ya Cori ya Tupana rü taxûtâma guxâxûnawa nananguxêxê i ngêma daaweane, erü ngêma Eyítuanecüâxaru naxûnagüxica tátama nayue, notürü ngêma Iraéutanüxûaru naxûnagü rü

taxûtâma nayue’” —nhanagürü. ⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxâ inaxuneta nax nhuxgu tá yixîxû i ngêma, rü nhanagürü nüxû: —Chama rü moxû tá nixî i chanaxûxû —nhanagürü. ⁶Rü yemaaru moxûâcü rü Cori ya Tupana nanaxü ga yema. Rü muxûma ga Eyítuanecüâxaru naxûnagü rü nayue. Notürü yema Iraéutanüxûgüaru naxûnagü rü taxuxûma nayue, rü bai ga wüxi. ⁷Rü nüma ga Faraóû rü norü duïxûgüxû namu nax íyadaugüâxûcax rü aixcuma yixî nax taxuxûma yuexû ga Iraéutanüxûgüaru naxûna. Rü woo yemaxû nax nacuâxchigaxû, rü nanuama rü tama tüxû ningexgü ga guxema Iraéutanüxûgü.

Tupana rü taixnamaxâ duïxûgüxû rü naxûnagüxû nidaxawexêxê

⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxû ga Moiché rü Aróû: —¡Rü poûpûxûwa wüxi ya cuxmexâcu ya tanimuca nayaxu, rü nhuxûchi cuma Pa Moichéx, rü Faraóûpexewa nagünagütexe ya yima tanimuca! ⁹Rü ngêmaâcü ya yima tanimuca rü tá narüicaxi, rü guxûma i Eyítuanewa tá nanguema. Rü ngêmaâcü tá taixnagü naxûnewa inarüyi i guxûma i duïxûgü rü naxûnagü i Eyítuanewa ngêxmagüxû —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Moiché rü Aróû rü wüxi ga poûpûxûwa tanimuca ne nanayauxtexegü, rü yemamaxâ Faraóûxûtawa naxî. Rü yéma Faraóûpexewa rü Moiché nanagünagütexe ga guma tanimuca. Rü guxûma ga duïxûgü rü naxûnagü rü taixnamaxâ nixâxûneâchi. ¹¹Rü yema

Faraóuarü yuuxũgü rü taxucürüwama Moichépxewa nayexmagü, yerü nümagü rü ta rü nitaixnaxũnegü naxrüütama ga yema togü ga Eyítuanecüãxgü. ¹²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanayexrü ga Faraóu nax nügütama nataiãchiarü maxũãxêëxũcax nax yemaacü tama Moiché rü Aróuga naxĩnũxũcax, yema nüma ga Cori ya Tupana Moichémaxã nüxü ixuxürüxü.

Tupana rü gáuxũ narüiyixêë

¹³Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxü: —¡Moxü pařmamaxüchi írúda rü Faraóumaxã nüxü yarüxu, rü nha nüxü: “Rü Cori ya Iraéutanüxũgüarü Tupana rü cuxcax nua namuga rü nhanagürü cuxü: ‘Rü nüxü ingexgü i ngêma chorü duũxũgü nax choxü yanacuãxũgüxũcax!

.....

¹⁶Rü nhuxmarüta cuxü chamaxêë rü tama cuxü chimax, erü cuxü nüxü chadauxêëchaü nax nhuxáci chaporaxüchixü. Erü chaugü nüxü chacuãxêëchaü i guxüma i duũxũgü i nhaa naanewa maxêxü. ¹⁷Notürü woo nax cuxü chamaxêëxü, rü cuma rü tama icuxĩnũchaü rü tama cuyangexgüchaü i chorü duũxũgü. ¹⁸Rü dücax, rü moxü i nhama i oragu rü tá chanayixêë i gáuxü ga taguma nhuxgu ngêxgumarüxü Eyítuanegu yixü. ¹⁹Rü ngêmacax, rü name nixĩ nax ipatatüügu cunachocuxêëxü i guxüma i curü duũxũgü rü cuxünagü i düxétüwa ngêxmagüxü. Erü ngêxguma tá nayixgu i ngêma gáuxü, rü tá nanadai i guxüma i ngêma duũxũgü rü naxünagü i tama ipatatüüwa ngêxmagüxü’ ” —nhanagürü.

²⁰Rü nümaxü ga yema Faraóuarü ngũxêërüügü, rü naxcax namuüie ga yema Cori ya Tupanaarü ucuxê. Rü yemacax ipatatüügu tüxü namugü ga norü duêxêgü rü naxünagü. ²¹Notürü nayexma ga togü ga nüxü nataxuraxũxüma ga yema Cori ya Tupanaarü ore, rü yemacax düxétüwa nanawogümare ga norü duũxũgü rü naxünagü. ²²Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —¡Naxunagüchacüxü nax ngêma gáuxü rü guxüma i Eyítuanegu nayiixũcax naétügu i duũxũgü rü naxünagü rü nanetügu! —nhanagürü. ²³Rü Moiché naxunagüchacüxü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü ínananguxêë ga duruane rü ãëmacü rü gáuxü ga yema naanewa. Rü yemaacü guxüma ga Eyítuanewa narüiyi ga gáuxü. ²⁴Rü yema gáuxü rü guma ãëmacügü rü tama ínayachaxãchi. Rü taguma nhuxgu yemaacü poraäcü gáuxü narüiyiixü ga Eyítuanewa ga nüxcüma. ²⁵Rü yema gáuxü rü poraäcü nanachixexêë ga guxüma ga taxacü ga Eyítuanewa yexmagüxü. Rü nanadai ga duũxũgü rü naxünagü rü guxüma ga nanetügu ga naanegüwa. Rü guxüma ga naigü ga Eyítuanewa yexmagüxü, rü yema gáuxümaxã nabüüchacüxü. ²⁶Rü woo nax yema ngupetüxü ga Eyítuanewa, notürü yema Iraéutanüxü nawa yexmagüxü ga naane ga Gochéüwa rü taxuxüma ga gáuxü yexma nayi rü bai ga wüxi.

.....

³⁵Notürü ga nüma ga Faraóu, rü nanuama rü tama nayangexgü ga yema Iraéutanüxũgü, yema Cori ya Tupana Moichéwa nüxü ixuxürüxü.

.....

**Tupana rü Faraóúçax munüğü
ínangugüxêxê**

10 ³Rü Moiché rü Aróú rü Faraóúxütawa naxí, rü nhanagürüğü nüxü: —Cori ya Iraéutanüxüğüarü Tupana rü cuxçax nua namuga rü nhanagürü cuxü: “¿Nhxugüiratáta i nüxü curüxoxü nax choxna cugü quinuxxü? ¿Rü yangçxgü i chorü duüxüğü nax choxü yanacuaxüüğüxüçax!” nhanagürü.

.....

⁶Rü ngêma Tupanaarü pocxu nax munüğü tá cuxçax ínangugüxêxü rü yima cuchü rü munümaxá tá nanapá. Rü ngêxgumarüxü tá ta i ngêma curü ngüxêëruüğüchiüğü rü munümaxá nanapágü rü guxüma i Eyítuaneçüçxchiüğü rü tá namaxá nanapágü. Rü ngêma guxchaxü i nhuxmax tá nüxü cudauxü rü cunatü rü nüxcümaxüğüxe ya curü oxigü rü taguma nüxü tadaugü rü nhuxmata nhama i ngunexüwa nangumare —nhanagürüğü. Rü yema nhaxguwena rü nüma ga Moiché rü nadaueguächi rü Faraóúchiüwa ínaxüxü. ⁷Rü yexguma ga Faraóúarü ngüxêëruüğü rü nhanagürüğü nüxü: —Pa Æçgacüx çcuyadaxêëamatama i nhuxmax nax guxchaxü nua tüxna naxáxü i ngêma yatü i Moiché? ¿Yangçxgü i ngêma duüxüğü nax norü Cori ya Tupanaxü yanacuaxüüğüxüçax! ¿Ëçna, nhuxmax rü ta tama nüxü cudau i nhaa tóru naane i Eyítuane rü poraäcü nax nachixexü? —nhanagürüğü. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Faraóú rü wenaxarü Moichéçax rü Aróúçax

nangema. Rü nhanagürü nüxü: —Mari name i perü Cori ya Tupanaxü peyarücuaxüxüğü. Notürü chanaxwaxe i chamaxá nüxü pexu nax texégü tá tixixü ya yíxema ngêma íxe —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga Moiché rü nanangäxü rü nhanagürü: —Rü ngêma tá taxí namaxá i guxüma i torü buxüğü, rü torü yaxguäxgü, rü tonegü rü toxocügü rü torü carnérugü rü torü wocagü. Erü ngêma tá taxüxü, rü wüxi i taxüma i torü Coriarü cuaxüxüçhiga nixí —nhanagürü. ¹⁰Notürü ga nüma ga Faraóú rü nhanagürü nüxü: —Rü nangoxochiama i ngêma chixexü i nagu perüxínüexü. ¿Ëçna pema nagu perüxínüegu rü perü Cori ya Tupana rü tá pexü íyaxümücüxü? ¿Rü ççna nagu perüxínüegu rü chama rü tá pexü chingçxgüxü nax perü buxüğümaxá ngêma pexixüçax? ¹¹Rü dücax, rü taxütáma ngêmaäcü nixí. ¿Ëcü, ngêma pexí ya guxáma i yatüxe i yáxe, rü perü Cori ya Tupanaxü peyarücuaxüxüğü! Erü ngêma nixí i penaxwaxexü —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Faraóú rü norü duüxüğüxü namu nax napçxewa tüxü ínawoxüxüçax. ¹²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —¿Eyítuaneétügu nawéxmex nax ngêmaäcü nua naxixüçax i munüğü! Rü ngêma munüğü rü tá nayawa i guxüma i nanetü i nhaa nachixüanewa íyaxüğüxü nawena ga yema gáuxü ga dauxüwa rüyixü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga Moiché rü Eyítuaneétügu nawéxmex. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanamu ga wüxi ga buaneçü ga léstewaama ne ücü ga guxü ga chütaxü rü ngunexü yema

nachixũaneétügu icuecü. Rü moxũãcü rü guma buanecü ga léstewaama ne ñemacügu ínanagügü ga munügü. ¹⁴Rü yema munügü rü guxũwama nanapáxêxê ga yema nachixũane. Rü nüxcüma rü taguma yemaacü namuxüchi ga munü, rü tagutáma wena ngêxgumarüxü nixĩ. ¹⁵Rü ga nhaxtüane rü munümaxã nanapá, rü marü taxucürüwa nhaxtüanegu tadau, yerü namuxüchi. Rü nayawa ga guxũma ga nanetü rü norü o ga íyaxügüxü nawena ga yema gáuxü ga dauxüwa rüyixü. Rü nataxuma ga nanetü ga ngextá áátüxü ga guxũma ga Eyítuanewa, rü bai ga naanewa rü bai ga naixnecüwa.

.....

²⁰Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanayexrü ga Faraóü nax nügütama nataiächiarü maxüãxêxêxüçax nax yemaacü tama yangêãxüçax ga yema Iraéutanüxügü.

Tupana rü Faraóüçax waanexü ínanagüxêxê

²¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —jNawexnagüchacüxü nax guxũma i Eyítuanewa nawaanexüçax! —nhanagürü. ²²Rü nüma ga Moiché rü nawexnagüchacüxü rü poraãcü nawaane ga guxũma ga Eyítuanewa. ²³Rü tamaepüx ga ngunexü rü taxúema tümamücüxü tadau, rü taxúema tümachicawa tixügachi. Notürü yema Iraéutanüxügüpatagüwa rü guxũwama nangóone. ²⁴Rü nüma ga Faraóü rü norü duüxügüxü namu nax Moichéçax yacagüxüçax, rü nhanagürü: —jËcü Cori ya Tupanaxü peyartücuaxüxügü, rü

ípeyagagü ta i pexacügü! jNotürü i ngêma perü carnérugü rü perü wocagü rü nua penawogü! —nhanagürü. ²⁵Notürü nüma ga Moiché nanangãxü rü nhanagürü nüxü: —Notürü nüma ya Cori ya Tupana nanaxwaxe nax toxü cuyagagüxêxêxü i ngêma toxüna nax ngématanüwa ta timáxüçax rü tayagüxüçax rü ngêmamaxã nüxü ticuaxüügüxüçax. ²⁶Rü ngêmacax i ngêma toxünagü rü tá ítayagagü. Rü bai i wüxi i toxüna tá nua nayaxü, erü ngématanüwa tá tayadexechi i nhuxre nax ngêmamaxã nüxü ticuaxüügüxüçax ya torü Cori ya Tupana. Rü nhuxmax nax taüta ngêma ínachianexüwa tangügüxü, rü tama nüxü tacuax nax ngexürüxümaxã tá nüxü ticuaxüügüxü ya torü Cori ya Tupana —nhanagürü. ²⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanayexrü ga Faraóü nax nügütama nataiächiarü maxüãxêxêxüçax nax yemaacü tama yangexgüaxüçax ga yema Iraéutanüxügü. ²⁸Rü yemaétüwa ga Faraóü, rü Moichéxü nhanagürü: —jÍnaxüxü i nua, rü mea cügüna nadau nax tama wena nua chauxütawa cuxüxüçax! Erü ngêxguma wena chauxütawa cuxüxgu rü tá cuyu —nhanagürü. ²⁹Rü nüma ga Moiché nanangãxü rü nhanagürü: —Marü mea nüxü quixu. Rü aixcuma tagutáma wena nua cuxütawa íchayadau —nhanagürü.

Tupana nanaxunagü rü tá nayue i Eyítuanecüãxgü nanegü ga nüxíra buexü

11 ⁴⁵Notürü naxüpa ga nax ínaxüxüxü ga Faraóüpatawa ga Moiché rü Faraóüxü nhanagürü: —Cori

ya Tupana rü nhanagürü cuxû: “Yixcü ngäxücüxü rü guxütáma i Eyítuanegu tá chixügüchigü. Rü ngëxguma rü tá nayu i ngëma nane i nüxíraxúxü i wüxichigü i Eyítuanecüâxpatawa. Rü cumax, Pa Faraóux, rü cune ya nüxíraxücüwa tá inaxügü rü nhuxmax tá ta ngëma nge i ngëma taxmarecü ngíne ya nüxíraxücüwa nangu. Rü ngëxgumarüxü tá ta nayue i guxüma i naxünaxacügü i yatüxü i nüxíraxügüxü. ⁶Rü guxüwatáma i Eyítuanewa i duüxügü rü tá naxauxe erü ngúxü ningegü. Rü nüxcüma rü taguma yemaacü ngúxü ningegü ga duüxügü, rü tagutáma wenaxarü nhuxgu nangexma”, nhanagürü ga Cori ya Tupana. ⁷Notürü ngëma Iraéutanüxü nawa ngëxmagüxü i naane rü taxuxüma i ngëma chixexü nawa nangu. Rü natanüwa rü tá nachianemare, rü woo i airügü rü taxuxütáma narüngúxtanüxü. Rü ngëmaacü, Pa Faraóux, rü tá nüxü pecuax nax yimá Cori ya Tupana nüxü naxunetaxü i ngëma Iraéutanüxügü rü tama i pexü. ⁸Rü nhuxüchi guxüma i nhaa curü ngüxëeruügü rü chauxütawa tá naxí. Rü düxwa chapexegu nacaxápüxügüäcüma tá choxna nacagü, rü nhanagürügü tá: “jRü ípechoxü i nua namaxá i guxüma i cutanüxügü!” nhanagürügü tá. Rü naxüpa i ngëma, rü taxütáma nua chixügachi —nhanagürü ga Moiché. Rü yexguma nüma ga Moiché rü nanuácüma Faraóüpxewa ínaxüxü. ⁹Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —Nüma i Faraóü rü taxütáma pega naxínü, rü ngëmacax i

nua Eyítuanewa rü yexeraacü tá chanaxü i taxacü i taguma nüxü idauxü —nhanagürü.

.....

Üpetüchiga

12 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxá rü Aróümaxá nidexa ga Eyítuanewa, rü nhanagürü: ²—Rü daa tauemacü ya taunecü namaxá ixügücü, rü yimá rü gucüma ya tauemaciärü yexera tá nixí nax nagu choxü pecuaxüügüxü. ³jRü guxüma i Iraéutanüxügümaxá nüxü pexu, rü nhapegürü tá nüxü: “Doma tauemacügu rü norü 10 i ngunexügu, rü Tupana nanaxwaxe i wüxíechigü i pema rü peyamax i wüxi i carnéru rüexna wüxi i bóyixacü i wüxichigü ya ípatawa! ⁴Rü ngëxguma wüxi ya ípatacúâx i duüxügü rü noxretama yixíxgu rü tama nüxü naguxgux i ngëma carnéruxacü, rü name nixí i namücü i nüxna ngaicamaxüna naxu nax ngëmamaxá wüxigu nangöxgüaxüçax. Rü name nixí i duxüxügüexpüxgu inanachexügü nax wüxichigü mea nüxü yanguxüçax i guxüma i ngëma nüxna naxuxü. ⁵Notürü ngëma naxüna rü chanaxwaxe nax nayatüxü rü wüxi ya taunecü nüxü ngëxmaxü rü taxuwama nachixexü. Rü name nax wüxi i carnéruxacü rüexna wüxi i bóyixacü nax yixíxü. ⁶Rü namaxá tá penguxü nhuxmatáta dama ya tauemaciärü 14 i ngunexüwa nangu. Rü ngëma ngunexüärü yáuanecü rü guxáma i pemax i Iraéutanüxügü rü wüxichigü tá peyamax i ngëma pexüna. ⁷Rü tá penayaxu ya nagü i ngëma naxüna. Rü yimá nagümaxá tá

ípenachaegu i perü ãxcüwawa i wüxichigü ya yima í ya nawa penangóxüne i ngëma naxüna. ⁸Rü ngëma chütaxügu tá penangóngxü i namachi i iguxü ya maxë ya üxücümaxã aéxüxü. Rü namaxã tá penaxüxbüxü i poü i ngearü puxëëruüáxü. ⁹Rü bai i íraxü i ngëma namachi rü tá ngáxüraxü rüëxna muxraxü tá pengóxü! ¹⁰Rü guxüma i namachi rü naeru rü naparagü rü naxünütägü, rü ípenagu! ¹⁰Rü taxuxütáma ípeyaxüxëxë i perü moxüäcüruxü! Rü ngëxguma chi íyaxüxgu i ngëma namachi rü name i noxtacüma peyagu. ¹¹Rü tá peyange ya perü naixmenaxã, rü meama pengaxãëgüäcüma rü pichapatuãxgüäcüma tá pepaxaãxë nax penangóngxüxü i ngëma namachi. Rü ngëma chütaxü rü Coriarü Üpetüchiga tá nixí i naéga. ¹²Erü chama rü ngëma chütaxü rü nua Eyítuanewa tá chaxüpetü. Rü wüxichigü ya Eyítuanecüãxarü ípatawa tá chayamaç ya yimá nüxíraxücü ya nanegü rü nüxíraxüxü i naxünaxacügü i yatüxü. Rü tá ngëma Eyítuanecüãxgüxü nüxü chadauxëxë nax ngëma namaxã natupanaáxü rü yangearü poráaxü nax naétüwa nachogüxü. Erü chamatama ya Tupana nixí i chanaxueguxü i ngëma chaxüxü. ¹³Notürü ngëxguma yimá nagümaxã ípeyachaegugügu i perü ãxcüwa, rü ngëmawa tá nüxü chacuax nax aixcuma chauga pexínüexü. Rü ngëxguma nüxü chadaçgu ya yimá nagü i perü ãxwa, rü tá nüxü chaxüpetümare rü taxütáma chayamaç ya yimá nüxíraxücü ya pene i ngëxguma chanapoxcuegu i ngëma Eyítuanecüãx i

duüxügü. ¹⁴Rü pema rü guxcüma ya taunecügu tá penaxüchiga i ngëma ngunexü nax ngëmaäcü nüxna pecuaxächieüçax i ngëma chütaxü i nagu chanaaixü i nüxíraxügüxü i nanegü i Eyítuanecüãxgü. ¹⁵Rü ngëma Üpetüchiga rü 7 i ngunexü tá penaxüchiga. Rü guxüma i ngëma 7 i ngunexügu rü poü i ngearü puxëëruüáxüxícatama tá pengóngxü. Rü ngëmacax i guxüma i ngëma 7 i ngunexügu rü tama penaxwaxe nax pepatawa pexü nangexmaxü i ngëma poiarü puxëëruxü. Rü yíxema poü i puxëëruüáxü ngóxe i ngëma 7 i ngunexügu rü yíxema rü tá petanüwa tüxü ípetaxüchi”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

²¹Rü yexguma ga Moiché rü naxçax nangema ga guxüma ga yema Iraéutanüxügüarü äëxgacügü, rü nhanagürü nüxü:

.....

²⁵—Rü ngëxguma nawa pengugügu i ngëma naane i Cori ya Tupana pexna äxchaüxü ga yema pemaxã inaxunetaxürüxü, rü pema rü tá guxcüma ya taunecügu penaxüchiga i ngëma Üpetüchiga. ²⁶⁻²⁷Rü ngëxguma pexacügü tá pexna çaxgu rü taxacüchiga nax yixixü i ngëma pexüchigaxü, rü pema rü tá penangãxü, rü nhaperügügü tá: “Rü nhaa naxüna rü tayamaç naxçax i Cori ya Tupanaarü Üpetüchiga nax ngëmaäcü nüxü icuaxüügüxüçax. Rü yexguma nadaiaçgu ga Eyítuanecüãx nanegü ga nüxíraxügüxü, rü nüxü naxüpetümare ga yema Iraéutanüxü nanegü ga Eyítuanewa yexmagüxü, rü

taxuxũma nimax. Rũ yemaacũ ga tatanũxũ rũ taxũema tayu” —nhanagũrũ ga Moiché. Rũ yexguma ga yema Iraéutanũxũgũarũ ãëxgacũgũ rũ nhaxtũanegu nanangũcuchigũ, rũ Cori ya Tupanaxũ nicuaxũxũgũ. ²⁸Rũ nhuxũchi ínixĩ, rũ nanaxũ ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã rũ Aróũmaxã nũxũ ixuxũrũxũ.

Nayue ga Eyítuanecũãx nanegũ ga nũxĩraxũgũxũ

²⁹Rũ meama ngãxũcũxũ, rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ norũ orearũ ngeruũxũ namu nax wũxichigũ ga Eyítuanecũãxgũpatawa nadaiãxũcãx ga nanegũ ga nũxĩraxũgũxũ. Rũ yexgumarũxũ ta ga Eyítuanecũãxaru ãëxgacũ ga Faraóũ nane ga nũxĩraxũcũ rũ nayamax, rũ woo naxũnaxacũgũ ga iyatũxũ ga nũxĩraxũxũ, rũ nanadai. ³⁰Rũ nũma ga Faraóũ rũ norũ ngũxẽerũgũ rũ guxũma i Eyítuanecũãxgũ rũ ínartũdagũ ga yema chũtaxũgu. Rũ poraãcũ aita naxũe rũ naxauxe ga guxũma ga Eyítuanewa, yerũ guxũnema ga Eyítuanecũãxpatawa rũ nayu ga wũxi. ³¹Rũ yematama chũtaxũgu rũ nũma ga Faraóũ rũ Moichécãx rũ Aróucãx nangema, rũ nhanagũrũ nũxũ: —¡Ípechoxũ i nua natanũwa i nhaa chorũ duũxũgũ! ¡Rũ nũxũ peyarũcuaxũxũgũ ya yimá perũ Cori ya Tupana, ngẽma pema nagu perũxĩnũexũrũxũ! ³²¡Rũ ecũ peyagũ i perũ carnérugũ rũ perũ wocagũ ngẽma penaxwaxerũxũ! ¡Rũ ípechoxũ i nua! ¡Rũ perũ Tupanana chauxcãx pecagũe! —nhanagũrũ. ³³Rũ nũma ga Eyítuanecũãxgũ rũ Iraéutanũxũgũxũ

nipaxagũ nax Eyítuanewa ínachoxũxũcãx, yerũ nũgũgu narũxĩnũe nax guxũtãma yuexũ. ³⁴Rũ nũmagũ ga yema Iraéutanũxũ rũ nanayauxcharagũ ga yema poũchara ga ngearũ puxẽerũũãxũ. Rũ guxũnema ga norũ tauxtamaxã naxchirugu nananuquegũ rũ nũgũãtũgu nayanagũ. ³⁵Rũ nhuxũchi yema Eyítuanecũãxgũxũtawa naxcãx ínacagũ ga naxchirugũ rũ norũ ngãxẽerũgũ ga úirunaxcãx rũ diêrumũnaxcãx. ³⁶Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ yema Eyítuanecũãxgũaxũ nanatauxchaxẽxẽ nax norũ ngũchaũmaxã yema Iraéutanũxũgũina naxãgũãxũcãx ga yema nũxna naxcãx nacagũxũ. Rũ yemaacũ ga yema Iraéutanũxũgũ rũ nayana ga yema Eyítuanecũãxaru yemaxũgũ.

Eyítuanewa ínachoxũ ga Iraéutanũxũgũ

³⁷Rũ Rãmechewa ínachoxũ ga yema Iraéutanũxũgũ, rũ Chucóchiwa naxĩ. Rũ 600,000 ga yatũgũ ga churarawa imexũ nayexmagũ. Rũ naétũwa nayexmagũ ga ngexũgũ rũ buxũgũ ga tama ixugũxũ. ³⁸Rũ nawe narũxĩ ga muxũma ga togũ ga duũxũgũ, rũ nayagagũ ta ga norũ carnérugũ rũ wocagũ. ³⁹Rũ yema nax nangechicagũxũgũga rũ taxucũrũwama norũ õnataãx namexẽegũ, yerũ ga Eyítuanecũãxgũ rũ nachixũanewa chixri ínanawoxũ. Rũ yemacãx poũ ga ngearũ puxẽerũũãxũ naxũgũ nawa ga norũ poũchara ga ngearũ puxẽerũũãxũ ga Eyítuanewa yangegũxũ. ⁴⁰Rũ 430 ga taunecũ nixĩ ga Eyítuanewa nayexmagũxũ ga Iraéutanũxũgũ. ⁴¹Rũ yematama ngunexũ ga nagu 430 ga

taunecüwa nax nanguxügu nixi ga yema nachixüanewa ínachoxüxü ga guxüma ga Cori ya Tupanaarü duüxügu ga Iraéutanüxügu. ⁴²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema chütaxüxü naxuneta nax ínamuxüâxüçax ga norü duüxügu ga Eyítuanewa. Rü yemaçax nanaxwaxe nax gucü ya taunecügu naxüchigagüaxüçax ega nawa nanguuxügu i ngëma ngunexü, nax yemaacü nüxna nacuaxächixüçax ga nhuxäcü Cori ya Tupana ínanguxüxëxü ga Eyítuanewa.

Nhuxäcü tá nanaxüchiga i Üpetüchiga

⁴³Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxä rü Aróumaxä nidexa rü nhanagürü: —Nhuxma rü tá pemaxä nüxü chixu i nhuxäcü tá penaxüchiga i Üpetüchiga. Rü tama name i ngëma duüxügu i tama Iraéutanüxü íxügüxü rü nax nangóóxü i ngëma naxüna i chauxçax imáxü. ⁴⁴Notürü ngëma perü duüxü i diërumaxä naxçax petaxexü rü nhuxüchi marü íwíechaxmiüüpexechiraüxü, rü marü name i nanangöx i ngëma naxüna. ⁴⁵Notürü ngëma to i nachixüanecüâx i duüxü i petanügu naxüanexü rüçxna petanüwa puracüxü diëruçax, rü taxuacüma nanangöx i ngëma naxüna i chauxçax pemáxü. ⁴⁶Rü ngëma naxüna i chauxçax pimáxü rü penaxwaxe i wüxichigü ya ípatawa penangöx. ¡Rü taxütáma ípatawa ípenangexechi rü bai i írxaxü i namachi, rü taxütáma peyapuxëxë ya naxchinaxä! ⁴⁷Rü ngëmaacü tá penaxüchiga i guxüma i pema ya Iraéutanüxügu —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Tupana rü wüxi ga caixanexügu rü üxüemagu ínayaxümücü ga Iraéutanüxügu

13 ¹⁷Rü yexguma Faraóü yema Iraéutanüxüguxü ingexgux, rü Tupana rü tama yema nama ga Firitéutanüxügüaru naanewa daxügu nayagagü, woo yema nax yixixü ga nama ga wexwa Canaáanewa daxü. Yerü nüma ga Tupana rü nagu narüxínü ga yema Iraéutanüxügu rü chi yema Firitéutanüxügümaxä nügu nadaixgu, rü ngürüächixi yemaçax Eyítuanecax nawoegu. ¹⁸Rü yemaçax ga Tupana rü yema nama ga Már ga Dauchiüxüanacügu idaxüguama namaxä ínayaxüegu nhuxmata yema ínachianexüwa nachopetü. Rü nüma ga Iraéutanüxügu rü nhama churaragürüxü meama nichima ga yexguma Eyítuanewa ínachoxüxgu. ¹⁹Rü nüma ga Moiché rü nayana ga Yúchechinaxägü, yerü Yúche rü naeneegüna naxäga ga nax yanaaxüçax ga naxchinaxägü ga yexguma tá Eyítuanewa ínachoxüxgu. Yerü nüma ga Yúche rü nayaxö nax Tupana rü aixcuma tá ínanguxüxëxü ga yema Iraéutanüxügu ga Eyítuanewa. ²⁰Rü nüma ga Iraéutanüxügu rü Chucóchiwa inaxiächixi, rü Etäügu nayapegü ga ngextá yema chianexü íxügüxüwa. ²¹Rü ngunecü rü nüma ga Tupana rü wüxi ga caixanexügu yema Iraéutanüxüguxü ínixümücü rü napexegu nixüema ga nüxü nax nacuaxgüxüçax ga ngextá tá nax naxixü. Rü chütacü rü Tupana rü wüxi ga üxüemagu nayaxümücü nax nangóonexüçax. Rü yemaacü nüxü

natauxcha ga ngunecü rü chütacü nax inaxĩxũ. ²²Rü yema caixanexũ rü napexegu nixüema ga ngunecü, rü yema üxüema rü nayabáixmaũ ga chütacü.

.....

Már ga Dauchiüxüwa nichoũ ga Iraéutanüxügü

14 ⁵Rü nüma ga Eyítuanearü äëxgacü rü nüxũ naxĩnüchiga nax yema Iraéutanüxügü rü marü naxĩgüxũ. Rü yemaçax ga nüma ga Faraóũ rü norü ngüxëëruũgü rü naxüchicüxüarü İnüãxgü, rü nhanagürügü nügümaxã: —¿Tüxcüü nüxü ingëxgüxü i ngëma Iraéutanüxügü nax ngëmaäcü taxüema tüxü puracüexüçax i nhuxmax? —nhanagürügü. ⁶Rü yemaçax ga Faraóũ rü yexgumatama norü duüxügüxü namu nax namexëãxüçax ga naweũ ga daiwa namaxã naxüxüne. Rü ínayagagü ga guxüma ga norü churaragü. ⁷Rü nanamexëxë ta ga 600 ga norü churaragüweũ ga daiwa mexüne. Rü naétü nayexma ga norü churaragüarü äëxgacügüweũ ga guxüma ga Eyítuanewa ne ìxüne. ⁸Rü woo nüma ga Faraóũ nüxü nax nadauxü ga nhuxäcü Tupanaarü poramaxã ínachoxüxü ga Iraéutanüxü, notürü tama inaxĩnüchã rü yema Iraéutanüxüwe ningëchigüama. Yerü ga Tupana rü nanayexrü nax yemagu naxĩnüxüçax ga Faraóũ. ⁹Rü nümagü ga Eyítuanecüãxgü rü guxüma ga norü churaragümaxã rü naweũgümaxã rü norü cowarugümaxã inaxĩächi nax nawe nangëgüxü ga yema Iraéutanüxügü. Rü Már ga Dauchiüxücutügu nüxü inayangaugü ga

yema íyapegüxügü ga Piaróchiarü ngaicamagu ga Baachefóüarü topxmaxtagu. ¹⁰Rü yexguma yema Iraéutanüxügü rü yáxügu nüxü nadaugügu ga Faraóũ rü norü churaragü, rü norü cowarugü ga yéma ne naxĩxũ, rü poraäcü namuũe. Rü Cori ya Tupanana nacagü nax nüxü nangüxëëxüçax. ¹¹Rü yexguma ga yema duüxügü rü Moichéxü nhanagürügü: —¿Tüxcüü nua ínachianexüwa toxü cugagü nax nuxã tayuexüçax? ¿Ëxna cuxçax rü Eyítuanewa rü tama níngu i tauque nax ngexta tataxgüxüçax? ¿Rü tüxcüü ngexü tomaxã cuwagü? ¿Rü tüxcüü Eyítuanewa toxü ícugaxü? ¹²Rü yema nixí ga cumaxã nüxü tixugüexü ga Eyítuanewa ga yexguma nhatagügu: “Rü nüétama ega Eyítuanecüãxaxü tapuracüegu”. Rü narüimemae toxü nax norü puracütanüxü nax tixigüxü rü tama nuxã ínachianexügu nax tayuemarexü —nhanagürügü. ¹³Rü yexguma ga Moiché rü nanangãxü rü nhanagürü nüxü: —¿Taxuçaxma pemuũe! ¡Rü mea iperüchomare rü naxçax perüdaunü nax nhuxäcü pexü tá nax ínápoxüxü ya Cori ya Tupana! Erü ngëma Eyítuanecüãxgü i nhuxmax nüxü pedauxü, rü tagutãma wena nüxü pedaugü. ¹⁴¡Rü pema rü taxuçaxma pexoégaãëgü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexü ínápoxü —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —¿Tüxcüü chorü ngüxëëçax ícuca? ¡Rü marütama nax cuyumüxëxü! ¡Rü cü namu i ngëma Iraéutanüxügü rü inaxĩamãx! ¹⁶¡Rü cuma rü nayaxu ya curü naixmenãxã, rü márchüüëtügu

nawex! Rü ngêma márchixü rü tá nügüna nixígachichixü nax ngêmaäcü ngêma Iraéutanüxügü rü paanexüwa nax yachoüxüçax. ¹⁷Rü chama rü tá chanangexrü i ngêma Eyítuanecüâxgü nax tama pega naxinüexüçax rü pewe yangêxütanüxüçax. Rü ngêmaäcü tá chanangoxêxê i chorü pora. Rü pema tá nüxü pedau i ngêma namaxâ ngupetüxü i Faraóü, rü guxüma i norü churaragü i nacutümaxâ imarexü, rü ngêma norü churaragü i cowaruétügu ixü, rü ngêma norü churaragü i cowaru itügüxü i cáru gu ixü. ¹⁸Rü ngêxguma Faraóüpexewa rü guxüma i ngêma norü churaragüpexewa chaugü chawexgu nax nhuxäcü chaporaxü, rü nüma i Eyítuanecüâxgü rü tá nüxü nicuaxächitanü nax aixcuma Cori ya Tupana chixixü —nhanagürü. ¹⁹Rü yexgumatama ga yema Tupanaarü duüxü ga dauxücüâx rü yema caixanexü ga noxri Iraéutanüxüpexegu ixixütanüchiréxü rü nixígachitanü rü wixweama naxägü. ²⁰Rü yemaacü ga yema caixanexü rü Eyítuanecüâxgü rü Iraéutanüxügüarü ngäxümachatexewa nixüächi. Rü yema Eyítuanecüâxgüçax rü nanaxëanexêxê notürü Iraéutanüxügüçax rü nanangóonexêxê. Rü yemaçax nixü ga Eyítuanecüâxgü ga taxucürüwama Iraéutanüxügüxü iyangaugüxü ga yema chütaxügu. ²¹Rü yexguma ga Moiché rü már-étügu nawexchacüxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema chütaxügu rü inanaxúxêxê ga wüxi ga poracü ga buanecü ga léstewaama ne ücü nhuxmata yangunexümare. Rü yemaacü ga yema már rü taxregu

niyauxyexüchixü. Rü yemaacü nixü ga Cori ya Tupana ga yapayechitamaxëëxü ga már. ²²Rü yemaacü paanexüwa nichoü ga Iraéutanüxügü, yerü taxregu niyauxyexüchixü ga dexá. Rü naxmachatexewa nichoü, rü nhama wüxi i taxacü i äxtapúxürüxü nixügü ga norü tügünecüwawa rü norü toxwecüwawa ga dexá. ²³Rü guxüma ga churaragü ga icowaruáxü rü yema churaragü ga cowaru itügüxü i cáru gu ixü rü Iraéutanüxügüwe nangêgü nhuxmata yema már-arü ngäxütüwa nangugü. ²⁴Notürü yexguma marü ngunetüxüwa nanguxgu, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema caixanexü ga üxüemarüxü ixixüwa Eyítuanecüâxgüarü churaragüxü nadawenü. Rü nanatoðxêgü nax nügümaxátama nanuexüçax. ²⁵Rü yema norü cáru gu ga cowaru itügüxü rü ínayichicugü, rü ngechücuäcü nhaxtüanegu nitügümare. Rü yemaçax nhanagürügü: —¡Ngíxâ tibuxmü i nua! Erü Tupana rü naétüwa ínayuxu i ngêma Iraéutanüxügü rü tamaxâ nanu i yixema —nhanagürügü. ²⁶Rü yexguma marü guxüma ga Iraéutanüxügü inguügu, rü Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —¡Ëcü ngêma már-arü dexáétügu nawexchacüxü nax ngêma dexá rü nügüna wena naxüxüchiüxüçax rü ngêmaäcü ngêxma nayixüçax i ngêma Eyítuanecüâxgü namaxâ i norü cáru gu rü norü cowarugü! —nhanagürü. ²⁷Rü nüma ga Moiché rü yema Tupana namaxâ nüxü ixuxüächüma nanaxü. Rü már-arü dexáétügu naxuchacüxü rü yemaçax ga moxüächü nax yangunexü rü

nügüna naxüxüchixü ga dexá. Rü yemachaxwa nügü ínibuxmüchaü ga Eyítuanecüâxgü. Notürü yexguma nügü íyabuxmüxgux, rü már-arü dexámamaxá narübuxmüama, rü yexma nayi. Rü yemaacü Tupana yexma márgu nanayixêxê ga yema Eyítuanecüâxgü. ²⁸Rü yexma nayi ta ga norü cárugü, rü norü churaragü ga icowaruáxü, rü guxüma ga yema churaragü ga ichoüxü ga yema márwa nax Iraéutanüxügüwe nangëgüxücax. Rü guxüma ga yemagü rü yexma nayue rü taxuxüma ínayaxü ga yexguma nügüna naxíxgu ga yema márchixü.

.....

15 ¹Rü yexguma ga Moiché rü yema Iraéutanüxügü rü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü namaxá ga nhaa wiyae rü nhanagürügü: “Chama rü tá chawiyae rü nüxü chicuaxüxü ya Cori erü nüxü narüporamae i tórü uanügü rü ngëmacax márgu nanayixêxê i ngëma churaragü rü norü cowarugü. ²Corixü nax chicuaxüxücax nixí i chawiyaeü erü nüma nixí i choxü naporaxêxü rü choxü namaxêxü. Rü nüma nixí i chorü Tupana yixüxü rü ngëmacax guxügutáma nüxü chicuaxüxüecha. Rü nüma rü chaunattiarü Tupana nixí, rü ngëmacax guxügutáma chanataxêxê.

.....

¹¹Pa Chorü Cori ya Tupanax, rü ngëma duüxügü namaxá tupanaáxütanüwa rü nataxuma i taxacü i cumaxá wüxiguxü. Rü nataxuma i taxacü i cuxrüxü üünexü rü nüxü cuaxüchixü. Erü taxucürüwama togü nanaxü i ngëma taxü i mexügü i toxçax cuxüxü. Rü ngëmacax name nax cuxü

ticuaxüügxüxü. ¹²Rü icunawex ga curü pora rü yemacax torü uanügüétügu nayagoxüchixü ga dexá nhamawaixümü ínagagüxüürüxü. ¹³Rü ngëma toxü nax cungechaüxügagu mea tomaxá icucuax nax Eyítuanecüâxgümexêwa toxü ícunguxüxêxü. Rü curü poramaxá tá toxü quigagü nawa i ngëma naane i mexü i tomaxá icuxunetaxü”, nhanagürü ga norü wiyaeawa.

.....

Dexá i üxchiüxüchiga

²²Moiché rü yema

Iraéutanüxügümaxá yema Már ga Dauchiüxüna nixígachi rü nachica ga chianexü i Chürgu áégaxüwa naxí. Rü tamaepüx ga ngunexü inaxí rü tama dexáxü inyangaugü. ²³Rü yexguma Márawa nangugügu, rü yexma dexáxü inyangaugü notürü taxucürüwama nawa naxaxegü yerü naxüchüü. Rü yemacax nixí ga Máragu naxüégagüäxü ga yema nachica. (Rü yema naéga rü Naxüxü nhaxüchiga nixí.) ²⁴Rü nüma ga duüxügü rü chixri Moichéchigagu nidexagü rü nüxna nacagüe: —¿Taxacüwa tá itaxaxegüxü? —nhanagürügü. ²⁵Rü yexguma ga Moiché rü Cori ya Tupanaarü ngüxêçax ínaca. Rü nüma ga Tupana rü Moichéxü nanawex ga wüxi ga naixacü ga metanüxü. Rü nüma ga Moiché rü nanawoochi ga yema naixacü rü natüchiüwa nanatáe. Rü yemamaxá nüxü inayarüxo ga nax naxüchüxü ga dexá. Rü yema nixí ga Tupana ga Iraéutanüxügüxü naxüxü rü nüxna naxáxü ga norü mugü nax yemaacü tá mea naxçax namaxêxücax. ²⁶Rü Tupana

rü nhanagürü nüxü: —Ngëxguma chi ipexĩnüegu i ngëma pemaxã nüxü chixuxü, rü penaxüxgu i ngëma namaxã chataãxëxü, rü naga pexĩnüegu i ngëma chorü ucuxëgü, rü peyanguxëëxgu i ngëma mugü, rü taxuxütãma núma pexçax chanamu i ngëma daaweanegü ga Eyítuanecüãxgücax yéma chamuxü. Erü chama nixĩ i perü Cori ya Tupana i pexü charümexëëxü chixixü —nhanagürü. ²⁷Rü yemawena rü wüxi ga nachica ga Elíwa nangugü. Rü yéma nayexma ga 12 ga puchu rü 70 ga moru. Rü yexma dexáxütãga napegü.

Õna ga Tupana duüxügüna äxü

16 ¹Rü guxüma ga Iraéutanüxügü rü inaxĩächi ga Elíwa. Rü yema chianexü ga Chígü äégaxüwa nangugü. Rü ngëma chianexü i Chí, rü Elí rü ma xpúne ya Chinaímachatexewa nangexma. Rü yexguma yéma nangugü rü marü wüxi ya tauemacüarü ngäxü ningegü ga Eyítuanewa nax ínachoxüxü. ²Rü yema nachica ga chianexü i Chíwa nixĩ ga guxüma ga yema duüxügü rü Moichémaxã rü Aróümaxã wena nanuexü. ³Rü nhanagürügü nüxü: —Narümema chi nixĩ ga Cori ya Tupana rü noxtacüma Eyítuanegu toxü nadaixü. Yéma rü buetaregü ga namachimaxã ixããcugücütãnuwa tarütogü rü meama tachibüe, notürü pema rü nua ínachianexüwa toxü pegagü nax taiyamaxã nuxã toxü pedaixüçax —nhanagürügü. ⁴Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —Nhuxma rü tá chanaxü nax õna naxçax charüyixëëxü i

dauüxügüxü i naanewa. Rü nüma i duüxügü rü wüxichigü i ngunexügü rü tá nawa naxĩxü nax nayauxgüãxüçax i ngëma wüxi i ngunexüçax inguxü. Rü ngëmawa tá nüxü chaxü i ngëma duüxügü ngoxi chauga naxĩnüe rüexna tama —nhanagürü.

.....

⁸Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü yema duüxügümaxã nidexa rü nhanagürü nüxü: —Rü yicü yáuanecü rü Cori ya Tupana rü tá pexna nanaxã i namachi nax penangóxüçax, rü paçmama rü tá pexna nanaxã i muxütãma i poü, erü nüma ya Tupana rü pexü naxĩnü nax nachigagu chixri pidexagüxü. ¿Rü texégü tixigü i tomax? Pema rü tama tochiga nixĩ i chixri pidexagüxü, notürü Cori ya Tupanachiga nixĩ —nhanagürü.

.....

²³Rü nüma ga Moiché rü namaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —Cori ya Tupana rü tüxü namu nax irüngüxü i moxüarü ngunexügu. Notürü ngëma nax irüngüxü rü naguxicatama irüxĩnüexüçax nixĩ. Rü ngëmacax name nixĩ i nhuxmatama penaxü i ngëma pewemü i pexüxchaüxü rü penamuxra i ngëma perü õna i pemuxrachaüxü, rü namaxã penguxügü i guxüma i ngëma pexü íyaxüxü perü moxüãcüruxü —nhanagürü. ²⁴Rü yema Moiché namaxã nüxü ixuxüruüãcü nanaxügü. Rü namaxã nanguxügü ga yema norü õna ga íyaxügüxü norü moxüãcüruxü. Rü yemaacü tama nüxü niyixe rü tama nüxü nixõxmiãx ga yema norü õnagü.

.....

³¹Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü manámaxã nanaxugü ga yema õna ga

nadexũ. (Rũ ngẽma naẽga rũ “¿Taxacũ nixĩ i nhaa?” nhaxũchiga nixĩ.) Rũ yema maná rũ nhama chicuriachirerũxũ nixĩ notũrũ nachox, rũ naaca rũ nhama poũ i beruremaxã ãacaxũrũxũ nixĩ.

.....

³⁵Rũ 40 ga taunecũ nixĩ ga Iraéutanũxũgũ ga manámaxã naxãwemũgũxũ nhũxmata naane ga Canaáwa nangugũ.

.....

**Dexá ga nutawa
nagoxũchiũxũchiga**

17 ¹Rũ guxũma ga Iraéutanũxũgũ rũ ínachoxũ nawa ga yema nachica ga chianexũ ga Chĩgu ãegaxũ, rũ meama inaxĩ yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũrũxũ. Rũ yemawena rũ wũxi ga nachica ga Refiyĩwa nangugũ rũ yexma napegũ. Notũrũ yéma rũ nataxuma ga dexá nax duũxũgũ nawa axegũxũcax. ²Rũ yemacax Moichémaxã narũxutagagũ rũ nhanagũrũgũ: —¿Ëcũ toxũ ixaxegũxẽxẽ i nhũxmax! —nhanagũrũgũ. Rũ yexguma ga Moiché rũ nanangãxũ rũ nhanagũrũ: —¿Tũxcũũ chamaxã perũxutagagũ? ¿Rũ tũxcũũ Tupanaxũ pexũgũ? —nhanagũrũ. ³Notũrũ nüma ga duũxũgũ rũ nitaxawae rũ yemacax Moichémaxã narũxutagagũama rũ nhanagũrũgũ: —¿Tũxcũũ ga toxũ ícugaxũxũ ga Eyítuanewa? ¿Ëxna taxawamaxã toxũ cudaixũcax wũxigu tũmamaxã ya toxocũgũ rũ toxũnagũ? —nhanagũrũgũ. ⁴Rũ yexguma ga Moiché rũ nayumũxẽ rũ Tupanaxũ nhanagũrũ: —¿Taxacũ tá chaxũxũ namaxã i nhaa duũxũgũ? Erũ marũ íxraxũ nataxu nax nutamaxã

choxũ yamaxgũxũ —nhanagũrũ. ⁵Rũ nüma ga Cori ya Tupana rũ nanangãxũ rũ nhanagũrũ: —¿Ëcũ inachi rũ duũxũgũpexegu ixũ namaxã i nhuxre i ngẽma Iraéutanũxũgũarũ ãẽxgacũgũ! ¿Rũ yange ta ya yima curũ naixmenaxã ga namaxã márchĩuwa cunacuajxcane, rũ inaxũãchi namaxã i ngẽma duũxũgũ! ⁶Rũ chama rũ tá yima maxpũne ya Orébigu ãéganewa cuxũ charũngũxẽxẽ yima maxpũnetapũxwa. Rũ yima maxpũnetapũxwa tá cunacuajxca rũ ngẽma tá nanagoxũchixũ i dexá nax duũxũgũ nawa axegũxũcax —nhanagũrũ. Rũ nüma ga Moiché rũ yema Tupana nüxũ ixuxũãcũ nanaxũ napexewa ga yema Iraéutanũxũgũarũ ãẽxgacũgũ. ⁷Rũ yema nachica rũ Meribágu nanaxũéga, yerũ ga Iraéutanũxũgũ rũ yema nachicawa Moichémaxã narũxutagagũ. Rũ to ga naẽga ga nagu naxũégagũãxũ nixĩ ga Mácha, yerũ yéma nixĩ ga Tupanaxũ naxũgũxũ ga yexguma nhagũgu: “¿Ëxna nanuxmaxũ yixĩxũ ya Tupana rũ ãxna taxucũma i nua tatanũwa?” nhagũgu.

**Amaréchitanũxũgũmaxã nügũ
nadai ga Iraéutanũxũgũ**

⁸Rũ yema Amaréchitanũxũgũ rũ yema nachica ga Refiyĩgu ãegaxũwa naxĩ nax Iraéutanũxũgũmaxã nügũ nadaixũcax. ⁹Rũ yemacax nüma ga Moiché rũ Yuchuéxũ nhanagũrũ: —¿Yadexechi i nhuxre i yatũgũ rũ nhũxũchi inaxũãchi nax namaxã pegũ pedaixũcax i ngẽma Amaréchitanũxũgũ! Rũ chamax i moxũ rũ tá maxpũnetapexewa changexma namaxã ya yima naixmenaxã ya Tupana norũ pora nawa ngoxexéne —nhanagũrũ. ¹⁰Rũ

nüma ga Yuchué rü nanaxü ga yema Moiché namaxã nüxü ixuxü. Rü inaxüächi nax nügü namaxã nadaixüçax ga yema Amaréchitanüxügü. Rü yoxni ga Moiché rü Aróü rü Úr rü maḡpúnetapexegu naxügü. ¹¹Rü yexguma Moiché unagüchacüügu rü Iraéutanüxügü nixí ga rüporamaegüxü ga daiwa, notürü yexguma naxuechacüügu rü Amaréchitanüxügü nixí ga rüporamaegüxü. ¹²Notürü nüma ga Moiché rü nipachacixü rü yemaçax wüxi ga nuta nanayauxgü nax gumawa natoxüçax. Rü nhuxüchi ga Aróü rü Úr rü nanangenagüchacüügu rü wüxichacüüwa naxü ga wüxi rü norü naichacüüwa naxü ga to. Rü yemaacü ga Moiché rü taguma narüxuechacixü nhuxmata yanaxücumare ga üaçcü. ¹³Rü nüma ga Yuchué rü Amaréchitanüxügüari churaragüxü narüporamae, rü taramaxã nanadaí. ¹⁴Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxü: —Chanaxwaxe i wüxi i poperagu cunaxümatü i nhaa daichiga nax guxüguma ngémawa duüxügü nüxna cuaxächixüçax. ;Rü namaxã nüxü ixu ya Yuchué nax chama rü tá ichayanaxoxëëxü i ngëma Amaréchitanüxügü! —nhanagürü. ¹⁵Rü nüma ga Moiché rü yexma nanaxü ga wüxi ga ämarearü guchicaxü rü “Cori ya Tupana rü chorü cuaxruxü nixí?” nhaxügu nanaxüéga.

**Iraéutanüxügü rü Maḡpúne ga
Chinaíwa nangugü**

19 ^{1,2}Rü yema Iraéutanüxügü rü yexguma Eyítuanewa ínachoxügu rü düxwa Refiyüwa

nangugü rü yexma nayapegü. Rü yéma inaxüächi rü maḡpúne ga Chinaífarü chianexüwa nangugü. (Rü yima maḡpúne rü Orébigu rü ta naxäéga.) Rü yexguma rü marü tamaepüx ga tauemacü ningegü nax Eyítuanewa ínachoxüxü. Rü guma maḡpúnearü toxmaḡtagu napegü. ³Rü guma maḡpúne nixí ga naxínagüxü ga Moiché nax yexma Tupanamaxã nügü nangaugüxüçax. Rü guma maḡpúnewa nixí ga Moichémaxã yadexaxü rü nhaxü nüxü: —;Rü nhaatama orepü namaxã ixu i ngëma Iraéutanüxügü i Yacútanüxügü!: ⁴“Rü pema rü marü nüxü pedau ga yema Eyítuanecüäxmaxã chaxüxü rü nhuxächü chaugüxütawa pexü chagagüxü nhama wüxi i iyü i mea naxacü tüxü igaxürüxü. ⁵Rü ngëxguma aixcuma guxüwama chauga pexínuegu rü peyanguxëëxgu i ngëma pemaxã ichaxügaxü, rü guxüma i nachixüanetanüwa rü tá pexüama nixí icharüngüxëëxü, erü guxüma i nhaa naane rü choxrü nixí. ⁶Rü pema tá nixí i chorü oreatü uruügu i chapexewa duüxügüétüwa pidexagüxü, rü wüxi i chorü duüxügü i chaugaxicatama ixínüexü tá pexígu.” Rü guxüma i nhaa cumaxã nüxü chixuxü rü ;namaxã nüxü ixu i ngëma Iraéutanüxügü! —nhanagürü. ⁷Rü nüma ga Moiché rü natáegu nawa ga guma maḡpúne rü nanangutaquexexëë ga yema Iraéutanüxügüari äëxgacügü. Rü namaxã nüxü nixu ga guxüma ga yema ore ga Tupana namaxã nüxü ixuxü. ⁸Rü yexguma ga yema Iraéutanüxügü rü wüxigu Moichéxü nangäxügü rü nhanagürügü: —Tá tayanguxëë i

guxûma i ngêma Cori ya Tupana toxû muxû —nhanagürügü. Rü nüma ga Moiché rü Tupanamaxâ nüxû narüxu ga yema Iraéutanüxügüarü ngâxû. ⁹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxû: —Dücax, cumaxâ nüxû chixu, rü wüxi i caixanexû i pamüemaxûwa tá chaugü cuxû chawex nax ngêmaâcü i ngêma duûxügü rü choxû nax naxînüexûcax nax cumaxâ chidexaxû rü ngêmaâcü guxûguma cuxû yaxôgüaxûcax —nhanagürü. Rü nüma ga Moiché rü wenaxarü Cori ya Tupanamaxâ nüxû nixu ga yema duûxügüarü ngâxû. ¹⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxû: —¡Ëcü, namaxâ nüxû yarüxu i ngêma duûxügü nax nügü yamexêégüxûcax i nhuxmax rü moxû nax ngêmaâcü choxû yacuaxüügüxûcax! Rü name i nügü niyauxgüchirugü. ¹¹Rü êcü nügü namexêégü naxcax i pauxmaacüaru ngunexû, erü ngêma ngunexûgu tá nixî i ícharüxîxû nagu ya yima maupüne ya Chinaí napexewa i guxûma i ngêma duûxügü. ¹²¡Rü inaxú i cuaxruügü i norü guxûcüwawa ya yima maupüne nax tama nachopetüxûcax i duûxügü! ¡Rü namaxâ nüxû ixu nax tama nagu naxîgüxû ya yima maupüne, rü bai tá ta nüxna nangaicamagüxû! Erü guxâma ya yíxema nüxna ngaicamaxe rü tá tayu. ¹³Rü yíxema maupünegu ínagüamáxe rü taxúetáma tüxû pingógü, notürü nutagümaxâ rü würagümaxâ tá nixî i tüxû pimaxgüxû. Rü nüétama nixî ega wüxi i duûxû yixîgu rüexna wüxi i naxûna yixîgu, rü taxúetáma penamaxêxê. Notürü nüma i duûxügü rü ngêxguma marü nüxû naxînüegu nax

yacueaxû i carnéruchatacuxre, rü marü name nax yima maupünecax naxîxû —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Moiché rü ínarüxî nawa ga guma maupüne nax duûxügüxû yaxucuxêgüxûcax nax nhuxâcü Tupanaxû yacuaxüügüxûcax. Rü nüma ga duûxügü rü nügü niyauxchirugü. ¹⁵Rü nüma ga Moiché rü nhanagürü nüxû: —¡Pegü pimexêégü naxcax i pauxmaacüaru ngunexû! ¡Rü naxûpa i ngêma rü taxúetáma pexmaupüne pemaxê! —nhanagürü. ¹⁶Rü yexguma noxri yangunegu ga pauxmaacüaru ngunexûgu rü naxâemacüane rü niduruane. Rü wüxi ga caixanexû ga pamüemaxû guma maupüneétügu ínarüxî. Rü wüxi ga tagaxû ga nacornétagaraxûxû yéma ínanaxû, rü yexguma yemaxû naxînüegu ga duûxügü rü muûmaxâ niduxryxe. ¹⁷Rü yemawena rü nüma ga Moiché rü yéma ínapégüxûwa duûxügümaxâ ínaxûxû nax Tupanaxû íyadaugüxûcax. Rü guma maupünepechinüwa nayachaxâchitanü. ¹⁸Rü guxûwama ga guma maupüne ga Chinaí rü narücaxi yerü Tupana rü üxiemamaxâ yexma ínarüxî. Rü yema caxixû rü nhama wüxi ga üxiemarüxû nixî. Rü yexgumatama ga guma maupüne rü poraâcü nixîâxcüxü. ¹⁹Rü yema naga ga nacornétagaraüxû rü yexeraâcü nitagachigü. Rü nüma ga Moiché rü Tupanamaxâ nidexa, rü nüma ga Tupana rü nanangâxû. Rü yema naga ga Tupana rü nhama duruanexürüxû nixî. ²⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yexeraâcü maupüne ga Chinaítapexegu nixî ga ínaxîxû, rü yéma Moichécax naca nax naxútagu naxînagüxûcax. Rü

nüma ga Moiché rü yexma naxĩnagü.
 21Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü
 nüxü: —¡Ëcü íruxĩ rü namaxã nüxü ixu i
 duũxügü nax tama nawa
 nachopetüxcax i ngëma cuaxruxü i
 pexüü! Rü tama chanaxwaxe nax nagu
 naxĩnüexü nax choxü nadaugüxü, erü
 ngëxguma choxü nadaugügu rü tá
 nayue. 22Rü woo i ngëma
 chacherdótegü i chapexewa
 duũxügüétüwa chogügüxü rü
 nanaxwaxegü i nügü namexëegü nax
 tama natanüwa rü ta chanadaixücx
 —nhanagürü. 23Rü nüma ga Moiché rü
 Cori ya Tupanaxü nangãxü rü
 nhanagürü: —Ngëma duũxügü rü
 taxütáma nagu naxĩgüama ya daa
 maxpüne ya Chinaí, erü cuma toxü
 cumu nax tayapoxeyanexü nax tama
 nachopetüxcax i duũxügü, rü nhuxüchi
 tomaxã nüxü quixu rü daa maxpüne nax
 naxüünexü —nhanagürü. 24Notürü
 nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü:
 —¡Ëcü íruxĩ rü nhuxüchi Aróumaxã
 naxĩnagü! Notürü ngëma chacherdótegü
 rü ngëma duũxügü rü tama chanaxwaxe
 i nüxü nachopetü i ngëma cuaxruügü
 nax chauxütawa naxĩxücx, erü tá
 ngürüächi natanüwa rü tá chanadai
 —nhanagürü. 25Rü nüma ga Moiché rü
 ínarixĩ rü yema Iraéutanüxügümaxã
 nüxü nixu ga yema Tupana namaxã
 nüxü ixuxü.

Ngëma 10 i Tupanaarü mugüchiga

20 1Rü nüma ga Tupana rü nidexa
 rü nüxü nixu ga guxüma ga
 nhaa mugü rü nhanagürü: 2—Chama
 nixĩ i curü Tupana ga Eyítuanewa cuxü
 íchanguxuchixëexü, naxmëxwa ga

Eyítuanecüãxgü ga nüxü
 cupuracümarexü. 3Rü nhuxmax nax
 curü Tupana chixixü, rü tama
 chanaxwaxe i chaupexewa taxacürü
 ucaxümaremaxã cutupanaãx. 4¡Rü
 taxuxütáma i taxacü cugücx
 cuxüchicünaxã nax ngëmamaxã
 cutupanaãxücx, rü bai i taxacü i
 dauxügüxü i naanewa nüxü cudauxü, rü
 bai i taxacü i nhama i naanewa
 ngëxmaxü, rü bai i taxacü i márwa
 ngëxmaxü tá cuxüchicünaxã nax
 ngëmamaxã cutupanaãxücx! 5¡Rü
 taxütáma taxacürü naxchicünaxãpexegu
 cucaxãpüxü rü nüxü quicuaxüxü! Erü
 chama ya curü Cori ya Tupana ya
 poracü rü poracü cuxü chinuxü, rü
 ngëmacax tümaarü chixexücx tá tüxü
 chapoxcu ya yíxema chauxchi aixe, rü
 nhuxmata tümaxacügüwa, rü
 tümataagüwa chananguxëxë i ngëma
 poxcu. 6Notürü ya yíxema choxü
 ngechaügüxe rü naga ínüexe i ngëma
 chorü mugü, rü tüxü changechaü, rü tá
 nüxü changechaü i tümataagü ega woo
 1,000 expüxcüna yamuxgu. 7¡Rü
 taxütáma chauéga cunaxuxuchi ega
 taxacürü chixexü cuxüxgux! Erü chama
 ya curü Cori ya Tupana rü taxütáma
 tüxü chaxüpetümare nax tüxü
 chapoxcuxü ya yíxema chauégamaxã
 tügü ipoxünetaxe ega taxacürü chixexü
 taxüxgu. 8¡Rü nüxna nacuañachi i
 ngëma ngüxchigaarü ngunexü nax
 chauxcaxicatama nax
 ícunaxüchixücx! 9Rü 6 i ngunexügu
 tá nixĩ i cunaxüxü i guxüma i curü
 puracü i cuxüchaüxü. 10Notürü ngëma
 norü 7 i ngunexügu rü tá icurüngü rü
 nagu tá choxü quicuaxüxü. ¡Rü

taxuxütáma taxacürü puracü nagu cuxü i ngêma ngunexü, rü woo cunegü, rü woo cuxacügü, rü woo curü puracütanüxügü, rü woo cuxütaxügü, rü woo cuxünagü rü woo i ngêma duüxü i to i nachixüanecüãx i cuxütawa ngêxmaxü! ¹¹Rerü chama i Cori ya Tupana rü 6 ga ngunexügu nixi ga chanaxüxü ga dauxüguxü ga naane, rü nhama ga naane rü taxü ga már, rü guxüma i taxacü i nawa ngêxmagüxü. Rrü nhuxüchi icharüngü ga norü 7 ga ngunexügu. Rrü yemacax mexü namaxã chaxuegu ga yema ngunexü, rü cuxna chanachuxu nax nagu cupuracüxü. ¹²Rrü tüxü nangechaxü ya cunatü rü cué nax ngêmaäcü namáxüçax i curü maxü i nhaa naane i chama i Cori ya Tupana cuxna chaxãxüwa! ¹³Rrü taxütáma cumáeta! ¹⁴Rrü cuma nax cuxãxmagüxü rü cuxãtegüxü rü taxütáma cugüechita nai i nge rüexna nai ya yatümaxã cumaxü! ¹⁵Rrü taxütáma cungítaxa! ¹⁶Rrü taxütáma doraxü quixu i cumücüchiga! ¹⁷Rrü taxütáma cugüxü cunangüchaüxëxë ya cumücüpata, rüexna naxmax, rüexna norü puracütanüxü, rüexna naxütaxü, rüexna norü wocagü, rüexna norü búrugü, rü bai i taxacü i noxrü ixixü! —nhanagürü ga Tupana.

Nüma ga Iraéutanüxügü rü Tupanaxü namuë

¹⁸Rrü guxüma ga yema Iraéutanüxügü rü nüxü naxinüe ga yema duruanexü rü guma cornétagüga. Rrü nüxü nadaugu ga yema ãemacü rü guma maxpüne ga caixanexü nagu nguxüne. Rrü yexguma yemaxü naxinüegu rü nüxü

nadaugügux, rü namuë rü nüxna nayáxügugü ga guma maxpüne. ¹⁹Rrü yemacax Moichéxü nhanagürügü: —Tama tanaxwaxe i Tupana tomaxã nidexa erü ngürüächi tá tayue. Rrü narümemaë nixi nax cumatama tomaxã nüxü quixuxü i ngêma Tupana cumaxã nüxü ixuxü rü toma rü tá naga taxinüe —nhanagürügü. ²⁰Rrü nüma ga Moiché rü nanangãxü rü nhanagürü nüxü: —¡Tauxü i pebãixãchiexü! Erü nüma ya Tupana rü núma naxü nax pexü nawéãxüçax i norü pora nax nüxü pemuëxüçax rü guxüguma naga pexinüexüçax rü tama chixexü pexügüxüçax —nhanagürü. ²¹Rrü yexguma yema Iraéutanüxügü rü guma maxpünearü yáxüwa yachaxãchitanüyane, rü yoxni ga nüma ga Moiché rü yema waemaxü ga caixanexüçax nixü ga Tupana nawa yexmaxü.

Mugü i máetagüxüçax ueguxü

21 ¹²Rrü Tupana rü nhanagürü Moichéxü: —Texé ya tümamücüxü imáxe ¡rü tüma rü ta noxtacüma tüxü pimax! ¹³Notürü ngëxguma tama woetama tüxü yamáxchaüchirexgu rü tüxü yamáxcüraxümaregu, rü tá cumaxã nüxü chixu nax taxacürü nachicagu yanacüxü nax tama nüma rü ta nayuxüçax. ¹⁴Notürü ngêma namücümamax nuxü rü woetama tüxü imáxchaüxü, rü tá noxtacüma cuyamax woo ãmarearü guchicaxüpechitagu yanacuxgux. ¹⁵Rrü ngêma nanatüxü rüexna naéxü napixëxü, rü name i

noxtacüma poxcu i yu namaxã taxuegu. 16Rü ngëma wüxi i duüxüçax ngîxü rü tüxü ícúxü rü tá cuyamaç woo naxütawa tangexmagu rüexna marü tûmamaxã nataxegu. 17Rü ngëma nanatûmaxã rüexna naëmaxã chixexü ixugüxü rü noxtacüma cuyamaç.

.....

22Rü ngëxguma taxre i yatügu nügu daixgu rü ngîxü yanguxëëgu i wüxi i nge i äxacüxcü rü ngëmacax nayuxacüxgu, rü yíxema ngîxü yuxacüxëxëxë rü tanaxwaxe i tanaxütanü i ngëma diëru i ngîte ngîçax ícacüexpüx rü äëxgacü nangugüxgu nax marü namexü nax ngëxgumaepüx nax yixixü. 23Notürü ngëxguma texé wüxi ya ngexexü yuxëëgux, rü tûmaarü maxümaxã tanaxütanü. 24-25Rü ngëxguma texé wüxíexü ticháixetüxëëgu, rü cháixetümaxã tá ta tüxü naxätanü. Rü ngëxguma texé wüxíexü tibüepütaxëëgu, rü büepütamaxã tá ta tüxü naxätanü. Rü ngëxguma texé wüxíexü tipoyemëxëgux, rü poyemëxëmaxã tá ta tüxü naxätanü. Rü ngëxguma texé wüxíexü tipoyecutügu rü poyecutümaxã tá ta tüxü naxätanü. Rü ngëxguma texé wüxíexü tiguxgu, rü gumaxã tá ta tüxü naxätanü. Rü ngëxguma texé wüxíexü tapixëëgu, rü pìxëëmaxã tá ta tüxü naxätanü. Rü ngëxguma texé wüxíena tanacuajxcagu, rü cuajxcamaxã tá ta tüxü naxätanü.

.....

Mugü i nüxü ixuxü nax nhuxäcü namexëëxü i guxchaxügü

22 5—Rü ngëxgumachi texé tûmaxünagü ngürüanegumare mugügu nax ngextámare nachibüexüçax

rü ngëmagagu toxguäxaru naanewa yachibüegu, rü yíxema norü yora i ngëma naxünagü, rü tanaxwaxe i tanaxütanü namaxã i tûmanetüaru o i rûmemaexü. 6Rü ngëxgumachi texé wüxi i taxacüwa nangixichigu rü togueanewa nanáiegu rü ngëxma yaxaegu i tûmaarü nanetügu i marü idauxü, rüexna ngexwacax rüxügüxü, rü yíxema yaguanexe rü tanaxwaxe nax norü yoraaxü tanaxütanüxü naxçax i ngëma tûmanetügu nax ítaguxcüraxüxü.

29Rü ngëma penetügüaru o i choxna üxü, rü name nixi i paxa choxna penaxã. Rü ngëxgumarüxü ta i perü úwachiüwa rü chanaxwaxe i paxa choxna penaxã i ngëma choxna üxü. Rü yimá nüxíraxücü ya pene ya woetama choxna ücü, rü name nixi i chapatawa naxçax penaxütanü i ngëma chama nagu chaxunetaxüexpüx.

.....

Mugü i guxchaxügüaru mexëëxüchiga

23 4—Ngëxguma nüxü ícuyangaxgu i curü uanüaru woca rüexna norü búru iyarütaxuxü, rü name nixi i nüxü cunatæguxëxë. 5Rü tama name i nüxü cuxo nax nüxü curüngüxëëxü i ngëma cuxchi aixü. Rü ngëxguma chi nüxü cudaxgu i norü búru nax naxwetaarü yamaxã ngëxma yanguxü ;rü nüxü rüngüxëxë nax ícunanugüxü i ngëma naxweta i naétüwa ngëxmaxü! 6Rü ngëxguma wüxi i duüxü i ngearü diëruáxü äëxgacüpexewa guxchaxü cumaxã mexëëgu, rü tama name i chixri

cunamexêxê i ngêma guxchaxû. ⁷Rû nûxû rûxo nax doramaxâ ícunaxuaxûxû i wûxi i duûxû! Rû tama name i notûcaxma cugagu nax yamaxgû i wûxi i duûxû i taxuxûma i chixexû úxû. Erû chama rû taxûtâma nûxû chaxûpetûmare i ngêma duûxû i nagagu íyixîxû nax tayuxû. ⁸Rû cuma nax âêxgacû quixîxû, rû tama name i wûxi axû cunayauxtanû, nax naétûwaama cuxûxûcax ega taxacûrû guxchaxû cuxûtawa yamexêêgûgu. Erû ngêma âêxgacû i nayauxtanûxû, rû inayacux i ngêma aixcuma ixîxû, nax tama nûxû nacuáxûcax i duûxûgû, rû ngêmaâcû ya yíxema duûxê ya taxuxûma i chixexû úchirêxe, rû nitûmaguâchi i ngêma chixexû.

.....

Nûxíraxûxû i norû o i nanetûgûarûchiga

¹⁹Rû ngêma nûxíraxûxû i norû o i ngêma cunetûgûwa quibuxgûxû, rû name nixî i Tupanapatawa cunana i ngêma rûmemaegûxû —nhanagûrû ga Cori ya Tupana.

.....

Tupana rû aixcuma Iraéutanûxûgûmaxâ inaxûga

24 ³Rû nûma ga Moiché rû natanûwa naxû ga yema Iraéutanûxûgû rû namaxâ nûxû nixu ga guxûma ga yema ore ga Cori ya Tupana namaxâ nûxû ixuxû. Rû nûmagû ga Iraéutanûxûgû rû guxûma wûxigu Moichéxû nangâxûgû rû nhanagûrûgû: —Ngemâacû tá tayanguxêxê i guxûma i ngêma mugû i Tupana toxû muxû

—nhanagûrûgû. ⁴Rû nûma ga Moiché rû nanaxûmatû ga guxûma ga yema ore ga Cori ya Tupana nûxû ixuxû. Rû moxûâcû paçmama ínarûda rû maçpûnepechinûgu nanaxû ga wûxi ga âmarearû guchicaxû. Rû ¹²ga nutamaxâ nanaxû naégagu ga yema ¹²ga Iraéutûcumûgû. ⁵Rû nhuxûchi nanamu ga nhuxre ga ingextûxû ga Iraéutanûxûgû nax nadaiaxûcax ga wocagû ga iyatûxû rû Tupanacax nax ínaguaxûcax. Rû yemawa inanawexgû nax aixcuma tá wena Tupanaga naxínûexû. ⁶Rû nûma ga Moiché rû ngâxûgu nayabaye ga gumá nagû. Rû gumá wûxiarû ngâxû rû nhuxre ga naxpâûgu nanabacu. Rû gumá naiarû ngâxû rû âmarearû guchicaxû namaxâ namaxcu. ⁷Rû yemawena rû nanayaxu ga yema popera ga Tupanaarû úga nagu úmatûxû, rû yema duûxûgûcax tagaâcû nûxû nadaumatû. Rû nûmagû rû nhanagûrûgû: —Guxûma i ngêma Cori ya Tupana nûxû ixuxû rû aixcuma tá mea tayanguxêxê —nhanagûrûgû. ⁸Rû yexguma ga Moiché rû nanayaxu ga gumá nagû ga togû ga naxpâûgu nabacuâcû rû gumámaxâ duûxûgûxû nimacutanû, rû nhanagûrû: —Nhuxma nax pexna naxââxû i norû mugû rû daa nagû nixî ya perû cuaxruxû nax aixcuma yixîxû i guxûma i ngêma Cori ya Tupana pemaxâ nûxû ixuxû —nhanagûrû.

.....

Moiché rû maçpûne ga Chinaígu naxínagû

¹²Rû Cori ya Tupana rû nhanagûrû Moichéxû: —ÍËcû naxínagû nawa ya daa maçpûne ya nawa changexmane rû

ngéma choxũ nanguxêxê! Erü tá cuxna chanaxã i nutatachinügü i chorü mugü rü ucuxêgü nagu chaxümatüxũ nax ngéma Iraéutanüxüügüxũ nawa nangúxêêãxũcax —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Moiché rü inachi rü guma maxpúne ga Tupana nawa yexmanegu naxĩnagü wüxigu namaxã ga namüci ga Yuchué. ¹⁴Rü nüma ga Moiché rü yema Iraéutanüxügiarü ãëxgacigüxũ nhanagürü: —¡Nuatama nhaa nachicawa toxũ penanguxêxê rü nhüxmatáta pexcax tawoegu! Rü Aróu rü Úr rü tá pemaxã nuxã narücho. Rü ngëxguma chi texé guxchaxũ tüxü ngëxmagux rü name nixĩ i Aróumaxã rü Úrmaxã nüxü tixu —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma yema orexũ namaxã yaxuxguwena, rü nüma ga Moiché rü guma maxpúne naxĩnagü. Rü wüxi ga caixanexũ nayadüxü. ¹⁶Rü Cori ya Tupanaarü üüne rü guma maxpúne ga Chinaígu ínarüxĩ. Rü 6 ga ngunexũ rü yema caixanexũ nayadüxü ga guma maxpúne. Rü yema norü 7 ga ngunexũgu rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema caixanexüwa Moichécax naca. ¹⁷Rü yema Cori ya Tupanaarü üüne rü yema Iraéutanüxügücax nangox nawa ga guma maxpúne ga ngextá yexeraãcü ínamáxpüxüchixütaxpexewa. Rü nhama wüxi ga üxiema ga nawa ixaxürtixũ nixĩ. ¹⁸Rü nüma ga Moiché rü naxĩnagü nawa ga guma maxpúne rü yema caixanexũgu nayaxücu. Rü yéma nayexma ga 40 ga ngunexũ rü 40 ga chütaxü.

Ámaregü naxcax ga Tupanapata

25 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü nhanagürü nüxü: ²—¡Namaxã nüxü ixu

i ngéma Iraéutanüxügü nax chauxcax nanuataquexêãxũcax i norü ámaregü! ¡Rü nade naxütawa i ngéma duüxügü i aixcuma norü ngúchaümaxã inaxägüchaüxũ! ³Rü nhaa tá nixĩ i ngéma pedexü: úirumü, rü diërumü, rü cóbremü, ⁴rü naxchiru i dauxraacü wëxcharaxũ, rü naxchiru i dauxracharaxũ, rü naxchiru i daucharaxũ, rü naxchiru i lífuchi i mexechixũnaxcax, rü bóyitaxagü, ⁵rü carnéruchaxmüxügü i dauxümaxã ichagüxũ, rü togü i naxchaxmüxü i mexechixũ, rü mürapewagü i acáchianaxcax, ⁶rü chíxü i omüxüüwa mexü, rü pumára i chíxüéü i chacherdóte ya chorü puracütanüxüeru namaxã nangégüxũ, rü pumáratexé i guwa mexü, ⁷rü nutagü ya oníchinaxcax rü naigü ya nutagü ya ngaxãeruxü nax chacherdótegiarü ãëxgacüaru türemüchiruarü meruxü yixixũcax. ⁸¡Rü chauxcax penaxü ya wüxi ya chapata nax yimawa duüxügütanüwa changexmaxücax! ⁹Notürü yima chapata ya nawa tá changexmane, rü guxüma i norü ngëmaxügü rü tá ngéma cuxü nüxü chadauxêëxüãcü cunaxü.

Baú i Tupanaarü mugüchixü

¹⁰¡Ëcü naxü i wüxi i baú i acáchianaxcax i mürapewawa, i wüxi métru rü 10 centímetru i norü max rü 65 centímetru i norü tachiã, rü ngëxgumarüxü ta 75 centímetru i norü máchane! ¹¹¡Rü naxümawa rü úirumaxã natüxüma! Rü norü düxétüwa rü ngëxgumarüxü tá ta úirumaxã cunatüxüne. Rü naberawa rü tá úirumaxã ícunaxüáegubera. ¹²¡Rü naxü i

ãgümücü i bochicuxũ i úirunaxçax, rü wüxichigü ya naparawa nanucu! ¹³¡Rü ngëxgumarüxũ ta naxü ya taxremenaxã ya nai ya acáchianaxçax, rü nhuxüchi úirumaxã yatümenaxã! ¹⁴¡Rü yima naxpaweru i ngëma baú i bochicuxũmaxetüwa yawëxgü nax yimamaxã nachüxnagüxüçax i ngëma baú! ¹⁵Rü yima naxpaweru rü marü taxütáma cunade. Rü ngëma baúarü bochicuxũmaxetüwa tátama nangexmagüecha. ¹⁶¡Rü ngëma baúgu yaxúcuchi i ngëma nutatachinügü i nagu naxümatüxũ i ngëma mugü i tá cuxna chaxãxũ! ¹⁷¡Rü êcü naxü i wüxi i naxátaxũ i úirunaxçax ixixũ! Rü norü max rü wüxi métru rü 10 centímetru tá nixĩ, rü norü tatachinü rü 75 centímetru tá nixĩ. ¹⁸Rü úirümüwa tá cunaxüxüchi i taxre i dauxücüãxchicünaxã i ixãpexátüxũ i norü wüxichigüpexewa ngëxmaxũ i ngëma baúátaxũ. ¹⁹Rü ngëma dauxücüãxchicünaxã i ixãpexátügüxũ rü naxátaüwa tátama cunaxüxüchigü. Rü wüxi rü tá norü wüxipexewa nangexma rü ngëma to rü norü topexewa nangexma. ²⁰Rü ngëma taxre rü tá nüguarü toxmaxtawa nangexmagü. Rü naxátaüétügu tá narüdaunü. Rü yima naxpexátü rü tá nayadüxü i ngëma naxátaxũ. ²¹¡Rü ngëxma baúgu nanucu i ngëma nutatachinügü i chorü mugü nagu ümatüxũ! ¡Rü nhuxüchi yaxúcuchiátaxũ! ²²Rü ngëmawa tá nixĩ i changexmaxũ i naxátaüétüwa i norü ngãxüwa i ngëma taxre i dauxücüãxchicünaxã i ixãpexátüxũ. Rü ngëma tá nixĩ i cumaxã nüxü chixuxũ i ngëma chorü ucuxëgü naxçax i ngëma Iraéutanüxügü.

Mecha i poü i üünegüxüarü nuchicaxũ

²³¡Rü naxü i wüxi i mecha i acáchianaxçax i mürapewawa! Rü 90 centímetru tá nixĩ i norü max, rü 45 centímetru i norü tatachinü rü 65 centímetru i norü máchane. ²⁴Rü úirumümaxã tá cunatütachinü, rü úirumaxã tá ícunaxüáegupechinü. ²⁵Rü ngëma mecha rü tá cunaxübera i naétüwa rü 7 centímetru tá nixĩ i norü tatachinü i ngëma naberagü. Rü ngëma naberaétüwa rü tá úirumaxã ícunaxüáegubera. ²⁶¡Rü naxü i ãgümücü i bochicuxũ i úirunaxçax, rü wüxichigü ya naparacüwawa nanucu! ²⁷Rü ngëma naberaxütawa tá cunanucu i bochicuxũ nax ngëmawa yawëxgüãxüçax ya yima naxpaweru ya norü ngetaxüruxũ. ²⁸Rü ngëma norü ngetaxüruxü rü nai ya acáchiamenaxã tá nixĩ, rü guxüwama úirumaxã tá cuyatümenaxägü. ²⁹Rü úiruwa tá cunaxü i ngëma norü poratugü rü cuyeragü rü baeruügü rü axepáxügü i ngëma áchiüxũ i ámarearü axruxũ. ³⁰Rü ngëma mechaétügu tá cunanü i ngëma poü i üünexü nax guxütáma chapexewa ngëxmaxüçax.

Omüpaweru i úirunaxçax

³¹¡Rü ngëxgumarüxũ ta naxü i wüxi i omüpaweru i úirunaxçax i pomüxũ! Rü ngëma nachipatü rü namenaxã rü ngëma nachacüügü rü ngëma nanágugü i naputüragüraxüxũ, rü wüxiwatama tá cunaxüxüchigü. ³²Rü ngëma omü rü wüxichigü i nacüwawa rü tá nüxü nangexma i tamaepüxchigü i nachacüügü.

.....

Tupanapatachiga

26 ¹—ĵĔcū naxū ya chapata i 10 tachinū i mexū i lífuchiarū mutachinūxūwa! Rū ngēma lífuchi rú tá nadaunūta rú nayauxnūta rú nawēxranūta. Rū ngēma lífuchimaxā tá cunamutachinū, rú taxre i dauxūcūāxchicūnāxāgū tá nagu cuxū.

¹⁴Rū ngēma naāx ya yima ĩ rú tá carnéruchaḡmūxū i dauxūmaxā ichagūxū tá nixī. Rū ngēmaétūwaama ūxū rú tá bóyichaḡmūxū tá nixī. ¹⁵Rū ngēma naxtapūx ya yima ĩ rú acáchianaxḡax i mūrāpewa tá nixī. Rū ngēma rú mea tá icunanú.

³⁰Rū yima chapata rú guma maḡpúnewa cuxū chawéxūneācū tá cunaxū.

Āmarearū guchica i bróchenaxḡax

27 ¹—ĵRū naxū i wūxi i āmarearū guchicaxū i norū guxūcūwawa wūxigumarexū! Rū taxre métru rú 25 centímetru tá nixī i wūxichigū i nacūwawa. Rū mūrāpewa i acáchianaxḡax tá nixī. Rū ngēma norū máchane rú wūxi métru rú 25 centímetru tá nixī. ²Rū ngēma āmarearū guchicaxū, rú guxūma i norū āgūmūcūpexewa rú tá cunachunagūxēxē rú ngēma rú tá naxūnewatama cunaxūxūchi. Rū bróchemaxā tá cunatūxūne i guxūwama. ³Rū guxūma i norū ngēmaxūgū i ngēma āmarearū guchicaxū rú tá bróchenaxḡax nixīgū. Rū ngēma norū tanimucapáxūgū rú

ngēma norū páragū, rú norū yaḡmexūpáxūgū, rú ngēma norū choxbūruūgū, rú ngēma naxtaḡmūxū rú bróchenaxḡax tá nixīgū.

Tupanapataarū ĩāxtūchiga

⁹Rū yima chapata rú tá cunaxūāxtū. Rū ngēma norū súcūwawaama rú tá lífuchi i mutachinūxūmaxā ĩcunapoxegu. Rū ngēma norū maḡx i ngēma ĩcupoxeguxū rú 45 métru tá nixī. ¹⁰Rū ngēma poxeguxūarū caxtagū rú 20 tá nixī rú bróchenaxḡax tá nixī. Rū ngēma 20 i caxtamaūgū rú ngēxgumarūxū tá tá bróchenaxḡax nixī. Rū ngēma lífuchitachinūgūarū choruūgū rú ngēma naxpaweru i nagu nachoxū rú tá diērumūnaxḡax nixīgū. ¹¹Rū ngēma norū nórchicūwawaama rú tá lífuchi i mutachinūxūmaxā ĩcunapoxegu. Rū ngēma ĩcupoxeguxū rú 45 métru tá nixī. Rū yima 20 ya norū caxtagū rú naxmaxūgū rú bróchenaxḡax tá nixī. Rū ngēma lífuchitachinūgūarū choruūgū rú ngēma naxpawerugū i nagu nachoxū rú tá diērumūnaxḡax nixīgū. ¹²Rū ngēma naāxtūarū tatachinū i oéstecūwawaama ūxū rú 22 métruarū ngāxū tá nixī i ĩcunapoxeguxū namaxā i lífuchi i mutachinūxū. Rū 10 tá nixī ya norū caxtagū rú naxmaxūgū. ¹³Rū ngēma naāxtūarū tatachinū i léstewaama ūxū rú ngēxgumarūxū tá 22 métruarū ngāxū tá nixī i ĩcupoxeguxū namaxā i lífuchi i mutachinūxū. ¹⁴Rū ngēma naāxtūpexewa i norū ūcuchicawaama ūxū rú ngēma i norū ūcuchicaarū wūxícūwawa rú 7 métru tá nixī i ĩcupoxeguxū namaxā i lífuchi i

mutachinüxü. Rü 3 tá nixí ya norü caxtagü rü naxmaxügü. ¹⁵Rü ngëma ücuchicaarü tocüwawa rü ngëxgumarüxü ta rü 7 métru tá nixí i ícupoxeguxü namaxá i lífuchi i mutachinüxü. Rü 3 tá ta nixí ya norü caxtagü rü naxmaxügü. ¹⁶Rü ngëma naaxtüarü ñax rü 9 métru naguxü i lífuchi i mutachinüxü tá nixí. Rü ngëma ñax rü naxchiru i dauxraacü wëxcharaxü, rü naxchiru i dauxraraxaxü, rü naxchiru i daucharaxünaxçax tá nixí. Rü ngëma rü tá mea penaxümatüchara. Rü 4 tá nixí ya norü caxtagü rü naxmaxügü i ngëma ñax. ¹⁷Rü guxüma i naaxtüarü caxtamaügü rü bróchenaxçax tá nixí. Rü ngëma nachatüagü rü diërumünaxçax tá nixí. ¹⁸Rü ngëma naaxtü rü 45 métru tá nixí i norü max rü 22 métruarü ngäxü tá nixí i norü tatachinü. Rü norü poxeguxü rü 2 métru rü 25 centímetru tá nixí i norü máchane, rü lífuchi i mutachinüxünaxçax tá nixí. Rü ngëma norü caxtagümaügü rü bróchenaxçax tá nixí. ¹⁹Rü guxüma i chapataarü ngëmaxügü rü bróchenaxçax tá nixí. Rü ngëma norü poxeguxütüxü nagu ngagüxü, rü naaxtüarü poxeguxütüxü nagu ngagüxü rü tá ta bróchenaxçax nixí. ²⁰Rü namu i ngëma Iraéutanüxügü nax oríwaarü chíxü cuxütawa nangegüxüçax nax ngëmaäcü guxüguma yanaigüxüçax i chapataarü omügü! ²¹Rü nüma ya Aróü rü nanegü tá nixí i nüxna nadaugüxü i ngëma omügü, nax ngëmaäcü guxüma i chütaxü chapexewa nanaigüechaxüçax nawa ya yima chapata. Rü ngëma baú i mugüchíuarü tüyepexewaama tá nixí i

inanaigüechaxü i ngëma omügü. Rü nhaa mu rü chanaxwaxe i guxügutáma ngëma Iraéutanüxügü rü nataagü nagu naxí.

Chacherdótegüchiruchiga

28 ¹—Rü chorü puracüçax nüxü naxuneta ya cuenexë ya Aróü rü nanegü ya Nadábi, rü Abiú, rü Ereachá, rü Itamá! Rü nümagü tá nixí i chapexewa duüxüguétüwa nachogügüxü. ²Rü cuenexë ya Aróüaxü naxü i wüxi i naxchiru i taxüechirumaxá wüxiguxü! Rü ngëma naxchiruwa tá nixí i duüxügü nüxü nacuxgüxü nax aixcuma chama chorü puracü i üünexüçax nüxü chaxunetaxü. ³Rü cuma tümamaxá idexa ya yíxemagü tüxna chanaxaxë i cuax nax guxüraxüxü ítixüxügüxü! Rü yíxemagü tá tixí ya naxügüxe i ngëma naxchiru ya Aróü nax ngëmaäcü choxü napuracüxüçax.

Amaregü i wüxichigü i ngunexügu ixäxü

29 ³⁸—Rü wüxichigü i ngunexügu rü tá chauxçax cunadai i taxre i carnéruacügü i wüxi ya taunecü nüxü ngëxmaxü. Rü ngëma amarearü guchicaxüwa tá ícunagu. ³⁹Rü wüxi tá nixí i paçmama quiguxü rü to rü tá yáuanecü cuyagu. ⁴⁰Rü ngëma nüxíra quiguxü i carnéru rü taxre i quíru i trígutexe i mexechixü i oríwaarü chíxümaxá aéüxümaxá tá cuyagu. Rü naétü wüxi ya lítru ya wíu nagu cuba. ⁴¹Rü ngëmaäcü tátama cunaxü namaxá i ngëma to i carnéru i yáuanecü quiguxü

nax trígutexemaxã rü oríwaarü
 chíxũmaxã rü wíwímaxã cuyaguxũ. Rü
 ngémaacü tá chauãxëgu nayatãuxũ i
 ngéma naema. ⁴²Rü ngéma ãmaregü i
 chauxcax piguxũ rü pexacügüwa rü
 petaagüwa tá naxüe nax guxũgutáma
 chauxcax naxügüãxũ i chapataarü
 ñaxarü ngaicamána. Rü chama rü ngéma
 tá changexma nax cumaxã
 chidexaxũcax. ⁴³Rü ngëxma tá nixĩ i
 choxũ iyangaugüxũ i ngéma
 Iraéutanüxügü. Rü ngéma nachica rü tá
 naxüüne erü ngéma tá changexma. ⁴⁴Rü
 yima chapata rü ngéma naxũnaarü
 guchicaxũ rü tá chanaxüünexëxë. Rü
 ngëxgumarüxũ tá ta i nüma ya Aróu rü
 nanegü rü tá chanaxüünexëxë nax
 naxügüãxũcax i chorü puracü. ⁴⁵Rü
 chama rü tá natanüwa chamaxũ i
 ngéma Iraéutanüxügü, rü norü Tupana
 tá chixĩ. ⁴⁶Rü ngémaacü tá nixĩ i nüxũ
 nacuxgüxũ nax chama chixixũ i norü
 Cori ya Tupana ga Eyítuanewa nax
 íchanguxũëxũ nax natanüwa
 chamaxũcax. Rü chama nixĩ i norü
 Cori ya Tupana.

Pumáratexearü guchicaxũchiga

30 ¹—jRü ngëxgumarüxũ ta naxü
 i pumáratexearü guchicaxũ
 nawa i acáchianaxcax i mürapewa! ²Rü
 norü max rü norü tatachinü rü tá
 nawüxigumare, rü 45 centímetru tá nixĩ.
 Rü norü máchane rü 90 centímetru tá
 nixĩ. Rü ngéma nacüwapexegü i ngéma
 pumáratexearü guchica rü nawa tátama
 cunaxüxüchigü. ³Rü naétüwaama rü
 ngéma norü ägümücü i nacüwawa rü
 ngéma norü ägümücüpexewa rü
 úirumaxã tá cunatü. Rü úirumaxã tá

ícunaxüäeaguepechinü —nhanagürü ga
 Tupana.

.....

Bachía ya bróchenaxcaxchiga

¹⁷Rü yexguma ga nüma ga Cori ya
 Tupana rü nayadaxëxë ga Moichémaxã
 nax yadexaxũ, rü nhanagürü nüxũ:
¹⁸—jRü naxü ya wüxi ya bachía ya
 yaxmëxpáxũ i bróchenaxcax! Rü ngéma
 norü üchicaxũ rü narüxũ bróchenaxcax
 tá nixĩ. Rü yima chapata rü ngéma
 naxũnaarü guchicaxũarü
 ngãxũmachatexegu tá cunaxü ya yima
 bachía. Rü dexámaxã tá cunaxüacu.
¹⁹Rü nüma ya Aróu rü nanegü rü ngéma
 tá nixĩ i dexá tá nayauxgüxũ nax
 ngémawa nayaxcutügüxũcax rü
 nayaxmëxgüxũcax. ²⁰Rü ngëxguma
 chapataga nachocuxgu, rü ngëxguma
 chauxcax ínaguãxgu i ãmaregü rü tá
 nügü nayaxcutügü rü nügü nayaxmëxgü
 nax tama nayuëxũcax —nhanagürü.

Yema yatügü ga Tupanapataarü meruüarü üruügü

31 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana
 rü Moichémaxã nidexa rü
 nhanagürü nüxũ: ²—Dücax, rü
 Yudáataatanüwa rü chanayaxu ya
 Becharéu ya Urí nane ya Úrtaxa ixicü.
³⁻⁵Rü marü nüxna chanaxã i Chauãxë i
 Üünexũ, rü nüxna chanaxã i cuax nax
 paxama nüxü nacuáxũcax i taxacüarü ü
 rü nüxũ natauxchaxũcax nax
 guxüraxũxũ i meruügü naxüxũ i úiruwa,
 rü diërumüwa, rü bróchwewa, rü naiwa.
 Rü nüxna chanaxã i cuax nax nüxũ
 nacuáxũcax nax nuta ya ngaxãëxurüxũ

nangoraxêêãxũcax rü
 chacherdótegüchirüwa nanhaxcuãxũ rü
 guxũma i meruũgü naxüũcax. ⁶Rü
 ngêxgumarüxũ ta nüxũ chaxuneta ya
 Becharéuarü ngüxêêruxũ ya Auriábi ya
 Ichamá nane, ya Dáũtanüxũ ixícü. Rü
 guxũma i ngêma yatügü i nüxũ
 icuãxüchigüxũ rü yexeraãcü cuãx nüxna
 chaxã nax naxügüãxũcax i guxũma i
 ngêma cuxũ chamuxũ nax cunaxüxũ.

.....

Ngüxchigaarü ngunexũchiga

¹²Rü yexguma ga nüma ga Cori ya
 Tupana rü nayadaxêxê ga Moichémaxã
 nax yadexaxũ, rü nhanagürü nüxũ:
¹³—;Rü namaxã nüxũ ixu i ngêma
 Iraéutanüxüğü rü nhacurüğü tá nüxũ!
 “Rü name nixĩ i nagu perüngüğü i ngêma
 ngunexũ i chauxcax ípexüxüchixũ. Ertü
 ngêma nixĩ i guxügutáma tórü cuãxrxuxũ i
 yigümaxã ixüxũ nax ngêmaãcü guxũma
 nüxũ nacuáxũcax nax chama pexũ
 chadexũ. ¹⁴Rü ngêma ngüxchigaarü
 ngunexũ rü nachuxu nax nagu
 pepuracüexũ, rü ngêmacax penaxwaxe i
 mea penaxaure. Rü yíxema tama
 naxaurexe i ngêma ngunexũ rü tá tayu.
 Rü yíxema ngüxchigaarü ngunexũgu
 puracüxe rü name nixĩ i noxtacüma
 petanüwa tüxũ ipeyarüxoxêxê. ¹⁵Rü marü
 name i 6 i ngunexũ pepuracüe, notürü
 ngêma norü 7 i ngunexũgu rü nagu tá
 iperüngüğü rü chauxcax tá ípenaxüxüchi.
 Rü texé ngêma ngunexũgu puracüxe rü tá
 tayu. ¹⁶Rü ngêmacax i pema i
 Iraéutanüxüğü rü penaxwaxe nax
 penaxaurexũ i ngêma ngüxchigaarü
 ngunexũ erü ngêma nixĩ i chorü üga i
 guxügutáma nüxna pecuãxãchiexũ. ¹⁷Rü

ngêma ngunexũ nixĩ i guxügutáma tórü
 cuãxrxuxũ i yigümaxã ixüxũ i pema i
 Iraéutanüxüğü rü chamax. Yerü chama ya
 perü Cori ya Tupana rü 6 ga ngunexũgu
 chayanguxêxê ga nax chanaxüxũ ga
 dauxüguxũ i naane rü nhama i naane. Rü
 yema norü 7 ga ngunexũgu rü nüxũ
 charüchau ga nax chapuracüxũ, rü
 icharüngü” —nhanagürü ga Tupana.

**Nutatachinüğü i Tupanaarü mugü
 nagu ümatüxüchiga**

¹⁸Rü yexguma Cori ya Tupana nüxũ
 rüchaxgu ga Moichémaxã nax yadexaxũ
 ga maxpüne ga Chinaíwa, rü nüxna
 nanaxã ga taxre ga nutatachinüğü ga
 nümatama ga Tupana naxmexmaxã
 norü mugü nagu naxümatüxũ.

Úirunaxcax i wocaxacüchiga

32 ¹Rü yexguma tama paxa
 ínaxixgu ga Moiché ga guma
 maxpünewa, rü yema Iraéutanüxüğü rü
 Aróücax naxĩ rü nhanagürüğü nüxũ:
 —Tanaxwaxe i toxũ cunaxü i wüxi i
 naxchicünaãxã nax namaxã
 tatupanaáxũcax erü tama nüxũ tacuãx
 nax taxacü nüxũ ngupetüxũ i ngêma
 Moiché ga Eyítuanewa toxũ ígaxüxũ
 —nhanagürüğü. ²Rü nüma ga Aróü
 nanangãxũ rü nhanagürü: —;Écü
 pexmaxgüna rü pexacügüna penade i
 ngêma naxmachinüğü i úirunaxcax, rü
 nua chauxütawa penana! ³Rü guxũma ga
 yema ngexüğü rü ínanachoxũ ga
 naxmachinüğü ga úirunaxcax rü
 Aróüxütawa nanana. ⁴Rü nüma ga Aróü
 rü nananutaquexe rü nanadexêxê ga
 yema naxmachinüğü ga úirunaxcax. Rü
 yemawa purumáumaxã nanaxüxüchi ga

wüxi ga wocaxacüchicünaxã. Rü guxüma ga duüxügü rü tagaäcü nhanagürügü: —Pa Iraéutanüxügüx, rü daa nixi ya curü tupana ga Eyítuanewa cuxü ínguxuchixêëcü —nhanagürügü. ⁵Rü yexguma yemaxü nadaɣgux ga Aróu, rü nanaxü ga wüxi ga naxünaarü guchicaxü naxütagu ga yema wocaxacüchicünaxã. Rü nhüxüchi tagaäcü nhanagürü: —Moxü tá Cori ya Tupanaégagu tataãxëgü —nhanagürü. ⁶Rü moxüäcü ga paɣmama rü ínarüdagü rü Tupanaɣax nanadaí rü ínanagu ga carnérugü nax yemaacü Tupanapexewa nügü yamexëégüxüçax. Rü yemawena ga duüxügü rü ínarütogü nax nachibüexüçax rü naxaxegüxüçax, rü nhüxüchi inachigü ga nax inücaäcümaxã nataãxëgüxüçax. ⁷Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: —¡Écü, íruxi rü natáegu! Erü ngëma curü duüxügü ga Eyítuanewa ícunguxüxêëxü rü marü chixexügu nügü nayixêë. ⁸Rü paxama nüxü inarüngümae ga yema namaxã nüxü chixuxü nax nagu naxixüçax. Rü nügüçax nanaxügü i wüxi i wocaxacüchicünaxã i úiru i dexexüwa, rü nhüxmax rü nüxü ínicuaxüxügü rü naxçax nanadaí rü ínanagu i naxünaagü, rü nügümaxã nhanagürügü: “Pa Iraéutanüxügüx, daa nixi ya curü tupana ya Eyítuanewa cuxü ínguxuchixêëcü”, nhanagürügü —nhanagürü ga Tupana. ⁹Rü nhanagürü ta ga Cori ya Tupana Moichéxü: —Rü meama chanangugü i nhaa duüxügü rü nüxü chicuaxächí nax tama inaxínüechaüxü. ¹⁰Rü nhüxmax rü tama chanaxwaxe i choxna cuchogü erü poraäcü chanuxüchi namaxã i ngëma

duüxügü rü noxtacüma tá ichayanaxoxëxë. Notürü cuwa tá chanangoxëxë i wüxi i nachixüane i poraxü —nhanagürü. ¹¹Notürü nüma ga Moiché rü nhaa dexamaxã Cori ya Tupanaxü narüngüxmüxêëchaü: —Pa Corix ¿tüxcüü poraäcü namaxã cunu i ngëma curü duüxügü ga cumatama curü poramaxã ícunguxüxêëxü ga Eyítuanewa? ¹²¿Rü nhuxáäcü icunaxüchicaxü i ngëma Eyítuanecüäɣgü nax chixri cuchiga yadexagüxüçax rü nhagüxü: “Tupana rü Eyítuanewa ínanangüxüxëxë i Iraéutanüxügü nax maɣpúneanegu nadaiaxüçax rü iyanaxoxëëaxüçax i nhama i naanewa”, nhanagürügü tá? ¡Rü ngëmacax tauxü i cunuxü, rü nagu curüxínüxü i norü chixexü i ngëma curü duüxügü! ¹³¡Rü nüxna nacuaxächí ya yimá curü duü ya Abraáu, rü Isáqui, rü Iraéu ga Yacúgu äégacü! Rü gumagümaxã nixi ga cugüégagutama cunaxuegüxü nax nüxü curüngüxêëxü rü nhacuxü: “Tá nüxü charüngüxëxë i cutaagü rü tá namuxüchi ëtagürüxü, rü guxüma i nhaa naane i pemaxã chaxuegüxü rü tá pexrü nixi i guxügutáma”, nhacuxü —nhanagürü ga Moiché. ¹⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ínayachaxächí nawa ga yema poxcu ga norü duüxügümaxã naxixüchaüxü. ¹⁵Rü yemawena ga Moiché rü guma maɣpúnewa ínarüxí namaxã ga yema taxre ga nutatachinü ga norü guxütachinüwa ámatüxü namaxã ga Tupanaarü mugü. ¹⁶Rü nümatama ga Tupana nixi ga naxüäxü ga yema taxre ga nutatachinü, rü naxümatüäxü namaxã ga yema norü mugü. ¹⁷Rü guma Yuchué ga Moichémücü ga namaxã maɣpúnegu

naxînegüci, rü yexguma duûxûgüxû
 naxîntügu ga nax íyaxáichaû, rü
 Moichéxû nhanagürü: —Nüxû chaxînú i
 duûxûgü ícuxcuxû rü nhama nügu
 nadaixürüxû íxîgüxû i ngêma
 ínapegüxûwa —nhanagürü. ¹⁸Notürü
 nüma ga Moiché rü nanangâxû rü
 nhanagürü: —Ngêma wiyaegü i nagu
 nawiyaegüxû, rü tama ngêma nax
 naporamaegüxûçax nixî, rü tama ngêma
 nax naturamaegüxûarü wiyae nixî.
 Notürü tomare i wiyae nixî i ngêma
 nüxû chaxînüxû —nhanagürü. ¹⁹Rü
 yexguma nüma ga Moiché yema
 ínapegüxûwa nanguxgu, rü nüxû nadau
 ga yema wocaxacüxchicünaxâ, rü nüxû
 nadau ga nax ínapetaegüxû rü
 íyaxüächitanüxû ga duûxûgü. Rü
 yemaçax nanuxüchi ga Moiché rü norü
 numaxâ inayachix ga yema taxre ga
 nutatachinü ga Tupanaarü mugü nagu
 ümatüxû. Rü ma xpúnepechinügu
 nanapuxächixêxê. ²⁰Rü nhuxüchi nüma
 ga Moiché rü nanayaxu ga yema
 wocaxacüxchicünaxâ rü üxüetüwa
 nayataxcuchi. Rü yemawena ga marü
 yagaxgu rü nanawaxi rü nhuxmata
 naxâtexemare. Rü yema natexê rü
 dexáwa nanagüe rü nhuxüchi yema
 Iraéutanüxûgüxû namu nax yema
 dexáwa naxaxegüxûçax. ²¹Rü Aróuxû
 nhanagürü: —¿Taxacü cumaxâ naxü i
 nhaa duûxûgü rü ngêmacax i nhaa taxû i
 chixexügu Cunayixêxê? —nhanagürü
 nüxû. ²²Rü nüma ga Aróu rü Moichéxû
 nangâxû rü nhanagürü: —Pa Chorü
 Corix ¡tauxû i chamaxâ cunuxû! Cuma
 rü meama nüxü cucuax i nhaa duûxûgü
 nax norü me yixixû nax chixexü
 naxügüxû. ²³Rü nümagü ga duûxûgü rü

nhanagürügü choxû: “¡Ëcü wüxi i
 naxchicünaxâ toxû naxü nax namaxâ
 tatupanaáxûçax, erü tama nüxû tacuax
 nax taxacü nüxü üpetüxû i ngêma
 Moiché ga Eyítuanewa toxû ígaxûxû!”
 nhanagürügü choxû. ²⁴Rü yexguma ga
 chama rü chanangâxû, rü nhachagürü:
 “Rü yíxema tüxû nangexmaxe i úiru rü
 êcü ítanaxüxüchix”, nhachagürü. Rü
 nümagü rü choxna nanaxâgü ga norü
 úirugü, rü chama rü üxüetüwa chayagu.
 Rü yemawa nixî ga ínanguxuchixü ga
 nhaa wocaxacüxchicünaxâ —nhanagürü.
²⁵Rü nüma ga Moiché nüxû nadau ga
 yema duûxûgü ga marü nax
 nangupetüxüchixü ga naxünearü
 ngúchaû ga chixexü nax naxügüxû, rü
 yemaacü norü uanüaxû
 nanatauxchaxêxê nax nüxû nacugüexü,
 yerü ga Aróu rü tama aixcuma mea
 nüxna nadau. ²⁶Rü yexguma ga Moiché
 rü ínapegüxûarü ücuchicagu nachi rü
 nhanagürü: —¡Yíxema Tupanawaama
 ügüxe rü nua chauxütawa taxî!
 —nhanagürü. Rü guxüma ga Lewítanüxû
 naxütawa naxî. ²⁷Rü yexguma ga
 Moiché rü yema Lewítanüxûxû
 nhanagürü: —Tóru Cori ya Tupana rü
 nhanagürü pexû: “¡Ëcü wüxichigü i
 pemax rü penayaxu i perü tara, rü
 ngêma duûxûgü i noxrütama ngúchaû i
 chixexü ügüxüxütawa pexî wüxichigü ya
 îwa rü penadai i ngêma duûxûgü woo
 peeneegü yixügu rüexna pemücügü
 yixügu rüexna perü ngaicamagu pegüxû
 yixügu!” —nhanagürü. ²⁸Rü yema
 Lewítanüxû rü nayanguxêegü ga yema
 Moiché namaxâ nüxû ixuxû, rü yema
 ngunexügu rü nayue ga 3,000 ga yatügü.
²⁹Rü yexguma ga Moiché rü nhanagürü:

—Nhuxmawaxi nixí i aixcuma Tupanaga pexñüexũ, erü penaxü nax penadaixũ i woo penegü rü peeneegü. Rû nhuxmax i nüma ya Tupana rü mexũ tá pemaxã naxuegu —nhanagürü. ³⁰Rü moxüãcü ga Moiché rü duüxügüxũ nhanagürü:

—Pema rü poraãcü chixexũ pexügü. Rû nhuxmax rü tá wena dauxũ chaxí nawa ya yima ma xpúne ya Tupana nawa ngexmane nax nüxna chayacaxũcax rü marü pexũ nüxü iyanangüma i ngëma chixexũ i pexixũ —nhanagürü. ³¹Rü yemacax ga Moiché rü wena dauxũ naxí nawa ga guma ma xpúne ga Tupana nawa yexmane. Rû Tupanaxũ nhanagürü: —Aixcumaxüchi i ngëma duüxügü rü poraãcüxüchi chixexũ naxügü erü nügücax nanaxügü i wüxi i naxchicünaãxã i úirunacax nax namaxã natupanaãxgüxũcax. ³²Rü ngëmacax cuxna chaca rü cuxũ chachixewe nax nüxũ nüxü cuyarüngümaxũcax i ngëma norü chixexũ. Notürü ngëxguma tama nüxũ nüxü icuyarüngümagux jrü noxtacüma ínapi i ngëma chauéga nawa i curü popera i nagu cuxümatüxũ! —nhanagürü. ³³Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Yíxema tama chauga ñnüxexicatama tá tixí ya tüxũ íchapiégaxe nawa i ngëma chorü popera —nhanagürü.

.....

Cori ya Tupana rü Moichéxũ nanawex i norü mexũ

33 ¹²Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxũ nhanagürü: —Dücax, cuma choxũ cumu nax nhaa duüxügümaxã ichacuáxũcax, notürü tama chamaxã nüxü quixu nax texé tá

chawe tüxũ curümuxũ nax chamücü tixixũcax. Rû ngëxgumarüxũ ta chamaxã nüxü quixu nax choxũ cuyaxõxũ rü ngëmacax chamaxã cutaãxë. ¹³Rü ngëxguma chi aixcuma yixixgux i ngëma jrü choxũ nüxü nacuaãxëxë i ngëma nagu curüxñnüxũ, nax ngëmaãcü cuxũ chayaxõxũcax, rü ngëmaãcü taguma iyanaxõxũcax nax chamaxã cutaãxëxũ! jrü nagu rüxñnü rü cuxrü nax yixixü i nhaa duüxügü!

—nhanagürü. ¹⁴Rü yexguma ga Tupana rü Moichéxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Chama tátama cuxũ chaxümücü, rü tá cuxũ charüngüxëxë —nhanagürü.

¹⁵Notürü nüma ga Moiché rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngëxguma cuma tama toxũ íquixümücügux, rü jtauxü i toxũ ícuchoxüxëxũ i nua! ¹⁶Ertü ngëxguma cuma tama toxũ íquixümücügux jrü nhuxããcü tá nüxü tacuaãx nax cuma rü tomaxã cutaãxëxü? Notürü ngëxguma toxũ íquixümücügux rü chama rü nhaa curü duüxügü rü aixcuma tá nüxü tacuaãx nax cupexewa tama ngëma togü i nhama i naanecüãxrüxũ tixigüxü

—nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngëma nhuxmax nüxü quixuxũ rü tá chanaxü, erü cugu chayaxõ rü marü cumaxã chataãxë. Rû aixcuma nixí i ngëma cumaxã nüxü chixuxũ —nhanagürü ga Cori ya Tupana. ¹⁸Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxũ nacaãxũ rü nhanagürü: —Pa Corix, chanaxwaxe i choxũ cugü cuwex nax nüxü chadauxũcax i ngëma curü mexũ —nhanagürü. ¹⁹Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Nhuxma rü tá cuxü

chanawəx nax nhuxãcü
 chamecūmaxũchixũ rü cupəxewa tá
 chaugü chixu. Rü chama rü tá choxũ
 tangechaũtümũxũgü ya yíxema
 woetama chatūmawəxexe. Rü tá tüxũ
 charüngũxēxē ya yíxema woetama tüxũ
 charüngũxēēchaũxe. ²⁰Notürü cumaxã
 nüxũ chixu rü taxucürüwatáma
 chauchiwe cudau, rü yíxema chauchiwe
 dáuxe rü taxucürüwama tamaxũ
 —nhanagürü. ²¹Rü nhanagürü ta ga
 Tupana: —Dúcax, nua chauxütawa
 nangexma ya wüxi ya nuta. ¡Rü ěcü
 yima nutaétügu nachinagü! ²²Rü
 ngəxguma ngéma chaxüpetüxgux, rü
 yima nutaarü äxmaxũgu tá cuxũ
 chimucuchi. Rü chəxməxmaxã tá cuxũ
 charütütaxũ nhuxmatáta changupetü.
²³Rü ngēmawena rü tá chixügachi nax
 chauxcəxwəxũ cudauxũcəx. Notürü
 chauchiwe rü taxucürüwama nüxũ
 cudau —nhanagürü.

**Ngəwacəxũxũ i nutatachinügü i
 Tupanaarü mugü nagu ümatüxũ**

34 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana
 rü Moichéxũ nhanagürü:
 —¡Ěcü, cumatama naxü i taxre i
 nutatachinügü i ngéma
 nanoxriraxũxütama, nax ngēmagu
 chanaxümatüxũcəx i ngéma chorü
 mugü ga yema quipuexēēxũgu
 chaxümatüxũ! ²¡Rü ngəxgumarüxũ ta
 cugü namexēxē nax moxũ pəxmama
 dauxũ cuxixũcəx nawa ya daa məxpúne
 ya China! ¡Rü ngéma yexeraãcü
 ínachuchitaeruüwa naxü nax ngéma
 chapəxewa cunəxmaxũcəx! ³¡Rü
 taxúetáma cuwe dauxũ taxí! Rü tama
 chanaxwəxe nax texé nüxna

ngaicamaxũ ya daa məxpúne, rü woo
 carnérugü, rü woo wocagü rü tama
 chanaxwəxe nax norü ngaicamána maxē
 nangōxgüaxũ —nhanagürü ga Tupana.
⁴Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga
 yema taxre ga nutatachinügü. Rü
 moxũäcü pəxmama rü nanade ga yema
 taxre ga nutatachinügü rü namaxã
 dauxũ naxí nawa ga guma məxpúne ga
 China!, yema Cori ya Tupana namaxã
 nüxũ ixuxürüxũ. ⁵Rü nüma ga Cori ya
 Tupana rü wüxi ga caixanexũgu ínaxüxí
 rü Moichémaxã yéma nayexma, rü
 naégaxũ nixu. ⁶Rü Moichépəxewa
 naxüpetü rü tagaäcü nhanagürü:
 —Chamax rü Cori chixí. Chamax rü
 Cori chixí. Rü chama nixí ya Tupana ya
 mecūmaxũchicü, rü ngechaũwəxecü, rü
 yaxna ĩnüwəxecü, rü aixcuma tüxũ
 ngechaũcü rü aixcumaxũ ixücü chixixũ i
 chamax. ⁷Rü chama rü guxũguma tüxũ
 changechaũ rü tüxũ nüxũ
 ichayarüngüma i tūmaarü pecádu rü
 tūmaarü chixexũ ya yíxema aixcuma
 chauga ĩnüexe. Notürü taxütáma tüxũ
 chaxüpetümare ya yíxema chixexũ
 ügüxe. Rü tá tüxũ chapoxcue nhuxmata
 tūmanegüwa rü tūmataagüwa nangu
 —nhanagürü. ⁸Rü yemacəx ga Moiché
 rü yexma nhaxtíanegu nanangücuchi rü
 Tupanaxũ nicuəxüxũ. ⁹Rü nhanagürü:
 —¡Pa Corix, Pa Corix, rü ngəxguma
 aixcuma yixixgu nax chamaxã
 cutaäxəxũ rü ěcü toxũ fíxümcü! Rü
 aixcuma nixí i taxúegama
 naxĩnüechaũxũ i nhaa duũxũgü. ¡Notürü
 toxũ nüxũ nangechaũ i torü pecádugü
 rü chixexũgü, rü toxũ nade nax curü
 duũxũgü tixĩgüxũcəx! —nhanagürü.

**Moiché rü nanaxümatü ga
Tupanaarü mugü**

²⁸Rü nüma ga Moiché rü 40 ga ngunexü rü 40 ga chütaxü Corimaxã nayexma ga guma maḁpúnewa. Rü taguma nachibü rü taguma naxaxe. Rü yexguma nixĩ ga Moiché naxümatüxü ga yema 10 ga Tupanaarü mugü nagu ga yema nutatachinügü. ²⁹Rü yemawena ga Moiché rü guma maḁpúne ga Chinaíwa ínärüxĩ namaxã ga yema taxre ga nutatachinügü ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxü. Notürü yexguma ínaxĩxgu, rü tama nügü nacuḁx ga nax bexma yayaḁuxrachametücüxüxü yema nax Tupanamaxã yadexaxücaḁ. ³⁰Rü yexguma ga Aróü rü guxüma ga Iraéutanüxügü nüxü daugügu ga Moiché ga nax yayaḁuxrachametücüxüxü, rü namuüe, rü tama nüxna nangaicamagüchaü. ³¹Notürü nüma ga Moiché rü naxcaḁ naca. Rü nüma ga Aróü rü guxüma ga yema duüxügüarü äëxgacügü rü Moichécaḁ naxĩ. Rü nüma rü namaxã nidexa. ³²Rü yemawena rü guxüma ga Iraéutanüxügü rü Moichécaḁ naxĩ. Rü nüma ga Moiché rü namaxã nüxü nixu ga yema mugü ga Cori ya Tupana namaxã nüxü ixuxü ga maḁpúne ga Chinaíwa. ³³Rü yexguma marü nüxü nachauxgu nax duüxügümaxã yadexaxü, rü nügü natüchametü. ³⁴Rü yexguma Tupanamaxã yadexaxügu ga Moiché rü nügü ínangegüchametü rü yemaacü namaxã nidexa nhuxmata ínaxüxü. Rü nhuxüchi yema Iraéutanüxügümaxã nüxü nixu ga yema mugü ga Tupanaxütawa nayaxuxü. ³⁵Rü yexguma yema Iraéutanüxügü nüxü daugügu ga

nax yayaḁuxrachametücüxüxü, rü nüma ga Moiché rü nügü natüchametü. Rü yemaacü nügü nixixëxë nhuxmata wena Tupanamaxã yanadexa.

.....

Ămaregü i Tupanapatacaḁ ixixü

35 ⁴Rü nüma ga Moiché rü guxüma ga Iraéutanüxügümaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —Nhaa nixĩ i ngëma Tupana tüxü muxü nax naxüxücaḁ. ⁵¡Rü ëcü pegütanüwa penade i ämaregü i Cori ya Tupanacḁ ixixü! Rü guxãma ya yíxema ínaxägüxe rü name nixĩ i túmaarü ngüchaümaxã itanaxägü. ¡Rü nua penana i úiru, rü diërumü rü bróche, ⁶rü naxchirugü i weḁracharaäcü yáuxü, rü naxchiru i dauxü i weḁrcharaxü, rü naxchiru i dauxcharaxü, rü naxchiru i lífuchi i mexechixünaxcaḁ, rü bóyitaḁagü, ⁷rü carnéruchaxmüxügü i dauxümaxã ichagüxü, rü togü i naxchaxmüxü i mexechixü, rü mürapewagü i acáchianaxcaḁ, ⁸rü chíxü i omüxüwa mexü, rü pumára i chíxüéü i chacherdóte chorü puracütanüxüeru namaxã rüngógüxü, rü pumáratexe i guwa mexü, ⁹rü nutagü ya oníchi naxcaḁ, rü naigü ya nutagü ya ngaxãëruxü nax chacherdótegüarü äëxgacüiarü türemüchiruarü meruxü yixixücaḁ! —nhanagürü ga Moiché.

.....

**Duüxügüarü ämaregü rü
ínaxüxüchi**

36 ¹Rü nüma ga Moiché rü nhanagürü: —Nhuxma nax mea yanguxücaḁ ya yima Tupanapata

rü norü ngëmaxüğü, rü pema i Becharéu rü Auriábi tá nixí i ngëma puracümaxã ipecuáxü. Rü guxãma ya texé ya tüxü natauxchaxe nax taxacürü ngëmaxüğüarü üxü cuáxe rü guxãma ya texé ya Tupana ngëma puracücax cuax tüxna äxê, rü yíxema tá tixí ya pexü rüngüxêégüxe i norü üwa —nhanagürü. ²Rü nüma ga Moiché rü naxcax naca ga Becharéu rü Auriábi, rü guxãma ga guxema tüxü natauxchaxe nax taxacürü ngëmaxüğüarü üxü cuáxe. Rü guxãma ga guxema Tupana yema puracücax cuax tüxna äxê rü tümaarü ngüchaümaxã tügü tixu. ³Rü nümagü ga yema puracütanüxü rü Moichéütawa nanayauxgü ga yema yemaxüğü ga Iraéutanüxüğü ixägüxü nax naxüğüäxücax ga guma Tupanapata rü norü yemaxüğü. Rü nüma ga Iraéutanüxüğü rü guxüma ga ngunexügu norü ngüchaümaxã yema puracütanüxüna nayaxägüxü ga norü ämaregü. ⁴Rü nümagü ga yema puracütanüxü ga guma Tupanapata ügüxü rü ínayachaxächitanü ga nax napuracüexü. ⁵Rü Moichémaxã nüxü nayarüxügüe rü nhanagürüğü: —Ngëma duüxüğü rü marü nanangupetüxêëxüchi nax toxütawa nanaäxü i norü ämaregü naxcax ya yima Tupanapataarü puracü ga Cori ya Tupana nagu unetaxü —nhanagürüğü. ⁶⁻⁷Rü yexguma ga Moiché rü duüxügüxütawa namuga nax marü yanguxü ga ämaregü, rü yemaçax marü tama nanaxwaxe nax inaxägüäxü ga norü ämaregü ga iyatüxü rü ngexüğü naxcax ga guma Tupanapata. Rü yemaacü duüxügüxü ínayachaxächitanüxêë ga Moiché yerü

yema ämaregü rü meama ningü nhüxmata ínaxüxüchimare.

.....

39 ⁴²Rü nüma ga Iraéutanüxüğü rü nanaxüğü ga guxüma ga yema Cori ya Tupana Moichéxü muxürüxü. ⁴³Rü yexguma Moiché nüxü daxgu ga nax meama yanguxêégüäxü ga yema Tupana nüxü ixuxü, rü duüxügümaxã mexü naxuegu.

Moiché nanaxü ga Tupanapata

40 ¹⁷Rü yexguma marü taxre ga taunecüwa yachocuxgux nawena ga Eyítuanewa nax ínachoxüxü, rü guma nüxíraxücü ga tauemacüarü ügügu, rü yexguma nixí ga naxügüäxü ga guma Tupanapata. ¹⁸Rü nümatama ga Moiché nixí ga naxüäxü ga guma Tupanapata, rü inanuäxü ga natapüxmaüpara. Rü yemawa nixí ga nangucuäxü ga natapüxarü caxtaparagü. Rü yemaétüwa nananucu ga norü toxcupetü. Rü yemawena nananucu ga guma norü caxtagü ga ngäxüwa ügüne. ¹⁹Rü nhüxüchi nanatüétü ga guma Tupanapata namaxã ga yema aixepewaama üxü ga naäxü. Rü yemaétügu nanatü ga yema düxétüwaama üxü ga naäxü yema Cori ya Tupana namaxã nüxü ixuxüäcü. ²⁰⁻²¹Rü yemawena ga Moiché rü nanade ga yema taxre ga nutatachinüğü ga Tupanaarü mugü nagu ümatüxü rü yema baügu nayanücu. Rü nhüxüchi nanawexcupaweru rü nayaxücuchi ga naxátaxü rü Tupanapataarü aixepegu nayaxü. Rü nhüxüchi nayatüyepexe rü yemamaxã nayadüxü ga yema baü

yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũãcü. ²²Rü yema mecha ga poũarü nuruxũ rü Tupanapatagu nayaxúcuchi norü tügü necüwaguama ga norü tüyemachiãarü düxétüwaama. ²³Rü yema mechaétügu Tupanapexegu meama nayanuma ga poũ yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũãcüma. ²⁴Rü yema omü ga úirunaxçax rü ta yema Tupanapatagu nayaxúcuchi norü toxoꝝwecüwagu ga mechaarü toꝝmãxtawa. ²⁵Rü Cori ya Tupanapexewa nananaigüxëxë ga yema omü yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũãcü. ²⁶Rü yema úirunaxçax ga pumáratexearü guchicaxũ rü tüyemachiãpexegu nanaxú ga guma Tupanapatawa. ²⁷Rü yemawa nayagu ga pumáratexë ga yixixũ yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũãcü. ²⁸Rü yemawena ga Moiché rü nanachonagü ga guma Tupanapataarü tüáxũ. ²⁹Rü nhuxüchi yema naxñnagüarü guchicaxũ ga Tupanaarü ãmaregü nawa íguxũ rü guma Tupanapatapexeguama nayaxú. Rü yema Tupanacax ínanagu ga naxñnagü rü trígutexë ga mexechixũ, yema Cori ya Tupana namaxã nüxũ ixuxũãcüma. ³⁰Rü yemawena ga Moiché rü guma Tupanapata rü ãmaregüarü ngãxũmachatexegu nayaxú ga guma

bachía ga yaxmëxpáxũ. Rü dexámaxã nanaxüãcü yaxmëxũruxũ. ³¹Rü yema bachíawa nixí ga dexá nayauxgüxũ ga Moiché rü Aróü rü nanegü nax yemawa nügü yayaxmëxgüxüçax rü nügü yayauxgücutüxüçax. ³²Rü nügü nayaxmëxgü rü nügü nayaxcutügü ga yexguma Tupanapatagu nachoxçuxgux rü yexguma ãmaregüarü guchicaxũna nangaicamagügu, yerü yemaacü nixí ga Cori ya Tupana ga Moichémaxã nüxũ yaxuxũ. ³³Rü yemawena ga Moiché rü ínanapoegu ga yema naçxtü ga guma Tupanapata rü yema ãmaregüarü guchicaxũ. Rü nhuxüchi nayaxúcuchi ga naaxarü türuxũ. Rü yemagu nixí ga yacuáxũ ga yema puracü.

**Yema caixanexũ rü
Tupanapataétügu ínarüxí**

³⁴Rü yexguma Moiché yanguxëëgu ga guma Tupanapata rü yema caixanexũ ga noxri Iraéutanüxüğüpexegu íxüchigüxũ, rü guma Tupanapataétügu ínarüxí, rü Tupanaarü ngóonexũmaxã nanapá. ³⁵Rü nüma ga Moiché rü taxucürüwama yexma naxücu yerü yema caixanexũ rü Tupanapatagu ínarüxí rü norü ngóonexũmaxã nanapá ga guma Tupanapata.
.....

LEVÍTICO

(Lewítanüxüarü puracüchiga)

Āmaregüarü guchicaxüchiga

1 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü napatawa Moichéçax naca, rü nhanagürü nüxü: ²—Ĭcū namaxā nüxü ixu i ngēma Iraéutanüxügü rü ngēxguma texé āmare choxna āxgu rü name nixī i tümaarütama wocagüwa rüçxna tümaarütama carnérgüwa choxna tanamu! ³Rü ngēma tümaarü āmare i tümaxūnatama ixixü rü woca iyatixü i taxuwama chixexü tá nixī. Rü ngēma nax tüxü namaxā chataāxēxüçax rü chapataaxtüwa ngēxmaxü i guchicaxüwa tá nixī i itayaguxü. ⁴Rü naerugu tá nixī i taxúméxü nax tüxü chanayaxuxüçax i ngēma tümaarü āmare, rü tüxü nüxü icharüngümaxüçax i tümaarü chixexügü. ⁵Rü ngēma woca i yatixü rü chapexegu tá nixī i tayawiyenaāxü. Rü ngēma Aróü nanegü i chacherdótegü tá nixī i choxna naxuaxügüxü ya yimá nagü. Rü ngēma chapataarü iāxtüwa ngēxmaxü i guchicaxü rü yimá nagümaxā tá nanamaxcuétü rü tá ínanamaxcuegu. ⁶Rü yimá chacherdóte ya çaxçax yagucü i ngēma āmare rü tá nanacauxçaxmüxü i ngēma naxüna rü

tá nanachexügü. ⁷Rü ngēma chacherdótegü tá nixī i yanaixēēgüxü ya üxü nawa i ngēma guchicaxü. ⁸Rü yima üxüwa tá nixī i ínaguxü i ngēma naxünaarü chexügüxü rü naeru rü ngēma naünütaarü chíxü. ⁹Rü yixema çaxçax ínaguxe i ngēma namachi rü name nixī i meama dexámaxā tayayauxgüxü i naünüta rü naparagü. Rü nüma ya chacherdóte rü ngēma guchicaxüwa tá ínanagu i guxüma nax chama namaxā chataāxēxüçax i ngēma naema i ngēma āmare —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Chixexügüarü ütänüruxü i āmaregü

6 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxā nidexa rü nhanagürü nüxü: ²—Ngēxguma texé chapexewa chixexü üxgux rü wüxi i taxewa tümamücüxü tawomüxēxgux, rüçxna wüxi i diēru i tümamücü tüxü namaxā nguxüxēxüçax tümamücüxü tawomüxēxgux, rü chixexü taxü. Rü ngēxgumarüxü ta ega texé tümamücüxütawa taxacüçax tangixgu,

rüexna taxacücaḡ tüxü tachixewegu nax tüxna tanaxäxücaḡ rü nhuxüchi tama tanatádeguxēegu, rü chixexü taxü. ³Rü ngēxgumarüxü ta ega texé wüxi i toxguāxaru ngēmaxü i iyarütaxuxü itayangaxgux rü itayacuxgu rü nhuxüchi nüxü tixuxgu nax tama nüxü itayangauxü, rü chixexü taxü. Rü ngēxgumarüxü ta ega notücaḡma tümamücumaxä itaxunetagu notürü tama tayanguxēegu i ngēma nüxü tixuxü, rü chixexü taxü. ⁴⁻⁵Rü ngēmacḡ ega texé ngēmaäcü chixexü üxgux, rü tá tanawoeguxēxē i guxüma i ngēma naxcaḡ tangíxü, rü ngēma toxguāxna tanapuxü, rü ngēma wüxi i taxewa tümamücüxü tawomüxēxü, rü ngēma iyarütaxuxü i nüxü itayangauxü, rü ngēma womüxēēäcü tayaxuxü. Rü naétü i ngēma naxcaḡ tangíxü rü tá norü yorana tanaxä i ngēma naxcaḡ tangíxüaru yexera, rü ngēmaäcü nhuxüchi chapexewa tá tanaga i tümaxüna i tümäaru chixexücaḡ choxna tayamuxü. ⁶Rü ngēma tümäaru i chaḡuxcaḡ timáxü rü tanaxwaxe i wüxi i carnéru i taxuwama nanhuxraxüxü nixí. Rü cumax, Pa Moichéx, rü tá cunanguü nax nanhuxraxüxü i tümäaru chixexü rü ngoxi tümäaru i cuxütawa tagaxü rü marü tümäaru chixexütanügu name. Rü ngēma naxüna rü tümäunatanüwa tá nixí i tanayaxuxü rü chacherdótxütawa tanagaxü nax chapexewa tümäaru chixexücaḡ tayaguxü. ⁷Rü ngēmaäcü yimá chacherdóte rü tá choxna nachogü nax tüxü nüxü icharüngümäxücaḡ i tümäaru chixexü. Rü chama rü aixcuma tá tüxü nüxü icharüngüma —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

**Ucuxē nax nhuxäcü
yagugüäxü i ngēma
ämaregü**

⁸Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxä nidexa rü nhanagürü nüxü: ⁹—¡Aróūmaxä rü nanegūmaxä nüxü i xu nax nhuxäcü tá yagugüäxü i ngēma naxünagü i chaḡuxcaḡ nadaixü! ¡Rü ngēma naxünagü i yagugüxü rü guxüma i ngēma chütaxü rü ngēma ämarearu guchicaxüaru áxwe ya naicüétügu nananu nax ngēxma yaxaexücaḡ! ¹⁰Rü moxüäcü paḡmama rü nüma ya chacherdóte rü tá nicuxcuchi i naxchiru i lfüchinaxcaḡ rü natüüchiru i ngēmarüütama ixixü. Rü ngēmawena rü ngēma guchicaxüwa tá nanayaxu i ngēma naxünaaru tanimuca, rü ngēma ämarearu guchicaxücüwagu tá nanagütaquexe. ¹¹Rü ngēmawena rü tá ínacuxuchi rü to i naxchirugu tá nicux. Rü ngēmaäcü wüxi i nachica i mexü i íanepechinüwa íxpemawa tá nayagü ya yimá tanimuca. ¹²Rü yima üxü ya ngēma naxünaaru guchicaxüwa naixüne rü tama name nax yaxoxü. Rü nüma ya chacherdóte rü nanaxwaxe nax naxüxüxüäxü i guxüma i paḡmama. Rü ngēxma üxüétügu tá nanaxünagü i ngēma naxüna i tá yaguxü. Rü ngēxgumarüxü ta rü ngēma tá nayagu i norü chíxü i ngēma naxünagü i duüxügü choxna äxü nax namaxä icharüngüxmüxücaḡ. ¹³Rü ngēmaäcü ya yima üxü i ämarearu guchicaxüwa naixüne rü tagutáma peyaxoxēxē —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

**Moiché rü duũxũgũpexewa
chĩxũmaxã Aróuxũ nabaeru**

8 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü nhanagĩrũ: ²—jĔcũ naxcax naca ya Aróu rü nanegũ! jRü nanutaquexẽ i ngẽma chacherdótegũchiru, rü ngẽma chĩxũ i baeruruxũ, rü ngẽma wocaxacũ i yatũxũ i chixexũarũ ütãnũcax imáxũ, rü ngẽma taxre i carnérugũ rü yimá pexchi i poũ i ngearũ pũxẽerũáxũ nãgu nucũ! ³jRü nhũxũchi chapataãxtũarũ ũcuchicagu nangutaquexexẽxẽ i guxũma i duũxũgũ! —nhanagĩrũ ga Tupana. ⁴Rü nüma ga Moiché rü nanaxũ ga yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ. Rü nümagũ ga duũxũgũ rü guma Tupanapataãxtũarũ ũcuchicagu nangutaquexegũ. ⁵Rü nüma ga Moiché rü nhanagĩrũ duũxũgũxũ: —Nhaa i nhũxmax tá chaxũxũ nixĩ i ngẽma Tupana choxũ muxũ nax chanaxũxũ —nhanagĩrũ. ⁶Rü nüma ga Moiché rü Aróucax rü nanegũcax naca rü Tupanapexewa dexámaxã nayayauxgũ. ⁷Rü yemawena rü wũxi ga maxpáxũ ga naxchirugu Aróuxũ nicũxcuchi rü mea nayachota ga norũ goyexũ. Rü nayacũxcuchi ga yema dũxétũwa ũxũ ga naxchiru. Rü yemaétũwa nayacũxcuchi ga naxchiru ga nuxũxũ ga ngechacũxũ ga lĩfũchinaxcax. Rü yema rü meama nayagota norũ goyexũmaxãtama. ⁸Rü nhũxũchi nayangaxcuchi ga yema norũ türemũxũ. Rü yema norũ türemũxũarũ chacugu nananuxcu ga guma nutagũ ga Urũ rü Tumũ. ⁹Rü nhũxũchi nayangaxcuchipatexe. Rü yema napatexecatũwa nayaxũcuchi ga wũxi ga úiru ga botachinũxũ ga nawa nüxũ nacũxgũxũ nax chacherdótegũarũ

ãẽxgacũ yixĩxũ, yerũ yemaacũ nixĩ ga Cori ya Tupana ga Moichéxũ namuxũ. ¹⁰Rü yemawena rü nüma ga Moiché rü nanayaxu ga yema chĩxũ ga baeruruxũ rü nanamaxcuetũ ga guma Tupanapata rü norũ yemaxũgũ nax yemaacũ Tupanacaxicatama yaxĩgũxũcax. ¹¹Rü yematama chĩxũmaxã nanamaxcu ⁷expũxcũna ga yema ãmaregiarũ guchicaxũ. Rü nhũxũchi yema chĩxũmaxã nanabaétũ ga yema ãmaregiarũ guchicaxũ, rü guxũma ga norũ yemaxũgũ, rü guma bachĩa ga yaxmexpáxũ. Rü yemaacũ Tupanacaxicatama nayaxĩgũxẽxẽ. ¹²Rü nhũxũchi ga Moiché rü Aróuerugu nanaba ga yema chĩxũ, rü yemaacũ Tupanaarũ puracũcax nüxũ naxuneta.

Nadábĩ rü Abiúarũ chixexũ

10 ¹Notũrũ Aróu nanegũ ga Nadábĩ rü Abiú rü wũxichigũ nanayaxu ga noxrũtama áxwepáxũ. Rü ngexcũrũcũmare ga áxwe ga tama Tupana naxwãxecũmaxã nanaxũacũgũ. Rü guma áxweétũgu nanagũ ga norũ pumáratexẽ rü nhũxũchi Tupanapexewa nanangegũ nax yemamaxã nüxũ yacuãxũũgũxũcax. Rü yemaacũ tama nayanguxẽegũ ga yema Tupana namaxã nüxũ ixuxũ. ²Rü yemacax Tupanaxũtawã ínaxũxũ ga ũxũema ga ínaguxũ. Rü Tupanapexegu nayue. ³Rü nüma ga Moiché rü Aróuxũ nhanagĩrũ: —Nhaachiga nixĩ ga yema Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ ga yexguma nhaxgux: “Rü yĩxema choxna ngaicamachaũxe rü chama rü tá tũxũ chanawex nax aixcuma chaxũinexũ. Rü guxũma i Iraéutanũxũgũpexewa tá ichanawex i

chorü pora”, nhaxgu —nhanagürü ga Moiché. Rü nüma ga Aróü rü yéma nangeaxmare. ⁴Rü nhuxüchi nüma ga Moiché rü naxçax naca ga Michaéu rü Euchapá ga Aróü nanepü ga Uyiéu nanegü, rü nhanagürü nüxü: —¡Yéa Tupanapatawa ípeyadaux i ngëma petanüxügü rü peyato i naxünegü! ¡Rü ñanechipenügu peyataxgü! —nhanagürü. ⁵Rü nümagü ga Michaéu rü Euchapá rü yéma naxí, rü yema naxchirugümaxátama nananuquegü. Rü yemaacü nayato ga naxünegü rü nayataxgü, yema Moiché namaxá nüxü ixuxürüxü.

Chacherdótegüarü puracüchiga

⁶Rü yemawena ga Moiché rü nayaxucüxë ga Aróü rü nanegü ga Erechá rü Itamá rü nhanagürü: —¡Taxütáma pegü pexixerugüxëxë rü pegüchirugu pegágüie nax ngëmaacü ipenawéxüçax i perü ngechaü naxçax i ngëma yuexü! Erü ngëxguma ngëmaacü penaxüxgux rü ngürüächí pema rü tá ta peyue rü guxütáma i duüxügümaxá tá nanu ya Tupana. Notürü name nax guxüma i ngëma togü i Iraéutanüxügü naxçax naxauxexü i ngëma taxre i norü chixexügagu Cori ya Tupana daixü. ⁷Notürü i pemax i chacherdótegü nax pexígüxü ¡rü taxütáma nüxna pexígachi ya yima Tupanapata nax tama peyuexüçax! Erü pema rü woetama Tupanaarü puracüçax pexü naxuneta, rü yemaçax chíxü i üünexümaxá pexü chibaeru —nhanagürü ga Moiché. Rü yema Moiché namaxá nüxü ixuxüacü nanaxügü. ⁸⁻⁹Rü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü nüxí Aróümaxá nidexa rü nhanagürü nüxü: —Ngëxguma

cuma rüexna cunegü ngëxma chapatagu pechocüxgux rü tama name ya wíu ya ngúcü rüexna taxacü i to i ngúxü pixaxgü. Rü nhaa pemaxá nüxü chixuxü, rü ngëma nixí i wüxi i mu i guxügütáma nagu pexíxü i cuma rü cunegü rü cutaagü. ¹⁰⁻¹¹Rü penaxwaxe i nüxü pecuax i ngëma aixcuma üünexü rü ngëma tama üünexü, rü ngëma aixcuma mexü rü ngëma tama mexü. Rü ngëmaacü tá meama penangüexëxë i duüxügü nax nagu naxíxü i guxüma i chorü mugü i Moichéwa pemaxá nüxü chixuxü —nhanagürü ga Tupana.

.....

Naxünagü i mexü rü naxünagü i tama mexü nax nangóxü

11 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxá rü Aróümaxá nidexa rü nhanagürü nüxü: ²⁻³—¡Namaxá nüxü pexu i ngëma Iraéutanüxügü rü marü name i nanangöxgü i guxüma i naxünagü i wenaxarü iyóxmüwemügüxü rü taxrepatüxü! ⁴Notürü ngëma naxünagü i wena iyóxmüwemügüxü notürü tama taxrepatüxü ¡rü taxütáma penangöx! Rü ngëxgumarüxü ta i ngëma naxünagü i taxrepatüxü notürü tama wena iyóxmüwemügüxü ¡rü taxütáma penangöx! Rü ngëmaçax i ngëma caméru rü woo wena niyóxmüwemü notürü taxütáma penangöx, erü tama nataxrepatü. Rü ngëma rü wüxi i naxüna i tama mexü nixí nax nangóxü. ⁵Rü ngëxgumarüxü i ngëma naxüna i teyóü (i nangaraxü). Rü ngëma rü wena niyóxmüwemü notürü tama nataxrepatü rü ngëmaçax tama naxüna i ngöxwa mexü nixí. ⁶Rü ngëxgumarüxü i ngëma

naxũna i lébri (i nacuéliuraxũ) rü wena niyóxmüwemü notürü tama nataxrepatü. Rü ngëmacax wüxi i naxũna i tama mexü nixĩ nax nangóxũ. ⁷Rü ngëxgumarüxũ i cuchi rü woo nataxrepatü notürü tama wena niyóxmüwemü rü ngëmacax tama name nax nangóxũ. ⁸¡Rü taxütáma penangõx i ngëma naxünagü i chachuxuxũ, rü bai nüxũ pingógümare ega nayuxgu! Erü naxũna i tama mexü nixĩgü nax penangóxũ. ⁹Rü natanüwa i ngëma choxnigü i dexáwa maxëxũ i márwa rüexna natügüwa rü tá penangõx i ngëma äxpëxátücaxwegüxũ rü ächicuxũ. ¹⁰Notürü ngëma choxnigü i ngëxpëxátücaxwegüxũ rü ngechicugüxũ ¡rü taxütáma penangõx ega woo márcüäx yixĩgu, rüexna natügücüäx yixĩgu, rüexna choxni i íxraxũ yixĩgu, rüexna choxni i taxũ yixĩgu, rü taxütáma penangõx! ¹¹¡Rü taxütáma penangõx i ngëma choxnigü i ngëxpëxátücaxwegüxũ rü ngechicugüxũ erü choxni i tama ngõxwa mexü nixĩgü! Rü ngëxguma nayuxgu ¡rü taxütáma nüxũ pingógü erü naxãüächi! ¹²Rü ngëmaäcü i guxüma i ngëma dexáwa maxëxũ i ngëxpëxátücaxwegüxũ rü ngechicugüxũ ¡rü taxütáma penangõx! ¹³Rü ngëma werigütanüwa ¡rü taxütáma penangõx i ngëma iyü rü dawü, rü dawü i márcüäx! —nhanagürü.

.....

**Ngunexũ i nagu ínaguxũ i ämaregü
i chixexüarü ütanüruüchiga**

16 ²Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichëxũ: —¡Namaxã nüxũ ixu ya cuenexë ya Aróü rü tama name i ngëürüüxũ i

ngunexüggumare nixücu nagu i ngëma nachica i üünexũ i tüyemachiücaxwena ngëxmaxũ rü bai nüxna nangaicama i ngëma baúátaxũ nax tama nayuxücax! Erü chama rü ngëma baúátaüétüwa tá changexma nawa i ngëma caixanexũ. ³Rü nüma ya Aróü rü name nixĩ i wüxi i wocaxacü i yatüxümaxã ngëxma chapataxütügu naxücu nax ngëxma yamáaxücax noxrütama chixexütanü. Rü ngëxgumarüxũ tá ta ngëma nanaga i wüxi i carnëru nax chaüxcax yaguäxücax. ⁴Notürü naxüpa nax ngëxma naxücuxũ rü name nixĩ i naxaiyaxíra rü nagu nicux i naxchiru imáxpaxũ i lífuchinaxcax i woetama ngëmacax ixixũ, rü ngëma natüüchiru i lífuchinaxcax rü ta. Rü tá nügü nigoye rü nayangaxcuchi i napatëxe i lífuchinaxcax. Erü ngëma nixĩ i naxchirügü i woetama ngëmaruxũ ixigüxũ. ⁵Rü ngëma Iraéutanüxüggütanüwa rü taxre i bóyixacü tá niyaxu, rü ngëma tá nixĩ i duüxüggüarü pecáducax choxna namuxũ. Rü ngëxgumarüxũ tá ta ngëma nanaga i wüxi i carnëru nax ngëma yaguäxücax.

.....

¹¹⁻¹²Rü nüma ya Aróü rü tá chaüxcax nayagu i ngëma wocaxacü i noxrütama chixexüarü ütanüruxũ nax nüxũ nüxũ icharüngümaxücax i noxrütama rü napatacüäxaru chixexügü. Rü nhüxüchi nüma ya Aróü rü naxünaarü guchicaxüwa tá nanayaxu ya äxwe ya naicü rü yimamaxã tá nanaxüäcu i ngëma pumáratëxearü guruüpáxũ. Rü naétü tá nanayaxu i taxreäcümexë i pumáratëxe i paacaxüchixü. Rü ngëmamaxã tá tüyemachiücaxwegu naxücu. ¹³Rü ngëma pumáratëxe rü tá chapëxewa nayagu nax

ngẽma norũ caxixũ i ngẽma pumára rü ngẽma baúátaũétügu nacaixnagüxũçax. Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i taxütáma nayuxũ ya Aróũ. ¹⁴Rü yimá nagü i ngẽma wocaxacü rü tá íxracü ngẽma nanange rü naxmexmaxã tátama yimá nagümaxã nanamaxcuétü i ngẽma naxátaxũ i ngẽma baú i norü tügü necüwawaama. Rü nhüxũchi tá nanamaxcuétü i 7 expüxcüna i ngẽma naxátaũpexewaama. ¹⁵Rü ngẽmawena rü tá nayamax i ngẽma bóyi i duũxũgüarü chixexütanü ixixũ. Rü yimá nagü rü tá ngẽma tüyemachiũçaxwena nanange. Rü ngẽma aixepewa rü yimá nagümaxã tá nanamaxcuétü rü nanamaxcupexe i ngẽma baúátaxũ ngẽma wocaxacügümaxã namaxcuãxürüxũ. ¹⁶Rü ngẽmaãcü tá nixĩ i Aróũ ngẽma nachica i üünexüwa iyanaxoxeãxũ i ngẽma chixexügu i Iraéutanüxügu nagu maxẽxũ rü ngẽma nax tama chauga naxünüexũ, rü guxüma i ngẽma togü i chixexũ i naxügüxũ. Rü ngẽmaãcü tátama nixĩ i chapexewa namexẽãxũ ya yima chapata i duũxügupataarü ngãxütanüwa ngexmane.

.....

²⁰Rü ngẽxguma Aróũ chapexewa marü namexẽngu i ngẽma nachica i üünexü rü yima chapata rü ngẽma âmarearü guchicaxũ, rü ngẽxgumawena tá wüxiexũ namu nax yagaãxũçax i ngẽma bóyi i maxũxũ. ²¹Rü ngẽma bóyierugu nanuxmexácüma tá nüxũ nixu i guxüma i ngẽma Iraéutanüxügüarü chixexügu, rü norü nuxwaxegü, rü norü pecádugü. Rü ngẽmaãcü tá ngẽma bóyiwa tá nayaxüãchi i guxüma i ngẽma duũxüguarü chixexügu. Rü ngẽmawena rü tá nüxũ naxuneta i wüxi i duũxũ nax

ínachianexüwa yataãxũçax i ngẽma bóyi. ²²Rü ngẽxguma ngẽma chianexügu yanataxuxgu, rü ngẽma bóyi rü tá nayange i guxüma i Iraéutanüxügüarü chixexügu nax ngẽma chianexüwa yawogüaxũçax.

.....

²⁹Rü nhaa tá nixĩ i wüxi i mu i guxügutáma nagu pexixũ i pemax. Rü ngẽxguma yimá 7 ya tauemaciärü 10 i ngunexüwa nanguxgu tá nixĩ i pexaurexũ. Rü tá ípeyachaxächigüxũ i perü puracüwa i guxãma i pemax i Iraéutanüxügu. Rü ngẽxgumarüxũ tá ta nanaxügu i ngẽma duũxügu i to i nachixüanecüãxgü i petanügu ächiüügüxũ. ³⁰Rü ngẽma ngunexügu tá nixĩ i pexü nüxũ icharüngümaxũ i perü chixexügu, rü ngẽmaãcü tá nixĩ i chapexewa pengearü pecáduãxgüxũ. ³¹Rü ngẽma tá nixĩ i wüxi i mu i guxügutáma nagu pexixũ. Rü pema i ngẽma ngunexügu rü tá iperüngügu rü pexauree —nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Ngunexügu ga Tupanaarü cuaxüxũ nagu naxügüxũ

23 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü nhanagürü nüxũ:

.....

⁴—Nhaagü tá nixĩ i ngunexügu i chauxçax ípexüxüchixũ i guxcüma ya taunecügu. Rü ngẽma ngunexügu rü tá nixĩ i pengutaqexegüxũ nax choxũ pecuaxüügüxũçax. ⁵Rü yimá nüxíraxücü ya tauemaciärü 14 arü yáuanecü, rü tá chauégagu penaxüchiga i ngẽma Üpetüchiga. ⁶Rü ngẽmaarü

moxũãcütama rü tá chauégagu penaxü i poü i ngearü puxẽerũãxũ. Rũ 7 i ngunexũ tá nixĩ ipenangóxũ i ngẽma poü. 7Rũ ngẽma nüxíraxũxũ i ngunexũgu rü tá çauxcax pengutaqexegü. ;Rũ taxuxütama i puracü pexüe! 8Rũ 7 i ngunexũ tá nixĩ i çauxcax peyaguxũ i perü ämaregü. Rũ ngẽma norü 7 i ngunexũgu rü tá çauxcax pengutaqexegü. ;Rũ taxuxütama i puracü pexüe! —nhanagürü ga Tupana.

Tupana nanaxã ga nüxíraxũxũ ga norü tríguarü o

9Rũ yema nhaxguwena rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ nhanagürü: 10—Nhaa ore tá nixĩ i namaxã nüxũ quixuxũ i ngẽma Iraéutanüxũgü: “Rũ ngëxguma nagu pechocuxgux i ngẽma naane i chama tá pexna chaxãxũ, rü ngëxguma peyabuxgügu i ngẽma perü trígu, rü tá perü chacherdótena penaxã i ngẽma nüxíra pebuxuxũ i norü o i ngẽma trígu.

.....

15-16Rũ ngẽma ngunexũ i nagu ngẽma chacherdótxütawa penanaxũ i ngẽma nüxíra pebuxuxũ i trígu i perü ämareruxũ, rü ngẽma ngũxchigaarü ngunexũwéama üxũ i ngunexũwa tá ipenaxügü nax peyaxugüxũ i ngunexũgü nhuxmata 50 i ngunexũwa nangu. Rũ ngẽmawena tá nixĩ i wena choxna penaxãxũ i perü ämaregü i perü trígutaniüwa” —nhanagürü.

.....

Tupanaégagu nanaxüchigagü ya naixatünaxcax ya düxenügü

33Rũ yema nhaxguwena rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxũ nhanagürü:

34—;Namaxã nüxũ i xü i ngẽma Iraéutanüxũgü i nhaa ore: “Rũ yimá 7 ya tauemacüarü 15 i ngunexũgu tá nixĩ i penaxüchigaxũ nax chauégagu penaxüxũ ya perü düxenügü ya naixatünaxcax! Rũ 7 i ngunexũ tá ngëxma nagu pepegü.

.....

41Rũ wüxichigü ya taunecügu rü ngëxguma norü 7 ya tauemacüwa nanguxgux, rü tá chauégagu 7 i ngunexũ penaxüchiga nax naixatünaxcax ya perü düxenügüne pixügüxũ. Rũ ngẽma nixĩ i wüxi i mu i guxũgutáma nagu pexixũ, rü pexacügüwa rü petaagüwa rü tá ta naxüe. 42Rũ ngẽma 7 i ngunexũgügu rü guxãma i pema i Iraéutanüxũgü rü naixatünaxcax ya perü düxenügüwa tá pengexmagü. 43Rũ ngẽmaãcü tá nixĩ i penegü rü petaagü i nüxũ nacuaxgüxũ ga yexguma Eyítuanewa pexũ íchanguxũëëxgux, rü naixatünaxcax ya perü düxenügüwa nax pexũ chamaxëëëxũ i pema i Iraéutanüxũgü. Erü chama nixĩ i perü Cori ya Tupana chixixũ” —nhanagürü ga Tupana. 44Rũ yemaacü nixĩ ga Moiché ga Iraéutanüxũmaxã nüxũ yaxuxũ nachiga ga yema ngunexũgü ga Tupanacax tá ínaxüchigüxũ.

.....

27 30—Rũ ngëxguma 10 wetaũ i penetiärü o pexũ ngëxmagu, woo trígu rüëxna woo taxacürü orix yixĩ, rü wüxi rü Tupanaarü nixĩ, erü marü nümatama nügücax ínanaxüchüchi —nhanagürü ga Tupana.

.....

NÚMEROS

(Iraéutanüxüarü ugüchiga)

Nixugü ga Iraéutanüxügü ga Chinaíwa

1 ¹Rü yexguma norü taxre ga taunecüwa nanguxgu nax Eyítuanewa ínachoxüxü, rü gumáarü taxre ga tauemacügu nixí ga Tupana ga Moichémaxã yadexaxü ga guma Tupanapatawa ga Chinaíarü chianexüwa. ²⁻³Rü Moichéxü namu rü nhanagürü: —¡Peyaxugü i guxüma i Iraéutanüxügü i nügütanüxüchigü, rü wüxi ya ípatacüãxchigü, nax nüxü pecuáxüçax i naéga rü norü mu i guxüma i ngëma yatüxügü i 20 ya taunecü nüxü ngëxmagüxü rüçxna yexeraarü taunecüãxgüxü rü marü mexü nax churaragü yixígüxü! Rü natanüxütücumüchigüga tá cunawüéga. Rü Aróü tá nixí ya cuxü rüngüxëçcü nawa i ngëma puracü. ⁴Rü ngëxgumarüxü ta rü wüxitücumüwachigü rü tá naxçax peca i wüxi i yatü i woetama ngëmatücumüwa ãëxgacü ixixü nax pexü nangüçëçxüçax. ⁵Rü nhaagü nixí i naéga i ngëma ãëxgacügü i tá pexü rüngüxëçgüxü. Rü Rubéütanüxüwa rü Erichú ya Chedeú

nane tá nixí. ⁶Rü Chimiáütanüxüwa rü Cherumié ya Yurichadáí nane tá nixí. ⁷Rü Yudátanüxüwa rü Naachóü ya Aminadábi nane tá nixí. ⁸Rü Ichacátanüxüwa rü Natanaéu ya Chuá nane tá nixí. ⁹Rü Yeburóütanüxüwa rü Eriabé ya Elóü nane tá nixí. ¹⁰Rü Yúche nane ga Efraítanüxüwa rü Ericháma ya Amiýyi nane tá nixí. Rü Yúche nane ga Manachétanüxüwa rü Gamariéu ya Pedachú nane tá nixí. ¹¹Rü Bëyamítanüxüwa rü Abidáü ya Yideóni nane tá nixí. ¹²Rü Dáütanüxüwa rü Aiyeché ya Amichadáí nane tá nixí. ¹³Rü Achétanüxüwa rü Payiéu ya Ocráü nane tá nixí. ¹⁴Rü Gáyitanüxüwa rü Eriacháfi ya Reué nane tá nixí. ¹⁵Rü Natarítanüxüwa rü Aíra ya Enáü nane tá nixí —nhanagürü ga Cori ya Tupana. ¹⁶Rü yemagü nixí ga yema norü ãëxgacüchigü ga nadexü nax natanüxügümaxã inacuaxgüxüçax.

²⁰⁻²¹Rü yexguma marü nügütanüxüchigü rü wüxi ya ípatacüãxchigü yaxugüãxgu rü nayawügüéga ga yema yatüxügü ga 20 ga taunecü nüxü yexmagüxü rüçxna

yexeraaru taunecüãxgüxü rü marü mexü nax churaragü yixigüxü. Rü norü mu rü nhaa nixi: Rü Rubéü ga Iraéu nane ga yacütanüxüwa rü 46,500 ga yatüxügü nixi ga churarawa mexü. ²²⁻²³Rü Chimiáütanüxüwa rü 59,300 nixi. ²⁴⁻²⁵Rü Gáyitanüxüwa rü 45,650 nixi. ²⁶⁻²⁷Rü Yudátanüxüwa rü 74,600 nixi. ²⁸⁻²⁹Rü Ichacátanüxüwa rü 54,400 nixi. ³⁰⁻³¹Rü Yeburóütanüxüwa rü 57,400 nixi. ³²⁻³⁵Rü Yúche nanegütanüxüwa rü Efraítanüxüwa rü 40,500 nixi. Rü Manachétanüxüwa rü 32,200 nixi. ³⁶⁻³⁷Rü Bëyamítanüxüwa rü 35,400 nixi. ³⁸⁻³⁹Rü Dáütanüxüwa rü 62,700 nixi. ⁴⁰⁻⁴¹Rü Achétanüxüwa rü 41,500 nixi. ⁴²⁻⁴³Rü Natarítanüxüwa rü 53,400 nixi. ⁴⁴⁻⁴⁶Rü yexguma Moiché rü Aróü yaxugügü wüxigu namaxã ga yema 12 ga norü ngüxëëruügü ga wüxítücumüariü äëxgacüchigü ixigüxü, rü guxüwama rü 603,550 wa nixi ga nanguxü ga yema yatüxügü ga 20 ga taunecüwa ngugüxü rü churarawa imexü.

Lewítanüxüaru puracüchiga

⁴⁷Notürü yexguma yaxugügü ga yema yatügü ga marü churarawa imexü rü yema Lewítanüxügü rü tama nixugü ga natanüwa. ⁴⁸Yerü ga Cori ya Tupana rü marü Moichémaxã nüxü nixu rü nhanagürü nüxü: ⁴⁹“Ngëxguma tá cuyaxugü i Iraéutanüxügü ;rü taxütáma cuyaxugü i ngëma Lewítanüxü ixigüxü! ⁵⁰Rü ngëma Lewítanüxügü rü chapatawaaru puracütanüxü tá cuyaxigüxëxë nax nüxna nadaugüxüçax ya yima chapata rü norü ngëmaxügü. Rü ngëxguma ngextá penangegüga ya yima chapata, rü nümagü tá nixi i

ínangexechigüãxü namaxã i guxüma i norü ngëmaxügü i namaxã çaxüçax napuracüxë. Rü nümagü rü tá chapataxü ínapemaeguächí”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Caixanexü ga Tupanapataétiüga írüxixüchiga

9 ¹⁵Rü yexguma yanguxgu ga guma Tupanapata, rü yema ngunexügü rü wüxi ga caixanexü naétiüga ínarüxi. Rü yáuanecü rü naétiwa nangoxoxü ga üxiemarixü ixixü, rü nayexmaecha nhüxmata yangóonexümare. ¹⁶Rü guxüguma yemaacüãxü nixi, rü yexguma ngunecü rü caixanexü nixi ga naétiüga írüxixü ga guma Tupanapata, rü chütacü rü nhama üxiemarixü nixi ga naétiwa ngoxoxüxü. ¹⁷Rü yexguma guma Tupanapataétiwa iyachüxüächixüga ga yema caixanexü, rü nüma ga Iraéutanüxügü rü inaxiächixü ga nax inaxixü. Rü yema íyachaxächixüwa ga yema caixanexü, rü yéma nayachaxächitanü, rü yexma napegü. ¹⁸Rü yexguma Cori ya Tupana namaxã nüxü ixuxgu ga nax inaxiächixü rü inaxiächi. Rü yexguma namaxã nüxü yaxuxgu ga nax inachoxü rü yexma narücho. Rü yexguma yema caixanexü Tupanapataétiwa yexmaechagu rü tama inaxi.

.....

Tupana rü Iraéutanüxügümaxã nanaxuegu nax namachi tá nüxna naxãxü

11 ⁴Rü yema Iraéutanüxügü rü nhuxre ga Eyítuanecüãxgümaxã narüxücutanü, rü yema duüxügü nixi ga

nüxna cuaxächieüü ga yema ñna ga Eyítuanewa nangõxgüü. Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü düxwa yemaga naxĩnüe rü yemaçax nidexagü rü nhanagürügü: —Chierü tüxü nangexmagu i namachi nax nangõxüçax. ⁵Rü nhuxäcü nüxna tacuaxächie ga yema choxni ga chíxü ga ngetanüácüma ingõxgüü ga Eyítuanewa. Rü ngëxgumarüxü ta nüxna tacuaxächie ga nhuxäcü nangõxü ga pepínu, rü meráü, rü chabúragü rü áyu. ⁶Notürü i nhuxmax rü taiyamaxã nua tayuechaü, erü nataxuma i to i taxacü i nüxü idauxü rü manáxicatama —nhanagürügü. ⁷Rü yema maná rü nanachicúriachireraxü rü nadexra nhama taxacü i dextragüxürüxü. ⁸Rü nüma ga duüxügü rü nanade ga yema maná ga dauxüwa rüyixiixü. Rü nhuxüchi nayacamügü rü nanamuxragü rü nhuxüchi nayaxütachinü. Rü yema maná rü nhama chíxüwa ínaguxürüxü nixí ga naaca. ⁹Rü chütacü ga yexguma nanguxgu ga cherena ga yema ínapegüxüétügu, rü yexguma ta nixí ga nayixü ga maná. ¹⁰Rü nüma ga Moiché rü nüxü naxĩnü ga Iraéutanüxügü ga naãxpatawachigü nax yema ñnacax yadexagüxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yemaçax poraacü nanu rü yexgumarüxü ta ga Moiché. ¹¹Rü nüma ga Moiché rü Tupanaxü nhanagürü: —Chama nax curü duüxüchirex chixixü ¿rü taxacüçax tama chamaxã cutaãxë rü ngëmacax chauuchaama choxü cunangenagüxëxë i nhaa duüxügüarü guxchaxügü? ¹²¿Ëxna chauxacügü nixígü rü ngëmacax choxü cumuxü nax nhama õxchanagürüxü chayagagüxü i

nawa i ngëma naane ga nüxcüma torü oxigümaxã nüxü quixuxü? ¹³¿Rü ngextá tá namachi choxü ta iyangaüxü nax chanachibüexëxüçax i guxüma i nhaa duüxügü? Rü auxeäcüma nixí i choxü yacaaxügüechaxü rü nhagüxü choxü: “¡Rü torü ngõxruxü i namachi toxna ta naxã!” nhagüxü. ¹⁴Rü chama rü marü tama choxü natauxcha nax chaxica namaxã ichacuáxü i nhaa duüxügü. Erü ngëma puracü rü nata rü ngëmacax taxucürüwa chaxica chanaxü. ¹⁵Rü ngëxguma tá ngëmaäcü chamaxã quixixgu ;rü noxtacüma choxna nayaxu i nhaa chorü maxü, ega choxü cungechaüxgu! Rü ngëmaäcü tá marü taxütáma chauuchaama chayangenagü i nhaa duüxügüarü guxchaxügü —nhanagürü ga Moiché. ¹⁶Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nangäxü rü nhanagürü: —¡Ëcü nanutaquexe i 70 i norü äëxgacügü i Iraéutanüxügü i duüxügü naga ínüexü, rü chapatawa nagagü! ;Rü ngëma choxü namaxã yariungüxëxë! ¹⁷Rü chama rü tá ngëxma ícharüxí, rü ngëma tá cumaxã chidexa. Rü tá ngëma äëxgacügüna chanaxã i ngëma chauãxë i cuwa ngëxmaxü nax nümagü cuxü nangüxëëgüxüçax nax namaxã inacuaxgüxü i nhaa duüxügü. Rü ngëxguma rü marü taxütáma cuxica namaxã icuçaçax. ¹⁸¡Rü nhuxüchi namaxã nüxü ixu i duüxügü nax nügü yamexëëgüxüçax naxçax i moxüarü ngunexü, rü ngëmaäcü tá nixí i namachi tá nangõxgüxü! Erü marü nüxü chaxĩnü nax auxeäcüma nhagüxü: “¿Nhuxcü ngexü yixí i namachi rü ta ingõxgü? Rü narümemae nixí ga Eyítuanewa

iyexmagügu”, nhagüxü. Rü marü name rü chama tá namachi nüxna chaxã nax nangõxgüaxüçax. ¹⁹Rü taxütãma wüxitama i ngunexü nanangõxgü rü bai i taxre, rü bai i 5, rü bai i 10, rü bai i 20 i ngunexüguxicatama tá nanangõxgü. ²⁰Rü wüxi ya tauemacüxüchi tá nixí i namachi nangõxgüxü nhuxmatãta naemamaxã yangüãtanücüxüx rü nawa naxoégagü erü choxü naxoe i chamax i Cori ya Tupana nax natanüwa changexmaxü. Rü naxauxeãcúma rü chapexewa nhanagürügü: “¿Rü taxaciçax ga Eyítuanewa íchoxüxü?” nhanagürügü —nhanagürü ga Cori ya Tupana. ²¹Rü yexguma ga Moiché rü Tupanaxü nangãxü rü nhanagürü: —Rü ngëma duüxügü i chawe rüxixü rü 600,000 i yatügü nixígü. ¿Rü nhuxãcü nüxü quixuxü rü wüxi ya tauemacü tá nixí i namachi toxü cungõxëxü? ²²¿Rü ngextã nangema i ngëma muxü i carnérügü rü wocagü nax ngëma tadaixüçax rü guxaxü yangumachixüçax? Rü woo chi guxüma i choxni i taxü i taxtücüçax nüxna ixãxgu rü taxüchima nüxü ningu —nhanagürü. ²³Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxü rü nhanagürü: —¿Cuma nagu curüxínügu i ngëma chorü pora rü naxíraxü? Rü nhuxmax tá nüxü cudau nax aixcuma tá yanguxü i ngëma nüxü chixuxü —nhanagürü.

³¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü ínananguxëxë ga wüxi ga tacü ga buanecü ga márwa ne buemacü. Rü gumaemagu ínangugü ga muxüchixü ga ngugagü rü yema ínapegüxügü nayi rü namaxã naxãanemare nhuxmata wüxi i

ngunexü itixü ga nax namaxã naxãanemarexü. Rü wüxi ga métruwa nangu ga norü yaxcü ga nügüétügu nax nayixü. ³²Rü guxüma ga yema ngunexügu, rü guxüma ga yema chütaxügu rü moxüãciarü ngunexügu rü nüma ga duüxügü rü nanade ga yema ngugagü. Rü guxema rü noxremaexü dexe rü 10 chita tüxü nayexma. Rü yema ínayexmagüxüãxtügu tayapagü. ³³Notürü yexguma yexwacax nüxü nangõxnetagügu ga namachi ga yema ngugagü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü duüxügümaxã nanu, rü nanayuexëxë ga muxüma. ³⁴Rü yemacax nixí ga Quibrüchi-Táwamaxã naxüéagüãxü, yerü yexma nixí ga natãxgüxü ga yema duüxügü ga õnaguxicatama rüxínüexü.

Moiché rü Canaãanewa nanamugü ga 12 ga ngugütaeruügu

13 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã nidexa rü nhanagürü: ²—¿Ëcüc, Canaãanewa namugü i 12 i yatügü nax ngëma yangugütaegüxüçax, erü ngëma naane tá nixí i pexna chaxãxü i pema i Iraéutanüxügü! ¿Rü wüxitücumüwachigü rü inamuãchi i ngëma norü ãëxgacü ixixü! —nhanagürü ga Tupana. ³Rü nüma ga Moiché rü yema chianexü ga Paráügu ãégaxüwa inanamuãchitanü ga yema ãëxgacügü yematama Tupana namaxã nüxü ixuxürüxü. Rü guxüma ga yema 12 rü natanüxügü ga Iraéutanüxügü nüxü ngechaüügüxü nixígü.

¹⁷Rü nüma ga Moiché rü nayamugü ga yema yatügü nax Canaáanewa naxixûcax rü yéma yangugütaegüxûcax. Rü nhanagürü nüxû —;Ngêma chianexû i Neguébiguama pexî rü ínamáxpûxanexûwa pechopetü! ¹⁸Rü tá penangugü i ngêma naane, rü yima ñane rü ngoxi naporae i ngêma duûxûgü i ngêxma áchiûgüxû rüexna tama, rü ngoxi namu rüexna tama. ¹⁹Rü tá penangugügü ya yima norü ñane rü ngoxi düxenügümare yixî rüexna mea ínapoxegügü, rü ngêma naane i nawa nangexmagüxû rü ngoxi mexû i waixümü yixî rüexna tama. ²⁰Rü tá penangugü rü ngoxi nawaxmüane rüexna tama. Rü ngêxgumarüxû ta penangugü rü ngoxi nanaixnecüá rüexna tama. ;Rü tauxû ípemuûexû! Rü nua tá penge i ngêmacüãx i nanetüarü o —nhanagürü ga Moiché. Rü yema naanewa rü meama nüxíraxûxû ga norü úwaarü o idauxgu nixî ga yexguma Moiché yéma namugüga ga yema yatügü ga ngugütaewa yéma íxû. ²¹Rü yema yatügü rü yéma naxî rü nayangugügü ga yema nachixûane. Rü súwaama ga chianexû ga Chí íyexmaxûwa inanaxügüe ga nax nangugügüãxü ga yema naane rü nhûxmata ñane ga Réubiwa nangugü ga nórciwaama ga ñane ga Amáarü ngaicamána. ²²Rü yema chianexû ga Neguébiwaama nachocu rü nhûxmata ñane ga Ebróüwa nangugü. Rü guma ñanegu nixî ga naxáchiûgüxû ga Aimáütanüxügü, rü Checháitanüxügü rü Tamáitanüxügü ga Enáquitaagü ixígüxû. Rü guma ñane ga Ebróü rü marü nüxcüma naxü. Rü marü 7 ga taunecü

nüxíra naxü naxûpa ga guma ñane ga Yoá ga Eyítuanewa yexmane. ²³Rü yema ngatexû ga Ecúwa nangugü, rü yéma nayadaegü ga wüxi ga úwamaxûchacüxü ga tárexex úchixûarü oóxû. Rü wüxi ga naiwa nayawexgü rü yemaacü nügümaxá nayangetaûgü. Rü orix ga fígu rü orix ga boxra rü ta ningegü. ²⁴Rü yema ngatexû rü Ecúgu nanaxüégagü naxcax ga yema úwarexe ga yéma yadaegüxû ga yema Iraéutanüxügü. ²⁵⁻²⁶Rü 40 ga ngunexû ningegü ga nax nangugüanegüãxü. Rü yemawena rü naxcax nawoegu ga yema nachica ga Cáyi ga Paráuarü chianexûwa yexmaxû yerü yéma nixî ga nayexmagüxû ga Moiché rü Aróü rü guxûma ga Iraéutanüxügü. Rü nüma ga yema ngugütaewa ne íxü rü nüxû nixugügü ga guxûma ga yéma nüxû nadaugüxû. Rü nüxû nanawexgü ga yema nanetüarü o ga yema nachixûanewa ne nangegüxû. ²⁷Rü Moichémaxá nüxû nixugüe rü nhanagürügü: —Marü nawa ne taxî i ngêma naane i nawa toxû cumugüxû. Rü aixcuma nixî i ngêma naanewa rü guxûwama nangexmaxû i nabüane i mexû rü taguma nataxuxû. Rü nhaagü nixî i ngêma nanetügü i ngêma muxû. ²⁸Notürü ngêma duûxûgü i ngêxma áchiûgüxû rü nipora, rü yima norü ñanegü rü nita rü ínapoxegügü. Rü to ga yéma nüxû tadauxû nixî ga guma Enáquitaagü i nariúitama imáchanexûchixû. ²⁹Rü ngêma Neguébianewa rü ngêxma naxáchiügü i ngêma Amaréchitanüxügü. Rü ngêma ínamáxpûxanexûgu rü naxáchiügü i ngêma Etéutanüxügü rü

Yebuchéutanüxügü rü Amuréutanüxügü. Rü márcutügu rü natü i Yurdáücutügu nixí i naxächüügüxü i Canaáanecüâxgü —nhanagürügü. ³⁰Rü yexguma ga wüxi ga yema ngugütaeruxü ga Carébi rü nanachianexêxê ga yema duüxügü ga Moichépezewa yexmagüxü rü nhanagürü: —¡Ngíxã tóxrüxü tayaxíxêxê i ngêma naane, erü yixema rü tüxü natauxcha nax tóxrüxü yaxíxêxêxü! —nhanagürü. ³¹Notürü ga yema togü ga namücügü rü nanangäxügü rü nhanagürügü nüxü: —Tama nixí i namexü nax namaxã yigü idaixü i ngêma duüxügü, erü nüma rü tá tüxü narüporamaegü —nhanagürügü. ³²Rü yexguma ga yema togü ga Carébimücügü rü nüxü nixugüe nax nachixexü ga yema naane rü nhanagürügü: —Rü ngêma nachixüane i nawa ngugütaewa ne taxíxü rü tama mexü nixí. Rü ngêma naane ga tayangugüxü rü nachuxu rü ngêmagagu muxüma i ngêma naanegu ächiügüxü i duüxügü rü nayue. Rü nhuxüchi guxüma ga yatüxügü ga yéma nüxü tadauxü rü nitaxüchi. ³³Rü nüxü tadaugü ga Enáquitánüxü ga itaxüchixü rü máchanexüchixü. Rü yemaçax ga toma ga naxütawa nax togü tadaugüxü rü tanamunügüraxümare. Rü nümagü rü ta yemaacütama toxü nadaugü —nhanagürügü.

**Nüma ga Iraéutanüxügü rü tama
Cori ya Tupanaga naxínüechaü**

14 ¹Rü yexguma yema ngugütaewa ne íxüarü orexü naxínüegu ga yema Iraéutanüxügü rü aita naxüe, rü yema chütaxü rü axugu

ningunexügü. ²Rü guxüma ga nümagü rü chixri Moiché rü Aróuchigagu nidexagü, rü nhanagürügü: —Narümemaie chi nixí ga Eyítuanegu nax iyuexü rüexna nuxã ínachianexügu rü tama ngêma naane i yangugügüxügu nax iyuexü. ³Rü taxacüwa ya Cori ya Tupana i ngêma nachixüanewa tüxü nagagüxü nax ngêxma daigu iyuexüçax, rü taxmãxgü rü taxacügü rü tóru uanügümexêgu tayixüçax? Rü narümemaie nixí i Eyítuanecãx tawoegu —nhanagürügü. ⁴Rü yexguma ga wüxichigü nügümaxã nhanagürügü: —Ngíxã nüxü taxuneta i wüxi i tóru äêxgacü nax tamaxã inacüaxüçax rü ngêmamaxã Eyítuanecãx iwoeguxüçax —nhanagürügü. ⁵Rü yexguma ga Moiché rü Aróu rü nhaxtüanegu nanangücuchitanü napëzewa ga guxüma ga duüxügü. ⁶Rü nüma ga Yuchué rü Carébi ga yema naane ngugügüxü rü norü ngechaümaxã nügü narügáutechirügü. ⁷Rü nhanagürügü nüxü ga guxüma ga yema Iraéutanüxügü: —Ngêma naane ga ítayadaugüxü rü naane i mexü nixí. ⁸Rü nüma ya Tupana rü tá tüxü narüngüxêxê rü tüxü nanatauxchaxêxê nax ngêma naanegu ichocuxü. Rü tá tüxna nanaxã nax tóxrüxü yixíxüçax. Rü ngêma nachixüanewa rü nhama dexárüxü taguma nataxu i òna i mexü. ⁹Notürü i pemax rü tama name nax Cori ya Tupanamaxã penuexü rü tama name i nüxü pemuüe i ngêma nachixüanecüâx i duüxügü. Erü nümagü rü tá nhama poü i ngóxürüxü tá tüxü nixígü i taxçax erü nataxuma i texé nax nüxna dauxü. Notürü i yixema rü tüxü nangexma ya

Cori ya Tupana ya tuxna daucü. ¡Rü tauxü i pemuñexü! —nhanagürügü. ¹⁰Rü woo yemaxü nax naxñüexü ga duñxügü rü nanueama rü nutamaxã ínanamuxüchigüchaü. Notürü ga Cori ya Tupanaarü üüne rü yéma nangox ga guma Tupanapatawa napexewa ga guxüma ga Iraéutanüxügü. ¹¹Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü:

—¿Nhuxguxüratáta nixí i choxü ínaxñüexü i nhaa duñxügü? ¿Rü nhuxguxüratáta nixí i nüxü naxoexü nax tama choxü yaxögüaxü rü woo nüxü nax nadaugüxü ga yema mexügü ga chaxüxü? ¹²Rü naxçax tá núma chanamu i wüxi i daweane i nawa nayuexü nax ngémaacü tama nawa nangugüxüçax i ngéma naane. Notürü cuwa tá nixí i ichanangoxëëxü i to i duñxügü i nhaa duñxügüxü rümumaexü rü rüporamaegüxü —nhanagürü.

¹³⁻¹⁴Notürü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanaxü nangäxü rü nhanagürü: —Notürü ngéma Eyítuanecüãxgü rü meama nüxü nacuaçgü ga curü poramaxã nax ícunguxüxëëxü ga nhaa duñxügü. Rü ngëxguma ngéma Eyítuanecüãxgü nüxü cuaxgügu i ngéma nhaa duñxügümaxã cuxüxçhaüxü rü tá Canaãanecüãxgümaxã nüxü nixugüe, rü nümagü rü tá ta nüxü nacuaçgü. Rü nümagü i ngéma Canaãanecüãxgü rü marü nüxü naxñüe nax cuma rü natanüwa cungexmaxü i ngéma Iraéutanüxügü, rü cugü naxçax cungoxëëxü, rü cuma i guxüguma ngéma caixanexüwa naétüwa cungexmaxü, rü ngéma caixanexügu napexe quixüxü i ngunecü rü üxiemagu

i chütacü. ¹⁵Notürü ngëxguma tá cunadaixgu i nhaa chautanüxügü rü ngéma torü uanügü i cuxü cuáchigagüxü rü tá nhanagürügü: ¹⁶“Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü naguxcha nax nawa nangugüxëëaxü i ngéma naane ga namaxã ínaxunetaxü, rü ngémaçax nixí i ínachianexügu tuxü nayuexëëaxü”, nhanagürügü tá. ¹⁷Rü ngémaçax nixí, Pa Corix, i namexü nax icunawëxü i curü pora yema tomaxã nüxü quixuxüüütama. ¹⁸⁻¹⁹Rü woo nüxü quixu nax tama nüxü cuxüpetümarexü i ngéma chixexü ügüxü rü cunapoxcuxü i ngéma nanegü rü natagü nagagu i nanatügüarü chixexü, notürü nüxü quixu ta nax tama cunuxwaxexü rü nataxüchixü i curü ngechaü rü toxü nüxü cungechaüxü i torü chixexü. Rü ngémaçax cuxü chacaçxü nax nüxü nüxü curüngümaxü i nhaa duñxügüarü chixexü, yerü marü yaxna namaxã cuxñü ga yexguma Eyítuanewa ínachoxügutama nhuxmata nua nhaa nachicawa nangugü —nhanagürü ga Moiché.

**Cori ya Tupana rü tama
nayanaxoxëxë ga duñxügü notürü
taxütáma nawa nangugü ga yema
naane ga namaxã ínaxunetaxü**

²⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nangäxü rü nhanagürü: —Marü name. Chama rü tá nüxü nüxü charüngüma i ngéma duñxügüarü chixexü ngéma cuma choxna naxçax cucaçxürüxü. ²¹⁻²³Notürü ngéma nax aixcuma yixixü nax chamaxüxü rü guxü i nhama i naanewa nax changexmaxü, rü ngëxgumarüxü tá ta aixcuma nixí nax

taxúetáma ya yíxema Iraéutanüxügü ga
nüxü daugüxe ga yema chorü üüne rü
yema mexügü ga chaxüxü ga
Eyítuanewa rü nua ínachianexüwa, rü
bai tá ya wüxie ya yíxema duëxëgü nüxü
daugüxü i ngëma naane ga tümaaru
oxigümaxä nüxü chixuxü. Rü bai tá ya
wüxie ga choxü ügümarexe rü choxü
oexe rü tama chauga ñünexe nüxü tadau
i ngëma naane. Rü bai tá ya wüxie. ²⁴Rü
yimá chorü duü ya Carébiicatama nixí
ya mexügu rüxññü rü aixcuma chauga
ññü. Rü ngëmacax yimáxüxicatátama
nixí i ngëxma chaxücuxëëxü nawa i
ngëma naane ga yangugüxü. Rü ngëma
nataagü rü ngëxma tá naxächüügü.

.....

²⁷Notürü ngëma togü i Iraéutanüxügü i
chixri chauchiga idexagüxü ¿rü
nhuxguxüratáta yaxna namaxä
chaxññüxü nax chauga naxññüxüçax?
²⁸Rü ngëmacax i ngëma duüxügü i
naxçax ícagüxü nax nua ínachianexügu
nayuexü ;rü namaxä nüxü ixu rü chama
ya Cori ya Tupana rü ngëma nümatama
naxçax ínacagüxüäcü tá naxçax chanaxü!
²⁹Rü guxüma i ngëma duüxügü i 20 ya
taunecüwa ngugüxü i chixri chauchiga
idexagüxü rü tá nuxä ínachianexügu
nayue. ³⁰Rü bai tá i wüxi i ngëma
duüxügü nagu nachocux i ngëma naane i
pemaxä nüxü chixuxü. Rü Carébi rü
Yuchuéicatama tá nixí i ngëma ngugüxü
—nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

**Iraéutanüxügüxü narüporamae ga
norü uanügü**

³⁹Rü yexguma yema
Iraéutanüxügümaxä nüxü yaxuxgu ga

Moiché ga yema Cori ya Tupana
namaxä nüxü ixuxü, rü guxüma ga
nüma rü poraäcü nangechaügü. ⁴⁰Rü
yema ga ngunexüaru moxüäcü rü
paxmamaxüchi ínarüdagü rü inaxíächi
nax ínachööchixüçax ga yema
ínamáxpüxanexüwa. Rü nhanagürügü:
—Marü núma tangügü. Rü aixcuma nixí
nax chixexü taxüxü, notürü i nhuxmax
rü marü ítamemare nax nawa íxíxü i
ngëma naane ga Cori ya Tupana tamaxä
nüxü ixuxü —nhanagürügü. ⁴¹Notürü
ga Moiché rü nhanagürü nüxü:
—¿Tüxcüü tama naga pexññü i Cori ya
Tupanaaru mu? Rü ngëma nagu
perüxññüxü rü taxütáma mea pexü
ínguxuchi. ⁴²Rü tama name nax
ipexíamaxü, erü ya Cori ya Tupana rü
tama napexütágu. Rü ngëma perü
uanügü rü tá pexü narüporamaegü.
⁴³Rü yéa pepexewa rü ngëma pexü
nanangüxëëgü i Amaréchitanüxügü, rü
Canaáanecüäxgü nax pemaxä nügu
nadaixüçax rü pexü nayuexëëxüçax. Erü
pema rü nüxna pexígachi ya Cori ya
Tupana rü ngëmacax i nüma rü marü
tama pexütawa nangexma —nhanagürü.
⁴⁴Rü nüma ga Moiché rü yema
ínapegüxügütama narüxäññü namaxä ga
yema baú ga Tupanaaru mugü nawa
yexmaxü. Notürü ga nümagü ga
Iraéutanüxügü rü ínachööchiana ga
máxpüneanewa. ⁴⁵Notürü yexguma
yéma nangugügu rü nümagü ga
Amaréchitanüxügü rü Canaáanecüäxgü
ga yexma áchiügüxü rü nanadai. Rü
nawe nangëgü rü nhuxmata Ómawa
nayawogü. Rü yemaacü nüxü
narüporamaegü.

.....

Tama Moichéga naxínü ga Coré

16 ^{1,2}Rü Moichémaxã nanu ga wüxi ga Lewítanüxü ga Corégu áégaxü. Rü nüma ga Coré ga Yichá nane rü Coáchitaxa nixí. Rü Coréwa naxügü ta ga tamaepüx ga yatügü ga Rubéütanüxü, ga Datáü rü Abiráü ga Eliábi nanegü, rü Óü ga Peréchi nane. Rü yemawaama nügü naxügüxëxë ga 250 ga Iraéutanüxügü ga áëxgacügü ixígüxü ga duüxügümaxã icuaxgüxü rü duüxügü mea naga ñnüexü. ³Rü guxüma ga yemagü rü nangutaquexegü rü Moichémaxã rü Aróúmaxã narüxutagagü rü nhanagürügü: —Marü tama nixí nax pexica tomaxã ipecuáxü, yerü ga Tupana rü guxãxüma nixí ga nadexü. Rü ngëmacax ya Cori ya Tupana rü tamaxã nanuxma i guxãma i yixemax. ¿Rü tüxcüü i pemax i Tupanaarü duüxügüétüwa pegü pexügüxëxëchaü? —nhanagürügü. ⁴⁻⁵Rü yemaxü naxínügu ga Moiché rü nhaxtíanegu nayangücuchi rü Coréxü rü yema nawe rüxixüxü nhanagürü: —Moxü päxmama rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá tüxü nüxü nacuaxëxë rü texë tixí ya noxrü ixíxe rü tüxü naxunetaxe nax napëxewa tayaguxüçax i ámaregü —nhanagürü.

.....

¹²Rü nhüxüchi ga Moiché rü naxçax nangema ga Datáü rü Abiráü ga Eliábi nanegü ixígücü. Notürü ga nümagü rü Moichéxütawa namugagü rü nhanagürügü: —Tama cuxütawa taxíxchaü. ¹³¿Ëxna cuxçax rü wüxi ga ñnüca nixí ga toxü nax ícugaxüxü nawa ga Eyítuane ga mexü ga ñna taguma

ítaxuxüwa nax nuxã ínachianexügu toxü cuyuexëxüçax? ¿Rü ngëmaacü i cunaxwaxexü nax torü áëxgacü quixixü? ¹⁴Rü tama aixcuma nixí i nawa toxü cugagüxü i ngëma naane i mexü i ñna taguma ítaxuxüwa, rü tama toxna cuyaxächigü i torü naane rü úwanecügü. ¿Rü cuma nagu curüxínügu rü nhaa duüxügü rü ningexetü nax cuma ícunaxwaxexüwa cunagagüxüçax? Rü taxütama cuxütawa taxí —nhanagürügü. ¹⁵Rü yexguma ga Moiché rü poraacü nanu, rü Cori ya Tupanaxü nhanagürü: —Tama chanaxwaxë i nüxü cunayaxu i ngëma duüxügüarü ámaregü. Erü chama rü taguma nhuxgu wüxi i norü búru nüxna chayaxu, rü bai i nhuxgu wüxíemaxã chixexü chaxü —nhanagürü. ¹⁶Rü nhüxüchi Coréxü nhanagürü: —Moxüarü ngunexügu rü chanaxwaxë i nua Cori ya Tupanapëxewa pexí namaxã i cutanüxügü. Rü Aróú rü tá ta nangexma. ¹⁷Rü guxãma i pema i 250 i duüxügü pexígüxü, rü name nixí i wüxichigü nua penange i perü pumáratëxearü guruxü i pumáratëxemaxã pexüaçaxü. Rü Aróú rü ta ngëxgumarüxü tátama nanaxü —nhanagürü. ¹⁸Rü yemaacü wüxichigü nanayauxgü ga norü pumáratëxearü guruxü. Rü áwe ga naicümaxã nayaxüacu rü nhüxüchi pumáratëxë naétü nagügü. Rü yemaacü Tupanapataarü ñaxgu nayachigü namaxã ga Moiché rü Aróú. ¹⁹Rü nüma ga Coré rü Moichémaxã rü Aróúmaxã nananuexëxë ga duüxügü. Rü yemaçax Tupanapatapëxegu nangutaquexegü ga guxüma ga yema duüxügü. Rü

Tupanaarü üüne rü naxçax nangox.
²⁰⁻²¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichémaxã rü Aróúmaxã nhanagürü: —¡Pexígachi natanüwa i ngéma duüxügü! Erü nhuxmatátama chanadai —nhanagürü. ²²Notürü nüma ga Moiché rü Aróú rü Tupanapexegu nhaxtúanegu nanangücuchitanü rü nhanagürügü nüxü: —Pa Tupanax, cuma nax cunamaxëxëxü i guxüma i duüxügü, rü tama name i wüxitama i duüxüarü chixexügagu rü guxüma i duüxügümaxã cunu —nhanagürügü. ²³⁻²⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nangäxü rü nhanagürü: —¡Namaxã nüxü i xu i guxüma i Iraéutanüxügü rü ínachoxü nawa ya yima napatagü ya Coré rü Datáü rü Abiráü nawa ngëxmagüne! —nhanagürü. ²⁵Rü yexguma ga Moiché rü inaxüächi. Rü nawe narüxí ga Iraéutanüxügüarü äëxgacügü. Rü Datáü rü Abiráü íyexmagüxüwa naxí. ²⁶Rü nüma ga Moiché rü duüxügümaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —¡Nüxna pexígachi ya napatagü i nhaa duüxügü i chixexügu rüxínüexü! ¡Rü taxütáma nüxü pedáü i norü ngëmaxügü nax tama naxruxü norü chixexügagu peyuexüçax! —nhanagürü.

.....

³¹Rü yexguma Moiché rüchianegu ga nax yadexaxü, rü ga waixümü rü ningex napatatüüwa ga yema duüxügü. ³²Rü yexma nayicu ga guxüma ga yema duüxügü ga Coréweama rüxixü, wüxigu namaxã ga naxacügü rü naxmaxgü rü guxüma ga norü yemaxügü. ³³Rü maxëxüma yema waixümü ga ingëxügu nayicu namaxã ga norü yemaxügü. Rü

nhuxüchi ga yema waixümü rü nüguna naxü. Rü yemaacü yema Iraéutanüxügütanüwa inayarüxo ga yema duüxügü.

.....

⁴¹Rü yemaarü moxüäcü rü guxüma ga yema Iraéutanüxügü rü inanaxügüe ga Moiché rü Aróúchiga nax chixri yadexagüxü. Rü nhanagürügü: —Pema rü penadaimare i nhaa Cori ya Tupanaarü duüxügü —nhanagürügü. ⁴²Rü guxüma ga yema duüxügü rü Moichéxü rü Aróúxü ínachomaeguächi rü yéma niporagatanücüxü. Notürü ga nüma ga Moiché rü Aróú rü Tupanapatawaama naxí. Rü yexgumatama yema caxixü ga Cori ya Tupana nawa yexmaxü rü napataétügu ínaxüxí, rü norü üünemaxã nayadüxü. ⁴³⁻⁴⁴Rü nüma ga Moiché rü Aróú rü Tupanapataarü ücuchicawa nangugü rü yexma nayachigü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nhanagürü: ⁴⁵—¡Pexígachi natanüwa i ngéma duüxügü, erü nhuxmax tátama chanadai! —nhanagürü. Rü nüma ga Moiché rü Aróú rü yexgumatama nhaxtúanegu nayangücuchitanü. ⁴⁶Rü nüma ga Moiché rü Aróúxü nhanagürü: —¡Nua nange i curü pumáratexearü guruxü, rü áxwe i naxünagüarü guruxüwa cuyaxucümaxã naxüäcü, rü nhuxüchi pumáratexë ngëxma ta nagü! ¡Rü nhuxüchi paxa duüxügü íngexmagüxüwa naxü rü ngéma duüxügüçax nüxna nachogü ya Tupana nax nüxü nüxü nangümaxüçax i norü chixexügü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü poraacü nanuxüchi, rü ngéma daaweane i namaxã nadaiaxü rü marü

inaxügü —nhanagürü. ⁴⁷Rü nüma ga Aróü nanaxü ga yema Moiché namaxã nüxü ixuxü. Rü paxa inanhaächi rü yema duïxügü íngutaqexexüwa naxü. Rü yema daaweane ga Tupana yéma muxü rü marü natanüwa nangu ga duïxügü rü marü poraácüma ta nayue. Rü yexguma ga nüma ga Aróü rü yema pumáratexearü guruxügu nanagü ga pumáratexe, rü Tupanana naca nax duïxügüaxü nüxü yanangümaxüçax ga norü chixexügü. ⁴⁸Rü nhuxüchi ga nüma ga Aróü rü yema maxëxü rü yema marü yuexümachatexegu nachi. Rü yexguma ínayachaxächi ga yema daaweane. ⁴⁹Notürü marü 14,700 ga duïxügü nixí ga yuexü namaxã ga yema daaweane. Rü naétü nixí ga yema nüxíra marü yuexü ga Coréwe rüxixü ga tama Moichéga ínuechaüxü. ⁵⁰Rü yexguma marü iyanaxoxgu ga yema daaweane, rü nüma ga Aróü rü wenaxarü Tupanapataçax natáegu ga Moiché íyexmaxüwa.

.....

**Nutawa nichuxchu
ga dexá ga Meribáwa**

20 ¹Rü tauncüarü ügüarü tauemacügu nixí ga Iraéutanüxügü ga chianexü ga Chígu áégaxüwa nangugüxü. Rü nachica ga Cáyigu áégaxügu narücho. Rü yexma nixí ga nayuxü ga Moiché naeyax ga Miriáü rü ngíxü nataxgüxü. ²Notürü ga duïxügü rü nüxü nataxuma ga dexá, rü yemacax nangutaqexegü rü Moichémaxã rü Aróümaxã narüxutagagü. ³Rü nhanagürügü Moichéxü: —Narüimemae chi nixí ga

wüxigu namaxã tayuexü ga yema tatanüxügü ga Cori Tabéragu daixü. ⁴¿Rü tüxcüü nixí i nua toxü pegagüxü i toma i Cori ya Tupanaarü duïxügü nax tixígüxü? ¿Ëxna penaxwaxe nax nua tayuexü wüxigu namaxã i toxünagü? ⁵¿Rü tüxcüü ga toxü ípegaxüxü ga Eyítuanewa nax nhaa nachica i chixexü rü äücümaxüwa toxü pegagüxüçax? Erü nua rü taxucürüwama taxacü nuxã tato, rü nataxuma i iguéra, rü úwa, rü boxra. Rü dexá rü nataxu i nawa ixaxexü —nhanagürügü. ⁶Rü nüma ga Moiché rü Aróü rü nüxna nixígachi ga yema duïxügü, rü Tupanapataarü ücuchicawa naxí, rü yexma nanangücuchitanü. Rü yéma nixí ga Tupanaarü üüne ga naxçax nangóxü. ⁷⁻⁸Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxü: —¡Nayaxu ya yima curü naixmenaxã rü nhuxüchi cuenexë ya Aróüarü ngüxëemaxã nangutaqexexë i duïxügü! ¡Rü nhuxüchi guxüpexewa rü yimá ngéma ngëxmacü ya nutamaxã nüxü ixu nax dexá pexna naxäxüçax! Rü tá nüxü cudau nax yimá nutawa tá dexá yagoxüchiüxü nax ngëmawa naxaxegüxüçax i nümagü i duïxügü rü naxünagü —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanapatawa nanayaxu ga guma naixmenaxã yema nümatama namuaxürüxü. ¹⁰Rü nhuxüchi ga Moiché rü Aróü rü gumá nutaxütagu nanangutaqexexë ga duïxügü, rü nhanagürü nüxü: —¡Iperüxínüe, Pa Duïxügü i Tama Ixínüechaxüxü! ¿Rü taxütá ëxna i nhuxmax i nüxü pedauxü nax daa nutawa dexá pexçax ngóxü nax nawa pexaxegüxüçax? —nhanagürü. ¹¹Rü

yema nhaxguwena ga Moiché rü guma naixmenaxámamaxá naxunagüchacüxü, rü taxrexpüxcüna guma nutawa nanacuaxíca. Rü taxü ga dexá yéma inayagoxüchixü. Rü yemaacü ga duüxügü rü naxünagü rü naxaxegü. ¹²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü rü Aróuxü nhanagürü: —Nhuxma nax tama mea chagu peyaxögüxü rü tama choxü pecuaxüügüxü i napexewa i ngëma Iraéutanüxügü, rü ngëmacax i pema rü marü taxütáma nhaa duüxügümaxá nawa pengugü i ngëma naane i pexna chaxaxü —nhanagürü ga Tupana.

Äxtapechicünaxá ga bróchenaxçax

21 ⁴Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü ínachoxü nawa ga guma maxpúne ga Oré rü Már ga Dauchiüxüwaama naxí. Rü yexmaama ínayachoegu nax tama Edóüanewaama nachopetüxüçax. Rü yexguma namagu naxíyane ga duüxügü rü marü tama Moichéga naxínüechaü. ⁵Rü yemacax inanaxügüe ga Moichéchiga rü Tupanachiga nax yadexagüxü. Rü nhanagürügü: —¿Tüxcüü ga pema ga Eyítuanewa ga toxü ípegaxüxü? ¿Ëxna nua toxü pegagü nax nhaa nachica i chianexü i taxúema íxápataügu toxü peyuexëxüçax? Nhuxma rü toxü nataxu i dexá rü òna. Rü nhaa òna i chixemarexü i tangöxgüxü rü marü düxwa nüxü tarüchaue —nhanagürügü. ⁶Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü naxçax yéma nanamugü ga äxtapegü nax duüxügüxü nangöxgüxüçax. Rü yemamaxá rü

muxüma ga Iraéutanüxügü rü nayue. ⁷Rü nüma ga duüxügü rü Moichéçax naxí rü nhanagürügü nüxü: —Aixcuma chixexü taxügü yerü chixri cuchiga rü Corichiga tidexagü. ¡Rü nüxna naxçax naca ya Cori ya Tupana nax toxna yaxígachixëéaxüçax i nhaa äxtapegü! —nhanagürügü. Rü nüma ga Moiché rü Cori ya Tupanana naca nax Iraéutanüxügüaxü nüxü nangümaxüçax ga norü chixexügü. ⁸Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéxü nangäxü rü nhanagürü nüxü: —¡Ëcü wüxi i äxtapechicünaxá naxü rü nhuxüchi wüxi i naimaxá napuxpaweru, rü ngëxma nachonagünüta! Rü ngëxguma texéxü nangöxgux i wüxi i äxtape, rü nüxü tadawenü i ngëma äxtapechicünaxá i ngëxma chonagüxü, rü ngëmaäcü taxütáma tayu —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Moiché rü nanaxü ga wüxi ga äxtapechicünaxá ga bróchenaxçax. Rü naimaxá nanapuxpaweru rü yexma nanachonagünüta. Rü yexguma texéxü nangöxgux ga äxtape, rü yema bróchenaxçax ga äxtapexü tadawenü, rü yemaacü tama tayu.

Baráqui rü Baraáuçax nangema

22 ¹Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü inaxí rü Moábianearü metachinüxügu nayapegü ga natü ga Yurdáuarü léstegu ga ñane ga Yericóarü toxmaxtagu. ²Rü nüma ga Moábianearü äëxgacü ga Baráqui ga Yipúru nane rü nüxü nacuáchiga ga nhuxäcü yema Iraéutanüxügü rü Amuréutanüxügüxü naporamaegüxü. ³Rü yexgumarüxü ta ga yema norü duüxügü ga

Moábianecüãxgü, rü namuïe ga yexguma yema Iraéutanüxügüxü nadaugügu ga nax namuxüchixü. ⁴⁻⁵Rü yemaçax ga yema Moábianecüãxgü rü Miyiáüanecüãxgüarü ãëxgacügümaxã nidexa rü nhanagürügü nüxü: —Guxüma i nhaa duïxügü i Iraéutanüxügü rü tá nanapaxëxë i tóru naane, nhama wüxi i woca i maxë naguxëëxürüxü —nhanagürügü. Rü yemaçax ga nüma ga Moábianearü ãëxgacü ga Baráqui rü Tupanaarü orearü uruxü ga Baraáü ga Beú nanecax nangema. Rü nüma ga Baraáü rü ñane ga Pétucüãx nixi rü taxtü ga Eufatéarü ngaicamagu naxächüü ga Amáxüanewa. Rü nüma ga Baráqui rü norü duïxügüxü namu nax Baraáümaxã rü nhagüxüçax: “Eyítuanewa ne naxi i duïxügü i chauchixüane yapaxëëgüxü. Rü nhüxmax rü marü chorü toxmãxtagu napegü. ⁶Rü paxa nua naxü rü chaugagu chixexü namaxã naxuegu i ngëma duïxügü! Erü tá toxü narüporamaegü. Rü bexmana ngëmaäcü tá choxü natauxcha nax nüxü charüporamaexü rü íchawoxüxü i nua chauchixüanewa. Rü chama rü meama nüxü chacuax rü ngëxguma taxacümaxã mexü cuxueguxgu rüexna chixexü namaxã cuxueguxgu, rü guxüguma aixcuma ningü”, nhanagürü. ⁷Rü yexguma ga yema orearü ngeruügü ga Moábianecüãxgü rü Miyiáüanecüãxgü rü diërumaxã Baraáüxütawa naxi nax naxütanügüaxüçax ga chixexü Iraéutanüxügümaxã naxueguxüçax. Rü yexguma Baraáüxütawa nangugügu, rü namaxã nüxü nixugügu ga Baráquiarü ore. ⁸Rü nüma ga Baraáü rü nanangãxü

rü nhanagürü nüxü: —¡Ëcü nuxã pepegü i nhaa chütaxü! Rü moxü paçmama tá pexü changãxü i ngëma Tupana chamaxã nüxü ixuxüãcüma —nhanagürü. Rü yemaacü ga yema Moábianearü ãëxgacüarü orearü ngeruügü rü yexma napegü.

.....

¹²Rü nüma ga Tupana rü Baraáümaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —Tama chanaxwãxë i nawe curüxü rü chixexü namaxã cuxuegu i ngëma Iraéutanüxügü, erü ngëma duïxügü rü chamatama marü mexü namaxã chaxuegu —nhanagürü. ¹³Rü moxüãcü paçmama ínadaxgu ga Baraáü rü namaxã nüxü nixu ga yema duïxügü ga Baráqui yéma mugüxü rü nhanagürü nüxü: —¡Ëcü pewoegu pechixüanecax! Rü Cori ya Tupana rü tama nanaxwãxë nax pewe charüxüxü —nhanagürü. ¹⁴Rü yema duïxügü ga Moábianecüãxgü rü nawoegu ga Baráqui íyexmaxüwa, rü namaxã nüxü nixugüe rü nhanagürügü: —Nüma i Baraáü rü tama towe narüxü —nhanagürügü. ¹⁵Notürü nüma ga Baráqui rü tama inaxínü, rü wenaxarü togü ga norü duïxügü yéma Baraáüxütawa namugü. Notürü yemagü rü yema nüxífra yéma namugüxüxü narümmae rü nhüxüchi yemaétüwa ügüxü nixügü. ¹⁶Rü nüma ga yema ãëxgacügü rü Baraáüxütawa naxi rü nhanagürügü nüxü: —Nüma ya Baráqui ya Chipúru nane rü moxë cuxçax nua namu rü nhanagürü: “¡Tauxü i cuxoxü nax chauxütawa cuxüxü! ¹⁷Rü chama rü poraäcü cumaxã chataãxë rü mea tá cuxü chayaxu. Rü tá cuxna chanaxã i guxüma i taxacü i naxçax ícuxçaxaxü.

¡Écú nua naxū rü choxū rüngūxēxē nax chixexū namaxā cuxueguxūcax i nhaa Iraéutanūxūgū!” nhanagürü i nüma i Baráqui —nhanagürügü. ¹⁸Notürü nüma ga Baraáü rü nanangāxū rü nhanagürü: —Woo chi Baráqui choxna naxāxgu i guxūma i úiru rü diēru i napatawa ngēxmaxū notürü i chama rü taxucürüwa taxacü chaxü, rü woo taxū rü woo íxraxū, ega tama Cori ya Tupanaarü mu yixīgu. ¹⁹Notürü name nixī i pema rü ta rü nuxā pepegü i nhaa chütaxū, erü nhaa chütaxūgu tá nüxū chacuax rü ngoxi nhuxmagu rü taxacüxū tá chamaxā yaxu ya Cori ya Tupana —nhanagürü. ²⁰Rü yema chütaxūgu rü nüma ga Tupana rü Baraáücax nangox rü nhanagürü nüxū: —Nhuxma nax cuxcax nua naxīxū i ngēma yatügü rü ¡écü, írúda rü nawe rüxü! Notürü ngēma chama cumaxā nüxū chixuxūxica tátama nixī i cuxūxū —nhanagürü.

**Tupanaarü orearü ngeruxū i
daxūcūāx rü Baraáücax nangox**

²¹Rü moxūācū paxmama rü ínarüda ga Baraáü rü norü búru naxūxmaxwexe rü nawe narüxū ga yema āēxgacügü ga Moábianecūāxgü. ²²Rü nüma ga Baraáü rü norü búruétügu nixū, rü taxre ga norü duūxūgü ínayaxūmücügü. Notürü ga Tupana rü nanu. Rü yemacax nixī ga Tupanaarü orearü ngeruxū i daxūcūāx ga Baraáüarü búruxū yachiyepeexū nax taxuacü naxüpetüxūcax. ²³Rü yema búru rü nüxū nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxū ga norü taramaxā namagu chixū. Rü yemachaxwa namana ínaxücu rü ínangemaanexūwa naxūmare.

Notürü nüma ga Baraáü rü tama nüxū nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxū rü yemacax nanacuaxi ga norü búru nax namawa naxūxūcax. ²⁴Rü yemacax nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxū i daxūcūāx rü yema nama íxāxtapūxanexūgu rü íyaxixyemaxūgu nayachi ga úwanecü íyixūwa. ²⁵Rü yema búru rü wenaxarü nüxū nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxū i daxūcūāx rü yemacax naxtapūxwaama naxīxpetü rü Baraáüxū yéma nayaxūxtüpara. Rü nüma ga Baraáü rü wenaxarü nanacuaxi. ²⁶Notürü nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxū i daxūcūāx rü nüxíra napexewaama naxū rü yema poraācü íyaxixyemaxūgu nayachi ga ngextá taxuwama ínaxüpetüxūwa. ²⁷Rü yema búru rü wenaxarü nüxū nadau ga yema Tupanaarü orearü ngeruxū i daxūcūāx, rü yemacax narünhuāchi yerü taxuwama naxüpetüéga. Rü yexguma ga Baraáü rü nanu, rü poraācü nanacuaxi. ²⁸Rü yemacax ga Tupana rü nayadexaxēxē ga yema búru nax Baraáümaxā yadexaxūcax, rü nhanagürü: —¿Taxacü cumaxā chaxü? Rü nhaamaxā rü marü tamaepūxcüna nixī nax choxū cucuaxixū —nhanagürü. ²⁹Rü nüma ga Baraáü nanangāxū ga norü búru rü nhanagürü nüxū: —¿Tüxcüü i chagu quidaxücxiraxūxū? Rü ngēxguma chi chaxaarü cüxchiāxgux rü nhuxmax chitama nixī i nuxā cuxū chimáxū —nhanagürü. ³⁰Notürü ga yema búru rü nhanagürü nüxū: —Chama nixī i curü búru i guxūguma chautagu cuxaunagüaxū ega ngextá cuxūxgu. Cuma rü meama nüxū cucuax rü taguma nhuxgu nhuxmarüxū cumaxā

chixí —nhanagürü. Rü nüma ga Baraáũ rü nanangãxũ rü: —Aixcuma nixí i ngẽma —nhanagürü. ³¹Rü yemaçax ga Cori ya Tupana rü Baraáũxũ nüxũ nadauxẽxẽ ga yema norü orearü ngeruxũ i dauxücüãx ga namaarü ngãxũga chixũ norü taramaxã. Rü yemaxũ nadaxgux ga Baraáũ rü nhaxtüanegu nanangücuchi. ³²Notürü ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxücüãx rü Baraáũxũ nhanagürü: —¿Tüxcüũ tamaepüxcüna cuyamaçax i ngẽma curü búru? Rü chama nixí i cuxũ chichiyepẽxũ, erü ngẽma ngẽma nax cuxũxũ rü tama chorü me nixí. ³³Rü ngẽma curü búru rü choxũ nadau rü ngẽmaçax tamaepüxcüna choxũ ínaxüeguãchi. Rü ngëxguma chi taxüchima choxũ ínaxüeguãchigu, rü marü chi cuxũ chimax notürü ngẽma curü búru rü chi chanamaxẽxẽ —nhanagürü. ³⁴Rü nüma ga Baraáũ rü Tupanaarü orearü ngeruũxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Chixexũ chaxü erü tama nüxũ chacuax nax cuma yixixũ i choxũ quichiyepẽxũ. Rü ngëxguma cuxçax nachixegu nax ngẽma chaxũxũ rü tá chatáegu —nhanagürü. ³⁵Notürü ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxücüãx rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Marü name i nawe curüxü i ngẽma yatügü, notürü ngẽma cumaxã nüxũ chixuxũxica tátama nixí i nüxũ quixuxũ —nhanagürü. Rü yemaçax ga Baraáũ rü nawe narüxü ga yema ãëxgacügü ga Baráqui yéma mugüxũ.

Baráqui rü Baraáũxũ mea nayaxu

³⁶Rü yexguma Baráqui nüxũ cuáchigagu ga Baraáũ nax yangaicaxũ, rü inaxüãchi rü wüxi ga ñane ga

Moábianecüãxgüarügu nüxũ nayangau. Rü guma ñane rü natü ga Anóücutüwa nayexma ga Moábichixüãnearü üyeanewa. ³⁷Rü nhanagürü nüxũ: —Muëpüxcüna chanamu nax cuxçax yacagüxüçax. ¿Rü taxacüçax i tama nua cuxüxchaũxü? ¿Ëxna nagu curüxínü rü taxüchima mea cuxü chayaxu? —nhanagürü. ³⁸Rü nüma ga Baraáũ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Düçax, marü nua chaxü nax cuxũ íchayadauxüçax. Notürü i chama rü choxũ nataxu i pora nax chauechamatama taxacürü orexü chixuxüçax. Erü chama rü ngẽma Tupana chamaxã nüxũ ixuxüxicatama tá nixí i nüxũ chixuxü —nhanagürü. ³⁹Rü Tupanaarü orearü uruxũ ga Baraáũ rü ãëxgacü ga Baráquiwe narüxü nhüxmata Quiriáchi-Uchuáchiwa nangugü. ⁴⁰Rü yéma ga Baráqui rü norü duüxüxüxü namu nax wocagü rü carnérugü nadaixüçax. Rü nhüxüchi Baraáũxütawa rü yema togü ga ãëxgacügü ga íyaxümücügüxütawa nanamugü ga nhuxre ga namachi nax nüxna naxãgüãxüçax. ⁴¹Rü moxüãcü rü nüma ga Baráqui rü Baraáũxũ ínayadau. Rü maxpüne ga Bamó-Chibaágu nanaxínagüxẽxẽ nax yéma nüxũ nadauxüçax ga Iraéutanüxüxügu ípegüxüwa.

23 ¹Rü yexguma ga nüma ga Baraáũ rü nhanagürü nüxũ: —¿Ëcü 7 i ãmarearü guchicaxü nuxã naxü, rü ínayauxü i 7 i wocaxacügü rü 7 i carnérugü nax çauxçax ínamemarexüçax! —nhanagürü. ²Rü nüma ga Baráqui rü nanaxü ga yema Baraáũ namaxã nüxũ ixuxü. Rü wüxigu

nügümaxã rü nayamaxgü rü nayagugü ga wüxi ga wocaxacü rü wüxi ga carnéru ga wüxichigü ga naxünaarü guchicaxüwa.

**Baraáü rü mexü
Iraéutanüxügümaxã naxuegu**

³⁻⁴Rü nhüxüchi Baraáü rü nhanagürü Baráquixü: —jĒcü nuxã naxünaarü guchicagüxütägu rüxãüx! Rü chama rü tá cuxna chixügachi nax íchayadauxüçax ngoxi ngëma çäuxçax naxü ya Cori nax ngëxma choxü nangauxüçax. Rü nhüxüchi tá cumaxã nüxü chixu i ngëma chamaxã nüxü yaxuxü —nhanagürü. Rü nüma ga Baraáü rü wüxi ga maxpüne ga chianenewa naxü, rü yéma nixi ga Tupana naxçax ngóxü. Rü nüma ga Baraáü rü nhanagürü Tupanaxü: —Marü chanaxü i 7 i ämarearü guchicaxü, rü wüxichigü i ngëma guchicaxüwa rü chayagu i wüxi i wocaxacü rü wüxi i carnéru —nhanagürü. ⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Baraáümaxã nüxü nixu ga wüxi ga ore ga Baráquicax ixixü, rü nhüxüchi nhanagürü nüxü: —jĒcü natáegu i naxütawa i Baráqui rü namaxã nüxü ixu i ngëma ore i cumaxã nüxü chixuxü! —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga Baraáü rü natáegu rü Baráquixü inayangau ga yexma naxünaarü guchicagüxütägu chigüxü namaxã ga guxüma ga äëxgacügü ga Moábianecüäxgü. ⁷Rü nüma ga Baraáü rü nüxü nixu ga nhaa ore rü nhanagürü: —Yéma yáxüwa ínamaxpüneanexüwa i Aráüwa choxü ne naxüxëxë ya Baráqui ya Moábianecüäxgüarü äëxgacü. Rü

nhanagürü choxü: “jRü nua naxü rü chixexü namaxã naxuegu i ngëma Iraéutanüxügü nax ngëmaacü chixexü namaxã ngupetüxüçax!” nhanagürü choxü. ⁸jNotürü nhuxäcü tá chixexü namaxã chaxuegu i ngëma duüxügü i Tupana tama chixexü namaxã ueguxü? jRü nhuxäcü tá chixexügu namaxã charüxinü i ngëma duüxügü i Cori ya Tupana tama chixexügu namaxã rüxinüxü? ⁹Rü nua daa maxpünechitaeruwa rü meama nüxü chadau i ngëma Iraéutanüxügü. Rü daa maxpünetapexewa rü meama nüxü chadawenü. Rü chanangugü rü duüxügü i nügütanüxügüxicatama ixächüügüxü nixigü. Rü tama togü i duüxügümaxã nawüxigu erü tama togü i duüxügümaxã nügü narüxücu. ¹⁰Rü nhama taxacü i ätexexürüxü namuxüchi jrü texé tá tayaxugü? jRü texé tá nüxü cuáxü i norü mu? Chierü ngëma duüxügü i mexürüxü chixixgu nhüxmatáta chayux, rü ngëmawena rü Tupana ngëma duüxügüxü nadauxürüxü, choxü nadaux nax chamexü —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma ga Baráqui rü Baraáüxü namuama yerü ga Baraáü rü tama nanaxü ga yema nüxna naxçax nacaxaxü, rü nhanagürü: —jTaxacü nixi icuxüxü? Rü chama rü cuxçax nua changema nax chixexü namaxã cuxueguxüçax i nhaa chorü uanügü, notürü i cuma rü mexü namaxã cuxuegu —nhanagürü. ¹²Rü nüma ga Baraáü rü nanangäxü rü nhanagürü: —jTama ëxna nüxü cucuax nax cumaxã nüxü chixuxü rü ngëma Tupana chamaxã nüxü ixuxüxicatama tá yixixü i ngëma nüxü chixuxü? —nhanagürü.

¹³Notürü nüma ga Baráqui rü Baraáúxü nicaxaxüchigüama rü nhanagürü: —¡Ëcü nua toxnamana chawe rüxü, rü ngéma tá nixí i naxpechinüguxica tátama cudauxü ya yima norü ñane i ngéma duüxügü, notürü taxütáma guxügu cudauane i norü ñanewa! Rü chanaxwaxe nax ngéma chixexü namaxá cuxueguxü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Baráqui rü wüxi ga naane ga dauxütaechica ga Yóffgu áegaxüwa nanaga ga maxpúne ga Píगतapexewa. Rü yexma nanaxü ga 7 ga ámarearü guchicaxü. Rü wüxichigüwa nayagu ga wüxi ga wocaxacü rü wüxi ga carnéru. ¹⁵Rü yema nachicawa rü nüma ga Baraáü rü nhanagürü Baráquixü: —¡Ëcü nua nhaa naxüna íguxüxütagu rüxâüx! rü chama rü tá yoxni Tupanamaxá charüdexa —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yexma Baraáúxü nayangau, rü namaxá nüxü nixu ga yema ore ga Baráquimaxá tá nüxü yaxuxü. Rü nhanagürü ta nüxü: —¡Ëcü natáegu naxütawa i Baráqui rü namaxá nüxü ixu i ngéma cumaxá nüxü chixuxü! —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Baraáü rü natáegu. Rü Baráquixü inayangau ga naxüna íguxüxütagu chixü namaxá ga áëxgacügü ga Moábianecüâxgü. Rü nüma ga Baráqui rü Baraáüna naca rü nhanagürü: —¿Rü nhuxü nhaxü cuxü ya Cori ya Tupana? —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga nüma ga Baraáü rü nüxü nixu ga nhaa ore, rü nhanagürü: —Pa Baráqui ya Chipúru Nane Íxícüx ¡dücax, mea choxü íruxínü! ¹⁹Rü Tupana rü tama duüxügü nagu rüxínüxügu narüxínü, rü taguma nidora rü taguma nanaxüchicüxü i norü ñnü.

Rü ngëxguma taxaciüü yaxuxgu rü aixcumama nanaxü. Rü ngëxguma taxacücax inaxunetagu rü aixcumama nayanguxëxë. ²⁰Rü chama rü choxü namu ya Tupana nax mexü namaxá chaxueguxücax i ngéma duüxügü i Iraéutanüxügü erü nümatama ya Tupana rü mexü namaxá naxuegu rü ngëmacax i chama rü taxucürüwa chixexü namaxá chaxuegu. ²¹Rü taguma texéxü nawomüxëëgü i ngéma duüxügü rü taguma texémaxá chixexü naxügü i ngéma Iraéutanüxügü i Yacúarü duüxügü íxíxügü. Rü Cori ya norü Tupana rü natanüwa nangexma, rü nümagü rü norü áëxgaciücü nüxü nacuxgü —nhanagürü ga Baraáü.

²⁵Rü yexguma ga Baráqui rü nhanagürü Baraáúxü: —Nhuxma nax tama cuxü natauxchaxü nax chixexü namaxá cuxueguxü i ngéma Iraéutanüxügü, rü ngexrüma noxtacüma nax mexü namaxá cuxueguxü —nhanagürü. ²⁶Rü nüma ga Baraáü rü nanangáxü rü nhanagürü: —¿Tama ëxna nagu curüxínü nax marü cumaxá nüxü chixuxü rü ngéma Tupana chamaxá nüxü íxuxüxicatama tá yixíxü i ngéma nüxü chixuxü? —nhanagürü. ²⁷Rü yexguma ga Baráqui rü nhanagürü nüxü: —¡Ëcü, nua toxnamana chawe rüxü! Rü bexmana ega ngéma nachicawa chixexü namaxá cuxueguxü i ngéma Iraéutanüxügü rü taxütáma nanu ya Tupana —nhanagürü. ²⁸Rü yemaacü ga Baráqui rü maxpúne ga Peúgu áéganewa Baraáúxü naga. Rü yéma nixí ga meama naétü idauxü ga guxüma ga yema chianexü. ²⁹Rü

yexguma ga nūma ga Baraáú rü nhanagürü nüxü: —;Ëcü 7 i ãmarearü guchicaxü nuxã naxü, rü ínayauxü i 7 i wocaxacügü rü 7 i carnérugü nax cháuxcax ínamemarexüçax! —nhanagürü. ³⁰Rü nūma ga Baráqui rü nanaxü ga yema Baraáú namaxã nüxü ixuxü. Rü nayamax rü nayagu ga wüxi ga wocaxacü rü wüxi ga carnéru ga wüxichigü ga yema naxünaarü guchicaxüwa.

24 ¹Notürü nūma ga Baraáú rü marü nüxü nicuaxãchi rü Cori ya Tupana rü tagutãma chixexü Iraéutanüxügümaxã naxuegu. Rü yemaçax marü tama wena Tupanaxütawa naxü nax ore yayaxuxüçax noxrirüxü. Rü yema Iraéutanüxügü ípegüxügü nadawenümare.

Ore i mexü i Tupana Baraáúaxwa nüxü ixuxü

²Rü yexguma nüxü nadauyane ga yema Iraéutanüxügü nax nügütanüxüchigüãcuma naxãpatagüxü, rü Tupanaãxë ya Üünexü rü Baraáúna nangu rü namaxã inacuax. ³Rü yemaçax ga nūma ga Baraáú rü nüxü nixu ga nhaa ore nachiga ga Iraéutanüxügü, rü nhanagürü: —Nhaa nixí i chorü ore i chama i Peú nane i mearü dawenüácü chixixü. ⁴Rü ngëxguma Tupana choxü nüxü dauxëégux, rü nūma ya guxüétüwa ngëxmacü meama choxü nüxü nacuaxëxë i ngëma nax nhuxãcü tá yixixü i ngëma Iraéutanüxügü. ⁵Rü pemax, Pa Yacútanüxügüx rü nimexechi ya pepatagü. Rü pemax, Pa Iraéutanüxügüx, rü namexechi i ngëma

ípepegüxüwa. ⁶Rü pepatagü rü nhama temagü i máxchímüxüxürüxü nixígü. Rü ngëma ípepegüxüwa rü nhama orixnecü i natüpechinügu togüxürüxü nixígü. Rü pema rü nhama naigü i mexechixü i Tupanatama itogüxürüxü pexígü, rü nhama ocayiwagü i natüpechinüwa rüxügüxürüxü pexígü. ⁷Rü pemax, Pa Iraéutanüxügüx, rü tá pexü nangexma i taxütama i dexã nax nawa pexaxegüxüçax rü penetügü namaxã pimegüxüçax. Rü perü ãëxgacügü rü tá guxü i togü i ãëxgacügüétüwa nangexmagü, rü pechixüane rü tá naporaxüchi. ⁸Rü guma Tupana ga Eyítuanewa pexü ínguxüxëécü rü yimã tá nixí ya pora pexna ãcü. Rü pema i Iraéutanüxügü rü tá penadai i guxüma i nachixüanecüãxgü i perü uanügü ixígüxü. Rü tá ipenapóügüchínaxã, rü tá pexnemaxã penadai. ⁹Rü ngëxguma ípecagügux nax pepeçax rü nhama wüxi i ai i pexürüxü tá pexígü nax taxúetãma tügü írúporaxü nax pexü ítabaixgüxüçax. ¡Rü mexü tüxü ngupetü ya yíxema mexü pemaxã ueguxe, Pa Iraéutanüxügüx, rü chixexü tüxü ngupetü ya yíxema chixexü pemaxã ueguxe! —nhanagürü ga Baraáú. ¹⁰Rü yemaçax naxínügu ga Baráqui rü poraãcü nanuxüchi Baraáúmaxã, rü napéxmexëãcúmaxã nhanagürü: —Chama rü cuçcax changema nax chixexü namaxã cuxuegüxüçax i ngëma chorü uanügü, notürü marü tamaepüxcüna nixí nax mexü namaxã cuxuegüxü. ¹¹Rü narümemae nixí nax cuchíüçax cutáegüxü. Chama rü marü ichaxuneta nax mexümaxã cuxü chatachigaxëëxü, notürü nūma ya Cori

ya Tupana rü tama nanaxwaxe nax
ngëma mexũ cumaxã chaxũũ
—nhanagürü.

.....

**Moábianecüãxgüarü tupana ga
Baá-Peúxũ nicuaxũxũgü ga
Iraéutanũxũgü**

25 ¹Rü yexguma Chitũũgu
naxãchiũũgü ga
Iraéutanũxũgü, rü yema norü
ngextũxücügü rü inanaxügüe ga
Moábianecüãxgüarü paxũgümaxã nax
namaxëxũ. ²Rü düxwa ga nüma ga
paxũgü rü norü tupanagüçax
ínangutaquexegüxũwa yema
ngextũxücügüxũ nagagü. Rü nüma ga
Iraéutanũxũgü rü natanüwa nachibüe
rü nhũxũchi yema Moábianecüãxgüarü
tupanaxũ nicuaxũxũgü. ³Rü yemaacü
muxũma ga yema Iraéutanũxũgü rü
nügü inaxãgü nax Baá-Peúxũ nax
yacuaxũũgüxũ. Rü yemaçax ga Cori ya
Tupana rü poraãcü Iraéutanũxũgümaxã
nanu. ⁴Rü yemaçax Moichëxũ
nhanagürü: —¡Ëcü nangutaquexexë i
guxũma i ngëma Iraéutanũxũgüarü
ãëxgacügü i nayauxgüxũ nax
Baá-Peúxũ yacuaxũũgüxũ! ¡Rü
chapexegu nadai i ngunecü rü
nhũxũchi naitanüwa
nachũxũquegüxë i naxũnegü nax
guxũma i duũxũgü nüxũ nadaugũxũçax!
Rü ngëxgumaxica tá nixĩ i
charüngüxmüxũ namaxã i ngëma
Iraéutanũxũgü —nhanagürü ga Tupana.
⁵Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü
nanamu ga norü ngũxëëruũgü ga
ãëxgacügü ga wüxitücumüchigü ga
Iraéutanũxũgümaxã icuaxgüxũ, rü

nhanagürü nüxũ: —Rü wüxichigü i
pema rü tá penadai i ngëma
petanũxũgüchigü ixĩgüxũ i nügü
ixãgüxũ nax Baá-Peúxũ yacuaxũũgüxũ
—nhanagürü. ⁶Notürü yexguma
Moichëmaxã Tupanapataçxtüwa
nangutaquexegüga ga Iraéutanũxũgü
ga íxauxexũ, rü yexgumayane rü wüxi
ga Iraéutanũxũ rü wüxi ga ngexũ ga
Miyiãüanecüãxmaxã yéma naxüpetü
nax napatawa nagaaxũçax. ⁷Rü
yexguma yema yatũxũ nadaxgux ga
Finéya ga Ereachá nane ga chacherdóte
ga Aróútata, rü nixũgachi ga yema
Iraéutanũxũgü íngutaquexegüxũwa. Rü
nanayaxu ga norü wocae. ⁸Rü nawe
nangë ga yema yatü ga chixexũ üxũ
nhũxmata norü pechicawa. Rü yexma
nayatopetütanü ga yema taxre norü
wocae. Rü yemaacü inarüxo ga
yema dawean. ⁹Notürü 24,000 ga
Iraéutanũxũgü nixĩ ga yema
chixexũgagu namaxã yuexũ. ¹⁰Rü
yemawena ga Cori ya Tupana rü
Moichëmaxã nüxũ nixu rü nhanagürü:
¹¹—Yimá Finéyagagu nixĩ i
charüngüxmüxũ namaxã i ngëma
Iraéutanũxũgü erü nüma ga Finéya rü
chaurxũxũ poraãcü nayanuxũ i ngëma
Iraéutanũxũgü. Rü ngëmacax nixĩ i
yaxna ngëma duũxũgümaxã chaxĩnũ,
rü tama chanadaxichixũ. ¹²⁻¹³¡Rü
Finéyamaxã nüxũ ixu rü tá nüxũ
chaxuneta nax nüma rü nataagü nax
Iraéutanũxũgüarü chacherdótegü
yixĩgüxũçax i guxũgutáma! Erü nüma
rü çauxçax nayanuxũ rü yemagagu
nixĩ ga choxũ nangüxmüxëxũ namaxã
i ngëma Iraéutanũxũgü —nhanagürü.
.....

Miyiáüanecüâxgüxü nadai

31 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: ²—¡Ëcü naxütanü i Iraéutanüxügü rü nadai i ngêma Miyiáüanecüâxgü erü chixexügu Iraéutanüxügüxü nayixê! Rü ngêmawena, Pa Moichéx, rü marü name nax cuyuxü —nhanagürü. ³Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü duüxügüxü nhanagürü: —¡Nhuxre i pema rü penamexê i pexnegü nax Cori ya Tupanaégagu peyadaixüçax i Miyiáüanecüâxgü nax ngêmaâcü yixi ixütanüxüçax naxçax ga yema chixexü ga Tupanapexewa naxügüxü! ⁴Rü ngêmaçax rü wüxítücumüwachigü tá ngêma penamugü i 1000 chigü i churaragü i daiwa íxü. ⁵Rü ngêmaçax name nixi i wüxítücumüwachigü peyadexechixü i 1000 i churaragü nax ngêmaâcü guxüwama 12,000 wa nanguxüçax. Rü ngêmagü rü mea tá nixáxne nax daiwa naxixüçax —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga Moiché rü inanamuâchitanü nax daiwa naxixüçax. Rü nüma ga chacherdóte ga Ereachá nane ga Finéya nixi ga íyaxümücüxü. Rü nüma nixi ga namaxá inacuáxü ga yema Tupanapataarü yemaxügü ga üünexü ga íyangegüxü rü cornétagü ga yacuegüne. ⁷Rü yexguma ga yema Iraéutanüxügü rü guxüma ga yema yatügü ga Miyiáüanecüâxgüxü nadai yema Cori ya Tupana Moichémaxá nüxü ixuxürüxü. ⁸Rü nanadai ga yema 5 ga Miyiáüanecüâxgüarü âëxgacügü ga Éwi, rü Requéü, rü Yur, rü Úru, rü Réba. Rü yexgumarüxü ta nayamaxgü ga Baraáü

ga Beú nane. ⁹Rü nüma ga Iraéutanüxügüarü churaragü rü ínanayauxü ga yema Miyiáüanecüâxgüarü ngexügü rü norü buxügü. Rü yexgumarüxü ta nayagagü ga norü wocagü rü togü ga naxünagü rü nayana ga norü yemaxügü. ¹⁰Rü nhüxüchi ínanagu ga norü íanegü ga taxüne rü norü íanexacügü. ¹¹⁻¹²Rü guxüma ga yema ngexügü rü buxügü ga ínayauxüxü rü wocagü rü togü ga naxünagü ga yagagüxü, rü Moichéxütawa rü chacherdóte ga Ereacháxütawa nanagagü ga ngextá yema togü ga Iraéutanüxügü íyexmagüxüwa ga Moábianearü metachinüxüwa ga natü ga Yurdáuarü léstewa ga íane ga Yericóarü toxmaxtawa. ¹³Rü nüma ga Moiché rü chacherdóte ga Ereachá rü guxüma ga togü ga âëxgacügü, rü yema churaragüçax nibuxmü nax yéma ínapegüxüpemagu nüxü yangaugüxüçax. ¹⁴⁻¹⁵Notürü nüma ga Moiché rü yema churaragüerugümaxá nanu rü nhanagürü nüxü: —¿Tüxcüü penamexêxê i ngêma ngexügü? ¹⁶Erü nümagü nixi i Baraáüarü ucuxê inaxínüexü rü yemamaxá nachixexêëgüaxü ga tatanüxü nax Baá-Peüxü yacuaxüügüxüçax. Rü yema chixexügüga nixi ga Tupana nadaixü ga tatanüxü. ¹⁷¡Rü nhüxmatama penadai i ngêma buxügü i yatüxü rü guxüma i ngêma ngexügü i marü yatümaxá maxêxü! ¹⁸Notürü ngêma paxügü i taguma yatümaxá maxêxü, rü ngexrüma nax penadaixü. Rü pexütaxüxü penayaxu ega penaxwaxegu —nhanagürü.

.....

**Tupana nūxū nixu nax nhuxācū tá
nūgū yanuāxū i Canaáane**

33 ⁵⁰Rū nūma ga Cori ya Tupana rū Moichémaxā nidexa ga yexguma Moábianearū metachinūxūwa nayexmagu ga natū ga Yurdáūcutūwa ga Yericóarū tōxmāxtawa. Rū nhanagürū nūxū: ⁵¹⁻⁵²—jĒcū ngēma Iraéutanūxūgūmaxā nūxū ixu i nhaa dexa!: “Ngēxguma pema tá pichoūgu i ngēma natū i Yurdáū rū nawa pichocūxgux i ngēma Canaácutūāxgüarū naane, rū jĕcū ípenawoxū i guxūma i ngēma duūxūgū nawa i ngēma naane! jRū nagu pepogüe i guxūma i norū tupanachicūnaxāgū i nutanaxcax rū úirunaxcax rū diērumünaxcax! jRū ngēxgumarūxū ta nagu pepogüe i guxūma i norū āmaregüarū guchicaxūgū i māxpúnetapegegüwa ngēxmagūxū! ⁵³jRū pema namaxā ipecuá i ngēma nachixūane! jRū ngēxma nagu pexāchiūgū erū chatatama pexna chanaxā nax pema nawa pemaxēxūcax!

⁵⁴Notürū ngēxguma pegü peyanuxgu i ngēma naane rū wūxitūcumūwachigū tá nanayaxu i ngēma nagu nanguxū. Rū ngēma natūcumū i rümumaexū rū tá nanayauxgū i rütamaexū i naane. Rū ngēma natūcumū i rūnoxremaexū rū tá nanayauxgū i ngēma rüxíramaexū i naane. Rū ngēmaācū wūxitūcumūwachigū tá nanayaxu i ngēma nagu nanguxū. ⁵⁵Notürū i pema rū ngēxguma ngēma naane peyaxgux nax nagu pexāchiūgūxūcax rū name nixī i ípenawoxū i guxūma i ngēma duūxūgū i ngēxma āchiūgūxū. Erū ngēxguma taxūtāma ípenawoxūgu i guxūma i ngēma duūxūgū, rū ngēma ngēma yaxūgūxū rū tá pexū ngēma nachixewe nhama wūxi i naitūchi pexetūgu nguxgurūxū, rū nhama wūxi ya tuxugu penguxgurūxū tá nixī. ⁵⁶Rū ngēxguma i chama rū tá pexūama chapoxcu namaxā i ngēma poxcu i ngēma duūxūgūcaxchirex ixīxū”, nhanagürū ga Cori ya Tupana.
.....

DEUTERONÔMIO

(Wenaxarü naxümatü ga Tupanaarü mugü)

Moichéarü ore ga
Iraéutanüxügümaxã nüxü yaxuxü

1 ¹Rü nhaagü nixi ga yema ore ga Moiché nüxü ixuxü namaxã ga guxüma ga Iraéutanüxügü ga yexguma Arabáarü chianexüwa nayexmagüga ga natü ga Yurdáuarü léstewa ga Chúfearü toxmaxtawa. Rü yema Arabáarü chianexü rü Paráü rü Toféu rü Labáü rü Acherü rü Dichaáarü ngãxüwa nayexma.
.....

³⁻⁴Rü 40 ga tauncü marü nangupetü ga maxpüne ga Orébi i Chinaígu áégacüwa nax ínachoxüxü ga yema Iraéutanüxügü. Rü Moiché rü marü nüxü narüporamae ga guma Amuréutanüxügüarü áëxgacü ga Seú ga Ebóügu áchiücü rü guma Bacháuarü áëxgacü ga Óyi ga Atarúchigu áchiücü ga Edréanewa. Rü yexguma norü 40 ga tauncüwa nanguxgu ga norü 11 ga tauemacüarü ügügu, rü yexguma nixi ga Moiché Iraéutanüxügümaxã nüxü yaxuxü ga guxüma ga yema ore ga Tupana namaxã nüxü ixuxü naxçax ga yema natanüxügü.
.....

Yema 12 ga ngugütaetanüxügü rü
inaxiãchi

¹⁹Rü nüma ga Moiché rü nhanagürü: —Yexguma Orébiwa ítachoxügu, rü guma maxpünegü ga Amuréutanüxügü nagu áchiügünewaama taxí, yerü yemaacü nixi ga tórü Cori ya Tupana ga nanaxwaxexü. Rü nagu taxí ga yema nachica ga chianexü ga áücümaxü ga pema marü nüxü pedauxü, rü nhuxmata nawa tangugü ga Cadé-Banéa. ²⁰Rü yéma nixi ga pemaxã nüxü chixuxü rü nhachaxü: “Rü marü nawa tangugü i nhaa Amuréutanüxügü nawa ngëxmagüxü i máxpüxanexü i Cori ya tórü Tupana tüxna äxü. ²¹Rü nüma ya Cori ya tórü Tupana ixícü, rü marü pexna nanaxã i nhaa naane. ¡Rü êcü nawa pexi rü nagu pexächüügü ngéma Cori ya perü oxigüarü Tupana nüxü ixuxürüxü! ¡Rü tauxü i pemuëxü, rü bai tá ípeyachaxächitanüxü!” nhacharügü. ²²Notürü ga pema rü choxna peyacagü rü nhapegürügü: “¿Tau êxna inamexü i nhuxre i tamücügü i nüxíra ngéma íxü nax yangugüaneäxüçax i ngéma naane rü

nhux̄uchi taxcax nawoegux̄i nax tamaxā nux̄i yaxugūx̄icax rü ngex̄ürüx̄i i namagu tá ix̄ix̄i rü ngexnerüx̄üne ya íanegügu tá tachocux̄ü?” nhaperügügu. ²³Rü yema pema chamaxā nux̄i pexux̄i rü chaxcax rü name. Rü yemacax petanüwa chanade ga 12 ga yatügü. Rü wüxi tücumüwachigü nux̄i chaxuneta ga wüxi. ²⁴Rü yema yatügü rü inax̄iächi rü ínamax̄püanex̄üwaama nax̄i rü Ecúarü ngatewa nangugü rü meama nagu nix̄iägütanü ga yema naane. ²⁵Rü yemawena rü yema naanecüax̄ ga nanetüarü o tanabux̄gü rü taxcax nua nanangegü, rü tamaxā nux̄i nixugü rü nhanagürügü: “Rü ngēma naane i tórü Cori ya Tupana tüxna äx̄i, rü mexechix̄i nix̄i”, nhanagürügü. ²⁶Notürü ga pema rü tama yéma pex̄içhaü rü tama naga pex̄inüe ga yema tórü Cori ya Tupana pemaxā nux̄i ixux̄i. ²⁷Rü pechiügüwa rü naxcax pidexagü rü nhaperügügu: “Nüma ya Cori rü tama aixcuma tüx̄i nangechaü, rü tüx̄i ínagax̄ü ga Eyítuanewa nax Amuréutanüx̄ügüna tüx̄i yamugūx̄icax nax tüx̄i nadaix̄icax”, nhaperügügu. ²⁸Rü nhaperügügu ta: “Rü nhux̄max ¿rü ngexta tá tax̄i? Rü tatanüx̄ügü rü nux̄i nixugügü rü ngēma nax nangemax̄i i duüx̄ügü i tüx̄i rüporamaegüx̄i rü tüx̄i rümáchanemaegüx̄i, rü nangexmax̄i ya íanegü ya itax̄üne ya imáchanearü poxeguax̄güne, rü nux̄i nadaugüx̄i ga Enáquitánüx̄ü ga imáchanex̄üchix̄i. Rü gux̄üma ga yema nix̄i ga tox̄i íyaxoetanüächix̄iēx̄i”, nhaperügügu. ²⁹Rü yexguma ga chama rü pex̄i changāx̄i rü nhachagürü: “¡Taux̄i i

pexoégaãēgüx̄i rü nux̄i pemuüex̄i!
³⁰Rü yimá tórü Cori ya Tupana rü tá pepexegu nix̄i, rü nüma rü tá namaxā nügü nadai erü pexcax nanu yema Eyítuanewa pex̄i naxütanügürüx̄i. ³¹Rü yexguma nachica ga chianex̄üwa pichopetüx̄gu rü nüma ga perü Cori ya Tupana rü nhama wüxi i papá naxacübe nügüchacüügu tüx̄i ígax̄ürüx̄i meama pex̄i nigagü rü nhux̄mata nhaa nachicawa pengugü”, nhachagürü. ³²Rü woo yemaacü pex̄i nayagagüx̄i, notürü ga pema rü tama nagu peyaxögü. ³³Rü nüma nix̄i ga pemaxā inacuáx̄i rü pepexegu yax̄üx̄i nax nux̄i naxunetax̄icax ga nachica ga nagu tá pipegüetanüx̄i. Rü yexguma chütacü ipex̄ix̄gu rü üx̄üemamaxā pex̄i nux̄i nacuax̄ēx̄e ga nama ga nagu tá pex̄ix̄i, rü ngunecü rü wüxi ga caixanex̄ümaxā pex̄i nux̄i nacuax̄ēx̄e.

**Cori ya Tupana rü
Íraéutanüx̄ügümaxā nanu**

³⁴Rü yexguma nux̄i nax̄inügu ga Cori ya Tupana ga chixri nachiga nax pidexagüx̄i, rü poraäcü nanu, rü nhaa ore pemaxā naxuegu: ³⁵“Rü bai i wüxi i nhaa duüx̄ügü i chixecümagüx̄i rü tá nux̄i nadaugü i ngēma naane i mex̄i ga norü ox̄igümaxā nux̄i chixux̄i. ³⁶Notürü ya Carébi ya Yefüne nanexica tá nix̄i ya nux̄i daucü, rü nüxna rü nanegüna tá nix̄i i chanax̄x̄i i ngēma naane ga marü nawa nangax̄i, yerü nüma rü aixcuma mea chauga nax̄inü”, nhanagürü ga Tupana. ³⁷Rü pegagu nix̄i ga Cori ya Tupana ga chamaxā nanux̄i rü nhax̄i chox̄i: “Woo i cuma rü tax̄itáma nawa cungü i ngēma naane.

³⁸Rü cuchicüxü tá ngêma nangu ya yimá curü ngüxêêruxü ya Yuchué ya Núu nane. ¡Rü nüxü nangúchaüxêxê erü nüma tá nixí i Iraéutanüxügüna naxããxü i ngêma naane!” nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Ngêma mu i guxüétüwa ngêxmaxü

6 ¹Rü nhanagürü ga Moiché: —Nüma ga Cori ya Tupana rü choxü namu nax pexü changúxêxêxüçax i nhaa mugü nax nagu pexüçax nawa i ngêma naane i tá pexna naxãxü. ²Rü ngêmaäcü i pema rü penegü rü petaagü rü tá aixcuma nüxü pengechaü ya perü Cori ya Tupana, rü tá peyanguxêxê i ngêma norü ore nhuxmatáta peyuemare. Rü ngêmaäcü ya Tupana rü tá poraäcü pexü narüngüxêxê rü tá nanamaxêxê i perü maxü i ngêma naanewa. ³Rü ngêmaçax, Pa Iraéutanüxügüx, rü name nixí i mea nagu pemaxê i ngêma mugü. Erü ngêxguma mea nagu pemaxêgu rü tá mexü pexü nangupetü, rü tá pimu nawa i ngêma naane i ngextá nabügü i mexü rü nhama léchi rü ira taguma ítaxuxüwa yema Cori ya Tupana perü oxigümaxã nüxü ixuxürüxü. ⁴¡Rü dücax, iperüxínüe, Pa Iraéutanüxügüx! Rü nüma ya Cori ya tórü Tupana rü nüxicatama nixí i Cori yixixü. ⁵¡Rü nüxü pengechaxügü ya perü Tupana i guxüne ya perü maxünemaxã, rü guxü i peãxêmaxã, rü guxü i perü poramaxã! ⁶¡Rü pegüãxêgu namaxã penguxü i guxüma i nhaa ore i nhuxmax pemaxã nüxü chixuxü! ⁷¡Rü guxügutáma namaxã penangüxêxê i pexacügü! Rü nachigagu tá namaxã pidexagü i

pepatagüwa rü ngextá ípexixüwa, rü ngêxguma pepeeçhaügu rü ngêxguma íperüdagügu. ⁸Rü ngêma nax tama nüxü iperüngümaexüçax i nhaa mugü ¡rü pegümexêwa rü pegücatüwa peyangaxcuchix nax ngêxma peyangexüçax perü cuãxruxü! ⁹¡Rü êcü pepataarü caxtagügu rü peãxpatagu penawümatü i ngêma mugü!

.....

¹⁴¡Rü taxütáma nawe perüxí i ngêma togü i duüxügü i pexna ngaicamagüxüarü tupanagü! ¹⁵Erü yimá perü Cori ya Tupana rü nüxü pechuxu rü ngürüächí pemaxã nanuxgu rü noxtacüma pexü nadai rü pexü nayarüxoxêxê. ¹⁶Rü tama name nax nüxü pexüxü ya perü Cori ya Tupana ga yexguma nachica i Máchawa nüxü pexüxgurüxü. ¹⁷¡Rü aixcuma mea nagu pemaxê i ngêma Cori ya perü Tupanaarü mugü rü norü ucuxêgü ga pemaxã nüxü yaxuxü! ¹⁸¡Rü penaxüx i ngêma mexü i Cori ya Tupana namaxã taãxêxü nax ngêmaäcü mea pexü nangupetüxüçax rü aixcuma penayaxuxüçax i ngêma mexü i naane ga perü oxigümaxã nüxü yaxuxü! ¹⁹Rü ngêmaäcü ya Cori ya Tupana rü yema pemaxã nüxü yaxuxürüxü rü tá nayabuxmüxêxê i guxüma i perü uanügü i ngêma naanewa ngêxmagüxü. ²⁰⁻²¹Rü ngêxguma wüxi i ngunexü pexacügü pexna çaxgux rü nhagügu: “¿Taxacüchiga nixí i nhaa mugü rü nhaa ucuxêgü i tamaxã nüxü yaxuxü ya tórü Cori ya Tupana?” nhagügu, rü pema rü tá penangãxü rü nhapegürügü tá: “Toma ga nüxcüma rü ãëxgacü ga Eyítuanecüãx ga Faraóúmexêwa

tayexmagü. Notürü ga nüma ya tóru Cori ya Tupana rü norü poramaxã toxü íngaxüxêxê. ²²Rü toma rü nüxü tatau ga yema äücümaxü ga Tupana norü poramaxã Eyítuanewa üxü napexewa ga Faraóü rü guxüma ga norü duüxügü. ²³Notürü ga toma rü toxü íngaxü ga yema Eyítuanewa, rü mea toxü nigagü nhüxmata yema naane ga tóru oxigümaxã nüxü yaxuxüwa toxü nangugüxêxê. ²⁴Rü nhüxüchi ga nüma ya Cori ya Tupana rü toxü namu nax mea tayangüxêxü i guxüma i nhaa norü mugü rü nüxü ticuaxüügüxüçax nax mea tüxü naxüpetüxüçax rü nüma tüxü namaxêxêxüçax nhüxmata nhama i ngunexüwa nangu. ²⁵Rü ngëmacax i yixema i nhüxmax rü name nixi i tóru Cori ya Tupanapexewa mea yanguxêxü i ngëma norü mugü, yema tomaxã nüxü yaxuxürüxü”, nhapegürü ga Moiché.

**Tupana rü nüxna nachogü nax
tama Canaáanecüãxgüarü
tupananchicünaçagüwe naxixü
ga Iraéutanüxügü**

7 ¹Rü nhanagürü ga Moiché: —Rü nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá pexü nachocuxêxê nawa i ngëma naane i tá pexrü ixixü. Rü pepexewa tá ínanawoxü i ngëma duüxügü i 7 i natücumügü i pexü rümumaegüxü rü pexü rüporamaegüxü i Etéutanüxügü, rü Yerguechéutanüxügü, rü Amuréutanüxügü, rü Canaáatanüxügü, rü Ferechéutanüxügü, rü Ewéutanüxügü rü Yebuchéutanüxügü. ²Rü ngëxguma Cori ya perü Tupana pexmexgu nayixêëgu i ngëma natücumügü i duüxügü, rü

ngëxguma pema rü marü nüxü perüporamaegügu rü noxtacüma tá penadai rü taxütáma taxacümaxã pexü narüngüxmüexêxê rü bai tá i pexü nax nangechaütümüxügüxü! ³Rü ngëxgumarüxü tá ta rü taxütáma namaxã pexãmxaxgü i ngëma norü ngexügü, rü bai tá i penegü rü naxacügümaxã peyaxümxaxgüxü rü pexacügü rü nanegümaxã peyaxütegüxü! ⁴Eri ngëxguma tá ngëmaäcü penaxüxgu rü nümagü i ngëmacüãx rü tá penegüxü rü pexacügüxü Cori ya Tupanana nixigachixêxê. Rü ngëmaäcü tá tomare i tupanaxü nicuaxüxügü, rü ngëmacax tá poraäcü pemaxã nanu ya Cori ya Tupana, rü noxtacüma tá pexü nadai, rü ngëxma tá ipeyarüxo. ⁵Rü ngëmacax tá penaxwaxe i noxtacüma nagu pepogüe i ngëma nachicagü i ngextã ngëma duüxügü norü tupanagüçax naxünagü nawa íngaxü. Rü ngëxgumarüxü tá ta nagu pepogüe ya yimá norü nutagü rü naigü i namaxã natupanaçagüxü. Rü tá ípenagu i norü tupanachicünaçagü. ⁶Eri pema rü wüxi i duüxügü i woetama Tupanacax ixigüxe pexigü. Rü nümatama ya Tupana rü guxüma i nachixüanecüãxgütanüwa pexü naxuneta nax noxrütama i duüxügü pexigüxüçax —nhanagürü ga Moiché.

**Moiché nanaxucuxê i
Iraéutanüxügü**

8 ¹Rü nhanagürü ga Moiché: —iÉcü nagu pexi i ngëma mugü i nhüxmax pexna chaxãxü nax namáxüçax i perü maxü rü pimuxüçax,

rü ngêmaâcü penayaxuxûcax i ngêma naane ga perü oxigümaxâ nüxû yaxuxû ga Tupana! ²Rü nüxna pecuaxâchie ga nhuxâcü Cori ya Tupana pexna nadauxû ga namawa ga yexguma 40 ga taunecü yema nachica ga chianexû ga taxúema íxâpataügu pexîxgu! Rü yéma nixî ga pexû naxâneexêxû rü pexû naxuxû nax yemaacü nüxû nacuáxûcax ga taxacügu perüxînüexû rü tá aixcuma peyanguxêxû i norü mugü. ³Rü woo ngúxû pexû ningexêxê rü taiya pingegü, notürü ga yixcüama rü nüma ga Tupana rü dauxûcüax ga poü ga manámaxâ pexû nachibüexêxê woo i pema rü perü oxigü rü nüxcüma rü taguma nüxû pedauxû ga yema. Notürü yemawa pexû nüxû nadauxêxê rü tama õnaxica nixî i namaxêxê i wüxi i duüxû, notürü ngêma ore i Tupanaaxwa íxüxûxû nixî i aixcuma namaxêxê. ⁴Rü guxcüma ga guma 40 ga taunecügu rü tama pengauechiru rü bai ga nax perüchaecutüxû. ⁵Rü nüxna pecuaxâchie rü yimá perü Cori ya Tupana rü pexû inayarüwexâchitanüxêxê nhama wüxi i papá nanexû inayarüwexâchixêxêxürüxû! ⁶Ëcü mea naga pexînie i ngêma norü mugü ya yimá Cori ya Tupana, rü nüxû pecuaxüxûgü rü mea nagu pexî i ngêma ngxêetae i pexna naxâxû! ⁷Erü nüma ya Cori ya Tupana rü wüxi i naane i mexüwa tá pexû nagagü i ngextá inamuxüwa i natüxacügu, rü puchugü, rü burawegü i maxpúnearü ngachitamüxüwa ichuxchugüxû. ⁸Rü ngêma naanewa rü nangema i trîgu, rü chewáda, rü úwa, rü figuéra, rü boxra, rü oríwa rü ira. ⁹Rü ngêma

nachixûanewa rü taxütáma pexoégaãegü naxcax i perü õna, rü taxütáma pexû nataxu. Rü norü maxpúnegüwa rü namu i férümü rü cóbremü. ¹⁰Notürü ngêxguma pechibüeguvena rü pengâxpütüwegügu, rü name nax nüxû pecuaxüxû ya Cori ya Tupana naxcax i ngêma mexû i naane i pexna naxâxû. ¹¹Rü pegüna pedaugü nax tama nüxû perüngümaexûcax ya perü Cori ya Tupana! ¹Rü tauxû i nüxû perüxoexû i ngêma norü mugü rü norü ucuxêgü i nhuxmax pexna chaxâxû! —nhanagürü ga Moiché.
.....

Tupana rü mexû namaxâ naxuegu i Iraéutanüxûgü

11 ^{13,14}Rü nhanagürü ga Moiché: —Ngêxguma tá pema mea peyanguxêxgu i nhaa mugü i nhama i ngunexügu pexna chaxâxû, rü ngêxguma aixcuma nüxû pengechaüügü ya Cori ya perü Tupana, rü ngêxguma nüxû pecuaxüüügü guxüne ya perü maxünemaxâ, rü guxû i peâxêmaxâ, rü ngêxguma i nüma ya Tupana rü tá ípetoexügu nanapuxêxê rü ngexwacax yaxoxgu i penetü rü tá wena nanapuxêxê nax mea pexû nayaxûcax rü yaxoxûcax, rü pexû nangemaxûcax i perü trîgu, rü perü úwachixü, rü perü chíxû. ¹⁵Rü ngêxgumarüxû tá ta ya Cori ya Tupana rü nanaxügüxêxê ya maxêgü perü wocagücax. Rü ngêmaâcü tá nimu rü tagutáma pengewemü. ¹⁶Notürü name nixî i pexuãegü nax tama texê Tupanana pexû ixîgachixêxêxû nax tomare i tupanaxû pecuaxüüügüxûcax, rü

napexe pecaxápüxügüxüçax. ¹⁷Erü ngëxguma tá ngëmaäcü penaxüxgux, rü Cori ya Tupana tá pemaxã nanu rü taxütáma pexçax nanapuxëxë. Rü ngëma naane rü taxuxütáma nawa narüxü, rü pema rü tá paxaxüchi nagu peyue i ngëma naane i mexü i pexna naxãxü. ¹⁸Rü pegüãxëgu namaxã penguxü i nhaa ore, rü nagu perüxínüeecha! ;Rü pegüchacüüwa, rü pegücatüwa peyangaxuchix i ngëma mugü nax ngëmaäcü tama nüxü iperüngümaexüçax! ¹⁹;Rü nhaa oremaxã penangüexëxë i pexacügu, rü nachigagu namaxã pidexagü i pepatawa, rü namagüwa, rü ngëxguma pepeeçhaügu rü iperüdagügu! —nhanagürü ga Moiché.

.....

**Moiché rü Iraéutanüxügüxü
naxucuxë nax tama ngëma togü i
duüxügücümagu naxüçax**

18 ⁹Rü nhanagürü ga Moiché: —Ngëxguma marü nagu pechocuxgux i ngëma nachixüane i perü Cori ya Tupana tá pexna äxü, rü tama name i naxçax pedauxütæe i ngëma nacümagü i chixexü i ngëma duüxügü. ¹⁰Rü tama name i texé i petanüwa rü tümanexü itamu nax ngëma duüxügüarü tupanacax tayaguxü, rü bai i naxçax tangüxü i ngëma nawa nüxü nacuáxü i ngëma ëxüguxü, rü bai tá i tüxü nangüçhaüxü nax nüxü tacuáxü i ngëma yixcüra ngupetüxü, rü bai tá i naxçax tangüxü nax tayuüxü. ¹¹Rü tama name i naxçax tangux nax duëxëgüxü tatoëxü, rü bai i naxütawa taxü nax nüxna tayacaxüçax i ngëmawa yuüexü

nax ëxüguxüxü nacuáxü, rü bai tá i nüxna tayaca i ngëma naãxëgümaxã puracüexü, rü bai i nüxna tayaca i ngëma yuetaãxëçax ngemagüxü. ¹²Erü ya Tupana rü tama namaxã nataãxë i ngëma duüxügü i ngëma nacümagügu maxëxü. Rü ngëmacax nixi ya Cori ya perü Tupana i pepexewa tá ínawoxüãxü i ngëma nachixüanecüãxgü, erü nümagü rü ngëma nacüma i chixexügu nixi i namaxëxü. ¹³Rü ngëmacax i pemax rü name nixi i aixcuma mea naga pexinüe ya Cori ya perü Tupana. ¹⁴Erü ngëma duüxügü i tá ipewoxüxü nawa i ngëma naane rü naga naxinüe i ngëma iyüüexü, notürü i pema rü tama pexü nanaxwaxë ya perü Tupana nax ngëma nacümagu pexixü —nhanagürü ga Moiché.

**Orearü uruxü i Moichéwena tá
ingucuchixü**

¹⁵Rü nhanagürü ta ga Moiché: —Nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá petanüwa nanangoxëxë ya wüxi ya chauxrüxü orearü uruxü, rü pema rü name nixi i naga pexinüe. ¹⁶Rü yema nixi ga Cori ya Tupanana naxçax pecaxü ga maxpüne ga Orébiwa ga yema ngunexü ga guxãma ga pemax nagu yéma pengutaquexëgüxü rü nhapegügüxü: “Tama tanaxwaxë i wena nüxü taxinüe i naga ya Cori ya tórü Tupana, rü bai i nüxü tadauxçhaüxü ya daa üxü nax tama tayuexüçax”, nhaperügügu. ¹⁷Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Choxü rü marü name i ngëma nüxü pexuxü. ¹⁸Rü chama rü tá ngëma Iraéutanüxütanüwa chanangoxëxë ya wüxi ya cuxrüxü

orearü uruxũ. Rü nüma rü wüxi ya natanüxũ ixĩcxá tá nixĩ. Rü nüma rü tá mea duũxũgũmaxã nüxũ nixu i ngẽma chama namaxã nüxũ chixuxũ, rü tá namaxã nüxũ nixu i ngẽma chama chanamuxũ. ¹⁹Rü guxãma ya yíxema tama nüxũ irüxĩniexea ya yimá orearü uruxũ chauégagu nüxũ ixuxũ, rü chama rü tá tüxna chaca rü taxacüicax tama itaxĩnüxũ”, nhanagürü choxũ ga Cori ya Tupana —nhanagürü ga Moiché.

.....

**Tupana rü Iraéutanüxũgũmaxã
inaxuneta rü tá nüxũ narüngũxẽxẽ
ega naga naxĩnüegu**

30 ¹Rü nhanagürü ga Moiché: —Ngëxguma tá pexçax ínanguxgux i guxũma i ngẽma nhuxmax pemaxã nüxũ chixuxũ i Tupanaarü ngũxẽ rü ngëxgumarüxũ ta i norü poxcu, rü ngëxguma ngẽma perü chixexũgagu Cori ya perü Tupana rü togü i nachixũanegu pexũ nawoonegu, rü ngẽma tá nixĩ i nüxna pecuaxãchiexũ i nhaa ore i nhuxmax pemaxã nüxũ chixuxũ. ²⁻³Notürü ngëxguma nhuxmax pemaxã nüxũ chixuxũrũxũ aixcuma naxçax pewoeguxgux ya Cori ya Tupana, rü aixcuma naga pexĩnüegu i guxũne ya perü maxünemaxã rü guxũ i peãxẽmaxã i pema rü pexacügü, rü ngëxguma i nüma ya Cori ya perü Tupana rü tá inanaxoxẽxẽ i ngẽma poxcu i naga pemaxã naxĩnüxũ, rü tá nüxũ pengechaütümüxũ. Rü pexũ tá nade nawa i ngẽma nachixũanegü ga naga pexũ nawoonexũ nax wena wüxiwa pengexmagüxũcax. ⁴Rü woo ngẽma petanüxũgü i yáanegu woonexũ,

rü nüma ya perü Cori ya Tupana rü tá ngëxma naxçax nayadau rü tá nanawoeguxẽxẽ. ⁵Rü nüma ya Cori rü tá wena pexũ nawoeguxẽxẽ naxçax i ngẽma naane ga perü oxigü nawa yexmagüxũ. Rü pema rü tá wena nawa pengexmagü rü nüma ya Tupana rü tá pexũ narüngũxẽxẽ, rü tá pexũ nimuxẽxẽ perü oxigüariü yexera. ⁶Rü nüma ya perü Cori ya Tupana rü peãxẽwa rü petaagüãxẽwa tá nayanaxoxẽxẽ i ngẽma perü chixexũ nax ngẽmaacü aixcuma nüxũ pengechaũgüxũcax perü maxünemaxã rü peãxẽmaxã nax wenaxarü perü naanewa pemaxẽxũcax.

.....

¹⁹Rü nhama i ngunexũgu rü Tupanapexewa rü duũxũgüpepexewa rü pexna chaca nax pematama nüxũ pexunetaxũcax i ¿ngexũrüüxũ tá yixĩxũ i penaxwaxexũ, rü ngẽma maxũ rü ẽxna ngẽma yu? ¿Rü ngẽma Tupanaarü ngũxẽxẽ rü ẽxna norü poxcu? ¡Ëcü penayaxu i maxũ nax pema rü petaagü rü ta namaxẽxũcax! ²⁰¡Ëcü nüxũ pengechaxũ ya Cori ya perü Tupana, rü naga pexĩnüe, rü aixcuma peyanguxẽxẽ i ngẽma pexũ namuxũ! Erü nüma nixĩ i pexna naxããxũ i perü maxũ rü namuxẽãxũ i perü ngunexũgü nawa i ngẽma naane ga tórü oxigü ga Abraáü rü Isáqui rü Yacúmaxã naxueguxũ —nhanagürü ga Moiché.

.....

**Moiché rü Yuchuéxũ naxuneta nax
núf Iraéutanüxũgũmaxã
inacuáxũcax**

31 ⁷Rü yemawena ga Moiché rü Yuchuécax nangema, rü nhanagürü nüxũ napexewa ga guxũma

ga Iraéutanüxügü: —jĒcü namaxã napora rü wüxigutama rüxinü! Erü cuma tá nixĩ i cuyagagüxũ i nhaa duũxügü nawa i ngëma naane ga Cori ya Tupana tórü oxigümaxã nüxũ ixixũ. Rü cuma tá nixĩ i namaxã qixücuxũ. ⁸Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü cupexegu tá nixü, rü guxügütama nacuxütagu rü tagutãma cuxũ nangemücü. Rü ngëmacax tama name nax cumuũxũ —nhanagürü ga Moiché.

**Moiché rü Iraéutanüxügüarü
ãëxgacügüxũ namu nax
duũxügümaxã nüxũ nadaumatüxũ
ga Tupanaarü mugü**

⁹Rü nüma ga Moiché rü nanaxümatü ga yema Tupanaarü mugü rü nhüxüchi nüxna nanaxã ga yema chacherdótegü ga Lewítanüxügü ga Tupanaarü mugüchixũ ingegüxũ. Rü yexgumarixũ ta rü guxüma ga Iraéutanüxügüarü ãëxgacügü ga itaxüna nanaxã ga yema mugü ga ümatüxũ. ¹⁰⁻¹¹Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü yema ãëxgacügüxũ naxucuxë, rü nhanagürü: —Guxüguma i ngëxguma norü 7 ya taunecüwa nanguuxügu nax pegüxũ nüxũ pengechaügüxũ i perü ngetanügü, rü ngëxguma tá nixĩ i guxüma i duũxügüpexewa nüxũ pedaumatüxũ i nhaa mugü. Rü ngëma tá nixĩ i duũxügüpexewa pexüxũ i ngëxguma düxenügüchigaarü tauemacüwa nanguuxügu rü guxüma i Iraéutanüxügü Tupanapexegu ngutaqexegüxügu nawa i ngëma nachica i nümatama tá nüxũ naxunetaxũ. ¹²Rü ngëma ngunexügu rü tá guxütãma i duũxügü i yatüxügü, rü ngexügü, rü buxügü, rü duũxügü i to i

nachixüanecüãx i petanügu ãchiügüxũ, rü tá nangutaqexegü nax nüxũ naxñüexüçax i ngëma Tupanaarü mugü nax ngëmaacü nangüexüçax nax nüxũ nangechaügüxũ ya tórü Cori ya Tupana, rü nagu namaxëxüçax i guxüma i ngëma mugü i nüxũ yaxuxü ya Cori ya Tupana —nhanagürü ga Moiché.

.....

Moichéarü yuxchiga

34 ¹Rü Moábianearü chianexüwa inaxüãchi ga Moiché ga maçpúne ga Nébuwa nax naxüxũ. Rü yéma natapexe ga Píchagu ãégaxügu naxñagü. Rü guma maçpúne rü Yericóarü toxmaçtawa nayexma. Rü yéma nixĩ ga Cori ya Tupana nüxũ nawëxü ga guxüma ga Yiríáyiane rü nhüxmata Dáüarü naanegu nüxũ nadauxëxë. ²Rü yexgumarixũ ta nüxũ nanawëx ga naane ga Nataríarü, rü Efraíarü, rü Manachéarü, rü guxüma ga Yudáarü naane rü nhüxmata Már ga Mediterániuwa nangu. ³Rü nüxũ nanawëx ta ga Neguébiarü chianexü, rü natü ga Yurdáüarü naane ga metachinüxũ, rü ñane ga Yericó ga cucunecügü nawa yexmaxũ rü nhüxmata ñane ga Choágu nadau. ⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Moichéxü: —Nhaa nixĩ i ngëma nachixüane ga perü oxigü ga Abraáü, rü Isáqui, rü Yacúmaxã nüxũ chixuxü rü tá nataagüna chaxãxü. Rü ngëmacax nixĩ i chanaxwaxe nax cuxetümaxãxüchi nüxũ cudauxü, rü woo i cuma rü taxütãma nawa cunyu —nhanagürü. ⁵Rü yemawena ga Moiché ga Tupanaarü duũ rü nayu

nagu ga yema Moábiane, yema Cori ya Tupana namaxã naxueguxũrũxũ. ⁶Rũ wũxi ga Moábianearũ ngatexũgu nixĩ ga Tupana natáxũ ga Bexpeúarũ toxmãxtawa, nagu ga wũxi ga nachica i nhuxmarũta taxúema nũxũ cuáxũ. ⁷Rũ nüma rü nũxũ nayexma ga 120 ga norũ taunecũ rü yexguma rü ta meama tüxũ nadau rü napora. ⁸Rũ nüma ga Iraéutanũxũgũ rü 30 ga ngunexũ naxçax naxauxe ga Moábianearũ chianexũwa, rü yemaacũ nayanguxẽẽgũ ga nax naxaurexũ naxçax ga Moichéarũ

yu. ⁹Rũ nüma ga Yuchué ga Núu nane rü marũ Moichéxũtawã nanayaxu ga cuçax yerũ nüma ga Moiché rü naétũgu naxũxmex. Rũ yemaçax nixĩ ga Iraéutanũxũgũ ga naga naxĩnüexũ rü naxũgũãxũ ga yema Cori ya Tupana Moichémaxã nũxũ ixuxũ. ¹⁰Rũ Moichéwena rü taguma nayexma ga to ga orearũ uruxũ ga Iraéutanũxũgũtanũwa ga Moichérũxũ ixĩcũ ga Cori ya Tupana namaxãxũchi idexacti.
.....

JOSUÉ

(Yuchué)

Yuchuéxü naxuneta ga Tupana nax
nüxí Iraéutanüxügümaxã
inacuáxüçax

1 ¹Rü guma Tupanaarü duü ga Moiché yuxguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Moichéarü ngüxëeruxü ga Yuchué ga Núu nanemaxã nidexa, rü nhanagürü nüxü: ²—Rü nhüxmax nax marü nayuxü ya yimá chorü duü ya Moiché, rü cuma tá nixí i guxüma i ngëma Iraéutanüxügümaxã quixüexü nawa i ngëma natü i Yurdáu, nax nagu pichocuxüçax i ngëma naane i pexna chaxãxü. ³Rü yema marü Moichémaxã nüxü chixuxürüxü, rü chama rü tá pexna chanaxã i guxüma i ngëma naane i marü nawa pengagüxü. ⁴Rü ngëma naane i tá pexna chaxãxü, rü ngëma chianexü i súwaama ngëxmaxüwa inaxügü rü nhüxmata Líbanuarü ma xpünewa nangu i nórchiwaama. Rü ngëma naane rü taxtü i Eufrátewa inaxügü i léstewaama rü Etéutanüxügüchixüanemaxã tá nangau nhüxmata Már i Mediterániuwa nangu i oéstewaama. ⁵Rü guxüma i ngunexügü i

nagu cumaxüxügu rü taxuxütáma cuxü narüporamae. Rü chama rü tá cuxütawa changexma, yema Moichéxütawa chayexmaxürüxü. Rü tagutáma ngextá cuxü chatax, rü tagutáma cuxü chaxo. ⁶¡Rü cugü írüpóra rü tauxü i cugü cutáeguxü! Erü cuma tá nixí i nüxna cuyaxächigüxü i norü naane i nhaa duüxügü, yerü yema nixí ga perü oxigümaxã nüxü chixuxü. ⁷Rü wüxixicatama nixí i cumaxã nüxü chixuxü, rü ngëma nixí nax tama cumuüxü rü wüxiguxicatama curüxínüxü rü aixcuma cunaxüxü i ngëma cumaxã nüxü chixuxü. Rü chanaxwaxa i cuyanguxëxë i guxüma i ngëma mugü ga chorü duü ga Moiché cuxna äxü. ¡Rü ëcü mea yanguxëxë nax mea cuxü inanguxuchixüçax i guxü i taxacü icuxüxüwa! ⁸¡Rü guxügütáma duüxügüna namaxã nacuxãchi i ngëma nüxü chixuxü i chorü mugüpanewa! Rü name nixí i cuma rü chütacü rü ngunecü rü nagu curüxínü i ngëma chorü ore nax ngëmaäcü mea cunaxüxüçax i ngëma cumaxã nüxü chixuxü, rü mea cuxü inanguxuchixüçax i guxüma i taxacü i cuxüxü. ⁹Rü chama

nixĩ i cuxũ chamuxũ nax cugũ cuporaxẽxũcax rü wüxigutama curüxĩnũxũcax. Rũ tama name icumuũxũ rü icuyarũmaãchi, erũ chama ya curũ Cori ya Tupana rü tá chacuxũtagu i ngextá cuma icuxũxũwa —nhanagürü ga Tupana. Rũ nüma ga Yuchué rü nügũ namexẽxẽ nax nayauxãxũcax ga yema naane. ¹⁰Rũ yexguma ga nüma ga Yuchué rü nanamu ga yema Iraéutanũxũgüarũ ãëxgacügü, rü nhanagürü nüxũ: ¹¹—¡Guxũma i nhaa duũxũgütanũgu pexĩãgütanũ, rü namaxã nüxũ pexu rü nanutaqexegüã i õna! Erũ tá tamaepũx i ngunexũwa nanguxgu rü tá tichoũ i natü i Yurdáüwa nax tórxũxũ yixĩxũcax i ngẽma naane i tóru Cori ya Tupana tá tũxna ãxũ —nhanagürü ga Yuchué.

Yuchué rü Yericówa nanamugü ga ngugütaeruũgü

2 ¹Rũ yexguma nachica ga Chitũüwa nayexmagügu, rü yéma bexma inanamuãchitanũ ga taxre ga ngugütaeruxũ, rü nhanagürü nüxũ: —¡Ëcü peyangugügu i ngẽma naane i natü i Yurdáüarũ tocutüwa ngẽxmaxũ rü nhuxmata yima ñane ya Yericówa pengugü! —nhanagürü. Rũ nüma ga yema taxre rü yéma naxĩ rü wüxi ga ngexũ ga ngeãxẽxũ ga Raábigu ãégaxũpatawa nangugü ga Yericówa. Rũ ngĩma rü ngĩpatagu inapegüxẽxẽ ga yema chũtaxũ. ²Notürü nayexmaama ga wüxi ga duũxũ ga Yericóarũ ãëxgacũmaxã nüxũ ixuxũ, rü nhanagürü nüxũ: —Nhuxre i Iraéutanũxũgü nua nangugü i ngewaxarũ chũtaxũgu nax

yangugüguãxũcax i nhaa naane —nhanagürü. ³Rũ yemacax ga guma ãëxgacü rü yema nge ga Raábixũtawana namuga rü nhanagürü: —¡Inamuxũ i ngẽma yatügü i cuxũtawana ngugũxũ erũ ngẽma rü ngugütaewa nua naxĩ! —nhanagürü. ⁴Notürü ga ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Aixcuma nixĩ i taxre i yatü i chauxũtawana nangugũxũ, notürü tama nüxũ chacuax i ngextácüãx yixĩgũxũ. ⁵Rũ marü noxri nachũtagu nawoegu, erũ ngẽma oragu nixĩ i nawãxtaxũ ya daa ñanearũ poxeguxũarũ ñãx, rü tama nüxũ chacuax i ngextá nax naxĩxũ. Notürü ngëxgumachi nhuxmatama nawe pengëgügu rü chi nüxũ peyangaugü —ngĩgürügü. ⁶Notürü ga ngĩma rü dauxnagu inaxĩgüxẽxẽ ga yema taxre, rü yexma pagũxũ ga lífũchitũxũgu iyacuxgü. ⁷Rũ guma ñanearũ ãëxgacüarũ churaragü rü yema taxre ga ngugütaeruũcax nadaugü nagu ga yema nama ga natü ga Yurdáü inuxtamaxũwa nadaxũ. Rũ yexguma yema churaragü íchoxũguwenatama, rü nanawãxtagü ga norü ñãx ga guma ñanearũ poxeguxũ. ⁸Rũ naxũpa ga nax napexũ ga yema ngugütaeruũgü, rü ngĩma ga Raábi rü nawe dauxũ ixĩ, rü ngĩgürügü nüxũ: ⁹—Chama nüxũ chacuax ya Cori ya Tupana rü pexna nanaxã i nhaa naane, rü ngẽmacax i nüma rü toxna naxĩnũ nax pexũ tamũëxũchixũcax. Rũ nhuxmax rü guxũma i duũxũgü i nuxma pegũxũ rü poraãcü pexũ namuũe. ¹⁰Rũ nüxũ tacuax ga yexguma Eyítuanewa ípenguxũgu, rü Tupana nixĩ ga yapayexẽxũ ga Már i Dauchiũxũ nax yéma pichoũxũcax. Rũ ngëxgumarũxũ

ta nüxũ tacuax nax nhuxãcü penadaixũ ga Cheú rü Óyi ga Amurétanüxũgüartü ãëxgacügü ga natü ga Yurdáuarü tocutüwa yexmagüxũ. ¹¹Rü yexguma yemaxũ tacuaxgügu rü poraãcü tamuïe, rü taxúema tügü tixãũãxũ nax pemaxã tügü tadaixũcax. Erü yimá Cori ya perü Tupana rü guxãétüwa nangexma i dauxügüxũ i naanewa rü nhama i naanewa. ¹²Rü ngëmacax pexna chaca rü nhuxmatama chanaxwaxe i Tupanaégagu chamaxã nüxũ pexu rü mea tá namaxã pechopetü i chautanüxũgü, ngëxgumarüxũ i chama nax meama pexũ chayaxuxürüxũ. ¡Rü choxna penaxã i wüxi i cuaxruxũ nax ngëmawa nüxũ chacuáxũcax nax aixcumaxũ chamaxã pexuxũ! ¹³Rü chanaxwaxe i guxũma i túmaarü ngëmaxũgümaxã tüxũ pengechaũ ya chorü papá, rü chorü mamá, rü chaueneegü, rü chaueyaxgü. ¡Rü tauxũ i toxũ pedaixũ! —ngígürügü. ¹⁴Rü nümagü rü ngixũ nangãxũgagü rü nhanagürügü ngixũ: —Toma tátama pexũ ítapoxũ rü pexna tadau nax taxuxũma pexũ ípetüxũcax, ega cuma rü tama toxũ quixuxgu. Rü ngëxguma Cori ya Tupana toxna naxãxgu i nhaa naane rü aixcuma tá mea cuxna tadau —nhanagürügü. ¹⁵Rü ngïma ga Raábi rü wüxi ga i ga ñanearü poxeguxüwa yaxúxũnegu ipe. Rü yema poxeguxũarü ñãxwa wüxi ga napanãxãgu ínachüxüe ga yema taxre ga ngugütaeruügü. ¹⁶Rü ngígürügü nüxũ: —¡Ëcü ma xpúneanewa pexĩ rü ngëxma peyarücuxgü nax tama pexũ inayauxgüxũcax i ngëma pexcax daugüxũ! ¡Rü tamaepüx i ngunexũ tá ngëxma picuxgü, rü nhuxmatáta

ñanecax nawoegu i ngëma pexcax daugüxũ! Rü ngëmawena rü marü name i ípixĩ —ngígürügü. ¹⁷Rü nümagü rü ngixũ nangãxũgagü rü nhanagürügü: —Toma rü tá tayanguxëxë i ngëma Tupanaégagu toxna naxcax cucaxaxũ. ¹⁸Notürü ngëxguma marü nhaa naanegu tachocuxgu, rü nhaa ñãx ga nawa toxũ curüchüxüexüwa tá cunatunütaxëxë i nhaa napanãxã i dáunütaxũ. Rü daa cupatagu tá tüxũ cungutaquexëxë ya cunatü rü cué rü cueneegü rü guxãma ya cunatütanüxũgü. ¹⁹Notürü ngëxguma chi ngexerüüxe cuchiüwa íxüxüxgux rü túmagagutátama nixĩ ega tayuxgux, rü marü taxütáma togagu nixĩ. Notürü ngëxgumachi ngexerüüxe cuchiüwa ngëxmaxexũ yama xgügu, rü ngëxguma rü tá togagu nixĩ. ²⁰Notürü ngëxguma chi toxũ quixuxgux, rü taxucaxma tayanguxëxë i ngëma Tupanaégagu cumaxã nüxũ tixuxũ —nhanagürügü. ²¹Rü ngïma rü inangãxũga rü: —Marü name —ngígürügü. Rü yexguma ga ngïma rü nüxũ irümoxë, rü nümagü rü ngixna nawoegu. Rü yemawena rü yema ngürü ñãxwa iyanãx ga napanãxã ga dáunütaxũ. ²²Rü yema taxre ga ngugütaeruügü rü ínamãxpúneanexüwa naxĩ rü tamaepüx ga ngunexũ yexma narücuxgü. Rü yoxni ga churragü rü guxũanegu naxcax nadaugü rü taxuguma nüxũ nayangaugü, rü düxwa Yericóarü ñanecax nawoegumare. ²³Rü yexguma ga nüma ga yema taxre ga ngugütaeruügü rü ma xpúneanewa narüchoũ rü natü ga Yurdáuarü tocutüwa naxĩ ga Yuchué íyexmaxüwa. Rü namaxã nüxũ nixugüe ga guxũma ga nüxũ ngupetügüxũ. ²⁴Rü nhanagürügü:

—Nüma ya Cori ya Tupana rü marü tüxna nanaxã i guxũma i ngẽma naane. Rü ngẽmacax i guxũma i ngẽma nachixũanecũax i duũxũgü rü poraãcü tüxũ namuũe —nhanagürügü.

**Iraéutanüxũgü rü natü ga
Yurdáüwa nichoũ**

3 ¹Rü moxũãcü paçmamaxũchi rü nüma ga Yuchué rü guxũma ga Iraéutanüxũgümaxã rü Chitfũwa inaxãchi nhuxmata natü ga Yurdáüwanacüwa nangugü. Rü naxũpa ga nax yachoũxũ rü yexmatama napegü. ²⁻³Rü yexguma tamaepũx ga ngunexũ ngupetüguwena rü yema Iraéutanüxũgüarü ãëxgacügü rü norü duũxũgütanü nixĩägüetanü rü namaxã nüxũ nixu rü nhanagürügü: —Ngëxguma nüxũ pedaxgu i chacherdótegü i Lewítanüxũ nax nua nachopetüxũ namaxã i ngẽma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixũ jrü ípechoxũ i ngextá ípengexmagüxũwa rü nawe perüxĩ! ⁴Rü ngẽmaãcü tá nüxũ pecuax nax ngextáama pexĩxũ yerü ga üpa rü taguma texé i petanüwa nagu tixũ i ngẽma nama. ¡Notürü taxúetãma nüxna tangaicama i ngẽma baú! ¡Rü guxũgutãma wüxi i quirúmetru tá nixĩ i norü yáxũ i nawe nax pexĩxũtanüxũ! —nhanagürügü. ⁵Rü yexguma ga Yuchué rü yema Iraéutanüxũgüxũ nhanagürü: —¡Tupanapexewa pegü pimexëëgü! Erü moxũ rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pexũ nüxũ nadauxëxë i wüxi i mexũ i taxũ i norü poramaxã naxüxũ —nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Yuchué rü yema chacherdótegüxũ nhanagürü: —¡Ëcü

wixpëxegu peyangetaxũ i ngẽma baú i Tupanaarü mugü nawa ngëxmaxũ rü topëxe namaxã pexĩ nawa i ngẽma natü i Yurdáü! —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga chacherdótegü rü duũxũgüpëxegu nayangetaũgü ga yema baú. ⁷Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Yuchuéxũ:

—Nhuxmacürüwa tá cuxũ chataxëxë rü yexeraãcü tá cuxna cuax chaxã i napëxewa i nhaa Iraéutanüxũgü. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ nadaugü nax chama rü aixcuma chacuxũtaguxũ yexgumarüxũ ga Moichéxũtawa chayexmagurüxũ. ⁸¡Ëcü ngẽma chacherdótegüxũ namu nax yangetaũgüãxũcax i ngẽma baú i choriü mugü nawa ngëxmaxũ! Rü ngëxguma natü i Yurdáüwa nangugügu jrü nachixüwa nachoũ rü ngëxma yachigütanüãchi! —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga Yuchué rü yema Iraéutanüxũgüxũ nhanagürü: —¡Nua pexĩ rü iperüxĩnüe i ngẽma ore i Cori ya tórü Tupana nüxũ ixuxũ! ¹⁰Rü ngëmawa tá nixĩ i nüxũ pecuáxũ ya Tupana ya maxücü rü petanüwa nax nangexmaxũ. Rü nüma ya Cori rü tá ínanawoxũ i Canaãtanüxũgü, rü Etéutanüxũgü, rü Ewéutanüxũgü, rü Ferechéutanüxũgü, rü Yerguechéutanüxũgü, rü Amuréutanüxũgü rü Yebuchéutanüxũgü nawa i ngẽma naane nax pema nawa pingugüxũcax. ¹¹¡Rü nüxũ perüdaunü i ngẽma baú i Cori ya Tupana i guxũ i naanearü yora ixĩcüarü mugüchixũ nax nhuxãcü pepëxewa yaxüexũ i natü i Yurdáüwa! ¹²Rü ngẽmacax, Pa Duũxũgüx jrü nüxũ pexuneta i 12 i yatügü! Rü ngẽma 12 i

petücumüwachigü, rü tá nüxũ pexuneta i wüxi. ¹³Rü ngëxguma ngëma chacherdótegü i ngëma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixũ ingegüxũ rü natü i Yurdáuchiüwa nachixũgu, rü ngëxguma tá nixĩ i ngëma natü rü taxregu yayauxyeüchiüxũ, rü ngëma dexá i dauxquena ne yaxũ rü tá ínayachaxãchi, rü nhama yapoxyepëxexürüxũ tá nixĩ —nhanagürü. ¹⁴⁻¹⁶Rü nüma ga yema Iraéutanüxũgü rü inaxĩachi ga yema ínapegüxũwa ga natü ga Yurdáüwa nax yachoüxũçax. Rü nanetüarü buxgüarü tauemacü nixĩ ga yexguma, rü yema natü ga Yurdáü rü poracü narübai. Rü nümagü ga chacherdótegü rü duüxũgüpegegu naxĩ namaxã ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü yema chacherdótegü ga baú ingetaüxũgü rü yexguma yema natü ga Yurdáuchiüwa nachoügu, rü yema dexá ga dauxquena ne yaxũ rü ngürüachi ínayachaxãchi. Rü guma dauxquenaxüchi yexmane ga íane ga Adáü ga dauxütaechica ga Charetáüarü ngaicamána, rü ngürü nabainagü ga dexá ga yéma, nhama yapoxyepëxexürüxũ. Notürü yema íyachoüxüarü tawaama ga dexá rü niyax nhuxmata már ya Ngearü Maxüáxüwa nangu. Rü yemaacü ga yema natü ga Yurdáü rü taxregu niyaxye, rü yema Iraéutanüxũgü rü nichoü ga íane ga Yericóarü toxmaxtawa. ¹⁷Rü yemaacü ga guxüma ga yema duüxũgü rü paanexüwa nichoü nawa ga yema natü ga Yurdáü. Rü yexgumayane ga yema chacherdótegü ga yangegüxũ ga yema baú ga Cori ya

Tupanaarü mugüchixũ rü natüarü ngäxüchiteewa namaxã nayachaxãchitanü ga paanexüwa.

**Gumá 12 ga nutagü ga natü ga
Yurdáüarü ngäxütamawa
nadeäcuxchiga**

4 ¹Rü yexguma guxüma ga duüxũgü ichoügu ga natü ga Yurdáüwa, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yuchuëxũ nhanagürü: ²—Ngëma 12 i Iraéutanüxũgütücumüwa rü jëcü wüxütücumüwachigü rü nüxũ naxuneta ya wüxi ya yatü! ³Rü namaxã nüxũ ixu rü wüxichigü i ngëma yatü rü wüxipúta ya nuta yayauxchigüä i ngëma natüarü ngäxütamawa i ngëma chacherdótegü íchigüxüwa, rü nhama i chütaxügu ípeyapegüxüwa nax nanaäxüçax rü ngëxma yanupútaäxüçax! —nhanagürü. ⁴⁻⁵Rü yexguma ga nüma ga Yuchuë rü naxçax naca ga yema 12 ga yatü ga nüxũ naxunetaxü rü nhanagürü nüxũ: —jËcü, wüxichigü i pemax i 12 i pexü chaxunetaxe rü natü i Yurdáüarü ngäxütamawa pexĩ! jRü ngëma baú i Cori ya tóru Tupanaarü mugüchixüpepexewaama rü wüxichigü i pema rü penayaxu ya wüxi ya nuta nax naëpüx yixixüçax i ngëma 12 tücumügü i tatanüxũgü! jRü pegüätügu peyange! ⁶⁻⁷Rü yimá nutagü rü wüxi i cuaxruxũ tá nixĩ i petanüwa. Rü ngëxguma penegü pexna çaxgu, rü nhagügu: “¿Taxacüchiga nixĩ ya daa nutagü?” nhagügu, rü pema rü tá penangäxüga rü nhapegürügü tá: “Rü daa nutagüwa nixĩ i nüxna icuaxãchiexü ga yema ngupetüxü ga yexguma natü ga Yurdáüwa yangeetaxügu ga yema baú

ga Cori ya Tupanaarü mugüchixü, rü yema natüchixü rü taxregu niyauxye napexewa ga yema baú”, nhapegürügü tá —nhanagürü ga Yuchué. ⁸Rü nümagü ga yema 12 ga yatügü rü nanaxügü ga yema Yuchué namaxá nüxü ixuxü. Rü wüxichigü, rü wüxipúta niyauxchigü naégagu ga yema natücumü ga nawa naxüxü. Rü yemaacü nanayauxgü ga 12 ga nutagü ga Yurdáüchitamawa. Rü yema ínapegüxüwa nanana, rü yexma nayanu, yema Cori ya Tupana nüxü ixuxürüxü. ⁹Rü yexgumarüxü ta ga nüma ga Yuchué rü nai ga 12 ga nuta nanayaxu rü natüchitamagu nayanu ga yema chacherdótegü ga baú ingetaügüxü íchigüxügu. Rü yimá nutagü rü nhuxmarüta ngéma nangexmagü. ¹⁰Rü yema chacherdótegü ga baú ga Tupanaarü mugüchixü ingegüxü rü natü ga Yurdáüchitamagu narücho, rü yoxni ga nüma ga Iraéutanüxügü rü meama nayanguxëégü ga guxüma ga yema Yuchuéwa Tupana namaxá nüxü ixuxü. Rü guxüma mea naxügü yema Moiché Yuchuémaxá nüxü ixuxürüxü. Rü nhuxãëäcü nichoü ga duüxügü. ¹¹Rü yexguma guxüma ga duüxügü marü inguügu, rü nichoü ga yema chacherdótegü ga baú ga Tupanaarü mugüchixü ingegüxü. Rü duüxügüpegegu naxägü.

.....

¹⁸Rü yexguma marü yanguügu ga yema chacherdótegü ga Yurdáüwa nax yachoüxü rü paanexüwa nangugügu, rü yema dexá rü wenaxarü nanagoxüchixü rü noxrirüütama nanapá ga natü.

.....

**Tupana nüxü nixu nax nhuxäcü
yapugüäxücax ga Yericó**

6 ¹Rü taxucürüwama texé Yericóarü íanegu taxücu rüexna ítaxüxü, yerü ga norü poxeguxüarü íäxgü rü narüwäxtagü nax yemaacü taxuwama nachocuxücax ga Iraéutanüxügü. ²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yuchuéxü nhanagürü: —Chama rü marü cuxna chanaxá ya Yericó i guxüma i norü äëxgacümaxá rü norü churaragümaxá. ³Rü curü churaragü i Iraéutanüxügü rü 6 i ngunexü tá yima íanexü ínayachoegu. Rü wüxi i üeguächí tá naxügü i wüxichigü i ngunexügu. ⁴Rü ngëma baú i chorü mugü nawa ngëxmaxüpegegu tá naxí i 7 i chacherdótegü i carnéruchatacuxremaxá icornétaáxü. Rü ngëxguma norü 7 i ngunexüwa nanguxgu, rü 7 expüxcüna tá yima íanexü ínayachoegu i curü churaragü, rü ngëxgumayane i ngëma chacherdótegü rü tá norü cornétagügu nicuegü. ⁵Rü ngëxguma nüxü pexíüegu nax poraäcü yacuegüäxü ya cornétagü rü tá tagaäcü aita pexüe. Rü ngëxguma i norü poxeguxü ya yima íane rü tá nangíächí. Rü ngëxgumayane rü wüxichigü i pemax rü tá nagu pechocu ya yima íane —nhanagürü ga Tupana. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Yuchué rü chacherdótegücax naca rü nhanagürü nüxü: —¡Peyange i ngëma baú i Cori ya Tupanaarü mugüchixü! Rü 7 i pemax rü ngëma baüpegegu tá pexí namaxá ya cornéta i carnéruchatacuxrenaxcax ixígüne —nhanagürü. ⁷Rü yema duüxügüxü rü ta nhanagürü ga Yuchué:

—¡Ēcü nüxũ ípeyachoeгу ya daa ñane!
 Rũ pemax i churaragũ rũ tá baú i Cori
 ya Tupanaarũ mugüchixũpexegu tá pexĩ
 —nhanagürũ. ⁸Rũ guxũma ga duũxũgũ
 rũ yema Yuchué namaxã nüxũ ixuxũãcü
 nanaxügũ. Rũ yema 7 ga chacherdótegũ
 rũ norũ cornétagu yacuegüãcüma yema
 baú ga Cori ya Tupanaarũ
 mugüchixũpexegu naxĩ. Rũ yema baú rũ
 yema chacherdótegüwe namaxã
 nixĩxũtanũ. ⁹Rũ yema churaragũ rũ
 chacherdótegüpexegu naxĩ, rũ yema
 togü ga churaragũ ga baúarũ daruxũ rũ
 wixweama naxägũ. Rũ nüma ga
 chacherdótegũ rũ norũ cornétagu
 nicuegüecha rũ taguma inarüchianegũ.
¹⁰Notürũ guxũma ga yema churaragũ,
 rũ Yuchué nüxna naxãga ga bexmamare
 inaxĩxũcãx nhuxmatáta nüma namuã
 nax guxũma wüxigu poraãcü aita
 naxüexũcãx.

**Iraéutanüxũgũ nanapugũ
 ga ñane ga Yericó**

¹¹Rũ yema nüxíraxũ ga ngunexũgu rũ
 nüma ga Yuchué rũ nanamu ga
 chacherdótegũ rũ churaragũ nax
 wüxicana guma ñanexũ nax
 íyangeegutaũgüãxũ ga yema baú ga Cori
 ya Tupanaarũ mugüchixũ. Rũ yemawena
 ga yema duũxũgũ rũ nawoegu naxcãx ga
 yema ñapegüxũwa. Rũ yexma nüxũ
 nanangupetüxëxë ga chütaxũ. ¹²Rũ
 moxüãcü ga nüma ga Yuchué rũ
 pañmamaxũchi inarüda, rũ nüma ga
 chacherdótegũ rũ nanayauxtaũgũ ga
 yema baú ga Cori ya Tupanaarũ
 mugüchixũ. ¹³Rũ yema 7 ga
 chacherdótegũ rũ baú ga Cori ya
 Tupanaarũ mugüchixũpexegu naxĩ rũ

nagu yacuegüãcüma ga guma norü
 cornétagũ. Rũ yema churaragũ rũ
 wixpexegu naxĩ, rũ yema togü rũ
 baúweama naxägũ. Rũ ga cornétagũ rũ
 taguma inarüchianegũ. ¹⁴Rũ moxüãcü rũ
 wena guma ñanexũ ñnayachoeгу, rũ
 nhuxmachi yema ñapegüxũcãx nawoegu.
 Rũ 6 ga ngunexũ nixĩ ga yemaacü
 naxügüãxũ. ¹⁵Rũ yexguma norü 7 ga
 ngunexũwa nanguxgu, rũ ngunetüxũ
 ñnarüdagũ. Rũ guma ñanexũ
 ñnichoeguãchitanücüxü yema nüxíra
 naxügüãxgurixũ, notürũ yema
 ngunexũgu rũ 7 expüxcüna nüxũ
 ñnichoeguãchitanücüxü. ¹⁶Rũ yexguma ga
 yema chacherdótegũ rũ 7 expüxcüna
 norü cornétagu yacuegügu, rũ Yuchué rũ
 yema duũxũgüxũ namu rũ nhanagürũ:
 —¡Aita pixüe! Rũ nüma ya Cori ya
 Tupana rũ marü pexna nanaxã ya daa
 ñane. ¹⁷Rũ daa ñane, rũ guxũma i taxacü i
 nawa ngëxmaxũmaxã, rũ tá
 peyanaxoxëxë, erü ngëmaãcü nixĩ i Cori
 ya Tupana i nüxũ yaxuxũ. Rũ ngëma
 Raábiicatátama iyixĩ i taxütáma ngixũ
 pimãxcü namaxã i ngëma duũxũgũ i
 ngĩchiũwa ngëxmagüxũ. Erü ngíma iyixĩ
 ga iyacüxgüãxũ ga yema taxre ga yatügü
 ga ngugütaewa yéma imugüxũ. ¹⁸¡Rũ
 nhuxmax i pemax rũ pegüna pedaugü
 nax tama penayaxuxũ i taxacü i norü
 ngëmaxũ ya yima ñanewa ngëxmaxũ!
 Erü nüma ya Cori ya Tupana rũ namaxã
 nanaxuegu ya daa ñane nax
 peyanaxoxëëxũcãx rũ penadaiãcuxũcãx.
 Rũ ngëxguma taxütáma ngëmaãcü
 penaxüxgux, rũ nüma ya Tupana rũ tá
 chixexũ tamaxã naxuegu rũ tá chixexũ
 taxcãx ñanguxëxë. ¹⁹Notürũ ngëma úiru
 rũ diërumü rũ guxũma i ngëmaxũgũ i

bróchenaxçax rü fêrunaxçax, rü Cori ya Tupanaçax tá nixî rü norü ngêmaxûgütanügu tá penanu —nhanagürü ga Yuchué. ²⁰Rü yexguma ga nüma ga yema duûxûgü rü aita naxüe rü ga cornétagü rü naxâgatanü. Rü yexguma guma cornétagaguxû naxînüegu ga nüma ga Iraéutanüxûgü rü inanaxügüe nax poraäcü aita naxüexû. Rü yexguma ga guma ïanearü poxeguxû rü napuxâchi. Rü yexguma ga nüma ga Iraéutanüxûgü rü yoxni tauxchaäcü yexma nachocu, rü noxrüxû nayaxîgüxêxê. ²¹Rü yemawena rü taramaxâ tüxû nadai ga yatixe, rü ngexe, rü ngextüxügüxe, rü yaxguâxgü, rü wocagü, rü carnérugü, rü búrugü. Rü noxtacüma guxüma nadai. ²²Rü nüma ga Yuchué rü yema taxre ga yatügü ga ngugütaewa ïxûxû nhanagürü: —Ïcü ngîpatawa pexî i ngêma nge i Raábi rü guxüma i ngîtanüxûmaxâ nua ngîxû pega, yema ngîmaxâ ipexunetaxûrûxû! —nhanagürü. ²³Rü nûmagü rü ngîchiûgu nachocu. Rü Raábixû ïnagaxüchigü tûmamaxâ ya ngînatü, rü ngîé, rü ngîeneegü, rü guxüma ga ngîtanüxûmaxâ. Rü wüxi ga nachica ga mexû ga Iraéutanüxûgü ïpegüxûarü düxétüwaama yexmaxûgu ngîxû nayamugü.

.....

²⁷Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yuchuéxû narüngüxêxê, rü yemaçax guxüma ga yema naanewa nangu ga nachiga.

Acáuarü chixexûchiga

7 ¹Rü wüxi ga Yudátanüxû ga Acáügu äégaxû ga Cáarmi nane ga Chádítaxa rü Cháratataxaxa ixîxû, rü nanade ga nhuxre ga yemaxûgü ga Tupana

chüxuxû. Rü yemaçax ga guxüma ga Iraéutanüxûgü rü naxüétüügü ga Cori ya Tupanapexewa yerü ga Acáü rü nanayaxu ga yema Tupana chüxuxû. Rü yemaçax ga Cori ya Tupana rü Iraéutanüxûgümaxâ nanu.

Acáuarü chixexûgagu rü Iraéutanüxûgüxû narüporamaegü ga ïane ga Áixarü duûxûgü

²Rü nüma ga Yuchué rü Yericówa inanamuächitanü ga nhuxre ga yatügü nax ïane ga Áixwa yangugütaegüxûçax, rü ngoxi nüxû natauxcha nax guma ïane rü tá nagu nachocuxûçax. Rü guma ïane rü ïane ga Betéuarü léstewaama nayexma ga chianexû ga Betawéuarü ngaicamána. Rü nûmagü rü yéma naxî rü nayangugütaegü. ³Rü yexguma nawoegugu, rü Yuchuéxû nhanagürügü: —Tama tanaxwaxe i guxû i churaragümaxâ naxçax ïtayachööchi ya yima ïane ya Áix, erü 2,000 rüexna 3,000 i churaragümaxâ nixî i marü yanguxû nax yapuxuxû ya yima ïane. ¡Rü taxütáma guxû i churaragü ngéma cumugü! Erü tama namu i ngéma duûxûgü ya yima ïanena daugüxû —nhanagürügü. ⁴Rü yemaacü 3,000 ga churaragü nixî ga Áixçax ïyachööchixû. Notürü nüma ga yema duûxûgü rü Iraéutanüxûgüxû narüporamaegü rü nayabuxmüxêxê. ⁵Rü 36 ga Iraéutanüxûgüxû nadai, rü guxema toxoguâx rü tûmawe nangêgü nhuxmata guma ïanechipenüwa nangugü, rü ïnatüächianexûgu tüxû nayadai. Rü yemaçax ga Iraéutanüxûgü rü narümaxächitanü rü namuüe. ⁶Rü nüma ga Yuchué rü yema Iraéutanüxûgüarü

ãëxgacügü rü norü ngechaũmaxã
 nügüchirugu nagáugüe rü
 waixümütëxemaxã nügü nigügüeru. Rü
 nhuxmachi yema baú ga Tupanaarü
 mugüchixüpepegu nanangücuchitanü
 nhuxmata nayáuane. ⁷Rü nüma ga
 Yuchué rü nhanagürü: —Pa Corix
 ¿tüxcüü cuyachoũxëxë ga nhaa duũxügü
 ga natü ga Yurdáúwa? ¿Ëxna
 Amuréutanüxügümëxëgu toxü
 cuyixëëxüçax nixí i nua toxü cugagüxü
 nax ngëmaäcü toxü nadaixüçax? Rü
 narümemaë chi nixí ga natü ga
 Yurdáuarü tocutü chítama tarüchoxü.
⁸Pa Corix. ¿Taxacü tá chaxüxü i
 nhuxmax? Erü nüma i Iraéutanüxügü rü
 marü norü uanüchaxwa nibuxmü. ⁹Rü
 nüma i Canaáatanüxügü rü guxüma i
 duũxügü i nhaa naanegu pegüxü rü tá
 nüxü nacuáchigagü i ngëma toxü
 ngupetüxü. Rü nüma rü tá wüxigu
 toxçax ínayachöõchi nax toxü
 nadaixüçax, rü taxúetáma ítayaxü i
 totanüwa. ¿Rü texé tá cuxü ticuaxüxü
 rü cuxü tataxëxë i ngëxguma?
 —nhanagürü ga Yuchué. ¹⁰Rü nüma ga
 Cori ya Tupana rü Yuchuëxü nangãxüga
 rü nhanagürü: —¡Inachi! ¿Taxacü
 ngëma cuxü i nhaxtüanegu
 cunangücuchixü? ¹¹Rü nüma i
 Iraéutanüxügü rü chixexü naxügü. Erü
 nümagü rü tama nayanguxëxë i ngëma
 mugü ga namaxã nüxü chixuxü. Rü
 nanayauxgüama i ngëma ngëmaxügü i
 nüxna chachuxuxü. Rü meama nüxü
 nacuaxgüäcúma naxçax nangixgü i
 ngëma choxrü íxixü, rü norü
 ngëmaxügütanügu nayacuxgü. ¹²Rü
 ngëmacax i pemax i Iraéutanüxügü rü
 taxucürüwama nüxü perüporamaë i

perü uanügü. Rü naxchaxwa tá pibuxmü
 rü pegagutama nixí i namexü i
 noxtacúma peyuexü. Rü ngëxguma i
 pema i nhuxmax rü tama paxa
 ípenaguxgu i ngëma pexna chachuxuxü,
 rü marü taxútáma petanüwa
 changexma. ¹³Rü nhuxmax rü inachi,
 rü nangutaquëxëxë i duũxügü! ¡Rü
 namaxã nüxü ixu nax moxüçax nügü
 yamexëëgüxü nax ngëmaäcü chapëxewa
 ínangugüxüçax! Erü chama i Cori ya
 perü Tupana rü nhacharügü: “Pemax,
 Pa Iraéutanüxügüx, rü marü penayaxu i
 ngëma ngëmaxügü i pexna chachuxuxü.
 Rü ngëxguma taxútáma ípenaguxgu rü
 tama pegüwa nüxü pexoxçgux i ngëma
 chixexü, rü taxucürüwatáma perü
 uanügüxü perüporamaë”, nhacharügü.
¹⁴Rü moxü paxmama rü
 petücumümaxächigü tá chapëxewa
 pengugü i guxãma i pema i
 Iraéutanüxügü. Rü chama i perü Tupana
 nax chixixü rü tá nüxü chaxuneta i
 ngëma natücumü i nawa naxüxü i
 ngëma yatü i chixexü üxü. Rü nhuxüchi
 ngëma natücumüwa rü tá
 nügütanüxüäcü chapëxewa nangugü. Rü
 chama rü tá nüxü chaxuneta i ngëma
 nügütanüxütücumü i nawa nangexmaxü
 i ngëma yatü. Rü ngëmawena rü tá
 ngëma nügütanüxütücumüwa rü tá
 nüxü chaxuneta ya yima ípata ya nawa
 nangexmane i ngëma chixexü üxü. Rü
 nhuxüchi yima ípatacüãxtanüwa rü tá
 nüxü chaxuneta i ngëma yatü i chixexü
 üxü. ¹⁵Rü yíxema tümaxütägu nüxü
 iyangaugüxe i ngëma ngëmaxügü ga
 chachuxuxü, rü tá tüxü nigugü namaxã i
 tümaxacügü rü guxüma i tümaarü
 ngëmaxügü, erü tümagagu chixexü

naxcax ínangu i Iraéutanüxügü, eri
tama naga taxínü i chorü mü
—nhanagürü ga Tupana.

Acáüarü poxcuchiga

¹⁶Rü moxüãcü ga Yuchué rü
paxmaxüchi ínarüda rü duüxügüxü
namu nax natücumümaxächigü
Tupanapexewa nangugüxü. Rü nüma ga
Cori ya Tupana rü Yudátücumüxü
naxuneta. ¹⁷Rü yexguma ga Yuchué rü
Yudátücumümaxã nüxü nixu nax
nügütanüxütücumüãcü rü
Tupanapexewa nax naxixü. Rü Tupana
rü Cháratanüxüxü naxuneta. Rü yema
Cháratanüxüwa rü guma Chádipataxü
naxuneta. ¹⁸Rü yema yatüxügü ga
Chádipatacüãxgü rü Tupanapexewa
nangugü, rü Tupana nüxü naxuneta ga
Acáü ga Cármí nane ga Chádítaxa ga
Yudátanüxü íxíci. ¹⁹Rü yexguma ga
Yuchué rü Acáüxü nhanagürü: —Pa
Chaunex, rü name nixí i cunataxëxë rü
nüxü quicuaxüxü ya Cori ya tórü
Tupana. ¡Rü chamaxã nüxü íxu i taxacü
nax cuxüxü! ¡Rü tauxü icuyacúxü!
—nhanagürü. ²⁰Rü Acáü nanangãxüga
rü nhanagürü: —Aixcuma nüxü chixu,
rü chixexü chaxü namaxã ya Cori ya
tórü Tupana. Rü nhaa nixí i ngëma
chaxüxü. ²¹Rü Yericówa nüxü chadau
ga wüxi ga mexechixü ga naxchiru ga
Babiróníaanecüãxgüarü ü rü 200
tachinü ga diëru, rü wüximenaxã ga
úiru ga ngãxü ga quíruarü yexera yaxü.
Rü choxü nangúchaü ga yema
yemaxügü, rü yemacax chaugüxü
chanade, rü chauchiümachiãgu
chanataxgü. Rü ngëma diërutachinügü
rü aixpeguama chananu —nhanagürü.

²²Rü yexgumatama ga Yuchué rü
Acáüchiüwa nanamugü ga nhuxre ga
yatügü, rü yexma nüxü nayangaugü ga
yema yemaxügü ga yexma icüxgüxü
namaxã ga yema diëru ga natiüguama
nuxü. ²³Rü nanade ga yema yemaxügü
rü Yuchuépexewa nanana napexewa ga
guxüma ga Iraéutanüxügü. Rü nümagü
ga Iraéutanüxügü rü Tupanapexegu
nayanu. ²⁴Rü yemawena rü Acüarü
ngatexüwa Acáüxü nagagü namaxã ga
yema diëru, rü yema naxchiru, rü yema
úirumenaxã, rü nanegümaxã, rü
naxacügümaxã, rü norü wocagümaxã,
rü norü búrugümaxã, rü norü
carnérugümaxã, rü napatamaxã, rü
guxüma ga taxacü nüxü yexmaxümaxã.
²⁵Rü Yuchué rü Acáüxü nhanagürü:
—¿Tüxcüü chixexü tatanüwa
ícunguxëxë? Rü nhüxmax ya Cori ya
Tupana rü ngëma chixexü tátama nixí i
cuxna nanguxëxü —nhanagürü. Rü
yema nhaxgu ga Yuchué, rü guxüma ga
Iraéutanüxügü rü nutamaxã Acáüxü rü
natanüxügüxü nadai. Rü nhüxüchi
natanüwa nanangíxichi. ²⁶Rü
yemawena rü nutagü naétüwa
nanawogü. Rü gumá nutagü rü
nhüxmax rü ta ngëxma naxãüxchita. Rü
ngëmacax i nhüxmax i ngëma nachica
rü Acüarü Ngatexügu naxáëga. Rü
yemaacü Iraéutanüxügümaxã
narüngüxmü ga Cori ya Tupana.

Íane ga Áixü nanapugü ga Iraéutanüxügü

8 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
Yuchuëxü nhanagürü:
—¡Taxucaxma cumüü rü icurümaxächí!
¡Rü inaxüãchi naxcax ya yima íane ya

Áix, namaxā i guxūma i curū churaragū!
 Erū chama rū tá pora cuxna chaxā nax
 yima ĩane ya Áixarū āēxgacūxū rū norū
 duūxūgūxū curūporamaexūcax. Rū yima
 norū ĩane rū norū naane rū cuxrū tá
 nixī. ²Rū guma Yericómaxā rū norū
 āēxgacūmaxā cuxūxūrūxū tátama
 cunaxū namaxā ya yima ĩane ya Áix rū
 norū āēxgacū. Notūrū i nhūxmagu rū
 marū name i pegūxū penade i norū
 ngēmāxūgū rū naxūnagū. Rū tá
 ípenabāixgū, rū norū ĩanecāxwenaama
 tá pexīichi —nhanagūrū. ³⁻⁴Rū yexguma
 ga Yuchué rū nūgū namexēxē guxūma
 ga norū churaragūmaxā nax ĩane ya
 Áixcax íyachōōchixūcax. Rū
 nayadexechi ga 30,000 ga churaragū, rū
 chūtacū yéma nanamugū. Rū
 nayaxucūxēgū rū nhanagūrū nūxū:
 —¡Mea íperūxīnūe! ¡Rū ípexīāchi rū
 norū ĩanecāxwexguama peyarūcūxgū!
 ¡Rū ípememare nax yima ĩanegu
 pechocuxūcax! ⁵Rū ngēma togū i
 duūxūgū rū chamaxā tá yima ĩanecāx
 ínayachōōchi. Rū ngēxguma yima
 ĩanecūāx toxcax yayixgux nax toxū
 nadaixūcax, rū toma rū tá tibuxmū ga to
 ga ngunexūgurūxū. ⁶Rū ngēxguma i
 nūmagū rū tá towe nangēgū erū tá nagu
 narūxīnūe nax noxrirūxū naxchāxwa
 íbuxmūxū i yixema i Iraéutanūxūgū.
⁷Rū ngēxguma i pema rū tá peyayi i
 ngēma ípicūxgūxūwa rū yima ĩanegu tá
 pichocu, erū Cori ya tórū Tupana rū
 pexna tá nanaxā ya yima ĩane. ⁸Rū
 ngēxguma marū nagu pichocūxgu, rū tá
 nawa penangixichi, ngēma Cori ya
 Tupana nūxū íxuxūrūxū. Rū ngēmaācū
 nixī i pexū chamuxū —nhanagūrū ga
 Yuchué. ⁹Rū yexguma ga Yuchué rū

inanamuāchitanū ga yema churaragū.
 Rū nūmagū rū inaxīāchi rū Betéu rū
 Áixarū ngāxūmachatēxegu nicūxgū ga
 Áixcaxwenaama. Notūrū nūma ga
 Yuchué rū yema ínapegūxūwatama
 nanangupetūxēxē ga chūtaxū. ¹⁰Rū
 moxūācū noxri yangunechaūxgu rū
 ínārūda ga Yuchué rū norū duūxūgūxū
 nidaugū. Rū nhūxūchi tūmapēxegu naxā
 namaxā ga Iraéutanūxūgūarū āēxgacūgū
 rū ĩane ga Áixcax inaxīāchi. ¹¹Rū
 guxūma ga norū churaragū rū guma
 ĩanepēxewaama ne naxī rū nūxū
 nīngaicaetanū, rū wūxi ga
 ngatexūpechinūwa nayachaxāchitanū ga
 guma ĩanearū tūgūnecūwawaama. ¹²Rū
 nūma ga Yuchué rū ĩane ga Betéu rū
 Áixarū ngāxūmachatēxegu nayacūxgū
 ga to ga 5,000 ga yatūgū ga guma
 ĩanearū toxoxwecūwawaama. ¹³Rū
 yemaacū ga Iraéutanūxūgūarū
 churaragū rū taxregu niyauxyetūcumū.
 Rū yema wūxitūcumū rū ĩanearū
 toxoxwecūwagu nicūxgū, rū yema
 totūcumū rū yema
 íyachaxāchitanūxūwa nayexmagū ga
 ĩanearū tūgūnecūwawaama. Rū yema
 chūtaxūgu ga Yuchué rū nanaxūpēxe
 rū nūxīra yema ngatexūarū ngāxūwa
 nangu. ¹⁴Rū yexguma Iraéutanūxūgūxū
 nadāxgux ga Áixarū āēxgacū, rū norū
 churaragūmaxā nayayi nax nūgū
 nadaixūcax namaxā ga yema
 Iraéutanūxūgū ga ngatexūarū tocutūwa
 yexmagūxū. Notūrū tama nūxū nacūax
 rū yema togū ga Iraéutanūxūgū nax
 bexma norū ĩanecāxwexgu
 nayacūxgūxū. ¹⁵Rū nūma ga Yuchué rū
 norū churaragūmaxā nībuxmūneta. Rū
 yema nama ga chianexūwa nadaxūgu

nibuxmü naxchaxwa ga yema Áixarü churaragü. ¹⁶Rü guxüma ga churaragü ga guma ñane ga Áixcüâxgü ixīgüxü rü Yuchuéwe nangégü. Rü yexguma Yuchuéwe nangégügu rü yema norü ñanena niyáxüetanü. ¹⁷Rü guxüma ga churaragü ga Áixcüâx rü Betéucüâx rü Iraéutanüxügüwe nangégü, rü taxuxüma ñanewa nayaxü. Rü yema Iraéutanüxügüwe nax nangégüxügügu rü guma ñane rü taxüema nüxna tadau rü nangeenümare ga norü ñax. ¹⁸Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Yuchuéxü nhanagürü: —¡Ëcü, cuaxruxü nüxna naxã i ngéma curü churaragü i ñanecaxwexgu icüxgüxü nax nagu nachocuxücax ya yima ñane ya Áix, erü tá cuxna chanaxã ya yima ñane! —nhanagürü ga Tupana. Rü nüma ga Yuchué rü cuaxruxü inaxã nax nagu nachocuxücax ga guma ñane. ¹⁹Rü yexguma ga yema icüxgüxü ga churaragü rü paxama ñanaxü rü guma ñanegu nachocu rü nawa nanangixichigü. ²⁰Rü yexguma nügü íyadaugügu ga yema duüxügü ga Áixcüâxgü rü nüxü nadaugü ga nax ñnatüxünagüétüxü ga guma norü ñane. Rü yemaçax taxuwama naxüéga, yerü nüma ga Iraéutanüxügü ga noxri naxchaxwa chianexüwa buxmüchiréxü rü nügü nawoegu nax nadaiaxücax. ²¹Rü yexguma Yuchué nüxü daxgux ga yema Iraéutanüxügü ga icüxgüxü rü marü guma ñanegu nax nachocuxü rü nawa nax nangixichigüâxü, rü nügü nawoegu rü Áixcüâxmaxã nügü nadai. ²²Rü nhüxmachi ga yema Iraéutanüxügüaru churaragü ga ñanegu chocuxü rü ñnaxochü. Rü yemaacü ga

yema taxretücumü ga Iraéutanüxügü rü nügüwa tüxü naxüxëxë rü tüxü ñnayauxü. Rü guxãma tüxü nadai.

**Yuchué rü maçpüne ga Ebáuwa
duüxügücax nüxü nadaumatü ga
Tupanaarü mugü**

^{30,31}Rü yexguma ga Yuchué rü maçpüne ga Ebáugu rü Cori ya Iraéutanüxügüaru Tupanaçax nanaxü ga wüxi ga ñmarearü guchicaxü, yema Moiché nüxü ixüxürüxü nawa ga yema mugüaru popera ga nhaxü: “¡Ëcü wüxi i ñmarearü guchicaxü naxü nawa ya nuta ya tama imexëpütägücü!” nhaxü. Rü yexguma ga yema Iraéutanüxügü rü yema guchicaxüwa nayagu ga naxünagü Tupanaarü ngüxmüxëerüxü. ³²Rü yemawena ga nüma ga Yuchué rü Iraéutanüxügüpexewa gumá nutagü ga ñmare nawa ñnagucüpütagu nanaxümatü ga Tupanaarü mugü ga Moiché nüxna äxü. ³³Rü yexguma ga guxüma ga Iraéutanüxügü norü äëxgacügümaxã rü yema togü ga tama Iraéutanüxügü ixīgüxü ga natanüwa maxëxümaxã, rü taxregu niyauxye. Rü wüxitücumü rü maçpüne ga Ebáuwaama naxügü rü yema totücumü rü maçpüne ga Garachfüwaama naxügü. Rü yema taxretücumüaru ngäxümachatexegu nachigü ga yema chacherdótegü namaxã ga yema baü ga Tupanaarü mugüchixü. Rü yema chacherdótegü rü ñnamemaregü nax duüxügümaxã mexü naxuegügüxü. Rü guxüma ga yema naxüxü rü Moiché namaxã nüxü ixüxüäcüma nanaxü. ³⁴Rü yemawena ga Yuchué rü duüxügücax

tagaãcü nüxũ nadaumatü ga Tupanaarü mugü, rü nhuxãcü Tupana rü mexũ namaxã naxuegu i ngêma duũxũgü i naga ñnüexũ, rü chixexũ namaxã naxuegu i ngêma tama naga ñnüexũ. ³⁵Rü guxũma ga yema mugü ga Moiché nüxna ãxũ rü Yuchué nüxũ nadaumatü naxçax ga guxũma ga duũxũgü ga iyatũxũ, rü ingexũ, rü buxũgü, rü yema togü ga tama Iraéutanũxũgü ixĩgũxũ ga natanũwa maxẽxũ.

**Iraéutanũxũgũmaxã inaxũgagü ga
Gabaóücüãxgü**

9 ¹Rü gumá Etéutanũxũgüarü ãẽxgacü, rü Amuréutanũxũgüarü ãẽxgacü, rü Canaáatanũxũgüarü ãẽxgacü, rü Ferechéutanũxũgüarü ãẽxgacü, rü Ewéutanũxũgüarü ãẽxgacü, rü Yebuchéutanũxũgüarü ãẽxgacü, rü nüxũ nacuáchigagü ga yema Yericówa rü Áixwa ngupetũxũ. (Rü yema ãẽxgacügü rü natü ga Yurdáuarü oéstege nixĩ ga naxãchiũgũxũ, rü nümaxũ rü ñnamáxpũxanexũgu rü togü rü ñnametachinüanexũgu, rü togü rü Már i Meditéraniucutügu rü nhuxmata Líbanuarü naanewa nangu.) ²Rü yexguma ga guxũma ga yema ãẽxgacügü rü nügũmaxã nagu narũxĩnüe nax nügü nangũxẽẽgũxũçax, rü Yuchémaxã rü Iraéutanũxũgũmaxã nügü nadaixũçax. ³Notürü nüma ga Ewéutanũxũgü ga ñane ga Gabaóügu ãchiũgũxũ rü ta nüxũ nacuáchigagü ga yema Yuchué üxũ namaxã ga guma ñanegü ga Yericó rü Áix. ⁴⁻⁵Rü nagu narũxĩnüe nax nhuxãcü womüxẽẽãcüma nügü ñnapoxũgũxũ. Rü yemacax Yuchéxũtawa naxĩ ga nhuxre ga norü

duũxũgü ga ingauxchiruxũ, rü ingauarü chapatuáxũ, rü norü tochicaxũ ga búrutawa rü ningau. Rü norü wũchixũ rü marü nhuxgumaxũgũxũ nixĩgü, rü norü poũ rü nichúe. Rü yemagu nügü nicũxgü nax nhama yáxũwa nax ne naxĩxũrũxũ yixĩgũxũçax. ⁶Rü yexguma yema nachica ga Iraéutanũxũgü ipegũxũ ga Yigágu ãégaxũwa nangugügu, rü Yuchéxũ rü Iraéutanũxũgũxũ nhanagürügü: —Yáxũgũxũ i naanewa ne taxĩ rü tanaxwaxe nax tomaxã ipexũgagũxũ nax tama yigü idaixũçax —nhanagürügü. ⁷Rü nüma ga Iraéutanũxũgü rü Ewéutanũxũgũxũ nangãxũgü rü nhanagürügü: —Bexmana i pemax rü torü ngaicamagutama pipegü rü nhuxãcü tá i pemaxã mexũ i ñnüwa tangugũxũ —nhanagürügü. ⁸Notürü ga nümagü rü Yuchéxũ nangãxũgagü rü nhanagürügü: —Toma rü tá pexmexwa togü tangexmagũxẽxẽ nax pexũ tapuracüexũçax —nhanagürügü. Rü nüma ga Yuchué rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Texé pexĩgü i pemax? ¿Rü ngextá ne pexĩ? —nhanagürü. ⁹⁻¹⁰Rü nümagü rü Yuchéxũ nangãxũgagü rü nhanagürügü: —Rü yáxũwa ne taxĩ, erü nachigaxũ taxĩnüe ya Cori ya perü Tupana. Rü nüxũ tacuáchiga ga yema Eyítuanewa naxũxũ, rü nhuxãcü natü i Yurdáuarü tocutüwa pexũ nangũxẽẽxũ nax penadaixũçax ga yema taxre ga ãẽxgacü ga Amuréutanũxũgüarü ga Cheú ga Eboũwa ãẽxgacü ixĩcü, rü Óyi ga Bacháũwa ãẽxgacü ixĩcü. ¹¹Rü ngẽmacax i torü ãẽxgacügü rü tomücügü rü nhanagürügü toxũ: “¿Pewemü tá ípinge i perü namawaxũ rü

Iraéutanüxügütanüwa ípeyadaugü, rü nhapegüxü tá nüxü: 'Rü pexmexwa togü tangexmagüxëxë rü mexü i ñüwa pemaxã tangugüchaü', nhapegü ta!' nhanagürügü toxü. ¹²Rü yexguma itaxiächigu nax pexçax tayadauxüçax rü ga pou rü nanai, notürü i nhuxmax rü marü nichux rü nipamare. ¹³Rü yexgumarüxü ta i nhaa naxçaxmüxü ga úwachiümaxã tanaxüäcu rü nimexechichirex ga noxri itaxiächigu, notürü i nhuxmax rü marü narügáugü. Rü ngëxgumarüxü ta namaxã nangupetü i toxchiru rü torü chapatugü, erü yáxüwama ne taxí —nhanagürügü. ¹⁴Rü nüma ga Iraéutanüxügü rü yema Gabaóücüäxgüwemüxü nangõxnetagü, notürü tama Cori ya Tupanana nacagüexíra ga taxacü tá namaxã naxüexü ga yema duüxügü. ¹⁵Rü yexguma ga Yuchué rü yema Gabaóücüäxmaxã mexü ga ñüwa nangu, rü namaxã nüxü nixu nax taxütáma nadaiaxü. Rü yema togü ga Iraéutanüxügüarü äëxgacügü rü Tupanaégagu Yuchuerüütama mexügu yema Gabaóücüäxmaxã narüxínüe. ¹⁶Rü tamaepüx ga ngunexü ngupetüxguwena rü nüma ga Iraéutanüxügü rü nüxü nacuaxgü nax norü ngaicamagutama naxächüügüxü ga yema Gabaóücüäxgü. ¹⁷Rü yexguma ga nhuxre ga Iraéutanüxügüarü churaragü rü inaxiächi nax yema Gabaóücüäxgüarü ñanegüçax yadaugüxüçax. Rü tamaepüx ga ngunexügu norü ñanegüwa nangugü. Rü guma norü ñanegü rü Gabaóü nixí, rü Queafíra nixí, rü Berúchi nixí rü Quiriáchi-Yearíü nixí. ¹⁸Notürü nüma ga Iraéutanüxügü rü tama yema

Gabaóücüäxgüxü nadai yerü yema norü äëxgacügü rü Cori ya Iraéutanüxügüarü Tupanaégagu nüxü nixugüe nax taxütáma nax nadaiaxüçax. Rü yemaçax ga Iraéutanüxügü ga duüxügü rü tama norü äëxgacügümaxã nataäxëgü, rü nachigagu nidexagü. ¹⁹Notürü nümagü ga yema äëxgacügü rü nhanagürügü: —Toma rü Cori ya tórü Tupanaégagu namaxã nüxü tixu nax taxütáma tanadaixü. Rü ngëmacax i nhuxmax rü taxucürüwa tanadai. ²⁰Rü nüé namáxë, erü ngëxguma chi taxüchima tayanguxëëgu i ngëma Tupanamaxã nüxü tixuxü rü nüma ya Tupana rü tomaxã chi nanu —nhanagürügü. ²¹Rü yemaacü ga yema äëxgacügü ga Iraéutanüxügü rü norü duüxügümaxã nüxü nixu nax tama nadaiaxüçax ga yema Gabaóücüäxgü. Notürü nüma ga Iraéutanüxügü rü norü dexáarü tooxüwa rü üxüarü tooxüwa nanapuracüexëxë. Rü yemaacü tama nanadai ga yema Gabaóücüäxgü.

**Amuréutanüxügüxü narüporamae
ga Iraéutanüxügü**

10 ^{1,2}Rü Adonichedé ga Yerucharéüarü äëxgacü nüxü naxínü ga nhuxácü Yuchué rü Áixü narüporamae, rü nayamaç ga norü äëxgacü rü nayanaxoxëxë ga norü ñane. Rü yexgumarüxü ta nüxü naxínü ga nhuxácü Yericóxü narüporamae rü nayamaç ga norü äëxgacü. Rü nhuxüchi nüxü nacuáchiga nax Gabaóücüäxgü rü Iraéutanüxügümaxã mexü ga ñüwa nangugüxü nax tama namaxã nügü nadaiaxüçax. Rü yemaçax ga nüma ga

Yerucharéúarü ãëxgacü rü poraãcü namuũ yerü Gabaóü rü wüxi ga ãane ga taxũne rü porane ga Áíxarü yexera ixíxũne nixí, rü norü duũxũgü rü nipora rü tama namuũewaxe. ³Rü yemaçax ga nüma ga Adonichedé rü yéma namuga naxçax ga Yoábeũ ga ãane ga Ebróúarü ãëxgacü, rü Pireáũ ga ãane ga Yamúchiarü ãëxgacü, rü Yafía ga ãane ga Láquiarü ãëxgacü, rü Debí ga ãane ga Egrúúarü ãëxgacü. ⁴Rü nhanagürü: —¡Nua pexí nax choxí peyarüngũxëëgüxũçax nax Gabaóücüãxgümaxã yigü idaixũçax! Yerü Yuchuémãxã rü guxũma ga Iraéutanüxũgüarü ãëxgacügümaxã mexĩ ga ãnuwa nangugüe nax tama nügü nadaixũçax —nhanagürü. ⁵Rü yemaçax ga yema 5 ga ãëxgacügü ga Amuréutanüxũgü ga Yerucharéúarü ãëxgacü, rü Ebróúarü ãëxgacü, rü Yamúchiarü ãëxgacü, rü Láquiarü ãëxgacü, rü Egrúúarü ãëxgacü, rü wüxigu naxítaquexe. Rü norü churaragümaxã Gabaóúarü ãaneçax inaxíãchi nax namaxã nügü nadaixũçax. ⁶Rü yemaçax ga yema Gabaóücüãxgü rü Yigáwa ga Yuchuéxütawa namugagü, rü nhanagürü: —¡Tauxú ipexoexü nax toxü peyarüngũxëëxü i toma i perü puracütanüxü nax tixígüxü! ¡Rü paxa nua pexí nax toxü peyarüngũxëëxü rü toxü ípepoxũxũçax! Erü guxũma i ngëma ãëxgacügü i Amuréutanüxũgü i maçxpúneanecüãxgü rü wüxigu toxçax naxítaquexe nax toxü nadaixũçax —nhanagürügü. ⁷Rü yexguma ga Yuchué rü Yigáwa inaxüãchi namaxã ga guxũma ga norü churaragü. ⁸Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü:

—¡Tauxú i nüxü cumuũxü! Erü chama rü tá cuxmexgu chanayixëxë i ngëma Amuréutanüxũgü. Rü bai tá i wüxi i cuxü rüporamaexü —nhanagürü. ⁹Rü Yigáwa inaxüãchi ga Yuchué namaxã ga norü churaragü, rü chütacü inixü. Rü yemaacü Amuréutanüxũgüxü ãnayabaixgü rü nanadai. ¹⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Iraéutanüxũgüpexewa poraãcü yema Amuréutanüxũgüxü namuũexëxë. Rü yemaçax ga Yuchuéarü churaragü rü ãane ga Gabaóügu nanadai ga muxüma. Rü nhuxüchi Béchi-Orúúarü namagu nawe ningëxütanü ga yema ibuxmüxü. Rü nayadaietanü ga yema Amuréutanüxũgü nhuxmata ãanegü ga Achéca rü Machédawa nangugü. ¹¹Rü yexguma Iraéutanüxũgüchaxwa yabuxmügu ga yema Amuréutanüxũgü nawa ga yema tuãchixü ga Béchi-Orúúwa daxü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü ixãpütaxü ga gauxü naétügu nayixëxë. Rü Iraéutanüxũgü daixüarü yexera yema gauxümaxã nayue ga Amuréutanüxũgü. ¹²Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü Iraéutanüxũgümexëgu nayixëëgu ga yema Amuréutanüxũgü, rü nüma ga Yuchué rü duũxũgüpexewa Cori ya Tupanamaxã nidexa rü nhanagürü: —Pa Tupanax, chanaxwaxe i ícuyachaxãchixëëxü ya üaçcü Gabaóúétüwa. ¡Rü ngëxgumarüxü ta ya tauemacü rü íyachaxãchixëxë i Ayaróúarü ngatexüétüwa! —nhanagürü. ¹³Rü gumá üaçcü rü gumá tauemacü rü yéma nayachaxãchigü nhuxmata ga Iraéutanüxũgü norü uanügüxü nadai. Rü ngëmacax i Yacháarü poperawa rü

nhanagürü: “Rü yimá üäxcü rü wixgutaax 24 ora ninge ga nax tama yanaxücuxü”, nhanagürü. ¹⁴Rü yemaacü Tupana ínayachaxächixêxê ga üäxcü rü tauemacü nagagu ga wüxi ga yatüarü yumüxê. Rü üpaacü rü taguma yemaacü nangupetü, rü woo nawena ga yema rü taguma yemaacü nangupetü yerü woetama Iraéutanüügüétiwa naxü ga Tupana.

.....

⁴⁰Rü Yuchué rü norü churaragümaxã nanadaiäcu ga guxüma ga yema nachixüanegü. Rü nüxü narüporamae ga yema äëxgacügü ga máxpüxanewa yexmagüxü, rü yema ínachianexüwa yexmagüxü, rü yema ínadóxonexüwa yexmagüxü, rü yema máxpúnearü tuächixüwa yexmagüxü. Rü yemaacü nanadai ga guxüma ga yema duüxügü. Rü bai ga wüxi ga íyaxüxü yema Tupana namaxã nüxü ixuxürüxü.

⁴¹⁻⁴²Rü yemaacü wüxicana guxüma ga yema äëxgacügüxü nadai rü nanapu ga guxüma ga norü naanegü ga Cadé-Banéawa ínaxügü rü nhüxmata Gáchawa nangu, rü Gochéüwa ínaxügü rü nhüxmata Gabaóüwa nangu. Yerü woetama Iraéutanüügüétiwa naxü ga Tupana. ⁴³Rü yemawena ga Yuchué rü guxüma ga norü churaragümaxã rü ínapegüxüçax nawoegu ga Yigáwa.

.....

Carébiarü naane

14 ⁶Rü yema Iraéutanüügü ga Yudátücumüwa ügüxü rü Yigáwa naxí nax Yuchuémaxã yanadexagüxüçax. Rü nüma ga Carébi ga Chenécheutanüwa ücü ga Yefúne

nane, rü Yuchuéxü nhanagürü: —¡Nüxna nacuaçächi ga yema ore ga Cori ya Tupana norü duü ga Moichémaxã nüxü ixuxü ga tachiga ga chianexü ga Cadé-Banéawa! ⁷Rü chama rü 40 ga taunecü choxü nayexma ga yexguma Moiché Cadé-Banéawa choxü imuächigu nax chayangügüxüçax ga nhama Canaãane. Rü yexguma chatáegugu rü meama namaxã nüxü chixu rü nhachagürü nüxü: “Rü ngëma naane rü name rü natauxcha nax nagu ichocuxü”, nhachagürü nüxü. ⁸Notürü ga yema togü ga chamücügü rü nüxü nixu nax naxäücümaxü, rü yemaacü duüxügüxü namuüexêxê, rü yemaçax ínayaxoetanüächi ga nagu nax nachocuxü ga nhaa naane. Notürü ga chama rü tama nüxü icharüngüma ga Tupanaarü uneta rü nagu charüxínüecha. ⁹Rü yexguma ga nüma ga Moiché rü meama chamaxã naxüga rü nhanagürü choxü: “Yema naane ga nawa cunguxü rü cuxrütátama nixí rü cutaagüarü tá nixí, erü aixcuma naga cuxínü ya tórü Cori ya Tupana”, nhanagürü. ¹⁰Rü nhüxmax rü marü 45 ga taunecü nangupetü nax Cori ya Tupana rü Moichémaxã nüxü yaxuxü ga yema ore ga yexguma ínachianexüwa iyexmagügu. Rü yema chamaxã ínaxunetaxüçax rü nhüxmax rü ta chamaxü woo 85 ya taunecü choxü ngëxmaxü. ¹¹Rü nhüxmax rü ta chapora yexguma Moiché nhaa naanearü ngügüwa choxü muxürüütama, rü yexgumarüütama choxü natauxcha i nhüxmax nax ichaxüächixü nax daiwa chaxüxü. ¹²Rü ngëmacax i nhüxmax rü cuxna naxçax chaca nax choxna

cunaxãxũcax i ngẽma naane i
 maxpũneáxũ ga nũmatama ga Cori ya
 Tupana chamaxã namaxã ixunetaxũ nax
 choxna naxããxũcax. Rũ cumax, Pa
 Yuchuéx, rũ meama nũxũ cucuax nax
 nhuxmax rũ ta nangexmagũxũ i ngẽma
 nataagũ ga guma Enáqui ga taxũchicũ
 rũ máchanexũchicũtanũxũ. Rũ ngẽma
 norũ ãnegũ rũ nita rũ meama
 ínapoxegugũ. Notũrũ i chamax rũ nũxũ
 chacuax nax Cori ya Tupana rũ tá choxũ
 nangũxẽxũ nax ngẽma ínawoxũãxũcax,
 yema chamaxã nũxũ yaxuxũrũũtama
 —nhanagũrũ ga Carébi. ¹³Rũ yexguma
 ga nũma ga Yuchué rũ Tupanaégagu
 mexũ Carébimaxã naxuegu. Rũ nũxna
 nanaxã ga Ebróũarũ naane nax noxru
 yixĩxũcax rũ nataagũarũ yixĩxũcax. ¹⁴Rũ
 yemaacũ nixĩ ga Ebróũarũ naane ga
 Carébiarũ yixĩxũ, rũ nhuxmax rũ ta rũ
 nataagũarũ yixĩxũ. Yerũ nũma ga Carébi
 rũ aixcuma Cori ya Iraéutanũxũgũarũ
 Tupanaga naxĩnũ.

.....

**Iraéutanũxũgũmaxã
 nidexa ga Yuchué**

23 ¹Rũ mucũma ga taunecũ
 nangupetũ nax Tupana rũ
 Iraéutanũxũgũxũ nangũxẽxũ nax norũ
 uanũgũxũ naporamaegũxũcax. Rũ
 yexguma ga Yuchué rũ marũ naya. ²Rũ
 nũma ga Yuchué rũ guxũma ga
 Iraéutanũxũgũarũ ãxgacũgũcax
 nangema. Rũ yema
 wũxitũcumũchigũarũ ãxgacũgũcax
 nangema, rũ yema ãxgacũgũ ga
 guxchaxũgũarũ mexẽruũcax nangema,
 rũ yema churaragũerugũcax rũ ta
 nangema. Rũ nhanagũrũ nũxũ: —Marũ

chipa erũ marũ chaya. ³Pema rũ marũ
 nũxũ pedau ga yema naxũxũ ga Cori ya
 Tupana ga yexguma nadaiãgu ga yema
 duũxũgũ ga perũ uanũgũ ixĩgũxũ. Yerũ
 nũma ga Cori ya Tupana rũ peéũwa
 naxũ. ⁴Chama rũ wũxitũcumũchigũna
 chanaxã ga yema naane ga nagu
 pinguchigũxũ. Rũ tama yema naane ga
 marũ penapuxũica nixĩ ga pexũ
 chinũxũ, notũrũ namaxã chanangauxẽxẽ
 i ngẽma naane i taxũta penapuxũ i natũ
 i Yurdáũwa naxũgũ i léstewa, rũ
 nhuxmata Már i Mediterániuwa nangu i
 oéstewaama. ⁵Rũ ngẽma duũxũgũ i
 nhuxmax ngẽma naanegu ãchiũgũxũ, rũ
 Cori ya Tupana rũ tá nawa ínanawoxũ.
 Rũ pema rũ tá pegũxũ penayaxu ngẽma
 Cori ya Tupana nũxũ ixuxũrũxũ. ⁶¡Rũ
 mea peyanguxẽxẽ i ngẽma mugũ i
 Moichéarũ poperagu ũmatixũ! ¡Rũ
 ngẽma naxũmatixũãcũ nagu pemaxẽ!
⁷¡Rũ taxũtãma namaxã pexãmaxgũ rũ
 pexãtegũ i ngẽma togũ i duũxũgũ i
 nhuxmax rũ ta petanũgu ãchiũgũxũ! ¡Rũ
 taxũtãma norũ tupanaxũ pecuaxũxũgũ,
 rũ bai tá i naga pexĩnũexũ, rũ bai tá i
 norũ tupanaéga penaxuxuchixũ, rũ bai
 tá i norũ tupanaégagu mexũ pexueguxũ!
⁸¡Rũ nhuxmarũũtama rũ guxũgutãma
 Cori ya tóru Tupanawe perũxĩ! ⁹Rũ
 nũma ga Cori ya Tupana rũ marũ
 pepexewa ínanawoxũãcũ ga ãnegũ ga
 itaxũne rũ iporane. Rũ nhuxmata
 nhama i ngunexũwa nangu rũ taxũema
 pexũ tarũporamae. ¹⁰Rũ wũxĩetama i
 pema rũ pexũ natauxcha nax 1,000 i
 duũxũgũxũ nax pibuxmũxẽxũ, erũ Cori
 ya perũ Tupana rũ peéũwa naxũ rũ
 pexcax nũgũ namaxã nadai, yema
 nũmatama pemaxã inaxunetaxũrũxũ.

¹¹¡Rü pexuãxëgü rü pegüna pedaugü i perü maxüwa nax tama nüxü iperüngümaexüçax ya tóru Cori ya Tupana! ¹²⁻¹³Rü chama rü chanaxwaxe i nüxü nax pecuáxü rü ngëxguma tá Tupanana pexigachigu rü nhaa duüxügü i petanüwa ngëxmagüxümaxã pexãmüçügu, rü namaxã pexãxmaxgügu, rü pexãtegügu, rü nüma ya Cori ya perü Tupana rü taxütãma pexü narüngüxë nax ípenawoxüxüçax i ngëma duüxügü i petanüwa ngëxmagüxü. Rü nüma ya Tupana rü perü guxchaxüruxü tá nayaxigüxëxë i ngëma duüxügü nax ngëmaäcü naxmëxgu peyixüçax. Rü ngëmaäcü nhama texé pexçaxwena nacuaixçaxürüxü tá nixi nhuxmatãta taxütãma petanüwa íyaxü nawa i nhaa mexü i naane ya tóru Cori ya Tupana pexna äxü. ¹⁴Chama rü marü paxa tá chayü. Notürü naxüpa nax chayuxü rü chanaxwaxe i meama nüxna pecuaxächie rü Cori ya Tupana rü marü nayanguxëxë ga guxüma ga yema pemaxã nüxü yaxuxü. Rü bai ga wüxi ga yema norü uneta ga nüxü naxüpetüxü ga tama yanguxëëxü. ¹⁵⁻¹⁶Notürü ngëxgumarüxü nax yanguxëëaxü i guxüma i ngëma mexü ga pemaxã inaxunetaxü, rü ngëxgumarüxü tá ta pexçax ínananguxëxë i naguxüraüxü i guxchaxü i ngëxguma tama aixcuma naga pexinüegu i ngëma uneta ga pemaxã nüxü yaxuxü. Rü ngëxguma to i tupanantagu perüxinüegu rü naxçax pemaxëgu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pemaxã nanu, rü paxaxüchi tá pexü inayarüxoxëxë nawa i nhaa naane

i mexü i nüma pexna naxãxü. Rü bai tá ya wüxie ípeyaxüächi —nhanagürü ga Yuchué.

Yuchué rü duüxügüxü naxucuxë rü nüxü narümoxë

24 ¹⁻²Rü yexguma ga Yuchué rü Chiquéügu nanangutaquexëxë ga guxüma ga duüxügü ga Iraéutanüxügü, wüxigu namaxã ga yema wüxitücumüchigüari äëxgacügü ga yaxguãxgü, rü äëxgacügü ga guxchaxüari mexëëruxü, rü yema churaragüari äëxgacügü. Rü yéma Tupanapexewa nhanagürü: —Yimã tóru Tupana i yixema i Iraéutanüxügü rü nhanagürü: “Nüxcüma ga nüma ga Terã rü nanegü ga Abraãü rü Naó ga perü oxigü ixigüci, rü taxtü ga Eufrátcutügu naxächüügü. Rü yéma nixi ga togü ga tupanaxü yacuaxüügüxü. ³Notürü ga chama ya Tupana rü yéma taxtü ga Eufrátcutüwa chanayaxu ga Abraãü, rü Canaãanegu chayaxügüchigüxëxë. Rü yéma nixi ga nane ga Isáqui nüxna chanamuxü nax yemaacü yamuxüçax ga nataagü. ⁴Rü Isáquina chanamugü ga taxre ga nane ga Yacü rü Echaü. Rü Echaúna chanaxã ga naane ga máxpüxanëxü ga Cheígu äëgaxü. Notürü ga Yacü rü nanegü rü Eyítuanëwa naxi. ⁵Rü yexguma ga chama ga Tupana rü Eyítuanëwa chanamu ga Moiché rü Aróü. Rü chanadai ga yema Eyítuanecüãxgü rü nhuxmata naxmëxwa pexü íchanguxüxëxë. ⁶Rü yexguma perü oxigü Eyítuanëwa íchoxügu rü nüma ga Eyítuanecüãxgüari churaragü rü tûmawe nangëgu namaxã ga norü

cowarugü, rü naweügü ga cowaru itügüne, rü nhuxmata Már i Dauchiüxüwa nangugü. ⁷Rü nüma ga perü oxigü rü chauxcax nacagü, rü yemacax ga naweama rü chanaxëanexëxë naxchaxwa ga Eyítuanecüãxgü. Rü yexgumarüxü ta chanaxü nax már naétügu inhaxüchiüxüçax ga yema Eyítuanecüãxgü nax yexma nayixüçax. Rü pematama nixí i nüxü pedauxü ga yema chaxüxü ga yexguma. Rü nhuxüchi ga pemax ga Iraétanüxügü rü yema ínachianexü ga taxúema íxãpataxüwa peyexmagü mucüma ga taunecü. ⁸Rü yemawena nixí ga pexü chichocuxëexü nawa ga yema naane ga Amuréutanüxügü nawa yexmagüxü ga natü ga Yurdáuarü tocutüwa. Rü nüma ga Amuréutanüxügü rü pemaxã nügu nadai, notürü ga chama rü pexü charüngüxë nax nüxü perüporamaegüxüçax rü pexmëxëgu nayixüçax. Rü yemaacü penayaxu ga yema naane. ⁹Rü nüma ga Baráqui ga Chipú nane ga guma Moábianearü ãëxgacü rü pemaxã nügu nadai. Rü nüma ga Baráqui rü Baraáü ga Beú nanecax nangema nax chixexü pemaxã naxueguxüçax. ¹⁰Notürü ga chama ya perü Tupana rü nüxna chanachüxu ga Baraáü nax chixexü pemaxã naxueguxüçax. Rü yemaacü peétüwa chachogü. ¹¹Rü yemawena ga pema rü pichoü nawa ga yema natü ga Yurdáü nhuxmata Yericóarü íanewa pengugü. Rü yema duüxügü ga guma íanegu áchiügüxü rü pemaxã nügu nadai. Rü yexgumarüxü ta ga yema duüxügü ga Amuréutanüxügü, rü Ferechéutanüxügü,

rü Canaátanüxügü, rü Etétanüxügü, rü Yerguechéutanüxügü, rü Ewétanüxügü, rü Yebuchéutanüxügü rü pemaxã nügu nadai. Notürü ga chamax, rü pexü charüngüxë nax nüxü perüporamaegüxüçax. ¹²Rü tama pema nixí ga perü taragümaxã rü perü würagümaxã nüxü perüporamaexü ga yema taxre ga ãëxgacügü ga Amuréutanüxügüarü. Notürü chama nixí ga yema chanamugüxü ga máxegü nax namüexüçax rü yabuxmüxüçax naxüpa nax yema pengugüxü. ¹³Rü chama rü marü pexna chanaxã ga naanegü ga tama pema pexüxü, rü íanegü ga tama pema pexügüne. Rü nhuxmax rü yimagu pexãchiügü, rü penangöxgü i úwagü rü oríwagü ga tama pema ipetogüxü, nhanagürü ga Tupana. ¹⁴Rü nüma ga Yuchué rü nhanagürü ta: —Guxüma i ngëma pemaxã nüxü chixuxüçax rü name nixí i mea Cori ya Tupanaga pexínüexü rü noxrütama ngúchaü pexüxü. Rü name nixí i nüxna pexígachixü i ngëma nüxcüma ga perü oxigüarü tupanagü ga taxtü ga Eufrátécütüwa rü Eyítuanewa nüxü yacuaxüügüxü. ¹⁵Notürü ngëxguma tama Cori ya Tupanawe perüxixchaügux ;rü nhuxmatama nüxü pexu i taxacürü tupanawe tá perüxixü, rüxna ngëma tupanagü ga nüxcüma ga perü oxigü nüxü icuaxüügüxü ga taxtü ga Eufrátécütüwa, rüxna ngëma norü tupananetagü i Amuréutanüxügü i nhaa naanegu áchiügüxü! Notürü i chamax, rü chauxacügü rü Cori ya Tupanawe tá nixí i tarüxixü —nhanagürü ga Yuchué. ¹⁶Rü yexguma ga nüma ga duüxügü rü nhanagürügü: —Tagutáma nüxna

tixígachi ya tórü Cori ya Tupana, rü bai tá i nhuxgu togümare i tupanagüwe tarüxixü. ¹⁷Yerü nüma nixí ya tórü Cori ya Tupana ga tüxü ínanguxüxëxü naxmexwa ga yema Eyítuanecüãxgü. Rü nüma nixí ga tapexewa naxüãxü ga yema muxüma ga mexügü ga noxrütama poramaxã naxüxü. Rü nüma nixí ga tüxna nadauxü rü tüxü ínapoxüxü nüxna ga tórü uanügü ga yexguma norü naanewa ichopetügu. ¹⁸Rü nüma ga Cori ya Tupana nixí ga tapexewa ínawoxüãxü ga Amurétanüxügü rü yema togü ga duüxügütücumügü ga nhaa naanegu ächiügüxü. Rü ngëmacax tá nawe tarüxí, erü nüma nixí i tórü Tupana yixixü —nhanagürügü. ¹⁹Notürü ga nüma ga Yuchué rü duüxügüxü nangãxü rü nhanagürü: —Pema rü taxütama pexü natauxcha nax Cori ya Tupanaarü ngúchañ pexügüxü, erü nüma ya Tupana rü naxüüne rü poraäcü nüxü tachuxu. Rü taxütama pemaxã yaxna naxínü ega tama naga pexínüegu rü chixexü pexügügu. ²⁰Rü ngëxguma tá nüxna pexígachigu rü togü i tupanagüwe perüxixgu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá pemaxã nanu rü tá pexü napoxcue rü tá pexü nayarüioxëxë woo mucüma ga taunecügu mea pexna nax nadauxü —nhanagürü ga Yuchué. ²¹Rü nüma ga duüxügü rü nanangãxü rü nhanagürügü: —Toma rü tagutáma nüxna tixígachi ya Cori ya Tupana, rü aixcuma norü ngúchañ tá taxügü —nhanagürügü. ²²Rü yexguma ga nüma ga Yuchué rü nhanagürü: —Nhuxma rü pematama nixí i nüxü pexuxü nax aixcuma tá norü ngúchañ pexügüxü ya

Cori ya Tupana —nhanagürü. Rü nüma ga duüxügü rü nanangãxü rü nhanagürügü: —Ngëmacüx, tomatama nixí i nüxü tixuxü rü naga tarüxínüexü nax aixcuma Coriwe tarüxixü —nhanagürügü. ²³Rü yexguma ga nüma ga Yuchué rü nhanagürü: —¡Ëcü ípenawogü i ngëma togü i tupanenetachicünaxãgü i petanüwa ngëxmagüxü, rü aixcuma naxçax pewoegu ya yimá Cori ya tórü Tupana ya yixema i Iraéutanüxügü! —nhanagürü. ²⁴Rü nüma ga duüxügü rü nanangãxü rü nhanagürügü: —Toma rü aixcuma tórü Cori ya Tupanaarü ngúchañ tá taxügü, rü ngëma tomaxã nüxü yaxuxü rü tá tanaxü —nhanagürügü. ²⁵Rü yema ga ngunexügutama rü Chiquéúarü íanewa, rü nüma ga Yuchué rü duüxügümaxã wüxigu Tupanamaxã inaxügae nax guxügütáma naga naxínüexüçax. Rü nhuxüchi yema duüxügümaxã nüxü nixu ga Tupanaarü mugü rü norü ucuxëgü. ²⁶Rü guxüma ga yema mugü ga duüxügümaxã nüxü yaxugüxü, rü nanaxümatü naga i Tupanaarü mugüpane. Rü yemawena ga Yuchué rü nanayaxu ga wüxi ga tacü ga nuta rü yema carabáyu ga Tupanapataciwawa rüxüxütüügu nayaxü. ²⁷Rü guxüma ga yema duüxügümaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —Daa nutawa tá nixí i nüxna pecuaxächixü i guxüma i ngëma Cori ya Tupana pemaxã nüxü ixuxü. Rü ngëxgumarüxü ta rü daatama nuta nixí ya cuaxruxü ixücü i ngëxguma pema rü taxütáma peyanguxëxgu i ngëma Tupanamaxã nüxü pexuxü —nhanagürü ga Yuchué. ²⁸Rü yemawena ga nüma ga

Yuchué rü ínayamugü ga yema duñxügü
nax wüxichigü norü naanecax
nawoeguxñcax.

Yuchuéarü yuxchiga

²⁹Rü yemawena rü noxre ga
ngunexügu namaxü ga Yuchué ga
Núu nane ga Tupanaarü duñ. Rü
nayu ga yexguma 110 ga taunecü
nüxü yexmagu. ³⁰Rü norü
naanegutama nayataxgü ga
Tima-Chéaraarü ñanewa. Rü yima ñane

rü Efraíarü naanearü
máxpüxanexüwa nangexma rü
Gaáxarü máxpúnearü nórciwa naxü.
³¹Rü yexguma Yuchué maxñxgu rü
núma ga yema Iraéutanüxügü rü mea
Cori ya Tupanaga naxñüe. Rü woo
ga Yuchuéwena rü mea naga naxñüe
ga yexguma tauta nayueyane ga
yema Iraéutanüxügüarü yaxguñxgü
ga nüxü icuáxü ga guxñma ga yema
Cori ya Tupana nüxcüma naxcax üxñ.
.....

JUÍZES

(Ãëxgacügü i guxchaxügiarü mexëeruügi)

.....

Nayu ga Yuchué

2 ⁶Rü yexguma Yuchué íyamugüga ga yema Iraéutanüxügi, rü wüxichigü ga naticumü rü ínixí nax nayauxgüãxüçax ga yema norü naane ga nüxna üxü. ⁷Rü yexguma Yuchué maxüxgu rü nüma ga yema Iraéutanüxügi rü mea Tupanaga naxínüe rü naxçax namaxë. Rü woo ga Yuchuéwena rü mea naga naxínüe ga yexguma tauta nayueyane ga yema Iraéutanüxügiarü yaxguãxgü ga nüxü daugüxü ga yema taxü ga mexügi ga Cori ya Tupana naxçax üxü. ⁸Notürü nüma ga Yuchué rü nayu ga yexguma 110 ga taunecü nüxü yexmagu. ⁹Rü norü naanegutama nayatãxgü ga Tináchi-Chérearü íanewa ga Gaáxarü maxpünearü nórchíwa üxü ga Efraíarü naane ga máxpüxanexüwa. ¹⁰Rü yexgumarüxü ta nayue ga yema Iraéutanüxügi ga Yuchué maxüxgu maxëxü. Rü yemaacü ga yema wixweama buexü rü tama Cori ya Tupanaxü nacuxgü rü tama naga narüxínüe ga yema mexügi ga Iraéutanüxügiçax naxüxü.

Iraéutanüxügi rü Cori ya Tupanaxü narüngümae

¹¹Rü nüma ga Iraéutanüxügi rü Tupanapexewa chixexü naxügi, yerü inanaxügie ga Baáchicünãxãxü nax yacuãxüügiüxü. ¹²Rü yema duüxügi rü norü oxigüarü Tupana ga Eyítuanewa tüxü ínguxüxëëcxü ínatãxgü nax yema duüxügi ga norü ngaicamagu pegüxüarü tupanagüxü yacuãxüügiüxüçax. Rü yemaacü Cori ya Tupanaxü nanuxëëgi. ¹³Rü yema duüxügi ga Iraéutanüxügi rü Cori ya Tupanana nixígachi nax yema togü ga duüxügiarü tupananetagu ga Baá rü Atarúchichicünãxãgüxü yacuãxüügiüxüçax. ¹⁴Rü yemaçax ga nüma ga Cori ya Tupana rü poraäcü yema Iraéutanüxügümaxã nanu rü nüxna nixü nax yema íngítaãxgüxü rü norü yemaçügiçax nangüxgüxüçax, rü yema norü uanügi ga norü ngaicamagu pegüxü rü guxüguma nüxü naporamaegüxüçax. Rü nüma ga Iraéutanüxügi rü taxucürüwama nügi ínapoxügi. ¹⁵⁻¹⁶Rü yexguma norü uanümaxã nügi yadaixchaüxgu ga Iraéutanüxügi, rü nüma ga Cori ya

Tupana rü tama nüxũ narüngũxẽẽ, rü yemacax chixri nüxũ ñanguxuchi yema nümatama ga Cori namaxã naxueguxũrũxũ. Notürü woo yema Iraéutanüügüçax ñnananguxẽxẽ ga guxchaxũgü, notürü yemaétüwa rü nüma ga Tupana rü Iraéutanüügütanüwa nanangucuxẽxẽ ga ãëxgacügü nax yema ñnapoxũgũxũçax norü uanügüna.

¹⁷Notürü nümagü ga Iraéutanüügü rü tama yema ãëxgacügüga naxĩnüe. Rü yexgumarũxũ ta tama Cori ya Tupanaga naxĩnüe, yerü togümare ga tupanagũxũ nicuaxũxũgü. Rü woo nüxcüma ga guxema norü oxigü rü Tupanaarü mugüga taxĩnüe, notürü ga nümagü rü tama norü oxigücümagu naxĩxchaũ. ¹⁸Rü yexguma Cori ya Tupana naporaxẽëxgu ga guma Iraéutanüügüarü ãëxgacü, rü nüma ga ãëxgacü rü norü duũxũgũxũ narüngũxẽẽ, rü tũxũ ñanguxũxẽxẽ naxmexwa ga yema tümaarü uanügü. Yerü nüma ga Tupana rü yexguma tũxũ naxĩnügu ga nax taxauxexũ nagagu ga yema nax tapoxcuexũ, rü nüxũ tangechaũtümũxũgü. ¹⁹Notürü yexguma nayuxgu ga guma norü ãëxgacü, rü nümagü ga Iraéutanüügü rü wena chixexũçax nawoegu rü nanatügüarü yexera chixexũ naxügü rü togümare ga tupanagnetagũxũ nicuaxũxũgü. Rü tama nüxũ narüxoehaũ ga yema chixexũ nax naxügũxũ, rü tama ñnanatagũxũga ga nacüma ga chixexũ.

.....

**Débora rü Bará rü Chícheraxũ
narüporamaegü**

4 ¹Rü yexguma Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü ga Eúyí yuxguwena, rü

nüma ga Iraéuanecüãxgü rü wenaxarü Cori ya Tupanapexewa chixexũ naxügü. ²Rü yemacax ga nüma ga Cori ya Tupana rü Iraéuanecüãxgũxũ wüxi ga Canaáatanüxũ ga ãëxgacü ga Yabíügu ãégaxũmexẽwa nanayexmagũxẽxẽ. Rü nüma ga Yabíü rü ñane ga Achúarü ãëxgacü nixĩ. Rü yema norü churaragüarü ãëxgacü rü Chíchera naxãéga. Rü nüma ga Chíchera rü Aroché-Goíügu nixĩ ga naxächüxũ. ³Rü nüma ga Yabíü rü nüxũ nayexma ga 900 ga nawexũ ga férunaxçax ga daixwa mexũne ga cowaru itügüine. Rü 20 ga taunecü poraãcü Iraéuanecüãxgüchi naxai rü chixri namaxã inacuaç. Rü yemacax ga yema Iraéuanecüãxgü rü düxwa Cori ya Tupanaarü ngũxẽëçax ñnacagüe. ⁴Rü yema ngunexũgügu rü wüxi i nge ga Déboragu ãégacü iyixĩ ga Iraéuanecüãxgümaxã icuaxcü. Rü ngĩma rü Tupanaarü orearü uruxũ iyixĩ rü Lapidóx naxmaç iyixĩ ga ngĩma. ⁵Rü ngĩma ga Débora rü wüxi ga cucutüüwa irütooxũ, rü yemacax ga yema cucu rü Déboraarü cucu nixĩ ga naéga. Rü yema cucu rü Efraíañearü maçpúneanewa nayexma ga Ramá rü Betéuarü ngãxũwa. Rü yema nixĩ ga ngĩxçax naxĩxũ ga Iraéuanecüãxgü nax norü guxchaxũgü namexëëgũxũçax. ⁶Rü wüxi ga ngunexũ ga Débora rü naxçax ingema ga wüxi ga yatü ga Barágu ãégacü ga Abinuáü nane ixĩcü. Rü nüma ga Bará rü naxächüü nagu ga wüxi ga ñane ga Chedégu ãégane ga Nataríanewa yexmane. Rü ngĩgürügü nüxũ: —Cori ya tóru Tupana rü cucxũ namu rü nhanagürü cucxũ: “¡Rü

Natarítanüxüwa rü Yeburóütanüxüwa nade i 10,000 i yatügu, rü yima ma_xpúne ya Tabúgu nangutaquexexê! 7Rü chama rü tá nüxna chaxínü i Chíchera ya Yabíuarü churaragüarü ãëxgacü nax Chichóuarü ngatexüwa naxüxüca_x nax ngémaacü norü churaragümaxã rü nawexügu ya cowaru itügünemaxã cuxca_x nax íyaxüächixüca_x. Notürü i chama ya Cori ya Tupana rü tá cuxü chanauxchaxê nax cunadaixüca_x”, nhanagürü cuxü ya Tupana —ngígürügü. 8Rü nüma ga Bará inanangãxüga rü nhanagürü ngíxü: —Ngéma tá chaxü ega cuma rü ta ngéma cuxüxgu. Notürü ngëxguma tama ngéma cuxüxgu i cumax, rü taxütáma ngéma chaxü —nhanagürü ngíxü. 9Rü yexguma ga ngíma ga Débora rü inangãxüga rü ngígürügü: —Marü name rü cuxü tá íchixümücü. Notürü ngéma nax Chíchera_x rü nax quimáxü rü taxütáma cuma nixí erü ya Tupana rü wüxi i ngëxümëxëgu tá nixí nax naxüãxü nax yamáaxüca_x —ngígürügü. Rü yexguma ga ngíma ga Débora rü Bará_x íyaxümücü ga íane ga Quedéwa. 10Rü yexguma Quedéwa nangugügu, rü nüma ga Bará rü naxca_x nangema ga Yeburóütanüxügü rü Natarítanüxügü ga yatügu nax churarawa naxíxüca_x. Rü yemaacü nanangutaquexexê ga 10,000 ga yatügu. Rü Débora rü íyaxümücü. 11Rü Quedéarü ngaicamagu ga Chanafüarü carabáyutiügu naxächíü ga Ebéu ga wüxi ga Quenéutanüxü ga natanüxüna ixügachixü rü nüxica tóxmagu áchíüxü. Rü nüma ga Ebéu rü guma Moichénaxtü ga Obátanüxü nixí. 12-13Rü yexguma

Chíchera nüxü cuaxgu ga Bará rü ma_xpúne ga Tabúwa nax naxüxü, rü nüma ga Chíchera rü nanangutaquexexê ga guxüma ga norü churaragü rü guma 900 ga nawexü ga férunaxca_x ga cowaru itügüne. Rü yemagümaxã Aroché-Goíüwa inaxüächi rü nhüxmata ngatexü ga Chichóüwa nangugü. 14 Rü yexguma ga ngíma ga Débora rü Bará_x ngígürügü: —Nhüxmawaxi nixí name_x nax Chíchera_x quixüxü, erü nüma ya Cori ya Tupana rü curü churaragüpëxegu tá nixü, rü tá cuxü nanatauxchaxê nax Chíchera_x curüporama_x —ngígürügü. Rü nüma ga Bará rü guma ma_xpúne ga Tabúwa nayarüxüe namaxã ga yema 10,000 ga norü churaragü. 15Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü yema Chícheraarü churaragü ga ixímarexügütanüwa, rü yema churaragü ga ixãwëxüxütanüwa, rü ínananguxê ga muü ga yexguma Barámaxã nügu nadaixgu. Rü nümatama ga Chíchera rü nawëxüwa ínaxüe, rü yemaacü ninha. 16Rü yexgumayane ga nüma ga Bará rü yema Chícheraarü churaragüwe rü yema churaragü ga ixãwëxüxüwe nangë nhüxmata Aroché-Goíüwa nangu. Rü yema ngunëxügu rü taxüxüma ga Chícheraarü churaragü ínayaxü. Rü guxüma nayue. 17Rü yexgumayane ga nüma ga Chíchera rü Yaéu ga Ebéu naxma_xchiüca_x ninha, yerü nüma ga Ebéu ga Quenéutanüxü rü Achúarü ãëxgacü ga Yabíumaxã namecüma rü nügu narüngüxëëgü. 18Rü ngíma ga Yaéu rü Chíchera_x iyagó, rü ngígürügü nüxü: —¡Nuxã chauchíügu

nangaxi, Pa Corix, rü taxucaᵗma cumuũ! Erü tá cuxna tadaugü —ngĩgürügü. Rü nüma ga Chíchera rü ngĩchiũgu nangaxi. Rü yexma wüxi ga düxruũmaxã iyadüxü. ¹⁹Rü nüma ga Chíchera rü nhanagürü ngĩxü: —jĩxraxũ i dexã choxna naxã, erü chitaxawaxüchi! —nhanagürü. Rü yexguma ga ngĩma ya Yaéu rü léchi nüxna ixã. Rü wenaxarü iyadüxü. ²⁰Rü nüma ga Chíchera rü nhanagürü ngĩxü: —jĩãxgu rüxãũ! Rü ngẽxguma duũxü ngẽma ne ũxgu, rü cuxna nacaxgu rü: “jNataxuma nixĩ i ᵗxacü”, nhacuxü tá nüxü! —nhanagürü. ²¹Notürü nüma ga Chíchera rü poraãcü nipa rü yemacax napexechi. Rü yexgumayane ga ngĩma ga Yaéu rü inayaxu ga wüxi ga poruxü rü wüxi ga nai ga ãmaguxü ga ngĩpatacuna nagu ngaxü. Rü bexma Chíchera iyexmaxüwa ixü. Rü naerugu inacaxü rü yema poruũmaxã yéma iyapocuchi nhuxmata yatopetüxeru rü nhaxtüanewa nangu. Rü yemaacü nayu ga Chíchera. ²²Rü yexguma Bará yéma nguxgu ga Chícheraçax nax nadauxü, rü ngĩma ga Yaéu rü ngĩchiũwa iyagó ga Baráxü nax nayaxuxüçax. Rü ngĩgürügü nüxü: —jNua naxü nax cuxü chanawéxüçax i ngẽma naxçax cudauxü! —ngĩgürügü. Rü nüma ga Bará rü ngĩchiũgu naxücu. Rü yexma Chícheraçaxü nayangau ga yexma üxü ga nhaxtüanewa ipotüeruxü namaxã ga yema nai ga ãmaguxü. ²³Rü yemaacü ga yema ngunexügu rü Cori ya Tupana nüxü narüngüxẽẽ ga Iraéuanecüãxgü nax Canaátanüxüarü ãëxgacü ga Yabíũxü naporamaegüxüçax. ²⁴Rü yexgumacürüwa ga Iraéuanecüãxgü rü

yexeraãcü ãëxgacü ga Yabíũxü narüporamaetanü rü nhuxmata yamaçgüã rü nadaiã ga guxüma ga norü duũxügü.

.....

Tupana rü Yideáucax naca

6 ¹Notürü nüma ga Iraéuanecüãxgü rü wena Cori ya Tupanapexewa chixexü naxügü, rü yemacax ga nüma ya Tupana rü 7 ga taunecü Iraéuanecüãxgüxü rü Miyiáũanecüãxgümeçewa nayexmagüxẽẽ. ²Rü nüma ga Miyiáũanecüãxgü rü niyexeragutanü nax chixri Iraéuanecüãxgümaxã inacuxgüxü. Rü yemacax ga yema Iraéuanecüãxgü rü Miyiáũanecüãxü namuũe, rü maçpünegü ga guxchaxãcü nawa inguxünearü ãxmaxügu nicuxgü. ³Rü yexguma Iraéuanecüãxgü toegügu, rü nüma ga Miyiáũanecüãxgü rü Amaréçitanüxügü rü yema duũxügü ga léstewa ne ixü, rü naxçax ínayaxüächixü. ⁴Rü Iraéuanecüãxgüarü naanewa nangugü rü guxüma ga tümanetügügu nidaugü rü tümaxünagü nanadai nhuxmata Gáchaarü naanewa nangu. Rü taxuxüma ga Iraéuanecüãxgüarü ngõxruxü ínayaxügüxẽẽ, rü bai ga carnérugü, rü bai ga wocagü, rü bai ga búrugü ga íyaxügüxü. ⁵Rü yema duũxügü rü muxüchixü ga norü camérugümaxã ínangugü, nhama munügü i nanetüarü chixexẽewa íxürüxü. Rü yexma nachocu namaxã ga norü wocagü, rü napatagü ga naxçaxmünaxçax. Rü guxüma ga yema Iraéuanewa yexmaxü ga nanetügü rü nanaguxẽẽ. ⁶Rü yemaacü ga yema Miyiáũanecüãxgügagu rü

Iraéuanecüãxgü rü taxũ ga guxchaxũwa nayexmagü. Rü düxwa Cori ya Tupanaarü ngũxêêçax ínacagü. ⁷⁻⁸Rü yexguma Iraéuanecüãxgü rü Cori ya Tupanaarü ngũxêêçax ínacagügu nax Miyiáüanecüãxgümexêwa ínanguxũxũçax, rü nüma ga norü Tupana rü yéma nanamu ga wüxi ga norü orearü uruxũ ga nhaxũ: —Nhanagürü ya Cori ya Tupana: “Chama nixĩ ga Eyítuanewa pexũ íchagaxũxũ ga ngextá norü puracítanũxũxũ pexũ íyaxígũxêxũwa. ⁹Rü yema Eyítuanecüãxmexêwa nax pexũ íchanguxũxêxũrũxũ, rü pexũ íchanguxũxêxê naxmexwa ga yema togü ga perü uanügü ga pexũ daixchaũxũ. Rü pepexewa íchanawoxũ ga yema duũxũgü, rü pexna chanaxã ga norü naane. ¹⁰Rü pemaxã nüxũ chixu nax chama yixixũ ya perü Cori ya Tupana chixixũ, rü ngêmacax taxuçaxma norü tupanagũxũ pemuïe i ngêma Amuréutanũxũgü i nhuxmax perü ngaicamagu áchiügũxũ. Nottürü ga pema rü tama chauga pexĩnüe” —nhanagürü. ¹¹Rü wüxi ga ngunexũgu rü Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxcüãx rü yéma nangu rü gumá carabáyu ga Ófarawa yexmanetüüwa narüto. Rü gumá carabáyu rü Yoábe ga Abiechétanũxũarü nixĩ. Rü nüma ga Yideáü ga Yoábe nane rü cúácüma trígu ínabugütêxe nawa ga yema nachica ga úwa íyapumügũxũwa nax wíu naxügũxũçax. Rü yéma napuracü nax yemaacü taxucürüwa Miyiáüanecüãxgü nüxũ daugũxũçax. ¹²Rü nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxcüãx rü Yideáüçax nangox rü nhanagürü nüxũ: —Cori ya Tupana rü cuxütawa nangexma, Pa Yatü ya Poracü

rü Tama Muüwaxecüx —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Yideáü rü nanangãxũga rü nhanagürü: —¡Choxũ nangechaxũ, Pa Corix! Rü ngêxguma chi Cori ya Tupana toxütawa ngêxmagu çtũxcüü toxũ nangupetü i nhaa guxchaxũgü i nhuxmax ngêxmaxũ? çRü ngexũ nixĩ i ngêma norü pora ga namaxã naxixũ ga yema mexũgü ga taxũgü ga torü oxigü nüxũ íxugüchigagũxũ ga yexguma Eyítuanewa tũxũ ínanguxũxêëgu? Rü nüma ya Cori rü toxna nixügachi i nhuxmax, rü Miyiáücüãxgüna toxũ namugü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yideáüxũ nadawenü rü nhanagürü: —Chama tá cuxũ chaporaxêxê. ¡Rü ngêma naxü rü Miyiáüanecüãxmexêwa ínanguxũxêxê i ngêma Iraéuanecüãxgü! Rü chama nixĩ i ngêma cuxũ chamuxũ —nhanagürü. ¹⁵Notürü ga Yideáü rü wena Cori ya Tupanaxũ nangãxũga rü nhanagürü: —¡Nhuxmarica choxũ nangechaxũ, Pa Corix! çNotürü nhuxácü tá íchananguxũxêxê i Iraéuanecüãxgü? Erü guxüma i Manachétücumüwa rü chautanũxũgü rü guxüma i ngêma togüarü nhaxtümaewa taxügü i torü ngêmaxũgüwa. Rü chama rü guxüma i chautanũxũgüarü yexera taxuwama chame —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangãxũga rü nhanagürü: —Chama i Tupana rü cuxütawa tá changexma. Rü tauxchaácüma tá cunadai i ngêma Miyiáüanecüãxgüarü churaragü —nhanagürü.

.....

²⁵Rü yematama chütaxũgu rü Cori ya Tupana rü Yideáüxũ nhanagürü:

—Chanaxwaxe i cuyayaxu i wüxi i cunatüarü woca i yatüxü rü ngêma to i woca i yatüxü i 7 ya taunecü nüxü ngêxmaxü. ¡Rü ngêma taxre i wocamaxã yatüxuchi rü nagu napogü i ngêma Baáarü âmarearü guchicaxü i cunatü nawa Baácax yaguxü i âmaregü! ¡Rü ngêxgumarüxü ta natüxuchi rü yawaxêxê i ngêma tupananeta i Achérachicünaxã i nainaxcax i ngêma Baáarü âmarearü guchicaxütawa ngêxmaxü! ²⁶Rü nhuxüchi chanaxwaxe i yima maxpúnetapexegu chauxcax cunaxü i wüxi i âmarearü guchicaxü. ¡Rü ngêmawena rü yamax i ngêma woca i 7 ya taunecü nüxü ngêxmaxü rü chauxcax yagu! ¡Rü ngêma tupananetachicünaxã i cutüxüxümaxã naxüxüxü! —nhanagürü ga Tupana. ²⁷Rü yexguma ga Yideáü rü gumeexpüx ga norü duüxüçax naca, rü nanaxü ga guxüma ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxü ixuxü. Notürü chütacü nanaxü yerü nanatütanüxüxü namuü, rü nüxü namuü ga yema duüxügü ga guma ñanecüãx ixügüxü. ²⁸Moxüãcü ga paçmama ga yexguma duüxügü írüdagügu, rü nüxü inayangaugü ga yema Baáarü âmarearü guchicaxü ga yexma nhaxtíanegu pougüxü rü yexgumarüxü ta ga yema Achérachicünaxã ga yema yexmaxü rü nax yawáxü. Rü nhuxüchi yema nachicawa nayexma ga wüxi ga yexwacaxüxü ga âmarearü guchicaxü, rü yemaétüwa nigu ga wüxi ga woca ga yatüxü. ²⁹Rü nügüna nacagüe rü nhanagürügü: —¿Texé tixí ya yíxema ngexü wagüxe? —nhanagürügü. Rü yexguma muxüguma yadaugüetanügu,

rü íyacagüetanüguwena, rü nüxü nacuaxgü ga Yideáü ga Yoábe nane nax yixüxü. Rü Yoábexütawa naxí rü nhanagürügü nüxü: ³⁰—¡Inamuxüchi ya cune erü tá tayamax! Erü nhaxtügu nanatáe i ngêma Baáarü âmarearü guchicaxü rü nhuxüchi nayawaxêxê i torü tupana i Achérachicünaxã —nhanagürügü. ³¹Notürü nüma ga Yoábe rü yema duüxügüxü nangáxüga rü nhanagürü: —¿Ëxna pema rü tá ípenapoxü i Baá rü naxcax tá pegü pedai? Rü naxüpa nax yangunexü rü name nixí nax tayuxü i yíxema Baáxü ípoxüxe. Rü ngêxguma chi aixcuma tupana yixíxgu i Baá ¡rü nügütama ínapoxü rü tüxü yamá ya yíxema nagu pogüxe i ngêma nachica i nawa naxcax ítanaguxü i âmaregü! —nhanagürü.

³³Rü yexguma ga nüma ga Miyiáüanecüãxgü rü Amaréchitanüxügü rü yema duüxügü ga léstewaama ne íxü, rü wüxiwa naxí. Rü natü ga Yurdáü nichoü rü ngatexü ga Yerégu nayapegü. ³⁴Notürü ga Cori ya Tupanaãxê i Üünexü rü Yideáümaxã inacuax. Rü nüma ga Yideáü rü carnéruchatacuxregu nicue nax yemaacü naxütawa naxixüçax ga Abiechétanüxü nax íyaxümücügüãxüçax. ³⁵Rü nhuxmachí duüxügüxü namu nax Manachéticumüçax yacagüexüçax nax nüxü nangüxêégüxüçax. Rü yexgumarüxü ta duüxügüxü namu nax Achéticumü rü Yeburóüticumü rü Nataríticumüçax yacagüexüçax. Rü nümagü rü yema naxí rü yexma naxítaquexe. ³⁶Rü Yideáü rü Tupanana naca rü nhanagürü: —¿Taxaciüwa tá nüxü chacuax nax aixcuma choxü

curüngüxêxü nax Iraéuanecüãxgüxü íchangüxêxü, yema cuma chamaxã nüxü quixüürüxü? ³⁷Rü dücax, rü ngêma nachica i trügu nawa püxügu tá chanachaxa i wüxi i carnéruchaxmüxü i äãxmüxü. Rü ngêxguma moxü paxmama cherenamaxã yawaixgu i ngêma carnéruchaxmüxü, notürü waixümü rü napaanegu i nacüwawa rü ngêmawa tá nüxü chacuax nax aixcuma tá choxü curüngüxêxü nax Iraéuanecüãgüxü íchangüxêxü, yema cumatama chamaxã nüxü quixüürüxü —nhanagürü. ³⁸Rü yemaacüüchi ningü. Rü yexguma paxmama ínadaxgu ga Yideáü, rü ínanaxäüx ga yema naxchaxmüxü ga äãxmüxü rü wüxi ga ngáxweäcu yema nanamäix ga dexá ga cherenawa ne üxü. ³⁹Notürü ga Yideáü rü Tupanaxü nhanagürüama: —¡Taxütáma chamaxã cunu nax wena cuxü chacaxüxü! Notürü nhüxmarica chanaxwaxe i to i cuaxruxü. Rü nhüxmax rü chanaxwaxe i ngêma carnéruchaxmüxü rü tá cunapaxêxëmare notürü i nacüwawa rü cherenamaxã tá cunawaianaxêxë —nhanagürü. ⁴⁰Rü yema ga chütaxügu rü Tupana rü yema Yideáü naxcax ícaxaxüäcü nanaxü. Rü moxüäcü paxmama rü yema carnéruchaxmüxü rü napamare, notürü ga nacüwawa rü cherenamaxã nawaiane.

**Yideáü nayadexechi ga
300 ga yatügu**

7 ¹Rü Yideáü i nhüxmax Yerubaágu naxüégagüäcü rü wüxigu namaxã ga guxüma ga yema duüxügu ga naxütawa yexmagüxü rü ngunetüxü

ínarüdagü. Rü inaxíãchi, rü burawe ga Aróyiwa yexmacüxütágu nayapegü. Rü yema nachica ga yema Miyiáüanecüãxgü nagu pegüxü rü Yideáüarü duüxügu íyapegüxüarü nórchiwaama nayexma ga maxpüne ga Moréarü tuächiwa. ²Rü Tupana rü Yideáümaxã nidexa rü nhanagürü: —Ngêma duüxügu i nua cugagüxü rü namuxüchi. Rü taxucürüwa guxü i ngêma duüxügu Miyiáüanecüãxgümaxã pegü pedai, erü nüma i ngêma duüxügu rü tá nagu narüxínüe nax noxrütama poramaxã nügu ínangüxüxêxü Miyiáüanecüãxgümexëwa. ³¡Rü ngêmacax namaxã nüxü ixu i ngêma duüxügu rü texé ya müixe rü tümachiücax tawoegu! —nhanagürü ga Tupana. Rü yexguma nüma ga Yideáü rü yema duüxügümaxã nüxü nixu. Rü 22,000 nachüücax nawoegu, rü 10,000 yéma nayaxüächitanü. ⁴Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yideáümaxã nüxü nixuchigüama rü nhanagürü: —Namuxüchiamatama. ¡Ëcü dexáarü axwa nagagü! Rü ngêma tá cumaxã nüxü chixu i ngexürüxü tá nixi i cuwe rüxüxü, rü ngexürüxü tá nixi i napatacax cumuegutánüxü —nhanagürü. ⁵Rü nüma ga Yideáü rü dexáarü axwa nanagagü ga yema duüxügu. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yideáüxü nhanagürü: —Ngêma duüxügu i naxmexwa axegüxü nhama airügü nadëxcuxüchiüxürüxü rü chanaxwaxe i nüxrüguma cunachigüxëxë nüxna i ngêma duüxügu i iyarücaxgütanüächixü rü dexächügu nhäüxgüäcüma axegüxü —nhanagürü. ⁶Rü yema naxmexwa axegüxü nhama

airugü nadexcuxüchiüxürüxü rü 300 nixi. Rü guxüma ga yema togü rü dexáchiügu nanháüxgüácü naxaxegü. 7Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Yideáüxü nhanagürü: —Nhaa 300 i yatügümaxã tá pexü íchanguxüxêxê, rü tá chanadai i Miyiáüanecüâxgü. Rü guxüma i ngêma togü rü marü name ínixi —nhanagürü.

Yideáü rü Miyiáüanecüâxgüxü narüporamae

9Rü yema ga chütaxügu rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yideáüxü namu rü nhanagürü: —Ëcü curü churaragümaxã Miyiáüanecüâxgüçax ípeyaxüáchi! Rü chama rü tá pexü charüngüxêê nax nüxü perüporamaegüxüçax —nhanagürü.

16Rü yexgumatama ga nüma ga Yideáü rü tamaepüxtücumügu nayatoye ga yema 300 ga norü duüxüügu. Rü carnéruchatacuxre nüxü ninu, rü nhüxüchi tüxügu ga aixepewa ixomüáxü nüxü ninu. 17Rü nüma ga Yideáü rü nhanagürü nüxü: —Ngëxguma ngêma tóru uanügu ípegüxüarü tociwawa changuxgu, ¡rü mea choxü perüdaunü! Rü ngêma chawa nüxü pedauxü rü ngêma tátama nixi ípexüxü. 18Rü ngëxguma chama rü ngêma chawe rüxixümaxã carnéruchatacuxregu ticuegügu, rü ngëxguma tá nixi i pema i peyacuegüxü i perü carnéruchatacuxregü naxpechinüwa i ngextã ínapegüxüwa i ngêma tóru uanügu. ¡Rü nhaäcü tá aita pexüe: “Rü Cori ya Tupanaçax rü Yideáüçax yigü

tadai”, nhapegüxü tá! —nhanagürü. 19Rü yemaäcü ga Yideáü rü yema 100 ga yatügümaxã rü ngäxüçüxü yema Miyiáüanecüâxgü ípegüxüarü tociwawa nangugü, ga yexguma nügu ínaxüchicüügüyane ga yema dauxütaegüxü. Rü nhüxmachi ga Yideáü rü namüçügü rü nagu nicuegü ga norü carnéruchatacuxregü rü nayapuexêxê ga yema tüxügu nax nangóxüçax ga yema omüemagü ga yanaxü. 20Rü yexgumatama ga yema tamaepüxtücumü rü nagu nicuegü ga yema carnéruchatacuxregü rü nayapuexêxê ga tüxügu. Rü norü toxoxwemexëgu nayana ga norü omügü ga iyaxratanüxü, rü norü tügünemexëgu nayana ga carnéruchatacuxregü. “Rü Cori ya Tupanaçax rü Yideáüçax yigü tadai”, nhaxümaxã aita naxüe. 21Rü nüma ga Iraéuanecüâxgü rü Miyiáüanecüâxgü ípegüxüpechinüwatama nayachaxáchitanü, rü guxüma ga yema Miyiáüanecüâxgüarü churaragü rü aita naxüeäcüma nibuxmü. 22Rü yexgumayane ga yema 300 ga Iraéuanecüâxgü rü yexeraäcü carnéruchatacuxregu nicuegü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Miyiáüanecüâxgüxü yemagu ínatüexêxê nax nügütanüwatama nügu nadaixüçax. Rü yáxüwa nabuxmü nhüxmata Betichitaarü íanewa nangugü ga Chereraarü íanearü ngaicamána rü togü rü nhüxmata Abemeúraarü üyeanewa nangugü ga Tabáarü ngaicamána.

8 22Rü nümagü ga Iraéuanecüâxgü rü Yideáüxü nhanagürügu: —Nhüxmata nax toxü ícunguxüxêxê i

Miyiáũanecüãxgümexêwa, rü tanaxwaxe i cuma rü cune rü cutaagü rü tomaxã nax ipecuaxgüxũ —nhanagürügü.

²³Notürü nüma ga Yideáũ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe i chama rüexna chaunegü nax pemaxã itacuáxũ. Rü Cori ya Tupana tá nixĩ ya pemaxã icuácü —nhanagürü.

.....

²⁸Rü yemaacü nixĩ ga

Miyiáũanecüãxgü ga Iraéuanecüãxgümexêwa nayexmagüxũ rü taguma wena daigu naxĩnũxũ. Rü yexguma namaxũxgu ga Yideáũ, rü guxũma ga yema naanewa nayexma ga taãxê ga 40 ga taunecü, yerü ga Iraéuanecüãxgüarü uanügü rü namuê nax namaxã nügü nadaixũ.

.....

³³Rü yexguma Yideáũ yuxguwena, rü nümagü ga Iraéuanecüãxgü rü wena Tupanana nixĩgachi. Rü naguxũraxũxũ ga Baáchicünaãxãxũ nicuaxũxũgü, rü norü tupanaxũ nayaxĩxêégü ga Baá-Berí.

.....

Chacháuarü buxchiga

13 ¹Notürü nüma ga Iraéuanecüãxgü rü Cori ya Tupanapexewa wena chixexũ naxüe, rü yemaçax ga Cori ya Tupana rü Firitétanüxũgümexêgu nanayixêxê ga 40 ga taunecü. ²Rü Chóraarü íanewa nayexma ga wüxi ga yatü ga Dáũtanüxũ ixĩcü ga Manóagu áégacü. Rü guxema naxmãx rü taguma taxãxacü yerü woetama tangexacüecha. ³Notürü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü ngĩxcãx nangox rü nhanagürü ngĩxũ: —Cuma rü

cungexacüecha, notürü i nhuxmax rü tá cuxãxacü rü tá cuyatüxacü. ⁴¡Notürü taxütáma wíu quixãxü rüexna to i axchiü i ngúchixáxũ, rü taxütáma tãxacü i Tupanapexewa áũãchixũ cungõx! ⁵Erü cuxũ tá nangexma i wüxi i cune i tagutáma texê iyoeruxũ, erü ngêma õxchana i naxũpa nax nabuxũ rü woetátama Tupanaçax ínaxüxüchi. Erü yimá cune tá nixĩ i inaxügücü nax Iraéuanecüãxgüxũ ínanguxũxêxũ naxmexwa i ngêma Firitétanüxũgü —nhanagürü. ⁶Rü ngĩma ga yema nge rü ngĩtemaxã nüxũ iyarüxu rü ngĩgürügü: —Wüxi i Tupanaarü orearü ngeruxũ chauxcãx nangox. Chama nagu charüxĩnügü rü Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx nixĩ erü nanaTupanaarü orearü ngeruüraxũxüchi. Rü tama nüxna chaca nax ngextá ne naxũxũ, rü woo i nüma rü tama chamaxã nüxũ nixu i tãxacü nax yixĩxũ i naéga. ⁷Notürü nhanagürü choxũ: “Cuxũ tá nangexma i wüxi i cune. ¡Rü nhuxmacürüwa rü marü taxütáma wíu quixãxü rüexna axchiü i ngúchixáxũ, rü taxütáma tãxacü i Tupanapexewa áũãchixũ cungõx! Erü ngêma õxchana rü woetátama Tupanaçax íxüxüchixũ nixĩ i naxũpa nax nabuxũ rü nhuxmatáta nayux”, nhanagürü choxũ —ngĩgürügü. ⁸Rü yexguma ga Manóa rü nayumüxê rü Cori ya Tupanaxũ nhanagürü: —Cuxũ chacaãxũ, Pa Corix, nax wena nua toxçax cunamuxũcãx i ngêma curü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx nax tomaxã nüxũ yaxuxũcãx i tãxacü tá namaxã taxü i ngêma õxchana íxírachãxũ —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Tupana rü

Manóaxũ nangãxũga, rü wenaxarü naxmãxçax nangox ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx ga yexguma tümaanewa tayexmayane. Rü nüma ga Manóa rü nataxuma ga yéma. ¹⁰Rü yemaçax ga tüma rü itanhaãchi, rü tümateçax tayadau rü nhatagürü nüxũ: —Yema to ga ngunexũgu nüxũ chadauxũ ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü wenaxarü çaxxçax nangox —nhatagürü. ¹¹Rü nüma ga Manóa rü inachi rü naxmãxmaxã yema dauxũcüãx i Tupanaarü orearü ngeruxũ íyexmaxũwa nabuxmü. Rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Cuma quixixũ ga to ga ngunexũgu çoxmacax cungóxũ? —nhanagürü. Rü nüma ga yema dauxũcüãx rü nanangãxũga rü nhanagürü: —Ngũ, chama chixí —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga Manóa rü nhanagürü: —Ngëxguma yanguxgu i ngëma tomaxã nüxũ quixuxũ ¿rü nhuxãcü tá itanayaxëëxũ i ngëma buxũ? ¿Rü taxacü tá namaxã taxüxũ? —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü Manóaxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Ngëma cuxmãxmaxã nüxũ chixuxũ ¿rü naxü i guxũma! —nhanagürü.

¹⁹Rü nüma ga Manóa rü wüxi ga bóyixacü niyaxu rü nhuxre ga trígu nayaxu, rü nhuxüchi wüxi ga nutaétügu nananugü nax Tupanana ãmare naxãxüçax. Rü yéma Cori ya Tupanaçax nayagu. Rü yexguma ga nüma ga Tupana rü Manóapexewa rü naxmãxpexewa nüxũ nüxũ nadauxëxë ga wüxi ga cuaxruxũ ga mexechixũ. ²⁰Yerü yexguma yema naxũnaarü

guchicaxũwa napuxnagüemagu ga üxü, rü Manóa rü naxmãxmaxã nüxũ nadaugü ga yema Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx rü guma üxüemagu dauxũwa nax naxüxũ. Rü yexguma yemaxũ nadaugügu, rü yexma nanangücuchitanü. ²¹Rü yema nixí ga nawa iyacuáxũ ga nüxũ nax nadaugüxũ. Rü yexgumatama ga nüma ga Manóa rü düxwa nüxũ nicuaxãchi ga Tupanaarü orearü ngeruxũ i dauxũcüãx nax yixixũ. ²²Rü nüma ga Manóa rü naxmãxũ nhanagürü: —Nhuxmawaxi rü aixcuma tá tayue erü Tupanaxũ tadaugü —nhanagürü. ²³Notürü ga tüma rü tanangãxũga rü nhatarügü: —Ngëxguma chi Cori ya Tupana tüxũ daixchaũxgu rü taxüchima tüxü nanayaxu i ngëma tórü ãmare i naxçax iguxũ, rü taxüchima tüxü nanawex i ngëma nüxũ idaugüxũ, rü bai chi i tamaxã nüxũ yaxuxü i ngëma nhuxmax tamaxã naxunagüxũ —nhatarügü. ²⁴Rü yexguma nabuxgu ga yema buxü rü Chacháügu nanaxüéga. Rü yexguma yayaxchigügu, rü Tupana rü poraãcü nüxũ narüngüxëë. ²⁵Rü wüxi ga ngunexũgu ga Chacháü ga yexguma Dáütanüxüarü churaragüarü pegüchicawa naxüxgu ga ãnegü ga Chóra rü Etaúarü ngãxũwa, rü Tupanaãxë i Üünexü inanaxügü nax Chacháũmaxã inacuáxũ.

Chacháüarü ãmãxchiga

14 ¹Rü wüxi ga ngunexũgu ga Chacháü rü ãane ga Tináxwa naxü rü yéma ngixũ nadau ga wüxi ga nge ga Firitéutanüxü ixücü. ²Rü yexguma nachüüçax natáeguxgux rü nanatümaxã

rü naémaxã nüxũ nixu rü nhanagürü:
 —Wüxi i nge i Firitéutanüxũ ya ñane ya
 Tináxwa ngĩxũ chadauxcũmaxã
 chingĩxchaũ, rü chanaxwaxe i
 ngĩnatũmaxã penamexẽxẽ nax ngĩmaxã
 chaxãmaxũcax —nhanagürü. ³Notürü
 tũma ga nanatü rü naé rü nhatagürügü:
 —¿Tũxcũü i cuxmax ngĩxne cuyadau
 natanügu i ngẽma Firitéutanüxũgü i
 tama Tupanaxũ cuaxgũxũ? ¿Ëxna
 itaxuma i nge i nua tatanüwa rü
 natanüwa i guxũma i nhaa
 Iraéuanecũãxgü nax ngĩmaxã
 cuxãmaxũcax? —nhatagürügü. Notürü
 ga nüma ga Chacháũ rü tüxũ nangãxũga
 rü nhanagürü: —Notürü ngẽma pacü
 yixĩ i choxũ ngũchaũcü rü
 changĩxwaxecü nax chaxmax yixĩxũcax
 —nhanagürü. ⁴Rü tũma ga nanatü rü
 naé rü tama nüxũ tacuaxgü nax Cori ya
 Tupana rü woetama yemaacü
 naxuegũãxũ, yerü naxcax nadau ga
 nhuxãcü Firitéutanüxũgũna guxchaxũ
 nax naxãxũ. Rü yexguma nixĩ ga
 Iraéuanecũãxgü ga
 Firitéutanüxũgũmexẽwa nayexmagũxũ.
⁵Rü yemaacü ga Chacháũ rü nanatü rü
 naé rü ñane ga Tináxwa taxĩ. Rü
 yexguma Chacháũ guma ñanearü
 úwanecüwa nanguxgu ga guma
 ñanepechinüwa, rü wüxi ga ai ga
 yexwaca yaxũ rü yéma nüxna nayuxu.
⁶Rü yexgumatama ga Cori ya Tupanaãxẽ
 rü Chacháũxũ naporaxẽxẽ. Rü nhama
 wüxi ga býixacũxũ yamáxürũxũ rü
 ngexneãcũma yema aixũ nimax. Notürü
 ga yema nüxũ ngupetüxũ rü tama
 nanatũmaxã rü naémaxã nüxũ nixu. ⁷Rü
 nhuxmachĩ ga Chacháũ rü yema pacü ga
 nüxũ ngũchaũcüxũtawaxũ rü

ngĩmaxã nayarüdexa. ⁸Rü marü nhuxre
 ga ngunexũ ngupetüxguwena, rü
 yexguma ga Chacháũ rü wena natáegu
 nax ngĩmaxã yangĩxũcax ga yema pacü,
 rü ínidaũ ga yema ai íyamáxũwa. Rü
 yexma nüxũ nayangau ga yema aixũne
 ga berure nagu üxchiaũxũ. ⁹Rü
 nanayauxcuchixü ga guma berure, rü
 nayawehegü. Rü yexguma tüxũ
 iyangauxgu ga nanatü rü naé rü
 tũmamaxã nangau rü tanawegü. Notürü
 tama tũmamaxã nüxũ nixu ga yema ai
 ga yamáxũxũnewa nax nayauxãxũ. ¹⁰Rü
 tũma ga nanatü ga Chacháũ rü ngĩxũ
 ítayadau ga yema pacü nax ngĩmaxã
 tayamexẽégũxũcax ga ngĩrũ ngĩchiga. Rü
 nüma ga Chacháũ rü nügü naxüchixü
 naxcax ga nhuxre ga ngextüxücü ga
 Firitéutanüxũgü yerü woetama yema
 nixĩ ga nacũmagü. ¹¹Notürü nüma ga
 Firitéutanüxũgü rü Chacháũxũ namũne
 rü yemacax yéma nanagagü ga 30 ga
 namücügü. ¹²Rü yexguma ga nüma ga
 Chacháũ rü yema 30 ga ngextüxücügũxũ
 nhanagürü: —Wüxi i dexa i ãxũguxũ tá
 pexna chaxã nax pema chamaxã nüxũ
 pexuxũcax nax taxacüchiga yixĩxũ. Rü 7
 i ngunexũ tá natai i nhaa peta. Rü
 ngẽxguma nhaa 7 i ngunexũgu chamaxã
 nüxũ pexuxgu i taxacüchiga yixĩxũ i
 ngẽma ore i ãxũguxũ, rü wüxichigü i
 pema rü tá pexna chanaxã i wüxi i
 naxchiru i mexũ i lífuchinaxcax, rü naétü
 wüxi i perü petachiru i mexũ. ¹³Notürü
 ngẽxguma tama mea chamaxã nüxũ
 pexuxgu nax taxacüchiga yixĩxũ i ngẽma
 dexa i ãxũguxũ rü wüxíechigü i pema rü
 choxna tá penaxã i wüxi i naxchiru i
 mexũ i lífuchinaxcax, rü naétü wüxi i
 petachiru i mexũ —nhanagürü. Rü

nümagü rü Chacháúxũ nangãxũgagü rü nhanagürügü: —¡Ëcü tomaxã nüxũ ixu i ngẽma dexa i ëxũguxũ! Rũ toma rü tá mea itarüxĩnũe —nhanagürügü. ¹⁴Rũ Chacháú rü nüxũ nixu ga yema dexa ga ëxũguxũ rü nhanagürü: —Rũ guxema chibüewa ínaxüxũ ga òna, rü yíxema poraxewa ínaxüxũ i maixcuraxũ —nhanagürü. Rũ tamaepüx ga ngunexũguwena rü nümagü rü tama nüxũ nacuaxgü ga tãxacüchiga nax yixĩxũ ga yema dexa ga ëxũguxũ. ¹⁵Rũ yemaacü ga norü ägümücü ga ngunexũgu rü Chacháúmaxũ nhanagürügü: —¡Pora naxü nax yimá cute toxú natauxchaxëëxũcax i ngẽma dexa i ëxũguxũ i tomaxã nüxũ yaxuxũ! Rũ ngëxguma taxütãma tomaxã nüxũ quixuxgu i tãxacüchiga nax yixĩxũ, rü tá cuxũ tigu rü itanagu i cunatü rü guxũma i cutanüxũgü. Pema rü perü petawa toxna pexu nax toxna penapuxũxũcax i torü ngẽmaxũgü —nhanagürügü. ¹⁶Rũ yemaacü ga ngĩma rü Chacháúxũtawã ixü rü auxãcũma ngĩgürügü nüxũ: —Cuma rü tama cuchoxwãxe rü chauxchi cuxai. Rũ chautanüxũna cunaxã i wüxi i dexa i ëxũguxũ, notürü tama chamaxã nüxũ quixu nax nhuxũ nhaxũ i ngẽma orearü ngãxũga —ngĩgürügü. Rũ nüma ga Chacháú rü ngĩxũ nangãxũga rü nhanagürü: —Woo chaunatümaxã rü chauémaxã rü tama nüxũ chixu, rü yexera i cumaxã rü taxütãma nüxũ chixu —nhanagürü. ¹⁷Notürü ga ngĩma rü yema 7 ga ngunexũ ga nagu napetaexũ rü naxütawã ixauxecha, rü nüxũ icããxũ. Rũ yexguma norü 7 ga ngunexũtawã nanguxgu, rü düxwã ngĩmaxã nüxũ nixu

ga yema dexa ga ëxũguxũarü ngãxũga. Rũ yexguma ga ngĩma rü ngĩtanüxũmaxã nüxũ iyarüxu. ¹⁸Rũ yema norü 7 ga ngunexũgu ga tauta yanaxücuaxgu ga üaxcü, rü nüma ga Firitéutanüxũgü rü Chacháúmaxã nüxũ nayarüxugü, rü nhanagürügü: —Curü ore i ëxũguxũ rü nhaxũchiga nixĩ, “Rũ ngẽma maixcuraxũ rü berurechiga nixĩ. Rũ ngẽma poraxũ rü aichiga nixĩ” —nhanagürügü. Rũ nüma ga Chacháú rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Chãxmax pemaxã nüxũ iyaxu, rü ngẽmacax nixĩ i nüxũ pecuãxũ i norü ngãxũga —nhanagürü. ¹⁹Rũ yexgumatama ga Cori ya Tupanaãxë ya Üüinecü rü Chacháúmaxã inacuax. Rũ nüma ga Chacháú rü ñane ga Acarúüwa naxü rü 30 ga yatü yexma nayadaí. Rũ yema napuxũxũ ga naxchirumaxã nüxũ nanaxütanü ga yema yatügü ga ore ga ëxũguxũarü ngãxũgaxũ cuaxgüxũ. Rũ yemawena ga Chacháú rü nuãcũma nanatüchiüçax nataëgu. ²⁰Rũ yema naxmax ga ngĩmaxã iyangĩcü rü ngĩnatü rü wüxi ga Chacháúmücũna ngĩxũ namu.

**Chacháú rü búruchicüramaxã
Firitéutanüxũgüxũ nadai**

15 ¹Rũ nhuxre ga tauemacü nawena ga yema guxchaxũ, rü Chacháú rü wenaxarü naxmaxcax nataëgu ga yexguma tríguarü buxguwa nanguxgu. Rũ wüxi ga bóyixacü ngĩxũ tüxũ yéma naga. Rũ yexguma yéma nanguxgu rü nãxtüxũ nhanagürü: —Ngĩrü ucapugu chaxücu nax ngĩxũ íchayadauxũcax i chãxmax —nhanagürü. Notürü ga guxema nãxtü rü tama

tayaxucucêxê. ²Rü nhatarügü nüxû:
 —Chama nagu charüxinügu rü marü
 tama cungixwaxe rü ngêmacax wüxi i
 cumücüna ngixû chamu. Notürü
 ingexma i ngïeyax i rübumaecü i
 cummaxû rümemaecü. ¡Rü ngïmaxã
 naxãxmax! —nhatagürü. ³Notürü ga
 nüma ga Chacháü rü nanu. Rü naxtuxû
 nangãxû rü nhanagürü tüxû: —Nhuxma
 rü taxütáma chaugagu nixí i ngêma
 chixexû i cutanüxû i
 Firitéutanüxügümaxã chaxixû
 —nhanagürü. ⁴⁻⁵Rü yema nhaxguwena
 rü nhuxüchi 300 ga ngowagü inayauxû
 rü taxrechigü nügürexüwa nayanaxigü.
 Rü yemagürexüwa nayangacuchigü ga
 üxü ga iyauxrane. Rü nhuxüchi
 Firitéutanüxügüarü tríguchitaxüwa
 nayangexgü ga yema ngowagü. Rü
 yemaacü nixae ga yema trígu ga marü
 yexma nutaquexexû rü yema taxüta
 íbuxgüxû. Rü nhuxmata norü
 úwanecügü rü oríwanecügü rü ta nixae.
⁶Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü naxçax
 ínicaetanü nax texé tixixû ga guxema
 yexû wagüxe. Rü düxwa nüxû nacuaxgü
 ga Chacháü nax yixixû ga norü numaxã
 yexû wagüxû naxtügagu, yerü ga
 naxmax ga Chacháü rü wüxi ga
 namücüna ngixû tamu. Rü yemacax ga
 nüma ga Firitéutanüxügü rü tüxû ínagu
 ga guxema naxtü ngïmaxã ga yema
 Chacháü naxmax. ⁷Rü yexguma ga nüma
 ga Chacháü rü Firitéutanüxügüxû
 nhanagürü: —Nhuxma nax ngexû
 pewagüxû ngïmaxã i çaxmax rü
 taxütáma pemaxã icharüngüxmü. Rü
 yexeraäcü tá pemaxã chanu rü pexû
 chadai naxçax i ngêma çaxmaxmaxã
 pexüxû —nhanagürü. ⁸Rü yexgumatama

norü numaxã nanadai, rü muxüma ga
 yema Firitéutanüxügü rü nayue. Rü
 yemawena ga Chacháü rü nixü, rü
 maxpüne ga Etáüarü äxmaxüwa
 nayamaxü. ⁹Rü nüma ga
 Firitéutanüxügü rü nanamu ga nhuxre
 ga norü churaragü nax Chacháüxü
 yanayauxgüxüçax. Rü Yudáarü naanegu
 nayapegü rü yexma nügü ninu
 nhuxmata maxpüneane ga Léiwa
 nangügü. ¹⁰Rü yema Yudátanüxû rü
 nüxna nacagüe rü nhanagürügü:
 —¿Taxacüwa nua pexí? —nhanagürügü.
 Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü
 nanangãxügagü rü nhanagürügü:
 —Chacháüwe tangëgü nax
 tayayaxuxüçax nax naxütanüaxüçax ga
 yema tomaxã naxixû —nhanagürügü.
¹¹Rü yemaxü naxínuegu rü 3,000 ga
 yatügü ga Yudátanüxû rü Chacháüçax
 nayadaügü nagu ga yema äxmaxü ga
 guma maxpüne ga Etáüwa yemaxü. Rü
 Chacháüxü nhanagürügü: —¿Tama êxna
 nüxü cucuax i ngêma Firitéutanüxügü rü
 toxû nax naporamaegüxû? ¿Rü tüxücüü
 guxchaxüwa toxü cungexmagüxêxê?
 —nhanagürügü. Rü Chacháü
 nanangãxüga rü nhanagürü: —Chama rü
 chaxütanü naxçax ga yema chamaxã
 naxügüxû —nhanagürü. ¹²⁻¹³Rü nümagü
 ga Yudátanüxügü rü nanangãxügagü rü
 Chacháüxü nhanagürügü: —Toma nua
 taxí nax cuxü tarüyauxgüxüçax, rü
 Firitéutanüxügüna cuxü tamügüxüçax
 —nhanagürügü. Rü nüma ga Chacháü rü
 nanangãxüga rü nhanagürü: —Marü
 name. ¡Notürü chamaxã ipexüga nax
 taxütáma choxü pimáxû! —nhanagürü.
 Rü taxre ga napanaxãmaxã nayanaxigü
 rü yemaacü nayagagü. ¹⁴Rü yexguma

Léiwa nangugügu ga yema Chacháúxũ iyauxgüxũ, rü nüma ga Firitéutanüxügü rü taãxémaxã aita naxüe. Notürü Cori ya Tupanaãxê rü Chacháúmaxã inacuax, rü yema napanaxã ga namaxã yanajxgüaxũ rü nhama tünütarixũ inacaügü rü napüxmexêwa ínayi. ¹⁵Rü yexguma ga Chacháú rü nanayaxu ga wüxi ga búruchicüra ga yexma üxũ ga tauta mea ipaxũ. Rü yemamaxã tüxũ nadai ga 1,000 ga Firitéutanüxügü.

.....

Chacháú rü Daríra

16 ⁴Rü yemawena ga Chacháú rü wüxi ga nge ga Daríragu ãégacüxũ nangêxê. Rü ngîma rü Choréquearü tuächigu ixãchiũ. ⁵Rü nümagü ga yema Firitéutanüxügüiarü ãêxgacügü rü Daríraxütawa naxĩ rü nhanagürügü ngĩxũ: —¡Chacháúxũ nawomüxêxê, rü nüxna naca nax ngextá ne naxüxũ i ngêma norü pora, nax ngêmaäcü nüxũ tarüporamaegüxũcax, rü tayayauxgüxũcax, rü tayanajxgüxũcax! Rü wüxichigü i toma rü tá cuxna ngĩxũ taxã i 1100 tachinü i diêru ega cunaxüxgux i ngêma —nhanagürügü ngĩxũ. ⁶Rü yexguma ga ngîma rü Chacháúxũ ngĩgürügü: —¡Chamaxã nüxũ ixu nax ngextá ne naxüxũ i ngêma curü pora! ¿Rü nhuxäcü cuxũ inajxgu nixĩ i taxuacü cügü íquiwêxũ? —ngĩgürügü. ⁷Rü Chacháú ngĩxũ nangãxũga rü nhanagürü: —Ngêxguma chi 7 i würatüxü i naxchaxmüünaxcax i tauta mea ipagüxũmaxã choxũ yanajxgügu, rü tá íchanaturaãchi rü ngexürüüxũ i duüxürüümare tá chixĩ. ⁸Rü nümagü ga Firitéutanüxügüiarü

ãêxgacügü rü Daríraxütawa nanana ga 7 ga würatüxü ga naxchaxmüünaxcax ga tauta ipagüxũ, rü yemamaxã Chacháúxũ iyanajx ga Daríra ga yexguma ínapeyane. ⁹Rü naxüpa ga nax yanáíaxũ rü wüxi ga ucapugu iyacüxgü ga nhuxre ga Firitéutanüxügü. Rü nhüxmachi aita ixü rü ngĩgürügü: —¡Pa Chacháú, Firitéutanüxügü rü cuxcax ínayaxüãchi! —ngĩgürügü. Rü yexguma ga Chacháú rü nanacaügü ga yema würatüxü ga naxchaxmüünaxcax, nhama wüxi i napanaxã i marü ixaxürüxũ. Rü yemaacü ga Firitéutanüxügü rü tama nüxũ nacuaxgü ga ngextá nax ne naxüxũ ga norü pora. ¹⁰Rü ga Daríra rü Chacháúxũ ngĩgürügü: —Choxũ cuwomüxêxê rü chamaxã quidora. ¡Notürü i nhüxmax rü aixcuma chamaxã nüxũ ixu rü nhuxäcü cuxũ inajxgu nixĩ i taxuacü cügü íquiwêxũ! —ngĩgürügü. ¹¹Rü Chacháú ngĩxũ nangãxũga rü nhanagürü: —Ngêxguma chi ngexwacaxüxüchixũ i napanaxãmaxã choxũ pinajxgügu, rü tá íchanaturaãchi rü ngexürüüxü i duüxürüümare tá chixĩ —nhanagürü. ¹²Rü yexguma ga Daríra rü wüxi ga ngexwacaxüxü ga napanaxã iyaxu, rü yemamaxã Chacháúxũ iyanajx ga yexguma ínapeyane. Rü noxrirüütama rü wüxi ga ucapugu nhuxre ga Firitéutanüxügüxũ iyacüxgü. Rü nhüxüchi ga ngîma rü aita ixü rü ngĩgürügü: —Pa Chacháú, Firitéutanüxügü rü cuxcax ínayaxüãchi —ngĩgürügü. Rü yexguma ga Chacháú rü nagu nacaügü ga yema napanaxã nhama tünüta ga íxnütaxügu icaügüxürüxũ. ¹³Rü yexguma ga Daríra rü Chacháúxũ ngĩgürügü: —Nhüxmarüta

wena choxũ cuwomüxêxê rü wena chamaxã quidora. ¡Rü chamaxã nüxũ ixu rü taxacü ixüxũ nax cuxũ ináixüçax! —ngĩgürügü. Rü nüma ga Chacháü rü ngĩxũ nangãxüga, rü nhanagürü: —Ngêma tá cuxüxũ nixĩ i 7 cütagu choxũ ícumuxüyaexũ rü ngêma 7 cüta i chayuáe tá ngêma naxchiruarü muruüwa meamatama cunawãxcu. Rü ngëxguma i chama rü tá íchanaturaãchi rü ngexürüüxũ i duüxürüümare tá chixĩ —nhanagürü. Rü yexguma ga Daríra rü Chacháüxũ ipexêxê. Rü 7 cütagu ínamuxũ ga nayáe nawa ga yema naxchiruarü muruxũ. ¹⁴Rü yemawena rü meama inapu ga yema naxchiruarü muruxũ. Rü nhuxmachi aita ixü rü ngĩgürügü: —Pa Chacháüx, Firitéutanüxügü rü cuxçax ínayaxüãchi —ngĩgürügü. Rü yexguma nayuxnagü ga Chacháü rü nanapu ga yema naxchiruarü muruxũ ga nayáe nawa nadachapaxaxũ. ¹⁵Rü yexguma ga ngĩma ga Daríra rü Chacháüxũ ngĩgürügü: —¡Idorataaxüchixü! ¿Rü nhuxãcü chamaxã nüxũ quixu nax cuxaxwaxexũ? Rü marü tamaepüxcüna nixĩ i choxũ cuwomüxêxêxũ rü nhamarüta tama chamaxã nüxũ quixu nax ngextá ne naxüxũ i ngêma curü pora. ¹⁶Rü ngĩma ga Daríra rü wüxichigü ga ora nüxũ icaxüecha rü yemacax ga nüma ga Chacháü rü nachixeãxê rü düxwa yuxgu nügümaxã narüxínü. ¹⁷Rü düxwa Daríramaxã nüxũ nixu rü nhanagürü: —Chorü bucürüwa taxüema choxũ tiyoeru, yerü naxüpa ga nax chabuxũ rü Tupanacaxtama woe íchaxüxüchi. Notürü ngëxguma chi choxũ yayoerugüga rü ngëxguma i

chama rü tá íchanaturaãchi rü ngexürüüxũ i duüxürüümare tá chixĩ —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga Daríra rü nüxũ nax nacuáxũ rü aixcumaxũ ngĩmaxã nax yaxuxũ ga Chacháü rü Firitéutanüxügüarü ãëxgacüçax íyacaxêxê, rü ngĩgürügü: —¡Nhuxmawaxi nua pexĩ! Erü Chacháü rü marü chamaxã nüxũ nixu i taxacüwa nax ne naxüxũ i norü pora —ngĩgürügü. Rü yexguma ga Firitéutanüxügüarü ãëxgacügü rü yéma naxĩ ngĩmaxã ga yema díeru ga ngĩxna ngĩxũ naxuaxügücü. ¹⁹Rü yexguma ga Daríra rü Chacháüxũ ngĩgüperemawa inapexêxê. Rü wüxi ga yatüçax ica nax yayoõxüçax ga yema 7 cüta ga nayáe. Rü nhuxmachi ga ngĩma rü inaxügü ga nax nacuaxüxãxũ. ²⁰Rü aita ixü rü ngĩgürügü: —Pa Chacháüx, Firitéutanüxügü rü cuxçax ínayaxüãchi —ngĩgürügü. Rü nüma ga Chacháü rü nabaxüãchi rü nagu narüxínü ga yema togü ga ngunexügürüxũ nügü nax ínapoxüxũ, notürü tama nüxũ nacuax ga Cori ya Tupana rü marü nüxna nax yaxügachixũ. ²¹Rü yexguma ga nümagü ga Firitéutanüxügü rü nayayauxgü rü nanacaxüxetügü. Rü íane ga Gáchawa nanagagü ga ngextá curéti ga bróchenaxçaxmaxã ínangaxügüãxüwa. Rü poxcupataüarü caerüxüarü dixeguwa nanapuracüxêëgü. ²²Notürü ga yema nayáe ga Chacháü rü paxama wena naya.

Chacháüarü yuxchiga

²³Rü nümagü ga Firitéutanüxügüarü ãëxgacügü rü nataãxëgü rü nanaxüchixügü ga Chacháüxũ nax

yayauxgũxĩ. Rũ norũ tupana ga Dagóũcax naxũna nadai rũ nhũxũchi naxcax ínaganu. Rũ nhaãcũ nawiyaegũ: —Tórũ tupana rũ taxmexgu nananguxẽxẽ i tórũ uanũ i Chacháũ —nhanagũrũgũ. ²⁴Rũ yexguma yema togũ ga Firitéutanũxũgũ nũxũ daugũgu, rũ nũmagũ rũ ta nawiyaegũ rũ norũ tupanaxũ nicuaxũxũgũ rũ nhanagũrũgũ: —Tórũ tupana rũ taxmexgu nananguxẽxẽ i tórũ uanũ i Chacháũ ga tórũ naanegũ chixexẽxũ rũ tamũcũgũ tũxũ daixũ —nhanagũrũgũ. ²⁵Rũ poraãcũxũchi nataãxẽgũ, rũ yemacax Chacháũcax ínacagũ nax napexewa nagagũaxũcax rũ nagu nax yadauxcũraxũgũxũcax. Rũ poxcupataũwa Chacháũxũ ínagaxũchigũ rũ norũ tupanapatawa nanagagũ. Rũ taxre ga caxtaarũ ngãxũmachatexegu nanachixẽxẽgũ. Rũ yéma ãnũcaxũ nayaxĩxẽgũ rũ nagu nidauxcũraxũgũ. ²⁶Rũ yexguma ga nũma ga Chacháũ rũ yema buxũ ga yapuchigũxũxũ nhanagũrũ: —jYima taxre ya caxtagũ ya daa ngutaquexepataũarũ ngãxũwa ngẽxmagũnegu choxũ ingĩxẽxẽ nax yĩmagu changũxũxũcax! —nhanagũrũ. ²⁷Rũ guxũma ga Firitéutanũxũgũarũ ãxgacũgũ rũ nawa nayexmagũ ga guma ngutaquexepataxũ ga yatũxũgũmaxã rũ ngexũgũmaxã ããcune. Rũ dauxnawa nayexmagũ ga 3,000 ga duũxũgũ ga yéma

nũxũ rũdaunũxũ ga yema Chacháũgu idauxcũraxũgũxũ ga nhaxtũchĩũwa. ²⁸Rũ yexguma ga nũma ga Chacháũ rũ Cori ya Tupanana naca rũ nhanagũrũ: —jCuxũ chacaaxũ, Pa Corix, rũ nhũxmarica choxna nacuaãxãchi rũ pora choxna naxã nax chaugũ chaxũtanũxũcax naxcax ga guma taxre ga chauxetũ ga Firitéugũ choxũ caxũne! —nhanagũrũ. ²⁹Rũ nhũxũchi naxmexmaxã naxcax nangógũ ga guma taxre ga caxta ga ngãxũwa ũgũne ga guma ngutaquexepataxũ nagu ũtaxũne, rũ gumagu ningĩgũ ga naxmexgũ. ³⁰Rũ aita naxũ rũ nhanagũrũ: —jChamaxã wũxigu nayue i Firitéutanũxũgũ! —nhanagũrũ. Rũ yexguma rũ guxũma ga norũ poramaxã nũxũ nacũxnetã ga guma taxre ga caxta. Rũ guma ngutaquexepataxũ rũ naétũgu nangu ga yema Firitéutanũxũgũarũ ãxgacũgũ, rũ guxũma ga duũxũgũ ga yéma yexmagũxũ. Rũ yema namaxũxgu nadaixũarũ yexera narũmumae ga yema Firitéutanũxũgũ ga Chacháũ daixũ ga yexguma nayũxgu. ³¹Rũ yemawena rũ ínangugũ ga naeeneegũ rũ natanũxũgũ ga Chacháũ. Rũ nanayauxgũ ga naxũne. Rũ nanatũ ga Manóã ítáxũgu nayatãxgũ ga Chóra rũ Etaúarũ ngãxũwa. Rũ 20 ga tauncũ nixĩ ga Chacháũ ga Iraéuanecũãxgũmaxã inacuaãxũ.

.....

RUTE

(Rúchi)

**Erimeré rü Moábianewa naxü
ngímaxã ga naxmax ga Noemí rü
nanegü**

1 ¹⁻²Rü yexguma
Iraéuanecüãxgümaxã inacuaxgügu
ga yema ãëxgacügü ga guxchaxügiarü
mexëeruügiü ga Tupana nüxü unetaxü,
rü ínangu ga taxü ga taiya ga guxüma ga
yema naanewa. Rü yexgumaücüxü rü
Yudáanewa nayexma ga wüxi ga yatü ga
Erimerégu ãégacü ga Beréüarü ñanegu
ãchiücü. Rü nüma ga Erimeré rü naxmax
ga Noemímaxã rü nanegü ga Maróü rü
Querióümaxã Beréüwa inaxiãchi nax
Moábianewa naxixüçax. Rü nümagü rü
Efrátacüãx nixigü yerü Efráta nixí ga to
ga naéga ga Beréü. Rü Moábianewa
nangugü rü yexma nayaxãchiügiü.
³Notürü nüma ga Erimeré ga Noemí
ngíte rü yexma Moábianegu nayayu. Rü
ngíma ga namax ga Noemí rü
ngíxicatama yéma iyaxü namaxã ga
taxre ga ngíne. ⁴⁻⁵Rü yixcüamaxürachigü
rü nümagü ga yema taxre ga ngextüxücüü
rü Moábianecüãx ga ngexügiümaxã
nixãxmax. Rü wüxi rü Órfa nixí ga
ngíéga, rü yema nai rü Rúchi nixí ga

ngíéga. Notürü yexguma 10 ga taunecü
ngupetüxguwena, rü nayue ta ga Maróü
rü Querióü. Rü ngíma ga Noemí rü
ngíxica yéma itax, yerü marü nataxuma
ga guma ngínegü rü ngíte.

Beréüwa ixí ga Noemí rü Rúchi

⁶Rü wüxi ga ngunexügu ga Noemí ga
yexguma Moábianewa nayexmayane, rü
nüxü ixínü ga guma ngírü ñane ga
Beréüwa rü marü nax nataxuxüma ga
taiya, yerü Tupana rü namaxã
nixãüãchi. ⁷Rü yemacax nagu irüxínü
ga Yudáarü naanecax nax natáeguxü.
Rü ngíma rü ngíneaxgümaxã nawa
íchoxü ga yema nachica ga nagu
naxãchiüchiréxü ga Moábianewa nax
ngíchiüane ga Yudáanewa naxixüçax.
⁸⁻⁹Notürü ga namawa rü ngíneaxgüxü
ngígürügü: —¡Ëcü pewoegu rü
peéxütawa pexí! ¡Rü Cori ya Tupana
guxüguma mea pexü ngechaxü yema
choxü rü chaunegüxü mea
pengechaxüürüxü, rü pexü
natauxchaxëëã nax wena mea
pexãtegüxü, rü ngëmaäcü
petaãxëgüxüçax! —ngígürügü. Rü
nhuxmachi ga Noemí rü wüxi ga

chúxumaxã ngĩneaxgũxĩ irümoxẽ.
 Notürü ga ngĩma ga ngĩneaxgü rü
 ixauxeama. ¹⁰Rü ngĩgürügü: —Tama.
 Rü toma rü tá cuchixũanewa cuwe
 tarüxiama —ngĩgürügü. ¹¹Rü ngĩma
 ga Noemí rü ngĩgürügüchigüãma:
 —¡Pewoegu, Pa Chauxacügü!
 ¿Tãxacüwa chi chawe perüxĩxü? Chama
 rü marü tagutãma wena chaxãxacü nax
 wena chaunemaxã pexãtexũcax.
¹²⁻¹³¡Ëcü pechiũcax pewoegu! Chama rü
 marü chaya rü ngẽmacax taxütãma
 wena chaxãte. Rü woo chi
 nhamachitama i chütaxũgu chaxãtegu
 rü chingĩxgu rü choxũ nangexmagu ya
 chaunegü ¿rü pema rü chi
 ípenanguxuxẽgũxũ nhüxmachita nayae
 nax namaxã pingĩgũxũcax? Rü ngẽma
 nax ípenanguxuxẽxũgagu rü taguchima
 pexãtegu. Rü dücax, rü taxucürüwama
 nixĩ, Pa Chauxacügü. Rü Cori ya
 Tupana rü ngũxũ choxũ ningexẽxẽ,
 notürü yexera chi changechaũ, rü ngũxũ
 chinge ega chi pexũ chadãxgu nax
 ngũxũ pingegũxũ i pemax —ngĩgürügü.
¹⁴Rü ngĩma ga ngĩneaxgü rü wenaxarü
 ixauxe. Rü düxwa ga Órfa rü ngĩxẽxũ
 irümoxẽ wüxi ga chúxumaxã, rü
 ngĩchiũcax itãegu. Notürü ga Rúchi rü
 ngĩxẽxũtagutama irüxãũx. ¹⁵Rü
 yexguma ga Noemí rü Rúchixũ
 ngĩgürügü: —Dücax i ngẽma nai i
 chaunex rü ngĩchiũcax rü ngĩrü
 tupanagücax itãegu. ¡Ëcü ngĩwe rüxü!
 —ngĩgürügü. ¹⁶Notürü ngĩma ga Rúchi
 rü ngĩxũ ingãxũga rü ngĩgürügü:
 —¡Tauxũ i choxũ cucãxũxũ nax cuxna
 chixügachixũcax, rü cuxna
 chatãeguxũcax! Erü ngextã ícuxũxüwa
 rü ngẽma tá chaxü, rü ngexta

ícupexũwa rü ngẽxma tá chape. Curü
 ãne rü chorü ãne tá nixĩ, rü yimã curü
 Tupana, rü chorü Tupana tá nixĩ. ¹⁷Rü
 ngexta ícuyuxũgu rü ngẽxma tá chayü,
 rü ngẽxma tá chatax. Rü Cori ya Tupana
 choxũ poxcu ega tauta chayuyane cuxna
 chixügachigu, erü yuxicatama nixĩ i
 yigüna tüxü ixĩgachixẽxũ —ngĩgürügü.
¹⁸Rü yexguma Noemí nüxü cuãxgu ga
 Rúchi rü aixcuma ngĩwe nax
 naxũxchaũxũ, rü marü tama yemamaxã
 ngĩxü ichixewe. ¹⁹Rü yemaacü ga yema
 taxre rü ngĩgümaxã namagu ixĩ, rü
 nhüxmata Berẽüwa nangugü. Rü
 yexguma Berẽügu nachocuxgu, rü
 guxũma ga yema duũxũgü rü
 nabãxãchiãxẽgü. Rü yema ãnecüãx ga
 ngexũgü rü ngĩgürügü: —¿Tama ãxna
 nhaa iyixĩ i Noemí? —ngĩgürügü.
²⁰Notürü ga ngĩma rü inangãxũ rü
 ngĩgürügü: —¡Tauxũ i “Noemí”
 nhaperügü choxũ! ¡Rü name nixĩ i
 “Mára” nhapergürü choxũ! Erü Tupana
 ya guxãétüwa ngẽxmacü rü taxũ i
 guxchaxũ choxna naxã. (Rü ngẽma
 naéga i Noemí rü Taãxëcü nhaxũchiga
 nixĩ. Notürü ngẽma naéga i “Mára” rü
 Taguma Taãxëcü nhaxũchiga nixĩ.)
²¹Ããcumexẽãcũma nua íchaxũxü, rü
 ngeãcumexẽãcũma chatãegu, erü
 ngẽmaãcü nanaxwaxe ya Cori ya
 Tupana. ¿Rü tüxücüü Noemímaxã choxũ
 pexu, ega ngẽxguma Cori ya Tupana ya
 guxũxüma cuácü choxũ poxcuxgu rü
 ngechaxũ choxna ãxgu? —ngĩgürügü.
²²Rü yemaacü nixĩ ga Noemí ga
 Moábianewa natãeguxũ ngĩmaxã ga
 ngĩneax ga Rúchi ga Moábianecüãx
 ixĩcü. Rü chewádaarü buxuwa nangu ga
 yexguma Berẽüwa nangugü.

Rúchi rü Buáanewa iyexma

2 ¹Rü Noemí rü ngíxúú nayexma ga wüxi ga ngítanüxüü ga ngíte ga Erimerétanüxüü ixícuü ga Buágu áégacü. Rü gumá rü wüxi ga diéruáxüchicü nixí rü guxáma nüxü cuácü nixí. ²Rü wüxi ga ngunexüüga ga Rúchi rü Noemíxüü ngígürügü: —Chebádachitaüwa tá chaxü, rü ngürüächí ngéxma tá nüxü chayangau i wüxi i buxetatanüxüü i choxü nadexéexü i ngéma chewáda i nawe iyietanüxüü —ngígürügü. Rü yexguma ga Noemí rü ngígürügü ngíxü: —Marü name Pa Chauxacüx. ¡Écü ngéma naxü rü naxü i ngéma nüxü quixuxü! —ngígürügü. ³Rü yexguma ga Rúchi rü wüxi ga naanewa ixü rü yema buxetatanüxüüguwe iyadeetanü ga chewádayaxa ga yéma iyietanüxü. Rü megu ingu yerü yema naane rü Buá ga Erimerétanüxüüarü nixí. ⁴Rü yexguma Rúchi yéma yexmayane rü nüma ga Buá rü ínangu ga Beréüwa nax ne naxüxü, rü yema naanewa ínayadau. Rü yema buxetatanüxüüxüü narümoxé rü nhanagürü: —¡Cori ya Tupana pexütawa ngexmax! —nhanagürü. Rü nüma ga buxetatanüxüügü rü nanangäxüügagü rü nhanagürügü: —¡Cori ya Tupana cuxü rüngüxéxé! —nhanagürügü. ⁵Rü nhüxmachi ga Buá rü yema buxetatanüxüügüeruna naca, rü nhanagürü: —¿Texétanüxüü iyixí i ngéa pacü? —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga buxetatanüxüügüeru rü nanangäxü rü nhanagürü: —Moábianecüáx iyixí, rü Noemímaxá Moábianewa ne ixü. ⁷Rü choxna ica nax ngéma buxetatanüxüüguwe chewádayaxa nax

yadeetanüxüüçax. Rü paçmamacürüwa inaxügü nax napuracüxü, rü nhüxmatama nixí i paxaächí inangüxüü —nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Buá rü Rúchixüü nhanagürü: —Pa Chauxacüx ¡irüxínü, rü tama chanaxwaxe i to i naanewa cuyabuxeta! ¡Nuxátama rüxáüx natanügu i chauxütaxüügü! ⁹¡Rü nhüxüchi nawe rüxü i ngéma buxetatanüxüügü ega ngéxguma nüxü cudaxgu i ngextá nax napuracüexü! Erü marü nüxna chaxäga i ngéma chorü duüxüügü nax taxuxüma cuxü chixewexüçax. Rü ngéxguma quitaxawaxgu ¡rü ngéma dexápaüüguwa naxü rü ngéma dexá i nüma nayauxgüxüwa naxaxe! —nhanagürü. ¹⁰Rü ngéma ga Rúchi rü Buápexegu inangücuchi rü nüxna ica, rü ngígürügü: —¿Taxacü chawa cudad eçax chamaxá cumecümaxü i chama nax to i nachixüüanecüáxmare nax chixíxü? —ngígürügü. ¹¹Rü nüma ga Buá rü ngíxü nangäxü, rü nhanagürü: —Chama rü meama nüxü chacuax ga nhuxäcü ngíxü nax cungechaüxü ga çuxé nawena ga cute ga cuxna yücü. Rü ngéxgumarüxü ta meama nüxü chacuax ga tüxna nax quixüxü ga cunatü rü cué, rü curü naane nax nuxá totanügu cuyaxächíüxüçax ga woo tama toxü cucuáxü ga cumax. ¹²¡Rü Tupana cuxü naxütanü i ngéma! ¡Rü nüma ya Cori ya Iraéuanecüáxgüaruü Tupana ga norü ngüxéçax cudadü cuxü naxütanü naxçax ga guxüma ga yema mexü ga cuxüxü! —nhanagürü. ¹³Rü ngéma rü inangäxü rü ngígürügü: —Cuma rü poraächü chamaxá cumecümaxüchí, rü ngéma curü ore rü choxü nataäxéxéxé.

Erü cuma rü choxũ cungechaũãcũma chamaxã quidexa nax woo tama wũxi i cuxũtaxũ chixĩxũ —ngĩgürügü. ¹⁴Rü yexguma chibüarü orawa nanguxgu, rü nüma ga Buá rü ngĩxcax naca ga Rúchi, rü nhanagürü ngĩxũ: —¡Nua naxü rü tomaxã nua nachibü! —nhanagürü. Rü ngĩma ga Rúchi rü yema buxetatanüxũgütanüwa irüto. Rü nüma ga Buá rü taxũma ga õna ngĩpexegu naxú. Rü ngĩma rü meama ichibü nhuxmata ngĩxũ íyaxü. ¹⁵Rü yexguma wenaxarü buxetawa naxĩxgu, rü nüma ga Buá rü norü duũxũgũna naxãga rü nhanagürü: —Marü name nax ngĩma rü ta chewádayaxa ta nadexü. ¡Rü taxũ i ngĩxna peyanuxũ! ¹⁶¡Rü woetama ngĩxcax ngẽma peyayixetanüxẽxẽ nax ngĩma rü yadeetanüãxũcax! ¡Rü taxũ i ngĩxna penachuxuxũ! —nhanagürü. ¹⁷Rü ngĩma ga Rúchi rü Buáanewa chewádayaxa ta ide nhuxmata nachütamare. Rü norü yá ga yema chewáda rü 20 quíruarü yexera nixĩ ga yexguma marü nabuxãxgu. ¹⁸Rü nhuxüchi guma íanecax itãegu rü íiyangexpüxũ ga yema chewáda rü ngĩxẽxũ iyawex. Rü yemawena rü inayaxu ga yema ngĩwemü ga íyaxüxũ rü ngĩxẽ ga Noemína inaxã. ¹⁹Rü ngĩxẽ ga Noemí rü ngĩxna ica, rü ngĩgürügü: —¿Ngextá nixĩ icuyapuracüxũ i ngewax? ¿Rü ngextá nixĩ i muxũ i chewádayaxa ta cudexü? ¡Rü poraãcü Tupana nüxü rüngũxẽxẽ ya yimá duũ ya cuxũ rüngũxẽcẽcü! —ngĩgürügü. Rü ngĩma ga Rúchi rü ngĩxẽxũ ingãxũ rü nüxü iyaxu ga Buáanewa nax yixĩxũ ga chewádayaxa ta nadexü. ²⁰Rü ngĩma ga Noemí rü ngĩxũ ingãxũ rü ngĩgürügü:

—¡Tupana nüxü rüngũxẽxẽ ya yimá duũ! Rü nüma ya Tupana rü tamaxã namecüma i nhuxmax rü guma cute ga marü yucümaxã rü ta namecüma. Erü yimá yatü ya Buá rü wũxi i tatanüxũ nixĩ rü ngẽmacax nixĩ i nagu nanguxũ nax tüxü nangũxẽxẽxũ rü tüxna nadauxũ —ngĩgürügü. ²¹Rü ngĩma ga Rúchi rü nüxü iyaxuchigüãma rü ngĩgürügü: —Rü chamaxã nüxü nixu nax naxütaxũgũmaxã chapuracüxũ nhuxmatáta nagú i buxetaarü puracü —ngĩgürügü. ²²Rü yexguma ga Noemí rü ngĩneaxũ ingãxũ rü ngĩgürügü: —Marü name, Pa Chauzacüx, nax naxütaxũgũxũtawa curüxãxũ. Rü tama chanaxwaxe i togüanewamare cuxü nax taxuxũma cuxü chixewexũcax —ngĩgürügü. ²³Rü yemacax ga ngĩma ga Rúchi rü nawe irüxü ga Buáxũtaxũgü nax chewádayaxa ta nadexü nhuxmata nagú ga nax yabuxgüãxũ ga chewáda rü trígu. Rü yemaacü ipuracü ga yexguma ngĩxẽ ga Noemíxũtawa nayexmayane.

Buá rü Rúchimaxã namecüma

3 ¹Rü wũxi ga ngunexũgu ga Noemí rü Rúchixũ ngĩgürügü: —Pa Chauzacüx, chama rü tá cuxũ naxcax chadau ya wũxi ya cute ya taãxẽ tá cuxna ãcü. ²Rü dücax, rü yimá tatanüxũ ya Buá ya naxütawa cupuracücü, rü nhama i chütaxũgu rü tá naanewa naxü nax ngẽma chewáda yabugütexexũcax. ³Rü nhuxmax rü chanaxwaxe i cunaxü i ngẽma tá cumaxã nüxü chixuxũ. ¡Rü naxaiya rü cugü napumáraxũne rü nagu icux i ngẽma cuxchiru i rümemaxũ, rü ngẽma naanewa naxü! ¡Notürü taxütáma cugü nüxü cucuaxẽxẽ nax texẽ

quixixũ naxũpa nax yanguxũ nax nachibũxũ rü naxaxexũ i nüma i Buá!
 4;Rü mea nangugũ nax ngexta yixixũ i nacaxũ nax napexũcax! ;Rü ngẽma ínacaxũwa naxũ rü inangegücutü rü ngẽxma naca nacutüguama! Rü nümatátama nixĩ cumaxã nüxũ yaxuxũ nax taxacü tá cuxixũ —ngĩgürügü. 5Rü ngĩma ga Rúchi rü Noemixũ ingãxũ rü ngĩgürügü: —Marü tá chanaxü i guxũma i ngẽma chamaxã nüxũ quixuxũ —ngĩgürügü. 6Rü ngĩma ga Rúchi rü naanewa ixũ, rü inaxũ ga guxũma ga yema ngĩxẽ ngĩmaxã nüxũ ixuxũ. 7Rü yexguma marü chibũwa yanguxgu ga Buá, rü inachi rü nataãxẽ rü nhuxüchi yexma ãuxchitaxũ ga chewádaxũtagu nayaca nax yexma napexũcax. Rü yixcamaxũra rü ngĩma ga Rúchi rü bexma naxcax iyaxũ rü íinangegücutü rü yexma ica. 8Rü nüma ga Buá rü ngürüãchi ngãxũcuxü pewa nabajãchi. Rü yexguma nangüeguxgu rü ngĩmaxã nayarünha. Rü nüxũ nicuãxãchi ga wüxi ga nge nacutüwaama yexmaxũ. 9Rü ngĩxna naca rü nhanagürü: —¿Texé quixĩ i cumax? —nhanagürü. Rü ngĩma rü inangãxũ rü ngĩgürügü: —Chama nixĩ i Rúchi, rü cuma nixĩ i chautanüxũxüchi quixixũ. Rü ngẽmacax cugu nangu nax cuxmaxũ choxũ quixixẽxũ ngẽma Tupanaarü mugü nüxũ ixuxürüxũ —ngĩgürügü. 10Rü yexguma ga nüma ga Buá rü nhanagürü: —¡Cori ya Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ! Rü nhuxmawaxi nixĩ i mea cunangoxẽxũ nax aixcuma nüxũ cungechaũxũ ga gumá cute ga marü yücü, erü choxũ cuyaxu cutexũ i chama i cutetanüxũ nax chixixũ. Rü tama naxcax cudau ya wüxi

ya cute ya choxũ rüngextüxümaecü ya diëruácü, rü woo tama diëruácü. 11;Rü tauxũ i cumuũxũ, Pa Chauaxcax! Erü guxũma i duũxũgü i daa chorü íanecüãx rü marü nüxũ nacuãxgü rü cuma rü wüxi i nge i mecü nax quixixũ. Rü ngẽmacax i chama rü tá chanaxü i ngẽma choxna naxcax cucaxũ. 12Notürü nangexma i wüxi i guxchaxũ. Rü aixcuma nixĩ i cutanüxũ chixixũ i chamax, notürü nangexma i to i chorü yexera cutanüxũxüchi ixixũ. 13;Ëcü nuxã rüxãxũ i nhama i chütaxũgu! Rü moxũ paxmama rü tá ngẽma to i cutanüxũmaxã chidexa rü ngoxi cumaxã naxãmaxchaũ. Rü ngẽxguma nanaxwaxegu nax cumaxã naxãmaxũ rü marü name nax ngẽmaãcü yixixũ, erü nüma rü chorü yexera cutanüxũxüchi nixĩ. Notürü ngẽxguma tama nanaxwaxegu, rü Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu nax chama tá cumaxã chaxãmaxũ. ;Ëcü nape rü nuxã ingunexũ! —nhanagürü. 14Rü ngĩma ga Rúchi rü yexma ipe, rü Buácutüguama ica rü yexma iyangunexũ. Rü moxũãcü taxütama yangóonexũchigu rü írüda yerü yema nhanagürü ngixũ ga Buá: “Tama chanaxwaxe nax texé nüxũ nacuáxũ i nua chauanewa nax cuxixũ i chewáda yabugütexegüxüwa”, nhanagürü. 15Rü yexguma marü inaxũãchichaxũxgu ga Rúchi, rü nüma ga Buá rü nhanagürü ngixũ: —¡Ëcü ínacuxuchi i ngẽma curü deyuchiru rü mea nüxũ ingĩ! —nhanagürü. Rü ngĩma ga Rúchi rü mea nüxũ iyangĩ ga yema ngĩrü deyuchiru, rü nüma ga Buá rü yema ngĩrü deyuchirugu ngixũ nanagü ga 40 quíru naguxũ ga chewáda. Rü

nhuxūchi ngīxū narūngūxēē ga ngīétūgu nax naxúnagüpūūāxū. Rū ngīma rū yemamaxā ñanecax itáegu. ¹⁶Rū yexguma ngīxēxūtawa nanguxgu ga Rúchi, rū ngīxē ngīxna taca rū ngīgürügü: —¿Nhuxācū cuxū nangupetūxū, Pa Chauxacū? —ngīgürügü. Rū ngīma ga Rúchi rū nūxū iyaxu ga guxūma ga nhuxācū ngīxū nax nangūxēēxū ga gumá Buá. ¹⁷Rū nhuxūchi ngīgürügü ta: —Rū choxna nanaxā i guxūma i nhaa chewáda, rū nhuxūchi choxū nhanagürü: “Tama name i ngēacumexēācūma cuxēcax cutáegu”, nhanagürü. ¹⁸Rū yexguma ga ngīma ga Noemí rū ngīgürügü: —Nhuxma Pa Chauxacū, rū name nixī i mea ícunanguxēxē nax nhuxācū tá nangupetūxū i ngēma cumaxā nūxū yaxuxū. Erü nūma ya Buá rū taxūtama nanangexrū ega tama namexēēāgu i ngēma cumaxā nūxū yaxuxū. Rū nūma rū nhuxmatátama nixī i namexēēāxū —ngīgürügü.

Buá rū Rúchimaxā naxāxma

4 ¹Rū nūma ga Buá rū guma ñanearü ücuchicawa nayarüto yerü yéma nixī ga guxūma ga duūxūgü nachopetūxū rū namexēēāxū ga norü guxchaxūgü. Rū yexguma yéma natoyane rū yéma naxūpetü ga guma natanücü ga Buá Rúchimaxā nūxū yaxucü. Rū nūma ga Buá rū naxcax naca rū nhanagürü nūxū: —¿Dūcax, nua chauxūtawa naxū rū írüto, rū paxaāchi tá tidexagü! —nhanagürü. Rū nūma ga yema natanücü rū yéma naxū, rū naxūtawa nayarüto. ²Rū nūma ga Buá rū

naxcax naca ga 10 ga āēxgacügü ga guma ñanecūāx ixīgūxū, rū yemagü rū ta ñanatogūxēxē nax nūmagü rū ta ñnūtanūxū yixīgūxūcax. ³Rū nūma ga Buá rū gumá natanücüxū nhanagürü: —Ngēma Noemí ga Moábianewa táegucü rū namaxā itaxechaū i ngīrü naane ga gumá tatanücü ga Erimeréarü ixīxū. ⁴Rū cumaxā nūxū chixu nax nūxū cucuāxūcax i ngēmachiga. Rū ngēxguma cuxū nangūchaūgu nax naxcax cutaxexū rū name nixī i nhuxmatama naxcax cutaxe napexewa i nhaa āēxgacügü i ñnūetanūxūruxū ixīgūxū. Erü cuma nixī i chorü yexera natanücü quixīxū ya Erimeré, rū ngēmacax cuxna naxū nax naxcax cutaxexū i ngēma naane. Notürü ngēxguma cuma tama naxcax cutaxegu, rū ¡chamaxā nūxū ixu! Erü chama nixī i cuweama chaxūxū nax choxna naxūxū i ngēma naane —nhanagürü. Rū yexguma nūma ga gumá natanücü rū nanangāxū rū nhanagürü: —Ngēmaācūx, naxcax chataxe tá —nhanagürü. ⁵Rū yexguma ga Buá rū nhanagürü: —Rū ngēxguma Noemíxūtawa naxcax cutaxegu i ngēma naane rū cuxna naxū ta nax Rúchimaxā cuxāmaxū, nax ngēmaācū naxāxacūxūcax, rū yimá ngīne rū tauxeta i ngītechicūxū nūxna naxūxūcax i ngēma naane —nhanagürü. ⁶Rū yemaxū naxīnūgu ga guma natanücü rū nanangāxū rū nhanagürü: —Ega ngēmaācū yixīgu, rū taxuacūma naxcax chataxe, erü chi ngēxguma naxcax chataxegu rū ngēma choxna ūxū i naane rū chi ta ngīnena naxūe. Rū aixcuma cumaxā nūxū chixu rū ¡cuma naxcax nataxe! —nhanagürü. ⁷Rū woetama nūxcūma nixī ga Iraéutanūxūgü rū

yexguma taxacü ga nüxna üxü natanüxüna naxāxgu, rü ínacuañichi ga wüxicutü ga norü chapatu rü yema to ga natanüxüna nanaxā. Rü yemawa nixí ga duñüxügüxü nüxü nacuañēxü ga aixcuma nügiina nax naxāgüāxü. ⁸Rü yemaçax ga gumá Buátanücü rü ínacuañichi ga wüxicutü ga norü chapatu rü Buána nanaxā rü nhanagürü nüxü: —¡Cuma naxçax nataxe i ngēma naane! —nhanagürü. ⁹Rü yexguma nüma ga Buá rü nhanagürü nüxü ga yema āëxgacügü ga ñüetanüxüxü ixíxüxü, rü yema togü ga yéma írüdaunüxü: —Guxāma i pemagü i nhuxmax nua rüdaunüxe, rü pema nixí i nüxü pexñüexü nax chama ngíxü naxçax chataxexü i Noemí i ngēma naane ga Erimeréarü, rü Querióüarü, rü Maróüarü ixíxü. ¹⁰Rü ngëxgumarüxü ta nüxü pexñüe nax ngíxü chayaxuxü i ngēma yutecü i Moábianecüāx i Rúchi nax ngēmaācü naxāxacüñçax rü yimá ngíne rü guma tauxeta ngíte ga Maróüchicüxü nüxna naxüñçax i ngēma naane —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga yema āëxgacügü rü guxüma ga yema duñüxügü ga yéma írüdaunüxü rü nanangāxüga rü nhanagürügü: —Aixcuma toma nixí i nua itarüdaunüxü rü itarüñüexü. Rü nüma ya Tupana i nhuxmax cuxna imucü i nhaa nge, rü tanaxwaxe i ngíxü narüngüxēē nax naxāxacüñçax ngíxrüxü ga Raquéu rü Leí ga ngíwa ne ixícü i guxāma i yixema i Iraéutanüxügü. Rü cumax, Pa Buáç rü Tupana cuxü rüngüxēxē nax wüxi ya yatü ya duñüxügüxewewa mecü quixíxü i nua Beréüwa i Efrátawa! ¹²Rü Cori ya Tupana cuxna namugü i muxü i cunegü

ngíwa i nhaa nge, rü yamu i cutanüxügü yexgumarüxü ga nax yamuxü ga nanegü ga guma Pére ga Yudá nane ixícü ga Tamáwañcü! —nhanagürügü. ¹³Rü yemaacü nixí ga Buá rü Rúchimaxā naxāmaxü. Rü Tupana rü ngíxna nanamu ga wüxi ga ngíne. ¹⁴Rü yexguma ga yema ngexügü ga guma ñanecüāx rü Noemíxü ngígürügü: —Namecümāxüchi nixí ya Tupana erü marü cuxü nanangexmaxēxē ya daa cutaxa. Rü chierü natáchigagu i Iraéuanecüāxgütanüwa. ¹⁵Rü nüma tá nixí i cuxü nataāxēxēxü rü cuxna nadauxü i ngëxguma cuyaxgu, erü ngēma cuneāx i cuxü ngechañüchicü ngíne nixí. Rü ngíma rü cuxü ime i norü yexera ya 7 ya cunegü ega chi ngëxgumaepüx cuxü ngëxmaxgu —ngígürügü. ¹⁶Rü ngíma ga Noemí rü tixü iyaxu rü tixü iyaxēxē ga guxema ngítaxa. ¹⁷Rü yemaxü nadaugügu ga yema togü ga ngexügü ga ngíru ngaicamagu āchiñgüxü rü ngígürügü: —Wüxi ya ngítaxa ngíxü nabu i Noemí —ngígürügü. Rü Obéyigu inaxüégagü. Rü gumá Obéyi nixí ga Yeché nanatü rü āëxgacü ga Dawíarü oxí ixícü.

Āëxgacü ga Dawíarü oxigüchiga

¹⁸⁻²²Nhaa oxigü nixí ga Buáarü oxigü ixíxüxü: Rü Pére rü Eróü nanatü tixí, rü Eróü rü Ráü nanatü tixí. Rü Ráü rü Aminadábi nanatü tixí, rü Aminadábi rü Naachóü nanatü tixí. Rü Naachóü rü Chamóü nanatü tixí, rü Chamóü rü Buá nanatü tixí. Rü Buá rü Obéyi nanatü tixí, rü guma Obéyi rü Yeché nanatü tixí, rü nüma ga Yeché rü Dawí nanatü tixí.

1 SAMUEL

(1 Chamué)

Tupana rü Ánaxũ narüngũxêê nax
naxãxacũcãx

1 ¹Rü nayexma ga wüxi ga duũ ga Eucánagu áégacü. Rü nüma rü Efraítanũxũ nixĩ rü ñane ga Ramágu naxãchiũ. Rü guma ñane rü máxpũxanexũ ga Efraítanũxũwa nayexma. Rü nüma ga Eucána rü Yeruáũ nane nixĩ, rü Yeruáũ rü Eriú nane nixĩ, rü Eriú rü Tóu nane nixĩ, rü Tóu rü Chúfe nane nixĩ. ²Rü guma Eucána rü nüxũ iyexma ga taxre ga naxmãx. Rü wüxi ga naxmãx rü Ána nixĩ ga ngíéga, rü yema nai ga naxmãx rü Peniná nixĩ ga ngíéga. Rü yema naxmãx ga Peniná rü ixãxacü, notürü ga yema naxmãx ga Ána rü ingexacü. ³Rü guxcüma ga taunecügu rü nüma ga Eucána rü wüxigu naxmãxgümaxã guma ñane ga Chíruwa naxũxũ nax Tupana ya guxãétüwa ngëxmacüxũ yacuãxũxũcãx, rü naxcãx yamáaxũcãx rü yaguãxũcãx ga norü ãmare. Rü guma ñanewa nayexma ga wüxi ga chacherdóte ga Erígu áégacü. Rü nüma rü nüxũ nayexma ga taxre ga nanegü ga chacherdótegü ixgũxũ. Rü wüxi rü

Opíni nixĩ ga naéga, rü yema to rü Finéya nixĩ ga naéga. ⁴Rü yexguma Eucána norü ãmare Tupanana naxãxgu, rü naxmãx ga Peniná rü ngĩxũ naxüarü ãmareãx, rü ga naxacügu rü ta nayaxüarü ãmareãx. ⁵Notürü ga naxmãx ga Ána rü taxre ga ãmare ngĩxna naxã yerü poraãcü ngĩxũ nangechaũ woo Tupana ngĩxũ nax ngexacũxêxũ. ⁶Rü yema nax nangexacũxũcãx ga Ána, rü ngĩma ga Peniná rü guxũguma Ánagu iyadauxcüraxũ rü ngĩxũ icugü. ⁷Rü guxcüma ga taunecügu ga yexguma Tupanapatawa naxĩxũgu rü ngĩma ga Peniná rü yemaacü Ánaxũ icugüaxũ. Rü yemacãx ga Ána rü ngĩgümaxã ingechaũ rü ixaxu rü tama ichibüchaũ. ⁸Rü nüma ga Eucána rü naxmãx ga Ánana naca rü nhanagürü ngĩxũ: —¿Taxacücãx cuxaxu? ¿Rü taxacücãx cungechaũ rü tama cuchibü? ¿Tama êxna i chama rü 10 ya cunearü yexera cuxũ chamexũ? —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ñane ga Chíruwa nayexmagügu, rü wüxi ga yáuanecü ga chibüwena rü ngĩma ga Ána rü Tupanapatawa ixü. Rü nüma ga chacherdóte ga Erí rü norü tochicaxũ ga nawa natooxũwa narüto ga

Tupanapataarü iãxarü ngaicamána.
 10Rü ngíma ga Ána rü poraäcü ixaxu, rü
 ngígümaxã ingechaũ, rü yemaacü
 iyumüxê, rü Tupanana ica. 11Rü ngírü
 yumüxêwa rü Tupanamaxã ixuneta rü
 ngígürügü: —Pa Tupana ya Daxüwa
 Ngëxmacüx, rü ngëxguma chi nüxü
 cucuaxgu nax nhuxäcü ngüxü nax
 chingexü naxçax i ngëma nax
 changexacüxü ;rü choxü nüxü naxínü i
 nhaa chorü yumüxê, rü choxna namu ya
 wüxi ya chaune! Rü yimá rü tá cuxna
 chanamu nax cuxrüxü yixixüçax. Rü
 ngëma norü cuaxruxü nax aixcuma
 cuxna chanamuxü rü tagutáma niyoeru
 —ngígürügü. 12Rü ngíma ga Ána rü
 imáarü yumüxêax nax Tupanamaxã
 yadexaxü, rü nüma ga Erí rü ngíaxgu
 nadawenü. 13Rü ngíma rü ngíaxêwa
 iyumüxê, rü tama nüxü taxínü ga ngíga.
 Rü ngíaxicatama nixí ga ixíaxcüüxü. Rü
 yemaçax ga Erí rü nagu narüxínü ga nax
 nangäxüxü. 14Rü nhanagürü ngíxü:
 —¿Nhuxäcü i ngäxäcü nua cuxüxü? ;Rü
 marütama nax cungäxechaxü!
 —nhanagürü ngíxü. 15Rü ngíma ga Ána
 rü inangäxü rü ngígürügü: —Tama nixí
 i changäxüxü, Pa Corix. Tama nixí i
 taxacü rü axchiü i ngúchixáxü rüexna
 wíu ya ngúchixacü chayaxaxüxü. Rü
 ngëma choxü ngupetüxü nixí nax
 changexacüxü rü ngëmacçax
 changechaũ, rü Tupanamaxã nüxü
 chixuxü i ngëma guxchaxü. 16;Rü tauxü
 i nagu curüxínüxü rü chama rü wüxi i
 nge i chixecü chixíxü! Rü guxüma i
 nhaa ngunexügügu rü íchayumüxê
 naxçax i ngëma chorü oégaãxê rü
 ixächiãxê —ngígürügü. 17Rü yexguma
 ga Erí rü ngíxü nangäxü rü nhanagürü:

—;Ëcü taãxêäcü natáegu! ;Rü nüma ya
 Iraéuanecüãxgüarü Tupana rü cuxna
 naxãã i ngëma nüxna naxçax cucaxaxü!
 —nhanagürü. 18Rü ngíma ga Ána rü
 inangäxü rü ngígürügü: —Moxëxüchi
 naxçax i ngëma dexa —ngígürügü. Rü
 nhuxüchi itáegu rü iyachibü rü marü
 taguma wena ingechaũ. 19Rü moxüäcü
 rü nangunetüxüegü ga Tupanapatawa
 nax naxíxü nax nüxü
 yanacuaxüügüxüçax. Rü yemawena rü
 napataçax nawoegu ga ñane ga Ramáwa.
 Rü nüma ga Eucána rü naxmçax ga
 Ánaxü nape. Rü nüma ga Tupana rü
 nanangäxü ga ngírü yumüxê. 20Rü
 yemaçax ga Ána rü ixäxäcü. Rü
 yexguma nawa nanguxgu ga nax
 nabuxü ga guma ngíne, rü inaxüéga rü
 Chamué nixí ga naéga yerü Tupanana
 naxçax ica. Rü ngëma naéga rü “Naxçax
 ínacçaxacü”, nhaxüchiga nixí. 21Rü guma
 nai ga taunecügu rü nüma ga Eucána rü
 naxmçax ga Peninámaxã rü guxüma ga
 naxacügümaxã rü ñane ga Chíruwa naxí
 nax Tupanana yéma yaxäaxüçax ga
 norü ämaregü, rü nüxü
 yanacuaxüügüxüçax yema guxcüma ga
 taunecügu naxüüxürüxü. 22Notürü ga
 naxmçax ga Ána rü tama yéma ixü, rü
 ngígürügü nüxü ga ngíte: —Taxütáma
 ngéma chaxü i chama nhuxmatáta
 yamaie ya daa bucü. Rü ngëxgumaxica
 tá nixí i ngéma chanagaxü nax Cori ya
 Tupanana chayamuxüçax rü ngëxma
 nax yanaxäxüxüchixüçax —ngígürügü.
 23Rü nüma ga ngíte ga Eucána rü ngíxü
 nangäxü rü nhanagürü: —;Ëcü naxü i
 ngëma cuma nagu curüxínügu rümexü!
 Rü marü name i nuxã curüxäxü rü
 nhuxmatáta cuyamaie ya yimá cune nax

ngēmaācü yanguxēēāxūcax i norü ngúchaũ ya Cori ya Tupana. Rü yemaacü ga ngīma rü yexma irūxāũx, rü inayaxēxē ga guma ngīne rü nhuxmatáta yamaie —nhanagürü. ²⁴Rü yexguma marü yamaieāguwena ga guma bucü rü Cori ya Tupanapatawa inaga ga ĩane ga Chíruwa. Rü yexgumarūxū ta yéma inagagü ga tamaepūx ga wocaxacü ga iyatūxū, rü wüxiwetaxū ga trīgu, rü wüxi ga tūxūacu ga wfü. ²⁵Rü yexguma wüxi ga wocaxacü Tupanacax yamaḡgūguwena, rü chacherdóte ga Erína nayamugü ga guma bucü. ²⁶Rü ngīma ga Ána rü ngīgürügü nüxū ga guma chacherdóte: —Pa Corix ¿choxū cucuáxū yixīxū? Rü chama nixī ga yema nge ga ũpa cupexewa Tupanana chacaxaxū chortü yumüxēwa. ²⁷Rü nüxna chacaxaxū nax choxna namuaxūcax ya daa chaune, rü nüma rü marü choxū nangāxū ga yema naxcax íchacaxaxū. ²⁸Rü ngēmacax i nhuxmax rü nua cuxūtawā chanaga ya daa chaune nax nüxna chayamuxūchixūcax ya Tupana —ngīgürügü. Rü nhuxūchi ga nüma ga Erí rü nhaxtūanegu nayangücuchi rü Cori ya Tupanaxū nicuaxūxū.

Ánaarü yumüxē

2 ¹Rü nhaācü iyumüxē ga Ána: —Pa Corix, rü poraācü cumaxā chataāxē erü choxna cunamu ya chaune. Rü nhuxmax rü choxū natauxcha nax chanangāxūgaxū i ngēma choxū cugüexū erü cuma choxū curüngūxē. Rü ngēmacax chataāxēxūchi. ²Rü tataxuma ya texé ya cuxrūxū üünexe, Pa Corix. Rü tataxuma ya texé cuxrūxū

duūxēgüna dáuxe, Pa Torü Tupanax. Rü nataxuma i taxacü i cuxū rüyexeraxū —ngīgürügü.

.....

¹¹Rü nhuxūchi nüma ga Eucána rü naxacüāxgü rü naxmaḡgūmaxā napatacax nawoegu ga ĩane ga Ramáwa. Notürü nüma ga guma nane ga bucü rü yexma chacherdóte ga Eríxūtagu narūxāũx nax yéma Cori ya Tupanaaxū napuracūxūcax.

.....

Chamuéxū nayaxu ga Cori ya Tupana

¹⁸Rü nüma ga guma bucü ga Chamué rü niyachigü rü Cori ya Tupanaaxū napuracü. Rü naxchiru rü chacherdótegüchirurūxū nixī nax lūchinacax yixīxū. ¹⁹Rü wüxichigü ga taunecügu ga yexguma norü mamá tūmatemaxā guma Tupanapatawa taxīxūgu nax Tupanacax yéma tanangegūxūcax ga tūmaarü āmaregü, rü Chamuécax rü ta yéma tanangeexū ga wüxi ga naxchiru ga nüxū taxūxū. ²⁰Rü nüma ga guma chacherdóte ga Erí rü Eucánamaxā rü naxmaḡmaxā mexū naxuegu rü nhanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü tá cuxū nanaxūtanü namaxā nax cuxū nax yaxāxacūxchigūxūcax i nhaa nge natanü ya yimá ngīne ya Corina namuācü —nhanagürü. Rü yemawena ga Eucána rü Ána rü napatacax nawoegu. ²¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ánaxū narüngūxēē rü yemacax iyaxāxacūxchigü. Rü yemaacü tamaepūxwa nangu ga ngīne rü taxre ga ngīxacü. Rü yoxni ga guma ngīne ga Chamué rü Tupanapexewa niyachigü. ²²Rü nüma ga guma

chacherdóte ga Erí rü marü poraäcü nayaxüchi. Notürü nüxü nacuaxama ga yema chixexü ga nanegü ixügüxü, rü nhuxäcü yema ngexügü ga Tupanapataarü ücuchicawa puracüexümaxä nax namaxëxü. ²³Rü yemacax nanegüxü nhanagürü: —Guxüma i duüxügü rü chamaxä nüxü nixugügü nax nhuxäcü chixexü pexügüxü rü chixri pemaxëxü. ¿Rü tñxcüü ngëmaäcü pemaxë? ²⁴Rü dücax, Pa Chaunegüx, rü nachixexüchima nixi i ngëma ore i Tupanaarü duüxügü nüxü nixugügüxü i pechiga. ²⁵Rü ngëxguma wüxi i duüxü rü to i duüxümaxä chixexü üxgux rü nangexma i norü mexëeruxü. Notürü ngëxguma wüxi i duüxü Tupanamaxä chixexü üxgux ¿rü texé tá tanamexëxë i ngëma? —nhanagürü. Notürü ga nümagü ga nanegü rü tama naga naxñüiechaü, yerü ga Tupana rü marü namaxä nanaxuegu ga nax nadaiaxü. ²⁶Rü yoxni ga nüma ga guma ngextüxcüü ga Chamué rü niyachigü. Rü Cori ya Tupana rü poraäcü namaxä nataäxë, rü duüxügü rü ta namaxä nataäxëgü.

.....

Tupana rü Chamuéxü naca

3 ¹Rü nüma ga ngextüxcüü ga Chamué rü Cori ya Tupanaaxü napuracü yema Erí namuxüäcüma. Rü yexguma ga Tupana rü nhuxguacürica texémaxä nidexa. Rü nhuxguacürica texécax nanangoxëxë ga ëxügüxü. ²Rü nüma ga Erí rü marü naya rü yemacax marü nixoxetü rü tama mea taxacüxü nadau. Rü wüxi ga chütaxügu rü norü ucapuwa ínape ga Tupanapatawa. ³Rü

nüma ga Chamué rü yema baü ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxüxtaguuama nape. Rü yema norü omü ga guma Tupanapata rü nanaiecha. ⁴Rü wüxi ga chütaxü rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamuéxü naca rü nhanagürü: —Pa Chamué, Pa Chamué —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué rü nanangäxü: —Daxe chixi —nhanagürü. ⁵Rü yexgumatama ínaruüda ga yema ínapexüwa rü Erí íyexmaxüwa nanha, rü nhanagürü: —Daxe chixi rü nua changexma. ¿Rü taxacücax chaüxcax cuca? —nhanagürü. Rü nüma ga Erí rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Taguma nixi i cuxcax chacaxü. ¡Ëcü natáegu rü yape! —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü natáegu rü nayape. ⁶Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü Chamuéna naca rü nhanagürü: —Pa Chamué —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué rü ínaruüda, rü Erí íyexmaxüwa nanha rü nhanagürü: —Daxe chixi rü nua changexma. ¿Taxacücax chaüxcax cuca? —nhanagürü. Rü nüma ga Erí rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Taguma nixi i cuxcax chacaxü, Pa Chaunex. ¡Ëcü natáegu rü yape! —nhanagürü. ⁷Rü nüma ga Chamué rü tama nüxü nacuax nax Cori ya Tupana yixüxü ga namaxä idexaxü yerü ga aixrügumaäcü taguma namaxä nidexa. ⁸Notürü yema chütaxügu rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü tamaepüxcüna Chamuéna naca. Rü nüma ga Chamué rü ínaruüda rü Eríxütawa nanha rü nhanagürü: —Daxe chixi, rü nua changexma. ¿Rü taxacücax chaüxcax cuca? —nhanagürü. Rü nüma ga Erí rü nüxü nicuaxächi ga Cori ya Tupana nax yixüxü ga gumá Chamuéna

çaxacı. ⁹Rü nüma ga Erí rü Chamuéxü nhanagürü: —¡Ëcü yape! Rü ngëxguma Cori ya Tupana wena cuxna caxgu ¡rü nangäxüga rü nhacuxü tá: “Rü idexa rü yimá curü duü rü nüxü naxínü nixí”, nhacuxü tá! —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Chamué rü natáegu rü nayape. ¹⁰Rü yemawena ga nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü Chamuéxü naca ga yema noxri nüxü nacaxgurüütama, rü nhanagürü: —Pa Chamué, Pa Chamué —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué rü nanangäxüga rü nhanagürü: —¡Idexa! Rü cuxü naxínü nixí ya curü duü —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü: —Nhuxma rü Iraéuanecüäxgütanüwa tá chanaxü i taxacı i guxätáma namaxä baxächieü. Rü guxäma ya nüxü ñnüxe rü tá namaxä tanguxmachixëgü. ¹²Rü ngëma ngunexügu rü taxütáma chanangupetüxëxë i guxüma ga yema Erímaxä nüxü chixuxü ga nanegüchiga. ¹³Rü namaxä nüxü chixu rü tá chanapoxcue i ngëma nanegü naxçax i ngëma chixexü i nüma marü nüxü nacuáxü. Yerü ga nanegü rü chixexü chamaxä nixugüxe rü nüma rü tama nüxna nachogü naxçax ga yema chixexü ga naxügüxü. ¹⁴Rü ngëmacax i nhuxmax rü Erí nanegümaxä chanaxuegu nax taxütáma nüxü nüxü nax changechäüxü i norü chixexügü woo naxünagü çaxçax ínaguxgu rüexna ämaregü choxna naxuaügügu —nhanagürü ga Tupana. ¹⁵Rü yemawena ga Chamué rü nape nhuxmata moxüäcü yangune. Rü yexguma ínadaxgu rü inanawäxä ga Tupanapataarü íäxgü. Notürü nüma ga Chamué rü namuü ga Erímaxä nüxü nax

yaxuxü ga yema dexa ga Tupana namaxä nüxü ixuxü. ¹⁶Notürü nüma ga Erí rü Chamuéçax naca rü nhanagürü nüxü: —Pa Chaunex, Pa Chamué —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué nanangäxüga rü nhanagürü: —Daxe chixí —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Erí rü Chamuéna naca rü nhanagürü: —¿Nhuxü nhaxü yixixü cuxü ya Cori ya Tupana? ¡Rü guxüxütáma chamaxä quixu, rü taxuxütáma iquicux! Rü Tupana poraäcü cuxü poxçux ega taxütáma guxü i ngëma cumaxä nüxü yaxuxüxü chamaxä quixuxgu —nhanagürü. ¹⁸Rü nüma ga Chamué rü guxüxüma Erímaxä nixu rü taxuüma iniicux. Rü nüma ga Erí rü nabaxächi rü nhanagürü: —Nüma nixí i Cori ya Tupana yixixü. ¡Ëcü naxüä i ngëma naxçax rümemaexü! —nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga Chamué rü niyachigü, rü Cori ya Tupana rü nanaxütagu. Rü guxüma ga duüxügü rü meama nüxü inarüxinüe ga norü ucuxëgü. ²⁰Rü Dáüwa inaxügü, rü nhuxmata Bechébawa nangu ga Chamuéxü nax nacuxgüxü ga guxüma ga Iraéuanecüäxgü ga nax aixcuma Tupanaarü orearü uruxü nax yixixü. ²¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü inayadaxëxë ga Chamuémaxä nüxü nax yaxuxü ga norü ore nawa ga guma Tupanapata ga Chíruwa yexmane. Rü nüma ga Chamué rü nhuxüchi duüxügümaxä nüxü nixu ga yema norü ore ga Tupana.

**Firitéutanüxügü rü nachixüanewa
nanangegü ga yema baü ga
Tupanaarü mugü nawa yexmaxü**

4 ¹Rü yema ga ngunexügügu ga Iraéuanecüäxgü rü Firitéutanüxügümaxä nügü nadai. Rü ga

Iraéuanecüâxgüarü churaragü rü ãane ga Ebenéhearü ngaicamána nayexmagü rü Firitéutanüxügüarü churaragü rü ãane ga Aféwa nayexmagü. ²Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü nügü namexêxê nax Iraéuanecüâxgümaxâ nügü nadaixûcax. Rü yexguma nügü nadaixgu, rü nüma ga Firitéutanüxügü rü Iraéuanecüâxgüxü narüporamaegü rü tüxü nadai ga 4,000 ga norü churaragü. ³Rü yexguma yema ínapegüxûcax nawoeguxgu ga Iraéuanecüâxgüarü churaragü rü yema namaxâ icuaxgüxü rü nügümaxâ nipuragatanüxü nachiga ga yema nax Firitéutanüxügü nadaixü, rü nhanagürügü nügümaxâ: —¿Tüxcüü i nhuxmax ya Tupana i Firitéutanüxügüxü naxüchicaxü nax tüxü nadaixûcax? ¿Rü ngîxâ Chíruwa taxî rü tayayaxu i ngêma baú i Cori ya Tupanaarü mugü nawa ngêxmaxü nax ngêmaâcü i nüma rü tatanüwa nangexmaxûcax rü tüxü ínapoxüxûcax nüxna i ngêma tórü uanügü! —nhanagürügü. ⁴Rü yemacax ga Iraéuanecüâxgü rü nhuxre ga churaragü Chíruwa namugü. Rü yéma nayayauxgü ga yema baú ga nawa nayexmaxü ga norü mugü ga Cori ya Tupana ya guxüétüwa ngêxmacü. Rü Opíni rü Finéya ga yema taxre ga Erí nanegü rü yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxüxüta nixîxütanü.

¹⁰Notürü ga yema Firitéutanüxügü rü Iraéuanecüâxgüxü nadai. Rü nüma ga Iraéuanecüâxgü rü nixü, rü yema ínapegüxüwa nabuxmü. Rü nayue ga muxüma ga Iraéuanecüâxgüarü churaragü, rü 30,000 wa nangu. ¹¹Rü

yexgumarüxü ta nanapugü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü, rü nanadai ga Opíni rü Finéya ga yema taxre ga Erí nanegü. ¹²Notürü wüxi ga churara ga Bëyamítanüxü ixixü rü ninha ga yema nügü ínadaixüwa rü yematama ngunexügu Chíruwa nangu. Rü norü ngechaümaxâ nügü nayarügáutechiru, rü nügü nabuxeru, rü yemaacü ínangu. ¹³Rü yexguma yéma nanguxgu ga yema churara rü nüma ga Erí rü íâxwa narütö nawa ga yema norü tochicaxü. Rü namagu ínadawenü yerü naxcax naxoegaâxê ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Rü yema yatü rü guma ãanegu naxücu rü nüxü nixu ga yema ngupetüxü. Rü yexgumatama ga guxüma ga duüxügü rü inanaxügüe ga poraâcü nax naxauxexü. ¹⁴Rü yemaxü naxínügu ga Erí rü ínaca rü nhanagürü: —¿Taxacüchiga nixî i ngêma nax íyacucuxü? —nhanagürü. Rü nüma ga yema churara rü nanhuxâxê ga Erímaxâ nüxü nax yanaxuxü ga yema ngupetüxü. ¹⁵Rü nüma ga Erí rü nüxü nayexma ga 98 ga taunecü rü marü natauxetüxüchi ga yexguma. ¹⁶Rü nüma ga churara rü nhanagürü: —Nhuxmatama íchangu i ngêma togü ítadaixüwa nax ne chanhaxü. Rü nhuxmatama chinha i nawa i ngêma dai —nhanagürü. Rü nüma ga Erí rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü nangupetü, Pa Chaunex? —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga yema churara rü nanangâxüga rü nhanagürü: —Nüma i Iraéuanecüâxgü rü Firitéutanüxüchaxwa nibuxmü nhuxmachi muxema ya tatanüxexü nadai. Rü ngêmatanügu nayue ya yimâ taxre ya cune ya Opíni rü Finéya, rü

ngēma baú i Tupanaarü mugü nawa ngēxmaxũ rü Firitéutanüxũgü nanapugü —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma yemaxũ naxĩngu ga Erí, ga Firitéutanüxũgü nax napuxũ ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ, rü norü tochicaxüwa ínawax rü ñaxũtagu nangu. Rü yema nax nayaxüchixũ rü yangüxũ, rü yemaçax nibüyenaxã ga yexguma nanguxgu, rü yexma nayu. Rü nüma ga Erí rü 40 ga taunecü nixĩ ga Iraéuanecüãxgümaxã inacuáxũ.

.....

**Firitéutanüxũgü rü nachixüanewa
nanangegü ga yema baú ga
Tupanaarü mugüchixü**

5 ¹Rü yexguma marü yapugüãxgu ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixũ, rü nüma ga Firitéutanüxũgü rü ñane ga Ebenéchewa nanayauxgü rü norü ñane ga Asdódewa nanangegü. ²Rü nhuxüchi norü tupana ga Dagóúpatawa nanangegü rü yema naxchicünaxãxũtagu nanaxügü. ³Rü moxüãcü ga yexguma ñangugüga ga yema Asdódecüãxgü, rü Dagóúchicünaxãxũ ñayangaugü ga nhaxtümüanegumare nguxü napexegu ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü yexguma ga yema duũxũgü rü nanayauxgü ga yema Dagóúchicünaxã rü wena nachicagu nanachixëegü. ⁴Notürü yexguma moxüãcü paxmama yéma naxixgu ga yema Asdódecüãxgü, rü nüxü ñayangaugü ga Dagóúchicünaxã ga wenaxarü nhaxtümüanegu ümarexü napexegu ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü ga naeru rü

guma taxre ga naxmex rü nabüü rü ñaxgu nayanúmare. Rü yema naxünerica nixĩ ga mexũ. ⁵Rü ngēmaçax nixĩ i woo i nhuxmax i ngēma Dagóúarü chacherdótegü rü ngēxguma yima tupauca ya Asdódewa ngexmanegu nachocuxgu rü tama ngēma mürapewa i ñaxwa itoxexüwa nangagüxũ. ⁶Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nanapoxcxe rü ñanabajxgü ga yema duũxũgü ga Asdódecüãxgü, rü taixnamaxã nayadaçaweexëxë. ⁷Rü yemaxũ nadaugüga ga yema duũxũgü ga Asdódecüãxgü rü nhanagürügü: —Ngēma baú ya Iraéuanecüãxgüarü Tupanaarü ixixũ rü tama tanaxwaxe i tatanüwa nax nangexmaxü erü ngēmagagu nixĩ i ngēma Tupana rü taxçax rü tórü tupana i Dagóúçax rü poraäcü guxchaxũ ñanguxëxëxü —nhanagürügü. ⁸Rü yemaçax ga yema Asdódecüãxgü rü guxüma ga Firitéutanüxũgüarü äëxgacügüçax nangema nax namaxã nangutaquexegüxüçax. Rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: —¿Taxacü tá namaxã ixügüxũ i ngēma baú i ngēma Iraéuanecüãxgüxüarü Tupanaarü mugüchixü? —nhanagürügü. Rü yema äëxgacügü rü nanangãxüga rü nhanagürügü: —jËcü ñane ya Gáyíwa penangegü! —nhaxümaxã nanangãxügü. Rü nüma ga yema Firitéutanüxũgü rü yéma guma ñanewa nanangegü. ⁹Notürü yexguma marü yéma nangegüãxguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema ñanecüãxgüxü nayaxixãchiãëxëegü, yerü taixnamaxã nayadaçaweexëxë ga guxüma ga duũxũgü ga ibuxü rü iyaxü. ¹⁰Rü

yexguma ga nūma ga Firitéutanūxūgū rü ïane ga Ecróŵwaama nanangegū ga yema baú ga Tupanaarū mugūchixū. Notürü yexguma Ecróŵwa nanguxgu ga yema baú, rü yema duūxūgū ga Ecróŵcūāxgū rü nixaixcha rü nhanagürügü: —¿Tüxcūñ nua penange i ngēma Iraéuanecūāxgüarū Tupanaarū mugūchixū nax toxū nadaixūcax ya guxāma? —nhanagürügü. ¹¹Rü guma ïanewa rü guxūma ga duūxūgū rü nanaxīxachiāxēgū, yerü Tupana rü poraācū nanapoxcue. Rü yemacax ga yema ïanecūāxgū rü guxūma ga Firitéutanūxūgüarū āēxgacügūcax nangema rü nhanagürügü nüxū: —¡Nua torü ïanewa ípenangexechi i ngēma baú i Iraéuanecūāxgüarū Tupanaarū mugūchixū, rü nachixūānecaxtama penatáeguxēxē nax tama toxū nadaixūcax i guxāma i tomax! —nhanagürügü. ¹²Rü poraācū naxauxe ga guma ïanecūāx, yerü yema tama yuxū rü guxūwama nataixnaxūnegü.

**Firitéutanūxūgū rü nanatáeguxēēgū
ga yema baú ga Tupanaarū
mugūchixū**

6 ¹Rü yema baú ga Tupanaarū mugūchixū rü 7 ga tauemacū Firitéutanūxūgüarū naanewa nayexma. ²Rü nūma ga Firitéutanūxūgū rü nanangutaquexexēxē ga norū chacherdótegü rü yuūxūgū nax yemagiuna nacagüexūcax, rü nhanagürügü: —¿Taxacū tá namaxā taxūxū i ngēma Iraéuanecūāxgüarū Tupanaarū mugūchixū? ¡Tomaxā nüxū pexu nax nhuxācū tá wena nachixūānecax tanatáeguxēēxū!

—nhanagürügü. ³Rü nūma ga yema chacherdótegü rü yuūxūgū rü nanangāxūgagū, rü nhanagürügü: —Ngēxguma penatáeguxēēgu i ngēma baú i Iraéuanecūāxgüarū Tupanaarū mugūchixū, rü ¡taxūtama ngēmaācūmare penatáeguxēē! Rü name nixī nax nüxna penaxāxū i wüxi i āmare nax ngēmaācū Iraéuanecūāxgüarū Tupanaxū namaxā perüngüxmüxēēxū. Rü ngēxguma i pema rü tá pexcax nitaanegü rü tá nüxū pecuaxāchitanū nax ngēmagagu yixīxū i Tupana i pexū yadaḡaweexēēxū —nhanagürügü. ⁴Rü nūma ga duūxūgū rü yema chacherdótegüna rü yuūxūgüna nacagüe, rü nhanagürügü nüxū: —¿Taxacū tá nixī i nüxna taxāmarexū nax namaxā tanangüxmüxēēxūcax? —nhanagürügü. Rü nūmagü ga chacherdótegü rü yuūxūgū nanangāxūgū rü nhanagürügü: —Penaxwaxe i penaxū i 5 i naxchicūnaḡagū i úirunaxcax i nataixnapūxgüraxūxū. Rü ngēma naxchicūnaḡagū rü ngēma 5 i perü āēxgacügüexpūx tá nixī i penaxūxū. Rü nhuxūchi 5 i ūcachicūnaḡā i úirunaxcax tá pexū. Erü ngēma taixnagūmaxā nixī i Tupana i pexū yadaḡaweexēēxū, rü ūcagūmaxā nixī i guxchaxū pexna naxāxū i guxāma i pemax rü perü āēxgacügü. ⁵Rü ngēmacax name nixī i ípenaxūxū i ngēma taixnachicūnaḡagū rü naxchicūnaḡagū i ngēma ūcagü i guxchaxū pexna āxū i perü ïanewa. ¡Rü nüxū pecuaxūxū ya yimá Iraéuanecūāxgüarū Tupana! Rü bexmana ngēmaācū tá nüxū narūchau nax pexū yadaḡaweexēēxū, rü pexū

napoxcuexũ i pemax rü perü tupanagü rü perü naanegü. ⁶ ;Rü tüxcüũ pegü ípenataiächiarü maxũãxgü narüxũ ga yema Eyítuanecüãxgü rü norü ãëxgacü ga Faraóú? Yerü yexguma Tupana düxwa guxchaxũ naxçax ínguxëëguxicatama nixĩ ga Iraéutanüxügüxũ yangexgüxũ. ⁷ ;Rü ngexwacaxũne ya peweũ ya ächicune pexüx! ;Rü yima peweũ rü taxre i woca i äxacüxũ rü taguma üpaacuñ nhuxgu taxacu i túgüxüwa peyangaxcuchix! Notürü ngëma naxacügü ;rü naxpüũgu namaxã penguxũ nax tama naéwe nangëgüxüçax! ⁸ ;Rü nhüxmachi yima peweũgu peyaxúe i ngëma baú i Cori ya Tupanaarü mugü nawa ngëxmaxũ! ;Rü ngëma baúcüwagu peyaxúechixü i ngëma naxchicünãxãgü i úirunaxçax ixügüxũ i norü Tupanaarü ngüxmüxëëruxü ixüxũ! ;Rü ngëmawena rü peyangexgü i ngëma wocagü nax nüma ínanaxwãxexüwa naxixüçax namaxã i ngëma baú! ⁹ ;Rü pema rü mea tá penangugü rü ngextáama naxĩ i ngëma wocagü namaxã i ngëma baú. Rü ngëxguma Iraéuanecüãxgüarü naanewaama naxixgu i Becheméwaama, rü ngëmawa tá nüxü tacuax nax yimã Iraéuanecüãxgüarü Tupana yixixü i taxçax ínanguxëëxũ i ngëma dãxaweane. Notürü ngëxguma tama ngëmaama naxixgu rü ngëmawa tá nüxü tacuax nax tama Iraéuanecüãxgüarü Tupana yixixü ga tüxü poxcucü rü woetama ngëma taxçax ínangumare —nhanagürügü. ¹⁰ ;Rü yemaacuñ nanaxügü ga yema yatügü. Rü taxre ga woca ga ixãxacüxũ niyaxgü rü tümápüũgu tüxü nawocu ga guxema

naxacügü. Rü yemawena ga yema wocagü rü guma naweüwa nayangacuchigü. ¹¹ ;Rü nhüxmachi guma naweũgu nayaxüegü ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ. Rü yexma nayaxüechixügü ta ga yema ücachicünãxãgü ga úirunaxçax, rü yema taixnachicünãxãgü. ¹² ;Rü yemawena ga yema wocagü rü íane ga Becheméwa nadaxũ ga namagu naxĩ, rü nixáietanü, rü wëxgu naxĩ rü taxuwama ínachocu. Rü nüma ga Firitéutanüxügüarü ãëxgacügü rü naweama nixixütanü nhüxmata Becheméarü üyeaneawa nangugü. ¹³ ;Rü yema duüxügü ga Bechemécüãxgü ga naanegüwa tríguarü buxuwa puracüexũ, rü yexguma nüxü nadaugügu ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxũ, rü nataãxëgü. ¹⁴ ;Rü yexguma Yuchuérarü naanewa nanguxgu ga Becheméwa, rü yéma nayachaxãchi. Rü yéma nayexma ga wüxi ga nuta ga tacü. Rü nüma ga Bechemécüãxgü ga duüxügü rü nagu napogüe ga guma naweũ rü üxüxü nayaxixëëgü. Rü ga yema wocagü rü Tupanaçax nanadai rü ínanagu. ¹⁵ ;Rü nümagü ga Lewítanüxü rü marü ínanaxüegü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü rü yema caichaũ ga nawa nayexmagüxü ga yema ücachicünãxãgü, rü yema úirupüxügü ga nataixnapüxügüraxüxũ. Rü guma nuta ga tacüëtügu nananugü. Rü yema ngunexügu ga yema Bechemécüãxgü rü Cori ya Tupanaçax ínanagu ga naxünagü rü muxüma ga togü ga norü ämaregü. ¹⁶ ;Rü nüma ga yema 5 ga ãëxgacügü ga Firitéutanüxügü rü yáxüwa nüxü narüdaunü. Rü yexguma

marü nüxũ nadaugügu ga marü
Iraéuanecüãxgümexëwa nax nanguxũ ga
yema baú, rü yemawena rü Ecróũcax
nawoegu ga yematama ngunexũgu.
17Rü yema 5 ga taixnachicünaxãgü ga
úirunaxcax ga Firitéutanüxũgü Cori ya
Tupana naxuaxũgüxũ norü
ngüxmüxëeruxũ, rü yema rü guma
ïanegü ga Asdóde, rü Gácha, rü Acarúũ,
rü Gáyí, rü Ecróũarü ãmaregü nixĩ.

.....

19Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü
nanadai ga nhuxre ga duũxũgü ga
Bechemécüãxgü yerü yema Tupanaarü
mugüchixũ ga baúgu nadacu. Rü 70 ga
yatügü nixĩ ga yuexũ. Rü nüma ga yema
ïanecüãxgü rü poraãcũxüchima naxauxe
naxcax ga yema duũxũgü ga Cori ya
Tupana natanüwa daixũ. 20Rü yemacax
ga nüma ga Bechemécüãxgü rü
nhanagürügü: —¿Texé tame nax Cori ya
Tupana ya üüncüpexegu tachixũ? ¿Rü
ngextá tá ñnamuxũ i ngëma baú i
nhuxmax? —nhanagürügü. 21Rü
yemacax ñane ga
Quiriáte-Yearíücüãxgücax yéma
namugagü rü nhanagürügü: —Ngëma
Firitéutanüxũgü rü marü nanatæguxëëgü
i ngëma baú i Cori ya Tupanaarü
mugüchixũ. Rü ngëmacax name i nua
pexĩ rü peyayaxu —nhanagürügü.

7 1Rü nüma ga
Quiriáte-Yearíücüãxgü rü
Becheméwa nayayauxgü ga yema baú
ga Cori ya Tupanaarü mugüchixũ. Rü
norü ñanewa nanangegü rü
nayaxúcuchigü napatagu ga Abinadábi
ga wüxi ga maxpúnegu áchiücü. Rü
nane ga Ereacháxũ naxunetagu nax
nüxna nadauxũcax.

Chamué rü Iraéuanecüãxgümaxã inacuax

2Rü 20 ga taunecü ningu ga yema
Tupanaarü mugüchixũ ga ñane ga
Quiriáte-Yearíüwa nax nayexmaxũ. Rü
guxũma ga Iraéuanecüãxgü rü poraãcü
nangechaũgü yerü nüma nagu
naxñüegu rü nüma ga Cori ya Tupana
rü marü ñnanawogü. 3Rü yemacax nüma
ga Chamué rü guxũma ga yema
Iraéuanecüãxgüxũ nhanagürü:
—Ngëxguma pema rü aixcuma Cori ya
Tupana pewoeguxgux, rü name nixĩ i
ïpenawogü i guxũma i ngëma
tupananetagu ixigüxũ, rü ngëma
tupananeta i Atarúchichicünaxã. Rü
penaxwaxegü i Cori ya
Tupana guxicatama perüxñüe rü nüxũ
pecuaxüxgü. Rü ngëxguma ngëmaãcü
penaxüxgux, rü nüma ya Tupana rü tá
pexũ ñanguxüxëxë naxmexwa i ngëma
Firitéutanüxũgü —nhanagürü. 4Rü
nüma ga Iraéuanecüãxgü rü ñnanawogü
ga naguxüraxüãcü üxũ ga
Baáchicünaxãgü rü
Atarúchichicünaxãgü. Rü Cori ya
Tupana guxicatama nicuaxüxgü. 5Rü
yemawena ga Chamué rü
Iraéuanecüãxgüxũ nhanagürü: —¿Ñane
ya Míspagu pengutaquexegü i guxãma i
pemax i Iraéuanecüãxgü! Rü ngëma tá
nixĩ i peéüwa nüxna chachogüxũ ya
Tupana —nhanagürü. 6Rü nüma ga
Iraéuanecüãxgü rü Míspagu
nangutaquexegü. Rü yéma puchuwa
dexáta nayauxgü, rü Cori ya
Tupana pexegu nanabagü norü
ãmareruxũ. Rü yema ga ngunexũgu rü
naxauree rü tama nachibüe. Rü guxũma

ga duũxũgũ rü nüxũ nixugüe nax chixexũ naxügüxũ ga Tupanapexewa. Rü yéma Míspawa nixĩ ga Chamué ga inaxügüãxũ ga Iraéuanecüãxgümaxã inacuíxũ.

.....

¹⁵Rü yexguma namaxũxgu ga Chamué rü Iraéuanecüãxgümaxã inacuíx. ¹⁶Rü gucüma ga taunecügu rü ñanegü ga Betéuwa rü Yigáwa rü Míspawa naxũxũ nax yema Iraéuanecüãxgüxũ yanangũxẽxũcax nax nhuxãcü inawexãchixẽãxũcax ga norü guxchaxũgü. ¹⁷Rü nhuxmachĩ norü ñane ga Ramácax natáeguuxũ, yerü yexma nixĩ ga naxãchiũxũ. Rü yéma nixĩ ga Iraéuanecüãxgümaxã inacuíxũ. Rü yexma nanaxü ga Cori ya Tupanaarü cuaxüxũchica ga nawa naxũnagü yaguxũ.

**Iraéuanecüãxgü rü nanaxwaxegü
nax nüxũ nangexmaxũ ya wüxi ya
ãëxgacü ya réi**

8 ¹Rü yexguma marü nayaxgu ga Chamué, rü nanegüxũ naxuneta nax Iraéuanecüãxgümaxã inacuíxgüxũcax. ²Rü guma nüxíraxũcü ga nane rü Yoéugu naxãéga. Rü guma norü taxre ga nane rü Abíagu naxãéga. Rü Bechébawa nixĩ ga ãëxgacü yixĩgüxũ. ³Notürü tama nanatürüxũ nixĩgü, yerü norü yemaxũgüguama narüxĩnue. Rü yexguma taxacürü guxchaxũ namexẽëgügu rü nanayauxtanügü, rü tama aixcuma mea guxüma ga duũxũgüxũ narüngüxẽ. ⁴Rü düxwa ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacügü rü nügümaxã nangutaquexegü, rü ñane ga Ramáwa naxĩ nax Chamuéxũ

íyadaugüxũcax. ⁵Rü Chamuéxũ nhanagürügü: —Cuma rü marü cuya, rü cunegü rü tama cuxrũxũ mea namaxẽ. Rü ngëmacax ;nüxũ naxuneta i wüxi i torü ãëxgacü i réi nax tomaxã inacuíxũcax ngëxgumarüxũ i ngëma togü i nachixũanegü nax nüxũ nangexmaxũ i norü ãëxgacü i réi! —nhanagürügü. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü tama namaxã nataãxẽ yerü yema duũxũgü rü nanaxwaxegü nax nüxũ nangexmaxũ ya wüxi ya ãëxgacü ya réi nax namaxã inacuíxũcax. Rü yemacax Tupanamaxã nüxũ nixu norü yumüxëwa. ⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamuéxũ nangãxũga rü nhanagürü: —;Ëcü naxü i ngëma cuxna naxcax nacagüxũ! Erü tama cuxũ nixĩ i naxooxgüxũ, rü choxũwaxi nixĩ, erü tama nanaxwaxegü i norü ãëxgacü nax chixixũ. ⁸Rü yexguma Eyítuanewa íchangüxũxëxgucürüwa nixĩ ga choxna yaxĩgachixũ nax tupananetawe nax naxĩxũcax. Rü ngëmatama nixĩ i nhuxmax cumaxã naxügüxũ. ⁹;Ëcü naxü i ngëma naxcax ínacagüxũ! ;Notürü mea namaxã nüxũ ixu i ngëma duũxũgü i nhuxãcü tá ya namaxã naporae ega nangexmagu ya wüxi ya norü ãëxgacü ya réi poraãcü namuxũ! —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Chamué rü yema duũxũgümaxã nüxũ nixu ga yema Tupana namaxã nüxũ ixuxũ. ¹¹Rü nhanagürü nüxũ: —Ngëxguma penaxwaxegu nax pexũ nangexmaxũ i perü ãëxgacü i réi rü nhaãcü tá nixĩ i pemaxã inacuíxũ i ngëma ãëxgacü: Rü tümacax tá naca ya penegü nax churaragü tixĩgüxũcax, rü tümáxegü rü churaragü i naweũ ya dairüũmaxã

icuaᵑgüxũ nax tixĩgüxũcaᵑ, rü tümáxegü rü cowarugü i dairuũmaxã icuaᵑgüxũ nax tixĩgüxũcaᵑ, rü tümáxegü rü churaragü i noxrütama daruũgü nax tixĩgüxũcaᵑ. ¹²Rü ngëxgumarüxũ tá ta tüxũ naxuneta ya toguxegü nax 1000 i churaragüarü äëxgacü nax tixĩgüxũcaᵑ, rü toguxegü nax 50 i churaragüarü äëxgacü nax tixĩgüxũcaᵑ. Rü pemagü, rü ngëma äëxgacü rü tümáxegü rü tá norü naanearü aimüanewa tüxũ napuracüexëxë, rü toguxe rü tá norü nanetüarü buxgüwa tüxũ napuracüexëxë, rü toguxe rü tá naxnegüarü üwa tüxũ napuracüexëxë, rü toguxe rü tá naweũ ya dairuũarü üwa tüxũ napuracüexëxë. ¹³Rü tá tüxũ nade ya pexacügü nax nüxũ taxüwemügüxũcaᵑ, rü norü poũarü üwa nax tapuracüexũcaᵑ, rü norü pumára nax taxügüxũcaᵑ. ¹⁴Rü nügüxũ tá nanayaxu i ngëma naanegü irümemaegüxũ, rü ngëma rümemaegüxũ i perü úwanecü rü oríwanecü, rü nhüxüchi ngëma äëxgacügü i natüüwa ügüxũna tá nanana. ¹⁵Rü ngëma 10 wetaxũ i perü tríguwa rü perü úwawa, rü ngëma äëxgacü tá pexna nanayaxu i wüxiwetaxũ, rü nhüxüchi ngëma äëxgacügü i natüüwa ügüxũna tá nanana. ¹⁶Rü ngëxgumarüxũ tá ta pexna tüxũ napuxũ ya yíxema duëxëgü ya pexũ puracüexe rü yíxema pexütaxũgü. Rü ngëma rümemaexũ i perü woca i puracüruũgü, rü búrugü, rü tá pexna nanade nax nügüxũ napuracüexëäxũcaᵑ. ¹⁷Rü ngëma 10 i perü carnérugüwa rü tá pexna nanayaxu i wüxi nax noxrüxũ yixĩxũcaᵑ. Rü pema tátama nixĩ i nhüxmachi nüxũ

pepuracüexũ. ¹⁸Rü ngëma i ngunexũgü i namaxã pechixeäëgügu i ngëma äëxgacü i nhüxmax naxcaᵑ ípecagüxũ rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü taxütama pexũ nacuaíxchaũ —nhanagürü ga Chamué. ¹⁹⁻²⁰Notürü nüma ga yema duũxũgü, rü tama inarüxĩnüechaũ ga yema Chamué namaxã nüxũ ixuxũ. Rü nhanagürügüama: —Nüétama, rü tanaxwaxegü i toxũ nangexma ya wüxi ya äëxgacü ya réi nax ngëma togü i nachixũanerüxũ tixĩgüxũcaᵑ. Rü nüma tá nixĩ i tóru äëxgacü yixĩxũ, rü tá tomaxã inacuaíx ega ngëxguma togümaxã togü tadaixgux —nhanagürügüama. ²¹Rü yexguma yema duũxũgügaxũ naxĩnügüwena ga Chamué, rü Cori ya Tupanamaxã nüxũ nixu ga yema duũxũgüga. ²²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chamuéxũ nangãxũga rü nhanagürü: —¡Naxü i ngëma naxcaᵑ ínacagüxũ rü nüxũ naxuneta ya wüxi ya norü äëxgacü ya réi! —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Chamué rü yema Iraéuanecüäxgüxũ namu nax norü íanegücaᵑ nawoeguxũ.

Chau rü Chamuéxütawa nangu

9 ¹Rü Bëyamítanüxüwa nayexma ga wüxi ga yatü ga Quíchigu äëgacü. Rü nüma rü Abié nane nixĩ rü Cherótaxa nixĩ. Rü guxema toguxe ga norü oxü rü Becoráchi ga Afia nane tixĩ. Rü nüma ga Quíchi rü wüxi ga yatü ga guxãma nüxũ ngechaücü nixĩ. ²Rü nüma rü nüxũ nayexma ga wüxi ga nane ga ngextüxücü ga guxüwama mexechicü ga Chaúgu äëgacü. Rü guxüma ga yatüxũ ga Iraéuanecüäxgüarü yexera namexechi,

rü norü máchanewa rü taxúema nüxü tangupetü ga naatüwa. ³Rü wüxi ga ngunexügu rü Quíchiarü búrugü rü inarütauxe. Rü yemaçax nane ga Chaúxü nhanagürü: —¡Cugü namexëxë rü naxçax yadau i ngëma búrugü! ¡Rü wüxi i tórü duüxümaxá íxámücü! —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga Chaú rü inaxüãchi. Rü Efraíarü naanearü máxpüxanaxüwa nixüpetü, rü nhüxüchi Charicháarü naanewa rü ta naxüpetü, notürü tama nüxü inayangau ga norü búrugü. Rü yexgumarüxü ta Charfüarü naanewa rü Bëyamíarü naanewa naxüpetü, notürü yéma rü ta taxuxüma inayangau. ⁵Rü yexguma Chúfe naanewa nanguxgu, rü nüma ga Chaú rü guxema norü duüxë ga íyaxümcüxexü nhanagürü: —¡Ngíxã tawoegu! Rü nhuxcü ya chorü papá rü ngëma búrugüçax nax taxoégaãxüarü yexera taxçax taxoégaãxë —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga yema norü duüxü rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Daa íanewa nangexma i wüxi i Tupanaarü orearü uruxü i guxãma nüxü ngechaügxü, erü guxüma i nüxü yaxuxü rü ngëmaãcü ningü. ¡Rü ngíxã naxütawa taxí! Rü nüma tá tamaxã nüxü nixu nax ngextá nangexmagüxü i ngëma búrugü —nhanagürü.

.....

¹⁴Rü yexguma ga Chaú rü yema duüxümaxá guma íanecax nixíama. Rü yexguma guma íanewa nangugügu, rü nüma ga Chamué rü yéma ne naxü ga ngutaquexepataüwa nax naxüxüçax.

.....

¹⁷Rü yexguma Chaúxü nadaxgux ga Chamué, rü nüma ga Cori ya Tupana rü

nhanagürü nüxü: —Ngëma nixí i ngëma yatü i cumaxã nüxü chixuxü, rü nüma tá nixí i chorü duüxügümaxá inacuáxü —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma guma íanearü ücuchicawa nayexmagügu, rü nüma ga Chaú rü Chamuéçax nixü rü nhanagürü: —¡Tomaxã nüxü ixu rü ngexta nixí i napexü ya yimá Tupanaarü orearü uruxü! —nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga Chamué rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Chama nixí i orearü uruxü chixixü. ¡Rü ngíxã chawe rüxü i ngutaquexepataüwa, rü chauxütawa yachibü! Rü moxü paçmama tá cumaxã nüxü chixu i guxüma i ngëma choxna naxçax cucaxaxü, rü nhüxmachi tá cuxü íchimu. ²⁰¡Rü tauxü i naxçax cuxoégaãxü i ngëma búrugü i tamaepüx i ngunexü marü iyarütauxexü! Erü marü nüxü inayangaugü. Rü naétü rü guxüma i Iraéuanearü ngëmaxügü rü cuxmexwa nangexma i nhüxmax —nhanagürü. ²¹Rü nüma ga Chaú rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Notürü i chama rü Bëyamítanüxü chixí, rü ngëma totücumü rü guxüma i togü i Iraéuanecüãxgütücumüxü narünoxremae. Rü nhüxmachi ngëma nügütanüxüchigü i Bëyamítücumüwa ügüxü, rü chautanüxü nixí i guxüarü yexera taxúema nagu rüxünüxü. Rü ngëmacax çtüxcüü chamaxã nüxü quixu nax guxüma i Iraéuanearü ngëmaxügü rü çaxmexwa nangexmaxü? —nhanagürü. ²²Rü yemawena ga Chamué rü chibüchicawa nanagagü ga Chaú rü norü duüxü. Rü yema rümemaxü ga nachicawa nanatogüxëxë natanüwa ga yema 30 ga duüxügü ga nüxna naxuxü. ²³Rü nüma ga Chamué

rü yema üwemüxüxü namu nax Chaúna naxääxüçax ga yema rümemaexü ga namachi ga woetama naxçax ínaxüxüchixü. ²⁴Rü yexgumatama ga yema üwemüruxü rü wüxi ga naperema ga mexüne nayaxu rü Chaúpexegu nayaxú. Rü nüma ga Chamué rü Chaúxü nhanagürü: —Ngëma nixí i woetama cuxú íchaxüxüchixü. ¡Rü nayaxu rü nangõx! Erü woetama cuxú íchanaxüxüchi naxüpa ga nhaa duüxügüna nax chaxuxü —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü Chamuémaxá nachibü ga yema ngunexügu. ²⁵Rü yexguma marü Tupanapatawa ínaxoxügu ga íanewa nax naxixü, rü ípataarü dauxüwa Chaúçax nanamexëëgü ga wüxi ga pechica. ²⁶Rü nüma ga Chaú rü yexma nape. Rü moxüäcü nüma ga Chamué rü Chaúxü naca ga ípataarü dauxnawa, rü nhanagürü nüxü: —¡Írúda rü marü name nax íquixüxü! —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü ínarúda. Rü yemawena rü ínaxoxü ga Chaú rü Chamué, rü namawa naxí. ²⁷Rü yexguma marü guma íanewa ínaxoxügu, rü nüma ga Chamué rü Chaúxü nhanagürü: —¡Ëcü cugüpexe yamu i ngëma curü duüxü, rü cuma rü paxaächí nuxá rüxãüx! Erü cumaxá nüxü chixuxchaü i ngëma ore i Tupana chamaxá nüxü ixuxü —nhanagürü.

**Chamué rü chíxümaxá Chaúxü
nabaeru nax Iraéuanecüãxgüaru
ãëxgacü yixüçax**

10 ¹Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü wüxiwexü ga chíxü nayaxu, rü Chaúxü namaxá nabaeru, rü

nhanagürü nüxü: —Cori ya Tupana cuxü nayaxu nax norü duüxügü i Iraéuanecüãxgüaru ãëxgacü i réi nax quixüçax i nhuxmax. Rü cuma tá namaxá icucuçax rü norü uanügu i nüxü íchomaeguächixüwa tá ícunapoxü. Rü ngëma cuaxruxü i nawa nüxü cucuáxü nax aixcuma Cori ya Tupana cuxü unetaxü nax norü duüxügü i Iraéuanecüãxgüaru ãëxgacü nax quixüxü, rü nhaäcü tá nixí: ²Rü nhuxmax nax choxna íquixüxü rü Bëyamíaru naanewa i Chéchawa tá nüxü icuyangau i taxre i yatügu i Raquéuchiquexearü ngaicamagu chigüxü. Rü nümagü tá cumaxá nüxü nixugü: “Rü marü nüxü nax iyangauxü i ngëma búrugü i naxçax cudauxü. Rü túma ya cunatü rü marü tama naxçax taxoégaãe i ngëma búrugü, notürü pexçax nixí i taxoégaãëxü i nhuxmax, rü nagu tarüxüxü nax nhuxäcü tá pexü itayangauxü”, nhanagürügü tá cumaxá. ³Rü ngëma nax cuxüpetüxü rü ngëxguma Tabúaru carabáyu íngexmaxüwa cunguxgu, rü tá ngëxma pegü namaxá peyangaugü i tamaepüx ya yatü i Betéuwa íxü nax Tupanaxü yanacuaxüügüxüçax. Rü ngëma wüxi rü tamaepüx i bóyi niga, rü ngëma to rü tamaepüx i poü ninge, rü ngëma to rü wüxipüxüwexü ya wüfú ninge. ⁴Rü nümagü rü tá cuxü narümoxëgü, rü tá cumaxá nangau i taxre i poü. Rü name nixí i nüxü cunayaxu. ⁵Rü ngëmawena rü tá Yibéa ya Tupanaarü Mäxpúnegu äéganewa cingu i Firitéutanüxügüaru dauxütaechica íngexmaxüwa. Rü ngëxguma yima íanewa pichocuxgux, rü ngëxma tá nüxü cungau i nhuxre i

Tupanaarü orearü uruüğü i Tupanaãxê i Üünexü namaxã icuáxü i Tupanaarü cuaxüxüwa ne íxü. Rü ngëmapexegu tá naxí i duüxüğü i paxetaetanüxü i norü árpamaxã, rü árpaxacümaxã, rü pädérumaxã rü wowerumaxã. ⁶Rü ngëxguma tátama cuxna nangu i Tupanaãxê i Üünexü, rü tá cumaxã inacux narüxü i ngëma togü i Tupanaarü orearü uruüğü. Rü tá Tupanaarü oremaxã quidexa rü to i ñnü tá cuxü nangexma. ⁷Rü ngëxguma ngëma cuxü ngupetüxgu jrü naxü i ngëma cuxçax mexü! Rü Tupana tá cuxü narüngüxêê nax ngëma cuxüxü. ⁸jRü nhüxüchi Yigáwa naxü! jRü 7 i ngunexü ngëma choxü rünguxêê! Erü ngëma tá chaxü nax ngëma Cori ya Tupanaçax naxüna íchayaguxüçax, rü ämaregü nüxna chayanaxüçax nax nangüxmüxüçax. Rü ngëma tá nixí i cumaxã nüxü chixuxü nax taxacü tá cuxüxü —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Chaü rü Chamuéxü narümoxê nax íyaxüxüçax. Rü yemawena rü Tupana rü ngexwacaxüxü ga ñnü nüxna naxã. Rü guxüma ga yema ore ga Chamué namaxã nüxü ixuxü, rü ningu ga yema ngunexüğü. ¹⁰Rü yexguma Chaü rü yema norü duüxümaxã Yibéawa nangugügu, rü nüxü nadaugü ga yema orearü uruüğü ga yexma nüğü namaxã yangaüxü. Rü Tupanaãxê rü Chaüna nangu, rü nüma rü ta inanaxüğü ga Tupanaarü oremaxã nax yadexaxü.

¹³Rü yexguma Chaüna iyachüxüächigu ga Tupanaãxê ga yadexaxêxü, rü nüma ga Chaü rü nawa nangu ga guma maçpúne ga Tupanaarü

cuaxüxüchica. ¹⁴Rü nanepü rü nüxna naca rü nhanagürü: —jNgextá nixí ga pexíxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Chaü rü nanangãxü rü nhanagürü: —Naxçax tayadaugü ga yema búrugü. Notürü yexguma tama nüxü itayangaugügu rü Chamuéxütawa ítayadaugü —nhanagürü. ¹⁵Rü nüma ga nanepü rü nüxna nacaama rü nhanagürü: —jRü nhuxü nhaxü pexü ga Chamué? jRü mea chamaxã nüxü ixu! —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Chaü rü nanepüxü nangãxüga rü nhanagürü: —Meama tomaxã nüxü nixu ga marü nüxü nax iyangaüxgüxü ga búrugü —nhanagürü. Notürü tama nüxü nixu ga Chamué nax chíxümaxã nabáeruxü nax Iraéuanecüãxgüarü äëxgacü i réi yixíxüçax. ¹⁷Rü yemawena ga Chamué rü Iraéuanecüãxgüçax nangema nax Míspawa naxíxüçax rü yéma Cori ya Tupanaxü yanacuaxüüğüxüçax. ¹⁸Rü yexguma yéma nangugügu rü nüma ga Chamué rü yema Iraéuanecüãxgüxü nhanagürü: —Nüma ya Cori ya tóru Tupana rü nhanagürü: “Chama nixí ga Eyítuanewa pexü íchagaxüxü, Pa Iraéuanecüãxgüx. Rü chama nixí ga naxmexwa pexü íchanguxüxêxü ga yema Eyítuanecüãxgü rü guxüma ga yema togü ga äëxgacüğü ga pexü chixeäxêgüxü. ¹⁹Notürü i nhüxmax i pemax rü nüxü pexo ya yimá perü Tupana ga guxüma ga perü guxchaxüğüwa rü perü íxächíäëgüwa pexü ínguxüxêêcü. Rü ngëmacax wüxi i perü äëxgacü i réicax ípeca nax pemaxã inacüaxüçax. Rü ngëmacax i nhüxmax rü Cori ya Tupanaçaxewa ípengüğü ga wüxíticümüchigü rü tügütanüxüchigü”

—nhanagürü. ²⁰Rü yemawena ga nüma ga Chamué rü guxüma ga Iraéuanecüâxgütücumüçax naca nax naxütägu nangutaquexegüxüçax nax naxçax nadaugüxüçax ga ngexürüüxütücumüwa tá ne naxüxü ga norü âëxgacü. Rü Bëyamítücumügu nangu. ²¹Rü yexguma ga Chamué rü Bëyamítücumüçax naca nax naxütawa naxixüçax, rü yema Bëyamítücumüwa rü Matítanüxügu nangu. Rü yematänüwa rü Chau ga guma Quíchi nane ixícügu nangu nax Iraéuanecüâxgüarü âëxgacü yixixü. Notürü yexguma naxçax nadaugügu ga Chau, rü tama nüxü inayangaugü. ²²Rü yemaçax wenaxarü Cori ya Tupanana nacagüe ga nüxü nax nacuaxgüxüçax ngoxi nayexma ga Chau. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü nixu ga yéma nax nayexmaxü, rü Iraéuanecüâxgüarü yemaxütanügu nax yacüxü. ²³Rü yexgumatama naxçax nayadaugü rü nayagagü ga yema íyacüxüwa. Rü nüma ga Chau ga yexguma duüxügüpeçewa nanguxgu, rü nüxü nadaugü ga Iraéuanecüâxgütanüwa rü taxüema naatüxü ngupetüxü ga tümaarü máchanewa. ²⁴Rü nüma ga Chamué rü guxána naca rü nhanagürü: —¿Marü nüxü pedauxü ya yimá Cori ya Tupana nüxü unetacü nax perü âëxgacü i réi yixixüçax? Rü nataxuma i wüxi i Iraéuanecüâx i namaxá wüxigüxü —nhanagürü. Rü nüma ga duüxügü rü: —¡Namaxüx ya tóru âëxgacü ya réi! —nhaxümaxá nanangäxügüagüama. ²⁵Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü duüxügümaxá nüxü nixu ga yema mugü ga nagu tá yaxüxü ga gumá âëxgacü

norü duüxügümaxá. Rü nhuxüchi wüxi ga poperagu nanaxümatü ga yema mugü rü Tupanapatagu nayaxü. Rü yemawena ga Chamué rü ínayamugü ga guxüma ga yema Iraéuanecüâxgü nax napatawa naxixüçax. ²⁶Rü yexguma ga nüma ga Chau rü nachüçax natáegu ga Yibéawa. Rü nawe narüxü ga nhuxre ga yatü ga daiwa imexü ga Cori ya Tupana norü maxügu ingógügüxü nax íyaxümücügüâxüçax. ²⁷Notürü nayexmagü ta ga duüxü ga Chaúmaxá chixexügu rüxínüexü rü nhagüxü: —¿Nhuxäcü tá i nhaa yatü i tamaxá inacuáxü? —nhagüxü. Rü yemaacü nüxü naxooçgü rü tama namaxá nataäxëgü. Notürü nüma ga Chau rü tama yemagu narüxínü.

Chau rü Amóütanüxügüxü narüporamae

11 ¹Rü nüma ga Amóütanüxügüarü âëxgacü ga Naá rü norü churaragüxü nangutaquexexë nax yadaiacuâxüçax ga Iraéuanecüâxgüarü íane ga Yabé ga Yibéanewa yexmane. Notürü ga yema duüxügü ga Yabécüâxgü rü nhanagürügü: —¡Tomaxá naxü i wüxi i üga, rü ngëxguma tá nixü i cuxmexwa togü tangexmagüxëxü! —nhanagürügü. ²Rü nüma ga Amóütanüxügüarü âëxgacü ga Naá rü nanangäxü rü nhanagürü: —Marü name i pemaxá ichaxüga ega chi pexü namexgu nax perü tügünexetü chayaxuxü i wüxichigü i pema nax ngëmaäcü wüxi i cugüruxü pexügüxüçax i guxáma i pema i Iraéuanecüâxgü —nhanagürü. ³Rü nüma ga Yabéarü âëxgacügü rü

nanangãxũgũ rü nhanagürügũ:
 —¡Toxna naxã i 7 i ngunexũ nax naxçax
 tadauxũçax i ngũxêê i totanũxũ i
 Iraéuanegütanüwa! Rũ ngëxguma chi
 nataxuguma i toeneegũ i toxũ
 rüngũxêêxũ, rü marü name i tomaxã
 cunaxü i ngëma cuma nagu curũxĩnũxũ
 —nhanagürügũ. ⁴Rũ nhuxre ga yema
 Yabécüãx rü guma ñane ga Yibéa ga
 Chaú nawa yexmanewa nanangegũ ga
 yema ore. Rũ duũxũgũmaxã nüxũ
 nixugüe ga yema Yabéwa ngupetũxũ.
 Rũ yexguma nüxũ naxĩnüegu rü guxũma
 ga duũxũgũ rü poraãcü naxauxe. ⁵Rũ
 nüma ga Chaú rü naanewa ne naxü
 namaxã ga norü wocagũ ga puracüruxũ.
 Rũ norü duũxũgũna naca rü nhanagürü:
 —¿Taxacü nüxũ nangupetü i duũxũgũ?
 ¿Taxacüçax naxauxe? —nhanagürü. Rũ
 nüma ga norü duũxũgũ rü Chaúmaxã
 nüxũ nixugüe ga yema ore ga yatügũ ga
 Yabécüãx yéma ngegũxũ. ⁶Rũ yexguma
 yema orexũ naxĩnügu ga Chaú, rü
 Tupanaãxê nüxna nangu rü poraãcü
 nanu ga Chaú. ⁷Rũ yexguma ga Chaú rü
 taxre ga woca niyaxu rü ägümücügu
 tegü nanachex. Rũ nhuxũchi nhuxre ga
 orearü ngeruũgũmaxã guxũ ga
 Iraéuanecüãxgütanüwa nanamu ga
 yema namachigũ. Rũ yema orearü
 ngeruũgũ rü nhaa orexũ nixuetanü:
 —Nhaatátama túmaarü wocamaxã taxü
 ya yíxema tama Chaúwe rü Chamuéwe
 rüxũxchaũxe —nhanagürügũ. Rũ nüma
 ga duũxũgũ rü poraãcü namuüe rü
 nhama wüxitama ga yatürũxũ inaxĩãchi,
 rü Chaúwe rü Chamuéwe narüxĩ. ⁸Rũ
 yexguma Bechéwa Chaú yaxugũxgu ga
 norü duũxũgũ ga yexma
 ngutaqexegũxũ, rü nayexma ga

300,000 ga yatügũ ga Iraéuanecüãxgũ
 rü naétü 30,000 ga Yudáanewa ne ñxũ.
⁹Rũ yemawena rü yema duũxũgũ ga
 Yabécüãxgũ ga orearü ngeruũgũxũ
 nhanagürü: —¡Namaxã nüxũ pexu i
 duũxũgũ i Yabécüãxgũ rü moxũ
 tocuchigu tá ngëma tangugũ nax
 ítanapoxũxũçax! —nhanagürü. Rũ yema
 duũxũgũ rü natanũxũ ga
 Yabécüãxgũmaxã nüxũ narüxugüe ga
 yema ore. Rũ nümagü rü poraãcü
 nataãxëgũxũchi. ¹⁰Rũ nüma ga yema
 Yabéarü äëxgacügũ rü
 Amóütanũxũgüarü äëxgacü ga Naámaxã
 nüxũ nayarüxugũ, rü nhanagürügũ:
 —Moxũ rü tá cuxna togü tana nax cuma
 cunaxwaxexũ tomaxã cuxũxũçax
 —nhanagürügũ. ¹¹Rũ moxũãcü rü nüma
 ga Chaú rü norü churaragũxũ mea
 ininu, rü tamaepüxtücümügu
 nayayauxye. Rũ naxũpa ga nax
 yangóonexũ rü norü uanügũ ípegũxũgu
 nachocu. Rũ tüxũ nadai ga guxãma ga
 Amóütanũxũgũ nhuxmata tocuchiwa
 nangu. Rũ guxema maxëxe, rü
 tügũmaxã tanawoone, rü yemacax
 taxúema ämücüxe tinha. ¹²Rũ
 yemawena ga nümaxũ ga duũxũgũ rü
 Chamuéxũ nhanagürügũ: —¿Texégü tixĩ
 ya yíxema tama yaxögũxe nax Chaú
 yixĩxũ ya mecü nax tóru äëxgacü
 yixĩxũ? ¡Rũ toxna penamugũ i ngëma
 yatügũ nax tanadaixũçax!
 —nhanagürügũ. ¹³Notürü nüma ga
 Chaú rü naétüwa nachogũ rü
 nhanagürü: —Nhama i ngunexũgu rü
 taxúetáma tayu, erü Cori ya Tupana rü
 Iraéuanecüãxgũxũ narüngũxêê nax norü
 uanũxũ nax naporamaegũxũçax
 —nhanagürü. ¹⁴Rũ nüma ga Chamué rü

guxúma ga Iraéuanecüãxgüxü
 nhanagürü: —¡Ngĩxã rü Yigáwa taxí nax
 ngéma yanangucuchixëxüçax ya tórü
 ãëxgacü! —nhanagürü. ¹⁵Rü yemacax
 guxúma ga duúxügü ga Iraéuanecüãxgü
 rü Yigáwa naxí. Rü yéma Cori ya
 Tupanapexewa Chaúxü
 ningucuchixëëgü nax norü ãëxgacü
 yixüçax. Rü yemawena rü Tupanacax
 nayagugü ga ãmaregü ga Tupanaarü
 ngüxmüxëëruügü ixigüxü. Rü nüma ga
 Chaú rü guxúma ga nümagü ga
 Iraéuanecüãxgü rü poraäcü nataãxëgü.

Chamué rü Chaúmexéwa
nanaxüexëxë nax
Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü
yixüçax

12 ¹Rü yemawena ga Chamué rü
 guxúma ga
 Iraéuanecüãxgüpexewa nhanagürü:
 —Pema nüxü pecuax rü guxúma ga
 yema naxçax ípexaxü rü pexçax
 chanaxü nax yangucuchixüçax ya yimá
 perü ãëxgacü ya réi. ²Daa nixí ya
 ãëxgacü ya pemaxá tá icuácü. Chama rü
 marü chaya rü chataueru, rü chaunegü
 rü petanüwa nangexmagü. Chama nixí
 ga pemaxá ichacuáxü ga yexguma
 changextüxügüürüwa rü nhamamare.
³Rü nhuxmax rü daxe chixí. Ega
 ngëxguma chi texéarü wocacax rüexna
 búrucax changíxgux, rüexna texéchi
 chaxaixgu, rü chixri tümamaxá
 ichacuaxgu rüexna chanayauxtanüga
 taxacürü guxchaxü chamexëëxgu, rü
 marü name i Cori ya Tupanapexewa rü
 napexewa ya yimá ãëxgacü ya Tupana
 nüxü unetacü, rü choxü ípexuaxü. Rü
 chama rü tá chanaxütanü i ngéma pexü

changetanüxü —nhanagürü. ⁴Rü nüma
 ga Iraéuanecüãxgü rü nanangäxügagü,
 rü nhanagürügü: —Taguma toxchi cuxai
 rüexna chixri tomaxá icucuax, rü
 taguma cunayauxtanü ga torü guxchaxü
 cumexëëgu —nhanagürügü. ⁵Rü nüma
 ga Chamué rü nhanagürü: —Nhuxma rü
 nüma ya Cori ya Tupana, rü nüma ya
 yimá ãëxgacü ya nüma nüxü
 naxunetacü nixí ya nüxü ínuecü nax
 pema rü taxuxúma i chixexü chawa
 ípeyangauxü —nhanagürü. Rü nüma ga
 duúxügü rü nhanagürügü: —Aixcuma
 ngémaäcü nixí —nhanagürügü. ⁶Rü
 nüma ga Chamué rü nhanagürü ta nüxü
 ga yema Iraéuanecüãxgü: —Rü nüma ga
 Cori ya Tupana nixí ga Moichéxü rü
 Aróuxü naporaexëëxü nax Eyítuanewa
 perü oxigüxü ínanguxüxëëxüçax.

.....

¹²Notürü ga pema ga yexguma
 Amóütanüxügüarü ãëxgacüxü
 pexínüegu nax pexçax
 íyachoöchichaüxü nax pexü nadaixüçax,
 rü choxna naxçax peca ga wüxi ga
 ãëxgacü nax pemaxá inacuáxüçax woo
 nax Cori ya Tupanachirex nax yixüxü ya
 perü ãëxgacü. ¹³Rü daa nixí ya yimá
 ãëxgacü ya pematama naxçax
 ípexacacü. Rü nüma ya Cori ya Tupana
 rü marü pexna nanamu ya yimá
 ãëxgacü ya naxçax ípexacacü. ¹⁴Rü
 nhuxmax i pema rü name nixí i aixcuma
 Tupanaxü pengechaügü, rü nüxü
 pecuaxüxügü rü, naga pexínüe i
 guxúma i ngéma norü mugü. Rü wüxigu
 namaxá ya yimá perü ãëxgacü rü
 penaxwaxe i Tupana naxwaxexüäcuma
 pemaxë. Rü ngëxguma ngémaäcü
 penaxüxgu rü guxütáma mea nixü.

¹⁵Notürü ngëxguma taxütáma naga pexĩnuegu rü ngëxguma nüxũ pexoxoxgu i ngëma norü mugü, rü nüma ya Tupana rü tá pexũ rü perü äëxgacüxũ napoxcu. ¹⁶¡Rü dücac, iperüdaunü naxçax i ngëma taxũ i mexũ i Cori ya Tupana pepexewa tá üxũ i nhuxmax! ¹⁷Pema rü meama nüxũ pecuax rü nhuxmax nax tríguaru buxgüwa nanguxũ rü taguma napu. Rü ngëmacax i nhuxmax rü tá Tupanana chaca nax äëmacü rü pucü nua namuxüçax nax ngëmawa nüxũ pecuaxächitanüxüçax i ngëma chixexũ i taxũ i pexüxũ ga yexguma wüxi ya perü äëxgacüçax ípeçaxgu —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga nüma ga Chamué rü Tupanana naca. Rü yexgumatama nüma ga Cori ya Tupana rü äëmacü inanaxüxëxë rü nanapuxëxë. Rü yexguma ga guxüma ga yema duüxüügü rü poraäcü Cori ya Tupanaxũ rü Chamuéxũ namuñe. ¹⁹Rü yemaçax guxüma ga yema duüxüügü rü Chamuéxũ nhanagürügü: —¡Cori ya curü Tupanana toxçax naca nax tama tayuexüçax! Erü nhuxmax rü tanayexeraxëxë i guxüma i torü chixexüügü nagagu nax wüxi i torü äëxgacü i réicax nax ítacaxaxũ —nhanagürügü. ²⁰Rü nüma ga Chamué rü nanangäxüga rü nhanagürü: —¡Taxuçaxma pemuñe! Rü aixcuma nixĩ ga chixexũ pexüxũ. Notürü i nhuxmax rü ¡pexuäxë nax tama Cori ya Tupanana pexĩgachixüçax, rü aixcuma nüxũ pengechaüügüxüçax rü nüxũ pecuaxüügüxüçax! ²¹Rü tama name i nawe perüxĩ i ngëma tupanagüneta i tama pexũ rüngüxëxëxũ rü tama pexũ maxëxëxëxũ, erü doragümare nixĩ i

ngëma. ²²Rü nümatama ya Cori ya Tupana rü marü pexũ nade yerü yemaacü nanaxwaxe, rü nüxũ nixu nax norü duüxüügü pexĩgüxũ. Rü ngëmacax tagutáma pexũ ínawogü erü tama nanaxwaxe i texé nüxũ tixu nax tama yanguxëëxũ i norü ore. ²³Rü nhuxmawena i chama rü tama chanaxwaxe i nüxũ charüchau nax pexçax chayumüxëxũ, erü ngëma rü chixexũ nixĩ. Rü ngëmacax tá pexũ changüxëëama nax mea Cori ya Tupanaçax pemaxëxũ rü mea nawe nax perüxixüçax. ²⁴Rü nhuxmax i pema rü penaxwaxe i Tupanaaxü peyaxögü rü aixcuma nüxũ pecuaxüxüügü. ¡Rü nagu perüxĩnue nax nhuxäcü poraäcü pexũ nax nangüxëxëxũ! ²⁵Notürü ngëxguma chi chixexũ pexügüamagu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá poraäcü pexũ rü perü äëxgacüxũ napoxcu —nhanagürü ga Chamué.

.....

Cori ya Tupana rü Chaúxũ naxo

15 ¹Rü wüxi ga ngunexügu rü Chamué rü Chaúxũ nhanagürü: —Nüma ga Cori ya Tupana nixĩ ga choxũ namuxũ nax chíxümaxã cuxũ chabaeruxüçax nax yemaacü Iraéuanecüäxgüaru äëxgacü quixixüçax. ¡Rü ngëmacax irüxĩnü i ngëma Cori ya Tupana cumaxã nüxũ ixuxũ! ²Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëmacü: “Chanapoxcu tá i ngëma Amaréchitanüxüügü naxçax ga yema Iraéutanüxüügümaxã naxügüxũ, yerü yexguma Eyítuanewa ínachoxügu rü tama norü naanewa nanachopetüxëxëchaũ. ³Rü ngëmacax

ingéma naxũ rü nadai i guxũma i ngẽma Amaréchitanũxũgü iyatũxũ, rü ingexũ, rü buxũgü, rü õxchanagü, rü wocagü, rü carnérugü, rü camérugü, rü búrugü! ;Rü bai tá i wüxi ícuyaxũxẽxũ!”

—nhanagürü ga Cori ya Tupana. ⁴Rü nüma ga Chaú rü guxũma ga duũxũgüçax nangema rü Teraĩgu nanangutaqexexẽxẽ. Rü 200,000 ga churragü nixĩ ga ixĩmarexũ. Rü yemaétüwa nayexma ga 10,000 ga yatügü ga Yudátanũxũ ixĩgũxũ ga yexma ngutaqexegũxũ.

.....

⁷Rü yemawena rü nüma ga Chaú rü nanadai ga yema Amaréchitanũxũgü. Rü Abíraanewa inanaxügü rü nanadai nhuxmata Chúrwa nangu ga Eyítuanearu üyeanewa. ⁸Rü nayayauxgü ga guma norü ãëxgacü ga Agáche rü nanadai ga guxũma ga norü churragü. ⁹Notürü nüma ga Chaú rü yema norü churragü rü tama nayamaxgü ga guma Amaréchitanũxũgüaru ãëxgacü ga Agáche, rü tama nanadai ga yema rümemaegũxũ ga carnérugü, rü wocagü, rü wocaxacügü. Rü tama ínanagu ga yema Amaréchitanũxũgüaru yemaxũgü ga itatanũxũ. Rü yema yemaxũgü ga taxuwama imexũxicatama nixĩ ga yema ínaguxũ. ¹⁰Rü yemawena ga Cori ya Tupana rü Chamuémaxã nidexa rü nhanagürü: ¹¹—Choxũ nangux ya Chaú nax ãëxgacũxũ nüxũ nax chaxunetaxũ, erü choxna nixügachi rü tama nayanguxẽxẽ i ngẽma chanamuxũ —nhanagürü. Rü nüma ga Chamué rü poraãcü naãxẽwa nangux ga yema. Rü Cori ya Tupanamaxã nidexa ga guxũma ga yema chütaxũgu. ¹²Rü moxũãcü

paçmama ga tauta yangóonegu, rü nüma ga Chamué rü inaxũãchi nax Chaúçax yadauxũ. Notürü ga duũxũgü rü Chamuémaxã nüxũ nixugüe ga Chaú rü Maxpúne ga Carméruwa nax naxũxũ nax yéma íyanadaxẽãxũçax ga wüxi ga nutapúta ga cuaxruxũ nax norü uanügũxũ naporamaexũ, rü yemawena rü nhuxũchi Yigáwa nax naxũxũ. ¹³Rü yexguma yemaxũ nacuaçxu ga Chamué rü Chaúçax nayadau rü düxwa yema ínayemaxũwa nangu. Rü nüma ga Chaú rü nüxũ narümoxẽ rü nhanagürü nüxũ: —;Cori ya Tupana cuxũ rüngũxẽxẽ! Rü marü chayanguxẽxẽ i ngẽma Cori choxũ muxũ —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Chamué nanangãxũga rü nhanagürü: —;Texéaru nixĩ i ngẽma carnérugü i ngẽma iwáichaũ, rü ngẽma wocagü i ngẽma icagũxũ i nüxũ chaxĩnũxũ? —nhanagürü. ¹⁵Rü nüma ga Chaú rü nanangãxũga rü nhanagürü: —Ngẽma chorü churragü rü ínayaxügũxẽxẽ i ngẽma rümemaexũ i carnérugü, rü wocagü. Notürü Cori ya curü Tupanacax tá tanadai. Rü guxũma i ngẽma togü i naxũnagü i Amaréchitanũxũgüaru rü marü tanadai —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Chamué rü Chaúxũ nhanagürü: —;Düçax, irixĩnũ i ngẽma ngewax chütacü Tupana chamaxã nüxũ ixuxũ! —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü ínaca rü nhanagürü: —;Nhuxũ nhaxũ cuxũ? —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Chamué rü nanangãxũga rü nhanagürü: —Yexguma cugügu curũxĩnũgu ga taxuwama nax cumexũ, rü nüma ga Tupana rü cuxũ nayaxu ga Iraéuanecüãxgüaru ãëxgacü nax quixĩxũçax. ¹⁸Rü yexguma rü cuxçax

choxna naxāga nax cuyadaixūcax i guxūma i ngēma Amaréchitanūxūgū i chixexūgu ímaxēxū rü taxuxūtáma nax ícuyaxüēēxūcax, nhanagürü cuxū.

¹⁹¿Rü nhuxmax taxacūcax tama Tupanaga cuxīnū? ¿Rü tüxcūü cunhuxāē nax cunadexū i ngēma ngēmaxūgū i Tupana cuxna chuxuxū, rü tama cunaxü i ngēma cuxū namuxū? —nhanagürü.

²⁰Rü nüma ga Chaú rü nanangāxūga rü nhanagürü: —Chama rü Cori ya Tupanaga chaxīnū, rü chayanguxēxē ga guxūma ga yema choxū namuxū. Rü guma Agáche ga Amaréchitanūxūgüarü āēxgacü ga chiyaxucü rü nua chanaga, rü marü chanadai ga guxūma ga yema togü ga Amaréchitanūxūgū. ²¹Rü yema churaragü nixī ga nadexū ga yema rümemaegüxū ga carnérugü rü wocagü rü yemaxūgü nax Yigáwa Tupanacax ínaguaxūcax —nhanagürü. ²²Rü nüma ga Chamué rü ínaca rü nhanagürü: —¿Taxacü nixī i ngēma rümemaexū cuxcax? ¿Rü cuxcax rü ngēma naxūnagü Tupanacax iguxū rü ēxna Tupanaga nax ixīnūexū? Rü dücax rü ngēma Tupana yexera namaxā taāxēxū nixī nax naga ixīnūexū, rü tama carnérugüarü chíxū naxcax nax íguxū. ²³Rü yíxema tama Tupanaga ínixe rü nhamatama tayuüxūrūxū poraäcü chixexū taxü i Tupanapexewa. Rü yíxema chixri Tupanaga ínixe rü nhamatama tupanametaxū ticuaxūürūxū chixexū taxü. Rü dücax, rü nhuxmax nax nüxū cuxoxū i norü mugü, rü nüma ya Tupana rü cuxū naxo nax Iraéuanecüāxgüarü āēxgacü quixīxū —nhanagürü ga Chamué.

.....

³⁴Rü yemawena ga Chamué rü norü íane ga Ramáwa naxü. Rü nüma ga Chaú rü nachiūcax natáegu ga Yibéawa. ³⁵Rü nüma ga Chamué rü taguma wena Chaúxū nadau, notürü naxcax naxauxecha, yerü Tupanaaxū nangux ga Chaúxū Iraéuanecüāxgüarü āēxgacüwa nax nanguxēxū.

**Chamué rü chíxūmaxā Dawíxū
nabaeru nax Iraéuanecüāxgüarü
āēxgacü yixīxūcax**

16 ¹Rü yemawena ga Tupana rü Chamuéxū nhanagürü: —Marütama nax Chaúcax nax cungechaüechaxū, erü marü tama chanaxwaxe nax Iraéuanecüāxgüarü āēxgacü nax yixīxū. ¿Rü wüxi i carnéruchatacuxre nayaxu rü oríwaarü chíxūmaxā naxüäcu! ¿Rü Beréüwa naxü rü ngēxma naxcax yadau ya wüxi ya yatü ya Yechégu āēgacü! Erü wüxi ya nane chanayaxu nax ngexwacaxūcü ya Iraéuanecüāxgüarü āēxgacü nax yixīxūcax —nhanagürü.

.....

⁴Rü nüma ga Chamué rü nanaxü ga yema Tupana namaxā nüxū ixuxū. Rü yexguma Beréüwa nanguxgu, rü guma íanearü āēxgacügü rü namuüēäcüma nanayauxgü, rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: —¿Taxacü nangupetü? ¿Rü taxacüwa nua cuxü? —nhanagürügü. ⁵Rü nüma ga Chamué rü nanangāxūga rü nhanagürü: —Taxuxūma nixī i ngupetüxū. Rü nua chaxü nax Tupanacax wüxi i naxūna chimáxūcax. ¿Rü ngēmacax Tupanacax pegü pemexēēgü rü choxü ípixümücü nax ngēma naxūnaarü máxwa rü Tupanaarü cuaxüüwa

ipexãgũxũcax! —nhanagũri. Rũ yemawena ga Chamuẽ rũ nacũmagũãcũ Yechẽxũ rũ nanegũxũ Tupanacax nimexẽxẽ, rũ nũxna naxu nax íyaxũmũcũgũãxũcax ga Tupanaarũ cuaxũtũwa. ⁶Rũ yexguma Tupanaxũ íyacuaxũtũgũchaũxũwa nangugũgu ga Yechẽ rũ nanegũ, rũ nũma ga Chamuẽ rũ Yechẽ nane ga Eriãbexũ nadawenũ rũ nhaxũgu narũxĩnũ: “Cuxã daa nixĩ ya yimã yatũ ya Tupana nayaxucũ nax Iraeuanecũãxgũarũ ãẽxgacũ yixĩxũcax”, nhaxũgu narũxĩnũ. ⁷Notũrũ ga Tupana rũ Chamuẽxũ nhanagũri: —Tama name i norũ dũxẽtũmare rũ norũ máchanemare nax cungugũxũ ya wũxi ya yatũ. Tama daa nixĩ. Chama rũ tama duũxũgũ nangugũxũãcũma chanayaxu ya wũxi ya yatũ. Duũxũgũ rũ ngẽma dũxẽtũxũnemare nixĩ inangugũgũxũ, notũrũ i chama rũ ngẽma norũ maxũ rũ norũ ñnũ nixĩ i ngẽma changugũxũ —nhanagũri. ⁸Rũ yexguma ga Yechẽ rũ nane ga Abinadãbicax naca, rũ Chamuẽxũtawana nanaga. Notũrũ nũma ga Chamuẽ rũ nũxũ nixu ga tama gumã nax yixĩxũ ga Tupana nayaxucũ. ⁹Rũ yemawena ga Yechẽ rũ nane ga Chamãxũ Chamuẽxũtawana naga, notũrũ nũma ga Chamuẽ rũ nhanagũri: —Tama daa nixĩ ya Tupana nayaxucũ —nhanagũri. ¹⁰Rũ nũma ga Yechẽ rũ 7 ga nane Chamuẽpexewa nagagũ, notũrũ nũma ga Chamuẽ rũ nũxũ nixu nax taxucũma ga gumatanũwa Tupana nayaxuxũ. ¹¹Rũ nũma ga Chamuẽ rũ Yechẽna naca rũ nhanagũri: —¿Nangexmaxũ ya nai ya cune? —nhanagũri. Rũ nũma ga Yechẽ nanangãxũga rũ nhanagũri: —Yimã rũbumaecũxĩcatama nixĩ i yataxucũ, erũ

yẽa naanewa carnẽrũgũna nadau —nhanagũri ga Yechẽ. Rũ yexguma ga nũma ga Chamuẽ rũ nhanagũri: —¿Ëcũ nhũxmatama wũxi i duũxũxũ ngẽma namu nax naxcax yacaxaxũcax! Erũ taxũtãma ítarũtogũ nax ichibũexũcax nhũxmatãta ínangu i nũmax —nhanagũri. ¹²Rũ yexguma ga nũma ga Yechẽ rũ wũxi ga duũxũ yẽma namu nax naxcax yacaxaxũcax. Rũ nũma ga guma ngextũxũcũ rũ nachox, rũ nachoxyae rũ nidauũchametũcũxũ rũ namecũmachametũ. Rũ nũma ga Tupana rũ Chamuẽxũ nhanagũri: —Daa nixĩ. ¿Rũ ãcũ nabaeru! —nhanagũri. ¹³Rũ nũma ga Chamuẽ rũ nanayaxu ga yema carnẽrũchatacuxre ga chĩxũmaxã ããcuxũ, rũ Dawĩerugu nanaba ga naeneegũpexewa. Rũ yexgumatama ga Tupanaãxẽ rũ Dawĩna nangu rũ namaxã inacua. Rũ nhũxũchi ga nũma ga Chamuẽ rũ norũ ñane ga Ramãcax natãegu. ¹⁴Rũ yexgumayane ga Tupanaãxẽ rũ Chaũna nixũgachi. Rũ nũxna nangu ga wũxi ga naãxẽ ga chixexũ ga naxixãchiãẽxẽxũ ga Cori ya Tupana yẽma muxũ. ¹⁵Rũ yemacax ga yema norũ duũxũgũ ga ngũxẽẽruũgũ ixĩgũxũ rũ nhanagũrũgũ nũxũ: —Pa ãẽxgacũx, wũxi i chixexũ i naãxẽ i Tupana nua muxũ cuxna nangu, rũ ngẽma nixĩ i cuxũ naxixãchiãẽxẽxũ. ¹⁶¿Rũ tũxcũũ tama toxũ cumu nax wũxi i meama paxetaxũ cuãxũcax nax tadauxũ rũ cupexewa árpã nax napaxũcũcax ega ngẽxguma cuxna nanguuxũgu i ngẽma naãxẽ i chixexũ? Rũ ngẽma paxeta tá cuxũ nataãxẽxẽxẽ rũ mexũ tá cumaxã naxũ —nhanagũrũgũ. ¹⁷Rũ nũma ga Chau rũ nhanagũri: —Marũ name ¿Rũ

naxçax choxú pedax i wüxi i paxetatanüxü i árpaarü paxüxü mea cuáxü, rü nua penaga! —nhanagürü. ¹⁸Rü yexguma ga wüxi ga norü duüxü rü nhanagürü: —Chama nüxü chadau i wüxi i Yeché nane i Beréüwa ngëxmaxü, rü meama paxetaxü nacuaç. Rü nhüxmachi wüxi i poracü nixí i daiwa rü nüxü cuácü nixí ega yadexagu. Rü nüma rü mecü nixí rü Cori ya Tupana nüxü rüngüxëcü nixí —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga Chaú rü Yechéütawa nanamugü ga norü duüxügü nax nüxü nhagüxüçax: “¡Nua namu ya cune ya Dawí ya yimá carnérugüarü daruxü ixücü!” ²⁰Rü nüma ga Yeché rü nane ga Dawíxü Chaúütawa namu. Rü guma nanemaxá Chaúçax yéma nanamu ga wüxi ga búru ga poümaxá áxwetaxü rü wüxiwexü ga wíu rü wüxi ga bóyiacü. ²¹Rü yemaacü ga Dawí rü Chaúütawa naxü, rü yéma naxütawa nayexma. Rü nüma ga Chaú rü Dawíxü nangechaüxüchi, rü norü ngüxëeruxü nayaxixëxë. ²²Rü nüma ga Chaú rü Yechéütawa namuga rü Dawíçax ínaca nax nügüxütawa nayexmaxëëaxüçax, yerü poraacü norü me nixí. ²³Rü yexguma Chaúna nanguuxügu ga yema naãxë ga chixexü ga Tupana naxçax yéma muxü, rü nüma ga Dawí rü nanayaxuxü ga árpa rü nanapaxüxü. Rü yemamaxá ga nüma ga Chaú rü nataãxëaxü rü naxçax nitaaneaxü, rü nüma ga naãxë ga chixexü rü nüxna nixügachiãxü.

Dawí rü Goriáxü nimax

17 ¹Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü nananutaqexexëgü ga norü churaragü nax Iraéuanecüãxgüarü

churaragümaxá nügü nadaixüçax. Rü Efedamíügu nayangutaqexegü ga íanegü ga Chocú rü Achécaarü ngáxümachatexewa ga Yudáanewa. ²Rü nüma ga Chaú rü Iraéuanecüãxgümaxá nügü nanutaqexegü ga Eláaru ngatexügu. Rü yéma nügü namexëëgü ga Firitéutanüxügümaxá nügü nax nadaixüçax. ³Rü nümagü ga Firitéutanüxügü rü wüxi ga maxpúnegu nügü ninu, rü yexgumarüxü ta ga Iraéuanecüãxgü, rü náí ga maxpúnegu nügü ninu. Rü guma taxre ga maxpúnegüarü ngate rü ngáxüwa naxü. ⁴Rü yema Firitéutanüxügütanüwa nixüxü ga wüxi ga churara ga 3 métrugu ixüchanexü, rü yema ngatexüwa naxü. Rü Goriáx nixí ga naéga, rü íane ga Gáyicüãx nixí. ⁵Rü napatexe rü bróchenaxçax nixí. Rü naxünewa rü yexgumarüxü ta bróchemaxá natüxüne. Rü yema norü tüxünexü rü 55 quíru nixí ga nayaxü. ⁶Rü yema norü tüperemaxü rü guma norü wocae ga nügüátü yangeacü rü bróchenaxçax nixígü. ⁷Rü guma norü wocae rü natamenaxá rü ga napexë rü férunaxçax nixí rü 6 quíru naya. Rü Goriáxpegegu nixüchigü ga yema norü poxüruüarü ngeruxü. ⁸Rü nüma ga Goriáx rü yema ngatexüarü ngáxüwa ínayachaxáchi rü yéma tagaacü Iraéuanecüãxgüarü churaragüxü nhanagürü: —¿Taxacüçax mea pegü ipinu nax tomaxá pegü pedaxüçax? Eri chama rü wüxi i Firitéutanüxü chixí rü name nixí i pema i Iraéuanecüãxgü rü Chaúarü churaragütanüxüwa nüxü pexuneta i wüxi nax naxüxüçax nax togü namaxá tadaixüçax. ⁹Rü ngoxi tá

choxũ naporamae rü choxũ yamá nax ngẽmaãcü pexmexwa nax tangemagũxũcax. Notürü ngẽxguma chama nüxũ charüporamaegu, rü pema tá nixĩ i toxmexwa pengexmagũxũ. ¹⁰Rü nhama i ngunexũgu, Pa Iraéuanecüãxgüarü Churaragũx, rü pexcax chaca rü jẽcü nua penamux i wüxi i perü churara nax togü namaxã tadaixũcax! —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma yema Firitétanüxũarü dexaxũ naxĩnuegu ga Chau rü guxũma ga yema namücügü ga Iraéuanecüãxgü, rü narümaxächitanü rü namuũe. ¹²Rü nayexma ga wüxi ga yatü ga Berẽcüãx ixĩcü rü Yeché nixĩ ga naéga. Rü nüma rü marü naya ga yexguma Chau ãxgacü ixĩxgu. Rü nüma ga Yeché rü nüxũ nayexma ga 8 ga nanegü, rü wüxi ga nane rü Dawí nixĩ. ¹³⁻¹⁴Rü guma tamaepux ga nane ga rüyamaegũxũ ga Eriabé rü Abinadábí rü Chamá rü marü Chauwe narüxi ga daiwa. ¹⁵Rü nüma ga Dawí ga rübumaecü rü Iraéuanecüãxgüarü churaragü íyexmagũxũwa naxũxũ rü nhuxüchi Berẽcücax natáeguaxũ nax nanatüarü carnérugüna yadauuuxũcax. ¹⁶Rü yoxni yexguma yéma naxũxũyane ga Dawí, rü nüma ga yema Firitétanüxũ rü Iraéuanecüãxgũxũ nachixewe ga paxmama rü yáuanecü. Rü yemaacü tímamaxã nixĩ nhuxmata 40 ga ngunexũwa nangu. ¹⁷Rü wüxi ga ngunexũgu ga Yeché rü nane ga Dawíxũ nhanagürü: —jËcü nayaxu i wüxiwetaxũ i trügu i igoxtanüxũ, rü nhaa 10 i poũ rü yéa nügü ínadaixchaũxũwa cueneegücax nana! ¹⁸jRü nhuxmachi ngéma nana ta i nhaa

10 púta i quéyu naxcax ya yimá churaragüarü ãxgacü! jRü cueneegũxũ íyadau rü nhuxácü nüxũ nangupetügü, rü wüxi i norü popera nua nange nax ngẽmawa nüxũ chacuáxũcax nax meama nüxũ nax ínangupetügũxũ! —nhanagürü ga Yeché. ¹⁹Rü nüma ga Chau rü yema Iraéuanecüãxgüarü churaragü rü yema maxpúnearü tuãchixũ ga Elágu áégaxũwa nayexmagü. ²⁰Rü moxũãcü ga nüma ga Dawí rü yexwacax yangóonechaxũgu rü to ga daruümexëgu tüxũ namugü ga guxema nanatüarü carnérugü rü inaxũächi. Rü nayana ga yema ðna ga nanatü ga Yeché nüxna naxũ. Rü yéma naeneegü íyexmagũxũwa nangu ga yexguma inaxĩächichaũxgux ga Firitétanüxũgümaxã nügü nax nadaixũcax. ²¹Rü nüma ga Iraéuanecüãxgü rü ga Firitétanüxũgü rü nügüarü toxmaxtagu nügü ninu. ²²Rü nüma ga Dawí rü yema Iraéuanecüãxgüarü churaragüarü yemaxũgüarü daruũxütagu nananu ga yema trügu, rü poũ, rü quéyu ga yéma nanaxũ, rü nhuxüchi nanhaãchiãcüma Iraéuanecüãxgüarü churaragütanügu nayangaxi nax naeneegüna nacaxaxũcax rü nhuxácü nüxũ nangupetügü. ²³Rü yexguma naeneegümaxã ídexayane, rü nüma ga yema Firitétanüxũ ga Goriáx ga Gáyicüãx ixĩxũ, rü Firitétanüxũgüarü churaragütanüwa nichixichi. Rü wenaxarü Iraéuanecüãxgücax naca rü tüxũ naxãxüne rü yema aixrüguma naxüürüũãcüma nidexa. Rü nüma ga Dawí rü nüxũ naxĩnü. ²⁴Rü nümagü ga Iraéuanecüãxgü ga yexguma yema

yatüxü nadaugügu rü poraãcü namuñe, rü naxchaxwa nibuxmü. ²⁵Rü nügümaxã nhanagürügü: —¿Marü nüxü pedauxü i ngëma yatü i ngëxma ichixichixü nax nhuxãcü tüxü naxãxünexü i yixema i Iraéuanecüãxgü? Rü texé ya yixema nüxü rüporamaexe, rü nüma ya tóru ãëxgacü rü muxütáma i ngëmaxügü tá tüxna nana, rü naxacümaxã tá tüxü naxüxmaç rü taxütáma tüxü nanaxütanüxëxë i ngëma diëru i ãëxgacüna üxü —nhanagürügü. ²⁶Rü yexguma ga Dawí rü yema naxütawa yexmagüxüna naca rü nhanagürü: —¿Taxacümaxã tá nüxü naxãtanü ya yimá yatü ya nhaa Firitéutanüxüxü imácü rü naxoxëcü nax ngëma Iraéuanecüãxgümaxã taxacü nax yaxugüxü? ¿Erü taxacü nixí i nhaa Firitéutanüxü i tama Tupanaxü cuáxü ecax Tupana ya maxücüarü churaragümaxã taxacü yaxugüxü? —nhanagürü. ²⁷Rü nümagü ga Iraéuanecüãxgüarü churaragü rü Dawíxü nangãxügü, rü yema noxri namaxã nüxü yaxugüxümaxátama nanangãxügagü, rü namaxã nüxü nixu ga taxacümaxã tá nüxü nax naxütanüãxü i ngëma Goriãxü imáxü. ²⁸Notürü nüma ga Eriabé ga Dawíenexë ga yacü, rü nüxü naxínü ga yema yatügümaxã nax íyadexaxü ga Dawí. Rü yemaçax naeneemaxã nanu rü nhanagürü nüxü: —¿Taxacüwa nua cuxü? ¿Rü texëmaxã ngëma ínachianexüwa cunawogü i ngëma tanatüarü carnérugü? Chama rü marü nüxü chacuax i ngëma cucüma nax nua cuxüxü nax icuyadawenümarexüçax nax togü tadaixü —nhanagürü. ²⁹Rü nüma

ga Dawí rü nanangãxüga rü nhanagürü: —¿Taxacü ëxna chaxü ecax ngëma nhacuxü choxü? Rü nua chidexamare —nhanagürü. ³⁰Rü yemawena ga Dawí rü naeneena nixügachi, rü to ga churarana naca. Rü yemaacütama nanangãxüga. ³¹Rü nümaxü ga Iraéuanecüãxgü ga Dawíxü ñnüexü ga nax ínacaxü, rü Chaúmaxã nüxü narüxugüe. Rü nüma ga Chau rü Dawíçax nangema. ³²Rü yexguma ga Dawí rü Chauxü nhanagürü: —Tama name nax texé oëgaãëxü nagagu i nhaa Firitéutanüxü, erü chamaçax i cuxü puracüxe nax chixixü, Pa ãëxgacüx, rü ngëma tá chaxü rü namaxã tá togü tadaí —nhanagürü. ³³Rü nüma ga Chau rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Rü taxuacüma cuxica ngëma Firitéutanüxümaxã pegü pedai. Erü cuma rü cungextüxüxüchü, notürü i nüma rü norü ngextüxügücürüwa dajçax nangux —nhanagürü. ³⁴⁻³⁵Rü nüma ga Dawí rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Yexguma chaunatüarü carnérugüna chadaçxu, rü wüxi ga leáü rüëxna wüxi ga ósu i düraxü yéma ne üxgu rü wüxi ga carnéru tüxü yayaxugu, rü chama rü nawe changë, rü naaxwa tüxü chanapu. Rü yexguma chauxçax yanhaxgu nax choxü yayaxuxüçax, rü nachicürawa chatüxüe rü chayachixgü rü nhuxmata chayamaç. ³⁶Rü chama i curü duüxü, Pa ãëxgacüx, rü woo leáü yixügu rü ósu i düraxü yixügu rü chayamaç. Rü nhaa Firitéutanüxü i tama Tupanaxü cuáxü rü ngëmaãcü tá namaxã chanaxü, erü Tupana ya maxücüarü churaragüxü naxãxüne. ³⁷Rü gumá Cori ya Tupana ga leáüna rü ósu i

düraxûna choxû ípoxûcü, rü yimatátama nixí i nhaa Firitétanüxûmexêwa choxû ípoxûcü —nhanagürü. Rü yexguma ga Chaú nanangãxûga rü nhanagürü: —¡Ëcü ngéma naxû rü Cori ya Tupana cuxû íxümücü! —nhanagürü. ³⁸Rü yemawena nanamu nax Dawíxû yacüxcuchigüxû nagu ga yema naxchiru ga bróchenaxcax ga nümatama ga Chaú nagu yacüxuuxû. Rü bróchenaxcax ga napatexemaxã nanaxüpatexe. Rü naremüarü poxûruxû rü naxcaxwexarü poxûruügu nayacüxêëgü. ³⁹Rü yemawena ga Dawí rü norü goyexüwa norü tara ningaxcuchi. Rü nüxû naxü ga nax yaxüxû namaxã ga yema nügüxûnewa nanucuxû. Notürü tama namaxã nixü ga guxûma ga yema nügüxûnewa nanucuxû yerü taguma yema nügü naxú. Rü yexgumatama Chaúxû nhanagürü: —Taxuacüma chixü namaxã i nhaa chaxunewa ngëxmagüxû erü tama chamaxã nixü —nhanagürü. Rü yexguma rü nügü ínacuxûxûne ga Dawí. ⁴⁰Rü yemawena rü nanayaxu ga guma norü naixmenaxã rü nixügachi. Rü yema ngatexüwa nanade ga 5 püxü ga nutaxacü ga íbáipüxücü rü norü chacu ga yangechigüxügu nananucu. Rü nhüxüchi norü maxgütaexû ga naxmexgu yangexümaxã yema Firitétanüxûcax nixü. ⁴¹Rü nüma ga Firitétanüxû rü meamare Dawícax nixüchigü. Rü napexegu nixüchigü ga yema norü poxûruüarü ngeruxû. ⁴²⁻⁴³Rü yexguma Dawíxû nadaxgux ga yema Firitétanüxû nax wüxi ya ngextüxücü ga idauüchametücüücü nax yixíxü rü mecü nax yixíxü, rü tama

nayaxaixcumaãxû nax nügü namaxã nadaixû. Rü nhanagürü nüxû: —¡Ëxna cuxcax rü wüxi i airu chixí ecax naimaxã nua chaxcax cuxüxü? —nhanagürü. Rü yexgumatama Dawímaxã chixexü naxuegu norü tupanaégagu. ⁴⁴Rü nhüxüchi nhanagürü: —¡Nua nanha rü ngurucüguna rü aigüna tá chanaxã i cumachi! —nhanagürü. ⁴⁵Rü nüma ga Dawí nanangãxûga rü nhanagürü: —Cuma rü chaxcax quixü taramaxã rü wocaemaxã. Notürü i chamax rü cuxcax chixü naégagu ya yimá Iraéuanecüãx i churaragüarü Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü ya cuma norü churaragüxû cuxãxüneáxücü quixí. ⁴⁶Rü nhüxmax ya Cori ya Tupana rü tá chaxmexgu cunanguxêxê nax cuxü chimáxúcax. Rü tá cuxü íchadaeeru rü ngéma curü churaragü i yuexü rü tá ngurucüguna rü aigüna chanana. Rü ngémaacü tá guxü i naanewa nüxü nacüaxgü nax Iraéuanewa nangexmaxü ya wüxi ya Tupana. ⁴⁷Rü guxãma ya yíxema núma ngëxmagüxe rü tá nüxü tacüaxgü ya Cori ya Tupana rü tama taramaxã, rüxna wocaxemaxã nixí i naxüãxü i ngéma nüma nagu naxínüxü. Erü nüma ya Tupana rü tama duüxügürüxü ãxneácü texémaxã nügü nadai. Rü nüma tátama nixí i tomexgu pexü nayixêëxü i nhüxmax —nhanagürü. ⁴⁸⁻⁴⁹Rü yexguma ga nüma ga Firitétanüxû rü nayuxnagü rü Dawícax ninha. Rü yexgumarüxü ta ga nüma ga Dawí rü paxama Firitétanüxûcax ninha. Rü norü chacugu nixu rü wüxi ga nuta nayaxu, rü norü maxgütaeruügu nanaxú. Rü yemamaxã Firitétanüxüxü

namaxũ, rü meama nacatümaxã namexchinü. Rü guma nuta rü nacatüwa narüwax, rü nüma ga Firitéutanüxũ rü nachametümaxã nhaxtúanegu nayangu. ⁵⁰⁻⁵¹Rü yemaacü nixi ga Dawí ga Firitéutanüxũxü naporamaexũ namaxã ga wüxi ga maxgütaexũ rü wüxi ga nuta. Rü nüma ga Dawí rü nangearu taraãx, rü yemaçax yema Firitéutanüxũçax ninha rü nanayaxu ga norü tara rü yemamaxãtama ínanadaeeru, rü yemaacü nayamaç. Rü yemaxũ nadaugügu ga Firitéutanüxũgü ga marü nax nayuxũ ga yema norü churara ga namaxã poraxũ, rü nibuxmü. ⁵²Rü yexguma ga Iraéuanecüãxgüaru churaragü rü Yudátanüxũ ga churaragü rü aita naxüe yerü marü Firitéutanüxũgüxü narüporamaegü. Rü nawe nangëgü nhüxmata íanegü ga Gáyí rü Ecróuarü üüchiwa. Rü yema Firitéutanüxũgüaru churaragü ga yuexũ rü nanuquegü nawa ga yema nama ga Charaüwa ne daxü rü nhüxmata íanegü ga Gáyí rü Ecróüwa nguxũ. ⁵³Rü nüma ga Iraéuanecüãxgü rü yema Firitéutanüxũgüwe nangëgüwena, rü yema ínapëgüxüwa naxi rü nanade ga guxüma ga norü yemaxũgü ga yéma nüxna yabuxmüxü. ⁵⁴Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nanayaxu ga Goriáxeru rü Yerucharéüwa nanange. Notürü ga guma naxnegü rü norü pegüpataügu nayanu. ⁵⁵Rü yexguma Dawí rü Firitéutanüxũçax inhaxgu, rü nüma ga Chaú rü norü churaragüeru ga Abnéna naca rü nhanagürü: —¿Texé tixi ya nanatü ya yimá ngextüxücü? —nhanagürü. ⁵⁶Rü nüma ga yema norü

churaragüeru ga Abné rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, tama nüxü chacuax nax texé nane yixixũ —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü nhanagürü nüxü: —¿Ëcü, naxçax ícagüchigü nax texé nane yixixũ! —nhanagürü. ⁵⁷Rü yexguma Dawí rü yema Firitéutanüxüaru maçwa ne üxgu, rü nüma ga Abné rü Chaúpëxewa nanaga namaxã ga yema Firitéutanüxüeru ga yangechigüxü. ⁵⁸Rü nüma ga Chaú rü nüxna naca rü nhanagürü: —Pa Ngextüxücüx çhamaxã nüxü ixu rü texé nane quixixũ! —nhanagürü. Rü nüma ga Dawí nanangãxũ rü nhanagürü: —Chama rü yimá curü duü ya Yeché ya Beréücüãx nane chixi —nhanagürü.

**Yónataü rü Dawí rü nügümaxã
nanaxuegu nax nügümücügü
yixigüxüçax**

18 ¹Rü yexguma Dawí Chaúmaxã igüegagu ga nügümaxã nax yadexagüxü, rü nüma ga Chaú nane ga Yónataü rü Dawímücüxü nügü nixixëxë, rü nüxü nangechaüxüchi nhama nügütama nangechaüxürüxü. ²Rü nüma ga Chaú rü yematama ngunexügu Dawixü nayaxu norü ngüxëerüxü, rü tama nanatüçax nanamuegu. ³Rü Yónataü rü Dawí rü Tupanaégagu nügümaxã nanaxuegugü nax nügümücügü nax yixigüxüçax yerü ga Yónataü rü Dawixü nangechaü nhama nügütama nangechaüxürüxü. ⁴Rü nhüxüchi nüma ga Yónataü rü ínacuxuchi ga yema napax ga nagu yacuxuuxü rü Dawína nanaxã wüxigu namaxã ga yema norü tara rü norü

würa rü norü goyexũ. ⁵Rü nüma ga Dawí rü Chaúarü ngüxêëxuxũ nixĩ, rü guxũguma mea nayanguxêë ga yema namuaxũwa. Rü yemaçax nüma ga Chaú rü norü churaragüarü ãëxgacüxũ nayangucuchixêë. Rü yema duũxũgü rü churaragü rü naerugü rü namaxã nataãxêëgü rü nanapëpünegü.

**Nixãuxãchi ga Chaú yerü ga
duũxũgü rü norü yexera Dawíxũ
nangechaũgü**

⁶Notürü yexguma nawoeguxgu ga churaragü nawena ga yema Firitétanüxũxũ nax yamáxũ ga Dawí, rü guxũnema ga Iraéuanecüãxgüarü ïanegüwa norü ãëxgacüçax ïnachoũ ga ngexũgü ga taãxêäcuma rü iyaxüächitanüäcuma rü wiyægüäcuma rü päđerugü rü árpa napagüäcuma norü ãëxgacüxũ rümöxegexũ. ⁷Rü yexguma yema ngexũgü wiyægügu rü iyaxüächitanüxũgu, rü nhaxũgu nawiyaegü: “Chaú rü 1,000 i churaragü nadai, rü Dawí rü 10,000 i churaragü nadai”, ngögürügügü. ⁸Rü yema wiyae nixĩ ga Chaúãxêwa ngüxũ, rü poraäcü nanuäcuma nhanagürü: —Dawína nanaxugüe nax 10,000 i churaragü nadaixũ, notürü choxna i 1,000 icatama. Rü nhuxmax ngëma taxuxũ nixĩ nax chauchicüxü ãëxgacüxũ yangucuchigüxêëãxũ —nhanagürü. ⁹Rü yexgumacürüwa ga Chaú rü Dawíxũ namuũ. ¹⁰Rü moxüäcü ga Tupana rü Chaúçax yéma nanamu ga naãxê ga chixexũ rü nüxna nangu. Rü nüma ga Chaú rü nhama naxãũãëxürüxũ nixĩ ga nachüüwa. Rü yexguma ga Dawí rü norü árpa napaxü to ga ngunexũgurüxũ. Rü

nüma ga Chaú rü guma norü wocae nange. ¹¹Rü ngürüächi Dawíxũ nanacux ga guma norü wocae nax ïxtapüxmaxã yapaitarexüçax, notürü nüma ga Dawí rü taxreexpüxcüna nügü ïnapoxüama. ¹²Rü nüma ga Chaú rü Dawíxũ namuũ, yerü Cori ya Tupana rü Dawíxũ narüngüxêë, notürü marü tama Chaúxũ narüngüxêë. ¹³Rü yemaçax ga nügüxütawa rü nayamugachi rü wüxitücumü ga 1,000 icatama ga churaragüarü ãëxgacüxũ nayangucuchixêë. Rü yema churaragümaxã nixĩ ga Dawí ga daiwa naxüüxũ rü natæguxüxũ. ¹⁴Rü guxüma ga taxacü ga naxüxüwa ga Dawí rü meama nüxũ ïnanguxuchi yerü Cori ya Tupana nüxũ narüngüxêë. ¹⁵Rü yemaçax ga nüma ga Chaú rü nüxũ namuũ, yerü nüxũ nadau ga nhuxäcü norü yexera natachigamaexũ ga Dawí. ¹⁶Notürü guxüma ga Iraéuanecüãxgü rü Yudátanüxũ rü Dawíxũ nangechaũgü, yerü nüma nixĩ ga namaxã inacüxũ ga yexguma daiwa naxüxüxgu. ¹⁷Rü nüma ga Chaú rü wüxi ga ngunexũ Dawíxũ nhanagürü: —Cuxna tá ngüxũ chamu cuxmaxũ i ngëma chauxacü irüyamaecü i Merá ega wüxi ya poracü quixüxgu rü cunadaixgu i Cori ya Tupanaarü uanügü —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú nagu narüxüñü nax tama nümatama Dawíxũ yamáxũ, notürü norü ïnü chi nixĩ nax Firitétanüxũgü yamáxüçax nagu i dai. ¹⁸Notürü ga Dawí rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Taxuxüma chixĩ i cupexewa, rü chautanüxũgü rü taxuxüma nixĩgü i Iraéuanegütanüwa nax cuxãxte nax chixüxüçax —nhanagürü. ¹⁹Notürü yexguma nawa

nanguxgu ga yema ngunexũ nax Dawína ngĩxũ namuxũ ga naxacũ ga Merá, rü nüma ga Chaú rü ngĩxũ namu nüxna ga to ga yatũ ga Meorácũx ga Adriégu áégaxũ. ²⁰Notürü ga yema nai ga Chaúxacü ga Micá, rü Dawímaxã ixäärũx. Rü yexguma Chaúmaxã nüxũ yaxugũgu ga ngĩchiga, rü nüma ga Chaú rü nataãxẽ. ²¹Yerü nagu narũxĩnü ga Dawína ngĩxũ nax namuxũ nax Dawímax yixĩxũçax rü ngĩma Firitéutanũxũgũmexẽgu nanguxẽãxũçax. Rü yemaçax ga nüma ga Chaú rü wenaxarü Dawíxũ nhanagürü: —Rü nhuxmax táwaxi nixĩ i chãũxte quixĩxũ —nhanagürü. ²²Rü yemawena rü nüma ga Chaú rü norü ngĩxẽerũgũxũ namu rü nhanagürü: —¡Pema rü pexicatama namaxã pidexagü i Dawí, rü namaxã nüxũ pexu rü chama i áẽxgacü nax chixĩxũ rü poraãcü nüxũ changechaũ rü guxãma i pema i chorü ngĩxẽerũgũ rü ta rü nüxũ nax pengechaũgũxũ rü penaxwaxexũ nax nüma rü chãũxte yixĩxũ, nhapegürü tá nüxũ! —nhanagürü. ²³Rü nüma ga yema Chaúarü ngĩxẽerũgũ rü yema Dawíxütawa naxĩ rü namaxã nüxũ nixugü ga yema ore ga Chaú namaxã nüxũ ixuxũ. Notürü nüma ga Dawí rü nanangãxũga rü nhanagürü: —¿Ëxna pema nagu perũxĩnüegu i natauxchaxũ nax wuxie ya chauxrũx ngearü diëruáxe rü taxuxũma ixixe nax áẽxgacũxte tixĩxũ? —nhanagürü. ²⁴Rü nüma ga yema Chaúarü ngĩxẽerũgũ rü Chaúmaxã nüxũ nayarũxugüe ga yema ore ga Dawí namaxã nangãxũxũ. ²⁵Notürü ga nüma ga Chaú ga nagu nax

naxĩnüechaxũ ga nhuxãcü Dawíxũ Firitéutanũxũgũmexẽgu nax nanguxẽëchaũxũ, rü yemaçax yema norü ngĩxẽerũgũmaxã nhanagürü: —¡Namaxã nüxũ pexu i Dawí rü tama chanaxwaxe i diëru choxna ngĩxũ naxã ngĩxçax i chauxacü! Notürü ngẽma natanü i chanaxwaxexũ nixĩ i 100 i Firitéutanũxũgũchaxmũxũpexechiraũgũ nax nua nanaxũ nax ngẽmaãcü nax chanayauxtanũxũçax i ngẽma chorü uanügüaru chixexũ i chamaxã naxügũxũ —nhanagürü. ²⁶⁻²⁷Rü nüma ga yema Chaúarü ngĩxẽerũgũ rü Dawímaxã nüxũ nayarũxugü ga yema Chaúarü ore. Rü nüma ga Dawí rü nataãxẽ namaxã ga yema Chaú naxçax íçaxaxũ, yerü yemaacü nüxũ nanatauxchaxẽxãma nax naãxte yixĩxũçax. Rü naxũpa ga yema ngunexũ ga Chaú namaxã ixunetaxũ, rü nüma ga Dawí rü nananutaquexe ga norü churaragü rü inaxũãchi, rü 200 ga Firitéutanũxũgũ nayadaí. Rü yema Firitéutanũxũgũchaxmũxũpexechiraũgũ rü Chaúna nayana nax yemaacü naãxte yixĩxũçax. Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü yema naxacü ga Micá Dawína ngĩxũ namu naxmaxũ. ²⁸Notürü nüma ga Chaú rü nüxũ nicuaxãchi nax nüma ga Cori ya Tupana rü Dawíxũ nangũxẽexũ, rü naxacü ga Micá rü Dawíxũ nangechaũxũchi. ²⁹Rü yemaçax yexeraãcü Dawíxũ namuũ rü naxchi naxai. ³⁰Rü yexguma Firitéutanũxũgüaru churaragũmaxã nügü nadaixũgu, rü nüma ga Dawí nixĩ ga guxũma ga togü ga Chaúarü churaragüeruarü yexera norü uanügũxũ narüporamaexũ. Rü yemaçax nixĩ ga

guxũma ga duũxũgũ nüxũ
ngechaũgũxũ.

Cháu rü Dawíxũ nimáxchaũ

19 ¹Rü nüma ga Cháu rü nane ga Yónataũxũ rü guxũma ga norü churaragũxũ namu ga Dawíxũ nax yamaçgũxũcax. Notürü nüma ga Yónataũ rü poraãcü Dawíxũ nangechaũ. ²Rü yemaçax ga Yónataũ rü Dawímaxã nüxũ nixu ga yema nanatüarü ore, rü nhanagürü: —Chorü papá ya Cháu rü cuxũ timáxchaũ. Rü ngẽmacax i moxũ paçmama ;rü naxuãxẽ rü nawa naxü i ngẽma naane i taxúema nawa cuxũ dauxũ, rü ngẽxma icux! ³Rü chama rü ngẽma naane i nagu quicúxũwa tá chaunatumãxã chaxü. Rü cuchigaxũ tá tümamaxã chixu, rü ngoxi nhuxü nhatagü. Rü yixcama tá cuxũ nüxũ chacuaxẽxẽ i ngẽma chaunatüarü ore —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga Yónataũ rü nanatü ga Chaúmaxã nidexa rü Dawíétüwa nachogü rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, tama name i chixexũ cuxü namaxã i curü duũxũ i Dawí, erü taxuxũma i chixexũ cumaxã naxü. Rü guxũguma mea cuxũ narüngũxẽẽ. ⁵¿Ëxna marü nüxũ curüngũma ga yexguma norü maxũ ãücumaxũwa nayexmaxẽëgu ga Goriáxũ yamaçgu, rü yemaacü ga Cori ya Tupana rü Iraéuanecüãxgũxũ guxchaxũwa ínanguxũxẽxẽ? Cumax, Pa ãëxgacüx, rü nüxũ cudau ga yema, rü cutaãxẽ. ¿Rü tũxcüũ, Pa ãëxgacüx, i cuyamáxchaũxũ i wüxi i duũxũ i taxuxũma cumaxã üxũ? ¿Rü taxacüçax tá cuyamaç ya Dawí? —nhanagürü. ⁶Rü yexguma Cháu nüxũ ñnúgu ga yema Yónataũ namaxã nüxũ

ixuxũ, rü tagaãcü nhanagürü: —Cori ya Tupanaégagu nüxũ chixu rü taxütáma chayamaç ya Dawí —nhanagürü.

.....

Cháuçaxwa ninha ga Dawí

22 ¹Rü nüma ga Dawí rü Gáyüwa ínaxũxü rü äxmaxü ga Aduráũgu narüçux. Rü yexguma naeneegü rü guxũma ga natanüxũgü nüxũ cuaxgügu rü naxütawa naxí rü nayaxümücügü. ²Rü yexgumarüxũ ta naxütawa naxí ga yema duũxũgü ga tama ãëxgacü nüxũ rüngũxẽëgüxü rü yema duũxũgü ga nangetanüxü rü yema duũxũgü ga tama ãëxgacümaxã taãxëgüxü, rü nüma ga Dawí rü yema duũxũgüeru nixí. Rü yema duũxũgü ga Dawíwe rüxixũ rü düxwa 400 ga yatügüwa nangu.

.....

⁵Rü wüxi ga ngunexũgu ga Tupanaarü orearü uruxü ga Gáyü rü Dawímaxã nüxũ nixu nax nüxna yaxüçaxixüçax ga yema äxmaxü rü Yudáarü naaneçax natáeguxüçax. Rü nüma ga Dawí rü naixnecü ga Árewa nangu.

.....

Dawí rü ínachianexũ ga taxúema íxápataxũwa nayexma

23 ¹⁴Rü nüma ga Dawí rü yema çianexũ ga Chípewa naxü, rü yéma wüxi ga maçpúnearü äxmaxüwa norü duũxũgümaxã nayexma. Rü nüma ga Cháu rü guxũma ga ngunexũgu naxçax nadau, notürü ga Tupana rü Dawína nadau, rü yemaçax ga Cháu rü taguma nüxũ inyangau. ¹⁵Notürü nüma ga Dawí rü Cháuçax namuũ, yerü

naxçax nadau ga nax yamáaxũçax. Rú yemacax ga Dawí rú naixnecú ga Oréchigu narúxãũx ga chianexũ ga Chípewa. ¹⁶Rú wúxi ga ngunexũgu, rú núma ga Yónataũ ga Chaú nane rú Oréchiwa naxũ ga Dawí íyexmaxũwa. Rú nayataãxêxêxê rú pora núxna nayaxã nax yexera Tupanaaxũ yaxõõxũçax. ¹⁷Rú Dawíxũ nhanagürü: —Taxuçaxma cumuũ erü chaunatü ya Chaú rú tagutãma cuxũ itayangau. Cuma rú tá Iraéuanecũãxgüarü ãêxgacü quixĩ, rú chama rú tá cutũũwa chaxũ. Rú ngêma rú chaunatü ya Chaú rú marü nüxũ tacuçax —nhanagürü. ¹⁸Rú yexguma ga núma ga Dawí rú Yónataũ rú Cori ya Tupanapexewa nügümaxã inaxügae. Rú yemawena ga Yónataũ rú natáegu, rú núma ga Dawí rú yexmatama Oréchigu narúxãũx. ¹⁹Notürü yema nachica ga Chífecũãx ga duũxũgü, rú Yibéawa naxĩ rú Chaúmaxã narüdexagü, rú nhanagürügü: —Dawí rú torü naanegu nicux nagu i ngêma ãxmaxũgü i maxpüne ya Aquiráwa ngêxmagüxũ i Oréchiarü naixnecüwa i ngêma chianexũ i nawa tangexmagüxũarü súwaama. ²⁰Rú ngêxguma curü me yixĩxgu, Pa ãêxgacüx ¡rú towe rüxü! Rú toma rú tá cuxçax tayayauxgü rú cuxna tá tanamu —nhanagürügü. ²¹Rú núma ga Chaú rú nanangãxũ rú nhanagürü: —¡Tupana pexũ rüngüxêxê erü choxũ pengechaũ rú chagu perüxĩnüe! ²²¡Ru êcü pewoegu i nhuxmax, rú mea naxçax peyadaux i ngêma nachica i nawa nangexmaxũ! Rú ngêxguma nüxũ ipayangaxgux rü ¡chamaxã nüxũ peyarüxu! Erü núma rú naãxêxũ nacuçaxüchi. ²³¡Rú mea nüxũ pidaugü i

guxũma i norü cuxchicaxũ rú nhuxüchi nua chamaxã nüxũ peyarüxu! Rú chama rú tá pewe ngêma chaxũ. Rú ega aixcuma ngêma naanewa nangexmagu, rú chama rú tá naxçax chadauama natanügu i ngêma Yudátanüxũ —nhanagürü. ²⁴Rú núma ga yema Chífecũãxgü rú Chaúxũ narümoxêgü, rú nhuxüchi norü íanecax nawoegu. Rú núma ga Dawí rú norü churaragümaxã rú chianexũ ga Maóüwa nayexmagü ga yema chianexũarü súwaama. ²⁵Rú núma ga Chaú rú norü churaragü rú inaxĩãchi nax naxçax nayadaugüxũçax. Rú yexguma yemaxũ nacuçaxgu ga Dawí, rú guma maxpünearü ãxmaxũwa nixĩgachi rú toxnamana naxĩ ga Maóüarü chianexũwa. Rú núma ga Chaú rú yema Maóüarü chianexũgu naxücu nax yexma Dawíçax nadauxũçax. ²⁶⁻²⁷Rú núma ga Chaú rú guma maxpü necüwagu namaxã nixü ga norü churaragü. Rú núma ga Dawí rú norü tocüwagu Chaúchaxwa nibuxmü namaxã ga norü churaragü. Rú yexguma marü Chaú norü churaragümaxã Dawíxũ ínaxüexũgu nax yayauxgüaxũçax, rú Chaúxütawa nangu ga wüxi ga orearü ngeruxũ ga namaxã nüxũ yarüxuxũ nax paxa natáeguxũçax yerü ga Firitéutanüxũgü rú wenaxarü Iraéuanecũãxgüçax ínayaxüãchi. ²⁸Rú yemacax ga núma ga Chaú rú ínanangêx ga Dawíwe nax yangêchigüxũ, rú natáegu nax Firitéutanüxũgümaxã nügü yadaixũçax. Rú yexgumacürüwa ga yema nachica ga Dawí nawa yexmaxũ rú “Maxpüne ya Nawa Yigüna Ixĩgachitanüãchínegu” naxãéga. ²⁹Rú yemawena ga Dawí rú

Egádiarü chianexüwa naxü nax yéma mąxpúnegüarü äxmaxüwa nayexmaxücax.

Dawí rü tama Chaúxü nimax

24 ¹Rü yexguma natáegugu ga Chaú ga Firitéutanüxügümaxã nügü inadaixüwa, rü namaxã nüxü nixugügü ga Egádiarü chianexüwa nax nayexmaxü ga Dawí. ²Rü yexguma ga Chaú rü 3,000 ga churaragü nidexechi ga guxüma ga Iraéuanecüāxgütanüwa, rü Dawícax nayadaugü nagu ga guma mąxpúnegü. ³Rü yexguma namagu naxixgu ga Chaú, rü yexma nüxü nangau ga nhuxre ga carnérutücümügü norü ngaicamagu ga wüxi ga mąxpúnearü äxmaxü ga nagu yacúxü ga Dawí norü churaragümaxã. Rü nüma ga Chaú rü yema äxmaxügu nangaxi nax yexma íyawoxéxücax. ⁴Rü nüma ga Dawíarü churaragü rü nhanagürügü Dawíxü: —Nhuxmawaxi nixi i yanguxü ga yema uneta ga Cori ya Tupana cumaxã nüxü ixuxü nax cumexgu nanguxéäxü i ngéma curü uanü. ¡Rü ecü yamax cuma nagu curüxñnuxüäcuma! —nhanagürügü. Rü nüma ga Dawí rü bexma yamāxcüxchigüäcuma yéma naxü rü Chaúarü deyuxüchiru íxraxü niwiepechinü. ⁵Notürü ga yixcüama ga Dawí rü poraäcü nüxü nangux ga yema naxüxü. ⁶Rü nhanagürü norü churaragüxü: —¡Cori ya Tupana choxü rüngüxéxé nax tama taxacü namaxã chaxüxücax i ngéma chorü äëxgacü! Nüma rü äëxgacü nixi yerü Cori ya Tupanatama nüxü naxuneta —nhanagürü. ⁷Rü yemaacü ga Dawí rü

nüxna nachogü ga norü churaragü yerü tama nanaxwaxé nax Chaúxü nax yamāxgüxü. Rü nüma ga Chaú rü inaxüxü ga yema äxmaxüwa rü inaxi. ⁸Notürü nüma ga Dawí rü Chaúwetama inayago ga yema äxmaxüwa rü nüxna naca rü nhanagürü: —Pa Äëxgacüx, Pa Äëxgacüx —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú rü nügü nadauegu. Rü nüma ga Dawí rü nhaxtüanegu yangücuchiäcuma nüxü narümoxé. ⁹Rü nhanagürü nüxü: —¿Tüxcüü i naga cuxñnuxü, Pa Äëxgacüx, i ngéma duüxügü i cumaxã nüxü ixuxü nax chama rü naxcax chadauxü nax cuxü chimáxü? ¹⁰Pa Chorü Äëxgacüx, nhuxmawaxi nixi i aixcuma nüxü cucuáxü nax tama cuxü chimáxchaü. Rü woo Cori ya Tupana rü chaxmexgu cuxü nax nanguxéëchiréxü i nua mąxpúnearü äxmaxüwa, notürü i chama rü tama cuxü chimax, Pa Äëxgacüx. Erü nagu charüxñnü nax cuma rü äëxgacü quixixü erü Cori ya Tupana rü marü ngémacax cuxü naxuneta. ¹¹¡Rü dücax, mea nuxã nadawenü, Pa Äëxgacüx, i nhaa chaxmexwa ngëxmaxü! ¿Tama ëxna curü gáuxüchirutüchi yixixü i nhaa? Rü ngémawa nüxü cucuax nax marü chi cuxü nax chimáxü. Rü ngémawa nüxü cucuax, Pa Äëxgacüx, nax taxuxüma i chixexü cumaxã chaxüxchaüxü, rü tama chanaxwaxexü nax chacuechitaexü rü bai i nhuxgu taxacürü chixexü cumaxã chaxüxü. Notürü i cumax, Pa Äëxgacüx, rü chawe quingëchigü nax choxü quimáxücax. ¹²¡Rü Tupana nangugü i ngéma yigümaxã ixuxü! Rü nüma nixi i nüxü nacuáxü i taxacü tá cumaxã naxüxü, notürü i chamax, Pa Äëxgacüx,

rü tagutáma taxacürü chixexũ cumaxã chaxü —nhanagürü.

.....

¹⁶Rü yexguma Dawí rü chianegu nax yadexaxũ, rü nüma ga Chaú rü tagaãcü nanangãxũga rü nhanagürü: —¿Ëxna cuma quixixũ, Pa Chaunex, Pa Dawíx, i chamaxã quidexaxü? —nhanagürü. Rü nhuxũchi inanaxüğü ga nax naxaxuxũ. ¹⁷Rü nhanagürü Dawíxũ: —Ngẽma cuma nüxũ quixuxũ nixĩ i aixcuma ixixũ. Erü cuma rü mexũ choxũ cudaduxẽ nax woo chixexũ cumaxã chaxixũ i chamax. ¹⁸Rü nhuxmax rü aixcumaxũchi choxũ cunawex nax cuma rü naxçax cudaduxĩ nax mexũ chamaxã cuxixũ. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cuxmexgu choxũ nanguxẽẽchirẽx nax choxũ quimáxũçax, notürü tama choxũ quimax. ¹⁹Rü aixcuma nixĩ i nataxuxũma i duũxũ i norü uanixũ maxẽẽxũ ega naxmexẽgu nanguxgu. Rü ngẽmacax ꞑTupana cuxũ naxütanü naxçax i ngẽma mexũ i nhuxmax chamaxã cuxixũ! ²⁰Rü nhuxmawaxi nixĩ i aixcuma nüxũ chicuaxãchixũ nax cuma tá yixixũ i Iraéuanecüãxgüarü ãẽxgacü quixixũ. Rü cuma tá nixĩ i namaxã icucuáxũ, rü cuxmexwa mea tá Iraéuanecüãxgüxũ nangupetü. ²¹ꞑRü ěcü Tupanaégagu chamaxã nüxũ ixu rü tagutáma cuyanaxoxẽxẽ i ngẽma chautaağü nax ngẽmaãcü tagutáma iyanaxoxũçax i chauéga i chautanüxũgütanüwa! —nhanagürü. ²²Rü nüma ga Dawí rü Tupanaégagu Chaúmaxã inaxuneta. Rü yemawena ga nüma ga Chaú rü napataçax natáegu. Rü nüma ga Dawí rü norü churaragümaxã wenaxarü yema maxpúnearü ãxmaxũwa naxü.

.....

Dawí rü wenaxarü tama Chaúxũ nimax

26 ¹Rü yema duũxũğü ga ñane ga Chípegu ãchiüğüxũ rü Yibéawa naxĩ ga Chaú íyexmaxũwa rü nhanagürüğü nüxũ: —Dawí rü maxpúne ya Aquirágu nicyx i ngẽma taxúema íxãchiüxũarü toxmaxtawa —nhanagürüğü. ²Rü yexguma ga Chaú rü inaxũãchi namaxã ga 3,000 ga Iraéuanecüãxgüarü churaragü ga nüxũ rücuaxmaegüxũ ga daiwa, rü Chífarü chianexũwa naxĩ nax Dawíçax yadağüxũçax. ³Rü nüma ga Chaú rü norü churaragümaxã maxpúne ya Aquirá ga namacüwawa yexmanegu nayape ga yema chianexũarü toxmaxtawa. Notürü nüma ga Dawí ga yema chianexũwa nax nayexmaxũ, rü nüxũ nacuax ga Chaú nawe yéma nax ngẽxũ. ⁴Rü yemacax ga Dawí rü ngugütaeruüğü yéma namugü nax nüxũ nacuáxũçax ga ngextá nax nayexmaxũ ga Chaú. ⁵Rü yemawena ga Dawí rü Chaú íyexmaxũwa naxü, rü nayangugü nax ngexta napegüxũ ga Chaú rü Abné ga Né nane ga Chaúarü churaragüarü ãẽxgacü. Rü nüma ga Chaú rü norü duũxũgüarü ngãxütanügu nape. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nidexa namaxã ga Aimére ga Etétanüxũ ixicü, rü Abichái ga Cheruá nane ga Yoábeenexẽ. Rü yemagüna naca rü nhanagürü: —¿Texẽ ya ímemarexe nax chawe tarüxũxũ nax Chaú íngexmaxũwa ixixũ? —nhanagürü. Rü nüma ga Abichái nanangãxũga rü nhanagürü: —Chama tá cuwe charüxü —nhanagürü. ⁷Rü yematama ga

chütaxũgu ga Dawí rü Abichái rü yéma Chau íyexmaxũwa naxí. Rü nüma ga Chau rü norü churaragüarü ngãxũtanügu nape rü norü wocae rü naeruxũtaguama napu. Rü nüma ga Abné rü norü churaragümaxã nüxũ ínacamaeguãchi. ⁸Rü yexguma ga Abichái rü Dawíxũ nhanagürü: —Nhuxma ya Tupana rü cuxũ nanatauxchaxẽ nax cuyamáxũcax i curü uanü. Chayamãtaxax nixí, rü norü wocamaxátátama nhaxtíanewa chayapaitü, rü marü ngëmamaxã tátama nayu —nhanagürü. ⁹Notürü nüma ga Dawí rü nanangãxũga rü nhanagürü: —¡Tauxũ i cuyamáxü! Erü texé ya yíxema yamáxe i ngëma ãëxgacü i Tupana nüxũ unetaxũ, rü Tupana rü tautáma nanangupetüxëmare nax tüxũ napoxcuxũ. ¹⁰Rü Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü nüma ya Tupana tá nixí i norü maxũ nüxna nayaxuxũ, rü woetátama nayuxëmareã rüexna daigu nayuxëxã. ¹¹¡Rü Cori ya Tupana choxũ rüngüxëxë nax tama nagu charüxĩnũxũcax nax chayamáxü ya yimá ãëxgacü ya nümatama ya Cori ya Tupana nüxũ unetacü! ¡Rü nayaxu ya yima wocae ya naeruxũtagu puxucü rü ngëma dexápaxũ, rü ngĩxã ítxí! —nhanagürü. ¹²Rü yemaacü ga Dawí rü nanayaxu ga guma wocae rü dexápaxũ ga Chaueruxũtagu nuxũ, rü ínixí. Rü taxuxũma nüxũ nadau rü bai nüxũ naxĩnü. Rü taxuxũma nabajxãchi. Rü guxũma napeexüchi, yerü Cori ya Tupana nanapeexëxũchi. ¹³Rü yemawena ga Dawí rü namücü rü yema ngatexũarü tocutüwa naxí rü wüxi ga mãxpúnetapegegu naxĩgü, rü yemaacü

nüxna niyáxũtaniãchi. ¹⁴Rü yexguma ga Dawí rü tagaãcü Abnéna rü norü churaragüna nacagü, rü nhanagürü: —¡Pa Abnéx, choxũ nangãxũga! —nhanagürü. Rü nüma ga Abné rü nanangãxũga rü nhanagürü: —¿Texé quixí i cumax ecax tagaãcü ãëxgacüna cucaxaxü? —nhanagürü. ¹⁵Rü Dawí nanangãxũga rü nhanagürü: —¿Tama ãxna cuma quixĩxü i guxũma i Iraéuanecüãxgüarü churaragümaxã icucuáxü? ¿Rü nhuxãcü tama mea nüxna cudauxü ya curü cori ya ãëxgacüx? Erü wüxi i duũxü ngëxma naxücu nax yamáaxũcax. ¹⁶Rü tama name i ngëma cuxüxü. Chama rü Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü name nixí nax cuyuxũ, erü tama mea nüxna cudau ya curü ãëxgacü ya Cori ya Tupana nüxũ unetacü. ¡Naxcax nadau ya norü wocae rü norü dexápaũ ga naeruxũtaguama nuxũ, rü ngoxita ngextá nüxũ cuyangaux! —nhanagürü. ¹⁷Rü yexguma Chau nüxũ cuaxgu nax Dawí yixixü ga yéma idexaxü, rü tagaãcü yexma nacagü rü nhanagürü: —¿Ëxna cuma quixĩxü, Pa Chaunex, Pa Dawíx? —nhanagürü. Rü nüma ga Dawí rü nanangãxũga rü nhanagürü: —Ngũ, Pa ãëxgacüx, chama chixí. ¹⁸¿Notürü tũxcüü chawe quingëchigü Pa ãëxgacüx, i chama nax curü duũxü chixixü? ¿Rü taxacü chaxü? ¿Rü taxacürü chixexü cumaxã chaxü? ¹⁹Chama i curü duũxü nax chixixü rü cuxü chacaxaxü Pa ãëxgacüx nax choxü cuxĩnũxü. Rü ngëxguma chi Tupana cuxna ñügu, Pa ãëxgacüx, nax chamaxã curüxuanũxũcax ¡rü nayaxu i chorü ãmare nax chamaxã

curüngüxmüxüçax! Notürü ngëxguma chi cumatama nagu curüxĩnügu nax chauxchi cuxaixü, rü Tupana tá nixĩ ya nüxü cuacü nax cuxü naxütanüãxü naxçax i ngëma. Yerü cuma nixĩ ga Tupanaarü duüxügüarü naanewa choxü ícutaxüchixü nax ngëmaäcü togü i tupanaxü chicuaxüüxüçax. ²⁰Rü tama chanaxwaxe i Tupanaarü duüxügüarü naanearü yáxügu chayü i ngextá tupanaxetaxü íyacuaxüügüxüwa. Notürü i cumax, Pa Æxgacüx, rü nhama wüxi i airuchicax idauxürüxü chauxçax cudau rü nhama wüxi i ngugacax idauxürüxü chawe quingëchigü i daa maxpünegüwa —nhanagürü. ²¹Rü yexguma ga Chau rü nhanagürü: —Pa Chaunex, Pa Dawíx, rü nüxü chicuaxächi nax chixexü chaxüxü. Rü nhama wüxi i duüxü i ngeãxëmarexürüxü chamaxü, rü poraacü íchatü. ¡Ëcü natáegu, rü taxuxütáma i chixexü cumaxá chaxü! Erü nhama i ngunexügu rü nüxü cungechaü i chorü maxü, rü tama choxü quimax —nhanagürü. ²²Rü nüma ga Dawí rü nanangãxüga, rü nhanagürü: —Daa nixĩ ya curü wocae, Pa Æxgacüx ¡rü wüxi i curü duüxü nua ü nax yayauãxüçax! ²³Rü Tupana tüxü naxütanü ya wüxíechigü naxçax i ngëma mexü nax taxüxü rü ngëma nax tixaixcumaxü! Erü chama rü nhama i ngunexügu rü tama cuxü chimáxchaü ga yexguma Tupana choxü natauxchaxëëgu ga cuxü nax chimáxüçax. ²⁴Rü ngëma nax nhuxmax curü maxüxü changechaüxürüxü rü tama cuxü nax chimáxü, Pa Æxgacüx, rü ngëxgumarüxü ta chanaxwaxe i Cori

ya Tupana nüxü nax ngechaüxü i chorü maxü rü nawa choxü ínanguxuchixëxü i guxüma i nhaa ngüxügü —nhanagürü. ²⁵Rü yexguma nüma ga Chau rü tagaacü nhanagürü: —¡Tupana cuxü rüngüxëxë, Pa Chaunex, Pa Dawíx! Rü taxü i mexü tá cuxü, rü guxüwatáma mea cuxü ínanguxuchi —nhanagürü. Rü yemawena ga Chau rü nachüçax natáegu. Rü nüma ga Dawí rü nixüchigüama.

.....

**Chau rü Eüdüwa naxü ngixütawa
ga wüxi ga ngecü ga yuücü**

28 ³Rü yexguma ga Chamué rü marü nayu. Rü guxüma ga Iraéuanecüãxgü rü naxçax naxaxue, rü yemawena rü guma ñane ga nagu nabuxüne ga Ramágu nanataxgü. Rü nüma ga Chau rü ga üpaacü marü ínanawoxü ga guxüma ga yema ëxügüxüxü cuaxgüxü rü yema yuetaãëgüçax ngëmagüxü. ⁴Rü nüma ga Firitéutanüxügüarü churaragü rü nangutaquexegü rü Chunéüwa naxĩ rü yexma nayapegü. Rü nüma ga Chau rü guxüma ga Iraéuanecüãxgüarü churaragüxü nangutaquexexëxë rü Yibóagu nügü ninu. ⁵⁻⁶Notürü nüma ga Chau rü yexguma yema Firitéutanüxügüarü churaragüxü nadaxgu, rü poraacü nabaxächi rü namuü. Rü Tupanana naca ga taxacü tá nax naxüxü. Notürü nüma ga Tupana rü tama nanangãxüga woo nanegüwa, rü woo yema cuaxruxü ga chacherdótegüarü ãëxgacü ingexü ga Urfüwa, rü woo Tupanaarü orearü uruügüwa. ⁷Rü yemaçax ga Chau rü

norü churaragüxü namu rü nhanagürü: —¡Ëcü cuäxcü nax yuetacax nangemaxü, nax ngéma chaxüxcax, rü ngixna chayacaxücx! —nhanagürü. Rü nüma ga churaragü rü nanangäxügü rü nhanagürügü: —Rü Eüdüwa ingexma i wüxi i nge i nüxü cuáxü nax yuetaäcax nangemaxü —nhanagürügü. ⁸Rü nüma ga Chaú rü nügü nanatoxchiraxüxcax, rü taxre ga namücügü íngagü, rü chütacü yema ngexüxütawa naxü, rü nhanagürü ngixü: —Namaxä chidexachaü i wüxi i duüxü i yuxü. ¿Rü cuxü natauxchaxü i naäcax nax cungemaxü? —nhanagürü. ⁹Rü ngíma ga yema nge rü inangäxü rü ngígürügü: —¿Taxacü nixí? ¿Ëxna cunaxwaxe nax choxü yamaxgüxü? Cuma nüxü cucuax ga Chaú rü guxüma ga yema ëxügüxü cuaxgüxü rü duüxë ga yuetacax ngëmagüxü rü nanadaí. Cuma rü wüxi i ngügütaeruümare quixí —ngígürügü. ¹⁰Notürü nüma ga Chaú rü Cori ya Tupanaégagu nhanagürü ngixü: —Tupanaégagu cumaxä nüxü chixu rü taxutáma i taxacü cuxü nangupetü —nhanagürü. ¹¹Rü ngíma ga yema nge rü inangäxüga rü ngígürügü: —¿Rü texë cutümawaxe nax tümacax changemaxü? —ngígürügü. Rü nüma ga Chaú rü ngixü nangäxüga rü nhanagürü: —¡Chamuécax nangema! —nhanagürü. ¹²Rü ngürüächi ga yema nge rü Chamuéxü idau, rü aita ixü. Rü nhüxüchi Chaúxü ngígürügü: —¿Tüxcüü choxü cuwomüxcax? Cuma rü Chaú quixí —ngígürügü. ¹³Notürü nüma ga äëxgacü rü nhanagürü ngixü: —¡Tauxü i cumuüxü! ¿Taxacüxü cudau?

—nhanagürü. Rü ngíma ga nge rü inangäxüga rü ngígürügü: —Nüxü chadau i wüxi i tupana i nhama i naanewa chüxnagüxü —ngígürügü. ¹⁴Rü nüma ga Chaú rü ínaca rü nhanagürü: —¿Nanhuxraxüxü? —nhanagürü. Rü ngíma ga yema nge rü inangäxüga rü ngígürügü: —Wüxi i yaxguax i maxpáxü nixí —ngígürügü. Rü nüma ga Chaú rü yexgumatama nüxü nicuaxächi ga Chamué nax yixüxü. Rü nhaxtüanegu nanangücuchi. ¹⁵Rü yexguma ga Chamué rü nhanagürü: —¿Taxacücx i choxü cuchixewexü rü nua choxü cuxüxcax? —nhanagürü. Rü nüma ga Chaú nanangäxüga rü nhanagürü: —Poraäcü chaxoégaäxë, erü nüma i Firitétanüxügü rü toxçax ínayaxüächi, notürü nüma ya Tupana rü marü choxna nixügachi rü tama choxü nacuáxchaü, rü tama choxü nangäxüga i orearü uruügwüwa rüxna chaunegüwa. Rü ngëmacax nixí i cuxçax changemaxü nax cuxna chaxaxücx nax taxacü tá chaxüxü —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Chamué nanangäxüga rü nhanagürü: —¿Tüxcüü choxna cuca ega Tupana rü marü cuxü naxoxgu rü curü uanüxü nügü yaxüxcax? ¹⁷Rü Cori ya Tupana cumaxä nayangüxcax ga yema chawa cumaxä nüxü yaxuxü. Rü cuxna nanayaxu nax äëxgacü quixüxü rü yimá naxchi cuxaicü ya Dawína nanaxä. ¹⁸Rü ngémaäcü cumaxä naxüpetü ya Tupana, yerü tama naga cuxínü ga yema cuxü namuxüwa rü tama cuyangüxcax ga Amaréchitanüxügüxü nax cuxüxü. ¹⁹Rü ngëmacax i nüma ya Tupana rü tá Firitétanüxügüxü pexü nayüxcax i cuma rü cunegü rü guxüma i

Iraéuanecüãxgiarü churaragü. Rü tá pexü nadai rü ngëmacax i moxü i cuma rü cunegü rü nua chauxütawa tá marü pengexmagü. Rü ngëmawena i ngëma Firitéutanüxügü rü tá pexna nanapuxü i guxüma i taxacü pexü ngëxmaxü i cuma rü curü churaragü —nhanagürü. ²⁰Rü yexguma yema Chamuéarü orexü naxínügu ga Chaú, rü poraäcü namaxã nabaxächiãxë rü yexma niyuächi rü nhama wüxi ya nai i wáxünerüxü niwax. Rü naétü rü naturaxüne yerü taguma nachibü ga wüxi ga ngunexü rü wüxi ga chütaxü. ²¹Rü yexguma Chaúxü nadaxgux ga yema nge ga nhuxäcü nax naxixächiãxü, rü naxcax iyaxü rü ngigürügü nüxü: —Chama nax curü duüxü chixixü rü marü chanaxü i ngëma naxcax ícucaxaxü. Rü woo äücümaxüwa nangexma i chorü maxü rü chanaxüama i ngëma choxü cumuxü. ²²Rü ngëmacax i nhuxmax rü cuxna chaca nax choxü icurüxínüxü. Rü íxraxü i òna tá cuxna chaxã nax ngëmaäcü cuporaxücax nax cutáeguxücax —ngigürügü. ²³Rü nüma ga Chaú rü tama nachibüchaü, notürü ga yema norü churaragü rü yema nge rü nüxü icaxügüama, rü yemaçax düxwa: —Ngü —nhanagürü. Rü yexgumatama inachi ga nhaxtüanegu nax nanguxü, rü wüxi ga pechicaxüwa narüto. ²⁴Rü yexgumayane ga ngíma ga yema nge rü iyamax ga wüxi ga wocaxacü ga ingüxü ga ngíchiüwa yexmaxü. Rü iyanhumü ga trígutexe, rü poü ga ngearü puxëruüáxü ta ixü. ²⁵Rü yemawena rü inaxüwemü ga guma äëxgacü rü norü

duüxügü. Rü nümagü rü nachibüe, rü nhuxüchi nawoegu yematama chütaxügu.

.....

Chaú rü nanegüarü yuxchiga

31 ¹Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü Iraéuanecüãxgümaxã nügü nadai, rü ga Iraéuanecüãxgü rü naxchaxwa nibuxmü. Rü namuxüchima ga Iraéuanecüãxgü ga maxpüne ga Yibóagu yuexü. ²Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü Chaúwe rü nanegüwe nangëgü rü tüxü nadai ga nanegü ga Yónataü, rü Abinadábi, rü Maquichúa. ³⁻⁴Rü yemawena ga yema wüwatanüxü rü Chaúmaxã namechinügü, rü poraäcü nanapixëëgü. Rü yemaçax ga Chaú rü norü poxüruüxü nhanagürü: —¡Curü taramaxã choxü imax naxüpa nax choxü yayauxgüxü rü ngüxü choxü yangexëëgüxü, rü choxü yamaxgüxü i nhaa Firitéutanüxügü i tama Tupanaxü cuaxgüxü! —nhanagürü. Notürü nüma ga yema norü poxüruxü rü tama nayamáxchaü, yerü nüxü naxäücüma. Rü yemaçax ga nüma ga Chaú rü norü tara nayaxu rü yemamagugu nügü nanha rü yemaäcü nitoxpetü rü nayu. ⁵Rü yexguma yemaxü nadaxgux ga yema norü poxüruxü, rü nüma rü ta norü taramagugu nügü nanha rü Chaúruxü yemaacü nayu. ⁶Rü yemaäcü yematama ga ngunexügu nayue ga Chaú rü norü poxüruxü rü guma tamaepüx ga nanegü rü muxüma ga norü churaragü.

.....

2 SAMUEL

(2 Chamué)

Dawí rü nüxũ nacuáchiga ga nax
nayuxũ ga Chaú

1 ¹Rü yexguma Chaú yuxguwena, rü nüma ga Dawí rü ñane ga Chicláchicax natáegu ga marü Amaréchitanüxügüxũ nadaixguwena. Rü taxre ga ngunexũ yexma narüxãûx. ²Notürü norü tamaepûx ga ngunexũgu, rü yéma Dawíxütawa nangu ga wüxi ga yatü ga Chaú norü churaragümaxã íyexmaxũwa ne üxũ. Rü norü ngechaũmaxã nügüchirugu nagágü rü waixümümaxã nügü nabuxeru, rü yemaacü ínangu. Rü yexguma Dawíxewewa nanguxgu rü nhaxtüanegu nanangücuchi. ³Rü nüma ga Dawí rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne cuxü? —nhanagürü. Rü nüma ga yema yatü rü nanangãxũga rü nhanagürü: —Iraéuanecüãxgüarü churaragü íngexmagüxũwa chinha —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga Dawí rü nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Taxacü nangupetü? ¡Chamaxã nüxũ ixu! —nhanagürü. Rü nüma ga yema duïxũ nanangãxũga rü nhanagürü: —Ngëma Iraéuanecüãxgüarü churaragü rü

nibuxmü i ngëma nügü ínadaixũwa, rü muxũma ngëxma nayue. Rü ngëxma ta nayu i Chaú rü nane i Yónataũ —nhanagürü.

.....

¹¹Rü nüma ga Dawí rü yema norü duïxũgü rü yexguma yema orexũ naxĩnüegu rü norü ngechaũmaxã nügüchirugu nagágüe. ¹²Rü poraãcü nangechaũgü rü naxauxe naxçax ga Chaú rü nane ga Yónataũ. Rü yexgumarüxũ ta naxçax naxauxe ga yema muxũ ga churaragü ga Iraéuanecüãxgü ga yuexũ. Rü yemaçax tama nachibüe nhuxmata nayáuanemare.

.....

Dawíxũ naxunetagü nax
Yudáanearü ãëxgacü yixĩxũçax

2 ¹Rü yemawena rü nüma ga Dawí rü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —¿Ëxna Yudáanecax tá chatáeguxũ yixĩxũ? —nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana nanangãxũga rü nhanagürü: —Ngũ, name nixĩ i ngëma cuxü —nhanagürü. Rü yexguma ga Dawí rü ínaca rü nhanagürü:

—¿Ngextá tá chaxũxũ? —nhanagürü. Rũ nüma ga Cori ya Tupana nanangãxũga rü nhanagürü: —Ñane ya Ebróũwa —nhanagürü. ²Rü yexguma ga Dawí rü yéma Ebróũwa naxũ ngĩmaxã ga yema taxre ga naxmax ga Ainóãũ ga ñane ga Yerécüãx, rü Abigái ga Cármeçüãx ga yutecü ga Nabáu naxmax ixĩchirexcü. ³Rü yéma nanagagü ta ga norü churaragü natanüxũgũmaxã, rü Ebróũgu nayaxãchiũgü. ⁴Rü yemawena ga Yudáanecüãxgüarü ãëxgacügü rü yéma nangugü, rü Dawíxũ chíxũmaxã nabaerugü rü Yudáanearü ãëxgacüxũ nayangucuchixëëgü.

.....

**Dawí rü guxũma ga
Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacüxũ
ningucuchi**

5 ¹Rü moxũãcüamachigü rü wüxichigü ga Iraéuanecüãxgütücumüarü ãëxgacü rü Ebróũwa naxĩ, rü Dawímaxã narüdexagü rü nhanagürügü: —Toma rü cutanüxũxũchi tixĩgü. ²Rü yexguma Chaú Iraéuanearü ãëxgacü ixĩxgu, rü cuma nixĩ ga aixcumama tomaxã icucúaxũ. Rũ nüma ga Tupana rü nüxũ nixu nax cuma tá quixĩxũ i toxna cudauxũ rü guxũma i Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü tá quixĩxũ —nhanagürügü. ³Rü yemaacü ga yema duũxũgü rü Dawímaxã nidexagü ga Ebróũwa. Rũ nüma ga Dawí rü Cori ya Tupanapexewa yema duũxũgũmaxã inaxüga. Rũ nüma ga yema duũxũgü rü Dawíxũ chíxũmaxã nabaerugü rü yemaacü guxũma ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü nixĩ. ⁴Rü nüma ga Dawí rü nüxũ nayexma ga 30

ga taunecü ga yexguma ãëxgacüxũ yangucuchigu. Rũ 40 ga taunecü nixĩ ga ãëxgacü yixixũ. ⁵Rü Ebróũwa rü 7 ga taunecüarü ngãxũ nixĩ ga Yudáanearü ãëxgacü yixixũ. Rũ yemawena rü nüma ga Dawí rü guxũma ga Iraéuanearü ãëxgacü nixĩ ga 33 ga taunecü ga Yerucharéũwa. ⁶Rü nüma ga ãëxgacü ga Dawí rü norü churaragũmaxã Yerucharéũwa naxĩ nax naxçax íyaxüãchixũçax ga yema Yebuchéutanüxũgü ga yema naanegu ãchiũgüxũ. Rũ nüma ga Yebuchéutanüxũgü rü nagu narüxĩnue nax taxütãma Dawíaxũ natauxchaxũ ga guma ñane nax naxüçuxũ. Rũ yemaçax nhanagürügü nüxũ: —Cuma rü taxütãma nuxã çuxücu erü woo ngẽma ingexetüxũ rü ichixeparaxũ rü ningü nax ínapoxũgüãxũ ya daa ñane nax tama nagu çuxüçuxũçax —nhanagürügü. ⁷Notürü nüma ga Dawí rü norü churaragũmaxã nagu naxĩgũama ga guma maxpũne ga Chiáũ ga yema ñanecüãxarü churaragü nagu ãchiũgüne rü nüxna nayapu. Rũ ngẽmaçax nixĩ i nhuxmax i Dawíarü ñane nhaçü naxugüãxũ. ⁸Rü yexguma Dawí nüxũ ñnügü ga yema Yebuchéutanüxũgü ga nüxũ nax nacugüexũ, rü norü churaragüxũ nhanagürü: —Ngẽma Yebuchéutanüxũgü i chixri tachiga idexagüxũ rü naxchi chaxai. ¡Rü yima ñanearü dexã nagu iyaxũwa pichocu rü penadaix i ngẽma ñanecüãxgü i Yebuchéutanüxũgü i nügütãma ixugüexũ nax yangexetüxũ rü yachixeparaxũ! —nhanagürü. (Rũ ngẽma nixĩ i ne naxũxũ i ngẽma dexa i nhaxũ: “Rü tama chanaxwaxe i ngẽma ingexetüxũ rü

ichixeparaxũ nax chapatagu nachocuxũ”,
 nhaxũ.) ⁹Rũ yemawena ga Dawí rü
 guma maxpũne ga Chiáũwa ngexmane
 ga İanegu nanaxü ga napata nax yéma
 norü churaragümaxã nayexmaxücax. Rũ
 guma İane rü Dawıarü İanegu
 nanaxüéga. Rũ nanaxütapüxgü ga
 guxũwama. Rũ Mıruarü
 dauxũtaechicawa inanaxügü, rü
 İanewaama nanadaxëxë ga nextapüx
 nhüxmata äëxgacüpatawa nangu. ¹⁰Rũ
 nüma ga Dawí rü yexeraäcü niporachigü
 yerü ga Tupana ya guxũétüwa ngëxmacü
 rü nüxũ narüngüxëë. ¹¹Rũ yemacax ga
 İráũ ga İane ga Tıruarü äëxgacü ixıcı rü
 Dawıxütawa nanamugü ga nhuxre ga
 norü ngüxëeruügü nax Dawımaxã
 yanadexagüxücax. Rũ nhüxüchi yéma
 nanamugü ta ga yatügü ga nüxũ icuáxũ
 ga nutaarü mexëëcüwagü rü corapınagü.
 Rũ yema duüxügü rü yéma nanana ga
 mürapewagü ga ocayıwanaxcax nax
 yemamaxã naxügüäxücax ga guma
 Dawıpata.

.....

**Tupana nüxũ nıxu nax Dawıxũ tá
 nangüxëëxũ**

7 ¹Rũ yexguma nüma ga äëxgacü ga
 Dawı nawa üxgu ga guma İpata ya
 äëxgacıarü ixıxũne, rü Cori ya Tupana
 nanangüxmüxëë namaxã ga guxũma ga
 norü uanügü ga İraéuanena
 ngaicamagüxũ. ²Rũ nüma ga Dawı rü
 guma Tupanaarü orearü uruxũ ga
 Natáũxũ nhanagürü: —İDücax i chama
 rü wüxi ya mexechine ya İpata ya
 ocayıwanaxcax ixınegu chape! Notürü
 ngëma baú i Tupanaarü mugü nawa
 ngëxmagüxũ rü wüxi ya İpata ya

naxchirunaxcaxwa nangexma
 —nhanagürü. ³Rũ nüma ga Natáũ rü
 nhanagürü: —İËcü naxü i ngëma nagu
 curüxınüxũ! Erü Cori ya Tupana rü
 İnamemare nax cuxũ nangüxëëxũ
 —nhanagürü. ⁴Notürü yema chütaxũgu
 ga Tupana rü Natáũxũ nhanagürü:
⁵—İChorü duü ya Dawımaxã idexa rü
 namaxã nüxũ ixu i chama i Cori ya
 Tupana nax chıxıxũ rü nhacharügü:
 “Taxütãma nüma nıxı i chaüxcax
 naxüäxũ ya yıma İpata ya nawa tá
 changexmane! ⁶Rũ yexguma noxritama
 Eyıtuaneva İchanangüxüxëxgu ga
 İraéutanüxügü, rü yexgumacırüwa rü
 taguma wüxi ga İpata ga
 mürapewanaxcaxtüüwa chayexma,
 notürü İpata ga naxchirunaxcaxtüüwa
 nıxı ga chayexmaxũ. ⁷Rũ gucüma ga
 gumá tauncügü ga nagu
 İraéutanüxügümaxã ichıxücü, rü taguma
 nüxna chaca ga wüxi ga norü äëxgacü
 nax chaüxcax wüxi ga İpata ga
 ocayıwanaxcax naxüxũ woo chama nax
 chayangucuchıxëxë ga yema äëxgacügü
 nax İraéutanüxügümaxã inacuáxücax.
⁸Rũ ngëmacax İnamaxã nüxũ ixu ya
 chorü duü ya Dawı rü chama ya Cori ya
 Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü, rü
 nhacharügü nüxũ! ‘Yexguma
 carnérugıarü daruxũ quıxıxgu rü yéa
 naanewa nüxna cudaxgu, rü chama cuxũ
 chayaxu nax nhaa chorü duüxügü i
 İraéutanüxügıarü äëxgacü nax
 quıxıxücax. ⁹Rũ cuxũ İchıxümücü ga
 ngextá İcuxüxüwa, rü cuxũ nüxũ
 charüporamaexëxë ga guxũma ga curü
 uanügü ga cumaxã nügü daıxũ. Rũ cuxũ
 chatachıgaxëxë nax wüxi ya äëxgacü ya
 aıxcuma tacü quıxıxũ i nhama i naanewa.

¹⁰⁻¹¹Rü nhÿxmachi wüxi ga naane marü nüxna chaxã ga yema chorü duũxũgü i Iraéutanüxũgü. Rü yéma chanangugüxêxê nax noxrü yixĩxũcax ga yema naane. Rü woo norü uanügü nagu nidauxcüraxũgü, rü nanachixewegü ga yexguma Yuchuéwena nüxü chaxunetagu ga ãëxgacügü ga guxchaxüarü mexêëruũgü, notürü i nhÿxmax rü cuxmëxwa chanangexmaxêxê i ngêma Iraéuanecüãxgü nax namaxã icucuáxũcax rü taxúema nagu idauxcüraxũxũcax rü taxúema nachixewexũcax. Rü marü nataxutáma i curü uanügü i cuxü rüporamaexü, rü ngêma cutaxagü tá nixĩ i ngêma chorü duũxũgüimaxã icuaxgüxü. ¹²Erü ngëxguma cuma tá cuyuxgu, rü wüxi ya cune tá chanamu nax Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü yixĩxũcax. Rü ngêma ãëxgacü rü tá naporã erü chama tátama chanaporaxêxê. ¹³Rü nüma tá nixĩ i wüxi ya chapata naxüxü. Rü chama rü guxügutáma nüxü charüngüxêë nax duũxũgüimaxã inacuáxũcax. ¹⁴Chama rü tá nanatü chixĩ rü nüma rü tá chaune nixĩ. Rü ngëxguma nüma chixexü naxüxgu, rü chama rü tá to i nachixüanecüãxgüxü chamu nax napoxcugüaxũcax. ¹⁵Notürü tagutáma nüxü charüchau nax nüxü changechaüxü, rü tagutáma nüxü chaxo yema Chaüxü chaxoxürüxü rü yemacax nachicüxü cuxü chimucuchi i cuma i Dawí? —nhanagürü ga Tupana.

.....

Dawí rü Mepibochéxü narüngüxêë

9 ¹Rü wüxi ga ngunexügu ga Dawí rü ínaca rü nhanagürü: —¿Rü tayíxemaxü ya wüxíe ya Chaútanüxü i

nhÿxmax rü ta ngextá maxüxê? Erü ngëxguma tayíxemagu rü Yónataüéagau tükü charüngüxêëchaü —nhanagürü. ²Rü yexguma Dawí nüxü cuaxgu ga nax nayexmaxü ga wüxi ga yatü ga Chíbagu ãëgacü ga Chaúarü duũxü ixícü, rü nüma ga Dawí rü naxcax nangema nax naxütawa naxüxũcax. Rü yexguma Chíba Dawíxütawa üxgu, rü nüma ga ãëxgacü rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Cuma nixĩ i Chíba quixixü? —nhanagürü. Rü nüma nanangãxüga rü nhanagürü: —Ngü, Pa Chorü ãëxgacüx —nhanagürü. ³Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Tangexmaxü ya maxüxê ya Chaútanüxüwa íyaxüxe? Rü ngëxguma tangexmagu, rü Tupanaéagau chayangüxêëchaü i ngêma nagu charüxinüxü nax ngêmaäcü nüxü chanawéxũcax nax choxü nangechaütümüxüxü —nhanagürü. Rü nüma ga Chíba rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Nangexma nixĩ ya wüxi ya Yónataü nane ya norü guxüneparawa chixecü —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü: —¿Ngextá inangexmaxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Chíba nanangãxüga rü nhanagürü: —Lodebáwa nixĩ i nangexmaxü i Maquí ya Amiéu nanepatawa —nhanagürü. ⁵Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü ga Dawí rü nanamu ga yema ínayexmaxüwa nax yagagüaxũcax. ⁶Rü yexguma Dawíxütawa nanguxgu ga nüma ga Mepiboché ga Yónataü nane ga Chaútaxa ixícü, rü napexegu nanangücuchi ga nüxü nax namoxëxũcax. Rü nüma ga Dawí rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ëxna

cuma quixixũ, Pa Mepibochéx?
 —nhanagürü. Rü nüma nanangãxũga rü
 nhanagürü: —Cuxmexwa changexma Pa
 ãËxgacüx —nhanagürü. ⁷Rü nüma ga
 Dawí rü nhanagürü nüxũ:
 —¡Taxucaxma cumuũ! Erü chama rü
 meatáma cumaxã ichacuax cunatu ga
 Yónataüégagu. Rü tá chanamu nax cuxũ
 natáeguxëëgiaxũcax i guxũma i ngëma
 naane ga curü oxí ga Chaúarü ixixũ. Rü
 guxũgutáma chorü mecha i chama
 íchachibüxüwa tá cuchibü —nhanagürü.
⁸Notürü nüma ga Mepiboché rü
 ãËxgacüpexegu nanangücuchi rü
 nhanagürü nüxũ: —¡Tüxcüũ chagu
 curüxínü i chama i curü duũxũ chixixũ,
 Pa ãËxgacüx, ega ngëxguma taxuwama
 cuxũ chamexgu? —nhanagürü.

.....

¹³Rü yemawena ga nüma ga
 Mepiboché ga guxũneparawa chixecü rü
 Yerucharéügu naxächüũ, yerü guxũguma
 ãËxgacüarü mechawa nachibü.

.....

Dawí rü Bachichéba

11 ¹Rü guma tauemacügu ga
 yexguma taunecüwa
 nanguxchaũgu, rü yexguma nixí ga
 ãËxgacügü ga ínachoxũxũ ga daiwa nax
 naxixũcax. Rü nüma ga Dawí rü norü
 churaragüarü ãËxgacü ga Yoábexũ
 namu nax yema norü churaragümaxã
 nadaiaxũcax ga Amóütanüxũgü. Rü
 guma Amóütanüxũgüarü íane ga
 Rabáxũ ínachoeguächí. Notürü nüma ga
 Dawí rü Yerucharéügu narüxãũx. ²Rü
 wüxi ga yáuanecü ga yexguma
 tocuchiguwena ngüwa ínadaxgu ga
 Dawí, rü guma napataarü doétixũgu

naxínagü rü yexma ínixũächixũ. Rü
 yexguma guma íaneétü ínadawenügu,
 rü ngixũ nadau ga wüxi ga nge ga
 mexechicü ga yéma aiyacü. ³⁻⁴Rü yema
 nge rü ngígü imexëë, yerü yexwaca
 ngíxcax nitaane ga ngürü
 daxawexünewa. Rü nüma ga Dawí rü
 norü duũxũxũ namu nax ínacaxũcax
 nax texe yixixũ ga yema nge. Rü
 namaxã nüxũ nixugüe ga Bachichéba ga
 Eriáüacü ga Uría ga Etétanüxũ naxmãx
 nax yixixũ. Rü yexguma ga Dawí rü
 nhuxre ga norü duũxũgüxũ namu nax
 ngíxcax yacaxgüxũcax nax naxütawa
 naxxũcax. Rü yexguma yéma
 naxütawa nanguxgu, rü nüma rü
 ngímaxã namaxũ. Rü yemawena ga
 ngíma rü ngípatacax itáegu. ⁵Rü ngíma
 ga yema nge rü nüxũ íxãxacü, rü
 yemacax Dawíxũ nüxũ icuaxëë. ⁶Rü
 yexguma ga Dawí rü wüxi ga poperagu
 Yoábexütawa nanamu ga ore ga nhaxü:
 —¡Nua chauxütawa namu ya yimá
 Etétanüxũ ya Uría! —nhaxũ. Rü
 yemaacü nanaxü ga Yoábe. ⁷Rü
 yexguma Uría Dawíxütawa nguxgu, rü
 nüma ga Dawí rü nüxna naca nax
 nhuxãcü nüxü naxüpetixũ ga Yoábe rü
 yema norü churaragü, rü nhuxãcü
 iyaxũxũ ga yema nügü ínadaixüwa. ⁸Rü
 yemawena ga Dawí rü nhanagürü:
 —¡Ëcü, cuchüüwa naxü rü ngëxma
 yarüngü! —nhanagürü. Rü yexguma
 Dawíxütawa ínaxüxüxgu ga Uría, rü
 nüma ga Dawí rü Uríapatawa nanamu
 ga wüxi ga ðna ga mexũ norü ãmarexũ.
⁹Notürü nüma ga Uría rü tama
 nachüüwa naxü. Rü ãËxgacüpataarü
 íãxũtagu nape naxütagu ga yema
 churaragü ga yéma dauxütaegüxũ. ¹⁰Rü

yexguma Dawí nüxü cuxgu ga Uría rü tama nachüüwa nax naxüxü, rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü cuxü nangupetu? ¿Tüxcüü tama cuchüügu cuyape woo nax nhuxre i ngunexü ngextámare nax cungexmaxü? —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Uría nanangäxüga rü nhanagürü: —Ngéma baú i Tupanaarü mugüchixü rü Iraéuanecüãxgiarü churaragü rü Yudáanearü churaragü rü düxenügütüügmare napegü. Rü ngëxgumarüxü ta ya Yoábe ya chorü äëxgacü, rü ngéma äëxgacügü i cutüüwa ügüxü rü düxétüanegumare napegü. ¿Rü nhuxäcü i chama rü chiarü chauxchiügu chaxücuxü, rü chachibüxü, rü chaxaxexü, rü chauxmaxüta chi chapexü? Rü Tupanaégagu cumaxä nüxü chixu rü tagutáma ngéma chaxü —nhanagürü. ¹²Notürü nüma ga Dawí rü nanamu ga yexmatama nax naxáüxüçax rü nhanagürü: —¡Nuxmatama rüxäüx i nhuxmax rü chanaxwaxe i moxü nax cutáegexü! —nhanagürü. Rü yemaacü ga Uría rü moxüäcü rü ta Yerucharéügu narüxäüx. ¹³Rü nüma ga Dawí rü nüxna naxu nax namaxä nachibüxüçax rü namaxä nax naxaxexüçax, rü nanangäxëxë. Rü yexguma marü nachütagu ga Uría, rü ínaxüxü rü yema churaragü ga ídauxütaegüxütanügu nayape, notürü tama nachüüwa naxü. ¹⁴Rü moxüäcü paçmama ga Dawí rü Yoábecax popera naxümatü rü Uríamaxä yéma nanamu. ¹⁵Rü yema poperawa rü nhanagürü: “¡Ngéma napexegu ägüxü i curü churaragümaxä yamu ya Uría i ngextá ngéma tórü uanügiarü churaragü

íruporamaegüxüwa nax naxüxüçax! ¡Rü nhuxüchi nüxica ngéma penatáx nax ngémaäcü yapixëëgüaxüçax rü ngëxma nayuxüçax!” nhanagürü ga norü poperawa. ¹⁶Rü yemaçax ga Yoábe ga yexguma guma íanexü ínachoeguächigu ga nügü nax nadaixüçax, rü Uríaxü namu nax ngextá norü uanügiarü churaragü íruporamaexüwa yaxüüchixüçax. ¹⁷Rü yexguma iyayixgu ga yema norü uanügi nax Yoábearü churaragümaxä nügü nadaixüçax rü ínapoxügüäxüçax ga guma norü íane, rü yexma nayue ga nhuxre ga Dawíarü churaragüeru. Rü yematanüwa nayexma ga Uría. ¹⁸Rü nüma ga Yoábe rü Dawíxütawa nanamu ga popera ga nawa nüxü yaxuxü nax nhuxäcü ínganguxuchixü ga yema nügü ínadaixüwa. ¹⁹Rü nanaxucyxë ga yema duüxü ga orearü ngeruxü, rü nhanagürü: —Ngëxguma quigüegagu nax äëxgacümaxä nüxü quixuxü i nachiga nax nhuxäcü ínganguxuchixü nax yigü namaxä idaixü i tórü uanügi, ²⁰rü ngürüächü nüma ya äëxgacü rü tá nanu rü cuxna tá naca rü nhanagürü tá: “¿Tüxcüü nüxna pengaicamaxüchi ya yima íane? ¿Tama ëxna nüxü pecuax i norü poxeguruüétüwa nax pexü ínamuxüchigüxü namaxä ya nutagü i ngéma tórü uanügi? ²¹ ¿Tama ëxna nüxna pecuaxächüxü ga yema nge ga Tébecüax ga äëxgacü ga Abimeréchi ga Yerubaá nanexü ímáxcü ga yexguma wüxi ga nuta ga caexü naétü nanhaxgu? Rü ngëmacax ¿tüxcüü nüxna pengaicamaxüchi ya yima íanearü poxeguxü?” nhaäcü tá cuxna naca. Rü ngëxguma i cuma rü tá cunangäxüga rü

nhacurügü tá: “Ngëxma ta nixĩ i nayuxĩ ya Uría ya Etéutanüxĩ ixícü, Pa Chorü Ǣxgacüx”, nhacurügü tá —nhanagürü ga Yoábe. ²²Rü yema orearü ngeruxĩ rü yéma Dawíxütawa naxü. Rü yexguma yéma nanguxgu rü Dawímaxã nüxü nixu ga guxüma ga yema ore ga Yoábe namaxã nüxü ixuxü. Rü nüma ga Dawí rü Yoábemaxã nanu, rü yema orearü ngeruüxü nhanagürü: —¿Tüxcüü nüxna pengaicamaxüchi ya yima ñane? ¿Rü tama ëxna nüxü pecuax i norü poxeguruüétüwa nax pexü ínamuxüchigüxü namaxã ya nutagü i ngëma tórü uanügü? ¿Tama ëxna nüxna pecuaxächieüxü ga yema nge ga Tébecüax ga Abimeréchi ga Yerubaá nanexü imaxcü ga yexguma wüxi ga nuta ga caexü naétü nanhaxgu? Rü ngëmacax ¿tüxcüü nüxna pengaicamaxüchi ya yima ñanearü poxeguxü? —nhanagürü. ²³Rü nüma ga yema orearü ngeruxü rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Nüma ga yema tórü uanügüarü churaragü rü inayayi, rü tomaxã nügü nadai. Notürü ga toma rü nügü ítayabuxmüxëxë rü nhuxmata ñaneçax ixücuxüwa nangugü. ²⁴Rü yexgumayane ga yema tórü uanügü rü ñanearü poxeguxüarü dauxüwa würamaxã curü churaragüxü nadai, Pa Chorü Ǣxgacüx. Rü ngëxma nayue i nhuxre i churaragüeru rü ngëmatanügu nayu ya Uría ya Etéutanüxü ixícü —nhanagürü. ²⁵Rü yexguma ga Dawí rü yema orearü ngeruüxü nangãxüga, rü nhanagürü: —¡Yoábemaxã nüxü ixu rü taxuçaxma naxçax naxoegaãxë i ngëma, erü woetama ngëmaäcü nangupetü i daiwa! ¡Rü namaxã nüxü ixu nax yexera

pora naxüxüçax nax nadaiäcüxüçax ya yima ñane, nhacurügü tá nüxü! Rü cuma rü name nixĩ i yexeraäcü pora Yoábena cuxã —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma nüxü nacuçaxgu ga Uría naxmax ga marü nax nayuxü ga guma ngíte rü inaxaure. ²⁷Notürü yexguma marü nangupetüxgu ga nax naxaurexü, rü nüma ga Dawí rü nachiüwa ngüxcax nangema, rü naxmaxü ngüxü nixixëxë, rü nüxü ixãxacü. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü tama namaxã nataãxë ga yema Dawí üxü.

Natáu rü Dawíxü naxoregü

12 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü orearü uruxü ga Natáüxü namu ga Dawíxütawa nax naxüxüçax. Rü yexguma Natáu Dawíxütawa nguxgu, rü nhanagürü nüxü: —Wüxi ga ñanewa nayexma ga taxre ga yatü. Wüxi rü namuarü yemaxüäxüchi rü yema to rü nangearü yemaxüax. ²Rü yema muarü yemaxüaxü rü muxüma ga carnérugü rü wocagü nüxü nayexma. ³Notürü ga yema ngearü yemaxüaxü rü wüxitama ga carnéruacü nüxü tayexma ga tümacax nataxexe. Rü nümatama tüxü nayaxëxë ga guxema carnéruacü, rü naxütawa rü nanegüxütawa taya. Rü yematama ñna ga tümaarü yora ngóxü tangõx rü naxpáxüwatama taxaxe, rü nügüxüta tüxü napexëxë. Rü nüma ga guma yatü tüxü nangechaü nhama naxacüxü nangechaüxürüxü. ⁴Rü wüxi ga ngunexü rü yema muarü yemaxüaxüxütagu nanaxüane ga wüxi ga duüxü ga toxnamana ne üxü. Notürü nüma ga yema duüxü ga muarü yemaxüaxü rü tama norü carnéruta

rüexna norü wocata nimáxchaũ nax yemaacü naxçax nax naxüwemüxüçax ga yema naxütágu naxüanexü. Rü guxema ngearü diëruáxearü carnéru niyaxu, rü yema yéma nguxüçax tüxü naxü —nhanagürü. ⁵Rü yexguma yemaxü naxínügu ga Dawí, rü yema yatümaxã poraacü nanu, rü Natáüxü nhanagürü: —Tupanaégagu cumaxã nüxü chixu rü texé ya ngëma úxe rü name nixí i tüxü nax imáxü. ⁶Rü 4 expüxcüna tá tüxü naxütanü ya yíxema carnéruacü, erü tama nüxü tangechaütümüxüäcúma nanaxü i ngëma —nhanagürü. ⁷Rü yexguma ga Natáu rü nhanagürü: —Cuma nixí i ngëma yatü quixíxü. Rü nhaa nixí i norü ore i Cori ya Iraéuanecüãxgüarü Tupana cumaxã nüxü ixuxü. Chama cuxü chayaxu nax Iraéuanecüãxgüarü äëxgacü nax quixíxü, rü Chaúmexëwa cuxü íchapoü. ⁸Rü napata cuxna chaxã, rü cuxmëxwa tüxü changëmagüxëxë ga naxmãxgü, rü guxüma i Iraéuane rü Yudáane rü cuxna chaxã. Rü ngëxguma chi cuxçax nanoxregu i ngëma, rü chi muxüma i togü i ngëmaxüğü chi cuxna chaxã. ⁹Rü tüxcüü tama naga cuxínü i chorü ore, rü cunaxü i ngëma tama chauãëwa mexü? Rü cuma rü Amóütanüxüğüarü taramaxã cuyamãx ya Uría ya Etéutanüxü rü naxmãxçax cungix. ¹⁰Rü ngëma nax choxü cuxoxü, rü ngëmacax Uría ya Etéutanüxü naxmãx tüxü cuyapu rü cuxmãxü tüxü quixíxëxë. Rü ngëmagagu rü guxügutáma äücümaxüwa cungexma. ¹¹Rü chama i Cori ya Tupana rü cumaxã nüxü chixu rü chama rü tá chanaxü nax cutanüxü tátama yixíxü i guxchaxü

cumaxã üxü. Rü cupëxewa tátama tüxü chade ya cuxmãxgü rü ngëma cutanüxüna tá tüxü chamugü, rü guxãpëxewa tá tümamaxã namaxë. ¹²Cuma rü cúacü cunaxü i ngëma chixexü, notürü i chama rü guxüma i Iraéuanecüãxgüpëxewa tá chanaxü i ngëma cumaxã nüxü chixuxü nax guxãma nüxü dauxüçax —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Dawí rü Natáüxü nangãxüga rü nhanagürü: —Tupanamaxã chixexü chaxü —nhanagürü. Rü nüma ga Natáu nanangãxüga rü nhanagürü: —Ngemáacü, notürü Tupana rü cuxü nangechaü, rü taxütáma ngëma chixexügagu cuyu. ¹⁴Notürü ngëma chixexü icuxüxügagu rü Tupanaarü uanügüaxü cunatauxchaxëxë nax Tupanaxü naxoexü rü namaxã naguxchigaxüxü. Rü ngëmacax ya yimã cune ya ngëxwacax íxracü rü tá nayu —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma Natáu nachüüçax táeguxgux rü nüma ga Cori ya Tupana rü poraacü nayadaxawëxë ga yema buxü ga Uría naxmãxwaüxü. ¹⁶Rü nüma ga Dawí rü Tupanana naca naxçax ga yema buxü, rü naxaure rü nhaxtüanëgumare naca rü yexma nüxü nangupetü ga nhuxre ga chütaxü. ¹⁷Rü yema äëxgacüğü ga norü ngüxëëruüğü ga yéma naxütawa yëmagüxü, rü nüxü nacaxüğü nax inachixüçax ga nhaxtüanëwa. Notürü ga nüma ga Dawí rü tama inachixchaü rü tama natanüwa nachibüchaü. ¹⁸Rü 7 ga ngunexü ngupetüxguwena rü tayu ga guxema buxe. Rü nümagü ga yema Dawíarü ngüxëëruüğü rü namuë ga namaxã nüxü nax yaxüğüexü, yerü nhaxügu

narüxînüe: “Rü yexguma tamaxyane ga guxema buxe rü nüma ga ãëxgacü rü tama taga naxînüchaũ rü tama nachibüchaũ. Rü ngëmacax i nhuxmax nax tayuxũ rü nhuxácü tá namaxã nüxũ tixu, erü tama nüxũ tacuax nax taxacü tá nügümaxã naxüxũ”, nhaxũgu narüxînüe. ¹⁹Notürü nüma ga Dawí rü nüxũ nadau ga yema norü ngüxëëruüğü rü bexma nügümaxã nax yadexagüxũ, rü yemawa nüxũ nacuax ga guxema buxe rü marü nax tayuxũ. Rü yemacax nüxna naca rü nhanagürü: —¿Marü tayu ya yíxema buxe? —nhanagürü. Rü nüma ga yema norü ngüxëëruüğü rü nanangãxüggü rü nhanagürüğü: —Ngü, marü tayu —nhanagürüğü. ²⁰Rü yexguma ga Dawí rü inachi ga nhaxtüanewa, rü naxaiya rü nügü napumára rü ínacuxuchi rü to ga naxchirugu nicux. Rü Tupanapatawa naxü rü yexma naxücu rü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxũ. Rü yemawena rü nachiüçax natáegu rü ònacax ínaca rü nachibü. ²¹Rü yexguma ga yema norü ngüxëëruüğü rü Dawína nacagü rü nhanagürüğü: —¿Notürü taxacüçax ngëmaácü cunaxü Pa Æëxgacüx? Rü yexguma tamaxüxgu ga guxema buxe, Pa Æëxgacüx, rü cuxaure rü tümacax cuxaxu. Notürü i nhuxmax marü nax tayuxũ ya buxe, Pa Æëxgacüx, rü icuchi rü cuchibü —nhanagürüğü. ²²Rü Dawí nanangãxüga rü nhanagürü: —Yexguma tamaxüxgu ga guxema buxe rü chaxaure rü chaxaxu yerü nagu charüxînü chi ga Cori ya Tupanaaxü nax changechaütümüxüxü rü tüxü namaxëëxü ga guxema buxe. ²³Notürü i nhuxmax nax marü tayuxũ ¿rü

taxacüçax ichaxaurexü ega taxucürüwa wena tüxü chamaxëëgu? Chama rü tá tümaxütawa chaxü, notürü i tüma rü taxuacüma çaxüçax tatáegu —nhanagürü.

Charumáuarü buxchiga

²⁴Rü yemawena ga Dawí rü naxmax ga Bachichébaixü nayataãxëxëxë. Rü ngüxüta nanaxüane rü ngümaxã namaxü, rü nüxü ixäxácü. Rü nüma ga Dawí rü Charumáugu nanaxüéga.

.....

Abicharáü rü nanatü ga Dawíxü inataxüchichaũ

15 ¹Rü wüxi ga ngunexü rü nüma ga Dawí nane ga Abicharáü rü naxçax nataxe ga wüxi ga nawexü ga mexechine ga cowarugü itüxüne. Rü naxçax nadau ga 50 ga norü churaragü. ²⁻³Rü paçmama ínarüdaüxüxü rü namacüwagu nayachiixü ga duüxüğü íanecax íhocuxüwa. Rü guxãma ga guxema ãëxgacüxü dauxchaüğüxe nax tümaarü guxchaxü tayamexëëgüxüçax, rü nüma ga Abicharáü rü tümacax naca rü nhuxüchi tüxna naca ga ngexnerüxüne ga íanewa nax ne taxüxü. Rü guxema tügü ixuxe nax wüxi ga Iraéuanecüãxgütücumüwa nax taxüxü, rü nüma ga Abicharáü rü nhanagürü tüxü: —Rü aixcuma nixü i ngëma nüxü quixuxü, notürü nataxuma i ãëxgacüarü ngüxëëruüğü i cuxü rüngüxëëxü —nhanagürü. ⁴Rü nhanagürü ta: —Chierü nhaa nachixüanewa ãëxgacü i guxchaxüarü mexëëruxü chixüxgu nax ngëmaácü guxãma chauxütawa naxüxüçax ya yíxema guxchaxüğü tüxü

ngêxmaxe nax tûxû chanamexêêxûcax —nhanagürü. ⁵Rü yexguma texé napexegu yacaxápûxügu, rü nüma ga Abicharáû rü tama nanaxwaxe ga yemaacü nüxû nax tarümoxêgüxû, rü tümamexêgu nayayauxâchi rü tûxû nachúxu. ⁶Rü yemaacü ga nüma ga Abicharáû rü tümamaxâ nügü namecümamaxê ga guxâma ga Iraéuanecüâxgü ga âêxgacüxütawa üxchaüxe nax namexêêxûcax ga tümaarü guxchaxügü. Rü yemaacü nixî ga nügüna tûxû yapuexêxü ga guxema Iraéuanecüâxgü. ⁷Rü yexguma 4 ga taunecü ngupetüxgu, rü nüma ga Abicharáû rü nanatü ga âêxgacüxü nhanagürü: —Cuxna chaca, Pa Äêxgacüx çrü marü curü me yixîxü nax Ebróüwa chaxüxü nax chayanguxêêxûcax ga yema uneta ga Cori ya Tupanamaxâ nüxü chixuxü? ⁸Rü yexguma Chíríaanegu chaxâchiügu ga Yechúarü íanewa, rü chama nax curü duüxü chixîxü, rü yéma Cori ya Tupanamaxâ nüxü chixu rü ngêxguma chi nüma choxü natauxchaxêêägu ga Yerucharéücax nax chatáeguxü rü chi nüxü chayarücuaxüxü namaxâ i wüxi i chorü âmare i naxçax chiguxü —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga âêxgacü rü nanangâxüga rü nhanagürü: —¡Marü name rü mea ngêma naxü! —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Abicharáû rü Ebróüwa naxü. ¹⁰Rü yexguma Ebróüwa nayexmayane ga Abicharáû rü nhuxre ga norü duüxügüxü namu nax guxü ga Iraéuanecüâxgütücumüwa naxîxûcax rü nüxü nax yanaxugüxûcax ga norü ore ga nhaxü: “Rü ngêxguma nüxü pexînüegu i

cornétaga, rü ngêmawa tá nüxü pecuax nax Ebróüwa yangucuchixü ya Abicharáû nax Iraéuanecüâxgüarü âêxgacü yixîxûcax”, nhaxü. ¹¹Rü nhuxmachi ga nüma ga Abicharáû rü nüxna naxu ga 200 ga yatügü ga Yerucharéücüâx ga mexügu rüxînüexü. Rü nawe narüxî notürü tama nüxü nacuaxgü ga taxacü nax yixîxü ga yema norü ínú. ¹²Rü yexgumarüxü ta ga nüma ga Abicharáû rü naxçax nangema ga wüxi ga Dawíarü ucuxêruxü ga Aitópegu âégacü ga norü íane ga Yirúgu âchiücü. Rü namaxâ nüxü nixu nax naxümücüaxücax ga yexguma Tupanacax naxüna nadaixgu rü ínaguâxgu. Rü yemaacü ga yema Abicharáüarü ínúwaama ügüxü ga yatügü rü nimuetanü ga yema nawe rüxîxü.

Dawí rü Yerucharéüwa ninha

¹³Rü wüxi ga duüxü rü Dawímaxâ nüxü nayarüxu rü ga Iraéuanecüâxgü rü Abicharáüwe nax naxîxü. ¹⁴Rü yexguma nüma ga Dawí rü nanamu ga guxüma ga norü churaragüeru ga namaxâ Yerucharéüwa yexmagüxü, rü nhanagürü: —¡Ngîxâ nhuxmatama tibuxmü! Erü yixcama rü taxucürüwatâma Abicharáüchaxwa tibuxmü. ¡Ngîxâ, rü peporaâêgü! Erü ngürüâchi tá tûxü nayangau rü chixexü tá tamaxâ naxü, rü norü taramaxâ tá tûxü nadai ya guxâma ya íanecüâx —nhanagürü.

.....

³¹Rü yexguma Dawímaxâ nüxü yaxugüegu ga Aitópe rü Abicharáüarü ínúwaama üxü, rü nüma ga Dawí rü

Cori ya Tupanana naca ga nax natoóxēxēxūcax ga yema Aitópe nagu rúxínúxū.

.....

**Dawíarü churaragü rü
Abicharáúxū nimaxgü**

18 ¹Rü nüma ga Dawí rü norü churaragüxū nixugü. Rü wüxichigü ga 1000 ga churaragücax rü nüxū naxuneta ga norü comaúdáúte. Rü wüxichigü ga 1000 wa rü 100 gu inananu. Rü wüxichigü ga 100 cax rü nüxū naxuneta ga norü capitáú. ²Rü yemawena rü tamaepüxtücumügu nayayauxye ga norü churaragü. Rü wüxítücumümaxá inacuax ga Yoábe. Rü totücumümaxá inacuax ga Abichái ga Cheriá nane ga Yoábeenexé ixíci. Rü yema totücumümaxá inacuax ga Itái ga Getéu ixíci. Rü nhuxúchi ga nüma ga Dawí rü guxúma ga yema norü churaragüxū nhanagürü: —Chama rü tá ta pexū íchixümücü i daiwa —nhanagürü. ³Notürü ga nümagü rü nanangäxügagü rü nhanagürügü: —Taxuacüma ngémaäcü cunaxü, Pa Äëxgacüx, erü ngéma torü uanügücax rü nüétama ega woo naxchaxwa tibuxmüxgu rüexna ngäxū i tatanüxü yuegu, erü ngéma nüma nanaxwaxegüxū nixí nax cuxü yamaxgüxü. Rü ngémacax, Pa Äëxgacüx, rü cuma rü 10,000 i toma i curü churaragüarü yexera toxú cume. Rü ngémacax narümemaie i nuxátama íanegu curüxäúx nax ngémaäcü to i churaragü toxütawa cumugüxücax —nhanagürügü. ⁴Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü rü nanangäxüga rü

nhanagürü: —Tá chanaxü i ngéma pexcax rümemaexü —nhanagürü. Rü yexgumatama ga nüma ga äëxgacü rü guma íanearü íäxgu ínachicuchi rü nüma ga norü churaragü rü ínachoxütücumü. ⁵Rü nhuxúchi ga nüma ga äëxgacü rü nayaxucüxégü ga Yoábe rü Abichái rü Itái, rü nhanagürü nüxü: —¡Mea namaxá pechopetü ya yimá ngextüxücü ya Abicharáú! —nhanagürü. Rü guxúma ga norü churaragü rü nüxü naxínúe ga yexguma äëxgacü yema nhaxgu nüxü ga yema churaragüarü äëxgacügü nachiga ga gumá Abicharáú. ⁶Rü yemaacü inaxíächi ga yema churaragü nax Iraéuanecüäxgüarü churaragü ga Abicharáúwaama ügüxümaxá nügü nax nadaixücax. Rü Efraíarü naanewa yexmaxü ga naixnecügu nixí ga nügü nadaixü. ⁷Rü yema Dawíwe rüxíxü ga churaragü rü Abicharáúarü churaragüxü narüporamaegü. Rü poräcü nügü nadaí, rü 20,000 ga yatü yexma nayue. ⁸Rü guxüwama nangu ga nügü nax nadaixü ga yema Efraíarü naanewa. Rü woo yema noxri nügü ínadaixügu nayue ga muxúma, notürü yemaarü yexera nixí ga naixnecügu yuexü ga yexguma Dawíarü churaragü nawe ngégügu. ⁹Rü yexguma nügü nadaiyane rü nüma ga Abicharáú ga norü múlagu ixücü, rü ngürüächi yexma Dawíarü churaragümaxá nügü nangau. Rü nüma ga Abicharáú rü norü múlamaxá ninha. Rü wüxi ga carabáyu ga taxüchacüütüüwa namaxá nagopetü, rü yéma niwaxcuchinaxá, rü yéma narütu. Rü yema múla rü nagopetümare. ¹⁰Rü wüxi ga yema Dawíarü duúxü ga nüxü

dauxũ rü Yoábemaxã nüxũ nixu. ¹¹Rü nüma ga Yoábe rü nhanagürü: —¿Taxacü nixĩ? ¿Rü ngëxguma nüxũ cudaxgu rü tũxcüü tama noxtacüma cuyamaçx? Erü ngëxguma chi cuyamaçxu rü chama rü 10 tachinü i diëru chi cuxna chaxã rü wüxi i goyexũ —nhanagürü. ¹²Notürü ga yema churara rü Yoábexũ nangãxũga rü nhanagürü nüxũ: —Woo chi 1000 tachinü i diëru choxna cuxãxgu rü taxũchima chanaxü i ngëma. Erü guxãma i tomax rü nüxũ taxĩnüe ga ãëxgacü ga yexguma cuxũ rü Abicháixũ rü Itáixũ nhaxgu: “¡Rü taxütáma chixexũ namaxã pexü ya Abicharáũ!” , nhaxgu. ¹³Rü ngëxgumachi ãëxgacüechita chayamaçxu ya nane rü nüma ya ãëxgacü rü tá nüxũ nacuaç nax texé yamáxũ, rü cuma rü taxũchima chauétüwa cuchogü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Yoábe rü nhanagürü: —¡Marütama i ngëma dexa i chixemarexũ! —nhanagürü. Rü yexguma nanayaxu ga tamaepüx ga naixmenaxã ga ixãmaguxũ, rü yemamaxã Abicharáũxũ nacanapacütüxũ, yerü carabáyuchacüxüwa nax natuxũ rü tama nayu. ¹⁵Rü yemawena rü 10 ga Yoábearü churagü rü Abicharáũxũ ínachomaeguãchi rü nayamaçgüxüchi.

²⁴Rü yexgumayane rü nüma ga Dawí rü guma ñanearü ñãxwa narüto. Rü nüma ga yema dauxütaeruxũ rü yema ñanearü poxeguxüétügu naxĩnagü nax yéma nadauxütaexüçax. Rü yexguma yexama nadawenügu ga yema dauxütaeruxũ rü nüxũ nadau ga wüxi ga

yatü ga nüxica yéma ne nhaxũ. ²⁵⁻²⁶Rü tagaãcü ãëxgacümaxã nayacaxũ. Rü nüma ga ãëxgacü rü tagaãcü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngëxguma nüxicatama ngëma ne nanhaxgu, rü mexü i ore ngëma ne nange —nhanagürü. Notürü yexguma yema yatü ga yéma ne nhaxũ ingaicagu, rü nüma ga yema dauxütaeruxũ nüxũ nadau ga to ga yatü ga yéma ne nhaxũ. Rü yemaçax yema ñãxaru daruüna tagaãcü nacagü rü nhanagürü: —Yea nixĩ i to i yatü rü ngëma ne nanha —nhanagürü. Rü nüma ga ãëxgacü rü tagaãcü nhanagürü: —Ngëma rü ta mexü i ore ngëma ne nange —nhanagürü. ²⁷Rü yexguma nüma ga yema dauxütaeruxũ rü nhanagürü ta: —Ngëma napexe inhaxũ rü norü nhaãchiwa nüxũ chacuaç nax Chadóchi nane ya Aimáax yixixũ —nhanagürü. Rü nüma ga ãëxgacü rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Nüma rü wüxi ya mecü ya yatü nixĩ, rü mexü i ore nua nange —nhanagürü. ²⁸Rü nüma ga Aimáax rü ãëxgacüçax nixü rü napexegu nayacaxápüxü rü nhaxtüanegu nanangücuchi rü yemaacü nüxũ narümoxë rü nhanagürü: —Name ya Cori ya Tupana, ya curü Tupana, Pa ãëxgacüç, erü marü nanadai ga yema tama cuga ñnüechaũxũ, Pa ãëxgacüç —nhanagürü. ²⁹Rü nüma ga ãëxgacü rü ñnaca, rü nhanagürü: —¿Nhuxãcü nüxũ nangupetüxü ya yimá ngextüxücü ya Abicharáũ? ¿Rü namemarexü yixixü? —nhanagürü. Rü nüma ga Aimáax rü nanangãxũga rü nhanagürü: —Ngëxguma Yoábe choxü muxgu rü ñnixaicha, notürü tama nüxũ chacuaç, Pa ãëxgacüç, nax taxacü ngupetüxü

—nhanagürü. ³⁰Rü nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü nüxü: —¡Inachi rü ngëxma ínachicuchi! —nhanagürü. Rü nüma ga Aimáax rü yexma ínachicuchi. ³¹Rü yexgumatama ínangu ga yema to ga yatü ga Echiopíaanecüãx rü nhanagürü: —Nangexma i wüxi i mexü i ore, Pa ãëxgacüx. Rü nhüxmax ya Cori ya Tupana rü mexü cumaxã naxü, Pa ãëxgacüx, erü cuxü ínapoxü nawa ga yema tama cuga ínüechaüxü, Pa ãëxgacüx —nhanagürü. ³²Rü nüma ga ãëxgacü rü yema Echiopíaanecüãxna naca rü nhanagürü: —¿Rü yimá ngextüxcü ya Abicharáü, rü taxuxüma nüxü üpetüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Echiopíaanecüãx rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Chierü ngëma curü uanügü, Pa ãëxgacüx, rü guxüma i ngëma chixexü cumaxã ügüchaüxü rü yimá ngextüxcürüxü nayuegu —nhanagürü. ³³Rü nüma ga ãëxgacü rü axumaxã aita naxü. Rü dauxü naxí ga yema norü ucapu ga íanearü poxeguxüétüwa yexmaxüwa, rü yéma nayaxaxu. Rü yexma ínaxüüxüácüma nhanagürü: —Pa Chaunex, Pa Abicharáüx. Pa Chaunex, Pa Abicharáüx. Chierü chama cuchicüxü chayuxgu. Pa Chaunex, Pa Abicharáüx, Pa Chaunex —nhanagürü.

**ãëxgacü ga Dawí rü wenaxarü
Yerucharéücax natáegu**

19 ¹⁻²Rü yexguma duüxügü nüxü cuaxgügu ga nüma ga ãëxgacü ga Dawí ga poraãcü nane ga Abicharáü ga yucüçax nax nangechaüxü rü naxçax naxaxuxü rü Yoábemaxã nüxü nayarüxugüe. Rü yemaacü ga yema

ngunexügu ga yema nax norü uanügüxü naporamaegüchiréxü ga daiwa rü ngechaüxü nanacçichi. ³Rü nümatama ga yema churaragü rü bexmamare íanegu nachocu rü ãneãcü inaxí nhama chi daiwa yabuxmüxürüxü. ⁴Rü yexgumayane ga nüma ga ãëxgacü rü nügü yadüxchiweãcüma poraãcü aita naxüxü rü nhanagürü: —Pa Chaunex, Pa Abicharáüx. Pa Chaunex, Pa Abicharáüx, Pa Chaunex —nhanagürü. ⁵Rü yexguma ga Yoábe rü Dawíütawa naxü rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, wüxi i ãne nüxü quingexëxë i ngëma curü churaragü i cuxü ípoxügüxü nax tama peyuexüçax i cuma rü cunegü, rü cuxacügü, rü cuxmaxgü, rü cuxütaxügü. ⁶Rü nhüxmax rü icunawex nax cuxçax rü taxuwama namexü i ngëma cutüüwa ügüxü i ãëxgacügü rü churaragü, erü nüxü cungechaü i ngëma cuxchi aixexü, rü naxchi cuxai i ngëma cuxü ngechaügüxü. Nhüxma nüxü chicuaxächi, Pa ãëxgacüx, rü cuxçax narümemae chi nixí nax Abicharáü maxüxü, rü nüétama chi nixí ga nax tayuexü ga tomax. ⁷¡Rü ínaxüxü rü nataãxëgüxëxë i ngëma curü churaragü! Erü Tupanaégagu cumaxã nüxü chixu rü ngëxguma taxütáma ngëmaãcü cunaxüxgux, rü bai i wüxi tá nuxã cuxütágu narüxãx i nhama i chütaxügu. Ngëma rü tá guxüma ga chixexü ga yema curü ngextüxügu cuxü ngupetüxüarü yexera tá nixí i cuxçax ínguxü —nhanagürü ga Yoábe. ⁸Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü inachi, rü íanearü íãxwa narüto. Rü yexguma duüxügü nüxü cuaxgügu ga guma ãëxgacü rü íanearü íãxwa nax yanatoxü,

rü guxũma ga duũxũgũ rü naxũtawana
naxĩ. Rü yema Iraéuanecũãxgu ga
Abicharáũwe rüxĩxũ rü nibuxmũ rü
nachiũwa naxĩ.

.....

**Nawiyae ga Dawĩ yerũ norũ
uanũgũxũ narũporamae**

22 ¹Rü yexguma Cori ya Tupana
Dawĩxũ rüngũxẽẽgu nax
Chaúmexẽwa rü guxũma ga norũ
uanũgũmexẽwa ínanguxuchixẽẽãxũ, rü
nũma ga Dawĩ rü nhaa wiyaemaxã
Tupanaxũ nicuãxũxũ. ²⁻³Rü nhanagürũ:
“Cumax, Pa Cori rü chorũ poxũruxũ
quixĩxũ, rü chorũ cuxchicaxũ quixĩxũ,
rü chorũ nguxuchixẽeruxũ quixĩxũ, rü
chorũ Tupana quixĩxũ, rü nhama tacũ
ya nutarũxũ ya chorũ poxũruxũ quixĩxũ,
rü chorũ tüpexeruxũ quixĩxũ, rü chorũ
maxẽeruxũ quixĩxũ, rü
maxpũnetapexewa ngẽxmaxũ i chorũ
cuxchicaxũ i nagu changaxixũ quixĩxũ.

Rü cuma nixĩ i chorũ uanũgũmexẽwa
choxũ ícunguxuchixẽẽxũ nax tama
choxũ yamaxgũxũcax. ⁴Rü cuxũwaxi
nixĩ i namexũ, Pa Corix, nax
ticuãxũũgũxũ. Rü ngẽxguma
ãũcũmaxũwa changexmagu rü aita
cuxcax chaxũxgu, rü cuma rü chorũ
uanũgũmexẽwa choxũ ícupoxũ.

.....

³¹Rü ngẽma Tupana nagu rüxĩnũxũ rü
aixcumama iniwex. Rü ngẽma Cori ya
Tupanaarũ uneta rü name nax yaxõxũ.
Rü Tupana rü tüxũ ínapoxũ ya guxãma
ya yíxema nagu yaxõgũxe. ³²¿Rü texẽ
Tupana tixĩ ega tama tórũ Cori ya
Tupana yixĩxgu? ¿Rü taxacürũ to i
tupana nangexma i nũxũ tauxchaxũ nax
tüxũ ínapoxũxũ? ³³Rü nũma ya Tupana
nixĩ ya norũ poramaxã choxũ idũxũxcũ.
Rü yimá nixĩ ya namexẽẽcũ i chorũ
maxũ nax taxuwama nachixexũcax”,
nhanagürũ.

.....

1 REIS

(Nüxíraxüxü i popera i ãëxgacügüchiga)

Nayaxüchi ga Dawí

1 ¹Rü yexguma nayaxgu ga ãëxgacü ga Dawí rü naxchiãüwa nayexmaecha. Guxüguma nüxü nanadeyu, rü woo nhuxre ga düxruümaxã nax yadüxgüãxü rü nüxü nanadeyuama.

.....

Adonía rü ãëxgacüxü nügü ningucuchixëxë

⁵Rü yexgumayane ga Adonía ga Dawí nane ga naxmax ga Aquíchiwaücü rü ãëxgacüwa nügü nanguxëëchaü tümachicüxü ga nanatü. Rü naweüğü ga cowarugü itúchigüne ne nanutaquexe rü churaragü ga gumagu íxü. Rü nanade ga 50 ga churaragü nax norü daruüğü yixügxüçax. ⁶Rü nüma ga nanatü ga ãëxgacü ga Dawí rü taguma nanacuaxi rü bai ga nangaa. Rü wüxi ga yatü ga mechametücü nixí, rü naenexë ga Abicharáüxü rübumaecü nixí. ⁷Rü nüma ga Adonía rü nanatüarü churaragüarü ãëxgacü ga Yoábe ga Chábia nanemaxã nidexa rü chacherdóte ga Abiatámaxã. Rü nümagü rü nüxü nixugüe nax nüxü

tá nangüxëëgüxü nax ãëxgacüxü yangucuchixüçax. ⁸Notürü gumá chacherdóte ga Chadóchi, rü tama Adoníawaama nügü naxúxëxë rü bai ga Benaía ga Yoáda nane, rü bai ga gumá Tupanaarü orearü uruxü ga Natáü, rü bai ga Chimeí ga ãëxgacü ga Dawímüxcüxüchi ixücü, rü bai ga yema Dawíarü churaragü ga nüxü rücuaxmaegüxü rü taxuxüma Adoníawaama nügü naxúgüxëxë. ⁹Rü yema ínaxüyane, rü nüma ga Adonía rü wüxi ga taxüma ga õna naxü ga nuta ga taxüchicü ga Choeréxütawa ga burawe ga Royéarü ngaicamána. Rü tüxü nadai ga carnérugü, rü wocagü rü wocaxacügü ga ingüexe. Rü guxüma ga naeneegüna naxu, rü guxüma ga düxüğü ga Yudátanüxü ga ãëxgacü ga Dawíaxü puracüexüna naxu. ¹⁰Notürü tama nüxna naxu ga guma orearü uruxü ga Natáü, rü bai ga Benaía, rü bai ga yema nanatü ga Dawíarü churaragüerugü rü bai ga naenexë ga Charumáu. ¹¹Rü yexguma ga nüma ga Natáü rü Charumáu naé ga Bachichébamaxã nidexa, rü nhanagürü: —¿Marü nüxü cucuáxü yixíxü nax

Adonía i Aquíchi ngĩne rü ãëxgacüxü nügü nax yangucuchixëëxü tama nüxü nacuaãcuma ya yimá tórü ãëxgacü ya Dawí? ¹²Rü dücax! rü tá cumaxã nüxü chixu i wüxi i ucuxë nax ngëmaãcü tama peyuxüçax i cumax, rü cune ya Charumáu. ¹³ꞤRü ãëxgacü ya Dawíxütawa naxü, rü nhacurügü tá nüxü: “Pa Chorü Corix çtama ëxna i chamaxã icuxunetaxü rü chaune ya Charumáu tá yixixü ya yimá ãëxgacü ixücü i cuchicüxü? çRü nhuxãcü i Adonía rü ãëxgacüxü nügü yaxixëëxü?” nhacurügü tá nüxü! ¹⁴Rü ngëxguma cuma ãëxgacümaxã íquidexayane rü chama rü tá chixücu, rü naétüwa tá chidexa i ngëma curü ore i nüxü quixuxü —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga ngĩma ga Bachichéba rü ãëxgacü ípexügu ixücu. Rü nüma ga ãëxgacü rü marü nayaxüchi ga yexguma, rü Abiaché ga Chunátanüxü rü nüxna idau. ¹⁶Rü ngĩma ga Bachichéba rü ãëxgacüpegegu inangücuchi rü nhuxmata ímachixüwa iyaxúcatü. Rü nüma ga ãëxgacü rü ngĩxna naca rü nhanagürü: —çTaxacü cunaxwaxë i cuxçax chaxüxü? —nhanagürü. ¹⁷Rü ngĩma inangãxü rü ngĩgürügü: —Pa ãëxgacü çTama ëxna Cori ya Tupanaégagu marü chamaxã icuxunetaxü nax chaune ya Charumáu tá yixixü ya yimá ãëxgacü ixücü i cuchicüxü? ¹⁸Notürü i nhuxmax rü tama nüxü cucuaãcuma rü Adonía ãëxgacüxü nügü ningucuchixëë —ngĩgürügü.

.....

²²⁻²³Rü yexguma ãëxgacü ga Dawímaxã íyadexayane ga Bachichéba rü yéma ãëxgacüpatawa nangu ga

Tupanaarü orearü uruxü ga Natáu. Rü yema norü íaxarü daruügu rü Dawímaxã nüxü nayarüxugüe ga yéma nax nanguxü ga guma orearü uruxü. Rü nüma ga Natáu rü Dawíxütawa naxü rü napexegu nanangücuchi nhuxmata ímachixüwa yaxúcatü. ²⁴Rü ãëxgacüna naca rü nhanagürü: —Pa ãëxgacü çëxna cuma yixixü i nüxü cuxunetaxü ya Adonía nax cuchicüxü ãëxgacü yixixü? —nhanagürü.

.....

Dawí nüxü nixu rü Charumáu tá nixi i nachicüxü ãëxgacü ixixü

²⁸Rü nüma ga ãëxgacü ga Dawí rü Bachichébaçax nangema. Rü ngĩma ga Bachichéba rü ãëxgacüpegega ixü, rü yexma iyachi. ²⁹⁻³⁰Rü nüma ga ãëxgacü rü Tupanaégagu ngĩmaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —Yimá Tupana ya guxüma ga guxchaxüwa choxü ínguxuchixëëcügëgu cumaxã nüxü chixu rü nhamatama i ngunexügu rü cune ya Charumáu tá nixi ya ngexwacaxücu ya ãëxgacü. Rü nüma tá nixi i chauchicawa natoxü ga yema üpama Cori ya Iraéuanecüãxgüarü Tupanaégagu cumaxã nüxü chixuxürüxü —nhanagürü. ³¹Rü ngĩma ga Bachichéba rü ãëxgacüpegegu inangücuchi nhuxmata ímachixüwa yaxúcatü, rü tagaãcü ngĩgürügü: —çGuxüguma namaxü ya chorü cori ya ãëxgacü ya Dawí! —ngĩgürügü. ³²⁻³³Rü yemawena ga nüma ga ãëxgacü ga Dawí rü norü duüxügüxü namu nax naxçax yacagüxüçax ga chacherdóte ga Chadóchi rü orearü uruxü ga Natáu rü Benaía ga Yoáda nane. Rü yexguma

ãêxgacüxütawa nangugügu ga yema rü
nüma ga ãêxgacü rü nhanagürü:
—¡Íyaxümicügü i ngêma chorü
ngüxêëruügü i chautüüwa ügüxü, rü
chorü cowarugu penatonagüxêxê ya
chaune ya Charumáu rü burawe ya
Yióüwa penaga! —nhanagürü.

.....

³⁹Rü nüma ga chacherdóte ga
Chadóchi rü Tupanapatawa nanayaxu
ga yema carnéruchatacuxre ga
chíxümaxã äácuxü, rü yema
Charumáuétü nabagü ga ãêxgacü nax
yixíxüçax. Rü yemawena rü
carnéruchatacuxregu nicuegü, rü
guxüma ga duüxügü rü tagaäcü
nhanagürügü: —¡Namaxü ya Æêxgacü
ya Charumáu! —nhanagürügü.

.....

**Nawa iyacuaxgüxü ga mugü ga
Dawí Charumáumaxã nüxü ixuxü**

2 ¹Rü ningaica ga Dawí ga nax
nayuxü, rü yemacax nane ga
Charumáuxü naxucuxê rü nhanagürü:
²—Chama rü guxü i duüxügürüxü tá
pexna chixü i nhama i naanewa. ¡Rü
cugü naporaxêxê rü tauxü icumuüxü!
Rü chanaxwaxe i chauxrüxü mecü ya
ãêxgacü quixíxü. ³¡Rü Cori ya
Tupanaarü mugü rü naga naxínü, rü
norü ngüchaü naxü! ¡Rü yanguxêxê i
guxüma i norü mugü ga Moiché
ümatüxü nax ngêmaäcü mea cuxü
ínanguxuchüçax i guxüma i cuxüxü rü
mea cuxü nangupetüxüçax i ngextá
cuma ícuxüxüwa! ⁴Rü ngêxguma
ngêmaäcü cunaxüxgux rü Tupana rü tá
cuwa nayanguxêxê ga yema uneta ga
chamaxã nüxü yaxuxü ga yexguma

nhaxgu choxü: “Rü ngêxgumachi yimá
cune rü cutaagü rü mea chauga
naxínüegu rü aixcuma çaxçax
namaxêgu rü tama choxna
yaxígachixgu, rü guxügutáma natanüwa
tá nixí i Iraéuanecüãxgüarü ãêxgacü ne
naxüxü, rü tagutáma nataxu nax wüxi i
cutanüxü i Iraéuanecüãxgüarü ãêxgacü
yixíxü” —nhanagürü choxü.

.....

¹⁰Rü nhüxüchi ga Dawí rü nayu, rü
norü oxígüxütagu nayataxgü ga
Yerucharéüwa. ¹¹Rü 40 ga taunecü nixí
ga Iraéuanecüãxgüarü ãêxgacü yixíxü.
Rü 7 ga taunecü nixí ga Ebróüwa
ãêxgacü yixíxü rü 33 ga taunecü
Yerucharéüwa. ¹²Rü Charumáu nixí ga
yexwacaxücü ga ãêxgacü ga nanatü ga
Dawíchicüxü ixícü. Rü yexguma
ãêxgacü yixíxgu ga Charumáu, rü
meama nüxü nangupetü ga
Iraéuanecüãxgü.

.....

**Charumáu rü Tupanaxütawa
naxçax ínaca i cuax**

3 ⁵Rü wüxi ga chütaxügu rü ïane ga
Gabaóüwa rü Cori ya Tupana rü
Charumáuçax nangox ga nanegüwa, rü
nhanagürü nüxü: —¡Choxna naxçax
naca i ngêma cunaxwaxexü rü chama rü
tá cuxna chanaxã! —nhanagürü. ⁶Rü
nüma ga Charumáu rü nanangãxüga rü
nhanagürü: —Cumax, Pa Chorü
Tupanax, rü nüxü cungechaüxüchi ga
chaunatü ga Dawí ga curü duüxü ixícü,
yerü nüma rü meama cupexewa inixü,
rü mexü naxü, rü cupexewa rü mea
iniwex ga norü maxü. Rü yemacax
poraäcü nüxü cungechaü rü wüxi ya

nanena cunaxã nax nachicawa natoxũcax rü Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü yixixũcax. ⁷Rü cumax, Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, rü choxũ cumu nax chaunatü ya Dawíchicüxü ãëxgacü nax chixixũcax, woo i chama rü wüxi i ngextüxüxü i taxuxü cuáxü nax chixixü. ⁸Notürü i nhuxmax rü chaxmexwa nangexmagü i guxüma i ngëma Iraéuanecüãxgü i cuma nüxü cuxunetaxü. Rü nüma i ngëma duüxügü i nhuxmax rü namuxüchi rü ngëmacax taxucürüwa texé tayaxugü. ⁹Rü ngëmacax chanaxwaxe i choxna cunaxã i cuax nax ngëmaãcü mea namaxã ichacuáxũcax i curü duüxügü rü nüxü nax chacuáxũcax i ngëma mexü rü chixexü. ¿Erü texéaxü natauxcha nax namaxã itacuáxü i nhaa curü duüxügü i muxüchixü? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Cori ya Tupana rü namaxã nataãxë ga yema Charumáu naxcax ícaxaxü. ¹¹⁻¹²Rü yemacax nhanagürü nüxü: —Ngëma nax choxna naxcax cucaxaxü i ngëma, rü tama naxcax ícucaxü nax namáxũcax i curü maxü, rüexna cumuarü diëruáxũcax, rüexna curü uanügü chadaixũcax, notürü naxcax ícucaxü i cuax nax mea namaxã icucuáxũcax i ngëma curü duüxügü, rü ngëmacax tá cuxna chanaxã i ngëma choxna naxcax ícucaxaxü. Rü chama rü tá cuxna chanaxã i cuax ga üpa taguma texéaxü yexmaxü rü cuwena tagutáma texéaxü ngëmaxü. ¹³Rü naétü tá cuxna chanaxã i ngëma tama naxcax ícucachiréxü. Rü tá cuxna chanaxã i muxütáma i curü ngëmaxügü i mexü, rü tá cuxü charüngüxë nax cumaxã nataãxëgüxũcax i ngëma curü duüxügü i

Iraéuanecüãxgü. Rü ngëmaãcü i cuma rü guxüma i curü maxügü rü nataxutáma i to i ãëxgacü i cumaxã wüxiguxü. ¹⁴Rü ngëxguma mea cunaxüxgux i chorü ngúchaü rü cuyanguxëëxgu i chorü mugü, yema cunatü ga Dawí naxüxürüxü, rü chama rü tá chanamãxëxë i curü maxü —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma nabaxãchigu ga Charumáu, rü nüxü nicuaxãchi ga nanegü nax yixixü ga yema. Rü yexguma Yerucharéüwa nanguxgu, rü Tupanapatawa naxü rü yema baü ga Cori ya Tupanaarü mugüchixüpexewa nangu. Rü naxüna nadai rü ínanagu rü yemaacü Tupanaxü namaxã nicuaxüxü. Rü yemawena rü taxüma ga ðna naxü naxcax ga guxüma ga norü ngüxëëruügü.

Charumáu nanamexëxë ga taxre ga ngexüarü guxchaxü

¹⁶⁻¹⁷Rü wüxicana rü taxre ga nge ga ingeãxëmarecü rü Charumáuxütawa íxí. Rü yexguma napexewa nayexmagügu, rü wüxi ga yema nge rü ngígürügü: —Pa ãëxgacüx, chama rü nhaa nai i nge rü wüxi ya ípatawatama tangexmagü. Rü yexguma yéma tayexmagüyane, rü chaxíraxacü. ¹⁸Rü tamaepüx ga ngunexügüwena ga nax chaxíraxacüxü, rü ngíma i nhaa nai i nge rü íxíraxacü. Rü toxicatama yéma tayexmagü, rü nataxuma ga to ga duüxügü ga guma ípatawa. Rü toxicatama tixígü. ¹⁹Notürü wüxi ga chütaxügu rü tayu ga guxema ngíxacü i nhaa nge yerü túmaétü ica. ²⁰Rü yexguma ga ngíma rü bexma ngãxücü fírüda. Rü yexguma chama íchapeyane rü bexma chauuechita tüxü

iyaxu ga guxema chauxacüxe rü ngīgüxüttagu tüxü iyacaxēxē. Rü guxema ngīxacüxe ga yuxe rü chauxüttagu tüxü iyacaxēxē. ²¹Rü yexguma paḡmama ícharüdaxgu nax tüxü chamaixüçax ga guxema chauxacüxe, rü tüxü chadau ga nax tayuxü. Notürü ga mea nax yangóonexü, rü mea tüxü chadau rü nüxü chicuaxāchi nax guxema buxe rü tama chauxacüxe nax tixixü —ngīgürügü. ²²Rü ngīma ga yema nai ga nge rü ngīgürügü: —Tama nixī. Rü chauxacüxe tixī ya yíxema maxúxē rü yíxema yuxe rü cuxacü tixī —ngīgürügü. Notürü ga ngīma ga yema nge ga ngíxíra idexacü rü ngīgürügüama: —Tama nixī. Rü cuxacü tixī ya yíxema yúxe rü chauxacü tixī ya yíxema maxúxē —ngīgürügüama. Rü yemaacü ngīgümaxā yéma iyaporagatanücüxü äëxgacüpeḡewa. ²³Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü rü meama nagu narüxínü rü nügüäëwa nhanagürü: “Nhaa nge rü ngīgürügü: ‘Ngīxacüxe tixī ya yíxema maxúxē rü yíxema yuxe rü ngēma nai i ngexacü tixī’, ngīgürügü. Notürü ngēma nai i nge rü tōdcü nüxü iyaxu”, nhanagürü ga nügüäëwa. ²⁴⁻²⁵Rü nhuxüchi ga nüma ga äëxgacü rü nhanagürü: —¡Nua penange i wüxi i tara! —nhanagürü. Rü yexguma äëxgacüxütawa nangegüäḡxgu ga tara, rü nanamu rü nhanagürü: —¡Ëcü ngāxügu tüxü perüdate ya daxe buxe rü wüxichipanü ngíxna pexāchigü i ngēma nge! —nhanagürü. ²⁶Notürü ga yema nge ga tümaé ixícü ga guxema buxe yamaxúxē rü poraäcü ingechaüxüchi tümacax ga guxema ngīxacüxe, rü

äëxgacüxü icaḡxü rü ngīgürügü: —Pa Chorü Äëxgacüx ¡tauxü i tüxü quimáxü ya yíxema buxe! Rü narümemae nixī i ngíxna tüxü cumu i ngēma nai i nge —ngīgürügü. Notürü ga yema nai ga nge rü ngīgürügüama: —Marü name i cunadate i ngēma buxü nax taxuearüma nax yixixüçax —ngīgürügü. ²⁷Rü yexguma nüma ga äëxgacü rü nhanagürü: —¡Ngíxna tüxü pemu i ngēma tama naxwaxecü nax tüxü rüdatexü ya yíxema buxe, erü ngēma iyixī i aixcuma tümaé ixícü! —nhanagürü. ²⁸Rü guxüma ga Iraéuanecüäḡxgü rü nüxü nacuáchigagü ga yema äëxgacü üxü ga nhuxäcü nanamexēäaxü ga yema taxüchixü ga guxchaxü. Rü yemaçax nüxü nangechaügü yerü nüxü nacuáchigagü ga nhuxäcü Tupana cuḡx nüxna äxü nax namexēäaxüçax ga guxchaxügü.

Charumáu rü Iraéuanecüäḡxgümaxä inacuḡx

4 ¹Rü nüma ga Charumáu rü guxüma ga Iraéuanecüäḡxgüarü äëxgacü nixī.

.....

²⁰Rü Yudáanewa rü Iraéuanewa rü namuxüchima ga norü duüxügü nhama naxnecütexe i taxtüpechinüwa ngëxmacürüxü. Rü yema taxre ga naanegüwa rü taguma nataxu ga õna rü axexü, rü ga duüxügü rü nataäxëgü. ²¹Rü yema naane ga Charumáu namaxä icuáxü, rü léstewaama rü taxtü ga Eufrátewa inaxügü nhuxmata Firitéutanüxügüarü üyeaneewa rü Eyítuanearü üyeaneewa nangu ga oéstewaama. Rü guxüma ga yema togü

ga duñxũgũ ga tama Iraéuanecũãxgũ
ixĩgũxũ ga Charumáuarũ naanewaama
ixũgũetanũxũ rũ nanaxũtanũgũ ga yema
diêru ga ãêxgacũna ùxũ, rũ
Charumáumexêwa nayexmagũ ga
yexguma namaxyane.

.....

²⁵Rũ yexguma Charumáu maxyane rũ
ga Yudáanecũãxgũ rũ yema togũ ga
Iraéuanecũãxgũ rũ nũgũ nangechaũgũ
rũ taãxêãcũ nũgũmaxã ínamaxê. Rũ
nórchiwaama rũ ãane ga Dáũwa inaxũgũ
nhũxmata ãane ga Bechébawa nangu ga
súwaama rũ wũxichigũ nũxũ nayexma
ga napata rũ naane.

.....

²⁹Tupana rũ taxũma ga cuax rũ mexũ
ga ínũ Charumáuana naxã. Rũ yemaacũ
nũxũ nacuaxũchi. Rũ norũ cuax rũ
nhama naxnecũtẽxe ya márpechinũwa
ngẽxmacũrũxũ namuxũchi. ³⁰Rũ
yemaacũ ga Charumáuarũ cuax rũ
Eyítuanecũãxgũarũ cuaxũ nangupetũ, rũ
yema duñxũgũ ga léstewaama
yexmagũxũarũ yexera nixĩ ga norũ cuax.
³¹Rũ guxũma ga togũ ga yatũarũ yexera
nũxũ nacuax. Rũ Etáũ ga Chérataxarũ
yexera nũxũ nacuax, rũ Emáũ, rũ Cacũ,
rũ Dára, rũ Maũ nanegũarũ yexera nũxũ
nacuax. Rũ yema nachiga rũ guxũma ga
yema nachixũanegũ ga nacũwawa
yexmagũxũwa nangu. ³²Rũ 3,000 ga
ucuxêgũxũ nixu, rũ nanaxũmatũ ga
1,005 ga wyaegũ. ³³Rũ naigũchiga
nidexa rũ nanetũchiga. Rũ guma
ocayiwa ga taxũne ga Líbanuarũ
naixnecũwa yexmanechiga nidexa rũ
nhũxmata yema natũane ga íxraxũ ga
ĩxtapũxwa rũxũgũxũchiga nidexa. Rũ
nhũxũchi nachiga nidexa ga naexũgũ,

rũ werigũ, rũ naexũgũ i nextanecamaxã
ítũgũxũ rũ choxnigũ. ³⁴Rũ muxũma ga
to ga nachixũanecũãxarũ ãêxgacũgũ rũ
Charumáuxũtawana nanamu ga norũ
ngũxêêruũgũ nax naxũtawana
yayauxgũaxũcax ga norũ ucuxêgũ rũ
cuax.

Charumáu rũ ãane ga Tíruarũ ãêxgacũ ga Iráũmaxã inaxũga

5 ¹Rũ yexguma Iráũ ga Tíruarũ
ãêxgacũ nũxũ cuaxgux ga
Charumáu rũ nanatũ ga Dawíchicũxũ
ãêxgacũ nax yixĩxũ, rũ norũ
ngũxêêruũgũ yema Charumáuxũtawana
namugũ, yerũ ga Iráũ rũ guxũguma
Dawixũ nangechaũ. ²Rũ yexguma ga
Charumáu rũ nanangãxũga rũ Iráũcax
yema namuga rũ nhanagũrũ: ³“Cuma
nũxũ cucuax ga gumá chaunatũ ga
Dawĩ nax taxucũrũwama naxũãxũ ga
guma Cori ya Tupanapata nagagu ga
yema dai ga nagu tamaxũxũ, nhũxmata
Cori ya Tupana tũmamexêwa
nayexmagũxêx ga yema tũmaarũ
uanũgũ. ⁴Notũrũ i nhũxmax i nũma ya
Cori ya Tupana rũ taãxê toxna naxã i
guxũwama i tochixũanewa rũ nataxuma
i torũ uanũgũ rũ nataxuma i chixexũ i
toxçax ínguxũ. ⁵Rũ ngẽmacax nagu
charũxĩnũ nax chorũ Tupanacax
chanaxũxũ ya wũxi ya napata yema
chaunatumaxã inaxunetaxũrũxũ nax
chama tá yixĩxũ i naxçax chanaxũxũ.
Yerũ Tupana rũ nhanagũrũ tũxũ ga
chaunatũ: ‘Rũ yimá cune ya cuchicũxũ
cuchicawana charũtoxêêcũ, rũ yimá tá
nixĩ ya naxũcũ ya chapata’, nhanagũrũ
tũxũ. ⁶Rũ ngẽmacax, Pa ãêxgacũx, Pa
Iráũx, rũ cuxna chaca i nhũxmax nax

nhaa i puracüwa choxü
 curüngüxëxüçax. ¡Rü namu i curü
 duüxügü nax Líbanuarü naixnecüwa
 ocaýiwa choxü ne nadexüçax! Rü
 chamax rü tá chorü duüxügü ngéma
 chamugü nax curü duüxügüxü
 nangüxëégüxüçax. Rü chamax rü tá
 cuxü chanaxütanü i ngéma naxçax
 ícucaxaxüxpüx naxçax i curü
 duüxügüarü puracü. Erü cuma nüxü
 cucuax rü taxúema ya Iraéuanecüãxgü
 nüxü tacuax nax mürapewa tayaxuxü i
 ngéma curü duüxügü i
 Chidóücüãxgürüxü”, nhanagürü. ⁷Rü
 nüma ga Iráü rü nataãxëxüchi namaxã
 ga yema dexa ga Charumáú yéma muxü,
 rü nhanagürü: —Tupanaxü chicuaxüxü,
 erü Dawína nanamu ga wüxi ya nane ya
 nüxü cuácü nax ãëxgacü nax yixüçax i
 Iraéuanewa —nhanagürü. ⁸Rü nhüxüchi
 nüma ga Iráü rü Charumáucax yéma
 namuga rü nhanagürü: “Marü
 chanayaxu i ngéma ore i nua çauxçax
 cumuxü, rü tá chanaxü i ngéma naxçax
 ícucaxaxü. Rü cuxna tá chanana i
 ngéma mürapewa i ocaýiwanaxçax rü
 píünaxçax”, nhanagürü.

.....

¹³Rü yexguma ga Charumáú rü
 30,000 ga puracütanüxü nade ga
 guxüma ga Iraéuanecüãxgütanüwa.
¹⁴Rü ga guxema rü Líbanuarü
 naixnecüwa tüxü napuracüexëxë. Rü
 wüxi ga tauemacügu rü 10,000 yéma
 tüxü namugü rü nai ga tauemacü rü
 toguxe ga 10,000 yéma tüxü namugü.
 Rü yemaacü nanapuracüexëxë ga
 guxüma ga yema tamaepüxtücumü. Rü
 wüxichigü ga yatü rü wüxi ga tauemacü
 naixnecüwa nayexma rü taxre ga

tauemacü napatawa nayexma. Rü
 Aduniráú nixí ga tümamaxã icuáxü ga
 yema puracüwa. ¹⁵Rü nüma ga
 Charumáú rü nüxü nayexma ta ga
 70,000 ga yatügü ga nugütaeruxü rü
 80,000 ga yatügü ga nutaarü
 mexëcüwawa puracüexü ga
 maxpúneanewa. ¹⁶Rü yemaétü nüxü
 nayexma ga 3,300 ga norü duüxügü ga
 yema puracütanüxümaxã icuaxgüxü.
¹⁷Rü yema nutaarü mexëcüwaruüü rü
 nutaarü maxpúnewa ne nayapoxochigü
 ga nutagü ga itacü rü itatanüxüchicü rü
 meama nayatogücüwagü nax guma
 Tupanapata naétü ütaxüçax.

Charumáú nanaxü ga Tupanapata

6 ¹Rü yexguma 4 ga taunecü ãëxgacü
 yixüçgu ga Iraéuanewa, rü nüma ga
 Charumáú inanaxügü ga nax naxüãxü
 ga guma Tupanapata. Rü gumá
 taunecügu ga norü taxre ga tauemacü
 ga chíbegu ãégaxü (márzo) nixí ga
 inaxügüãxü. Rü yexguma guma
 Tupanapata ixügügu, rü marü 480 ga
 taunecü ningu ga nax Eyítuanewa
 ínachoxüxü ga Iraéutanüxügü. ²Rü
 nüma ga guma Tupanapata rü nüxü
 nayexma ga 27 métruarü ngãxü ga norü
 max, rü 9 métru ga norü tachiã, rü 3
 métru rü 75 centímetru ga norü
 máchane. ³Rü yema nachiã ga nüxíra
 nawa ixücuxü ga guma Tupanapata rü 9
 métru nixí ga norü max. Rü 4 métruarü
 ngãxü nixí ga norü tachiã. ⁴Rü guma
 Tupanapataarü ñaxgügü ga norü
 ngóonemachiãruxü rü
 férumenaxãgünaxçax nixígü.

7Rü gumá nutagü ga guma Tupanapata namaxã naxügücü rü marü ímemarecü nixí. Rü yemaçax ga yexguma naxügüãgu ga guma í rü taxuxüma ga martíyuga, rüexna yuemaga, rüexna to ga taxacü namaxã ixüxüga taxínü ga yema ínaxügüãxüwa ga guma í.

.....

11Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü Charumáumaxã nüxü nixu rü nhanagürü: 12-13—Yima chapata ya cuxüxünechigaxü cumaxã chixu, rü ngëxguma chi chorü mugü nüxü ixüxüãcúma cumaxügu rü chi nagu quixüxgu i ngëma chorü mugü, rü chama rü tá chayanguxëxë ga yema uneta ga cunatü ga Dawímaxã nüxü chixuxü ga cuchiga rü petanüwa tá chamaxü rü tagutáma pexna chixügachi i pema i Iraéuanecüãxgü i chorü duüxügü nax pexígüxü —nhanagürü.

14Rü nüma ga Charumáu rü marü nüxü ningu ga nax naxüãxü ga guma Tupanapata. 15Rü norü aixepetapüxwa ga guma ípata rü mürapewa ga ocayiwanaxçaxmaxã nanaxüxtapüx. Rü dauxüwa inanaxügü rü nhüxmata nhaxtüwa nangu nax mürapewamaxã nanaxüxtapüxgüaxü. Rü píúnaxçax ga mürapewamaxã nanaxüxmachixü.

.....

22Rü yemaacü ga guma Tupanapata rü guxüchiãwama úrumaxã nanapexmachíãgü. Rü yexgumarüxü ta ga yema pumáaarü guchicaxü ga nachica ga üünexüpexegu útaüxü rü úrumaxã nanapexenegü.

.....

38Rü guma Tupanapata rü guxüma ga norü yemaxügümaxã ningu ga yexguma

Charumáu 11 ga tauncü marü ãëxgacü yixíxgu. Rü gumá tauncüarü 8 ga tauemacü ga búlgu (nowébru) nixí ga yanguxü. Rü yemaacü 7 ga tauncügu nixí ga yanguxëëgüãxü ga guma Tupanapata.

.....

Tupaucawa nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü

8 1Rü yexguma ga Charumáu rü Yerucharéüwa naxçax nangema ga guxüma ga yema norü ngüxëeruügü ga ãëxgacügü rü guxüma ga yema ãëxgacügü ga wüxichigü ga Iraéuanecüãxtücumümaxã icuaxgüxü. Rü nanangutaquexexëxë nax Chíáü ga Dawíarü íanewa yayauxgüãxüçax ga yema baú ga Cori ya Tupanaarü mugü nawa yexmaxü nax Tupanapata nangegüãxüçax. 2Rü gumá tauncüarü 7 ga tauemacü ga Etanígu (utúbru) nixí ga Charumáu nangutaquexexëxü ga yema Iraéuanecüãxgü nax yaxãxüchigüaxüçax ga guma Tupanapata. Notürü meama nagu nangu ga yema norü peta ga wüxichigü ga tauncügu norü düxenügü nagu naxüchigagüxü. 3-4Rü yéma nangugü ga guxüma ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacügü. Rü yema chacherdótegü rü nanayauxgü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nawa yexmaxü. Rü guma ípata ga Moiché üxüne ga nawa Tupana namaxã idexane rü nayangegü namaxã ga guxüma ga yemaxügü ga üünexü ga yéma yexmagüxü. Rü yemagü rü chacherdótegü rü Lewítanüxü nixí ga yanaxü. 5Rü nüma ga ãëxgacü ga

Charumáu rü guxũma ga yema
Iraéuanecüãxgü ga yexma
ngutaqexegixũ rü yema baúpexewa rü
Tupanacax nayagu ga muxüchixũma ga
carnérugü rü wocagü. Rü
taxucürüwama texé ixugixũ ga norü
mu. ⁶Rü yemawena ga yema
chacherdótegü rü tupaucaarü aixepewa
nanangegü ga yema baú ga yema
tupaucachiã ga üünexũwa.

.....

¹⁰Rü yexguma ínachoxũxgu ga
chacherdótegü ga yema nachica ga
üünexũwa, rü caixanexũmaxã nanapã
ga guma Cori ya Tupanapata. ¹¹Rü
nagagu ga yema caixanexũ rü nüma ga
yema chacherdótegü rü taxuacüma
yexma narücho nax Tupanaxũ
yacuaxüũgüxũcax, yerü Cori ya
Tupanaarü üünemaxã nanapã ga guma
Tupanapata.

.....

²²Rü yemawena ga Charumáu rü
napexegu nachí ga yema guchicaxũ ga
ngextã Cori ya Tupanacax âmaregü
íguxũwa. Rü guxũma ga yema
Iraéuanecüãxgüpexewa naxunagümexẽ.
²³Rü nhanagürü: —Pa Corix, ya
Iraéutanüxũgüarü Tupanax, rü woo
daxũguxũ i naanewa rü woo nhama i
naanewa rü nataxuma ya Tupana ya
cuxrũxũ ixĩcü. Erü cumax rü
cuyanguxẽxẽ i curü uneta rü tüxũ
cungechaũ ya guxãma ya yíxema
aixcuma cuga ñnuxẽ.

.....

²⁷¿Notürü i cumax, rü nhuxücürüwa i
wüxi i íxraxũ i nachicawatama
cumaxũxũ i nhama i naanewa? Rü
ngëxguma chi daxũguxũ i naane rü

tama yanguxgu nax nawa cunxamaxũ
¿rü nhuxãcü tá yanguxũ ya daa tupauca
ya íxrane ya cuxcax chaxũxũne?

²⁸Notürü Pa Corix, Pa Chorü Tupanax,
rü chanaxwaxe i choxũ nüxũ cuxĩnũ i
chorü yumüxẽ. ¿Rü naxü i ngëma
nhuxmax cuxũ naxcax chacaxaxũũ!

.....

³³⁻³⁴Rü ngëxgumachi curü duũxũgü
chixexũ üegu rü ngëmagagu norü
uanügü nüxũ rüporamaegu, rü to i
nachixũanewa nagagüãgu, rü
chanaxwaxe nax daxũguxũ i naanewa
icurüxĩnũxũ rü nüxũ nüxũ
icurüngümaxũ i norü chixexũgü, rü
nhaa torü naane ga torü oxigüna
cuxãxũcax cunawoeguxẽxũ ega
aixcuma cuga naxĩnüegu rü daa
cupatawa naxcax ínacagügu i curü
ngũxẽ. ³⁵⁻³⁶Rü ngëxguma yapagüanegu
rü taguma napuxgu nagagu i ngëma
chixexũ i curü duũxũgü i
Iraéuanecüãxgü cupexewa ügüxũ,
notürü i nümagü rü ngëxguma cuxcax
nawoegugu rü daa cupatawa
yayumüxëgügu, rü cuxũ yacuaxüũgügu,
rü nüxũ naxoegu i norü chixexũgü i
naxcax cupoxcuexũ, rü chanaxwaxe i
daxũguxũ i naanewa nüxũ cuxĩnũ rü
nüxũ nüxũ curüngüma i norü chixexũgü
rü cunangüxẽxẽ nax mexũ i nacümagu
naxĩxũcax rü cunamu ya yimã pucü
nawa i nhaa naane i torü oxigüna
cuxãxũ. ³⁷Rü ngëxguma nhaa
nachixũanewa nangemagu i taiya,
rüexna ínanguxgu i nanetüarü
daxaweane, rüexna naianexũmaxã
nayuegu i nanetügü, rüexna ínangügügu
i munügü, rüexna õxmigü, rüexna
naweanegü, rü ngëxguma torü uanügü

nüxü íchomaeguãchigu i torü ñanegü nax toxü nadaixüçax, rüexna taxacürü to i guxchaxü, rüexna daxaweanegü toxçax ínguxgu, ³⁸⁻³⁹notürü ngëxguma curü duüxügü nüxü naxoegu i norü chixexügü rü daa tupaucawa yayumüxëgügu, rü chanaxwaxe i dauxüguxü i naanewa icurüxínü rü nüxü nüxü curüngüma i norü chixexügü rü nüxü cungãxüga i guxüma i ngëma duüxügü i aixcuma cumaxã nüxü ixüü i norü chixexü. Erü cuxicatama nixí i nüxü cucuáxü i wüxichigüarü maxü. ⁴⁰Rü ngëmaäcü i curü duüxügü rü nhaa naane ga torü oxigüna cuxãxüwa namaxëyane, rü tá cuxü nicuaxüxügü. ⁴¹⁻⁴²Rü ngëma duüxügü i togü i nachixüanecüãx rü tá nüxü naxínüe i cuchiga rü tá nüxü nacuaxgü nax nhuxãcü poraãcü toxü curüngüxëxü. ⁴³Rü ngëxguma tá yáxüwa cuxçax ne naxixgu nax nua daa tupaucawa yayumüxëgüxüçax ¡rü dauxüguxü i naanewa irüxínü rü nüxü nangãxü i norü yumüxë! Rü ngëmaäcü guxütáma i nhama i naanecüãx i nachixüanegü tá cuxü nacuaxgü rü tá cuga naxínüe ngëma curü duüxügü i Iraéuanecüãxgürüxü. Rü nümagü i yáxüwa ne íxü rü tá nüxü nacuaxgü nax nua daa tupauca ya cuxçax chaxüxünewa nixí i cumaxã yadexagüxü i duüxügü. ⁴⁴⁻⁴⁵Rü ngëxguma toma itaxiãchigu nax torü uanügümaxã togü tadaixüçax i ngextá cuma toxü ícumugüxüwa, rü ngëxguma daa ñane ya cuma nüxü cuxunetane rü daa tupauca ya cuxçax chaxüxünewa tarüdaunüäcüma tayumüxëgu ¡rü dauxüguxü i naanewa irüxínü i torü

yumüxë rü toxü ínapoxü i torü uanügümexëwa! ⁴⁶Rü ngëxguma curü duüxügü guxü i duüxügürüxü cupexewa chixexü naxügügu rü ngëmacax namaxã cunuxgu, rü norü uanügümexëgu cunayixëëgu nax ngëmaäcü to i nachixüane i yáxüguxüwa rüexna ngaicamaguxüwa nagagüaxüçax, ⁴⁷notürü ngëxgumachi ngëma nachixüanewa nüxna yacuaxãchigügu i norü chixexü i cupexewa naxügüxü rü cuxçax nawoegüxgux rü cuxna nacagügu nax nüxü nüxü curüngümaxüçax i norü chixexügü, ⁴⁸rü ngëxguma ngëma nachixüanewa aixcuma cuga naxínüegu rü nhaa naane ga torü oxigüna cuxãxüguama nadaunüäcüma nayumüxëgügu, rü daa ñane ya Yerucharéü ga cuma nüxü cuxunetane rü daa tupauca ya cuxçax chaxüxünewa nadaunüäcüma nayumüxëgügu, ⁴⁹¡rü dauxüguxü i naanewa rü nüxü nüxü naxínü i norü yumüxëgu i nawa cuxü nacaaxügüxü, rü ínapoxü i norü uanügümexëwa! ⁵⁰¡Rü curü duüxügüaxü nüxü iyarüngüma i ngëma nax tama cuga naxínüexü rü ngëma norü chixexügü i cupexewa naxügüxü! Rü ngëma ãëxgacügü i to i nachixüanewa nagagüxü i curü duüxügü ¡rü naxüchicüxü i norü ínü nax curü duüxügü nüxü ngechaütümüxügüxüçax! —nhanagürü ga Charumáu ga norü yumüxëwa.

.....

⁵⁴⁻⁵⁵Rü yemaacü yema ãmarearü guchicaxüpexegu nacaxápüxüäcüma rü naxunagümexëäcüma Tupanamaxã nidexa ga Charumáu, rü Tupanana naxçax naca ga norü ngüxëë. Rü

yexguma nüxũ nachauxgu ga nax nayumüxéxũ, rü inachi rü guxũma ga Iraéuanecüãxgümaxã mexũ naxuegu. Rü tagaãcü nhanagürü: ⁵⁶—Poraãcü tamaxã namecüma ya tórü Cori ya Tupana ya tüxũ ípoxücü nüxna i tórü uanügü, yema inaxunetaxürüxũ. Yerü nüma rü aixcuma nayanguxéxë ga guxũma ga yema norü unetagu ga mexũ ga norü duũ ga Moichéwa nüxũ yaxuxũ. ⁵⁷Rü nhuxmax ya Cori ya Tupana rü nataxütägu ga yexguma tórü oxigütanüwa nayexmagurüxũ. Rü taxütáma tüxna nixügachi rü taxütáma tüxũ ínawogü. ⁵⁸Rü tüxũ naporaexéxë nax ngëmaãcü naxçax idaugüxüçax rü norü ngüchaũ ixügüxüçax, rü nagu imaxëxüçax i guxũma i norü mugü ga tórü oxigümaxã nüxũ yaxuxũ nax nagu imaxëxüçax. ⁵⁹Rü guxũma i nhaa nüxna naxçax chacaxaxũ ya tórü Cori ya Tupana, rü chanaxwaxe i nüma rü chütacü rü ngunecü nagu narüxínü nax ngëmaãcü choxũ nangüxëxüçax rü pexũ nangüxëxüçax i guxüwama. ⁶⁰Rü ngëmaãcü chanaxwaxe i guxũma i nachixüanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxũ nax nüxũ nacuxgüxüçax nax aixcuma Tupana nax yixüxũ ya tórü Cori, rü nataxuxũma i to i naxrüxũ ixüxũ. ⁶¹Rü ngëmacax i pemax rü name nixĩ i tórü Cori ya Tupanamaxã pixaixcumagü, rü name nixĩ i peyanguxéxë rü naga pexínüe i guxũma i norü mugü nhama i ngunexügurüxũ —nhanagürü ga Charumáu.

.....

⁶⁵Rü yexguma yaxãxüchigüãxgu ga guma tupauca ga taxüne rü 14 ga ngunexũ ningegü. Rü yexma

nangutaquexegü ga muxüchixüma ga duüxügü ga guxüwama ga Iraéuanewa ne íxũ. ⁶⁶Rü yemawena ga Charumáu rü guxũma ga yema duüxügüxũ narümoxë nax nachüçax nawoeguxüçax. Rü nüma ga duüxügü rü taãxëacüma nawoegu yerü Tupana rü nüxũ nanawex nax nhuxãcü poraãcü norü duũ ga Dawítanüxüxũ nangechaüxũ, rü nhuxãcü poraãcü nüxũ nax nangüxëxüxũ i guxũma i norü duüxügü i Iraéuanecüãxgü. Rü nüma ga yema duüxügü rü norü äëxgacümaxã mexũ naxuegü.

Tupana rü Charumáumaxã inaxüga

9 ¹⁻²Yexguma Charumáu marü yanguxëëgu ga Cori ya Tupanapata, rü guma äëxgacüpata, rü guxũma ga togü ga naxüxchaüxũ, rü Cori ya Tupana rü wenaxarü Charumáuçax nangox yema Gabaóüwa naxçax nangoxgurüxũ. ³Rü nhanagürü nüxü: —Nüxü chaxínü i ngëma curü yumüxë rü ngëma choxũ nax cucaxüxü. Rü marü chanaxüünexëxë ya daa ngutaquexepataxũ ya cuxüxüne nax guxüguma ngëma nax changexmaxüçax. Rü guxügütáma nüxna chadau rü namaxã chataãxë. ⁴⁻⁵Rü ngëxguma cunatü ya Dawírüxü mea chapezewa cumaxüxgu rü quixaixcumagu rü guxügütáma naga cuxínügu i chorü mugü, rü chama rü guxügütáma Iraéuanewa äëxgacügüxũ chayaxügüxëxë i cunegü rü cutaagü, yema cunatü ga Dawímaxã ichaxunetaxürüxũ ga yexguma namaxã nüxü chixuxgu nax tagütáma nataxuxũ i nataagü i Iraéuanecüãxgüarü äëxgacü

ixĩxũ. ⁶⁻⁷Notürü ngëxgumachi pema rü pexacügü choxna pexĩgachigu, rü tama peyanguxëëgu i ngëma chorü mugü i pexna chaxãxũ, rü tupananetagüwe perüxĩxgu rü ngëmaxũ pecuaxũüügügu, rü chama rü tá pexũ íchawoxũ nawa i nhaa naane ga pexna chaxãxũ. Rü tá nüxna chixũ ya yima ngutaquexepataxũ ya chaugücax chaxiünexëxéne. Rü ngëxguma i guxũma i togü i nachixũianecüãxgü rü tá pexũ nacugüeecha. ⁸Rü daa ngutaquexepataxũ rü ngëma natapüxgü tá nügüétü nayi, rü guxũma i ngëma ngëma üpetüxũ, rü tá namaxã nabaijáchi rü nüxũ tá nacugüe rü tá ínaca: “¿Tüxcüü ya Tupana rü ngëmaãcü namaxã nanangupetüxëxë i nhaa naane rü daa tupauca ya taxũne?” nhanagürügü tá. ⁹Notürü ngëma ngãxũga rü nhanagürü tá: “Rü ngëma Iraéuanecüãxgü rü ngëmaãcü nüxũ nangupetü erü nüxna nixĩgachi ya yimá norü Tupana ga norü oxigüxũ Eyítuanewa ínguxũxëëcü, rü tupananetagüwe narüxĩ rü nüxũ nicuaxũxũgü. Rü ngëmacax ya Cori ya Tupana rü guxũma i nhaa chixexũ naxcax ínanguxëxë” —nhanagürügü tá.

**Charumáxũtagu inaxũane ga
Chabáanearü äëxgacü**

10 ¹Rü ngĩma ga Chabáanearü äëxgacü rü yexguma nüxũ naxĩnügu ga nachiga ga Charumáu rü nhuxãcü Tupana mexũmaxã rü cuaxmaxã poraãcü nüxũ nax nangũxëëxũ, rü yemacax yéma ixũ nax guxchagüxũ ga oremaxã nüxna

yacaxaxũcax nax yemaacü nüxũ yaxüxũcax. ²Rü ngĩma rü meama ngaxãëcü Yerucharéüwa ingu namaxã ga muxũma ga camérugü ga pumáragümaxã rü úirumaxã rü nutagü ga meruüügümaxã ixãxwetaxũ. Rü yexguma Charumáxũtawana nanguxgu rü guxũma ga yema nagu naxĩnüxũãcüma nüxna ica. ³Rü nüma ga Charumáu rü meama ngĩxũ nangãxũga ga guxũma ga yema nüxna nax nacaxaxũ, rü nataxuma ga wüxi ga ngearü ngãxũáxũ. ⁴⁻⁵Rü yexguma ngĩma ga yema Chabáanearü äëxgacü nüxũ ínügu ga Charumáuarü cuax rü nüxũ nadaxgux ga guma äëxgacüpata ga naxüxüne rü yema mexechixũ ga õnagü ga norü mechagu inumaxũ rü norü ngũxëëruüguarü ucapugü rü norü puracütanüxũgüchiru rü yema norü wíuarü baeruügu rü yema muxüchixũ ga naxũnagü ga tupauca ga taxũnegu Tupanacax daixũ rü íguxũ, rü ngĩma rü poraãcü namaxã ibaijáchiãxë. ⁶Rü äëxgacü ga Charumáxũ ngĩgürügü: —Yema chauchixũanewa nüxũ chaxĩnüxũ ga cuchiga rü curü cuáxchiga, rü aixcuma nixĩ. ⁷Rü nhuxmawaxi nixĩ ichayaxõxĩ erü nua chaxũ, rü chauxetümaxã nüxũ chadau. Notürü yema nüxũ chaxĩnüxũ ga cuchiga, rü curü cuáxchiga ga chamaxã nüxũ yaxugüxũ, rü tama ngãxũwa nangu. Erü ngëma curü cuax, rü curü ngëmaxügu, rü yema nüxũ chaxĩnüxũarü yexeraxüchi nixĩ. ⁸Rü nhuxãcü ecax tataãëgüxũ ya cuxmaxgü, rü nataãxëgüxũ i ngëma curü puracütanüxũgü i guxũguma cuxũtawana ngëxmagüxũ rü nüxũ ínüexũ nax

nhuxãcü cuax cuxú ngẽxmaxũ i
ngẽxguma quidexaxgu! ⁹Rũ
namecũmaxũchi ya Cori ya curũ Tupana
ya cumaxã taãxẽcü rũ cuxũ imucuchicũ
nax Iraéuanecũãxgũarũ ãẽxgacũ
quixĩxũcax. Rũ yemaacũ cuxũ
ningucuchixẽxẽ nax aixcuma meama
ngẽma Iraéuanecũãxgũmaxã
icucuãxũcax, erũ guxũguma poraãcü
pexũ nangechaũ —ngĩgũrũgũ. ¹⁰Rũ
yemawena ga ngĩma ga yema ãẽxgacũ
rũ nüxna inana ga 3,960 quĩru naguxũ
ga úĩru, rũ muxũchixũma ga pumára rũ
nutagũ ga meruũwa mecũ. Rũ úĩpaacũ
rũ taguma Iraéuanewa nangu ga
yexgumaepũx ga pumáragũ ga yema
Chabáanearũ ãẽxgacũ Charumáuna
naxũexpũx.

.....

²³Rũ nüma ga ãẽxgacũ ga Charumáu
rũ norũ cuaxwa rũ norũ yemaxũgũwa rũ
nüxũ narũyexeramae ga guxũma ga
togũ ga ãẽxgacũgũ ga nhama ga
naanewa yexmagũxũ. ²⁴Rũ guxũma ga
duũxũgũ rũ nüxũ nadaugũchaũ rũ nüxũ
naxĩnũechaũ ga yema cuax ga Tupana
nüxna ãxũ.

.....

**Charumáu rũ togũ ga
nachixũanegũarũ tupananetaxũ
nicuaxũxũ**

11 ^{1,2}Rũ nüma ga Charumáu rũ
Eyítuanecũãxarũ ãẽxgacũ ga
Faraóũacũmaxã naxãxmax. Rũ
yexgumarũxũ ta namaxã naxãxmax ga
muxũma ga ngexũgũ ga togũ ga
nachixũanecũãx ixĩgũxũ ga
Moábitanũxũ, rũ Amóũtanũxũ rũ
Edóũtanũxũ, rũ Chidóũcũãxgũ, rũ

Etéutanũxũ ga Cori ya Tupana
Iraéutanũxũgũna chuxuxũ ga namaxã
nax yaxãmaxũ, yerũ ngũrũãchi ngẽma
Iraéutanũxũgũ rũ tá ngẽma ngexũgũarũ
tupananetagũwe narũxĩ. Notũrũ nüma
ga Charumáu rũ yema ngexũgũxũ
nangẽxẽ, rũ yemacax namaxã
naxãxmax. ³Rũ nüxũ nayexma ga 700
ga naxmaxũchi, rũ nai ga 300 ga nge ga
ngĩmaxã namaxmarecü. Rũ yema
naxmaxgũgagu nixĩ ga Tupanana
yaxũgachixũ ga Charumáu. ⁴Rũ
yexguma marũ yaxguãx yixĩgu ga
Charumáu, rũ yema naxmaxgũ rũ
nanatoõxẽgũ nax yemaacũ
tupananetagũwe naxũxũcax. Rũ tama
nanatũ ga Dawĩrũxũ aixcuma Cori ya
Tupanawe narũxũ. ⁵Rũ nüma ga
Charumáu rũ Chidóũcũãxgũarũ
tupananeta ga Atarúchixũ nicuaxũxũ.
Rũ yexgumarũxũ ta nüxũ nicuaxũxũ ga
Mícoũ ga Amóũtanũxũgũarũ tupananeta
ga buxe naxcax tũxũ yagugũxũ. ⁶Rũ
yemaacũ ga yema Charumáu úxũ rũ
Cori ya Tupanapexewa tama name. Rũ
tama nanatũ ga Dawĩrũxũ aixcuma Cori
ya Tupanaga naxĩnũ. ⁷Rũ yemacax ga
Charumáu, rũ guma maxpũne ga
Yerucharéũarũ léstewaama yexmanegu
nanaxũ ga wũxi ga ngutaquexepataxũ
naxcax ga Camú ga Moábianecũãxgũarũ
tupananetachicũnaãxã ga buxe naxcax
tũxũ yagugũxũ. Rũ yexgumarũxũ ta
nanaxũ naxcax ga Morúchi, ga
Amóũtanũxũgũarũ
tupananetachicũnaãxã ga buxe naxcax
tũxũ yagugũxũ ta. ⁸Rũ yemaacũ ta
tũmacax nanaxũ ga guxãma ga
naxmaxgũ ga togũ ga nachixũanecũãxgũ
ixĩgũxe nax pumára ítagutẽxegũxũcax

rü naxũna nax tadaixũcax naxcax ga tũmaarũ tupanetagu. ⁹⁻¹⁰Rũ nüma ga Cori ya Iraéuanecũãxgũarũ Tupana rü Charumáumaxã nanu yerũ nüxna nixũgachi, woo taxrexpũxcũna naxcax nax nangóxũ, rü namaxã nüxũ yaxuxũ nax tama togũ ga duũxũgũarũ tupanetachicũnaãxãgũxũ yacuãxũüxũcax. Notürũ ga nüma ga Charumáu rü tama Cori ya Tupanaga naxĩnü. ¹¹Rũ yemacax ga Cori ya Tupana rü Charumáuxũ nhanagürũ: —Nhuxma nax ngẽmaãcü tama chauga cuxĩnũxũ rü tama cuyanguxẽxũ i ngẽma yigũmaxã ixunetaxũ, rü ngẽmacax marũ tauxũtãma cunegũwa nangu nax nüxĩ guxũma i Iraéuanecũãxgũarũ ãëxgacũgũ yixĩgũxũcax. Rũ wũxi i curũ ngũixẽruũna tá chanaxã i nhaa Iraéuane. ¹²Notürũ ngẽma cunatũ ga Dawígu nax charũxĩnũxũgagu, taxũtãma nhuxmax cumaxyane cuxna chanayaxu i nhaa Iraéuane. Notürũ cunena tá nixĩ ichanayaxuxũ. ¹³Notürũ taxũtãma guxũ i nhaa naane nüxna chayaxu. Rũ wũxi i Iraéuanecũãxtũcumũmaxã tá ichanacuãxẽxẽ i cune, erũ cunatũ ga Dawígu rü yima ñane ya Yerucharẽũ ya chama chayaxunegu charũxĩnü —nhanagürũ ga Cori ya Tupana.

Nayu ga Charumáu

⁴²Rũ nüma ga Charumáu rü 40 ga taunecũgũ nixĩ ga Iraéuanecũãxgũmaxã inacuãxũ ga Yerucharẽũwa. ⁴³Rũ yexguma nayuxgu rü ñane ga Yerucharẽũarũ üye ga nanatũ ga Dawígu ãégaxũgu nanatãxgũ. Rũ

yemawena rü nane ga Robuáũ nachicũxũ ãëxgacũ nixĩ.

Nũgũ nitoye ga Iraéutanũxũgũ

12 ¹Rũ nüma ga Charumáu nane ga Robuáũ rü ñane ga Chiquéũwa naxũ yerũ guxũma ga Iraéuanecũãxgũ yema naxĩ nax yema ãëxgacũxũ yangucuchixẽëgũaxũcax. ²Notürũ ga Nebáchi nane ga Yerubuáũ ga ũpaacũ Charumáuchaxwa Eyítuanewa nhacũ, rü yema nüxũ nacuáchiga nax ãëxgacũxũ yangucuchixũ ga Robuáũ. ³Rũ Yerubuáũcax nangemagũ ga namũcũgũ. Rũ nüma rü Iraéuanecax natãegu rü guxũma ga Iraéuanecũãxgũmaxã ãëxgacũ ga Robuáũxũtãwa naxĩ nax namaxã yadexagũxũcax. Rũ nhanagürũgũ nüxũ: ⁴—Gumã cunatũ ga Charumáu rü porãcü taxũ ga diëru toxũtãwa nayaxu. Rũ nhuxmax i cuma rü tama tanaxwãxe i cunatürũxũ quixĩ. Rũ tanaxwãxe i toxũ ícunaxĩxẽxũ i ngẽma. Rũ ngẽxguma tomãxã cumecũmagu rü toxũ ícunaxĩxẽëgu rü mea tomãxã icucuãxgux, rü tá cuga taxĩnüe rü cuxũ tapuracũe —nhanagürũgũ. ⁵Rũ nüma ga Robuáũ nanangãxũga rü nhanagürũ: —¡Ípĩxĩ rü tamaepũx i ngunexũguwena nua pexĩ! —nhanagürũ. Rũ nüma ga duũxũgũ rü nawoegu. ⁶Rũ yexgumayane ga nüma ga ãëxgacũ ga Robuáũ rü naxcax nangema ga yema ucuxẽruũgũ ga nanatũ ga Charumáuaxũ puracũexũ ga yexguma namaxũxgux. Rũ nüxna naca rü nhanagürũ: —¿Taxacũmaxã i choxũ pexucuxẽxũ i pemax, rü nhuxãcü tá chanangãxũgaxũ i nhaa duũxũgũ?

—nhanagürü. 7Rü nümagü rü nanangãxũgü rü nhanagürügü:
 —Ngêxguma chi mea quiixgu namaxã i nhaa duũxũgü rü mexũ i dexamaxã cunangãxũgagu, rü nümagü rü guxũgutãma cuxmexwa nügü nangexmagüxêxê —nhanagürügü.
 8Notürü ga Robuáũ rü tama yema nanatüarü ucuxêruũgüaxũ inaxĩnũ. Rü naxcax nangema ga yema namücügü ga wüxigu namaxã yaexũ rü nüxũ puracüexũ, rü nüxna naca rü nhanagürü: 9—¿Taxacümaxã i choxũ pexucuxêxũ i pemax? ¿Rü nhuxãcü tá chanangãxũgaxũ i nhaa duũxũgü i choxna cagüxũ nax namaxã íchanaxĩxêxũcax i ngêma diêru i natanüwa chayaxuxũ rü tama chaunatürüxũ poraãcü taxũ i diêru natanüwa chayaxuxũcax? —nhanagürü.
 10Rü nümagü ga yema namücügü ga namaxã wüxigu yaexũ rü nanangãxũgü rü nhanagürügü:
 —Ngêma duũxũgü i cuxna cagüxũ nax tama cunatürüxũ taxũ i diêru natanüwa cuyaxuxũcax rü nhaãcü tá cunangãxũ: “Gumã chaunatü rü poraãcü pexũ namu, notürü i chama rü tá norü yexera poraãcü pexũ chamu. 11Rü aixcuma nixĩ ga chaunatü rü poraãcü taxũ ga diêru petanüwa nayaxu notürü i chamax rü tá yexeraãcü taxũ i diêru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexũmaxã pexũ nicuajixgü, notürü i chama rü tá cuajixruxũ i férumaxã apexexũmaxã pexũ chicuajixgüxũ” —nhanagürügü nüxũ. 12Rü yema aêxgacü ga Robuáũ nüxũ ixuxũrũxũ, rü tamaepüx ga ngunexũ ngupetüguwena rü wenaxarü Robuáũcax natãegu ga Yerubuáũ

namaxã ga guxũma ga duũxũgü.
 13Notürü nüma ga aêxgacü ga Robuáũ rü nanuãcüma nanangãxũ, rü tama naga naxĩnũ ga yema nanatüarü ucuxêruũgü ga yaexũ. 14Rü duũxũgümaxã nüxũ nixu ga yema ore ga namücügü ga namaxã wüxigu yaexũ nüxũ ixugüxũ, rü nhanagürü: —Aixcuma nixĩ ga chaunatü rü poraãcü taxũ ga diêru petanüwa nayaxuxũ notürü i chama rü tá yexeraãcü taxũ i diêru petanüwa chayaxu. Rü chaunatü rü goyexũmaxã pexũ nicuajixgü, notürü i chama rü tá cuajixruxũ i férumaxã apexexũmaxã pexũ chicuajixgüxũ —nhanagürü. 15Rü yemaacü ga nüma ga aêxgacü rü tama yema duũxũgüga naxĩnũ yerü woetama Cori ya Tupana rü yemaacü nayaxĩxêxê nax yanguxũcax ga norü ore ga Nebáchi nane ga Yerubuáũmaxã nüxũ yaxuxũ naaxwa ga norü orearü uruxũ ga Aía ga Chírucüãx. 16-17Rü yexguma yema duũxũgü nüxũ icuaxãchitanügu nax nüma ga aêxgacü tama nayauxãxũ ga yema naxcax ínacagüxũ, rü inanaxügüe nax yaxaixchaxũ rü nhagüxũ:
 —Taxuwama tüxũ name i Dawĩ rü natanüxũgü. ¡Ngĩxã tachixũanecax tawoegu! ¡Rü Robuáũ rü natanüxũgüarü aêxgacü yixĩ rü tama i tóxrü!
 —nhagüxũ. Rü guxũma nawoegu. Rü yema Yudátanüxũxica yéma nayaxügü rü Robuáũxũ nayauxgü ga aêxgacü nax yixĩxũ. 18Rü nüma ga aêxgacü ga Robuáũ rü nanamu ga norü ngüxêeruxũ ga Aduráũ ga norü puracümaxã icuácü. Rü namaxã nüxũ nixu nax norü puracücax nangutaquexêxêãxũcax ga yema Iraéuanecüãxgü ga tama naga ñnüechaũxũ. Notürü nüma ga yema

duũxũgũ rü nanueama rü nutamaxã
 Adurãuxũ nimãxgũ. Rü yexguma
 yemaxũ nacuxgu ga ãëxgacũ ga
 Robuãũ rü paxa naweũ ga cowaru
 itúchigiñegu nixüe rü Yerucharéüwa
 nanha. ¹⁹Rü yemaacũ ga yema togũ ga
 Iraéuanecüãxgũ rü nanue Robuãũmaxã
 rü guxũma ga Dawítanüxũmaxã. Rü
 nhuxmax rü ta ngëmaãcü nixĩ. ²⁰Rü
 guxũma ga yema Iraéuanecüãxgũ ga
 tama Robuãũga ññuechaũxũ rü nüxũ
 nacuáchigagũ nax Eyítuanewa ne
 naxũxũ ga Yerubuãũ. Rü yemacax ga
 yema duũxũgũ rü Yerubuãũcax
 nangemagũ nax namaxã
 nangutaquexexũcax. Rü
 nayangucuchixëëgũ nax
 Iraéuanecüãxaru ãëxgacũ yixixũcax. Rü
 guxũma ga yema duũxũgũ rü
 Yerubuãũwe narüxĩ. Rü
 Yudátanüxũxicatama nixĩ ga
 naxwaxegũxũ ga Dawítaxa ga
 Robuãũwe rüxixũ.

.....

Yerubuãũ rü Iraéuanecüãxgũxũ
namu nax
tupananetachicünaxãgũxũ
yacuãxũũgũxũcax

²⁵Rü nüma ga Yerubuãũ rü wenaxarũ
 nanamexëxë ga guma ñane ga Chiquéũ
 ga Efraíarũ ma xpũñeanewa yexmane.
 Rü gumagu naxãchiũ ga nüma ga
 ãëxgacũ ga Yerubuãũ. Rü guma Chiquéũ
 namexëëguwena rü nanamexëxë ga
 guma ñane ga Penué. ²⁶Notürũ ga nüma
 ga Yerubuãũ rü nhaxũgu narüxĩnũ:
 “Ngëxguma taxütãma chaxũãxëgu, rü
 ngürüãchi ngëma Dawítanüxũ rü tá
 choxũ ñnatãxüchigũ nax

Iraéuanecüãxaru ãëxgacũ chixixũ. ²⁷Rü
 ngëxguma nhaa duũxũgũ Yerucharéüwa
 ñxgu nax tupauca ya taxũñegu Cori ya
 Tupanacax naxũnagũ yadaixũcax, rü
 ngürüãchi tá Robuãũ ya Yudaánearũ
 ãëxgacũxũ nangechaũgũ, rü tá choxũ
 nimãxgũ, rü wena táxaru Robuãũwe
 narüxĩ”, nhaxũgu narüxĩnũ ga
 Yerubuãũ. ²⁸Rü norũ ucuxëruũgũna
 naca ga yemachiga. Rü yemawena ga
 nüma ga ãëxgacũ ga Yerubuãũ rü taxre
 ga wocaxacũ ga úirunaxcax naxũxëxë rü
 duũxũgũxũ nhanagürũ: —Pemax, Pa
 Iraéuanecüãxgũx, rü wüxi i taxũ i
 guxchaxũ nixĩ nax Yerucharéüwa
 pexĩĩxũ nax ngëma Tupanaxũ
 peyarücuãxũũgũxũcax. Rü dücax, nhaa
 wocaxacüchicünaxãgũ nixĩ i perũ
 tupanagũ ga Eyítuanewa pexũ ígaxũxũ
 —nhanagürũ. ²⁹Rü yexguma rü ñane ga
 Betégu nanaxú ga wüxi, rü yema to rü
 ñane ga Dáũgu nanaxú. ³⁰Rü yemagagu
 nixĩ ga chixexũgu nayixixũ ga
 Iraéuanecüãxgũ. Rü yema duũxũgũ rü
 Betéuwa rü Dáũwa naxĩxũ nax yema
 wocaxacüchicünaxãgũxũ
 yanacuãxũũgũxũcax.

.....

Wüxi ga Tupanaarũ orearũ uruxũ
ga Yudaánewa ne üxũ rü poragaãcü
Yerubuãũxũ naxucuxë

13 ¹Rü yexguma Betéuwa
 Yerubuãũ pumáratexë íguyane
 nawa ga ãmaregüarũ guchicaxũ, rü
 yéma nangu ga wüxi ga orearũ uruxũ ga
 Yudaánewa ne üxũ ga Cori ya Tupana
 yéma Yerubuãũxütawa muxũ. ²Rü Cori
 ya Tupana namuxũãcũma tagaãcü yema
 ãmaregüarũ guchicaxũchiga nidexa rü

nhanagürü: —Pa ãmaregüarü Guchicaxũx, Pa ãmaregüarü Guchicaxũx, rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Dawitanüxũwa tá nabu i wüxi i õxhana rü Yochía tá nixĩ i naéga. Rü nüma tá nixĩ i cuwa ínaguaxũ i ngêma tupanenetachicünaxãgüarü chacherdótegü i nhuxmax cuwa pumáratexe ígugüxũ. Rü ngêmaãcü duũxũgüchinaxã tá cuétüwa ínagu” —nhanagürü. ³Rü yematama ngunexũgu ga yema orearü uruxũ rü ãëxgacümaxã nüxũ nixu ga wüxi ga cuaxruxũ nax yemawa nüxũ nacuáxũcax nax aixcuma Tupanaarü ore yixĩxũ ga nüxũ yaxuxũ, rü nhanagürü: —Nhaa nixĩ i cuaxruxũ i Cori ya Tupana nüxũ ixuxũ: “Rü nhaa ãmarearü guchicaxũ rü tá nangĩächi rü yima tanimuca ya naétüwa ngëxmacü rü tá nagüane” —nhanagürü. ⁴Rü yexguma nüma ga ãëxgacü ga Yerubuáü nüxũ ínügu ga yema ore ga Tupanaarü orearü uruxũ nüxũ ixuxũ nachiga ga yema ãmarearü guchicaxũ ga Betéuwa yexmaxũ, rü nüma ga Yerubuáü rü nanu rü naxunagümexë rü norü purichíagüxũ namu rü nhanagürü: —¡Peyayaxux! —nhanagürü. Notürü guma naxmex ga naxunagüne rü namaxã nüxũ naxunetane rü yéma nayataitü rü marü taxuacüma narüxuechacüxü. ⁵Rü yexgumatama ga yema ãmarearü guchicaxũ rü nangĩächi rü guma tanimuca ga naétüwa yexmacü rü nagüane yema Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ nüxũ ixuxürüxũ. Rü yemawa nangox nax aixcuma Tupana yixĩxũ ga namuxũ nax nüxũ yaxuxũcax ga yema ore. ⁶Rü yexguma ga nüma ga

ãëxgacü rü yema orearü uruüna naca rü nhanagürü: —Cuxũ chacaaxũ, rü ¡Cori ya curü Tupanana naca nax ngêmaãcü charümeméxũcax! —nhanagürü. Rü nüma ga orearü uruxũ rü Cori ya Tupanana naca, rü yemaacü narümemex ga guma ãëxgacü, rü noxrürüütama nixĩ. ⁷Rü yemawena ga nüma ga ãëxgacü rü yema orearü uruüxũ nhanagürü: —¡Ngĩxã rü chawe rüxü i chauchiüwa nax ngéma íraxũ cungóxũcax! Rü tá wüxi i ãmare cuxna chaxã —nhanagürü. ⁸Notürü nüma ga orearü uruxũ rü ãëxgacüxũ nangãxüga rü nhanagürü: —Woo chi norü ngãxü i curü ngëmaxügu i cuchüüwa ngëxmagüxü choxna cuxãxgu, rü taxüchima cuwe charüxü, rü taxüchima chachibü, rü taxüchima chaxaxe i nhaa nachicawa. ⁹Yerü yemaacü choxü namu ga Cori ya Tupana. Rü nhanagürü choxü: “¡Taxütama cuchibü rü taxütama cuxaxe rü taxütama ngéma nama i noxri nagu quixüxügu cutáegu!” nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga yema orearü uruxũ rü to ga namagu natáegu nax tama yema nama ga noxri Betéuwa nagu ne naxüxügu natáeguxũcax. ¹¹Rü yexguma rü Betéugu naxächüü ga wüxi ga orearü uruxũ ga marü yacü. Rü guma nanegü rü namaxã nüxũ nixugüe ga guxüma ga yéma Betéuwa naxüxü ga guma orearü uruxũ ga Yudáanecüãx. Rü yexgumarüxü ta nanatümaxã nüxü nixugüe ga yema ore ga ãëxgacü nüxü ixuxü. ¹²Rü tümax ga nanatü rü tümanegüna taca rü nhatagürü: —¿Ngexürüüxü i namagu natáeguxü? —nhatagürü. Rü nüma ga tümanegü rü tümamaxã nüxü nixugüe ga yema nama

ga nagu natáeguxĩ ga guma orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx. ¹³Rũ yexguma ga nũma ga orearũ uruxũ rũ nanegũxĩ nhanagũrũ: —¡Paxa chauxcax penaxũxmawẽex i chorũ búru! —nhanagũrũ. Rũ nũmagũ rũ nanamexẽẽgũ ga yema búru, rũ yematagu natonagũ ga nanatũ. ¹⁴Rũ nũma rũ gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãxwe nangẽ. Rũ nũxũ inayangau nax wũxi ga carabáyutũũwa natoxũ. Rũ nũxna naca rũ nhanagũrũ: —¿Cuma quixĩxũ i orearũ uruxũ i Yudáanewa ne cuxũxũ? —nhanagũrũ. Rũ nũma nanangãxũga rũ nhanagũrũ: —Chama chixĩ —nhanagũrũ. ¹⁵Rũ yexguma ga gumá orearũ uruxũ ga yacũ rũ nhanagũrũ nũxũ: —¡Ngĩã chauchiũwa taxĩ nax ngẽma ichibũexũcãx! —nhanagũrũ. ¹⁶Notũrũ nũma ga gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx rũ nanangãxũga rũ nhanagũrũ: —Taxuacũma cuxũ íchixũmũcũ rũ taxuacũ cuchiũgu chaxũcu, rũ taxuacũma chachibũ rũ taxuacũma chaxaxe i nhaa nachicawa. ¹⁷Erũ nũma ya Cori ya Tupana rũ meama chamaxã nũxũ nixu nax tama nua chachibũxũcãx rũ chaxaxexũcãx rũ tama ngẽma nama ga noxri nagu chixũxũgu chatáeguxũcãx —nhanagũrũ. ¹⁸Notũrũ nũma ga guma yacũ ga orearũ uruxũ rũ nhanagũrũ: —Chama rũ ta cuxrũxũ orearũ uruxũ chixĩ. Rũ Cori ya Tupanaarũ orearũ ngeruxũ i dauxũcũãx choxũ namu nax chauchiũwa cuxũ chagaxũcãx rũ ngẽma cuxũ nax chachibũxẽẽxũcãx, rũ cuxũ nax chaxaxexẽẽxũcãx —nhanagũrũ. Notũrũ doramare nixĩ ga yema nũxũ yaxuxũ ga

guma orearũ uruxũ ga yacũ. ¹⁹Rũ yexguma ga gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx rũ dũxwa nawe narũxũ rũ nachĩũwa nayachibũ rũ nayaxaxe. ²⁰Rũ yexguma nũgũmaxã mechawa natogũgu ga guma taxre rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ guma yacũ ga orearũ urũũmaxã nidexa. ²¹⁻²²Rũ nũma rũ tagaãcũ gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãxũ nhanagũrũ: —Nũma ya Cori ya Tupana rũ cumaxã nũxũ nixu rũ ngẽma tama naga nax cuxĩnũxũ ga yema cuxũ namuxũwa, rũ cugũ nax cutáeguxũ nax cuchibũxũcãx rũ cuxaxexũcãx i ngextá Cori ya Tupana tama cuxũ ínaxwaxexũwa, rũ ngẽmagagu rũ taxũtáma curũ oxigũ ítaxgũxũgu cutãx —nhanagũrũ. ²³Rũ yexguma marũ chibũwa rũ axewa yanguxgu ga guma orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx, rũ nũma ga orearũ uruxũ ga yacũ rũ nũxũ nanamexẽẽ ga norũ búru. ²⁴Rũ nũma ga gumá orearũ uruxũ ga Yudáanecũãx rũ ínixũ. Notũrũ namagu nũxũ nangau ga wũxi ga ai rũ yexma nayamax. Rũ yema naxũne rũ namagu naxũ. Rũ yema búru rũ yema ai rũ naxũtagu narũcho ga yema naxũne. ²⁵Rũ yexgumayane yẽma nachopetũ ga nhuxre ga duũxũgũ rũ nũxũ nadaugũ ga naxũne ga namagu úxũ rũ yema ai ga naxũnexũtagu irixãũxũ. Rũ yexguma guma ñane ga guma orearũ uruxũ ga yacũ nagu pexũnewa nangugũgu ga yema duũxũgũ, rũ nũxũ nixuchigagũ ga yema nũxũ nadaugũxũ. ²⁶Rũ yexguma guma orearũ uruxũ ga yacũ nũxũ nacuxũga ga gumá nax yixĩxũ ga gumá orearũ urũxũ ga natáeguxẽẽãcũ, rũ aita naxũ rũ nhanagũrũ: —Yimá yixĩxũ

ya yimá orearü uruxü̃ ya tama Cori ya Tupanaga ñücü. Rü ngẽmacax̃ i nüma ya Cori ya Tupana rü wüxi i ai napexegu namu nax ngẽmaãcü nagu nawagüxcax̃ rü yamáaxüxcax̃, yema Cori ya Tupana namaxã nüxü̃ ixuxü̃ácüma —nhanagürü. ²⁷Rü yexgumatama nanegüxü̃ namu ga naxcax̃ nax namexẽgüaxüxcax̃ ga wüxi ga búru. Rü nüma ga nanegü rü naxcax̃ nanamexẽgü. ²⁸Rü yexguma ga guma orearü uruxü̃ ga yacü rü ñayadau. Rü yexma namagu nüxü̃ nayangau ga naxü̃ne rü yema búru rü yema ai ga yema naxü̃nexü̃tagu írúchoxü̃. Rü nüma ga ai rü tama yema naxü̃nexü̃ nangõx̃ rü tama tüxü̃ nimax̃ ga guxema búru. ²⁹Rü yexguma ga nüma ga orearü uruxü̃ ga yacü rü gumá orearü uruxü̃ ga Yudáanecü̃äxü̃ne nangenagü rü búrutagu nanaxü̃nagü. Rü norü ñanewa nanange nax naxcax̃ naxaxüxcax̃ rü inatáaxüxcax̃. ³⁰Rü nüma naxüxcax̃ ga naxmaxü̃gu nayaxü̃cuchi ga naxü̃ne. Rü naxcax̃ naxaxu rü nhanagürü: —Poraãcü cuxcax̃ changechaü̃, Pa Chauenexẽ —nhanagürü. ³¹Rü yexguma marü yexma yaxü̃cuchiãguwena, rü nanegüxü̃ nhanagürü: —Ngẽxguma chama chayü̃xgu ;rü ngẽma naxmaxü̃ i ngẽma Tupanaarü orearü uruxü̃ nagu chixü̃cuchixü̃gu tátama choxü̃ pixü̃cuchi! ;Rü yima chauxchinax̃gü rü naxchinax̃xü̃tagu tátama penanu! ³²Erü aixcuma tá ningu i guxü̃ma ga yema Cori ya Tupana nüxü̃ nüxü̃ ixuxẽxü̃ nachiga i ngẽma tupananaarü ãmarearü guchicaxü̃ i Betéuwa ngẽxmaxü̃, rü nachiga i guxü̃ma i ngẽma togü i ãmarearü guchicaxü̃ i

Chamáriaanecü̃äxarü ñanegüwa ngẽxmagüxü̃ —nhanagürü. ³³Rü woo yemaacü Tupana nüxü̃ nax nüxü̃ dauxcẽxü̃, rü nüma ga ãẽxgacü̃ ga Yerubuáü̃ rü tama nüxü̃ narüxo ga yema chixexü̃ ga nagu naxü̃naxü̃. Rü wenaxarü duü̃xü̃güxü̃ naxuneta ga chacherdóte nax yixü̃güxcax̃ nawa ga guma ngutaquexepataxü̃ ya norü tupananaetachicü̃nax̃cax̃ ixü̃gü̃ne. Rü guxema tüxü̃ nangüchaü̃xe, rü nüma ga Yerubuáü̃ rü chíxü̃maxã tüxü̃ nabaeru, rü chacherdótexü̃ tüxü̃ ningucuchixẽxẽ nawa ga guma ngutaquexepataü̃gü. ³⁴Rü yema Yerubuáü̃ üxü̃gagu nixü̃ ga chixexü̃gu nayixü̃ ga nataagü rü yanaxoxü̃ ga guxü̃ma.

.....

14 ²⁰Rü nüma ga Yerubuáü̃ rü ²² ga taunecü̃ ãẽxgacü̃ nixü̃ ga Iraéuanewa. Rü yexguma nayü̃xguwena rü nane ga Nadábi rü nachicü̃xü̃ nixü̃cu nax ãẽxgacü̃ yixü̃xcax̃.

Yudáanearü ãẽxgacü̃ ga Robuáü̃chiga

²¹Rü yoxni ga Yudáanewa rü Charumáu nane ga Robuáü̃ nixü̃ ga ãẽxgacü̃ ixü̃cü. Rü nüma rü nüxü̃ nayexma ga 41 ga taunecü̃ ga yexguma yaxü̃cuxgu nax ãẽxgacü̃ yixü̃xü̃. Rü 17 ga taunecü̃ nixü̃ ga ãẽxgacü̃ yixü̃xü̃ ga Yerucharéü̃wa. Rü guma ñane nixü̃ ga Tupana nüxü̃ unetane natanü̃wa ga guxü̃ma ga Iraéuanearü ñanegü nax gumawa nayexmaxü̃cax̃ ga napata. Rü Robuáü̃ naé rü wüxi ga Amóü̃tanü̃xü̃ iyixü̃ rü Naáma nixü̃ ga ngíéga. ²²Notürü ga yema Robuáü̃ üxü̃, rü poraãcü nachixexü̃chi ga Tupanapexewa. Rü

yema norü chixexũgü ga naxüxũ, rü
guxũma ga norü oxigüarü chixexũgüarü
yexera nachixe ga Tupanapexewa.

²³Yerü nümagü ga duũxũgü rü norü
tupananetachicünaxãçax nanaxü ga
norü cuaxüũchicagü. Rü wüxichigü ga
maxpúnewa rü wüxichigü ga nai ga
itaetaxütüüwa nanatogüxëxë ga nutagü
rü naixpútagü nax yemaxũ
yacuaxüũgüxũçax. ²⁴Rü guxũma ga
yema nachixüanewa rü nügürüütama
yatüxü rü ngexü nügümaxã namaxë. Rü
yema duũxũgü ga Yudátanüxũ rü guxũ
ga chixexũ naxügü naxrüxũ ga yema
nachixüanegü ga tama Tupanaxũ
cuaxgüxũ ga nüma ga Cori ya Tupana
Iraéuanecüãxgüpepewa íwoxüxũ.

.....

³⁰Rü guxũguma nügü nadaiecha ga
Robuáü rü Yerubuáü. ³¹Rü yexguma
nayuxgu ga Robuáü, rü ñane ga
Yerucharéügu natax tümatanügu ga
norü oxigü. Rü nachicüxü ãëxgacüxũ
ningucuchi ga nane ga Abiá.

Abiá rü Yudáanewa ãëxgacü nixĩ

15 ¹Rü Abiá inanaxügü ga ãëxgacü
nax yixixũ ga Yudáanewa ga
yexguma Yerubuáü ga Nadábi nane
marü 18 ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga
Iraéuanewa. ²Rü tamaepüx ga taunecü
nixĩ ga Yerucharéüwa ãëxgacü nax
yixixũ. Rü guxema naé rü Maáca nixĩ ga
tümaéga. Rü tüma rü Abicharãüacü tixĩ.
³Rü nüma ga Abiá rü yematama nanatü
üxũ ga chixexũ naxü rü tama aixcuma
Cori ya norü Tupanaga naxinü. Rü tama
guma norü oxi ga Dawí ga meama
Tupanaçax maxücürüxũ nixĩ.

.....

Nadábi rü Iraéuanewa ãëxgacü nixĩ

²⁵Rü yexguma marü taxre ga taunecü
ãëxgacü yixixgu ga Ácha ga Yudáanewa,
rü nüma ga Nadábi ga Yerubuáü nane
rü yexwaca inanaxügü ga ãëxgacü nax
yixixũ ga Iraéuanewa. Rü taxretama ga
taunecü ãëxgacü nixĩ ga yéma. ²⁶Notürü
yema naxüxũ ga nüma ga Nadábi, rü
poraãcü nachixe ga Tupanapexewa. Rü
yematama chixexũgü ga nanatü üxũ
naxü. Rü muxũma ga
tupananetachicünaxãgüxũ nicuaxüxũ.
Rü yemaacü poraãcü chixexũgu
Iraéuanecüãxgüxũ nayixëxë. ²⁷Notürü
ga Baácha ga Aía nane ga Ichacátanüxũ
ixicü rü bexma natanüxüxũ
nanutaquexë nax Nadábixü
yamaxgüxũçax. Rü Firitéutanüxũgüarü
ñane ga Yibetóügu Nadábixü nimaxgü,
ga yexguma nüma ga Nadábi guma
ñanexũ ñnachoeguãchiyane namaxã ga
guxũma ga Iraéuanecüãxgüarü
churaragü. ²⁸Rü nüma ga Baácha rü
Nadábixü nimax ga yexguma Ácha
marü tamaepüx ga taunecü ãëxgacü
ixixgu ga Yudáanewa. Rü
Nadábichicüxü ãëxgacü nixĩ. ²⁹Rü
yexguma noxritama yangucuchigu ga
Baácha nax ãëxgacü yixixũ rü tüxũ
nadai ga guxãma ga Yerubuáütanüxũ.
Rü yema Cori ya Tupana norü orearü
uruxũ ga Aía ga Chírucüãxwa nüxũ
yaxuxürüxũ, rü nüma ga Baácha rü
guxũma ga Yerubuáütanüxũ tüxũ nadai
rü tüxũ naguxëxë. Rü taxúema tüxũ
ñnayaxüxëxë. ³⁰Rü yemaacü nangupetü
nagagu ga yema Yerubuáü üxũ ga
chixexũ. Rü yema norü pecádugagu nixĩ
ga chixexũgu nayixũ ga Iraéuanecüãxgü

rü norü Cori ya Tupanaxü nanuxëëgüxü.
³¹Rü guxüma ga yema Nadábi üxü i tama nua ngóxü, rü ngëma popera i Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacügüchiga ixümatüxügu naxümatü. ³²Rü gumá Yudáarü ãëxgacü ga Ácha, rü gumá Iraéuanecüãxarü ãëxgacü ga Baácha rü nügü nadaiecha. ³³Rü yexguma tamaepüx ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Ácha ga Yudáanewa, rü nüma ga Baácha ga Aía nane rü yexwaca ningucuchi ga Tíhawa nax Iraéuanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax. Rü 24 ga taunecü ãëxgacü nixí. ³⁴Notürü yema Baácha üxü rü poraãcü nachixe ga Cori ya Tupanapexewa. Yerü nanaxü ga yematama chixexü ga Yerubuáü Iraéuanecüãxgüxü nagu nayixixëëxü, rü muxüma ga tupananetachicünaxägüxü nicuaxüxü.

.....

Acábi rü Iraéuanewa ãëxgacü nixí

16 ²⁹Rü yexguma 38 ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Ácha ga Yudáanewa rü Acábi ga Óüri nane rü yexwaca ningucuchi ga ãëxgacü nax yixixü ga Iraéuanewa. Rü 22 ga taunecü ãëxgacü nixí ga Iraéuanewa. Rü ñane ga Chamáriawa nixí ga nayexmaxü.
³⁰Notürü poraãcüxüchima nachixe ga norü maxü ga Cori ya Tupanapexewa. Rü yema nüxíra ãëxgacügü ixigüxüarü yexera poraãcü chixexü naxü. ³¹Rü yematama chixexügu ga Yerubuáü ga Nabáx nane üxü naxü. Rü naétü rü Yechabé ga Chidóüarü ãëxgacü ga Ebaáxacümaxá naxäxmax. Rü düxwa ngígagu nawa nangu ga norü tupananeta ga Baáxü nax yacuaxüüxü.

³²Rü ñane ga Chamáriagu Baáçax nanaxü ga wüxi ga ngutaqexepataxü rü wüxi ga ñmarearü guchicaxü. ³³Rü yexgumarüxü ta Chamáriawa nanaxü ga tupananeta ga Achérachicünaxá. Rü yemamaxá poraãcü Cori ya Iraéuanecüãxgüarü Tupanaxü nanuxëë, guxü ga yema nüxíraxüxü ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacügüarü yexera.

.....

Ería nanaxunagü rü tá nax yapagüanexü

17 ¹Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxü ga Ería, ga Yiriáyarü naanewa yexmane ga ñane ga Tibécüãx, rü Acábixü nhanagürü: —Yimá nüxü chapuracücü ya Cori ya Iraéuanecüãxgüarü Tupanaégagu cumaxá nüxü chixu, rü dama taunecügu rü tagutáma napu rü bai tá i cherena nax rünguxü nhüxmatáta chama wena nüxü chixu —nhanagürü. ²Rü yemaçax ga Cori ya Tupana rü Eríaxü nhanagürü: ³⁻⁴—¡Inaxüxü i nua rü üaxcü ne üxüwaama naxü! ¡Rü natü i Yurdáüarü léstewaama ngëxmaxü i natüxacü i Queríchigu yarüçux! Rü ngëma natüxacüwa tá cuxaxe rü nangurucuraxüxü tá chamu nax ngëma cuxü nangewemügüxüçax —nhanagürü. ⁵Rü nüma ga Ería rü nanaxü ga yema Cori ya Tupana namaxá nüxü ixuxü. Rü natü ga Yurdáüarü léstewaama naxü, rü yema natüxacü ga Queríchixütawa nayayexma. ⁶Rü nümagü ga nangurucuraxüxü rü paxmama rü yáuanecü poü rü namachi Eríacax yéma nangegüxü. Rü yema natüxacüwa

naxaxe ga Ería. ⁷Notürü marü nhuxre ga ngunexü ngupetüxgux rü yema natüxacü rü nipa yerü taguma napu ga yema nachixüanewa.

**Ería rü yutecü ga ñane ga
Charépacüãx**

⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxü nhanagürü: ⁹—ñane ya Charépa ya Chidóüanewa ngexmanewa naxü, rü ngëxma yarüxãüx rü ngëxma nape! Rü marü ngixü chamu i wüxi i yutecü i ngëxma ächiücü nax cuxü nachibüxëëxüçax —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Ería rü inaxüächi, rü ñane ga Charépawa naxü. Rü yexguma guma ñanearü üüchiwa nanguxgu, rü yéma ngixü nadau ga wüxi ga yutecü ga yéma üxüwa ücü. Rü ngixçax naca rü nhanagürü ngixü: —¿Taxüchima cuxü name i wüxi i axepáxügu dexá choxü nuata cunge nax chaxaxexüçax? —nhanagürü. ¹¹Rü yemataçax marü yéma nangeagu, rü nüma ga Ería rü wenaxarü ngixna naca, rü nhanagürü ngixü: —¿Tauchi cuxü name ega wüxichipexe ta i poü nua choxü cunggexgu? —nhanagürü. ¹²Notürü ga ngïma rü inangãxüga rü ngigürügü: —Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxü chixu rü choxü nataxuma i poü. Rü wüximexëäcu i trígutexexicatama choxü nangexma ya wüxi ya tüxüwa, rü íxraxü i chíxü i naxchiüwa. Rü ngëmacax nixí i üxüta chayayaxuxü nax íxraxü i poü chaxüxüçax nüxü ya chaune rü chaugüçax rü ngëmawena rü taiyamaxã tá tayue —ngigürügü. ¹³Rü nüma ga Ería rü ngixü nangãxüga rü nhanagürü: —¿Taxuçaxma cumuü! ¡Rü cü yaxü i

ngëma nüxü quixuxü! Notürü i ngëma curü trígutexe i cuxü ngëxmaxüwa ¡rü choxü naxixíra i wüxi i íxraxü i poü i maixcuraxü rü nua choxü nange, rü ngëmawena rü cugüaxü rü cuneaxü naxü! ¹⁴Erü nüma ya Cori ya Iraéuanecüãxarü Tupana, rü nüxü nixu rü ngëma curü trígutexe i tüxüwa ngëxmaxü rü ngëma curü chíxü i naxchiüwa ngëxmaxü rü tagutáma nagux, rü nhuxmatáta Cori ya Tupana nhama i naanegu napuxëëx —nhanagürü. ¹⁵Rü ngïma ga yema yutecü rü iyaxü rü inaxü ga yema Ería ngïmaxã nüxü ixuxü. Rü yemaacü ga ngïma rü ngïne rü Ería rü muxüma ga ngunexügüçax naxãwemügü. ¹⁶Rü taguma nagux ga trígutexe ga tüxüwa rü yema chíxü ga naxchiüwa yema Cori ya Tupana Eríawa nüxü yaxuxürüxü. ¹⁷Notürü wüxi ga ngunexügu rü nidaxawe ga yema yutecü ngïne rü nayu. ¹⁸Rü yexguma ga ngïma ga yema yutecü rü Eríaxü ngigürügü: —¿Taxacü chamaxã cuxü Pa Tupanaarü Orearü Ngeruxüx? ¿Rü nua cuxü nax choxna nüxü cucuçãchixëëxü i chorü chixexügü rü ngëmagagu cunayuxëëxü ya chaune? —ngigürügü. ¹⁹Rü nüma ga Ería ngixü nangãxüga rü nhanagürü: —¡Nua namu ya cune! —nhanagürü. Rü yema yutecüxünewa nanaganagü, rü yema ucapu ga nagu napexügu nanagacuchi, rü norü pechicaxügu nayacaxëë. ²⁰Rü yemawena ga Ería rü tagaäcü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —Pa Cori ya Chorü Tupanax çrü ngúxü tá ëxna ngixü quingexëë i nhaa yutecü i ngichiügu chapecü, rü ngëmacax cunayuxëëxü ya

ngĩne? —nhanagürü. ²¹Rü yexgumatama ga Ería rü tamaepüxcüna guxema buxeétü nayarünhuächi rü tagaäcü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, rü cuxü chacaaxü nax wena cunamaxëxüçax i nhaa buxü —nhanagürü. ²²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü naxĩnũ ga Ería nüxü nacaaxüxũ. Rü wenaxarü tüxü namaxëxë ga guxema buxe. ²³Rü yexgumatama ga Ería rü tüxü naganagü ga guxema buxe rü yema ínapexüwa tũmamaxã ínarüxĩ rü ípatachiũ ga nhaxtüguxüwa tüxü naga. Rü tũmaéna tüxü nayamu, rü ngĩxü nhanagürü: —¡Düçax, nüxü nadau ya cune rü namaxü! —nhanagürü. ²⁴Rü ngĩma ga yema nge rü inangãxüga rü ngĩgürügü: —Nhüxmawaxi nixĩ i meama nüxü chacuáxü i Tupanaarü duüxü nax quixixü rü ngëma nüxü quixuxü rü Cori ya Tupanawa ne naxüxü —ngĩgürügü.

Ería rü wenaxarü äëxgacü ga Acábixütawa naxü

18 ¹Rü yema ngunexügü rü nigüetanü. Rü tamaepüx ga taunecüguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Eríamaxã nidexa rü nhanagürü: —¡Äëxgacü ya Acábixütawa naxü rü namaxã nüxü yarüxu rü nhama i naanegu tá chanapuxëxë! —nhanagürü. ²Rü nüma ga Ería rü inaxüächi nax Acábimaxã nüxü yanaxuxüçax. Rü yexguma rü poraäcü nangux ga taiya ga Chamáriaanewa. ³Rü nüma ga Acábi rü naxçax naca ga norü ngüxëeruxü ga Obayía ga aixcuma Cori ya Tupanaxü ngechaüxü. ⁴Rü nüma ga Obayía nixĩ ga

naétüwa nachogüxü ga 100 ga Tupanaarü orearü uruüügü ga yexguma Acábi naxmãx ga Yechabé nadaixchaügu. Rü nüma ga Obayía rü taxreticümü ga 50 gu nayatoye rü nhüxüchi taxre ga äxmaxügu nayacuxgü rü yéma nayaxüwemüäxü. ⁵Rü yexguma namawa nayexmayane ga Ería, rü nüma ga äëxgacü ga Acábi rü Obayíaxü nhanagürü: —¡Ngĩxã, rü guxüma i nhaa tachixüanegu tanaxiane i guxüma i natügüwa rü natüxacügüwa nax naxçax idauxüçax ya maxë naxçax i tóru búrugü nax ngëmaäcü tama nayuexüçax rü taguma tüxü nataxuxüçax! —nhanagürü. ⁶Rü yemaacü ga Acábi rü Obayía rü nügümaxã nüxü nixu nax toxnamana naxüxü ga Acábi rü toxnamana ga Obayía nax naxçax nadaugüxüçax ga dexá rü maxë. ⁷Rü yexguma namawa naxüxgu ga Obayía rü Eríaxü yexma nangau. Rü yexguma nüxü yacuaxächigu nax Ería yixixü rü napexegu nayangücuchi rü nhanagürü: —¿Ëxna cuma quixixü, Pa Chorü Cori, Pa Eríax? —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Ería rü nanangãxüga rü nhanagürü: —Ngü, chama chixĩ. ¡Rü paxa curü corimaxã nüxü yarüxu rü nua changexma! —nhanagürü.

.....

¹⁶Rü yexguma ga Obayía rü Acábimaxã nüxü nayarüxu nax Ería yéma nguxü, rü nüma ga Acábi rü yéma naxü nax Eríaxü íyadauxüçax. ¹⁷Rü yexguma Eríaxü nadaxgux rü nhanagürü: —¿Cuma ëxna quixĩ i ngëma yatü i Iraéuanecüäxgüçax chixexü ícunguxëxü? —nhanagürü. ¹⁸Rü nüma ga Ería nanangãxüga rü nhanagürü: —Tama chaugagu nixĩ i ngëma guxchaxü i ngupetüxü i nua Iraéuanewa. Rü cuma

rü curü duũxũgũgagu nixĩ i ngẽma ngupetũxũ, erũ tama naga pexĩnie i ngẽma Cori ya Tupanaarũ mugũ rü Baáchicũnaãgũxũ pecuãxũxũgũ. ¹⁹¡Rü nhũxmax rü curü duũxũgũxũ namu nax maãpũne ya Carmérugu nangutaquexegũxũcãx i guxũma i Iraéuanecũãxgũ namaxã i ngẽma 450 i Baáarũ orearũ uruũgũ rü 400 i Achéaarũ orearũ uruũgũ i Yechabémexẽwa ngẽmagũxũ rü nüxũ rüngũxẽxũ! —nhanagürü ga Ería.

Ería rü Baáarũ orearũ uruũgũ

²⁰Rü yexguma ga Acábi rü guxũma ga Iraéuanecũãxgũcãx nangema, rü nanangutaquexexẽxẽ ga yema orearũ uruũgũ ga maãpũne ga Carmérugu. ²¹Rü yexguma ga nüma ga Ería rü guxũma ga duũxũgũmaxã nidexa rü nhanagürü: —¡Nhuxguxüratáta i pemax i nüxũ perũxoexũ nax taxre i ñũgu perũxĩnũxũ? Rü ngẽxguma Cori ya Tupana rü aixcuma Tupana yixĩxgu ¡rü nawe perũxĩ! Rü ega Baá yixĩxgu ¡rü ngẽmawe perũxĩ! —nhanagürü. Rü nüma ga duũxũgũ rü taxuxũmaama nanangãxũgagũ. ²²Rü nüma ga Ería rü nidexachigũama rü nhanagürü: —Chaxicatama chixĩ i Cori ya Tupanaarũ orearũ uruxũ i íchayaxũxũ rü chamaxũxũ. Notürü ngẽma Baáarũ orearũ uruũgũ rü 450 nixĩ. ²³Rü nhũxmax rü name nixĩ i taxre i wocaxacũ nua pega. Rü nümagũ i Baáarũ orearũ uruũgũ rü tá nayayauxgũ i wũxi. Rü ãgũmũcũgu tá inanachexcu. Rü ngẽmaãcũ üxütanũétũgu tá nananugũ i ngẽma namachi i Baáarũ ãmarearũ guchicaxũwa, notürü taxũtãma

nayanaixẽxẽ ya üxũ. Rü ngẽxgumarũxũ tá ta i chamax rü chanamexẽxẽ i ngẽma to i wocaxacũ rü üxũétũgu tá chananugũmachi, notürü taxũtãma chayanaixẽxẽ ya yima üxũ. ²⁴Rü ngẽmawena i pema rü tá perũ tupanana pecagũe, rü chama rü tá Cori ya Tupanana chaca. Rü yimã üxũmaxã tüxũ ngãxũgacũ, rü yimã tá nixĩ ya aixcuma Tupana ixĩcũ —nhanagürü. Rü guxũma ga duũxũgũ nanangãxũgagũ rü nhanagürügũ: —Mexũma nixĩ i ngẽma ñnü —nhanagürügũ. ²⁵Rü nhũxũchi ga Ería rü yema Baáarũ orearũ uruũgũxũ nhanagürü: —¡Ngexürũxũ i nhaa wocaxacũ peyaxu rü pexĩra penamexẽxẽ, erũ pemu i pemax! ¡Rü nhũxũchi perũ tupanana peca notürü taxũtãma nawa penangixichi! —nhanagürü. ²⁶Rü yemaacũ ga nümagũ rü nayayauxgũ ga yema wocaxacũ ga nüxna namugũxũ. Rü nanamexẽẽgũ rü paãmamacürũwa inanaxũgũe ga norũ tupana ga Baána nax nacagũexũ rü nhũxmata tocuchiwa nangu. Rü nhanagürügũ: —¡Toxũ nangãxũga Pa Baáx! —nhanagürügũ. Rü yema ãmarearũ guchicaxũ ga naxũgũxũxũ íniyuxeguãchitanũcũxũ, notürü nataxuma ga taxacũ ga nangãxũgũxũ. ²⁷Rü yexguma tocuchiwa nanguxgu, rü nüma ga Ería rü yema Baáarũ orearũ uruũgũgu nidauxcũraxũ rü nhanagürü: —¡Yexera poraãcũ pexáixcha! Erũ ngẽma perũ tupana rü ngürũãchi i puracũgu narũxãũx, rüẽxna nayawoxex, rüẽxna üãnewa naxũ, rüẽxna ngürũãchi ínape rü name nixĩ i ípenabãixgu —nhanagürü. ²⁸Rü nümagũ rü nayadaxẽxẽ ga nax yaxáixchaxũ. Rü cũxchimaxã nügũ niwítũchacũgũ rü

nügü inapaiaxünegü, yerü yema nixĩ ga nacümagü ga naxügüüxü, nhüxmata naduegümüxünegü. ²⁹Rü tocuchiwa nangu rü nümagü rü inayadaxëëgü ga nax yaxáixchaechaxü rü nax nayuxtanüxüxü, rü yemaacü nayáuanexügümare, notürü taxuxüma nanangäxü rü bai ga wüxi ga naga ga nüxü naxñüexü. Rü düxwa orawa nangu nax Ería Tupanacax yamáxü ga yema to ga wocaxacü. ³⁰Rü yexguma ga Ería rü guxüma ga duüxügüxü nhanagürü: —¡Númamaxüra pexĩ! —nhanagürü. Rü guxüma ga duüxügü rü naxütawaama naxĩ. Rü nüma ga Ería rü nanamexëxë ga yema Tupanaarü ämarearü guchicaxü ga rüngutaüxü. ³¹Rü nanayauxpüta ga 12 ga nuta naexpüx ga nanegü ga Yacú ga Iraéuanegu äégacü. ³²Rü guma nutagümaxã nanaxü ga Cori ya Tupanaarü ämarearü guchicaxü. Rü yemawena rü ínanacaegu ga yema ämarearü guchicaxü rü 20 ga Íltruaxacu ga nanetüchire nagu mexü nixĩ ga norü taxmachatëxe. ³³Rü yemawena rü mea inananu ga üxü. Rü ägümücügu tüxü inachexcu ga guxema wocaxacü, rü yema üxüétügu tüxü nanugümachi. ³⁴Rü nhüxüchi nhanagürü: —¡Ägümücü i tüxü ngixü pixügüäcu dexámamaxã rü ngëma namachiétügu rü ngëma üxüétügu ngixü pebagüäcu! —nhanagürü. Rü yemaacü nanaxügü ga duüxügü. Rü wena nanamu nax yemaacü naxügüäxüçax. Rü norü tamaepüxcüna wena nanamu nax yexma ngixü nabagüäcuxüçax ga tüxü. Rü yemaacü nanaxügü ga nümagü. ³⁵Rü yema dexá rü yema ämarearü guchicaxüxü ínayäeguächü, rü yema ícaeguxümachatëxe rü nanapá. ³⁶Rü

yexguma orawa nanguxgu nax yaguäxü ga wocaxacü, rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxü ga Ería rü naxçax nixü ga yema ämarearü guchicaxü. Rü tagaäcü nhanagürü: —Pa Corix, ya Abraáuarü rü Isáquiarü rü Iraéuanecüäxarü Tupanax çugü inawëx i nhüxmax nax cuma quixixü i Iraéuanecüäxarü Tupana, rü chama nax chixixü i curü duüxü, rü cuma quixixü i choxü cumuxü nax chanaxüxüçax i guxüma i nhaa chaxüxü! ³⁷¡Choxü nangäxüga, Pa Corix, choxü nangäxüga nax ngëmaäcü i nhaa duüxügü nüxü cuaxgüxüçax nax cuma quixixü i Tupana rü nüxna cuxuxü nax wena cuxçax nawoeguxüçax! —nhanagürü. ³⁸Rü yexgumatama Cori ya Tupanaarü üxüema rü ngürüächü yexma naétü nangu ga yema wocaxacümachi. Rü nixa ga yema namachi rü üxü rü wootama ga guma nutagü rü waixümü. Rü yema dexá ga yema ícaeguxümachatëxewa yexmaxü rü inayache. ³⁹Rü yemaxü nadaugügu ga guxüma ga duüxügü rü nhaxtüanegu nanangücuchitanü rü nhanagürügü: —Nüma ya Cori nixĩ ya Tupana ixücü. Rü nüma ya Cori nixĩ ya Tupana ixücü —nhanagürügü. ⁴⁰Rü yexguma ga Ería rü yema duüxügüxü nhanagürü: —¡Ípenayauxü i guxüma i Baáarü orearü uruügü rü taxuxütáma ninha! —nhanagürü: Rü nüma ga duüxügü rü ínanayauxü. Rü yexguma ga Ería rü natüxacü ga Chichóüwa nüxü nanagagüxëxë rü yexma nayadaünaxã.

Ería rü pucüçax nayumüxë

⁴¹Rü yemawena ga Ería rü Acábixü nhanagürü: —¡Ílixü rü yachibü rü yaxaxe!

Erü marü nicuxcu ya pucü —nhanagürü. ⁴²Rü nüma ga Acábi rü natáegu rü nayachibü rü nayaxaxe. Notürü ga Ería rü maḡpúne ga Carméru gu naxínagü. Rü yexma nayacaxáḡpüxü rü nanangücuchi nhüxmata ga nachametü rü naáḡpüxügümachatexewa nangu. ⁴³Rü norü ngüxêeruüxü nhanagürü: —jDauxüguamaxüra naxínagü, rü márguama yadawenü! —nhanagürü. Rü nüma ga norü duüxü rü yéma naxü rü márétü nayadawenü. Rü yemawena ga yema norü duüxü rü nhanagürü: —Nataxuma nixí i ḡaxacü —nhanagürü. Notürü ga nüma ga Ería rü nanamu rü nhanagürü: —jRü 7 expüxcüna íyadau! —nhanagürü. ⁴⁴Rü yexguma marü norü 7 expüxcüna íyadaḡgu rü yema norü duüxü rü nhanagürü nüxü: —Rü nüxü chadau i wüxi i íraxü i caixanexü i márchüüétüwa ínagüemaxü i wüxi i naxmexêraxüxü —nhanagürü. Rü yexguma ga Ería rü norü duüxüxü nhanagürü: —jPaxa inanhaächü rü Acábimaxá nüxü yarüxu rü naweügu yaxüe rü ínaxíḡ nawa ya daa maḡpúne rü íyaxü naxüpa ya pucü! —nhanagürü. ⁴⁵Rü naweügu naxínagü ga Acábi, rü paxa íane ga Yeréwa naxü. Rü yexgumayane rü nanaxêächiane, rü nibua, rü tacü ga pucü ínangu. ⁴⁶Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Eríana pora naxá. Rü yexguma marü nügüna pexnagüchirugu rü íane ga Yeréwa nanha. Rü Acábixüpa yéma nangu.

Ería rü maḡpúne ga Orébiwa nanha

19 ¹Rü nüma ga Acábi rü naxmaḡ ga Yechabémaxá nüxü nixu ga guxüma ga yema Ería üxü, rü nhuxácü

nax nadaünaaxü ga yema Baáaru orearu uruüḡü. ²Rü yexguma ga Yechabé rü wüxi ga ngírü duüxüxü imu ga Eríamaxá nüxü nax yanaxuxücaḡ ga ngírü dexa rü nhanagürü: —Cuma rü Ería quixí rü chamax rü Yechabé chixí. Rü cumaxá nüxü chixu rü name nixí i chorü tupanagü poraäcü choxü napoxcu ega moxü nhama i oragu tama cumaxá chanaxüḡgu i ngéma Baáaru orearu uruüḡumaxá cuxüxü —ngígürügü. ³Rü nüma ga Ería rü nüxü nicuḡächü ga äücümaxüwa nax nayexmaxü, rü yemaḡḡ íane ga Bechéba ga Yudáanewa yexmanewa nanha. Rü yéma nanataḡ ga gumá norü ngüxêeruxü. ⁴Rü yemawena rü taxüema íxächüxüwa naxü. Rü wüxi ga ngunexü inixü, rü wüxi ga naixtüüwa nayarütoöchi. Rü nügügu naxínügu rü nayuxchaü. Rü yemaḡḡ Cori ya Tupanaxü nhanagürü: —jMarütama Pa Corix, rü choxna nayayu i nhaa chorü maxü! Erü woetátama chayü rü narümemae nax nhüxmatama chayuxü —nhanagürü. ⁵Rü yexma naixtüügu naca rü yéma nape. Notürü wüxi ga dauxücüḡḡ ga Tupanaaru orearu ngeruxü rü yéma nangu rü nüxü yangóḡüäcüma nhanagürü nüxü: —jÍrüda rü nachibü! —nhanagürü. ⁶Rü Ería rü nanadauáane, rü nüxü nadau ga naeruxütagu naxüxü ga wüxi ga poü ga maixcuraxü ga üxüétüwa iguxü rü dexá ga yexma üweüxü. Rü yexguma ga nümax rü ínarüda rü nachibü rü naxaxe. Rü yemawena rü wena inaca. ⁷Notürü ga Cori ya Tupanaaru orearu ngeruxü ya dauxücüḡḡ rü wenaxaru Eríaxütawa naxü. Rü ínayabḡḡḡ, rü nhanagürü

nüxü: —¡Íruda rü nachibü! Erü yáxügu tá quixü i ngëma ícuxüxüwa —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Ería rü ínartüda, rü nachibü rü naxaxe. Rü yema òna rü pora nüxna naxã. Rü 40 ga ngunexü rü 40 ga chütaxü nixü nhüxmata nawa nangu ga guma maþpúne ga Orébi. (Rü gumawa nixí ga Tupana ga Moichécaþ nangóxü.) ⁹Rü yexguma guma maþpúnewa nanguxgu ga Ería rü wüxi ga äxmaxügu naxücu, rü yéma nanangupetixëxë ga chütaxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü namaxã nidexa, rü nhanagürü nüxü: —¿Taxacü nua cuxü, Pa Eríax? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Ería nanangãxüga rü nhanagürü: —Poraãcü naétüwa chachogü i curü ore, Pa Chorü Cori ya Tupana ya Guxüétüwa Ngëxmacüx. Erü ngëma Iraéuanecüãxgü rü marü nüxü inarüngümae i ngëma curü uneta ga namaxã cuxüxü, rü nagu napogüe i ngëma curü ämarearü guchicaxügü, rü taramaxã tüxü nadai ya yíxema curü orearü uruügü. Rü chaxicatama íchayaxü, rü nhüxmax rü chaþxcaþ rü ta nadaugü nax choxü yamaþgüxücaþ —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: —¡Ínaxüxü rü chaupexe yachi ya daa maþpúneétüwa! —nhanagürü. Rü nüma ga Ería rü yemaacü nanaxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yéma naxüpetü. Rü wüxi ga poraxüchicü ga buanecü rü nagu nangu ga guma maþpúne, rü nabu rü ga nutagü rü nipue rü narüyixüchipanü, notürü nüma ga Tupana rü tama gumá buanecüwa nayexma. Rü gumá buanecüwena rü naxíãxãchiane, notürü nüma ga Tupana

rü tama yema íãxãchianewa nayexma. ¹²Rü yema íãxãchianewe naxã ga wüxi ga üxüema, notürü nüma ga Tupana rü nataxuma ga yema üxüemawa. Rü yema üxüemawena rü yéma inanaxü ga wüxi ga ígaxü ga naga ga mexechixü. ¹³Rü yexguma yema nagaxü naxínügu ga Ería, rü nügü nidüxchametü norü gáuxüchirumaxã. Rü ínaxüxü ga yema maþpúnearü äxmaxüwa rü naþxgu nayachi. Rü yexma nachiyane rü nüxü naxínü ga wüxi ga naga ga nüxü nhaxü. —¿Taxacü ngëma cuxü, Pa Eríax? ¹⁴Rü nüma ga Ería rü nanangãxü rü nhanagürü: —Nüxü chicuþaxãchi nax poraãcü cuxü chachuxuxü, Pa Corix Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngëxmacüx. Notürü ngëma Iraéuanecüãxgü rü marü nüxü inayarüngümae ga yema namaxã nax icuxügaxü. Rü nagu napogüe i ngëma curü ämarearü guchicaxügü, rü yimá curü orearü uruügü rü taramaxã nanadai. Rü chaxicatama íchayaxü i nhüxmax notürü chaþxcaþ rü ta nadaugü nax choxü yamaþgüxücaþ —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxü nhanagürü: —¡Écü natáegu nagu i ngëma nama ga noxri nagu quixüxü i Damácuarü chianexüwa daxü! Rü ngëxguma Damácuarü íanewa cunguxgu ¡rü chíxümaxã nabaeru ya Achaéu nax Chíríaanearü äëxgacü nax yixüxücaþ! ¹⁶¡Rü ngëxgumawena rü chíxümaxã nabaeru ya Yeú ya Níchi nane, nax Iraéuanecüãxgüarü äëxgacü nax yixüxücaþ! ¡Rü ngëxgumarüxü ta chíxümaxã nabaeru ya Erichéu ya Cháfachi nane ya Abe-Meúracüãx nax cuchicüxü chorü orearü uruxü nax yixüxücaþ! ¹⁷Rü yíxema Achaéumexëwa

inhaxe rü Yeú tá tüxü nimax. Rü yíxema Yeúmexéwa inhaxe rü Erichéu tá nixí i tüxü dajxcü. ¹⁸Rü dücax, rü cumaxã nüxü chixu rü chama rü marü íchayaxügüxêxê i 7,000 i Iraéuanecüãxgü i taguma Baápexegu caápüxügüxü nax nüxü yacuaxüügüxüçax! —nhanagürü ga Tupana.

Tupana rü Erichéuxü nayaxu

¹⁹Rü yexguma ga nüma ga Ería rü inaxüãchi, rü Erichéu ga waixümüanearü aiegumüanewa puracücüxü yexma nangau. Rü gumá Erichéupexegu naxí ga 12 chimüxü ga woca ga taxrechigü nüguwa ngacuxü, rü nümatama ga Erichéu namaxã nixü ga yema nawa iyacuáxü. Rü nüma ga Ería rü Erichéuçax nixü rü Erichéuéütu nanachaxanagü ga norü gáuxüchiru. ²⁰Rü nüma ga Erichéu rü nüxna yéma ninha ga norü wocagü, rü Eríawe nangê, rü nhanagürü nüxü: —Chanaxwaxe i choxü cuxüchica nax chaunatüxü rü chauéxü chayameãxüçax, rü nhüxmachi tá cuwe charüxü —nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Ería rü nhanagürü nüxü: —Marü name i ngéma cuxü, notürü ñnuxna nacuaçaxchi nax Tupana marü cuxçax çaxaxü nax norü orearü uruxü quixüçax! —nhanagürü. ²¹Rü nüma ga Erichéu rü Eríana nixügachi rü taxre ga woca ga yatüxü niyaxu, rü nanadai, rü ägümücügu inanachexcu. Rü yema naixmenaxägü ga wocawa inäixgüxümaxã nanaxüxüxü. Rü yemawa ínanagu ga namachi, rü namücügüxü nanangõxêxê. Rü

yemawena rü Eríawe narixü norü ngüxêëxüxü.

.....

Acábi rü Nabúchiarü úwanecü

21 ¹Rü wüxi ga yatü ga íane ga Yerécüãx ga Nabúchigu äégacü rü guma íanewa nüxü nayexma ga wüxi ga úwanecü ga äëxgacü ga Acábipataarü ngaicamána. ²Rü wüxi ga ngunexü ga Acábi rü Nabúchixü nhanagürü: —¡Choxna naxã i curü úwanecü nax ngémaãcü choxü nangexmaxüçax i chorü nanetü necü erü chatatana nangaicama! Rü ngémachicüxü tá cuxna chanaxã i wüxi i úwanecü i irümemaexü, rüexna ega cunaxwaxegu rü diërumaxã cuxü chanaxütanü —nhanagürü. ³Notürü ga Nabúchi rü Acábixü nangãxüga rü nhanagürü: —Rü Tupana tama nanaxwaxe nax cuxna chanaxãxü i nhaa naane i chaunatü choxna äxü —nhanagürü. ⁴Rü yema Nabúchiarü ngãxügagu rü nüma ga Acábi rü nangechaüãcüma rü nanuãxêãcüma napataçax natáegu, yerü Nabúchi rü namaxã nüxü nixu ga tagutáma nüxna nax naxããxü ga yema naane ga nanatü nüxna äxü. Rü nüma ga Acábi rü nachüüwa nangu, rü naxchiãügu nayaca, rü íxtapüxguama nabuenü, rü tama nachibüchaü. ⁵Rü yexguma ga naxmax ga Yechabé rü naxçax iyaxü rü ngígürügü nüxü: —¿Taxacüçax cuma rü tama cuchibüchaxü? —ngígürügü. ⁶Rü nüma ga Acábi rü ngüxü nangãxüga rü nhanagürü: —Nabúchimaxã chidexa, rü nüxna naxçax chaca nax choxü namaxã nataxexüçax i norü úwanecü. Rü

ngëxgumachi choxna naxããxgu rü to i úwanecümaxã nüxü chanaxüchicüxü. Notürü i nümax rü tama choxna nanaxãchaü —nhanagürü. 7Rü yexguma ga naxmax ga Yechabé rü inangãxüga rü ngīgürügü nüxü: —Notürü cuma quixí i nua Iraéuanewa ãëxgacü quixíxü. ¡Rü yachibü rü nataãxê! Rü marü chama cuxü tá chanayaxu i Nabúchiarü úwanecü —ngīgürügü. 8Rü yexgumatama ga ngíma rü Acábíégagu inaxümatü ga nhuxre ga popera. Rü yemagu iyaxúcuchi ga Acábíarü cuaxruxü ga norü ánerawa yexmaxü. Rü nhuxüchi iyamu naxcax ga guma íane ga Yeréarü ãëxgacügü. 9-10Rü yema ngírü poperagüwa rü nhanagürü: —¡Ëcü, guxüma i duüxügümaxã nüxü pexu nax nangutaquëxegüxüçax nax tama pechibueãcuma peyumüxëgüxüçax! ¡Rü nüxna pexu ya Nabúchi nax petanüwa naxüxüçax! ¡Rü naxcax pedax i taxre i yatü i nüxü ixugüxü nax nüma ya Nabúchi rü Tupanamaxã naguxchigaxü rü ãëxgacümaxã chixexü naxueguxü! ¡Rü ngëmaxü pexínüeguvena, rü ípenagaxüchi rü nutamaxã ípenamuxüchi rü peyamá! —nhanagürü ga yema ngírü poperagüwa. 11Rü nüma ga yema ãëxgacügü ga guma íanecüãx rü nayanguxëëgü ga yema ngírü poperagüwa namaxã nüxü yaxuxü. 12Rü nanaxügü ga yema ngutaquëxë rü yéma Nabúchina nacagüe. 13Rü nüma ga yema taxre ga yatügü rü guxüma ga duüxügüpepexewa doraxümare nixugüe Nabúchichiga. Rü nhanagürügü: —Nhaa Nabúchi rü Tupanamaxã naguxchiga rü ãëxgacü ya Acábímaxã rü ta naguxchiga

—nhanagürügü. Rü yemaxü naxínüegu ga duüxügü, rü Nabúchixü niyauxgü rü íanepechinüwa nanagáuchigügü. Rü yexma nutamaxã ínanamuxüchigü rü yemaacü nanayuxëxë. 14Rü yexü nawagüeguvena ga guma íanearü ãëxgacügü, rü Yechabéxütawa namugagü rü nhanagürügü: —Nabúchi rü marü nutamaxã ínanamuxüchigü i duüxügü, rü marü nayu —nhanagürügü. 15Rü yexguma Yechabé nüxü cuáchigagu ga Nabúchi rü marü nax nayuxü rü ngīgürügü nüxü ga gumá ngíte ga Acábi: —Yema úwanecü ga Nabúchi tama cuxü namaxã taxechaüxü, rü nhuxmax rü ngetaniüácüma cuxrü nixí. Erü nüma ya Nabúchi rü marü nayu —ngīgürügü. 16Rü yemaxü naxínügu ga Acábi rü ínayadau ga yema Nabúchiarü úwanecü, rü noxrüxü nayaxíxëxë. 17Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Eríaxü nhanagürü: 18—Düçax, rü nhuxmatama Chamáriawa naxü i naxütawa i Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü ya Acábi. Rü nüma i nhuxmax rü nawa nangexma i ngëma Nabúchiarü úwanecü i noxrüxü yaxíxëxü. 19Rü nhacurügü tá nüxü: “Pa Acábi, rü Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxü: ‘Nhuxma nax cuyamáxü ya Nabúchi rü nüxna nax cuyapuxü i ngëma noxrütama ixíxü, rü ngëmacax i nhuxmax i cumax rü tá ta cugügu nadëxgüe i airügü yematama nachica ga Nabúchigü nawa nadëxgüãxüwa’” —nhanagürü ga Tupana. Rü nüma ga Ería rü yéma Acábixütawa naxü nax namaxã nüxü yanaxuxüçax. 20Rü nüma ga Acábi rü Eríaxü nangãxü rü nhanagürü: —¿Cumax, Pa Chorü Uanüx,

rü choxũ icuyanguama? —nhanagürü. Rü nüma ga Ería rü nanangãxũ rü nhanagürü nüxũ: —Ngũ, cuxũ ichayangau nax cumaxã nüxũ chayarüxuxũcax nax Cori ya Tupanapexewa poraãcü chixexũ nax cuxũxũ. ²¹Rü ngëmacax ya Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxũ: “Rü tá cuxcax íchananguxëxë i taxũ i guxchaxũ i chixexũ rü cugagu tá chanadai i guxũma i cutanüxũgü i yatüxũgü i Iraéuanewa ngëxmagüxũ. ²²Rü yema Nabá nane ga Yerubuãütanüxũmaxã, rü yema Aía nane ga Baáchatanüxũmaxã chaxüürüxũ tá chanaxü namaxã i ngëma cutanüxũgü. Erü yema ãëxgacügürüxũ choxũ cunuxëxë nagagu nax chixexũgu cunayixëxũ i Iraéuanecüãxgü”, nhanagürü ga Tupana. ²³Rü Yechabéchiga rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü ngëma airügü rü tá ngixũ nangómachigü i Yeréarü íanechipenüwa. ²⁴Rü ngëma cutanüxũgü i íanegu yuexũ, rü airügü tá nanangómachi. Rü ngëma cutanüxũgü i íanearü düxétügu yuexũ, rü ëxchagü tá nanangómachigü” —nhanagürü. ²⁵Rü nataxuma ga to ga Iraéuanecüãxarü ãëxgacü ga Acábirüxũ naxmaxgagu chixexũ üxũ ga Tupanapexewa. ²⁶Rü nüma ga Acábi rü poraãcü Tupanapexewa chixexũ naxü ga yexguma yema tupananetachicünaxãxũ yacuaxüxũgu naxrüxũ ga yema Amuréutanüxũgü ga Cori ya Tupana Iraéutanüxũgütanüwa íwoxũxũ. ²⁷Rü yexguma yema Ería namaxã nüxũ ixuxũxũ naxĩnúgu ga Acábi rü nügüchirugu nagáugü. Rü témüxũ ga naxchirugu nicux rü tama nachibü. Rü

yema témüxũ ga naxchirumaxã napeexũ rü nangechaũãcúma inarüxüxũ. ²⁸Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Eríaxũ nhanagürü: ²⁹—¿Nüxũ cudauxũ yixixũ ya Acábi nax nhuxãcü chapexewa nügü ínaxíxraxũ? Rü ngëma nax chapexegu nügü ínaxíxraxũgagu rü taxütáma chixexũ naxacügütanüwa changuxëxë i nhuxmax nax namaxüxũgu i nüma ya Acábi. Notürü ngëxguma marü nayuxguwena rü nane ãëxgacü íxixgu tá nixi i Acábiacügüçax íchananguxëxũ i ngëma chixexũ nax ngëmaãcü yanaxoxũcax i natanüxũgü —nhanagürü.

Micaía nüxũ nixu rü Acábixũ tá narüporamae i norü uanügü

22 ¹Rü marü tamaepüx ga taunecü ninge nax taguma nügü nadaixũ ga Iraéuanecüãxgü namaxã ga Chíríaanecüãxgü. ²Notürü gumá norü tamaepüx ga taunecügu rü nüma ga Yudáanearü ãëxgacü ga Yochapá rü Iraéuanecüãxarü ãëxgacü ga Acábixũtagu nanaxüane. ³Rü nüma ga Iraéuanecüãxarü ãëxgacü rü norü ngüxëerüügüxũ nhanagürü: —Pema rü marü nüxũ pecuax rü yima íane ya Ramúchi ya Yiríáyianewa ngexmane rü tuxna naxü. ¿Rü tuxcüü i tama pora taxüe nax naxmexwa napuxũcax i ngëma Chíríaanearü ãëxgacü? —nhanagürü. ⁴Rü yexguma ga nüma ga Acábi rü ãëxgacü ga Yochapána naca rü nhanagürü: —¿Ëxna tama choxũ íquixümücüchaũxũ nax yanapuxũcax ya yima íane ya Ramúchi ya Yiríáyianewa ngexmane? —nhanagürü. Rü nüma ga Yochapá rü nanangãxũ rü nhanagürü:

—Chama rü chorü churaragü rü ítamemare nax pexũ tarüngũxẽẽgũxũ. ⁵Notürü naxũpa nax ngẽma ixũxũ, rü name nixĩ i Cori ya Tupanaarü ñnũcax tadaugü ngoxi norü ngúchaũ yixĩxũ i ngẽma —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga Iraéuanecüãxaru ãẽxgacü rü nanangutaquexexẽxẽ ga wixgutaqx 400 ga norü tupanaarü orearü uruũgü. Rü yemagüna naca rü nhanagürü: —¿Marü namexũ yixĩxũ rü ẽxna tama nax napuxũ ya yima ñane ya Ramúchi ya Yiriáyanewa ngexmane? —nhanagürü. Rü nüma ga yema orearü uruũgü rü nanangãxũgü rü nhanagürügü: —Marü name i naxcax ípeyaxüãchi nax peyapuxũcax erü Cori ya Tupana rü marü cuxna nanaxã —nhanagürügü. ⁷Notürü ga nüma ga Yudáanearü ãẽxgacü ga Yochapá rü ñnacaama rü nhanagürü: —¿Nua rü nataxuma i to i orearü uruxũ i aixcuma Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ ixĩxũ nax ngẽma rü ta namexũ nax nüxna icaxaxũ? —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Iraéuanecüãxaru ãẽxgacü ga Acábi rü Yochapáxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Ngũ, nangexma nixĩ ya wüxi nax tüxũ Tupanana nacaxacü, rü nüma nixĩ ya Micaía ya Irá nane. Notürü naxchi chaxai erü taguma taxacürü mexũxũ chamaxã nixu, rü guxũguma chixemarexũxicatama nixu —nhanagürü. Notürü nüma ga Yochapá rü nanangãxũ rü nhanagürü: —¿Tauxũ i ngẽma nhacuxũ! —nhanagürü. ⁹Rü yexgumatama ga nüma ga Iraéuanecüãxaru ãẽxgacü rü wüxi ga norü churaragüerucax naca rü nhanagürü nüxũ: —¿Paxa nua penaga

ya yimá Irá nane ya Micaía!
—nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga guma Iraéuanecüãxaru ãẽxgacü ga Acábi, rü Yudáanearü ãẽxgacü ga Yochapá rü meama ningaxãẽ ga norü ãẽxgacüchirumaxã rü yexma ñane ga Chamáriaarü ñãxũtagu ñnatoxũ norü tochicaxũgu. Rü guxũma ga yema tupananetaarü orearü uruũgü rü ãẽxgacüpepexewa nüxũ nixu ga yema ore ga naãxẽwa íngugũxũ. ¹¹Rü wüxi ga orearü uruxũ ga Yedequía ga Quenána nane rü nanaxü ga nhuxre ga wocachatacuxrechicünaxã ga férunaxcax. Rü nhuxüchi tagaxãcü nhanagürü: —Rü ngẽma nhanagürü ya Cori ya Tupana: “Rü nhaa wocachatacuxregümaxã tá nixĩ i cunadaixũ i ngẽma Chíríaanecüãxgü nhuxmatáta cunaguxẽẽx” —nhanagürü. ¹²Rü guxũma ga yema orearü uruũgü yemaxũtama nixugüe namaxã ga yema ãẽxgacügü. Rü nhanagürügü nüxũ: —¿Ëcü naxcax ípeyaxüãchi ya yima ñane ya Ramúchi ya Yiriáyanewa ngexmane! Rü tá nüxũ perüporamae, erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cuxmexgu nananguxẽxẽ, Pa ãẽxgacüx —nhanagürügü. ¹³Rü yoxni ga yema churara ga Micaíacax yacaxũ rü nhanagürü nüxũ: —Guxũma i ngẽma togü i orearü uruũgü rü wüxigu ãẽxgacümaxã nüxũ nixugüe nax nüma tá yixĩxũ i naporamaexũ ya yima ñanearü puwa. Rü ngẽmacax rü cuxũ chacaxũ nax cuma rü ta ngẽxgumarixũ ãẽxgacümaxã nüxũ quixuxũ nax nüma tá yixĩxũ i naporamaexũ ya yima ñanearü puwa —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga Micaía nanangãxũ rü nhanagürü:

—Tupanaégagu cumaxã nüxũ chixu rü ngẽma ore i nüma ya Tupana chamaxã nüxũ yaxuxũxicatátama nixĩ i tá nüxũ chixuxũ —nhanagürü. ¹⁵Rü yemawena rü nüma ga Micaía rü ãẽxgacüxütawa naxũ. Rü nüma ga ãẽxgacü rü Micaíana naca rü nhanagürü: —Pa Micaíax ¿marü namexũ nax naxcax Ítayaxüãchixũ ya yima ñane ya Ramúchi ya Yiriáyanewa ngexmane rü ẽxna tama? —nhanagürü. Rü nüma ga Micaía rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Marü name nax naxcax ípeyaxüãchixũ erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü pexũ naporaexẽxẽ nax pexmẽxgu nanguxẽãxũ ya yima ñane —nhanagürü. ¹⁶Notürü nüma ga ãẽxgacü rü Micaíaxũ nangãxũ rü nhanagürü: —Marü muẽxpüxcüna cumaxã nüxũ chixu rü ngẽxguma tãxacüxũ chamaxã quixuxgu rü chanaxwãxe i Tupanaégagu aixcumaxũ chamaxã quixu —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Micaía rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Nüxũ chadau i guxũma i Iraéuanecüãxgü i maõpüneanegu woonemarexũ rü nhama carnérugü i ngearü daruüáxürüxũ nax yixigüxũ. Rü nüma ya Cori rü nhanagürü: “Nhaa duüxügü rü nangearü daruüãxgü, rü ngẽmacãx name nixĩ i wüxichigü i nüma rü napatacãx nawoegu” —nhanagürü. ¹⁸Rü nüma ga Iraéuanecüãxarü ãẽxgacü rü nhanagürü Yochapãxũ: —Ngẽma nixĩ i cumaxã nüxũ chixuxũ. Rü nhaa yatü rü taguma tãxacürü mexũxũ chamaxã nixu. Rü ngẽma nüxũ yaxuxũ rü chixexũxicatama nixĩ —nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga Micaía rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Chanaxwãxe i curüxĩnü i nhaa to i

norü ore ya Tupana. Rü nüxũ chadau ya Tupana ya norü tochicaxũwa rütocü, rü guxũma i dauxũcüãx i orearü ngeruxũ i naxũtagu chigüxũ i norü tügüncüwawa rü norü toõoxwecüwawa. ²⁰Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü ínaca rü nhanagürü: “¿Texé tá tixĩ ya Acábina ñnuxe rü ngẽmaãcü naxcãx ixĩãchixũcãx ya yima ñane ya Ramúchi ya Yiriáyanewa ngexmane nax ngẽmaãcü ngẽxma nayuxũcãx?” nhanagürü. Rü nhuxre ga norü orearü ngeruügü rü nüxũ nixugüe ga wüxi ga ñnü, rü togü ga toraxũxũ ga ñnü. ²¹Notürü wüxi ga dauxũcüãx rü Cori ya Tupanaxütawa naxũ, rü nhanagürü: “Chama rü tá ngẽma chaxũ nax Acábina chayaxñnuxũcãx”, nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxna naca nax nhuxãcü tá yixixũ ga nüxna naxñnuxũ. ²²Rü nüma ga yema dauxũcüãx rü Tupanaxũ nangãxũ rü nhanagürü: “Chama rü tá doramare i ore naãxẽwa changuxẽxẽ i guxũma i ngẽma Acábiarü tupananetaarü orearü uruügü”, nhanagürü. Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxũ: “Cuma i nüxũ cucuáxũ nax ngẽma cunaxüxũ” —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga Micaía rü Acábixũ nhanagürü: —Nhuxmawaxi nixĩ i nüxũ cucuáxũ nax nüma ya Cori ya Tupana rü curü orearü uruügügu naxüãxũ i wüxi i naãxẽ i doramaxã naõxgüwa idexaxũ rü curü yuchigaxũ ixugümarexũ —nhanagürü. ²⁴Rü yexguma ga Yedequía ga Quenána nane rü Micaíacãx nixü rü nayapechametü rü nhanagürü nüxũ: —¿Nhuxgu nixĩ i Tupanaãxẽ i choxna yaxügachixũ nax cumaxãma

yadexaxîcax? —nhanagürü. ²⁵Rü nûma ga Micaía rü nanangãxû rü nhanagürü nûxû: —Ngêma naxcax ícucaxaxûarü ngãxû rü tá nûxû cucuax i ngêxguma îpatagügu nuxica ícunacúchigügu naxchaxwa i ngêma cuxû imaxgüchaûxû —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma ga nûma ga âêxgacü ga Acábi rü norü purichífaxû namu nax Micaífaxû yayauxgüxûcax rü nhanagürü: —îPeyayaxux i Micaía rü daa îanearü âêxgacü ya Amóuxûtawa rü chaune ya Yuáxûtawa penaga! ²⁷îRü namaxã nûxû pexu ya âêxgacü rü napoxcuã rü íxramarexû i òna rü dexá nûxna naxãgü rü nhuxmatáta mea íchangu nax daiwa ne chaxûxû! —nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga nûma ga Micaía rü nanangãxû rü nhanagürü: —Ngêxguma cuma tá maxûãcü cutáeguxgux, rü ngêmawa tá nûxû cucuax nax Tupana rü tama chawa yadexaxû —nhanagürü. ²⁹Rü yexguma ga nûma ga Acábi ga Iraéuanecüâxarü âêxgacü rü nûma ga Yochapá ga Yudaánearü âêxgacü rü naxcax inaxîãchi ga guma îane ga Ramúchi ga Yiriáyianewa yexmane. ³⁰Rü nûma ga Iraéuanecüâxarü âêxgacü rü Yochapáxû nhanagürü: —Chama rü tá tomare i naxchirugu chicux i ngêxguma ichocuxgux nax ngêma Chíríaanecüâxgümaxã yigü idaixûcax, rü cuma rü tá chauxchirugu quicux —nhanagürü. Rü yemaacü ga Iraéuanecüâxarü âêxgacü rü tomare ga naxchirugu yacúãcüma nixí ga nügü nadaixû. ³¹Notürü nûma ga gumá Chíríaanecüâxarü âêxgacü, rü nûxna naxãga ga yema ³² ga norü churaragüeru ga cowaru itúgüne ga

naweûmaxã icuaxgüxû, rü nhanagürü: —îTaxûtama pegü namaxã pedai ega tama Iraéuanecüâxarü âêxgacü yixíxgu! —nhanagürü. ³²Rü yexguma yema churaragüeru Yochapáxû daugügu, rü naxcax naxí rü nûxû ínachomaeguãchi nax namaxã nügü nadaixûcax yerü nûma nûxû nacuaxgügu rü guma nixí ga Iraéuanecüâxarü âêxgacü. Rü yemaçax ga Yochapá rü aita naxü, rü ngûxêcax ínaca. ³³Rü yexguma nûxû nicuaxächitanü nax tama gumá yixíxû ga Iraéuanecüâxgüarü âêxgacü rü nûxna nixígachimare, rü marü tama nawe nangêgü. ³⁴Notürü wüxi ga Chíríaanecüâxarü churara yexma nanamaxmare ga norü würa rü meama Iraéuanecüâxarü âêxgacüçax ninha rü norü daixchirucuchitamaxã namexchinü, rü poraãcü nanapíx. Rü yemaçax ga nûma ga Acábi rü naweûarü üxêëruûxû namu, rü nhanagürü: —îChamaxã natáegu rü choxû ínamue erü poraãcü chanapíx! —nhanagürü. ³⁵Rü niyexeraguchigü ga yema nügü nax nadaixû ga Iraéuanecüâx namaxã ga Chíríaanecüâx. Rü nûma ga Iraéuanecüâxarü âêxgacü rü naweûwatama nayexma rü yema naweûarü üxêëruûxû nûxû narüngüxêë nax inachixûcax. Rü yemaacü Chíríaanecüâxmaxã nügü nadáix. Notürü yexguma marü nayáuanegu rü nayu ga nûma ga guma âêxgacü ga Acábi. Rü guma nagü rü naweûxumawa narüchuxchue. ³⁶⁻³⁷Rü yexguma marü yanaxücuchaûgu ga üaxcü rü Iraéuanecüâxarü churaragü rü nhanagürügü: —Wüxíechigü rü tümaarü îanecax rü tümaarü naanecax tawoegu

erü ya ãë̀xgacü rü marü nayu
 —nhanagürügü. Rü nüma ga guma
 ãë̀xgacü rü ñane ga Chamáriawa
 nanangegü, rü yexma nayataxgü. ³⁸Rü
 yexguma marü inataxgüãguwena, rü
 nanayauxgü ga guma naweũ nawa ga

wüxi ga puchu ga Chamáriawa yexmacü
 rü ngexũgü ga chixri maxë̀xũ nawa
 aiyagüxũcü. Rü ga airugü rü
 nanadexegü ga guma Acábigü yema
 Cori ya Tupana nüxũ ixuxũrũxũ.

2 REIS

(Norü taxre i popera i ãëxgacügüchiga)

.....

Tupana nayaga ga Ería

2¹Rü yexguma nawa nanguxchaügu nax dauxüüguxü ga naanewa Eríaxü nagaxü ga Cori ya Tupana nagu ga wüxi ga buanecü ga íxãüxëmacü, rü nüma ga Ería rü norü ngüxëêruxü ga Erichéu rü ñane ga Yigáwa ínachoxü. ²Rü nüma ga Ería rü Erichéuxü nhanagürü: —¡Nuxã rüxãüx! Erü Cori ya Tupana rü Betéuwa choxü namu —nhanagürü. Notürü nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxü chixu rü tagutáma cuxü changemücüxëxë —nhanagürü. Rü yemacax wüxigu nügümaxã Betéuwa naxí. ³Notürü yema ngextüxücügü ga Betéuwa Tupanaarü orearü uruüçax ngüxü rü Erichéuçax nibuxmü. Rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: —¿Nüxü cucuáxü rü nhuxmax tá nixí ya Tupana i cuxna yagaãxü ya Ería? —nhanagürügü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü nüxü: —Ngemáacüx, marü nüxü chacuax. Notürü tama chanaxwaxe i nüxü pexu —nhanagürü.

⁴Rü yemawena rü nüma ga Ería rü Erichéuxü nhanagürü: —¡Ëcü nuxã rüxãüx! Erü Cori ya Tupana rü Yericówa choxü namu —nhanagürü. Notürü nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxü chixu rü tagutáma cuxü changemücüxëxë —nhanagürü. Rü yemacax wüxigu nügümaxã Yericówa naxí. ⁵Notürü yema ngextüxücügü ga Yericówa Tupanaarü orearü uruüçax ngüxü rü Erichéuçax nibuxmü. Rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü nüxü: —¿Nüxü cucuáxü rü nhuxmax tá nixí ya Cori ya Tupana i cuxna yagaãxü ya yimá curü ngüxëêruxü ya Ería? —nhanagürügü. Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü: —Ngemáacüx, marü nüxü chacuax. Notürü tama chanaxwaxe i nüxü pexu —nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Ería rü Erichéuxü nhanagürü: —¡Ëcü nuxã rüxãüx! Erü Cori ya Tupana rü natü i Yurdáüwa choxü namu —nhanagürü. Notürü nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü: —Cori ya Tupanaégagu rü cuégagu cumaxã nüxü chixu rü

tagutáma cuxũ changemüciuxêxê
 —nhanagürü. Rü yemacax wüxigu
 yema natüwa naxí. ⁷Notürü 50 ga yema
 ngextjüxcügü ga orearü uruũgü rü
 nawe narüxí. Rü yexguma
 Yurdáücutüwa nangugügu, rü Eríaarü
 yáxüwaxüra nayachaxächitanü. Rü
 nüma ga Ería rü Erichéu rü natü ga
 Yurdáücutügu nayachigü. ⁸Rü yexguma
 nüma ga Ería rü nanayaxu ga naxchiru
 ga mámüxü rü nanadixcumü rü
 yemamaxá dexáchiüwa nanacuajxca. Rü
 ga dexá rü niyauxyexüchiüächi. Rü
 nüma ga yema taxre rü yéma nügümaxá
 nichoü pachitamaxüwa. ⁹Rü yexguma
 marü Yurdáüarü tocutüwa nangugügu,
 rü nüma ga Ería rü Erichéuxü
 nhanagürü: —¡Chamaxá nüxü ixu rü
 taxacü cunaxwaxe nax cuxçax chaxüxü
 naxüpa nax Tupana cuxna choxü igaxü!
 —nhanagürü. Rü nüma ga Erichéu rü
 nanangäxü rü nhanagürü: —Ngéma
 Tupanaarü pora i cuxü ngëxmaxü rü
 chanaxwaxe i taxrexpüxcüna
 ngémaarü yexera choxna cunaxá
 —nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma nüma ga
 Ería rü nanangäxü rü nhanagürü:
 —Tama wüxi i tauxchaxü nixí i ngéma
 naxçax ícuçaxaxü. Notürü ngëxguma
 choxü cudauamagu i ngëxguma Tupana
 choxü igaxgu, rü tá cunayaxu i ngéma
 naxçax ícuçaxaxü. Notürü ngëxguma
 tama choxü cudaxgu i ngëxguma
 Tupana choxü igaxgu rü taxütáma
 cunayaxu —nhanagürü. ¹¹Rü yemaacü
 yadexatanüyane ga nax inaxixü rü
 ngürüächi naxçax nangox ga wüxi ga
 naweü ga iyäuxracüxüne ga cowa rugü
 ga iyäuxratanüxü ítügüne, rü yema
 taxretanügu nayangaxi. Rü guma nixí

ga Eríaxü igaxüne ga dauxüguxü ga
 naanewa nagu ga wüxi ga buanecü ga
 íxäxêmacü. ¹²Rü yemaxü nadaxgux ga
 Erichéu rü tagaäcü aita naxü rü
 nhanagürü: —Pa Chaunatüx, Pa
 Chaunatüx, cuma rü Iraéuanecüäxgüçax
 rü nhama wüxi i churaratücumü i
 poraxüchixürüxü quixí —nhanagürü. Rü
 yema nhaxguwena rü marü tama Eríaxü
 nadau. Rü yexguma nüma ga Erichéu rü
 norü ngechaxümaxá nügü
 narügátechiru.

Eríachicüxü inarüxäxü ga Erichéu

¹³Rü yemawena rü nüma ga Erichéu
 rü nanayaxu ga Eríachiru ga yéma
 nguxü. Rü natü ga Yurdáüçax natáegu,
 rü yemacutügu nayachi. ¹⁴Rü nhüxüchi
 yema Eríachirumaxá dexáchiüwa
 nanacuajxca, rü tagaäcü nhanagürü:
 —¿Ngexcü yixixü ya Cori ya Eríaarü
 Tupana ixícü? —nhanagürü. Rü
 yexguma yema nhaxgu rü dexáchiüwa
 nanacuajxca rü niyauxyexüchixü ga
 dexá. Rü nüma ga Erichéu rü wenaxarü
 nixüe nawa ga yema natü. ¹⁵Rü
 yexguma yema orearü uruũgü ga
 Yericócüäxgü nüxü daugügu ga yema
 ngupetüxü, rü tagaäcü nhanagürügü:
 —Ngéma Naäxê i Üünexü i Eríawa
 ngëxmaxü rü Erichéuwa naxüe
 —nhanagürügü. Rü nhüxüchi naxçax
 naxí rü napexegu nayangücuchitanü.
¹⁶Rü nhanagürügü nüxü: —Toma nax
 curü duüxügü tixigüxü rü nua totanüwa
 nangexmagü i 50 i totanüxü i poraxü.
 ¡Rü ngéma ngéma namugü nax curü
 nguxëeruxü ya Eríacax yadaugüxü! Erü
 ngürüächi i ngéma Tupanaäxê i Üünexü
 rü maxpünewa rüexna ngatewa nayatax

—nhanagürügü. Notürü nüma ga Erichéu rü nanangäxü rü nhanagürü: —Tama chanaxwaxe i texéxü ngéma pemugü —nhanagürü. ¹⁷Notürü ga nümagü rü poraäcü nanachixewegü, rü düxwa nüxü inaxinü nax yéma namugüaxüçax ga yema 50 ga yatügü nax Eríaçax yadaugüxüçax. Rü tamaepüx ga ngunexü naxçax nayadaugü, notürü taguma nüxü inayangaugü. ¹⁸Rü yemaçax wenaxarü Yerícóçax nawoegu ga Erichéu íyexmaxüwa. Rü nüma rü nhanagürü nüxü: —Marü pemaxã nüxü chixu nax tama yéma pexíxüçax —nhanagürü.

**Chíxüwa taxü ga mexü
naxü ga Tupana**

4 ¹Rü iyexma ga wüxi ga nge ga orearü uruxü naxmax, rü ngíma ga yema nge rü Erichéuxütawa ixü rü yéma nüxü iyarüxu rü ngígürügü: —Chaute rü marü nayu rü cuma rü nüxü cucuax ga nüma rü aixcuma Tupanaxü nax nangechaüxü. Notürü i nhüxmax i ngéma duüxü ga diëru naxütawa ngíxü nayaxuxü ga chaute, rü chauxütawa naxü nax nüxü chanaxütanüxüçax. Rü ngëmacax tüxü nigagüchaü ya yíxema taxre ya chaune norü puracütanüxüxü —ngígürügü. ²Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nhanagürü: —¿Taxacü i cunaxwaxexü nax cuxçax chaxüxü? ¡Chamaxã nüxü ixu rü taxacü nixí i cuxü ngëxmaxü i cupatawa! —nhanagürü. Rü ngíma rü inangäxü rü ngígürügü: —Chama i curü ngüxëeruxü rü choxü nataxuma i taxacü i chapatawa. Rü wüxi i íxraxü i cópuäcu

i chíxüxícata ma choxü nangexma —ngígürügü. ³Rü yexguma nüma ga Erichéu rü ngíxü nangäxü rü nhanagürü: —¡Ëcü curü ngaicamagu pegüxü i duüxügütanüwa naxü rü naxçax ínaca i guxüma i norü butíyagü i ngeäcuxü, rü cugüpatawa nana! ⁴¡Rü nhüxüchi ngëxma cuchiügu naxücu namaxã i ngéma cunegü, rü nawäxta i curü íäx! ¡Rü chíxümaxã yaxüäcu ya yima butíyagü! ¡Rü yima marü napagücü rü nüxrüguma nanu! —nhanagürü. ⁵Rü ngíma ga yema nge rü inaxü ga yema Erichéu ngímaxã nüxü ixuxü. Rü nüma ga ngínegü rü yéma ngíxütawa nanana ga guma butíyagü, rü ngíma rü chíxümaxã iyaxüäcu. ⁶Rü yexguma marü ngíxü yaxäcuxgux ga guxcüma ga guma butíyagü rü wüxi ga ngínexü ngígürügü: —¡Nai ya butíya nua penange! —ngígürügü. Rü nüma ga ngíne rü ngíxü nangäxü rü nhanagürü: —Marü nataxuma —nhanagürü. Rü yexguma ga yema chíxü ga yéma ibaibexü rü ínayachaxächi. ⁷Rü ngíma rü nhüxüchi gumá orearü uruxü ga Erichéuxütawa ixü rü namaxã nüxü iyarüxu. Rü nüma rü nhanagürü ngíxü: —¡Ëcü nhüxmax rü namaxã nataxe i ngéma chíxü rü ngëmatanümaxã naxütanü i ngéma coriaxü cungetanüxü! Rü ngéma íyaxücü i diërumaxã tá nixí i pemaxëxü namaxã ya cunegü —nhanagürü.

**Erichéuchiga rü nge ga
Chúnacüxchiga**

⁸Rü wüxi ga ngunexügu rü íane ga Chúnawa naxüpetü ga Erichéu. Rü yéma iyexma ga wüxi ga nge ga guma

ianegu áchiücü rü mexü ga ngíchiga ngixü yexmacü. Rü nüxna ixu ga ngíchiüwa nax nachibüxüçax. Rü guxüguma ga yexguma yéma naxüpetüüxügu ga Erichéu, rü yexma ngixütágu ínidauxü rü yéma nachibüaxü. ⁹Rü ngíma rü ngígürügü ngítemaxá: —Rü chama nüxü chacuax i nhaa yatü i nuxá taxütágu ídauuxü rü wüxi i Tupanaarü orearü uruxü níxí. ¹⁰Rü ngémacax jngixá tapataarü dauxüwa naxçax tanaxü i wüxi i ucapu! Rü wüxi i pechicaxü ngéxma taxú, rü wüxi i mecha, rü wüxi i toruxü, rü wüxi i omü nax ngéxma napexüçax ega nua taxütawa naxüüxügu —ngígürügü. ¹¹⁻¹²Rü wüxi ga ngunexü rü nüma ga Erichéu rü yema ucapu ga naxçax naxügüxüwa nangu nax yexma napexüçax. Rü norü ngüxéeruxü ga Yeachíxü nhanagürü: —jNgixçax naca i ngéma chiüra i daa ípataarü yora! Rü ngímaxá chidexachaü —nhanagürü. Rü nüma ga gumá norü ngüxéeruxü rü ngixçax naca. Rü ngíma ga yema nge rü Erichéuxütawa ixü. Rü nüma ga Erichéu rü norü ngüxéeruxü ga Yeachíxü namu rü nhanagürü: ¹³—jNgímaxá nüxü ixu i ngéma chiüra rü poraäcü namaxá tataaxégü i ngírü ngüxéxé! jRü ngixna naca rü taxacü nanaxwaxexü nax ngixçax naxüxü! Rü bexmana inaxwaxe nax ngixétüwa ichogüxü i äëxgacüpexewa rüexna churaragüarü äëxgacüpexewa —nhanagürü. Rü yexguma ga ngíma rü inangäxü rü ngígürügü: —Taxuxüma chanaxwaxe erü nua chautanüxügütanüwa rü poraäcü chataaxéxüchi —ngígürügü. ¹⁴Rü yexguma nüma ga Erichéu rü

Yeachína naca rü nhanagürü: —jCuxçax rü taxacü i mexü nax ngiçax naxüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeachí rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngíma rü ingexacü rü nhuxüchi yimá ngíte rü marü naya —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nhanagürü nüxü: —jÉcü ngixçax naca rü nua naxü! —nhanagürü. Rü yexguma ga Yeachí rü ngixçax nayaca, rü ngíma rü yéma ixü notürü íaxgutama iyachiächí. ¹⁶Rü yexguma nüma ga Erichéu rü nhanagürü ngixü: —Yimá nai ya taunecüarü nhúxgumaäcü rü tá marü cunaga ya wüxi ya cune —nhanagürü. Rü ngíma rü inangäxü rü ngígürügü: —Pa Tupanaarü Duüxüx, rü tama name i ngémaäcü choxü cuwomüxéxé —ngígürügü. ¹⁷Notürü yema Erichéu ngímaxá nüxü ixuxürüütama ningü. Rü ixäxacü, rü gumá nai ga taunecügu rü nabu ga gumá ngíne. ¹⁸Rü nüma ga gumá bucü rü niyachigü. Notürü wüxi ga ngunexügu rü nanatüxü ínayadau ga trígu íbugüxütanüwa yexmaxe. ¹⁹Rü nüma ga gumá bucü rü inanaxügü ga aita nax naxüxü, rü nhanagürü: —Poraäcü changüxchametüxüchi —nhanagürü. Rü yexguma ga nanatü rü wüxi ga tümaarü duüxüçax taca rü nhatagürü: —jYéa naéxütawa naga! —nhatagürü. ²⁰Rü nüma ga yema tümaarü duüxü rü naéxütawa nanaga. Rü ngíma rü inaganagü rü ngígüperemawa inatoxéxé nhuxmata tocuchiwa nangu. Rü yexgumatama nayu ga gumá bucü. ²¹Notürü ngíma ga naé rü yema ucapu ga Erichéu nagu pexügu iyaxü nagu ga yema norü pechicaxü ga nagu napexü. Rü íixüxü rü

inawāxta ga yema iāx. ²²Rü yemawena ngĩteçax yema imuga rü ngĩgürügü: —¡Nua namu i wüxi i tóru duũxũ namaxã i wüxi i búru nax naxũtawa chaxũxũçax ya yimá Tupanaarü orearü uruxũ! Rü nhuxüchi tá chatáegu —ngĩgürügü.

.....

²⁷Rü maçpúne ga Carméruwa ingu ga Erichéu íyexmaxũwa. Rü yexguma naxũtawa nanguxgu, rü nacutüwa inaĩxãchi. Rü guma Erichéuarü ngũxẽeruxũ ga Yeachí rü ngĩxçax nixü nax ngĩxũ yagagachixũçax. Notürü nüma ga Erichéu rü nhanagürü nüxũ: —Nüétama erü ngĩma rü poraãcü ngechaũ ngĩxũ nangux, notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tauta chamaxã nüxũ nixu nax tãxacü ngĩxũ ngupetüxũ —nhanagürü. ²⁸Rü yexguma ga ngĩma rü ngĩgürügü: —Pa Corix, rü cumatama nixĩ ga chamaxã nüxũ quixuxũ rü tá nax chaxãxacüxũ, rü tama chama cuxna naxçax chaca ga yema. Notürü ga yexguma rü cumaxã nüxũ chixu nax tama choxũ cuwomüxẽxũ ¿rü nhuxãcü i nhuxmax i marü nayuxũ ya chaune? —ngĩgürügü. ²⁹Rü yexguma ga Erichéu rü Yeachixũ nhanagürü: —¡Paxa cugü namexẽxẽ rü nayaxu ya yima chorü caxũruxũ rü paxa ngéma ngĩpatawa naxü! Rü ngẽxguma texẽxũ namagu cungauxgu ;rü taxütáma nüxũ curümoxê! Rü ngẽxguma texé namawa cuxũ rümoxêgu ;rü taxütáma cunangãxũ! Rü ngẽxguma ngĩpatawa cunguxgu ;rü yimá bucüchametügu naxü ya yima chorü caxũruxũ! —nhanagürü. ³⁰Notürü ga ngĩma ga naé ga guma bucü rü Erichéuxũ ngĩgürügü:

—Cori ya Tupanaégagu rü cuégagutama cumaxã nüxũ chixu rü taxütáma chatáegu ega tama cumaxã yixigu —ngĩgürügü. Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü ngĩwe narüxü. ³¹Rü nüma ga Yeachí rü yoxni napexegu nixü. Rü yexguma ngĩpatawa nanguxgu, rü guma caxũruxũ rü gumá bucüchametügu nanaxü, notürü taxuxũma nangupetü nax wena namaxũxũçax. Rü yemaçax ga nüma ga Yeachí rü Erichéuçax natáegu, rü namagu nüxũ nangau. Rü nhanagürü nüxũ: —Yimá bucü rü tama naxçax natáegu i norü maxũ —nhanagürü. ³²Rü yexguma Erichéu yema nguxgu, rü guma ípatagu naxücu. Rü yexma nüxũ nayangau ga gumá bucü ga marü yucü ga norü pechicáetügu úcü. ³³Rü yema ucapugu naxücu ga Erichéu, rü nanawāxta ga iāx, rü inanaxügü nax Cori ya Tupanamaxã yadexaxũ. Rü gumá bucümaxã nüxicatama yema nayexma. ³⁴Rü yemawena rü yema pechicaxũgu nanhunagü naétü ga gumá bucü. Rü gumá bucüaxgu nanhaxü, rü naxetügu naxüxetü, rü naxmexétügu naxüxmex. Rü gumá bucüétügu ninhu. Rü yexguma ga naxüne ga gumá bucü rü ngürü nanai. ³⁵Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü inarüda, rü yema ucapugu narüxüxũ. Rü yemawena rü wenaxarü noxrürüütama gumá bucüétü nanhunagü. Rü ngürüächi ga gumá bucü rü nangaixchu 7 expüxcüna, rü nidauuchi. ³⁶Rü yexguma ga nüma ga Erichéu rü Yeachíçax naca rü nhanagürü nüxũ: —¡Ngĩxçax naca i naé ya daa bucü! —nhanagürü. Rü nüma ga Yeachí rü ngĩxçax naca. Rü yexguma Erichéu íyexmaxũwa nanguxgu, rü

nüma rü nhanagürü ngîxû: —Daa nixî ya cune —nhanagürü. ³⁷Rü ngîma rü naxçax iyaxû rü Erichéupexegu inangücuchi. Rü yemawena iyaga ga guma ngîne rü îixûxû nawa ga yema ucapu.

.....

Naamáú rü naxçax nitaane ga norü chaxünewa

5 ¹Nayexma ga wüxi ga yatü ga Chíríaanecüâx ga Naamáúgu âégacü. Rü nüma rü Chíríaanearü âêxgacüarü churaragüeru nixî. Rü norü âêxgacü rü poraâcü nüxü nangechaü rü nüxü narüngüxêê yerü muexpüxcüna rü norü churaragümaxâ norü uanügüxü narüporamae. Notürü nüma ga yema yatü rü chaxünemaxâ nidaxawe. ²Rü nüma ga Chíríaanecüâxgü rü muexpüxcüna Iraéuanecüâxgüçax ínayauxüetänüwa rü iyexma ga wüxi ga pacü ga Iraéuanecüâx ga Naamáú napatawa ngîxü gacü nax naxmaxütaxü yixîxüçax. ³Rü wüxi ga ngunexügu ga yema pacü rü ngîrü chiüraxü ngîgürügü: —Chierü nax namexü ya yimá chorü cori ega naxütawa naxüxgu ya yimá orearü uruxü ya Chamáriaanewa ngêxmacü, rü ngêxguma rü chi naxçax nitaane i norü chaxünewa —ngîgürügü. ⁴Rü nüma ga Naamáú rü norü âêxgacümaxâ nüxü nixu ga yema ore ga yema pacü nüxü ixuxü. ⁵Rü nüma ga gumá Chíríaanearü âêxgacü rü nanangâxü rü nhanagürü: —jËcü ngéma naxü! Rü chama rü tá cuxna chanaxâ i wüxi i popera naxçax ya Iraéuanecüâxgüarü âêxgacü nax cuxü

nacuáxüçax —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Naamáú rü inaxüâchi. Rü yéma nanana ga 6,000 tachinü ga diëru ga úrunaxçax rü 30,000 tachinü ga diërumünaxçax rü 10 ga naxchiru. ⁶Rü yema popera ga yéma namuxü naxçax ga Iraéuanecüâxgüarü âêxgacü, rü nhanagürü: “Yimá yatü ya ngéma nangecü i nhaa popera rü chorü duüxü ya Naamáú nixî. Rü chanaxwaxe nax naxçax cuyataanexêêxü nawa i norü chaxüne”, nhanagürü. ⁷Rü yexguma yema poperaxü nadaumatügu ga gumá Iraéuanecüâxgüarü âêxgacü, rü nügü narügáutechiru rü nhanagürü: —¿Ëxna nüma nüxü nacuçaxgu rü chama chixî ya Tupana i maxü nüxna chaxâxü rü nüxna chanayaxuxü, rü ngémaçax nua çaxuçax namuaxü i nhaa yatü nax naxçax chayataanexêêxüçax i norü chaxünewa? Rü nhuxmax i nüma rü ngêmagu nügü nicuxmare nax nhuxäcü wena tá taxçax íyaxüâchixü —nhanagürü. ⁸Notürü yexguma gumá orearü uruxü ga Erichéu nüxü cuáchigagu ga yema nügü nax nagáutechiruxü ga gumá âêxgacü nagagu ga yema popera ga nayaxuxü, rü naxçax yéma namuga rü nhanagürü: —¿Tüxcüü i cugü curügáutechiruxü? jRü êcü nua namu i ngéma yatü nax nua choxü íyadauxüçax! Rü tá naxçax nitaane nax ngémawa nüxü nacuáxüçax rü nua Iraéuanewa nax nangexmaxü i Tupanaarü orearü uruxü —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Naamáú rü yéma naxü nagu ga norü cáru ga cowarugü ítüxüne, rü Erichéuarü îâxpatawa nayachaxâchi. ¹⁰Notürü nüma ga Erichéu rü Naamáúxütawa nanamu ga wüxi ga

norü ngüxêêruxü nax namaxã nüxü
yanaxuxüçax ga yema Erichéuarü ore.
Rü nüma ga yema duüxü rü nhanagürü
Naamáüxü: —ĭĔcü 7 expüxcüna natü i
Yurdáüwa cugü nayaxune! Rü
ngêmaäcü tá cuxçax nitaane nax
curüchaxünexü —nhanagürü. ¹¹Rü
nüma ga Naamáü rü nanu rü íninha rü
nhanagürü: —Chama nagu charüxínügu
rü chi çauxçax ínaxüxü rü ngêmaäcü
mea choxü nayaxu rü ngêxma
nachiäcüma chi Cori ya Tupanana naca
rü nagu ningógü i ngêma
ícharüchaxünexüwa rü ngêmaäcü chi
çauxçax nitaane nawa i chorü chaxüne.
¹²ĶRü tama êxna i ngêma natügü i
Abána rü Fáfa i Damácuanewa
ngêxmagüxü rü guxü i togü i natü i
Iraéuanewa ngêxmagüxüarü yexera
namexechixü? Rü ngêmacax rü
taxucürüwama ngêma chaxü nax ngêma
natüwa chaugü chayaxuxüçax rü
charümexüçax —nhanagürü. Rü
yemaäcü poraäcü nanu rü nataégu.
¹³Notürü ga norü duüxügü rü naxçax
naxí rü nhanagürügü nüxü: —Pa Corix,
ngêxguma chi yimá orearü uruxü rü
taxacürü guxchaxü cuxü naxüxêêgu rü
ngêxguma rü chi cunaxü. Notürü i
nhuxmax nax natauxchaxü i ngêma
cumaxã nüxü yaxuxü rü yexera name
nixí i naga cuxínü. ĶRü cugü
nayaxunemare nawa i ngêma natü nax
ngêmaäcü tá nixí i cuxçax yataanex!
—nhanagürügü. ¹⁴Rü yexguma ga nüma
ga Naamáü rü nawa naxü ga yema natü
ga Yurdáu. Rü 7 expüxcüna narübai rü
nügü nawa nayaxune yema orearü
uruxü namaxã nüxü ixuxürüxü. Rü
yexguma ga naxçaxmüxü rü narüme rü

wüxi ga buxexçaxmüxürüxü nixí. ¹⁵Rü
yexguma ga nüma ga Naamáü rü
guxüma ga yema namücügü rü
Erichéuxütawa naxí. Rü yexguma
Erichéuxütawa nangugügu, rü nüma ga
Naamáü rü nhanagürü nüxü:
—Nhuxmawaxi nixí i aixcuma
chayaxöxü rü guxüwama i nhama i
naanewa rü nataxuma i to i Tupana, rü
yimá Iraéuanecüãxgüarü
Tupanaxicatama nixí ya aixcuma
Tupana ixücü. Rü ngêmacax cuxü
chachixewe nax choxü cunayaxuxü i
nhaa wüxi i âmare i cuxna
chaxächaxüxü —nhanagürü. ¹⁶Notürü
nüma ga Erichéu rü nanangäxü rü
nhanagürü: —Chorü Tupanaégagu
cumaxã nüxü chixu rü taxütáma cuxü
chanayaxu i ngêma âmare —nhanagürü.
Rü nüma ga Naamáü rü namaxã
nayachixewechigüama nax nüxü
nayauxächüçax. Notürü ga nüma ga
Erichéu rü tama nanayaxu. ¹⁷Rü
yexguma ga nüma ga Naamáü rü
nhanagürü: —Ĕcü, ngêxguma ngêmaäcü
yixígu Ķrü nua choxü yangexêê i taxre i
cowaruwetaäcu naguxü i waixümü! Erü
nhuxmaücüxü rü marü taxütáma
togümare i tupanacax chayamax rü
chayagu i naxünagü, rü Cori ya
Tupanacaxicatama tá nixí ichanaxüxü i
ngêma. ¹⁸Notürü ngêxguma yimá chorü
ãêxgacü norü tupana i Yimúüpatagu
naxücuxgu rü chauxchacüxü
yangiäcüma napexegu chamaxã
nacaxápüxügu, rü chanaxwaxe ya
Tupana rü choxü nüxü inarüngüma i
ngêma —nhanagürü. ¹⁹Rü yexguma ga
Erichéu rü nanangäxü rü nhanagürü:
—ĭĔcü, taãxêäcü nataégu! —nhanagürü.

Rü nüma ga Naamáũ rü natáegu. ²⁰Rü yexguma marü yáxũwaxüra nanguxgu, rü guma Erichéuarü ngũxēeruxũ ga Yeachí rü nhaxũgu narüxĩnũ: “Yimá chorü cori rü taxuxũma Naamáũ ya Chíríaanecüãxna nayaxu i ngēma ngēmamaxũgü i nua naxçax nanaxũ. Rü ngēmamax i nhuxmax rü tá nawe changē nax nüxna chayaxũçax”, nhaxũgu narüxĩnũ. ²¹Rü nüma ga Yeachí rü Naamáũwe nangē. Rü yexguma Naamáũ nüxũ daxgu nax nawe nangēxũ rü ínayachaxáchi rü ínachie nawa ga norü cáru. Rü Yeachíçax nixü rü nüxna naca: —¿Taxacürü chixexũ nangupetü? —nhanagürü. ²²Rü yexguma nüma ga Yeachí rü Naamáũxũ nhanagürü: —Taxuxũma nangupetüchirex. Notürü yimá chorü cori rü cuwe choxũ narümu nax cumaxã nüxũ chayarüxuxũçax rü ngexwacaxtama ngēma nangugü i taxre i orearü uruũgü i ngextüxüxũ i Efraíartü maçpúneanewa ne íxũ. Rü ngēmamax i nüma ya chorü cori rü nua cuxçax namuga nax nüxna cunaxãxũçax i 3,000 tachinü i diëru rü taxre i petachirugü —nhanagürü. ²³Rü nüma ga Naamáũ rü nanangãxũ rü nhanagürü: —jĒcũ, yange i 6,000 tachinü naguxũ i diëru! —nhanagürü. Rü nüma ga Naamáũ rü yexeraxũ ga diëru nüxna naxãama. Rü taxre ga chacugu ngĩxũ nanucu wixigu namaxã ga yema taxremü ga naxchiru. Rü taxre ga norü duũxũgüina nanana nax Yeachípatawa nangegüãxũçax. ²⁴Rü yexguma guma maçpúne ga Erichéu nagu áchiünewa nangugügu, rü nüma ga Yeachí rü Naamáũarü duũxũgüina nanayaxu ga yema diëru, rü nhuxmachi nanamuegutani. Rü yemawena rü

ĩpatagu nayacuxgü ga yema diëru. ²⁵Rü nüma ga Yeachí rü nhuxũchi norü corixũtawax naxũ. Rü nüma ga Erichéu rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne cuxü Pa Yeachíx? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeachí nanangãxũga rü nhanagürü: —Taxuwama nixi ne chaxũxũ —nhanagürü. ²⁶Notürü nüma ga Erichéu rü nüxna nicachigüama rü nhanagürü: —¿Tama ĕxna nüxũ cucuax i ngēxguma Naamáũ naweüwa cuxçax íxüegu rü Tupana rü choxũ nüxũ nacuaxēxē i ngēma? Notürü nhuxmax nax Tupanaarü poramaxã yixĩxũ i naxçax yataanexũ i ngēma yatü, rü ngēmamax tama name nax naxũtawax naxçax íçaxũ i naxchiru, rü nayauxtanüxũ nax naxçax itaxexũçax i naanegü, rü úwanecügü, rü carnérugü, rü wocagü, rü puracütanüxũgü i yatüxũgü rü ngexũgü. ²⁷Rü ngēmamax i nhuxmax i ngēma Naamáũarü chaxüne rü tá cuxna naxüe rü nüxna naxüe i cuxacügü rü cutaagü. Rü ngēmaacü tá nixi i guxũgutáma —nhanagürü. Rü yexguma nüma ga Yeachí rü Erichéuna yaxügachigu rü nüxna naxüe ga chaxüne, rü nanacómüächi ga naxchaxmüxũ.
.....

Erichéu rü Chíríaanecüãxgüchiga

6 ⁸Rü nüma ga Chíríaanecüãxarü ãëxgacü rü Iraéuanecüãxgümaxã nügü nadaixchaũ. Rü yemacax namaxã nangutaquexa ga norü churaragüeru rü namaxã nüxũ nixu nax taxacürü nachicawa tá nagagüaxũ ga norü churaragü. ⁹Notürü Tupana rü Erichéuxũ nüxũ nacuaxēxē ga yema

Chíríaanecüãxaru ãëxgacüaru ñnü. Rü yemaçax ga Erichéu rü Iraéuanecüãxgüaru ãëxgacüxütawa namuga nax tama yema nachicawa naxixüçax yerü yema Chíríaanecüãxgü rü yexma ínayacüéügüchaü. ¹⁰Rü nüma ga Iraéuanecüãxaru ãëxgacü rü yéma nanamugü ga norü ngugütaeruügü nax nüxü nacuáxüçax rü aixcuma yixixü ga yema Erichéu nüxü ixuxü. Rü aixcuma nixí ga yema, rü yemaacü muëxpüxcüna tama yema Chíríaanecüãxgümëxëgu nayí ga Iraéuanecüãxgü. ¹¹Rü nüma ga Chíríaanearü ãëxgacü rü nabajxächíãxë. Rü norü churaragüeruxü nangutaqexexë rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Texé tixí ya petanüwa ya bexma namaxã nüxü iXuamáxe? ¿Rü texé tixí ya Iraéuanecüãxgüaru ãëxgacümaxã nüxü iXuamáxe i ngëma nagu charüxínüxü? —nhanagürü. ¹²Rü wüxi ga norü churaragüeru rü nanangãxü rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, taxüema tixí ya texé ya nüxü ixuxe i ngëma nagu curüxínüxü. Notürü yimá Erichéu ya Tupanaarü orearü uruxü ga Iraéuanewa ngëxmacü, rü yimá nixí ya Iraéuanecüãxgüaru ãëxgacümaxã nüxü iXuamacü woo ngëma cuxicatama nagu curüxínüxü ega curü pechicawa cüngexmagu —nhanagürü. ¹³Rü yexguma nüma ga Chíríaanearü ãëxgacü rü norü duüxügüxü namu rü nhanagürü: —Ëcü ;ngëma pexí rü naxçax peyadaux i ngëma Erichéu! Rü ngëxguma nüxü ipeyangauxgux rü ;chamaxã nüxü pexu nax ngëma chanamugüxüçax i nhuxre i churaragü nax yanayauxgüaxüçax!

—nhanagürü. Rü namaxã nüxü nixugüe ga ñane ga Dotáüwa nax nayexmaxü. ¹⁴Rü yéma nanamugü ga wüxitücumü ga churaragü ga cowaruétügu íxü rü totücumü ga cárugü ga cowaru itügünegu íxü rü muxüma ga churaragü ga nacutügumare íxü. Rü yema churaragü rü chütacü guma ñane ga Dotáüwa nangugü rü nüxü ínachomaeguãchi. ¹⁵Rü moxüãcü paçmama ínárüda ga Erichéuarü ngüxëeruxü. Rü yexguma ínaxüxügu ga ípatawa, rü nüxü nadau ga yema churaragü ga guma ñanexü íchomaeguãchixü namaxã ga norü cowarugü, rü namaxã ga naweügü ga cowaru itügüne. Rü Erichéumaxã nüxü nayarüxu rü nhanagürü: —¿Nhuxmax, Pa Nguxëeruxüx, rü taxacü tá ixüexü? —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü: —¿Tauxü i cumüüxü! Erü ngëma Tupanaarü churaragü i dauxüçüãx i tamaxã ngëxmagüxü rü ngëma Chíríaanecüãxaru churaragüaru yexera narünumae —nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Erichéu rü nayumüxë rü nhanagürü: —Pa Corix, Pa Tupanax, cuxna chaca nax cunangoxetüxëxüçax ya daa chorü ngüxëeruxü nax nüxü nadauxüçax i ngëma curü churaragü i torü daruxü ixügüxü —nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanangoxetüxëxë ga gumá Erichéuarü ngüxëeruxü. Rü nüxü nadau ga guma maçpüne rü namaxã nanapá ga Tupanaarü churaragü ga cowaruétügu íxü rü naweü ga nhama üxüemarüxü ixügüne ga Erichéuxü íchomaeguãchixü. ¹⁸Rü yexguma yema churaragü ga Chíríaanecüãx Erichéuçax

ibuxmüchaũgu, rü nüma ga Erichéu rü Cori ya Tupanana naca rü nhanagürü: —Pa Tupanax, êcü ¡yangexetüxêxê i ngêma duũxũgü! —nhanagürü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nayangexetüxêxê yema Erichéu naxçax íçaxaxürüxũ. ¹⁹Rü yexguma ga Erichéu rü ínaxüxü ga napatawa rü yema Chíríaanearü churaragüxũ nhanagürü: —Pa Churaragüx, rü ípetüe rü tama daa nixí ya yima ñane ya naxçax pedauxüne. Rü êcü ¡nua chawe perüxí! Rü tá naxütawa pexũ chagagü i ngêma yatü i naxçax pedauxü —nhanagürü. Rü ñane ga Chamáriawa nanagagü. ²⁰Rü yexguma Chamáriawa nangugügu, rü nüma ga Erichéu rü nayumüxê rü nhanagürü: —Pa Corix, nhüxmax rü ¡yadauuchigüxêxê nax nüxũ nadaugüxũçax! —nhanagürü. Rü yexguma ga nümagü rü nidauuchigü, rü nüxũ nicuaxächitanü ga ñane ga Chamáriaarü aixepewa nax nayexmagüxũ. ²¹Rü yexguma ga nüma ga gumá Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü rü yema Chíríaanecüãxgüarü churaragüxũ nadaxgux, rü Erichéuna naca rü nhanagürü: —Pa Corix ¿namexü nax chanadaixü? —nhanagürü. ²²Notürü nüma ga Erichéu rü nanangãxü rü nhanagürü: —Tama name nax cunadaixü, erü tama tacüma nixí nax nadaixü i ngêma duũxũgü íyiauxüxũ. Rü narümema nixí nax mea cunachibüexêxêxü rü nax cunaxaxegüxêxêxü. Rü nhüxüchi ¡nachixüãneçax nawoeguxêxê! —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga nüma ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü rü nanaxü ga wüxi ga taxü ga õna naxçax

ga yema Chíríaanecüãx ga churaragü, rü nanachibüexêxê rü nanaxaxegüxêxê. Rü nhüxüchi norü ãëxgacüçax ínayamugü. Rü yexgumaüçüxü ga nüma ga Chíríaanecüãxgü rü marü taguma Iraéuanecüãxgüxü nachixewe.

Acachía nixücu nax

Yudáanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax

8 ²⁵Rü yexguma 12 ga taunecü Iraéuanecüãxarü ãëxgacü yixixüga ga Yoráü ga Acábi nane, rü yexguma nixí ga Yudáanewa yexwacax yaxüçuxü ga Acachía nax Yudáanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax. Rü nüma ga Acachía rü Yudáanecüãx ga Yoráü nane nixí. ²⁶Rü nüma ga Acachía rü 22 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma ínaxügüãxgu nax ãëxgacü yixixü. Rü wüxi ga taunecü nixí nax Yerucharéüwa ãëxgacü yixixü. Rü naé ga Ataría rü Iraéuanecüãxarü ãëxgacü ga Acábiacü iyixí rü ngírü oxí rü ãëxgacü ga Óri nixí. ²⁷Rü nüma ga Acachía rü poraãcü nachixecüma yema norü oxí ga Acábitanüxürüxü. Rü yemaçax ga yema Acachía üxü rü tama name ga Cori ya Tupanapexewa.

Yeú ningucuchi nax

Iraéuanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax

9 ¹Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruxü ga Erichéu naxçax naca ga wüxi ga norü ngüexü, rü nhanagürü nüxü: —¡Paxa cugü namexêxê nax icuxüãchixüçax! ¡Rü íyange i wüxi wexü i chíxü, rü Yiríáyianewa ngexmane ya ñane ya Ramúchiwa naxü! ²Rü

ngêxguma ngêma cunguxgu ;rü naxçax nadau ya Yeú ya Yochapá nane ya Níchitaxa! ;Rü nagu naxücu ya yima ĩpata ya nawa nangexmane! ;Rü natanüxügüna yagagachi, rü to i ucapuwa naga! ³;Rü yawāxnaxü i ngêma chíxü i ngêma íqingexü! ;Rü ngêmamaxā nabaeru rü nhacurügü tá nüxü: “Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana: ‘Chama rü Iraéuanecüāxaru āēxgacüxü cuxü chingucuchixēxē’”, nhacurügü tá nüxü! ;Rü ngêmawena rü yawāxna i ĩāx rü íxü rü taxuwatāma cuyachaxāchi! —nhanagürü. ⁴Rü yema Erichéuarü ngüexü ga orearü uruxü rü inaxüāchi nax Yiriáyanewa yexmane ga ĩane ga Ramúchiwa nax naxüxü. ⁵Rü yexguma yéma nanguxgu, rü nüxü inayangau ga churaragüarü capitāügü ga íngutaquexegüxü. Rü nhanagürü nüxü: —Choxü nangexma i wüxi i ore i cumaxā nüxü chixuxchaüxü, Pa Capitāüx —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangāxü rü nhanagürü: —¿Texé i totanüwa ya tümamaxā quidexachaüxe? —nhanagürü. Rü nüma ga yema orearü uruxü rü nanangāxü rü nhanagürü: —Cumaxā nixi i chidexachaüxü, Pa Capitāüx —nhanagürü. ⁶Rü yexgumatama inachi ga nüma ga Yeú, rü yema orearü urümaxā to ga ucapugu naxücu. Rü nüma ga orearü uruxü rü chíxümaxā nanabaeru rü nhanagürü nüxü: —Cori ya Iraéuanecüāxgüarü Tupana rü nhanagürü cuxü: “Nhuxma i chama rü cuxü chaxuneta nax ngêma chorü duüxügü i Iraéuanecüāxgüarü āēxgacü quixixüçax i nua Iraéuanewa. ⁷Rü cuma rü tá cunadai i guxüma i Acábitaagü. Rü

ngêmaācü tá nayangutanüxēxē i guxüma i chorü orearü uruügü rü chorü duüxügü ga nadaixü ga Yechabé. ⁸Rü guxütāma i Acábitanüxügü rü tá nadai. Rü ngêmaācü tá chanaguxēxē i guxüma i ngêma iyatüxü i natanüxü i Iraéuanewa ngêmagüxü. Rü taxuxütāma ngextá namaxü”, nhaxü ya Tupana —nhanagürü ga yema orearü uruxü.

.....

Yeú rü nayamaç ga Yoráü ga Iraéuanecüāxaru āēxgacü

¹⁶Rü yemawena ga nüma ga Yeú rü naweü ga cowaru itúxünegu nixüe rü ĩane ga Yeréwa naxü ga āēxgacü ga Yoráüxütawa. Rü nüma ga Yoráü rü nidaxawe nagagu nax norü uanügümaxā nügü nadaixü. Rü nüma ga Yudaanecüāxaru āēxgacü ga Acachía rü ta yéma Yoráüxütawa nayexma, yerü yexma nanaxüane. ¹⁷Rü yema dauxütaeruxü ga ĩane ga Yeréarü dauxütaechicawa yexmaxü rü nüxü nadau ga yema Yeútanüxü nax yéma ne naxixü. Rü yemaçax nica rü nhanagürü: —Duüxügü nixi i yea ngêma ne ĩxü —nhanagürü. Rü nüma ga Iraéuanecüāxaru āēxgacü ga Yoráü rü norü duüxügüxü namu rü nhanagürü: —¿Wüxi i churara i cowaruétügu ixüxü ngêma pemux nax íyadauxüçax ngoxi tama nueva núma ĩxü yixi i ngêma! —nhanagürü. ¹⁸Rü yema churara ga cowaruétügu ixüxü rü Yeúçax ninha rü nüxna naca rü nhanagürü: —Āēxgacü nua choxü namu nax cuxna chayaçaxüçax rü: “¿Tama nueva nua pexi?” —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú

rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngẽma rü tama cuxna naxü. Rü name nixĩ i chaweama cuxü —nhanagürü. Rü yema ñanearü dauxũtaeruxũ rü ãëxgacüxũ nhanagürü: —Ngẽma churara rü marü natanüwa nangu notürü tama natáegu —nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga ãëxgacü rü yexgumatama to ga churara ga cowaruétügu ixüxü yéma namu. Rü nüma rü yéma Yeútanüwa nangu rü nhanagürü: —Ãëxgacü nua choxũ namu nax pexna chayacãxüçax rü: “¿Tama nuewa nua pexĩ?” —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Ngẽma rü tama cuxna naxü. Rü name nixĩ i chaweama cuxü —nhanagürü. ²⁰Rü yema ñanearü dauxũtaeruxũ rü wenaxarü ãëxgacümaxã nüxü nixu rü nhanagürü: —Ngẽma to i churara i ngẽma üxü rü natanüwa nangu notürü tama natáegu. Rü çauxçax rü ngẽma naweũmaxã icuãxü rü Níchitaxa i Yeú nixĩ, erü wüxi i ngeãxëxürüxü inayaxüxëxë ya yima naweũ, erü woetama ngẽma nixĩ i nacüma —nhanagürü. ²¹Rü yexguma nüma ga ãëxgacü ga Yoráũ rü norü churaragüxü namu nax naweũ cowaruwa yachocuchigüxüçax. Rü cowaruwa nüxü nayachocuchigü. Rü nüma ga Iraéuanecüãxarü ãëxgacü ga Yoráũ rü Yudáanecüãxarü ãëxgacü ga Acachía rü wüxichigü naweũgu inaxiãchi nax Yeúpexegu yayixüçax. Rü meama Nabúchi ga Yerécüãxarü naanegu nüxü nayangaugü. ²²Rü yexguma Yeúxü inangauxgu ga Yoráũ rü nüxna naca rü nhanagürü nüxü: —¿Pa Yeúx, tama i nuwa nua cuxüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Yeú rü

nanangãxũ rü nhanagürü: —¿Taxacürü ngechaxü i naxçax ícucãxaxü ega ngẽma cué i Yechabé rü nagu ñamaxüxgu i ngẽma chixexü i guxãxü namaxã nachixexëxü? —nhanagürü. ²³Rü yexgumatama nüma ga Yoráũ rü nadauegu rü ninha. Rü aita Acachíacax naxü rü nhanagürü: —Törü daiwa üxü nixĩ, Pa Acachíax, rü nataechitae —nhanagürü. ²⁴Notürü nüma ga Yeú rü norü würa nayaxu rü Yoráũxü namaxü. Rü Yoráũçaxwena ningaxi ga naxne rü norü maxünewa nayarügo. Rü yexma naweũgu nayu ga nüma ga Iraéuanecüãxarü ãëxgacü ga Yoráũ.

**Yeú rü Yudáanecüãxarü ãëxgacü ga
Acachíaxü nimãx**

²⁷Rü yemaxü nadãxgux ga Acachía ga Yudáanecüãxarü ãëxgacü, rü ñane ga Betagáüçax ninha nagu ga yema nama ga Gúruwa daxü. Notürü nüma ga Yeú rü nawe nangë rü norü churaragüxü namu nax yamãxgüaxüçax. Rü guma ñane ga Ibéaarü ngaicamagu nüxü nayangaugü, rü yexma naweũgutama nanapixëëgü. Notürü ga nüma rü ninhaama rü nhüxmata ñane ga Meyíduwa nangu. Rü yexma nayu.

**Ataríá rü ngíxchaama
Yudáanecüãxarü ãëxgacüxü ngígü
iyangucuchixëxë**

11 ¹Rü yexguma ngíma ga Ataríá ga Acachía naé nüxü cuãxgu ga ngíne rü marü nax nayuxü, rü duüxügüxü imu nax nadaiaxüçax ga guxüma ga Acachíaxacügü. ²Notürü ga

Yochába ga ãëxgacü ga Yoráüiacü ga Acachíayax rü wüxi ga ucapugu Ataríachaxwa iyacux ga Yoá ga Acachía nane norü daruümaxã. Rü yemaacü tama nayamaxgü. ³Rü ngíma ga Yoáarü daruxü rü 6 ga taunecü Tupanapatagu namaxã iyacux. Rü yexgumayane ga Ataríá rü Iraéuanewa ãëxgacü iyixí. ⁴Rü yexguma marü 7 ga taunecü ngíxü inguxgu ga ãëxgacü nax yixíxü ga Ataríá, rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü naxçax nangema ga yema churaragüerugü ga ãëxgacüpatamaxã icuaxgüxü rü yema capitáügü ga ãëxgacüna daugüxü, rü Cori ya Tupanapatagu nanamucu ga yema nüma ínayexmaxüwa. Rü yéma Tupanaégagu yema churaragümaxã ínaxüga nax tama nüxü yaxugüexüçax nax namaxüxü ga Acachía nane ga Yoá. Rü yemawena rü Yoáxü nangoxëxë nax nüxü nadaugüxüçax. ⁵Rü nhuxüchi nayaxugüçuxë rü nhanagürü nüxü: —Nhaäcü tá nixí i pedauxütaegüxü. Rü ngëxguma wüxichigü i yüxügu ãëxgacüpataarü dauwa pichocuxgux rü wüxítücumü i pema rü tá ngëma íãx i ãëxgacüpatapexewa ngëxmaxüna pedaugü. ⁶Rü ngëma toxchimüxü rü ngëma íãx i Chúgu áégaxüwa tá nadauxütaegü. Rü ngëma perü tamaepüxchimüxü rü ãëxgacüpataçaxwena üxü i íãxwa tá nadauxütaegü. Rü ngëmaäcü tá nixí i nüxna pedauxü ya yima ãëxgacüpata. ⁷Rü pema i ngüxchigaarü ngunexügu ãëxgacüpataarü dauwa ípechoxüxü, rü tá pexí Tupanapatana pedaugü ya daa bucü ya ãëxgacü tá ixíçü íngexmaxüwa. ⁸Rü äxnexäcü tá nüxü ípechomaeguächi

ya daa Tupanapata ya daa bucü nawa ngexmane. Rü texé ya nagu ücuchaüxe rü tá tüxü pimax. Rü nawe tá pexíxütanü ya daa bucü i nüma ínaxüxüwa —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga yema churaragüeru rü chacherdóte ga Yoiádaga naxínüe rü nanaxügü ga yema namaxã nüxü yaxuxü. Rü wüxichigü ga yema churaragüeru rü norü churaragütücumümaxã ínacuçax. Rü yemaacü yema chocuxü ga churaragü ga ãëxgacüpatawa dauxütaegüxü, rü yema churaragü ga yema puracüwa íchoxüxü, rü wüxichigü ga ngüxchigaarü ngunexügu gumá chacherdótepexewa naxíxü. ¹⁰Rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü yema churaragüeruna nanana ga guma wocaegü rü poxüruügü ga guma Tupanapatagu nuxü ga ãëxgacü ga Dawíarü ixígüxü. ¹¹Rü nüma ga yema churaragü ga dauxütaegüxü rü nachicawa nixüchigü ga Tupanapataarü tügünectüwawa rü norü toxwecüwawa. Rü yexgumarüxü ta nüxü ínachomaeguächi nax nüxna nadaugüxü ga yema ämarearü guchicaxü. Rü wüxichigü ga yema dauxütaexü rü nixäxne nax nüxna nadaugüxü ga gumá bucü. ¹²Rü yexguma nüma ga Yoiáda rü ínanamuxüchi ga gumá bucü ga tauçxta ãëxgacü ga Acachía nane rü naeruwa nayangaxcuchi ga nanatüpatexë. Rü nananucu ga norü cuaxruxü ga ãëxgacü nax yixíxü. Rü chíxümaxã nanabaeru rü yemawena rü nanaxunagü nax ãëxgacü yixíxü. Rü guxüma ga duüxügü rü nanacapünegü rü tagaäcü nhanagürügü: —¡Namaxüx ya ãëxgacü! —nhanagürügü. ¹³Rü yexguma Ataríá

nüxũ ñnũgu ga nax ñnacapũnetaegũxũ rü tagaãcü nataãxegũxũ ga yema churaragũ rü duũxũgũ, rü ngĩma ga Ataría rü Tupanapatawa ixũ ga yema ñnanguataqexegũxũwa. ¹⁴Rü nüxũ idau ga yema nacũma ga peta ga ãëxgacũarũ ngucuchichiga rü nüma ga gumá ãëxgacũ ga Tupanapataarũ caxtaxũtagu nax nachixũ. Rü nüxũ idau ta nax naxũtagu nachigũxũ ga churaragũeru rü paxetarũgũ rü duũxũgũ ga poraãcü taãxegũxũ ga norũ cornétagu icuegũxũ. Rü yexguma ga Ataría rü ngĩgũ irũgáutechiru rü tagaãcü ngĩgũrũgũ: —Taechitawaxegũxũ.

Taechitawaxegũxũ —ngĩgũrũgũ. ¹⁵⁻¹⁶Rü yexguma nüma ga Yoiáda rü tagaxãcü yema churaragũeruxũ namu rü nhanagũrũ: —¡Ngĩxũ ipegaxũchi i nua! ¡Rü taxũtáma nuxã Tupanapatachiãgu ngĩxũ pimãx! Rü ngëxguma texé ngĩétũwa chogũgu ¡rũ peyamaãama! —nhanagũrũ. Rü yemaçax ga nümagũ rü guma Tupanapatawa ngĩxũ ñnagaxũchigũ, rü yema nachica ga ãëxgacũarũ cowarugũmaxã ñnanguxũgũxũwa ngĩxũ natũchigũgũ. Rü yexma ngĩxũ nayarũmãxgũ. ¹⁷Rü yemawena nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü Tupanamaxã inaxũga rü nüma ga ãëxgacũ rü norũ duũxũgũ rü tá Tupanaga naxĩnũexũ. Rü yexgumarũxũ ta rü ãëxgacũmaxã rü duũxũgũmaxã inaxũga nax duũxũgũ rü tá mea ãëxgacũga naxĩnũexũ rü nüma ya ãëxgacũ rü tá mea duũxũgũmaxã inacuáxũ. ¹⁸Rü nhũxũchi guxũma ga duũxũgũ rü Baáaru ngutaqexepataũwa naxĩ rü nagu napogũe. Rü nagu napogũe ta ga guxũma ga yema Baáaru ãmarearũ

guchicaxũgũ rü naxchicũnaãgũ. Rü guma Baáaru chacherdóte ga Matáũ rü Baáaru ãmarearũ guchicaxũxũtagu nayamaãxgũ. Rü yemawena rü Tupanapataçax nawoegu, rü nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü yexma Tupanapatagu nanamugũ ga dauxũtaeruũgũ nax nüxna nadaugũxũçax. ¹⁹Rü nhũxũchi nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü naxçax naca ga yema churaragũeru ga ãëxgacũpatamaxã icuãxgũxũ rü ga capitáũ ga ãëxgacũna daugũxũ rü guxũma ga duũxũgũ. Rü wũxigu guma Tupanapatawa inaxĩãchi nax ãëxgacũpatawa nagagũaxũçax ga gumá ãëxgacũ. Rü yema ñãx ga ãëxgacũpatapexewaama yexmaxũwa namaxã nichocu. Rü nüma ga ãëxgacũ ga Yoá rü norũ tochicaxũwa nayarũto. ²⁰Rü guxũma ga duũxũgũ rü nataãxegũ. Rü yemaacũ Ataríaarũ yuwena rü guxũma ga guma ñnecũãx rü taxuxũma ga guxchaxũgu narũxĩntũe. ²¹Rü nüma ga Yoá rü 7 ga taunecũ nüxũ nayexma ga yexguma ãëxgacũxũ yangucuchigu.

Tupanapataarũ mexëchiga

12 ⁴⁻⁵Rü wũxi ga ngunexũgu ga ãëxgacũ ga Yoá rü chacherdóte ga Yoiádaxũ nhanagũrũ: —Name nixĩ rü tanamexëxë ya Tupanapata. Rü ngëmacax name nixĩ i penade i guxũma i ngëma diëru i woetama Tupanana üxũ rü ngëma diëru i wũxichigũ i duũxũ norũ ngũchaũmaxã ixãxũ. ¡Rü nhũxũchi curũ duũxũgũ i diërumaxã icuãxgũxũmaxã nüxũ ixu nax ngëma diërumaxã namexëëgũaxũçax ya yima

Tupanapata! —nhanagürü. ⁶Notürü yexguma 23 ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Yoá rü nüma ga chacherdótegü rü taxütama nanamexëëgü ga guma Tupanapata. ⁷Rü yemaçax ga nüma ga ãëxgacü ga Yoá rü naxçax nangema ga chacherdóte ga Yoiáda rü yema togü ga chacherdótegü ga namücügü. Rü nhanagürü nüxü: —¿Taxacüçax tama penamexëë ya yima Tupanapata? ¡Rü nhuxmaüçüxü rü marü taxütama pegüxütama diëru ngixü peyaxu naxütawa i ngëma diërumaxã nguxügüxü! Rü guxüma i ngëma diëru i nhuxmax ngëxmaxü rü Tupanapataarü mexëëruxü tá nixí —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga chacherdótegü rü norü me nixí nax nüxü naxunetaxü ga wüxi ga diëru ga woetama Tupanapataarü mexëëruxü ixixü rü marü taxütama nügüxütama ngixü nayauxgüçax. ⁹Rü yexguma nüma ga chacherdóte ga Yoiáda rü wüxi ga diëruçixü naxátaüwa naxüxmaxetü. Rü ãmarearü guchicaxüarü tügü necüwaguama nanaxú ga Tupanapataarü iãxwa. Rü yema iãxaru daruügü rü duüxügüna nayadetanu ga yema diëru, rü yema diëruçixügu nayancuetanu. ¹⁰Rü yexguma marü naxãacuãügu ga diëruçixü, rü nüma ga ãëxgacüaru diëruaru ugüruxü, rü nüma ga chacherdóte rü ngixü nixugügüxü ga diëru, rü wüxi ga chacugu ngixü nanucu. ¹¹⁻¹²Rü yema diëru rü yexguma marü poperagu ngixü nawüpaneguwena, rü yema puracütanüxüeruna ngixü nana nax yemaacü yema corapínagüaxü, rü yema puracümaxã icuaxgüxüaxü, rü yema ixtapüaru üruügüaxü, rü yema nutaarü

mexëëcüwaruügüaxü naxütanügüaxüçax. Rü yexgumarüxü ta yema diërumaxã naxçax nataxegü ga mürapewagü rü nuta ga marü imexëëcüwagücü rü guxüma ga togü ga yemaxügu ga nanaxwaxegüxü Tupanapataarü mexëëruxü.

.....

Achíriaanecüãxaru ãëxgacümexëgu nangu ga íane ga Chamária rü Achíriaanewa Iraéutanüxügüxü nagagü

17 ¹Rü yexguma 12 ga taunecü nüxü inguxgu ga Acáa nax ãëxgacü yixixü ga Yudáanewa, rü yexguma nixí ga nüma ga Ochéa ya Éra nane rü yexwaca yangucuchixü nax Iraéuanecüãxaru ãëxgacü yixixüçax. Rü nüma ga Ochéa rü 9 ga taunecü nixí ga Chamáriaaru íanewa ãëxgacü yixixü. ²Notürü ga yema Ochéa üxü rü nachixe ga Tupanapexewa rü woo tama yema nüxíraxüügüxü ga Iraéuanecüãxaru ãëxgacügü ügüxürüxü nixí. ³Rü nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü ga Charimanácha, rü norü churragümaxã Iraéuanecüãxaru ãëxgacü ga Ochéaçax ínayagoõchi rü nüxü narüporamae. Rü norü duüxügüxü nayaxígüxëxë, rü natanüwa tacü ga diëruçax ínacuüxü ga guçüma ga taunecügügu. ⁴Notürü nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü ga Charimanácha rü nüxü nacuaxama nax Ochéa rü bexma Eyítuanecüãxaru ãëxgacümaxã nax nügü naxucüxëgüxü nax Achíriaanemexëwa ínanguxuchixüçax. Rü naétü marü tama nüxü ngixü naxütanu ga yema diëru ga wüxichigü ga taunecü nüxna ngixü

naxãgücü. Rü yemaçax nûma ga Charimanácha rü norü churaragüxü namu nax Ochéaxü yayauxgüxüçax rü napoxcugüaxüçax. ⁵Rü norü churaragü rü Iraéuanegu nachocu rü ñane ga Chamáriaçax ínayaxüächí rü tamaepüx ga taunecü yéma nûxna nadaugü nax taxúema íxüxüçax. ⁶Rü yexguma 9 ga taunecü marü ãëxgacü yixíxgu ga Ochéa, rü nûma ga ãëxgacü ga Achíriaanecüãx rü nanapu ga guma ñane, rü Achíriaanewa tüxü nagagü ga guxema Iraéuanecüãxgü. Rü ñane ga Arágu rü ñane ga Gocháügu ga natü ga Abócutüwa tüxü ninu. Rü toxguãx rü Medúgiarü ñanegiügu tüxü ninu. ⁷Rü yema guxchaxü nixí ga nûxü ngupetüxü ga yema Iraéuanecüãxgü, yerü tama naga naxínüe ga Cori ya Tupana ga Eyítuanewa ínanguxüxëcëü ga Faraóümexëwa. Rü tupananetaxü nicuaxüxüçax, rü yemaacü Tupanapexewa chixexü naxügü.

.....

¹⁴Rü woo Tupana rü norü orearü uruügiüwa nayaxucuxëgü, notürü ga nûma ga Iraéuanecüãxgü rü tama ínaxínüechaü rü tama nûxü nacuaxgüchaü naxruxü ga norü oxigü ga tama aixcuma Cori ya Tupanaaxü yaxögüxü. ¹⁵Rü yemaacü ga yema duüxügü rü nûxü naxoe ga Tupanaarü mugü rü nûxü inarüngümae ga yema uneta ga nûxcüma norü oxigümaxã Tupana nûxü íxuxü, rü tama naga naxínüe ga Tupanaarü ucuxëgü. Rü woo Tupana nûxna nachuxuxü, notürü naxçax nadauxütaegiüma nax naxchicünaçgü i taxuwama mexüxü nax yacuaxüüçax naxruxü ga yema

togü ga nachixüanecüãx ga tama Tupanaaxü yaxögüxü. ¹⁶Rü nûxü narüxoe ga norü Tupanaarü mugü, rü yemaçax nügiçax nanaxü ga taxre ga wocaxacüchicünaçgü ga úirunaxçax, rü nanaxügü ta ga Canaátanüxügiarü tupananeta ga Achérachicünaçã. Rü naétü nûxü nicuaxüxüçax ga üaxcü rü tauemacü rü èxtagü rü Baáchicünaçã rü ta. ¹⁷Rü yexgumarüxü ta yema tupananetagiarü ãmarearü guchicaxüwa tüxü nigu ga naxacüe ga yatüe rü ngexe. Rü nagu ínamaxë ga yuiü ga èxügüxüxü nawa nacuáxü. Rü yemaacü chixexüçax nügiü ínaxgü ga Tupanapexewa rü poraãcü nananuxëxë.

.....

Tomare ga duüxügü

Chamáriaanearü ñanegiüwa namugü

²⁴Rü nûma ga Achíriaanecüãxarü ãëxgacü rü Iraéuanecüãxchicüxü Chamáriaanearü ñanegiüwa namugü ga duüxügü ga Babiróniaanecüãx rü Cútaanecüãx rü Awáanecüãx, rü ñanegiü ga Amáchicüãx, rü Chefarawáicüãx nax yexma naxächíügiüçax. Rü yemaacü Chamáriaanegu nachocu rü Iraéuanecüãxgiarü ñanegu naxächíügiü. ²⁵Notürü yema duüxügü ga Achíriaanecüãx rü tama Cori ya Tupanaxü nicuaxüxüçax, rü yemaçax ga Tupana rü yéma nanamugü ga aigü nax nadaíaxüçax ga nhuxre ga yema duüxügü. ²⁶Rü yemaçax nhuxre ga yema duüxügü rü Achíriaanecüãxarü ãëxgacüxütawa naxí ga namaxã nûxü yanaxugüçax, rü nhanagürtügü nûxü: —Toma i Chamáriaanearü ñanegiüwa toxü nax cumugüxü nax ngëxma

taxãchiũgũxũcãx, rü tama nüxũ tacuãx i nacüma i norü Tupana i ngẽma nachixũane. Rü ngẽmacãx i ngẽma norü Tupana rü toxãx ngẽma nanamugü i aigü i toxũ ngõxcuxũ —nhanagürügü. ²⁷Rü yexguma ga nüma ga Achíriaanecüãxarü ãëxgacü rü nanamu rü nhanagürü: —¡Penamuegu i wüxi i chacherdóte i Chamáriaanecüãxchirex nax ngẽma Chamáriaanewa naxũxũcãx rü ngẽma nangexmaxũcãx rü ngẽma ngexwacãx ngẽma ngugũxü i duũxũgũxü nangúexëëxũcãx i ngẽma Chamáriaanecüãxarü Tupanacüma! —nhanagürü. ²⁸Rü yemaacü ga wüxi ga chacherdóte ga Chamáriaanewa ínagaxüchigũxü rü Betéugu nayaxãchiũ. Rü yema nixĩ ga nangúexëëxũ nax nhuxãcü Cori ya Tupanaxũ nax yacuãxüũgũxü. ²⁹Notürü yema duũxũgü ga to ga nachixũanewa ne íxü rü noxrütama tupananetachicünãxã ta naxügü, rü Chamáriaanecüãxgü ügũxü ga tupananetachicünãxãchicagu nananugü ga maxpúnetapexewa. ³⁰Rü yema Babiróniaanecüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgũxü ga Chucobenúchicünãxã naxügü. Rü yema Cútaanecüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgũxü ga Nerigáchicünãxã naxügü. Rü yema Amáchicüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgũxü ga Achímachicünãxã naxügü. ³¹Rü yema Awáanecüãxgü rü yema namaxã natupanaãxgũxü ga Nibáchicünãxã rü Tatáchicünãxã naxügü. Rü yema Chefarawáicüãxgü rü naxacüxegü tüxü ínagu napexewa ga norü tupananetachicünãxãgü ga Adrameréche rü Anameréche. ³²Notürü

ga yema duũxũgü rü Cori ya Tupanaxũ nicuãxüũgüchirex. Notürü nügütanüwa nüxü naxunetagü ta ga norü chacherdótegu nax yemagü norü tupananetachicünãxãgücãx ínaguxü ga ãmaregü ga maxpúnetapexegüwa. ³³Rü yemaacü woo Cori ya Tupanaxũ nax yacuãxüũgüchiréxü, notürü norü tupananetagũxü rü ta nicuãxüũgü, yema nachixũanegü ga nawa ne naxíxücímaãcü ga wüxichigü.

Yudáanewa ãëxgacü nixĩ ga Echequía

18 ¹Rü yexguma tamaepüx ga taunecü Iraéuanearü ãëxgacü yixĩgu ga Ochéa ga Éra nane, rü ningucuchi ga Echequía ga Acáa nane nax Yudáanewa ãëxgacü yixĩxũcãx. ²Rü nüma ga Echequía rü nüxü nayexma ga 25 ga taunecü ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu. Rü 29 ga taunecü ãëxgacü nixĩ ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Yacaríaxacü tixĩ rü Abí nixĩ ga tümaéga. ³Rü yema Echequía üxü rü name ga Cori ya Tupanapexewa gumá nüxcümaücü ga norü oxi ga Dawí üxürüxü. ⁴Rü nüma ga Echequía nixĩ ga duũxũgũxü namuxü nax nagu napogüxũcãx ga yema nachicagü ga tupananetachicünãxãgü nawa yexmagũxü. Rü gumá nutagü ga duũxũgü nüxü icuãxüũgücü rü íxraxügu nanapo. Rü yema Achérachicünãxãgü rü nayapuexë. Rü nagu nabügüe ga yema äxtapechicünãxã ga bróchenaxcãx ga Moiché üxü ga Iraéuanecüãxgü napexewa pumáratexe igugũxü. ⁵⁻⁶Rü nüma ga Echequía rü poraãcü Cori ya

Iraéuanecüãxgiarü Tupanaaxú nayaxõ. Rû natanüwa ga guxúma ga nüxíra ãëxgacügü ixígiuxú ga Yudáanewa rü yema nawena ãëxgacü ixígiuxú, rü nataxuma ga to ga ãëxgacü ga Echequíarüxü Tupanaga ñnuxü. Rû nüma ga Echequía rü taguma Tupanana nixügachi, rü aixcumama nagu namaxü ga norü mugü ga Moichéna naxãxü. ⁷Rü yemaçax ga Cori ya Tupana rü poraçü nüxü narüngüxëë. Rû guxúma ga taxacü ga naxüüwa rü meama nüxü ñnananguxuchixëë.

.....

Chenaquerí rü Yudáanegu naxücu

¹³Rü yexguma marü 14 ga taunecü ãëxgacü yixígu ga Echequía, rü nüma ga Chenaquerí ga Achírianecüãxaru ãëxgacü rü norü churaragümaxã guxünema ga ñanegü ga Yudáanewa yexmagüne ga ípoxegugüncax naxíãchi rü nanapuxü. ¹⁴Rü yemaçax nüma ga Echequía ga Yudáanecüãxaru ãëxgacü rü Achíriaanecüãxaru ãëxgacü ga Láquiwa yexmacüçax nimuga rü nhanagürü: —Nüxü chachuax rü aixcuma wüxi i guxchaxü cumaxã chaxü. Rü ngëmacax chanaxwaxe i cutáegu nawa i chauchixüane, rü chama tá cuxü chanaxütanü i ngëma nagu cuxunetaxü i diëru —nhanagürü. Rû nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü rü Echequía ga Yudáanecüãxaru ãëxgacümaxã nüxü nixu ga natanü. Rû 9,900 quíru naguxü i diërumü rü 990 quíru naguxü i úirugu naxuneta. ¹⁵Rü nüma ga Echequía rü ngíxü inaxã ga gucüma ga diëru ga Tupanapatawa yexmacü rü gucüma ga diëru ga ãëxgacüpatawa yexmacü. ¹⁶Rü

yexgumarüxü ta ga Echequía rü guma Cori ya Tupanapataaru ñãxwa rü norü naxpenüüwa nanade ga yema úiru ga nümatama yéma nanucuchiréxü, rü Achíriaanearü ãëxgacüna nanaxã. ¹⁷Notürü woo yemaacü nanaxütanü ga Echequía ga yema Achíriaanearü ãëxgacü nagu unetaxü, notürü nüma ga Achíriaanearü ãëxgacü rü Yerucharéüwa nanamugüama ga wüxi ga namücü ga churaragüeru rü wüxi ga to ga ãëxgacü ga poraxü namaxã ga muxüma ga norü churaragü. Rû Láquiwa inaxíãchi nax Yerucharéüçax íyaxüãchixüçax. Rû yexguma Yerucharéüwa nangugügu, rü yema puchu ga m̄axpúnewa yexmaxüaru ngaicamawa nangugü, rü yéma nayachaxãchitanü naciwawa ga yema nama ga Yauxchiruchicawa nadaxü. ¹⁸Rü nhuxüchi ãëxgacü ga Echequíaçax nangemagü nax namaxã yanadexaxüçax. Notürü nüma ga ãëxgacü rü tama yéma naxü. Rû nachicüxü yéma nanamugü ga Eriaquí ga Ichía nane ga ãëxgacüpatamaxã icuacü, rü Chéna ga ãëxgacüaru poperagüna daucü, rü Yoá ga Ácha nane ga ãëxgacüaru ngüxëëruxü ixcü. Rû yéma naxí nax yema Achíriaanecüãxgümaxã yanadexagüxüçax. ¹⁹Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru rü nhanagürü nüxü: —¡Namaxã nüxü pexu ya Echequía i torü ãëxgacüaru ore i nhaxü: “¿Cuma nagu curüxínügu rü tá nangexma i texé cuxü nax ípoxüxü i chaxmexwa?

.....

³³Rü dücax, rü natanüwa ga guxúma ga yema togü ga nachixüanegü çrü

ngexürüüxü ga yema nachixüanegüarü tupanagü rü napora nax Achíriaanearü ãëxgacümexëwa ínapoxüãxü? ³⁴ ¿Rü ngexügü nixí i ngëma tupanagü i Amáchicüãxarü, rü Arüpácüãxarü, rü Chefarawáicüãxarü, rü Énacüãxarü rü Íbacüãxarü? Rü yema tupanagü ¿rü nüxü natauxchaxü yixíxü ga ãëxgacü ga Achíriaanecüãxmxëwa nax ínanguxuchixëãxü ga íane ga Chamária? ³⁵ ¿Rü ngexürüüxü nixí ga yema tupanagütanüwa ga nachixüanexü ípoxüxü naxmëxwa ga Achíriaanearü ãëxgacü? ¿Rü tüxcüü i nhuxmax i nagu perüxínüexü rü Cori ya Tupana tá yixíxü ya ínapoxücü ya Yerucharéü?” nhaxü ga torü ãëxgacü! —nhanagürü ga yema Achíriaanearü churaragüeru.

.....

³⁷Rü yexguma ga Eriaquí ga ãëxgacüpatamaxá icuácü rü Chéna ga ãëxgacüarü poperagüna daucü rü Yoábe ga ãëxgacüarü ngüxëeruxü íxícü rü nanaxíxächíãxëgü rü nügü narügáutechirugü. Rü ãëxgacü ga Echequíaxütawa naxí nax namaxá nüxü yanaxugüexüçax ga yema Achíriaanearü churaragüeruarü ore.

Yudáane rü tama
Chenaquerímexëgu nangu

19 ¹Rü yexguma yemaxü naxínügu ga gumá ãëxgacü ga Echequía rü nügü narügáutechiru. Rü norü íxächíãëmaxá nagu nicux ga wüxi ga naxchiru ga yaxcüxü rü témüxü rü yemaacü Tupanapatawa naxü rü yéma nayayumüxë. ²Rü nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga Eriaquí, rü Chétina, rü nhuxre ga chacherdótegü ga

rüyamaegüxü nax nümagü rü ta naxchiru ga yaxcüxü rü témüxügu yaxugüxüçax. Rü yemaacü orearü uruxü ga Ichaíaxütawa nanamugü nax namaxá nüxü yanaxugüexüçax i ngëma guxchaxü. ³Rü Ichaía ga Amú nanemaxá nüxü nixugüe ga ãëxgacüarü ore rü nhanagürügü: —Nhuxma rü wüxi i taxüma i ãücümamaxüwa tangexmagü, rü tóru uanügü rü tomaxá naguxchigagü rü toxü nacugüe. Rü poraäcü ngüxü tingegü nhama wüxi i ngexü i nguxacüxü rü turaxürüxü. ⁴Bexmana Cori ya curü Tupana rü marü nüxü naxínü i ngëma ore i nüxü yaxuxü i ngëma Achíriaanearü churaragüeru nax Tupana ya maxücümamaxá yaguxchigaxü. Chierüna napoxcuãxgu ya curü Cori ya Tupana naxçax i ngëma ore i nümatama nüxü naxínüxü. Rü ngëmacax chanaxwaxe i toxçax cuyumüxë nax ítayaxügüxü —nhanagürügü. ⁵⁻⁶Rü yexguma Ichaía nüxü ínügu ga yema ore rü nhanagürü: —¿Áëxgacü ya Echequíamaxá nüxü pexu rü Tupana rü nhanagürü!: “¿Tauxü i cumüxü naxçax i ngëma ore i chixexü i chauchiga nüxü yaxugüexü i ngëma norü duüxügü ya yimá Achíriaanearü ãëxgacü! ⁷Rü dücax, chama rü tá nüxna chananguxëxë i wüxi i guxchaxü i ore i tá nachixüanecax natáeguxëëxü nax ngëxma yamaxgüaxüçax” —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga yema Achíriaanearü churaragüeru ga Echequíaxü äxünexü rü nüxü nacuáchiga ga gumá norü ãëxgacü ga Chenaquerí rü marü ínaxüxüxü ga íane ga Láquiwa rü íane ga Dínawa naxüxü. Rü yemaçax ga yema churaragüeru rü natáegu ga

Yerucharéúwa, rü norü ãëxgacü ga
 Chenaquerí íyexmaxúwa naxü ga
 Dínawa. ⁹⁻¹⁰Rü nüma ga ãëxgacü ga
 Chenaquerí rü yéma nüxü
 nayaxínúchiga rü ga ãëxgacü ga Tíráca
 ga Echiopíaanecüãx rü naxcax
 ínayagoõchichaü. Notürü nüma ga
 ãëxgacü ga Achíríaanecüãx ga
 Chenaquerí rü wenaxarü norü
 duúxügüxü namuama nax
 Yudáanecüãxaru ãëxgacü ga
 Echequíaxütawa nangegüãxücax ga
 popera ga nhaxü: “¡Tauxü i cugü
 cuwomüxëëxü ya curü Tupana ya nüxü
 cuyaxõcü! Rü nüma cumaxã nüxü nixu
 ya yima íane ya Yerucharéú rü
 taxütáma chaxmexgu nax nanguxü,
 notürü doramare nixí i ngëma. ¹¹Cuma
 rü marü nüxü cucuáchiga ga yema
 naxügüxü ga tochixüanearü ãëxgacügü
 namaxã ga guxüma ga yema togü ga
 nachixüanegü ga nadaixü. ¿Rü nhuxãcü
 i cuma i nagu curüxínüxü nax taxütáma
 chaxmexgu nax cunguxü? ¹²¿Rü yema
 nachixüanegü ga Gocháü, rü Aráü, rü
 Rechépa rü ga duúxügü ga Betedécüãx
 ga íane ga Terachárawa maxëxü, rü
 yema norü tupanagü rü tama
 ínanapoxügü ga yexguma tóru oxigü
 nadaixgu? ¹³¿Rü ngëxügü yixíxü i
 nhuxmax ga yema norü ãëxgacügü ga
 guma íanegü ga Amáchi, rü Arupáx, rü
 Chefarawáü, rü Éna rü íba?”
 nhanagürü ga yema poperagu ümatüxü.
¹⁴Rü yexguma Echequía nayaxuxgu ga
 yema popera ga Achíríaanearü
 ãëxgacüaru duúxügü yéma ngegüxü, rü
 nüxü nadaumatü. Rü nhuxüchi
 Tupanapatagu naxücu rü yexma
 Tupanapexegu nayaxü. ¹⁵Rü nhaãcü

yéma nayayümüxë: “Pa Corix, Pa Torü
 Tupana i Nua Daa Cupataarü Aixepewa
 i Nachica i Üünexüwa Ngëxmaxex, rü
 cuxicatama nixí ya Tupana i norü yora
 quixíxü i guxüma i nachixüanegü i
 nhama i naanewa ngëxmagüxü. Rü
 cumatama cunaxü ga dauxügüxü ga
 naane rü nhama ga naane. ¹⁶¡Choxü
 nadawentü, Pa Corix, rü choxü irüxínü!
 ¿Rü nüxü naxínü i ngëma ore i ngëma
 ãëxgacü i Chenaquerí nua chauxütawa
 muxü! Rü guxüma i ngëma norü
 oregüwa rü cumaxã naguxchiga, Pa
 Tupana ya Maxücüx. ¹⁷Rü aixcuma nixí,
 Pa Corix, Pa Tupanax, ga yema
 nüxcümaüxü ga ãëxgacügü ga
 Achíríaanecüãxgü ga nadaiãcuãxü ga
 nachixüanegü rü napuxüãxü ga norü
 naanegü. ¹⁸Rü yema nachixüanegüaru
 tupanachicünaxãgü, rü nüxü ínanagu,
 yerü yema tupanachicünaxãgü ga
 duúxügü nutawa rü naigüwa ügüxü rü
 tama aixcuma cuxrüxü tupanagü nixí.
 Rü yemacax nixí ga nüxü nagu
 napogüexü rü ínaguaxü. ¹⁹Rü nhuxmax,
 Pa Corix, Pa Torü Tupanax ¿rü ngëma
 Achíríaanecüãx i ãëxgacümaxëwa toxü
 ínanguxüxëxë nax ngëmaãcü guxü i
 nachixüanegü i nhama i naanewa
 ngëxmagüxü nüxü cuaxgüxücax nax
 cuxicatama yixíxü nax Tupana quixíxü!”
 nhanagürü ga norü yumüxëwa. ²⁰Rü
 yemawena nüma ga Ichaía rü
 Echequífacax yéma namuga rü
 nhanagürü: “Nüma ya
 Iraéuanecüãxgüaru Tupana rü
 nhanagürü cuxü: ‘Marü cuxü nüxü
 chaxínü i curü yumüxë nachiga i
 Achíríaanearü ãëxgacü’, nhanagürü.
²¹Rü nhaa nixí i ngëma ore ga Cori ya

Tupana nüxü ixuxü naxçax i ngëma Achíriaanearü äëxgacü: ‘Dücac, Pa Chenaqueríx, rü yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéücüäx rü tama cuxü namuë. Rü nhama wüxi i pacü cuxü cugüxürüxü tá cuxü nacugüe i ngëxguma nüxna quixügachigux. ²²¿Rü texémã nixí i cuguxchigaxü rü cunuxü? ¿Rü texémã nixí i quipuraxü rü cunuxetüxü? Rü cumãxã nüxü chixu rü chamãxã nixí i cunuxü i chama i Iraéuanecüäxgüarü Tupana ya üü necü’”, nhanagürü.

.....

³²Rü Tupana rü Echequíaxütawa namuga rü nhanagürü: “Nhaa nixí i chorü ore i ngëma Achíriaanecüäxgüarü äëxgacüchiga: ‘Rü taxütãma Yerucharéügu naxücu rü bai ya wüxi ya naxne tá inamaxü. Rü norü churaragü rü taxütãma norü poxüruümaxã ngëma nangügü, rü taxúnetãma ya toxõone naxtapüxgu nanguxgü nax yimawa naxígüxüçax. ³³Rü yematama nama ga noxri nagu ne naxüxügutama tá natáegu rü taxütãma nagu naxücu ya daa ñane. Rü chama ya Tupana, rü ngëma nixí i chorü ore i cumãxã nüxü chixuxü. ³⁴Rü chamatama tá nüxna chadau ya daa ñane rü tá íchanapoxü erü nüxü changechaü ya chorü duü ya Dawí, rü chayanguxëxë i ngëma nüxü chixuxü’”, nhanagürü. ³⁵Rü yematama chütaxügu rü wüxi ga dauxücüäx ga Tupanaarü orearü ngeruxü rü nanadai ga 185,000 ga churaragü ga Achíriaanecüäx. Rü yexguma yangunegu rü guxüma nayue. ³⁶Rü yemawena ga nüma ga Chenaquerí ga Achíriaanearü äëxgacü rü ínayachaxãchi ga Yerucharéücüäxmaxã

nügü nax nadaixchaüxü. Rü norü ñane ga Níniwecax natáegu. ³⁷Rü wüxi ga ngunexügu ga yexguma norü tupana ga Nírupatawa nüxü yacuaxüüyane, rü nanegü ga Adameré rü Chareché rü yéma naxí rü nayamaxgü. Rü nümagü rü Araráchianewa nabuxmü. Rü yemawena rü Chenaquerí nane ga Echaradóü nachicüxü äëxgacüxü ningucuchi.

**Echequía rü nidaxawe notürü
Tupana rü naxçax nayataanexëxë**

20 ¹Rü nüma ga Echequía rü poraäcü nidaxawe. Rü yemacax ga orearü uruxü ga Ichaía ga Amú nane, rü ínayadau, rü nhanagürü nüxü: —Cori ya Tupana rü nhanagürü cuxü: “Écü ¡namaxã idexa i cuxacügüx, rü namaxã nüxü ixu nax nhuxãcü tá cuwena namaxëxü! Erü nhuxmax rü taxütãma cuxçax nitaane, rü tá cuyu”, nhanagürü. ²Rü nüma ga Echequía rü nadixeguãchi rü íxtapüguama nabuenü rü nhaäcü nayumüxë: ³—Pa Corix, Pa Tupanax, rü cuxü chacaxü nax nüxna cucuaxãchixüçax nax nhuxãcü cuxçax chapuracüxü rü guxüguma chanaxüxü ga yema cuma namaxã cutaãxëxü —nhanagürü. Rü yema nhaxguwena rü nhuxüchi poraäcü naxaxu. ⁴Rü naxüpa ga Ichaía nax íxüxüxü naäxtüwa ga guma äëxgacüpata, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ichaíamaxã nidexa rü nhanagürü nüxü: ⁵—¡Wena íyadau ya Echequía ya chorü duüxügüarü äëxgacü ixücü! ¡Rü namaxã nüxü ixu: “Rü chama ya nüxcümaücü ga curü oxí ga Dawíarü Tupana rü marü cuxü nüxü chaxínü i curü yumüxë, rü nüxü chadau i

cuxgüxüetü nax cuxaxuxü! Rü chama rü tá cuxçax chayataanexëxë rü tamaepüx i ngunexüguwena rü tá marü ícurüda rü tá chapatawa cuxü. ⁶Rü cuxü tá chanaxüinagü i 15 ya taunecü nax cumaxüxü. Rü chama rü tá cuxü íchapoxü rü tá íchanapoxü ya yima ñane ya Yerucharéü nüxna i ngëma Achíriaanecüñaxarü ãëxgacü. Rü ngëmaäcü chanaxü erü nüxü changechaü ya chorü duü ya Dawí rü chayanguxëxë i ngëma nüxü chixuxü” —nhanagürü ga Tupana. ⁷Rü Ichaía rü nanamu nax naxügüäxü ga wüxi ga fíguchara. Rü yemamaxá nanachagü ga yema ínataixnaáxüwa ga ãëxgacü. Rü yemaacü naxçax nitaane. ⁸Rü nüma ga Echequía rü Ichaíana naca rü nhanagürü: —¿Taxacürü cuaxruüwa tá nixí i nüxü chacuáxü nax Cori ya Tupana chaüxçax yataanexëëxü, rü tamaepüx i ngunexüguwena rü napatawa tá nax chaxüxü? —nhanagürü. ⁹Rü nüma ga Ichaía rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Nhaa tá nixí i ngëma cuaxruxü i nüma ya Cori ya Tupana tá cuxna äxü nax nawa nüxü cucuáxüçax rü aixcuma tá nayanguxëxë i ngëma cumaxá inaxunetaxü: ¿Cunaxwaxë i üaxcüpechita rü 10 i wüye nax naxíinagüxü, rüxna 10 i wüye nax natáeguxü? —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Echequía nanangäxüga rü nhanagürü: —Ngëma üaxcüpechita nax naxíinagüxü rü natauxcha, notürü ngëma nügü nax natáeguxü nixí i guxchaxü —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma nüma ga orearü uruxü ga Ichaía rü Cori ya Tupanana naca, rü nüma ga Cori ya Tupana rü 10 ga wüye nanatáeguxëxë ga üaxcüpechita nawa ga

yema Acáaarü üaxcüarü ngugüruxü ga ãëxgacüpatatawa yexmaxü.

Echequía nanayaxu ga duüxügü ga Babiróniaanewa ne mugüxü

¹²Rü yema ngunexügügu rü nüma ga Babiróniaanearü ãëxgacü ga Merodá-Baradáü ga ãëxgacü ga Baradáü nane ixícu, rü Echequíaxütawa nanamugü ga nhuxre ga norü duüxügü nax norü moxë yéma nangegüxüçax rü ämare nüxna yaxägüxüçax, yerü nüxü nacuáchiga ga nax yadaxawexü. ¹³Rü nüma ga Echequía rü meama nanayaxu ga yema ãëxgacüarü duüxügü. Rü nüxü nanawex ga guxüma ga norü yemaxügü ga nüxü yexmaxü ga diërumü, rü úiru, rü pumáragü rü chíxü. Rü yexgumarüxü ta rü nüxü nanawex ga naxnegüpataxü, rü guxüma ga norü yemaxügü ga yexma namaxá nanguxüxü. Rü guxüma ga norü yemaxügü ga ãëxgacüpatatawa yexmagüxü, rü nüxü nanawex rü taxuxüma inicux. ¹⁴Rü yemawena ga nüma ga orearü uruxü ga Ichaía rü ãëxgacü ga Echequíaxütawa naxü rü nüxna nayaca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne naxí i ngëma yatügü i cuxütawa ngugüxü, rü taxacüü yixíxü i cumaxá yaxugüxü? —nhanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangäxü rü nhanagürü: —Ngëma duüxügü rü yáxügüxü i nachixüane i Babiróniaanewa nixí i ne naxíxü —nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga nüma ga Ichaía rü ãëxgacüna naca rü nhanagürü: —¿Rü taxacü nixí ga nüxü nadaugüxü i nua cupatawa? —nhanagürü. Rü nüma ga Echequía rü nanangäxü rü nhanagürü: —Nüxü nadaugü i guxüma i ngëmaxügü i

chapatawa ngëxmaxũ. Rũ guxũma nũxũ
 chawex rũ taxuxũma ichicux
 —nhanagürũ. ¹⁶Rũ yexguma ga nũma ga
 Ichaía rũ nhanagürũ nũxũ: —jDũcax,
 irũxĩnũ i nhaa ore i Tupana cuxcax nua
 muxũ! ¹⁷“Rũ tá ínangugũ i ngunexũgũ i
 nagu ngẽma Babirõniaanecũãx tá nadexũ
 i guxũma i ngẽmaxũgũ ga curũ oxigũ daa
 ãëxgacũpatagu nutaquexexũ. Rũ tá
 Babirõniaanewa nanana, rũ taxuxũtãma
 nua nayaxũãchi. ¹⁸Rũ woo ya cutaagũ rũ
 ngẽma Babirõniaanewa tá tũxũ nagagũ
 rũ tá tũxũ nidegũpũxũcharexe, rũ
 ngẽmaãcũ norũ puracũtanũxũxũ
 ãëxgacũpatagu tá tũxũ namugũ”
 —nhanagürũ. ¹⁹Notürũ Echequía rũ
 tama poraãcũ naxoegaãxẽ yerũ nhaxũgu
 narũxĩnũ: “Nhũxma nax chamaxũgu rũ
 taxũtãma ngẽma nangupetũ”, nhaxũgu
 narũxĩnũ. Rũ yemacax Ichaíaxũ
 nangãxũga rũ nhanagürũ: —Chãuxcax
 name i ngẽma Tupanaarũ ore i chamaxã
 nũxũ quixuxũ —nhanagürũ. ²⁰Rũ
 guxũma ga yema Echequíaarũ puracũ ga
 naxũxũ rũ Yudaanecũãxarũ
 ãëxgacũgũarũ poperagu naxũmatũ. Rũ
 ngẽma nangox ga nhuxãcũ nax naxũãxũ
 ga yema íanearũ dexápaxũ ga taxũchixũ
 rũ wũxi ga dexãmaxũ ga íanewa nadaxũ.

Nayu ga Echequía

²¹Rũ yexguma nayuxgu ga Echequía,
 rũ nane ga Manaché rũ nachicũxũ
 Yudaanecũãxarũ ãëxgacũxũ ningucuchi.

Yudaanewa ãëxgacũ nixĩ ga Manaché

21 ¹Rũ nũma ga Manaché rũ 12
 ga taunecũ nũxũ nayexma ga
 yexguma ãëxgacũxũ yangucuchigu. Rũ

55 ga taunecũ ãëxgacũ nixĩ ga
 Yerucharéũwa. Rũ ngĩéga ga naé rũ
 Echfba nixĩ. ²Notürũ yema
 Manachécũma rũ tama name ga
 Tupanapexewa. Rũ nagu namaxũ ga
 yema nacũma ga chixexũ ga nagu
 naxĩxũ ga yema duũxũgũ ga nũxcũma
 Cori ya Tupana Iraéutanũxũpexewa
 íwoxũxũ. ³⁻⁵Yerũ wena nayamexẽëgũ ga
 yema tupananetagũarũ ãmarearũ
 guchicaxũgũ ga maxpũnetapexewa
 yexmagũxũ ga nanatũ ga Echequía nagu
 pogũexũ. Rũ wena ínanaxũxũ ga
 Baáchicũnaãxarũ ãmaregũarũ
 guchicaxũ. Rũ Iraéuanecũãxarũ ãëxgacũ
 ga Acábirũxũ nanaxũ ga wũxi ga
 Achérachicũnaãxã. Rũ nhuxũchi nũxũ
 nicuãxũxũ ga uãxcũ, rũ tauemacũ rũ
 ëxtagũ. Rũ guma Tupanapatachiãwa rũ
 nayaxũagũ ga ãmaregũarũ guchicaxũ
 naxcax ga uãxcũ, rũ tauemacũ, rũ
 ëxtagũ woo nũma ga Tupana rũ nũxũ
 nixu nax naxcaxicatama yixĩxũ ga guma
 napata ga Yerucharéũwa. ⁶Rũ naétũ
 nanetama tũxũ nigu nawa ga wũxi ga
 yema tupananetachicũnaãxarũ
 ãmarearũ guchicaxũ. Rũ nagu namaxũ
 ga yuũ ga naãxëgũcax nawa ingemaxũ,
 rũ yuũ ga nawa nũxũ icuãxũ ga
 ëxũgũxũ. Rũ duũxũgũmaxã nanaxnagũ
 nax nangũxũcax ga yuũ rũ nax
 nangũxũcax nax nhuxãcũ duũxëxũ
 nachixexẽëgũxũ rũ tũxũ nangõxgũxũ.
 Rũ yemaacũ poraãcũ chixexũ naxũ ga
 Tupanapexewa rũ yemacax poraãcũ
 namaxã nanu ga Tupana.

.....

¹⁶Rũ yema chixexũétũwa rũ nũma ga
 Manaché rũ yexera chixexũ naxũ ga
 Tupanapexewa yerũ nanamu ga duũxũgũ

ga Yudáaneciãx nax nûmagü rü ta yema chixexũ naxügüxũcax. Rü nûma ga Manaché rü muxema ga duũxëgü ga taxuxũma ga chixexũ ügúxe rü tüxũ nadai ga Yerucharéüwa. ¹⁷Rü ngëma tama nhaa poperawa ngóxũ i Manachéchiga rü guxũma ga norü puracü ga naxüxũchiga rü norü pecáduchiga, rü Yudáaneciãxaruü äëxgacügüaruü poperagu naxümatü. ¹⁸Rü yexguma nayuxgu ga Manaché, rü napata ga Úchawa yexmaneãxtügu nanataxgü. Rü yemawena rü nane ga Amóü rü nachicüxü äëxgacüxü ningucuchi.

Yudáanewa äëxgacü nixí ga Amóü

¹⁹Rü nûma ga Amóü rü nüxũ nayexma ga 22 ga taunecü ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü taxre ga taunecü äëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Mechuremé nixí ga túmaéga, rü túmanatü rü Achúru ga Yóbacüãx nixí. ²⁰Notürü Tupanapexewa rü nachixe ga nacüma ga Amóü nanatü ga Manachécümarüütama.

.....

²⁵Rü ngëma tama nhaa poperawa ngóxũ i Amóüchiga rü guxũma ga norü puracü ga naxüxũchiga rü Yudáaneciãxaruü äëxgacügüaruü poperagu naxümatü. ²⁶Rü yexguma nayuxgu ga Amóü, rü napata ga Úchawa yexmaneãxtügu nanataxgü. Rü yemawena rü nane ga Yochía rü nachicüxü äëxgacüxü ningucuchi.

Yudáanewa äëxgacü nixí ga Yochía

22 ¹Rü nûma ga Yochía rü nüxũ nayexma ga 8 ga taunecü ga yexguma äëxgacüxü yangucuchigu. Rü 31 ga taunecü äëxgacü nixí ga

Yerucharéüwa. Rü naé rü túmaéga rü Yedída nixí, rü túmanatü rü Bucácüãx nixí, rü Adaía nixí ga naéga. ²Rü nûma ga Yochía rü Tupanapexewa rü mexũ naxü. Rü nüxcümaücü ga norü oxí ga Dawí nagu ixüxũgu nixü. Rü taguma taxacüçax nhuxgu nüxna ínaxüxü ga yema nacüma ga mexũ. ³Rü yexguma marü 18 ga taunecü äëxgacü yixígu ga Yochía, rü nûma rü Tupanapatawa nanamu ga norü poperaarü ümatüruxũ ga Chapá ga Acharía nane ga Mechuráü nataxa. Rü nhanagürü nüxü: ⁴—jËcü yéa chacherdótegüaruü äëxgacü ya Irichíaxütawa naxü rü namaxá nüxü ixu rü ngíxũ nanataquexe i ngëma diëru i duũxũgü Tupanapatawa ngíxũ ngecü rü ñaxaruü daruügü ngíxũ nutaquexecü! ⁵jRü ngëma diëru rü nüxna ngíxũ naxá i ngëma duũxũgü i Tupanapataarü mexëemaxá icuaxgüxũ! Rü nûmagü rü ngëma diërumaxá tá nüxü nayaxügütanü i norü puracütanüxü i Tupanapataarü mexëewa puracüexü —nhanagürü ga äëxgacü ga Yochía.

.....

⁸Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma Tupanapataarü mexëxë ínaxügüyane, rü nûma ga chacherdótegüaruü äëxgacü ga Irichía rü yexma nüxü inayangau ga Tupanaarü mugüpane ga nüxcüma iyarütaxuxũ. Rü poperaarü ümatüruxũ ga Chapáxütawa nanange rü nhanagürü nüxü: —jDücax! Rü Tupanapatagu nüxü ichayangau i nhaa Tupanaarü mugüpane —nhanagürü. Rü Chapána nanaxá nax nûma nüxü nadaumatüxũcax. ⁹Rü yemawena rü nûma ga Chapá rü äëxgacü ga Yochíamaxá nüxü nayarüxu rü

nhanagürü nüxũ: —Ngẽma curü duũxũgü, Pa ãëxgacũx, rü marü ngĩxũ nanutaquexe i ngẽma diëru i Tupanapatawa ngexmaçcü. Rü marü nüxna ngĩxũ naxã i ngẽma Tupanapataarü mexëëwa puracüexũmaxã icuaxgũxũ —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma ga Chapá rü yexgumarũxũ ta ãëxgacũmaxã nüxũ nixu rü chacherdóte ga Irichía rü nüxna nax naxãaxũ ga wüxi ga mugüpane ga Tupanapatagu nüxũ iyangaũxũ. Rü nhuxũchi nüma ga Chapá rü ãëxgacũçax nüxũ nadaumatü. ¹¹Rü yexguma ãëxgacü nüxũ ñügu ga yema Tupanaarü mugü ga poperagu ümatũxũ, rü poraãcü naxoegaãxë rü nügü narügáutechiru. ¹²⁻¹³Rü yexgumatama ga nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga Chapá rü Irichía, rü Aicáũ ga Chapá nane rü Abúru ga Mícaía nane rü Achaía ga norü ngũxëëruxũ, rü nhanagürü nüxũ: —¡Ëcü, Cori ya Tupanana peyacaça chauégagu rü Yerucharéüçũ i duũxũgüégagu rü guxũma i Yudáanecüãxégagu nax tũxũ nüxũ nacuaçxëëxũçax i norü ore i nhaa popera i nüxũ ipeyangaũxũgu ümatũxũ! Erü ngürüãchi ya Cori ya Tupana rü tamaxã nanu yerü ga tóru oxigü rü tama naga naxĩnüe i ngẽma nhaa poperawa nüxũ yaxuxũ, rü tama naga namaxë i ngẽma nhaa poperagu ümatũxũ —nhanagürü ga ãëxgacü ga Yochía. ¹⁴Rü nüma ga Irichía, rü Aicáũ, rü Abúru, rü Chapá rü Achaía rü ngĩxũtawa naxĩ ga yema orearü uruxũ ga Úda ga Charúũ naxmaç. (Rü nüma ga Charúũ rü Chĩba nane nixĩ rü Arátaxa nixĩ. Rü nüma ga Ará rü chacherdótegüchiruarü daruxũ

nixĩ.) Rü ngĩma ga Úda rü wüxi ga ngexwacaxũxũ ga ñtamügu ixächũ ga Yerucharéüwa. ¹⁵Rü yexguma ngĩxna nacagüegu rü ngĩma rü inangãxũga rü ngĩgürügü: —Nhaa nixĩ i norü ore ya Cori ya Iraéutanũxũgüarü Tupana rü nhanagürü i nümax: “¡Namaxã nüxũ pexu ya yimá nua pexũ mugücü nax choxna peyacaçaxũçax! ¹⁶Rü chama i Cori ya Tupana rü nüxũ chixu rü guxchaxũ tá naxçax íchanguxëxë i nhaa nachica rü norü duũxũgü yema popera ga ãëxgacü nüxũ daumatũxũ nüxũ ixuxürũxũ. ¹⁷Erü ngẽma duũxũgü rü choxna nixĩgachi rü norü tupananetagüçax pumára ínagu. Rü ngẽmaãcü choxũ nanuxëëgü namaxã i ngẽma chixexũ nax naxũgũxũ. Rü ngẽmacax nixĩ i chanuxũ namaxã ya daa ñane rü taxũtáma icharüngũxmũxũ. ¹⁸⁻¹⁹Notürü tá nüxũ charüngũxëxë ya yimá Yudáanecüãxaru ãëxgacü ya nua pexũ mugücü nax choxna peyacaçaxũçax. Rü chanaxwaxe i namaxã nüxũ pexu i chorü ore, rü nhaperügü nüxũ: ‘Marü nüxũ chadau nax nhuxãcü chauga cuxĩnüxũ i ngëxguma chorü orexũ cuxĩnügux, rü nhuxãcü cuxoégaãë i ngëxguma poxcu namaxã chaxuegugu i nhaa ñane rü norü duũxũgü i tá chadaixũ, rü nhuxãcü cugü curügáutechiru rü cuxaxuxũ i chapëxewa. Rü ngẽmacax i chama rü tá cuxũ ichaxĩnü rü tá cuxũ charüngũxëxë. ²⁰Rü ngẽmacax i nhuxmax nax ngẽma cuxũxũgagu rü taxũtáma chanadaiãcu ya daa ñane nax ngẽmaãcü taãxëãcü cuyuxũçax rü naxũtawa cunguxũçax i curü oxigü. Rü ngẽmaãcü taxũtáma nüxũ cudau i ngẽma poxcu i namaxã tá

chanapoxcuxĩ ya daa ĩane’”
—nhanagürü. Rũ yema ãĕxgacıarı
duĩxũgũ ga Údaxũtawa namugũxũ rũ
nawoegu nax namaxã nüxũ
yaxugũexũcax ga yema Tupanaarũ
ngãxũ.

23 ¹Rũ yexguma ga nũma ga
ãĕxgacı ga Yochía rũ naxcax
nangema ga guxũma ga ãĕxgacũgũ ga
yaxguãxgũ ga Yudáanewa rũ ĩane ga
Yerucharéũwa yexmagũxũ nax namaxã
nangutaquexexũcax. ²Rũ nhuxũchi
nũma ga ãĕxgacı rũ Tupanapatagu
namaxã nangutaquexe ga guxũma ga
yema duĩxũgũ ga Yudáanecũãx rũ
Yerucharécũãx rũ ĩanexacũgũcũãx ga
duĩxũgũ ga iyaxũ, rũ buxũgũ, rũ
chacherdótegũ rũ orearũ uruũgũ. Rũ
nũma ga ãĕxgacı rũ yema napexewa
tagaãcü nawa nangux ga yema popera
ga Tupanapatagu nüxũ iyangauxũ ga
Tupanaarũ mugũ nagu ũmatũxũ. ³Rũ
yexguma yema poperaxũ
nadaumatũguwena ga ãĕxgacı rũ
nhuxũchi Tupanapataarũ caxtaxũtagu
nayachi. Rũ yema Tupanapexewa nüxũ
nixu nax aixcuma tá naga naxĩnũxũ rũ
nagu namaxũxũ i ngẽma norũ mugũ rũ
ucyxẽgũ i ngẽma poperagu ũmatũxũ. Rũ
guxũma ga duĩxũgũ rũ ta yemagutama
narũxĩnũe.

**Yochía ĩnanawoxũ ga
tupananetachicũnãxãgũ**

⁴Rũ yexguma ga nũma ga ãĕxgacı rũ
nanamu ga chacherdótegiarũ ãĕxgacı
ga Irichía rũ togũ ga chacherdótegũ rũ
ĩãxarũ daruũgũ nax guma
Tupanapatawa ĩnawoxũãxũcax ga
guxũma ga yemaxũgũ ga Baáxũ, rũ

Achéraxũ, rũ ũaxcũxũ, rũ tauemacũxũ
rũ ĕtagũxũ namaxã nüxũ
yacuaũxũũgũxũ ga duĩxũgũ. Rũ nũma ga
ãĕxgacı rũ nanamu ga Yerucharéũarũ
dũxétũwa nax iyaguãxũcax ga ngatexũ
ga Chidóũwa. Rũ nhuxũchi gumá norũ
tanimuca rũ Betéuwa nanangegũ.

.....

**Yochía rũ nanaxũchiga ga
Ûpetũchiga**

²¹Rũ nũma ga ãĕxgacı ga Yochía rũ
duĩxũgũxũ namu nax Cori ya norũ
Tupanaégagu naxũchigagũaxũcax ga
Ûpetũchiga yema popera ga
mugũpanewa nüxũ yaxuxũrũxũ. ²²Rũ
nüxĩraxũxũ ga Iraéuanecũãxgiarũ
ãĕxgacũgũgu rũ taguma yemaacũ
nanaxũchigagũ ga Ûpetũchiga. Rũ woo
nawena ga Yudáanecũãxarũ ãĕxgacũgũ
rũ Iraéuanecũãxarũ ãĕxgacũgũ rũ
taguma yemaacũ nanaxũchigagũ. ²³Rũ
yexguma 18 ga taunecũ ãĕxgacı yixĩxgu
ga Yochía nixĩ ga naxunagũãxũ nax Cori
ya Tupanaégagu naxũchigagũaxũcax ga
yema Ûpetũchiga ga Yerucharéũwa.

**Yochía rũ aixcuma Tupanaga
naxĩnũ**

²⁴Rũ nũma ga Yochía rũ
ĩnayanaxoxẽxẽ ga yuũ rũ taxacũ ga
ẽxũgũxũxũ cuáxũ. Rũ yexgumarũxũ ta
ĩnayanaxoxẽxẽ ga yema
tupananetachicũnãxãgũ ga wũxichigũ
ga ĩpatawa yexmaxũ rũ guxũraxũxũ ga
yema tupananetagũarũ yemaxũgũ ga
duĩxũgũ namaxã nüxũ icuãxũũgũxũ ga
Yudáanewa rũ Yerucharéũwa. Rũ
yemaacũ nanaxũ ga Yochía yerũ
aixcuma naga naxĩnũ ga guxũma ga

yema mugü ga chacherdóte ga Irichía Tupanapatagu nüxü iyangauxü. ²⁵Rü naxüpa rü nawena ga Yochía rü nataxuma ga wüxi ga ãëxgacü ga naxruxü aixcuma Cori ya Tupanacax táeguxü i guxüne ya norü maxünemaxã, rü guxü i norü ñnūmaxã, rü guxü i norü poramaxã ngēma Moiché umatüxü i mugüwa nüxü yaxuxüruxü.

.....

Nayu ga Yochía

²⁸Rü ngēma tama nhaa poperawa ngóxü i Yochíachiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxüchiga rü Yudáanecüãxaru ãëxgacügüaru poperagu naxümatü.

.....

³⁰Rü yexguma Meguídugu nayuxguwena ga Yochía, rü norü ngüxëeruügü rü wüxi ga cáruyu Yerucharéüwa nanangegü ga naxüne. Rü yema nüma naxüxü ga naxmaxügu nayaxücuchigü. Rü nüma ga duüxügü ga Yerucharéücüãx rü Yochía nane ga Yoacáxü naxuneta. Rü nanatüchicüxü ãëxgacüxü nayangucuchixëëgü.

Ãëxgacü nixí ga Yoacá ga Yudáanewa

³¹Rü 33 ga taunecü nüxü nayexma ga Yoacá ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu. Rü tamaepüx ga tauemacü ãëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü tümaéga ga naé rü Amutá nixí. Rü Amutánatü rü Yeremía ga Línacüãx nixí. ³²Notürü nacüma ga Yoacá rü poraãcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanapexewa yema norü oxigücümarüütama. ³³Rü nüma ga

Eyítuanecüãxaru ãëxgacü ga Faraó-Neco rü Yoacáxü niyaxu, rü ñane ga Díbaragu nanapoxcu ga Amáchiwa nax tama ãëxgacü yixixüçax ga Yerucharéüwa. Rü nüma ga Faraó-Neco rü Yudáanecüãx ga duüxügüxü namu nax nüxü naxütanüãxüçax ga 3,300 quíru naguxü ga diërumü rü 33 quíru naguxü ga úiru. ³⁴Rü nhuxüchi nüma ga Faraó-Neco rü Yochía nane ga Eriaquíxü naxuneta nax ãëxgacü yixixüçax nanatüchicüxü. Rü nanaxüchicüxü ga naéga rü Yoachígu nanaxüéga. Rü guma naenexë ga Yoacá rü Eyítuanewa nanaga rü yexma nayayu. ³⁵Rü nüma ga Yoachí rü Faraó-Necona nanana ga yema diërumü rü úiru ga naxçax ínacaxaxü nax duüxügü nüxna naxãxüçax. Rü wüxichigü ga Yudáanecüãx ga duüxügü rü nanaxütanü ga yema úiru rü diërumü ga ãëxgacü nagu unetaxü nax naxütanügüaxüçax.

Ãëxgacü nixí ga Yoachí ga Yudáanewa

³⁶Rü 25 ga taunecü nüxü nayexma ga Yoachí ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu. Rü 11 ga taunecü ãëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Chebúda tixí rü tümanatü rü Pedaía ga Rúmacüãx nixí. ³⁷Notürü nacüma ga Yoachí rü poraãcü Cori ya Tupanapexewa nachixe norü oxigücümarüütama.

Babiróniaanearü ãëxgacü ga Nabucudonochó rü nanapu ga Yerucharéü

24 ¹Rü yexguma Yoachí Yudáanewa ãëxgacü yixixgu, rü nüma ga Babiróniaanearü ãëxgacü ga

Nabucudonochó rü Yudáanegu nachocu nax yapuaxũcax ga norü ñane ga Yerucharéü. Rü nüma ga Yoachí rü tamaepũx ga taunecü

Nabucudonochómexëwa nayexma rü nüxü nanaxütanü ga yema taxü ga diëru ga naxcax ínacaxaxü. Notürü ga yixcamaxüra rü togu narüxinü rü yemacax Nabucudonochómaxã nanu rü tama nanaxütanü ga yema diëru.

²Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü Yoachícax yéma nanamugü ga muxüma ga ngítaaxgüxü ga Caudéutanüxügü, rü Chíríaanecüãxgü, rü Moábitanüxügü, rü Amóutanüxügü nax nachixexëëgüaxũcax ga norü ñane, yema Cori ya Tupana norü orearü uruügüaxwa nüxü yaxuxürüxü.

.....

⁵Rü nangexma i tama nhaa poperawa ngóxü i Yoachíchiga rü guxüma ga norü puracü ga naxüxüchiga. Rü ngëma rü Yudáanecüãxarü ãëxgacügüarü poperagu naxümatü. ⁶Rü yexguma nayuxgu ga Yoachí rü nane ga Yoaquíü nachicüxü ãëxgacüxü ningucuchi.

.....

⁸Rü nüma ga Yoaquíü rü 18 ga taunecü nüxü nayexma ga yexguma ãëxgacüxü yangucuchigu. Rü tamaepũx ga tauemacü ãëxgacü nixí ga Yerucharéüwa. Rü naé rü Neúcha nixí ga tümaéga. Rü tümanatü rü Yerucharéücüãx nixí rü Enatáü nixí ga naéga. ⁹Notürü nacüma ga Yoaquíü rü poraãcü nachixexüchi ga Cori ya Tupanapexewa yema nanaticümarüütama. ¹⁰Rü yema

ngunexüggüga rü Babiróniaanearü ãëxgacü ga Nabucudonochó rü nanamu ga norü churaragü nax Yerucharéücax íyaxüãchixüçax nax nüxü ínachomaeguãchixüçax rü yapugüãxüçax. ¹¹Rü yexguma marü nüxü ínachomaeguãchigu nax yapugüãxüçax ga guma ñane ga Yerucharéü rü yéma nangu ga nüma ga Nabucudonochó. ¹²Rü yexguma nüma ga Yoaquíü ga Yudáanecüãxarü ãëxgacü rü wüxigu tümamaxã ga naé, rü norü churaragüerugü, rü norü ngüxëëruügü, rü togü ga ãëxgacügü, rü Babiróniaanearü ãëxgacüna nügü nana. Rü nüma ga yema Babiróniaanearü ãëxgacü rü ínanayauxü. Rü yexguma yema ngupetüxgu rü 8 ga taunecü ninge nax ãëxgacü yixixü ga Nabucudonochó. ¹³Rü yemawena ga nüma ga Nabucudonochó rü nanade ga guxüma ga diëru ga Tupanapatawa yexmaxü, rü guxüma ga diëru ga ãëxgacüpatawa yexmaxü yematama Tupana naxueguxürüxü. Rü nagu napogü ga guxüma ga Tupanapataarü yemaxügü ga úirunaxcax ga Iraéuanecüãxarü ãëxgacü ga Charumáu üxü. ¹⁴Rü nhüxüchi tüxü nigagü ga guxãma ga Yerucharéücüãxgü ga ãëxgacügü rü churaragü ga yexeraãcü nüxü icuáxe, rü guxema taxacüarü üxü icuáxe, rü guxema férumaxã taxacü íxüxümgüxë. Rü yemaacü 10,000 wa tangu ga guxema tüxü ínayauxüxë. Rü guxema yexeraãcü i ngearü diëruãxgüxexicatama yéma tayaxügü.

I CRÔNICAS

(Nüxíraxûxû i popera i wenaxarü ãëxgacügüchigaxû ümatüxû)

.....

Cháu rü nanegü rü daigu nayue

10 ¹Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü Iraéuanecüãxgüçax ínayaxüãchi. Rü ma xpúne ga Yibóagu nügü nadai. Rü muxüma ga Iraéuanecüãxgü yexma nayue rü yemaçax Firitéutanüxügüchaxwa nibuxmü. ²Rü yexguma ga nüma ga Firitéutanüxügü rü Chaúwe rü nanegüwe nangëgü, rü nanadai ga Chaú nanegü ga Yónataü rü Abinadábi rü Maquichúa. ³Rü yemawena rü Chaúçax nibuxmü rü yema würamaxã ixãxnexü rü Chaúmaxã namexchinügü rü poraãcü nanapixëëgü. ⁴Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü yema norü poxüruüxü nhanagürü: —¡Nayaxu i ngëma curü tara rü ngëmamaxã choxü nacaná! Erü tama chanaxwaxe i choxü ngüxü ningexëëgü i yea duüxügü i tama Tupanaaxü yaxögüxü —nhanagürü. Notürü nüma ga gumá norü poxüruxü rü tama nanacanápacütüüchaü yerü namuü. Rü yexguma ga nüma ga Chaú rü nanayaxu

ga norü tara rü nümatama nagu nügü nanguxëxë. ⁵Rü nüma ga gumá norü poxüruxü rü nüxü nadau ga nax nayuxü ga Chaú rü yemaçax ga nüma rü ta nügütama norü taragu nügü nanguxëxë rü nayu. ⁶Rü yemaacü nixi ga nayuxü ga Chaú rü nanegü rü guxüma ga natanüxügü. ⁷Rü guxüma ga yema togü ga Iraéuanecüãx ga guma ma xpúnearü tuächigu ipeaxü, rü yexguma nüxü nadaugüga ga nax yabuxmüxü ga Chaúarü churaragü rü marü nax nayuxü ga Chaú rü nanegü, rü yexguma ga nüma ga yexma ächiügüxü rü ínachoxü nawa ga guma ñanegü rü nüma rü ta nibuxmü. Rü nüma ga Firitéutanüxügü rü yéma nangugü rü yexma naxächüügü nagu ga guma ñanegü. ⁸Rü yexguma nügü nadaixgu wenaxarü moxüäcü rü nüma ga Firitéutanüxügü rü yema nügü ínadaixüwa naxi nax tüxü yadexenegüxüçax ga guxema yuexe. Rü yexma Chaúxü rü nanegüxü nayangaugü ga yexma yuxü nagu ga guma ma xpúne ga Yibóa. ⁹Rü nüma ga Firitéutanüxügü

rü Chaúxũ ínacuxũxũne rü nanade ga naxne. Rü nayadaerugü rü nayangegü ga naeru rü naxnegü. Rü nhuxũchi guxũma ga Firitéutanũxũgiarü ñaneğiwa norü tupanachicũnaãpatawa duũxũgũmaxã nüxũ nixugüetanü ga nachiga ga marü nax nayuxũ. ¹⁰Rü nhuxũchi ga guma naxnegü, rü nüma ga Firitéutanũxũgü rü norü tupanagüchicũnaãpataũgu nayanu. Rü yema naeru rü norü tupana ga Dagóuarü tupaucaarü íxtapũxgu nayacho. ¹¹⁻¹²Rü guxũma ga yema Iraéuanecũãxgü ga ñane ga Yabécũãx ga Yiriáyanewa yexmane, rü yexguma nüxũ nacuaãxgüga ga yema Firitéutanũxũgü Chaúmaxã ügũxũ, rü guxũma ga yema yatügü ga tama muüewaxexũ rü wüxigu nügũmaxã nagu narũxĩnũe nax yadeaxũcax ga yema Chaúxũne rü nanegũxũne. Rü Yabéwa nanana. Rü yexma nixĩ ga nataãxgũaxũ ga yema naxũnegü natũũgu ga wüxi ga carabáyu. Rü yemawena 7 ga ngunexũ naxauree. ¹³⁻¹⁴Rü yemaacü nixĩ ga nayuxũ ga Chaú nagagu ga yema chixexũ ga naxũxũ. Yerü nüma ga Chaú rü tama Tupanaga naxĩnũ rü nhuxũchi yuũxũ ga ëxũguxũxũ cuáxũna nayaca. Rü tama nüxna naca ga Tupana. Rü yemagagu nixĩ ga nüma ga Tupana ga nayuxëëãxũ rü Yeché nane ga Dawíxũ naxunetaxũ nax nüma Iraéuanecũãxgüarü ãëxgacü yixĩxũcax.

**Dawíxũ naxunetagu nax
Iraéuanecũãxgüarü ãëxgacü
yixĩxũcax**

11 ¹Rü guxũma ga Iraéuanecũãxgüarü ãëxgacü rü nangutaquexegü rü ñane ga Ebróũwa

naxĩ rü Dawímaxã narüdexagü. Rü Dawíxũ nhanagürügü: —Toma rü cutanũxũtama tixĩgü. ²Notürü woo yexguma tóru ãëxgacü yixĩxgu ga Chaú, notürü cuma nixĩ ga tóru churaragũmaxã icucuáxũ ga yexguma tóru uanügũmaxã nügü nadaixgu. Rü nhuxmachi nüma ya Cori ya curü Tupana rü cumaxã inaxuneta nax cuma yixĩxũ i tomaxã icucuáxũ nax torü ãëxgacü quixĩxũcax —nhanagürügü. ³Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü Cori ya Tupanapexewa natanũxũga naxĩnũ. Rü nümagü rü Dawíxũ chíxũmaxã nabaerugü nax Iraéuanecũãxgüarü ãëxgacü yixĩxũcax. Yerü yemaacü nixĩ ga Tupana ga Chamuémaxã nüxũ yaxuxũ.

**Dawí rü nanapu ga yema norü
uanügüarü dauxũtaechica ga
maãpũne ga Chiáũwa yexmaxũ**

⁴Dawí rü guxũma ga yema Iraéuanecũãxgüarü ãëxgacü rü Yerucharéũwa naxĩ. Rü guma ñane rü Yebuchégu nixĩ ga naéga ga noxri yerü yema naanegu nixĩ ga naxächiũgũxũ ga Yebuchéutanũxũgü. ⁵Notürü nüma ga yema Yebuchéutanũxũgü rü Dawína nanachũxgü rü nhanagürügü: —Cuma rü taxuacũma nuxã cuxücu —nhanagürügü. Notürü nüma ga Dawí rü nanapu ga yema dauxũtaechica ga maãpũne ga Chiáũwa yexmaxũ. Rü yexguma marü napuãguwena rü nügügu nanaxüéga. Rü nhuxmax rü Dawíarü ñane nixĩ i naéga. ⁶Rü naxũpa ga nax napuãxũ ga yema nachica rü nüma ga Dawí rü nhanagürü: —Rü yíxema tũxíra naxcax íyagoõchixe i ngëma

Yebuchéutanüxügü rü yíxema tá tixí ya chorü churaragüarü ãëxgacüxü tüxü chaxunetaxe —nhanagürü. Rü Yoábe ga Charabía nane nixí ga nüxíra Yebuchéutanüxügüçax íyagoõchicü rü gumáxü naxuneta ga Dawí nax norü churaragüarü ãëxgacü yixíxüçax. ⁷Rü yemawena ga nüma ga Dawí rü yema dauxütaechicagu naxächüü, rü yemaçax nixí ga Dawíarü Íanemaxã naxügüãxü. ⁸Rü nüma ga Dawí rü nayaxüama ga guma íane naciwawa ga yema dauxütaechica. Rü yoxni ga Yoábe rü nayamexëxë ga guma naigü ga Yerucharéüarü ígü ga nagu ínapogüexüwa. ⁹Rü yemaacü ga Dawí rü guxüwama nanguchiga nax naporaxüchixü. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü naxütawa nayexma.

.....

**Dawí rü nagu narüxinü nax
Yerucharéüwa nangeaxü ga yema
baú ga Tupanaarü mugü nawa
yexmaxü**

13 ¹Rü nüma ga Dawí rü nangutaquëxe namaxã ga yema norü churaragüerügü rü capitáüügü nax norü ucüxëgüçax ínacaxaxüçax. ²⁻³Rü yemawena rü guxüma ga yema Iraéuanecüãxgü ga yexma ngutaquëxegüxüxü nhanagürü: —Ngëxgumachi perü me yixíxgu i pemax rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü natauxchaxëëägu, rü name nixí i naxçax tangema i guxüma i tatanüxügü i Iraéuanewa ngëxmagüxü rü chacherdótegü rü Lewítanüxügü i norü íanewa rü norü naanewa ngëxmagüxü. ¡Rü ngíxã nüxna

taxu nax nümagü rü ta tüxü nangüxëëgüxüçax, nax nua nangegüxü i ngëma baú i Tupanaarü mugü nagu ixücuchixü! Yerü yexguma Chaú ãëxgacü ixíxgücürüwa rü nüxü itarüngümae ga yema baú —nhanagürü. ⁴Rü guxüma ga yema duüxügü rü norü me nixí nax yemaacü naxügüãxü. Yerü yema ore ga Dawí nüxü ixuxü rü naxçax rü name.

.....

**Dawí rü Lewítanüxügüxü namu nax
Yerucharéüwa nangegüãxüçax ga
yema baú ga Tupanaarü mugüchixü**

15 ¹Rü nüma ga Dawí rü duüxügüxü namu nax yema nüma ínaxãpataügu náí ya napatagü yexma nüxü naxügüxüçax. Rü yexgumarüxü ta nanamu nax naxügüãxüçax ga wüxi ga yexwacaxüne ga ípata ga naxchirunaxçax nax yéma nayexmaxüçax ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü. ²Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nhaa ore inaxü rü nhanagürü: “Rü ngëxguma ngexwacaxüne ya napatawa penangexgu i ngëma baú i Tupanaarü mugü nagu ixücuchixü rü Lewítanüxüxícatátama nixí i ngëma yangegüxü. Erü nümagü nixí i woetama Tupana nüxü unetaxü nax guxügütáma ngëma puracü naxügüxüçax”, nhanagürü. ³Rü nhüxüchi nüma ga Dawí rü Yerucharéügu nanangutaquëxëxëxë ga guxüma ga Iraéuanecüãxgü nax yemaacü yexwacaxüne ga napatawa nangegüãxüçax ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu üxü.

.....

16 ¹Rü yema baú ga Tupanaarü mugü nagu üxü rü nawa nanangegü ga guma ípata ga naxchirunaxçax ga Dawí woetama yemacax üxüne. Rü nhuxüchi nüma ga Dawí rü chacherdótegüxü namu nax yéma Tupanapexewa ínaguaxüçax ga âmaregü ga naxünagü rü pumáragü ga duüxügü yéma naxü nax Tupanaxü namaxá nangüxmüxëégüxüçax. ²Rü yexguma marü nüxü nachauegu nax Tupanacax âmare ínaguxü, rü nüma ga Dawí rü Tupanáégagu mexü norü duüxügümaxá naxuegu. ³Rü nhuxüchi ga Dawí rü guxüma ga Iraéuanecüâxgü ga yatüxü rü ngexü rü tüxü nayanu ga wüxi ga poü rü naétü ga taxre ga to ga poü ga maixcuraxü.

.....

**Wiyaeäcü Tupanana
moxë naxá ga Dawí**

⁷Rü yema ngunexügu nixí ga Dawí noxri Acháxü rü namüçügüxü namuxü nax wiyaeäcü Tupanana moxë naxägüxü namaxá ga nhaa wiyae: ⁸“¹Moxë nüxna pexägü ya Cori ya Tupana! ;Rü guxüwama nüxü pexuchiga! ;Rü guxüma i nachixüanecüâxgümaxá nüxü pexu i ngëma mexügü i pexçax naxüxü! ⁹;Rü perü wiyægümaxá nüxü pecuaxüxügü! ;Rü pegümaxá nüxü pexu i ngëma taxü i mexügü i naxüxü! ¹⁰;Rü pegü namaxá pecuaxüxügü ya yimá üüneçü! Rü pema nax naxçax pedaügüxü ;rü petaâxëgü! ¹¹;Rü naxçax pexí ya Cori ya Tupana rü norü poraçax pedaügü! ;Rü guxügüma norü ngüxëçax ípeca! ¹²⁻¹³;Rü nüxna pecuaxächie ga yema mexügü ga taxügü

ga norü poramaxá naxüxü rü ngëma norü mugü ga pemaxá nüxü yaxuxü, Pa Iraéuanecüâxgü ya Yacútaagü i Tupana Pexü Unetagüxex! ¹⁴Rü nüma nixí i Cori ya tóru Tupana yixixü. Rü nüma nixí i nhama i naanemaxá inacuáxü. ¹⁵⁻¹⁷Rü woo 1,000 tücumü i duüxügü i nhama i naanewa ngóexü ngupetügu rü nüma ya Tupana rü tagutáma nüxü inayarüngüma i norü uneta ga Abraüümaxá nüxü yaxuxü rü Isáquimaxá inaxügaxü rü wenaxarü Yacúmaxá nüxü yaxuxü nax guxügütáma nüxü nangüxëxü i nataagü i Iraéutanüxügü. ¹⁸Rü yemacax Yacúmaxá nüxü nixu rü nhanagürü nüxü: ‘Chama rü tá cuxna chanaxá i guxüma i nhaa Canaáne nax guxügütáma cuxrü rü cutaagüarü yixixüçax’, nhanagürü. ¹⁹⁻²²Rü nümagü ga tóru oxigü rü woo noxretama nixígü ga noxri rü toxnamanacüâx nixígü, rü woo nhuxre ga nachixüanegüwa nichopetüetanü rü nhuxre ga âëxgacügümexëwa íninguxüetanü nax nhaa naanewa nangügüxüçax, notürü nüma ga Tupana rü tama nanaxwaxe nax texë chixri namaxá icuáxü. Rü yemacax yema âëxgacügü ga naxmexwa nayexmagüxümaxá nüxü nixu rü nhanagürü nüxü: ‘Rü tama chanaxwaxe i ngëma chama nüxü chaxunetaxü i duüxügü rü chixri namaxá ipecuax rü ngëma chorü orearü uruügü rü ngüxü nüxü pingexëégü’, nhanagürü. ²³Pa Guxüma i nhama i Naanecüâx i Duüxügüx ;rü naxçax pewiyaegü ya Cori ya Tupana! ;Rü guxü i ngunexügügu penaxunagü nax nüma yixixü i tüxü namaxëxëxü! ²⁴;Rü guxüma i duüxügü

i guxũ i nachixũanegüwa ngëxmagüxũmaxã nüxũ pexuchiga nax nüma rü naxüünexũ rü naxüãxũ i muxũma i mexũgü i norü poramaxã naxüxũ! ²⁵Erü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãétüwa nangexma, rü ngëmacax name nax nüxũicatama icuaxüũgüxũ. Erü nüma rü naxãücumaxũchi rü guxũma i ngëma tupanetanetägüétüwa nangexma. ²⁶Rü ngëma togü i nachixũanegüarü tupanetanetägü rü naxchicünaxãmare nixĩgü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ga naxüxũ i guxũma i ngëma dauxüwa nüxũ idauxũ. ²⁷Rü nüma inangexmaxüwa rü poraãcü nangóone. Rü napatawa nangexma i pora rü taãxë. ²⁸Pa Guxũma i Nachixũanecüãxgüx rü nüxũ pexuchigagü rü nüma ya Tupana rü nüxicatama nixĩ nax aixcuma naporaxũ rü naxüünexũ! ²⁹¡Rü nüxũ pengechaxũgüãcüma nüxũ pecuaxüxũgü, erü nüma rü guxãétüwa nangexma! ¡Rü naxütawa penana i perü ãmaregü rü napata ya mexechinewa nüxũ pecuaxüxũgü! ³⁰Rü name nixĩ i guxũma i duüxũgü i nhama i naanewa maxëxũ rü napëxewa namuüe. Erü nüma rü wüxitama ga namaxũgu nayaxüxëxë ga nhama ga naane nax tama ngëma namaxũna yaxügachixüçax. ³¹Rü name nixĩ i nataãxë i guxũma i ngëma dauxũgüxũ i naanewa ngëxmagüxũ rü ngëma nhama i naanewa ngëxmagüxũ. ¡Rü guxũ i nachixũanegüwa nüxũ pexu rü nhapegügü: ‘Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i ãëxgacü ya guxãétüwa ngëxmacü yixixũ’, nhapegügü! ³²Rü name nixĩ i norü taãxëmaxã naxãuga i ngëma már,

rü naxãügatanü i guxũma i ngëma nawa ngëxmagüxũ. ¡Rü nataãxë i ngëma naanegü rü guxũma i nanetügü i nagu togüxũ! ³³Rü ngëma naigü i naixnecüwa ngëxmagüxũ rü name nixĩ i taãxëãcü nicuxcu napëxewa ya Cori ya Tupana ya nüma üxcü nax nhama i naanemaxã inacuãxüçax. ³⁴¡Rü moxë nüxna pexã ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecümamaxũchi rü ngëma norü ngechaũ rü taguma nagüx. ³⁵¡Rü nhapegü nüxũ: ‘Toxũ inanguxüxëxë, Pa Tupanax, Pa Torü Maxëxëeruxũ! ¡Rü toxũ nade nax naxmëxwa toxũ ícunguxüxëxëxüçax i ngëma togü i nachixũanegü nax ngëmaãcü tanataxëxëxüçax i cuéga i üünexũ rü taãxëãcüma cuxũ ticuaxüũgüxüçax’, nhapegü nüxũ! ³⁶Rü guxũguma namecümamaxũchi ya yimá törü Cori ya Tupana i yixema i Iraétanüxüügü”, yemaacü nawiyaegü ga Achá rü namücgü. Rü guxũma ga duüxũgü rü nachonagütanü rü nhanagürügü: —Aixcuma ngëmaãcü nixĩ —nhanagürügü. Rü yemaacü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxũgü.

Tupana rü Dawímaxã inaxuneta

17 ¹Rü yexguma marü napatawa nayexmagu ga Dawí rü Tupanaarü orearü uruxũ ga Natáũmaxã nidexa rü nhanagürü nüxũ: —Dücac, chama rü wüxi ya ípata ya ocayiwanaxçax íxüxũnewa changexma. Notürü ngëma baú i Tupanaarü mugü nawa ngëxmaxũ rü wüxi ya ípata ya naxchirumarenaxçax íxüxũnewa nangexma —nhanagürü. ²Rü nüma ga Natáũ rü nanangãxũ rü nhanagürü:

—jĒcü naxū i ngēma nagu curūxīnūxū!
 Erū ngēma nixī i Tupanaarū ngúchaū
 —nhanagürū. ³Notürū yematama
 chūtaxūgu rü nüma ga Tupana rü
 Natátūmaxā nidexa rü nhanagürū nüxū:
⁴—jĒcü yimá chorū duū ya Dawíxūtawa
 naxū rü namaxā nüxū ixu rü chama ya
 Cori ya Tupana rü marū nhacharügü
 nüxū: “Taxūtáma cuma nixī i cunaxūxū
 ya yima ĩpata ya nawa tá changexmane!
⁵Rü yexguma Eyítuanewa perū oxigūxū
 íchangūxūxēxgucürüwa rü
 nhamamarema rü taguma wüxi ga ĩpata
 ga taxūnewa chayexma. Rü ixügüxüne
 ga ĩpatawamare chiyexmachigü. ⁶Rü
 yexguma namaxā ichixūxgu ga yema
 chorū duūxūgü rü nüxū chaxunetagusü
 ga norū āēxgacügü, rü taguma wüxi ga
 yema Iraéutanūxūarū āēxgacūxū chamu
 nax chauxcax naxügüāxūcax ga wüxi ga
 ĩpata ya ocayiwamaxā āxtapúne”,
 nhacharügü nüxū. ⁷Rü ngēmacax i
 nhuxmax rü įnamaxā nüxū ixu ya yimá
 chorū duū ya Dawí rü chamax ya Cori
 ya Tupana ya guxāétüwa ngēxmacü nax
 chixixū rü nhachagürü: “Chama rü cuxū
 íchamuxūchi ga carnérugüpúxūwa rü
 cuxū chayaxu nax marū tama
 carnérugüna cudaxūcax! Rü nhuxmax,
 rü chanaxwaxe nax cuma namaxā
 icucuáxū i ngēma chorū duūxūgü i
 cutanūxūgü i Iraéuanecūāxgü. ⁸Rü
 chama rü marū cuxū íchixümücü ga
 ngextá cuma ícuxūxūwa rü marū
 chanadai ga guxūma ga curū uanügü ga
 cuxū imāxgüchaūxū. Rü marū cuxū
 chatachigaxēxē naxrūxū i ngēma yatügü
 i nhama i naanewa itaégatanücüxū.
⁹⁻¹⁰Rü chorū duūxūgü i Iraéutanūxūcax
 rü chanamexēxē ga wüxi ga naane. Rü

yemawa nixī ga chanangugūxēxū nax
 norū naanegutama naxāchiūgūxūcax i
 ngextá taxūema ínachixewexūwa rü bai
 i ngēma norū uanügü ga noxri chixri
 namaxā inacuaxgūxū ga yexguma
 Iraéutanūxūgüarū āēxgacügü ga
 guxchaxūarū mexēerūgümexēwa
 chanayexmagūxēēgurūxū. Rü chama rü
 tá chanaxāneeexē i guxūma i curü
 uanügü. Rü nhuxmax rü cumaxā
 chanaxuegu rü ngēma cutaagü rü tá
 nüxī Iraéutanūxūarū āēxgacü nixīgü
 cuxrūxū i nhuxmax āēxgacü nax
 quixixū. ¹¹Rü ngēxguma marū
 cuyuxguwena, rü chama rü tá nüxū
 chaxuneta i wüxi i cune nax nüxī
 āēxgacü yixixūcax. ¹²Rü yimá āēxgacü
 tá nixī ya naxücü ya chapata. Rü chama
 rü tá nüxū charüngūxēē nax ngēma
 nataagü ya cune rü nüxī guxūgutáma
 Iraéutanūxūarū āēxgacü yixīgūxūcax.
¹³Rü chama rü tá nanatü chixī rü nüma
 rü tá chaune nixī. Rü tagutáma nüxū
 charūxo nax nüxū changechaūxū, rü
 taxūtáma nüxū chaxo yema āēxgacü ga
 Chaūxū nax chaxoxürūxū. ¹⁴Rü yimá
 āēxgacü ya chama nüxū chaxunetacü rü
 chorū duūxūgūmaxā tá inacuax rü tá
 Iraéuanecūāxgūmaxā inacuax i
 guxūgutáma. Rü tagutáma ínanguxuchi
 nax āēxgacü yixixū” —nhanagürü ga
 Tupana.

.....

Dawí rü duūxūgūxū nixugü

21 ¹Rü nüma ga Chataná rü
 Iraéuanecūāxgūmaxā nanu, rü
 yemacax Dawíāxēwa ínananguxēxē nax
 Iraéuanecūāxgūxū yaxugūxūcax. ²Rü
 nüma ga Dawí rü nanamu ga Yoábe rü

norü churaragüarü ãëxgacügü rü nhanagürü nüxü: —İËcü ipexiãchi rü peyaxugü i ngëma Iraéuanecüãxgü! Rü ïane ya Bechébawa ipenaxügü nax peyaxugüxü rü nhuxmatáta Dáüarü ïanewa nangu! İRü ngëmawena rü nhuxüchi nua penange i napane nax nüxü chacuáxüçax nax nhuxre yixixü i norü mu i ngëma duüxügü! —nhanagürü. ³Notürü nüma ga Yoábe rü nanangãxü rü nhanagürü: —Ngëxgumachi Cori ya Tupana naxwaxegu ¿rü taux ëxna nüxü natauxcha nax 100 expüxcüna yamuxëëãxü i norü duüxügü? ¿Rü taux ëxna guxüma i ngëma duüxügü rü chi cuxmëxwa nangëmagüxü, Pa ãëxgacüx? ¿Rü tüxcüü i cumax i cunaxwaxexü nax tayaxugüxü? ¿Rü ngëmaãcü ëxna chixexügu cunayixëëchaüxü i Iraéuanecüãxgü? —nhanagürü. ⁴Notürü nüma ga ãëxgacü rü nanamuama, rü düxwa nüma ga Yoábe rü nanaxü ga yema ãëxgacü namaxã nüxü ixuxü. Rü inaxüãchi rü guxüma ga Iraéuanegu nixügü. Rü yemawena rü Yerucharéüçax natáegu. ⁵Rü nüma ga Yoábe rü Dawímaxã nüxü nixu nax nhuxre yixixü ga norü mu ga yema yatügü ga marü churarawa imëxü. Rü Iraéuanewa rü 1,100,000 wa nangu ga yema yatügü ga marü nagu imëxü nax churara yixigüxü, rü Yudáanewa rü 470,000 nixí. ⁶Notürü tama nayaxugü ga yema Lewítanüxü rü Bëyamítanüxü yerü nüma ga Yoábe rü tama norü me nixí ga yema ãëxgacü nüxü üxëëxü. ⁷Rü nüma ga Tupana rü tama norü me nixí ga yema nax yaxugüxü ga duüxügü, rü yemacax yema Iraéuanecüãxgüxü

napoxcu. ⁸Notürü nüma ga Dawí rü Tupanamaxã nüxü nixu ga yema norü chixexü rü nhanagürü: —Rü aixcuma cupezewa poraãcü chixexü chaxü. Notürü cuxna chaca nax choxü nüxü curüngümaxüçax erü wüxi i duüxü i naechitamare maxüxüãcü íchanaxü —nhanagürü. ⁹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü Dawíarü ucuxëruçaxü ga Gáyixü namu yerü gumá nixí ga Dawímaxã Tupanaarü orexü ixücü. Rü nüma ga Tupana rü Gáyixü nhanagürü: ¹⁰—İËcü Dawíxütawa naxü rü namaxã nüxü yarüxu i nhaa tamaepüx i poxcu nax nüxü yaxuxüçax rü ngexürüüxü i ngëma poxcu nixí i nanaxwaxexü nax namaxã chanapoxcuexü i Iraéuanecüãxgü! —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Gáyí rü Dawíxütawa naxü rü nhanagürü nüxü: —Cori ya Tupana rü cumaxã nüxü nixu i tamaepüx i poxcu nax cuma nüxü quixuxü rü ngexürüüxü yixixü i ngëma cuma cunaxwaxexü. ¹²Rü wüxi nixí nax tamaepüx ya taunecü taiya ngëxmaxü i Iraéuanewa. Rü to nixí nax tamaepüx ya tauemacügu perü uanügü pexü daixü. Rü to nixí nax tamaepüx i ngunexü Cori ya Tupana ínanguxëëxü i daxaweane rü ngëma norü duüxü i dauxüçüçax rü poraãcü nachixexëëxü i guxüma i Iraéuanewa. Rü nhuxmax rü chanaxwaxë nax chamaxã nüxü quixuxü rü ngexürüüxü yixixü i ngëma cuma cunaxwaxexü nax namaxã nüxü chixuxüçax ya yimá cuxütawa choxü mucü —nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Dawí rü Gáyixü nangãxü rü nhanagürü: —Nhuxma rü taxüma i guxchaxü chauétü nangu. Rü chauxçax narüimemae nax Tupanamëxëgu

changuxũ erũ nũma rũ poraãcü nüxũ tangechaũtũmũxũ. Erũ tama chanaxwaxe nax tóru uanũgũmexẽgu iyixũ —nhanagürũ. ¹⁴Rũ yexguma ga nũma ga Cori ya Tupana rũ Iraéuanecũãxgũcax yéma nanamu ga ðaxaweane rũ 70,000 ga Iraéuanecũãxgũ nayue. ¹⁵Rũ nũma ga Tupana rũ yema ðaxaweanemaxã yéma nanamu ga wũxi ga dauxũcüãx ga norũ orearũ ngeruxũ nax yemamaxã Yerucharéũcüãxũ nadaixũcax. Notürũ yexguma marũ Yerucharéũwa nanguxchaũgu nax duũxũgũxũ nadaixũ ga yema dauxũcüãx, rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ nüxũ nangechaũtũmũxũ ga duũxũgũ rũ yemacax nüxna nachogũ ga yema dauxũcüãx rũ nhanagürũ nüxũ: —¡Rũ marũtama nax cunadaixũ! —nhanagürũ nüxũ. Rũ nũma ga yema dauxũcüãx rũ marũ gumã Yebuchéutanũxũ ga Ornã trígu ípũxũwa nayexma ga yexguma Tupana nüxna chogũgu. ¹⁶Rũ nũma ga Dawí rũ dauxũgu nadawenũ, rũ nüxũ nadau ga yema dauxũcüãx ga Cori ya Tupanaarũ orearũ ngeruxũ. Rũ dauxũgũxũ ga naane rũ nhama i naanearũ ngãxũmachatexewa nayexma namaxã ga norũ tara ga naxchixũwa natúxuchixũ. Rũ Yerucharéũguama namaxã nabuenüchacixũ. Rũ yemacax nũma ga Dawí rũ guxũma ga yema Iraéuanecũãxgũarũ ãxgacũgũ rũ témũxũ ga naxchirugu icũxgũxũ rũ nhaxtũanegu nanangüchitanũ rũ yemaacũ Tupanaxũ nacaaxũgũ. ¹⁷Rũ nũma ga Dawí rũ Tupanaxũ nacaaxũ rũ nhanagürũ: —Chama nixĩ ga chanamuxũ ga nax yaxugũxũ ga

duũxũgũ. Rũ chama nixĩ i chixexũ chaxũxũ rũ chanaxũxũ i pecãdu. ¿Rũ taxacürũ chixexũ naxüe i nhaa duũxũgũ rũ ngẽmacax cunadaixũ? Pa Corix, Pa Chorũ Tupanax, cuxna chaca nax choxũ rũ chauxacũgũxũwaxi nax cupoxcuxũ, rũ marũtama nax cunadaixũ i duũxũgũ —nhanagürũ.

Dawí nanaxũ ga wũxi ga ãmarearũ guchicaxũ

¹⁸Rũ yexguma ga nũma ga yema dauxũcüãx ga Tupanaarũ orearũ ngeruxũ rũ Gáyixũ namu nax Dawímaxã nüxũ yanaxuxũcax nax Tupanacax wũxi ga ãmarearũ guchicaxũ naxũxũ nagu ga yema nachica ga Ornã ga Yebuchéutanũxũ nawa trígu pũxũ. ¹⁹Rũ yexguma ga nũma ga Dawí rũ nanaxũ ga yema Cori ya Tupanaégagu Gáyí namaxã nüxũ ixuxũ. ²⁰Rũ nũma ga Ornã rũ norũ trígu ínapux. Rũ yexguma nügũweama nadaaxgux rũ nüxũ nadau ga yema dauxũcüãx ga Tupanaarũ orearũ ngeruxũ. Notürũ gumã ãgũmücũ ga nane ga namaxã yéma nayexmacũ rũ nibuxmũ rũ nicũxgũ ga yexguma nüxũ nadaugũgu. ²¹Rũ yexguma Dawí Ornãxũtawa nguxgu, rũ nũma ga Ornã rũ Dawíxũ nadawenũ. Rũ yexguma Dawíxũ yacuaxãchigu, rũ nũma ga Ornã rũ ínaxũxũ ga trígu ínapũxũwa rũ Dawípexegu nanangüchüãchi. ²²Rũ yexguma ga nũma ga Dawí rũ nhanagürũ nüxũ: —¡Choxna naxã i nhaa nachica i trígu nawa cupũxũ nax ngẽxma Cori ya Tupanacax chanaxũxũcax i wũxi i ãmarearũ guchicaxũ! ¡Rũ ngẽma cunaxwaxexũexpũx choxũ namaxã

nataxe, rü tá cuxú chanaxütanü nax ngêmaäcü yaxügachixüçax i ngêma dâxaweane i duüxügü namaxâ yuexü! —nhanagürü. ²³Rü nüma ga Orná rü Dawíxü nangâxü rü nhanagürü: —Pa Äëxgacüx jêcü nayaxu i nhaa naane rü nagu naxü i taxacü i cuma cunaxwaxexü! Rû chama tá cuxna chanamugü i nhaa tuirugü nax ngêma Tupanacax ícuguxüçax. Rû yimatama naixmenaxâgü ya trîgu namaxâ chapoxünemaatama naxüxüxü. Rû nhaatama trîgu rü wüxigu ngêma wocagümaxâ rü cuxna chanaxâmare nax Tupanana cuxâmarexüçax, Pa Äëxgacüx —nhanagürü. ²⁴Notürü nüma ga äëxgacü ga Dawí rü nanangâxü rü nhanagürü: —Moxê cuxna chaxâ notürü chanaxwaxe nax naxçax cuxü chataxexü rü chamaxâ cuxâtanüxü i guxüma i ngêma. Rû tama chanaxwaxe i ngetanüäcüma cuxna chanayaxuxü i ngêma cuxrü ixíxü, erü tama chanaxwaxe i taxacü i choxü ngetanüxü Cori ya Tupanacax íchagu —nhanagürü. ²⁵Rü nüma ga Dawí rü Ornáaxü nanaxütanüama. Rû 600 tachinü ga diêru ga úru ngíxcax nüxna ngíxü naxâ. ²⁶Rü yexma Tupanaaxü nanaxü ga âmarearü guchicaxü rü yéma ínanagu ga âmaregü ga norü chixexüarü útanüruxü nax Tupanaxü nangüxmüçëxüçax. Rû nhüxüchi Cori ya Tupanamaxâ nidexa rü nüxü nacaçxü. Rû nüma ga Cori ya Tupana rü nanangâxü rü dauxüguxü ga naanewa üxüema narünguxêxê, rü yema âmarearü guchicaxüétügu nangu. ²⁷Rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema dauxüçüçxü namu nax naxchixügu yaxüçuchiâxüçax ga norü tara.

Dawí rü nüxü naxuneta ga Tupanapatachica

²⁸Rü yexguma nüxü nadâxgux ga Dawí nax Cori ya Tupana nüxü ngâxüxü nawa ga yema nachica ga Orná ga Yebuchéutanüxü trîgu nawa púxü, rü wena yéma Tupanacax ínanagu ga âmaregü. ²⁹Rü yexgumaüçüxü ga guma Tupanapata rü yema âmarearü guchicaxü ga chianexügu Moichê üxüne, rü marü Gabaóuarü mæxpúnewa nanangegü rü yemaçax yéma nayexma. ³⁰Notürü nüma ga Dawí rü taxucürüwa Gabaóüwa naxü nax yéma Tupanacax âmare yanaguxüçax rü Tupanana yacaxaxüçax, yerü namuü ga yexguma nüxü nadâxgux ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü ga norü taramaxâ yexma chixü.

22 ¹Rü yexguma ga Dawí rü nhanagürü: —Nhaa nachica i Orná trîgu nawa púxüwa tá nangexma ya Tupanapata rü ngêma âmarearü guchicaxü nax ngêmawa Iraéuanecüâxgü Tupanacax ínaguxüçax i norü âmaregü.

Dawí nananutaquexe ga yemaxügu nax naxügüâxüçax ga Tupanapata

²Rü yemawena rü nüma ga Dawí rü nanangutaquexexêxê ga yema duüxügü ga to ga nachixüanecüâxgü ga Iraéutanügu âchiügüxü. Rû guxemagüxü namu nax nutaarü mexêçüwawa tapuracüexü nax gumamaxâ naxügüâxüçax ga Tupanapata. ³Rü yexgumarüxü ta nananutaquexe ga muxüma ga féru nax yemawa naxüâxüçax ga itapúagu ga íâxarü

potaruũgü rü ãaxarü chotaruũgü. Rü yexgumarüxü ta nananutaquexe ga muxüma ga bróche naxçax ga guma Tupanapata. ⁴Rü yexgumarüxü ta nananutaquexe ga muxüma ga mürapewa ga ocayiwagü, yerü ga ãanegü ga Chidáucüãxgü rü Tírucüãxgü rü muxüma ga mürapewa ga ocayiwagü yéma nana. ⁵Rü nüma ga Dawí rü nhaxügu narüxinü: “Yimá chaune ya Charumáu rü nabumare, rü taxüta naãxëxü nacuçax nax naxüãxü ya yima Tupanapata, erü yima napata tá ixixüne rü tanaxwaxe nax nataxü rü namexechixü, rü guxü i nachixüanewa nanguchigaxü. Rü ngëmacax i nhuxmax rü marü ichanaxügü nax chananútaquexexü i guxüma i ngëmaxügü i namaxã naxüxü”, nhaxügu narüxinü. Rü yemaacü ga Dawí rü nananutaquexe ga guxüma ga yemaxügü naxüpa ga nax nayuxü. ⁶Rü yemawena rü nüma ga Dawí rü nane ga Charumáuçax naca rü namaxã nüxü nixu nax nüma naxüãxüçax ga guma ãpata ga Cori ya Iraéuanecüãxgüarü Tupanaarü ixixüne. ⁷Rü yexguma ga Dawí rü Charumáxü nhanagürü: —Pa Chaunex, rü choxü nangüchaü nax chanaxüxü ya wüxi ya ãpata naxçax ya Cori ya chorü Tupana. ⁸Notürü nüma ya Tupana rü chamaxã nüxü nixu rü nhanagürü: “Cuma rü tacü ya nagü cunabaxëxë rü muxü ga daiwa cuxüpetü. Rü ngëmacax taxütáma cuma nixi i çauxçax cunaxüxü ya yima ãpata, erü çapexegu cunabaxëxë ya tacü ya nagü i nhama i naanewa. ⁹Notürü wüxi ya cune tá cuxü nangexma, rü nüma rü wüxi ya yatü ya ngüxmüxëeruxü tá nixi

namaxã i norü uanügü i nüxna ngaicamagüxü. Rü tá íchayachaxchixëxë i ngëma norü uanügü nax tama nachixewegüaxüçax. Rü ngëmacax i naéga rü Charumáu tá nixi. (Rü ngëma naéga rü ‘ngüxmüxëeruxü’, nhaxüchiga nixi.) ¹⁰Rü nüma tá nixi i naxüãxü ya çapata. Rü nhama chaunexüchirüxü tá nixi rü chama rü tá nhama nanatürüxü chixi. Rü tá nüxü charüngüxëxë nax nüma rü nane rü nataagü guxügütáma ãëxgacü yixixü i Iraéuanewa”, nhanagürü ga Tupana. ¹¹Rü nhuxmax, Pa Chaunex, rü cuxütawa nangexma ya Tupana, rü marü çax cuxna naxã nax cunaxüçax ya yima napata, yexgumarüxü ga cumaxã nax naxueguãxü nax cuma tá yixixü nax cunaxüxü. ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cuxna nanaxã i ãnü i mexü rü curü çax. Rü ngëxguma nüma cuxü yangucuchixëëgu nax Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü quixixü rü yanguxëxë i ngëma norü mugü ya Cori ya curü Tupana! ¹³Rü guxütáma mea cuxü inixü i ngëxguma tá cuyanguxëëxgu i ngëma norü mugü rü norü ucuxëgü ga Cori ya Tupana Moichëmaxã nüxü ixixü naxçax ga Iraéuanecüãxgü. ¡Ëcü napora rü cugü naporaxëëama! ¡Rü tauxü i curümaächixü! ¡Rü tauxü i cumuüxü! ¹⁴Rü dücax, chama rü pora çaxü nax chananutaquexexü i ngëmaxügü nax naxüãxüçax ya Cori ya Tupanapata. Rü nangexma i 3,300 toneláda naguxü i úiru, rü 33,000 toneláda naguxü i diërumü, rü taxüma i bróche rü féru i taxucürüwama ingugüxü i norü yáwa. Rü ngëxgumarüxü ta marü

chananútaquexe i mürapewagü rü nutagü. Rü name nixí i cumax rü to ta icuxú i norü nguxêëruxú. ¹⁵Rü ngêxgumarüxú ta i cumax rü cuxú nangexma i muxúma i puracütanüxú i nutaarü mexêëcüwaruügü, rü cuxú nangexma i ïxtapüxaru chauxnagüruügü, rü corapínagü, rü yatügü i naguxüraxüxú i puracüxú cuáxú. ¹⁶Rü ngêma úirumü, rü ngêma diêrumü, rü ngêma bróche, rü ngêma féru rü marü namuxüchiamá, rü taxucürüwama tanangugü. Rü ngêmacax name nax icunaxügüxú i ngêma puracü. ¡Rü nüma ya Cori ya Tupana cuxü rüngüxêxê! —nhanagürü ga Dawí.

.....

**Charumáu rü nanatü ga
Dawíchicüxü âëxgacüxü ningucuchi**

28 ¹Rü nüma ga Dawí rü Yerucharéügu nanangutaquexexêxê ga guxúma ga Iraéuanecüâxgüaru âëxgacügü. Rü yemataniüwa nayexma ga norü âëxgacügü ga yema 12 ga Iraéütücumügümaxã icuaxgüxü, rü âëxgacügü ga Dawíaru churaragümaxã icuaxgüxü, rü yema churaragüaru comaídáütegü rü capitáügü, rü yema âëxgacügü ga Dawíaru rü nanegüaru naanegümaxã rü naxünagümaxã icuaxgüxü, rü guxúma ga yema togü ga âëxgacügü ga itaégatanücüüxü ga Iraéuanewa, rü guxúma ga yema churaragü ga tama muüwaxegüxü. ²Rü yexguma marü yexma nangutaquexegu, rü nüma ga Dawí rü inachi rü nhanagürü: —Pa Chomücügü rü Pa

Chorü Duüxügüxü ¡rü choxú íperitüxíniue!
Rü chama rü choxú nangúchaü nax chanaxüxü ya Tupanapata nax ngêxma naxüxüçax i ngêma baú i Tupanaaru mugü nagu nucuxü nax ngêma nangexmaxüçax ya Tupana. Rü yemacax ga chama rü chananutaquexe ga yemaxügü nax naxüxüçax ya Tupanapata. ³Notürü nüma ya Tupana rü nhanagürü choxú: “Rü taxütáma cuma nixí i cunaxüxü ya yima chapata. Erü cuma rü daigu cumáeta rü poraácüma nagü icunabaxêxê”, nhanagürü choxú. ⁴Notürü nüma ya Cori ya tórü Tupana rü chautanüxügütaniüwa choxü nayaxu nax guxüguma perü âëxgacüxü choxü yaxíxêëxüçax. Rü yemacax nüxü naxuneta ga Yudátanüxü nax yematücumüwa âëxgacügü íchoxütanücüüxü. Rü yema Yudátücumüwa nixí ga nüxü naxunetaxü ga chautanüxütücumü, rü yema chaueneegütaniüwa rü choxü naxuneta nax guxúma i Iraéuanecüâxmaxã ichacuáxüçax. ⁵Rü nhüxmax rü namu i chaunegü i Tupana choxna mugüxü, rü ngêma chaunegütaniüwa rü Tupana nüxü naxuneta ya chaune ya Charumáu nax nüma chauchicüxü âëxgacü yixüçax i Iraéuanewa. ⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü choxü nhanagürü: “Yimá cune ya Charumáu tá nixí ya yimá naxücü ya yima chapata rü norü ïâxgü. Erü chama rü chanayaxu nax chaune yixüçax, rü chama rü nanatü chixüçax. ⁷Rü chama rü tá guxügütáma nüxü charüngüxêxê nax âëxgacüecha yixüçax i ngêxguma tá

nhyxmarüxü naga naxinüechagu i ngēma chorü mugü rü chorü ucuxēgü” —nhanagürü choxü ya Tupana. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü nane ga Charumáucax nadauegu rü nhanagürü nüxü: —Rü nua napexewa i nhaa ãëxgacügü i Iraéuanecüãxgü i Tupanaarü duüxügü ixīgüxü, rü napexewa ya tórü Tupana, rü cuxü chaxucuxē nax mea nagu cumaxüxücax i guxüma i norü mugü ya Cori ya Tupana nax ngēmaäcü cuxmexwa nangexmaechaxücax i nhaa mexü i naane, rü cunegiümexēwa cunaxüexēxücax nax nümagü rü guxügütáma namaxá inacuaxgüxücax. ⁹Pa Chaunex, Pa Charumáu xjécü naga naxinü ya chorü Tupana rü guxüma i curü ngúchaümaxá rü curü ínü i mexümaxá naxü i ngēma cuxü namuxü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nanangugü i ngēma taãxēwa ngëxmaxü rü nüxü nacuax i guxüma i ngēma nagu rüxínüxü. Rü ngëxguma tá cuma naxcax cudaxgu, rü nüma rü tá cuxütawa nangexma. Notürü ngëxguma nüxna quixügachigux, rü nüma rü tá cuxü narüxoxochi. ¹⁰Rü ngēmacax rü name i poraäcü cuxuãē erü nüma ya Cori rü cuxü naxuneta nax cuma cunaxüxücax ya yima napata ya üünenene. ¡Rü ëcü napora, rü naxü i ngēma nüma cuxü namuxü! —nhanagürü ga Dawí.

.....

29 ¹Rü yemawena ga ãëxgacü ga Dawí rü nhanagürü nüxü ga yema duüxügü ga yexma ngutaquexexü: —Rü daa chaune ya Charumáu nixí ya Tupana nüxü unetacü, rü nüma rü nangextüxüxüchi rü taxüta cuax nüxü

nangexma. Notürü i ngēma puracü i tá naxüxü rü nataxüchi, erü tama ãëxgacüpatamare naxü, notürü Cori ya Tupanapata nixí ya naxüxüne. ²Rü yemacax pora naxcax chaxü nax chananutaquexexü i ngëmaxügü nax naxüãxücax ya yima Tupanapata. Rü ngēma chanutaquexexü rü úrumü, rü diërumü, rü bróche, rü féru, rü mürapewagü nixí. Rü ngëxgumarüxü ta chananutaquexe ya mucüma ya nutagü ya imexechicü ya beríru, rü naigüama ya nutagü ya imexechicü, rü tatanücü ya meruügü. Rü ngëxgumarüxü ta mucüma ya nuta ya mármó i íxtapüxruxü chanutaquexe. ³Rü naétüwa i ngēma ngëmaxügü i marü naxcax chanutaquexexü ya yima Tupanapata rü nüxna chanaxá i ngēma choxrüxüchi ixixü i úrumü rü diërumü, erü poraäcü choxü name ya yima Tupanapata. ⁴Rü ngēmaäcü 100,000 quíru naguxü i úiru, rü 230,000 quíru naguxü i diërumü i marü memarexü nixí i nüxna chaxáxü nax ngëmamaxá nachaxuxücax i naxtapüxgü ya yima Tupanapata. ⁵Rü ngēmaäcü marü nangexma i úiru rü diërumü nax ngëmawa ngēma puracütanüxü naxügüxücax i naguxüraüxü i meruügü i Tupanapatacax ixixü. Rü nhyxmax ¿Rü texé tanaxwaxe nax tümaarü ngúchaümaxá itanaxüxü i tümaarü ãmare naxcax ya Cori ya Tupana? —nhanagürü ga Dawí. ⁶Rü yexguma ga yema wüxichigü ga papá rü wüxichigü ga yema ãëxgacügü ga nügütanüxüchigü ixixü, rü yema ãëxgacügü ga churaragümaxá icuáxü, rü yema ãëxgacügü ga Dawíarü

puracūmaxā icuáxũ rü norü ngúchaũmaxā āmare inaxāgü. ⁷Rü yema norü āmaregü ga Tupanapataçax inaxāgüxũ rü 165,000 quíru naguxũ ga úiru nixĩ, rü ngétü 10,000 tachinü ngĩxgüxcü ga diëru ga úirungĩçax, rü 330,000 quíru naguxũ ga diërumü rü wixgutaçax 600,000 quíru naguxũ ga bróche, rü 3,300,000 quíru naguxũ ga féru. ⁸Rü yema nüxũ yexmaxũ ga nuta ga imexechicü rü guma rü ta inanana nüxna ga Yeriéu ga Yerchóütaxa ga Tupanapataarü diërumaxā icuáxũ. ⁹Rü nüma ga duũxũgü rü nataāxëgü yerü norü ngúchaũmaxā Cori ya Tupanana nanaxāmaregü ga norü yemaxũgü. Rü yexgumarüxũ ta rü nüma ga ãëxgacü ga Dawí rü poraãcü nataāxëxũchi. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Dawí rü Cori ya Tupanaxũ nicuaxũxũ napexewa ga guxũma ga yema duũxũgü ga yexma ngutaquexexũ rü nhanagürü: —Pa Cori ya Tonatügüarü Tupanax, rü guxũgutáma cuxũ ticuaxũxũgü. ¹¹Rü cumax, Pa Corix, rü guxũétüwa cungexma, rü cupora rü cuxüüne rü namaxā icucuax i guxũma. Erü guxũma i taxacü i ngëxmaxũ i dauxũguxũ i naanewa rü nhama i naanewa rü cuxrü nixĩ. Rü cuxrügü ta nixĩ i guxũma i naanegü erü guxũétüwa cungexma. ¹²Rü cuma nixĩ i cunangoxëëxũ i guxũma i úirugü rü diërugü rü ngëmaxũgü. Rü cugagu nixĩ i mea tohiga yadexagüxũ i duũxũgü. Rü cuma nixĩ i namaxā icucuáxũ i guxũma. Rü cuwa nixĩ i ne naxũxũ i pora. Rü cuxmexwa nangexma nax toxũ cutaxëëxũ rü toxũ cuporaexëëxũ ya guxāma. ¹³Rü ngëmacax, Pa Torü

Tupanax, i nhuxmax rü moxë cuxna taxāxũ rü cuxũ ticuaxũüügüxũ erü cuxüüne. ¹⁴Rü taxacü ëxna chixĩ i chamax, rü taxacügü nixĩ i ngëma chorü duũxũgü nax ngëmaãcü toxũ natauxchaxũ nax cuxna tanaxāxũ i muxũma i ngëmaxũgü? Rü dücax i guxũma i ngëma rü cuxütawa ne naxũ, rü ngëma cuxna taxāxũ rü cuxütawa tayaxuxũ nixĩ. ¹⁵Rü cupexewa i nhama i naanewa rü toma rü nhama duũxũgü i ãanetanüxürüümare tixĩgü nax paxaãchi i nhama i naanewa tangexmagüxũ yema nüxcüma ga torü oxigürüxũ. Rü ngëma torü maxũ i nhama i naanewa rü nhama wüxi i naxchipetarüxũ paxa inarütauxmare. ¹⁶Pa Corix, Pa Torü Tupanax, cuxrügü nixĩ i guxũma i nhaa ngëmaxũgü i tanutaquexexũ rü cuxmexwa nixĩ i ne naxĩxũ nax naxügüāxũçax ya yima cupata ya cuxçax taxüxüne, Pa Tupana ya Üüneçux. ¹⁷Rü chama rü nüxũ chacuax nax guxũguma mea cunangugüxũ i torü ïnü rü namaxā cutaāxëxũ nax tixaixcumagüxũ. Rü ngëmacax aixcuma mexügu charüxĩnüäcüma chorü ngúchaũmaxā cuxna chanana i guxũma i nhaa āmaregü. Rü nhuxmax rü chataāxë erü nüxũ chadau i nhaa curü duũxũgü i nuxā ngutaquexexũ rü guxũma i norü ngúchaũmaxā cuxna nanana i ngëma norü āmaregü. ¹⁸Pa Corix i Torü Oxigü i Abraáũ rü Isáqui rü Iraéuarü Tupanax jëcü nüxũ rüngüxëxë i nhaa curü duũxũgü nax guxũguma nüxũ nangúchaũxũçax nax cuga naxĩnüexũ, rü tagutáma nüxũ naxoexũçax nax cuxũ nangechaũgüxũ! ¹⁹Rü ngëxgumarüxũ ta ya yimá chaune

ya Charumáu ꞑrũ nüxna naxã i wüxi ya maxũne ya cugu rüxĩnũne nax ngẽmaãcü mea nagu namaxũxũcax i ngẽma curũ mugũ rü curũ ucuxẽgũ rü cucũmagũ, rü ngẽmaãcü naxũãxũcax ya yima cupata ya naxcax chananutaquẽxene i ngẽmaxũgũ!
 —nhanagürü ga Dawí. ²⁰Rü yemawena rü nüma ga Dawí rü nhanagürü nüxũ ga guxũma ga yema duũxũgũ ga yexma ngutaquẽxegũxũ: —Rü nhuxmax rü chanaxwaxe i nüxũ pecuaxũxũgũ ya Cori ya tórü Tupana —nhanagürü. Rü yexguma ga yema duũxũgũ rü Cori ya Tupanaxũ nicuaxũxũgũ, rü Tupanapexegu rü ãẽxgacũ ga Dawípexegu nacaxápũxũgũ. ²¹Rü moxũãcü rü yéma nanagagũ ga 1,000 ga wocaxacũgũ ga yexwaca yaexũ, rü 1,000 ga carnérugũ. Rü Tupanacax nanadai ga yema naxũnagũ rü ãmare ga wíu naétü naba, rü yemaacũ guxũma ga Iraéuanecũãxégagu Tupanacax ínanagu. ²²Rü yema ngunexũgu rü meama nachibüe rü naxaxegũ rü poraãcü nataãxegũ napexewa ga Cori ya Tupana. Rü nhuxũchi wenaxarũ nüxũ nixugüe nax Charumáu ga Dawí nane nax ãẽxgacũ yixĩxũcax. Rü Tupanapexewa chĩxũmaxã nanabaerugũ nax nüma Iraéuanecũãxgũmaxã inacuáxũcax. Rü

yexgumarũxũ ta nüxũ naxunetagũ ga Chadóchi nax chacherdótegüarũ ãẽxgacũ yixĩxũcax. ²³Rü yemaacũ nixĩ ga Tupana nüxũ unetaxũ ga Charumáu nax nüxĩ nanatũ ga Dawíchicũxü yangucuchixũcax. Rü guxũma ga Iraéuanecũãxgũ rü naga naxĩnũe rü yemaacũ mea inixũ ga guxũma. ²⁴Rü guxũma ga Iraéuanecũãxgüarũ ãẽxgacũgũ rü churaragüerugũ rü Charumáuneeegũ rü namaxã nüxũ nixugüe ga naga tá nax naxĩnũexũ. ²⁵Rü nüma ga Cori rü poraãcü nanatachigaxẽxẽ ga guxũma ga Iraéuanewa. Rü yexeraãcü namuarũ yemaxũãx rü nanatũarũ yexera nüxũ nicuaxũxũgũ.

Nayu ga Dawí

²⁶⁻²⁷Rü Dawí ga Yeché nane rü 40 ga taunecũ nixĩ ga ãẽxgacũ yixĩxũ ga Iraéuanewa. Rü 7 ga taunecũ nixĩ ga ãẽxgacũ yixĩxũ ga Ebróũwa rü 33 ga taunecũ nixĩ ga Yerucharéũwa. ²⁸Rü yexguma nayuxgu rü poraãcüxũchima marũ naya rü namuarũ yemaxũãx. Rü duũxũgũ rü poraãcüxũchima namaxã nataãxegũ. Rü nane ga Charumáu nixĩ ga nachicũxü ãẽxgacũxũ ingucuchicũ.

2 CRÔNICAS

(Norü taxre i popera i wenaxarü ãëxgacügüchigaxü ümatüxü)

Charumáu rü Tupanana naxçax
naca i cuax

1 ¹Rü Charumáu ga Dawí nane, rü wüxi ga poracü ga ãëxgacü nixí, yerü Cori ya Tupana nüxü narüngüxê, rü yemaçax natachiga. ²Rü yexguma ga nüma ga Charumáu rü naxçax nangema ga guxüma ga Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacügü ga churaragüerügü, rü ïanegüarü ãëxgacügü, rü chacherdótegiarü ãëxgacügü, rü papágü ga ãëxgacü ixígüxü ga Iraéuanewa. ³Rü yexguma marü yema duüxügü ga yexma ngutaquexexümaxã yadexaguwena ga Charumáu, rü Gabaóüwa namaxã naxü yerü yéma nixí ga nayexmaxü ga guma Tupanapata ga naxchirunaxçax ga nüxcüma norü duü ga Moiché chianexügu naxüxüne. ⁴Rü marü tama Gabaóüwa nayexma ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxü, yerü nüma ga Dawí rü üpaacü marü Quiriá-Yearíüwa nayayaxu rü Yerucharéüwa nanange nawa ga guma ïpata ga naxchirunaxçax ga yema

baúçax yexma naxüxüne. ⁵Notürü Gabaóüwatama nayexma ga yema ãmarearü guchicaxü ga bróchenaxçax ga naxüxü ga Becharéu ga Urí nane ga Úrutaxa ixícü. Rü yema ãmarearü guchicaxü rü Cori ya Tupanapatapexewa nayexma ga Gabaóüwa. Rü nüma ga Charumáu rü guxüma ga yema duüxügü ga íyaxümücügüxü rü yéma Gabaóüwa naxí nax Tupanamaxã yanadexagüxüçax. ⁶Rü nüma ga Charumáu rü nagu nachinagü ga yema ãmarearü guchicaxü ga bróchenaxçax ga Tupanapatapexewa yexmaxü. Rü yemawa ínanagu ga 1,000 ga ãmaregü ga naxüinagü ga Tupanaçax daixü. ⁷Rü yematama chütaxügu, rü nüma ga Tupana rü Charumáuçax nangox rü nhanagürü nüxü: —¡Choxna naxçax naca i taxacü i cunaxwaxexü! Rü chama rü tá cuxna chanaxã —nhanagürü. ⁸Rü nüma ga Charumáu rü Tupanaxü nangäxüga rü nhanagürü: —Cumax, Pa Tupanax, rü poraäcü chaunatü ga Dawí cuxü nangechaütümüxü. Rü nhuxmax

rü chaunatüchicüxü ãëxgacüxü choxü quingucuchixëxë. ⁹Rü nhuxmax, Pa Cori Pa Tupanax jëcü yanguxëxë ga yema chaunatü ga Dawímaxã nüxü quixuxü rü tá nüxü curüngüxëë i nanegü rü nataagü! Erü nhuxmax rü marü ãëxgacüxü choxü cuxuneta natanüwa i ngëma muxüchixü i curü duüxügü i nhama naxnecütëxerüxü imuxü. ¹⁰Rü ëcü choxna naxã i cuax nax guxüxüma chacuáxüçax rü ngëmaãcü mea namaxã ichacuáxüçax i ngëma curü duüxügü! ¿Erü texë tüxü natauxcha nax namaxã itacuáxü i nhaa curü duüxügü i muxüchixü? —nhanagürü. ¹¹Rü nüma ga Tupana rü Charumáxü nangáxü rü nhanagürü: —Nhuxma nax chauxütawa naxçax ícuçaxaxü i cuax nax mea chorü duüxügümaxã icucuáxüçax rü chataãxë, erü tama naxçax ícuca nax cumuarü ngëmaxüáxü rüçxna cuxü chatachigaxëëxü, rü tama naxçax ícuca nax chanaaixüçax i curü uanügü rü tama naxçax ícuca nax cumáarü maxüáxüçax. Notürü ngëma naxçax ícuçaxaxü nixi i cuax rü cuãëxü nax cucuáxü nax ngëmaãcü mea namaxã icucuáxüçax i chorü duüxügü i naxçax ãëxgacüxü cuxü chingucuchixëëxü. ¹²Rü nhuxmax rü cuxna chanaxã i cuax nax guxüxüma cucuáxüçax. Notürü naëtü cuxna chanaxã i diëru rü ngëmaxügü rü cuxü chatachigaxëxë. Rü yema nüxírxügüxü ga ãëxgacügü rü tama cuxrüxü chanatachigaxëxë, rü ngëma cuwena ãëxgacügü ixígüxü rü taxütáma ngëxgumarüxü chanatachigaxëxë —nhanagürü ga Tupana. ¹³Rü yemawena rü nüma ga Charumáu rü natáegu nawa ga guma Tupanapata ga

Gabaóüwa yexmane. Rü Yerucharéüwa naxü rü yéma Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü nixi.

.....

Charumáu rü Tíruarü ãëxgacü ga Iráümaxã inaxüga

2 ¹Rü nüma ga Charumáu rü nanaxunagü nax Cori ya Tupanaaxü naxüãxü ga wüxi ga tupauca ga taxüne. Rü yexgumarüxü ta nüxü nixu rü tá naxüãxü ga napata nax ãëxgacü yixíxü. ²Rü yemaçax nüxü naxuneta ga 70,000 ga nugütaeruügü, rü 80,000 ga nutagüarü mexëcüwaruügü ga maxpúneanewa puracüexü, rü 3,600 ga naerügü ga yema puracümaxã icuaxgüxü. ³Rü yemawena ga Charumáu rü ñane ga Tíruarü ãëxgacü ga Iráüxütawa namuga rü nhanagürü: —Cuxna chaca nax choxü curüngüxëëxü yema chaunatü ga Dawíxü curüngüxëëgurüxü ga yexguma mürapewagü ga ocayiwanaxçax nüma cumugügurüxü nax napata naxüxüçax —nhanagürü.

.....

Charumáu nanaxü ga Tupanapata

3 ¹Rü nüma ga Charumáu rü inanaxügü ga maxpúne ga Moríagu nax naxüãxü ga Cori ya Tupanapata ga Yerucharéüwa. Rü guma maxpúnewa nixi ga Cori ya Tupana rü nanatü ga Dawíçax nangóxü. Rü yema nixi ga yema nachica ga gumá Yebuchéutanüxü ga Orná trígu nawa púxü rü Dawí nüxü unetaxü nachicaxü ga guma Tupanapata. ²Rü yexguma marü 4 ga taunecü marü ãëxgacü yixígu ga

Charumáu rü meama norü taxre ga tauemacüarü taxre ga ngunexügu (abrüuarü 17) nixí ga inaxügüxü nax naxüxü ga guma Tupanapata.

.....

5 ¹Rü yexguma marü yanguxgu ga guma Tupanapata, rü nüma ga Charumáu rü yéma nanana ga yema Tupanapataarü yemaxügu ga úirunaxçax rü diêrumünaxçax ga nanatü ga Dawí Cori ya Tupanana naxü. Rü Tupanaarü diêrutanügu namaxã nanguxü.

**Yema baú ga Tupanaarü mugü
nagu nuxü rü guma yexwacaxüne
ga Tupanapatawa nanangegü**

²Rü nüma ga Charumáu rü Yerucharéügu nanangutaquexexêxê ga yema Iraéuanecüâx ga âëxgacütücumüwa ügüxü, rü guxüma ga yema 12 ga Iraétücumügiarü âëxgacügüchigü, rü guxüma ga papágü ga natanüxüeru ixügüxü. Rü yemaacü nanangutaquexexêxê nax m̄axpüne ga Chiáüwa yayauxgiuxçax ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nuxü, rü guma yexwacaxüne ga napatawa nangegüâxüçax. ³Rü yema ngunexü ga Iraéuanecüâxgü nagu naxüchigagüâxü nax düxenügütüüwa nayexmagüxü ga meama norü 7 ga tauemacügu (utübru) rü yexguma nixí ga Charumáumaxã nangutaquexegüxü ga yema Iraéuanecüâxgiarü âëxgacügü. ⁴Rü yéma m̄axpüne ga Chiáüwa nangugü ga guxüma ga yema Iraéuanecüâxgiarü âëxgacügü. Rü yema Lewítanüxügü rü nayangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nucuxü. ⁵Rü guma

yexwacaxüne ga napatawa nanangegü ga yema baú wüxigu namaxã ga guma nüxíraxüne ga napata ga naxchirunaxçax rü guxüma ga norü yemaxügu. Rü yema chacherdótegü rü Lewítanüxügü nixí ga yéma nanaxü. ⁶Rü nüma ga âëxgacü ga Charumáu rü guxüma ga Iraéuanecüâxgü rü yexma nangutaquexegü napexegu ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nucuxü. Rü yema nax namuxüchixü ga yema carnérugü, rü wocaxacügü i yatüxü ga Tupanacçax daixü rü taxucürüwa texé tayaxugü. ⁷Rü yemawena ga yema chacherdótegü rü guma Tupanapataarü aixepewa nanangegü ga yema baú ga Tupanaarü mugü nagu nucuxü. Rü yema Nachica i Üünexügu nayaxügü natüügu ga guma naxpexátü ga yema taxre ga dauxücüâxchicünaxã. ⁸Rü yema taxre ga dauxücüâxchicünaxãgü rü guma naxpexátügü rü baú íxüxüétüguama narüxunü rü nayadüxétügü ga yema baú rü guma naxpawerugü. ⁹Notürü guma naxpawerugü rü nimax, rü yemacçax yema napexegü rü nüxü tadauama ga yexguma nüxíraxüxü ga nachiãwa idawenügu, notürü yema norü iãxwa rü tama nüxü tadau.

.....

¹³Rü yema wiyetanüxü rü paxetatanüxü rü wüxigu nawiyaegü rü Tupanaxü nicuaxüxügü rü Cori ya Tupanana moxê naxãgü. Rü yemaacü napaxetagu namaxã ga norü cornétagü rü norü botachinügü rü togü ga paxetarüügü. Rü yexguma ínawiyaegüyane rü nhanagürügü: “¡Nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana

erü nüma rü namecüma rü ngëma norü ngechaũ rü taguma inayagux!” nhanagürügü. Rü yexgumatama ga guma Cori ya Tupanapata rü caxixũmaxã nanapã. ¹⁴Rü yema caxixũgagu rü nüma ga chacherdótegü rü taxucürüwama yexma narücho nax yadaxëëgüaxũcax ga yema puracü ga yéma Tupanacax inaxügüxü. Yerü Tupanaarü üünemaxã nanapã ga guma napata.

**Charumáu rü Tupanamëxëgu
nanaxü ga guma ipata ga naxüxüne**

6 ¹Rü yexguma ga Charumáu rü nayumüxë rü nhanagürü: “Cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü cugü quixu nax caixanexü i waemaxüwa cumaxüxü. ²Notürü chama rü cuxcax chanaxü ya daa ipata nax yimawa cungexmaechaxũcax”, nhanagürü. ³Rü nhuxüchi nüma ga äëxgacü ga Charumáu rü naxcax nadauegu ga guxüma ga yema Iraéuanecüãxgü ga yexma chigüxü. Rü mexü namaxã naxuegu rü nhanagürü: ⁴—Namecümaxüchi ya Cori ya tórü Tupana. Rü nüma rü marü nayanguxëxë ga yema chaunatü ga Dawímaxã nüxü yaxuxü ga yexguma nhaxgu nüxü: ⁵“Rü yematama ngunexü ga Eyítuanewa chorü duüxügü ga Iraéutanüxü íchanguxüëëxügumama rü taguma nüxü chaxuneta ga wüxi ga ñane nax yimagu naxüxücax ga chapata. Rü taguma natanüwa nüxü chaxuneta ga wüxi ga yatü nax chorü duüxügü i Iraéutanüxügümaxã inacuáxücax. ⁶Notürü i nhuxmax rü nüxü chaxuneta ya Yerucharëü nax ngëxma naxüxücax

ya chapata. Rü nüxü chaxuneta ya Dawí nax yimá chorü duüxügüarü äëxgacü ixüxücax”, nhanagürü ga Tupana. ⁷Rü nüma ga guma chaunatü ga Dawí rü nüxü nangüchaũ ga nax naxüaxü ga wüxi ga ipata ya taxüne naxcax ya Cori ya tórü Tupana. ⁸Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: “Wüxi i mexü nixí nax naxü curüxünüxü nax chaxcax cunaxüxü ya wüxi ya chapata. ⁹Notürü taxütáma cuma nixí i cunaxüxü. Rü yimá cune ya tá cuxü ngëxmacü tá nixí ya naxücü ya yima chapata”, nhanagürü ga Tupana. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Charumáu rü duüxügüxü nhanagürü: —Nüma ya Cori ya Tupana rü marü nayanguxëxë ga yema norü uneta. Erü nhuxmax i chama rü äëxgacü chixí tümachicüxü ya chorü papá. Rü chanaxü ya yima ipata ya taxüne naxcax ya Cori ya tórü Tupana. ¹¹Rü nhuxmax rü yimagu chayaxücuchi i ngëma baú i nawa nangexmagüxü i Cori ya Tupanaarü mugü ga nutagu ümatüxü ga nüxcümaxügüxü ga tórü oxigümaxã nüxü yaxuxü —nhanagürü. ¹²⁻¹³Rü nüma ga Charumáu rü duüxügüxü nanaxüxëxë ga wüxi ga chinagüchica ga bróchenaxcax. Rü meama Tupanapataarü ngãxüãxtügu nüxü nanaxüxëxë napëxegu ga ämarearü guchicaxü. Rü yima chinagüchica rü nüxü nayexma ga 2 métru rü 70 ga norü max, rü taxre ga métru ga norü tatachinü, rü wüxi ga métru rü 57 ga norü máchane. Rü yimagu nachinagüäcüma rü guxüma ga Iraéuanecüãxgü ga yexma ngutaquëxëgüxümaxã nidexa. Rü yexguma duüxügü nüxü írüdaunüyane

rü nüma ga Charumáu inacaxápxü, rü dauxü naxunagüchacüxü rü nhaacü nayumüxê: ¹⁴“Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü woo i dauxügüxü i naanewa, rü woo i nhama i naanewa, rü nataxuma i taxacü i cuxrüxü ixixü. Erü cumax rü cuyangüxêxê i curü unetagü rü aixcuma nüxü cunawex nax namaxã cumecümaxü i ngêma curü duüxügü i norü ngüchãümaxã cuga ñnüexü. ¹⁵Rü cuma rü cuyangüxêxê ga curü uneta ga chaunatü ga Dawímaxã nüxü quixuxü ga daa cupatachiga. Rü nhüxmax rü aixcumaxüchima cunangoxêxê i ngêma. ¹⁶¡Rü nhüxmax, Pa Torü Tupanax, rü ngëxgumarüxü ta yangüxêxê ga yema uneta ga chaunatü ga curü duü ga Dawímaxã nüxü quixuxü ga yexguma nhacuxgu nüxü: ‘Rü cutaagü tá nixi i güxügütáma ãëxgacügü ixigüxü i Iraéutanüwa ega cuxrüxü mea nagu namaxëgu i chorü mugü’, nhacuxgu! ¹⁷Rü ngëmacax, Pa Cori Pa Torü Tupanax, cuxü chacaxü nax cuyangüxêxêxêcax i ngêma curü uneta ga chaunatü ga curü duü ga Dawímaxã nüxü quixuxü”, nhanagürü.

.....

7 ^{1,2}Rü yexguma Charumáu nüxü rüchaxgu nax nayumüxêxü rü dauxügüxü ga naanewa narüngu ga üxüema rü yema ãmaregü ga Tupanacax yéma nanaxü rü yema naxünagü ga Tupanacax nadaixüétügu nangu rü nixae. Rü yema Tupanaarü üüne rü guma Tupanapata namaxã nanapá rü yemacax ga yema chacherdótegü rü taxucürüwama nagu nachocu. ³Rü yexguma yema Iraéuanecüãxgü yema üxüemaxü rü

Tupanaarü üünexü nadaugügu nax nhuxacü Tupanapataétügu ñnaxixü, rü güxüma ga nümagü rü yema ñnachauãxtüügu nacaxápxügü rü nanangücuchitanü. Rü Tupanaxü nicuaxüxügü rü nüxna moxê naxägü rü nhanagürügü: —Nüma ya Tupana rü namecüma rü norü ngechaü rü taguma ñnayagux —nhanagürügü. ⁴Rü yemawena rü nüma ga ãëxgacü ga Charumáu rü güxüma ga yema togü ga Iraéuanecüãxgü rü Tupanacax nanadai rü nayagu ga muxüma ga naxünagü.
.....

Tupana rü Charumáumaxã inaxuneta

¹¹⁻¹²Rü yexguma Charumáu yangüxêëgu ga guma Tupanapata rü guma ãëxgacüpata rü güxüma ga yema togü ga yemaxügü ga naxüxü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü wüxi ga chütacü naxcax nangox rü nhanagürü nüxü: —Marü nüxü chaxinü i ngêma curü yumüxê rü marü nüxü chaxuneta ya daa chapata nax yimagu chauxcax penadaixücax rü ñpenagüxücax i ngêma naxünagü i choxna pexãmaregüxü. ¹³⁻¹⁴Rü ngëmacax i ngëxguma íchayachaxãchixêëgu ya pucü nax taguma napuxücax rü munügü íchangügüxêëgu nax penetügü nangóxücax rüxna pexcax daxaweane íchangüxêëgu, notürü ngëxguma chapexegu pegü íperüxíragügu i pemax nax chorü duüxügü pexigüxü, rü peyumüxëgügu rü chauxcax pedaugügu, rü nüxü perüxoegu i ngêma chixexü i pecümagü, rü chama rü tá pexü chaxinü i yéa dauxügüxü i naanewa

íchangexmaxũwa. Rũ tá pexũ nũxũ icharũngũma i perũ chixexũgũ rũ tá ichayanaxoxẽxẽ i ngẽma guxchaxũ i perũ naanewa ngẽxmaxũ. ¹⁵Rũ nhũxmacũrũwa rũ mea tá pexũ nũxũ chaxĩnũ i perũ yumũxẽgũ i daa chapatawa pexũxũ. ¹⁶Erũ chatatama nũxũ chaxuneta rũ chanaxũinexẽxẽ ya daa chapata nax nawa tá guxũguma changexmaxũ. Rũ guxũguma chauãẽwa nangexma rũ tá nũxna chadau. ¹⁷⁻¹⁸Rũ nhũxmax i cumax, Pa Charumáux, rũ ngẽxguma tá cunatũ ya Dawírũxũ mea chauga cuxĩnũgu, rũ nagu cumaxũgu i ngẽma chorũ mugũ rũ chorũ ucũxẽgũ, rũ chama rũ tá chayanguxẽxẽ ga yema uneta ga cunatũ ga Dawímaxã nũxũ chixuxũ nax cumax rũ cutaagũ rũ guxũgutãma Iraéuanecũãxgũarũ ãẽxgacũgũ tá yixĩgũxũ. ¹⁹⁻²⁰Notũrũ ngẽxguma pema rũ choxna pexĩgachitanũgu rũ tama peyanguxẽẽgu i ngẽma mugũ ga pexna chaxãxũ rũ naxchicũnaãxãgũxũmare pecuãxũũgũgu, rũ tá nawa pexũ íchawoxũ i nhaa naane i pexna chaxãxũ. Rũ tá nũxna chixũgachi ya daa chapata ya chaxũinexẽẽchirẽne, rũ tá wũxi i cugũrũxũ chayaxĩxẽxẽ napexewa i ngẽma togũ i nachixũanegũ. ²¹Rũ daa chapata ya mexechichirẽne rũ nachicaxica tá ngẽma nayaxũ. Rũ ngẽxguma i guxũma i duũxũ i nawa ũpetũxũ i nhaa nachica rũ nũxũ nadaugũgu i ngẽma chapatachica rũ tá namaxã nabãxãchie rũ tá nhanagũrũgũ: “¿Tũxcũũ ya Cori ya Tupana i poraãcũ nachixexẽẽãxũ i nhaa nachixũane rũ daa napata?” nhanagũrũgũ tá. ²²Rũ namũcũgũ rũ tá nanangãxũgũ rũ

nhanagũrũgũ tá: “Ngẽmaãcũ namaxã nangupetũ erũ nhaa duũxũgũ rũ nũxna nixĩgachi ya Cori ya norũ oxĩgũarũ Tupana ga Eyítuanewa ínanguxũxẽẽcũ, rũ nawe narũxĩ ga yema naxchicũnaãxãgũmare rũ nũxũ nicuãxũxũgũ. Rũ yemaãx nixĩ ga Tupana ga naxãx ínanguxẽẽgũãxũ ga yema taxũ ga guxchaxũgũ”, nhanagũrũgũ tá —nhanagũrũ ga Tupana nũxũ ga Charumáu.

Yerucharéũwa ãẽxgacũ nixĩ ga Yedequía

36 ¹¹Rũ nũma ga Yedequía rũ nũxũ nayexma ga 21 ga norũ taunecũ ga yexguma noxri ãẽxgacũ yixĩxgu. Rũ 11 ga taunecũ nixĩ ga ãẽxgacũ yixĩxũ ga Yerucharéũwa. ¹²Notũrũ wũxi ga ãẽxgacũ ga tama Tupanaga ĩnũcũ nixĩ. Yerũ tama inarũxĩnũchaũ nũxũ ga gumá orearũ uruxũ ga Yeremía ga Tupana nawa namaxã idexacũ. ¹³Rũ naétũ tama nayanguxẽxẽ ga norũ uneta ga Tupanapexewa Babiróniaanearũ ãẽxgacũ ga Nabucudonochómaxã nũxũ yaxuxũ nax norũ churaragũmaxã tá nũxũ nangũxẽẽxũ. Rũ nũma ga Yedequía rũ poraãcũ nũgũ nataixẽxẽ nax tama Tupanaga naxĩnũxũcãx. ¹⁴Rũ yexgumarũxũ ta ga guxũma ga Yudãanecũãxaru ãẽxgacũgũ rũ norũ duũxũgũ rũ chacherdótegũ rũ ta, rũ poraãcũ chixri namaxẽ. Rũ to ga nachixũane ga tama Tupanaxũ cuãxgũxũarũ tupanachicũnaãxãxũ nicuãxũxũgũ. Rũ yemaãcũ chixexũ nawa naxũgũ ga guma Tupanapata ga

nüma ga Tupana nüxü unetane nax napata yixüçax ga Yerucharéüwa. ¹⁵Rü nüma ga Cori ga Iraéutanüxügiarü oxügiarü Tupana rü guxüguma yéma nanamugü ga norü orearü uruügi nax yaxucüxüçax, yerü nüma ga Tupana rü nüxü nangechaütümüxügi ga norü duüxügi rü nüxü nangechaü ga guma napata ga nawa nayexmane. ¹⁶Notürü nümagü ga yema duüxügi rü nüxü nacugüeama ga yema Tupanaarü orearü uruügi rü tama nüxü inarüxünechaü ga yema namaxä nüxü yaxuxü. Rü yemaçax ga nüma ga Tupana rü düxwa namaxä nanu ga yema norü duüxügi rü taxüema Tupanaxü itayachaxächixexë.

Nagu narüchixe ga Tupanapata rü inawoxü ga Yudáanecüaxügi

¹⁷Rü yemaçax nüma ga Cori ya Tupana rü Caudéutanüxügiarü äxgacüxü namu nax nadaiaxüçax ga yema Yudáanecüaxügiarü ngextüxüxügi ga Tupanapatawa puracüexü. Rü tama nüxü tangechaütümüxügi ga guxema ngextüxügüxe, rü paxegü, rü yaxguaxügi, rü guxema ichixéxe. Rü yemaacü ga nüma ga Cori ya Tupana rü guxüma ga Yudáanecüaxügiarü Caudéutanüxügiarü nayixexë nax nadaiaxüçax. ¹⁸Rü guxüma ga Tupanapataarü yemaxügi ga itaxü rü ixíraxü rü nayana. Rü norü diérugü ga guma Tupanapata, rü guma äxgacüpataarü diérugü rü yema norü ngüxëruügiarü diérugü, rü nüma ga Caudéutanüxügiarü äxgacü rü itane ga Babiróniaanewa nanana. ¹⁹Rü guma Tupanapata rü nayagugü rü yema

Yerucharéüarü poxeguxü rü nagu napogüe. Rü guma äxgacüpatagü ínanagu rü inayanaxoxëgi ga guxüma ga taxacü ga tatanüxü ga guma ínawa yexmaxü. ²⁰Rü yemawena rü yema Yudáanecüaxügiarü ga íyaxügiarü Babiróniaanewa nanagagü nax äxgacüarü rü nanegüarü puracütanüxü yixüçax. Rü yemaacü nixügi rü nhüxmata Pérchiaanearü äxgacümeçewa nayexmagü ga Caudéutanüxügi. ²¹Rü yemaacü nixü ga yanguxü ga yema Tupanaarü ore ga Yeremíawa nüxü yaxuxü ga nhaxgu: “Rü ngëma naane rü tá inarüngü”, nhaxgu. Rü aixcuma yemaacü nangupetü yerü yema 70 ga taunecü ga Caudéutanüxügiarü meçewa nax nayexmaxü rü inarüngü ga yema Yudáane yerü nataxuma ga duüxügi rü nawa puracüexü.

Pérchiaanearü äxgacü ga Chíru nanaxunagü nax wena naxüaxü ga Tupanapata

²²Rü gumá taunecü ga nagu yangucuchicü ga Chíru nax Pérchiaanearü äxgacü yixüçax, rü nüma ga Tupana rü Chíruäewa nananguxëxe ga ínu nax naxunagüaxüçax ga wüxi ga mu ga Yudáanecüaxügiarü idexaxü nax nüxü nangüxëgiarü çax. Rü nanaxümatü ga yema mu rü guxü ga norü naanewa nanamu nax yemaacü yangüçax ga Cori ya Tupanaarü ore ga Yeremíawa nüxü yaxuxü. ²³Rü nüma ga Chíru ga Pérchiaanearü äxgacü rü nanaxunagü i nhaa ore ga nhaxü: “Rü nüma ya Cori ya dauxügiarü i naanearü Tupana, rü

chaxmexwa nanangexmagüxêxê i
 guxüma i ãëxgacügü i nhama i naanewa
 ngëxmagüxü. Rü choxü namu nax
 Yerucharéügu chanaxüxcax ya napata i
 Yudáanewa. Rü ngëmacax ya

ngexerüxúxe i pemax nax Cori ya
 Tupanaarü duüxügü pexígüxü ¡rü ěcü
 pechixüanecax pewoegu! ¡Rü núma ya
 Cori ya perü Tupana pexü rüngüxêxê!”
 nhanagürü ga ãëxgacü ga Chíru.

ESDRAS

(Édra)

Āēxgacū ga Chíru nanaxunagū nax wena naxügūāxūcax ga Tupanapata

1 ¹Rū gumá taunecū ga nagu āēxgacū yangucuchicū ga Chíru ga Pérchiaanecūāxarū āēxgacū, rü Cori ya Tupana nayanguxēxē ga norū ore ga noxri Yeremíaxwa nüxū yaxuxū. Rū yemaçax ga nüma ga Tupana rü āēxgacū ga Chíruāēwa ínananguxēxē nax guxū ga nachixūanegū ga nüma namaxā inacuáxūmaxā naxunagūaxūcax ga nhaa ore ga úmatūxū ga nhaxū: ²“Rū chama i Chíru i Pérchiaanecūāxarū āēxgacū rü chanaxunagū i nhaa ore. Rū nüma ya dauxūcūax ya Cori ya Tupana rü marū çaxmexwa nanangexmagūxēxē i guxūma i nachixūanegū i nhama i naanewa ngēxmagūxū. Rū choxū namu nax naxçax chanaxūcūcax ya wūxi ya napata nawa ya yima íane ya Yerucharéū i Yudáanewa ngexmane. ³Rū ngēmacax i guxāma i pema ya Yudáanecūāxgū ixīgūxe, rü name nixī nax Yerucharéūcax pewoeguxū nax wena penaxügūxūcax ya napata ya yimá perū Tupana. ¡Rū nüma pexū nangūxēxē

nawa i ngēma puracū! ⁴Rū yíxema petanūxūgū ya tama woeguchaūxe, rü name nixī i naxchirumaxā, rü tūmawexūmaxā, rü ōnamaxā nüxū tariungūxēē i ngēma woeguxū. Rū naétū rü name nixī i nüxna tanaxā i tūmaarū āmare naxçax ya Tupanapata ya Yerucharéūwa wena tá naxügüne”, nhanagürü ga āēxgacū ga Chíru.

Yudáanecūāxgū rü wena Yerucharéūcax nawoegu

⁵Rū nüma ya Tupana rü yema Yudátanūxūarū rü Bēyamítanūxūarū āēxgacūgūāēwa rü chacherdótegiāēwa nananguxēxē ga wūxi ga ngūchaū nax Yerucharéūcax nawoeguxūcax nax wena naxügūāxūcax ga Tupanapata. ⁶Rū yema Yudáanecūāxgū ga tama Yerucharéūcax woeguchaūxū, rü yema woeguxūxū narüngūxēēgū diērumaxā, rü úrumaxā, rü wocagūmaxā rü norū yemaxūgū ga tatanūxūmaxā. Rū naétū nüxna nanaxāgū ga āmaregū Tupanapataçax. ⁷Rū nümatama ga āēxgacū ga Chíru rü nanawoeguxēxē ga yema cópugū ga úirunaxçax rü guxūma ga togūamachigū ga Tupanapataarū

yemaxügü ga ãëxgacü ga
Nabucodonochó Yerucharéüwa naxü rü
norü tupanapatagu yanuxü. ⁸Rü nüma
ga Chíru ga Pérchiaanecüãxarü ãëxgacü
rü norü diëruarü daruxü ga
Mitradáchixü namu nax
Yudáanecüãxarü ãëxgacü ga
Chebachárana nanaãxüçax ga yema
Tupanapataarü yemaxügü.

.....

¹¹Rü yema Tupanapataarü yemaxügü
ga úirunaxçax rü diërumünaxçax rü
5,400 nixí ga norü mu. Rü guxüma ga
yema yemaxügü rü Chebachára nayana
ga yexguma Babiróniaanewa
natáeguxgu namaxá ga yema duüxügü
ga Yerucharéüçax woeguxü.

.....

**Yudáanecüãxgü ga
Babiróniaanewa woeguxü**

2 ⁶⁴⁻⁶⁵Rü 42,360 nixí ga norü mu ga
yema Yudáanecüãxgü ga woeguxü.
Notürü tama yematanügu nixugü ga
norü puracütanüxügü rü naxütaxügü ga
7,337 ga duüxügü ixígüxü. Rü
yexgumarüxü ta nayexmagü ga 200 ga
wiyaetanüxü ga yatüxü rü ngexügü.
⁶⁶⁻⁶⁷Rü 736 ga cowarugü nüxü
nayexmagü, rü 245 ga múlagü, rü 435
ga camérugü rü 6,720 ga búrugü. ⁶⁸Rü
yexguma Yerucharéüwa nangugügu ga
yema Yudáanecüãxgü, rü nhuxre ga
norü ãëxgacügü rü norü ãmaregü
inaxägü nax wena Cori ya Tupanapata
namexëëgüxüçax. ⁶⁹Rü yema wüxichigü
nüxü tauxchaxü ga diëru nixí ga
inaxägüxü naxçax ga guma Tupanapata.
Rü 488 quíru naguxü ga úiru, rü 2,750
quíru ga diërumü, rü 100 ga

chacherdótegüchiru ga mámüxü nixí ga
inaxägüxü. ⁷⁰Rü yema chacherdótegu rü
yema Lewítanüxügü rü nhuxre ga yema
togü ga duüxügü rü yexma
Yerucharéügu naxächüügü. Notürü yema
wiyaetanüxügü, rü yema Tupanapataarü
iãxarü daruügü, rü yema Tupanapatawa
puracüexü, rü yema togü ga
Iraéutanüxügü rü wüxichigü norü
iãnewa ningügetanü.

**Yerucharéüwa rü wena inanaxügü
nax Tupanacax nangutaqexegüxü**

3 ¹Rü yexguma 7 ga tauemacüwa
nanguxgu nax Babiróniaanewa ne
naxíxü rü nüma ga Iraéutanüxügü ga
norü iãnewachigü ngugüxü rü
Yerucharéüwa naxí nax yéma
yangutaqexegüxüçax. ²Rü yemacax ga
Yuchué ga Yochadáchi nane rü
namücügü ga chacherdótegümaxá rü
Chorobabé ga Charatié nane rü
natanüxügümaxá wenaxarü nanaxügü
ga Tupaanaarü ãmarearü guchicaxü nax
yéma ínaguaxüçax ga Tupaanaarü
ãmaregü, yema mugü ga Moiché
ümatüxü nüxü ixuxürüxü. ³Rü yema
Tupaanaarü ãmarearü guchicaxü rü
nüxíraxüxü ga nachicagutama nanaxügü
rü meama natai. Rü yema nax naxçax
namuüexü ga yema duüxügü ga yema
naanewa yexmagüxü, rü yemacax
guxügüma ga paçxama rü yáuanecü rü
Cori ya Tupanacax ínanagugüxü ga norü
ãmaregü. ⁴Rü yema Moiché ümatüxü ga
mugü nüxü ixuxürüxü rü
nanaxüchigagüxü ga yema naixatümaxá
nügü nax yaxüpataxü. Rü guxüma ga
ngunexügu rü ínanaguuxü ga ãmaregü
aixrügumarüütama yema Moiché

ümatüxü ga mugü nüxü ixuxürüxü. ⁵Rü yexgumarüxü ta ínanagu ga ámaregü ga ngüxchigaarü ngunexügu íguxü, rü yema ámaregü ga yexwaca ixüücü ga tauemacügu íguxü, rü yema ámaregü ga togü ga petagu Tupanacax íguxü. Rü yexgumarüxü ta ínanagu ga yema ámaregü ga texé túmaarü ngüchaümaxá Tupanacax íxámaregüxü. ⁶Rü yema nax Tupanacax ínaguaxü ga ámaregü, rü ínanaxügüe meama 7 ga tauemacüarü ügügu naxüpa nax inachixëëgüaxü ga yema naxtapüx ga guma Tupanapata. ⁷Rü nhuxüchi naxcax nadaugü ga ípataarü üruügu ga nutaarü nhaxcurüügu rü corapínagü, rü diërumaxá nüxü nanaxütanü. Rü Líbanuanewa ga Tíruwa rü Chidáüwa naxcax nataxegü ga mürapewa ga ocayiwaügü. Rü yema mürapewa rü õnamaxá, rü wíumaxá, rü oríwaarü chíxümaxá nanaxütanügü. Rü yema mürapewagü rü Líbanuanewa nixí ga ne nanaaxü. Rü márpechinügu nayana nhuxmata Yópearü türewa nangugü, yerü yemaacü nixí ga nüxna naxágaxü ga Pérchiaanecüaxarü äëxgacü ga Chíru.

**Inanaxügüe ga wena nax
naxügüaxü ga Tupanapata**

⁸Rü nüma ga Chorobabé ga Charatíe nane rü Yuchué ga Yochadáchi nane rü nüma ga chacherdótegü rü Lewítanüxügü rü guxüma ga yema Iraéutanüxügü ga wenaxarü Yerucharéücax woeguxü rü ínanaxügüe ga yema puracü nax wena namexëëgüaxü ga Tupanapata. Rü yema puracü rü ínaxügü ga yexguma marü taxre ga taunecü ínguxgu rü naétü taxre

ga tauemacü yixíxgu ga Yerucharéüwa nax nayexmagüxü. Rü yema puracümaxá inacuaxgü ga yema Lewítanüxü ga 20 ga taunecüarü yexera nüxü yexmagüxü. ⁹Rü nüma ga Yuchué rü nanegü rü naeneegü rü nügü nade, rü wüxítücumü nügümaxá naxü namaxá ga Camierü rü nanegü ga Yudátaagü íxíngüxü. Rü yexgumarüxü ta nügütanüwa nanaxügüxëxë ga Enadáchi nanegü rü naeneegü rü natanüxügü ga Lewítaagü íxíngüxü. Rü nümagü nixí ga namaxá inacuaxü ga yema Tupanapataarü mexëëruügu. ¹⁰Rü yexguma yema Tupanapataarü mexëëruügu nanucuxgu ga nüxíraxücü ga nutagü ga natapüxparagü nawa rütogüne, rü nüma gachacherdótegü rü mea nügü nangaxäëácüma yexma nachigü rü nayacue ga norü cornétagü. Rü yema Lewítanüxü ga Achátaagü rü yéma nanana ga norü paxetaruügu ga namaxá Tupanaxü yacuaxüügüxü, yema äëxgacü ga Dawí unagüxürüxü. ¹¹Rü nhuxre ga nümagü rü nawiyaegü rü Tupanaxü nicuaxüxügü. Rü yema togü rü nanangäxügü rü nhanagürügü: —¡Nüxna moxë pexá ya Cori ya Tupana erü nüma rü tamaxá namecüma rü ngëma norü ngechaü i taxcax rü taguma nagux! —nhanagürügü. Rü guxüma ga duüxügü rü nataaxëgü, rü tagaacü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü, yerü marü ínaxügü ga nax wena namexëëxü ga Cori ya Tupanapata. ¹²Rü muxüma ga yema chacherdótegü rü Lewítanüxü rü äëxgacügü ga iyaxü ga marü nüxü daugüxü ga guma nüxíraxüne ga Tupanapata, rü yemagü rü tagaacü naxauxe, yerü nüxü nadaugü ga wena

nax inaxügüxü ga guma yexwacaxüne ga Tupanapata. Rü yexgumarüxü ta ga togü rü norü taãxëmaxä tagaãcü aita naxügü. ¹³Rü yemaacü taxüema nüxü tacuax rü nataãxëgü rüexna nangechaügü yerü yema auxexü rü yema taãxëgüxü rü wüxigu aita naxüe rü yáxüguma nüxü naxinë.

**Norü uanügü ínayachaxächigüxëxë
nax naxügüaxü ga guma
Tupanapata**

4 ¹⁻²Rü yexguma yema norü uanügü nüxü cuaxgügu nax wena namexëëgüaxü ga guma Tupanapata ga yema duüxügü ga Yudátanüxü rü Bëyamítanüxü ga Babiróniaanewa ne íxü ga Yerucharéücax woeguxü, rü nüma ga norü uanügü rü Chorobabéxütawa rü Yuchuéxütawa rü yema togü ga äëxgacügüxütawa ínayadaugü. Rü nhanagürügü nüxü: —¡Tauxü i toxna penachuxuxü nax pexü tarüngüxëëgüxü nawa i nhaa puracü! Erü toma rü ta pexruxü nüxü tayaxögü ya yimá perü Tupana. Rü naxcax ítanaguuxü ga torü ämaregü ga yexguma Achíriaanearü äëxgacü ga Echaradóü nua toxü gagügumama —nhanagürügü. ³Notürü nüma ga Chorobabé rü Yuchué rü yema togü ga äëxgacügü ga iyaxü, rü nanangäxügü rü nhanagürügü: —Taxucürüwama pemaxä wüxigu tanaxü ya daa torü Tupanapata. Rü marü toxicatátama tanaxü ya napata ya Cori ya torü Tupana, yerü yemaacü nixü ga tomaxä nüxü yaxuxü ya Chíru ya Pérchiaanecüäxaru äëxgacü —nhanagürügü. ⁴Rü yexguma ga nüma

ga yema uanügü ga yema naanegu ächiügüxü rü inanaxügüe nax chixri yema Iraéutanüxügüchiga yadexagüxü nax íyachaxächigüxüçax ga yema puracü.

.....

⁸Rü yexguma Artayére rü Pérchiaanecüäxaru äëxgacü yixíxgu, rü yema Iraéutanüxügüaru uanügüaru äëxgacü ga Reü rü nanamu ga norü poperaaru úmatüruxü ga Chíchái nax Artayérexütawa namuaxü ga wüxi ga popera ga chixexü tümachiga ga guxema Yerucharéücüäxgü ga nhaxü:

¹²“Rü cuxü nüxü tacuaxëxë, Pa Äëxgacüx, rü ngëma Yudéguü ya Iraéutanüxügü ga Yerucharéücax woeguxü ga Babiróniaanewa ne íxü, rü nhuxmax rü wena nanamexëëgü ya yima norü íane i ngëma duüxügü i taxúega ínüexü rü chixexü ügüxü. Rü marü inanaxügüe nax namexëëgüaxü i norü íanearü poxeguxütapüx rü marü nananucu ga norü Tupanapataaru nutagü ya natapüxparagü nawa rütogüne”, nhaxü.

.....

¹⁷Rü yexguma nüma ga äëxgacü ga Artayére nayaxuxgu ga yema popera, rü nanangäxü rü nhanagürü: “Pa Äëxgacüx, Pa Reüx, rü yimá cumucü ya Chíchái ya poperaaru úmatüruxü, rü ngëma cumücügü i íane ya Chamáriawa ngëxmagüxü, rü guxüma i cumücügü i taxtü i Eufrátëaru oéstewa ngëxmagüxü, rü pexü charümoxë. ¹⁸Rü ngëma perü popera i chauxcax nua pemuxü rü marü chauxütawa nangu rü ngëmaacü nüxü chacuax i perü ore i chamaxä nüxü

pexuxü. ¹⁹Rü marü chanamu i choru
 ngüxëerüügü nax poperatanügu naxçax
 nadaugüxüçax i nachiga i ngëma
 duüxügü i Yerucharéücüax. Rü yema
 poperawa rü nüxü nayangaugü nax
 ngëma nüxü yaxuxü nax aixcuma yixixü
 rü ngëma duüxügü rü yema
 nüxíraxügüxü ga Pérchiaanecüaxaru
 äëxgacügüçax nügü nanutaquexegüxü
 nax nügü namaxã nadaixüçax, yerü
 tama yema äëxgacügüga naxíniechã.
²⁰Rü ngëxgumarüxü ta nüxü itayangau
 rü nüxcümaxüchima rü nayexmagü ga
 norü äëxgacügü ga iporaxüchixü ga
 namaxã icuaxü ga guxüma ga naanegü i
 taxtü i Eufrátëarü oéstewaama
 ngëxmagüxü. Rü yema naanegücüax ga
 naxmexwa yexmagüxü rü nüxü
 nanaxütanügü ga taxü ga diëru. ²¹Rü
 ngëmacax chanaxwaxe nax
 ípëyachaxächitanüxëxü i ngëma
 duüxügü i norü íanëarü mexëewa
 puracüexü, nhuxmatáta wena nüxna
 chaxága nax ngëma puracü
 naxügüxüçax. ²²Rü tama name nax
 ngëma nüxü perüdaunümarexü erü taxü
 i guxchaxü tá çaxçax ínanguxëëgü i
 ngëma duüxügü ega tama nüxna
 pedaxgu”, nhanagürü ga norü
 poperawa. ²³Rü yexguma naxütawa
 nanguxgu ga yema äëxgacü ga
 Artayéëarü popera, rü Reü rü Chíchái
 ga popëaarü ümatüruxü, rü namücügü
 rü nüxü nadaumatügü. Rü
 yexgumatama ga guxüma ga nümagü rü
 Yerucharéüwa naxí, rü nuáci
 Yudéugüxü namu nax
 íyachaxächigüxüçax nax napuracüexü.
²⁴Rü yemaacü nixí ga íyachaxächixü ga
 Tupanapataarü mexëxë ga

Yerucharéüwa. Rü tama nawa
 napuracüë nhuxmata Daríu taxre ga
 taunecü inguxëxë nax äëxgacü yixixü ga
 Pérchiaanewa.

**Wena inanaxügüë ga puracü
 Tupanapata nax namexëëgüxü**

5 ¹Rü nüma ga Tupanaarü orearü
 uruügü ga Ayéu rü Yacaría ga Ídu
 nane, rü yema Yudéugü (ga
 Iraéutanüxügü) ga Yudaanecüaxmaxã, rü
 Yerucharéücüaxmaxã nüxü nayarixugüë
 ga yema ore ga Cori ya Tupana namaxã
 nüxü ixuxü. ²Rü yexguma ga Chorobabé
 ga Charatié nane rü Yuchué ga
 Yochadáchi nane rü wenaxarü
 inanaxügüë ga nax nawa napuracüexü ga
 Tupanapataarü mexëxë ga Yerucharéüwa.
 Rü nüma ga Tupanaarü orearü uruügü rü
 ta nüxü narüngüxëëgü. ³⁻⁴Notürü nüma
 ga Tanái ga taxtü ga Eufrátëarü
 oéstewaamaarü äëxgacü, rü nüma ga
 Chetáru-Bonái rü namücügü, rü
 Yerucharéüwa naxí rü Yudéugüna
 nayacagü rü nhanagürügü: —¿Texé pexü
 tamu nax wena penamexëëxü ya daa
 Tupanapata rü nax peyamexëëgüxü i
 norü poxegüxü ya daa íane?
 —nhanagürügü. Rü nhuxüchi naxçax
 ínaca ga tümaéga ga guxëma
 Tupanapataarü mexëewa puracüëxe.
⁵Notürü nüma ga Tupana rü nüxna
 nadau ga yema Yudéugü ga yema
 puracümaxã icuaxgüxü. Rü yemaacü
 nataxuma ga texé nüxna nachuxuxü nax
 napuracüëamaxüçax. Rü yoxni ga yema
 Yudéugüarü uanügü rü
 Pérchiaanecüaxaru äëxgacü ga Daríuçax
 nanaxümatü ga wüxi ga popera nax
 nüma namexëëaxüçax ga yema guxchaxü.

6 ¹Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü ga Darü rü norü duüxügüxü namu ga naxçax nax nadaugüxüçax ga yema mugüpane ga Chíru ümatüxü natanügu ga nüxcümaüxü ga poperagü ga Babiróniaanewa yexmagüxü. ²Rü yema popera ga nagu naxümatüxü ga yema Chíruarü mugü rü nüxü inayangaugü nagu ga guma ãëxgacüpata ga ñane ga Ebatánawa yexmane ga Médiaanewa. ³Rü yema mu ga yema poperagu ümatüxü rü nhanagürü: “Gumá nüxífraxücü ga tauncü nagu ãëxgacü yixücü ga Chíru rü nhaxü ga mu naxunagü: ‘Rü guma Tupanapata ga Yerucharéüwa yexmane ga Yudéugü norü ãmare ga naxüna nawa ígugüxüne, rü tanaxwaxe i wena namexëxë, rü yima naparagü rü mea inapugü. Rü ngëma norü máchane rü 27 i métruarü ngäxü tá nixí, rü ngëma norü tachüü rü 27 i métruarü ngäxü tá nixí. ⁴Rü natapüxarü ügü rü tamaepüxchimüxü ya nutagü ya itacü tá nixí. Rü yimaéüwa rü ngexwacaxüxü i mürapewa i yaxcüxü tá nixüchigü. Rü chorü diëruarü daruxü tá nixí i naxütanüxü i guxüma i ngëma puracü. ⁵Rü Tupanapataarü yemaxügü i úirunaxçax rü diërumünaxçax ga Nabucudonochó Tupanapatawa dexü, rü tanaxwaxe i Yerucharéüçax tanawoeguxëxë rü nagu tayanu ya yima Tupanapata ya wena tá üxüne, erü woetama ngëma nixí i nachica’” nhanagürü ga yema Chíruarü poperawa. ⁶Rü yexguma ga nüma ga Pérchiaanecüãxarü ãëxgacü ga Darü rü nanaxümatü ga wüxi ga popera naxçax ga Tanái ga taxtü ga Eufrátearü oéstewaamaarü ãëxgacü, rü

Chetáru-Bonái rü norü ngüxëëruügü ga ãëxgacügü ixígüxü ga yema naanewa. Rü norü poperawa rü nhanagürü: “¡Taxütáma nüxü penaguxchaxëxë i ngëma Yudéugü nax wena naxügüãxü ya yima Tupanapata! Rü ngëma noxrirüxü i nachicagu tátama nanaxügü. ⁷¡Rü taxütáma penachixewe ya yimá Yudáanecüãxarü ãëxgacü rü ngëma togü i duüxügü i ngëma puracümaxá icuaxgüxü! ⁸Rü nhüxüchi pemaxá nüxü chixu nax perü diërumaxá nüxü perüngüxëëgüxü i ngëma Yudéugü i ngëma puracümaxá icuaxgüxü nax naxügüãxüçax ya yima Tupanapata. Rü ngëma diëru i perü naanewachigütama perü duüxügütanüwa ngüxü peyaxucümaxá tá nixí i paxa penaxütanüxü i ngëma Tupanapataarü mexëxë nax ngëmaãcü tama íyachaxächixüçax i ngëma puracü. ⁹Rü ngëma chacherdótegü i Yerucharéüwa ngëxmagüxü rü chanaxwaxe i nüxna penamugü i ngëma wocaxacügü rü carnérugü i nanaxwaxegüxü nax naxçax yagugüãxü ya yimá Tupana ya dauxüwa ngëxmacü. ¡Rü naétü nüxna penaxá i trígutëxe, rü wüü, rü yucüra, rü oríwaarü chfxü i wüxichigü i ngunexügügu rü tagutáma nixüye! ¹⁰Rü ngëmaãcü tá nüxü natauxcha nax yimá dauxügücü ya Tupanacax yagugüãxü i taxacü i namaxá nataãxëxü rü nhüxüchi çauxçax rü çauxacügüçax nayümüxëgüxüçax. ¹¹Rü ngëxguma chi texé tama naga ñnügu i nhaa chorü mu, rü name nixí i wüxi ya tümapataarü omüta tayaxu rü yimamaxá tüxü tapai nax ngëxma tayuxüçax ya yixema tama naga ñnüxe. Rü yima tümapata rü ngëxma narüxo rü naachinaxägüxica ngëma nayaxü. ¹²Rü

yimá Tupana ya nüügüçax nüxü unetacü ya yima İane ya Yerucharéü rü tá nanachixexêxê i ngexürüüxümare i nachixüane rüexna norü äëxgacü i tama yanguxêëxü i nhaa chorü mu, rü nachixexêëxü ya yima Tupanapata. Rü chama i Darü nixî i chanaxunagüxü i nhaa mu. Rü ngëmacçax chanaxwaxe i aixcuma naga naxînüe”, nhanagürü ga norü poperawa.

Ningu ga Tupanapata

¹³Rü nüma ga Tanái ga taxtü ga Eufrátëarü oëstewamaaarü äëxgacü rü Chetáru-Bonái rü norü ngüxëëruügü rü paxama naga naxînüe ga yema mu ga äëxgacü ga Darü unagüxü. ¹⁴Rü yemaacü ga nüma ga yema Yudëügü ga yema puracümaxã icuaxgüxü rü nayadaxëëgü ga nax napuracüexü. Rü Tupanaarü orearü uruügü ga Ayéu rü Yacaría ga Ídu nane rü Tupanaarü oremaxã poraäcü nanataxëxêxê. Rü yemaacü ga guma Tupanapataarü mexêxê rü ningu yema Tupana nüxü ixuxürüxü rü yema Chíru rü Darü rü Artayére ga Pérchiaanecüäxaru äëxgacügü unagügüxürüxü. ¹⁵Rü yexguma 6 ga taunecü äëxgacü yixîgu ga Darü ga Pérchiaanearü naanewa, rü yexguma nixî ga nax yanguxü ga guma Tupanapata, meama adáaru tauemacüaru tamaepüxaru ngunexügu (18 feweréru).
.....

Édra rü namücügümaxã

Yerucharéüwa nangugü

7 ¹Rü yexguma Artayére rü Pérchiaanecüäxaru äëxgacü yixîgu, rü nayexma ga wüxi ga chacherdöte ga

Yudéu ga Édragu äëgacü. Rü nüma rü nüxcümaäcü ga Aróütaxa nixî.

.....

⁶Rü nüma ga Édra rü wüxi ga nguxëëtaeruxü nixî, rü meama nüxü nacuçax ga Tupanaarü mugü ga Moiché ümatüxü. Rü wüxi ga ngunexügu rü äëxgacü ga Artayérena naca nax Yerucharéüçax namueguaxüçax. Rü nüma ga äëxgacü rü naga naxînü, yerü Tupana rü poraäcü Édraxü narüngüxêë. Rü yemaacü ga Édra rü Babiróniaanewa inaxüächi rü Yerucharéüçax natáegu. ⁷⁻⁹Rü yexguma marü 7 ga taunecü äëxgacü yixîgu ga Artayére rü natáegu ga Édra. Rü namaxã nawoegu ga wüxütücumü ga Iraéutanüxügü. Rü yematanüwa nayexmagü ga chacherdötegü rü Lewítanüxügü, rü wiyætanüxügü, rü Tupanapataarü daruügü, rü Tupanapatawaarü ngüxëëruügü. Rü yemamaxã inaxüächi ga Édra meama nüxíraxücü ga tauemacüaru ügügu. Rü Yerucharéüwa nangugü meama guma norü 5 ga tauemacüaru ügügu yerü Tupana rü poraäcü nüxü narüngüxêë. ¹⁰Rü nüma ga Édra rü aixcuma nagu narüxînü nax Tupanaarü mugüwa nangüxü rü nagu nax namaxüxü rü yema togü ga Iraéutanüxügüxü nax nangüxêëxüçax ga yema Tupanaarü mugü. ¹¹⁻¹²Rü nüma ga Édra rü wüxi ga nguxëëtaeruxü ga meama guxüma ga Tupanaarü mugüxü cuácü nixî. Rü yexguma Babiróniaanewa inaxüächichaxüxgu ga Édra, rü nüma ga äëxgacü rü Édrana nanaxã ga wüxi ga popera ga nhaxü: “Chama i äëxgacü i Artayére rü cuxü charümoxê Pa Chacherdöte, Pa Édrax. Rü cuma rü wüxi

i ngxũẽtaeruxĩ i meama Tupana ya dauxũguciarũ mugũxũ cuáxe quixĩ. ¹³Rũ marũ chanaxunagũ i wũxi i mu nax ngẽmaácũ guxũma i Iraẽtanũxũgũ i chãxmexwa ngẽxmagũxũ rũ naxwãxegũxũ nax cumaxã Yerucharẽũcãx nawoeguxũ, rũ marũ name nax cuwe naxĩxũ. Rũ ngẽxgumarũxũ ta i ngẽma Lewĩtanũxũgũ rũ chacherdótegũ rũ marũ name nax nawoeguxũ. ¹⁴Eruĩ chama i ãẽxgacũ, rũ ngẽma 7 i chorũ ngũxẽruũgũmaxã rũ ngẽma cuxũ tamu nax mea cuyangugũxũcãx nax nhuxãcũ ínamaxẽxũ i ngẽma cutanũxũgũ i Yudáanewa, rũ íane ya Yerucharẽũwa, rũ ngoxi nagu ínamaxẽ i ngẽma curũ Tupanaarũ mugũ i cuxũ ngẽxmaxũ. ¹⁵Rũ ngẽxgumarũxũ ta cuxna taxãga nax cuyanaxũcãx i ngẽma diẽrumũ rũ úiru i chama i ãẽxgacũ rũ chorũ ngũxẽruũgũmaxã torũ ngũchaũmaxã cuxna taxãmaregũxũ naxcãx ya perũ Tupana ya Yerucharẽũgu ãpatacũ. ¹⁶Rũ ngẽxgumarũxũ ta rũ name nixĩ i cutanũxũgũ i duũxũgũ rũ chacherdótegũ i Babiróniaanewa ngẽxmagũxũtanũwa cunade i ngẽma diẽrumũ, rũ úiru, rũ ãmaregũ i norũ ngũchaũmaxã inaxãgũxũ naxcãx ya yima Tupanapata ya Yerucharẽũwa ngexmane. ¹⁷Rũ ngẽma diẽrumaxã rũ tá naxcãx cutaxe i wocaxacũgũ, rũ carnérugũ rũ carnéruxacũgũ wũxigu namaxã i ãmaregũ i trĩgu rũ wíũ. Rũ ngẽma ãmaregũ tá nixĩ i Tupanapataarũ ãmarearũ guchicaxũwa ícuyaguxũ i ngẽxguma Yerucharẽũwa pengugũgu. ¹⁸Rũ ngẽma diẽru rũ úiru íyaxũxũmaxã rũ cuma rũ cumũcũgũ rũ tá naxcãx

petaxe i ngẽma pema nagu perũxĩnũegũ rũ Tupanaarũ ngũchaũ íxixũ. ¹⁹Notũrũ ngẽma curũ Tupanapataarũ ngẽmaxũgũ i pexna taxãxũ rũ cunaxwãxe nax cumatama yima Tupanapatacu cuyanuxũ i Yerucharẽũwa. ²⁰Rũ ngẽxguma iyataxũxgu i diẽru naxcãx ya yima Tupanapata rũxna taxacũ i to i puracũ i Tupanacãx pexũxchaũxũ, rũ marũ name i chorũ diẽruarũ daruxũxũtawã naxcãx ícuca. ²¹Rũ pemax, Pa ãẽxgacũgũx i Taxtũ i Eufrátẽarũ Oẽstewaama Ngẽxmagũxe i Diẽrumaxã Icuãxgũxex, rũ chama i Pérchiaanecũãxaru ãẽxgacũ i Artayere rũ pexcãx chayamupane i nhaa mugũ: ‘;Rũ nũxna penaxã i guxũma i taxacũ i pexũtawã naxcãx ínacãxaxũ ya yimã chacherdóte ya ngxũẽtaeruxũ ya Édra i meama Tupana ya dauxũcũãxaru mugũxũ cuácũ! ²²Rũ name nixĩ i nũxna penaxã nhũxmata 3,600 quíru naguxũ i diẽrumũ rũ 22,000 lítru naguxũ i trĩgu, rũ 2,200 lítru nagucũ ya wíũ, rũ 2,200 lítru naguxũ i chíxũ. Rũ yimã yucũra ya nũma naxcãx ínacãxacũ ;rũ nũxna penaxã! ²³Rũ ngẽxgumarũxũ ta i ngexũrũũxũmare i ngẽmaxũgũ i Tupana ya dauxũcũãx naxwãxexũ i napatacãx, rũ name nixĩ i nũxna penaxã nax tama chãxũcãx rũ chauncãx poxcu ínanguxẽxũ.’ ²⁴Rũ ngẽxgumarũxũ ta chanaxunagũ i nhaa mu: ‘Rũ ngẽma chacherdótegũ, rũ Lewĩtanũxũgũ, rũ wiyãetanũxũgũ, rũ íãxaru daruũgũ rũ guxũma i ngẽma togũ i Tupanapatawã puracũxũ, rũ tama chanaxwãxe nax ãẽxgacũaxũ nax naxũtanũgũaxũ.’ ²⁵Rũ cumax, Pa Édrax, rũ name nixĩ i nagu quixũ i ngẽma cuãx i Tupana cuxna ãxũ. Rũ ngẽmaácũ ngẽma naanegũ i taxtũ i

Eufrátëariü oéstewaama ngëxmagüxü i duüxüügüçax tá nüxü cuxuneta i äëxgacügü i duüxüügüariü guxchaxüariü mexëëruxü ixígüxü, rü äëxgacügü i mea ngëma duüxüügümaxä icuáxü. Rü ngëxguma nangemagu i duüxüügü i tama curü Tupanaarü mugüxü cuaxgüxü, rü name nixí i cuma cunangüexëxë. ²⁶Rü ngexerüxüxemare ya tama naga ínuxe i ngëma curü Tupanaarü mugü rü choriü mugü jrü noxtacüma tüxü pimäx rüexna tüxü ípetäxüchi i perü naanewa, rüexna tüxna penapuxü i tümaarü ngëmaxügü, rüexna tüxü pepoxcu!” nhanagürü ga äëxgacü ga Artayére norü poperawa.

Édraarü yumüxë

²⁷Rü yexguma ga Édra rü nayumüxë rü nhanagürü: “Pa Torü Qxigüariü Tupanax, rü cuma rü cumecümaxüchi. Rü ngëmacäx äëxgacüäëwa ícunangüexë nax yima cupata ya Yerucharéüwa ngexmane wena namexëëgüaxüçax i curü duüxüügü. ²⁸Rü moxë cuxna chaxä, Pa Tupanax, erü cuxü changechaütümüxü napëxewa ya äëxgacü, rü ngëma 7 i namücügü, rü guxüma i norü ngüxëëruügü. Rü chapora erü cumax, Pa Tupanax, chauxütawa cungexma rü ngëmacäx choxü natauxcha nax nüxü chanangüchaüxëxë i nhuxre i chautanüxüügü i Iraéutanüxüügüariü äëxgacügü nax chawe Yerucharéüçax nawoeguxü”, nhanagürü ga norü yumüxëwa.

.....

Tupanapatawarü puracütanüxüügü

8 ¹⁵Rü chama ya Édra rü natü ga Áwacutügu chanangutaquexëxë ga yema duüxüügü ga chamaxä

Yerucharéüçax woeguchaüxü. Rü yexma tapegü ga tamaepüx ga ngunexü. Rü yéma yoxni tayawügiéga ga duüxüügü rü chacherdótegü ga yéma ngugüxü. Rü yemaacü nüxü tacuax rü nataxuma ga Lewítanüxü ga nüechamatama yéma íxü. ¹⁶Rü yemacäx Eriechëçax, rü Ariéçax, rü Chemaíacäx, rü Enatáüçax, rü Yarıçax, rü to i Enatáüçax, rü Natáüçax, rü Yacaríacäx, rü Mechuráüçax changema, yerü nümagü nixí ga Lewítanüxüariü äëxgacügü yixixü. Rü yexgumarüxü ta naxçax changema ga Yoiarbí rü Enatáü ga nguxëëtaeruügü ixígüxü. ¹⁷Rü Cachipíaarü íanewa chanamugü ga yema duüxüügü nax Lewítanüxüariü äëxgacü ga Ídumaxä rü namücügü ga ngüxëëruügü ga yema íanearü Tupanapatawa puracüexümaxä yanadexagüxüçax, rü namaxä nüxü yaxugüxüçax nax toxütawa namugüaxüçax i Lewítanüxüügü nax yima Tupanapata ya Yerucharéüwa ngexmanewa toxü nangüxëëgüxüçax. ¹⁸Rü Tupana rü tomaxä namecüma, rü yemacäx toxütawa nanamu ga Cherebía ga meama poperaxü cuácü ga Lewítanüxü ga Marítaxa ixícü. Rü nüma ga Cherebía rü toxütawa nangu wüxigu namaxä ga nanegü rü naeneegü ga meama 18 ga duüxüügü ixígüxü. ¹⁹Rü yexgumarüxü ta Tupana yéma nanamugü ga Achabía namaxä ga namücü ga Yechaía ga Merári nane ixícü. Rü namaxä ínangugü ga nanegü rü naeneegü ga meama 20 ga duüxüügü ixígüxü. ²⁰Rü naétüwa rü ínangugü ga 220 ga Tupanapatawarü ngüxëëruügü. Rü nüxcüma rü äëxgacü ga Dawí nixí ga

yemaacü inanücü naxçax ga
 Tupanapataarü puracü. Rü guxüma ga
 yema 220 ga ngüxêëruüğü rü nayawüğü
 ga naégagü. ²¹Rü yemawena rü
 chanaxunagü nax aureäcü
 tayumüxëgüxü natü ga Áwacutüwa nax
 Tupanamaxâ nüxü tixugüxüçax ga torü
 chixexüğü, rü Tupanana naxçax
 tacaxaxüçax nax mea toxü
 naxüpetüxüçax i namawa, rü toxna rü
 toxocüguna nadauxüçax wüxigu
 namaxâ i guxüma i torü ngëmaxüğü i
 namaxâ itaxixü. ²²Yerü chorü äne nixi
 ga äëxgacüxütawa naxçax íchacaxaxü
 ga churaragü ga cowarugu íxü nax torü
 uanüguna toxü ínapoxüxüçax i namawa,
 yerü yexguma taxüta itaxiächigu rü
 marü äëxgacümaxâ nüxü tixugü nax
 Tupana tüxü rüngüxêëxü ya yíxema
 naxçax daugüxe, notürü tüxü napoxcu
 ya guxâma ya tama naga ínüexe. ²³Rü
 ngëmacax aureäcüma tayumüxëgü rü
 Tupanana tacagüe nax toxna
 nadauxüçax. Rü nüma rü aixcuma toxü
 nangäxüga.

.....

³¹Rü natü ga Áwacutüwa itaxiächi
 meama nüxíraxücü ga taumacüarü 12
 arü ngunexügu nax Yerucharéüwa
 taxixü. Rü Tupana rü namawa toxna
 nadau rü toxü ínapoxü nüxna ga torü
 uanüğü rü ngítaaxgüxü. ³²Rü yexguma
 Yerucharéüwa tangugügu, rü tamaepüx
 ga ngunexü tarüngüğü.

.....

³⁵Rü yemawena rü wüxichigü ga
 toma rü naxüna ítagu naxçax ga gumá
 torü Tupana. Rü guxüma ga
 Iraéutanüxüğüégagu rü ítanagu ga 12
 ga wocaxacüğü rü 96 ga carnérugü rü

77 ga carnéruxacüğü. Rü torü
 chixexüğüarü útanüruxü rü ítanagu ga
 12 ga bóyigü. ³⁶Rü toma rü yema
 nachixüanegü ga taxtü ga Eufrátëarü
 oéstewaamaarü äëxgacüguna tanaxâ ga
 yema popera ga Pérchiaanecüäxaru
 äëxgacü toxna äxü. Rü nümagü rü paxa
 toxü narüngüxêë nax wena tanaxüxüçax
 ga guma Tupanapata.

Édra rü Tupanamaxâ nüxü nixu ga Iraéutanüxüğüarü chixexü

9 ¹Rü yemawena ga yema
 Iraéutanüxüğüarü äëxgacüğü ga
 marü nüxíra Yerucharéüwa ngugüxü rü
 çaxçax naxi rü chamaxâ nüxü
 nayarüxugüe rü nhanagürtüğü:
 “Muxüma i ngëma tatanüxüğü i
 Iraéutanüxüğü ga nüxíra tomaxâ
 woeguxü, rü woo chacherdótegü rü
 Lewítanüxüğü rü tama nügüxü nüxü
 naxoxoxgü i nacümagü i chixexüğü i
 nagu naxixü i ngëma togü i duüxüğü i
 nua tóru naanegu yaxächüügüxü. Notürü
 ngëma tatanüxüğü rü woo poraäcü
 Tupanapexewa nachixe nax ngëma
 togücümagu nax naxixü, notürü nagu
 naxíama i nacümagü i ngëma
 Canaáatanüxüğü rü Etéutanüxüğü, rü
 Ferechéutanüxüğü, rü
 Yebuchéutanüxüğü, rü Amóútanüxüğü,
 rü Moábitanüxüğü, rü Eyítuanecüäxgü,
 rü Amuréutanüxüğü. ²Yerü nüma i
 tatanüxüğü rü nanegü rü marü
 nixäxmağgü namaxâ i ngëma togü i
 duüxüğüxacüğü i nua tóru naanegu
 yaxächüügüxü i tama Tupanaaxü
 yaxögüxü. Rü yemaacü ga Tupanaarü
 duüxüğü rü yema tama yaxögüxü ga
 duüxüğümaxâ nüğü narüxücutanü. Rü

tatanüxügü i ãëxgacügü nixĩ ga nüxíra inaxügüxü nax nagu naxixü ga yema chixexü”, nhanagürügü choxü. ³Rü yexguma yema orexü chaxínügu rü chorü ngechaümaxã chaugü charügáutechiru rü chaugü chapuxüyáe rü chaugü chapuxüchinágu, yerü poraãcü chauãëwa nangux ga yema. ⁴Rü guxüma ga yema Iraéutanüxügü ga norü Tupanaarü poxcucax müëxü nagagu ga natanüxügüarü chixexügü rü chauxütawa nayarütogü. Rü chama rü chorü ngechaümaxã yematama chauchicawa charüto nhuxmata nawa nangu ga yema yáuanecüarü ora ga nagu Tupanacax yagugüãxü ga âmaregü. ⁵Rü yexguma yema orawa nanguxgu rü marü choxü nangupetüxüra ga nax changechaüxü. Rü charügáuchiruãcuma ichanaxügü nax chayumüxëxü. Rü Cori ya Tupanamaxã chidexa. ⁶Rü nhachagürü nüxü: “Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax, rü poraãcü chaxánexüchi i cupëxewa. Rü tama nüxü chacuax nax taxacü chaxüxü rü nhuxãcü cumaxã chidexaxü. Erü ngëma torü chixexü rü marü nangupetüxüchiamã rü ngëma torü pecádugü rü marü nhama i naane namaxã nanapá. ⁷Rü nüxcümacürüwa ga torü oxigü rü chixexügu namaxë rü nhamaxücüxü i toma rü ta nagu ítamaxë. Rü ngëma torü chixexügüagu rü toma rü torü ãëxgacügü rü torü chacherdótegü rü naxmëxgu tayi i ngëma to i nachixüanecüãxgüarü ãëxgacügü i tama cuxü yaxögüxü. Rü nümagü rü toxü ínayauxü rü toxcax nangixgü rü duüxügüpëxewa toxü nacugüe. Rü ngëmatama nixĩ i nhuxmax

toxü ngupetüxü. ⁸Notürü i nhuxmax, Pa Corix, Pa Torü Tupanax, rü ngëma nax tomaxã cumeçümãxügüagu rü toxü cunatauxchaxëxë nax nhuxre i toma rü wena nhaa naane i cuma cuxüünexëxüçax tawoeguxü nax nagu taxãchiügüxüçax. Rü cuma rü wüxi i ngexwacaxüxü i ínü toxna cuxã, rü ngëmaãcü paxãachi toxü cutaãxëxëxë naétüwa i torü guxchaxügü. ⁹Rü woo to ga ãëxgacümeçëwa nax tangëmagüxü notürü i cumax rü tama toxü ícuwogü. Rü ngëma Pérchiaanecüãxarü ãëxgacügüãëwa ícunanguxëxë nax tomaxã nameçümãgüxüçax. Rü toxna cudau nax nhuxmax rü ta tamaxëxüçax, rü ngëmaãcü tawoeguxüçax, rü wena noxrixüxü ga nachicagutama tanaxüxüçax ya yima cupata. Rü cumax, Pa Tupanax, rü toxna cudau i guxüma i nhaa naane i Yudáanewa rü daa ñane ya Yerucharéüwa. ¹⁰Notürü i nhuxmax, Pa Tupanax çrü taxacüxü tá cumaxã tixuxü nawena i guxüma i ngëma chixexü i taxüxü. Erü aixcuma nixĩ nax tama naga taxínüexü i curü mugü”, nhachagürü ga chorü yumüxëwa.

.....

**Yudëgü rü ínanawoxü ga yema
ngexügü ga to ga
nachixüanecüãxgü ixügüxü**

10 ¹Rü yexguma nhaxtüanegu chayangücuchigu norü toxmãxtawa ga guma Tupanapata, rü yéma chaxauxãcuma chayumüxë, rü Tupanamaxã nüxü chixu ga torü chixexügü. Rü yexgumayane yéma nangugü ga muxüma ga yatügü rü ngexügü rü buxügü rü chauxütagu

nanguataqex̄e rü wüxigu chamaxã
 naxauxe. ²Rü yexguma nüma ga
 Checanía ga Yerié nane ga Eráütanüxü
 ixícü rü nhanagürü choxü: “Rü aixcuma
 nixí i Tupanapexewa chixexü ixügüxü.
 Erü ngexügü i to i nachixüanecüãx
 ixügüxü i tama Tupanaaxü
 yaxögüxümaxã tixãmxãxgü i yixema i
 Iraéutanüxügü. Notürü nangexmaama
 nax nhuxãcü Tupanapexewa namexëëxü
 i ngëma torü chixexü. ³Rü ngëmacax
 tórü Tupanapexewa tá nüxü tixu nax
 tüxna tixígachixüçax ya yíxema
 toxmãxgü ya tama Tupanaaxü yaxögüx̄e
 rü yíxema toxocügü ya tümawa toxü
 ngëxmagüxe. Rü ngëmaãcü ngëma
 cuma rü ngëma togü i duüxügü i
 aixcuma Tupanaga ínüexü tomãxã nüxü
 ixuxürüxü tá naga taxínüe ya tórü Cori
 ya Tupanaarü mugü. ⁴Rü inachi rü
 naxü i ngëma Tupana cuxü muxü nax
 cunaxüxü! Rü toma rü tá cuga taxínüe.
 ¡Écü tomãxã nüxü i xu nax nhuxãcü tá
 tanamexëë i ngëma chixexü i taxüxü!”
 nhanagürü.

¹⁰Rü yexguma ga chama ga
 chacherdóte ya Édra rü ichachi rü
 nhachagürü: “Pema rü porãcü chixexü
 pexü erü namãxã pexãmxãxgü i ngëma
 ngexügü i to i nachixüanecüãx ixügüxü.
 Rü ngëmaãcü penayexeraxëë i tórü
 chixexügü i Tupanapexewa. ¹¹Rü
 nhuxmax rü penaxwãxe i tórü oxigüarü
 Tupanapexewa penaxü i ngëma nüma
 nanaxwãxexü rü nüxü pexu nax
 aixcumama chixexü pexügüxü. Rü
 ngëmacax pemãxã nüxü chixu ;rü
 nüxna pexígachi i ngëma duüxügü i
 tama yaxögüxü rü ngëma ngexügü i to i
 nachixüanecüãxgü ixügüxü!”
 nhachagürü. ¹²Rü yexguma yemãxü
 naxínüegu ga guxüma ga yema duüxügü
 rü tagaãcü nanangãxügü rü
 nhanagürügü: “Ngemãacü tá tanaxü i
 ngëma toxü cumuxü”, nhanagürügü.

⁴⁴Rü guxüma ga yema Iraéutanüxügü
 ga to ga nachixüanecüãx ga
 ngexügümaxã ixãmxãxgüxü rü
 tümangatügüçax tüxü nawoeguxëë
 wüxigu tümamaxã ga tümamacügü.

NEEMIAS

(Neemía)

Neemía rü natanüxügüçax nayumüxê

1 ¹Rü nhaa nixî i chauchiga i chama i Neemía ya Acaría nane nax chixîxü. Rü yexguma 20 ga taunecü âëxgacü yixîxgu ga Artayére rü meama Quiréuarü tauemacügu (desêbru), rü chama ga Neemía rü ïane ga Chucháwa chayexma. ²Rü chauxütawa nangu ga chauenexê ga Ananí namaxã ga nhuxre ga yatügü ga Yudáanewa ne îxü. Rü yexguma chayoxnie ga nüxna nax chacaxaxü nachiga nax nhuxácü ínangupetüxü ga Yerucharéüwa, rü nhachagürü: “¿Nhuxácü nüxü ínangupetüxü i ngéma? ¿Rü yema Yudéutanüxügü ga Yudáanegu rüchoxü, rü mea nüxü nangupetüxü rü êxna tama?” nhachagürü. ³Rü nümagü rü choxü nangãxügü rü nhanagürügü: “Ngéma rü tama aixcuma mea inixü. Rü ngéma duüxügü i Yudáanegu rüchoxü rü poraãcü ngüxü ningegü rü chixexü nüxü naxüpetü. Rü ngéma natapüx ya yima tóru ïane ya Yerucharéü rü nanaxáixrügumaraxütama ga nagu nax napogüexü, rü yema natapüxaru îaxgü

ga ínaguxü rü tautama nimexêëgü”, nhanagürügü. ⁴Rü yexguma yemaxü chaxínügu rü poraãcü choxü nangux rü chaxaxu. Rü nhuxre ga ngunexü rü chaxaure rü Cori ya Tupanamaxã chidexa. ⁵Rü nhachagürü nüxü: “Pa Cori Pa Tupana ya Daxücüâx, cuma rü Tupana ya guxãétiwa ngëxmacü quixî, rü cuxãücüma. Rü taguma naxüchicüxü i ngéma nüxü quixuxü, erü cuma rü namaxã quixaixcuma i ngéma duüxügü i cuxü ngechaüügüxü rü yanguxêëgüxü i curü mugü. ⁶Rü ngëmacax i nhuxmax rü cuxü chacaxaxü nax choxü nüxü cuxínüxü i nhaa chorü yumüxê i chütacü rü ngunecü cumaxã nüxü chixuxü naxçax i ngéma curü duüxügü i Iraéutanüxügü. Rü nüxü chacuax nax cupexewa chixexü taxüxü i toma i Iraéutanüxügü, rü woo i chama rü chautanüxügü rü cupexewa chixexü taxügü. ⁷Rü cupexewa poraãcü chixexü taxügü, erü tama tayanguxêë i ngéma curü mugü rü curü ucuxëgü ga curü duü ga Moichéwa tomaxã nüxü quixuxü. ⁸⁻⁹Rü nüxna nacuaxächî i curü ore i Moichémaxã nüxü quixuxü! Erü cuma rü nüxü quixu rü ngëxguma toma

chixexũ cupexewa taxũxgu rü tá togü i nachixũanegügu toxũ cuwoonemare, notürü ngëxguma chi wena cuxcax tawoeguxgu rü aixcuma nagu tamaxëgu i curü mugü, rü woo nhama i naane íyacuáxũgu tawoonegu, rü cuma rü chi tochixũanecax toxũ cuyagagü, rü ngëma nachica i üünexũ i cumatama nüxũ cuxunetaxũ nax nawa cungexmaxũwa wenaxarü toxũ cugagüxũcax. ¹⁰Toma rü curü duũxũgü i curü puracítanüxũ tixigü, yerü cuma rü curü poramaxã torü uanügümexëwa toxũ ícunguxũxëxë. ¹¹Pa Corix, cuxũ chachixewe nax choxũ nüxũ cuxĩnũxũcax i nhaa chorü yumüxë i cumaxã nüxũ chixuxũ i chamax nax curü duũxũ chixixũ. Erü ngëma chorü ngúchaũ i nagu charüxĩnũxũ nixĩ nax cuxũ chicuaxüüxũ. Rü ngëxgumarüxũ ta cuxna naxcax chaca nax choxũ curüngüxëxũ nax chamaxã namecũmaxũcax ya ãëxgacü”, nhachagürü.

**Artayére rü Neemíaxũ ningex nax
Yerucharéüwa naxũxũcax**

2 ¹Rü yexguma ga chama rü ãëxgacü ga Artayérearü cópuarü üäcuxürüxũ chixĩ. Rü wüxi ga ngunexũ ga Nisãüarü tauemacügu (abrü) ga yexguma Artayére marü 20 ga taunecü ãëxgacü yixixgu, rü naxpáxũ wíwímaxã chaxüäcuyane rü nüma ga ãëxgacü rü choxũ nadawenü ga nax changechaũchametüxũ. Rü yemacax choxna naca rü nhanagürü: ²“Cuxũ chadau nax cungechaũchametüxũ. ¿Taxacü cuxũ nangupetü? Tama cuwa nangox nax quidaxawexũ. ¿Rü ngëmacax taxacü cuxũ nangexma?

¿Ëxna wüxi i guxchaxũ?”, nhanagürü choxũ. Rü yexguma ga chama rü poraäcü chamuũ. ³Rü ãëxgacüxũ changãxũga rü nhachagürü: “Pa ãëxgacüx ;Guxũguma namaxũ! ¿Nhuxäcü chi i tama changechaũxũ? Erü yima ñane ya chaunatügü nagu taxgüne rü nachicaxicatama nixĩ, rü natapüxaru íãxgü rü ínanagu”, nhachagürü. ⁴Rü nüma ga ãëxgacü rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Taxacüwa i cuxũ charüngüxëxũ?” nhanagürü. Rü yexguma ga chama rü Tupanamexëgu chaugü chaxũ. ⁵Rü ãëxgacüxũ changãxũga rü nhachagürü: “Ngëxguma chi cuxcax namexgu, Pa ãëxgacüx, rü choxũ curüngüxëxëchaũxgux, rü cuxna chaca, Pa ãëxgacüx, nax Yudáanewa choxũ cumuxũ nawa ya yima ñane ya chaunatügü nagu taxgüne, nax ngëmaäcü wena chanamexëxũcax”, nhachagürü. ⁶Rü ngíma ga ãëxgacümax rü nacüwawa irüto. Rü nüma ga ãëxgacü rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Nhuxre i ngunexũ tá icuyarütaxuxũ nax ngëma cuxũxü? ¿Rü nhuxgu tá cutáeguxũ?” nhanagürü. Rü chama rü namaxã nüxũ chixu ga ngunexũ ga nagu tá chatáeguxũ. Rü yexguma ga nüma rü yéma choxũ namu. ⁷Rü yema to ga naxcax íchacaxaxũ nixĩ ga choxna naxãaxũ ga wüxi ga popera naxcax ga yema ãëxgacügü ga taxtü ga Eufrátëarü tocutüwa yexmagüxũ nax yemaacü norü naanewa mea choxũ namupetügüxũcax nhuxmata Yudáanewa changu. ⁸Rü to ga popera ga naxcax íchacaxaxũ, rü Achácax nixĩ. Rü nüma nixĩ ga ãëxgacüarü naixnecüarü daruxũ yixixũ. Rü yema poperawa rü ãëxgacü nüxna

naxãga nax mürapewa choxna tanaxãxũcax nax ngẽmamaxã chanamexẽxũcax i norü ãxgü ya yima Tupanapataarü dauũtaechica rü ngẽma ãnearü poxeguxũarü ãxgü, rü yima ãpata ya nawa tá changexmane. Rü nüma ga ãëxgacü rü choxna nanaxã ga guxũma ga yema naxcax íchacaxaxũ, yerü Cori ya Tupana rü poraãcü choxũ narüngũixẽ. ⁹Rü yexguma taxtũ ga Eufrátëarü tocutüwa yexmagüxũ ga ãëxgacügüxũtawa changuxgu, rü nüxna chanana ga yema poperagü ga ãëxgacü ga Artayére yéma mugüxũ. Rü choxũ ãnixümcügü ga nhuxre ga churaragüarü ãëxgacügü namaxã ga norü churaragü ga cowarutagu íxũ. ¹⁰Notürü yexguma Chaũbára ga Oróutanüxũgüarü ãëxgacü, rü Tobía ga Amóutanüxũgüarü ãëxgacü nüxũ cuaxgüga nax íchanguxũ, rü poraãcü nanue yerü nüxũ nacuaxgü nax chautanüxũgü ga Iraéutanüxũgüarü ngũxẽewa nax chaxũxũ.

**Wena nanamexẽxë ga
Yerucharéütapüx**

¹¹⁻¹²Rü düxwa Yerucharéüarü ãnëwa changu. Rü yexguma tamaepüx ga ngunexũ yéma chayexmagu, rü chütacü rü ícharüda. Rü choxũ nüxümcügü ga nhuxre ga yatü nax ítayadaugũxũcax ga guma ãnearü poxeguxũ. Notürü taxúemaama nüxũ chixu ga yema Tupana chauãëwa nguxẽxũ nax taxacücax Yerucharéüwa chaxũxũ. Rü chaxicatama búruétüga chixü. ¹³Rü yematama chütaxũgu rü Ngategu áégaxũ ga ãxwa íchayaxũxũ rü Dragóüarü Puchuwaama chaxü

nhuxmata Guxchirearü ãxwa changu. Rü meama chanangugü ga yema natapüx ga guma Yerucharéüarü poxeguxũ ga nagu napogüexũ rü norü ãxgü ga ínaguxũ. ¹⁴Rü nhuxüchi ichixüchigü nhuxmata Dexá i Chuchuxũgu áégaxũ ga ãxwa changu ga ãëxgacüarü puchu íyexmaxüwa. Notürü ga chorü búru rü taxuacüma naétüwa naxüpetü ga yema natapüxarü puexũ. ¹⁵Rü yexguma rü tautama ningune. Rü yema ngatexüwa dauũ chaxí rü yéma chayangugü ga yema natapüx. Rü yemaacü nüxũ íchayaxüega ga guma ãnetapüx, rü wenaxarü Ngategu áégaxũ ga ãxwa chixücu. ¹⁶Rü gumá ãnearü ãëxgacügü rü tama nüxũ nacuax ga ngextá nax chaxũxũ rü taxacücax yéma chaxũxũ. Yerü taxüta yema chacherdótegümaxã, rü ãnearü ãëxgacügümaxã, rü puracütanüxũmaxã, rü yema togü ga Yudéugümaxã nüxũ chixu nax taxacücax Yerucharéüwa changuxũ. ¹⁷Rü yemacax chanangutaquexexẽxë ga yema duũxügü rü nhachagürü nüxũ: “Pema meama nüxũ pecuax nax wüxi i guxchaxüwa ingexmagüxũ, rü daa ãne ya Yerucharéü rü nachixe, rü natapüxarü ãxgü rü ínagu. ¡Rü ngãxã wüxigu tanamexẽxë ya daa ãnearü poxeguxũ nax ngẽmaãcü marü tama wüxi i cugüruxũ íxügüxũcax!” nhachagürü. ¹⁸Rü yexguma namaxã nüxũ chixuxgu nax nhuxãcü Tupana poraãcü choxũ rüngüxẽxũ rü yema ore ga ãëxgacü ga Artayére chamaxã nüxũ ixuxũ, rü nüma ga duũxügü rü choxũ nangãxügagü rü nhanagürügü: “¡Ngãxã itanaxügü nax namexẽxũ ya daa ãnearü poxeguxũ!”

nhanagürügü. Rü inanaxügüe ga nax napuracüexü. ¹⁹Notürü yexguma Chaübára ga Oróütanüxügüarü äëxgacü, rü Tobía ga Amóütanüxügüarü äëxgacü, rü Yechéü ga Árabe ixixü nüxü cuáchigagu ga yema puracü rü toxü nacugüe rü togu nidauxcüraxügü. Rü toxna naca rü nhanagürügü toxü: “¿Taxacü ípexüe? ¿Ëxna nagu perüxínüe nax tama äëxgacüga pexínüexü?” nhanagürügü. ²⁰Notürü ga chama rü chanangäxüga rü nhacharügü: “Nüma ya dauxücüax ya Tupana rü tá toxü narüngüxë. Toma i norü duüxügü rü itanaxügü nax tanamexëexü ya daa íanearü poxeguxü. Notürü i pemax rü nataxuma i taxacü i pexna üxü nawa i nhaa puracü”, nhachagürü nüxü.

.....

Norü uanügü nüxü nacugüe ga Yudéugü

4 ¹Rü yexguma nüma ga Chaübára nüxü ínüchigagu ga nax namexëëgüaxü ga guma íanearü poxeguxü, rü nanu rü norü numaxä toxü nacugü. ²Rü nhanagürü napexewa ga namücügü ga Chamáriaciüax ga churaragüarü äëxgacügü: “¿Taxacüga narüxínüe i ngëma Yudéugü i taiyamaxä yuechaüxü? ¿Rü nüma nagu naxínüegu rü chi wena nüxü tanaxüxë nax naxüna norü Tupanacax nadaixü rü ínaguxü? ¿Ëxna nagu naxínüegu rü wüxi i ngunexügu tátama nüxü nagux i ngëma puracü i naxügüxü? ¿Ëxna ngëma naxtapüx i ngëxma äuxchitaxü i marü ixaexüwa tátama nadeaxü ya ngexwacaxücü ya nutagü?” nhanagürü. ³Rü naxütawa nayexma ga Tobía ga

Amóütanüxü. Rü nüma rü nhanagürü ta: “¿Dücax i ngëma naxtapüx i naxügüxü! Rü wüxi i cugüruxü nixí. Erü woo wüxi i ngowa dauxü nawa íxgu rü tá nayawaxtapüxëxë”, nhanagürü.

Neemíaarü yumüxë

⁴Rü yexguma ga chamax, rü chayumüxë rü Tupanamaxä chidexa rü nhachagürü: “Pa Torü Tupanax jñüxü naxínü nax nhuxäcü toxü nacugüexü! jËcü naxçaxtama natáeguxëxë i ngëma namaxä toxü nacugüexü, nax ngëmaäcü norü uanümexëgu nayixixüçax rü to i nachixüanewa nagagüaxüçax!” nhachagürü.

.....

Norü uanügü nanaxäxünegü

⁶Rü nawa tapuracüeama ga yema íanetapüx ga marü ngäxügu ixixü ga nax naxüxü. Rü nüma ga duüxügü rü norü ngüchaümaxä napuracüe. ⁷Notürü yexguma torü uanügü ga Chaübára rü Tobía rü yema Árabegü, rü Amóütanüxügü, rü Adóütanüxügü nüxü ínüegu nax mea iyaxüxü ga yema puracü ga Yerucharéüarü poxeguxütapüxwa rü yema äxmaxétügüxü rü marü nax nanhaxtagüaxü, rü nümagü ga yema uanügü rü poraacü nanue. ⁸Rü guxüma ga nüma rü wüxigu nügümaxä nagu narüxínüe nax Yerucharéüçax inaxíächixü nax nagu napogüexüçax ga naxtapüx. ⁹Rü yexguma ga toma rü tayumüxëgü, rü Tupanana taca nax toxü nangüxëexüçax. Rü nhuxüchi dauxütaeruxü itamugü nax chütacü rü ngunecü nadauxütaegüxüçax nax

yemaacü togü itapoxüxcax. ¹⁰Rü nümamaxü ga yema Yudaanecüãxgü ga yema puracümaxã icuãxgüxü rü nidexagü rü nhanagürügü: “Rü ngëma puracütanüxü i nuta inanugügüxü rü marü nipae erü namuxüchima ya nuta ya äuxchitacü, rü ngëmaäcü tagutáma tüxü name i ngëma nextapüx”, nhanagürügü. ¹¹Rü yema torü uanügü rü nagu narüxînüe nax taxüchima nüxü tacuãxgüxü rü nüxü tadauxü ga yexguma chi bexma totanügu nachocüxgux nax toxü nadaixüxcax, rü yemaacü nax íyachaxächigüxëãxüxcax ga yema puracü. ¹²Notürü yema totanüxügü ga torü uanügüarü ngaicamagu pegüxü rü muexpüxcüna tomaxã nüxü nayarüxugüe, rü yema torü uanügü rü guxücüwawa toxçax nax íyaxüächichaüxü. ¹³Rü yemaçax ga chama rü chanamu ga duüxügü nax nügütanüxügüchigüäcü nügü íyanuxüxcax ga yema nextapüxpechitagu ga ínanuxchanexüwa rü ínaxãmaxetüchigüxüwa, rü taramaxã, rü wocaemaxã, rü würamaxã ixãxnexü nax yemamaxã nügü ínapoxügüxüxcax. ¹⁴Rü yexguma nüxü chicuãxächigu ga nax namuüxü ga duüxügü, rü nüxna chaxu ga guxüma ga äëxgacügü rü duüxügü nax chamaxã nangutaquexegüxüxcax, rü nhachagürü nüxü: “¡Tauxü i pemuüxü! ¡Rü nüxna pecuãxächie rü nüma ya Tupana rü poraxüchicü rü üünecü nax yixüxü! Rü ngëmaçax name nixí nax ípemexü nax perü uanümaxã pegü pedaxü rü ípenapoxüxü i pemücügü, rü petanüxügü rü pepatacüãxgü”, nhachagürü nüxü. ¹⁵Rü yexguma torü

uanügü nüxü cuãxchigagügu ga toma rü marü nüxü nax tacuáxü ga yema nagu naxînüexü, rü Tupana rü marü toxü ínapoxüxü, rü yemaçax ga nümagü rü toxna nixígachitanü. Rü toma rü naxçax tawoegu ga nawa nax tapuracüexü ga yema íanearü poxeguxütapüx. ¹⁶⁻¹⁷Notürü yexgumaücüxü rü ngãxütücumü ga duüxügü napuracüe rü yema totücumü rü nadauxütaegü ga meama ixãxnexü wocaemaxã rü würamaxã. Rü nanangaxcu ga norü poxüruügü ga escüdügü, rü nacüxcu ga naremüarü poxüruxü. Rü yema norü äëxgacügü ga Yudaanecüãxgü rü natanügu naxägü rü ínamemare nax nüxna nadaugüxü ga yema duüxügü ga íanetapüxwa puracüexü. Rü yema togü ga puracütanüxügü ga nutaarü nugüruügü rü napuracüeama, notürü äxneäcüma nananugüama ga nutagü. ¹⁸Rü guxüma ga yema puracütanüxügü rü nügücüwawa nanatuxëxë ga norü tara. Rü yema cornéaarü cueruxü rü chauxütawatama nayexma nax yemaacü nüxü natauxchaxüxcax nax paxama yacaxüãxüxcax ga uanügü.

Neemíaxü nimãxgüchaü

6 ¹Rü yema torü uanügü ga Chaübára rü Tobía rü yema Árabe ga Yechéü rü yema togü ga torü uanügü rü nüxü nacuächigagü nax wena chanamexëëxü ga yema íanearü poxeguxütapüx. Rü taxuxüma ga ngextá íyangoxnaxüwa rü nüxü chaxüpetü ga nax chachauxtaxü. Rü norü íãxgüxícatama nixí ga choxü taxuxü nax chanucuxü. ²Rü yemaçax ga yema

chorü uanügü ga Chaübára rü Yechéü rü chauxütawa namugagü nax chamaxã nangutaquexegüxcax nawa ga wüxi ga ñane ga Ónuarü ngatexüwa yexmane. Notürü yema nagu naxinüexü nixi nax yemaacü choxü yamaxgüchaüxü. ³Rü yexguma ga chamax rü yéma chanamugü ga duüxügü nax namaxã nüxü yanaxugüxcax nax chama rü taxucürüwa yéma chaxüxü yerü nataxüchi ga chorü puracü, rü changechica yerü chi yéma chaxüxgu rü yema puracü ga íchaxüxü rü chi ínayachaxächi. ⁴Rü ägümücüexpüxcüna nixi ga chaüxcax yéma namugagüxü, notürü ga chama rü noxriäcütama chanangäxü. ⁵Rü yexguma ga nüma ga Chaübára rü norü 5 expüxcüna wüxi ga norü duüxümaxã chaüxcax yéma namuga, rü yematama ore ga noxri chaüxcax yéma namaxã namugaxütama nixi ga nagu naxümatüxü ga yema popera ga yéma chauxütawa nangexü. ⁶Rü yema popera rü nhaxü nagu naxümatü: “Nua rü duüxügütanuwa rü Yechéüxütawa nüxü taxinüe nax cuma rü ngëma Yudéugümaxã nagu perüxünüexü nax tama äëxgacüga pexinüexü, rü ngëmacax yixixü nax ípenamexëëxü i ngëma naxtapüx ya yima ñane. Rü ngëxgumarüxü ta nüxü chaxinüchiga nax cuma tá yixixü i äëxgacü quixixü. ⁷Rü cumax rü marü nüxü cuxuneta i orearü uruügü nax ngëma naxunagügüxcax nax cumax nax äëxgacü quixixü i Yerucharéüwa, rü nüxü yaxugüxcax nax marü nayimaxü ya äëxgacü i Yudáanewa. Rü ngëma ore rü ngürüächi tá nüxü naxinü ya äëxgacü ya Artayére, rü ngëmacax name i nua

cuxü rü ngixã yigümaxã tidexagü”, nhanagürü ga yema popera. ⁸Rü yexguma ga chamax rü chanangäxü rü nhachagürü: “Tama aixcuma nixi ga yema nüxü cuxinüchigaxü yerü yema rü cumatama nagu curüxinümarexü nixi”, nhachagürü. ⁹Rü yemaacü toxü naxaxünegü, yerü toxü namuüexëëchaü nax nüxü tarüchaxüxcax nax tapuracüexü. Notürü ga chama rü yexeraäcü chanaxüama ga yema puracü.

.....

¹⁵Rü meama Elúarü tauemacüarü 25 ga ngunexügu (setébru 25) nixi ga nagüxü ga guma ñanearü poxeguxütapüx. Rü yema puracü rü meama 52 ga ngunexü nagu tinge. ¹⁶Rü torü uanügü rü guxüma ga yema togü ga nachixüanecüäx ga torü ngaicamána yexmagüxü rü nüxü nacuächigagü ga marü nax yanguxü ga guma ñanearü poxeguxütapüx. Rü yemacax ga nümagü rü poraacü namuüe rü nixäneächitanü yerü nüxü nicuaxächitanü ga yema puracü ga taxüxü rü Tupanaarü ngüxëëmaxã nax yanguxü.

.....

Duüxügü rü norü ñanecax nawoegu

7 ¹Rü yexguma marü nagüxgu ga Yerucharéüarü poxeguxütapüx rü nanucuxgu ga norü ñäxgü, rü nüxü naxunetägü ga ñäxarü daruügü rü wiyætanüxügü rü Lewítanüxügü ga chacherdótegüarü ngüxëëruügü ixigüxü.

⁷³Notürü yema chacherdótegü rü Lewítanüxügü rü ñäxarü daruügü rü wiyætanüxügü rü yema Tupanapatawa

puracüexũ ga paxaãchi irüngũexũ rü wüxichigü norü ïanegüwa nixichigü wüxigu namaxã ga yema togü ga duũxügü.

.....

**Tupanaarü mugü rü guxũ ga
duũxügüpezewa nüxũ
nadaumatügü**

8 ¹Rü guma norü 7 ga tauemacügu (setébru) rü guxüma ga yema duũxügü ga marü norü ïanewa iyexmachigüxũ rü wena Yerucharéüçax nawoegu nax nüxũ naxinüexüçax ga Tupanaarü ore. Rü yema ïanearü ngutaquexechica ga Ìax ga Dexágu áégaxüarü toxmáxtawa yexmaxügu nangutaquexegü. Rü nhuxüchi ga nüma ga duũxügü rü chacherdóte ga Édraxũ nhanagürügü: “¡Ëcü nua nange i ngëma Cori ya Tupanaarü mugüpane ga Moiché ümatüxũ naxçax ga tórü oxigü ga Iraéutanüxügü!” nhanagürügü. ²Rü nüma ga chacherdóte ga Édra rü yéma nanange ga yema Tupanaarü mugüpane napexewa ga yema duũxügü ga yexma ngutaquexegüxũ ga yatüxũ rü ngexũ rü ngextüxücügü rü pacügü. ³Rü exüwa inanaxügü rü nhuxmata tocuchiwa nangu nax duũxügüçax nüxũ nadaumatüxũ ga Tupanaarü mugü nawa ga yema ïanearü ngutaquexechica ga Ìax ga Dexágu áégaxüarü toxmáxtawa yexmaxũ. Rü guxüma ga duũxügü rü meama inarüxinüe ga yema Tupanaarü mugü. ⁴Rü nüma ga chacherdóte ga Édra rü nachinagü nagu ga wüxi ga chinagüruxũ ga mürapewanaxçax ga woetama yemaruxũ yexma üxũ. Rü norü tügüncüwaguama nachigü ga

Matatía, rü Chéma, rü Anía, rü Uría, rü Ichía rü Maachía. Rü norü toxwecüwaguama nachigü ga Pedaía, rü Michaéu, rü Maquía, rü Achüü, rü Abadána, rü Yacaría rü Mechuráü.

.....

⁸Rü nümagü rü tagaäcü duũxügüçax nüxũ nadaumatügü ga yema Tupanaarü mugüpane. Rü nhuxüchi meama duũxügümaxã nanangoxëxë ga yema ore nax nüxũ nacuçaxgüxüçax nax taxacüchiga yixixũ. ⁹Rü guxüma ga duũxügü rü yexguma nüxũ naxinüegu ga yema Tupanaarü mugü rü naxauxe. Notürü ga chama ga äëxgacü ga Neemía, rü nümatama ga chacherdóte ga Édra, rü yema tomücügü ga Lewítanüxügü rü tanataäxëxëxë ga yema duũxügü, rü nhatagürügü nüxũ: “¡Tauxũ i pengechaxügüxũ rü pexauxexũ! Erü nhama i ngunexũ rü woetama tórü Cori ya Tupanaçax ítanaxüxüchi”, nhatagürügü. ¹⁰Rü nhanagürü ta ga Édra: “¡Ëcü mea peyachibüe rü wíü ya maixcuracü peyaxaxü rü tüxna pexu ya texé ya tüxü nataxúxe i tümaarü ðna nax wüxigu petaäxëgüxüçax! Erü nhama i ngunexũ rü woetama Cori ya Tupanaçax ítanaxüxüchi. Rü ngëmacax tama name nax pengechaügüxũ erü ngëma taäxë i tórü Cori ya Tupana tüxna äxũ rü tórü poxüruxũ nixü”, nhanagürü. ¹¹Rü yexgumarüxũ ta ga nüma ga Lewítanüxügü rü duũxügümaxã nüxũ nixugüe rü nhanagürügü: “Marítama nax pexauxexũ. Erü nhama i ngunexũ rü woetama Cori ya Tupanaçax ítanaxüxüchi”, nhanagürügü. ¹²Rü yexguma ga nüma ga guxüma ga

duñxũgũ rü chibũwa rü axewa naxĩ rü namüçügümaxã nangaugũ ga norü õnagü. Rü yemaacü nanaxüchigagü ga yema ngunexũ, yerü nüxũ nicuaxãchitanü ga yema Édra nangüexẽexũ.

.....

Édra rü Tupanamaxã nüxũ nixu ga Iraéutanüxũgüarü chixexũgü

9 ^{1,2}Rü gumátama tauemaciärü 24 ga ngunexũgu rü nüma ga Iraéutanüxũgü rü nangutaquexegü nax naxaureexũcax. Rü nüxna nixĩgachi ga yema duñxũgü ga tama Iraéutanüxũgü ixĩgüxũ. Rü témüxũ ga naxchirugu nicuxgü rü waixümütexe nügüeru nagünagügü. Rü yexma nachigüäcüma Tupanamaxã nüxũ nixugüe ga noxrütama chixexũgü rü nüxna nacuaxãchie ga norü oxigüarü chixexũgü rü ta. ³Rü nachicawatama nayexmagüyane rü tamaepüx ga ora ningegü ga nüxũ nax naxĩnüexũ ga Cori ya Tupanaarü mugü. Rü naétü to ga tamaepüx ga ora ningegü ga Tupanamaxã nüxũ nax yaxugüexũ ga norü chixexũgü rü Tupanaxũ nax yacuaxüügüxũ. ⁴Rü yemawena ga yema Lewítanüxũgü ga Yuchué, rü Binúi, rü Caxmié, rü Chebanía, rü Búni, rü Cherebía, rü Báni rü Quenáni rü yema chinagüchicagu naxĩgü rü yéma tagaäcü Cori ya Tupanamaxã nidexagü. ⁵Rü nhuxüchi yema Lewítanüxũgü ga Yuchué, rü Caxmié, rü Binúi, rü Achanía, rü Cherebía, rü Odía, rü Chebanía rü Petafa rü duñxũgüxũ nhanagürügü: “¡Écü, ipechigü rü nüxũ pecuaxüxũgü ya Cori ya Tupana i

guxũgüma maxücü! Rü naéga rü naxüüne rü guxũétüwa nangexma, rü ngëmacax name nixĩ i nüxũ ticuaxüxũgü”, nhanagürügü. ⁶Rü nhuxüchi ga nüma ga Édra rü nayumüxẽ rü nhanagürü: “Pa Tupanax, cuma nixĩ i Cori quixĩxũ rü nataxuma i to. Rü cuma nixĩ ga cunaxüxũ ga dauxũgüxũ i naane, rü ngëma dauxũgüxũ i naaneétüwa ngëxmaxũ rü guxũma i norü õntagü. Rü cuma nixĩ ga cunaxüxũ ga nhama i naane, rü taxtügü, rü guxũma i taxacü i nawa ngëxmaxũ. Rü cuma nixĩ i maxũ nüxna cuxãxũ i guxũma i ngëma maxëxũ. Rü ngëmacax nixĩ i cuxũ yacuaxüügüxũ ya õntagü ya dauxüwa ngëxmagüxũ.

.....

⁹Cuma rü tüxũ cudau ga nhuxãcü ngúxũ nax tingegüxũ ga torü oxigü ga Eyítuanewa. Rü tüxũ cuxĩnü ga nax taxauxexũ ga Már ga Dauchiüxücutüwa. ¹⁰Rü cuma rü Faraóüpexewa rü guxũma ga norü ngüxëeruügüpexewa, rü guxũma ga yema nachixüanecüãxgü ga duñxũgüpexewa, rü cuyaxüchigüama ga taxũ ga mexũgü ga curü üünemaxã cuxüxũ. Yerü nüxũ cudau ga nhuxãcü totanüxũgümaxã chixri inacuaxgüxũ, rü ngëmacax cutachigaxũ i nhuxmax.

.....

³⁴Notürü woo ga torü ãëxgacügü rü yatügü ga tomaxã icuaxgüxũ, rü chacherdótegü, rü bai ga torü oxigü rü taguma nayanguxëëgü ga curü mugü rü taguma naga naxĩnüe ga curü ucuxëgü ga namaxã nüxũ quixuxũ. ³⁵Rü yexguma torü oxigüna cunaxãxgu i nhaa naane nax noxrü yixĩxũcax, rü woo poraäcü nüxũ curüngüxëë, notürü

togumare narüxînüe. Rü woo nüxna nax cunaxãxü ga norü yemaxügü, rü woo naxmexgu cunayixêxê ga nhaa nachixüane ga mea nanetü nawa yaexü, notürü taguma cuxü nicuaxüxügü, rü tama nüxü narüxoechaü ga nacüma ga chixexügü. ³⁶Rü dücax, rü nhaa tochixüane ga torü oxigüna cuxãxü nax nagu natogüaxüçax ga nabü, rü nhüxmax rü nhaatama naanewa rü to i nachixüanemexêwa tangexmagü. ³⁷Rü guxãma i tomax, rü torü wocagü, rü tonetügü rü nhüxmax rü torü chixexügügagu torü uanügü i âëxgacügümexêwa tangexmagü, rü nüma nanaxwaxexüãcü tomaxã inacuçax. Rü ngëmacaçax i nhüxmax rü porãcü tanaxixãchiãêtanü”, nhanagürü ga Édra norü yumüxêwa.

**Iraéutanüxügüarü âëxgacügü rü
Tupanamaxã inaxunetagü nax
Tupanaarü mugüga naxînüexüçax**

³⁸Rü yemacax ga guxãma ga toma rü Tupanamaxã nüxü tixu nax aixcuma tá naga taxînüexü ga norü mugü. Rü napexewa poperagu tanaxümatü ga yema namaxã nüxü tixuxü. Rü toma ga âëxgacügü, rü Lewítanüxügü, rü chacherdótegü rü toéga nagu

taxümatügü nax aixcuma tá tayanguxêxü ga yema torü uneta.

**Duüxügü rü to ga uneta
Tupanamaxã nixugü**

10 ²⁸Rü toma tixügü ga yema poperagu togü taxümatüéagaxü naxçax ga guxüma ga yema togü ga duüxügü ga chacherdótegü, rü Lewítanüxügü, rü Tupanapataarü iãxarü daruügü, rü wiyaetanüxügü, rü yema puracütanüxügü ga Tupanapatawa puracüexü, rü guxüma ga yema togü ga duüxügü ga wüxigu naxmaxgümaxã rü naxacügümaxã Tupanacax nüxna ixígachitanüxü ga yema togü ga nachixüanecüãx ga tama Tupanaxü cuaxgüxü. ²⁹Rü guxãma ga toma rü mea tanayauxgü ga yema uneta rü nüxü tixu nax aixcuma tá mea naga taxînüexü i ngëma Tupanaarü mugü rü ucuxëgü ga nüma ya Tupana norü duü ga Moichéna naxãxü. ³⁰Rü wüxigu nagu tarüxînüe rü tama tanaxwaxe i toxocügü rü tonegü rü ngëma duüxügü i tama Iraéutanüxü ixixümaxã nixãte rüçxna nixãxmax.

ESTER

(Ité)

Taxũ ga òna naxũ ga
ãëxgacũ ga Achuéru

1 ¹Rũ nũma ga Achuéru rü ãëxgacũ nixĩ ga Médiaanewa rü Pérchiaanewa. Rũ yema norü naane rü 127 gu nixüye. Rũ Ídiaanewa inaxügü rü nhüxmata Echiopíaanewa nangu ga norü ta. ²Rũ guma ãëxgacüpata rü ñane ga Chucháwa nixĩ ga nayexmaxũ. ³Rũ yexguma marü tamaepüx ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Achuéru rü nanaxü ga wüxi ga taxũma ga peta. Rũ nüxna naxu ga guxũma ga norü ngüxëëruũgü ga ãëxgacügü rü churaragüerugü ga Médiaanecüãx rü Pérchiaanecüãx, rü yema ãëxgacügü ga wüxichigü ga norü naanearü üyewa yexmagüxũ. ⁴Rũ yemaacü nanaxü ga yema peta, yerü ga nũma rü nügü inawéxchaũ nax nhuxãcü naporaxũ rü nhuxãcü namuxüchixũ ga nachixüañearü yemaxũgü rü nhuxãcü namexechixũ ga norü ñane. Rũ yema peta rü natai ga ngãxũ ga taunecü. ⁵Rũ yema petawena rü nũma ga ãëxgacü rü to ga peta naxü ga ãëxgacüpataaxtüwa ga 7 ga ngunexũ taixũ. Rũ yema petawa rü nüxna naxu ga guxũma ga yema

duũxũgü ga ãëxgacüpatawa puracüexũ ga norü ngüxëëruũgü rü norü puracütanüxũgü ixĩgüxũ.

.....

¹⁰⁻¹¹Rũ yema peta nagu yagüxũ ga ngunexũgu rü nũma ga ãëxgacü rü marü wíumaxã nangãxãë rü yemaçax nataãxë. Rũ nanamu ga 7 ga norü ngüxëëruũgü ga Meumáũ, rü Bichá, rü Arbóna, rü Bíta, rü Abáta, rü Chetá, rü Cárca nax napexewa ngixũ nagagüxüçax ga yema naxmãx ga Wáchi ga meama ngãxãëcü namaxã ga yema norü ngãxcueruxũ. Rũ yemaacü nanamu nax guxũma ga duũxũgüxũ rü ãëxgacügüxũ ngixũ nawéxüçax nax nhuxãcü namexechixũ, yerü aixcuma imexechi. ¹²Notürü ngĩma ga naxmãx rü tama naga ixĩnü ga yema ãëxgacüaru duũxũgü ngĩmaxã nüxü ixuxũ. Rũ yemaçax ga nũma ga ãëxgacü rü poraãcü nanu. ¹³Rũ norü numaxã norü ucüxëruũgü ga meama yema naanearü mugüxũ icuáxũna naca nax taxacü tá naxüxũ ngĩmaxã ga naxmãx. Yerü nũma ga ãëxgacü rü nacüma nixĩ nax norü ucüxëruũgü ga meama mugüxũ icuaxgüxũna nacaxíraxũ naxüpa nax

taxacürü mu naxunagüxü. ¹⁴Rü yema ucuxëruüügü ga ãëxgacümaxã ãmücügüxü rü Cachéna, rü Chetáru, rü Amáchita, rü Tárchia, rü Mére, rü Marchéna rü Memucáü nixügü. Rü nümagü ga yema 7 ga yatügü ga iporaexü ga Pérchiaanewa rü Médiaanewa rü ãëxgacüarü ucuxëruütücumüwa naxügü. Rü taxü ga ãëxgacügü nixügü ga yema nachixüanewa. ¹⁵Rü nüma ga ãëxgacü ga Achuéru rü yema yatügüna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü tá chaxü i nhuxmax? ¿Rü taxacürü poxcu nixü ixümatüxü i mugüwa ngixcax i wüxi i ãëxgacümax i tama ãëxgacüga ñüncü ega norü ngüxëëruüügüxü namugügu nax ngixcax yacagüxüçax? —nhanagürü. ¹⁶Rü nüma ga Memucáü rü namücügüégagu ãëxgacüxü nangãxü rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, rü ngëma cuxmax rü tama cupexewaxica chixexü ixü, notürü guxüma i ãëxgacügü rü duüxügü iyatüxüpexewa inaxü i ngëma chixexü. ¹⁷Rü ngëxguma ngëma naigü i ngexügü i curü naanewa ngëxmagüxü nüxü cuaxgügu i ngëma naxüxü i ngëma cuxmax i Wáchi, rü nümagü rü ta rü taxütáma natega naxñü. Erü tá nüxü nixugüe rü ãëxgacü ya Achuéru rü naxmax ga Wáchicax nangema rü ngëma rü tama naga ixñü. ¹⁸Rü guxüma i ngëma ãëxgacügü i Pérchiaanewa rü Médiaanewa ngëxmagüxü naxmaxgü rü ngëxguma nüxü nacuáchigagügu i ngëma naxüxü i ngëma cuxmax, rü ngëma ngexügü rü tá ta ngëmaäcü natemaxã nanaxügü nax tama natega naxñüexü. ¹⁹Rü cumaxã nüxü tixu, Pa ãëxgacüx, rü ngëxguma chi curü me

yixügu nax cunaxunagüxüçax i wüxi i mu i tagutáma texé iyarüxoxëëxü i Pérchiaanewa rü Médiaanewa, rü ngëma muwa rü tá nüxü quixu nax tagutáma wena cupexewa nax nanguxü i cuxmax i Wáchi. Rü nhuxüchi, Pa ãëxgacüx, rü name i nai i cuxmaxcax cudau, i ngëmaarü yexera cuga ñüncü. ²⁰Rü ngëma mu rü name nixü i cunaxunagü i guxüma i ngëma naanegü i namaxã icucuáxüwa. Rü ngëmaäcü i guxüma i ngexügü rü tá natega naxñüe rü woo ãëxgacü yixüxgu rüçaxna ngexürüüxümare i duüxü yixüxgu —nhanagürü. ²¹Rü yema Memucáüarü ucuxë rü ãëxgacüçax rü norü ngüxëëruüügüçax rü name. Rü yemacax ga nüma ga ãëxgacü rü nanamu nax naxümatüxü ga yema mu. ²²Rü wüxichigü ga nagawa naxümatü rü nhuxüchi guxüma ga yema naanegü ga ãëxgacü namaxã icuáxüwa nanamupane nax guxüma ga ngexügü rü guxüwama natega naxñüexüçax.

Itégu nangu nax ãëxgacümax yixixü

2 ¹Rü yexguma marü inangüxmüguwena ga nüma ga ãëxgacü ga Achuéru, rü ngixna nacuaxächi ga naxmax ga Wáchi, rü nagu narüxñü ga yema mu ga nüma naxümatüxügü nax tagutáma wena ngixü nadauxü. ²Rü yexguma ga yema norü ngüxëëruüügü rü nhanagürügü nüxü: —Name nixü i cuxü ngixcax tadaugü i pacügü i mexechicü i taguma yatüxü cuaxgücü. ³Ëcü nüxü naxuneta i duüxügü i wüxichigü i naane i namaxã icucuáxüwa nax ngëma pacügü i mexechicü i taguma yatüxü cuaxcü

ngîxũ idexechixũcax rü nua curü
 ngexũgüpatawa ngîxũ nagagüxũcax! Rü
 nhuxũchi name nixĩ ya yima
 ngexũgüpataarü daruxũ ya Egái ngîxna
 nadau i ngêma pacügü nax ngîxũ
 yangaxãegüxũcax. ⁴Rü ngêma pacü i
 yexera curü me ixĩcü Pa Æëxgacüx, rü
 ngêma tá iyixĩ i cuxmãx ixĩcü
 ngîchicüxü i Wáchi —nhanagürügü. Rü
 yema ñnũ rü norü me nixĩ ga Æëxgacü,
 rü yemaacü nanaxü. ⁵Rü Chucháwa ga
 Æëxgacüpatawa napuracü ga wüxi ga
 Yudéu ga Bëyamítanüxũ ga Marduquéu
 ga naéga. Rü nüma rü Yaxĩ nane nixĩ, rü
 Chimeí rü Chí tixĩ ga norü oxigü. ⁶Rü
 nüma ga Marduquéu rü natanüwa
 nayexma ga yema muxüma ga Yudéugü
 ga Nabucudonochó Yerucharéüwa
 ígaxũxũ wüxigu namaxã ga Yeconía ga
 Yudáanecüãxaru Æëxgacü ixĩcü. ⁷Rü
 nüma ga Marduquéu rü nüxũ iyexma ga
 wüxi ga nanepüxacü ga guxũwama
 tãxcucü. Rü ngíéga rü Adácha rüexna
 Ité nixĩ. Rü ngíma rü imechametüxüchi
 rü ngîxine rü namexechi. ⁸Rü yexguma
 naxunagügu ga Æëxgacüaru mu ga pacü
 ngîxũ nax nanutaquexegüxüchiga, rü
 mucüma ga pacü ngîxũ nanutaquexegü
 nagu ga Æëxgacüpata ga Chucháwa
 yexmagüine. Rü pacügiaru daruxũ ga
 Egáimexëwa iyexmagü. Rü yema
 pacügiataniwa ta iyexma ga Ité. ⁹Rü
 nüma ga Egái ga yema pacügiamaxã
 icuãxcü rü poraãcü norü me iyixĩ ga Ité.
 Rü yemaçax ga nüma ga Egái rü
 noxtacüma ngîxũ nayangaxãe rü
 memaexũ ga ñna ngîxna naxã. Rü ngîxũ
 naxuneta ga 7 ga ngexügu ga
 Æëxgacüpatawa puracüecü ga nüxũ
 rücuãxmaegücü nax yema Iténa

daugüxũcax. Rü yema rümemaxü ga
 ucapuwa ngîxũ nagagü nax yéma
 nayexmaxũcax ga ngexũgüpatawa.
¹⁰Notürü ngíma ga Ité rü tama ngígü
 iyaxu nax Yudéu yixixũ rü tama ngígü
 iyaxu ga texétanüxü nax yixixũ. Yerü
 yemaacü ngîxũ naxucüxë ga Marduquéu
 nax tama ngígü yaxuxũcax.

.....

¹⁵Rü ngíma ga Ité ga Marduquéueyax
 ga Abiáixacü, rü yexguma ngíwa
 nanguxgu nax Æëxgacüpexewa ngîxũ
 nagagüxũ, rü ngíma rü inayaxu ga yema
 Egái ga pacügiaru daruüaru ucüxë. Rü
 meama ngígü ingaxãe yema ngímaxã
 nüxũ yaxuxürüxũ. Rü yema naigü ga
 pacügü rü poraãcü ngímaxã itaãxëgü ga
 yexguma ngîxũ nadaugügu. ¹⁶Rü
 yexguma marü 7 ga taunecü Æëxgacü
 yixixgu ga Achuéru, rü meama norü 10
 ga tauemacü ga Tebéxgu áegacügu
 (yanéru) nixĩ ga Æëxgacüpatawa Itéxũ
 nagagüxũ naxütawa ga Achuéru. ¹⁷Rü
 yexguma ngîxũ nadaçgux ga Achuéru rü
 poraãcü nüxũ ingüchaü gücü ga naigü
 ga pacüaru yexera. Rü yemaçax
 ngíruwa nayangaxcuchi ga yema
 ngaxcueruxũ ga Æëxgacümaxçax ixixũ,
 rü ngîxũ naxuneta nax naxmãx yixixũ
 ngîchicüxü ga Wáchi.

.....

**Marduquéu rü nüxũ
 nacuáchigaama nax Æëxgacüxũ
 yamãxgüchaũxũ**

²¹Rü wüxi ga ngunexũ ga yexguma
 Marduquéu Æëxgacüpataaru ñãxwa
 nadauxütaeyane rü nüxũ naxñü ga
 taxre ga ñãxaru daruügu ga Bigatá rü
 Tére ga nugaãcü nügiamaxã idexagüxü

nachigagu nax nhuxácü tá ãëxgacü ga Achuéru xü yama xgü xü. ²²Rü yexguma yemaxü nacua xgu ga Marduquéu rü ãëxgacü naxmax ga Itémaxã nüxü nixu ga ãëxgacü xü nax yama xgü chaü xü. Rü ngüma ga Ité rü ãëxgacümaxã nüxü iyaxu ga yema Marduquéu ngümaxã nüxü ixuxü. ²³Rü nüma ga ãëxgacü rü naxca x ínicagüchigü nachiga ga yema nax yama xgü chaü xü. Rü nüxü nacua chiga nax aixcuma yixü xü ga yema. Rü yema ca x nanawëxgünaxã ga yema taxre ga yatügü. Rü gu xüma ga yema ngupetü xü rü ãëxgacü pëxewatama nanaxümatü nagu ga nachixü anepane.

Marduquéu rü Amáüchiga

3 ¹Rü yema ngupetü xguwena rü nüma ga ãëxgacü ga Achuéru rü wüxi ga yatü ga Amáü xü naxuneta nax norü ngü xëru ügümaxã inacuá xü ca x. Rü yema cü nawa nangu nax gu xüma ga yema naanemaxã inacuá xü ga Amáü. Rü Achuéru xicatama nixí ga naétüwa yexmaxü. Rü nüma ga Amáü rü Amedáta nane ga Agáchetanü xü nixí. ²Rü gu xüma ga yema ãëxgacü patawaarü puracütanü xügü rü Amáü pëxegu nacaxápü xügü rü inarümaxächitanü ga yexguma Amáü napëxewa üpetü xgu rü xna napëxewa nayexmagu. Yerü yema cü nixí ga ãëxgacü ga naxunagü ä xü. Notürü nüma ga Marduquéu rü tama naga naxü nüchaü ga yema mu, rü yema ca x tama narümaxächiga ga yexguma Amáü napëxewa üpetü xgu. ³Rü yexguma yemaxü nadaugü ga ãëxgacü arü ngü xëru ügü, rü Marduquéuna nacagü

rü nhanagürügü: —¿Tü xcüü tama naga cuxü nü i ngëma ãëxgacü unagü xü? —nhanagürügü. ⁴Rü gu xüma ga ngunexügü rü yemaacütama Marduquéuna nacagü xü, notürü nüma ga Marduquéu rü nanangä xü nax nüma rü Yudéu yixü xü rü yema ca x tama Amáü pëxegu nayarümaxächi. Rü yema ca x ga yema duü xügü rü Amáümaxã nüxü nayarüxugü rü nüxna naca rü name nax yemamaxã nügü ínapoxü xü ga Marduquéu. ⁵Rü yexguma Amáü Marduquéu xü daxgu nax tama inacaxápü xü rü xna yanamaxächixü ga yexguma yéma naxüpetü xgu, rü nüma ga Amáü rü poraäcü nanu. ⁶Notürü yema marü nüxü nax nacua xü nax taxacürü duü xü yixü xü ga Marduquéu rü yema ca x tama nüxica nanapoxcuchaü. Rü nagu narüxü nü nax nhuxácü tá nadaia xü ga gu xüma ga yema Yudéugü ga yema naanegü ga Achuéru namaxã icuá xüwa yexmagü xü.

Mu ga Yudéugü arü daixchiga unagü xü

⁷Rü yexguma 12 ga taunecü ãëxgacü yixü xgu ga Achuéru, rü meama gumá nüxíraxücü ga tauemacü ga Nisáügu äégacügu (abríu) rü Amáü pëxewa naxca x nadaugü nax taxacürü ngunexü tá yixü xü ga Yudéugü xü nagu nadaia xü. Rü nagu naxunetagü nax guma nai ga 12 ga tauemacü ga adágu äégacü arü 13 ga ngunexügu (13 feweréru) tá yixü xü nax nadaia xü. ⁸Rü nüma ga Amáü rü ãëxgacü ga Achuéru xütawa naxü nax namaxã nüxü yanaxuxü ca x nachiga ga yema. Rü nhanagürü: —Pa ãëxgacü x, rü natanüwa i gu xüma i ngëma togü i

nachixüanecüãxgü rü nangexma i wüxitücumü i tama togümaxã wüxiguchaüxü. Erü ngëma nacümagü rü nanatoraxü rü tama naga naxínüe i ngëma curü mugü, Pa Æëxgacüx. Rü ngëmacax, Pa Æëxgacüx, rü tama name nax nhaa naane i namaxã icucuáxüwa namaxëxü. ⁹Rü ngëmacax Pa Æëxgacüx, ega curü me yixüxgu i ngëma nüxü chixuxü ;rü ëcü naxunagü i wüxi i mu i nüxü ixuxü nax noxtacüma nadaixü i ngëma Yudëügü! Rü chama rü tá 330,000 quíru naguxü i diërumü ichaxã nax ngëmamaxã naxütanüxüçax nüxü i ngëma nadaixü —nhanagürü. ¹⁰⁻¹¹Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü nüxü: —;Rü ngëma diëru rü cuxrütama yixü! ;Rü ngëma Yudëügü rü namaxã naxü i tãxacü i cuma cunaxwaxëxü! —nhanagürü. Rü nhüxüchi nügümëxëwa ngüxü nayaxu ga norü ãnera rü Amáüna ngüxü naxã nax yemaacü ãëxgacüéga nawa ngóxüçax ga yema mu ga Amáü unagüxü. ¹²Rü gumá taunecüarü nüxíraxücü ga tauemacüarü 13 ga ngunexügu rü nüma ga Amáü rü nanangutaquëxëxë ga ãëxgacüarü poperaarü úmatüruügü. Rü namaxã nüxü nixu nax naxümatügüãxüçax ga wüxi ga mu naxçax ga guxüma ga ãëxgacügü ga namaxã icuáxü ga yema (127) nachixüanëgü ga Achuérumëxëwa yexmagüxü. Rü wüxichigü ga yema nachiüanecüãxgügawa naxümatü ga yema mu, rü ãëxgacüéga naxü rü norü ãneraéga nawa nangox. ¹³Rü yema ãëxgacüarü orearü ngeruügü rü inayanuetanü ga yema popera nawa ga guxüma ga yema nachixüanëgü ga ãëxgacü namaxã icuáxü. Rü yema

popera rü nüxü nixu rü nhanagürü. “Rü meama nai ya 12 ya tauemacü ya adágu ãëgacüarü 13 ya ngunexügu (13 feweréru) rü tá nadai i guxüma i Yudëügü i yatüxü rü ngëxü rü ngextüxüxügü rü paxügü rü buxügü. Rü guxüma i ngëma norü ngëmaxügü rü ngëma nadaixümëxëwa tá nachoü”, nhanagürü.

.....

Nangechaügü ga Yudëügü yerü naxunagü ga norü daichiga

4 ¹Rü yexguma Marduquéu nüxü cuaxgu ga yema unagüxü rü nügü narügáutechiru yerü poraäcü nangechaü. Rü yemacax témüxü ga naxchirugu nicux rü tanimucamaxã nügü nagüeru. Rü guma ïanegu ínayaxüegu rü tagaäcü aita naxü norü ngechaümaxã. ²Rü yemaacü inixü rü nhüxmata ãëxgacüpataaxwa nangu rü yéma nayachaxáchi, yerü nachüxu ga ngechaüchirugu icüxe ãëxgacüpatagu nax ücuxü. ³Rü yexgumarüxü ta ga wüxichigü ga ïanewachigü ga ngextá íyanguchigüxüwa ga yema mu ga ãëxgacü üxü, rü ga Yudëügü rü poraäcü nanaxíxáchiãëtanü. Rü poraäcü nangechaügü rü tama nachibüe rü naxauxe. Rü muxüma ga nümagü rü tanimucatëxegu napegü rü naxchiru ga témüxügü nicuxgü.

Yudëügüétüwa ichogü ga Ité

⁴Rü yema ngüxütaxügü ga Ité rü yema yatügü ga ngüru daruügü ixügüxü rü ngümaxã nüxü nixugü ga yema Marduquéuxü ngupetüxü. Rü yemaxü naxínügu ga ngümax rü yexeraäcü

inaxixächiächē. Rū yemacax Marduquéucax yéma inamu ga mexũ ga naxchiru nax ínacuxuchixũcax ga yema témixũ ga naxchiru ga nagu yacũxũ. Notürü ga nümax rü tama ínacuxuchichaũ. ⁵Rü ngĩma ga Ité rü naxcax ingema ga yema ngĩrü daruũeru ga Atáqui. Rū Marduquéuxũtawa inamu nax nüxna yacaxaxũcax nax taxacü ngupetixũ rü taxacũcax natémüchiruxũ. ⁶Rü nüma ga Atáqui rü Marduquéuna nayaca ga íanearü ngutaquexechicawa ga ãëxgacũpataarü íaxarü toxmãxtawa. ⁷Rü nüma ga Marduquéu rü namaxã nüxũ nixu ga guxũma ga yema ngupetixũ rü nhuxre ga diëru ngĩxũ nax inaxãxũ ga Amáú nax yemaacü guxũma ga Yudéugũxũ nadaixũcax. ⁸Rü yexgumarixũ ta Atáquina nanaxãpane ga yema mu ga nüxũ ixuxũ ga Yudéugüaru daixchiga. Rū Atáquimaxã nüxũ nixu nax Iténa naxããxũcax rü yemaacü nüxũ nacuáxũcax ga yema ngupetixũ. Rū yexgumarixũ ta Itécax yéma namuga nax ngĩmatama ãëxgacũmaxã nüxũ yanaxuxũcax rü yemaacü naétüwa nachogũxũcax ga ngĩtanũxũgü. ⁹Rü nüma ga Atáqui rü natáegu rü Itémaxã nüxũ nayarüxu ga yema Marduquéu namaxã nüxũ ixuxũ. ¹⁰Rü ngĩma ga Ité rü wenaxarü Marduquéuxũtawa inamu ga Atáqui nax namaxã nüxũ yanaxuxũcax ga ngĩrü dexa ga nhaxũ: ¹¹“Guxũma i duũxũgü rü nüxũ nacuax rü ngëxguma texé ãëxgacũxũtawa ümaregu rü tama nüma tümacax nangemaãcuma rü tayu ega nüma ya ãëxgacü rü tama norü nai i úirumaxã chauxmenãxãne tümaétügu nawexgu. Rū chamax rü marü 30 i

ngunexũ taguma chauxcax nangema ya ãëxgacü”, ngĩgürügü. ¹²⁻¹³Rü yexguma Marduquéu nüxũ ínügu ga ngĩrü ngãxũ ga Ité, rü ngĩxcax yéma namuga rü nhanagürü: “¿Ëxna cuma nagu curüxinügu rü taxütama cuyuxũ erü ãëxgacũpatawa cungexma woo Yudéu nax quixixũ? ¹⁴Rü nhuxmax nax ngéma cungeaxmarexũ rü tama naétüwa nax cuchogixũ i tatanũxũgü i Yudéugü, rü toxnamana tá ne naxü i ngĩxëë nax nawa ínguxũxũcax i ngéma guxchaxũ, notürü i cumax rü ngéma cunatütanũxũgü rü tá nayue. Rū bexmana ngéma nax toxü ícupoxũxũcax nix i ãëxgacũmaxwa nax cunguxü i nhuxmax”, nhanagürü. ¹⁵Rü yexguma ga ngĩma ga Ité rü nhaãcü Marduquéucax yéma imuga: ¹⁶“Ëcü ngéma naxü rü nangutaquexexëë i guxũma i Yudéugü i Chucháwa ngëxmagũxũ nax chauxcax aureäcü nayumüxëgũxũcax! ¡Rü tamaepux i ngunexũ rü tamaepux i chütaxũ rü taxuxũtama taxacü nangõxgü rüëxna taxacü nixaxgü! Rū chamax, rü namaxã i chauxtãxũgü rü ngémaãcü tátama tanaxũgü. Rū ngémawena rü tá ãëxgacũxũtawa íchayadau woo nachuxu nax texé ngéma ümarexũ tama tümacax nangemayane. Notürü tá ngéma chaxũama rü nüétama ega woo chayuxgux”, ngĩgürügü. ¹⁷Rü yexguma ga nüma ga Marduquéu rü nanaxü ga yema Ité namaxã nüxũ ixuxũ.

Ãëxgacũxũtawa ixü ga Ité

5 ¹Rü tamaepux ga ngunexũguwena rü ngĩma ga Ité rü nagu iyacux ga ngĩrü ãëxgacũmaxchiru rü nhuxũchi

ãêxgacüpatagu ixücu. Rü yema ucapu ga ãêxgacü nawa rütoxiãrú iãxaru wexgu iyachi ga ãêxgacü mea ngixü ídauxüwa. ²Rü nüma ga ãêxgacü rü yexguma ngixü nadaɣxug ga Ité nax yexma nachixü, rü ngímaxã nataãxê rü nanawexnagü ga norü úirumenaxã. Rü ngíma ga Ité rü naxcax iyaxü rü norü úirumenaxãpexegu iyarüngógü. ³Rü nüma ga ãêxgacü rü ngixna naca rü nhanagürü: —¿Taxacü cuxü nangupetü Pa Itéx? ¿Rü taxacü cunaxwaxê? ¿Rü woo chi ngãxügu i chauchixüanecax choxna cucaxgu rü chi cuxna chanaxã! —nhanagürü. Rü Ité rü inangãxü rü ngígürügü: ⁴—Rü ngêxguma chi curü me yixixgu, Pa ãêxgacüx, rü cuxna chaxu nax chauxütawa cuxüxcax erü cuxcax rü Amáucax chanaxü i wüxi i òna i mexü i nhuxmax —ngígürügü. ⁵Rü nüma ga ãêxgacü rü norü duüxügüxü namu rü nhanagürü: —¿Naxcax pedaxu ya Amáü rü nua naxü nax ngémaãcü nataãxêxücax i Ité! —nhanagürü. Rü nhuxüchi ga nüma ga ãêxgacü rü Amáü rü yéma naxí nawa ga yema òna ga Ité naxcax üxü. ⁶Rü yexguma ínachibüeyane rü nüma ga ãêxgacü rü Itéxü nhanagürü: —¿Choxna naxcax naca i taxacü i cuma cunaxwaxexü rü tá cuxna chanaxã woo chitama ngãxügu i chauchixüanecax choxna cucaxgu! —nhanagürü. ⁷Rü ngíma ga Ité rü inangãxü rü ngígürügü: —Nhaaxicatama nixí i ngéma chanaxwaxexü i tá cuxna naxcax chacaxü. ⁸Pa ãêxgacüx, ngêxguma chi aixcuma choxü cungechaüxgu, rü chi curü me yixixgu i ngéma chanaxwaxexü, rü chi choxna

cunaxãxchaügu i ngéma cuxna naxcax chacaxaxü, rü cuxna chaxu nax moxiãrú ngunexügu Amáümaxã nua chauxütawa pexixü naxcax i to i òna i pexcax tá chamexêxü. Rü ngéma tá nixí i cumaxã nüxü chixuxü, Pa ãêxgacüx, i ngéma choxna naxcax cucaxaxü —ngígürügü.

Amáü rü Marduquéucax nanaxü ga wüxi ga wêxnaxãchicaxü

⁹Rü nüma ga Amáü rü poraãcü nataãxêãcüma natáegu nawa ga chibü. Notürü yexguma ãêxgacüpataarü iãxwa ínaxüxüxgu rü poraãcü nanu yerü ga Marduquéu ga iãxwa yexmacü rü tama inachi rü bai ga nax naxíãxãchixü ga yexguma nüxü nadaɣxug ga yéma nax naxüpetüxü. ¹⁰Notürü yexgumatama rü tama nügü nangoxêxê ga nax nanuxü. Rü yexguma nachüüwa nanguxgu rü namücügücax nangema rü ngixcax nangema ga Chére ga naxmax. ¹¹Rü yema namücügüpexewa inanaxügü ga nügü nax yacuaxüxü. Rü nüxü nixu nax nhuxãcü namuarü ngêmaxüãxüchixü rü namuxacüxüchixü rü nhuxãcü ãêxgacü nüxü icuaxüxü natanüwa ga yema norü ngüxêëruügü rü yemacax yema togüétüwa nanaxúxêxê ga ãêxgacü. ¹²Rü nhanagürü ta: —Rü chaxicatama nixí i choxna naxuxü i Ité i ãêxgacü naxmax nawa i ngéma òna i nhuxmax ãêxgacücax naxcax nangemaxü. Rü wenaxarü choxna ixu nawa i ngéma òna i moxü tá ãêxgacücax naxüxü. ¹³Notürü ngêxguma nüxü chadaxgu i ngéma Yudéu i Marduquéu i ãêxgacüpataarü iãxwa rütoxi rü chauãëwa nangux erü

tama choxũ nicuaxũxũ. Rũ ngẽmagagu choxna ninha i ngẽma chorũ taãxẽ i ãẽxgacũ naxmax çauxçax üxũ —nhanagürũ ga Amáũ. ¹⁴Rũ yexguma ga naxmax rũ namüçügü rũ nhanagürügü nüxũ: —¡Ëcũ duũxũgũxũ naxũxẽxẽ i wüxi i wẽxnaxãchica i 22 métru i norũ máchane, rũ moxũ paçmama rũ ãẽxgacũna naca nax ngẽmagu nawẽxnaxãgũãxũçax i Marduquéu! ¡Rũ nhuxũchi ngẽmaãcü chibüwa naxũ namaxã ya ãẽxgacũ! Erũ marũ taxugutãma curũxĩnũ i ngẽxguma —nhanagürügü. Rũ yema ñnũ rũ norũ me nixĩ ga Amáũ rũ yemaçax duũxũgũxũ nanaxũxẽxẽ ga wüxi ga wẽxnaxãchica.

Marduquéu narüporamae

6 ¹Rũ yema ga chũtaxũgu ga ãẽxgacũ rũ tama nape rũ inadauecha. Rũ yemaçax naxçax nangema ga yema popera ga nagu naxũmatũxũ ga guxũma ga yema nachixũanewa ngupetũxũ nax naxçax nüxũ nadaumatũgũxũçax. ²Rũ yexguma nüxũ nadaumatũgũgu ga yema popera rũ yexma nüxũ nayangaugũ ga ore ga Marduquéuchiga ga nhuxãcü ãẽxgacũ ga Achuerũxũ ñnapoxũxũ ga yexguma yema ãẽxgacũpataarũ daruũgũ ga Bigatã rũ Tére nügũ uçxẽgũgu nax ãẽxgacũxũ yamaçgũchaũxũ. ³Rũ yemaxũ naxĩnúgu ga ãẽxgacũ rũ ñnaca rũ nhanagürũ: —¡Taxacürũ ãmare rũ cuaxũxũ nixĩ ga nayaxuxũ ga Marduquéu naxçax ga yema mexũ ga çauxçax naxũxũ? —nhanagürũ. Rũ nüma ga norũ ngũxẽẽruũgũ rũ nanangãxũgũ rũ nhanagürügü: —Taxuxũma noxtacũma, Pa ãẽxgacũx —nhanagürügü. ⁴Rũ

yexguma fyadexagüyane rũ yoxni ga nüma ga Amáũ rũ yéma nangu rũ yemaçax ñãxtüwa nayexma nax ãẽxgacũna yacaxũçax nax Marduquéuxũ yema wẽxnaxãchica ga naxũxũgu nawẽxnaxãxũçax. Rũ yexguma ga nüma ga ãẽxgacũ rũ ñnaca rũ nhanagürũ: —¡Texé tixĩ ya ñãxtüwa ngẽxmaxe? —nhanagürũ. ⁵Rũ yema norũ ngũxẽẽruũgũ rũ nanangãxũ rũ nhanagürügü: —Amáũ nixĩ i ngẽma ngẽxmaxũ —nhanagürügü. Rũ nüma ga ãẽxgacũ rũ nhanagürũ: —¡Namaxã nüxũ pexu rũ nua naxũ! —nhanagürũ. ⁶Rũ yexguma ga nüma ga Amáũ rũ nixücu rũ ãẽxgacũpexegu nayachi. Rũ nüma ga ãẽxgacũ rũ nüxna naca rũ nhanagürũ: —¡Nhuxãcü chi i nüxũ quicuaxũxũ i wüxi i yatü i cuma cunaxwaxexũ nax nüxũ quicuaxũxũ? —nhanagürũ. Rũ nüma ga Amáũ rũ nügũãẽwa nagu narũxĩnũ: “¡Texẽxũ tá nicuaxũxũ ya ãẽxgacũ? ¡Rũ taux ãxna i choxũ tátama yixĩxũ?”, nhaxũgu narũxĩnũ. ⁷⁻⁸Rũ yemaçax ga nüma ga Amáũ rũ ãẽxgacũxũ nangãxũ rũ nhanagürũ: —Ngẽxguma chi nüxũ chicuaxũxũchaũgu i wüxi i yatü rũ naxchiru i ãẽxgacũ nagu icũxũgu chi chayacuxẽxẽ, rũ nhuxũchi norũ cowaru i ãẽxgacũ nagu ixũxũgu chi chayaxũxẽxẽ rũ ngaxcueruxũ i ãẽxgacũ namaxã ngaxcueruũmaxã chi chanangaxcueru. ⁹Rũ chi chorũ ngũxẽẽruũgũeruxũ chamu nax nagu yacuxẽẽaxũçax i ngẽma naxchiru rũ chi cowaruétũgu chanaxaunagũxẽxẽ nax ngẽmaãcü ñanemaũgu namaxã yacaechigũxũçax: “Nhaãcü nixĩ ya ãẽxgacũ i nüxũ yacuaxũxũ i wüxi i duũxũ i namaxã nataãxẽxũ”, nhachagürũ chi

—nhanagürü ga Amáú. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü nhanagürü:
 —Namexechi nixí i ngëma. ¡Ëcü nhuxmax rü nayaxu i ngëma naxchiru rü ngëma cowaru rü ngëma nüxü quixuxüãcüma naxü namaxã ya Marduquéu ya Yudéu ya ãëxgacüpataarü ïãxarü daruxü! —nhanagürü. ¹¹Rü yexguma ga Amáú rü nanayaxu ga yema ãëxgacüchiru rü ga cowaru ga ãëxgacü natagu tonagüxü, rü Marduquéuxü nicuxcuchi rü yema cowarutagu nayaga. Rü ïanemaügu namaxã nanaxüane rü namaxã nicaechigü rü nhanagürü: —Rü nhaäcü nixí i namaxã naxüãxü i ngëma yatü i ãëxgacü nüxü icuãxüüxü —nhanagürü. ¹²Rü yemawena rü nüma ga Marduquéu rü natáegu nax ãëxgacüpataarü ïãxna yadauxüçax. Nottürü nüma ga Amáú rü nügü nidüxchiwe rü nangechãüãcüma paxa nachüüwa naxü. ¹³Rü yexguma nachüüwa nanguxgu rü naxmaxmaxã rü namücügümaxã nüxü nixu ga yema ngupetüxü. Rü nümagü nanangãxügü rü nhanagürügü: —Ngëma Yudéu i Marduquéu rü taxucüriwa nüxü curüyexera, erü ngëxguma chi ngëmaäcü namaxã cunaxüxgux rü tá cuxchaama chixexü cuxçax ínangu —nhanagürügü. ¹⁴Rü yexguma íyadexayane rü ínangugü ga ãëxgacü ga Achuéruarü duüxügü nax Amáüçax yacagüxüçax nax Itéarü ònawa nagagüaxüçax.

**Amáúmaxã nanaxuegu nax
yamãxgüaxü**

7 ¹Rü nüma ga ãëxgacü rü Amáú rü nawa naxí ga yema chibü ga Ité naxçax mexëëxü. ²Rü yexguma norü wíu

íyaxaxgüyane rü nüma ga ãëxgacü rü wena ngíxna naca ga Ité, rü nhanagürü:
 —¿Taxacü nixí i naxçax ícucãxchãüxü, Pa Chãxmax, Pa Itéx? ¡Rü choxna naxçax naca i ngëma cunaxwãxexü rü chama rü tá cuxna chanaxã woo chi naxçax ícucãxgu i ngãxügu i chauchixüane! —nhanagürü. ³Rü ngíma ga Ité rü inangãxü rü ngígürügü: —Pa Chorü ãëxgacüx, ngëxguma chi aixcuma choxü cungechãüxgu, rü cuxçax namexgu i ngëma cuxna naxçax chãxaxxü, rü nhaaxicatama nixí i chanaxwãxexü nax cuxna naxçax chãxaxxü, Pa ãëxgacüx: ¡Rü choxü nüxü nangechaxü i chorü maxü rü nüxü nüxü nangechaxü i ngëma chautanüxügüarü maxü! ⁴Erü chama rü chautanüxügü rü marü toxü naxüpane nax ngëmaäcü toxü nadaixüçax ya guxãma. Rü ngëxguma chi tomaxã natáegügu nax togüarü puracütanüxügü tixígüxüçax, rü chama rü chi taxu nhachagürümare, woo i ngëma rü ta rü wüxi i chixexü i taxü nixí i cuxçax, Pa ãëxgacüx —ngígürügü. ⁵Rü yexguma ga nüma ga Achuéru rü ngíxna naca rü nhanagürü: —¿Texé tixí ya yíxema tügü írüpoxax nax ngëma chixexü cumaxã taxüxü? —nhanagürü. ⁶Rü ngíma rü inangãxü rü ngígürügü: —Ngëma torü uanü i chixexü tomaxã üxchãüxü rü nhaa chixecümaxü i Amáú nixí —ngígürügü. Rü yexguma yemaxü naxíniugu ga Amáú rü poraäcü norü muümaxã nanaxíxãchiãxë napexewa ga ãëxgacü rü naxmaxpexewa. ⁷Rü nüma ga Achuéru rü norü numaxã nayuxnagü rü yéma nüxna ninha ga yema ínachibüexüwa rü ãëxgacüpataaxtüwa

nanha. Rū nūma ga Amáũ ga marū nūxũ nax nacuáxũ nax ãëxgacũ tá namaxã naxueguxũ nax yamaḡgüaxũ, rü yoxni Itépeḡegu nayangücuchi rü ngixũ nacãaxũ nax naétüwa nachogüxũ nax tama ãëxgacü namaxã naxueguxũcax nax yamaḡgüaxũ. ⁸Rü yexguma napataaxtüwa natáeguxgu ga ãëxgacü rü wena nixücu nawa ga yema ucapu ga nawa nachibüexũ, rü nūxũ nadau ga Amáũ ga Itéxütagu nangücuchixũ rü nugaãcü nhanagürü: —Chopexewatama ngĩmaxã cumáxchaũ i nhaa çaxmãx nawa ya daa chapata —nhanagürü. Rü yexgumatama Amáũxũ nidüxchiwegü namaxã ga yema naxchiru ga duũxũ imáxchaũxũ namaxã natüchiwegüxũ. ⁹Rü yexguma ga Arbóna ga ãëxgacüarü ngüxëeruxũ ixixũ rü nhanagürü: —Pa Cori Pa ãëxgacüx, nhaa Amáũ rü duũxũgüxũ nanaxüxëxë i wüxi i wëxnaxãchica i 22 métruarü ngãxũ i norü máchane nax ngëmagu nawëxnaxãaxũcax ya Marduquéu ga cuxũ ípoxücü ga yexguma Bigatá rü Tére cuxũ imãxgüchaũgu. Rü ngëma wëxnaxãchica rü Amáũpataaxtüwa nangexma —nhanagürü ga Arbóna. Rü nūma ga ãëxgacü rü nanangãxũ, rü nhanagürü: —¡Ngëmagu peyawëxnaxãx i Amáũ! —nhanagürü. ¹⁰Rü nūma ga ãëxgacüarü duũxũgü rü yema nūmatama ga Amáũ Marduquéucax naxüxũ ga wëxnaxãchicagu nanawëxnaxãgü. Rü yexguma narüngüxmü ga ãëxgacü.

Mu ga Yudéugüétüwa chogüxũ

8 ¹Rü yematama ngunexũgu rü nūma ga ãëxgacü ga Achuéru rü naxmãx ga Iténa nanaxãmare ga guma napata ga

Amáũ ga Yudéugümaxã rüxuanüxũ. Rü nūma ga ãëxgacü rü Marduquéucax nangema rü yemacax ãëxgacüxütawa naxü yerü ngĩma ga Ité rü nūxũ iyaxu nax ngĩnepü nane yixixũ. ²Rü yexguma ga nūma ga ãëxgacü rü ngixũ ínangaxüchi ga norü ãnera ga Amáũna ngixũ nayaxüxcü. Rü Marduquéuna ngixũ naxã. Rü ngĩma ga Ité rü Marduquéuxũ ixuneta nax namaxã inacuáxũcax ga yema yemaxügu ga Amáũarüchirex ixixũ. ³Rü nhüxüchi ngĩma ga Ité rü wenaxarü ãëxgacüxütawa ixü. Rü napexegu iyangücuchi rü ixaxu. Rü nūxũ icaxaxũ nax ínapíãxũcax ga yema mu ga Amáũ unagüxũ ga Yudéugüarü daixchiga nax yemaacü yanaxomarexũcax. ⁴Rü nūma ga ãëxgacü rü Itéétüguama nanawëxnagü ga norü úrumenãxã. Rü yexguma ga ngĩma ga Ité rü napëwewa íchi, rü ngígürügü nūxũ: ⁵—Pa ãëxgacüx, ngëxguma chi aixcuma choxũ cungechaũxgu, rü aixcuma cuxcax namexgu i ngëma cuxna naxcax chacaxaxũ, rü chanaxwaxë i cunaxümatü i to i mu i nūxũ ixuxũ nax marü yanaxoxũ i ngëma mu ga Amáũ unagüxũ nax chautanüxüğü i Yudéugüxũ nadaixũcax i guxüma i cuchixüanewa. ⁶Rü ngëmacax taxucürüwa yaxna namaxã chaxinü i ngëma chixexũ i chautanüxümaxã naxueguxũ nax nadaixchaũãxũ —ngígürügü. ⁷Rü yexguma ga nūma ga ãëxgacü ga Achuéru rü naxmãx ga Itémaxã rü Yudéu ga Marduquéumaxã nūxũ nixu rü nhanagürü: —Chama rü marü cuxna chanaxã, Pa Itéx, ya yima Amáũpata. Rü nūma ga Amáũ rü marü

chanamu nax nawēxnaxāgūāxūcax yerū nanaxunagū nax guxāma i pemax i Yudéugū pexū nadaixchaūxū. ⁸Rū nhuxmax rū pexū chamu nax chauégagu penaxūmatūxū rū penaxunagūxū i wūxi i to i mu i pexcax mexū nax peétūwa nachogūxū. ¡Rū chorū ānera i chauéga ngīwa ngēxmacūmaxā penaxūéga! Erū wūxi i mupane i chauégagu unagūxū rū chorū āneraéga nawa ngóxū rū taxucūriwama texé itayanaxoxēxē —nhanagūri. ⁹Rū yexgumatama naxcax nangema ga āēxgacūarū poperaarū ūmatūruūgū. Rū yema ngunexū ga nagu naxūmatūxū rū meama norū tamaepūx ga tauemacū ga siwáūgu āégacūarū 23 ga ngunexūgu nixī (yúriuarū 23). Rū Marduquéu rū yema poperaarū ūmatūruūgūmaxā nūxū nixu nax nhuxācū tá naxūmatūgūāxū naxcax ga Yudéugū, rū naxcax ga wūxichigū ga āēxgacū ga namaxā icuāxgūxū ga yema 127 ga Achuéruchixūānegū ga Ídiaanewa ixūgūxū rū nhuxmata Echiopíaanewa nangu. Rū yema mupane rū wūxichigū ga nagawachigū naxūmatū. Rū Yudéugūgawa rū ta naxūmatū. ¹⁰Rū yema poperawa nangox ga naéga ga gumá āēxgacū ga Achuéri rū norū āneraéga rū ta nawa nangox. Rū nhuxūchi poperaarū nuruūgū ga āēxgacūarū cowarugū ga iporaxūchixūgu īxū namaxā nanuegū. ¹¹Rū yema poperawa rū nūma ga āēxgacū rū guxūma ga Yudéugiina naxāga nax nūgū nanutaquexegūxūcax nax nūgūtama ínapoxūgūxūcax rū nadaiaxūcax ga guxūma ga duūxūgū ga guxchaxū namaxā ūxū rū noxriūxū yaxīxēēgūaxūcax ga yema norū

uanūgūarū naanegū rū norū yemaxūgū. ¹²Rū yematama ga ngunexū ga Amáū Yudéugūxū nagu daixchaūxūgu rū yematama ngunexūgu nixī ga naxunetaxū ga Marduquéuarū mu nax guxūwama Achuéruchixūānegūwa nūgū nanutaquexegūxūcax ga Yudéugū nax nūgūtama ínapoxūgūxūcax. Rū yema ngunexū rū meama norū 12 ga tauemacū ga adágu āégacūarū 13 ga ngunexūgu nangu (13 feweréru). ¹³Rū yema muwa rū nūxū nixu ta nax guxūānewa naxunagūxūcax nax guxūma ga duūxūgū nūxū nacuāxgūxūcax rū nūmagū ga Yudéugū rū ínamemaregūxūcax nax norū uanūgūmaxā nūgū nadaixūcax rū nūxū naporamaegūxūcax. ¹⁴Rū yema poperaarū nuruūgū rū paxama inaxīāchi nagu ga yema āēxgacūarū cowarugū ga iporaxūchixū yerū yemaacū nanamu ga āēxgacū. Rū yema mu rū Chucháarū íanewa rū ta naxunagū. ¹⁵Rū yema ngunexū ga nagu naxunagūxū ga yema mu, rū nūma ga Marduquéu rū nagu nicūx ga āēxgacūchiru ga cómūxū rū yáuxū. Rū nūgū natūātū namaxā ga wūxi ga tūātūruxū ga lífūchinaxcax ga dauracharaxū. Rū nūgūeruwa nayangāxcuchi ga wūxi ga ngāxcueruxū ga úrunaxcax. Rū yemaacū ínaxūxū ga āēxgacūpatawa. Rū guxūma ga duūxūgū ga Chuchácūāx rū tagaācū nūxū nicuāxūxūgū. ¹⁶Rū nūma ga Yudéugū rū poraācū nataāxēgū, rū guxūwama ga duūxūgū rū yema Yudéugūxū nicuāxūxūgū. ¹⁷Rū guxūma ga Achuéruchixūānegūwa rū íanegūwa ga ngextá ínanguxūwa ga yema mu ga āēxgacū unagūxū, rū nūma ga Yudéugū

rü poraãcü nataãxëgü, rü nanaxüchigagü ga yema ngunexü. Rü muxüma ga yema togü ga duüxügü rü nügü nixugüie nax Yudéugü yixügüxü, yerü poraãcü yema Yudéugüxü namuüe.

Yudéugü rü narüporamaegü

9¹Rü yema ãëxgaciärü mu ga Yudéugüétüwa chogüxü rü meama norü 12 ga tauemacü ga adágu áégaciärü 13 ga ngunexügu nangu (13 feweréru). Rü yematama ngunexü nixi ga nanguxchaüchiréxü ga Amáüarü mu ga Yudéugüarü daixchigaxü ixuxü. Notürü tama yema Amáü nagu rüxünüxürüxü ínanguxuchi, yerü yema ngunexügu nixi ga Yudéugü norü uanügüxü naporamaegüxü rü nadaiaxü.²Rü guxüma ga Achuéruchixüanegüwa rü nümagü ga Yudéugü rü guma norü íanegüwa nügü ninutaqexegüchigü nax namaxã nügü nadaixüçax ga norü uanügü ga nadaixchaüxü. Notürü nataxuma ga ngexürüxü ga norü uanü ga naxçax yéma íxü nax nadaiaxüçax, yerü guxünema ga íanewa rü Yudéugüxü namuüe.

.....

²⁰Rü nüma ga Marduquéu rü nanaxümatü nachiga ga yema ngupetüxü. Rü nhuxüchi guxüma ga Yudéugü ga ngaicamagüxü rü

yáxügüxü ga Achuéruchixüanegüwa yexmagüxüçax nayamugü ga yema popera.²¹⁻²²Rü yema poperawa rü Yudéugümaxã nüxü nixu nax gucü ya taunecügu ga adáüarü tauemaciärü 14 rü 15 ga ngunexügu (14 rü 15 feweréru) naxüchigagüaxüçax nax yemaacü nüxna nacuxächixüçax ga yema ngunexügü ga nagu norü uanügümexëwa ínanguxüxü ga nümagü ga Yudéugü rü yemaacü ga norü ngechaügü rü norü axu rü taãxëxü yanguxuchixüçax. Rü yema poperawa nüxü nixu rü ngëxguma naxüchigagüagu rü name nax nügümaxã nataãxëgüxü rü nügümaxã nachibüexü rü ámare nügüna naxãgüxü rü diëru ngíxü nanutaqexegüxü tümacax ya ngearü diëruãxgüxe.

Marduquéuxü nicuxüxügü

10³Rü nüma ga Marduquéu rü ãëxgacü ga Achuérütüxüwaama nayexma, rü guxüma ga norü ngüxëëruügiëru nixi. Rü nüma ga Marduquéu rü guxüma ga Yudéugütanüwa rü ãëxgacü ya poracü nixi. Rü guxüma ga natanüxügü rü nüxü nangechaügü yerü meama namaxã ínacux rü guxüguma naxçax nadau nax nhuxäcü nüxü nangüxëxü.

JÓ

(YÓ)

Tupana rü Chatanáxü naxüchica nax Yóxü naxüxü

1 ¹Rü Úanegu naxächüü ga wüxi ga yatü ga Yógu áégacü. Nüma rü meama namaxü rü nataxuma ga chixexü ga nachiga. Rü aixcuma Tupanaarü ngúcháü naxü, rü nügüna nadau nax taxúemaama chixexü naxüxü. ²⁻³Rü nüma ga Yó rü nüxüü nayexma ga 7 ga nanegü rü tamaepüx ga naxacügü. Rü nüxüü nayexma ga 7,000 ga carnérugü, rü 3,000 ga camérugü, rü 500 chimüxü ga wocagü ga puracüruxü ixígüxü, rü 500 ga búrugü ga ingexü. Rü yexgumarüxü ta nüxüü nayexma ga muxüma ga norü puracütanüxügü. Rü yemaacü ga nüma ga Yó rü wüxi ga yatü ga guxáarü yexera muarü yemaxüüxüchicü nixü ga yema nachixüane ga léstewaama yexmaxü. ⁴Rü gumá Yó nanegü rü wüxichigü napatawachigü nanaxügüxü ga peta ga nawa nügüna naxugüüxü. Rü yexgumarüxü ta guxüguma tüxna naxugüxü ga guxema tamaepüx ga naeyaxgü. ⁵Rü yexguma marü nawena ga yema nanegüarü peta ga naxügüüxü,

rü nüma ga Yó rü nanegüçax nangemaxü. Rü paçmamaxüchima ínarúdaüxü rü wüxichigü ga nanegüégagu rü naxacügüégagu Tupanacax nayamaç rü nayagu ga wüxi ga naxüna nax yemaacü Tupana nüxüü nüxü rüngümaxüçax ga yema naxacügüarü chixexügü. Rü yemaacü nanaxüüxü ga Yó yerü nagu narüxínü rü ga naxacügü rü bexmana marü Tupanapexewa guxchaxü naxügüe ga norü ínüwa ga yexguma peta naxügüüxügux. ⁶Rü wüxi ga ngunexü ga yexguma Cori ya Tupanapexewa naxíxgu ga norü orearü ngerüügü ga dauxüçüçax, rü nüma ga Chataná rü ta Cori ya Tupanapexewa nangu. ⁷Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chatanána naca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne cuxü i cumax? —nhanagürü. Rü nüma ga Chataná rü Corixü nangäxü rü nhanagürü: —Guxü i naanegu íchayaxüegu i duüxügütanüwa —nhanagürü. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Cori rü nhanagürü nüxü: —¿Ëxna cunangugü ya yimá chorü duü ya Yó? Erü nataxuma i ngéma naanewa ya yimárüxü aixcuma chauga ínücü rü mea

maxũcü. Rũ nataxuxũma i chixexũ i nachiga rũ mea nũgũna nadau nax taxúemaama chixexũ naxũxũcax —nhanagürũ. ⁹Notürũ nũma ga Chataná rũ Corixũ nangãxũ rũ nhanagürũ: —Tama notũcaxmamare cuga naxĩnũ. ¹⁰Erũ cuma rũ cunachũxu nax taxúema guxchaxũ namaxã üxũcax i nũmax rũ guxãma ya naxacũãxgũ rũ norũ ngẽmaxũgũ. Rũ cuma rũ nũxũ curũngũixẽ i guxũma i taxacũ i naxũxũwa, rũ ngẽmacax i nũma i nhũxmax rũ wũxi ya yatũ ya guxãarũ yexera muarũ wocaãxũchicũ nixĩ nawa i ngẽma nachixũane. ¹¹Rũ dücax, nũxũ íyanaxoxẽxẽ i guxũma i ngẽma nũxũ ngẽxmaxũ, rũ ngẽxguma tá nũxũ cudau nax cupēxewatama cumaxã naguxchigaxũ! —nhanagürũ. ¹²Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ Chatanáxũ nangãxũ rũ nhanagürũ: —Marũ name. jËcũ naxũ i taxacũ i cuma cunaxwaxexũ namaxã i norũ ngẽmaxũgũ ya yimã Yó! Notürũ tama chanaxwaxe nax namaxãxũchi chixexũ cuxũxũ —nhanagürũ. Rũ yexguma ga nũma ga Chataná rũ Cori ya Tupanana nixũgachi. ¹³⁻¹⁴Rũ wũxi ga ngunexũ ga yexguma nanegũ rũ naxacũgũ wũxi ga peta ga taxũ ínaxũgũyane naenexẽ ga yacũpatawa, rũ wũxi ga yatũ Yópatawa nangu rũ namaxã nũxũ nayarũxu ga nhaa ore: —Yexguma naanewa aimũaneruxũ i wocagũmaxã ítapuracũeyane, rũ ngẽma búrugũ ga ingexũ rũ torũ ngaicamánatama nachibũe. ¹⁵Rũ ngürũãchi ngẽma nangugũ i Chabéutanũxũgũ, rũ naxcax nangĩxgũ i ngẽma wocagũ rũ búrugũ, rũ taramaxã nanadai i ngẽma chamücũgũ i

puracũtanũxũgũ. Rũ chaxicatama chinha nax cumaxã nũxũ chayarũxuxũcax —nhanagürũ. ¹⁶Rũ tautama yagúegayane ga yema yatũ rũ to ga yatũ yéma nangu rũ nhanagürũ: —Wũxi ya ãemacũ yexma nangu rũ wũxigu norũ darũgũmaxã nanadai i ngẽma carnérugũ. Rũ chaxicatama chinha nax cumaxã nũxũ chayarũxuxũcax —nhanagürũ. ¹⁷Rũ yema yatũ rũ ta tautama yagúegayane rũ yéma nangu ga norũ tamaepũx ga yatũ rũ nhanagürũ: —Tamaepũxtũcumũ i Caudéutanũxũgũ toxcax ínayaxũãchi rũ naxcax nangĩxgũ i curũ camérugũ rũ ngẽma chamücũgũ i puracũtanũxũgũ rũ taramaxã nanadai. Rũ chaxicatama chinha nax cumaxã nũxũ chayarũxuxũcax —nhanagürũ. ¹⁸⁻¹⁹Rũ yema yatũ rũ ta tautama yagúegayane rũ yéma nangu ga to ga puracũtanũxũ rũ nhanagürũ: —Yimã cunegũ rũ ngẽma cuxacũgũ rũ cune ya yacũchiũwa taxũ i peta ínaxũgũ. Rũ ngürũãchi ngẽma ínachianexũwaama ne naxũ ya wũxi ya taxũchicũ ya buanecũ rũ guxũcüwawa nagu nangu ya yima ĩ rũ cuxacũgũétũgu nanguxuchi. Rũ guxãma ya cuxacũãxgũ rũ ngẽxma tayue. Rũ chaxicatama chinha nax cumaxã nũxũ chayarũxuxũcax —nhanagürũ. ²⁰Rũ yexguma ga nũma ga Yó rũ inachi rũ norũ ngechaũmaxã nũgũchirugu nagáugũ rũ nũgũ nabajxeruxẽxẽ rũ waixũmũanegu nayangũcuchi rũ Tupanaxũ nicuãxũxũ. ²¹Rũ yexguma rũ nhanagürũ: —Ngexchiruxãcũ chauéanũwa chabu nax nhama i naanewa changóxũcax. Rũ ngẽxgumarũxũ tá ta taxuxũtãma choxũ

nangexma i ngëxguma chayuxgux. Rü nüma ya Cori ya Tupana choxna nanaxã i guxũma, rü nümatama wena choxna nanayaxu. ¡Namecũmaxũchi ya Cori ya Tupana! —nhanagürü. ²²Rü yemaacü ga Yó rü woo guxũma ga yema guxchaxũgü nüxũ nax ngupetũxũ rü tama chixexũ naxü rü tama Tupanamaxã naguxchiga.

Chataná rü Yóxũ nidaxawexë

2 ¹Rü yexguma nawa nanguxgu ga ngunexũ nax Tupanapexewa wena nangugũxũ ga yema norü orearü ngeruũgü ga dauxũcüãx, rü nüma ga Chataná rü ta natanügu naxã. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxna naca rü nhanagürü: —¿Ngextá ne cuxü i cumax? —nhanagürü. Rü nüma ga Chataná rü nanangãxũ rü nhanagürü: —Guxũ i naanegu íchayaxüegu i duũxũgütanüwa —nhanagürü. ³Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxũ: —¿Ëxna cunangugü ya yimá chorü duũ ya Yó? Rü tataxuma ya texé ya naxrũxũ ixĩxë, rü naxrũxũ chauga ñnĩxë, rü naxrũxũ mea maxũxë, rü naxrũxũ chixexũwa ngechigaxe, rü naxrũxũ tügüna dáuxe nax taxúemaama chixexũ taxũxũcãx. Rü woo i cuma choxna naxcãx cuca nax chixexũ nüxũ cungupetũxëxũcãx nüma taxuxũma i chixexũ naxüyane, notürü nüma rü nanaxaixrügumaraxũmare i nacũmawa rü taxuxũma i chixexũ naxü —nhanagürü. ⁴Notürü ga nüma ga Chataná rü Cori ya Tupanaxũ nangãxũga rü nhanagürü: —Ngëxguma taxúema ya texé tümaxũnexũchimaxã chixexũ üxgux ya wüxíe, rü taxucãxma tanaxĩxãchiãxë. Rü

tügü nax tamaxëxũcãx rü ítamemare nax itanaxãxũ i guxũma i taxacü i tüxũ ngëxmaxũ. ⁵Notürü ngëxguma chi naxũnewaxüchi yadaawexëxgu rü tá nüxũ cudadu nax chixexũ tá cupexewatama cumaxã yaxugũxũ —nhanagürü. ⁶Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Chatanáxũ nangãxũga rü nhanagürü: —Marü name. ¡Rü namaxã naxü i ngëma cuma cunaxwãxexũ, notürü taxütáma nüxũ cudáu i norü maxũ! —nhanagürü. ⁷Rü yexguma ga nüma ga Chataná rü Cori ya Tupanapexewa nixügachi, rü Yóçãx ínananguxëxë ga wüxi ga cháxüne ga poraxü ga guxũma ga naxũnewa irüyixixũ. Rü naeruwa inaxügü rü nhuxmata nacutuüwa nangu. ⁸Rü yexguma ga nüma ga Yó rü tanimucatepexewa narüto. Rü nanayaxu ga wüxi ga ngáxwechipe nax yemamaxã nügü yawüxünexũcãx. ⁹Notürü tüma ga naxmãx rü nhatagürü nüxũ: —¿Nhama rü ta pora cuxü nax mea Tupanapexewa cumaxũxũ? ¡Rü Tupanamaxã chixexũ naxuegu rü noxtacüma nayu! —nhatagürü. ¹⁰Notürü ga nüma ga Yó rü ngĩxũ nangãxũga rü nhanagürü: —Pa Nge, tama name i ngëmaãcü chixexũ i oremaxã quidexa. Rü guxũguma taãxëãcü tanayaxu i ngëma mexũgü i Tupana tüxna ãxũ. ¿Rü nhuxãcü chi i taxüchima nayaxuxũ i ngëma guxchaxũgü i taxcãx ínguxũ? —nhanagürü. Rü yemaacü ga Yó rü woo yema nüxũ nax ngupetũxũ rü tama chixexũ naxü rü bai ga norü dexawa.

Yóxũ ínayadaugü ga namücügü

¹¹Rü nüma ga Yó rü nüxũ nayexma ga tamaepüx ga namücügü, rü wüxi rü

Erifá ga Temáũanecũãx ixĩxũ, rü to rü Biridá ga Chúaanecũãx ixĩxũ, rü yema to rü Chofá ga Naamáanecũãx ixĩxũ. Rü yexguma nüxũ naxĩnüechigagu ga naguxũraũxũ ga guxchaxũgü nüxũ nax ngupetũxũ ga Yó, rü wüxigu naxũtawá naxĩ nax nataãxëgüxëãxũcax rü naxümcüguaxũcax nawa ga yema ngúxũ nax yangexũ. ¹²Rü yexguma yáxũgutama naxĩxgu rü Yóxũ nadaugü, rü yema poraãcü nax yadaḡawexũ rü tama aixcuma nüxũ nacuḡxgü. Rü yemaçax inanaxügie ga aita nax naxüexũ rü naxauxexũ. Rü yema taxũ ga ngechaũ nax yangegüxũgagu rü nügü narügáutechirugü rü waixümutëxe nügüerugu nagünagütëxegü. ¹³Rü yemawena rü Yómaxã nhaxtüanewa narütogü. Rü 7 ga ngunexũ rü 7 ga chũtaxũ yéma nayexmagü rü taxuxũma ga dexa nanaxuxuchigü, yerü nüxũ nadaugü ga Yó ga taxũ ga ngúxũ nax yangexũ.

Nidexa ga Yó naxçax ga yema ngúxũ ga naxçax ínguxũ

3 ¹Rü düxwa nidexa ga Yó rü chixexũ namaxã naxuegu ga yema ngunexũ ga nagu nabuxũ rü nhanagürü: ²⁻³—Nachixe ga yema chũtaxũ ga nagu changóxũ. Rü nachixe ga yema ngunexũ ga nagu chabuxũ.

.....

²⁰¿Tüxcüũ ya Tupana i tüxũ nangóexëëxũ ya yíxema ngúxũ ingeechaxe? ¿Rü tüxcüũ i tüxũ namaxëëxũ ya yíxema guxchaxũgü rü ngechaũgü tümacax ínguechaxe? ²¹¿Rü tüxcüũ tama tayu ya yíxema yucaç dáuxe rü woo poraãcü naxçax tadḡxgu

nhama diëru icúxũcax idauxũrũxũ? ²²Rü ngëma taãxë i naxçax tadauxũ rü düxwa tüxna nangu i ngëxguma tayuxgux. ²³¿Rü taçacüçax nangóxũ ya wüxi ya yatü ega chi Tupana ngúxüwa rü guxchaxüwa namaxëëãgu? ²⁴Rü ngëma choxũ nax nangúxũgagu rü tama chataiya rü ngëma nax chaxaxuxũ rü chauxgüxüetü rü nhama dexáruxũ nichuru. ²⁵Rü guxũma ga yema guxchaxũgü ga naxçax chamuũxũ rü nhuxmax rü chawa nangu. ²⁶Rü taguma icharüngũ rü taguma chataãxë, erü ngëma guxchaxũgü rü chagu nangu, rü ngëmagagu rü nataxu i chorü taãxë —nhanagürü ga Yó.

Erifá rü Yóxũ naxucyxë

4 ¹Rü Erifá ga Temáũcũãx ixĩxũ rü Yóna naca rü nhanagürü nüxũ: ²—Ngëxguma chi texé cumaxã idexagu ¿rü taxũchima cuxũ nawaxtümüũxũ? Erü taxucürüwama charüchianemare nax tama cumaxã chidexaxũ. ³⁻⁵Rü cuma nax tüxũ cüngüxëëxũ ga guxema muxema ga guxchaxũ tüxũ ngupetügüxe, rü tüxũ cuporaxëëxũ ga guxema turáxe, rü tüxũ cunangüchaũxëëxũ nax ítarüdaxũcax ga guxema rüngxuxe, rü tümamaxã cuporaxũ ga guxema rüngxuchaũxe, notürü i nhuxmax nax guxchaxũgü cuxçax ínguxũ, rü cuma rü cungearü poraḡx rü cumuũ. ⁶Rü cuma nax aixcuma Tupanaaxũ cupuracüxũ rü mecü ya norü duũ quixĩxũ ¿rü nhuxãcü i tama aixcuma nagu cuyaxõxũ ya yimá nüxna nadaucü i ngëma mexũ i duũxũgü? ⁷¿Rü mea nagu rüxĩnü! ¿Wüxi ya duũxë ya aixcuma mexe rü taguma

chixexũ úxe, rü marü nhuxgu nüxũ
cudauxũ nax ngürümare Tupana tüxũ
poxcuxũ? —nhanagürü ga Erifá.

.....

Yó rü namücügüxũ nangãxũ

6¹⁻³Rü nüma ga Yó rü nanangãxũga rü
nhanagürü: —Ngëxguma chi guxũma
i chorü ngechaũgü rü chorü guxchaxũgü
rü inayáxgu, rü naxnechicütexe ya taxtü i
taxũwa ngëxmagüciarü yexera chi nayá.
Rü ngëma ngúxũ nax chingexũcax nixĩ nax
düxwa ore i tama mexũmaxã
chachonagüxũ.

.....

⁸⁻⁹Chierüna Tupana noxtacüma
choxna naxáxgu i ngëma nüxna naxcax
chacaxũ i chanaxwaxexũ. Rü chierüna
wüxicana choxũ yagaxgu nax ngëxma
nagúxũcax i chorü maxũ. ¹⁰⁻¹¹Rü
nhuxmax nax ngúxũ chingexũ, rü wüxi i
chorü taãxë nixĩ nax choxũ yagaxũ
nhamarüta nüxũ changechaũ i norü ore
ya Tupana ya üü necü. Rü nhuxmax rü
chagúarü poraãx rü marü tama yaxna
namaxã chaxĩnü i ngëma guxchaxũgü rü
marü taxucaxma tüxcüü nua
chamaxeche. ¹²Rü chorü maxũ rü tama
wüxi ya nutarüxũ natai. Rü chama rü
tama wüxi i brócherüxũ chatai. ¹³Rü
taxucürüwa chaugünatama pora chaxã
rü taxúema texé choxũ taporaxëxë. ¹⁴Rü
wüxi i tamücü i ngúxũ ingexũ rü nüxũ
tangechaũ woo tama yimá guxãétüwa
ngëxmacümaxã yaxaixcumagu.
¹⁵Notürü i pemax, Pa Chomücügüx, rü
tama chamaxã pixaixcumagü. Rü
nhama wüxi i natüxacü i paxürüxũ
pexĩgü.

.....

²¹Rü ngëmaãcü pexĩgü chauxcax i
pemax. Rü nüxũ pedau i nhaa taxũ i
chorü guxchaxũ notürü pebaixächiãxë
rü ngëmacax pemuüe.

.....

²⁴Chamaxã nüxũ pexu nax ngextá
íchatüxũ rü chixexũ chaxüxũ! Rü chama
rü tá charüngeaxmare. ²⁵Rü taxúema
nüxũ taxo i wüxi i ore i aixcuma ixĩxũ,
notürü i pema rü taxuxũma i chixexũ
chaxüchirëxũ rü choxũ pexugü
—nhanagürü ga Yó.

.....

Biridá rü Yóxũ nangãxũ

8¹Rü nüma ga Biridá ga
Chúaanecüãx rü Yóxũ nangãxũga
rü nhanagürü: ²—Nhamarüta Pa Yó, rü
quidexachigüama. ¿Rü nhuxguxüratáta
nüxũ curüchaxüxũ nax nhama wüxi ya
buanecü ya tacürüxũ yixĩxũ i curü
dexa? ³Rü Tupana ya guxãétüwa
ngëxmacü rü guxũguma nixaixcuma rü
tama nanangupetüxëemare i wüxi i
chixexũ. ⁴Rü gumá cunegü rü maneca
Tupanapexewa chixexũ naxüe, rü
ngëmacax nüma ya Tupana rü
nanapoxcue naxcax ga yema naxügüxũ.

.....

¹³Rü ngëmatama nixĩ i nüxũ
ngupetüxũ i guxũma i duũxũgü i
chixexüarü üruxũ ixĩgüxũ rü Tupanaxũ
rüngümaexũ, rü guxũ i nagu naxĩnüexũ
rü ngëxma narüxomare.

.....

²⁰Tupana rü taguma nüxũ
inayarüngüma ya yimá yatü ya
chixexüwa ngechigacü, rü tama nüxũ
narüngüxë i ngëma duũxũgü i
chixexüarü üruxũ ixĩgüxũ. ²¹Rü nüma

ya Tupana rü tá wena cuxũ nacugüxëxë rü tá curü taãxëmaxã tagaãcü aita cunaxüxëxë —nhanagürü ga Biridá.

.....

Yó rü Biridáxũ nangãxũ

9 ¹Rü yexguma ga Yó rü Biridáxũ nangãxũ rü nhanagürü: ²—Chama rü meama nüxũ chacuax i guxũma i ngëma, rü nataxuma i ngexwacaxũxũ i chamaxã nüxũ quixuxũ. Rü aixcuma nixĩ nax Tupanapëxewa rü nataxuxũ ya yatü ya ngearü chixexũácü. ³Rü ngëxguma chi wüxi ya yatü rü Tupanapëxewa nügü ínapoxũchaügu, rü woo 1000 i oremaxã nügü ínapoxũgu, rü bai i wüxi rü ningü nax nügü namaxã ínapoxũxũ.

.....

¹⁵Rü woo chi changearü chixexũãxgux, rü taxucürüwama chanangãxũ erü nüma nixĩ i chorü maxũxũ nangugüxũ. Rü ngëma nax nüxũ changechaüütümüxüicatama nixĩ i choxũ tauxchaxũ nax naxcax íchacaxũ.

.....

¹⁹¿Rü texé nax tarüxínü nax tümaarü poramaxã tá nüxũ tarüporamaexũ? Erü nüxüicatama nixĩ i naporaxũ rü yaxaixcumaxũ. ¿Rü texé tá nüxna taca i norü maxũchiga?

.....

³³⁻³⁴Rü chierüna toxcax nangexmagu i wüxi i ãëxgacü i guxchaxüarü mexëëruxũ i Tupanamaxã rü chamaxã icuáxũ nax chauétüwa nachogüxũ nax tama choxũ yapoxcuchigüxüçax rü choxũ yamuüxëëchigüxüçax ya Tupana. ³⁵Rü ngëxguma i chama rü taxüchima chamuüãcüma namaxã chidexa, erü

chaxcax rü taxuxũma i chixexũ napëxewa chaxü —nhanagürü ga Yó.

Chofá rü Yóxũ nangãxũ

11 ¹Rü yexguma ga Chofá ga Naamánecüãx rü Yóxũ nangãxũ rü nhanagürü: ²—Guxũma i ngëma dexagüane i nüxũ quixuxüçax rü tá chanangãxũ. Rü tama ngëma nax namaarü dexaáxüçax nixĩ i aixcuma yixixũ i wüxi i duüxüarü ore. ³¿Rü cuma nax curüxínügu i ngëma curü dexamaxã chi toxũ curüngëaxgüxëxë rü taxüechima cuxũ tangãxügaxũ naxcax i ngëma curü ore i namaxã toxũ cucugücüraxüxũ? ⁴Rü cuma nüxũ quixuxgu rü nawëxgu i ngëma curü ínü, rü cugü ícurümearü maxüãx i Tupanapëxewa. ⁵Chierüna Tupana idexagu nax cumaxã nüxũ yaxuxüçax i ngëma nüma cumaxã nax naxínüxũ. ⁶Rü nüma ya Tupana rü chi cuxcax nanangoxëxë nax taxacüwa yixixũ ga chixexũ cuxüxũ, erü nüma rü aixcuma nüxũ nacuax i guxũma i cuxüxũ. Rü ngëmaãcü i cuma rü tá nüxũ cucuax rü íxramarexũ i poxcu cuxna naxã rü tama i ngëma cuxüxümaxã wüxiguxũ. ⁷¿Rü nüxũ cucuáxũ yixixũ i ngëma Tupanaarü ínü i ëxüxüxũ? ¿Rü cuxü natauxchaxũ nax nüxũ cucuáxũ i ngëma nax naxínüxũ ya yimá guxãétüwa ngëxmacü?

.....

¹¹Rü nüma ya Tupana rü aixcuma nüxũ nacuax nax texé tixixũ ya yíxema idorataxáxe. Rü nüma rü nüxũ nadau i ngëma chixexũ. ¿Ëxna cuma nax curüxínügu rü tama nixĩ i nüxũ nacuáxũ

i ngêma cuxüxü? ¹²Rü wüxi i duüxü i Tupanaarü cuaxwa nügü nguxêechaüxü rü nhama wüxi i búrucacü i nügü duüxüwa nguxêechaüxürüxü nixí. ¹³¡Rü íyachaxáchi nax chixexü cuxüxü rü mexü naxü! ¡Rü Tupanana naca nax cuxü nangüxêexücax! ¹⁴Rü ngêxguma chixexü cuxüxgu ¡rü nüxna ixügachi! Erü tama name i curü maxüwa cunaxüchica i ngêma chixexü. ¹⁵Rü ngêxgumarica tá nixí i cungearü chixexüácüma cudaunagüxü rü taãxêácüma Tupanamaxá quidexaxü rü taxütáma cumuüxü —nhanagürü ga Chofá.

.....

13 ¹Rü yexguma ga nüma ga Yó rü nanangäxü rü nhanagürü: —Guxüma i ngêma nüxü pexexü rü chauxetümaxá nüxü chadau, rü chauchixêmaxá nüxü chaxínü. ²Rü ngêma pema nüxü pecuáxü rü chama rü ta nüxü chacuax. Rü taxuwama nixí i pexü nax charünhaxtügumaexü i chorü cuaxwa. ³Notürü narümemaie chí nixí nax Tupanamaxäxüchi chidexaxü nax namaxá togü tachoxügagüxü ya yimá guxáétüwa ngêxmacü. ⁴Pema rü perü doramaxá peyadüxü i ngêma aixcuma ixíxü. Rü pema rü nhama dutürügü i taxüexüma üxüxürüxü pexigü.

.....

¹⁵Rü woo chi Tupana nhaa guxchaxümaxá choxü imaxgu, notürü napexewaxüchi rü tá chaugü íchapoxüama, erü taxuxüma i chixexü chaxü.

.....

²³¡Chamaxá nüxü ixu! ¿Taxacürü chixexü chaxü? ¿Rü taxacüwa nixí i tama Tupanaga chaxínüxü?

²⁴¿Taxacücax chauxchaxwa cudauegu? ¿Rü tüxcüü wüxi i curü uanürüxü chamaxá quixí? —nhanagürü ga Yó.

Erifá rü wenaxarü Yóxü nangäxü

15 ¹Rü yexguma ga Erifá rü nanangäxüga rü nhanagürü: ²—¿Ngêmaäcü yadexaxü ya wüxi ya yatü ya nüxü cuáciü? Rü ngêma curü ore i cugü namaxá ícupoxüxü rü nhama buanecürüümare nixí. ³Rü wüxi ya yatü ya aixcuma nüxü cuáciü rü taguma ngeäxêácümare nidexa rü tama nügü ínapoxü namaxá i ore i natüxcaxmamare ixíxü. ⁴¿Ëxna tama Tupanaxü cumuü? ¿Rü ëxna tama nüxü cungechaxü?

¹²Rü tüxcüü i ngêma ngúxü i quingexü cuxü narüporamae rü ngêmacax cunuxetü? ¹³¿Rü tüxcüü Tupanamaxá cunu rü ngêmacax tama cuxáne nax napexewa naxcax quidexaxü i ngêma cuxcax íngüxü?

²⁰Rü ngêma duüxü i chixexü rü nuxwaxexü, rü norü maxü rü nanuxu rü guxüguma nachixeäxêechamare.

³⁴Rü ngêma chixri maxëxü i duüxügü rü tá nangexacügümare. Rü yima napatagü ya muarü ngêmaxüáne ngímaxá i ngêma díeru i chixexüwa ngíxü nayaxüxcü rü tá nixae —nhanagürü ga Erifá.

Yó rü Erifáxü nangäxü

16 ¹⁻²Rü yexguma ga Yó rü nanangäxüga rü nhanagürü: —Marü muexpüxcüna nüxü chaxínü i

nangexgumaraxũxũ i dexa. Pema rü tama taãxẽ choxna pexã, rü yexeraãcü ngúxũ choxũ pingexẽëgü. ³Rü ngẽma perü dexagü i taxuwama mexũ rü ipeyadaxẽëmare. ¿Rü nhuxguxüratáta nüxũ perüxoexũ nax chixri chauchiga pidexagüechaxũ?

.....

¹⁵Chama rü chorü ngechaũmaxã naxchiru i témüxũgu chicux, rü tanimucagu chaxüeru. ¹⁶Rü axumaxã düxwa charüchachiwe rü ngẽmacax charüchaxetü. ¹⁷Rü ngẽmaãcü chauxcax ínangu woo taguma nhuxgu texémaxã chanu rü taxuxũma i chixexũgu charüxĩnũãcũma chayumüxẽ. ¹⁸Rü nhaa guxchaxũgü i chauxcax íngugüxũgagu, rü chanaxwaxe nax texé choxũ ípoxũxũ. Rü ngẽma naxcax íchacaxũ nixĩ nax naxũpa nax chayuxũ rü aixcuma nangóxũ nax tama bexma pecádu chaxüxũgagu yixĩxũ i ngúxũ chingexũ. ¹⁹⁻²⁰Rü nhama wüxi i duũxũpexewa tamüciëtüwa idexaxürüxũ rü bexmana tayíxema i dauxũguxũ i naanewa ya chauëtüwa idexáxe rü nüxũ ixuxe i Tupanapexewa i ngẽma chorü ínügü nax ngẽmaãcü nüma ya Tupana rü nüxũ nax nadauxũcax i ngẽma chauxgüxüetü rü nüxũ changechaũtümüxũxũcax —nhanagürü ga Yó.

.....

17 ¹Rü nüma ga Yó rü nhanagürü ta: —Marü nataxuma i chorü pora rü marü ningaica nax chayuxũ. Rü chauxmaxũ i nagu tá chatáxũ rü marü ínamemare. ²Rü ngẽma duũxũgü i chauxütawa ngẽmagüxũ rü nua choxũ yacugüemarexũ nixĩgü. Rü ngunecü rü

chütacü rü nüxũ chadau nax nhuxãcü choxũ nachixewegüechaxũ.

.....

¹¹Rü ngẽma ngunexũgü i nagu chamaxũxũ rü nigúetanü, rü guxũma i ngẽma chaxüxchaũxũ rü nagu charüxĩnüxũ rü ngẽma narüxogümare.

.....

¹³Rü yuxicatama nixĩ i ngẽma íchananguxẽxũ nax ngẽma ãanexũgu charüngüxũcax —nhanagürü ga Yó.

.....

Biridá rü wenaxarü Yóxũ nangãxũ

18 ¹⁻²Rü yexguma ga nüma ga Biridá rü Yóxũ nangãxũga rü nhanagürü: —¿Nhuxguxüratáta nüxũ curüchaxũ nax ngẽmaãcü quidexaxũ? Rü ngẽxguma chi aixcuma yixĩxgu i curü ore rü marü name i yigümaxã tidexagü.

.....

⁵Rü ngẽma chixri maxũxũ i duũxũ rü paxa inayagux i norü maxũ, rü ngẽmawena rü taxütáma wena namaxũ i nhama i naanewa.

.....

⁷Rü ngẽma nacüma i chixexũ i naxcax mexũ rü taxütáma mea nüxũ ínanguxuchi. Rü nüma tátama nagu nangu i ngẽma chixexũ i togücax nagu naxĩnüxũ.

.....

¹¹Rü ngẽma chixri maxũxũ i duũxũ rü guxũ i naanewa rü duũxũgü nanaxãxünegü, rü ngextá ínaxũxũwa rü nawe ningẽxũtanü.

.....

¹⁷Rü guxũma i nachiga rü tá inayarüxo i nhama i naanewa, rü marü

taxuwatáma duũxũgũ nüxna
nacuaxãchie.

.....

²¹Rũ ngẽmaãcü ngẽxma nayagux i
norũ maxũ i ngẽma duũxũ i chixri
maxũxũ i tama Tupanaxũ cuáxchaũxũ
—nhanagürũ ga Biridá.

Yó rü namüçügüxũ nangãxũ

19 ¹⁻²Rũ yexguma ga nüma ga Yó
rü namüçügüxũ nangãxũga, rü
nhanagürũ: — ¿Nhxuguxüratáta i nüxũ
perüchaxũ nax choxũ
penaxixãchiãẽxẽxũ rü ngũxũ choxũ
pingexẽẽxũ namaxã i perü dexa? ³Rũ
guxũguma chamaxã peguxchigagü.
¿Ëxna tama pexãnee nax ngẽmaãcü
chamaxã pexĩgüxũ?

.....

⁷Rũ poraãcü aita chaxü nax texé
choxũ íyapoxũxũcax, notürü taxúema
choxũ tangãxũ. Rũ ngũxẽẽcax íchaca rü
taxúema choxũ tarüngũxẽẽ. ⁸Rũ Tupana
rü choxũ nipoxyemaxũ rü choxũ
nixëyemaxũ nax taxucürüwa
chaxüpetüxũcax.

.....

¹¹Rũ poraãcü chamaxã nanu rü
nhama wüxi i norü uanürüxũ chamaxã
nixĩ.

.....

¹⁹Rũ ngẽma chamüçüxũchigüchirëx
ixĩgüxũ rü chauxchi naxaie. Rũ ngẽma
poraãcü nüxũ
changechaũgüxũchichirëxũ rü chamaxã
narüxuanügü. ²⁰Rũ ngẽma chauxchaxmü
rü marü chauxchinaxãwa nayaxũx.
Notürü naétüwa i ngẽma rü chamaxama.
²¹¡Pexũ changechaxütümüxũ, Pa
Chomüçügüx! Erü nüma ya Tupana rü

naxmexmaxã choxũ nimax. ²²¿Tüxcüü i
pema rü Tupanarüxũ chawe
pingëxũtanüxũ? ¿Rü tama ëxna i
marütama yixĩxũ nax chixexũ chamaxã
pexüxũ? ²³⁻²⁴Rü chierü texé naxümatügu
i chorü dexa. Rũ chierü wüxi i
férunaxcax i ümatüruũmaxã
chübutachinügu rüexna nutatachinügu
naxümatügu i nhaa chorü ore nax
guxũguma ngẽma nangexmaechaxũcax.
²⁵Rü chama rü nüxũ chacuax rü yimá
choxũ ípoxüçü rü namaxũ. Rũ nüma tá
nixĩ i chauétüwa nachogüxũ i nhama i
naanewa. ²⁶Rü woo i nhaa chaxune rü tá
nua chanatax, notürü ngexwacaxũxũ i
chaxunemaxã rü ngóxũwama tá
Tupanaxũ chadau. ²⁷Rü chamatama
chaxetümaxã tá nüxũ chadau rü tama
toguxexetümaxã —nhanagürũ ga Yó.
.....

Wenaxarü Yóxũ nangãxũ ga Erifá

22 ¹⁻²Rũ yexguma ga nüma ga
Erifá rü Yóxũ nangãxũ rü
nhanagürũ: —¿Cuma nagu curüxĩnügu
rü Tupanaaxũ namexũ ya wüxi ya yatü
ega nüxũ cuaxũchicü yixĩxgu? ³¿Rü
yimá Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü
rü taxacürü mexũ tá cuwa nayaxu ega
mea cumaxũxgu rü napexewa
nataxüxgu i curü chixexũ? ⁴⁻⁵Rü
nhüxmax nax Tupana cuxũ poxcuxũ rü
tama i taxacürü mexũ nax cuxüxũgagu
nixĩ i cuxna nacaxũ rü cuxũ
yanawëxãchixẽẽxũ. Notürü ngẽma curü
chixexũ i taxüchixü i taxuguma
yagüxũgagu nixĩ i cuxũ napoxcuxũ.
.....

¹²Rü nüma ya Tupana rü
dauxũwaxũchi nangexma rü yimá

ẽxtagü ya dauxüwa nüxü idaucü rü
nacutütüüwa nangexmagü.
13-14 ¿Nhxãcü i cuma i nagu curüxĩnũxü
nax Tupana tama nüxü nacuáxü i
ngẽma cuxüxü rü ngẽma pamüxü i
caixanexũgagu taxucürüwa cuxü
nangugüarü maxüáxü? ¿Rü nhxãcü
nüxü quixuxü nax Tupana tama cuxü
dauxü? Erü nüma rü guxüwama naxü i
dauxüwa.

.....

21 ¿Rü dücax, rü wenaxarü
Tupanamaxã rüngüxmü! Rü ngẽmaãcü
tã wenaxarü mea cuxü naxüpetü. 22 ¿Rü
irüxĩnü i norü ucuxẽ rü cuãẽgu namaxã
nanguxü i norü ore! 23-25 Rü ngẽxguma
chi yimã guxãétüwa ngẽxmacüna cugü
cuxãgu rü naxcax cutãeguxgux rü chi
cugüna cuyaxũgachixẽẽgu i guxüma i
chixexü i cuchiüwa ngẽxmaxü rü chi
cugüwa nüxü cuxoõxgu nax cuxü
nangüchaüxü i diëru rü úrugü, rü
nũmatátama ya Tupana tá nixi i cuxcax
nhama taxü i curü úiru rü curü
diërrurüxü yixixü. 26 Rü ngẽxguma rü tá
curü taãxẽ nixi ya Tupana rü
taxucaxtãma nüxü cuxãne. 27 Rü
ngẽxguma curü yumüxẽwa taxacücax
nüxna cucaxgu, rü nüma rü tá cuxü
naxĩnü. Rü cuma rü tá cuyanguxẽxẽ i
guxüma i ngẽma namaxã icuxunetaxü.
28 Rü guxüma i ngẽma cuxüxüwa rü mea
tã ínanguxuchi. Rü Tupana rü cuax tá
cuxna naxã nax mea yaxüxü i curü
maxü. 29 Erü nüma ya Tupana rü
nanaxãnexẽxẽ i ngẽma nügü icuaxüüxü
notürü ínanapoxü i ngẽma
napexewatama tama nügü icuaxüüxü
—nhanagürü ga Erifã.

.....

Yó rü nügü ínixuechigüama nax taguma chixexü naxüxü

23 1-2 Rü yexguma ga nüma ga Yó rü
nanangãxüga rü nhanagürü:
—Chanaxixãchiãẽácüma tá chanangãxüga
i nhuxmax erü nüma ya Tupana rü
naxmexmaxã choxü nimax. 3-4 Rü chierü
nüxü chacuaxgu nax ngextã Tupanaxü
ichayangaxü nax naxütawa changuxücax,
rü namaxã ngẽma chayarüdexaxücax, rü
nüxü chixuxücax i ngẽma choxü
ngupetüxü. Erü choxü nangexma nax
taxacümaxã chanangãxügaxü.

.....

10 Notürü nüma rü nüxü nacuax nax
nhxãcü mea chamaxüxü rü ngẽmacax
ngẽxguma choxü naxüxgu rü nhama
úiru i ngearü ãüãchiãxürüxü tá chixi.
11 Rü chama rü guxüguma mea naga
chaxĩnü rü taguma nüxna íchaxüxü i
ngẽma norü ucuxẽ i chamaxã nüxü
yaxuxü. 12 Rü guxüguma mea
chayanguxẽxẽ i norü mugü rü norü
ucuxẽgü, rü taguma choxrütama
ngúchaü chaxü. 13 Rü ngẽxguma taxacü
naxüxchaüxgu i nümax rü nanaxü, rü
taxúema texẽ tanaxüchicüxü i ngẽma
norü ínü. 14 Rü ngẽma nüma nagu
naxĩnüxü nax chamaxã naxüãxü rü tá
nanaxü wüxigu namaxã i ngẽma to i
nangexgumaraxüxü i tá chamaxã
naxüxü. 15 Rü ngẽmacax nüxü chamüü.
Rü ngẽxguma nagu charüxĩnũmaregu i
ngẽma choxü ngupetüchaüxü rü muü
chauxcax ínangu —nhanagürü ga Yó.

.....

24 1 Rü nüma ga Yó rü nhanagürü
ta: —¿Tüxcüü ya yimã
guxãétüwa ücü ya Tupana rü tama

tamaxã nüxü yaxuxü ega taxacü
naxüchaxügu nax ngëmaäcü i yixema
rü nüxü icuáxüçax? ²Rü ngëma chixexü
i duüxügü rü nayapugachigü i ngëma
üyeaneärü cuaxruügü. Rü tümacaç
nangixgü ya carnérugü nax yexeraäcü
nüxü timuxüçax. ³Rü tümaxünacaç
nangixgü ya yixema taxcutagü rü
yutegüxe.

.....

¹²Rü yixema íanewa ngëxmagüxe rü
yuechaüxe rü taxauxe rü tangechaügagü,
notürü nüma ya Tupana rü tama tüxü
nüxü naxínü i tümäärü yumüxë.

.....

31 ¹Rü nüma ga Yó rü
nidexachigüama rü nhanagürü:
—Chama rü meama chaugüna chadau
nax tama chauãëwa choxü nangúchaüxü
i togüarü ngëmaxügü rü bai i pacügü.

.....

⁵Rü aixcuma nüxü chixu rü taguma
chixexügu charüxínüäcüma taxacü
chaxü, rü bai naxü charüxínü ga texéxü
nax chawomüxëëxü.

.....

¹⁶Rü taguma tüxü icharüngüma ga
guxema ngeärü diëruãxgüxe nax tüxü
charüngüxëëxü, rü woo ga guxema
yutegüxe rü taguma chanaxwaxe ga
taiya nax tingegüxü.

.....

²⁴Rü taguma chorü diëru gu chayaxõ.
²⁵Rü ngëma chorü taãxë rü bai ga
nhuxgu chorü muxü ga yemaxüwa
nayexma, rü bai ga yema mucüma ga
diëru choxna nguxüwa nax nayexmaxü.

.....

³³⁻³⁴Rü taguma togürüxü ichayacux ga
yema chixexü ga chaxüxü rü taguma

chayacúchigü nax duüxügü tama nüxü
cuáxüçax. Rü taguma
chautanüxügüpexewa chaugü chibexcu
nax yemaacü tama nüxü nacuaçgüxüçax
i chorü chixexü rü tama choxü nax
naxoexüçax. ³⁵Chierü tayixemagu ya
choxü irüxínüxe. Rü ngëma nüxü
chixuxü rü aixcuma nixí rü ngëmacaç
chauéga naxü chaxü. Chierü nhuxmax
ya Tupana ya guxüxü cuäcü rü choxü
nangäxüga. Rü ngëma choxü
íxuaüügüxü rü name nixí i poperagu
nanaxümatügüä i ngëma namaxã choxü
yaxugüxü —nhanagürü ga Yó.

.....

Eriú rü nüxí Yómaxã nidexa

32 ¹Rü yexguma ga yema
tamaepüx ga yatügü rü
narüngeaxgü rü marü tama Yóxü
nixuchigachigü, yerü nüma ga Yó rü
nüxü nixuchigüama ga taxuxüma ga
chixexü nax naxüxü. ²Rü yéma
nayexma ta ga wüxi ga to ga yatü ga
Eriúgu äégacü. Rü nüma rü Baraqué ga
Buchítanüxü nane nixí. Rü norü oxí rü
Ráü nixí. Rü nüma ga Eriú rü marü
tama yaxna namaxã naxínü nax Yómaxã
nanuxü, yerü nüxü nadau ga nügü nax
ínapoxüxü rü Tupanana naxugüãxü. ³Rü
nüma ga Eriú rü yema tamaepüx ga
Yómücügümaxã rü ta nanu, yerü tama
nüxü nacuaçgü ga nhuxäcü Yóxü nax
nangäxügagüxü, rü yemaacü
nayaTupanaguächixëëgü ga yema
chixexü. ⁴Rü nüma ga Eriú rü
guxäxüma narüngextüxümae, rü
yemaçax yema togüxü ínananguxëxë ga
nax yagüéagüxü ga Yómaxã nax
yadexagüxü. ⁵⁻⁶Notürü yexguma nüxü

nadaḡgux nax tama nüxũ nacuḡgüxũ
ga nhuxãcü nax nangãxũgagüaxũ, rü
düxwa tama yaxna namaxã naxĩnü rü
nhanagürü: —Chama rü pexũ
charübumae rü ngëmacax
changeḡmare, rü tama pemaxã nüxũ
chixu i ngëma nagu charüxĩnũ. ⁷Erü
chama rü nagu charüxĩnũ rü pema nax
perüyamaegüxũ rü yexera peãëxũ mea
pecuax. ⁸⁻⁹Notürü tama ngëma nax
namuarü taunecüáxũgagu nixĩ nax wüxi
ya yatü cuax nüxũ ngëxmaxũ. Erü yimá
Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü nixĩ ya
inaxãcü i wüxíechigüartü cuax
—nhanagürü ga Eriú.

.....

33 ¹Rü nüma ga Eriú rü
nidexachigüama rü nhanagürü:
—Ngëmacax, Pa Yóx, chanaxwaxe nax
icurixĩnũxũ i chorü ore. ¡Rü nangugü i
ngëma tá cumaxã nüxũ chixuxũ! ²Rü
nhuxmax rü marü choxũ nangexma nax
taxacümaxã tá cuxũ changãxũxũ. ³Rü ore
i aixcuma ixixũmaxã tá chidexa. Rü
aixcuma tá cumaxã nüxũ chixu i ngëma
nagu charüxĩnũxũ. ⁴Rü Tupana ya
guxãétüwa ngëxmacü rü choxũ
nangoxëxë rü choxũ namaxëxë. ⁵Rü
ngëxguma chi nüxũ cucuaxgu nax choxũ
cungãxũxũ ¡rü ëcü choxũ nangãxũ! ⁶Rü
dücac, rü chama rü cumax rü
Tupanapexewa rü tawüxigumare. Erü
yixema i taxre rü waixümüwa tüxũ naxü
ya Tupana. ⁷Rü ngëmacax tama name i
chamaxã cubaixächi erü taxütama
nhama wüxi i ãëxgacü tüxũ muxürüxũ tá
cuxũ chamu. ⁸⁻¹⁰Rü chama rü aixcuma
chauchixëmaxã cuxũ chaxĩnü nax
nhacuxũ: “Rü Tupanapexewa chame, rü
nataxuma i chixexũ i chawa, rü taguma

taxacürü chixexũ chaxü. Notürü nüma ya
Tupana rü naxçax nadau nax taxacüçax
choxũ ínaxuaxũxũ. Rü nhama wüxi i
norü uanürüxũ chamaxã nixĩ”, nhacuxũ.
.....

¹²Notürü tama aixcuma nawexgu i
ngëma nüxũ quixuxũ erü ya Tupana rü
guxãétüwa nangexma. ¹³¡Rü tüxcüũ
napexewatama Tupanana cunaxu nax
tama cuxũ nangãxũxũ i curü ore i
namaxã cugüétüwa cuchogüxũ?
¹⁴Tupana rü naguxũraüácü tamaxã
nidexa notürü i yixema rü tama nüxũ
tacuax i ngëxguma tamaxã yadexagu.
¹⁵Nhuxguacü rü chütacü tamaxã nidexa
i tanegüwa, rüexna tüxũ nangoxetüxëxë
i ngëxguma yaxta tüxũ poragu rü
ipeegu. ¹⁶⁻¹⁷Rü Tupana rü nidexa
naxmachixëwa i duüxũgü rü
nayaxucuxëgü rü nanamuüexëxë nax
ngëmaãcü nüxna yaxigachixüçax i
ngëma nacüma i chixexũ rü tama nügü
yacuaxüügüxüçax. ¹⁸Rü ngëmaãcü ya
Tupana rü äücümaxüwa
ínananguxüxëxë i duüxũgü nax tama
nayuexüçax rü tama tauquegu
yataxgüxüçax. ¹⁹Rü nhuxguacü ya
Tupana rü duüxũgüçax ínanguxëxë i
daweane rü ngüxũ nüxũ ningexëxë nax
ngëmamaxã iyanawëxächixëãxüçax.

.....

²⁹⁻³⁰Rü Tupana rü muëpxüxcüna
ngëmaãcü duüxũmaxã nanaxü nax
ínapoxüãxüçax nüxna i yu nax
ngëmaãcü namaxechaxüçax
—nhanagürü ga Eriú.

.....

34 ¹⁰Rü nüma ga Eriú rü
nhanagürü ta: —Notürü
pemax, Pa Chomücügüx nax Peãëxũ

Pecuáxũx ꞑrũ choxũ iperũxĩnũe! ꞑRũ tauxũ i nagu perũxĩnũexũ ya yimá Tupana ya guxãétũwa ngẽxmacũ rũ chixexũ naxũxũ rũexna ínátũxũ i ngẽxguma texéxũ iyanawexãchixẽẽgu!
¹¹Rũ nũma ya Tupana rũ ngẽma wũxĩe taxũxũãcũma tũxũ nanaxũtanũ. Rũ yĩxema mexũ ügũxe rũ mexũmaxã tũxũ nanaxũtanũ rũ yĩxema chixexũ ügũxe rũ poxcumaxã tũxũ nanaxũtanũ.

.....

¹⁴⁻¹⁵Rũ ngẽxguma Tupana duũxũgũna nayaxũxgu i norũ maxũ rũ guxũma nayue rũ wenaxarũ waixũmũxũ nixĩgũ.
¹⁶Rũ ngẽxguma cuma rũ wũxi i duũxũ i cuãẽxũ cuáxũ quixĩxgu rũ ꞑcũ choxũ irũxĩnũ i nhaa chorũ dexa!
¹⁷Rũ ngẽxgumachi Tupana naxchi aixgu i ngẽma mexũ ꞑrũ nhuxãcũ chi namaxã inacuaꞑx i guxũma i naane? Rũ nũma nax guxãarũ yexera mecũ yixĩxũ ꞑrũ nhuxãcũ i cumax i chixexũ namaxã cuxueguxũ?
¹⁸Rũ ngẽxguma chixexũ naxũgũgu i ngẽma nachixũanegũarũ ãẽxgacũgũ rũ ngẽma diẽruãxgũxũ, rũ Tupana rũ tama nũxcũ poxcu namaxã naxuegu.
¹⁹Notũrũ nũma ya Tupana rũ guxãxũma wũxigu narũngũxẽẽ, rũ woo ãẽxgacũ ixĩxe rũ woo diẽruãxgũxe rũ woo ngearũ diẽruãxgũxe rũ Tupana rũ wũxigutama guxãxũ narũngũxẽẽ, erũ nũma ya Tupana rũ guxãxũma nangoxẽẽ.

.....

²²Rũ nataxuma i taxacũ i waanexũ i Tupanachãxwa yadũxũxũ i wũxi i duũxũ i chixexũarũ üruxũ.

.....

³¹ꞑRũ tũxcũũ i duũxũgũ i tama Tupanamaxã nũxũ yaxugũxũ i norũ

chixexũgũ, rũ nhagũxũ: “Chixexũ taxue notũrũ tá nũxũ tarũxoe i ngẽma chixexũgũ”, nhagũxũ? ³²ꞑRũ tũxcũũ i tama Tupanaxũ nhagũxũ: “ꞑcũ choxũ nawex i ngẽma chixexũ i chaxũxũ! Rũ ngẽxguma chi marũ chixexũ chaxũxgu rũ tá nũxũ charũxo”, nhagũxũ? ³³ꞑcũcumax, Pa Yóx, rũ nagu curũxĩnũgu rũ Tupana rũ tá cunaxwãxexũãcũma cuxũ nanaxũtanũ woo cuma rũ tama naga nax cuxĩnũxũ? Rũ nhũxmax rũ cuxna chaca ꞑrũ nhuxũ nhaxũgu curũxĩnũxũ i nhũxmax nax ngẽma orexũ cumaxã chixexũ? Rũ chanaxwãxe i toxũ cungãxũga.
³⁴Rũ nhaa yatũgũ i nuxmagũxũ i nũxũ icuaꞑxũchixũ rũ choxũ ãnũexũ, rũ wũxigu namaxã i guxũma i ngẽma togũ i duũxũgũ i naãxẽxũ icuáxũ rũ tá chamaxã nũxũ nixugũ rũ nhanagũrũgũ tá: ³⁵“Yó rũ tama nũxũ nacuããcũma nidexamare, rũ ngẽma norũ ore rũ taxuwama name.
³⁶Rũ name nixĩ nax nũgũ nangugũarũ maxũáxũ ya Yó erũ ngẽma norũ ngãxũga rũ nhama wũxi i duũxũ i chixexũarũ ngãxũgarũxũ nixĩ.
³⁷Rũ tama chixexũxicatama naxũ i Yó notũrũ naétũ tama Tupanaga naxĩnũ. Rũ tapexewa rũ Tupanagu nidauxcũrãxũ rũ namaxã nũgũ nachoxũgãgũ”
 —nhanagũrũ ga Eriú.

.....

35 ⁹Rũ nũma ga Eriú rũ nidexachigũama rũ nhanagũrũ: —Ngẽxguma wũxi i ãẽxgacũ norũ duũxũgũmaxã chixri icuaꞑxgu, rũ nũma i duũxũgũ rũ aita naxũe rũ naxçãx nadaugũ nax texé naxmẽxwa ínanguxũxẽẽxũ i ngẽma ãẽxgacũ i chixri namaxã icuáxũ. ¹⁰Notũrũ ngẽma

duũxũgü rü tama naxçax nadaugü ya yimá Tupana ga nangoxëëcü rü pora nüxna äcü i ngëxguma taxũ i guxchaxũwa nangexmagügu. ¹¹Rü nüxũ narüngümae ya yimá Tupana ya çuax tüxna äcü rü tüxũ nguxëëcü nax naexũgü rü werigüarü yexera çuax tüxũ ngëxmaxũçax. ¹²Rü ngëma duũxũgü rü düxwa Tupanaçax aita naxüe, notürü nüma rü tama nanangãxũ erü nümagü rü duũxũgü i chixexũ rü nügü icuaxũgüxũ nixĩgü. ¹³Rü yimá Tupana ya guxãëtüwa ngëxmacü rü tama naga naxĩnü i ngëma ore i doramare ixĩxũ —nhanagürü ga Eriú.

.....

36 ¹³Rü nüma ga Eriú rü nhanagürü ta: —Ngëma tama yaxõgüxũ rü Tupanamaxã nanueama rü woo poxcuwa nax nangexmagüxũ rü tama Tupanana ngũxëëçax nacagüe. ¹⁴Rü nangextjüxügutama nayu. Rü ngëxguma nayuxgu rü wüxi i äne nixĩ, erü chixexũgumare nayu. ¹⁵Notürü Tupana rü düxwa ngüxũ tingeäcuma tüxũ ñanguxuchixëxë ya wüxie nawa i tümaarü chixexũ nax ngëmaäcü ngëma ngüxũ itingexũwa nüxna tacuaxãchixũçax i tümaarü chixexũ. ¹⁶Rü cuma rü ta, Pa Yóç, rü curü jxãchiãëwa cuxũ ñanguxuchixëxë rü muxũma ga curü yemaxũgü cuxna naxã rü nanapá ga curü mecha namaxã ga õna ga çixichixũ.

.....

²²jRü nagu rüxĩnü nax nhuxäcü naporaxüchixũ ya Tupana! Rü nataxuma i nguxëëtaeruxũ i namaxã wüxiguxũ —nhanagürü ga Eriú.

.....

37 ¹Rü nüma ga Eriú rü nidexachigüama rü nhanagürü: —Ngëxguma nüxũ chadaçxu ya buanecü ya taxüchicü rü chamuũ rü yima chorü maxüne rü poraäcü niyuxnecüxü. ²Rü pema rü meama nüxũ pexĩnüe i Tupanaga i naçxwa íxüxüxũ i nhama i duruanexürüxũ tagaxũ. ³Rü nüma ya Tupana rü nanamu i baxbeanexũ i guxũanewama ngóxũ.

.....

¹³Rü guxũma i ngëmawa Tupana tüxũ nüxũ nadauxëxë i norü pora. Rü tacü ya buanecü rü pucü nüma namu nax namaxã duũxũgüxũ yanawexãchixëxũçax. Rü yimáwatama tüxũ nanawex nax nüxũ ingechaütümüxüxüxũ. ¹⁴Pa Yóç jYaxna naxĩnü, rü irüxĩnü, rü nagu rüxĩnü i ngëma taxüğü i mexüğü i Tupana tüxũ! ¹⁵jRü nüxũ cucuáxũ nax nhuxäcü Tupana mea namaxã ñacuáxũ rü mea nachicagu nanuãxũ i guxũma i ngëma dauxũwa nüxũ idauxũ? jRü nüxũ cucuáxũ nax nhuxäcü yayauxracüüxëëaxũ ya yimá äëmacü i caixanexũwa?

.....

²³Rü tama nüxũ tacuax i norü ñnü ya yimá guxũxũma cuäcü ya Tupana. Erü nüma rü guxũarü yexera naporaxüchi, rü aixcumacü nixĩ, rü nawexgu i norü ñnü, rü taguma chixri texëmaxã ñacuax —nhanagürü ga Eriú.

.....

Tupana rü Yómamaxã nidexa

38 ¹Rü Cori ya Tupana rü buanecü ya íxãxëmacüwa Yómamaxã nidexa rü nhanagürü nüxũ:

²—¿Texé quixí i cumax rü ngēmacax tama cunayaxuxĩ i ngēma chorü ucuxēgü? Rü curü dexawa nixí i nangóxũ nax cuxũ nataxuxĩ i curü cuax.
³Rü nhuxmax ega cugü ícurüporagu, rü chanaxwaxe i choxũ cunawex nax tama cumuũxũ nax choxũ cungāxũxũ i ngēma cuxna tá naxcax chacaxũ. ⁴¿Rü ngextá cuyexmaxũ ga noxrix nhaa naane changoxēēgu? ¿Chamaxā nüxũ ixu ega aixcuma cuax cuxũ ngēxmagu! ⁵¿Nüxũ cucuáxũ nax texé tixixũ ga noxri nagu rüxĩnuxe ga nhama ga naane rü texé tixixũ ga guxema norü ngugüruxũ ixixē?

⁸Rü yexguma naanearü aixepewa nagoxũchiügu ga dexá i márwa ngēxmaxũ ¿rü texé tixixũ ga guxema wüxiwatama nayexmaxéxē ga yema dexá?

¹²Rü cuma rü yexguma nhama ga naanewa cungoxguwena ¿rü marü nhuxgu cunamuxũ ya üaxcü nax yéa nachicawa iyanagoxũ nax yangunexũcax?

¹⁶¿Rü marü nhuxgu ícuyadauxũ i ngēma āxmaxũ i nawa inaxügüxũ i ngēma már?

²⁵¿Rü texé tixí ya pucü iwāxnaxũxe rü naxũmaxũxē ya buanecü rü bajxbeanegü?

³¹¿Rü ēxna cuma yixixũ i wüxiwa cungexmagüxēēxũ ya ēxtagü? Rü ngēma ēxtagütücumü i Préyadegu áégagüxũ ¿rü cuma yixixũ nax wüxiwa cungexmagüxēēchaxũ nax tama nügü

nawoonexũcax? Rü ngēma ēxtagütücumü i Orióügu áégagüxũ ¿rü cuma yixixũ nax nachicawatama cungexmagüxēēchaxũ i wüxichigü nax tama nügücax naxixũcax? ³²¿Rü cuma yixixũ i meama norü oragu cunangoxēēxũ ya yimá woramacuri ya ngunetüxũ rüxücü? ¿Rü cuma yixixũ i namaxā cucuáxũ ya yimá ēxtagütücumü i Ócha i Taxũgu áégagüxũ rü yimá ēxtagütücumü i Ócha i Íxraxũgu áégagüxũ? —nhanagürü ga Tupana.

40 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nidexachigü rü nhanagürü:

²—Nhuxma i cuma i chamaxā curüxutagachaũxũ i chama nax guxāétüwa changexmaxũ ¿rü ēxna quidexachigüamaxũ tá nax choxũ cungāxũxũ? —nhanagürü ga Tupana.

³Rü yexguma ga nüma ga Yó rü Tupanaxũ nangāxũ rü nhanagürü:

⁴—Chama rü taxumaama cuxũ changāxũ, Pa Tupanax, erü chama rü taxuwama chame i cupexewa. Rü narümemae nixí i noxtaciüma ichayarüngeax. ⁵Rü marü poraäcü chidexa rü ngēmacax taxuxũma i taxacürü toxũ chixu —nhanagürü ga Yó.

Tupana rü wena Yómaxā nidexa

⁶Rü Cori ya Tupana rü wenaxarü buanecü ya íxāxũxēmacüwa Yómaxā nidexa rü nhanagürü nüxũ: ⁷—¿Ēcü choxũ nawex nax tama choxũ cumuũxũ! ¿Rü nangāxũ i nhaa cuxna naxcax chacaxũ! ⁸¿Ēxna chamaxā nagu curüxĩnü nax chama rü wüxi i dorataxáxũ chixixũ rü chaugagu yixixũ

nax chixexũ cuxçax ínguxũ nax
ngẽmaãcü i cuma rü cugũ quixuxũçax
nax taxuxũma i chixexũ cuxũxũ? ⁹¿Ëxna
cugũ cucuaxgu rü chauxrũxũ
cuporaxũchi? ¿Rü ngẽma cuga rü
chaugarũxũ duruanexũrũxũ nixĩ?

.....

¹⁵¿Dücax, nangugü i ngẽma naexũ i
taxũchixũ i ipoputámu i chama
changoxẽxũ ngẽma cuxũ
changoxẽxũrũxũ! Rü nüma rü maxẽ
nanangõx nhama wocagürũxũ. ¹⁶¿Rü
dücax i ngẽma naxçaxwex rü nhuxãcü
naporaxũchi rü ngẽma namachi rü natai!
¹⁷Rü yima narexũ rü nhama wüxi ya
ocayiwariũxũ mea niwex. Rü yima
naparaarü tarumagü rü nipora. ¹⁸Rü yima
naxchínaxãgü rü nhama
bróchemenaxãgürũxũ rü
férumenaxãgürũxũ nixĩgü. ¹⁹Rü guxũma i
ngẽma naexũgü i chaxũxütanuwa rü
ngẽma ipoputámu nixĩ i yexeraãcü
duũxũgü nüxũ muĩexũ. Rü chama i norü
üruũxicatama nixĩ i nüxũ
charüporamaexũ —nhanagürü ga Tupana.

.....

41 ¹Rü nüma ga Tupana rü
nhanagürü ta: —Ngẽma baréya
i taxũ i márwa ngẽxmaxũ ¿rü cuxçax rü
wüxi i poxwamaxã icuyayaxuxũ? ¿Rü
cuxũ natauxchaxũ nax wüxi i
naxĩnütamaxã cunawëxarü conüãxũ?

.....

⁵¿Rü cuxçax rü nhama wüxi i
werirũxũ tá ícuyapuxẽxũ? ¿Rü cuxçax
rü tá cuxũtũxũxũ cuxacügüarü
ĩnucaruxũ?

.....

⁹Rü ngëxguma texé nüxũ daumaregu i
ngẽma baréya, rü poraãcü tamuũ. ¹⁰Rü

ngëxguma texé nachixewegu rü nüma
rü nidüra. Rü taxúema tapora nax
naxçax tixũamaxũ. ¹¹¿Rü yíxema
naxçax ixũamáxe rü tamaxũxũ yixĩxũ?
Rü taxúema i nhama i naanewa tapora
nax naxçax tixũamaxũ —nhanagürü ga
Tupana.

.....

Yó rü Tupanaxũ nangãxũ

42 ¹Rü yexguma ga nüma ga Yó
rü Tupanaxũ nangãxũ, rü
nhanagürü: ²—Nüxũ chacuax nax
guxũxũma cucuáxũ rü nataxuma i
taxacü i cuxũ guxchaxũ nax cunaxũxũ.
³¿Rü texé chixĩ i chamax rü ngẽmacax
tama cuxũ chanayaxuxũ i ngẽma curü
ucuxëgü? Rü ngẽmaãcü chanangoxẽxũ
nax taxuxũma chacuáxũ. Rü chama rü
nachiga chidexa i taxacü i ãücümaxũ i
tama nüxũ chacuáxũ i cuxicatama nüxũ
cucuáxũ. ⁴Cuma rü nhacurügü choxũ:
“¿Choxũ rüxĩnü rü cumaxã chidexachau!
¿Rü choxũ nangãxũ nax cuxna chacaxũ!”
nhacurügü choxũ. ⁵Noxri rü cuxũ
chaxĩnühigaxũwaxica nixĩ i cuxũ
chacuáxũ, notürü i nhuxmax rü daa
chaxetümaxã cuxũ chadau. ⁶Rü
ngẽmacax i nhuxmax rü marü nüxũ
charüxo ga yema noxri cumaxã nagu
charüxĩnũxũ. Rü ngẽmacax nua
waixümütëxewa rü tanimucatëxewa
charüto —nhanagürü ga Yó.

Tupana rü wena Yóxũ narüngũxëë

⁷Rü yexguma Yómaxã
yadexaxguwena ga Tupana rü nhuxũchi
Erifáxũ nhanagürü: —Yimá chorü duũ
ya Yó rü aixcumaxũ nixu ga chauchiga.
Notürü poraãcü cumaxã chanu rü

namaxã chanu i ngẽma cumücüğü yerü tama Yórüxü aixcumaxü pexu ga chauchiga. ⁸Rü êcü i nhuxmax rü 7 i woca i yatüxü peyauxgü rü 7 i carnérugü rü chorü duü ya Yóxütawa penagagü! ¡Rü yimápexewa perü maxüçax penadai rü ípeyagu i ngẽma naxünagü! Rü nüma ya yimá chorü duü ya Yó rü tá pexçax nayumüxë. Rü chama rü tá nüxü nüxü chaxínü i norü yumüxë rü taxuxütama chixexü pemaxã chaxü woo nax namexü nax pexü chapoxcuexü nagagu nax tama aixcumaxü pexuxü ga chauchiga yema chorü duü ga Yó aixcumaxü ixuxürüxü —nhanagürü ga Tupana. ⁹Rü nüma ga Erifá rü Biridá rü Chofá rü inaxĩächi rü nanaxügü ga yema Cori ya Tupana namaxã nüxü ixuxü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü naxínü rü nanayaxu ga yema Yó namaxã nüxü ixuxü norü yumüxëwa. ¹⁰Rü yexguma Yó namücüğüçax yumüxëguwena rü Tupana rü noxriarü yexera Yóxü narüngüxë. ¹¹Rü yexgumawena rü guxüma ga naeneegü rü naeyaxgü rü namücüğü rü guxüma ga yema duüxügü

ga üpaacü nüxü cuaxgüxü rü Yóxütagu nanaxiane. Rü nachüüwa rü namaxã nanaxügü ga wüxi ga taxü ga õna. Rü wüxigu nanataaxëgüxëxë nax tama nagu naxínüxü ga yema ngüxü rü guxchaxügü ga Tupana nüxü ingexëxü. Rü wüxichigü ga nüma ga yema namücüğü rü nüxna ngüxü nixächigü ga nhuxre ga diëru rü wüxi ga ãnera ga úirungüçax. ¹²Rü Tupana rü poraacü noxriarü yexera Yóxü narüngüxë ga yexguma marü nayaxgu. Rü yexguma rü 14,000 wa nangu ga norü carnérugü, rü 6,000 wa ga norü camérugü, rü 1,000 chimüxüwa ga norü wocagü ga puracüruxü ixügüxü, rü 1,000 wa ga norü búru ga ingexü. ¹³Rü yexgumarüxü ta wenaxarü naxãxacü rü nüxü nayexma ga 14 ga nanegü rü tamaepüx ga naxacü.

.....

^{16,17}Rü yexgumawena ga Yó rü namaxü ga 140 ga taunecü rü nüxü nadau ga nataagü rü nataaxacügü. Rü yema nataaxacügüacügüxü rü ta nadau. Rü yemaacü marü nayaxüchiácüma nayu.

SALMOS

(Wiyaegü)

Taãxê i aixcuma ixĩxũ

1 ¹Rũ tataãxê ya yíxema tama naga ìnũxe i ngêma chixexũ i duũxũgüarũ ucuxê rü tama nagu ixũxê i ngêma chixexũ ügũxũcũma rü tama nanaãxêraxũxe i ngêma duũxũgũ i Tupanaxũ cogüexũ. ²Notürũ tümaarũ taãxê nixĩ nax nagu tamaxũxũ i Tupanaarũ mugũ rü guxũguma chũtacũ rü ngunecũ ngêmagu tarũxĩnũ. ³Rũ yíxema duũxê rü nhama wũxi i nanetũ i natũanacũ toxũ rü guxũguma oxũ rü taguma rũnhêxatũxũrũxũ tixĩ. Rũ guxũma i taxacũ i taxũxũwa rü mea tũxũ ìnanguxuchi. ⁴Notürũ ngêma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ rü tama ngêmaãcũ mexũ nüxũ naxũpetũ. Rũ nhama maxê ya paci ya buanecũema cuenagũxũrũxũ nixĩgũ. ⁵Rũ ngêmacax i ngêma duũxũgũ i chixri maxêxũ rü ngêxguma Tupana nüxũ icagũgu, rü taxumaxãtãma nügũ ìnapoxũgũ rü poxcu i taguma gũxũ tá namaxã naxuegu. Rũ ngêma chixexũ ügũxũ rü tá nangechica natanũwa i ngêma duũxũgũ i aixcuma Tupanapexewa imexũ. ⁶Erũ nüma ya Cori ya Tupana rü meama

nüxũ nacuax i tümaarũ maxũ rü tũxna nadau ya yíxema aixcuma naga ìnũxe, notürũ ngêma chixexũ i duũxũgũ i tama naga ìnũechaũxũ rü nagagu tátama poxcuwa naxĩ.

Cuma nixĩ i chaune quixĩxũ

2 ¹Taxacũcax nügũmaxã narũnuetanũcũxũ i nhama i naanecũax i tama Tupanaxũ cuaxgũxũ? ²Rũ tũxciũ i nügũmaxã nagu narũxĩnũe i taxacũ i taxuwama mexũ nax nhuxãcũ norũ cuaxmaxã Tupanaxũ nügũ nayexeragũxũ? ³Rũ nhama i naanecũax i nachixũanegũarũ ãêxgacũgũ rü Tupanamaxã rü yimã nüma yangucuchixêecũmaxã nanue, rü wũxigu nagu narũxĩnũe nax nhuxãcũ yimãxũ ìnataxũchigũxũ. ⁴Rũ tagaãcũ nhanagürũgũ: “¡Ngexrũma nax naga ixĩnũexũ! ¡Rũ ngĩxã naxmexwa yigũ ìtangũxũxêxê nax tama natũũwa ìngexmagũxũcax!” nhanagürũgũ. ⁵Notürũ nüma ya Cori ya Tupana ya ãêxgacũ ixĩcũ i dauxũgũxũ i naanewa rü nüxũ nacugũmare. ⁶Rũ nhuxũchi norũ numaxã ìnanabaxgũ rü nugaãcũ nayangagũ rü nhanagürũ nüxũ: ⁶“Chama

rü marü nüxü chaxuneta ya yimá ãëxgacü ya chama chanaxwaxecü nax namaxã inacuáxüçax ya yima ñane ya Yerucharéü ya yima ma xpúne ya üinene ya Chiáüwa ngexmane”, nhanagürü. ⁷Rü nüma ya yimá nüxü naxunetacü rü nanangãxü rü nhanagürü: “Rü nhuxmax, Pa Chaunatiux, rü tá chanaxunagü i ngëma cuma nagu curüxñüxü, erü cuma rü nhacurügü choxü: ‘Cuma rü chaune quixí, rü chama nixí i cuxü chamaxëëxü i nhuxmax. ⁸;Rü choxna naxçax naca nax cuxmexwa changexmagüxëëxüçax i guxüma i nachixüanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxü nax cuxrü yixüçax! Rükü chama rü tá cuxna chanaxã. ⁹;Rü inawex i curü pora rü ngëmamaxã nadai i ngëma nachixüanegüarü ãëxgacügü nhama férumenaxãmaxã ya buetare ya waixümünaxçaxwa nacuaixcagurüxü!’ nhacurügü choxü.” ¹⁰Rü ngëmacax i pemax, Pa ãëxgacügüx jrü iperüxñü i nhaa ucuxë rü naga pexñü i nhaa pemaxã nüxü chixuxü! ¹¹⁻¹²;Rü taãxëäcü rü nüxü pengechaügüäcü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana! ;Rü nüxü pemuñeäcüma napexegu pecaxápüpügü, rü naga pexñü nax tama pemaxã nanuxüçax, rü ngëmaäcü namagu peyuxüçax! Erü ngëxguma düxwa pemaxã nanuxgu rü tá ipeyarütaxe. Notürü tataãxëgü ya yixema naxmexwa tügü ngëxmaxëëgüxe.

**Dawí rü norü yumüxëwa
Tupanaarü ngüxëçax ínaca**

3 ¹Pa Corix, namuxüchi i chorü uanügü rü namuxüchi i ngëma chauxchi aiexü. ²Rü namuxüchi i ngëma

chauchigagu nhagüxü: “Tupana rü taxütáma ínanapoxü”, nhagüxü. ³Notürü cumax, Pa Corix, rü chorü poxüruxü quixí. Rükü cuma nixí i choxü cuporaxëëxü nax nüxü charüporamaexüçax i chorü uanügü. ⁴Rü Cori ya Tupanaçax aita chaxü nax choxü nangüxëëxüçax. Rükü nüma rü choxü naxñü ya yima napata ya ma xpúne ya Chiáüwa ngexmanewa, rü choxü nangãxü. ⁵Rü ngëmacax ngëxguma ichaçaxgu rü mea chape, rü taãxëäcü chabaixächi erü nüma ya Cori ya Tupana rü choxna nadau. ⁶Rü tama namaxã chabaixächi i nhaa muxüchixü i chorü uanügü i choxü íchomaeguächixü nax choxü yama xpüçax. ⁷Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ;chauxétüwa ínayuxu rü choxü ínapoxü nüxna i nhaa chorü uanügü! Rükü cuma tá nixí i nachiwewa tá quimáxü rü cunabüüpütaxü i ngëma chorü uanügü i chauxchi aiexü. ⁸Rü cuma nixí, Pa Corix, i äcümaxüwa toxü ícunguxüxëëxü. ;Rü mexü namaxã naxuegu i curü duüxügü!

**Aixcuma Cori ya Tupanagu
tayaxögü**

4 ¹Pa Chorü Poxüruxüx, Pa Tupanax ;rü choxü nangãxü ega cuxna chacaxgu! Rükü cuma rü ngëxguma ngüxü chingexgu, rü cuma nixí i choxü cutaãxëëëxü. ;Rü cuxü changechaxütümüxü rü choxü nüxü naxñü i chorü yumüxë! ²Rü pema nax pegü pecuaxüügüxü ;rü nhuxguxüratá i nüxü perüxoexü nax choxü picugüexü rü ñane choxü pingexëëxü? ;Rü nhuxguxüratá i nüxna pexígachixü nax nagu pemaxëëxü i pecümagü i

chixexũ i taxuwama mexũ rü
 notüçaxmamare ixĩxũ? ³Rü dücax, rü
 nüma ya Cori rü aixcuma natümwaxe
 ya yíxema duĩxê ya aixcuma naga
 ññuxe. Rü nüma rü choxũ naxĩnũ ega
 nüxna chacaxgux. ⁴Rü nüxũ
 pemuñeácüma nüxũ iperüxĩñue, rü
 marütama nax chixexũ pexügüxũ! Rü
 ngêxguma ipeyacaxãchitanügu i
 pexchíãxũwa ¡rü peãxêwa pegü
 pengügü nax nhuxãcü yixĩxũ i perü
 maxũ i Tupanapexewa! ⁵Rü Tupanana
 penaxã i ngêma ãmaregü i nüma
 aixcuma namaxã nataãxêxũ, rü
 guxüguma nagu peyaxögü! ⁶Rü
 muxũma i duĩxügü rü nhanagürügü:
 “¿Texe tá tüxũ tarüngüxêxê?”
 nhanagürügü. Pa Corix ¡cuxũ
 tangechaütümüxũãcüma toxũ nadawenü
 rü toxũ rüngüxêxê! ⁷Cuma rü taãxê
 choxna cuxã i norü yexera i ngêma
 duĩxügü i muxũma i trígu rü wíü nüxũ
 ngêxmagüxũ. ⁸Chama rü taãxêácü
 ichayacaãchi rü ngêxgumatama mea
 chape, erü nüxũ chacuax, Pa Corix, nax
 cuma rü choxna cudaduxũ.

Tupanamaxã itanaxügü i ngunexũ

5 ¹⁻²Pa Corix, Pa Chorü ãxgacüx, Pa
 Chorü Tupanax ¡choxũ nüxũ naxĩnũ
 i nhaa chorü dexa i cumaxã nüxũ
 chixuxũ! ¡Rü choxũ nayaxu i nhaa chorü
 yumüxê i auxãcüma cumaxã nüxũ
 chixuxũ! ¡Rü nüxũ naxĩnũ i ngêma
 cuxna naxçax chacaxũ! Erü cumaxã nixĩ
 i nüxũ chixuxũ i chorü yumüxêwa. ³Rü
 exũwa noxri yangóonegu rü tá nüxũ
 cuxĩnũ i chauga. Rü paxmama tá
 cumaxã nüxũ chixu i taxacü nixĩ i
 chanaxwaxexũ. Rü íchanangüxêxê nax

choxũ cungãxũxũ. ⁴Rü nüxũ chacuax, Pa
 Tupanax, rü tama namaxã cutaãxê i
 taxacürü chixexũ. Rü ngêma duĩxügü i
 chixri maxêxũ rü taxucürüwama
 cuxütawa nangexmagü. ⁵Rü cupexewa
 rü nangechica i ngêma nügü
 icuaxũügüxũ. Rü cuma rü naxchi cuxai i
 ngêma chixexũ ügüxũ. ⁶Rü ngêma
 idorataaxgüxũ rü cunadai. Rü cuma rü
 nüxũ cuxo i ngêma cuechitawaxegüxũ
 rü máetagüxũ. ⁷Notürü i chamax rü
 curü ngechaũgagu choxũ natauxcha nax
 nagu chaxicuxũ ya yima cupata. Rü
 choxũ natauxcha nax cuxũ
 changechaũãcüma cuxũ chicuaxüüxũ i
 ngêxguma cupata ya üünene
 íngexmaxüguama chadawenügu. ⁸Pa
 Corix ¡choxna nadau naxchaxwa i
 ngêma chorü uanügü! ¡Rü curü
 namawaama choxũ naxüxêxê nax tama
 taxacüçax choxũ yaxugüxüçax! ⁹Erü
 ngêma chorü uanügü rü taguma nhuxgu
 aixcumaxũ nixugü. Rü
 chixexũgüxicatama narüxĩñue. Rü
 ngêma naãx rü nhama wüxi i yuetamaxũ
 i ngenaxürüxũ nixĩ. Rü yimá norü conü
 rü nidorataax. ¹⁰Rü ngêmacax, Pa Chorü
 Tupanax ¡napoxcue i ngêma duĩxügü!
 ¡Rü naxoxêxê i ngêma chixexũ i nagu
 naxĩñuexũ! ¡Rü norü pecadugügagu
 nüxũ naxo, erü cumaxã nixĩ i nanuexũ!
¹¹Notürü guxãma ya yíxema naxçax
 daugüxe i curü ngüxêxê rü tataãxêgü. Rü
 guxüguma taãxêácüma tawiyaegü erü
 cuma rü tüxũ ícupoxũ. Rü guxãma ya
 yíxema cuxũ ngechaũgüxe rü cugagu
 tataãxêgü. ¹²Erü cuma rü mexũ
 tũmamaxã cuxuegu ya yíxema aixcuma
 cuga ññuxe rü ngêma curü ngechaũ rü
 tũmaarü poxürüxũ nixĩ.

**Tupanana taca ega guxchaxú taxçax
ínguxgu**

6 ¹Pa Corix ;tauxú i choxú cuxúáxú ega chaugagu cunuxgu! ;Rü tauxú i curú nugagu choxú cupoxcuxú! ²Pa Corix ;cuxú changechaütümüxú erü chama rü chatura! ;Rü chauxçax yataanexêxê! Erü poraãcü chidaxawe. ³Rü nhuxmax rü chorü muümaxã chiduxrux. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax çrü nhuxguxiratáta i choxú curüngüxêxú? ⁴Pa Corix ;nua naxú rü chauxçax yataanexêxê! ;Rü cuxú changechaütümüxúgagu choxú ínapoxú! ⁵Erü yíxema yúxe rü marü taxucürüwa cuxna tacuaxächi. ;Rü nhuxácü tá cuxú ticuaxüxüxü ya yíxema yuxe ya tümamaxüwa ngëxmaxe? ⁶Rü marü chipa nax chaxaxuxü. Rü guxú i chütaxügu rü poraãcü chaxaxu rü ngëmacax düxwa chaugüxüüetümaxã chayawaixêxê i chorü cüxeruxü. ⁷Rü ngëma ngúxü nax chingëxügagu rü daa chauxetügü rü marü nixogü. Rü ngëma chorü uanügügagu rü chixogüxetü. ⁸;Rü choxna pexígachi, Pa Chixexüarü Üruxügüx, erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü nüxü naxínü i chorü axu! ⁹Rü nüma rü marü nüxü naxínü nax nüxna chacaxaxü, rü marü choxú nanayaxu i chorü yumüxê. ¹⁰Rü guxüma i ngëma chorü uanügü rü tá nabáixächie rü namüë, rü ngëmacax cugüruxü tá nixígü. Rü ngëmaãcü paxa norü ânemaxã tá nibuxmü.

**Cori ya Tupana rü äëxgacü ya mea
duüxügümaxã icuácü níxí**

7 ¹Rü cuxmëxwa chaugü changexmaxêxê, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, nax ngëmaãcü choxú

ícupoxüxüçax nüxna i ngëma chawe íngëxütanüxü. ²;Rü naxmëxwa choxü ínguxuchixêxê! Erü nhama aigü i chagu wagüchaügüxürüxü nixígü. Rü tataxuma ya texê ya nüxna choxü ípoxüxe. ³Pa Corix, Pa Chorü Tupanax çrü taxacürü chixexü chaxü? ;Rü ëxna chamáeta? ⁴;Rü ëxna ngëxguma chamücü mexü chamaxã üxguyane rü chixexümaxã tüxü chanatáeguxêxê? ;Rü ëxna wüxi i chorü uanü rü ngürümare chanapoxcux? ⁵Rü ngëxguma chi ngëmaãcü chanaxüxgux, rü marü name nax chorü uanügü chawe yangëxütanüxü rü waixümüanegu choxü nanhagüxü rü äxtëxëanexügu napüxcuchigüaxü i chorü maxü. ⁶Pa Corix ;curü numaxã chauétüwa nachogü rü nadai i ngëma chorü uanügü i choxü imaxgüchaüxü! Cuma rü cunaxuegu nax cunapoxcuxü i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü. Rü nhuxmax rü chanaxwaxe nax chauétüwa cuhogüxü. ⁷;Rü cugüpëxegu nangutaquëxëgüxêxê i guxüma i nachixüanecüãxgü i duüxügü! ;Rü guxüma i ngëma nachixüanecüãxgüarü äëxgacügüétüwa cugü nangexmaxêxê rü namaxã inacuañ! ⁸Rü cuma nax guxü i nachixüanecüãxgümaxã icucuáxü, rü chanaxwaxe i duüxügüpëxewa nüxü quixu nax aixcuma cupëxewa chamexü rü chawa rü nataxuxüma i taxacürü chixexü. ⁹Pa Cori Pa Tupana ya Ixaixcumacüx, cuma rü cunangugü i wüxichigü i duüxügüarü íngü rü norü ngüchaügü i naãxëwa nagu naxínüexü. ;Rü íyanaxoxêxê i norü chixexü i ngëma chixri maxêxü i duüxügü! Notürü ngëma mea maxüxü i duüxü ;rü nüxna

nadau nax guxũguma cugu yaxõgüechaxũca! ¹⁰Rü Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü rü chorü poxũruxũ nixĩ. Rü nüma nixĩ i tüxũ namaxẽxẽxũ ya yixema namaxã ixaxcumagũxe. ¹¹Rü Tupana rü ãẽxgacü ya aixcuma wexgucü nixĩ, rü nüma rü guxũguma naxchi naxai i ngẽma chixexũ. ¹²Rü ngẽxgumachi taguma Tupanacax natãeguxgu i wüxi i duũxũ rü nüma ya Tupana rü tá nanawaixmagu i norü tara rü tá tüxũ nadai. Rü yima norü würa rü marü ínaporamaãxũ. ¹³Rü marü narütonümare ya norü chuchigü ya iyauxramagugüne. Rü marü ínamemare ya naxnegü ya tüxũ imáxüne. ¹⁴Rü dücax, nüxũ pedax i ngẽma chixexũarü üruxũ! Rü nhama wüxi i ngexũ i ixíracüchaxũürüxũ nixĩ erü nanaxĩxãchiãxẽ. Rü ngẽma chixexũ i nawa ngẽxmaxũ rü nawa tá ínguxuchi i ngẽma dora. ¹⁵Rü nüma rü toguecax nanaxü i maxmaxũxũ i ãxmaxũ notürü nümatátama nagu ningucuchi i ngẽma. ¹⁶Rü ngẽma chixexũ i togücax naxũxũ rü ngẽma máeta i nagu naxĩnũxũ, rü nagu tátama nangu. ¹⁷Notürü i chamax rü Cori ya Tupanaxũ tá chicuaxũxũ erü nüma rü aixcumacü nixĩ. Rü chama rü chorü wiyaemaxã tá chanataxẽxẽ ya yimá Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü.

**Tupana rü guxũarü yora nixĩ
notürü yima duũxũmexẽwa
nanangexmaxẽxẽ i nhama i naane**

8 ¹Pa Cori Pa Tupana ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, rü cuéga rü guxũma i nhama i naanewa nüxũ nacuaxgü. Rü

ngẽma curü üüne rü dauxũguxũ i naanearü yexerawa nangu. ²Rü ngẽma buxũgü rü woo ngẽma maiexũ rü nüxna cunanguxẽxẽ nax cuxũ yacuaxũgũxũcax nax ngẽmaacü nangóxũcax i curü pora, rü ngẽma curü uanügü rü cupexewa naxãneexũcax rü yanangeaxgũxũcax. ³⁻⁴Rü ngẽxguma chütacü dauxũgu chadawenügu rü nüxũ chadau i ngẽma cumatama cuxũxũ ya tauemacü rü õxtagü i ngẽma cunxmagũxẽxẽxũ. Rü chaugüna chaca rü nhachagürü: “¿Tãxacüwa cuxũ name i duũxũgü rü ngẽmacax nagu curüxĩnũxũ? ¿Rü tüxcüü nüxna cucuaxãchixũ rü naxcax cuxoégaãxũ?” nhachagürü. ⁵Rü wixgutaax cugüraxũxũchiãcü cunaxü ya yimá yatü, rü cunataxẽxẽ, rü nagu cuyaxõ. ⁶Rü guxũma i ngẽma cuxũxũétüwa cunangexmaxẽxẽ ya yimá yatü, rü namaxã nüxũ icucuaxẽxẽ. ⁷Rü carnérugüétüwa rü wocagüétüwa rü naexũgüétüwa cunangexmaxẽxẽ. ⁸Rü werigü i dauxũanegu ixüxũxũétüwa, rü choxnigü i natüwa maxẽxũétüwa rü guxũma i márwa ngẽxmagũxũétüwa cunangexmaxẽxẽ ya yimá yatü. ⁹Pa Cori ya Guxũétüwa Ngẽxmacüx, rü cuéga rü guxũma i nhama i naanewa nüxũ nacuaxgü.

Tupanaxũ ticuaxũxũ erü mexũ naxü

9 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuxũ chicuaxũxũchaxũ guxũne ya chorü maxũnemaxã. Rü nüxũ chixuchigachaxũ i ngẽma muxũma i mexũgü i cuxũxũ. ²Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngẽxmacüx, rü chorü taãxẽmaxã poraãcü cuxũ chicuaxũxũ. Rü cuxcax chawiyachaxũ. ³Rü ngẽma chorü uanügü rü cuxchaxwa

nibuxmü rü nayayi rü nayue. ⁴Cuma rü ãëxgacü ya ixaixcumacü quixĩ. Rü curü tochicaxüwa curüto nax ngéma chauétüwa cuchogüxüçax. ⁵Rü cuyangagü i ngéma tama cuxü yaxögüxü, rü cunadai i ngéma chixri maxëxü. Rü noxtacüma ícunapi i naégagü i curü poperawa. ⁶Rü ngéma chorü uanü rü marü nayu, rü yima norü íanegü rü namaxátama narüxogü. Rü cumax, Pa Tupanax, nixĩ ga cuyanaxoxëxü. Rü taxuxüma i taxacü nawa inayaxügü rü bai i taxacü i nawa nüxna nax icuaxächixüçax. ⁷Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü guxügutáma ãëxgacü nixĩ. Rü nüma rü norü tochicaxüwa narüto nax ngéma nangugüaxüçax i wüxichigü i duüxügüarü maxü. ⁸Rü nüma rü tá mea guxü i duüxügüarü maxü nangugü. Rü nhüxüchi tá nüxü nixu i taxacü tá nixĩ i namaxá naxueguxü. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema chixri tümamaxá inacuaxgüxe. Rü tüxü narüngüxëë ega ngúxü tingegügu. ¹⁰Pa Corix, yíxema cuxü cuaxgüxe rü cugu tayaxögü. Rü taguma tüxü icuyarüngüma ya yíxema cuxçax daugüxe. ¹¹¡Rü naxçax pewiyaegü ya Cori ya Tupana ya Yerucharéüwa ãëxgacü ixicü! ¡Rü guxüma i íanegüwa nüxü pexu i ngéma mexügü i naxüxü! ¹²Rü nüma ya Tupana rü tüxna nacuaçächi ya yíxema ngechaügüxe rü tama nüxü inarüngüma i ngéma tümäärü axu. Nottürü nanapoxcue i ngéma chixri tümamaxá icuaxgüxü. ¹³Pa Corix ¡cuxü changechaxütümüxü! ¡Rü dücax, nüxü nadawenü i nhuxäcü choxü nachixeäxë i ngéma chauuchi aiexü! ¡Rü nawa choxü ínanguxuchixëxë i ngéma yu! ¹⁴Rü ngëxguma choxü

íconguxuchixëëgu rü chama rü tá Yerucharéüarü íäxwa cuxü chicuaxüxü napexewa i guxüma i duüxügü. Rü namaxá tá nüxü chixu nax chataäxëxü erü choxü íconguxuchixëxë. ¹⁵Rü ngéma tama yaxögüxü i duüxügü, rü nümatátama nagu nayi i ngéma äxmaxü i toguxecax namagu naxügüxü. Rü nümatátama nagu ínanue i ngéma püxcha i toguxecax bexma ngëxma naxügüxü. ¹⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nügü nangoxëxë i ngëxguma napoxcuäxgu i ngéma chixexü ügüxü. Rü ngëmacax i ngéma chixexü ügüxü rü tá napoxcue nagagu i ngéma chixexü i nümagütama bexma toguxecax naxügüxü. ¹⁷Rü ngéma chixexü ügüxü rü ngéma tama yaxögüxü rü ngéma Tupanaxü iyarüngümaexü rü poxcu i taguma gúxüwa tá naxĩ. ¹⁸Notürü yíxema yaxna ínüexe ega woo guxchaxügü tümacaç ínguxgu rü tama notüçaxma Tupanaarü ngüxëë ítananguxëëgü, erü nüma ya Tupana rü taxütáma tüxü inarüngüma rü tá tüxü narüngüxëë. ¹⁹Pa Cori Pa Tupanax ¡tauxü i cunaxüchicaxü i ngéma duüxügü i cuétüwa nügü ügüxëëchaüxü! ¡Ëcü cugüpexewa nagagü i ngéma tama yaxögüxü nax nüxna cucaxaxüçax nachiga i norü chixexügü! ²⁰Pa Corix ¡namuüexëxë i ngéma chixexü ügüxü! ¡Rü nüxü nüxü nacuaçëxë nax nümagü rü duüxügümare yixügüxü!

**Yumüxë i nawa Tupanaarü
ngüxëëçax íçaxaxü**

10 ¹Pa Corix, Pa Tupanax ¿Tüxcüü toxna cuyáxügu? ¿Rü tüxcüü iquicux ega ngúxü tingegügu? ²Erü

ngēma chixri maxūxū rü nügü írutaxū
 rü norü numaxā tüxū nachixewe ya
 yíxema tama nüxū cuáxe nax tügü
 ítapoxūxū. Notürü nümatátama naga
 nangu i ngēma chixexū i toguxemaxā
 naga naxīnūxū. ³Rü ngēma chixexū i
 duūxū rü nügü namaxā nicuaxūxū i
 noxrütama ngúchaū. Rü ngēma duūxū i
 ngēmāxūgü nügüna nanuxūchixū, rü
 Cori ya Tupanamaxā naguchiga rü nüxū
 naxo. ⁴Rü ngēma yatü i chixexū rü nügü
 nicuaxūxū rü nhanagürü: “Nataxuma ya
 Tupana. Rü taxúetáma choxna taca
 nachiga i ngēma chaxūxū”, nhanagürü.
 Rü ngēmāguxicatama narūxīnū. ⁵⁻⁶Rü
 ngēma naxūxūwa rü guxūguma mea
 nüxū ínanguxuchi. Rü nüma rü nüxna
 nixūgachi i curü mügü rü naga
 naxīnūgü rü tagutáma cunapoxcu, Pa
 Tupanax. Rü norü uanūgūxū nacugü rü
 naga narūxīnū nax taxúetáma
 iyangūxēxū rü tagutáma guxchaxū
 nüxū ngēxmaxū. ⁷Rü naāxwa ínaxūxū i
 chixexū i dexa rü doraxū nixu rü
 naguxchigawaxe. Rü ngēxguma
 yadexaxgu rü mexū i oregu nayacux i
 ngēma chixexū i naga naxīnūxū, rü
 ngēmaācü tüxū nawomūxēxē ya
 duēxēgü. ⁸Rü chütacü rü íaneacügü i
 éanexūgü tüxū ínicuxēxū rü ngēxma
 tüxū nimax ya yíxema ngēma úpetūxe.
 Rü guxūguma bexma tüxū
 ínidawenūchigūxū ya yíxema turaxe i
 taxucürüwama tügü ípoxūxe. ⁹Rü
 nhama ai i naxmaxūwa naexūcax
 idawenūxūrūxū nügü nixīxēxē i ngēma
 yatü i chixexū. Rü ngēma íyacúxūwa
 tüxū nananguxēxē ya yíxema turaxe nax
 ngēmaācü tüxū yayaxuxūcax. Rü
 ngēxguma tüxū yayaxuxgu rü marü

taxucürüwama nüxna tinha. ¹⁰Rü
 nhama ai i yaxexūchaūxūrūxū norü
 poramaxā tüxū narūyexera ya yíxema
 turaexe rü ngēmaācü naxmexgu tayi.
¹¹Rü ngēma yatü i chixexū rü naga
 narūxīnū nax nüma ya Tupana rü marü
 nüxū yanangūmaxū rü nügü
 yadūxchiwexū nax tama nüxū
 nadauxūcax i ngēma norü chixexū i
 naxūxū i ngēma duūxū. ¹²¡Nachi Pa
 Corix, Pa Tupanax, rü
 naxunagūchacūxü! ¡Rü taxū i tüxū
 curūngūmaxū ya yíxema
 naxīxāchiāxēgūxē! ¹³¡Rü tüxcūü, Pa
 Tupanax, icunaxūchicaxū nax cuxū
 nacugūxū i ngēma chixexū i duūxūgü?
 Erü nümagü naga narūxīnūe rü
 tagutáma nüxna cuca nachiga i ngēma
 chixexū i naxūgūxū. ¹⁴Pa Corix,
 cumatama nüxū cudau i ngēma chixexū
 i naxūgūxū. ¡Ēcü napoxcue naxcax i
 ngēma guxchaxūgü i naxūgūxū rü
 ngūxū nax duūxēgūxū yangexēēgūxū!
 Rü yíxema turaexe rü curü ngūxēēcax
 nixī itadaugūxū, erü cuma nixī i
 túmaarü poxūruxū quixīxū. Rü cuma
 nixī i tüxū curūngūxēxū ya yíxema
 taxcutagü. ¹⁵¡Rü íyanaxoxēxē i ngēma
 norü pora i ngēma chixexūgü! ¡Rü
 nüxna naca nachiga i norü chixexūgü,
 rü bai tá i wūxi i nüxū cuxūpetūmarexū!
¹⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana nixī i
 āēxgacü yixīxū i guxūguma. Rü ngēma
 duūxūgü i tama Tupanaaxū yaxōgūxū,
 rü Tupanaarü naanewa tá ínawoxū.
¹⁷Pa Corix, cuma rü nüxū cuxīnū i
 túmaarü yumūxē ya yíxema tama tügü
 icuaxūgūgūxe. Rü cuma rü tüxū
 cutaāxēgūxēxē rü tüxū curūngūxēē.
¹⁸¡Rü ěcü túmaétüwa nachogü ya

yíxema taxcutagü rü yíxema
 togümexēwa ngēxmagüxe! Rü yima
 yatü ya waixümüwa cunaxücü, rü tama
 tanaxwaxe nax wena muñ naxçax
 ínanguxēxü i curü duñxügü.

**Cori ya Tupana rü aixcuma tóru
 poxüruxü nixí**

11 ¹Chama rü Cori ya
 Tupanamexēwa chaugü
 changexmaxēxē nax choxü
 ínapoxüíxüçax nüxna i chorü uanügü.
 ¿Rü tüxcüü choxü nhapegürü:
 “¡Máxpúneanewa nanha nax ngéma
 werigürüxü cugü quicúxüçax!”
 nhaperügü choxü? ²¡Rü dücax, nangugü
 i ngéma chixexü ügüxü i duñxügü! Rü
 yima naxnegü rü pexcunüne ya norü
 würawa nanadagü rü yacuxgüácüma
 duñxügü i mea maxēxüguama
 nanamaxgü. ³Rü ngēxguma chi nüma ya
 ãëxgacü marü chixexügu nanguxgu ¿rü
 nhuxácü tá nügü ínapoxü ya yimá mecü
 ya duñ? ⁴Notürü nüma ya Cori ya
 Tupana rü napata ya üünenewa
 nangexma. Rü nüma ya Cori rü
 dauxügüxü i naanewa nüxü nangexma i
 norü tochicaxü, rü ngéma meama
 ínadawenü rü nanangugü i duñxügü.
⁵Rü nüma ya Tupana rü nanangugü i
 ngéma mexü ügüxü rü ngéma chixexü
 ügüxü, rü naxchi naxai i ngéma
 máxwaxegüxü. ⁶Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü nhama pucürüxü tá ngéma
 chixexü ügüxüétügu nanayixēxē ya
 áxwe rü üxiema i ësúrfremaxá ãéxüxü.
 Rü tá naxçax ínananguxēxē ya wüxi ya
 buanecü nax yaxaexüçax i guxüma. Rü
 nüma ya Cori ya Tupana rü ngémaäcü
 tá nanapoxcue i ngéma duñxügü i

chixexü ügüxü. ⁷Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü íxaixcumacü nixí, rü
 ngémacax nüxü nangechañ i ngéma
 wexguxü. Rü ngémacax ya yíxema
 aixcuma imexe rü tá nüxü
 tadaugüxüchi.

**Yumüxē i nawa Tupanaarü
 ngüxēēçax íçaxaxü**

12 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¡paxa
 toxü rüngüxēxē! Erü marü
 nataxuma i ngéma aixcuma cuxü
 yaxögüxü. Rü marü inarüxo i ngéma
 duñxügü i aixcuma mexügu rüxínüexü.
²Rü nügütanüwa i duñxügü rü nügü
 nawomüxēégü. Rü mea nidexagüneta
 notürü tama aixcumaxü nixügü. ³Pa
 Tupanax ¡yanaxoxēxē i guxüma i
 ngéma nügü írümegünetaxü rü ngéma
 nügü icuaxüüügüxü! ⁴¡Rü napoxcue i
 ngéma nhagüxü: “Toma rü mea nüxü
 tacuaxgü nax tidexagüxü rü torü
 oremaxá togü ítapoxü. ¿Rü texé tá toxü
 tarüngeaxgüxēxē?” nhagüxü! ⁵Notürü
 nüma ya Cori ya Tupana rü pexü
 nangäxü rü nhanagürü pexü: “Yíxema
 ngearü ngémaxüäxgüxe rü chixri
 tümamaxá ipecuaxgüxe rü ngüxü tüxü
 pingexēégü. Rü ngémacax i nhüxmax i
 chama rü tá tümaétüwa chachogü rü tá
 tüxü charüngüxēxē erü ngéma nixí i
 guxüguama tüma tanaxwaxegüxü”,
 nhanagürü. ⁶Rü ngéma Cori ya
 Tupanaarü uneta rü aixcuma nixí. Rü
 nüma rü tama nidora ega taxacüxü
 yaxuxgux. Rü ngéma nüxü yaxuxü rü
 aixcumama nayanguxēxē. Rü ngéma
 diërumü i ⁷expüxcüna i guxürüxü nixí
 nax namexü i norü uneta. ⁷⁻⁸Pa Cori Pa
 Tupanax, rü woo guxüma i duñxügü rü

namaxã nataãxê i ngêma chixexũ i naxügüxũ rü woo guxũwama toxũ ínachomaeguãchi i ngêma duũxügü, notürü i cuma rü tá toxna cudarü rü guxũgutãma toxũ ícupoxũ nüxna i ngêma chixexũ ügüxũ.

Yumüxê i nawa ngüxêêcax ícaxaxũ

13 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¿Rü nhuxguxüratãta nüxũ curüchaxũ nax choxũ icurüngümaxũ? ¿Ëxna choxũ icurüngümaxüchi? ¿Rü nhuxguxüratãta nüxũ curüchaxũ nax chaxchaxwa iquicúxũ? ²¿Rü nhuxguxüratãta iyanaxoxũ i ngêma guxchaxügü i choxũ ngêxmaxũ? ¿Rü tüxcüü i guxũ i ngunexügu rü ngüxũ rü ngechaũ chingeechaxũ? ¿Rü nhuxguxüratãta iyanaxoxũ nax chorü uanümexêwa changexmaxũ? ³Pa Cori Pa Chorü Tupanax ¿choxũ nadawenü rü choxũ nangãxũ rü choxna naxã i maxũ nax tama chayuxüçax! ⁴Rü ngêmaãcü i chorü uanü rü taxütãma nhanagürü: “Marü nüxũ charüporamae”, nhanagürü. ¿Rü choxna nadau nax tama nataãxêxüçax i ngêma chorü uanü i ngêxguma guxchaxügu changuxgux! ⁵Rü chama rü chayaxõ nax aixcuma choxũ cungechaũxũ rü chataãxê erü cuma rü choxũ cumaxêxê. ⁶Rü chorü wiyaemaxã tá Cori ya Tupanaxũ chicuaxüxũ erü porãcü choxũ narüngüxêê.

Nüma ya yatü rü chixexügu narüxínüecha

14 ¹Rü ngêma duũxügü i naechitamare maxêxũ rü nagu narüxínüe nax nataxuxũ ya Tupana. Rü

guxũma rü chixexügu narüxínüe rü nanaxügü i ngêma Tupanapexewa chixexüchixũ. Rü bai i wüxi i mexü üxũ. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxügüxũ i naanewa duũxügüxũ nadawenü. Rü tüxũ nangugü rü ngoxi tayíxema ya tümaãxêxũ cuãxe rü naxçax dauxe. ³Notürü guxũma i duũxügü rü chixexüwe narüxü rü guxũma wüxigu chixexügu narüxínüe. Rü marü tataxuma ya texê ya mexü úxe, rü bai ya wüxie. ⁴Rü tama naãxêxũ nicuax i ngêma chixexũ ügüxũ. Rü norü chixexümaxã nanaguxêxê i chorü duũxügü nhama poü ingóxũ rü iguxêêxürüxũ. Rü taguma Cori ya Tupanacax nadaugü. ⁵Notürü ngêma chixexũ ügüxũ rü wüxi i ngunexũ tá muũmaxã niduxrue. Erü Tupana rü tümaxütawa nangexma ya yíxema naga ínüxe. ⁶Rü ngêma chixexũ ügüxũ rü tüxü nüxũ nacugüe i tümaarü ínü ya yíxema mea maxêxe, notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü ínapoxũ. ⁷Chierü yimã Tupana ya maxpüne ya Chiãüwa ngêxmacü nua üxgu nax norü uanügümexêwa ínanguxüxêêãxüçax i norü duũxügü i Iraéuanecüãxgü. Rü ngêxguma nüma ya Cori ya Tupana ínanguxüxêêgu rü guxũma i Yacütaagü i Iraéutanüxügü rü tá nataãxêgü.

Tupana nanaxwãxe nax mexü naxüxũ ya yatü

15 ¹Pa Corix ¿texê tá tixí ya yíxema cupata ya üünenewa ngêxmaxe? ¿Rü texê tá tixí ya yima curü maxpüne ya üünenegu achiüxe? ²Rü yíxema ngearü chixexüãxe, rü mexü üxe, rü íaixcumaxe, ³rü yíxema tama

texéchiga chixri idexáxe, rü yíxema taxuxúma i chixexú tùmamücumaxá üxe, rü yíxema taxuxúma i chixexú üxe namaxá i ngêma tumaarü ngaicamagu pexú, ⁴rü yíxema naxchi aixe i pecádugü rü tama nanaãxêraxúxe i ngêma duúxügü i chixexú ügüxú, rü yíxema nüxü ngechaügüxe i ngêma duúxügü i Tupanaxú ngechaügüxú, rü yíxema naxúamáxe i ngêma nagu taxunetaxú woo tama mea tüxú ínganguchigu, ⁵rü yíxema tumaarü diêru ngíxü ixáxe ngearü üetüãcúma, rü yíxema diêruxú oxe ega texé naxútanüchaügu nax napoxcuxúcax i ngêma taxuxúma i chixexú üxú. Rü yíxema ngêmaãcü maxúxê rü tagutáma taxacürü chixexügu tüxú nanguxêxê.

Ngêma mexú i Tupana tüxna áxú rü natakuma i to i ngêmaarü yexeraxú

16 ¹Choxna nadau, Pa Tupanax! Erü cuma nixí i choxú ícupoxúxú. ²Chama rü marü cumaxá nüxú chixu rü nhachagürü: “Cuma nixí i chorü Cori quixíxú, rü natakuma i to i cuxrüxú aixcuma choxú rüngüxêxê”, nhacharügü. ³Rü ngêma duúxügü i namaxá taãxêgüxú i norü tupanantachicünaxägü rü nhanagürügü: “Torü tupanagü rü naporae”, nhanagürügü. ⁴Rü ngêmacax nayamuxêetanü i ngêma naxchicünaxägü rü nüxü nicuaxüxügü guxúma i norü taãxêmaxá. Notürü i chama rü tagutáma ichaxá nawa i ngêma nacúma i norü tupanantagüçax nagü nawa inabaxêgüxú rü bai i chauãxmaxá nüxú chixu i ngêma tupanantagüéga. ⁵Rü cumax, Pa Corix,

nixí i chamaxá icucuáxú. Rü cuma nixí i choxna cunaxáxú i guxúma i mexügü. Rü cuxmexwa nangexma i chorü maxú. ⁶Rü yexguma icuyanuxgu ga yema naane nüxú ga Iraéutanüxügü, rü yema choxna cuxáxú nixí ga yema rümemaexú. Rü namexechi i ngêma naane i choxna cuxáxú. ⁷Rü nüxú chicuaxüxú ya Cori ya Tupana erü nüma rü chamaxá inacuax. Rü chütacü rü nüma rü chauãxêwa choxú naxucuxê. ⁸Rü guxüguma nagu charüxínüecha ya Cori. Rü nüma nax chauütawa nangexmaxú rü taxuxútáma i taxacürü chixexügu choxú nanguxêxê. ⁹Rü ngêmacax i nhuxmax rü guxüguma chataãxê rü taxucaxtáma taxacüçax chaxoégaãxê. ¹⁰Erü cuma rü taxútáma tauquewa choxú cutax. Rü taxútáma wüxi i áxmaxügu nüxú curüngüma ya yima aixcuma cumücü ixícü. ¹¹Rü cuma rü tá choxú cunawex i ngêma nama i maxúwa nadaxú. Rü cuxútawa nangexma i taxüchixú i taãxê, rü ngêma taãxê rü taguma inayagux.

Duúxú i mea maxúxüarü yumüxê

17 ¹Pa Corix ¡choxú nüxú naxínü i chorü yumüxê, rü choxna naxá i ngêma ngüxêê i cuxna naxçax chacaxú! Erü cupexewa rü taxuxúma i chixexú chaxú rü tama wüxi i dorataxáxú chixí. ²Rü cuma rü guxüguma quixaixcuma, rü ngêmacax guxú i duúxügüpexewa nangox nax taxuxúma i chixexú chaxüxú. ³Rü cuma rü marü nüxú cucuax i ngêma chauãêwa nagu charüxínüxú, rü chütacü rü choxna cudau. Rü choxú cuxü rü taxuxúma i chixexú chawa

icuyangau. Rū ngēmawa nūxū cucuax nax aixcumaxū chixuxū. ⁴Rū mea nagu chamaxū i ngēma curū mugū rū tama nūxū chayadauxū i ngēma duūxūgū i máetagūxū rū chixexū ügūxū. ⁵Rū aixcumama mea nagu chixū i ngēma cucūma rū taguma ichayangex. ⁶Pa Tupanax, cumaxā nixī i chidexaxū erū nūxū chacuax rū cuma rū choxū nūxū cuxīnū i chorū yumūxē ega cumaxā chidexaxgux. ⁷Rū choxna naxā i nhaa cuxna naxçax chacaxū! ⁸Rū chanaxwaxe i choxū cunawex nax aixcuma choxū cungechaūxū. Erū cuma rū tūxū curūngūxē ya yixema cuxūtawa tūmaarū ngūxēēçax ícagūxe naxchaxwa i tūmaarū uanūgū. ⁹Rū choxna nadau nhama cugūpūxūxetūna cudauxūrixū! ¹⁰Rū choxū cugūpexátūtūwa choxū nangexmaxēxē! ¹¹Rū ngēma chorū uanūgū rū choxū ínachomaeguāchi, rū ngēma chixexū i duūxūgū rū çauçaxçax ínayaxūāchi. ¹²Rū nūgū yacuaxūügūācūma nidexagū, rū tama ngechaūxū nacuaxgū. ¹³Rū choxū nangugūgū nax ngextá chaxūxū nax choxū yanguxēēgūxūçax. ¹⁴Rū nūmagū rū nhama aigūrixū nixīgū nax choxū iyacuaxēgūxū nax choxū yamāxgūxūçax. ¹⁵Pa Corix ¹⁶çecū chauétūwa nayuxu rū nadai i ngēma chorū uanūgū! ¹⁷Rū curū taramaxā yabuxmūxēxē rū choxū ínapoxū nūxna i ngēma duūxūgū i chixexū! ¹⁸Pa Corix ¹⁹çurū poramaxā choxū ínanguxuchixēxē naxmexwa i ngēma duūxūgū i chixexū ügūxū! ²⁰Rū ínawoxū nawa i nhama i naane i nawa nūgū yacuaxūügūxū namaxā i norū ngēmāxūgū! ²¹Rū taxuwama choxū name ega woo

nūmagū rū namuarū ngēmāxūāxgūgu rū naxacūgū rū meama nachibūegu rū nataagūçax rū muxū i norū ngēmāxūgū nūxū íyaxūxgu. ²²Notūrū i chamax rū ngēma namaxā chataāxēxū nixī nax cuxūxūchi tá chadauxū rū cuxūtawaxūchi tá changexmaxū i ngēxguma tá yuwa ícharūdaxgux.

**Norū uanūxū nax
naporamaexūchigaarū wiyae**

18 ¹Rū cuma nixī, Pa Corix, i chorū poraxēeruxū quixīxū. Chama rū cuxū changechaū. ²Rū cuma nixī i chorū poxūruxū quixīxū rū chorū çuxchicaxū quixīxū, rū chorū nguxuchixēeruxū quixīxū, rū chorū Tupana quixīxū. Rū cuma nixī i nuta i taxūchixū i chorū poxūruxū quixīxū, rū chorū tūpexeruxū quixīxū, rū chorū maxēeruxū quixīxū, rū ngēma chorū çuxchicaxū i maçpūnetapexewa quixīxū, rū ngēma chorū çuxchicaxū i maçpūnetapexewa nagu changaxixū quixīxū. ³Rū cuma nixī, Pa Cori Pa Tupanax, i namexū nax cuxū ticuaxūügūxū. Rū ngēxguma āücūmaxūwa changexmagu, rū aita cuxçax chaxūxgu, rū cuma rū chorū uanūgūmexēwa choxū ícupoxū. ⁴Rū yema yu rū choxna nangaicama rū choxū nimáxchaū. Rū porāçcū chamuū napexewa ga guxūma ga yema āücūmaxū ga chauxūtawa namuxū. ⁵Rū yema yu rū choxū ínananumaeguāchi ga norū yaruūgū, rū yemaacū choxū niyaxu nax choxū yamāxūçax. ⁶Rū yema āücūmaxūwa nax chayexmaxū, rū Coriçax aita chaxū nax nūma ga Tupana choxū rüngūxēēxūçax. Rū nūma rü

choxũ naxĩnũ ga yéa ínayexmaxũwa. Rũ yema aita nax chaxũxũ rũ naxmachixẽwa changuga. ⁷Rũ yexguma rũ poraãcü naxĩãxãchiane. Rũ guma maxpũnegũ rũ naxĩãxãchitanũ. Rũ Cori ya Tupanaarũ numaxã nixĩãtanũcũxũ. ⁸Rũ naxmaraũwa rũ caxixũ ínaxũxũ. Rũ naãxwa ínaxũxũ ga üxüema ga nhama ga naane ixaxẽxũ, rũ áxwe ga inaicũ. ⁹Rũ ningena ga dauxũguxũ ga naane rũ nũma ga Tupana rũ nhama ga naanegu ínarũxĩ. Rũ nacutütũwa rũ nataxũchi ga caixanexũ rũ naxẽane. ¹⁰Rũ wũxi ga dauxũcüãx ga ãxpeãtũxũëtũgu naxaunagũ rũ yema namaxã nigoe. Rũ buanecüemagu namaxã nayangaxi. ¹¹Rũ yema waanexũ nixĩ ga yadũxchipetaxũ. Rũ caixanexũ ga pucũmaxã waxũgu namaxã nayangaxi. Rũ yemagu nũgũ nicux rũ yemaarũ aixepewa nayexma. ¹²Rũ naxũtawã rũ naxãemacũane rũ yema caixanexũwa narũyi ga gáuxũ rũ áxwe ga inaicũ. ¹³Rũ nũma ga Cori ya Tupana ya guxãétũwa ngẽxmacũ rũ dauxũguxũ ga naanewa ínanaxũ ga naga ga nhama idũxruanexũrũxũ ixĩxũ. Rũ yéma narũyi ga gáuxũ ga ãpũxũxũ rũ áxwe ga naicũ. ¹⁴Rũ yéma ínanacuxgũ ga naxne, rũ ãemacũgũ ínaxũxẽxẽ. Rũ yemachãxwa ga yema chorũ uanũgũ rũ nũgũ nawoone rũ nibuxmũ. ¹⁵Rũ yema mártama rũ nipa, rũ yexma nangox ga natama nagagu ga yema naga ga ãücũmaxũ rũ gumá buanecũ ga yéma namuãcü. ¹⁶Rũ nũma ga Tupana rũ dauxũguxũ ga naanewa çauxçax narũxüe rũ choxũ ínayaxuchi nawa ga yema taxũ ga ãücũmaxũ. ¹⁷Rũ chorũ uanũgũ ga poraexũ ga chauxchi aixũmexẽwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ.

¹⁸Rũ yexguma chaturayane rũ çauxçax ínayaxũãchi. Notürũ nũma ga Cori ya Tupana rũ choxũ narũngũxẽxẽ. ¹⁹Rũ choxũ ínanguxuchixẽxẽ rũ choxũ nanapu erũ choxũ nangeçãũ. ²⁰Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ choxũ nanaxũtanũ naxçax ga yema mexũ ga chaucũma. ²¹Yerũ chama rũ nagu chixũ i ngẽma Tupana nagu rũxĩnũxũ rũ taguma nũxũ chaxo. ²²Rũ guxũma i norũ ucuxẽgũ rũ nachauãxẽgũ, rũ taguma nũxũ chaxo i norũ mugũ. ²³Rũ napexewa rũ taguma taxacürũ chixexũ chaxũ rũ nũxna chayáxũgu i chixexũ. ²⁴Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ choxũ nanaxũtanũ naxçax ga yema mexũ ga napexewa chaxũxũ. ²⁵Rũ cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rũ tümamaxã quixaixcuma ya yíxema aixcuma cuga ñnuxe. Rũ cuxũ tangeçãũtũmũxũ ya yíxema tümamũcü tũxũ ngeçãũtũmũxe. ²⁶Rũ cuma rũ aixcuma tũxũ curũngũxẽxẽ ya yíxema cuga ñnuxe, notürũ ngẽma tama cuga ñnũxũ rũ cuma nũxũ cucuax nax nhuxãcü tá cunapoxcuxũ. ²⁷Rũ cumax, Pa Tupanax, rũ tũxũ ícunguxuchixẽxẽ ya yíxema tama tũgũ icuaxũũgũxe, notürũ cuyaxãcuchi i ngẽma nũgũ icuaxũũgũxũ. ²⁸Rũ cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rũ çauxçax cunangóonexẽxẽ. Rũ ngẽxguma ãanexũwa changexmagu rũ choxũ quibaixmaxũ. ²⁹Rũ curũ ngũxẽxẽmaxã rũ tá naxçax íchayagoõchi i ngẽma chorũ uanũ. Rũ norũ íanegũarũ poxeguxũëtũwa tá chaxĩpetũ. ³⁰Rũ ngẽma Tupanaarũ ñnũ rũ aixcuma guxũwama name. Rũ ngẽma norũ uneta rũ name nixĩ nax aixcuma yaxõxũ. Rũ nũma ya Tupana rũ tũxna nadau ya yíxema nũxũ yaxõgũxe. ³¹¿Rũ texẽ tixĩ

ya Coriétüwa Tupana ixíxe? ¿Rü taxacürü to i tupana nangexma i tüxna dauxü? ³²Rü Tupana nixí ya yimá choxü poraxêécü. Rü yimá nixí ya iyanawexächixêécü i chaucüma nax taxuwama nachixexüçax i chorü maxü. ³³Rü nüma ya Tupana nixí i choxü naporaeparaxêêxü nhama cowürüxü rü maxpúneanewa chamaxã inacuax nax taxuguma chayarüngxüçax. ³⁴Rü nüma nixí i choxü nanguxêêxü nax daixü chacuáxüçax rü pora choxna naxã nax bróchenaxçax ya würa ichamaxüçax. ³⁵Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü ícupoxü rü chorü uanümexêwa choxü cunapu. Rü curü tügünechacüümaxã choxü quingí. Rü ngêma curü ngechaügagu rü cuaxwa changu. ³⁶Rü choxü cunatauxchaxêxê ga chamaxü nax yemaacü tama ichingüçax. ³⁷Rü nawe changê ga yema chorü uanügu rü nhuxmata nüxü ichayangau. Rü tama chatáegu nhuxmata guxüma chadai. ³⁸Rü nagu chachexgü rü yemaacü marü taguma ínariüdagü rü chayapuxyexaxägü. ³⁹Rü cumax, Pa Tupanax, rü choxü cuporaxêxê ga daiwa rü yemaçax ga yema chamaxã nuexü rü çaxmexgu cunayixêxê. ⁴⁰Rü yemaçax choxna nibuxmü ga yema chorü uanügu. Rü yemaacü chanadai ga yema chauxchi aiexü. ⁴¹Rü aita naxüe nax ngüxêçax ínacagüxü notürü taxüema nüxü tarüngüxêê. Rü cuxna nacagüe, “Pa Cori Pa Tupanax”, notürü ga cuma rü tama nüxü cungãxüga. ⁴²Rü chanapuxächixêxê rü nhuxmata nhama âtexeanexü i buanecü nüxü cuexürüxü yixigü. Rü nagu chapugü nhama

namaarü âcharaxügu ipugüxürüxü. ⁴³Rü cuma rü choxü ícunguxuchixêxê naxmexwa ga yema duüxügü ga tama chauga ínüechaüxü. Rü yema togü ga nachixüanegüaru âêxgacüxü choxü quixixêxê. Rü yemaacü ga yema duüxügü ga noxri tama nüxü chacuáxü rü nhuxmax rü chorü puracütanüxügü nixigü. ⁴⁴Rü ngêxguma choxü naxínüegu rü chauga naxínüe rü ngêma togü i nachixüanecüãx i duüxügü rü chamaxã nataãxêgünetä. ⁴⁵Rü ngêma togü i nachixüanecüãxgü rü choxü namüie, rü ngêma íyacuxgüxüwa rü duxrueacü ínachoxü. ⁴⁶¡Namaxü ya Cori ya Tupana! ¡Rü namecümamaxüchi ya yimá chorü poxüruxü! ¡Rü nüxü icuaxüxügü ya yimá chorü maxêêruxü ya Tupanax! ⁴⁷Rü nüma ya Tupana nixí i chauétüwa nayuxuxü rü çaxmexgu nayixêêxü i ngêma togü i nachixüanegü. ⁴⁸Rü nüma rü naxmexwa choxü ínanguxuchixêxê i chorü uanügu rü ngêma chamaxã nuexü. Rü cumax, Pa Corix, rü choxü ícupoxü nüxna i ngêma choxü imaxgüchaüxü. ⁴⁹Rü ngêmacax i natanüwa i ngêma nachixüanegü rü cuxü chicuaxüxü rü cuégagu chawiyae. ⁵⁰Rü cuma rü chorü uanügüxü choxü curüporamaexêxê erü cumatama choxü cuxuneta nax âêxgacü chixixü. Rü cuma rü guxüguma choxü cungechaü rü nüxü cungechaü i chautaaqü.

**Ngêma naxüxüwa nangox i
Tupanaarü üüne**

19 ¹Rü ngêma dauxüwa nüxü idauxü nanangoxêxê i Tupanaarü üüne rü norü pora. Rü guxüma i ngêma dauxüwa ngêxmaxü

tüxü nüxü nacuaxêxê nax nhuxãcü
 namexechixü i ngêma nûma naxüxü.
 2Rü wüxichigü i ngunexü rü wüxichigü i
 chütaxü rü taxçax nanangoxêxê nax
 nhuxãcü namexechixü ya Tupana. 3Rü
 woo taxuxüma i dexagüxü taxînü rü
 taxuxü i naga taxmachîxêwa nanaxu,
 4notürü ngêma Tupanaarü üünechiga rü
 guxü i naanewa nangu nhuxmata naane
 íyacuáxüwa rü nhuxmata üaxcü
 íngexmaxüwa. 5Rü nûma ya üaxcü rü
 taãxêacü inarügo nax ngêma namaxügu
 yaxüxü nhama wüxi i duüxü
 inhaãchichaüxürüxü rü nhama wüxi i
 yatü i ngexwacax ngíwa íxüxüxürüxü.
 6Rü nûma ya üaxcü rü wüxi i nhama i
 naanecüwawa ne naxü rü norü
 tocüwawa narüxücu, rü taxucürüwa
 texé norü naiëmaxüchaxwa tinha. 7Rü
 Cori ya Tupanaarü ore rü aixcuma name
 erü nanaxüchicüxü i tacüma rü
 ngexwacaxüxü i maxü tüxna naxã. Rü
 Cori ya Tupanaarü mugü rü aixcumaxü
 nixu rü cuaxwa nanangoxêxê ya yimá
 yatü ya ímemarecü nax nayauxãxü i
 ucuxêgü. 8Rü Cori ya Tupanaarü
 ucuxêgü rü aixcuma mea iniwex rü
 ngêmacax taãxê tüxna naxã. Rü Cori ya
 Tupanaarü mu rü taxuwama nachixe rü
 ngêmacax taãxêxü tüxü nacuaxêxê. 9Rü
 Tupanaarü ore rü taxuwama nachixe rü
 tagutáma nagux. Rü norü mugü rü
 aixcuma name rü mexüwa tüxü nagagü.
 10Rü ngêma mugü rü mexechixü i
 úruarü yexera nixí. Rü berure ya
 naxchiãüwa yaxunearü yexera tüxü
 name. 11Rü choxü ínapoxü naxüpa nax
 chixexügu changuxü rü mexü i namawa
 choxü naga i ngêxguma naga
 chaxînúgu. 12¿Rü texé ya nüxü cuáxe i

tümaarü chixexü tümawatama
 ngêxmaxü? Pa Cori Pa Tupanax ¡choxü
 nüxü irüngüma i ngêma chixexü i
 chawa ngêxmaxü! 13¡Rü choxü ínapoxü
 nax tama ngêma chixexü i nagu
 charüxînúxügu changuxüçax! ¡Rü choxü
 rüngüxêxê nax ngêma chixexüna
 chixügachixüçax! Rü ngêxgumarica tá
 nixí i taxütáma chixexü chaxüxü rü
 nawa íchanguxuchixü i ngêma chixexü i
 taxüchixü. 14¡Rü choxü nayaxu i ngêma
 chorü dexagü i cumaxá nüxü chixuxü rü
 chorü ínúgü, Pa Cori Pa Tupana ya
 chorü poxürüxü rü chorü
 nguxuchixêëruxü ixícüx!

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
 ngüxêëçax íçaxaxü nax ngêma
 uanüxü naporamaegüxüçax**

20 1¡Rü nûma ya Cori ya Tupana
 cuxü ínú, Pa Æëxgacüx, ega
 guxchaxüwa cungexmayane
 cuyumüxêgu! ¡Rü yimá Yacüarü Tupana
 cuxü ípoxü nüxna i curü uanü! 2¡Rü
 Yerucharéüwa ngexmane ya napatawa
 cuxçax ne nanamu i ngüxêë nax curü
 uanügüpexewa cuporaxüçax! 3¡Rü
 nüxna nacuaxãchi i curü ämaregü, rü
 cuxü nanayaxu i ngêma naxünagü i
 naxçax quiguxü! 4¡Rü nûma rü cuxna
 nanaxã i ngêma cuma cunaxwaxexü, rü
 aixcuma yanguxêxê i guxüma i taxacü
 nagu curüxînúxü! 5Rü ngêmaacü tá
 tanaxüchiga, Pa Æëxgacüx, i ngêxguma
 curü uanügüxü curüporamaegu. Rü
 Tupanaégagu tá tanawëxgü ya tóru
 woneragü. ¡Rü Tupana yanguxêxê i
 guxüma i ngêma nüxna naxçax
 cucaxaxü! 6Rü chama ya äëxgacü ya
 Tupana choxü naxunetaxü rü chayaxó

nax nūma rü tá chorü uanügüxü choxü naporamaexēxü. Rü nüxü chacuax nax nūma choxü naxinüxü i dauxügüxü i naanewa rü tá choxü nangäxüxü rü norü poramaxä tá choxü naporamaexēxü nüxü i chorü uanügu. 7Rü nūmaxü i nachixüanegüarü äëxgacügü rü nüxü nangexma ya nawexügü ya daiwa namaxä naxixüne. Rü togü rü nüxü nangexma i norü cowarugü i dairuxü ixügüxü. Notürü i yixema rü tüxü nangexma ya tóru ngüxēeruxü napexewa i tóru uanügu, rü nūma rü Cori ya Tupana nixi. 8Rü ngēma nachixüanegü rü tá inayayitanü rü tá inayarüxo. Notürü i yixema rü tá tanaxaixrügumagüaraxüecha rü yexeraäcü tá taporae. 9Pa Cori Pa Tupanax ¡naporamaexēxē ya yimá torü äëxgacü rü toxü nüxü naxinü i torü yumüxē!

**Nataaxē ya äëxgacü erü norü
uanüxü narüporamae**

21 1Pa Cori Pa Tupanax, rü yimá äëxgacü rü nataaxē erü pora nüxna cuxä. Rü poraäcü nataaxēxüchi erü norü uanügüxü cunaporamaexēxē. 2Rü cuma rü marü nüxna cunaxä i ngēma norü ngüchaü ixixü, rü tama nüxna cunachüxu i ngēma naxçax cuxna naxaxü. 3Rü taaxēäcü cunayaxu rü poraäcü nüxü curüingüxēē. Rü úirunaxçax i äëxgacüarü ngaxcueruxü i naeruwa quixücuchi. 4Rü cuxna naca nax cunamáarü maxüäxēxüçax rü cuma rü nüxna cunaxä nax guxüguma nüxü nangexmaxüçax i maxü. 5Rü ngēma curü ngüxēëgagu rü nataxüchi i norü pora ya yimá äëxgacü. Rü cuma rü

norü duixügüpexewa nüxü quicuaxüxü. 6Rü guxüguma nüxü curüingüxēē, rü ngēma nax naxütawa cungexmaxügagu rü guxüguma nataaxēxüchi. 7Rü cumax, Pa Äëxgacüx, rü aixcuma Cori ya Tupanaaxü cuyaxō, rü ngēmacax i curü uanügu rü taxütáma cuxü narüporamae, erü cuyaxō nax cuxü nangechaüxü ya yimá guxäétüwa ngēxmacü. 8Rü nhüxmax, Pa Äëxgacüx, rü guxüma i curü uanügümaxä tá icucuax. Rü ngēmaäcü cuxmexwa tá nangexmagü i ngēma cuxchi aiexü. 9Rü ngëxguma cunapoxçaxgux, rü nhama üxüemawa taxacü iguxürüxü tá cuyaxixēxē. Rü nūma ya Cori ya Tupana rü tá norü numaxä üxüwa nayawocu i ngēma curü uanügu nax ngëxma yanaxoxüçax. 10Rü ngēmaäcü i curü uanügu rü naxacügü rü nataagü rü tá icuyanaxoxēxē i nhama i naanewa. 11Rü ngēma curü uanügu rü woo chixexü cumaxä naxügüchaügu, notürü taxütáma mea nüxü ínanguxuchi i ngēma nagu naxinüexü. 12Erü cuma rü tá cuyabuxmüxēxē erü yima curü würa rü naguama cunatoenü. 13Rü ëcü curü poramaxä toétüwa ínayuxu, Pa Cori Pa Tupanax! Rü toma rü tá tanaxüchiga nax wiyaegümaxä cuxü ticuaxüügüxü, erü cuma rü nüxü curüporamae i torü uanügu.

**Ngúxü yangexügagu aita naxü
notürü Tupanaxü nicuaxüxü**

22 1Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Tupanax ¿tüxcüü choxna quixügachi? ¿Rü tüxcüü tama choxü curüingüxēëchaü rü tama nüxü cuxinüchaü i chorü axu? 2Pa Chorü Tupanax, ngunecü rü chütacü cuxna

chaca rü tama choxũ cungãxũ rü marü düxwa chipa. ³Notürü i cumax rü cuxüüne rü torü ãëxgacü quixĩ rü ngëmacax i toma i Iraéuanecüãxgü rü cuxũ ticuaxüxügü. ⁴Rü tonatügü rü cugu tayaxögü, rü cuma rü tüxũ ícunguxüxëxë naxmëxwa i tümaarü uanügü. ⁵Rü ngüxëëcax cuxna tacagü rü cuma rü tüxũ ícunguxüxëxë. Cuxũ tayaxögü rü taguma tüxũ cuwomüxëxë. ⁶Notürü i chamax rü tama wüxi i duüxũ chixĩ, rü nhama wüxi i õxmürüümare ngëma chataxmare. Rü duüxũgüarü cugüruxũ chixĩ. ⁷Rü ngëma choxũ daugüxũ rü choxũ nacugüe rü choxna nabiaxgü rü nanexáerugü. ⁸Rü nhanagürügü: “Nhaa nixĩ i ngëma yatü ga Cori ya Tupanaaxũ yaxõxũ. ¡Rü ëcü rü ínanguxuchixëxëãx rü namaxëxëãx ega aixcuma nüxũ nangechaũgu!” nhanagürügü. ⁹Notürü cumax, Pa Corix, nixĩ i chauéanüwa choxũ cunaxixichixëxũ rü chabuxgumama choxũ curüngüxëxëxũ. ¹⁰Rü yexguma tauta chabuxgu rü choxna cudau. Rü yexguma noxri chabuxgutama rü chorü Tupana quixĩ. ¹¹¡Rü tauxũ i choxna quixügachixũ! Erü ngëmama choxna nangu i ãücümaxũ rü taxúema choxũ ítapoxũ. ¹²Rü nhama tuirugü i Bacháücüãx i düraexürüxũ choxũ ínachomaeguãchi i chorü uanügü. ¹³Rü nhama ai i norü düramaxã aita üexürüxũ nichogü rü choxna nayuxgü. ¹⁴Rü ngëma chorü pora rü nhama dexá i baxürüxũ nixĩ rü guxünema ya chauxchinaãxã rü ta inagü. Rü yima chorü maxüne rü nhama taxacü idexëxürüxũ nixĩ. ¹⁵Rü ngëma chorü pora rü choxna ínaxüxũ rü nhama

mairaxũ i üaxcüemamaxã ipaxürüxũ nixĩ. Rü yimá chorü conü rü chauxmanaxãwa nayaxüx erü yuwa choxũ cutágachi. ¹⁶Rü chorü uanügü rü nhama airugürüxũ choxũ ínachomaeguãchi i guxüwama rü chauxmëxwa rü chaucutüwa choxũ ínipotagü. ¹⁷Rü ngëma ngúxũ nax chingexügagu rü nangox ya wüxichigü ya chauxchinaãxaremügü. Rü ngëma chorü uanügü rü tama choxna ningëxetügü, rü choxũ narüdaunüecha. ¹⁸Rü nügü nayanu ga chauxchiru rü nügümaxã naxcax naxñüncaxwaxegü nax nüxũ nacuaxgüxücax nax texégu nanguxũ. ¹⁹Notürü cumax, Pa Corix, nax chorü poraxëeruxũ quixixũ ¡rü tauxũ i choxna quixügachixũ! ¡Rü paxa nua naxü rü choxũ rüngüxëxë! ²⁰¡Rü choxũ ínapoxũ nax tama taramaxã choxũ yamaãgüxücax i nhaa chorü uanügü i nhama airugürüxũ taxuwama mexũ! ²¹¡Rü choxũ ínapoxũ nüxna i nhaa yatügü i nhama aigiürüxũ rü nhama tuirugü i düraexürüxũ ixügüxũ! ²²Rü chaueneegümaxã tá cuchigaxũ chixu, rü curü duüxũgütanüwa tá cuxũ chicuaxüxũ. ²³Rü chama rü nhacharügü: “Guxãma ya texë ya Tupanaxũ ngechaũgüxe ¡rü nüxũ pecuaxüxügü! Rü guxãma i pema i Iraéutanüxügü i Yacútaagü ixügüxe ¡rü penataxëxë!” nhachagürü. ²⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü taguma tüxũ ínarüngüma ya yíxema ngúxũ ingegüxe rü taguma tümachaxwa inicux. Rü nüma ya Tupana rü tüxũ naxínü ega ngëxguma nüxna icaxgux, rü tüxũ narüngüxëxë. ²⁵Rü ngëmacax, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá cuxũ chicuaxüxũ napëxewa i ngëma

curü duũxũgü. Rü tá nüxũ chixu nax quixaixcumaxũ. Rü napexewa i ngẽma duũxũgü i cuxũ taxẽegũxũ rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma cumaxã ichaxunetaxũ. ²⁶Rü pema i togü chixri pemaxã cuaxgũxe jrü meama pechibũe rü nhũxmata mea pexũ yangu! Rü pema i Tupanacax daugũxe jrü nüxũ pecuaxũxũgü! jRü namá i perü maxũ! ²⁷Rü Pa Guxãma ya Duẽxẽgü i Nhama i Naanewa Maxẽxe jrü nüxna pecuaxãchie ya Cori ya Tupana rü naxcax pexĩ! jRü napexegu pecaxápũxũgü rü nüxũ pecuaxũxũgü! ²⁸Erü nüma ya Cori ya Tupana rü ãẽxgacü nixĩ rü guxũ i nachixũanegũmaxã inacuax. ²⁹Rü guxũma i ngẽma diẽruãxgũxũ rü name nixĩ nax Cori ya Tupanapexegu nacaxápũxũgũxũ nax nüxũ yacuaxũũgũxũcax. Erü guxũma i ngẽma nhama i naanewa maxẽxũ rü wena tá waixũmũxũ nixĩgü, erü nügũwatama rü nataxuma i maxũ. ³⁰Rü ngẽma tawena ngóexũ i duũxũgü rü tá Cori ya Tupanaxũ nicuaxũxũgü rü nüxũ nixuchigagü. ³¹Rü woo ngẽma duũxũgü i ngẽmawena buexũ rü tá nüxũ naxĩnũechiga ga yema taxũ ga mexũgü ga Cori ya Tupana norü poramaxã üxũ.

**Cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü
chauxũtawa cungexmaecha**

23 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü daruxũ nixĩ rü taxuxũma choxũ nataxu. ²Rü mexũ i nachicagu choxũ narüngũxẽẽ rü mechiũxũ i natũwa choxũ naga. ³Rü ngẽxguma chaturagu rü choxũ naporaxẽẽama rü mexũ i namawa choxũ

naga nax ngẽmaãcü natachigaxũcax i naéga. ⁴Rü woo taxacürü ãcũtimaxũ i taxũwa chaxüpetũxgug, rü taxucaxma chamuũ erü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü chauxũtawa cungexma. Rü yima curü naixmenaxãmaxã mexũ i namawaama choxũ cuxũxẽxẽ, rü curü caxũruũmaxã choxũ ícupoxũ. ⁵Rü mexũ i õna chauxcax cumexẽxẽ, napexewa i chorü uanũgü, rü pumáramaxã choxũ cubaeru. Rü nangupetũxũchi i ngẽma curü ngũxẽẽ i choxna cuxãxũ. ⁶Rü guxũ i ngunexũgu rü chamaxã cumecũma, rü cuxũ changechaũtũmũxũ. Rü ngẽmacax, Pa Corix, rü cupatawa tá changexmaecha rü guxũgutãma cuxũtawa chamaxecha.

Tupana nixĩ ya ãẽxgacü ya üünecü

24 ¹Rü Cori ya Tupanaarü nixĩ i guxũma i nhaa naane, rü guxũma i nawa ngẽxmagũxũ rü nawa maxẽxũ. ²Yerü nüma nixĩ ga naxũãxũ ga nhama ga naane. Rü nüma nixĩ ga naxũchicaãxũ ga márgü rü taxtũgü nax yemaacü nangóxũcax ga paanexũ. ³jRü texé tame nax nawa tanguxũ ya yima maxpũne ya üünene i Tupana íngexmaxũwa? jRü texé tame nax napata ya üünenewa tamaxũxũ? ⁴Rü tũma tixĩ ya yíxema taguma chixexũ úxe rü taguma tũmãẽwa chixexũgu rüxĩnũxe, rü taguma tupananetachicũnaxãgũxũ icuaxũũxũgũxe rü taguma idoraxe. ⁵Rü Cori ya tũmaarü Tupana ya tũmaarü maxẽeruxũ rü tá mexũ tũmamaxã naxuegu rü tá tũxũ narüngũxẽẽ. ⁶Rü ngẽmaãcü tanaxwãxe nax tamaxẽxũ ya yíxema Yacúarü Tupanacax daugũxe

nax tūmaxūtawa nangexmaechaxūcax.
 7;Rū piwāxnagū, Pa Nūxcūmaxūxū i
 Yerucharēūarū Īāxgūx, pengeenūgū nax
 yaxūcuxūcax ya yimá guxāarū āēxgacū
 ya üü necū ya poracū! 8;Rū texé nixī ya
 yimá āēxgacū ya üü necū? Rū nūma nixī
 ya Cori ya Tupana ya poracū rü tama
 muūcū. Rū aixcuma nūma ya Cori ya
 Tupana nixī ya taxuxūma muūcū ega
 ngēxguma texémaxā nūgū nadaixgux.
 9;Rū piwāxnagū, Pa Nūxcūmaxūxū i
 Yerucharēūarū Īāxgūx, rü pengeenūgū
 nax yaxūcuxūcax ya yimá āēxgacū ya
 üü necū ya poracū! 10;Rū texé nixī ya
 yimá āēxgacū ya üü necū ya poracū? Rū
 nūma nixī ya Cori ya Tupana ya
 guxāétūwa ücü. Rū nūmatama nixī ya
 āēxgacū ya aixcuma üü necū ya poracū.

**Yumūxē i nawa Tupanaarū
 ngūxēēcax icaxaxū**

25 1Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxna
 nixī i chacaxaxū. 2Pa Chorū
 Tupanax, cuxū chayaxō. ;Rū tauxū i
 cunaxūchicaxū i chorū uanūgū nax āne
 choxū yangexēēgūxūcax rü choxū
 nacugūxūcax! 3Rū tama chanaxwaxe
 nax texé āne tūxū ingexēēxū ya yixema
 cuxū yaxōgūxe. Notürü i ngēma tama
 cuga ĩnūēxū rü cumaxā nuēxū, rü name
 nixī i āne nūxū quingegūxēē. 4Pa Corix
 ;choxū nawex i cumaxū rü ngēmagu
 choxū ixūxēē! 5;Rū chamaxā inacua
 x rü choxū nanguxēē i ngēma curū ore i
 aixcuma ixīxū! Erū cuma nixī i chorū
 Tupana rü chorū maxēēruxū quixīxū.
 Rū guxūma i oragu rü cugu chayaxō.
 6Pa Cori Pa Tupanax ;nūxna nacua
 xāchi nax nhuxācü guxūgumachirēx
 toxū cungechaūxū rü cuxū

tangechaūtümūxūgūxū! 7;Notürü tauxū
 i nūxna cucua
 xāchixū i chorū chixexūgū
 rü yema chixexū ga chaxūxū ga
 yexguma changextūxūgu! Pa Cori Pa
 Tupanax ;choxna nacua
 xāchi erū ngēma
 curū ngechaū rü curū mecūma rü nata!
 8Rū nūma ya Cori ya Tupana rü
 namecūma rü aixcumacū nixī. Rū nūma
 rü tūxū narūwexāchixēē ya yixema
 chixri maxēxe. 9Rū namaxūgu tūxū
 naxīxēē ya yixema tama tūgū
 icua
 xūgūxe, rü mexūwa tūxū nagagū.
 10Rū ngēxguma naga ixīnūegu i norū
 mugū rü mea yanguxēēgu i ngēma
 uneta i namaxā ixīxū, rü nūma rü tūxū
 nangechaūācūma tūxū naxucuxē
 namaxā i norū ore i aixcuma ixīxū. 11Pa
 Cori Pa Tupanax, nata i chorū chixexū i
 cupexewa chaxūxū ;Rū choxū nūxū
 irūngūma i ngēma nax taxūema chixri
 cuchiga idexaxūcax! 12Rū yixema Cori
 ya Tupanax ngechaūxe, rü nūma rü tá
 tūxū nanawex i nama i mexū nax nagu
 tixūxū. 13Rū tá tūxū narūngūxēē rü
 tūmaxaciūgūmexēgu nanaxū i nhaa
 nachixūane nax namaxā
 inacua
 xgūxūcax. 14Rū nūma ya Cori ya
 Tupana rü yixema nūxū
 ngechaūgūxemūcü nixī, rü meama
 tūmacax nanangoxēē i ngēma norū
 uneta. 15Rū guxūguma Cori ya
 Tupanaarū ngūxēēcax chadau erū nūma
 nixī i choxū ĩnapoxūxū nawa i guxūma i
 āūcūmaxū. 16Pa Corix ;choxū rūngūxēē
 rü cuxū changechaūtümūxū! Erū
 chatura rü taxū i guxchaxūwa
 changexma. 17Chama rü yexera
 chanaxīxāchiāēchigū. ;Rū nawa choxū
 ĩnanguxuchixēē i nhaa ngūxū i
 chingexū! 18;Choxū nūxū nadau i chorū

guxchaxũgü rü nhaa ngúxũ ichingexũ rü choxũ íyanaxoxẽxê! ;Rü choxũ nüxũ yarüngüma i chorü chixexũgü! ¹⁹;Rü dücax i nhuxre i chorü uanügi i choxũ imaxgüchaũxũ! ²⁰;Rü choxna nadau rü choxũ ínapoxũ nax tama choxũ yamaxgüxũcax! ;Rü tauxũ i cunaxüchicaxũ i chorü uanügi nax ãne choxũ yangexẽëgüxũcax! Erü cuma nixĩ i chorü poxũruxũ quixĩxũ, rü cuxũtagu nixĩ i nüxũ ichayangaxũ i ngũxẽ. ²¹Rü ngẽma chaugü namaxã íchapoxũxũ nixĩ nax aixcumaxũ chixuxũ rü taxuxũma i chixexũ chaxũxũ. Rü ngẽmaãcü chamaxũ erü cugu chayaxõ. ²²Pa Tupanax ínapoxũ i guxũma i chautanüxũgü i Iraéuanecüãxgü nawa i torü guxchaxũgü!

**Yimá norü maxũmaxã mea
icúaciärü yumüxê**

26 ¹Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ rüngũxẽxê! Erü chorü maxũwa rü nataxuma i chixexũ. Rü aixcuma cugu chayaxõ, Pa Cori Pa Tupanax. ²;Rü êcü choxũ nangugü! ;Rü choxũ naxü! ;Rü nüxũ naxü i chorü ñnü rü chorü ngúchaũ i chaxica nüxũ chacuáxũ! ³Chama rü nagu charüxinü nax choxũ cungechaũxũ, rü guxũguma meama cuga chaxĩnü. ⁴Rü taguma namaxã chaxãmücü i ngẽma idorataaxgüxũ rü bai i nhuxgu wüxiwa namaxã changexma i ngẽma duũxũgüpexewa mexü ügünetaxũ. ⁵Rü choxũ nawaxtümüxũ i norü ngutaquexe i ngẽma chixexũ ügüxũ i duũxũgü. Rü taguma namaxã chaxãmücü i ngẽma duũxũgü i chixecümaxũ. ⁶⁻⁷Rü cupexewa chaugü chayauxmex nax

ngẽmaãcü cuxũ chawéxũcax nax chawa rü nataxuxũma i taxacürü chixexũ. Rü ngẽmaãcü, Pa Cori Pa Tupanax, curü ãmarearü guchicaxũwa changu nax cuxcax chawiyaexũcax rü cuxũ chicuaxüxũcax naxcax i ngẽma mexũgü i cuxũxũ. ⁸Pa Corix, chama rü nüxũ changechaũ ya yima cupata ya nawa curü üünemaxã cungexmane. ⁹Rü tama chanaxwaxë i choxũ quimax wüxigu namaxã i ngẽma pecaduãxgüxũ. Rü tama chanaxwaxë i ngẽma máetagüxũrũxũ chamaxã quixĩ. ¹⁰Rü tama chanaxwaxë i ngẽma chixexũ ügüxũrũxũ rü ngẽma ãëxgacügi i diërucax chixri duũxũgümaxã icuaxgüxũrũxũ chamaxã quixĩ. ¹¹Erü chorü maxũ rü taxuwama nachixe ;rü ngẽmacax choxũ rüngũxẽxê rü cuxũ changechaũtümüxũ! ¹²Rü cumax, Pa Corix, rü taianexũgu choxũ cuchiaxẽxê nax tama chorü uanügmexëgu changuxũcax. Rü ngẽmacax guxũ i duũxũgüpexewa tá cuxũ chicuaxũxũ rü mexü cumaxã chaxuegu.

**Cori ya Tupana rü chorü omü rü
chorü maxëeruxũ nixĩ**

27 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chorü omü rü chorü maxëeruxũ nixĩ. ¿Rü ngẽmacax rü texéxũ tá nixĩ i chamuũxũ? Rü nüma ya Cori ínapoxũ i chorü maxũ. ¿Rü nhuxmax rü texéxũ tá nixĩ ichamuũxũ? ²Rü ngëxguma chixexũgü i chorü uanügi chauxcax ibuxmügu nax choxũ yamaxgüxũcax, rü nüxchama tá guxchaxũgu nayi. ³Rü woo muxüchixũ i chorü uanügi choxũ íchomaeguãchigu rü taxucaxtáma chamuũ. Rü woo nügi

ínamexēēgūgu nax cháuxcax
 íyaxüāchixūcax rü taxucaxma
 chanaxixāchiāxē erü nüxū chacuax nax
 nüma ya Tupana tá choxū ípoxūxū. ⁴Rü
 ngēma Cori ya Tupanana naxcax
 chacaxū rü choxū ngúchaūxū rü
 wüxitama nixī. Rü ngēma nixī nax
 guxūma i chorü maxūgu Cori ya
 Tupanapatawa changexmaxū nax
 ngēmaācü nüxū chicuaxūüxūcax rü
 norü üünemaxā chataāxēxūcax. ⁵Rü
 ngēxguma guxchaxū cháuxcax ínguxgu
 rü nüma ya Cori rü napatawa tá choxna
 nadau. Rü nügümaxā tá choxū
 natüxchipeta rü wüxi ya nuta ya
 tacüétügu tá choxū namunagü nax
 taxuxūma choxū imáxūcax. ⁶Rü ngēma
 rü taxuxūtáma i chorü uanü choxna
 nangu. Rü ngēxguma rü tá choxū
 natauxcha nax Cori ya Tupanacax
 chayaguxū i āmaregü i napatawa rü
 taāxēācüma naxcax chawiyaexū rü nüxū
 chicuaxūüxū. ⁷Rü cuxna nixī i
 chacaxaxū, Pa Corix. ¡Rü choxū naxīnū!
 ¡Rü cuxū changechaxütümüxū rü choxū
 nangāxū! ⁸Rü chauāēwa rü nagu
 charüxīnū rü chaugü nhachagürü: “Cori
 ya Tupanacax tá chadau”, nhachagürü.
 Rü ngēmacax i chamax, Pa Corix, rü
 cuxcax chadau. ⁹¡Rü tauxū i
 cháuxchaxwa iquicúxū rü tauxū i curü
 numaxā choxū cuxoxū! Erü cuxicatama
 nixī i chorü ngüxēeruxū quixīxū. ¡Rü
 tauxū i chaxica nua choxū cutáxū nax
 ngēmaācü changemücüxūcax! Erü cuma
 nixī ya chorü Tupana rü chorü
 maxēeruxū quixīxū. ¹⁰Rü woo chaunatu
 rü chaué choxū ítaxgügu notürü cumax,
 Pa Corix, tá nixī i choxna cudauxū. ¹¹Pa
 Corix ¡choxū nawex i cumaxū rü chorü

uanügüchaxwa choxū nüxū nacuaxēxē i
 ngēma mexū i nama nax nagu
 chixūxūcax! ¹²¡Rü tauxū i norü
 ngúchaūwa choxū cutáxū! Erü ngēma
 duüxügü i choxū imaxgüchaūxū rü
 chixri chauchiga nidexagü, notürü
 guxūma i ngēma rü doragümare nixī.
¹³Notürü i chama rü chayaxō nax nüxū
 tá chadauxū nax nhuxācü choxū
 nangechaūxū ya Cori ya Tupana i
 guxūma i ngunexügü i nagu
 chamaxūxūwa. ¹⁴¡Ēcü nüxū yaxō ya
 Cori! ¡Rü cugü naporaxēxē rü tauxū i
 nüxū curüxoxū nax cuyaxōxū! Rü
 cumaxā nüxū chixu rü ¡nagu yaxō ya
 Cori ya Tupana!

Cori ya Tupana rü nüxū naxīnū i
 tórü yumüxē

28 ¹Pa Cori Pa Tupana Pa Chorü
 Poxüruxūx, rü cuxna nixī i
 chacaxū. ¡Rü tauxū i cháuxchaxwa
 iquicúxū nax tama choxū
 cungāxūxūcax! Erü ngēxguma taxūtáma
 choxū cungāxūxgu rü tá chayu. ²¡Rü
 choxū naxīnū i ngēxguma cupata
 íngexmaxūgu chawéxmexācüma curü
 ngüxēēcax íchacaxgu! ³Rü tama
 chanaxwaxe i choxū cupoxcu wüxigu
 namaxā i ngēma chixexū ügüxū. Rü
 nümagü rü mea tūmamaxā
 naxāmücügüneta ya duēxēgü, notürü
 naāxēwa rü nagu narüxīnūe nax
 nhuxācü tüxū yamaxgüchaūxū. ⁴Rü
 ngēmacax, Pa Corix, rü name nax
 cunapoxcuxū naxcax i ngēma norü
 chixexū i naxügüxū. ¡Rü ngēma chixexū
 i toxguāxmaxā naxügüxūtama naxcax
 natáeguxēxē nax ngēmatama i
 chixexūmaxā cupoxcuxūcax! ⁵Rü

nūmagū rü tama Tupanaxũ
nacuaxgũchaũ rü tama nüxũ
nacuaxgũchaũ i ngēma Tupana
ngoxēēxũ. Rü ngēmacax ya Tupana rü
tá nanadai rü tagutáma wena
inanachigũxēxē. ⁶Rü namecūmaxũchi
ya Cori ya Tupana erü nüxũ naxĩnũ i
chorü yumüxē. ⁷Rü nūma ya Cori ya
Tupana rü chorü poxũruxũ ya
poraxũchicü nixĩ. Rü nagu nixĩ ga
chayaxõxũ rü nūma nixĩ ga choxũ
nangũxēēxũ. Rü poraäcü chataãxē i
nhuxmax. Rü ngēmacax tá Cori ya
Tupanaçax chawiyae rü tá moxē nüxna
chaxã. ⁸Rü nūma ya Cori ya Tupana
nixĩ i norü duũxũgũxũ naporaexēēxũ.
Rü nūma nixĩ i nüxũ nangũxēēxũ rü
ínapoxũãxũ ya yimá äëxgacü ya
nūmatama nüxũ naxunetacü. ⁹Pa Cori
Pa Tupanax ¡nüxũ rüngũxēxē ya curü
duũxũgü rü mexũ namaxã naxuegu! ¡Rü
nhama wüxi i carnéruarü daruũrũxũ
nüxna nadau rü guxũguma mea yagagü!

Napora i naga ya Cori ya Tupana

29 ¹Pa Dauxũcũãx ¡nüxũ
pecuaxũxũ ya Cori ya Tupana
naxçax i norü pora rü norü üüne! ²¡Rü
nüxũ pecuaxũxũ i ngēma naéga i
üünexũ! ¡Rü yima napata ya
mexechinewa rü penatachigaxēxē! ³Rü
ngēma naga ya Cori ya Tupana rü
márétügu nayaxũ. Rü nūma ya Tupana
ya poracü rü nayaduruanexēxē. Rü
nūma rü ngēma taxũ i már-étüwa
nangexma. ⁴Rü ngēma naga ya Cori ya
Tupana rü napora rü guxũwama nangu.
⁵Rü ngēma naga ya Cori ya Tupana rü
nanabũüchacüxü ya yima oçayiwagü ya
Líbanuwa ngēxmagüüne. ⁶Rü nagamaxã

nayaduxruexēxē ya yima maçpúnegü ya
Líbanu rü Chiriú. Rü nhama
tuirugürũxũ rü nhama naxacügürũxũ
nanayuxnagütanũxēxē. ⁷Rü ngēma
nagawa rü ínaxũxü i üxüema. ⁸Rü
ngēma naga ya Cori ya Tupana rü
ngēma ínachianexüwa rü
nayaduxruxēxē. ⁹Rü ngēma naga ya
Cori rü yima carabáyugü rü
nayawaxgũxēxē rü ngēmaäcü i ngēma
dauxchitagü rü nanangearü
naixnecũãxēxē. Rü napatawa ya Cori rü
guxãma nüxũ ticuaxũxũgü. ¹⁰Rü nūma
ya Cori ya Tupana rü pucūmaxã
ínacuax. Erü nūma nixĩ i guxũguma
äëxgacü yixĩxũ. ¹¹Rü nūma ya Cori ya
Tupana rü nanaporaexēxē i norü
duũxũgü. Rü mexũ namaxã naxuegu rü
nanataãxēxēgü.

Dawí rü Cori ya Tupanaxũ ticuaxũxũ erü norü daxawewa naxçax nayataanexēxē

30 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxũ
chicuaxũxũ erü cuma nixĩ i
chorü daxawewa choxũ ícurüdaxēēamaxũ
rü ngēmacax tama chayü. Erü cuma rü
tama cunaxwaxe nax choxũ nacugüexũ i
chorü uanügü. ²Pa Cori Pa Chorü
Tupanax, chama rü cuxũtawa naxçax
íchaca i curü ngũxēē, rü cuma rü choxũ
cungãxũga rü çauxçax cuyataanexēxē.
³Rü nawa choxũ ícunguxuchixēxē i
ngēma yu rü choxũ cumaxēēama. Rü
ngēmacax tama chayü. ⁴Rü ngēmacax i
pemax, Pa Chamücügü i aixcuma Cori ya
Tupanaaxũ Yaxõgũxũ ¡rü ngĩxã wüxigu
Tupanaçax tawiyægü rü nüxũ
ticuaxũxũgü ya yimá üüneçü! ⁵Erü
ngēma norü nu rü paxaächimare nixĩ,

notürü ngēma norü ngüxēē rü taguma inayagux. Rü woo chütacü ixauxegu, notürü moxüäcū rü taāxēäcū tingunexüğü. ⁶Rü chama rü yexguma taxüta chidaxawegu rü chaugügu charüxīnū rü nhachagürü: “Nhuxma rü marü taxuxütäma i taxacü choxü nangupetü”, nhachagürü. ⁷Notürü i cuma rü choxü cuxü, rü choxna quixügachi rü tama choxü curüngüxēē. Rü ngēmacax chorü muümaxä chabäxächiäxē. Notürü yemawena rü chamaxä cumecüma, rü chauxcax cuyataanexēxē. ⁸Rü cuxna nixī i chacaxü, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü nixī i chachixewexü. ⁹Rü nhachagürü: “Pa Cori Pa Tupanax ;rü taxacüwa namexü ega taxwa choxü nangegügu? Erü wüxi i waixümü rü taxucürüwa cuxü nicuaxüxü rü taxucürüwa nüxü nixu nax cuma rü aixcumacü quixixü”, nhachagürü. ¹⁰Pa Cori Pa Tupanax ;cuxü changechaxütümüxü rü choxü naxīnū rü choxü rüngüxēxē! ¹¹Rü nhuxmax nax chauxcax cuyataanexēxü rü ngēma chorü ngechaü rü taāxēxü choxü cuyanguxuchixēxē. Rü ngēmaäcü choxna cuyaxügachixēxē i ngēma chorü ngechaü rü nhuxmachi taāxē choxna cuxä. ¹²Rü nhuxmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü taxucürüwama charüngeaxmare. Rü ngēmacax wiyaegümamaxä tá cuxü chicuaxüxü rü guxügutäma moxē cuxna chaxä.

Name nax aixcuma Tupanagu nax yaxöxü

31 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuxütagu nixī i chaugü charücücüxü nax choxü icupoxüxcax nax tama choxü yamaxgüxcax i chorü uanügü. ;Rü

tauxü i nüxü icurüngümaxü ega curü ngüxēēcax íchacaxgux! ;Rü choxü ínanguxuchixēxē naxmexwa i chorü uanügü! Erü cuma rü Tupana ya aixcuma mecü quixī. ²;Rü ecü choxü nüxü naxīnū i chorü yumüxē! ;Rü paxa nua naxü rü naxmexwa choxü ínanguxuchixēxē i chorü uanügü! Rü chanaxwaxe i chorü poxüruxü nax quixixü i cumax, rü chanaxwaxe nax chorü cuxchicaxü nax quixixü nax tama choxü yamaxgüxcax. ³Rü cuma nixī i chorü poxüruxü rü chorü cuxchicaxü. ;Rü chamaxä inacuax rü choxna nadau naxchaxwa i chorü uanügü! Rü ngēmaäcü i nümagü rü tá nüxü nacuaxgü nax aixcuma Tupana ya poracü nax quixixü. ⁴;Rü choxü ínanguxuchixēēama nawa i ngēma guxchaxü i chauxcax inaxügüxü! Erü cuma nixī i chorü poxüruxü quixixü. ⁵Rü cuxmexwa chanangex i chorü maxü. ;Rü choxü ínanguxuchixēxē, Pa Cori Pa Tupana ya Ixaixcumacüx! ⁶Rü tama namaxä chataāxē i ngēma duüxügü i naxchicünaxägü i taxuwama mexüxü icuaxüügüxü. Erü cugu nixī i chayaxöxü, Pa Cori Pa Tupanax. ⁷Rü ngēma choxü nax cungechaüxcax rü chataāxē rü mexügu charüxīnū. Rü cuma rü nüxü cucuax nax ngechaü chingexü rü chanaxixächiäxē. ⁸Notürü tama chorü uanümexēgu choxü cünguxēxē. Rü chauxcax cunamexēxē i wüxi i nachica i nüxü guxchaxü nax choxna nangugüxü. ⁹Pa Cori Pa Tupanax ;cuxü changechaxütümüxü! Erü äücümamaxüwa changexma i nhuxmax. Rü ngēma ngüxü nax chingexücax rü changuxetü rü changuxune rü guxüwama choxü

nangux. ¹⁰Rü ngêma nax ngúxũ chingexũ rü nax changechaũxũgagu rü tá paxa chayu. Rü ngêma nax ngechaũ chingexũgagu rü chiturachigü. Rü ngêmacax i chaxune rü natura. ¹¹Rü chama rü norü cugüruxũ chixĩ i ngêma chorü uanügü. Rü ngêma chorü ngaicamagu achiũgũxũ i duũxũgü rü norü ñnucaruũmare choxũ nixĩgũxẽxẽ. Rü ngêma choxũ cuaxgũxũ i duũxũgũcax rü wüxi i ãũachixũ chixĩ. Rü ngêxguma ñtamüwa choxũ nadaugügu rü chauxchaxwa nibuxmü. ¹²Rü choxũ inarüngümaexũchima rü nhama marü chayuxũrũxũ choxũ nadau. Rü ngêmaacü nhama wüxi i axepáxũ i puxächixũrũxũ chixĩ. ¹³Rü duũxũgü rü bexma choxũ nixugüechamare chixexũmaxã. Rü ngexta íchadawenũxũwa rü nangexma i ãũcũmaxũ rü poraacü chamuũ. Rü duũxũgü rü wüxigu nagu narüxĩnũe nax nhuxãcü choxũ yamaaxgũchaũxũ. ¹⁴Notürü i chamax, Pa Cori Pa Tupanax, rü cugu chayaxõ rü nhachagürü: “Rü cuma nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ”, nhachagürü. ¹⁵Rü nhaa chorü maxũ rü cuxmexwa nangexma. Rü ngêmacax chanaxwaxe i naxmexwa choxũ ícunguxuchixẽxẽ i ngêma chorü uanügü i chauxchi aiexũ. ¹⁶Rü chama nax curü duũxũ chixĩxũ ¡rü cuxũ changechaxũtũmũxũ! ¡Rü êcü choxũ ínanguxuchixẽxẽ erü choxũ cungechaũ! ¹⁷Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxna nixĩ ichacaxũ. Rü chanaxwaxe i choxũ cungãxũga nax tama ãne chingexũcax. Notürü ngêma chixexũ ügũxũ i duũxũgü rü name nixĩ i ãne nüxũ quingexẽxũ. ¡Rü êcü noxtacüma naxmaxũ i chianexũ

i tauquewa ngêxmaxũwa namugü! ¹⁸Rü ngêmaacü tá narüchianegü i ngêma duũxũgü i dorataaxgũxũ i cugüwaxegũxũ rü toxguaxũ oexũ rü guxchigawaxegũxũ tũmamaxã ya yíxema mexe ya duũxẽgü. ¹⁹Pa Tupanax, cuma rü poraacü cumecüma tũmamaxã ya yíxema cuga ñnüexe. Rü duũxũgüpepexewa cunawex nax nhuxãcü cumecũmaxũ tũmamaxã ya yíxema cugu yaxõgũxe. ²⁰Rü cuma rü tüxũ ícupoxũ nüxna i ngêma duũxũgü i chixexũgu rüxĩnüexũ. Rü cugütũüwa tüxũ cungexmagũxẽxẽ nax ngêmaacü tama tũmamaxã naguxchigagũxũcax i tũmaarü uanügü. ²¹Rü cumexechi, Pa Cori Pa Tupanax. Erü choxũ nax cungechaũxũgagu taxũ i mexũ chauxcax cuxü ga yexguma ngúxũ chingeyane. ²²Rü ngêxguma guxchaxũwa changexmayane rü nagu charüxĩnũ nax choxna quixũgachixũ. Notürü yexguma cuxna chacaxgu nax choxũ curüngũxẽxũcax rü cuma rü choxũ cuxĩnü nax aita cuxcax chaxũxũ. ²³Pa Guxãma i Pema i Cori ya Tupanaaxũ Yaxõgũxex ¡rü nüxũ pengechaxũgũx! Erü nüma ya Cori rü tüxna nadau ya yíxema naga ñnüexe. Notürü ngêma tama naga ñnüexũ rü tá poraacü nanapoxcue. ²⁴Rü guxãma i pema i Cori ya Tupanagu nax peyaxõgũxũ ¡rü peporae rü petaaxẽgü!

**Ngêxguma Tupanamaxã nüxũ
ixuxgu i tórü chixexũ rü nüma rü
tüxũ nüxũ inarüngüma**

32 ¹Rü nataãxẽ ya yimá yatü ya
Tupana marü nüxũ nüxũ
irüngümacü i norü pecádugü. ²Rü

nataãxê ya yimá yatü ya tama chixexũgu rüxintücü rü Tupana taxuxũma i chixexũ nachigaxũ ixücü. ³Rü yexguma tama Tupanamaxã nüxũ chixuxgu ga yema chorü chixexũ rü guxũ ga ngunexũgu rü chaxauxecha rü yexeraãcü chaxoégaãxê rü chiturachigü. ⁴Rü chütacü rü ngunecü choxũ cuchixewe Pa Tupanax. Rü yema chorü pora rü ínaxũxü nhama putürachacu i üaxcü ipaxêëxürüxü. ⁵Notürü wüxi ga ngunexũgu rü cumaxã nüxü chixu ga guxũma ga chorü chixexũgü rü taxuxũma chicux. Rü chaugümaxã nhacharügü: “Cori ya Tupanamaxã tá nüxü chixu i chorü chixexũgü”, nhacharügü. Rü cumax, Pa Corix, rü choxũ nüxü icurüngüma ga guxũma. ⁶Rü ngëmacax i guxũma i duũxũgü i aixcuma yaxögüxü rü ngëxguma ngürüãchi guxchaxüwa nangexmagu rü tá cumaxã nidexa. Rü woo chi taxüchixü i guxchaxü nüxü ingaicagu rü taxütáma nüxna nangu. ⁷Rü cumax rü chorü daruxũ quixĩ, rü cuma nixĩ i choxũ ícupoxũxü i ngëxguma ãücümaxüwa changexmagu. Rü ngëxguma nüxü charüporamaegu i chorü uanügü rü chapexewa taãxêãcü cunawiyaegüxêxê i duũxũgü. ⁸Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü nhacugürü choxü: “Chama rü guxũguma cuxũ chadawenü rü tá cuxũ changüxêxê i ngëma cuxũ chanaxwaxexũ. Rü tá cuxũ chaxucuxê rü cumaxã tá nüxü chixu i ngëma nama i nagu tá quixũxü. ⁹Rü tama name nax nhama cowarurüxü rüxna nhama múlarüxü quixĩxü rü nax nataxuxũma i curü cuax rü nhuxmata ütjünágucax cuwáxü nax mea namagu

quixũxüçax”, nhacurügü choxü. ¹⁰Rü muxütáma i ngúxü ningegü i ngëma chixexũarü üruxü ixĩgixü, notürü ngëma cugu yaxögüxü rü guxũgutáma Cori ya Tupana nüxü nangechaũ. ¹¹¡Rü Cori ya Tupanamaxã petaãxêgü, Pa Yatügü i Mexü i Tama Chixexü Ügüxüx! ¡Rü petaãxêgü rü taãxêmaxã Tupanaxü pecuaxüxügüx!

Tupanana moxê taxã rü nüxü ticuaxüxügü

33 ¹Rü pemax, Pa Duũxũgü i Tupanaga Ínuxüx ¡rü nüxü pecuaxüxügü! Erü nüma ya Tupana rü namaxã nataãxê i norü duũxũgüarü cuaxüxü. ²¡Rü moxê nüxna pexägü ya Cori ya Tupana! ¡Rü árpamaxã rü árpaxacümaxã taãxêãcü naxçax pewiyaegü! ³¡Rü ngexwacaxüxü i wiyaeü! ¡Rü mea pepaxetagüãcüma nüxü pecuaxüxügü! ⁴Rü ngëma Cori ya Tupanaarü ore rü aixcuma name. Rü ngëma naxüxüwa nangox nax nüma rü aixcuma yanguxêãxü i ngëma nüxü yaxuxü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxã nataãxê i ngëma aixcuma ixĩxü rü ngëma wëxguxü. Rü ngëma norü ngechaũ rü nhama i naane namaxã nanapá. ⁶Rü ngëma dauxüxüxü i naane rü guxũma i ngëma ngëxmagüxü rü nüma ga Cori ya Tupana rü norü dexamaxã nanaxü rü naétü “cue”, nhanagürü. ⁷Rü nüma ga Tupana rü nanaxü ga yema taxü ga már i mátamaxü. Rü yema norü dexá rü wüxítama ga nachicawa nanayexmaxêxê. ⁸Pa Guxũma i Taxacü i Nhama i Naanewa Ngëxmagüxüx ¡rü

Tupanaga pexĩnie! Rũ guxãma i pemax, Pa Nhama i Naanecũãx i Duũxũgũx ¡rũ nũxũ pengechaxũgũ! ⁹Yerũ nũma rũ norũ dexamaxã guxũma naxũ. Rũ nanamu rũ guxũma mea inanu. ¹⁰Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nagu nayanaxoxẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnũexũ i ngẽma duũxũgũ i tama nũxũ yaxõgũxũ. ¹¹Notürũ i ngẽma nũma ya Cori ya Tupana nagu rũxĩnũxũ rũ guxũguma nanaxãixrũgumaraxũ rũ taguma narũixo. ¹²Rũ nataãxẽgũ i ngẽma nachixũane ya Cori ya Tupanamaxã Tupanaãxgũxũ rũ ngẽma duũxũgũ ya Cori ya Tupana nũgũxũ dexũ. ¹³Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ dauxũgũxũ i naanewa ínadauwenũ, rũ nũxũ nadau i guxũma i duũxũgũ. ¹⁴Rũ ngẽma dauxũgũxũ i naane i nawa nangexmaxũwa nixĩ i tũxũ nangugũxũ ya yĩxema nhama i naanewa ngẽxmagũxe. ¹⁵Rũ nũma nixĩ i maxũ tũxna naxãxũ rũ nũxũ nadauxũ i guxũma i ngẽma taxũgũxũ. ¹⁶Rũ taxucũma ya ãẽxgacũ ya woo muarũ churaraãcũ rũ tá nũgũ ínapoxũ ega tama Tupana nũxũ rũngũxẽẽgu. Rũ bai ya wũxi ya yatũ ya poraxũchicũ rũ tá norũ poramaxã nũgũ ínapoxũ ega tama Tupana naxũtawa ngẽxmagu. ¹⁷Rũ woo cowarugũ i poraxũchixũ rũ taxuacũma norũ yoraxũ ínapoxũ ega tama Tupana nũxũ rũngũxẽẽgu. ¹⁸Notürũ nũma ya Cori ya Tupana rũ guxũguma tũxna nadau ya yĩxema nũxũ ngechaũgũxe rũ nagu yaxõgũxe. ¹⁹Rũ ngẽmaãcũ yuwa tũxũ ínapoxũ rũ maxũ tũxna naxã ega taiya ínguxgu. ²⁰Rũ Tupanaxũtaguxicatama nixĩ i nũxũ yarũngauxũ i tóru maxũ. Erũ nũma rũ

tũxũ narũngũxẽẽ rũ tũxũ ínapoxũ. ²¹Rũ ngẽmacax tóru Cori ya Tupanamaxã tataãxẽgũ rũ aixcuma naẽga i iũnẽxũgu tayaxõgũ. ²²¡Rũ tauxũ i nũxũ curũxoxũ nax toxũ cungechaũxũ, Pa Cori Pa Tupanax! Erũ cuma rũ tomaxã icuxuneta rũ taxũtãma toxũ ícuwogũ.

**Tupanaxũ ticuãxũxũ erũ tamaxã
namecũma**

34 ¹Rũ guxũ i oragu rũ Cori ya Tupanamaxã tá mexũ chaxuegu, rũ chauãxmaxã rũ guxũgutãma nũxũ chicuãxũxũ. ²Rũ Cori ya Tupanamaxã chaugũ chicuãxũxũ. ¡Rũ nũxũ íperũxĩnũe rũ namaxã petaãxẽgũ, Pa Duũxũgũ ya Mexũgu Rũxĩnũexex! ³¡Rũ ngĩxã wũxigu nũxũ ticuãxũxũgũ rũ tanatachigaxẽxẽ i naẽga! ⁴Rũ Cori ya Tupanana chaca rũ nũma rũ choxũ nangãxũga, rũ choxũ ínanguxuchixẽxẽ nawa i guxũma i chorũ oẽgaãẽgũ. ⁵Rũ yĩxema Cori ya Tupanagu rũdaunũxe rũ guxũgutãma tataãxẽgũ rũ tagutãma ãne tingegũ. ⁶Rũ dama yatũ ya ngearũ ngẽmaxũãcũ rũ Cori ya Tupanana naca rũ nũma nũxũ naxĩnũ rũ norũ guxchaxũgũwa ínananguxuchixẽxẽ. ⁷Rũ Cori ya Tupaanaarũ orearũ ngeruxũ i dauxũcũãx rũ tũxna nadau rũ tũxũ namaxẽxẽ ya yĩxema Cori ya Tupanaxũ ngechaũgũxe. ⁸¡Rũ nũxũ pixũx nax ngẽmaãcũ nũxũ pecuãxũcãx nax nhuxãcũ namecũmaxũ ya Cori ya Tupana! Rũ nataãxẽ ya yimã yatũ ya Cori ya Tupanagu yaxõcũ. ⁹Rũ pema i aixcuma Cori ya Tupanaxũ ngechaũgũxe, rũ name nixĩ i nũxũ pecuãxũxũgũ rũ naga pexĩnũe. Erũ taxuxũtãma tãxacũ tũxũ nataxu ya

yíxema nüxü ngechaüğüxe rü naga inüexe. ¹⁰Rü woo ya yimá ai ya porachirécü i nhuxguxacü rü taiya nüxü nangux. Notürü yíxema aixcuma Cori ya Tupanaga inüexe rü tagutáma tüxü nataxu i mexü. ¹¹Pa Chaucacügüx jnua pexi rü choxü iperüxinü! Rü pexü tá changüexëxë i nhuxácü Cori ya Tupanaxü nax pecuaxüügüxü. ¹²¿Cunawaşexü nax cutaaxëxü rü namáxü i curü maxü i nhama i naanewa? ¹³Rü dücax jnaxuáxë rü nüxna nadau ya curü conü rü tauxü i quidoraxü! ¹⁴Rü nüxna ixügachi i guxüma i chixexü rü mea namaxü! jRü naxçax nadau nax taxúemaama nax cuguxchaxüáxü rü ngëmaacü namaxü! ¹⁵Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nadau ya yíxema aixcuma mea maxëxe. Rü tüxü nüxü naxinü i tümaaru yumüxë. ¹⁶Notürü nüxü naxo i ngëma chixexü ügüxü rü inayanaxoxëxë i nhama i naanewa nax taxúema nüxna cuaxächixüçax. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü naxinü i norü yumüxë ya yimá mecü ya duü. Rü guxüma i norü guxchaxüğüwa rü inapanoxü. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü inamemare nax tüxü nangüxëxü ya yíxema tügüçax iyarütauxexe. Rü tüxü namaxëxë ya yíxema tümaaru chixexüçax tügümaxë ngechaüğüxe. ¹⁹Rü yimá yatü ya mecü rü nawa nangupetü i muxüma i guxchaxüğü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü nawa inapanoxü i guxüma i ngëma. ²⁰Rü nüma ya Tupana nüxna nadau nax tama yexeraxü i guxchaxüğü naxçax ingüçax rü woo naxchinaxüğü rü nüxna nadau. ²¹Rü ngëma duüxü i

chixexü ügüxü rü ngëma norü guxchaxüğü tátama nayi. Rü ngëma tümachi aixü ya yíxema mexü üxe rü Tupana tá nanapoxcu. ²²Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü inapanoxü ya yíxema norü duüxüğü ixüğüxe. Rü tama tüxü napoxcucue ya yíxema nagu yaxögüxe.

**Yumüxë i nawa Tupanaaru
ngüxëçax içaxaxü**

35 ¹Pa Cori Pa Tupanax jnaxçax iyaxüächi i ngëma çaxçax yaxüächixü rü nadai i ngëma choxü imaxgüchaüxü! ²jRü ecü nayaxu i curü poxüruxü rü nua naxü rü choxü rüngüxëxë! ³jRü nhuxmax rü nayaxu ya cuxne nax namaxä cunadaixüçax i ngëma chawe ingëxütanüxü! jRü chamaxä nüxü ixu nax cuma yixixü i choxü cumaxëxü! ⁴jRü yabuxmüxëxë i ngëma choxü imaxgüchaüxü! jRü yabuxmüxëxë rü naxäneexëxë i ngëma choxü chixexëgüchaüxü! ⁵jRü namu i curü orearu ngeruxü i dauxücüax nax inawoxüäxüçax nhama buanecü arúchuchirexü ngianexëxürüxü! ⁶jRü ngëma namaxü i chorü uanüğü rü naxëanexëxë rü nacoraxëxë i namaxü! Rü chanaxwaxe i curü orearu ngeruxü i dauxücüax nawe ningëchigü. ⁷Rü woo taxuxüma i chixexü chaxiyane rü nümagü rü chixexüğü choxü nanguxëgüchaü. Rü woo taxuxüma i chixexü chaxiyane rü nümagü rü bexma nanaxüğü i wüxi i äxmaxü nax ngëmagu chingucuchixüçax. ⁸jRü ecü ngürüächi chixexüğü nayixëxë nax ngëma nümatama namexëgüxü i äxmaxüğü nayixüçax rü ngëmaacü nagu

yanachixexũcax! ⁹Notürü i chamax rü Cori ya Tupanamaxã tá chataãxê erü choxũ ínapoxũ. ¹⁰Rü guxũma i chorü maxũmaxã rü nhachariũgü tá: “¿Texé cumaxã tawüxigu, Pa Cori Pa Tupanax? Erü yíxema ngearü diëruãxgũxe rü tüxũ nataxu i ngẽmaxũgü, rü cuma rü tüxũ ícupoxũ nüxna i ngẽma tüxũ rüporamaegũxü rü ngẽma chixri tũmaarü puracü ütanügũxü”, nhachagürü. ¹¹Rü nhuxmax rü inachigü i duũxũgü i chauchiga doraxũ ixugũxü. Rü choxna naxcax nacagüe i taxacü i chama tama nüxũ chacuáxũ. ¹²Rü ngẽma duũxũgü rü yema mexü ga naxcax chaxũxü rü chixexũmaxã choxũ nanatãeguxẽëgü. Rü ngẽma nixĩ i poraãcü ngechaũ choxna ãxũ. ¹³Rü yexguma nümagü yadaçaweegu rü chama rü naxcax chaxoégaãxê rü naxchiru ga témümarexũgü chicux. Rü tama chachibüãcüma guxũguma naxcax chayumüxê. ¹⁴Rü chama rü naxcax changechaũ rü nhama chaué yuxürüxü rüexna wüxi i chamücü rüexna chauenexê yuxürüxü chixĩ. ¹⁵Notürü yexguma guxchaxũ çauxcax ínguxgu ga chamax rü nümagü rü naxĩtaquexê rü choxũ nacugüe nhama tama choxũ nacuxgũxürüxü. Rü yemaacü chixexũmaxã choxũ nixugüiecha. ¹⁶Rü ngũxũ choxũ ningexẽëgü rü choxũ nacugüe rü numaxã choxna nadaugü. Rü yemaacü chauxchi naxaie. ¹⁷Pa Cori Pa Tupanax çnhuxguxüratãta i nüxũ curüchaxũ nax ngẽma nüxũ cudawenümarexü i ngẽma duũxũgü i nhama aigürüxü çauxcax ínginetanücüüxü? ¿Rü nüxna choxũ ínapoxũ nax tama choxna

nayauxgüãxũcax i ngẽma nügümaxã choxũ wüxicaxũ i chorü maxũ! ¹⁸Rü nhuxũchi i chama rü tá moxê cuxna chaxã napexewa i ngẽma muxüchixũ i curü duũxũgü. Rü guxũma i ngẽma duũxũgüpepexewa rü tá cuxũ chicuaxũxü. ¹⁹Rü tama chanaxwaxe i chauchigagu nataãxëgü i ngẽma chorü uanügü. Rü tama chanaxwaxe nax choxna nanuxetügũxü i ngẽma duũxũgü i chauxchi aiexũ woo taxuxũma chaxüyane. ²⁰Rü nümagü rü tama ngüxmüecax nadaugü. Notürü ngẽma naxcax nadaugũxü nixĩ nax tũmaechitawaxegüxü ya yíxema nhaa nachixũanewa mexügu rüxĩnüexe. ²¹Rü poraãcü nichogü chixexü i chauchigamaxã rü nhanagürügü: “Dücax, toxetüxüchimaxã cuxü tadau nax chixexü cuxüxü”, nhanagürügü. ²²Pa Corix, cuma rü meama nüxũ cucuax i ngẽma naxügüxü i ngẽma duũxũgü. ¿Rü tauxü i choxna cuyáxũgüxü! ²³Pa Corix, Pa Chorü Tupanax ¿nabajãchi rü inachi rü chauétüwa nachogü! ²⁴Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, cuma nax mecü quixĩxü ¿rü choxũ nangugü! Erü tama chanaxwaxe i choxũ nax nacugüexü i chorü uanügü. ²⁵Rü tama chanaxwaxe i chauchiga nidexagü rü chauchiga chixexügu narüxĩnüe nhaxũmaxã: “Nhaa nixĩ i ngẽma inaxwaxegüxü rü düxwa marü chixexügu tananguxëxê”, nhanagürügü. ²⁶Rü nhuxmax chanaxwaxe i ãne ningegü i ngẽma duũxũgü i taãxëgüxü naxcax nax chixexügu changuxü. Rü chanaxwaxe i guxüwama ãne ningegü i ngẽma nügü ixugüexü nax choxũ nayexeragüxü.

²⁷Notürü yíxema naxwaxegüxe nax chorü uanügüxü charüporamaegüxü, rü name nixí i taãxëäcü guxüguma tagaäcü nhatarügü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü namecümáxüchi. Rü namaxá nataãxë i ngëxguma norü duüxü mexü nüxü ngupetügu”, nhatarügü. ²⁸Rü chama rü chorü conümaxá tá nüxü chixuchiga i nhuxäcü äëxgacü ya mecü nax quixixü. Rü guxü i ngunexügu tá cuxü chicuaxüxü.

Duüxügu rü guxüwama nachixe notürü Tupana rü guxüguma namecüma

36 ¹Rü ngëma duüxü i tama Tupanaga ínüxü rü ngëma pecádu nixí i norü ínüwa nüxü nangüchaüxëxü nax chixexü naxüxücax. Rü ngëmacax taguma nagu narüxinü nax Tupanaxü namuüxü. ²Rü nügügu narüxinü nax namexü i ngëma chixexü i naxüxü rü ngëmamaxá nügu nicuaxüxü. ³Rü ngëma duüxü i chixexü rü ngëxguma yadexagu rü taguma mexü i orexü nixu rü doraxüxicatama nixu. Rü wüxi i duüxü i tama naãxëxü cuáxü nixí, rü taguma mexü naxü. ⁴Rü ngëxguma norü pechicaxügu nacaxgu rü ngëma nagu narüxinü nax chixexü naxüxü. Rü ngëma nax poraäcü nüxü nangüchaü i ngëma chixexü i naxüxü rü ngëmacax tama ínanangéxchaü. ⁵Notürü i ngëma curü ngechaü, Pa Cori Pa Tupanax, rü dauüxügu i naanewa nangu. Rü ngëma nax quixaixcumaxü rü yaüxtüweanexüarü yexerawa nangu. ⁶Rü ngëma nax mea guxümaxá icucuáxü rü nanaxaixrügumaraxü, nhama maxpünegü ya taxünegürüxü. Rü

ngëma curü mugü rü guxügucax nixí nhama már i taxü rü mátamaxüchixürüxü. Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü nüxna cudau i guxüma i duüxügu rü naexügu. ⁷Rü ngëma curü ngechaü, Pa Tupanax, rü namexechi. Rü ngëmacax i duüxügu rü cupëxátütüxücax nibuxmü nax ícupoxüxücax. ⁸Rü cuma rü duüxügüna cunaxá i nawemü i mexü rü natü i mexüwa cuyaxaxegüxëxë. Rü ngëmaäcü meama nüxü ningu. ⁹Rü aixcuma cuwa nangexma i maxü rü cuma nixí i toxcax cunangóonexëxü. ¹⁰Rü ngëma curü duüxügu i cuxü cuaxgüxü rü cuga ínüexü, rü cuma rü nüxü cungechaü rü mea namaxá icucuax. ¹¹Notürü tauxü i cunaxüchicaxü i chauétü nax nachigüxü i ngëma nügu icuaxüügüxü rü bai i choxü nax ínataxüchigüxü i ngëma tama cuga ínüexü! ¹²Dücax, marü ngëxma nayayitanü i ngëma chixexüarü üruügu. Nayayitanü rü marü taxucürüwa inachigü.

¡Cori ya Tupanagu yaxó!

37 ¹¡Tauxü i cunaxüxächíäxü namaxá i ngëma duüxügu i chixexü ügüxü! ¡Rü tauxü i quixaüxächixü! ²Erü ngëma duüxügu rü paxa tá inayarüxo nhama maxë ya rühëxëcürüxü rü nhama natüane i pagüxürüxü. ³¡Rü nagu yaxó ya Cori ya Tupana rü mexü naxü! ¡Rü nhama i naanewa namaxü rü guxüguma aixcuma nagu yaxó! ⁴¡Rü aixcuma nüxü nangechaxü ya Cori ya Tupana! Rü nüma rü tá nayangüxëxë i ngëma cuma nagu curüxinüxü. ⁵¡Rü Cori ya Tupanamëxëgu naxü i curü maxü! ¡Rü

nagu yaxō! Rū nūma rū tá cuxū
 narūngūxē. ⁶Rū nūma rū tá ngóxūwa
 nanange nax cumexū rū quixaixcumaxū
 nhama ūaxcū tocuchigu ibáxixūrūxū.
⁷Rū tama name nax taxacūcax
 quidexaxū napexewa ya Cori ya Tupana.
 ;Rū yaxna naxīnū! Rū nūma rū tá cuxū
 narūngūxē. ;Rū tauxū i namaxā
 cuchixeāxēxū ega ngēma chixexū ūgūxū
 muarū ngēmaxūāxgū rū mea yaxūxgu
 i ngēma chixexū i nūmagū nagu
 naxīnūexū! ⁸;Rū nūxū rixo nax
 cunuxwaxexū rū nūxna ixūgachi nax
 ngēma curū numaxā chixexū cuxūxū!
 ;Rū tauxū i ngēma nugu curūxīnūxū!
 Erū ngēxguma ngēmagu curūxīnūamagu
 rū yexera cugūtama cuchixeāxē. ⁹Erū
 ngēma duūxūgū i chixexū rū tá ínawoxū
 nawa i nhaa nachixūane. Notūrū ngēma
 duūxūgū i Cori ya Tupanagu yaxōgūxū
 rū nūmagū tá nixī i nayauxgūāxū i nhaa
 nachixūane. ¹⁰Rū noxretama i ngunexū
 nataxu nax ngēma chixexū ūgūxū rū
 nax iyanaxoxū. Rū woo tá naxcax
 cudaxgu rū taxugutāma nūxū
 icuyangau. ¹¹Notūrū yíxema Cori ya
 Tupanapexewa mexūgu rūxīnūexe rū
 yíxemagū tá tixī ya nayauxgūxe i nhaa
 naane rū ngēmawa tá nixī i aixcuma
 tataāxēgūxū. ¹²Rū ngēma duūxūgū i
 chixexū rū naxcax nadaugū nax
 nhuxācū yimá yatū ya mecūxū
 nachixexēēxū. Rū nuācūma nūxū
 nadawenū. ¹³Notūrū nūma ya Cori ya
 Tupana rū nūxū nacugū. Erū nūxū
 nacūxax nax marū yangaicaxū i norū
 poxcu i ngēma duūxūgū i chixexūgū.
¹⁴Rū ngēma chixexū rū norū tara
 nanatūxuchi nax tūxū nachexexūcax rū
 norū wūraxū natū nax tūxū

namáxūxūcax ya yíxema ngearū
 ngēmaxūāxgūxe rū mexū ūgūxe. Rū
 ngēmaācū tūxū nadaixchaū ya yíxema
 mea maxēxe. ¹⁵Notūrū ngēma norū tara
 tátama nixī i norū maxūnewa yarūwáxū,
 rū yima norū wūragū rū íxraxūgu tá
 inabūe. ¹⁶Rū woo namuarū
 ngēmaxūāxgū i ngēma duūxūgū i
 chixexū, notūrū narūmemae nixī ya
 yimá yatū ya mecū nax noxretama i
 ngēmaxūgū nūxū ngēxmaxū. ¹⁷Erū
 nūma ya Cori ya Tupana rū tá
 inayanaxoxēxē i ngēma duūxūgū i
 chixexū ūgūxū, notūrū tá tūxū
 inachigūxēxē ya yíxema mexū ūgūxe.
¹⁸Rū nūma ya Cori ya Tupana rū tūxna
 nadau ya yíxema mea ímaxēxe, rū
 ngēma tūmaane i tūmanatūwa tayaxuxū
 rū guxūtāma tūmataawa naxūxe. ¹⁹Rū
 ngēxguma guxchaxūgū íngugūgux, rū
 taiya ngūxgu, rū taxūtāma āne tinge,
 erū ōna rū tá tūxū ínayaxūxuchi.
²⁰Notūrū ngēma chixexū ūgūxū rū
 nhama maxē i pagūcū íguxūrūxū tá
 inayarūxogū. Rū ngēma Tupanaarū
 uanūgū rū nhama taemaxūrūxū tá
 inayarūtauxe. ²¹Rū ngēma chixexū i
 duūxū rū ngēxguma texēxūtawa
 taxacūcax ínacaxgu rū taguma
 nanatāeguxēxē. Notūrū yimá mecū ya
 yatū rū namūcū nūxū tangechaūtūmūxū
 rū norū ngēmaxūgū tūmamaxā nangau.
²²Rū yíxema Cori ya Tupana tūxū
 rūngūxēēgūxe rū tūmaarū tá nixī i
 naane. Notūrū i ngēma tama naga
 ínūexū rū Tupana tá chixexūwa
 nanawogū rū tá inayarūxogū. ²³Rū yimá
 yatū ya mecū rū Cori ya Tupana rū
 ngēma nama i mexūwaama nanamu. Rū
 ngēxguma ngēma namagu yaxūxgu ya

yimá yatü rü nüma ya Cori rü nataãxê.
²⁴Rü woo ega ngürüãchi chixexũgu nanguxgu ya yimá yatü rü tama ngêma nangexmaecha erü nüma ya Cori ya Tupana rü naxmexgu ningĩ rü wenaxarü inanachixêêama. ²⁵Rü yexguma changextũxügucürüwa rü nhuxmax nax chayaxũgu rü taguma nüxũ chadau ya wüxi ya yatü ya mexũ ücü rü ngextá nax nataxmarexũ rü bai i nanegü i nüxũ chadauxũ i ngextá diêrucax nax nacaaxũwaxegũxũ. ²⁶Rü nüma ya yimá yatü ya mecü rü guxũguma duũxê nüxũ tangechaütümũxũ rü tüxna nanaxã êga taxacüçax nüxna tacagügu. Rü nanegü rü norü taãxêêeruxũ nixĩgü. ²⁷¡Rü nüxna ixügachi i ngêma cucüma i chixexũ, Pa Duũxũx, rü mexũ naxü! Rü ngêmaãcü tá guxũgutáma cuxũ nangexma i cuchica i taguma gúxũ i Tupanaxütawa. ²⁸Erü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcuma mea tüxũ nangugü rü ngêmacax taguma tüxũ ínatax ya yíxema aixcuma nawe rüxixe. Notürü ngêma chixexũ ügũxũ rü tá inayanaxoxêxê rü taxuxütáma i tümataxa ínayaxügü. ²⁹Notürü ngêma mexũgü rü noxrü tá nixĩ i nhaa naane rü guxũgutáma nawa namaxê. ³⁰Rü yimá yatü ya mecü nüxũ nacuaãcüma nidexa, rü ngêxguma yadexagu rü aixcumaxũ nixu. ³¹Rü nügüãegu namaxã nanguxũ i ngêma ore i Tupana namaxã nanguxêêxũ. Rü ngêmacax i ngextá ínaxũxüwa rü naxuãxê nax tama chixexũgu nanguxũçax. ³²Rü ngêma chixexũ i duũxũ rü yimá yatü ya mecüxũ nangugü erü naxçax nadau nax nhuxãcü yamáaxũçax. ³³Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá yimá yatü ya

mecüxũ ínapoxũ nax tama ngêma chixexũ i duũxũmexêgu nanguxũçax rü taxúetáma i texê ãêxgacüpexewa chixexũ nachiga ixuxũçax. ³⁴Rü cumax, Pa Duũxũx ¡rü Cori ya Tupanagu yaxô rü naga naxĩnü! Rü nüma rü tá cuxũ nicuaxuxũ rü tá cuxna nanaxã i nhama i naane nax cuxrü yixĩxũçax. Rü cuxetümaxã tá nüxũ cდაu i nhuxãcü nax yanaxoxũ i ngêma chixexũ ügũxũ. ³⁵Rü nüxũ chadau i ngêma duũxũgü i chixecümaxũ nax nügü yacuaxũügũxũ rü nügü ínataxũxũ nhama wüxi i nai i mexũ rü taetaxürũxũ. ³⁶Notürü ngêxguma wena ngêma chaxüpetũxgux, rü naxçax chadau rü marü nataxuma rü taxuxũxũma ichayangau. ³⁷¡Notürü düçax, nangugü ya yimá duũ ya aixcuma mecü rü taguma chixexũ ücü! Rü ngêma naxçax ínguxũ rü taãxê nixĩ. ³⁸Notürü ngêma duũxũgü i tama Tupanaga ínüechaũxũ rü tá inayarüxo rü ngêma naxügũxũ rü ngêxma nayacuax. ³⁹Notürü ngêma duũxũgü i mexũ rü Tupanawa nixĩ i ne naxũxũ i norü ngũxêê. Rü nüma nixĩ i nüxna nadauxũ ega guxchaxũ naxçax ínguxgu. ⁴⁰Rü ngêxguma Tupanaarü ngũxêêçax nüxna nacagügu, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ narüngũxêê nax tama ngêma chixexũ i duũxũgümexêgu nayixũçax.

**Yumüxê i Tupanaarü ngũxêêçax
íçaxũ**

38 ¹Pa Cori Pa Tupanax ¡tauxũ i choxũ cuxüáxũ ega chaugagu cunuxgu! ¡Rü tauxũ i choxũ cupoxcuxũ i curü numaxã! ²Rü yimá cuxne rü chawa narüwaxgu rü cuxmexmaxã choxũ

quimax. ³Rü ngēma chorü chixexũgagu nixĩ i chamaxã cunuxũ. Rü ngēmacax i nhaa chaxune rü guxũwama nidaxawe rü bai ya wüxi ya chauxchinaxã ya mexũne. ⁴Rü ngēma chorü chixexũgü rü chauétüwa nangu rü choxũ narüyexera rü taxucürüwama namaxã chapora. ⁵Rü ngēma tama chauãexũ nax chacuáxũgagu rü chorü oxri rü niyixi rü naxãxũchixü. ⁶Rü guxũma i ngunexũgu rü changechaũ rü chamã rü chanaxixãchiãxẽ. ⁷Rü chauxcaxwe rü niyauca erü chixaxüne. Rü guxũwama i chaxunewa rü chidaxawe. ⁸Rü chaxune rü nhama inapoexürüxũ nixĩ erü chipaxüchi rü changearü poraãx. Rü ngēma nax chixãinēcüüxũ rü aixcuma nixĩ erü poraãcü choxũ nanguxuchi. ⁹Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü meama nüxũ cucuax i guxũma i chorü ngúchaũgü. Rü ngēma nax yaxna charüngüxũ rü cuma nüxũ cucuáchiga nax taxacücax ngēmaãcü chixixũ. ¹⁰Rü chorü maxũne rü poraãcü nixĩaxcütü rü ngēma chorü pora rü nigúchigü. Rü woo ya yima chauxetü rü marü taxuxũma nadau. ¹¹Rü ngēma chamücücüchi ixĩgüxũ rü woo i ngēma chautanüxũgü rü choxna nayáxũgugü naxchaxwa i ngēma chorü oxrigü. ¹²Rü ngēma choxũ imaxgüchaũxũ rü chapexegu nananu i norü yaxruũgü. Rü ngēma choxũ chixexẽchaũgüxũ rü nügümaxã nidexagü nax nhuxãcü choxũ iyanaxoxẽgüxũcax. Rü guxũ i oragu rü nagu narüxinüe nax nachauechitaegüchaũxũ. ¹³Notürü i chama rü chaugü changauchixēnetaxẽemare rü nhama tama nüxũ chaxĩnürüxũ chixĩ. Rü

nhama ngeáxürüxũ taguma chidexa. ¹⁴Rü wüxi i ngauchixẽxũ i taxuxũma ixuxũ nax nügü ínapoxũxũcaxrürüxũ chaugü chixixẽxẽ. ¹⁵Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü curü ngüxẽxẽ nixĩ i ngēma chanaxwaxexũ. Rü chanaxwaxe nax cuma yixixũ i cunangãxũxũ i ngēma chorü uanügü. ¹⁶Rü ngēma cuxna naxcax chacaxũ nixĩ nax tama choxũ nacugüexũ rü nataãxẽgüxũ i chorü uanügü i ngëxguma guxchaxũgu changuxchaũgu. ¹⁷Rü aixcuma nixĩ nax marü ichayanguxchaũxũ. Rü ngēma nax choxũ nangüxũ rü taguma choxũ narüna. ¹⁸Rü nhuxmax, Pa Tupanax, rü cumaxã nüxũ chixu i ngēma chorü pecádugü erü naxcax chaugü íchicuax ga yema chixexũ ga chaxixũ. ¹⁹Rü ngēma chorü uanügü rü nimuetanü rü ngēmacax namuxüchi i ngēma notücaxma chauxchi aiexũ. ²⁰Rü ngëxguma mexũ naxcax chaxüxgux rü chixexũmaxã choxũ nanaxütanügü. Rü ngëxguma naxcax chadaxgux nax mexũ chaxixũ rü nümagü rü chamaxã nanue. ²¹Pa Corix ¡tauxũ i chaxica nua choxũ cutáxũ! Pa Chorü Tupanax ¡rü tauxũ i choxna quixũgachixũ! ²²Pa Tupana ya Chorü Maxẽeruxũ Ixĩcix ¡paxa nua naxũ rü choxũ yarüngüxẽxẽ!

Maxũ rü paxa nagux

39 ¹Chama rü marü chaugümaxã nhachagürü: “Chaugüna tá chadau nax ngēmaãcü tama chixexũ chaxixũcax i ngëxguma chidexaxgu. Rü tá changeaxmare i ngëxguma chapexewa nangexmagügu i ngēma duũxũgü i chixexũgu rüxinüexũ”, nhachagürü. ²Rü wüxi ga tama

idexaxürüxü chaugü chixixêxê. Rü taxuxüma chixu rü bai ga wüxi ga dexa ga mexüxü chixu. Notürü yema choxü ngüxü rü yexeraäcü ningüchigü. ³Rü poraäcü chauäêwa nangux i ngêma choxü üpetüxü. Rü yexguma yexeraäcü nagu charüxünügu rü yexeraäcü chanuäxê. Rü yemaçax düxwa tagaäcü nhachagürü: ⁴“Pa Cori Pa Tupanax ;choxü nüxü nacuäxêxê nax ngexta tá yacuáxü i chorü maxü rü nhuxre i ngunexü tá choxü ngêxmaxü! ;Rü choxü nüxü nacuäxêxê nax nhuxäcü nanuxüxü i nhaa chorü maxü! ⁵Erü nhaa maxü i choxna cuxäxü rü aixcuma nanuxu. Rü cupexewa rü wüxi i paxaächiruümare nixi. Rü wüxichigü i duüxüarü maxü rü nhama wüxi i ngüäcüürüxü nixi. ⁶Rü wüxichigüarü maxü rü nhama wüxi i gauxchipeta i ngupetüxüürüxü nixi. Rü notüçaxma nananutaquexe i norü ngêmaxügü, notürü tama nüxü nacuäx i texéarü tá yixüxü i nawena. ⁷Rü ngêmaçax, Pa Corix ;rü taxacü chi i to i íchayangüxêxü? Erü cuma nixi i choxna cunaxäxü i nhaa chorü maxü. ⁸;Rü choxü ínanguxuchixêxê nawa i chorü pecádugü! ;Rü tauxü i nüxü cunatauxchaxêxü i ngêma chixearü ñnúáxü i duüxügü nax choxü nacugüxü! ⁹Pa Corix, cupexewa rü changeäx rü taxu nhachagürü, erü cuma nixi i cunaxüxü i nhaa chorü maxü. ¹⁰;Rü marütama nax choxü quimáxü! Erü nhaa curü maçmaxä rü tá chayü. ¹¹Rü cuma rü ngêxguma norü chixexügagu cunapoxcuxgux i wüxi i duüxü, rü ngêmaäcü ícuyanawexächixêxê. Rü ngêma yexeraäcü nüxü cungechaüxü rü

aixcumama cuyanawexächixêxê. Rü wüxichigü i duüxü rü nhama wüxi i ngüäcüürüxü nixi i norü maxü. ¹²Pa Cori Pa Tupanax ;choxü nüxü naxünü i chorü yumüxê! ;Rü irüxünü nax nhuxäcü auxäcü cumaxä chidexaxü! ;Rü tauxü i cungeäxmarexü naxçax i chorü axu! Chama rü cupexewa rü nhama wüxi i duüxü i tama curü duüxü íxüürüxü chixi. Rü chorü oxigürüxü rü wüxi i paxaächimare nhama i naanewa ngêxmaxe chixi. ¹³Pa Corix ;tauxü i yumaxä choxü cupoxcuxü! ;Rü çauxçax yataanexêxê nax wena chataäxêxüçax naxüpa nax chayuxü!” nhachagürü.

**Chorü taäxêmaxä chanaxü i curü
ngüchaü, Pa Chorü Tupanax**

40 ¹Rü chama rü yaxna chaxünüäcüma íchanangüxêxê nax Tupana choxü rüngüxêxê. Rü nüma rü choxü naxünü ga yema nüxna nax chacaxaxü. ²Rü yuwa choxü ínanguxuchixêxê. Rü ngêxguma ngêma ächaraanexügu changuchaügu rü taianexüwaama choxü nagagachi nax íchixüxüçax. ³Rü wüxi i ngexwacaxüxü i wiyae chauäxwa nanguxêxê nax ngêmamaxä nüxü chicuäxüüxüçax. Rü muxema ga yema wyaexü taxünüegu rü tataäxêgü rü Cori ya Tupanaxü tamüê rü nagu tayaxögü. ⁴Rü tataäxêgü ya yixema Cori ya Tupanagu yaxôxe, rü tama ngêma chixexü ügüxüxütagu naxçax dauxe i tümaarü ngüxêê rü tama ngêma tupanenetachicünaxägüxü icuäxüügüxe. ⁵Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü namuxüchima nixi ga yema mexügü ga curü poramaxä toxçax

cuxiuxũ. Rũ cuma rũ guxũguma togu curiuxĩnũ rũ taxũema cumaxã tawũxigu. Rũ ngẽma toxçax cuxiuxũ rũ ngẽma togu nax curiuxĩnũxũ rũ chanaxunagũchaũ, notĩrũ namuxũchi i ngẽma rũ ngẽmacax taxucĩriuwama nũxũ chixu i guxũma. ⁶Cuma rũ tama namaxã cutaãxẽ nax duũxũgũ guxçax nadaixũ rũ yagugũãxũ i wocaxacũgũ rũ carnérugũ. Rũ woo i ngẽma ãmaregũ i chawũarũ rũ trĩguarũ rũ chewádaarũ rũ tama namaxã cutaãxẽ. Rũ tama naxçax ícuca nax ãmaregũ guxçax yagugũxũ i duũxũgũ nax ngẽmaãcũ norũ chixexũxũ curũngũmaxũçax. Notĩrũ ngẽma cuma cunaxwaxexũ nixĩ nax guxũguma cuga chaxĩnũxũ rũ cuxna chanaxãxũ i chorũ maxũ. ⁷Rũ ngẽmacax cumaxã nũxũ chixu rũ daxe chixĩ rũ chaugũ ichaxã yema curũ orearũ uruũgũ curũ orewa naxũmatũxũrũxũ. ⁸Rũ chamax, Pa Chorũ Tupanax, rũ namaxã chataãxẽ nax curũ ngũchaũ chaxũxũ. Rũ chauãẽgu namaxã changuxũ i ngẽma curũ nguxẽẽtae. ⁹Rũ ngẽma muxũ i curũ duũxũgũpexewa chanaxunagũ i curũ ore i aixcuma ixĩxũ. Cumax rũ meama nũxũ cucuax nax marũ namaxã nũxũ chixuxũ. ¹⁰Rũ tama chaugũgu chayacux nax nhuxãcũ aixcuma namexũ i ngẽma cuxiuxũ. Rũ marũ namaxã nũxũ chixu nax nhuxãcũ cuyanguxẽẽxũ i ngẽma nũxũ quixuxũ rũ nhuxãcũ toxũ cumaxẽxẽẽxũ. Rũ ngẽxgumarũxũ ta rũ marũ tama ichayacux nax nũxũ chixuxũ nax aixcuma cuxũ nangechaũtũmũxũgũxũ i ngẽma muxũchixũ i curũ duũxũgũ. ¹¹Rũ nhuxmax, Pa Corix, rũ tama chanaxwaxẽ nax nũxũ curũchaxũxũ nax

cuxũ changechaũtũmũxũxũ. Erũ ngẽma curũ ngechaũ rũ curũ ore i aixcuma ixĩxũicatama nixĩ i chorũ poxũruxũ ixĩxũ. ¹²Rũ ngẽma chixexũgũ i choxũ ngupetũxũ rũ namuxũchi, rũ dũxwa taxucĩriuwama chayaxugũ. Rũ ngẽma choxrũtama chixexũgũgu changu rũ ngẽmagagu taxucĩriwama cuxũ chadawenũ. Erũ ngẽma chorũ chixexũgũ rũ chauyãexũ narũmumae rũ ngẽmagagu cuxũ charũxochigũ. ¹³Pa Corix, cuxũ chacãxũ ;rũ choxũ ínganguxuchixẽxẽ nawa i ngẽma chorũ chixexũgũ rũ paxa choxũ rũngũxẽxẽ! ¹⁴⁻¹⁵Rũ ngẽxgumarũxũ ta, Pa Corix, rũ chanaxwaxẽ i cunaxãneexẽxẽ i ngẽma chorũ uanũgũ i choxũ ímaxgũchaũxũ. Rũ name nixĩ nax norũ ãnemaxã cuyabuxmũxẽẽxũ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ chamaxã ugũchaũxũ rũ nhuxmax choxũ cugũexũ. ¹⁶Notĩrũ guxãma ya yĩxema guxçax daugũxe rũ name nixĩ nax porãcũ tataãxẽgũxũ. Rũ guxãma ya yĩxema tũxũ nangũchaũgũxe nax tũxũ cumaxẽxẽẽxũ rũ name nixĩ i guxũguma nhatarũgũgũ: “;Cori ya Tupanaxũ pecuaxũxũgũ erũ guxãetũwa nangexma!” nhatarũgũgũ. ¹⁷Rũ chama nax taxuxũma chixĩxũ rũ chanaxĩxãchiãẽxũ ;rũ tauxũ i choxũ curũngũmaxũ, Pa Corix! Erũ cuma nixĩ i choxũ curũngũxẽẽxũ rũ choxũ ícupoxũxũ. Rũ ngẽmacax, Pa Chorũ Tupanax ;rũ tauxũ i cunũxcũãẽxũ nax choxũ curũngũxẽẽxũ!

Duũxũ i daxawexũarũ yumũxẽ

41 ¹Rũ nũma ya Tupana rũ tũmamaxã nataãxẽ ya yĩxema tũmamũcũ ya ngearũ ngẽmaxũãxexũ

rüngũxêxêxe. Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ tá tũxũ ínanguxuchixêxê ega ngêxguma guxchaxũ tũmacax ínguxgu. ²Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ tá tũxna nadau rũ tá maxũ tũxna naxã rũ tá tũxũ nataãxêxêxê i nhama i naanewa. Rũ taxûtãma tũmaarũ uanũgũarũ ngũcháũwa tũxũ natax. ³Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ tá pora tũxna naxã ega ngũxũ tingegũgu. Rũ ngêxguma tidaxawegu rũ tá tũmacax nayataanexêxê. ⁴Rũ chama rũ nhaãcü chayumũxê: “Pa Corix ꞑcuxũ changechaxũtũmũxũ rũ chaũxçax yataanexêxê! Erũ marũ cumaxã nüxũ chixu i chorũ chixexũgũ”, nhachagũrũ. ⁵Notũrũ ngêma chorũ uanũgũ rũ nhanagũrũgũ: “Chierũna paxa nayuxgux nax ngêmaãcü ngêxma yanaxoxũçax”, nhanagũrũgũ. ⁶Rũ ngêxguma choxũ íyadaugũgu i ngêma nax chidaxawexũ rũ chamũcũxũ nügũ nixĩxêenetagũ. Notũrũ chauxchi naxaie rũ nataãxêgũ i ngêxguma nüxũ nadaugũgu nax ngũxũ chingexũ. Rũ ngêxguma choxna nawoeguxgu rũ choxũ nacugũe. ⁷Rũ ngêma chauxchi aiexũ rũ naxĩtaquexe rũ chauchiga nidexagũ. Rũ nagu narĩxĩnũe nax chaugagutama ngũxũ chingexũ. ⁸Rũ nhanagũrũgũ: “Rũ ngêma nax yadaçawexũ rũ yuũxũ chixexũ namaxã naxũ rũ ngêmacax i nhũxmax rũ marũ tagutãma wena ínarũda”, nhanagũrũgũ. ⁹Rũ woo ga yema mexũ ga chamũcü ga nagu chayaxõxũ nax aixcuma choxũ nangechaũxũ rũ wũxiwa chamaxã chibũchirêxũ rũ nhũxmax rũ chamaxã narũxuanũ. ¹⁰Notũrũ cumax, Pa Corix ꞑrũ cuxũ changechaxũtũmũxũ! ꞑRũ choxũ írudaxêxê nax ngêmaãcü

chanapoxcuxêxũçax i ngêma chamaxã rũxuanũgũxũ! ¹¹Rũ aixcuma tá nüxũ chachuax nax cuxũ chataãxêxêxêxũ ega ngêxguma ngêma chorũ uanũgũ rũ taxûtãma nügũ yaxuxgu nax choxũ naporamaexũ. ¹²Rũ chamax nax mea chamaxũxũ rũ taguma chixexũ chaxũxũ ꞑrũ choxna nadau nax ngêmaãcü guxũguma cuxũtawã changexmaxũçax! ¹³Rũ namexechi ya Cori ya Iraéutanũxũarũ Tupana. Rũ nhũxmax rũ guxũgutãma rũ ngêmaãcüecha nixĩ.

**Tupanaxũtawã ne
naxũ i chorũ ngũxêxê**

42 ¹Rũ nhama wũxi i cowũ i taxawaxũchixũ i natũçax dauxũrũxũ chixĩ nax cuxçax chadauxũ, Pa Chorũ Tupanax. ²Rũ choxũ nangũcháũ nax namaxã chaxãmũcũxũ ya Tupana ya maxũarũ yora. ꞑRũ nhuxgu tá i wena napatawa chaxũxũ nax ngêma nüxũ chicuaxũxũçax? ³Ngunecũ rũ chũtacũ rũ chaxaxu nax norũ ngũxêçax íchacaxaxũçax. Rũ yoxni i chorũ uanũgũ rũ choxũ nacugũe rũ nhanagũrũgũ: “ꞑNgexcũ nixĩ ya curũ Tupana?” nhanagũrũgũ. Rũ ngêmamaxã choxũ nacugũe. ⁴Rũ ngêxguma ngêmagu charĩxĩnũgu rũ marũ tama yaxna namaxã chaxĩnũ i ngêma choxũ ngũxũ. Rũ nüxna chacuaxãchi nax nhuxãcü taãxêãcũma rũ Tupanana moxê itaxããcũma napatawa chanagagũxũ ga yema muxũma ga duũxũgũ. Rũ nhuxãcü tataãxêgũ ga yexguma. ⁵ꞑRũ nhũxmax rũ taxacũçax chi i nüxũ charũxoxũ? ꞑRũ taxacũçax chi i naxçax chaxoégaãxũ? Rũ Tupanawaxicatama nüxũ ichayangau i chorũ ngũxêxê, rũ yimáxũ tá nixĩ i

chicuaxüüxüamaxü. Erü nüma nixí ya chorü Tupana ya chorü maxëeruxü.
 6Notürü i nhuxmax rü poraäcücüchima íchayaxoöchi. Rü ngëmacax, Pa Tupanax, poraäcü cuxna chacuaxächi nawa i nhaa naane i natü i Yurdáü nawa dapetüxü rü yima maxpúnegü ya Ermóü rü Michá nawa ngëxmagüne.
 7Rü guxüma i ngëma guxchaxügü rü ngüxügü i chauxcax ícunanguxëxü rü nhama wüxi ya yuape ya taxüchicürüxü chauétüwa naxüpetü. Rü nhama dexá i dauxüwa nagoxüchiüürüxü chauétü nangu.
 8Rü ngunecü rü nüma ya Cori rü choxü nangechaü. Rü chütacü rü tama nüxü charüchau nax chawiyaexü rü chayumüxëxü naxcax ya Tupana ya chorü maxëeruxü.
 9Rü nhachagürü nüxü ya Tupana ya chorü poxüruxü: “¿Tüxcüü choxü curüngüma? ¿Rü taxacüçax i nhuxmax rü ngechaüäcü íchixüxü rü choxü nua nachixeäxëgüxü i chorü uanügü?” nhachagürü.
 10Rü woo ya chauxchinaxägü rü ta nangúe nagagu i ngëma chorü uanügü i guxüguma choxü cügüxü rü nhagüxü: “¿Ngexcü nixí ya curü Tupana?” nhagüxü.
 11¿Notürü taxacüçax chi nüxü charüxoxü? ¿Rü taxacüçax chi ichaxoégaäxü? Erü Tupanagu nixí i chayaxöxü rü yimáxü tá nixí i chicuaxüüxüamaxü. Erü nüma nixí i chorü Tupana ya chorü maxëeruxü íxícü.

**Choxü nangúchaü nax
Tupanapatawa changuxü**

43 ¹Pa Tupanax íchauétüwa ídexa! ¿Rü chauétüwa nachogü napëxewa i nhaa duüxügü i tama

yaxögüxü! ¿Rü naxmexwa choxü ínanguxuchixëxë i ngëma idorataxáxü rü ngëma chixexügu rüxínüxü! ²Erü cuma nixí i chorü Tupana i chorü poxüruxü quixíxü. ¿Rü tüxcüü i cügüna choxü cuyáxügüxëxëxü? ¿Rü taxacüçax i ngechaü chingeechaxü rü ngëma chorü uanügü rü chixri chamaxá nachopetü? ³¿Rü ëcü chauxcax nangóonexëxë nax nüxü chacuáxüçax i ngëma curü ore i aixcuma íxíxü nax ngëma choxü nüxü cuaxëxüçax i ngëma nama ya yima curü maxpúne ya üinenewa nadaxü i ngextá cuma ícungexmaxüwa! ⁴Rü ngëmaäcü tá nawa changu i ngëma curü ämarearü guchicaxü, Pa Tupanax. Rü ngëma tá cuxü chicuaxüxü árpagamaxá. Erü cumax, Pa Tupanax, rü taäxëmaxá choxü cunapaxëxë. ⁵¿Rü nhuxmax rü taxacüçax tá i nüxü charüxoxü i ngëma? ¿Rü taxacüçax tá ichaxoégaäxü? Erü chama rü marü Tupanaaxü chayaxö rü tá yimáxü nixí i chicuaxüüxëchaxü. Rü nüma nixí i chorü Tupana i chorü maxëeruxü yixíxü.

**Yumüxë i nawa Tupanaarü
ngüxëeçax íçaxü**

44 ¹Pa Tupanax, tomatama nüxü taxínüechiga ga yema taxü ga mexü ga nüxcüma cuxüxü. Yerü torü oxigü rü nüxü tixugügü ga yema nüxcüma cuxüxü ga yexguma túma tamaxëgu. ²Rü cumatama nixí ga norü naanewa ícuwoxüxü ga yema duüxügü ga tama cuxü yaxögüxü. Rü yemaacü cunapoxcue ga yema duüxügü nax yema naanegu torü oxigüxü cuxächiügüxëxüçax. ³Rü tama túmaarü poramaxá rü túmanegümaxá nixí ga

tanayauxgũxũ ga yema naane. Notürü yema curü poragagu rü curü ngũxêëgagu nixĩ ga nawa tangugũxũ ga yema naane. Yerü cuma rü tüxũ cungechaũ rü yemaçax tümamaxã cumecüma. ⁴Pa Chorü Âëxgacũx, Pa Chorü Tupanax, cuma nixĩ i icunaporamaexêëxũ i curü duũxũgü. ⁵Rü cugagu nixĩ i nüxũ tarüporamaegũxũ i torü uanüğü. Rü ngëxguma cuéga tanaxuxuchigu rü nüxũ tarüyexera i ngëma toxũ daixchaũxũ. ⁶Rü chama rü tama chauxnegügu chayaxõ erü yimá chauxnegü rü tagutáma chorü uanüğüxũ choxũ narüporamaexêë. ⁷Rü cuma nixĩ ga torü uanüxũ toxũ curüporamaexêëxũ rü cuma nixĩ i cunaxãneexêëxũ i ngëma toxchi aioxũ. ⁸Rü guxũguma cumaxã togü ticuaxũxũgü, Pa Tupanax. Rü guxũgutáma nüxũ ticuaxũxũ i cuéga. ⁹Notürü i cumax rü toxũ cuxo rü toxũ cuxãneexêë. Rü marü tama ícuyaxümücü i torü churaragü. ¹⁰Rü cuma rü nüxũ cunatauxchaxêë i torü uanüğü nax toxũ yabuxmüxêëxũçax. Rü ngëmacax i ngëma toxchi aioxũ rü toxũ nangĩxgü rü nayana i ngëma nüma nanaxwaxegũxũ. ¹¹Rü cuma rü nüxna toxũ cumugü nhama carnérugü i daiwa nagagũxũrũxũ. Rü ngëma duũxũgü i tama cuxũ yaxõgũxũtanügu toxũ cuwoonexêëmare. ¹²Rü ítanüxũgu tomaxã cutaxe rü taxuxũma nawa cuyaxu nax tomaxã cutaxexũ. ¹³Rü ngëma toxna ngaicamagũxũ i nachixũanecüãxgü rü toxũ nacugüe rü tomaxã naguxchigagü nagagu ga yema chixexũ ga toxçax ícunguxêëxũ. ¹⁴Rü ngëmagagu i ngëma duũxũgü i tama

yaxõgũxũ rü toxũ nacugüe. Rü ngëxguma toxũ nadaugügu rü nanexáerugüãcüma toxũ nacugüe. ¹⁵Rü wüxichigü i ngunexũ rü ngëma guxchaxũwa changexma. Rü ngëmacax chorü ânemaxã tama chadaunagü. ¹⁶Erü ngëma chorü uanüğü rü choxũ nimaxgüchaũ rü chamaxã naguxchigagü rü chagu nidauxcüraxũgü. ¹⁷Rü ngëma nhuxmax toxũ ngupetũxũ rü tama ngëma cuxũ nax itarüngümaexũgagu nixĩ rü tama nax taxacürü chixexũ cupeçewa taxũxũgagu nixĩ. ¹⁸Rü toma rü tama nagu tarüxĩnüe nax cuxũ ítatáxũ rü tama nagu tarüxĩnüe nax nüxũ itarüngümaexũ i curü ore. ¹⁹Notürü i cuma rü toxũ cupoxcueama. Rü ngexta guxũma i ngëmaxũgü ítaxuxũwa toxũ cuwogü rü ngëmaãcü yuwa toxũ cumugü. ²⁰⁻²¹Rü ngëxguma chí cuxũ itarüngümaegux rü chí nüxũ ticuaxũxũgux i tomare i tupana, rü cuma rü chí nüxũ cucuaxama. Erü cuma rü meama nüxũ cucuax i guxũma i ngëma bexma toõxëwa nagu tarüxĩnüexũ. ²²Notürü cugagu rü guxũguma ãcücumaxũ i yuwa tangexmagü. Rü ngëma torü uanüğü rü nhama carnérugü i daiwa nagagũxũrũxũ tomaxã nixĩgü. ²³Pa Corix ¿tüxcüũ tama ícuxuãxê? ¿Rü nabajãxachi, rü tauxũ i toxũ ícuwogüxũchixũ! ²⁴¿Tüxcüũ toxchaxwa íquicux? ¿Rü tüxcüũ toxũ ícurüngüma i toma nax poraãcü ngúxũ tingegüechaxũ? ²⁵Rü nhuxmax rü tipaexũchima rü ãne tingegü. Rü nhaxtüanegumare togü titügü. ²⁶¿Ëcü inachi rü nua naxü rü toxũ yarüngũxêë! ¿Rü taxũ i curü ngechaũmaxã toxũ ínanguxũxêë!

Āēxgacüarü ngichixüguarü wiyae

45 ¹Rü chauāxēwa nangu i mexũ i dexagü, rü chorü conü rü nhama wüxi i ümatixũruũrũxũ nixĩ. Rü nhaa chorü ore i chaxümatũxũ rü āēxgacüpexewa tá nüxũ chixu. ²Rü cumax, Pa Āēxgacüx, rü guxũ i yatügũxũ curümema. Rü ngēma curü dexa i cuaxwa íxũxũxũ rü namexechi. Rü ngēmacax ya Tupana rü guxũguma cuxũ narüngũxēē. ³Pa Poracüx jēcü cugücüwawa yangaxcuchi i ngēma curü tara! Rü ngēma nixĩ i curü meruxũ íxĩxũ. ⁴Rü cumax, Pa Āēxgacüx, rü ngēma curü poramaxã nüxũ curüyexera i guxũma i tóru uanügü rü ícunapoxũ i ngēma ore i aixcuma íxĩxũ. Rü yíxema duēxēgü i tama tügü icuaxũüügũxe rü cuma rü tũxũ ícupoxũ. Rü yima curü tügünechacüümaxã rü taxũma i mexũgü cuxü. ⁵Pa Āēxgacüx, rü ngēma togü i nachixũanecüāxgü rü cumexgu nayi. Rü yimá cuxnegü rü meama nixāmagu rü ngēma curü uanügüarü maxũnewa nayariüwaxgü. ⁶Pa Tupanax, cuma rü guxũguma āēxgacü quixĩ rü aixcuma mea guxũma i duũxũgũmaxã icucax. ⁷Rü cumax, Pa Āēxgacüx, rü namaxã cutaāxē i ngēma mexũ íxĩxũ, notürü naxchi cuxai i ngēma chixexũ. Rü yemacax nixĩ ga Tupana ga cuxũ naxunetaxũ rü cumücüguarü yexera taāxē cuxna naxāxũ. ⁸Rü guxũma i cuxchirugü rü pumára i paacaxüchixũ i míra rü aroé rü canéramaxã napaxema. Rü paxetarüügü i ātũxũxũmaxã cuxũ nataāxēxēēgü nawa ya cupata ya nuta ya mexechicü ya marflnaxcax íxĩxũne. ⁹Rü natanüwa i ngēma ngexũgü i cupatawa

ngēxmagũxũ rü nangexmagü i to i nachixũanegüarü āēxgacüguarü paxũgü. Rü curü tochicaxũarü tügünecüwawa ingexma i cuxmax i úru i mexechixũmaxã ngaxāēcü. ¹⁰Rü irixĩnũ, Pa Chauxacüx, rü mea nangugü i ngēma tá cumaxã nüxũ chixuxũ! ;Rü nüxũ irüngüma i ngēma cutanũxũgü rü ngēma curü duũxũgü! ¹¹Erü nüma ya yimá āēxgacü rü nüxũ cungúchaũ. Rü nüma nixĩ i curü cori yixĩxũ rü name nixĩ i naga cuxĩnũ. ¹²Pa Pacü i Tírucüāx, rü ngēma duũxũgü i curü íanewa poraācü diēruāxüchigũxũ rü mexechixũ i āmare tá cuxna naxāgü nax ngēmamaxã cuxũ íyapuxēēgũxũcax. ¹³Rü nhuxmax rü iyaxücu i ngēma pacü i meama ngaxāēcü. Rü ngēma naxchiru rü úrumaxã naxāmatü. ¹⁴Rü meama ngaxāēcü āēxgacüpexewa ngĩxũ nagagü. Rü ngēma ngĩmücügü i pacügü rü ngĩwe nixāxũtanü. ¹⁵Rü taāxēācüma iyaxĩ rü taāxēācü nagu ichocu ya yima āēxgacüpata. Rü yimá cunegü i tá cuxũ ngēxmagücü, Pa Āēxgacüx, rü nümagü tá nixĩ i cuchicüxü āēxgacügü yixĩgũxũ. Rü cuma rü naxmexwa tá cunangexmaxēxē i nhaa nachixũane nax nüma namaxã inacuaxgũxũcax. ¹⁶Rü chama rü tagutáma ichayanaxoxēxē i ngēma cuéga nax ngēmaācü i guxũma i ngēma ngexwacax i ngoetanũxũ i duũxũgü rü nüxna nacuaxächieüxũcax, rü guxũma i nachixũanecüāxgü cuxũ icuaxũüügũxũcax. ¹⁷Rü chamax, Pa Āēxgacüx, rü chanaxümatü i nhaa ore nax guxũma i ngēma duũxũgü i ngexwacax tá ingóetanũxũ cuxna cuaxächieüxũcax rü guxũgutáma cuxũ yacuaxũüügũxũcax i guxũma i nachixũanecüāxgü.

**Tóru poxûruxû ya Tupana rü
tatanüwa nangexma**

46 ¹Rü nüma ya Tupana rü tóru poxûruxû nixî rü tóru poraxêeruxû nixî. Rü nüma rü tüxû narüngûxêe ega guxchaxû taxçax ínguxgux. ²Rü ngêmacax taxuçaxma tamuüe ega woo nhama i naane rü nangîächigu rü mǎxpûnegü rü márchíütamagu nayixgu. ³Rü woo naxãügachiügutama i ngêma már rü poraãcü nayuapegu rü ngêmaãcü ya yima mǎxpûnegü rü niduxrue nagagu nax nanuxû i ngêma már, notürü i yixema rü taxuçaxma tamuüe. ⁴Rü wüxi i natü rü nachacüügümaxã nanataãxêxêxê ya yima Tupanaarü ñane ya Yerucharëü. Rü yima ñane rü naxiünexûchi rü yimawa nixî i nangexmaxû ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü ngêxma naxãchiü rü namaxã napora. Rü nüma rü guxûma i ngunexû i noxri yangunegu rü nüxû narüngûxêe. ⁶Rü ngêma nachixûanegü rü nügümaxã nanue rü nügü naxãxûnegü. Notürü ngêxguma Tupana idexagu rü ngêma ãêxgacügü rü niduxrue rü ngêma waixümü rü nananguxmüächiane. ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü tatanüwa nangexma. Rü yimá Yacúarü Tupana nixî ya tóru poxûruxû ixîcü. ⁸¡Rü nua ípeyadaux i ngêma taxû i ãücümáxü i Cori ya Tupana nhama i naanewa üxû! ⁹Erü guxûwama i nhama i naanewa rü marü inayanaxoxêxê ga nügü nax nadaixû i duüxûgü rü nüxû nayachixegüxêxê ya norü würagü rü naigü ya naxnegü. Rü

yima nawexûgü ya daiwa namaxã naxixûne rü ínanagu. ¹⁰Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Nachixûanegüarü ãêxgacügüx ¡rü choxû íperüxînie! ¡Rü nagu perüxînie nax chama rü Tupana chixixû! Rü chama nixî i namaxã ichacuáxû i guxûma i nachixûanegü. Rü chama nixî i guxûma i nhama i naaneétüwa changexmaxû”, nhanagürü. ¹¹Rü Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü tatanüwa nangexma. Rü nümatama nixî i Yacúarü Tupana yixixû. Rü nüma nixî i tóru poxûruxû yixixû.

**Tupana rü nhama i naanearü
ãêxgacü nixî**

47 ¹Pa Guxûne ya ñanecüãxgüx ¡penapépüne ya Cori ya Tupana rü taãxêãcü naxçax pewiyaegü! ²Erü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü naxãücüma. Rü nüma nixî i nhama i naanearü ãêxgacü yixixû. ³Rü nüma rü nanadaïacu ga ñanegü rü nachixûanegü rü taxmexwa nanangexmagüxêxê i norü duüxûgü. ⁴Rü nümatama nixî ga tüxû naxunetaxû nax norü duüxûgü i Yudéugü ixîgüxû. Rü ngêmaãcü nanataãxêxêxê ya Yacú ya nüma nüxû nangechaüxûchicü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü dauxû naxî nax norü tochicaxûwa namaxã inacuáxûçax i guxûma. Rü duüxûgü yoxni taãxêãcüma nawiyaegü rü cornétamaxã nanapxpûnegü. ⁶¡Rü naxçax pewiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü naxçax pewiyaegü ya yimá tóru ãêxgacü! ⁷Erü nüma ya Tupana rü nhama i naanearü ãêxgacü nixî. Rü ngêmacax name nixî i mea nagu

perüxĩnũeácũma nüxũ pecuaxũüügũxũ rü naxçax pewiyaegũxũ. ⁸Rü nüma ya Tupana rü guxũ i nachixũanegũarü ãëxgacũ nixĩ. Rü nüma ya Tupana rü norü tochicaxũ i üünexũwa narũto. ⁹Rü ngẽma togũ i nachixũanegũarü ãëxgacũgũ rü tamaxã nangutaquẽxe nax wũxigu Abraãũarü Tupanaxũ icuaxũüügũxũçax. Erü Tupanamexẽwa nangexmagũ i guxũma i ãëxgacũgũ i nhama i naanewa ngẽxmagũxũ. Rü nüma ya Tupana rü naetũwa nangexma i guxũma.

Namesechi ya Tupanaarü ãane ya Chiãũarü maxpũnewa ngexmane

48 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxãetũwa nangexma rü nüxũ nacuaxũchi. Rü ngẽmacax name nax nüxũ icuaxũüügũxũ nawa ya yima norü ãane ya norü maxpũne ya üünene ya Chiãũwa ngexmane. ²Namesechi ya yima maxpũne ya Chiãũ i nõrchiwaama ngexmane. Rü yima nixĩ ya namaxã nataãxëgũne i guxũma i duũxũgũ i nhama i naanewa maxëxũ. Rü yimawa nixĩ i nangexmaxũ i norü ãane ya yimã ãëxgacũ ya guxãetũwa ngẽxmacũ. ³Rü Yerucharẽũwa ngexmane ya ãëxgacũpatagũwa nixĩ i nangexmaxũ ya Tupana. Rü nüma ya Tupana rü nügũ nangoxëxë nax yima ãanearü poxũruxũ ya aixcuma mecũ yixixũ. ⁴Rü nhama i naanecũãx i nachixũanegũarü ãëxgacũgũ rü nügũmaxã nangutaquẽxegũ rü wũxigu yima ãanecax ãnayachõõchi. ⁵Notürü yexguma nüxũ nadaugũgu rü poraãcũ nabãjxãchiãxëgũ rü nibuxmũ. ⁶Rü poraãcũ namuũe. Rü nanaxĩxãchiãëgũ nhama wũxi i nge i

ixĩxracũchaũcürũxũ. ⁷Rü nüma ya Tupana rü wũxi ya taxũchicũ ya buanecũ ya lëstewaama ne namuãcũmaxã inanayixëxë ya yima Tãrchiacũãxgũarü wapurugũ ya tórü daiwa ãxũne. ⁸Rü yima Tupanaarü ãane ya Yerucharẽũ rü namexechi yema tórü oxigũwa nüxũ taxĩnüechigaxũrũxũ. Rü nhuxmax i yixema rü ta rü taxetũmaxãxũchi nüxũ tadaugũ i ngẽma. Rü nümatama ya Tupana ya guxãetũwa ngẽxmacũ rü guxũgũtãma yima ãanexũ ãnapoxũ. ⁹Pa Tupanax, rü nua cupatawa tangexmagũgu rü nüxna tacuaxãchie nax nhuxãcũ poraãcũ toxũ cungechaũxũ i cumax. ¹⁰Pa Tupanax, guxũwama i nhama i naanewa rü cuxũ nicuaxũxũgũ, erü woetama ngẽmaãcũ nixĩ i cuxna üxũ. Rü ngẽma curü poramaxã nixĩ i mea tomaxã icucuaxũ. ¹¹Rü name nixĩ i petaãxëgũxũ, Pa Yerucharẽũcũãxgũx rü Guxãma i Pemax i Yudãanecũãxgũx. Erü nüma ya Tupana rü aixcuma mexũ pemaxã naxuegu. ¹²Rü ëcũ, nüxũ ípeyachoegu ya yima ãane rü peyaxugũ ya yima norü tórregũ rü nhuxre yixixũ! ¹³Rü mea penangugũ i ngẽma norü poxeguxũtapũxũgũ rü yima ãëxgacũpatagũ nax pexũ natauxchaxũçax nax namaxã nüxũ pexuchigaxũ i ngẽma petaagũ! ¹⁴Erü nüma ya Tupana rü guxũgũtãma tórü Tupana nixĩ. Rü nüma rü guxũgũtãma mea tamaxã inacuax.

Tórü maxũ rü tama diërumaxã naxçax tataxe

49 ¹Dũcax, rü mea iperũxĩnũe i nhaa ore, Pa Guxũma i Duũxũgũ i Nhama i Naanewa Maxëxũx!

²Rü guxāma i pema i diēruāxgūxe, rü pema ya ingearü diēruāxgūxe, rü pema i duūxūgūmaxā icuaxgūxe, rü pema i togūmexēwa ngēxmagūxe ꞑrū mea iperūxīnūe i nhaa ore! ³Rü nhūxmax rü tá chidexa namaxā i ore i aixcuma cuax tūxna āxū rü tá nüxū chixu i ngēma īnū i aixcuma Tupanaarū cuaxwa ne ūxū. ⁴Rü mexū i cuaxāchixēēruūgūgu tá charūxīnū rü ārpamaxā chapaxetaxācū ore i ēxūguxūchiga tá chawiyae. ⁵ꞑRü ṭaxacūcax tá chamuū i ngēxguma īnangugūgu i ngunexūgū i āucūmaxū rü ngēxguma ngēma chauxchi aiexū i duūxūgū choxū īchomaeguāchigu namaxā i norū chixexūgū? ⁶Rü nūmagū rü norū diēruaguama narūxīnūe rü muxū i norū ngēmaxūgūmaxā nūgū nicuaxūxūgū. ⁷Notürū taxūema tūxū natauxcha nax tūgūtama tamaxēēxū rūexna Tupanaaxū tanaxūtanūxū nax tūxū namaxēēxūcax. ⁸⁻⁹Rü taxuxūma i diēru ningu nax naxçax itaxexūcax i wūxi i duūxūarū maxū nax ngēmaācū nūxna īnanguxuchixūcax i yu rü guxūguma namaxechaxūcax. ¹⁰Rü nhūxmax rü nüxū tadau nax guxūma i duūxūgū yuexū woo i ngēma nüxū cuaxūchigūxū rü nayue, rü woo i ngēma naechitamare maxēxū rü nayue rü ngēma norū ngēmaxūgū rü togūcax ngēma nawogū. ¹¹Rü ngēma diēruāxgūxū rü nūgūgu nanaxūēga i ngēma norū naane nhama guxūgutāma noxrū yixīxūrūxū. Notürū ngēxguma nayuxgux rü ngēma naxmaxū tá nixī i napata ixīxū i guxūgutāma. ¹²Rü wūxi ya yatū rü tama nixī i namaxechaxū ega woo nadiēruāxūchigux, erū nhama naexūgürūūtama nayu. ¹³Rü ngēmaācū

nixī i nayuexū i ngēma duūxūgū i nūgūgu yaxōgūxū, rü ngēmaācūtama nayue i ngēma duūxūgū i nūgūtama icuaxūūgūxū. ¹⁴Rü yu nixī i namaxā icuaxū i ngēma duūxūgū erū naxmaxūwa nanagagū nhama carnérugū igagūxūrūxū. Notürū ngēma ngunexū i nagu yuwa īnadagūxūgu i duūxūgū rü ngēma mea maxēxū rü tá ngēma chixri maxēxūmaxā inacūaxgū. Erū ngēma chixri maxēxū i duūxūgū rü ngēma nūgū namaxā yacuaxūūgūxū, rü ngēxma tá nayacuax i ngēxguma nayuegu, erū taxucürūwa nayana i norū ngēmaxūgū. ¹⁵Notürū nūma ya Tupana tá nixī i yuwa choxū īnanguxuchixēēxū, erū nūgūxūtawa tá choxū naga. ¹⁶ꞑRü tauxū i naxçax quixaxūchixū ega texe muarū diēruāxgu rü yamuxgu i norū meruūgū i napatawa! ¹⁷Erū ngēxguma nayuxgux rü taxucürūwatāma ṭaxacū ninge. Rū woo i ngēma norū meruūgū rü taxūtāma naxmaxūwa namaxā naxū. ¹⁸⁻¹⁹Rü woo nhūxmax nax maxūgux rü nataāxē, rü duūxūgū rü nüxū nicuaxūxūgū naxçax i norū ngēmaxūgū, notürū wūxi i ngunexūgu rü tá nayu rü marū tagutāma nhamaarū ngóonexūxū nadau. ²⁰Rü wūxi i duūxū rü tama namaxecha ega woo namuarū ngēmaxūāxgux, rü nayuama nhama naexūgürūūtama.

Tupana tá nixī ya nüxna çaxcū i ngēma mea maxēxū rü ngēma chixri maxēxū

50 ¹Rü nūma ya Cori ya Tupana ya guxāétūwa ngēxmacū rü nidexa rü naxçax nangema i guxūma i duūxūgū i nhama i naanewa ngēxmagūxū. ²Rü nūma ya Tupana rü

yima mexechine ya napata ya Chiáúwa ngexmanewa norü üünemaxã nanangóonexêxê. ³Rü nüma ya tórü Tupana rü nua naxü. Notürü tama bexma ñangu erü napexewa nangexma i wüxi i üxüema i tüxü iguxü, rü nacüwawa nangexma ya buanecü ya tacü. ⁴Rü dauüwa rü Tupana naxçax nangema i ngêma dauxücüãx rü nhama i naanecüãx nax inadauñüüçax i ngêxguma norü duüxügü i Iraéutanüxügüxü yacagügux. ⁵Rü nhanagürü nüü: “¡Penangutaquexêxê i ngêma duüxügü i norü ãmaregü i çauxçax yaguxümaxã chamaxã ixunetagüxü nax aixcuma chauga naxñüexü!” nhanagürü. ⁶Rü ngêma dauxücüãxgü rü nüxü nixügü nax nüma ya Tupana rü ãêxgacü ya aixcuma mecümacü nax yixüxü erü meama norü duüxügümaxã inacuax. ⁷Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Chorü Duüxügü i Iraéutanüxügüx ¡rü iperüñü! Rü nhüxmax rü tá pemaxã chanangoxêxê i ngêma perü chixexü. Rü dücax, chaxicatama nixü i Tupana chixixü. Rü chamatama nixü i perü Tupana chixixü. ⁸Rü nhüxmax rü tama pexü chapoxcu naxçax i ngêma ãmaregü i guxüguma çauxçax pedaiü rü çauxçax ípeguxü. ⁹Rü tama pexna naxçax chaca i ngêma wocaxacü i yatüxü rü carnéruxacü i yatüxü i perü naxpüücüãx ixixü. ¹⁰Erü choxrügü nixü i guxüma i naexügü i naixnecücüãx ixügüxü, rü ngêxgumarüxü ta i ngêma wocagü i máxpüxanexüwa ngêxmagüxü. ¹¹Rü choxrügü nixü i ngêma werigü i máxpüñeanecüãxgü, rü guxüma i ngêma nhama i naanewa aexü rü naxüanexü.

¹²Rü ngêxguma chi chataiyaxgu i chama rü taxüchima pemaxã nüxü chixu erü choxrü nixü i nhama i naane namaxã i guxüma i taxacü i nawa ngêxmagüxü. ¹³¿Ëxna pema nüxü pecuaxgu rü wocamachimaxã chaxãwemüxü rü namaxã chaxaxexüáxü ya yimá nagü i wocaxacü i yatüxü? ¹⁴Rü ngêma ãmare i chanaxwaxexü nixü nax moxê choxna pexãxü rü aixcuma peyanguxêxü i ngêma perü uneta. ¹⁵Rü çauxçax peca ega ngêxguma guxchaxü pexü ngupetüxgux! Rü chama rü tá pexü íchapoxü rü pema rü tá choxü pecuaxüxügü”, nhanagürü ya Tupana. ¹⁶⁻¹⁷Notürü ngêma chixexü ügüxü rü Tupana rü nhanagürü nüxü: “¿Taxacüwa i cuxü namexü nax nüxü cucuaxmarexü i ngêma chorü mugü rü nüxü quixumarexü i ngêma chorü uneta, notürü tama namaxã cutaãxêgu i ngêxguma cuxü chaxucüxêgu rü tama nüxü cucuáxçauügu i ngêma chorü ore? ¹⁸Notürü taãxêacü cunayaxu i ngêma ngítaaxgüxü rü namaxã cuxãmücü i ngêma duüxügü i naxmãxechita nai i ngemaxã maxêxü. ¹⁹Rü ngêxguma quidexaxgu rü chixexü i dexa ícuxuxüxêxê, rü curü conü rü doraxü nixu. ²⁰Rü ngêxguma ícurütöxgu, rü chixri nachiga quidexa ya cuenexê. Rü yimá cuenexêxüchi rü namaxã cuguxchiga. ²¹Rü guxüma i ngêma nixü i ngêma cuxüxü, rü chama rü ngêma changeãxmare. Rü cuma nagu curüñüügu rü marü nüxü icharüngüma i ngêma cuxüxü. Notürü i nhüxmax rü tá cupexewa chanangoxêxê i ngêma chixexü icuxüxü rü tá naxçax cuxna chaca. ²²¡Dücax i pemax nax choxü

iperüngümaexũ! ¡Rü cḥax̣c̣ax̣ pewoegu naxũpa nax pexũ chadaixũ rü taxúema pexũ ípoxũxũ! ²³Rü choxũ ticuaxũxũ ya yíxema moxē choxna āxē. Rü chama rü tũxũ chamaxēxē ya yíxema aixcuma chauga ĩnuxe”, nhanagürü ya Tupana.

**Yumüxē nax Tupana pecáduxũ
rüngümaxũc̣ax̣**

51 ¹Pa Tupana ya Choxũ Ngechaũwaxecü rü Mecümacüx ¡cuxũ changechaxũtümüxũ! ¡Rü curü ngechaũgagu rü choxũ nüxũ irüngüma i chorü pecádugü! ²¡Rü choxũ nayaxu i nhaa chorü aũächixũ! ¡Rü choxũ nüxũ irüngüma i chorü pecádugü! ³Rü chamatama chaugü íchicuax̣ nax aixcuma wüxi i āne yixĩxũ i ngēma chaxũxũ. Rü ngēma chorü pecádugagu rü ngunecü rü chütacü rü choxũ nachixeāxēecha. ⁴Rü cupexewatama nixĩ i chanaxũxũ i ngēma taxũ i chixexũ i nagagu choxũ cupoxcuxũ. Rü ngēmacax̣ i ngēma poxcu i chamaxã cuxueguxũ rü aixcuma name rü taxucürüwa texé nüxũ tixu nax chixri choxũ cungugũxũ. ⁵Rü aixcuma nixĩ nax wüxi i chixexũ chixĩxũ ga noxritama chabuxgu rü woetama pecáduwa chayaxĩxĩchi ga chauéanüwa. ⁶Cuma rü aixcuma nüxũ cungechaũ i ngēma duũxũ i aixcuma cumaxã nüxũ ixuxũ i norü pecádugü. Rü ngēmacax̣ chanaxwaxe i choxna cunaxã i cuax̣ nax aixcumaxũ cumaxã chixuxũc̣ax̣. ⁷¡Rü ěcü ngēma maxcurüumaxã choxũ namaxcuxũne nax iyanaxoxũc̣ax̣ i chorü chixexũ! Rü ngēmaācü wena cupexewa tá chame rü ngēma caixanexũ i cómuxũarü yexera tá nacómüxũ i chorü

maxũ. ⁸Rü woo choxũ nax cupoxcuchiréxũ naxc̣ax̣ i chorü chixexũ, notürü i nhuxmax rü chanaxwaxe i wena cḥax̣c̣ax̣ cunataéguxēxē i chorü taāxē. ⁹¡Rü ěcü choxũ nüxũ irüngüma i chorü pecádugü rü tauxũ i nüxũ cudawenüxũ! ¹⁰Pa Tupanax ¡ĩnü i mexũ chauãēwa nanguxēxē! ¡Rü choxna naxã i wüxi i naāxē i ngexwacaxũxũ i cumaxã ixaixcumaxũ! ¹¹¡Rü tauxũ i choxũ cuxoxũ! ¡Rü tauxũ i choxna cuyaxũgachixēxēxũ i Cuāxē i Üünexũ! ¹²⁻¹³¡Ěcü wena cḥax̣c̣ax̣ natáéguxēxē i ngēma taāxē ga noxri choxũ yexmaxũ nagagu nax choxũ cumaxēxũ! ¡Rü choxũ naporaxēxē nax nhuxmawena rü aixcuma cuga chaxĩnũxũc̣ax̣ rü ngēmaācü chanangüexēxũc̣ax̣ i ngēma chauxrũxũ pecádu ügũxũ nax nümagü rü ta nüxũ naxoexũc̣ax̣ i norü chixexũ rü cuxc̣ax̣ nawoeguxũc̣ax̣! ¹⁴Pa Tupana ya Chorü Maxēeruxũx̣ ¡choxũ ĩnanguxuchixēxē nawa i ngēma nax chamáxwaxexũ! Rü wiyaeäcü tá nüxũ chixu nax cuma rü aixcumacü quixĩxũ. ¹⁵Pa Corix ¡ěcü choxũ ichoxēxē nax cuxc̣ax̣ chawiyaexũc̣ax̣ rü ngēmaācü cuxũ chicuaxũüxũc̣ax̣! ¹⁶Erü cuma rü tama cunaxwaxe nax taxacürü āmare cuxc̣ax̣ iguxũ. Rü chama rü chi cuxna chanaxã, notürü tama ngēma nixĩ i namaxã cutaāxēxũ. ¹⁷Rü ngēma cuma cunaxwaxexũ, Pa Tupanax, nixĩ i wüxi i duũxũ i aixcuma norü maxũwa nüxũ rüxoxũ i chixexũ. Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama nüxũ cuxo i ngēma duũxũ i nügümaxã nangechaũācüma cumaxã nügü ixuxũ nax nachixexũ. ¹⁸Pa Cori Pa Tupanax ¡cuxũ nangechaxũtümüxũ ya yima cupata ya

Chiáúwa ngexmane erü nüxü
cungechaü! ¡Rü curü duüxügüxü
rüngüxéxé rü ínapoxü ya Yerucharéü!
19Rü ngéxguma marü cupexewa
chamexgux, rü ngéxguma rü tá choxü
cunayaxu i ngéma ámaregü i wocagü i
tá cuxçax chadaixü rü íchaguxü. Rü
nhuxüchi i duüxügü rü tá curü
ámarearü guchicaxüwa cuxçax
nayagugü i wocaxacügü.

**Natüçaxma nügü nicuaxüxü i
ngéma duüxü i chixri maxüxü**

52 1Pa Yatü i Poraxüx çtüxcüü
cugü quicuaxüxü namaxã i
ngéma chixexü i cuxüxü napexewa i
ngéma Tupanaarü duüxügü i nüma
guxüguma nüxü nangechaxüxü? 2Rü
cuma rü chixexüarü üguxicatama
curüxínü. Rü yimá curü conü rü
naxãücüma nhama wüxi i cüxchi i
texechixürüxü. 3Rü cuma rü
chixexüguama curüxínü. Rü ngéma
mexüarü yexera cunaxwaxe i ngéma
chixexü. Rü ngéma ore i aixcuma
ixüxüarü yexera curü me nixi i ngéma
dora. 4Rü curü me nixi nax curü
conümaxã toxguaxü quixuxü rü curü me
nixi nax nüxü quixuxü i doramare i
toxguaxçhiga ixixü. 5Notürü nüma ya
Tupana rü ngémacax tá cuxü napoxcu,
rü tagutáma ngémawa ícunguxuchi. Rü
tá cupatawa cuxü ínataxüchi, rü tá
cuxna nanayaxu i curü maxü. 6Rü
ngéma duüxügü i Tupanaga ínüexü rü
ngéxguma nüxü nadaugügu i ngéma, rü
tá poraücü namuüe. Rü tá cuxü nacugüe
rü nhanagürügü tá: 7“¡Düçax, nüxü
pedaüx i ngéma duüxü i tama Tupanaga
ínüchaüxü rü ngéma norü

ngémaxügügu yaxõxü rü chixexüguama
maxüxü!” nhanagürügü tá. 8Notürü i
chama rü nhama wüxi i nanetü i oríwa i
bacaxü i Tupanapataxütu toxürüxü
chixi. Rü ngémacax guxügutáma norü
ngechaxügu chayaxõ. 9Pa Tupanax,
chama rü guxügutáma moxé cuxna
chaxã naxçax i ngéma cuxüxü. Rü
napexewa i ngéma aixcuma cuga ínüexü
rü tá mea cuxü íchanangüxéxé, erü
chamaxã cumecüma.

Duüxügüarü chixexüchiga

53 1Rü ngéma duüxügü i naechita
maxémarexü rü nhanagürügü:
“Nataxuma ya Tupana”, nhanagürügü.
Rü guxüma i duüxügü rü chixexügu
narüxínü rü chixexü naxügü. Rü
tataxuma ya texé ya mexü üxe. 2Rü
nüma ya Tupana rü dauxüwa
duüxügüxü nadawenü nax nüxü
nacuaxüçax rü tayíxema ya aixcuma
tümaäxü cuáxe rü naga ínüxe rü naxçax
dáuxe. 3Notürü guxüma i duüxügü rü
Tupanana nixígachitanü rü guxüma
chixexügu narüxínü. Rü marü tataxuma
ya texé ya mexü üxe, rü bai ya wüxie.
4Rü ngéma chixexü ügüxü rü
nangeaxégümare rü paxama
nanachixexéxé i chorü duüxügü. Rü
ngéma duüxügü i tama Tupanaga ínüexü
rü chorü duüxügüxü inarüxoxéégü
nhama poü ingõxgu rü
iyanaxoxéëxürüxü. Rü ngémaücü nixígü
i ngéma duüxügü i tama Tupanaxü
cuaxgüxü. 5Rü woo i nhuxmax rü
taxuxüma namuüe i nümagü, notürü
wüxi i ngunexü rü tá muümaxã
nidüxrue. Erü nüma ya Tupana rü norü
uanügüchinqãmaxã nanawoone. Rü

ngēmaācü tá wüxi i cugüxü nixügu erü nüma ya Tupana rü marü nüxü naxo. ⁶Chierü yima maḡpüne ya Chiāüwa ne naxüxgu i Iraéutanüxügiarü maxēxēeruxü. Rü ngēxguma nümatama ya Tupana nügiçax nawoeguxēēgu i ngēma norü duüxügu rü ngēxguma tá nixi i nawoeguxü i guxüma i chautanüxü i Iraéutanüxügu i Yacütaagü ixügiüxü.

**Törü yumüxēwa Tupanaarü
ngüxēçax itaca**

54 ¹Pa Tupanax ꞑcumatama choxü ínanguxuchixēxē! ꞑRü choxü ínapoxü namaxā i curü pora! ²Pa Tupanax ꞑchoxü nüxü naxīnü i chorü yumüxē rü ēcü íruxīnü i chorü dexa! ³Erü ngēma duüxügu i nügu írütägüxü rü máxwaxegüxü rü chauxchi naxaie rü choxü nimaxgüchaü. Rü ngēmagü rü tama cuxü namuē, Pa Tupanax. ⁴Notürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü curüngüxēē rü choxü cumaxēxē. ⁵Rü cumax, Pa Tupanax, rü tá ngēma chorü uanügiçax cunataeguxēxē i ngēma norü chixexügu. ꞑRü ēcü nadai, Pa Corix! Erü cuma rü quixaixcuma. ⁶Rü chama rü chorü ngüchaümaxā tá cuxna chanaxā i chorü āmare i cuxçax chiguxü. Rü tá cuxü chicuaxüxü erü cuma rü chamaxā cumecümaxüchi. ⁷Erü choxü ícunguxuchixēxē nawa i guxüma i chorü guxchaxügu rü nüxü chadau i ngēma chorü uanügiüxü nax curüporamaexü.

**Wüxi ya yatü ya nawe
yangexütanüciarü yumüxē**

55 ¹Pa chorü Tupanax ꞑnüxü naxīnü i chorü yumüxē rü tauxü i cugü iquicüxü naxchaxwa i

ngēma cuxna naxçax chacaxü! ²ꞑRü chauga naxīnü erü ngüxü chingeyane cuxna chaca! ³Rü ngēma naga i chorü uanügu i chixexügu rü choxü niduxruxēxē. Rü poraācü choxü nanaxixächiaēxēēgu rü nuācüma çauxçax nibuxmü. ⁴Rü chiyuxnearü maxüneax erü poraācü chamuü nüxü i ngēma yu i choxna nguxü. ⁵Rü poraācüxüchi muü choxna nangu rü ngēmacax ngēma muümaxā chiduxrux. ⁶Rü ngēmacax nhachagürü: “Chierü nhama muxtucurüxü chaxāxpexátügu rü ngēxguma rü chi chigoe nax naxchaxwa chinhaxüçax rü ngexta charüngüxüçax. ⁷⁻⁸Rü yáxüguxü i chianexüwa chi chanha rü ngēxma chi charüxāüx, rü paxa chi chanhaāchi nax chaugü ichayarücüxüçax naxchaxwa i ngēma guxchaxügu i nhama buanecü ya poraxüchicürüxü çauxçax ngēma ne üēmaxü”, nhachagürü. ⁹Pa Corix ꞑnadai i ngēma chamaxā rüxuanügiüxü! ꞑRü noxrütama dexagu ínatüexēxē! Erü ngēma nüxü chadauxü nixi nax nügu nadaixü rü yapuraexü. ¹⁰Rü chütacü rü ngunecü rü íanexü ínayachoegu, rü ngēmaācü norü chixexümaxā nayapaxēxē ya yima íane. Rü ngēmacax rü duüxügu rü äēxgacümaxā nanue rü äēxgacüaxü nanaxütanü nax tama napoxcuexüçax ega woo taxacürü chixexü naxüegu. ¹¹Rü yima íanearü ítamügu rü namaxā nanapá i máetagüxü rü dorataaxgüxü. ¹²Rü ngēxguma wüxi i chorü uanü chamaxā nuxgu, rü chama rü chi yaxna namaxā chaxīnü. Rü ngēxguma chi ngēma chauxchi aiexü choxü ímaxchaügu, rü chama rü chi naxchaxwa ichicux. ¹³⁻¹⁴Notürü

cumatama, Pa Chomücüxüchichirex
 Ixixex, nixi i cuchauechitaexü woo
 wüxigu Tupanapatawa nax
 ixixüüchiréxü nax yigü
 ingechaügiüácüma yigümaxã idexagüxü
 natanüwa ga yema muxüma ga
 duüxügü. ¹⁵Rü ngëma chorü uanügü rü
 noxtacüma yu naxçax íngu rü maxüácü
 naxmaxügu nayicu! Erü ngëma norü
 chixexü rü nanachixexëëxüchi i norü
 maxü. ¹⁶Notürü i chama rü Tupanana
 chacaama rü nüma ya Cori rü tá choxü
 ínapoxü. ¹⁷Rü exüwa rü tocuchigu rü
 chütacü rü Tupanaxü chacaxü rü nüma
 rü tá choxü naxínü rü tá choxü
 nangaxüga. ¹⁸Rü ngëxguma chorü
 uanügümaxã togü tadaixgux rü nüma ya
 Tupana rü tá choxü narüporamaexëxë
 nax tama choxü yamaxgüxüçax woo
 namuxüchigu i ngëma chorü uanügü.
¹⁹Rü nüma ya Tupana ya guxüguma
 äëxgacü ixicü rü tá choxü naxínü rü
 ngëmaácü tá nayaxãneächitanüxëxë i
 ngëma chamaxã rüxuanügüxü. Erü
 nümagü rü tama nüxü narüxoechaü i
 nacümagü i chixexü rü tama Tupanaga
 naxínüechaü. ²⁰Rü tüxü nimaxgüama ya
 yíxema namücüchirex ixixe. Rü
 ngëmaácü tama aixcuma nayanguxëxë i
 ngëma uneta i namücümaxã nüxü
 yaxuxü. ²¹Rü ngëxguma yadexagügu rü
 namexechi i norü dexa, notürü i norü
 ínüwa rü daigu narüxínü. Rü
 mexechixü i dexamaxã nidexagüchirex
 nax ngëmaácü tüxü ínayapuxëxë,
 notürü ngëma dexagü rü nhama taragü i
 meama téxürüxü nixigü. ²²Notürü i
 cumax, Pa Chomücüx jrü Cori ya
 Tupanamëxëwa nangex i curü
 guxchaxügü! Rü nüma rü tá cuxü

naporaxëxë. Rü tagutáma chixexügu
 nananguxëxë ya yimá yatü ya naga
 ínücü. ²³Pa Chorü Tupanax, rü ngëma
 máetagüxü rü idorataaxgüxü rü
 taxütáma ngaxü i norü maxüwa
 nangugü nax namaxëxü. Rü cuma rü
 yumaxã tá cunapoxcue. Notürü i chama
 rü cugu chayaxõ.

Tupanagu chayaxõ rü norü oremaxã chataaxë

56 ¹Pa Chorü Tupanax jcxü
 changechaxütümüxü! Erü
 guxüguma nangexma i duüxügü i chawe
 ingëxütanüxü rü çauxçax íyaxüächixü
 rü choxü naxixächiaxëgüxëxü. ²Rü
 ngëma chamaxã rüxuanügüxü rü guxü i
 ngunexügügu rü chawe ningëxütanü. Rü
 namu i ngëma nügü rütagüxü rü
 çauxçax íyaxüächixü. ³Rü ngëxguma
 chamuügu rü cugu chayaxõ. ⁴Rü chama
 rü Tupanagu chayaxõ rü norü oremaxã
 chataaxë. Rü ngëma nax nagu
 chayaxõxügagu rü taxuçaxma chamuü.
 jRü taxacürü chixexü tá chamaxã
 naxügüxü i ngëma chamaxã
 rüxuanüaxgüxü? ⁵Rü ngëma chamaxã
 rüxuanüaxgüxü, rü guxüma i oragu rü
 norü dexamaxã ngüxü choxü
 ningexëëgü. Rü ngëma nax chixexügu
 choxü nanguxëëgüxüxícatama nixi i
 nagu naxínüexü. ⁶Rü ngextá
 íchaxüxüwa rü chawe ningëxütanü rü
 nuxica choxü ínicuxëxügü. Rü
 ngëmaácü naxçax nadaugü nax choxü
 yamaxgüxü. ⁷Rü nüma nagu naxínüegu
 rü tagutáma texé nüxü tacuçaxama i
 ngëma chixexü i naxügüxü. Pa Chorü
 Tupanax jnaëtügu nanguxëxë i curü nu,
 rü curü poxcumaxã

yaxãneeächitanüxêxê i ngêma duũxũgũ!
 8Rũ cuma rü meama nüxũ cucuax i
 nhuxrexpüxcüna naxchaxwa chinha.
 Rũ cuma rü nuxũ cudau i
 nhuxrexpüxcüna ngúxũ chingexũ rü
 chaxaxuxũ. Rũ cuma rü curü poperagu
 cunaxümatü i guxüma i ngêma chorü
 guxchaxũgũ. 9Rũ ngêma chamaxã
 rüxuanüãxgüxũ rü tá cuxchaxwa
 nibuxmü i ngêxguma curü ngũxêêcax
 cuxna chacaxgu. Pa Tupanax, chama rü
 meama nüxũ chacuax nax chauétüwa
 cuchogüxũ. 10Rũ chama rü Tupanagu
 chayaxõ, rü norü oremaxã chataãxê. Rũ
 Corigu chayaxõ rü norü oremaxã
 chataãxê. 11Rũ Tupanagu chayaxõ rü
 taxucaxma chamuũ. ¿Rũ taxacürü
 chixexũ tá chamaxã naxüxũ i ngêma
 chamaxã rüxuanüãxũ? 12Pa Tupanax,
 cuxũ chicuaxüxũãcüma tá
 chayanguxêxê i ngêma chorü uneta i
 cumaxã nüxũ chixuxũ. 13Erü cuma rü
 yuwa choxũ ícunguxuchixêxê rü choxũ
 ícupoxũ nax tama chayuxüçax rü
 ngêmaãcü cupexewa chamaxüxüçax.

**Yumüxê i nawa Tupanaruü
 ngũxêêcax ícaxũ**

57 1Cuxũ changechaxütümüxũ, Pa
 Chorü Tupanax, cuxũ
 changechaxütümüxũ! Erü cuxçax chinha
 nax choxũ ícupoxũxüçax. Rũ
 cupexátütüũgu chaugü chícúxchãü
 nhuxmatáta nangupetü i ngêma
 ãücümáxũ. 2Rũ nhuxmax rü tá nüxna
 chaca ya yimá Tupana ya guxãétüwa
 ngêxmacü, erü nüma rü guxüwama choxũ
 narüngüxêxê. 3Rũ nüma rü nixaixcuma rü
 poraãcü choxũ nangechaü. Rũ ngêmacax
 dauxüwa tá chauxçax ne nanamu i norü

ngũxêxê nax naxmexwa choxũ
 ínanguxuchixêêxüçax i ngêma nuãcüma
 chawe ingêütanüxũ. 4Rũ ngêxguma
 chapexgu rü nhama aitanüwa
 chapexürüxũ chixĩ erü ãücümáxüwa
 nangexma i chorü máxũ. Rũ ngêma
 chamaxã rüxuanüãxgüxũ rü napüta rü
 nhama naxnegü i ãmaguxürüxũ nixĩ rü
 norü conü rü nhama tara i meama
 waixmaguxürüxũ nixĩ. 5Pa Chorü
 Tupanax, cuma rü dauxüxgüxũ i
 naanemaxã ícucuax rü curü üüne rü
 nhama i naane namaxã nanapá. 6Ngêma
 chamaxã rüxuanüãxgüxũ rü chauxçax
 nanaxügiü i wüxi i yaxruxũ nax ngêmagu
 changuxüçax. Rũ chamaxüwa nanaxügiü i
 ãxmaxũ, notürü nümatama nagu nayi. 7Pa
 Chorü Tupanax, nhuxmax rü chataãxê rü
 íchame nax chorü wiyemaxã cuxũ
 chicuaxüxũ. 8Rũ paxmama tá ícharüda
 rü chorü paxetarüũgümáxã tá chapaxeta.
 Rũ ngêmaãcü tá naxçax ícharüda i ngêma
 ngexwacaxũ i ngunexũ. 9Pa Cori Pa
 Tupanax, rü chorü wiyægümáxã tá cuxũ
 chicuaxüxũ napexewa i guxüma i
 nachixüanecüãx i duũxũgũ. 10Erü ngêma
 curü ngechaü rü dauxüxgüxũ i naanearü
 yexerawa nangu. Rũ ngêxgumarüxũ ta i
 curü aixcuma rü yauxtüweanexüaruü
 yexerawa nangu. 11Pa Chorü Tupanax,
 cuma rü dauxüxgüxũ i naanemaxã ícucuax
 rü curü üüne rü nhama i naane namaxã
 nanapá.

**Tupanana naxçax naca nax
 ãêxgacügü mea duũxügümáxã
 inacuaxgüxüçax**

58 1Rü pexna chaca, Pa
 ãêxgacügüx ¿rü pexçax marü
 meama nüxna pecaxũ i ngêma duũxügiü

i chixexũ ügüxũ? 2Rü pexçax rü marti aixcuma nawexgux i ngẽma poxcu i namaxã pexueguxũ? 2Rü tama ngẽmaãcü nixĩ. Erü ngẽxguma texé tũmaarũ guxchaxũ pepexewa mexẽchaũgux rü tama tüxũ iperüxinũe, notürü naga pexĩnũe i ngẽma doramare pemaxã ixuxũ erü pexũ nanaxütanũ. Rü ngẽmacax pegũmaxã penanüexẽxẽ i duũxũgũ i pechixũanewa. 3Rü ngẽma chixri maxẽxũ i duũxũgũ rü woetama naéanũwa nixĩ i chixexũ nüxna ngxũ. Rü ngẽma idorataxáxũ rü woetama taxũta nabuxgu rü ngẽma dora namaxã inacuaç. 4-5Rü norü dexa rü nhama äxtapeguchatarüxũ tüxũ nimax. Rü nacũma rü nhama äxtape i düraxüchixũ i tama norü puxẽruũiarü paxetaga ñnũchaũxürüxũ nixĩ. 6Pa Tupanax ;rü napoxũpũta i ngẽma chixexũ ügüxũ! ;rü nabũũ ya yima norü cuainagi i ngẽma duũxũgũ i aigürüxũ idüraexũ! 7;rü noxtacũma yanaxoxẽxẽ nhama wüxi i dexá i yachexürüxũ! ;rü nüxna nayaxu i norü maxũ nhama wüxi ya maxẽ ya namawa yadaxüchicürüxũ! 8;rü nhama wüxi i meru i yarüxoxürüxũ rü nhama wüxi i buxũ i naéanũgu yuxũ rü taguma ngóonexũxũ dauxürüxũ yaxixẽxẽ! 9Rü name nixĩ nax nayuxũ nhama chuchuxũgũ i paxa ixaxürüxũ. Rü name nixĩ nax curü numaxã cunadaixũ nhama maxẽ i woxürüxũ. 10Rü ngẽma duũxũgũ i aixcuma Tupanaga ñnũexũ rü tá nataãxẽgũ i ngẽxguma nüxũ nadaugũgu nax napoxcuexũ i ngẽma chixexũ ügüxũ. Rü nümagü i ngẽma mea maxẽxũ rü ngẽma chixexũ ügüxũgũwa tá nangagü. 11Rü nhuxũchi ngẽma aixcuma

Tupanaarü duũxũgũ ixĩgüxũ rü nhanagürügü tá: “Aixcuma nangexma i natanü i mexũ ega mea Tupanapexewa imaxẽgu. Rü nüma ya Tupana rü aixcuma nanapoxcue i ngẽma chixexũ ügüxũ”, nhanagürügü tá.

Nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ya tóru poxüruxũ ixicü

59 1Pa chorü Tupanax ;choxũ ñnanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma chamaxã rüxuanüãxgüxũ! ;rü nüxna choxũ ñnapoxũ i ngẽma chauxçax ñyaxüãchixũ! 2;rü nüxna choxũ ñnanguxuchixẽxẽ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügüxũ! ;rü choxũ ñnapoxũ nüxna i ngẽma máetagüxũ! 3Erü nangexma i yatügü i máxwaxegüxũ i naxçax daugüxũ nax nhuxãcü choxũ yamãxgüxũ. 4Pa Cori Pa Tupanax, taguma nhuxgu cumaxã chanu rü chixri cuga chaxĩnũ rüxna cupexewa pecádu chaxü. Rü taxuxũma i chixexũ chaxü. Notürü ngẽma chorü uanügü rü nanhuxãẽgü nax chauxçax ñyaxüãchixũ. ;rü paxa nua naxü, rü choxũ yarüngüxẽxẽ! 5Pa Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmacü ya Torü Tupana Ixĩcux ;rü paxa napoxcue i ngẽma tama cuxũ yaxõgüxũ! Rü tama chanaxwaxẽ i cuxũ nangechaütümüxũgũ i ngẽma chixexũ ügüxũ rü taechitawaxegüxũ. 6Nümagü rü chütacü nanaxĩane rü ñanemaxũgüwa naxãũgatanü nhama airugü i nügü daixürüxũ. 7Rü chixexũ i dexamaxã nanacaetanüane rü cumaxã naguchigagü rü nhanagürügü: “Rü nataxuma i taxacü i tüxũ ñnũxũ”, nhanagürügü. 8Notürü i cumax, Pa Corix, rü nüxũ cuxĩnũ rü nüxũ cucugü

rü cunaxãneexêxê i ngêma duũxũgü i tama cuxũ yaxõgũxũ. ⁹Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, tá nixĩ i choxna cudauxũ erü cuma nixĩ i chorü poxũruxũ rü chorü daruxũ quixĩxũ. ¹⁰Rü nũma ya Tupana ya choxũ ngechaũcü rü tá choxũ ínayadau. Rü tá choxũ nüxũ nadauxêxê nax nhuxãcü nüxũ naporamaexũ i ngêma chamaxã rüxuanũãxgũxũ. ¹¹¡Rü tauxũ i noxtacũma cunadaixũ notürü curü poramaxã namaxã nawoone rü naxãneexêxê nax ngêmaãcü i chautanũxũgü tama paxa nüxũ iyanangũmaexũcax i curü poxcu! Erü cumax, Pa Corix, rü torü daruxũ quixĩ. ¹²Rü ngêma duũxũgü i chixexũ rü guxũma i norü dexawa nidora. ¡Rü ngêma nügü nax yacuaxũũgagu rü nax inaxunetanetaxũgagu rü napoxcu! ¹³¡Rü curü numaxã yanaxoxêxê i ngêma duũxũgü! ¡Rü noxtacũma nayuexêxê nax ngêmaãcü nüxũ nacuaxgũxũcax i duũxũgü nax cuma aixcuma Iraéutanũwa rü guxũ i nhama i naanewa ãëxgacü quixĩxũ! ¹⁴⁻¹⁵Rü ngêma duũxũgü i chixexũ rü ngëxguma chütacü nhama airugürũxũ naxãũgatanü rü ïanegu ínayachoege nax nawemũcax nadaugũxũcax, rü tá naxauxe erü tama nüxũ inguxũ i nawemũxũ i inayangaugü. ¹⁶Notürü i chama rü paçmama tá cuxcax chawiyae. Rü ngêma chorü wiyaewa rü tá nüxũ chixu nax cuporaxũ rü cuxũ tangechaũtümũxũgũxũ. Erü cuma rü chorü daruxũ quixĩ rü cuxũtagu nixĩ i chaugü charücũxũ i ngëxguma ãũcũmaxũwa changexmagu. ¹⁷Rü ngêmaãcü tá cuxcax chawiyae, Pa

Tupanax, erü cuma nixĩ i chorü poxũruxũ quixĩxũ rü cuma nixĩ i choxna cudauxũ. Rü aixcuma cuma nixĩ i chorü Tupana i choxũ cungechaxũxũ.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
ngũxêëcax ícaxũ**

60 ¹Pa Tupanax, cuma rü curü numaxã toxna quixũgachi rü toxũ cuwoone. Rü tanaxwaxe i wenaxarü toxcax cutáegu nax noxririxũ taporaexũcax. ²Cuma rü cunaxĩãxãchixêxê ga nhaa naane rü yemaçax inangũcuane. ¡Rü êcü nügũna naxĩxêxê i ngêma norü ngũcuane nax tama nabuxũcax! ³Rü cuma rü taxũ i guxchaxũgü toxcax ícunguxêxê. Rü nhama wüxi ya wíu ya toxũ ãũxãêxêëcürũxũ toxũ nixĩgũxêxê i ngêma guxchaxũgü. ⁴Rü nhuxmax i toma nax cuga taxĩnüexũ rü tanaxwaxe i wüxi i cuaxruxũ toxna cuxã nax ngêmaãcü nüxna toxũ ícupoxũxũcax ya yimá naxne i ngêma torü uanũgü. ⁵¡Rü toxũ nangãxũ rü curü poramaxã toxũ ínanguxũxêxê i toma nax toxũ cungechaũgũxũ! ⁶Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü nhacurũgü: “Guxũma i ngêma naane i oéstewaama Chiquéũwa ixũgũxũ rü nhuxmata léstewaama Sucóchiarü ngatexũwa nguxũ rü choxrü nixĩ. ⁷Rü ngëxgumarũxũ ta i Yiriáyiarü naane rü Manachéarü naane rü choxrü nixĩ. Rü ngêma Efraíarü naane i churragü i poraxũ nawa ne íxũ rü choxrü nixĩ. Rü ngëxgumarũxũ ta i ngêma Yudáarü naane i Iraéutanũxũgüarü ãëxgacũgü nawa ne íxũ rü choxrü nixĩ. ⁸Rü ngêma Moábiane rü Edóũane rü chautũwa

nangexmagü. Rü ngêma Firitéutanüxüğü rü chama rü tá nüxü charüporamae”, nhanagürü ya Tupana. 9-10Pa Tupanax ¿Texé tá Edóúanewa choxü taga? ¿Rü texé tá norü iane ya poranegu choxü taxücuxêê i nhuxmax nax toxü cuxoxü rü marü tama torü churaragüxü íquixümücüxü? 11Rü torü uanügüchaxwa toxü rüngüxêê nax nüxü tarüporamaegüxüca! Erü taxuwama toxü name i toxrüxü i duüxügüarü ngüxêê. 12Notürü curü ngüxêemaxã, Pa Tupanax, rü tá nüxü tarüporamae i ngêma torü uanügü, erü cuma rü tá cuyayitanüxêê.

**Tupanagu tayaxõ erü
nüma tüxü ínapoxü**

61 1Pa Chorü Tupanax ¡rü choxü nüxü naxinü i chorü yumüxê nax cuxna chacaxü nhuxmax nax poraãcü ngüxü chingexü! ¡Rü choxü nangãxü! 2Rü nhuxmax nax chorü naanena chayáxüguxü rü cuxna chaca nax choxü curüngüxêêxüca, erü guxchaxü choxü nangexma. Rü ngêmacax chanaxwaxe i choxü ícupoxü. ¡Rü wüxi i nachica i ngextá taxucürüwa chorü uanügü nawa choxna nguxügu choxü namunagü! 3Erü cuma nixí i chorü daruxü quixixü. Rü cuma rü nhama wüxi i poxüchicaxü i taxucürüwa taxacürü uanü nawa ngugüxürüxü quixí. 4Rü chanaxwaxe nax guxügutáma cupatawa changexmaxü nax ngêma cupexátütüügu chicúxüca. 5Rü cumax, Pa Chorü Tupanax, rü marü nüxü cuxinü i chorü unetagü i cumaxã nüxü chixuxü. Rü cuma rü marü choxna

cunaxã i ngêma ãmare i ngêma duüxüğü i cuxü ngechaxügüxüca ixixü. 6Rü chama nax ãêxgacü chixixü rü chanaxwaxe i cunamaxêê i chorü maxü nax ngêmaãcü mucü ya taunecü chamaxüxüca. 7Rü chanaxwaxe i mexü chamaxã cuxuegu nax ngêmaãcü meama chorü duüxügümaxã ichacuáxüca. Rü cumax, Pa Tupanax, rü quixaicuma rü choxü cungechaü. Rü ngêmacax meama choxna cudau. 8Rü ngêmacax guxügutáma cuxü chicuaxüxü. Rü wüxichigü i ngunexügu tá cupexewa chayanguxêê i ngêma unetagü i cumaxã nüxü chixuxü.

**Tupanaxicatama nixí
ya poxüruxü ixücü**

62 1Rü Tupanaxicatama nixí ya aixcuma choxü taãxêêcü. Rü nüma nixí i choxna naxãaxü i maxü. 2Rü nüma nixí i chorü daruxü i choxna nadauxü. Rü ngêmacax tagutáma ichayangu erü nüma nixí i chorü poxüruxü yixixü. 3¿Rü nhuxguxüratáta nüxü perüchau nax chauxca ipayaxüächixü nax ngêmaãcü ichayanguxüca nhama wüxi ya íxtapüx iwaxgüxürüxü rüxna nhama wüxi ya poxeguxü iwáxürüxü? 4Rü ngêma duüxüğü i chixexü rü ngêma nagu naxinüexüxicatama nixí nax choxü ínataxüchigüxü. Rü ngêma guxüarü yexera namaxã nataãxêgüxü nixí i norü dora. Rü naãxmaxã choxü nicuaxüxüğü, notürü norü ínüwa rü chamaxã naguxchigagü. 5Rü Tupanaxicatama nixí ya aixcuma choxü taãxêêcü. Erü nüma tá nixí i choxü nangüxêêcü. 6Rü nüma nixí i chorü daruxü i choxna

nadauxũ. Rũ ngẽmacax tagutáma ichayangu, erũ nũma nixĩ i chorũ poxũruxũ yixĩxũ. ⁷Rũ naxmexwa nangexma i chorũ maxũ rũ guxũma i chauchiga nax nhuxãcü chamaxũxũ. Rũ nũma nixĩ i chorũ daruxũ rũ chorũ poxũruxũ. ⁸Pa Chorũ Duũxũgũx ;rũ guxũguma nagu peyaxõgũ! ;Rũ tauxũ i nũxũ pemuũexũ nax perũ yumũxẽwa namaxã nũxũ pexuxũ i perũ guxchaxũgũ! Erũ nũma nixĩ i aixcuma tórũ poxũruxũ yixĩxũ. ⁹Rũ Tupanapexewa rũ ;taxacũwa name i ngẽma diẽruãxgũxũ rũ ngẽma ngearũ diẽruãxgũxũ? Erũ guxũma rũ napexewa rũ nawũxigumare. Rũ nũmagũ rũ ngẽxguma chi yaxũarũ ngugũxũwa iyangugũgu, rũ taxuxũma nũgũ narũyamaegũ. ¹⁰;Rũ tauxũ i máetagu rũexna ngĩxgu pegũ pediẽruãxẽxũ! Rũ ngẽxguma pemuarũ diẽruãxgu rũ ;tauxũ i ngẽma perũ diẽrugu peyaxõgũxũ! ¹¹⁻¹²Rũ chama rũ marũ taxrexpũxcũna nũxũ chaxĩnũ i Tupanaarũ ore i nhaxũ: “Rũ ngẽma pora rũ ngẽma ngechaxũ rũ Tupanaarũ nixĩ. Rũ ngẽma nhuxãcü nũxũ tapuracũxũrũxũ tátama tũxũ nanaxũtanũ ya wũxĩechigũ”, nhaxũ.

**Tupana rũ duũxũgũarũ
taãxẽxẽeruxũ nixĩ**

63 ¹Pa Chorũ Tupanax, cuma nixĩ i aixcuma chorũ Tupana quixĩxũ. Rũ guxũma i chorũ ngũchaũmaxã cuxçax chadau erũ poraãcüxũchi choxũ cungũchaũ. Rũ chacuxwaxe erũ nhaa chorũ maxũ rũ nhama wũxi i waixũmũ i paxũrũxũ nixĩ. ²⁻³Rũ ngẽmacax chanaxwaxe i cupatawa chaxçax cungox nax ngẽmaãcü nũxũ

chadauxũçax nax nhuxãcü cuporaxũ rũ cuxũinexũ. Erũ ngẽma curũ ngechaũ rũ maxũarũ yexera name. Rũ chauãxmaxã tá cuxũ chicuaxũxũ. ⁴Rũ nhuxmax nax nhama i naanewa chamaxũxũgu rũ tá cuxũ chixuchiga rũ cuxçax chaxunagũmexẽãcüma tá chayumũxẽ. ⁵Rũ ngẽxguma rũ tá poraãcü chataãxẽxũchi nhama wũxi i duũxũ i õna i taxũwa chibũxũrũxũ. Rũ taãxẽãcü chauãxmaxã tá cuxũ chicuaxũxũ. ⁶Rũ ngẽxguma chũtacũ i marũ ichacaxgu rũ cuxna chacuaxãchi rũ cugu charũxĩnũ. ⁷Erũ cuma nixĩ i choxũ curũngũxẽxũ. Rũ chataãxẽ i cupexátũgũtũũwa. ⁸Rũ nhaa chorũ maxũ rũ cuxna chanaxã. Rũ yima curũ tũgũnemexẽ rũ tama choxũ ningex. ⁹⁻¹⁰Rũ ngẽma chorũ uanũgũ i choxũ imãxgũchaũxũ rũ nũxchama waixũmũgu nataxgũ. Erũ taramaxã tá nadai rũ aigũwemũxũ tá nixĩgũ. ¹¹Notũrũ i chama nax ãexgacũ chixĩxũ rũ tá Tupanamaxã chataãxẽ. Rũ guxũma i ngẽma nũxũ yaxõgũxũ rũ tá taãxẽãcü naxçax nawiyaegũ rũ nũxũ nicuaxũxũgũ. Notũrũ ngẽma idorataaxgũxũ rũ Tupana rũ tá inayanangeaxẽgũ.

**Yumũxẽ i nawa Tupanaarũ
ngũxẽçax fĩçaxũ**

64 ¹Pa Cori Pa Tupanax ;choxũ nũxũ naxĩnũ nax cuxũtawa íchaxuaxũxũ! ;Rũ choxna nadau naxchaxwa i ngẽma choxũ imãxgũchaxũxũ! ²;Rũ naxchaxwa choxũ icux i ngẽma máxwaxegũxũ i bexma nagu rũxĩnũexũ nax nhuxãcü choxũ yamãxgũchaxũxũ! ;Rũ nagu yanachixexẽxẽ i ngẽma nagu naxĩnũexũ!

³Erü norü conü rü nhama tararüxü natexechi nax doraxü yaxuxü. Rü nhama naxnegürüxü inananha i norü dexagü i poraäcü tüxü nanguxëëxü. ⁴Rü ngëma íyacuxgüxüwa rü ínanaxüxüxë i chixexü i ore tümacax ya yíxema taxuxüma guxchaxü namaxä üxe. Rü tama namuüäcüma ngürüächi tümaechita ínanaxüxüxë i ngëma norü dexa i chixexü. ⁵Rü nügüxü nanangüchaüxë nax chixexü naxügüxü. Rü nügümaxä nagu narüxínüe nax nhuxäcü bexma duüxügüxü chixexügu nayixëëchaüxü. Rü nüma nüxü nacuaxgügu rü taxúema nüxü tadau. ⁶Rü nagu narüxínüe nax taxúema bexma nangugüxü i ngëma chixexü i naxügüxü. Notürü yimá nüxü cuäcü i guxäarü ínú rü nüma tá nixí i bexma nangugüäxü. ⁷Rü nüma rü ngürüächi naxnemaxä tá nanapíxëxë. ⁸Rü ngëmaäcü i ngëma chixexü i togücax nagu naxínüexü rü nümagütátama nagu nayí. Rü texé ya nüxü daugüxe nax nümagütama nagu nayixü, rü tá nüxü tacugüe. ⁹Rü ngëxguma ngëmaxü nadaugügu i duüxügü rü tá Tupanaxü nicuaxüxügü. Rü ngëma naxüxüchiga tá nixügügu rü tá nüxü nicuaxächitanü nax taxacüchiga yixixü. ¹⁰Rü yimá yatü ya mea maxücü rü Cori ya Tupanamaxä tá nataäxë rü tá naxcax nixü nax ínapoxüäxücax. Rü guxüma i duüxügü i mexügu rüxínüexü rü tá nataäxëgü.

**Tupana nixí ya mecü nax nüxü
icuaxüxügüxü**

65 ¹Rü cumax, Pa Tupanax i Chiáügu Ápataxex, rü name nixí i cuxü ticuaxüxügü rü cupexewa

tayanguxëxë i ngëma unetagü i cumaxä nüxü tixuxü. ²Erü cuma rü nüxü cuxínü i torü yumüxë. Rü guxüma i duüxügü rü cuxütawa naxí nax curü ngüxëëcax íyacagüxücax. ³Rü ngëma torü chixexügüama tomaxä inacuax notürü cuma rü toxü nüxü icuyarüngüma i ngëma torü pecädugü. ⁴Rü nataäxë i ngëma duüxü i cuma cuyaxuxü nax yima cupata ya Chiáüwa ngexmanewa cumaxëëxücax. Rü wüxi i taäxë tá nixí nax natanüwa tangexmagüxü i ngëma mexügü i cupata ya üinenewa ngëxmagüxü. ⁵Pa Tupana Pa Torü Maxëxëerüxüx, cuma rü tomaxä quixaixcuma rü ngëmacax toxü cungäxü namaxä i ngëma mexügü i curü poramaxä cuxüxü. Rü guxüma i duüxügü rü woo ngëma már-arü tocutüwa i yáxüwa ngëxmagüxü rü cugu nayaxögü. ⁶Rü cuma rü curü poramaxä mea nachicawa cunangexmagüxëxë ya yima maxpünegü. ⁷Rü cuma rü cunachiächixëxë i ngëma yuapegü i taxügü, rü cuyanangeaxgüxëxë i ngëma duüxügü i ípuraexü. ⁸Rü woo ngëma már-arü tocutüwa i yáxüwa ngëxmagüxü rü nüxü namuë i ngëxguma nüxü nadaugügu i ngëma taxü i mexügü i curü poramaxä cuxüxü. Rü guxüwama i duüxügü rü cugagu poraäcü nataäxëgü. ⁹Rü cuma nixí i nhama i naanena cudauxü rü nagu cupuxëëxü nax naxügüxücax i nanetügü. Rü cuma rü natüxacügümaxä cuyawaimüanexëxë nax naxügüxücax i trígugü. Rü ngëmaäcü nixí i cunangomüanexëëxü i waixümü. ¹⁰Rü cuma rü cuyamegütanü i ngëma nanetü

i aimüanexũgu togüxũ. Rü ngëma ngüchitaerugüxũ rü cuyanawëxãchianexëxë. Rü pucümaxã cunangomüanexëxë rü ngëmaäcü duũxũgüaxũ cunamuarü oxöxëxë i nanetügü. ¹¹Rü wüxichigü ya taunecü rü mexümaxã ícunanguxëxë. Rü ngëma curü caixanexũgü rü poraãcü nanapuxëxë. ¹²Rü ngëma carnéruchitaxũgü i paanexüwa ngëxmagüxũ rü narüxügü rü nayaxütüane. Rü yima m̄xpünegü rü maxëmaxã nangaxãëgü. ¹³Rü ngëma metachinüanegüxũ rü carnérugümaxã nayapagü. Rü ngëma ngategü rü tríguncü i bacaxü nixügü. Rü guxüma i ngëma rü taãxëäcü nacuxcutanügü.

**Guxüma i ngëma
Tupana üxũ rü namexechi**

66 ¹Pa Duũxũgü i nhama i Naanewa Maxëxũx jrü Tupanacax taãxëäcü pewiyaegü! ²Jrü perü wiyawa nüxũ pexu nax naxüünexũ i naëga! jRü wiyaeäcüma nüxũ pecuaxüxügü! ³⁻⁴Jrü Tupanamaxã nüxũ pexu rü nhapegügü: “Curü puracügü rü namexechi erü curü poramaxã cunaxü. Rü ngëma cumaxã rüxuanügüxũ rü norü muũmaxã cuxmëxgu nügü nayixëxë. Rü guxüma i duũxũgü rü cuxũ nicuaxüxügü rü norü wiyægümaxã cuxũ nataxëëgü”, nhapegügü! ⁵Jrü nua pexí nax nüxũ pedaugüxüçax i ngëma taxü i mexügü i duũxũgüçax naxüxü ya Tupana! ⁶Rü nüma rü nayapachitamaxëxë ga yema már nax tümacutümaxã yëma tichoũxüçax ga tórü oxigü. Rü yemacax poraãcü nataãxëgü ga duũxũgü. ⁷Rü

nüma ya Tupana rü guxümguma norü poramaxã nhama i naanemaxã inacuçax. Rü nüma rü nüxna nadau i guxüma i nachixüanegü nax tama namaxã nanuexüçax i ngëma tama naga ínüexũ. ⁸Pa Guxüma i Nachixüanecüãxgüx jmexũ i nachigaxü pexugü ya tórü Tupana! jRü perü wiyægümaxã nüxũ pecuaxüxügü! ⁹Erü nüma rü tüxna nadau rü tüxna nanaxã i maxü nax tama iyuxüçax. ¹⁰Pa Tupanax, cuma rü poraãcü toxü cuxü. Rü ngëmaäcü toxü cumexëxë nhama diërumü üxüwa imexëëxürüxũ. ¹¹Rü cuma rü torü uanügüaxü cunatauxchaxëxë nax toxü ínayauxüxüçax nax ngëmaäcü poraãcü toxü napuracüexëxüçax. ¹²Rü cunatauxchaxëxë nax ngexürüxümare ga duũxũgü togu idauxcüraxügüxũ. Rü toma rü guxchaxügu ga äücümaxüchixüwa tachopetü, notürü düxwa nhaa naane i mexüwa toxü cugagü. ¹³⁻¹⁴Rü ngëmacax i nhuxmax rü cupatawa tá chaxü rü ngëma tá cupëxewa chayagu i ämaregü. Rü ngëmaäcü tá chayanguxëxë i ngëma cumaxã ichaxunetaxü ga yexguma äücümaxüwa chayexmagu. ¹⁵Rü ngëma curü ämarearü guchicaxüwa rü tá cuxçax chayagu i wocaxacügü i ngüexũ, rü wocagü i yatüxũ, rü bóyigü i yatüxũ, rü carnérugü nax ngëma naemamaxã cutaãxëxüçax. ¹⁶Pa Duũxũgü i Tupanaga Ínüexũx jrü nua pexí rü iperüxínüe! Rü tá pemaxã nüxü chixu i ngëma mexügü i Tupana çauxçax üxũ. ¹⁷Rü nhaa çauãxmaxã nüxna chaca rü daa chorü conümaxã nüxü chicuaxüxü. ¹⁸Rü ngëxguma chi chixexügu charüxínügu rü nüma ya Cori rü

taxũchima choxũ nangãxũ. ¹⁹Notürü i nũmax rü choxũ naxĩnũ rü nanangãxũ i chorü yumüxẽ. ²⁰Rü namexechi ya Tupana, erü tama choxũ nüxũ naxox i ngẽma naxçax íchacaxũ. Rü tama nüxũ narũchau nax choxũ nangechaũxũ.

Name nixĩ i guxũma i nachixũanegü rü Tupanaxũ nicuaxũxũgü

67 ¹⁻²Pa Tupanax ꞑcuxũ tangechaxũtũmũxũgü rü toxũ rüngũxẽxẽ, rü taãxẽacü toxũ nadawenü nax ngẽmaacü guxũ i nachixũanecüãxgü nüxũ cuaxgũxũçax nax curü ngúchaũ yixĩxũ nax cunamaxẽxẽxũ i duũxũgü! ³Pa Tupanax, rü name nixĩ nax guxũma i duũxũgü i guxũ i nachixũanegüwa ngẽmagũxũ cuxũ icuaxũxũgũxũ. ⁴Rü ngẽma nachixũanegü rü name nixĩ nax taãxẽacü cuxũ yacuaxũũgũxũ erü norü ãẽxgacü quixĩ rü mea namaxã icucuax. ⁵Pa Tupanax, rü name nixĩ nax guxũma i duũxũgü i guxũma i nachixũanecüãx cuxũ icuaxũũgũxũ. ⁶Erü poraacü toxũ curũngũxẽxẽ rü ngẽmacax ngẽma waixũmũwa mea nayae i tonetũgü rü namu i norü o. ⁷Rü Tupana tũxũ rüngũxẽxẽ! Rü name nixĩ i guxũma i duũxũgü nüxũ nicuaxũxũgü.

Tupana rü norü uanũxũ narüporamaegü

68 ¹Pa Tupanax ꞑpaxa nua naxũ rü inawoxũ i ngẽma cumaxã rüxuanũãxgũxũ! Rü ngẽmaacü i ngẽma cuxchi aixũ rü tá cuxchaxwa nibuxmü. ²Rü nũmagü rü nhama caixanexũrũxũ tá ngẽxma narũtauxe. Rü nhama wera idexexũrũxũ tá inarũxo. Rü cupexewa rü taxuwama name i ngẽma chixexũ

ũgũxũ. ³Notürü ngẽma mexũ ügũxũ rü tá nataãxẽgü. Rü cupexewa, Pa Tupanax, rü taãxẽacü tá cuxũ nicuaxũxũgü. ⁴Pa Duũxũgũx ꞑTupanaçax pewiyaegü rü perü wiyaewa penataxẽxẽ! Rü nüxũ pecuaxũxũgü ya yimá caixanexũétũgu ixũcũ! ꞑRü namaxã petaãxẽgü ya yimá Cori rü napexewa petaãxẽgü! ⁵Rü yimá Tupana ya napata ya üinenewa ngẽxmacü rü ngẽma tacutagũmaxã inacuax rü ngẽma yutegũxũarü poxũrũxũ nixĩ. ⁶Rü ngẽma duũxũgü i nüxũ nataxuxũ i natanũxũ rü nüma ya Tupana rü nüxũ nanangexmaxẽxẽ ya nachiũ. Rü nüma rü inanguxũxẽxẽ i ngẽma poxcuexũ nax mexũwa nangexmagũxũçax. Notürü ngẽma tama ixĩnũechaxũxũ rü naane i taxuxũma nawa rüxũxũwa tá nanamaxẽxẽxẽ. ⁷Pa Tupanax, rü yexguma Eyítuanewa ícunanguxũxẽẽgu ga curü duũxũgü rü chianexũgu cuyagagü. ⁸Rü yexguma ga nhama ga naane rü naxĩãxãchi. Rü pucü narũxüe ga dauxũgũxũ ga naanewa. Rü guma maxpũne ga Chinaĩ rü cunaxĩãxãchixẽxẽ, Pa Torü Tupanax. ⁹Rü cuma rü cunapuechaxẽxẽ nax yemaacü cuyawaimũanexẽxũçax ga yema curü naane ga ipaxũ nax nawa naxũgũxũçax ga nanetũgü. ¹⁰Rü yema curü duũxũgü rü yexma naxãchiũgü. Rü cumax, Pa Tupanax, rü namaxã cumecũma, rü yemaçax nüxna cunaxã ga norü õna ga nüxũ taxuxũ. ¹¹⁻¹³Rü yexguma Tupana idexagu rü yema uanũgü rü nibuxmü. Rü yema ngexũgü ga İpatawachigü yexmagũxũ rü tagaacü nüxũ nixugũgü nax yabuxmũxũ ga yema norü uanũgü ga norü daiwa yema

ixũ. Rũ nũma ga yema ngexũgũ rũ nanade ga yema norũ uanũgũarũ yemaxũgũ ga nũxna yẽma yabuxmũxũ rũ nũgũimaxã nayatoye. Rũ norũ uanũgũarũ ngaxãeruũgũimaxã nũgũ ningaxãẽgũ. Rũ namaxã naxãxũnegũ rũ nhama wũxi i muxtucu i naxpexátũmaxã tũxũnexũrũxũ nixĩgũ. ¹⁴Rũ yexguma Tupana ya guxãetũwa ngẽxmacũ yabuxmũxẽẽgu ga tórũ uanũgũ rũ guma m̃xpũne ya Charumũcax nibuxmũ, notĩrũ gãuxũ yexma nayĩ. ¹⁵Rũ namãxchanexũchi ya yima m̃xpũne ya Bachãũ. Rũ nataxpexegũ rũ nadauxũguxũchi. ¹⁶Rũ pemax, Pa M̃xpũnegũ ya Máchanexũchigũnex ɿrũ tũxcũũ auxãchiãcũ nũxũ perũdaunũ ya yima m̃xpũne ya Chiãũ ya Tupana nagu ãchiũchaxũne? Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ ngẽma tá nangexmaecha. ¹⁷Rũ nũma ya Tupana rũ guxũnema ya nawexũmaxã Chinaãfarũ m̃xpũnewa ãnaxũxũ nax napata ya Chiãũwa ngexmanewa naxũxũcax. ¹⁸Pa Tupanax, rũ ngẽxguma Chiãũ ya m̃xpũnegu cuxĩnagũgu rũ cugũwe cuyagagũ i ngẽma ícuyauxũxũ i curũ uanũgũ, rũ natanũwa cunayaxu i diẽru. Rũ woo i ngẽma tama cuga ãnũechaxũxũ rũ cuxmẽxwa nũgũ nangexmagũxẽxẽ. ¹⁹Cumexechi, Pa Cori Pa Torũ Tupana i Torũ Maxẽxẽerũxũ. Rũ wũxichigũ i ngunexũgu rũ toxũ curũngũxẽ. ²⁰Rũ nũma ya tórũ Tupana rũ tũxũ maxẽxẽecũ nixĩ. Rũ nũxũ natauxcha nax yuwa tũxũ ãnaguxũxẽxũ. ²¹Rũ nũma ya Tupana rũ tá nanamateeru i ngẽma norũ uanũgũ i tama nũxũ rũxochaxũxũ i norũ chixexũgũ. ²²Rũ nũma ya Tupana

rũ nhanagũrũ: “Pa Iraẽutanũxũx, rũ chama rũ tá pexũ chamupetũtanũamaxũ i Bachãũanewa nax nawa pengugũxũcax i peru naane i m̃ar i m̃atamaxũcutũwa ngẽxmaxũ. ²³Rũ ngẽma rũ tá pegũ piwaiecutũxẽxẽ nagũmaxã i peru uanũgũ. Rũ peru airugũ rũ tá yimã nagũwa naxaxegũ”, nhanagũrũ. ²⁴Pa Tupanax, Pa Chorũ Tupanax, Pa Chorũ ãẽxgacũx, rũ cupataãxtũwa nũxũ tadau i ngẽma curũ duũxũgũ i ngẽma chocuchimũxũ rũ cuxũ nicuãxũxũgũ erũ nanaxũchigagũ nax curũ uanũgũxũ curũporamaexũ. ²⁵Rũ ngẽma wiyaegũxũ rũ napexegu naxãgũ, rũ ngẽma paxetagũxũ rũ ngẽmaweama naxãgũ, rũ ngẽma paxũgũ i pãdẽru pagũxũ rũ ngãxũtanũgu naxãgũ. ²⁶Rũ guxãma i pema i ngẽxma chocuxe ɿrũ nũxũ pecuãxũxũ ya Cori ya Tupana! Rũ guxãma i pema i Iraẽutanũxũ ɿrũ nũxũ pecuãxũxũgũ! ²⁷Rũ Bẽyamíchimũxũ rũ napexewaama naxũ, rũ ngẽmaweama naxũ i Yudãchimũxũ norũ ãẽxgacũgũmaxã. Rũ ngẽmaweama naxũgũ i Yeburõuchimũxũ rũ Nataríchimũxũ. ²⁸Pa Chorũ Tupanax ɿnawex i curũ pora! ɿRũ wenaxarũ toxcax naxũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga nũxcũma curũ poramaxã cuxũxũ! ²⁹Rũ yima cupata ya m̃xpũnewa ngexmane i Yerucharẽũwa rũ togũ i nachixũãnegũarũ ãẽxgacũgũ cuxcax ngẽma nananagũ i ãmaregũ. ³⁰ɿRũ yima cupatawa yangagũ i ngẽma cumaxã rũxuanũgũxũ i nhama dexnenecũcũãx i wocagũ i dũraexũchixũrũxũ ixĩgũxũ! Rũ nũmagũ rũ nhama tuirugũ i dũraexũrũxũ nachixecũma, rũ nhama wocaxacũgũrũxũ nimu. ɿRũ

naxãneexêxê i ngêma duũxũgũ i nori diêruguama rûxĩnũexũ! ;Rũ nawoone i ngêma daigu rûxĩnũexũ! ³¹Rũ ngêma Eyítuanecũãxaru ãêxgacũgũ rû tá cupexewa nangugũ rû ngêma Echiopíaciũãxgũ rû tá cuzũ nicuaxũxũgũ. ³²Pa Nhama i Naanewa Ngêxmagũxũ i Nachixũanegũaru ãêxgacũgũx ;rũ nũxũ pecuaxũxũgũ ya Tupana! ;Rũ naxcax pewiyaegũ ya Cori! ³³Rũ nũma rû caixanexũgu nixũ i dauxũgũx i naane i nũxcũma ùxũwa. Rũ ngêma rû tagaãcũ nidexa. ³⁴;Rũ nagu perũxĩnũe nax nhuxãcũ naporaxũchixũ ya Tupana! Rũ nũma rû guxũma i Iraéutanũxũmaxã inacua. Rũ nori pora rû yauxtũweanexũwa nangu. ³⁵Rũ nũma ya Tupana ya napatawa ngêxmacũ rû naxũũne. Rũ nũma ya Iraéuarũ Tupana rû nanaporaexêxê i nori duũxũgũ rû nũxũ nanatauxchaxêxê nax nori uanũgũxũ naporamaegũxũcax. ;Rũ namexechi ya Tupana!

Aita Tupanacax naxũ erũ taxũ i guxchaxũwa nangexma

69 ¹;Choxũ namaxêxê, Pa Chorũ Tupanax! Erũ ngêmatama nagu changu i taxũ i guxchaxũ. ²Rũ nhama wũxi i ngóxũcharawa rû wáxũrũxũ chixĩ. Rũ taxuguma chayachiãchiéga. Rũ nhama mátamaxũchixũ i dexáwa ingaxgurũxũ chixĩ nax choxũ yachaxêêxũ i poraxũchixũxũ. ³Rũ chama rû dũxwa chipa nax curũ ngũxêêcax íchacaxaxũ. Rũ marũ dũxwa changuxmanaxã. Rũ dũxwa chipaxetũ nax cuxcax ichadawenũxũ, Pa Chorũ Tupanax. ⁴Rũ ngêma natũxcaxma chauxchi aiexũ rû chauyáexũ

narũmumae. Rũ nimuetanũ i ngêma chamaxã rũxuanũãxgũxũ. Rũ nũmagũ rũ naxcax nadaugũ nax nhuxãcũ choxũ yamãxgũchaũxũ. Rũ choxũ nachixewegũ nax chanatãeguxêêxũcax i ngêma tama naxcax changĩxchiréxũ. ⁵Pa Chorũ Tupanax, cuma nũxũ cucuax nax nhuxãcũ tama chauãêxũ chachuáxũ. Rũ ngêmacax taxucũrũwama cupexewa ichayacũxgũ i chorũ chixexũgũ. ⁶Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétiwa Ngêxmacũx, tama chanaxwãxe nax chaugagu ãne yangegũxũ i ngêma chautanũxũ i cuzũ yaxõgũxũ. Pa Torũ Tupanax, rũ tama chanaxwãxe nax chaugagu cuzũ naxoexũ i chautanũxũgũ i noxri nori ngũchaũmaxã cuxcax daugũxũ. ⁷Rũ cuxcax nixĩ ga yaxna namaxã chaxĩnũxũ rũ ãne chingexũ ga yexguma cumaxã nachixegagũgu i ngêma cumaxã rũxuanũãxgũxũ. ⁸Rũ chautanũxũgũpexewa rũ nhama wũxi i to i nachixũanecũãxrxũxũ chixĩ rũ nhama tama choxũ nacuauxgũxũrũũãcũ choxũ narũdaunũ. ⁹Rũ chama rũ ngũxũ chinge erũ poraãcũ chayanuxũ ya cupata nax taxũema chixexũ nawa ùxũcax. Rũ chauxchaama chanangenagũ i nori guxchigagũ i ngêma cumaxã rũxuanũgũxũ. ¹⁰Rũ ngêxguma cuxcax chaxayuxgu rũ tama chachibũãcũma chayumũxêgu rũ nũmagũ rũ choxũ nacugũe. ¹¹Rũ ngêxguma chorũ ngechaxũchirugu chicuxgu rũ guxũma choxũ narũcutanũxũ. ¹²Rũ duũxũgũ rũ chauchiga nidexagũ rũ ngêma ngãxêxũ rũ chagu nawiyaegũ. ¹³Notũrũ i chamax, Pa Corix, rũ chorũ yumũxêwa rũ cuxna chacaama. Rũ ngêmacax, Pa Chorũ Tupanax ;choxũ rũngũxêxê i

nhuxmax! Rü ngēma choxũ nax
 cungechaũxũgagu j̄rũ choxũ nangãxũ!
 Rü cuma nax guxũguma choxũ
 curũngũxẽxũ, rü chanaxwaxe i
 chauétüwa cuhogü. ¹⁴j̄Rü choxũ
 rüngũxẽxẽ nax tama nagu changuxũcax
 i ngēma chixexũgü, nhama wüxi i
 ãchixũanexũgu inguxgurũxũ! j̄Rü
 naxmexwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ i
 ngēma chauxchi aiexũ! j̄Rü nüxna
 choxũ ixũgachixẽxẽ i ngēma chorü
 guxchaxũgü i nhama dexá i
 mátamaxũrũxũ ixĩxũ! ¹⁵Rü tama
 chanaxwaxe i ngēma guxchaxũgü choxũ
 narüyexera nhama poraxũchiũxũ choxũ
 ichaxẽxũrũxũ. Rü tama chanaxwaxe i
 nagu changu i ngēma guxchaxũ i
 taxũchixũ nhama wüxi ya tupuyuca
 choxũ ítúcuchigurũxũ. ¹⁶Pa Corix
 j̄choxũ nangãxũ! Erü cuma rü chamaxã
 cumecüma rü poraãcü choxũ
 cungechaũ. Rü ngēma nax choxũ
 cungechaxũxũgagu j̄rũ chagu rüxĩnú!
¹⁷Rü chama nax curü duũxũ chixĩxũ j̄rũ
 taxũ i choxũ cuxoxũ! j̄Rü paxa choxũ
 nangãxũ! Erü ãücümamaxũwa changexma.
¹⁸j̄Rü nua naxü rü choxũ rüngũxẽxẽ!
 j̄Rü naxmexwa choxũ ínanguxuchixẽxẽ i
 ngēma chamaxã rüxuanũgũxũ! ¹⁹Cuma
 rü nüxũ cucuax nax nhuxãcü chamaxã
 nachixegagũxũ rü chamaxã
 naguxchigagũxũ rü ãne choxũ
 yangexẽégũxũ. Rü cuma nüxũ cucuax
 nax taxacügü yixĩxũ i ngēma chamaxã
 rüxuanũgũxũ. ²⁰Rü ngēma chamaxã nax
 nachixegagũxũ rü poraãcü choxũ
 nangyx. Rü ngēmacax charũmaãchi rü
 changearü poraãx. Rü notũcaxma
 naxcax chadau nax texéaxũ
 changechaũtümũxũxũ rü texé choxũ

taãxẽxẽxũ. ²¹Rü ngēma chauxchi aiexũ
 rü chawemügu nanaxũgü i chãxũrũxũ.
 Rü yexguma chitaxawagu rü wũ ya
 ngúchiãxũchicü choxna naxãgü.
²²Notürü ngēma norü ãna i taxũgü i
 nügũmaxã nangõxgũxũ rü namaxã
 ínataãxégũxũ rü nhuxmax rü
 chanaxwaxe nax noxrütama
 chixexẽerũxũ yanguxuchixũ. ²³j̄Rü êcü
 yangexetũxẽxẽ rü guxũguma
 yaduxrueparagü! ²⁴j̄Rü êcü curü
 numaxã napoxcue nax ngēmaarü
 poramaxã nayuexũcax! ²⁵Rü
 chanaxwaxe i ngēma ínaxãchiũgũxũwa
 rü wüxi i nachica i chianexũxũ
 cunanguxuchixẽxẽ nax taxúema
 napatagüwa ngëxmagũxũcax. ²⁶Erü
 nümagü rü tũmawe ningëxũtanü ya
 yíxema cuma tũxũ cunaxĩxãchiãxẽxẽxẽ.
 Rü tũxũ nacugüe ya yíxema tũxũ
 nangüe nagagu nax tũxũ cunapixẽxẽxũ.
²⁷j̄Ëcü poxcumaxã nüxũ naxütanü
 naxcax i ngēma chixexũ i naxũgũxũ!
 j̄Rü taxũ i nüxũ nüxũ curũngũmaxũ i
 ngēma norü chixexũ! ²⁸j̄Rü ínapiéga
 nawa i ngēma curü popera i curü
 duũxũgüéga nagu umatũxũ! Rü tama
 chanaxwaxe i ngēma cuga
 ínũxũtanüwa cunangoxégagũxẽxẽ.
²⁹Notürü i chama nax chidãxawexũ rü
 chanaxĩxãchiãxẽxũ j̄rũ choxũ írüdaxẽxẽ
 rü choxũ ínapoxũ, Pa Chorü Tupanax!
³⁰Rü chama rü wiyamaxã tá cuxũ
 chicuaxũxũ rü moxẽ tá cuxna chaxã, Pa
 Tupanax. ³¹Rü ngëxguma wüxi i tuiru
 rüexna wocaxacü cuxcax chiguxguarü
 yexera tá namaxã cutaãxẽ i ngëxguma
 cuxũ chicuaxũxũgu rü moxẽ cuxna
 chaxãxgu, Pa Corix. ³²Rü yíxema
 naxĩxãchiãxẽgũxe rü tá tataãxégü i

ngëxguma nûxû tadaugügu nax nhuxãcü
Tupana chamaxã taãxëxû. Rû yíxema
Tupanaçax daugüxe rû tá yexera tûxû
nangúchaû nax nawe tarûixû. ³³Erû
núma ya Cori ya Tupana rû tûxû naxînu
ya yíxema tûxû nataxúxe i túmaaru
ngëmaxûgü. Rû tama tûxû naxo ya
yíxema norû duëxëgü ya poxcuexe. ³⁴Pa
Dauxûguxû i Naane, rû Pa Nhama i
Naane rû Pa Már, rû name nixí i
Tupanaxû pecuaxûxûgü i pemax rû
guxûma i pewa maxëxû. ³⁵⁻³⁶Erû núma
rû tá naétüwa nachogü ya Chiãû. Rû tá
nûxû narüngüxëe i norû duüxûgü nax
wena táxaru namexëëgüaxûçax ya
Yudátanüxûaru íanegü. Rû yima íane ya
Yerucharéû rû Tupanaaru
duüxûgüxacügüaru tá nixí. Rû ngéma tá
namaxë rû tá namaxã inacuaxgü. Rû
guxûma i ngéma Tupanaga ínüexû rû
ngëxma tá naxãchiügü.

**Yumüxë i nawa Tupanaaru
ngüxëeçax íçaxû**

70 ¹Pa Chorü Tupanax ¡nua naxû
rû choxû íyanguxuchixëxë! Pa
Corix ¡paxa nua naxû nax choxû
curüngüxëxëxûçax! ²Rû naxãneexëxë i
ngéma choxû imaxgüchaûxû nax
ngémaãcü norû ãneemaxã
yabuxmüxûçax i ngéma chixexû
chamaxã ügüchaûxû! ³Rû ngéma choxû
cügüexû, rû chanaxwaxe i
cunaxãneexëxë. ⁴Notürü guxãma ya
texé ya cuçax daugüxe rû name nixí
nax poraãcü tataãxëgüxû. Rû yíxema
naxwaxegüxe nax túmaétüwa
cuchogüxû rû name nixí i guxûguma
nhatagürügü: “Namexechi ya Tupana”,
nhatagürügü. ⁵Notürü i chama nax

changearu ngëmaxûáxû rû
chanaxüächiaëxû, rû chanaxwaxe i
paxa nua cuxû rû choxû curüngüxëe, Pa
Tupanax. Erû cuma nixí i choxû
curüngüxëxëxû rû choxû
íçunguxuchixëxëxû nawa i guxchaxügü.
¡Rû paxa choxû rüngüxëxë, Pa Corix!

Wüxi i yaxguaxaru yumüxë

71 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuma
nixí i chorü poxûruxû quixixû.
¡Rû tauxû i ãne choxna cuxãxû! ²Rû
ëcü chorü uanügüna choxû ínapoxû!
Erû cuma rû quixaixcuma. ¡Rû choxû
nûxû naxînu i chorü yumüxë rû choxû
ínganguxuchixëxë! ³Rû chanaxwaxe nax
chorü tûxchipetaruxû rû chorü
cuxchicaxû rû chorü poxûruxû quixixû.
Rû ngémaãcü taxucürüwa choxû
nimaxgü. Erû cuma nixí i chorü
tûxchipetaruxû rû chorü cuçchicaxû
quixixû. ⁴Pa Chorü Tupanax ¡choxû
ínganguxuchixëxë naxmexwa i ngéma
duüxûgü i chixexügü i máetagüxû rû
nuxwaxegüxû! ⁵Yerü yexguma
changextûxügutama cuxû chayaxô yerü
cuma nixí ga aixcuma choxû
curüngüxëxëxû rû choxna cudauxû. ⁶Rû
yexguma chauéanuwa chayexmagu, rû
cuma rû woetama marü choxû
curüngüxëe rû choxû cubuxëxë. Rû
ngëmacax i nhuxmax rû guxûgütama
cuxû chicuaxüxû. ⁷Rû muxûma i
duüxûgü rû chamaxã nabaxüächiaëxëgü
erü marü chaya. Notürü cuma nixí i
chorü poxûruxû quixixû. ⁸Rû guxûma i
ngunexügügu rû cuxû chicuaxüxüecha,
Pa Tupanax, naxçax i ngéma mexû i
çaxuxçax cuxüxû. ⁹Notürü nhuxmax
nax yaxguax chixixû rû changearu

poraáxũ |rũ tauxũ i choxũ cuxoxũ, rü tauxũ i choxũ ícutáxũ! ¹⁰Rü ngëma chorü uanügü i choxũ imáxgüchaũxũ rü nügü narüngüxëëgü rü wüxigu nügümaxã nagu narüxínüe nax nhuxäcü choxũ yamáxgüxũ. ¹¹Rü nhanagürügü: “iNawe pengëxütanü rü peyayauxgü, erü ya Tupana rü marü nüxna nixügachi rü taxúetáma ítanapoxũ!” nhanagürügü. ¹²Pa Tupanax |tauxũ i choxna quixügachixũ! |Rü paxa nua naxü rü choxũ yarüngüxëxë! ¹³Rü naxãneexëxë rü nadai i ngëma chorü uanügü i choxũ imáxgüchaxũxũ! |Rü duũxügüarü cugüruxũ yaxígüxëxë i ngëma nanaxwaxegüxũ nax chixexügu changuxũ! ¹⁴Notürü i chama rü guxüguma íchananguxëxë nax choxũ curüngüxëxëxũ. Rü ngëmacax yexeraäcü tá cuxũ chicuaxüxũ. ¹⁵Rü wüxichigü i ngunexügu rü tá nüxũ chixu nax cuma quixixũ nax toxũ cumaxëxëxũ rü aixcuma toxũ curüngüxëxëxũ. Rü ngëma nax namuxüchixũ i ngëma mexügü i cháuxçax cuxüxũ, rü taxucürüwama guxüxũ chixu. ¹⁶Pa Corix, guxüma i duũxügümaxã tá nüxũ chixu i ngëma taxügü i mexügü i cuxüxũ. Rü tá chanaxunagü nax cuxicatama yixixũ nax quixaixcumaxũ. ¹⁷Pa Chorü Tupanax, yexguma changextüxügutama choxũ cunguxëxë i curü ore, rü nhuxmax rü ta nüxũ chixuchigüama ga yema mexü ga taxü ga cuxüxũ. ¹⁸Pa Chorü Tupanax |tauxũ i choxna quixügachixũ i nhuxmax nax marü chayaxũ rü chapuxeruxũ! Rü nhuxmax rü ta curü porachigaxũ chixu namaxã i ngëma nhuxmax maxëxũ i duũxügü nax nümagü rü ta ngëma duũxügü i tá

ingóetanüxümaxã nüxũ yaxügüxüçax. ¹⁹Pa Tupanax, ngëma curü porachiga rü curü mecümachiga rü guxüwama nangu nhuxmata dauxügüxũ i naanewa. Rü cuma rü cunaxü i taxügü i mexügü. Rü tataxuma ya texë ya cumaxã wüxiguxe. ²⁰Rü woo muxüma ga guxchaxügü rü íxãchiãëgüwa choxũ cuxüpetüxëxë, notürü wenatáxaru choxũ cutaãxëxëxë. Rü tá choxũ ícurüdaxëxë nawa i chorü guxchaxügü, nhama waixümütüüwa írüdaxgurüxũ. ²¹Rü noxriarü yexera tá chamaxã cutaãxë rü wena táxaru choxũ cuporaxëxë. ²²Pa Chorü Tupana ya Guxüma i Iraéuanecüãxgüarü Tupana ya Üü necüx, rü cuxçax tá chawiyae rü chorü árpamaxã rü chorü árpaxacümaxã tá cuxũ chicuaxüxũ. Erü aixcuma cuyanguxëxë i guxüma i ngëma nüxũ quixuxũ. ²³Rü ngëmaäcü taãxëäcüma chauaxmaxã tá cuxçax chawiyae, rü chauãxë i wena ícurüdaxëxëxümaxã tá cuxũ chicuaxüxũ. ²⁴Rü chorü conü rü guxüma i oragu tá nüxũ nixu nax cuma rü ixaixcumacü quixixũ. Erü ngëma duũxügü i naxwaxegüxũ nax chixexügu changuxũ rü nhuxmax rü ãne ningegü.

Yumüxë i ãëxgacüçax ixixü

72 ¹⁻²Pa Tupanax |nüxna naxã ya ãëxgacü i cuax nax cuxrüxũ mexügu naxínüxüçax rü aixcumacü nax yixixüçax, nax ngëmaäcü mea namaxã inacuáxüçax i curü duũxügü rü tüxü nangüxëxëxüçax ya yíxema guxchaxüwa ngëxmagüxe! ³Rü chanaxwaxe i cunabacaxëxë i ngëma nanetügü i máxpüneanewa ngëxmagüxũ nax ngëmaäcü nataãxëgüxüçax i duũxügü rü mea namaxëxüçax. ⁴Rü chanaxwaxe i

nüma ya ãëxgacü rü mea tümamaxã inacuax ya yíxema ingearü ngëmaxüãxgüxe, rü tüxü narüngüxëë ya tümamaxügü ya yíxema tüxü nataküxe, rü napoxcueã i ngëma chixri norü puracütanüxümaxã icuaxgüxü. ⁵Rü ngëmaãcü ya yimá ãëxgacü rü guxügütama cuxü namuü rü cuga naxínü ngëxgumarüxü ya üaxcü rü tauemacü rü guxüguma nangexmagüechaxürüxü. ⁶Rü chanaxwaxe nax yimá ãëxgacü rü meama guxüma i norü duüxügüxü nangüxëëxü nhama pucü i guxüma i nanetügü meama iwainecüxëëcürüxü. ⁷Rü nüma ãëxgacü yixüxüyane rü chanaxwaxe nax guxüma mea ixüxü rü guxü i ngunexügu nax natakuxüma i chixexü rü nu. ⁸Rü nüma rü name nixí i namaxã inacuáxü i guxüma i naane i léstearü taxtüwa inaxügü rü nhuxmata oéstearü márwa nangu. Rü ngëmaãcü i norü naane rü taxtü ya Eufrátewa tá inaxügü rü naane íyacuáxüwa tá nangu. ⁹Rü ngëma ãëxgacüarü uanügü i chianexügu áchiügüxü rü name nixí i yimá ãëxgacüpepexewa nügü nangexmagüxëë rü naga naxínüe. ¹⁰Rü ngëma Tárchiaanearü ãëxgacü, rü Capaxügüarü ãëxgacü, rü Chabáanearü ãëxgacü, rü Chébaanearü ãëxgacü, rü name nixí i guxüma i ngëma ãëxgacügü rü torü ãëxgacüxütawa nanana i norü ámaregü rü diërugü. ¹¹Rü guxüma i nachixüanegüarü ãëxgacügü, rü name nixí i torü ãëxgacüpepexegu nacaxápüxügü. Rü guxüma i ngëma nachixüanegüarü duüxügü, rü name nixí i torü ãëxgacümexëwa nangexmagü. ¹²Erü nüma ya yimá

ãëxgacü rü tá tüxü ínapoxü ya yíxema ngearü ngëmaxüáxe ya nüxna caxe. Rü yíxema taxúema tüxü rüngüxëxëxe rü nüma tá tüxü narüngüxëë. ¹³Rü yíxema tama tügü icuaxüxügüxe, rü tá nüxü tangechaütümüxügü. Rü yíxema ngearü diëruãxgüxe rü tá tüxü ínapoxü. ¹⁴Rü tá tüxü ínangüxüxëxe naxmëxwa i ngëma chixri tümamaxã icuáxü rü tüxü daixü. Erü ngëma tümaarü maxü rü naxçax rü namexechi. ¹⁵¡Namaxü ya yimá ãëxgacü! ¡Rü nüxna penaxã i ngëma Chabáanearü úru! ¡Rü guxüguma Tupanapexewa naxçax peyumüxëgü! ¡Rü name nixí i guxüguma mexü nüxü naxüpetü! ¹⁶¡Rü toxü rüngüxëxë, Pa Tupanax, nax toxü yaxoxochixüçax i torü trígugü rü toxü nabacaxüçax i torü trígunecügü i mæxpúneanewa ngëxmagüxü! ¡Rü namuxëxë i norü o ngëma Líbanuanewa ngëxmagüxü i nanetügürüxü! ¡Rü nhama maxë i naanegüwa rüxügüxürüxü yamuxëxë i duüxügü i torü íanegüwa! ¹⁷Rü chanaxwaxe nax guxüguma mea yimá ãëxgacüchiga yadexagüxü i duüxügü. Rü name nixí i guxüguma duüxügü nüxü nacuáchiga nhama üaxcü guxüguma íbaxixürüxü. Rü chanaxwaxe nax guxüma i nachixüanecüãxgü i duüxügü nayauxgüxü i norü ngüxëë rü ngëmaãcü guxüma i ngëma nachixüanecüãxgü nüxü icuaxüxügüxü. ¹⁸¡Namexechi ya Cori ya Tupana ya tórü Tupana íxícu. Rü nüxicatama nixí i naxüáxü i ngëma mexügü i taxügü i norü poramaxã naxüxü. ¹⁹Rü name nixí i guxüguma nüxü ticuaxüxügü erü namexechi. Rü tanaxwaxe nax guxüma i nhaa naane rü namaxã napaxü i norü

üüne. Rü ngēmaācü yixī. ²⁰Rü nuxã nixī i yagúxũ i norü yumüxēgü ya Dawí ya Yeché nane.

Tupanaarü mecümachiga

73 ¹Rü Tupana rü namaxã namecüma i ngēma Iraéutanüxũ i mexügu rüxĩnüexũ. ²Rü chama rü chiwĩxĩchi rü wixgutaax nagu changu ga yema chixexũ. ³Yerü chixauxãchi naxçax nax nhuxãcü namuarü ngēmaxũāxgüxũ i ngēma duũxũgü i nügu icuaxüxũgüxũ rü chixexũ ügüxũ. ⁴Rü ngēma duũxũgü rü tama nagu narüxĩnüe tá nax nayuexũ erü naporae rü taxuxüma nüxũ naxüpetü. ⁵Rü taguma ngúxũ ningegü rü taguma toxguāxgürüxũ nangearü diéruāxgü. ⁶Rü ngēma nax nügu yacuaxüüügüxũ rü norü ngaxãēxürüxũ nayaxĩxēgü. Rü ngēma dai nixī i guxũguma naāxēwa ngēxmaechaxũ. ⁷Rü norü ngümaxã naxetügü rü nanayigü, rü ngēma norü chixexũ i nagu naxĩnüexũ rü nangupetüxüchiama. ⁸Rü Tupanaxũ nacugüeācüma chixexũ namaxã nixugüe. Rü chixexümaxã rü maxmaxã duũxũgüxũ naxãxünegü. Rü nügu yacuaxüüügüācüma nidexagü. ⁹Rü chixri dauxũgüxũ i naanechiga nidexagü rü ngextá ínaxĩxüwa rü norü ngēmaxũgümaxã nügu nicuaxüxũgü. ¹⁰Rü ngēmacax i nümaxũ i Tupanaarü duũxũgü rü düxwa nawe narüxĩ rü naga naxĩnüe rü nanayaugü i norü ore i nüxũ yaxugüexũ. ¹¹Rü ngēma duũxũgü i chixexũ rü nügümaxã nhanagürtügü: “Nüma ya Tupana rü taxütáma nüxũ nacuax i ngēma ixügüxũ. Rü yimá guxãétüwa ngēxmacü rü taxütáma nüxũ

nacuaxama”, nhanagürtügü. ¹²Rü dücax i ngēma duũxũgü i chixri maxēxũ nax nhuxãcü taāxēācüma yamuxēēxũ i norü ngēmaxũgü! ¹³Rü ngēmacax i chamax rü düxwa nagu charüxĩnü rü notüçaxmamare nixī nax mea chamaxüxũ rü chaugüna chadauxũ nax tama chixexũ chaxüxüçax. ¹⁴Erü nhuxmax nax Tupanawe charüxüxũ rü taxuwama choxũ name. Erü guxũ i ngunexügu rü ngúxũ chinge rü guxchaxügü choxũ nangupetü. ¹⁵Notürü, Pa Tupanax, rü ngēxguma chi ngēma nüma nagu naxĩnüexügu charüxĩnügu rü chama rü chi naechita chixri chamaxũ i curü duũxũgü. ¹⁶Rü yexguma ga chama rü pora chaxü nax nüxũ chacuaxüçax nax tüxcüü i ngēma chixri maxēxũ rü poraācü namuarü ngēmaxũāxgüxũ notürü ngēma yaxōgüxũ rü ngúxũ yangegüxũ. Notürü choxũ naguxcha nax nüxũ chacuaxũ. ¹⁷Notürü yexguma cupatagu chaxüçuxgu, Pa Tupanax, rü yexguma nixī ga nüxũ chicuaxächixũ nax ngextá tá naxĩxũ i ngēma chixexũ ügüxũ. ¹⁸Rü cuma rü marü nüxũ quingex nax ngēmaācü norü chixexügu nayixüçax rü ngēxma yanaxoxüçax i norü guxüma. ¹⁹⁻²⁰Rü ngürüāchimare tá narüxo. Rü norü muümaxã tá nayue. Rü ngēxguma cumax, Pa Corix, ícurüdxgu nhama wüxie pewa írüdaxürüxũ, rü cuma rü tá nüxũ cuxo erü tama aixcuma mea cupexewa namaxē. ²¹Rü noxri ga chama rü chixãüxãchi naxçax nax nhuxãcü namuarü ngēmaxũāxgüxũ i ngēma chixexũ ügüxũ, rü poraācü chauāēwa nangux. ²²Yerü wüxi ga ngēāēmarexũ chixĩ ga yexguma rü tama chauāēxũ

chacuax. Rū cupexewa, Pa Tupanax, rū nhama wūxi ga naeürüüm̄are chixī. ²³Notürü i chama rū guxūguma cugu charūxīnū. Rū chorū tūgūnem̄ex̄egu cuyayauxāchi. ²⁴Rū ngēma curū ucūxēmaxā choxū icuyarūw̄ex̄achix̄ēx̄ē. Rū wūxi i ngunexū rū taāx̄ēācūma tá choxū cuyaxu i dauxūguxū i naanewa. ²⁵¿Rū texē tixī ya chamūcū i dauxūguxū i naanewa? Rū cuma nixī, Pa Tupanax. Rū cuxicatama nixī i chacuxw̄ax̄exū i nhama i naanewa rū taxuxūma i to. ²⁶Rū nhama i naanewa rū guxūma i nhaa chaxune rū inayarūxo, rū ngēma chorū pora rū nhaxtūwa naxū. Notürü i cumax, Pa Tupanax, rū guxūgutāma chorū Tupana quixī. Rū cuma nixī i choxū cuporax̄ēx̄ū i chorū maxūwa. ²⁷Rū ngēma duūxūgū i cuxna ix̄igachixū rū tá nayue. Rū tá icuyanaxox̄ēx̄ē i ngēma tama aixcuma cuga ĩnūexū. ²⁸Notürü i chamax rū yexeraācū tá cuxna changaixcama. Erū ngēma nixī i chaux̄cax rūmemaexū. Rū cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rū chorū poxūruxū quixī. Rū ngēmacax tá nūxū chixuchiga i guxūma i ngēma chaux̄cax cuxūxū.

**Yumūxē i nawa naxcax ĩnacaxaxū
nax norū uanūgūm̄ex̄ewa
ĩnanguxūx̄cax i Tupanaarū
duūxūgū**

74 ¹Pa Tupanax, toma nax curū duūxūgū nax tixīgūxū, rū ¿tūxcūū toxū ĩcuwogūxūchī? ¿Rū tūxcūū tomaxā cunu? ²¿Rū nūxna nacuaxāchi i curū duūxūgū ga woetama nūxcūma cudexū! Rū yemagū nixī ga norū uanūgūm̄ex̄ewa ĩcunguxūx̄ēx̄ū nax curū duūxūgū yixīgūxūcax. ¿Rū

nūxna nacuaxāchi ya yima maxpūne ya Chiáū ga nagu cuxāchixūne! ³¿Rū nua naxū rū ĩyadau ya daa curū ĩane nax guxūwama nagu napogūene! Rū yema curū uanūgū rū cupatawa rū nagu napogūe ga guxūma ga taxacū yēma yexmagūxū. ⁴Rū nhuxmax i ngēma curū uanūgū rū noxrūtama wiyaegūga nawiyaegū nawa ya cupata erū marū narūporamaegū. Rū yimá norū woneragū rū ngēma nanawāxnagūgū. ⁵⁻⁶Rū nhama naixnecūwa ūxū ĩmaxūrūxū rū nagu namagūe rū nagu napogūe ga guxūma ga norū merūgūga guma cupata. ⁷Rū guma cupata ga ūūnene rū nagu nanangixgū rū nayawax̄ēēgū. Rū yemaacū nanachixex̄ēēgū ga guma cupata. ⁸Rū ngēma torū uanūgū rū nagu narūxīnūe nax noxtacūma toxū nadaixūchixū. Rū torū ĩanegūwa rū ĩnanagu ga torū ngutaquexepataūgū ga nawa cuxū tīcuaxūūgūne. ⁹Rū nhuxmax rū marū nataxuma ya cupata rū nataxuma i curū orearū urūgū. Rū tama nūxū tacuax nax nhuxgu tá nangupetūxū i nhaa guxchaxū i toētūwa ngēmaxū. ¹⁰Pa Tupanax ¿nhuxguxūratáta nixī i nūxū nachauexū i ngēma torū uanūgū nax chixri tomaxā nachopetūxū? ¿Rū ngēxgumarūxū ta rū nhuxguxūratáta nixī i nūxū nachauexū nax cumaxā chixexū yaxugūexū? ¹¹¿Rū tūxcūū tama ĩcunawēxchaxū i curū pora? ¿Rū tūxcūū ngēma nūxū cudawenūmare? ¹²Rū nūxcūmacūrūwatama rū cuma nixī ga torū āēxgacū quixīxū. Rū nhama i naanewa rū muxūma ga āēxgacūgūxū curūporamae. ¹³Rū cuma rū curū poramaxā cuyayauxye ga mār-arū dexā.

Rü yema ngoxogü ga márwa yexmagüxü rü cunadaieru. ¹⁴Rü yema ngoxo ga taxüchixü ga márcüâx rü cuyama_xeru. Rü yema aigü ga dauxchitacüâxna cunaxã nax nawemü yixixüçax. ¹⁵Rü cuma nixi ga cungóexêexü ga dexáaru baibeane_güxü rü natügü. Rü cuma nixi ga cuyapagüxêexü ga natügü ga noxri taguma ngearu dexá_xgüxü. ¹⁶Rü cuma nixi ga cuxüxü ga ngunexü rü chütaxü. Rü yimá tauemacü rü üaxcü, rü cuma nixi ga namagu cuyaxüxêechigüxü ga wüxichigü. ¹⁷Rü cuma nixi ga cuxunetaxü ga ngextá tá yacuáxü ga naane. Rü cuma nixi ga cungoxêexü ga mucü rü taunecü. ¹⁸Pa Corix i_tauxü i nüxü icurüngümaxü i nhuxäcü ngëma curü uanü_xgü cumaxã chixexü yaxugüexü! iRü dücax i ngëma duü_xügü i tama naãxêxü cu_xgüxü rü nhuxäcü chixri cuchiga nidexagü! ¹⁹iRü tauxü i toxü curüngümaxü! Erü muxtucuxacügürüxü taturae. iRü tauxü i torü uanügü i düraexümexëwa toxü cuwogüxü! ²⁰iRü nüxna nacu_xächi ga yema curü uneta ga torü oxigümaxã cuxüxü! Erü nhuxmax rü nhaa torü nachixüane rü daimaxã nanapã i guxüwama. ²¹iRü tauxü i cunangexrüxü i ngëxguma ngëma duü_xügü i poraexü chixri namaxã chopetügu i ngëma ngearu ngëmaxü_xgüxü! iËcü nüxü natauxchaxêxë nax cuxü yacu_xüügüxüçax i ngëma ngearu diëru_xgüxü rü ngëma ngearu ngëmaxü_xgüxü! ²²iInachi, Pa Tupanax, rü ínapoxü i ngëma cuxçax mexü! iRü nüxna nacu_xächi nax torü uanügü i naechitamare maxëxü rü guxüguma chixexü cumaxã nixugüe! ²³iRü tauxü i

cunangexrüxü i norü guchigagü i ngëma curü uanügü! Erü wüxichigü i ngunexügu rü niyexerachigü i ngëma norü dexa i chixexü.

Tupana rü ä_xgacü ya duü_xgüaru maxüaru ngugüruxü ya mecü nixi

75 ¹Moxë cuxna taxã, Pa Tupanax, moxë cuxna taxã. Rü cuxna nixi i tacaxü i torü yumüxëwa. Rü ngëma mexügü i curü poramaxã cuxüxüchiga nixi i tawiyaegüxü. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Ngëxguma nawa nanguxgu i ngëma ngunexü i chama nüxü chaxunetaxü, rü aixcuma tá nüxna chaca i wüxichigü i duü_xü i norü maxüchiga. ³Rü ngëxguma naxi_xächigu i nhaa naane guxüma i norü duü_xügümaxã, rü chatatama nixi i namaxã ichacuáxü nax tama yaxügachixüçax i namaxüwa”, nhanagürü. ⁴Rü chama ya Tupana rü nhachagürü nüxü i ngëma nügü icu_xüügüxü rü ngëma chixexü ügüxü: “iTauxü i pegü íperütägüxü rü pegü pecu_xüügüxü! ⁵iRü tauxü i perü porachiga pidexagüxü! Rü ngëxguma pidexagügu i_rü tauxü i choxü perüyexeragüchaxüxü namaxã i perü cu_x!” nhachagürü. ⁶Rü ngëma törü ngüxêxë rü tama nachixüane_gü i léstewa ngëmagüxüwa rü_xna ngëma nachixüane_gü i oéstewa ngëmagüxüwa, rü bai i ngëma nachixüane_gü i súwa ngëmagüxüwa ne naxü. ⁷Notürü nüma ya Tupana nixi ya aixcuma ä_xgacü ixicü rü nüma nixi i nangugü_xü i wüxíechigüaru maxü. Rü tümáxe rü tüxü naxãneexêxë rü toguxe rü tüxü nicu_xüxü. ⁸Rü nüma ya Cori ya

Tupana rü naxmexwa nangexma i ngêma cópu i norü nu nawa ngêxmaxü nhama wüxi ya wífu ya ngúchixüchicürüxü. Rü ngêxguma inabaagu i ngêma norü nu naétü i ngêma duüxügü i chixexü ügüxü rü guxüwatáma nangu rü taxuxütáma ninha. ⁹Notürü i chama rü guxügútáma nüxü chixuchiga ya yimá Yacúarü Tupana. Rü chorü wiyaemaxá tá nüxü chixüxü. ¹⁰Erü nüma rü tá inayanaxoxêxê i norü chixexügü i nügü namaxá yacuaxüügüxü i ngêma duüxügü i chixri maxêxü. Notürü yíxema mexü ügúxe rü nüma rü tá tüxü nicuaxüxü.

Tupana rü narüporamae

76 ¹Rü Yudáanewa rü duüxügü rü meama Tupanaxü nacuaxgü. Rü nüma rü natachigaxüchi i guxüwama i Iraéuanewa. ²Rü yima napata rü Chiáüarü maxpúnewa nangexma i Yerucharéüarü íanewa. ³Rü yéma nixí ga nagu nabügüxü ga tórü uanügüarü naxnegü ga poxüruügü rü taragü rü würagü rü chuxchigü. ⁴Rü cumax, Pa Corix, rü guxüarü yexera cuxáücumaxüchi! Rü yima maxpúnegü i guxüguma ngêxmaechanearü yexera quixí. ⁵Rü yema tama cuxü muüechaüxü rü cuma rü ícunawoxü. Rü yema nügü írüpörögüxü rü taxucürüwama taxacü cumaxá naxüe, rü nayuemare. ⁶Rü yema churragü ga cowaruétügu íxü rü wüxigu norü cowarugümaxá ínayachxgütanüächi rü taxuxüma naxüe ga yexguma nüxna cuhogügux, Pa Yacúarü Tupanax. ⁷Erü cuma rü cuxáücumaxüchi. ¿Rü texé

tapora nax cupexewa itachiamaxü i ngêxguma cuma tûmamaxá cunuxgu? ⁸⁻⁹Rü dauüxügüxü i naanewatama marü cunaxuegu i curü poxcu namaxá i ngêma chixexü ügüxü. Rü ngêmacax i nhama i naane rü niduxrux rü nachianemare i ngêxguma cunaxueguxgu i curü poxcu naxçax i ngêma chixexü ügüxü rü ícunanguxüxêxêgu i ngêma curü duüxügü i togü chixri namaxá icuaxgüxü. ¹⁰Rü ngêma norü nu i ngêma cumaxá rüxuanügüxü rü curü cuaxüxüxüxü tá nayanguxuchi. Rü woo ngêxguma íxrarüwa nanuegu rü curü ngaxâeruxü nayanguxuchi i ngêma. ¹¹¡Rü Tupanamaxá ipexunetagu, notürü aixcuma peyanguxêxê i ngêma perü uneta! Rü guxáma i pema ya yimá äücumacüarü duüxügü pexígüxü rü jêcü nüxna penana i perü ämaregü! ¹²Rü ngêma äêxgacügü i duüxügümaxá icuaxgüxü rü nüma ya Tupana rü nanadai. Rü ngêmaäcü nanamuüexêxê i ngêma nachixüanegüarü äêxgacügü.

Naxçax ínicuaxgü nax nhuxäcü Tupana Eyítuanewa ínanguxüxêxêxü

77 ¹Rü tagaäcü Tupanana chaca i chorü yumüxêwa nax choxü naxínüxüçax. ²Rü ngêma ngunexü i guxchaxüwa changexmagu rü Tupanaçax chadau. Rü taguma nüxü charüchau nax chaxunagümejëácüma chütacü chayumüxêxü. Notürü woo ngêmaäcü chayumüxê rü taguma chataxê. ³Rü nüxna chacuaxächi ya Tupana rü chaxaxu. Rü Tupanaarü ngüxêçax chadau, notürü changechaü erü tama paxa ínangu i norü ngüxêxê.

4Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama choxü cuyaxtaxêxê. Rü ngêma nax poraäcü chanaxixächiaêxü rü taxucürüwa chidexa. 5Rü nüxna chacuaxächi ga yema ngunexügü rü taunecügü ga nagu mexü choxü ngupetüxü. 6Rü nüxna chacuaxächi ga yexguma chütacü taãxêäcüma chawiyaegu. Rü chauãxêwa nagu charüxînü rü chaugüna chaca: 7“¿Ëxna guxügütáma i nanuxü ya Cori ya Tupana? ¿Rü taxütáma êxna wena tamaxã nangüxmüxü? 8¿Rü êxna marü nüxü narüchau nax tüxü nangechaxüxü? ¿Ëxna nüxü narüngümaxüchi ga norü uneta ga nüxü yaxuxü? 9¿Ëxna nüxü narüxo ya Tupana nax namecümamaxü? ¿Ëxna tamaxã nanuxüchi rü ngêmacax marü tama nüxü tangechaütümüxügü?” nhachagürü. 10Rü ngêma yexera choxü ngüxü nixi i ngêxguma nagu charüxînüga nax nüma ya Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü marü tama noxrirüüäcü tamaxã yixixü. 11Rü chama rü tá nüxna chacuaxächi ga yema mexügü ga üpa norü poramaxã naxüxü. 12Rü nagu tá charüxînü ga guxüma ga yema naxüxü. 13Pa Tupanax, cuma rü cuxüüne rü ngêmacax cunaxü i ngêma cuxüxü. Rü nataxuma i taxacü i to i tupana i cumaxã wüxiguxü. 14Erü cuma nixi ya Tupana ya guxüma i ngêma mexü cuxüxü. Rü guxü i nachixüanecüãx i duüxügüpexewa cunawex i curü pora. 15Rü ngêma curü poramaxã nixi i Eyítuanewa ícunanguxüxêxü i curü duüxügü i Yacútaagü rü Yúchetaagü. 16Pa Tupanax, rü yexguma cuxü nadaxgux ga yema már rü cuxü namuü. Rü niduxryxchixü woo ínamatamaxüwa.

17Rü yema caixanexügü rü nanapuxêxê. Rü dauxüwa rü niduruane rü guxüwama naxãemacüane. 18Rü yema cuga ga duruanexürüxü ixixü rü buanecü ga íxãüxêmacüwa inanaxü. Rü gumá ãemacü rü nhama ga naanexü nangóonexêxê. Rü naxiãxächi ga nhaa naane. 19Rü cuma rü márwaama cuxü rü yemaacü cunaxümaxü ga dexá. Notürü taxüema nüxü tadau ga cucutüchica. 20Rü cunamu ga Moiché rü Aróu nax yagagüaxüçax ga curü duüxügü nhama carnérugü igagüxürüxü.

**Tupanaarü ngüxêê ga nüxcüma
norü duüxügüçax naxüxü**

78 1Pa Chorü Duüxügüx ÿnaga pexînüe i nhaa ore i pexü changüxêxêxü! ¡Rü iperüxînüe i nhaa pemaxã nüxü chixuxü! 2Rü cuaxruügu ixuxü i oreäcü tá pemaxã chidexa. Rü tá pemaxã nüxü chixu i ore i êxügüxü ga nüxcüma taguma texé nüxü cuáxü. 3-4Rü yema ore ga marü nüxü ixînüexü rü marü nüxü icuáxü ga tóru oxigü marü tamaxã nüxü ixügügüxü rü taxütáma taxacügüchaxwa itayacux. Rü ngêmaäcü i ngêma taweama ügüxü i duüxügü tá tóru Corixü nicuáxüxügü rü tá naxacügümaxã nüxü nixugü nax nhuxäcü naporaxü rü nhuxäcü yema norü poramaxã taxü ga mexü naxüxü. 5-6Rü nüma ga Tupana rü tóru oxí ga Yacútanüxüna nanaxã ga norü mugü rü namaxã nüxü nixu nax nhuxäcü tá namaxêxü. Rü tóru oxigüxü namu nax naxacügüxü nangüxêxêxüçax nax ngêma naweama ügüxü i nataagü rü ta nüxü nacuaxgüxüçax rü nümagü rü ta

naxacügüxü nangüexēēxüçax. 7Yerü nüma ga Tupana nanaxwaxe nax yema tórü oxigüweama ügüxü ga duüxügü rü ta nagu nax yaxögüäxüçax nax tama nüxü iyanangümaexüçax ga yema taxü ga mexü ga nüxcüma naxüxü rü ngēmaäcü naga naxinüexüçax i ngēma norü mugü. 8Rü yemaacü nanamu ga Tupana yerü tama nanaxwaxe nax yema duüxügü norü oxigürüxü yixigüxüçax. Yerü nümagü ga norü oxigü rü tama Tupanaga naxinüe rü tama naäxēxü nicuax rü tama aixcuma Tupanawe narüxü rü tama naxçax namaxē. 9Rü yema Efraítanüxügü rü woo ga nüma rü nixāxne namaxā ga norü würagü rü chuchigü rü tama inaxägüchaü ga yexguma nügü nadaixgu, rü norü uanügüchaxwa nibuxmümare. 10Rü tama nayangüxēgü ga yema norü uneta ga Tupanamaxā nüxü yaxugüxü. Rü yema Tupanaarü mugü rü tama naga naxinüechaü. 11Rü nüxü inarüngümae ga yema mexügü ga taxü ga Tupana norü poramaxā napexewa üxü. 12Rü Eyítuanewa ga Choáüanewa rü Tupana rü aixcuma taxü ga mexü naxü napexewa ga norü oxigü. 13Rü yema már rü nayapoxyexüchixü. Rü nhama naxātapüxürüxü nayaxixēxē ga yema dexá nax yemaacü paanexüwa yachoüxüçax. 14Rü ngunecü rü wüxi ga caixanexü nixi ga norü cuaxruxü ga napexegu ixüxü. Rü chütacü rü wüxi ga üxüema nixi ga norü cuaxruxü. 15Rü yema chianexüwa ga ngextá ínataxuxüwa ga dexá rü wüxi ga maxpünetapüxgu naponeta. Rü yéma nayagoxüchixü ga dexá rü yemaacü meama naxaxegü ga guxüma. 16Rü

nümatama nixi ga Tupana ga yema maxpünetapüxwa yagóxüchixüxüçax ga taxü ga dexá naxçax ga yema norü duüxügü. 17Notürü ga nümagü ga norü duüxügü rü chixexü naxügüama napexewa ya yimá guxäetüwa ngēxmacü rü tama naga naxinüechaü ga ínachianexüwa. 18Rü nüxü naxügümarechaü, rü yemaçax naxçax ínacagü ga namachi ga nüxü chixéga. 19Rü chixri Tupanachiga nidexagü rü nhanagürügü: “¿Xna Tupanaaxü natauxchaxü nax tüxna naxāxü i ðna i mexü i nua chianexüwa? 20Rü aixcuma nixi ga Tupana ga nangüxtexēäxü ga gumá nuta ga taxüchicü. Rü aixcuma yéma nayagoxüchixü ga dexá nhama natürüxü rü ga paanexü rü nibaxichi. ¿Notürü nüxü natauxchaxü nax poü tüxna naxāxü rü namachi tüxna naxāxü i yixema nax norü duüxügü ixigüxü?” nhanagürügü. 21Rü yexguma Tupana nüxü ínügu ga yemaacü nax yadexagüxü, rü poraacü nanu namaxā ga yema Iraétanüxügü. Rü yema norü nu rü nhama wüxi ya üxüemarüxü nixi. 22Yerü ga nümagü rü tama aixcuma Tupanagu nayaxögü rü nagu naxinüegu rü tama nüxü natauxcha nax nüma ya Tupana nüxü rüngüxēxē. 23-24Notürü ga nüma ga Tupana rü caixanexügüxü namu nax yema duüxügüçax nayixēäxüçax ga nawemürüxü ga poü ga dauücüäx ga maná. 25Rü yemaacü Tupanaarü orearü ngerüxü i dauücüäxwemü nangöxgü ga tórü oxigü. Rü nüma ga Tupana rü meama nanachibüexēxē. 26Rü Tupana rü norü poramaxā ínangüxēxē ga buanecü ga léstewaama ne üxcü rü buanecü ga

súwaama ne ũxcü, rü poraãcü nibuane. ²⁷Rü Tupana rü gumá buanecügu ínanangugüxêxê ga muxûma ga ngugagü nhama naxnecüxerüxü íxîxü nax namuxüchixü. ²⁸Rü yema duûxüğü ínaxâchiüğü Tupana nanayixêxê ga yema muxüchixü ga ngugagü. ²⁹Rü yema nangõxgü rü nhÿxmata mea nüxü yangu. Rü yemaacü nixî ga Tupana ga aixcuma nüxna naxããxü ga yema naxçax ínacagüxü. ³⁰⁻³¹Notürü yexguma yexwacax yangugügutama rü naãxwatama nayexmagüyane ga nawemü, rü Tupana norü numaxã nanapoxcue. Rü yema yatüğü ga rüporamaegüxüxü nadai. Rü yemaacü nanayuexêxê ga yema rümemaegüxü ga yatüğü ga Iraéutanüxü. ³²Rü woo nax yemaacü Tupana napoxcuexü notürü wenaxarü chixexü nixüetanüama rü tama aixcuma nagu narüxînüe ga yema taxü ga mexüğü ga Tupana norü poramaxã napexewa naxüxü. ³³Rü yemaçax nixî ga Tupana ga poxcu ga äücümaxüchixü naxçax ínanguxêxêxü, rü noxtacüma nanadai ga muxûma naxüpa ga nawa nax nanguxü ga yema ngunexü ga woelitama nagu nayuexü. ³⁴⁻³⁵Rü yexguma Tupana napoxcueguama ga yema duûxüğü rü yexgumama poraãcü naxçax nadaugü rü naxçax nawoegu. Rü nüxna nacuaçächie ya yimá Tupana ya guxüétüwa ngêxmacü ga norü daruxü rü norü poxüruxü íxîcü. ³⁶Notürü norü dexawaxicatama nixî i nüxü yaxugüexü nax nawe naxîxü, notürü norü maxüwa rü tama aixcuma ngêmagu narüxînüe. ³⁷Rü taguma aixcuma nawe narüxî rü taguma aixcuma nayanguxêëgü ga norü unetagü ga Tupanamaxã nüxü

yaxugüexü. ³⁸Notürü woo nax yemaacü nax yixüğüxü, rü nüma ga Tupana rü nüxü nangechaütümüxüğüama. Rü nüxü nüxü inarüngüma ga norü chixexüğü rü tama guxüxü nadai. Rü muexpüxcüna ga yexguma namaxã nanuxgu rü yaxna namaxã naxînü rü tama naga naxînü ga norü nu. ³⁹Rü nüma ga Tupana rü nüxna nacuaçächie nax duûxüğümare yixüğüxü rü nhama wüxi ya buanecü ga üpetücü rü taguma táegucürüxü nixî i norü maxü. ⁴⁰Rü muexpüxcüna tama Tupanaga naxînüe rü yema ínachianexüwa rü ngüxü Tupanaxü ningexêëgü. ⁴¹Notürü wenaxarü nüxü naxüğüxü rü yemaacü poraãcü nanangechaüxêëgü ya yimá Iraéutanüxüaru Tupana ya Üünecü. ⁴²Rü tama nüxna nacuaçächie ga yema ngunexü ga nagu Tupana norü uanügümexêwa ínanguxüxêëgux. ⁴³Rü nüxü narüngümae ga yema taxü ga mexüğü ga Eyítuanewa naxçax naxüxü. ⁴⁴Rü tama nagu narüxînüe ga yexguma nagüxü yanguxuchixêëagu ga naxtüğü, rü nüma ga Eyítuanecüãxgü rü taxucürüwa nawa naxaxegü. ⁴⁵Rü nüma ga Tupana rü yéma Eyítuanecüãxtanüwa nanamugü ga muxüchixü ga murenüğü rü cururugü ga guxüwama namaxã äanemarexü. ⁴⁶Rü yema õxmigüxü rü munügüxü nanangõxêxê ga yema Eyítuanecüãxaru nanetüğü ga nümatama nawa napuracüexü. ⁴⁷Rü gáuxümaxã nanadai ga norü nanetüğü ga figugü rü úwagü. ⁴⁸Rü yexgumarüxü ta ga norü wocagü rü norü carnérugü rü nayue ga yexguma gáuxü rü äëmacü naétügu yixgu. ⁴⁹Rü yemaacü ga nüma ga Tupana rü norü

numaxã nanapoxcue ga yema duũxũgũ.
 Rũ taxũ ga guxchaxũ rũ ngechaxũ
 naxçax ínanguxêxê. Rũ nanamu ga norũ
 orearũ ngeruũgũ ga dauxũcũax nax
 nadaiaxũcax ga yema duũxũgũ. ⁵⁰Rũ
 yemaacũ ga nũma ga Tupana rũ tama
 yaxna namaxã naxĩnũ ga norũ nu. Rũ
 yemaçax tama nũxũ
 nangechaũtũmũxũgũ ga yema
 Eyítuanecũaxgũ rũ noxtacũma
 nanayuexêxê. ⁵¹Rũ yema naanewa rũ
 guxũnema ga ípatawachigũ rũ nayamaç
 ga yema Eyítuanecũax nane ga
 nũxíraxũxũ. ⁵²Rũ Eyítuanewa
 Iraéutanũxũgũxũ ínagaxũ nhama
 carnérugũ naxpũũwa ígaxũxũrũxũ. Rũ
 chianexũwa nanagagũ ga yema norũ
 duũxũgũ ga Iraéutanũxũgũ. ⁵³Rũ
 yemaacũ meama nũxna nadau nax tama
 yema Eyítuanecũaxũ namuẽxũcax.
 Notĩrũ yema norũ uanũgũ ga nawe
 ingêxũtanũxũ rũ yema már-arũ dexã rũ
 naétũ nanagoxũchixũxêxê ga yexguma
 nawe yachoũgu. ⁵⁴⁻⁵⁵Rũ nũma ga
 Tupana rũ yema naane ga nũma nagu
 naxãchiũxũwa nanagagũ ga yema norũ
 duũxũgũ ga Iraéutanũxũgũ. Rũ nawa
 nanagagũ ga yema maçpũneane ga
 nũmatama nawa ínawoxũãxũ ga yema
 duũxũgũ ga nũxíra yexma ãchiũgũxũ ga
 tama nũxũ yaxõgũxũ. Rũ
 wũxitũcumũchigũxũ nayanu ga yema
 naane. Rũ yemagu nixãchiũgũchigũ.
⁵⁶Notĩrũ ga nũma ga yema
 Iraéutanũxũgũ rũ nũxũ naxũgũmare ya
 yimã Tupana ya guxãétũwa ngêxmacũ
 rũ namaxã nanue rũ tama naga
 naxĩnũechaũ ga norũ mugũ. ⁵⁷Rũ yema
 norũ oxigĩrũũtama nũxna nixĩgachitanũ
 rũ tama aixcuma nũxũ nayaxõgũ. Rũ

nhama wũxi ya wũra ya wũxũnerũxũ
 nixĩgũ. ⁵⁸Rũ Tupanaxũ nanuxêẽgũ
 namaxã ga yema ãmaregũ ga
 tupanenetagũcax íguxũ. Rũ nũxũ
 nicuaxũxũgũ ga tupanenetachicũnaxãgũ
 rũ yemaacũ Tupanaãewa nananguxêẽgũ.
⁵⁹Rũ yemaxũ nadaxgux ga nũma ga
 Tupana rũ poraãcũ nanu rũ yema
 Iraéutanũxũgũna nixũgachi. ⁶⁰Rũ nũxna
 nixũ ga guma napata ga naxchirunaxçax
 ga duũxũgũtanũwa yexmane ga
 Chĩruwa. ⁶¹Rũ nanayexrũ nax yema
 Iraéuanecũaxgũarũ uanũgũ
 yangegũxũcax ga yema baú ga norũ
 mugũ nawa yexmaxũ. ⁶²Rũ nũma ga
 Tupana rũ poraãcũxũchi namaxã nanu
 ga yema norũ duũxũgũ ga
 Iraéuanecũaxgũ rũ yemaçax norũ
 uanũgũaxũ nanatauxchaxêxê nax
 nadaiaxũcax. ⁶³Rũ norũ ngextũxũcũgũ
 rũ norũ uanũgũ rũ ínanagu rũ yemaçax
 taxucũrũwa nixãtexacũgũ ga yema
 duũxũgũ. ⁶⁴Rũ yema norũ
 chacherdótegũ rũ taramaxã nanadai. Rũ
 naxmaçgũ rũ ta tayue rũ yemaçax
 tataxuma ga yutegũxe ga tũmateçax
 axuxe. ⁶⁵Notĩrũ yemawena ga nũma ga
 Cori ya Tupana rũ nhama wũxi i pewa
 ibaxãchixũrũxũ nixĩ. Rũ wũxi i churara
 i wũwĩmaxã poraãxêxũrũxũ nixĩ. ⁶⁶Rũ
 yema namaxã rũxuanũgũxũ
 narũporamae rũ nayabuxmũxêxê. Rũ
 yemaacũ guxũguma nanaxãneexêxê.
⁶⁷Rũ tama nanaxwaxe nax Yũche nane
 ga Efraítanũxũwa ne naxĩxũ ga
 Iraéuanecũaxgũarũ ãxgacũgũ. ⁶⁸Rũ
 yemaçax nũxũ naxuneta nax
 Yudátanũxũwa ne naxĩxũ ga norũ
 duũxũgũarũ ãxgacũgũ. Rũ nũxũ
 naxuneta ga maçpũne ga Chiãũ nax

gumawa nayexmaxũcax ga napata. ⁶⁹Rü yexma nanaxü ga napata ga máchanene ga dauxüwa nguxüne nax guxũguma ngéma nangexmaechaxũcax nhama i naane ngẽxmaechaxũrũxü. ⁷⁰Rü nüxü naxuneta ga gumá norü duũ ga Dawí ga carnérugüarü daruxü ixĩcü. ⁷¹Rü yemaacü yema carnérugüwe nax ínaxüũxüwa nanayaxu nax norü duũxũgü ga Iraéutanüxũgüna nadauxũcax. ⁷²Rü nüma ga Dawí rü meama nüxna nadau ga yema Tupanaarü duũxũgü rü meama Tupana naxwaxexũácüma namaxã inacuax.

**Poraácü ngúxü ningegü yerü
Yerucharéügu napogüe ga norü
uanügü**

79 ¹Pa Tupanax, ngéma tama cuxü yaxõgüxü rü naxcax ínayaxüächi ya yima cupata ya üinene rü nanaxãüächixẽ. Rü nüma ya ñane ya Yerucharéü rü nagu napogüe. ²Rü ngéma naxünegü i ngéma aixcuma curü duũxũgü ixĩgüxü rü ngéma nanawogü nax ngémaacü échawemü rü aigüwemü yixĩgüxũcax. ³Rü nhama dexá fibaxũrũxü nixĩ ga gumá nagü ga Yerucharéüarü namagüwa. Rü nataxuma nax texẽ inatãxgüxü. ⁴Rü ngéma nachixüanegü i torü ngaicamána ngẽxmagüxü rü togu nidauxcüraxũgü rü toxü nacugüe. ⁵Pa Cori Pa Tupanax ¿rü nhuxguxüratáta i nüxü curüchauxü nax tomaxã cunuxü? ¿Rü exna guxũgutáma nhama wüxi ya üxürũxü niyauraecha i ngéma curü nu? ⁶¿Rü ecü namaxã nanu i ngéma nachixüanegü i tama cuxü yaxõgüxü rü taguma yumüxẽwa cuxna cagüexü! ⁷Yerü nümagü nixĩ ga

totanüxü ga Yacútanüxüxü nadaixü rü guxüwama nachixexẽẽaxü ga tochixüane. ⁸¿Rü tauxü i toguama cuyangutanüxẽxü ga yema chixexũgü ga torü oxigü ügüxü! ¿Rü paxa cuxü tangechaxütümüxü! Erü marü toxü narüyexera i nhaa guxchaxũgü. ⁹Pa Tupana ya Torü Maxẽxẽeruxüx ¿rü curü üünegagu rü toxü rüngüxẽxẽ, rü toxü ínanguxüxẽxẽ, rü toxü nüxü irüngüma i torü chixexü! ¹⁰Rü ngéma duũxũgü i tama cuxü yaxõgüxü rü taxucaxma tũxcüü nhanagürügü: “¿Ngecü nixĩ ya yimá norü Tupana?” nhanagürügü. Rü nhuxmax rü nüxü tadauxchaü nax nhuxácü tá cunadaixü i ngéma torü uanügü ga curü duũxũgüxü daixü. Rü woo i ngéma nachixüanecüãxgü i tama cuxü yaxõgüxü rü nümagü rü ta nüxü nadaugüxũcax i ngéma cuxüxü. ¹¹¿Rü nüxü naxĩnü i norü axu i ngéma totanüxũgü ipoxcuxü! ¿Rü curü poramaxã ínanguxüxẽẽama i ngéma totanüxũgü i dai namaxã naxuegügüxü! ¹²Rü ngéma nachixüanegü i cumaxã guxchigagüxü, Pa Cori Pa Tupanax ¿rü 7 expüxcüna napoxcue! ¹³Rü nhuxüchi i toma nax curü duũxũgü tixĩgüxü rü guxügutáma moxẽ cuxna taxã. Rü torü wiyaemaxã guxügutáma gucü ya taunecügügu cuxü ticuaxüxügü.

**Tupanaarü ngechaũcax
ínacagüe**

80 ¹⁻²Pa Cori Pa Tupana Pa Iraéutanüxüarü Daruxüx, rü cuma nixĩ i carnérugürüüácü Yúchetanüxümaxã icucuaxü. Rü cuma nax ngéma taxre i dauxücüãxchicünaxãgü i

ixãpexátüxüarü ngãxüwa nax curütoxü
 ;rü nüxü naxínü i torü yumüxê! ;Rü
 toxü nangechaxüãcúma mea nüxü
 nadawenü ya Efraítanüxü rü
 Bëyamítanüxü rü Manachétanüxü! ;Rü
 inachi, rü nua naxü nax curü poramaxã
 toxü ícunguxüxêxüçax! ³Pa Torü
 Tupanax ;toxü rüngüxêxê nax
 noxrirüütama wüxi i nachixüane i
 poraxü tixígüxüçax! Rü tanaxwaxe nax
 toxü cungechaxüxü nax ngëmaãcü
 naxmëxwa ítanguxüxüçax i torü
 uanügü. ⁴Pa Cori Pa Tupana ya
 Guxãétüwa Ngëxmacüx ;rü
 nhuxguxüratáta nüxü curüchaxü nax
 tomaxã cunuxü rü ngëmacax tama toxü
 nüxü cuxínüchaxüxü i torü yumüxëgü?
⁵Rü ngëma namaxã toxü cuxüwemüxü
 rü axu nixí, rü ngëma namaxã toxü
 cuxaxexêxü rü toxgüxüxetü nixí. ⁶Rü
 ngëma nachixüanegü i torü
 ngaicamagüxüarü dauxcüraxüruxü toxü
 quixíxêxê, rü ngëma torü uanügü rü
 toxü nacugüe. ⁷Pa Torü Tupanax ;toxü
 rüngüxêxê nax noxrirüütama wüxi i
 nachixüane i poraxü tixígüxüçax! Rü
 tanaxwaxe i toxü cungechaxü nax
 ngëmaãcü naxmëxwa ítanguxüxüçax i
 torü uanügü. ⁸Rü Eyítuanewa toxü
 ícugaxü nhama wüxi i úwa i ngexwacax
 rüxüxü i to i naanewa ngexü rü ngëxma
 yatoxürüxü. Rü toxçax ícunawoxü ga
 yema duüxügü ga tama cuxü yaxögüxü
 nax yema nachica ga nawa
 ícunawoxüxügu toxü cumugüxüçax. ⁹Rü
 cunamexêxê ga yema naane naxçax ga
 yema úwa. Rü yema úwa rü mea narüxü
 rü naxãxchumaxã rü guxüwama ga
 yema nachixüanewa rü nimu. ¹⁰Rü
 guma maxpúnegü rü

nanagaxpechitagüxêxê rü yema
 nanetügü ga máchanegü rü ta
 nanagaxpechitaanexêgü. ¹¹Rü yema
 nachacüügü rü guxüwama nangugü rü
 nhuxmata márwa nangugü rü nhuxmata
 natü i Eufrátewa nangugü. ¹²Rü
 nhuxmax, Pa Tupanax ;rü tüxcüü
 cuyawaxêxê i ngëma úwanecüarü
 poxeguxü rü ngëmacax nüxü natauxcha
 i ngëma duüxügü i ngëma chopetüxü
 nax nacauüaxüçax i norü o? ¹³Rü
 ngëma ngüügü rü nanacauümaxügü rü
 ngëma togü i naexügü rü
 nayawacutanügü. ¹⁴Pa Tupana ya
 Guxãétüwa Ngëxmacüx ;rü toxçax
 natáegu rü dauxüguxü i naanewa toxü
 ínadaawenü! ;Rü wenaxarü toxü nayaxu
 nhama úwa ga ítáxü rü wena
 iyaxuxürüxü! ¹⁵Rü nhama úwa
 itoxürüxü rü cuma rü nhaa naanegu
 toxü cumugü. Rü cumatama toxna
 cudau nhama úwa i ngexwacax rüxüxü
 rü igüpúnexürüxü. ¹⁶;Ëcü curü numaxã
 nadai i ngëma torü uanügü i curü
 duüxügüxü daixü rü üxümaxã
 ínaguxchaxü! ¹⁷;Notürü toxü
 rüngüxêxê i toma i woetama toxü
 cuxunetaxü nax curü duüxügü tixígüxü!
 ;Rü toxna nadau i toma ítayaxügüxü
 natanüwa ga yema duüxügü ga
 cumatama nüxü cuxunetaxü! ¹⁸;Ëcü
 toxü rüngüxêxê rü tagutáma cuxna
 tixígachi! ;Rü toxü namaxêxêxê rü
 cuxnaxica tátama nixí i itaçaxaxü i torü
 yumüxêwa! ¹⁹Pa Torü Tupana ya
 Guxãétüwa Ngëxmacüx ;toxü rüngüxêxê
 nax noxrirüütama wüxi i nachixüane i
 poraxü tixígüxüçax! ;Rü toxü
 nangechaxü nax ngëmaãcü torü
 uanügümëxêwa ítanguxüxüçax!

**Tupana rü Iraéutanüxümaxã
namecüma naétüwa i norü
chixexügü**

81 ¹Rü taãxêácü Tupanaçax
pewiyaegü! Erü nüma nixí i
tüxü naporaexêêxü. ¡Ëcü tagaácü nüxü
pecuaxüxügü ya yimá Yacúarü Tupana!
²Rü pãdérumaxã rü árpamaxã rü
árpaxacümaxã pegü pepaxpexegüãcüma
pewiyaegü! ³Rü ngêxguma ngexwacax
nangoxgux ya tauemacü ¡rü peyacue ya
cornéta! Rü ngêxgumarüxü ta i
ngêxguma tüema yixíxgu ¡rü peyacue!
Rü ngêma nixí i ngunexü i nagu
naxüchigaxü nax Tupanaxü
icuaxüügüxü. ⁴Erü yema nixí ga mu ga
Yacúarü Tupana Iraéutanüxüna ãxü.
⁵Rü yema nixí ga mu ga Yúchetanüxüna
naxãxü ga yexguma Tupana
Eyítuanecüãxarü ãêxgacüxü
naxãxünegu. Rü chama rü nüxü chaxĩnü
ga wüxi ga naga ga tama nüxü
chacuáxü ga nhaxü: ⁶“Pa
Iraéutanüxügüx, marü pexü
ichaxüxweta rü pexü íchangüxüxê
nawa ga yema puracü ga nagu pexü
nadaixü. ⁷Rü yexguma guxchaxüwa
peyexmagügu ga Eyítuanewa rü choxna
pecagüe, rü chama rü pexü
íchangüxüxê. Rü yema caixanexü ga
duruanexü nawa ínaxüxüwa pexü
changãxü. Rü yexguma Meribáwa
pengugügu rü nataxüxgu ga dexã rü
chama rü pexü chaxümare yerü nüxü
chacuáxchaü ga perü õ. ⁸Pa Chorü
Duüxügüx ¡naga pexĩnie i nhaa chorü
ucüxê i pemaxã nüxü chixuxü! ¡Chierü
chauga pexĩniegux, Pa Iraéutanüxügüx!
⁹Rü tama chanaxwaxe i namaxã

petupanaãxgü i ngêma tama aixcuma
Tupana ixixü rü tama chanaxwaxe i
nüxü pecuaxüxügü i naxchicünaxãgü.
¹⁰Rü chama nixí i perü Cori ya Tupana
chixixü ga Eyítuanewa pexü
íchangüxüxêxü. Rü ngêxguma taxacü
pexü taxüxgux ¡rü choxna peca! Rü
chama rü tá pexna chanaxã. ¹¹Notürü i
pema i chorü duüxügü i Iraéutanüxügü,
rü tama choxü ipexĩnie rü tama chauga
pexĩniechaü. ¹²Rü yemacax nixí ga
pexü chayexrüxü nax penaxüamaxüçax
ga perü chixexü rü pema
penaxwaxexüãcüma pemaxêxüçax.
¹³⁻¹⁴Rü yexguma chi chauga pexĩniegu,
Pa Chorü Duüxügüx, rü chi nagu
pexíxgu ga yema pexü chamuxü, Pa
Iraéutanüxügüx, rü chi paxaxüchi
chanaxãneexêxê ga yema pemaxã
rüxuanüãxgüxü rü chi chanapoxcue”,
nhanagürü ga Tupana. ¹⁵Rü ngêma
naxchi aixexü ya Cori ya Tupana, rü norü
muümaxã tá napexegu nayayitanü erü
ngêma norü poxcu rü marü namaxã
naxuegu. ¹⁶Notürü ngêxguma chi norü
duüxügü ya Tupana naga ínuegu rü chi
mexü i trígumaxã nanaxüwemü rü chi
berurewa nayaxaxegüxêxê.

**Ãêxgacügü i guxchaxüarü
mexêëruüétüwa nangexma ya
Tupana**

82 ¹Rü Tupana ãêxgacü íyixixüwa
i dauxügüxü i naanewa rü
inachí nax poxcu namaxã naxuegüxüçax
i ngêma ãêxgacügü i guxchaxüarü
mexêëruügü i chixri norü duüxügümaxã
icuaxgüxü. Rü nhanagürü:
²“¡Nhuxgüxüratáta i nüxü perüchaxü
nax chixri duüxügümaxã ipecuáxü rü

ngêma chixri maxêxũétüwaama nax pexügüxũ? ³Rü dücax, rü name nixĩ i nüxũ perüngüxêëgü i ngêma duüxügü i taxucürüwa nügü ípoxügüxũ rü ngêma taxcutagü. Rü êcü nüxũ perüngüxêxê i ngêma ngearü diêruâxgüxũ rü ngêma nüxũ nataxuxũ i norü ngêmaxügü. ⁴¡Rü ngêma chixexũ i duüxügümexêwa ípenanguxüxêxê i ngêma taxucürüwama nügü ípoxügüxũ rü ngêma ngearü diêruâxgüxũ! ⁵Notürü i pemax, Pa ãêxgacügüx, rü tama peãxũ pecuax rü pechitamare pemaxê. Rü ngêmacax nangexma i taxũ i chixexũ i petaniüwa rü ngêma duüxügü i namaxã pecuáxũ rü pemaxã nanue. ⁶Rü chama rü pexũ chaxuxgu rü tupanagü pexügü erü chauxacügü pexügü i chama nax guxãétüwa changexmaxũ. ⁷Notürü i pema rü guxũ i duüxügürüxũ tá peyue. Rü ngexürüüxũ i ãêxgacü i chixri norü duüxügümaxã ícuáxürüüãcü tá peyue”, nhanagürü ya Tupana. ⁸Pa Tupanax jêcü inachi rü nüxna naca i norü chixexüchíga i nhama i naanecüâxgü i ãêxgacügü! Erü cuma nixĩ i norü yora quixixũ i guxüma i nachixüanegü.

**Yumüxê i nawa Tupanaarü
ngüxêëcax ínacagüxũ**

83 ¹Pa Tupanax jtauxũ i curüchianexũ, rü tauxũ i ngêxma curüxãüxmarexũ! ¡Rü nangãxũ i torü yumüxê rü toxũ ínanguxüxêxê! ²¡Dücax i ngêma curü uanügü i cuxchi aiexũ! Rü nümagü rü nananuexêxê i duüxügü nax tama cuga naxínüexüçax. ³Rü nüma rü meama nanangugügü rü naxçax nadaugü nax nhuxãcü tá curü duüxügü i cumatama ícupoxüxüxũ

naporamaegüxũ. ⁴Rü nagu narüxínüe nax nhuxãcü nua toxütawa naxixũ nax toxũ nadaixüçax nax ngêmaãcü itayarüxoxochixüçax rü taxüema nüxũ cuáxüçax i ngêma tochixüaneéga i Iraéu. ⁵Pa Tupanax, cuxçax nügümaxã nangutaquexegü rü wüxigu nügümaxã inaxügagü nax curü duüxügüxũ nadaixüçax. ⁶⁻⁷Rü ngêmaãcü toxçax ínayaxüãchichaũ i ngêma Edóüanecüâxgü, rü Ismaétanüxügü ga Agáchetaagü, rü Moábitanüxügü, rü Gebátanüxügü, rü Amóütanüxügü rü Amaréchitanüxügü rü Firitéutanüxügü, rü Tírucüâxgü. ⁸Rü woo i ngêma Achíriaanecüâxgü rü ngêma Lótanüxügü rü natanügu naxägü. ⁹⁻¹⁰Pa Tupanax jêcü ngêma torü uanügüxũ nadai yexgumarüxũ nax cunadaixũ ga yema Miyiáütanüxügü rü ãêxgacü ga Chíchera rü ãêxgacü ga Yabíu ga Chichóüarü ngategu yuxũ ga Eüdüwa! Rü nümagü rü nhuxmax rü waxmüanexũ ga waixümü nixígü. ¹¹⁻¹²Rü ngêma churaragüarü ãêxgacügü i nhuxmax toxçax íyaxüãchichaũxũ ¡rü êcü nadai yexgumarüxũ nax cunadaixũ ga yema churaragüarü ãêxgacügü ga Orébe rü Cheébi! ¡Rü nadai i norü ãêxgacügü yexgumarüxũ nax cunadaixũ ga yema ãêxgacügü ga Chebá rü Chamúna ga curü duüxügüarü wocachitaxügü nügüxũ yauxgüchaũxũ! ¹³Pa Tupanax, rü ngêma torü uanügü rü tanaxwaxê nax chuchuxüeta i buanecü idixgüxêëxürüxũ cuyaxígüxêxê. ¡Rü nhama naixatü i pagüxũ i buanecü cuenagütanüxürüxũ yaxígüxêxê! ¹⁴⁻¹⁵Rü nhama üxüema i naixnecü íxaxêëxũ rü naguxêëxürüxũ tanaxwaxê i curü

numaxã nawe quingêchigü i ngêma torü uanügü. ¡Rü curü numaxã namuüexêxê!
 16Pa Corix ¡naxãneexêxê i ngêma duüxügü nax ngêmaäcü cuxçax nadaugüxüçax! 17¡Rü êcü naxãneexêxê nax ngêmaäcü guxügutáma naxãneexüçax rü nayuexüçax! 18¡Rü ngêmaäcü tá nüxü nacuxgü nax cuxicatama yixixü i Cori ya Tupana quixixü rü cuxicatama yixixü i guxãétüwa cungexmaxü i nhama i naanewa!

**Choxü nangúchaü nax
Tupanapatawa changexmaxü**

84 1Pa Cori Pa Tupanax ya Guxãétüwa Ücüx, rü namexechi ya cupata ya üünene. 2Rü poraäcü choxü nangúchaü nax cupataxtügu chaxücuxü. Rü guxüma i choriü taãxêmaxã cuxçax chawiyaechaü Pa Tupana ya Guxügüma Maxüçüx. 3Rü woo i chirugü rü togü i werigü rü naxächica i ngêma cupatawa nax ngêxma naxüxchiãxügüçax, Pa Choriü Tupana Pa Choriü Äëxgacü ya Guxãétüwa Ücüx. 4Rü tataãxêgü ya yíxema cupatawa ngêxmagüxe rü guxügüma cuxü icuaxüxügüxe. 5Rü tataãxêgü ya yíxema cuxütagu tümaarü ngüxêxü iyangauxe rü yíxema yáxüwa ne íxe nax yima curü maxpúnewa cuxü tayarücuaxüügüçax. 6Rü ngêxguma ngêma ngatexü i pachitamaxü i Naxgüxüetügu äëgaxüwa tangupetütanügu rü cuma rü ngêma tá cunamu ya pucü nax ngêmaäcü nayimaxüçax ya burawegü nax ngêma taxaxegüçax. 7Rü wüxichigü i ngunexügu rü yexeraäcü tá tiporaetanü.

Rü ngêxguma curü maxpúne ya üünene ya Chiáüwa tangugügu, rü ngêma tá cuxü tadaugü, Pa Tupanax. 8Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngêxmacü ya Iraéutanüxügüarü Tupanax ¡rü nüxü naxínü i choriü yumüxê! 9Pa Tupana i Torü Poxüruxüx ¡rü cuxü nangechaxütümüxü ya yimá cuma nüxü cuxunetacü nax Iraéuanecüãxgüarü äëxgacü yixixüçax! 10Rü ngêma 1,000 i ngunexü i nagu ngextámare changexmaxüarü yexera rü narümemae nixí nax wüxítama i ngunexü cupataxtüwa changexmaxü. Rü narümemae nax cuaxpataarü darüümare chixixü, Pa Tupanax, rü tama chixexü ínaxügüxüwa nax changexmaxü. 11Erü nüma ya Cori ya Tupana rü norü duüxügüxü nibáixmaxü rü ínanapoxü. Rü yíxema tama naxügüxe i ngêma chixexü rü nüma ya Tupana rü tüxü nangechaü rü tüxü nicuaxüxü rü tama tüxna nanachüxu i norü mexü. 12Pa Cori Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngêxmacüx, rü tataãxêgü ya yíxema aixcuma cugu yaxögüxe.

**¡Wenaxarü toxü rüngüxêxê, Pa
Tupanax!**

85 1Pa Corix, toma nax curü duüxügü i Yacütanüxügü nax tixigüxü rü cuma rü poraäcü tomaxã cumecüma rü wenaxarü toxü cutaãxêxêxê. 2Rü marü toxü nüxü curüngüma i torü chixexügü rü pecádugü ga cupexewa taxüxü. 3Rü yema nax tomaxã cunuxü rü marü ícurüngüxmüxüchi. 4Pa Tupana ya Torü Maxêëeruxüx, rü nhüxmax rü tanaxwaxe i wenaxarü toétüwa cuchogü. Rü tama name i tomaxã cunuecha. 5¡Ëxna

cuyadaxêxê nax guxûgutâma tomaxã cunuechaxû? ⁶¿Rû tama êxna i wenaxarû toxû ícurûdagûxêxê nax ngêmaâcü cumaxã tataâxêgûxûcax i tomax i curû duûxûgû nax tixûgûxû? ⁷Pa Cori Pa Tupanax ;toxû nangechaxû rû toxû ínanguxûxêxê! ⁸Rû nhuxmax rû tá icharûxînú i ngêma nüxû yaxuxû ya Cori ya Tupana erû norû duûxûgû i naga ñnüxûmaxã tá nüxû nixu nax marû namaxã ínangûxmüxû. Notürû tama nanaxwaxe nax wena norû chixexûcax nawoeguxû. ⁹Rû aixcuma nixî ya Tupana i tûxna nangaicamaxû nax tûxû nangûxêxêcax ya yîxema naga ñnüexe. Rû ngêmaâcü i ngêma norû üüne rû torû naanewa tá nangexma. ¹⁰Rû ngêxguma Tupana norû duûxûgûtanûwa ngêxmagu, rû tá nügû nangechaxûgû rû tá nügûmaxã nixaixcumagû rû tá nügûmaxã inarûngûxmüxe rû tá meama niwexgû i norû maxûwa. ¹¹Rû duûxûgû rû tá nügûmaxã nixaixcuma rû ngêma rû guxûwama tá nangox nhama wûxi i nanetû i waixümüwa ngóxûrûxû. Rû ngêma nax mea namaxêxû i duûxûgû rû tá ta meama nangox nhama ûaxcü i caixanexûpechitawa ngóxûrûxû. ¹²Rû nümatama ya Cori ya Tupana rû tá pucû ínananguxêxê rû ngêma tórû naanewa rû tá mea narûxûgû i tanetûgû. ¹³Rû ngêxguma tatanûwa nangexmagu ya Cori ya Tupana, rû tá aixcuma mea naxcax tamaxê. Rû nüma rû tá tûxû narûngûxêxê nax nacûmagu íxîxû.

Cuxicatama nixî i Tupana quixîxû

86 ¹Pa Corix ;choxû nüxû naxînú i chorû yumüxê! Erû poraâcü ngûxû chinge rû guxchaxûwa

changexma. ²¿Rû choxna nadau! Erû chama rû cumaxã chixaixcuma. ¿Rû choxû ínanguxuchixêxê! Erû cuma nixî i chorû Tupana quixîxû rû cugu nixî i chayaxôxû. ³¿Pa Cori Pa Tupanax, cuxû changechaxûtümüxû! Erû guxûma i oragu rû chorû yumüxêwa rû cuxna chacaecha. ⁴Pa Corix, chama nax curû duûxû chixîxû ;rû êcü choxû nataâxêxêxê! Erû cumaxã nixî i chidexaxû i chorû yumüxêwa. ⁵Erû cumax, Pa Corix, rû cumecûma rû nüxû ícurûngûma i torû chixexûgû. Rû aixcuma tûxû cungechaxû ya yîxema curû ngûxêcax cuxna caxe. ⁶Pa Corix ;choxû nüxû naxînú i chorû yumüxê! ¿Rû choxû nangaxû rû choxna naxã i ngêma cuxna naxcax chacaxû! ⁷Rû nhuxmax nax guxchaxûwa changexmaxû, rû cuxna chaca erû cuma rû guxûguma choxû cungaxûga. ⁸Rû nataxuma i to i tupana i cumaxã wûxiguxû, Pa Corix. Rû taxúema tanaxû i ngêma taxû i mexûgû i cuma cuxûxû. ⁹Pa Corix, cuma nixî ga cunangóxêxêxê i guxûma i nachixûanegû. Rû ngêma nachixûanegû rû tá cuxcax naxî nax cuxû nataxêgûxûcax rû cuxû yacuaxûgûxûcax. ¹⁰Erû cuxicatama nixî nax Tupana quixîxû. Rû cuma nixî i nüxû cucuaxûchixû rû cunaxûxû i ngêma taxû i mexûgû i curû poramaxã cuxûxû. ¹¹Pa Corix ;choxû nawex i ngêma cumaxû nax aixcuma nagu chixûxûcax! Rû chanaxwaxe i choxû cunangûchaxûxêxê nax cuxû chicuaxûxûcax. ¹²Pa Cori Pa Chorû Tupanax, rû guxûma i chorû maxûmaxã tá cuxû chicuaxûxû. Rû guxûgutâma chanataxêxê i cuéga. ¹³Rû nataxûchi i

curü ngechaũ i chauxcaç. Rü marü choxna cuyaxũgachixẽxẽ i ngẽma yu nax tama naxmaxũgu chixũcuchixũcaç. ¹⁴Pa Tupanax, rü nangexma i nhuxre i duũxũgü i tama cugu rüxinũexũ rü nügu icuaxũxũgũxũ rü máxwaxegũxũ, rü chauxchi aiexũ, rü ngẽma rü choxũ nimaxgũchaũ. ¹⁵Notürü i cumax, Pa Corix, rü Tupana ya mecümacü rü ngechaũwaxecü quixĩ. Rü cuma rü yaxna tomaxã cuxĩnũ, rü poraãcü toxũ cungechaũ, rü guxũguma tomaxã quixaixcuma. ¹⁶¡Rü choxũ nadawenü nax curü duũxũ chixĩxũ! ¡Rü cuxũ changechaxũttümũxũ! ¡Rü pora choxna naxã! ¡Rü choxũ ínanguxuchixẽxẽ naxmexwa i ngẽma duũxũgü i choxũ imaxgũchaxũxũ! ¹⁷¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ! ¡Rü choxna naxã i wüxi i cuaxruxũ nax ngẽmawa nangóxũcaç nax chamaxã cumecümaxũ rü ngẽma chauxchi aiexũ naxãneexũcaç i ngẽxguma nüxũ nadaugũgu! Erü cumax, Pa Corix, rü guxũguma choxũ curüngũxẽxẽ rü choxũ cutaãxẽxẽxẽ.

**Tupanaarü ñane ya Yerucharéũxũ
nicuaxũxũgü**

87 ¹Rü yima maxpũne ya Chíaũgu nixĩ i naxiũxũ ya yima Tupanaarü ñane ya Yerucharéũ. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraãcü nüxũ nangechaũ ya yima ñane guxũnema ya naigü ya Iraéuanearü ñanearü yexera. ³Pa Tupanaarü Ñanex, rü mexechixũ i ore cuchiga nixugü. ⁴Rü natanüwa i ngẽma duũxũgü i choxũ cuaxgũxũ rü nangexma i duũxũgü i Eyítuanegu buexũ, rüexna Babiróniaanegu buexũ, rüexna

Firitéugüanegu buexũ, rüexna Tíruaruí ñanegu buexũ rüexna Echiopíaanegu buexũ. Rü wüxichigü i ngẽmagü rü poraãcü ngẽma ñane i nagu nabuxũmaxã nataãxẽ. ⁵Notürü guxũarü yexera nataãxẽgü i ngẽma Yerucharéũgu buexũ. Erü nümatama ya Tupana ya guxãétüwa ngẽxmacü rü nüxũ naxuneta ya yima ñane nax noxrü yixĩxũ. ⁶Rü ngẽma popera i nawa nangoxégagũxũ i duũxũgü, rü Tupana rü tá nüxũ nawüneta i ngẽma duũxũégagü i Yerucharéũgu buexũ. ⁷Rü ngẽma Yerucharéũwa wiyægũxũ rü ngẽma paxetagũxũ rü nhanagürügü tá: “Guxũma i chorü taãxẽ rü cuwa nangexma, Pa Yerucharéũx”, nhanagürügü tá.

**Pa Corix ¿tüxcüü tama choxũ
cucuaxchaxũ?**

88 ¹Pa Corix, Pa Chorü Tupanax, Pa Chorü Maxêëruuxũx, ngunecü rü chütaçü rü cuxna chaca nax choxũ curüngũxẽxẽxũcaç. ²¡Rü choxũ nüxũ naxĩnũ i chorü yumüxẽ, rü choxna naxã i ngẽma cuxna naxcaç chacaaxũ! ³Rü poraãcü taxũ i guxchaxũ chauétü nangu rü nagu charüxinü rü ngẽmamaxã tá chayü. ⁴Rü duũxũgũcaç rü marü yuexũtanüwa changexma erü marü nataxuma i chorü pora. ⁵Rü nua yuexũtanüwa choxũ nataxgü. Rü chama rü wüxi i duũxũ i daigu yuxũ rü itáxũrũxũ chixĩ. Rü nhama wüxi i duũxũ i nüxũ cuxoxũ rü nüxũ icurüngümaxũrũxũ chixĩ. ⁶Rü ngẽma axmaxũ i maxmaxũchixũwa choxũ cutax i ngextã ínawaanexũchixũwa. ⁷Rü chauétü cunanguxẽxẽ i ngẽma curü nu.

Rü poraãcü ãücümaxüwa choxü
 cungexmaxëxë nhama dexágu
 inguxgurüxü. ⁸Rü ngëma
 chamücügüãëwa ícunanguxëxë nax
 choxna naxígüxüçax. Rü wüxi i norü
 guxchaxëëruxü choxü quixixëxë. Rü
 nhama wüxi i poxcuxü i taxucürüwama
 inhaxürüxü chixí. ⁹Rü ngëma nax
 poraãcü chaxauxechaxügagu rü düxwa
 chixoxetü. Rü guxüma i ngunexügu rü
 cuxçax chaxunagümëxëácüma cuxna
 chaca, Pa Corix, rü auxácüma cumaxã
 nüxü chixu i chorü guxchaxü. ¹⁰¿Rü
 taxacüwa i choxü namexü i ngëma taxü
 i mexügu i curü poramaxã cuxüxü ega
 marü chayuxgux? ¿Rü nhuxãcü i wüxi i
 yuxü rü moxë cuxna naxã? ¹¹Rü
 ngëxguma chayuxgu rü axmaxüwa
 changexmagu ¿rü nhuxücürüwa
 duüxügümaxã nüxü chixu nax nhuxãcü
 quixaixcumaxü rü toxü cungechaxüxü?
¹²Rü ngëma yuexütanüwa i ngextã
 ínaxëanexüwa ¿rü tayíxemaxü ya texé
 ya nüxü ixuxe nax quixaixcumaxü rü
 taxü i mexügu cuxüxü? ¹³Notürü i
 chamax, Pa Corix, rü cuxna nixí i
 chacaxü rü guxüguma i paçmama rü
 cumaxã nixí i chidexaxü. ¹⁴¿Rü tÿxcüü
 nixí i choxü cuxoxü, Pa Corix, rü tÿxcüü
 nixí i chauxchaxwa iquicúxü? ¹⁵Rü
 changextÿxügücürüwatama rü
 guxchaxüwa changexmaecha rü
 ngëmamaxã wixguxuchi chayü. Rü
 poraãcü yaxna namaxã chaxínü ga
 yema guxchaxügü ga cuma chauxçax
 ícunguxëxëxü. Rü nhuxmax rü düxwa
 marü tama namaxã chapora. ¹⁶Rü
 ngëma curü nu i ãücümaxü rü marü
 chauétüwa nangu rü choxü
 narüporamae. ¹⁷Rü guxü i oragu rü

ngëma curü nu rü choxü ínayëguãchi
 nhama wüxi ya tacü ya mucürüxü. ¹⁸Rü
 cuma rü marü choxna cuyaxígachixëxë i
 guxüma i ngëma chamücügü rü yema
 üpa namaxã chaxãmücügüxü. Rü
 nhuxmax rü ngëma ëanexüxícatama
 nixí i namaxã chaxãmücüxü.

Tupana rü Dawímaxã ínaxuneta

89 ¹Pa Corix, guxügütama chorü
 wiyawea nüxü chixu nax cuma
 rü cumecümaxüchixü. Rü guxügütama
 duüxügümaxã nüxü chixu nax cuma rü
 aixcumacü quixixü. ²Rü tá namaxã
 chanacaean nax cuma rü guxüguma
 toxü cungechaxü, rü ngëma nax
 quixaixcumaxü rü taguma naxüchicüü
 nhama dauxügüxü i naane taguma
 üchicüüxürüxü. ³Rü cuma rü gumá curü
 duüxü ga cumatama cuyaxücü ga
 Dawímaxã ícunaxuneta rü nhacurügü
 nüxü: ⁴“Rü tá cutaagümaxã chanaxuegu
 nax nümagü tá yixixü i guxügütama
 cuchicüxü ãëxgacügü yixígüxü i
 Iraëutanüwa”, nhacurügü. ⁵Pa Tupanax,
 guxüma i ngëma dauxüwa ngëxmagüxü
 rü cuxü nicuaxüxügü naxçax i ngëma
 taxügü i mexügu i curü poramaxã
 cuxüxü. Rü ngëma curü orearü
 ngeruügü i dauxücüãx rü tá cuxü
 nicuaxüxügü erü aixcumacü quixí. ⁶Rü
 nataxuma i taxacü i woo i dauxügüxü i
 naanewa i cumaxã wüxigüxü, Pa Cori
 Pa Tupanax. ⁷Erü cuma rü Tupana ya
 poracü rü ãücümacü quixí. Rü curü
 orearü ngeruügü i dauxücüãx rü cuxü
 ínachomaeguãchi. ⁸Pa Cori Pa Tupana
 ya Guxãétüwa Ngëxmacüx, rü guxüma i
 pora rü guxüma i ore i aixcuma íxixü rü
 cuwa ne naxü. Rü nataxuma i taxacü i

cumaxā wūxiguxū. ⁹Rū cuma rū namaxā icucuax i ngēma mār i āūcūmaxū rū ícuyachaxāchixēxē i norū yuape ya taxūchicū. ¹⁰Rū cuma rū cunanguxēxē ga Eyítuane nhama wūxi i churara i poraxū i daigu yuxūrūxū. Rū cuchacūxi ya poraxūchinemaxā cunawoone i ngēma cumaxā rūxuanūgūxū. ¹¹Rū ngēma dauxūgūxū i naane rū nhama i naane rū cuxrūgū nixī erū cumatama nixī i cunaxūxū rū cunangoxēēxū namaxā i guxūma i ngēma nawa ngēxmagūxū. ¹²Rū cuma nixī i cunangoxēēxū i nórchi rū sú. Rū yima maxpúnegū ya Tabú rū Ermóú rū ngēma cuéga taāxēācū nagu nicagūxū. ¹³Rū yima cuchacūxi rū naporaxūchi. Rū yima curū tūgūnechacūxi rū napora rū yimamaxā nūxū curūporamae i ngēma cumaxā rūxuanūgūxū. ¹⁴Rū ngēxguma curū tochicaxūwa curūtoxgux nax cunangugūxūcax i wūxichigū i duūxūarū maxū, rū guxūma wūxiguraxūācūma cunangugū rū aixcuma nawexgu i ngēma namaxā cuxueguxū i wūxichigū. Rū cuma rū aixcuma ngechaxūwaxecū rū íaixcumacū quixī. ¹⁵Pa Corix, nataāxēgū i ngēma duūxūgū i nūxū cuāxū nax taāxēācū cuxū yacuaxūūgūxū rū aixcuma curū oregu namaxēxū nax ngēmaācū curū ngóonexūwa nangexmagūxū. ¹⁶Rū nataāxēgū i ngēma curū duūxūgū i guxūguma cumaxā taāxēgūxū rū naxcax daugūxū nax cucūmagu naxīxū. ¹⁷Rū aixcuma nixī i curū duūxūgūarū poraxēēruxū quixīxū rū cuma nixī i nūxū curūngūxūxēxū nax cucūmagu naxīxūcax. Rū ngēma yexeraācū nax tiporaetanūxū

rū curū ngūchaūgagu nixī. ¹⁸Rū nūma ya Cori rū tórū poxūruxū nixī. Rū nūma nixī i tórū āēxgacū ya ūūnecū i yixema i Iraéutanūxū nax íxīgūxū. ¹⁹Rū nūxcūma rū curū duūxūgūxū nūxū cudauxēxē i ēxūgūxū rū yemaacū namaxā quidexa, rū nhacurūgū nūxū: “Chama rū nūxū chaxuneta i wūxi i chorū duūxū i poraxū rū guxāétūwa chanangexmaxēxē rū poraācū nūxū charūngūxūxē. ²⁰Rū nūma nixī ya yimā chorū duū ya Dawí. Rū yexguma chorū chíxū i ūūnexūmaxā chanabaerugu rū nūxū chaxuneta nax chorū duūxūgūarū āēxgacū yixīxūcax. ²¹Rū chama rū guxūgutāma nūxū charūngūxūxē rū chorū poramaxā tá chanaporaxēxē. ²²Rū ngēma namaxā rūxuanūāxgūxū rū taxūtāma naxcax ínayaxūāchi. Rū ngēma chixri maxēxū rū taxūtāma nūxū narūporamaegū. ²³Rū ngēma namaxā rūxuanūāxgūxū rū chama rū tá nagu chayanaxoxēxē rū tá nūxna chayaxīgachixēxē. Rū tá chanadai i ngēma naxchi aiexū. ²⁴Rū chama rū poraācū tá nūxū changechaū, rū namaxā tá chixaixcuma. Rū tá yexeraācū chayaporaxēēchigū. ²⁵Rū chama rū tá aixcuma nūxna chanaxā i pora nax namaxā inacuáxūcax i ngēma naane i Mār i Mediterániuwa íxīgūxū rū nhūxmata natū i Eufrátewa ngxū. ²⁶Rū nūma rū tá nhanagūrū choxū: ‘Cuma nixī i chaunatū quixīxū rū chorū Tupana ya choxū ípoxūctū rū choxna daucū quixīxū’, nhanagūrū tá. ²⁷Rū chama rū nhama chaune ya yacūrūxū tá namaxā chixī. Rū guxūma i nachixūanegūarū āēxgacūgūétūwa tá chanangexmaxēxē. ²⁸Rū ngēma chorū ngechaū rū guxūgutāma naxūtawa

nangexma. Rū yema chorū uneta ga namaxā nūxū chixuxū rü tagutāma inayarūxo. ²⁹Rū ngēma nataagū rü nachicūxū guxūgutāma nūxī Iraéuanecūāxgiarū āēxgacūgū nixīgū nhuxmatāta nagū i naane. ³⁰⁻³¹Notürü ngēxguma chi nūxna yaxīgachigu i ngēma chorū nguxētae rü tama nagu namaxēgu i ngēma chorū mugū rü chixri naga naxīnūegu i chorū ore rü tama yanguxēēgūāxgu i ngēma namaxā nūxū chixuxū, ³²rü aixcuma tá chanapoxcue nagagu nax tama chauga naxīnūexū rü poraācü tá nūxna chanacuāixca. ³³Notürü taxūtāma nūxū charūxo nax nūxū changechaūxū ya Dawí rü aixcumaxūchi tá chayanguxēxē i ngēma namaxā nūxū chixuxū. ³⁴Rü taxūtāma chanangexrū i ngēma chorū uneta ga namaxā nūxū chixuxū rü aixcuma tá chayanguxēxē i guxūma i ngēma chorū ore. ³⁵Rü noxtacūma chorū üüneégagu ichaxuneta rü tagutāma chanawomūxēxē. ³⁶Rü ngēma nataagū rü nūxī nachicūxū guxūgutāma Iraéuanecūāxgiarū āēxgacūgū nixīgū nhama üāxcū ibáixechaxūrūxū. ³⁷Rü nhama tauemacū guxūguma ngóxūrūxū rü ngēxgumarūxū guxūgutāma Iraéuanecūāxgiarū āēxgacūgū nixīgū nhama dauxūgūxū i naane ngēxmaechaxūrūxū”, nhacurūgū choxū, Pa Tupanax. ³⁸Notürü i nhuxmax rü nūxū cuxo rü tama nūxū cucuáxchañ ya yimá āēxgacū ya cumatama nūxū cuxunetacū. Rū namaxā cunu. ³⁹Rü ngēma curū uneta ga curū duūxūmaxā nūxū quixuxū rü marū cuyanaxoxēxē rü nūxna cunayaxu nax āēxgacū yixīxū. ⁴⁰Rü ngēma norū ñanearū poxeguxū rü

cuyangóxnaxēxē rü yima norū ñgū rü cuyawaxgūxēxē. ⁴¹Rü guxūma i ngēma togū i duūxūgū i ngēma chopetūxū rü naxcax nangīx i taxacū i nūma nanaxwaxexū. Rū ngēma nachixūānegū i nūxna ngaicamagūxū rü nūxū nacugūe ya yima ñane. ⁴²Rü cuma rü cunangexrū i ngēma namaxā ruxuanūāxgūxū nax taāxēācūma curū duūxūgūxū nadaixū rü nūxū naporamaegūxū. ⁴³Rü ngēma curū duūxūgūarū tara rü cuyatēcaxēxē, rü tama nūxū curūngūxēē i ngēxguma norū uanūgūmaxā nūgū nadaixgux. ⁴⁴Rü ngēma norū pora rü cunanguxēxē, rü ícunataxūchi ya yimá norū āēxgacū. ⁴⁵Rü marū cunanuxēxē i norū maxū, rü poraācü cunaxāneexēxē. ⁴⁶Pa Corix ħrū nhuxguxūratāta i nūxū curūchaxū nax iquicūxū? ħĒxna guxūgutāma wūxi ya ūxū ya naiechanerūxū yixīxū i curū nu? ⁴⁷Pa Corix ħnūxna nacuaāxchi rü ngēma chorū maxū rü nax nanuxūxū! Rū yimá duñ ya cuma cuxūcū rü tama namax i norū maxū. ⁴⁸Rü taxūema texé tamaxecha rü taguma tayu. Rū taxūema texé nawa ítanguxuchi i yuarū pora. ⁴⁹Pa Corix ħngexū ga yema curū ngechañ ga noxri Dawímaxā nūxū quixuxū ga yexguma icuxunetagu nax aixcuma guxūgutāma nūxū cungechaxūxū? ⁵⁰Pa Corix ħdūcax i toma nax curū duūxūgū tixīgūxū, rü togu nidauxcūraxūgū i muxūma i duūxūgū! Rū ngēma rü poraācü chorū maxūnewa nangux. ⁵¹Pa Corix, ngēmaācü nixī i ngūxū toxū ningexēxē rü chixexū tomaxā yaxugūexū i ngēma curū uanūgū. Rū ngēmaācü ngextá ínaxūxūwa rü chixri nachiga nidexagū ya yimá cumatama nūxū cuxunetacū

nax curü duũxũ yixixũ. ⁵²Rü guxũguma namaxechi ya Cori ya Tupana. Rü ngẽmaãcü yixĩ.

**Tupana rü guxũguma namaxecha
notürü i duũxũgü rü nayuewaxe**

90 ¹Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü woetama torü poxũruxũ quixĩ rü guxũguma cuxmexwa tangexmagü. ²Rü nõxcümaxũchima naxũpa nax cunaxũxũ ga nhama ga naane rü norü mæxpúnegü rü woetama marü Tupana quixĩ. Rü cuma rü guxũgutáma cungexmaecha. ³Rü cuma rü cuxũ natauxcha nax wena waixümüxũ cuyaxixẽxẽ ya duũxũ i ngẽxguma tomaxã cunaxueguxgu nax tayuexũ rü nhacuxgu: “;Pa Duũxũgũx, wena waixümüxũ pexĩgũx!” nhacuxgu. ⁴Rü 1000 ya taunecü rü cuxçax rü nhama wüxitama i ngunexũ i ngupetũxũrũxũ nixĩ, rü nhuxre i ora i chũtaxũrũxũ nixĩ. ⁵Rü cuma rü wüxi i paxaãchicaxmare toxna cunaxã i maxũ rü paxama tixüpetü nhama wüxi i pexãchi üpetürũxũ. ⁶Rü toma rü nhama maxẽ i paxmama yaxatũxũ notürü yáuanecü rünhẽxẽxũ rü yuxũrũxũ tixĩgü. ⁷Rü aixcuma i ngẽma curü nu rü toxũ nadai rü toxũ namuũxẽxẽ. ⁸Rü torü pecádugü rü torü chixexũgü i cúacü taxũxũ rü cupexewa nangoxoma. ⁹Rü ngẽmagagu i curü nu rü toétü nangu rü tortü maxũ rü paxama nagux. Rü nhama wüxi i ngũãcüürũxũ paxama naxüpetü ya torü taunecügü. ¹⁰Rü 70 ya taunecü nixĩ ya woetama nagu imaxẽcü. Rü yixema rüporamaegũxe rü 80 ya taunecüwa tangugü. Notürü yixema máxarü maxũãgũxe rü tũmacax ínangu i

ngũxũgü rü guxchaxũgü. Rü yimá torü taunecügü rü torũxũ paxama nangupetü. ¹¹Pa Tupanax ;rü texé nüxũ tacuax nax nhuxãcü poraãcü naxãücumaxũ i curü nu? ;Rü texé nüxũ tacuax nax naxçax tamuũxũ i ngẽma curü nu? ¹²Pa Tupanax ;rü toxũ nüxũ nacuaxẽxẽ nax nanoxrexũ i torü ngunexũgü! ;Rü toxũ rüngũxẽxẽ nax mea cuxçax tamaxẽxũ nagu ya yimá taunecügü ya toxna cuxãcü! ¹³Pa Corix ;toxçax natáegu! ;Rü taxũ i cuyamáchigũxẽxẽxũ nax toxçax cutáeguxũ! Rü toma nax curü duũxũgü tixĩgũxũ rü ;cuxũ tangechaxũtümũxũgü! ¹⁴;Rü guxũguma i noxri yangunegu rü toxna naxã i curü ngechaxũ! Rü ngẽxguma i toma rü guxũgutáma taãxẽãcüma cuxçax tawiyaegü. ¹⁵Rü gumá taunecügü ga ngũxũ nagu tingegücüexpũx ;rü toxna naxã ya taunecügü ya nagu tataãxẽgücü! ¹⁶;Rü toxũ nüxũ nadauxẽxẽ i curü üüne rü wenaxarü toxçax naxü ga yema taxũgü ga mexũgü ga nõxcüma curü poramaxã cuxũxũ nax ngẽmaãcü i toma rü totaagu nüxũ daugũxũçax! ¹⁷Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü tanaxwaxe i tomaxã cumecüma rü toxũ cungechaũ. ;Rü êcü toxũ rüngũxẽxẽ nax mea ínanguxuchixũçax i ngẽma puracü i taxũxũ! Rü tanaxwaxe i aixcuma ngẽmaãcü mea ínanguxuchi.

**Cori ya Tupana rü tóru
poxũruxũ nixĩ**

91 ¹Rü tataãxẽ ya yixema naxmexwa ngẽxmaxe ya yimá guxãétüwa ngẽxmacü ya Tupana, erü nüma rü tũxna nadau. ²Rü chama rü

nhachagürü cuxĩ: “Pa Corix, rü cuxicatama nixĩ i chorü cuxchicaxĩ quixixĩ, rü chorü poxüruxĩ quixixĩ rü chorü Tupana ya cuxĩ chayaxöcü quixixĩ”, nhachagürü cuxĩ. ³Rü Tupanaxicatama nixĩ ya cuxĩ ípoxücü nüxna i ngẽma ãücümaxĩ i cuechita duũxügü cuxçax ixügüxĩ, rü nüxna i ngẽma ðaxaweanegü i yuwa tüxü gaxü. ⁴Rü nüma rü tá nügüpeçátütüüwa cuxĩ nangexmaxẽxẽ rü ngẽma rü taxuxütáma cuxĩ nangupetü. Rü nüma rü tá aixcuma cuxna nadau rü tá cuxĩ ínapoxü. ⁵Rü nhuxmax rü marü taxuçaxma naxçax cumuũ i ngẽma ãücümaxügü i chütacü ngẽmaxü rü woo yima curü uanügüarü chuxchigü ya ngunecü cuxçax yamugüne. ⁶Rü marü taxuçaxma naxçax cumuũ i ngẽma ðaxaweane i chütacü ínguxü rü woo ngẽma ãücümaxü i ngunecü ínguxü. ⁷Rü woo curü toxoxwecüwagu tayuegu ya 1,000 rü curü tügüncüwagu tayuegu ya 10,000 notürü i cuxĩ rü taxuxütáma nangupetü. ⁸Rü cuma rü tá nüxü cudadu i ngẽma duũxügü i chixexüarü poxcu. Notürü i cuma rü taxuxütáma cuxçax íngangu. ⁹⁻¹⁰Erü nhuxmax nax cunayaxuxü ya Cori ya Tupana nax curü cuxchicaxü yixixüçax rü curü poxüruxü yixixüçax çrü nhuxüçürüwa taxacürü chixexü cuxna nangu rü woo taxacürü ðaxaweane cupatawa nguxgux? ¹¹Rü nüma rü tá norü orearü ngeruügü i dauxüçüãxü namu nax cuxna nadaugüçax i ngextá ícuxüxüwa. ¹²Rü nümagü rü tá cuxü ningigü rü ngẽmaäcü tá cuxü nigagü nax tama guxchaxügu cünguxüçax. ¹³Rü ngẽxguma rü tá aitanügu quixü rü

ngoxotanügu quixü rü äxtapetanügu quixü (rü taxuxütáma cuxü nangupetü). ¹⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü yixema choxü ngechaxüxe rü chama rü tá tüxü íchapoxü rü tá tüxü chatachigaxẽxẽ erü choxü tayaxö. ¹⁵Rü ngẽxguma choxna tacaxgu rü chama rü tá tüxü changãxüga rütá tümaxütawa changexma. Rü ngẽxguma guxchaxü tüxü üpetügu rü tá nawa tüxü íchanguxuchixẽxẽ rü poraäcü tá tümamaxã chataãxẽ. ¹⁶Rü tá chanamaxẽxẽ i tümaarü maxü i nhama i naanewa. Rü tá tüxna çanaxã i maxü i taguma gúxü erü choxü tayaxö”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

Wiyae i Tupanaxü namaxã icuaxüüxü

92 ¹Pa Corix ya Guxãétiwa Ngẽxmacüx, rü name nixĩ nax moxẽ cuxna taxãgüxü rü torü wiyamaxã cuxü ticuaxüügüxü. ²Rü wüxichigü i paçmama rü chütaxü tanaxunagü nax cuma rü cumecümaxü rü quixaixcumaxü. ³Rü ngixã Tupanaçax tawiyaegü äcünüxü i paxetarüümaxã tüxü napapxexegüãcuma! ⁴Pa Corix, cuma rü ngẽma çauxçax cuxüxümaxã choxü cutaãxẽxẽxẽ. Rü ngẽma mexü i cuxüxü rü taãxẽ choxna naxã. ⁵Pa Corix, namexechi i ngẽma cuxüxü. Rü curü ínü rü taxumaama nawüxigu. ⁶Rü ngẽma tama naãxẽxü icuãxüçicatama nixĩ i tama nüxü cuãxgüçhaüxü nax nhuxäcü namexechixü i curü puracü. ⁷Rü ngẽma chixexügu rüxñüexü rü chixri maxẽxü i duũxügü rü nimu nhama maxẽ i

bacaxürüxü, notürü yixcúra rü tá narüxoxochi. ⁸Notürü i cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü guxüguma guxáétüwa cungexmaecha. ⁹Notürü i ngéma curü uanügü, Pa Cori Pa Tupanax, rü tá inayarüxo. Rü guxüma i ngéma chixexü ügüxü rü tá nawoone. ¹⁰Rü cuma rü yexeraäcü choxü quiporaxëechigü nhama wüxi i tuirürüxü. Rü pumáramaxã choxü cubaeru. ¹¹Rü tá choxü nüxü cudauxëxë nax nhuxäcü poxcu namaxã cuxueguxü i chorü uanügü. Rü chama rü tá nüxü chaxinü i norü axu i ngéma chixri maxëxü. ¹²Rü ngéma mea maxëxü i duüxügü rü nhama tema ya bacacürüxü tá nixígü. Rü tá nimexechi yima ocayiwa ya Líbanuwa ngëxmagünerüxü. ¹³Rü Cori ya Tupanapatawa tá nangexmagü rü ngéma tá nataãxëgü. ¹⁴Rü woo ngëxguma nayaegu rü tá nixãxacüetanüma rü guxügutáma napora. ¹⁵Rü tá nüxü nixugügü rü nhanagürügü tá: “Nüma ya Cori ya yimá chorü poxürüxü rü nixaixcuma rü nawa rü nataxuma i taxacürü chixexü”, nhanagürügü tá.

Cori ya Tupana rü äëxgacü nixi

93 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü äëxgacü nixi. Rü norü üüne nicuxcuchi rü naporaxüchi. Rü nüma rü nachicagu nanaxü i nhama i naane nax tama ngéma yaxügachixüçax. ²Rü nüxcümacürüwa, Pa Corix, rü äëxgacü quixi rü guxüguma woetama cuyexmaecha. ³Pa Corix, rü ngéma taxtügü rü naxãügaxüchiügü rü nata i norü yuapegü. ⁴Notürü i cuma nax dauxüwa cungexmaxü, rü yima

taxtügüarü yuape i poraäcü äügaxüari yexeraxüchi cupora. ⁵Pa Corix, ngéma curü mugü rü taguma naxüchicüü rü taguma inarüxo. Rü ngéma curü üüne rü guxüguma yima cupata namaxã nangaxã. Äëxgacügü i guxchaxüarü mexëeruüétüwa nangexma ya Tupana.

Tupana nixi i namaxã icuáxü i nhama i naanecüäx i duüxügü

94 ¹Rü cugü inawëx, Pa Cori Pa Tupanax! Erü cuxmëxwa nixi i nangexmaxü nax poxcu namaxã cuxueguxü i ngéma chixexü ügüxü. ²Rü cuma nixi i namaxã icucuáxü i nhama i naanecüäx i duüxügü. ¡Rü inachi rü napoxcue i ngéma nügü icuaxüxügüxü! ³Pa Corix ¿rü nhuxguxüratáta icuyachaxächixëgüxü nax nataãxëgüxü i ngéma chixexü ügüxü? ⁴Rü guxüma i ngéma chixexü ügüxü rü nadauxcüraxüwaxegü rü togüétüwa nügü naxügüxëxë rü norü poramaxã nügü nicuaxüxügü. ⁵Pa Corix, nümagü rü curü duüxügüxü nachixeäëgü rü tüxü nacügü. ⁶Rü tüxü nadai ya yíxema yutegüxe, rü yíxema taxcutagü, rü yíxema to i nachixüanecüäx ixígüxe. ⁷Rü nümagü rü nhanagürügü: “Yimá Cori ya Yacüarü Tupana rü tama nüxü nadau i ngéma ixüxü rü taxütáma nüxü nacuax”, nhanagürügü. ⁸Pa Duüxügü i Ngeäxëmaregüxü rü Tama Peäxëxü Icuáxex ¿rü nhuxguxüratáta i peäxëxü pecuáxü? ⁹¿Rü pexçax rü tama nüxü naxinü ya yimá Tupana ya naxücü i pexmachixë? ¿Rü pexçax rü tama nüxü nadau ya yimá pexetüarü üruxü? ¹⁰¿Rü pexçax rü yimá nachixüanegüarü poxcuruxü rü taxütáma pexü napoxcu?

¿Rü pexçax rü taxütáma nüxü nacuax ya yimá duüxügüxü ngüexëécü nax naãxëxü yacuáxüçax? ¹¹Dücax, rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nacuax nax naechitamare namaxëxü i duüxügü. ¹²Pa Corix, rü tataãxë ya yíxema ucuxë tüxna cuxãxe rü yíxema tüxü cunguxëxëxë. ¹³Erü ngëxguma aixcuma tanayaxuxgu i curü ucuxë rü tá tümaãxëxü tacuax i ngëxguma guxchaxügü tümacax ínguxgu. Notürü ngëma chixëuarü üruxü rü cuma rü naxçax cunamexëxë i wüxi i äxmaxü nax ngëmagu yangucuchixüçax. ¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tagutáma ínanawogü i norü duüxügü rü tagutáma nüxna nixü nax nüxica ngëma nawogüxüçax. ¹⁵Rü ngëma aixcuma mexü i nacüma rü tá wena duüxügüçax natáegu. Rü guxüma i duüxügü i mexügu rüxñüexü rü tá nagu naxí. ¹⁶¿Rü texé tá choxü ítapoxü nüxna i ngëma chixri maxëxü rü ngëma chixëuarü ürüügü? ¹⁷Rü ngëxguma chi Cori ya Tupana tama choxü rüngüxëëgu rü chama rü chi marü chayü. ¹⁸Rü ngëxguma nhachagu: “Pa Corix, ngëmatama chixëügu changu”, nhachagu, rü cuma rü choxü cungechãüácüma choxü curüngüxëxë. ¹⁹Rü ngëxguma guxchaxüwa changexmagu rü chauãxë rü namaxã napaxgux, rü cuma rü choxü ícurüdaxëxë rü choxü cutaãxëxëxë. ²⁰Rü cumax, Pa Tupanax, rü tama namaxã cuxãmücü i ngëma äëxgacügü i guxchaxüarü mexëëruügü i chixri duüxügümaxã icuaxgüxü rü tama mea mugü nüxü ixugüácüma nanamexëxë i duüxügüarü guxchaxügü. ²¹Erü ngëma

duüxügü rü nügümaxã nagu narüxñüe nax nhuxãcü tüxü napoxcuexü ya yíxema taxuxüma i chixexü ügüchiréxe. Rü tümamaxã nanaxuegugü nax tayuxü. ²²Notürü nüma ya Cori nixí i chorü cuxchicaxü rü nhama nutapechita icúxürüxü choxü ípoxücü. ²³Rü nüma ya Cori rü tá nanadai i ngëma chixri maxëxü i duüxügü nagagu i ngëma chixexü i naxügüxü. Rü tórü Tupana rü aixcumaxüchi tá nanadai i ngëma duüxügü.

Taãxëäcü Cori ya Tupanaçax tawiyaegü

95 ¹¡Rü nua pexí rü taãxëäcü naxçax tawiyaegü ya Cori ya Tupana! ¡Rü ngíxã naxçax tawiyaegü ya yimá tórü poxüruxü rü tórü maxëxëëruxü! ²¡Rü ngíxã naxçax taxí rü moxë nüxna taxã rü wiyægümaxã nüxü ticuaxüxügü! ³Erü nüma ya Cori ya Tupana rü naporaxüchi rü naétüwa naxí i guxüma i ngëma tupanagünetá íxíxügü. ⁴Rü naxmëxwa nangexma i guxüma i ngëma mairaxüarü aixepewa ngëxmagüxü rü yima maxpünegü ya máchanexüchigüene. ⁵Rü ngëma már rü noxrü nixí yerü nümatama nanangoxëxë. Rü nümatama nixí ga naxmëxmaxã naxüãxü ga nhama ga naane. ⁶¡Rü nua pexí rü ngíxã napëxegu tacaxápüxügü rü nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana ya tüxü ücü! ⁷Rü nüma nixí i tórü Tupana yixü rü yixema rü norü duüxügü tixígü. Rü yixema rü nhama norü carnérugürüxü nüxü tixígü. ¡Rü nhuxmax rü nüxü iperüxñüe i ngëma pemaxã nüxü yaxuxü! ⁸Erü nüma rü nhanagürü: “Tama name nax choxü pexoexü yema

perü oxigü choxü oegurixü ga yexguma taxúema ixápataxüwa nayexmagügu ga Meribáwa rü Máchawa. ⁹Rü yéma nixí ga perü oxigü ga choxü naxügüxü rü woo nüxü nax nadaugüxü ga yema taxü ga mexügü ga napexewa chaxüxü. ¹⁰Rü 40 ga taunecü namaxá chanu ga yema duüxügü rü nhachagürü: ‘Nhaa duüxügü rü tama choxü inaxínuechaü i chorü ucüxęgü, rü ngéma nümatama nagu naxínüexügu naxí’, nhachagürü. ¹¹Rü yemacax chorü numaxá namaxá chanaxuegu nax taxütáma nawa nangugüxü i ngéma naane i nagu chanangügüxéechaüxü”, nhanagürü ga Tupana.

¡Ngexwacaxüxü i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü!

96 ¹Rü ngexwacaxüxü i wiyaegu Cori ya Tupanacax pewiyaegü i guxáma i pemax i nhama i naanewa maxéxü! ²Rü naxcax pewiyaegü rü nüxü pecuaxüxügü! ¡Rü guxü i ngunexügügu penaxunagü nax nüma yixíxü i tüxü namaxéxéxü! ³Rü guxüma i nachixüanecüäxmaxá nüxü pexuchiga nax nüma rü naxüünexü rü naxüäxü i muxüma i mexügü i norü poramaxá naxüxü! ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü guxáétüwa nangexma, rü ngémaçax name nax nüxüicatama icuaxüügüxü. Erü nüma rü naxäücümáxüchi rü guxüma i ngéma duüxügü namaxá tupanaáxüétüwa nangexma. ⁵Rü ngéma togü i nachixüanegüarü tupanagü rü taxuxüma nixígü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana nixí ga naxüxü i guxüma i ngéma dauxüwa nüxü idauxü. ⁶Rü nüma ínangexmaxüwa rü nangóone. Rü

napatawa nangexma i pora rü guxüma namexechi. ⁷Pa Guxüma i Nachixüanecüäx rü nüxü pexuchigagü nax nüma ya Tupana rü nüxícatama nixí i aixcuma naporaxü rü naxüünexü! ⁸¡Rü nüxü pengechaügüäcúma nüxü pecuaxüxügü! Erü nüma rü guxáétüwa nangexma. ¡Rü napataçxtügu pechocuxü namaxá i perü ámaregü! ⁹Rü nüxü pecuaxüxügü nawa ya yima napata ya mexechine! Rü name nixí nax guxüma i duüxügü i nhama i naanewa maxéxü rü napexegu nacaxápüxügü. ¹⁰Rü guxüma i nachixüanecüäxgümaxá nüxü pexu rü nhapegügü: “Nüma ya Cori ya Tupana nixí i äëxgacü ya guxáétüwa ngëxmacü yixíxü”, nhapegügü! Rü nüma rü wüxitama ga namaxügu nayaxüxéxé ga nhama ga naane nax tama ngéma namaxüna yaxügachixüçax. Rü nüma nixí i meama guxüma i nachixüanegümaxá inacuáxü. ¹¹Rü nataäxégü i dauxügüxü i naane rü nhama i naane. Rü ngëxgumarüxü ta norü taäxëmaxá naxäüga i ngéma már, rü naxäügatanü i guxüma i ngéma nawa ngëxmagüxü. ¹²⁻¹³Rü nataäxé ta i naane rü guxüma i nanetügü i nagu togüxü. Rü ngéma naigü i naixnecüwa ngëxmagüxü rü name nixí i taäxéäcü nicuxcu napexewa ya Cori ya Tupana ya núma ücü. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nua tá naxü nax nhama i naanemaxá inacuáxüçax. Rü nüma rü aixcuma meama tá guxüma i nachixüanegümaxá inacuax.

Nüma ya Cori nixí i äëxgacü yixíxü

97 ¹Nataäxé, Pa Nhama i Naanex! Rü Pa Muxü i Capaxügüç rü petaäxégü! Erü nüma ya Cori ya Tupana

nixí i guxũiarũ ãëxgacũ yixĩxũ. ²Rũ pamüemaxũ i caixanexũmaxã ínaxũmaeguãchi. Rũ nüma nixí i ãëxgacũ i aixcuma mea nangugũxũ i wũxichigũ i duũxũgũarũ maxũ. Rũ aixcuma nawexgu i ngẽma namaxã naxueguxũ i wũxichigũ. ³Rũ wũxi i üxüema rũ napexegu nixũ, rũ ngẽmamaxã ínanagu i norũ uanũgũ i naciwawa ngẽxmagũxũ. ⁴Rũ yimã norũ ãëmacũ rũ nhama i naanewa nanguema. Rũ nüma i nhama i naane rũ niduxrux i ngẽxguma nüxna nanguemagu. ⁵Rũ napexewa ya Cori ya nhama i naanearũ yora ixĩcũ rũ yima ma xpũnegũ rũ inadexgũ nhama werarũxũ. ⁶Rũ guxũma i ngẽma dauxũwa nüxũ idauxũ rũ tüxũ nüxũ nacuaxëxë nax nüma ya Tupana rũ ãëxgacũ ya mecũ yixĩxũ. Rũ guxũma i duũxũgũ i nhama i naaneciãx rũ nüxũ nadaugũ nax nhuxãcũ naxüünexũ i nümax. ⁷Rũ Tupanapexewa inarũmaxãchitanũ i ngẽma duũxũgũ i namaxã taãxëgũxũ i tupananetachicũnãxãgũ rũ nüxũ icuaxũügũxũ. Erũ guxũma i ngẽma duũxũgũ i namaxã tupanaãxgũxũ rũ Cori ya Tupanapexegu inarũmaxãchitanũ. ⁸Pa Corix, yima íane ya Yerucharéũ rũ guxũma ya yima Yudáanearũ íanegũ rũ nataãxëgũ namaxã i curũ mugũ. ⁹Erũ cumax, Pa Cori ya Guxãétüwa Ngẽxmaxex, rũ namaxã icucua x i guxũma i nhaa naane. Rũ cuma rũ guxũma i ngẽma tupananetagüétüwa cunxexma. ¹⁰Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ tüxũ nangechaũ ya yíxema nüxũ oxe i ngẽma chixexũ. Rũ tüxna nadau ya yíxema aixcuma naga ínüexe rũ tüxũ ínapoxũ

naxmexwa i ngẽma chixri maxëxũ i duũxũgũ. ¹¹Rũ ngẽma duũxũgũ i mea maxëxũcax nixí i yangunexũxũ. Rũ ngẽma taãxë i aixcuma ixĩxũ rũ ngẽma duũxũgũ i tama chixexũ ügũxũcax nixí. ¹²Pa Duũxũgũ i Mea Maxëxũx ;rũ namaxã petaãxëgũ ya Cori, rũ nüxũ pecuaxũxũgũ! Erũ naxüüne.

Nüma ya Cori ya Tupana ya
aixcuma guxũétüwa ücü

98 ¹;Rũ ngexwacãxũxũ i wiyaeugu
Cori ya Tupanacax pewiyaeü! Yerũ muxũma ga mexũ ga taxũgũ norũ poramaxã naxũ. Rũ nachacũxũ ya üünene rũ poranemaxã tórũ uanũgũxũ narüporamae. ²Rũ nüma ya Cori rũ nanaxunagũ nax tórũ uanũgũxũ naporamaexũ. Rũ guxũma i nachixũanegũxũ nüxũ nadauxëxë nax nhuxãcũ tamaxã namecũmaxũ. ³Erũ nüma rũ tüxũ nangechaũ rũ tama nüxũ narüngũma ga norũ uneta ga tórũ oxigũmaxã nüxũ yaxuxũ. Rũ yema nax tórũ uanũgũxũ naporamaexũ rũ guxũ i naanewa nanguchiga. ⁴Pa Duũxũgũ i Nhama i Naanewa Maxëxũx ;rũ taãxëãcũ naxcax pewiyaeü ya Tupana! ;Rũ tagaãcũ perũ wiyaeümaxã nüxũ pecuaxũxũgũ! ⁵;Rũ árpamaxã pepaxetagüãcũma naxcax pewiyaeü ya Cori! ;Rũ perũ paxetaruũgũ i ãcũnüxũmaxã pegũ pepaxpexegüãcũma naxcax pewiyaeü! ⁶;Rũ perũ paxetaruũgũ i nagu picuegũxũmaxã taãxëãcũma ãëxgacũ ya Coripexewa pewiyaeü! ⁷Rũ name nixí nax norũ taãxëmaxã naxãũgaxũ i ngẽma már rũ guxũma i nawa ngẽxmagũxũ. Rũ ngẽxgumarũxũ ta i nhama i naane rũ

guxũma i duũxũgũ i nawa maxẽxũ rũ
name nixĩ nax nataãxẽgũxũ. ⁸⁻⁹Rũ
guxũma i natũgũ rũ name nixĩ i Cori ya
Tupanaçax naxãũgatanũxũ nhama
napẽxmẽxgũxũrũxũ. Rũ guxũnema ya
maxpũnegũ rũ name nixĩ i
Tupanaçexewa nataãxẽgũ. Erũ nũma rũ
nua naxũ nax nhama i naanemaxã
iyacuãxũçax. Rũ nũma rũ aixcuma tá
guxũma i nachixũanecũãxmaxã meama
inacuãx.

**Nũma ya Cori ya Tupana rũ
guxũma i ãẽxgacũgũtũwa
nangexma**

99 ¹Nũma ya Cori rũ ãẽxgacũ nixĩ.
Rũ norũ tochicaxũ rũ ngẽma
taxre i dauxũcũãxchicũnaxãgũ i
ixãpexátũxũarũ ngãxũwa nangexma.
Rũ napexewa rũ norũ muũmaxã
niduxrue i guxũma i nachixũanecũãxgũ
rũ woo i nhama i naane rũ niduxrux.
²Rũ nũma ya Cori ya maxpũne ya
Chiãũgu ãchiũcũ rũ guxũtũwa
nangexma. Rũ nũma nixĩ i guxũma i
nachixũanecũãx i duũxũgũmaxã
inacuãxũ. ³Rũ name nixĩ i nũxũ
ticuãxũũgũxũ ya yimã Cori ya
guxãmaxã icuãcũ rũ ãũcũmacũ erũ
nũma rũ naxũũne. ⁴Rũ cumax, Pa Corix,
rũ ãẽxgacũ ya poraxũchicũ quixĩ rũ curũ
me nixĩ nax meama guxũma i
duũxũgũmaxã icucuãxũ. Rũ cumatama
nixĩ i nũxũ quixuxũ nax cupexewa rũ
nawũxiguxũ i guxũma i duũxũgũ. Rũ
toma nax Iraẽutanũxũgũ tixĩgũxũ rũ
cuma rũ aixcuma meama tomaxã
icucuãx rũ ngẽma mugũ ga toxna
cuxãxũ rũ meama niwex. ⁵¡Rũ nũxũ
pecuãxũxũgũ ya yimã Cori ya tũrũ

Tupana ixĩcũ! ¡Rũ napexegu
pecaxãpũxũgũ! Erũ nũma rũ naxũũne.
⁶Rũ gumã Moichẽ rũ Arõũ nixĩ ga
Tupanaçexewa tũrũ oxigũtũwa
ĩchogũgũxũ. Rũ nũma ga Chamuẽ ga
Tupanaarũ orearũ uruxũ rũ norũ
yumũxẽwa Tupanaarũ ngũxẽẽçax ínaca.
Rũ nũma ga Cori ya Tupana rũ
nanangãxũga ga norũ yumũxẽ. ⁷Rũ
nũma ga Tupana rũ yema caixanexũwa
Moichẽmaxã rũ Arõũmaxã nidexa rũ
nũmagũ rũ meama nayanguxẽxẽ ga
norũ mugũ ga nũxna naxãxũ. ⁸Rũ
cumax, Pa Cori Pa Torũ Tupanax, rũ
cunangãxũgũxũ. Rũ cuma rũ yema torũ
oxigũxũ cupoxcucẽ ga yexguma chixexũ
naxũgũgu, notũrũ nũxũ nũxũ
icurũngũma ga norũ chixexũ ga
yexguma Moichẽ rũ Arõũ naẽtũwa
chogũgũgu. ⁹¡Rũ nũxũ pecuãxũxũgũ ya
yimã Cori ya tũrũ Tupana ixĩcũ! ¡Rũ
yima napata ya norũ maxpũne ya
ũũnenewa ngexmanepexegu
pecaxãpũxũgũ! Erũ nũma ya Cori ya
tũrũ Tupana rũ naxũũne.

**Cori ya Tupana rũ tũxũ nangõexẽxẽ
rũ noxrũgũ tixĩgũ**

100 ¹Pa Duũxũgũ i Nhama i
Naanewa Maxẽxũxũ ¡rũ
taãxẽãcũ naxçax pewiyaegũ ya Cori ya
Tupana! ²¡Rũ taãxẽãcũ penataxẽxẽ ya
Cori! ¡Rũ taãxẽãcũ naxçax pewiyaegũ rũ
nũxũ pecuãxũxũgũ! ³¡Rũ nũxna
pecuãxãchie nax nũma ya Cori rũ
Tupana yixĩxũ! Rũ nũma nixĩ i tũxũ
nangõxẽxẽ rũ tama yĩgũtama
tangõxẽxẽ. Rũ norũ duũxũgũ tixĩgũ
nhama carnẽrugũ i norũ yoraarũ
nachitaxũwa ngẽxmagũxũrũxũ. ⁴¡Rũ

nua naxūtawa pexĩ, rü napataga
pechocu, rü perü wiyaegümaxã nüxũ
pecuaxüxüügü rü moxẽ nüxna pexãgü!
¡Rü nüxũ pexu nax aixcuma
namexechixũ i nümax! ⁵Erü nüma ya
Cori rü namecüma rü ngẽma norü
ngechaũ rü guxũguma nangexmaecha.
Rü ngẽma nax yaxaixcumaxũ rü taguma
inayacuax.

Āẽxgacü ga Dawí rü Tupanamaxã
inaxuneta

101 ¹Pa Cori Pa Tupanax, rü
chorü wiyaemaxã cuxũ
chicuaxüxũ naxçax nax toxũ
cungechaxüxũ rü tomaxã mea icucuaxũ.
²Rü chanaxwaxe nax aixcuma mea
cuxçax chamaxüxũ. ¿Rü nhuxgu tá
chauxütawa cuxũ nax choxũ
curüngüxẽxũçax? Rü ngẽmaacü
aixcuma tá name i chorü maxũ
napexewa i chapatacüãxgü. ³Rü
taxütáma marü naxçax íchidau i
taxacürü chixexũ. Rü tama namaxã
chataãxẽ i ngẽma duũxüügü i tama
Tupanaga ínüexũ. Rü taxütáma
chanayaxu. ⁴Rü tá nüxũ chaxo i ngẽma
ínügü i chixexũ i chauãxewa íngugüxũ.
Erü taxuxüma i taxacürü chixexũ
chaxüxchaũ. ⁵Rü tá
chayanangeãxgüxẽxẽ i ngẽma duũxüügü i
namücügüechita chixri tümachiga
idexagüxũ. Rü taxütáma yaxna namaxã
chaxínü i ngẽma duũxüügü i
toxguãxétüwa nügü ügüxẽechaũxũ rü
ngẽma norü poramaxã nügü
icuaxüüügüxũ. ⁶Rü tá naxçax chadau i
yatügü i aixcuma mea maxẽxũ nax
chauxütawa nangexmagüxüçax rü chorü
ngüxẽeruügü yixüügüxüçax. ⁷Rü ngẽma

womüxẽewaxegüxũ rü tá nangechica i
chapatawa. Rü taxuxütáma idorataxáxũ
chauxütawa nangexma. ⁸Rü wüxichigü i
ngunexüügu rü tá naxçax chadau i
guxüma i ngẽma chauchixüanewa
chixexũ ügüxũ nax íchanawoxüxüçax
nawa ya daa Cori ya Tupanaarü ñane.

Naxixächiãeciãrü yumüxẽ

102 ¹Pa Corix, ¡choxũ nüxũ
naxínü i chorü yumüxẽ!
¡Rü nayaxu i ngẽma tagaãcü cumaxã
nüxũ chixuxũ! ²¡Rü tauxũ i
çauxçaxwa iquicüxũ i ngẽxguma
guxchaxüwa changexmagu! ¡Rü choxũ
nüxũ naxínü i chorü yumüxẽ! ¡Rü paxa
choxũ nangãxũ i ngẽxguma cuxna
chacagügu! ³Erü nhaa chorü maxũ rü
nhama caixanexürüxũ paxa inarüxo. Erü
poraãcü chidaxawe rü nhama üxüwa
íngexmaxürüxũ chinai nax chixaxünexũ.
⁴Rü chorü maxũne rü nayarümaxãchi
nhama maxẽ yarümaxãchicürüxũ. Rü
ngẽmacax chaxoóbü rü tama chataiya.
⁵Rü chaxauxechamare. Rü ngẽmacax
düxwa chixaxüchi rü çauxçaxmü rü
chauxchinaxãwa nayaxüx. ⁶Rü wüxi i
cüchana i chianexüwa ngẽxmaxürüxũ
chixĩ, rüxna nhama cüchana i
ñanechitaxüwa ngẽxmarüxũ chixĩ. ⁷Rü
tama chape. Rü nhama wüxi i weri i
nüxicatama ñaçaxwexwa axürüxũ chixĩ.
⁸Rü ngẽma chamaxã rüxuanüügüxũ rü
taguma nüxũ narüchaue nax chixri
chauchiga yadexagüxũ rü chauégamaxã
naguxchigagüxũ. ⁹⁻¹⁰Rü ngẽma nax
ngüxũ chingexügagu rü tama chataiya
rü düxwa tanimuca chanangõxmare. Rü
ngẽma chorü axexũ rü
chauxgüxüetümaxã naxãxũ erü

chamaxã cunuxüchi. Rü ãëxgacüwa choxü cunxüxë nax yixcüra choxü curütáexüçax. ¹¹Rü ngëma chorü ngunexügü rü paxa naxüpetü nhama wüxi i gauxchipetaxürüxü. Rü chayariümaxächí nhama wüxi ya maxërüxü. ¹²Notürü i cumax, Pa Corix, rü guxüguma ãëxgacü quixí. Rü ngëma cuéga rü guxügutáma nüxna nacuaçãchie. ¹³Pa Corix, jinachi rü cuxü naxauxãchitümüxü ya curü ñane ya Yerucharéü! Erü marü nawa nangu i ngunexü nax tomaxã curüngüxmüxü rü toxü nüxü icuyarüngümaxü i ngëma torü chixexü. ¹⁴Rü toma nax curü duüxügü tixügüxü rü nüxü tangechaü ya yimá Yerucharéütapüxaru nutagü, rü poraãcü toxü nangux nax nhuxãcü nagu napogüexü. ¹⁵⁻¹⁶Rü ngëxguma nüma ya Cori norü üünemaxã taxçax nangoxgux rü tüxü nangüxëëgux nax wena tanamexëëxüçax ya yima norü ñane ya Yerucharéü rü guxüma i nachixüanecüãxgü rü norü ãëxgacügü rü tá nüxü nicuaçüxügü. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nüxü naxünü i norü yumüxë i ngëma ngëma wogümarexü rü taxütáma nüxü naxo i ngëma naxçax ínacagüxü. ¹⁸Rü ngëma taxçax naxüxü ya Cori rü name nixí i naxümatüxü naxçax i ngëma duüxügü i wixweama ingóetanüxü nax nümagü rü ta Corixü yacuaxüxügüxüçax rü woo i ngëma nhuxmax taxüta buexü. ¹⁹⁻²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü ngëma dauxüwa ínatoxüwa rü nhama i naanegu nadawenü nax nüxü nangüxëëxüçax i ngëma norü duüxügü i togümexëwa ngëxmagüxü rü ínanguxüxëëxüçax i ngëma yu namaxã naxuegüxü. ²¹Rü

ngëmaãcü i norü duüxügü rü tá Chiáüwa Cori ya Tupanaxü nixuchigagü rü Yerucharéüwa rü tá ta nüxü nicuaçüxügü. ²²Rü ngëxguma ngëma togü i nachixüanecüãxgü nüxü naxünüechigagu rü tá Yerucharéügu nangutaquexegü nax nüxü yacuaxüxügüxüçax ya Cori ya Tupana. ²³Notürü i chama i nhuxmax rü changearüporaãx. Rü tautama chayayane rü nüma ya Cori rü nananuxëxë i chorü maxü. ²⁴Rü ngëmacax nhachagürü nüxü: “Pa Corix jtauxü i choxü quigaxü naxüpa nax meama chayaxü!” nhachagürü nüxü. Pa Corix, curü taunecü rü taguma nagux erü guxüguma cunxmaechea. ²⁵Rü noxriaru ügügu rü cuma cunaxü ga nhama i naane. Rü cumatama nixí ga cunaxüxü ga guxüma i ngëma dauxüwa nüxü idauxü. ²⁶Rü guxüma i ngëma rü tá inayarüxo, notürü i cuma rü guxügutáma cunaxaixrügumaraxü. Rü nhama i naane rü ngëma dauxüwa nüxü idauxü rü wüxi i naxchirürüxü tá nangau. Rü cuma rü tá cunaxüchicüxü rü nhama wüxi i duüxü i naxchiru i ngauxü itáxü rü ngexwacaxüxü i naxchirugu icüxürüxü tá nixí. ²⁷Notürü i cumax rü cunaxaixrügumaraxü rü curü taunecü rü taguma nagux. ²⁸Rü ngëma nataagü i curü duüxügü rü tá nüxna cudau. Rü ngëma naane i toxna cuxãxüwa tá nangexmagüechea.

Tupanaxü tá chicuaxüxü

103 ¹Rü guxüma i chorü ínümaxã rü nhaa chauãëmaxã tá nüxü chicuaxüxü ya nüma ya Cori ya Tupana ya üünecü.

2Rü guxũma i chorü ñnũmaxã tá nüxũ
 chicuaxũxũ ya Cori ya Tupana rü
 taxũtãma nüxũ icharũngũma i norü
 ngũxẽegũ i chaũxçax naxũxũ rü bai i
 wüxi. 3Rü nüma rü choxũ nüxũ
 inayarũngũma i guxũma i chixexũ i
 chaxũxũ rü chaũxçax nayataanexẽxẽ
 nawa i chorü daxawegü. 4Rü nüma nixĩ
 i yuwa choxũ ñnanguxuchixẽxũ. Rü
 nüma rü poraãcü choxũ nangechaũ rü
 chamaxã namecũma. 5Rü nüma nixĩ i
 guxũma i mexũgü choxna naxãxũ. Rü
 nüma rü choxũ naporaxẽchigũama nax
 nhama ñyürũxũ chaporaxũçax. 6Rü
 nüma rü aixcuma mea tümamaxã
 inacuaçax ya yĩxema togü chixri
 tümamaxã icuaçxgüe. 7Rü nüma ga
 Tupana rü Moichẽxũ rü yema
 Iraéutanũxũxũ nüxũ nacuaçxẽxẽ ga yema
 nagu naxĩnũxũ rü napexewa inanawex
 ga muxũma ga mexũgü ga norü
 poramaxã naxũxũ. 8Rü nüma ya Cori rü
 namecũma rü nüxũ tangechaũtümũxũgü
 rü yaxna tamaxã naxĩnũ rü poraãcü
 tüxũ nangechaũ. 9Rü tama taxchi naxai
 rü tama tamaxã nanuecha. 10Rü woo
 nax nataxũ i ngẽma chixexũ i íxũxũ
 notürü i nümax rü tama
 nanangexgumaraxũ i ngẽma poxcu i
 tüxna naxãxũ. 11Erü ngẽma norü
 ngechaũ rü taguma inayagux tümacax
 ya yĩxema naga ñnüexe. Erü norü
 ngechaũ rü nataxũchi ngẽma
 dauxũguxũ i naane rü nhama i naanexũ
 yadũxũxũrũxũ. 12Rü ngẽma tórina
 chixexũgü rü marü tüxna
 nanayáxũguxẽxẽ nhama léste rü oéste
 nügũna nax nanayáxũguxẽxẽxũrũxũ.
 13Rü nüma ya Cori rü tüxũ nangechaũ
 ya yĩxema naga ñnüexe nhama wüxi i

papá naxacũgũxũ ngechaũxũrũxũ. 14Erü
 nüma rü meama nüxũ nacuaçax nax
 taxacũwa tüxũ naxũxũ rü nüxũ nacuaçax
 nax waixũmütexẽ ixĩgũxũ. 15Rü
 duũxũgũarü maxũ rü tama namaçax. Rü
 nhama wüxi i natũanerũxũ nixĩ rü
 nhama wüxi i putũra i naixnecũcüãx i
 boxchacuxũrũxũ nixĩ. 16Rü ngẽxguma
 buanecü nagu nguxgu i ngẽma
 putũrachacu rü ngẽxma narũxo rü
 taguma texé wena nüxũ tadau.
 17-18Notürü ngẽma Tupanaarü ngechaũ
 tümacaxax ya yĩxema naga ñnüexe rü
 taguma inayacuaçax. Rü tümacacũgũwa
 naxũie nax guxũgũma Tupana
 tümamaxã mecũmaxũ ya yĩxema mea
 yanguxẽegũxẽ i norü uneta rü tama
 nüxũ irũngũmaexẽ nax naga taxĩnũxũ i
 norü mugü. 19Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü dauxũguxũ i naanewa
 nanangexmaxẽxẽ i norü tochicaxũ rü
 ngẽma namaxã inacuaçax i guxũma. 20Pa
 Dauxũcüãx i Orearü Ngeruxũ i Poraexũ
 i Yanguxẽegũxẽ i Ngẽma Tupana Pexũ
 Muxũx ;rü mexũ Corimaxã pexuegugü!
 21Rü guxãma i pemax, Pa Dauxũcüãxax ya
 Coriaxũ Puracũexe rü Norü Ngũchaũ
 Ügũxex ;rü mexũ Corimaxã pexuegugü!
 22Rü guxãma i pema ya Cori ya Tupana
 pexũ ngoxexẽxẽxẽ ;rü Cori ya Tupanaxũ
 pecuaçaxũxũgü i guxũma i norü naanewa!
 Rü chama rü tá ta guxũ i chorü
 maxũmaxã Cori ya Tupanaxũ
 chicuaxũxũ.

Nüxũ ticuaçaxũxũgü ya yimá guxũxũ
 ngoxẽẽcü

104 1Rü guxũma i chorü
 ñnũmaxã tá nüxũ
 chicuaxũxũ ya Cori ya Tupana. Erü

cumax, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü guxüétüwa cungexma rü cuxüüne rü cunangóonexêxê. ²Rü cuma rü curü ngóonexüarü ngäxüwa cungexma. Rü cuma rü cuyangéechi ga dauxüguxü ga naane nhama wüxi i tüeruxü ingéechixürüxü. ³Rü dexáétüwa cungexma rü ngëxma dauxügu cuxächü. Rü ngëma caixanexü rü cuwexüxü cuyaxîxêxê. Rü yimá buanecü nixî ya nagu quixücü. ⁴Rü yimá buanecü nixî i yangegücü i cuga. Rü ngëma üxüema nixî i naxüxü i curü ngüchaü. ⁵Rü cuma rü wüxitama ga namaxügu cunaxü ga nhama ga naane nax tama ngëma yaxügachixüçax. ⁶Rü noxriarü ügügu rü yema már ga mátamaxü rü waixümüétügu nixü rü woo ga guma maxpúnegü rü naétügu nixü. ⁷Notürü ga cuma rü cunamu ga yema dexá ga már ixîxü nax wüxiwa naxüxüçax. Rü yexguma nüxü naxînúgu ga cuga ga nhama duruanexürüxü ixîxü rü paxa wüxiwa naxüxüchixü. ⁸Rü nangóe ga guma maxpúnegü rü ngatexügü yerü ga yema dexá rü wüxiwa naxüxüchixü. Rü yemaacü ga yema dexá rü yema nachica ga namaxá nüxü cuxunetaxüwa naxü. ⁹Rü yema namaxá cuxunetaxügu narüxiächi ga yema dexá nax tama wenaxarü waixümüétügu yaxüxüçax. ¹⁰Rü ngëma burawegüarü dexá rü natügu i maxpúneanewa ne dagüxüwa cunamugü. ¹¹Rü ngëma dexáwa naxaxegü i guxüma i naexügü. Rü ngëmawa naxaxegü i ngëma cowügu i naixnecüçax. ¹²Rü natücutügügu nixüächixaü i ngëma werigü. Rü ngëma naxae natanüwa ya yima naigü. ¹³Rü

cuma rü yéa dauxüwa ícungexmaxüwa cunamu ya pucü nax maxpúneetügügu napuxüçax. Rü yimá pucümamaxü cuyawaimüanexêxê i nhama i naane. ¹⁴Rü ngëmaacü cunaxügüxêxê ya maxê naxçax i naxünagü. Rü ngëxgumarüxü ta cunaxügüxêxê i nanetügu i nhuxmax duüxügu namaxá toegüxü nax ngëmaacü nüxü nangexmaxüçax i nabü i ingóxü. ¹⁵Rü ngëmaacü duüxügüna cunaxá i norü poraxêëruxü i poü rü norü taäxêxêëruxü i wü rü norü mexêëruxü i chíxü. ¹⁶Rü ngëma naigü rü ngëma dexáwa naxaxegü. Rü woo ya yima ocayiwagü ya taxüne ya Cori ya Tupana Líbanuanegu togüne rü ngëma dexáwa naxaxegü. ¹⁷Rü yima ocayiwagu nixüxchiäü i ngëma werigü i íraxü. Rü yima píütanüwa namaxê i cówagü. ¹⁸Rü maxpúneanewa nangexmagü i ngëma naexügü i naixnecüçax. Rü ngëma maxpúnearü äxmaxüwa namaxê i ngëma chigugü rü ngagü. ¹⁹Rü yimá tauemacü rü cunangoxêxê nax yimáwa nangugüxüçax i ngunexügü. Rü yimá üaçcü rü nüxü nacuçax i norü ora i nagu yanaxücuxü. ²⁰Rü cuma rü cunaxëanexêxê i ngëxguma nachütagu. Rü ngëxguma i ngëma naexügü rü naixnecüwa ínachoxü. ²¹Rü ngëma aigü rü nawemüçax ngëma naxae. Rü ngëmaacü Tupanana nacagüe nax norü òna nüxna naxäxüçax. ²²Notürü i ngëxguma yangunegu rü üaçcü íbáxigu rü naxmaxüwa naxî rü ngëma nayapee. ²³Rü ngëxguma i nüma i duüxügu rü norü puracüwa naxî. Rü napuracüe nhuxmata nachüta. ²⁴Rü namuxüchi i ngëma cuxüxü, Pa Corix. Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü namexechi erü

cumatama curü cuaxmaxã cunaxü. Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü namaxã nanapá i nhama i naane. ²⁵¡Rü dücax i ngëma már! Rü natakutüxüchi, rü namaxüchi rü nawa namaxë i naguxüraxüxü i choxnigü rü naexügü i taxü rü ixíraxü. ²⁶Rü ngëmagu narüxüxü ya wapurugü ya taxüchine. Rü ngëmawa nangexma i ngëma Leviatáü (i nacoyaraxü taxüchixü) i cumatama cuxüxü nax curü ñnücaxwaxeruxü yixíxücax. ²⁷Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü cuxü ñnananguxëëgü nax cuma cunachibüexëëxücax i ngëxguma nataiyaegu. ²⁸Rü cuma rü nüxna cunaxã rü nümagü rü nanayauxgü. Rü mea cunaxüwemü rü nümagü rü mea nachibüe. ²⁹Notürü ngëxguma ícunawogügu rü nümagü rü nanaxíxachiãëgü. Rü ngëxguma nüxna cunayaxüxu ya buanecü rü nayue rü wenaxarü waixümüxü nixígü. ³⁰Notürü ngëxguma nüxna cuxãxgu i maxü rü niimu rü ngëmaäcü cuyangexwacaxüchigüxëxë i guxüma i ngëma nhama i naanewa maxëxü. ³¹Rü ngëma Cori ya Tupanaarü üüne rü taguma inayacuax. Rü nüma rü poraäcü nataãxë namaxã i ngëma nüma naxüxü. ³²Rü nhama i naane rü nidüxruç i ngëxguma nüma nüxü nadawenügu. Rü ngëxguma yima maxpúnegüxü yangógügu rü nicaixquegü. ³³Rü chama rü nhuxmax nax chamaxüxü rü tá chorü Cori ya Tupanacax chawiyae. ³⁴Rü chierü Cori namaxã taãxëgu i ngëma nagu charüxñnuxü. Erü naxüttaguxica nixí i nüxü ichayangaxü i chorü taãxë. ³⁵¡Rü noxtacüma iyanaxo i ngëma

duüxügü i chixri maxëxü i nhama i naanewa! Rü name nixí i nataxuma i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü. Rü guxüma i chauãëmaxã rü tá nüxü chicuaxüxü ya Cori ya Tupana. Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü.

**Yema mexügü ga taxügü ga
Iraéutanüxüçax naxüxü ga Tupana**

105 ¹¡Rü moxë nüxna pexãgü ya Cori ya Tupana! ¡Rü guxüwama nüxü pexuchiga! ¡Rü guxüma i duüxügümaxã nüxü pexu i ngëma mexügü i pexçax naxüxü! ²¡Rü perü wiyaegümaxã nüxü pecuaxüxügü! ¡Rü pegümaxã nüxü pexu i ngëma taxü i mexügü i naxüxü! ³¡Rü pegü namaxã pecuaxüxügü ya yimá üüneçü! Rü pema nax naxçax pedaügüxü ¡rü petaãxëgü! ⁴¡Rü naxçax pexí ya Cori ya Tupana, rü norü poraçax pedaügü! ¡Rü guxüguma norü ngüxëëçax pedaügü! ⁵⁻⁶¡Rü nüxna pecuaxächie ga yema mexügü ga taxügü ga norü poramaxã naxüxü rü ngëma norü mugü ga pemaxã nüxü yaxuxü i pema nax Tupanaarü duü ya Abraútaagü pexígüxü rü Yacútaagü i Tupana pexü unetagüxe pexígüxü! ⁷Rü nüma nixí i Cori ya tórü Tupana yixíxü. Rü nüma nixí i nhama i naanemaxã inacuáxü. ⁸⁻¹⁰Rü woo chi 1000 i natücumü i tataagü ngupetügu, rü nüma ya Tupana rü tagutáma nüxü inayarüngüma i norü uneta ga noxri Abraúmaxã nüxü yaxuxü, rü nawena nane ga Isáquimaxã nüxü yaxuxü, rü yemawena Yacúmaxã rü ta nüxü yaxuxü nax guxügutáma nüxü nangüxëëxü i nataagü i Iraéutanüxügü. ¹¹Rü yemaçax Yacúmaxã nüxü nixu rü nhanagürü:

“Chama rü tá cuxna chanaxã i guxũma i
 nhaa Canaãane nax guxũgutãma cuxrü
 rü cutaagüarü yixĩxũcax”, nhanagürü.
 12-15Rü nümagü ga tórü oxigü rü woo
 noxretama nixigü ga noxri rü
 toxnamanacüãx nixigü, rü woo nhuxre
 ga nachixüanegüwa nichopetüetanü, rü
 nhuxre ga ãëxgacügümexëwa
 íninguxüetanü nax nhaa naanewa
 nangugüxũcax, notürü nüma ga Tupana
 rü tama nanaxwaxe nax texé chixri
 namaxã icuáxũ. Rü yemaçax yema
 ãëxgacügü ga naxmexwa
 nayexmagüxũmaxã nüxü nixu rü
 nhanagürü nüxü: “Tama chanaxwaxe i
 ngëma chama nüxü chaxunetaxü i
 duüxũgü rü chixri namaxã ipecuax. Rü
 ngëma chorü orearü uruüügü rü tama
 chanaxwaxe i ngüxü nüxü pingexëëgü”,
 nhanagürü. 16Rü nüma ga Tupana rü
 yema naanewa nanangebüanexëxë rü
 yemaçax ínangu ga taxü ga taiya.
 17Notürü Tupana rü naxüpa Eyítuanewa
 nanamu ga Yúche. Rü gumá nixí ga
 naeneegü namaxã taxecü nax
 togümexëwa nayexmaxũcax ga
 Eyítuanewa. 18Rü poxcupataügu
 nanapoxcu. Rü féruwa nayachotanaxãgü
 rü curëchimaxã nayachotaparagü, rü
 yemaacü nanapixcutü. 19Rü yemaacü
 Tupana Yúchexü naxü rü nhuxmata
 yangu ga yema ore ga Yúche nüxü
 ixuxü. 20Rü yemawena ga
 Eyítuanecüãxarü ãëxgacü ga muxũma
 ga duüxũgümaxã icuácü rü nanamu nax
 Yúchexü poxcupataüwa
 ínanguxuchigüxëëxũcax. 21Rü nüma ga
 ãëxgacü rü nüxü naxuneta nax norü
 ngüxëëruxü yixĩxũcax. Rü naxmexgu
 nanaxú ga guxũma ga napata rü

guxũma ga norü yemaxũgü nax nüma
 namaxã inacuáxũcax. 22Rü nüma ga
 ãëxgacü rü guxũma ga norü
 ngüxëëruüügüétüwa rü norü
 ucuxëruüügüétüwa nanaxúxëxë ga Yúche
 nax nüma namaxã inacuáxũcax rü
 nangúexëëãxũcax nax cuax nüxü
 yexmagüxũcax. 23Rü yemawena rü
 Eyítuanewa nangu ga Yacú ga Tupana
 Iraégu naxüégacü. Rü yexma
 Eyítuanegu naxãchiü. Rü yemaacü
 Eyítuanewa nayexma, notürü guxũguma
 nagu narüxínü nax noxrütama naanecax
 nawoeguxü ga nataagü. 24Rü Tupana rü
 nayamuxëxë ga yema norü duüxũgü rü
 düxwa Eyítuanecüãxgüarü yexera
 narüporamaegü. 25Rü yemawena ga
 Tupana rü yema Eyítuanecüãxgüna
 naxínü nax yema Tupanaarü
 duüxũgüchi naxaiaexũcax. Rü yemaçax
 ga Eyítuanecüãxgü nagu narüxínü nax
 nhuxácü naxüáxü nax tama timuxũcax
 ga guxema Tupanaarü duüxũgü. 26Rü
 yemawena ga Tupana rü nanamu ga
 norü duü ga Moiché rü naenexë ga Aróü
 ga nümatama ga Tupana nüxü unetacü.
 27Rü nümagü ga Moiché rü Aróü rü
 Tupanaarü poramaxã ínananguxëëgü ga
 cuaxruüügü ga ãücümaxü ga Eyítuanewa.
 28Rü nüma ga Tupana rü guxüwama ga
 Eyítuanewa ínananguxëxë ga éanexü.
 Notürü yema Eyítuanecüãxgü rü tama
 naga naxínü. 29Rü nagüxü
 nayanguxuchixëxë ga natügüarü dexá rü
 yemaçax nayue ga choxni. 30Rü
 cururugü yema nachixüanewa
 ínangugüxëxë. Rü woo ãëxgacüarü
 pechicaxügu rü naxigü. 31Rü Tupana rü
 nanamu ga muxüchixü ga murenügü rü
 naxchigü. Rü guxũma ga Eyítuane rü

namaxã nanapá. ³²Rü pucüxchicüxü yema nachixüaneétügu nanayixêxê ga gáuxü. Rü ãemacü inaxüxêxê. ³³Rü yemaacü nanachixexêxê ga norü úwanecügü rü norü figunecügü. Rü guxüwama nanabüütanüxêxê ga norü naigü ga Eyítuanewa. ³⁴Rü Tupana naxçax naca ga muxüchixü ga munügü. Rü taxucürüwa texé tayaxugü ga norü mu. ³⁵Rü nayawaátü ga nanetügü ga naanegüwa yexmagüxü rü guxüma ga yema nachixüanewa rüxügüxü. ³⁶Rü yemawena rü wüxichigü ga Eyítuanecüãxpatawa rü nanadai ga nüxíraxüxü ga nane. ³⁷Rü yemaacü ga Tupana rü Eyítuanewa ínanagaxü ga norü duüxügü. Rü nayana ga taxü ga úiru rü diêrumügü. Rü taxuxüma nidaxawee ga norü duüxügü rü taxuxüma natura. ³⁸Rü nümagü ga Eyítuanecüãxgü rü nataãxêgü ga yexguma nüxü nadaugügu ga nax inaxiãchixü, yerü poraãcü naxchaxwa namuüe. ³⁹Rü Tupana rü naétüwa nanayexmaxêxê ga wüxi ga caixanexü nax yema yadüxétüxüçax naxchaxwa ya üaxcüema. Rü chütacü rü wüxi ga üxüemamaxã nanangóonetanüxêxê. ⁴⁰Rü yexguma namachicax ínacagügu, rü nüma ga Tupana rü ngugagü naxçax ínayachôöchixêxê. Rü pou ga dauxüwa rüyíxümaxã nanachibüexêxê. Rü yemaacü meama nüxü ningügü. ⁴¹Rü yexguma Tupana nuta nangüxtexêëgu rü taxü ga dexá yéma nayagoxüchixü. Rü yema dexá rü nhama wüxi ga natürüxü ínachianexüwa nayax. ⁴²Rü yemaacü aixcuma nayanguxêxê ga yema norü uneta ga üünexü ga nüxcüma norü duü ga Abraúmaxã

nüxü yaxuxü. ⁴³Rü yemaacü nixü ga Tupana ga Eyítuanewa ínagaxü ga norü duüxügü ga nüma nüxü naxunetaxü. Rü yexguma ínagaxüãgu rü poraãcü nataãxêgü. ⁴⁴Rü togü ga duüxügüarü naane nüxna naxã. Rü nabü ga togüarü puracüwa ne üxümaxã nanachibüexêxê. ⁴⁵Rü yemaacü Tupana nüxü narüngüxêë ga yema duüxügü yerü nanaxwaxe nax nagu namaxêxü ga norü mugü rü nagu naxixü ga norü ngüxêëtae ga nüma namaxã nüxü yaxuxü. Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü.

**Iraéutanüxügü rü guxüguma chixri
Tupanaga naxínüe**

106 ¹Rü name i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. ¡Rü moxê nüxna pexã! Erü nüma rü namecüma rü ngêma norü ngechaü rü taguma inayacuax. ²¡Rü texé nüxü tacuax nax nüxü tixuxü i guxüma i ngêma nüma norü poramaxã naxüxü? ¡Rü texé nüxü tacuax nax nüma nanaxwaxexüãcüma nüxü ticuaxüxüxü? ³Rü tataãxêgü ya yíxema aixcuma mexügu rüxínüexe rü naxügüxe i ngêma aixcuma wëxguxü. ⁴⁻⁵¡Rü choxna nacuaxãchi, Pa Corix, i ngëxguma nüxü curüngüxêëgu i curü duüxügü! Rü ngëxguma nüma cuxüxgu nax ícunanguxüxêëxüçax ¡rü choxü rü ta natanüwa nangexmaxêxê nax ngémaãcü nüxü chadauxüçax i norü taãxê i ngêma curü duüxügü i cuma quidexechixü, rü ngémaãcü chama rü ta wüxigu curü duüxügümaxã chataãxêxüçax! ⁶Rü toma rü cupëxewa poraãcü chixexü taxü torü oxigürüütama. Rü nüxna ítachocu i curü mugü nax toxrütama ngüchaü i

chixexũgu tamaxẽxũcax. 7Rũ nũma ga torũ oxigũ rũ tama aixcuma nagu narũxĩnũe ga yema taxũgũ ga mexũgũ ga curũ poramaxã cuxũxũ. Rũ nũxũ inayarũngũmae nax cuma rũ nũxũ cungechaũxũ. Rũ yema Mår ga Dauchiũxũcutiwa rũ cumaxã nayanue. 8Notũrũ nũma ga Tupana rũ Eyítuanecũq̄axarũ ãẽxgacũmexẽwa ínanguxũxẽẽama yerũ taxucũrũwama inayanaxoxẽxẽ ga norũ uneta ga marũ Abraãũmaxã nũxũ yaxuxũ. 9Rũ nũma ga Tupana rũ yema Mår ga Dauchiũxũxũ namu nax yapayexũcax. Rũ nhama wũxi i naxnecũ i paxũrũxũ nixĩ. Rũ yemawa nayachoũxẽxẽ ga tórũ oxigũ. 10Rũ yemaacũ nixĩ ga norũ uanũgũ ga naxchi aixũmexẽwa ínanguxũxẽẽaxũ. 11Rũ yexguma tórũ oxigũwe yachoũgu ga tũmaarũ uanũgũ rũ nũma ga dexá rũ naétũwa nayax. Rũ guxũma ga tũmaarũ uanũgũ rũ yexma nayue rũ bai ga wũxi ga maxũxũ ga ýaxũxũ. 12Rũ yexgumaama ga tórũ oxigũ rũ dũxwa nayaxõgũ ga Tupanaarũ unetagũ rũ norũ wiyaegũmaxã nũxũ nicuaxũxũgũ. 13Notũrũ paxama nũxũ inayarũngũmaexũ ga yema taxũ ga mexũgũ ga Tupana naxcax uxũ. Rũ tama ínanguxũxẽẽgũ ga yema Tupana nagu rũxĩnũxũ. 14Rũ yema ínachianexũwa rũ Tupanaxũ naxũgũ ga tórũ oxigũ. Rũ naxcax ínacagũ nax Tupana paxa nũxũ naxũxũcax ga yema nũmatama ga duũxũgũ nagu rũxĩnũexũ. 15Rũ nũma ga Tupana rũ naga naxĩnũ, rũ nanaxũ ga yema naxcax ínacagũxũ. Notũrũ yemawena rũ naxcax ínanguxũxẽẽ ga daaweane ga namaxã nayuxũ. 16Rũ yẽma ínapegũxũwa rũ

yema duũxũgũ rũ tama gumá Moichéga rũ gumá Tupana nũxũ unetacũ ga Aróũga naxĩnũechaũ yerũ naxcax nixauxãchie nax norũ ãẽxgacũ yixĩgũxũ. 17Rũ yemacax Tupana nanapoxcue. Rũ naxcax nayangexẽxẽ ga naane rũ yemagu nayicu ga Datáũ rũ Abiráũ namaxã ga namũcũgũ. 18Rũ yema namũcũgũ ga tama Tupanaga ãnũexũ rũ Tupana naxcax yẽma nanamu ga uxũema nax yemamaxã yaxaexũcax ga yema chixexũ xũgũxũ. 19Rũ guma maxpũne ga Orébiwa rũ nũma ga Iraéutanũxũgũ nanaxũgũ ga wũxi ga wocaxacũchicũnaaxã ga úrunaxcax. Rũ yemaxũ nicuaxũxũgũ. 20Rũ yemaacũ Tupana ya uũnecũxũ naxũchicũgũ namaxã ga wũxi ga woca i maxẽ ingóxũchicũnaaxã. 21-22Rũ nũxũ inayarũngũmae ga Tupana ga norũ poxũrũxũ ixĩcũ ga naxũcũ ga taxũ ga guxchaxũgũ ga Eyítuanewa rũ baixãchixẽẽrũgũ ga Cáũtanũxũanewa rũ ãũcũmaxũ ga Mår ga Dauchiũxũwa. 23Rũ nũma ga Tupana rũ nũxũ nixu rũ tá nanadai ga yema duũxũgũ. Notũrũ ga nũma ga Moiché rũ naétũwa nachogũama rũ yemacax narũngũxmũ ga Tupana rũ tama nanadai. 24Rũ yemawena rũ nũxũ naxoe ga yema naane ga mexechixũ yerũ tama nayaxõgũ ga yema Tupanaarũ uneta. 25Rũ nachĩũwachigũ rũ chixri Cori ya Tupanachiga nidexagũ rũ tama naga naxĩnũe ga yema norũ mugũ. 26Rũ yemacax ga nũma ga Cori ya Tupana rũ namaxã nanaxuegu rũ tá nadaiaxũ yema ínachianexũgu. 27Rũ yexgumarũxũ ta ga nataagũmaxã rũ nanaxuegu rũ tá nadaiaxũ rũ to ga

nachixũanegũ ga tama nũxũ
 yaxõgũxũgu nawooneãxũ. ²⁸Rũ yema
 tórũ oxigũ rũ tupananeta ga
 Baámexẽwa nũgũ nayexmagũxẽxẽ. Rũ
 nanangõxgũ ga õna ga yema norũ
 tupananetachicũnaãgũ i ngearũ
 maxũãxũcãx nadaixũ. ²⁹Rũ yemaacũ
 norũ chixexũgũmaxã Tupanaxũ
 nanuxẽẽgũ. Rũ yemaçãx ga nũma ga
 Tupana rũ natanũwa ínananguxẽxẽ ga
 daaweane ga nawa iyuxũ. ³⁰Notürũ
 nũma ga chacherdõte ga Finéya rũ
 inaxũãchi rũ nayamax ga yema duũxũ
 ga chixexũ ùxũ. Rũ yexguma
 ínayachaxãchi ga yema daaweane. ³¹Rũ
 yema Finéya ùxũ rũ Tupanapexewa
 name, rũ name nax guxũguma
 wũxichigũ i papá nanegũmaxã nũxũ
 yaxuxũ. ³²⁻³³Rũ yema tórũ oxigũ rũ
 Meribáwa rũ ta Tupanaxũ nanuxẽẽgũ
 ga yexguma Moichéxũ nachixewegũgu
 nax dexá nũxna naxãxũcãx. Rũ yema
 duũxũgũgagu guxchaxũ Moichéxũ
 nangupetũ. Yerũ dũxwa Moichéxũ
 nanuxẽẽgũ rũ yemaçãx naechita chixri
 nidexa. ³⁴Rũ yema tórũ oxigũ rũ tama
 nanadai ga yema Canaãcũãx ga Tupana
 namaxã nũxũ ixuxũ nax nadaiaxũcãx.
³⁵Notürũ namaxã naxãmücũgũama, rũ
 namaxã nixãtegũ, rũ namaxã
 naxãxmagũ ga yema duũxũgũ ga tama
 Tupanaaxũ yaxõgũxũ. Rũ nacũmagũ ga
 chixexũgũcãx nangúe. ³⁶Rũ yema
 duũxũgũarũ tupananetachicũnaãgũxũ
 nicuãxũxũgũ rũ yemagagu chixexũgu
 nayi. ³⁷Rũ tũxũ ínamugũ ga naxacũegũ
 nax yema ngoxogũcãx tũxũ ínaguxũcãx.
³⁸Rũ yemaacũ yema Canaãanearũ
 tupananetagũcãx tũxũ nadai ga guxema
 nanegũ rũ naxacũegũ ga taxuxũma ga

chixexũ ùgũxe. Rũ nhama ga naane rũ
 guma tũmagũmaxã naxãũãchi. ³⁹Rũ
 yemaacũ ga yema duũxũgũ rũ
 Tupanapexewa yexeraxũ ga chixexũ
 naxũgũ ga yexguma yema
 tupananetagũwe naxĩxgu. ⁴⁰Rũ nũma ga
 Tupana rũ poraãcũ namaxã nanu ga
 yema norũ duũxũgũ. Rũ yemaçãx
 noxtacũma nũxũ naxo. ⁴¹Rũ yema
 uanũgũ ga tama yaxõgũxũna nanawogũ
 nax yema namaxã icuãxgũxũcãx. ⁴²Rũ
 yema norũ uanũgũ rũ nũxũ
 narũporamae rũ chixri namaxã
 inacuãxgũ. ⁴³Rũ nũma ga Tupana rũ
 muexpũxcũnama ínananguxũxẽxẽ.
 Notürũ ga nũmagũ rũ tama nũxũ
 inarũxĩnũechaũ ga yema Tupana nagu
 rũxĩnũxũ rũ norũ chixexũ nũxũ
 narũyexera. ⁴⁴⁻⁴⁵Notürũ yexguma
 Tupana nũxũ ínũgu ga norũ axu rũ
 nũxũ nadãxgux nax taxũ ga
 guxchaxũwa nayexmagũxũ, rũ nũma ga
 Tupana rũ nũxna nacuãxãchi ga norũ
 uneta ga namaxã nũxũ yaxuxũ. Rũ
 yemaçãx nũxũ nangechaũtũmũxũ erũ
 nataxũchi i norũ ngechaũ. ⁴⁶Rũ yema
 norũ duũxũgũarũ uanũgũãxẽwa
 ínananguxẽxẽ nax mea namaxã
 inacuãxgũxũcãx. ⁴⁷Pa Cori Pa Torũ
 Tupanax ¦toxũ rũngũxẽxẽ rũ toxũ
 ínanguxũxẽxẽ naxmexwa i ngẽma to i
 nachixũanegũ nax ngẽmaacũ nũxũ
 ticuãxũũgũxũcãx i cuéga i iũnexũ! Erũ
 tanaxwãxe i taãxẽacũma cuxũ
 ticuãxũxũgũ. ⁴⁸Rũ guxũguma
 namexechi ya yimá tórũ Cori ya
 Iraéutanũxũarũ Tupana! Rũ name nixĩ i
 guxũma i duũxũgũ rũ: “Ngẽmaacũ yixĩ”,
 nhanagũrũgũ. ¦Rũ ngĩxã tórũ Cori ya
 Tupanaxũ ticuãxũxũgũ!

Cori ya Tupana rü guxüguma tüxü
nangechaü

107 ¹Rü moxë nüxna pexägü
ya Cori! Erü nüma rü
namecüma rü norü ngechaü rü taguma
inayacuax. ²⁻³Rü ngëxgumarüxü ta rü
name nixí i Tupanana moxë naxägü i
guxüma i ngëma duüxügü ga norü
uanügümexëwa Cori ínguxüxëxü. Erü
nümagü rü ngexta ínawoonexüwa ga
nórchiwa rü súwa rü léstewa rü oéstewa
rü Tupana rü wena nananutaquexexë
rü nachixüanecax nanawoeguxëxë. ⁴Rü
nümagü rü ínachianexüwa ga ngextá
taxúema íxápataxüwa nachopetü nax
naxcax nadaugüxícax ga wüxi ga íane
ga nagu naxächíügüne. Notürü ínatüe rü
tama nüxü inayangaugü ga nama ga
wüxi ga íanewa nadaxü. ⁵Rü yexguma
yema namacax nadaugügu rü nataiyae
rü nitaxawae. Rü yemacax naturae rü
yexma nayuechaü. ⁶Notürü yema nax
ngúxü yangegüxügüga rü düxwa Cori ya
Tupanana nacagüe. Rü nüma ya Tupana
rü ínananguxüxëxë nawa ga yema norü
íxächíäëgü. ⁷Rü yemawena rü mexü ga
namagu nayamugü nax nawa
nangugüxícax ga guma íane ga nagu tá
naxächíügüne. ⁸Rü name nixí i Cori ya
Tupanana moxë naxägü naxcax i norü
ngechaü rü norü ngüxëë i nüxna
naxáxü. ⁹Erü nüma rü tüxü naxaxexëxë
ya yíxema itaxawaxe rü taxü i óna
tüxna naxá ya yíxema taiyaxe. ¹⁰⁻¹¹Rü
yema duüxügü rü poraäcü chixexüwa
namaxë rü ngëmagagu nhama
ëanexüwa nangexmagüxürüxü nixígü.
Rü ngëma norü chixexü rü nayanaxügü
nhama curëchimaxá yanaxügüxürüxü.

Rü nanaxíxächíäëgü yerü tama naga
naxínüechaü ga Cori ya Tupana, rü
tama nanaxügüchaü ga yema nüma
nagu naxínüxü. ¹²Rü yemacax ga
Tupana rü taxü ga puracüwa nanawogü.
Rü naxwetaarü yamaxá nayayitanü rü
taxúema nüxü tarüngüxëë. ¹³Notürü
yema nax ngúxü yangegüxügüga rü
düxwa Cori ya Tupanana nacagüe. Rü
nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü
guxchaxüwa ínananguxüxëxë. ¹⁴Rü
yema taxü ga guxchaxüwa
ínananguxüxëxë nhama ëanexüwa
ínananguxüxëëaxürüxü. Rü nüxü
nanamexëxë ga yema norü guxchaxügü
nhama curëchi íyawegüaxürüxü. ¹⁵Rü
name nixí i Cori ya Tupanana moxë
pexägü naxcax i norü ngechaü rü norü
ngüxëë i pexna naxáxü. ¹⁶Yerü nüma rü
nayapuxëxë ga yema poxcupataüarü íax
ga bróchenaxcax rü nanapuxächixëxë ga
yema norü férumenaxägü. ¹⁷⁻¹⁸Rü
nümagü i ngëma duüxügü ga norü
chixexügüga rü norü pecádugügüga
idaxaweexü, rü nanaxíxächíäëgü. Rü
woo ga yema norü ónagü rü tama nüxü
nachixégagü yerü naturae rü marü
nayuechaü. ¹⁹Notürü naétüwa ga yema
norü guxchaxügü rü Cori ya Tupanana
nacagüe. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
yema norü guxchaxüwa
ínananguxüxëxë. ²⁰Rü namaxá
nanaxuegu nax naxcax yataanegüxü. Rü
naxcax nitaanegü. Rü yemaacü ga
Tupana rü yuwa ínananguxüxëxë ga
yema duüxügü. ²¹Rü name nixí i Cori ya
Tupanana moxë pexägü naxcax i norü
ngechaü rü norü ngüxëë i pexna naxáxü.
²²Rü name nixí i nüxü
pecuaxüügüäcüma moxë nüxna pexägü

rü taãxêãcü nüxü pexugüchiga i ngêma mexüğü i naxüxü. ²³Rü yema taxetanüxüğü ga márgu yarüixüxü, rü yáxüwa naxí nagu ga norü wapurugü. ²⁴Rü yema már-arü ngäxütüwa nüxü nadaugü ga yema mexü ga Cori ya Tupana üxü. ²⁵Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nanamu nax inaxüxcax ga buanecü rü yexguma rü tacü ga yuape inaxü. ²⁶Rü yexguma ga guma wapurugü rü poraäcü naxexnagütanüaxü rü narüixüğü. Rü yema nagu íxü rü niduxruxe norü muümaxä. ²⁷Rü nichüxatanücüxü nhama nangäxëürüxü. Rü tama nüxü nacuax nax nhuxäcü íyachaxächixëëgüaxü ga norü wapurugü. ²⁸Notürü yema guxchaxüwa nayexmagügu rü Cori ya Tupanana nacagüe, rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema norü guxchaxüwa ínananguxüxëxë. ²⁹Rü gumá buanecü ga tacü rü íxracü ga buanecüxü nananguxuchixëxë, rü narüxo ga yuape. ³⁰Rü yexguma nüxü nadaugügu ga nax naxoxü ga gumá yuape rü nataäxëgü. Rü Tupana rü yema ínaxüxüwa nanangugüxëxë. ³¹Rü ngêma duüxüğü rü name nixí i Cori ya Tupanana moxë naxägü naxcax i norü ngechaü rü norü ngüixë i nüxna naxäxü. ³²Rü name nixí i moxë nüxna naxägü i duüxügiarü ngutaqexewa rü äëxgacügiarü ngutaqexewa. ³³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nayachegüxëxë i natüğü rü natüxcacüğü, rü naxnecümarexü nayanguxuchixëxë, rü nipagüane. ³⁴Rü ngêma waixümü i nanetü nawa bacaxü rü Tupana rü mairaxü i chixexüxü nananguxuchixëxë nagagu i norü

chixexü i ngêma duüxüğü i nagu ächiüxüxü. ³⁵Notürü ngêma naane i taguma dexááxü rü nextaxaacüğü nawa nayanguxuchixëxë. Rü ngêma naane i pagüanexü rü niburaweax. ³⁶Rü ngêxma tüxü namugü ya yíxema ingearü ngëmaxüáxe. Rü ngêxma tümaarü íanegü taxüğü. ³⁷Rü ngêxma tixüanegü rü úwamaxä tatoegü rü muxüchixüma i tümanetüarü o tibuxgü. ³⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü narüngüxëxë nax tímuxüxcax. Rü nayamuxëxë i tümaarü wocagü. ³⁹⁻⁴⁰Rü ngëxguma tümaarü uanüğü chixri tümamaxä icuaxgügu rü ngüxü tüxü yangexëëgügu rü ngëmagagu tiyuetanü rü tinoxreetanü, notürü Tupana rü tá tüxü naxütanü rü tá nüxü naxoqx i ngêma tümaarü uanüğü. Rü ínachianexügu tá ínayatüexëxë nax nu ne naxímarexüxcax i norü uanüğü. ⁴¹Rü yíxema ingearü ngëmaxüáxgüxe rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü ínananguxüxëxë nawa i tümaarü ngechaü. Rü tüxü nimuxëxë nhama carnërugürüxü. ⁴²Rü ngëmaxü nadaugügu i ngêma duüxüğü i Tupanapexewa mexü rü tá nataäxëgü. Notürü ngêma chixexüarü üruüğü rü tá narüngeaxgümare. ⁴³Rü yíxema tümaäxü cuáxe rü name nixí i nagu tarüxínüxü i nhaa tümamaxä nüxü chixexü nax ngëmaäcü nüxü tacuáxcax nax nhuxäcü poraäcü tüxü nangechaüxü ya törü Cori ya Tupana.

**Íchamemare nax Tupanacax
chawiyaexü**

108 ¹⁻²Nhuxma rü íchame, Pa
Chorü Tupanax, rü íchame
nax chorü wiyaemaxä cuxü

chicuaxüüxü. Rü paɣmama tá ícharüda rü chorü paxetaruüğümaxā tá chapaxeta. Rü ngēmaācü tá nüxü charüimoxē i ngēma ngexwacaxü i ngunexü. ³Pa Cori Pa Tupanax, rü chorü wiyægümaxā tá cuxü chucuaxüü napexewa i guxüma i nachixüanecüax i duüxüğü. ⁴Erü ngēma curü ngechaü rü dauxüguxü i naanearü yexerawa nangu. Rü ngēxgumarüxü ta i curü aixcuma rü yauxtüweanexüarü yexerawa nangu. ⁵Pa Chorü Tupanax, cuma rü dauxüguxü i naanemaxā icucuax rü curü üüne rü nhama i naane namaxā nanapá. ⁶¡Rü toxü nangāxü rü curü poramaxā toxü ínanguxüxēxē i toma nax toxü cungechaüxü! ⁷Rü cumax, Pa Tupanax, rü cupatawa quidexa rü nhacurüğü: “Taāxēācüma tá pexna chanaxā i guxüma i ngēma naane i oéstewaama Chiqueüwa ixüğüxü rü nhuxmata léstewaama Sucócharü ngachítamaanexüwa ngxü. ⁸Rü ngēxgumarüxü ta i Yiríáyarü naane rü Manachéarü naane i natü i Yurdáarü léstewaama ngēxmagüxü rü choxrü nixí. Rü ngēma Efraíarü naane i churaragü i poraxü nawa ne íxü rü choxrü nixí. Rü ngēxgumarüxü ta i ngēma Yudáarü naane i Iraéutanüxüarü āēxgacüğü nawa ne íxü rü choxrü nixí. ⁹Rü ngēma Moábiane rü Edóüane rü chautüüwa nangexmagü. Rü ngēma Firitéutanüxüğü rü chama rü tá nüxü charüporamae”, nhanagürü ya Tupana. ¹⁰⁻¹¹Pa Tupanax, ¿rü texé tá Edóüanewa choxü taga? ¿Rü texé tá norü íane ya poranegu choxü taxüxüxēxē i nhuxmax nax toxü cuxoxü rü marü tama torü churaragüxü íquixümücüxü? ¹²¡Rü torü

uwanugüchaxwa toxü rüngüxēxē nax nüxü tarüporamaegüxüçax! Erü taxuwama toxü name i toxrüxü i duüxüğüarü ngüxēē. ¹³Notürü curü ngüxēēmaxā Pa Tupanax, rü tá nüxü tarüporamae i ngēma torü uanüğü, erü cuma rü tá cuyayitanüxēxē.

Tupanaarü ngüxēēçax ínac

109 ¹Pa Tupanax ¡tauxü i choxü nüxü cuxoxü i chorü yumüxē! ²Erü duüxüğü i chixri maxēxü i dorataaxgüxü rü chauchiga nidexagü. Rü wüxi i doramare nixí i ngēma chauchiga i nüxü yaxugüxü. ³Rü chauchi naxaieācüma nidexagü. Rü notüçaxmamare chixexü chauchiga nixugü. ⁴Rü ngēma chorü ngechaü i naxçax ichaxāxü rü chixexümaxā choxü nanaxütanüğü. Notürü i chamax rü naxçax chayumüxēama. ⁵Rü ngēma mexü i naxçax chaxüxü rü chixexümaxā nanatægüxēēgü. Rü chama nüxü changechaüyane rü chauchi naxaie. ⁶Pa Tupanax ¡rü nhuxmax rü ngēma chixexü üxüçax nüxü naxuneta i wüxi i āēxgacü i chixecüma nax ngēma nüxna çaxaxüçax i norü chixexüchiga! ¡Rü ngēxgumarüxü ta nüxü naxuneta i wüxi i norü uaxürüxü i naxçax íçaxaxü nax napoxcuxüçax! ⁷Rü ngēxguma āēxgacü nüxna çaxgu i norü chixexüchiga rü name nixí i noxtacüma poxcu namaxā naxuegüxü. Rü ngēxguma nügüçax ínacaxgu nax tama napoxcuxüçax rü name nixí i noxtacüma yexeraācü nanapoxcuama. ⁸¡Rü nanuxēxē i norü maxü rü noxtacüma nayux nax ngēmaācü togü noxtacüma nayaxuxüçax i norü puracü! ⁹Rü ngēmaācü i

naxacügü rü noxtacüma nataxcue rü
 naxmaç rü noxtacüma yutexe tixí. ¹⁰Rü
 ngémaäcü i naxacügü rü nu ne
 nanaximare rü íxraxú i diêruçaç
 nacaxúwaxegü. ¡Rü noxtacüma nawa
 ínawoxú ya yima napatachicawa! ¹¹¡Rü
 guxúma i ngéma norü ngémaxügü, rü
 ngéma diêru naxútawa nayaxuxú
 noxtacüma yana! ¡Rü togümare i
 duúxügü nüxú yana i ngéma norü
 puracütanü! ¹²Rü name nixí i
 taxúeaxúma nangechaütümüxü rü woo i
 naxacügü i taxcuxé. ¹³¡Rü noxtacüma
 guxú yue i nataagü nax ngémaäcü
 yanaxoxochixúcax i napexeégagü! ¹⁴Rü
 cumax, Pa Corix, ¡rü nüxna nacuaxáchi i
 nanatüarü chixexü rü tagutáma ínapí i
 ngéma naéarü pecádu! ¹⁵¡Rü guxüguma
 nüxna nacuaxáchi i ngéma chixexü i
 naxüxü! ¡Rü duúxügüáxêwa ínapí i
 naéga! ¹⁶Rü nüma i ngéma chixexü üxü
 rü taguma nüxú tangechaütümüxü ya
 yíxema ingearü diêruáçgüxe rü yíxema
 tama tügü icuaxüügüxe rü yíxema
 guxchaxúmaxá naxíxáchiáxégüxe. Rü
 nüma rü chixri tümamaxá inacuax rü
 ngémaäcü tüxü nadai. ¹⁷Rü nüma rü
 naxçaç nadau nax chixexü naxüxü. ¡Rü
 ngémacaç noxtacüma chixexü namaxá
 yaxugüe i duúxügü! Rü taguma naxçaç
 nadau nax taxacürü mexú naxü. ¡Rü
 ngémacaç noxtacüma taguma texé
 mexú nachiga íxu! ¹⁸¡Rü ngéma nacüma
 i chixexü, rü noxtacüma yadüxá i
 naxüne nhama wüxi i naxchírumaxá
 idüxüxürüxü! ¡Rü naanügu rü
 naxchinaçágu, rü noxtacüma naxücu i
 ngéma chixexü i nagu naxínüxü nhama
 dexá rüexna chíxü tagu ücuxürüxü!
¹⁹Rü ngéma nacüma i chixexü ¡rü

noxtacüma yadüxá i naxüne nhama
 wüxi i naxchíru naxüne idüxüxürüxü, rü
 noxtacüma nüxna yaxáü nhama wüxi i
 goyexürüxü! ²⁰Rü name nixí i Cori ya
 Tupana ngémaäcü nüxú nanaxütanü i
 ngéma chamaxá rüxuanüáçgüxü rü
 chixri chauchiga ídexagüxü. ²¹Notürü
 cumax, Pa Corix rü chanaxwaxe i choxü
 curüngüxéê rü mea choxna cudau nax
 ngémaäcü natachigaxúcax i cuéga. ¡Rü
 curü mecümagagu choxü
 ínganguchixéê nawa i ngéma
 chixexügü! ²²Chama rü poraäcüxüchi
 guxchaxúwa changexma rü
 chanaxíxáchiáxê rü chorü maxünewa rü
 poraäcü nangüç. ²³Rü ngéma chorü
 guxchaxügümaxá rü inixü nax
 chixachigüxü nhama wüxi i naxchípetá
 íxüxchigüxürüxü. Rü nhüçmax rü marü
 chixaxüchi, rü ngémacaç ya yimá
 buanecü rü choxü niga nhama wüxi i
 muntüxü yagaxürüxü. ²⁴Rü ngéma nax
 tama chachibüxúcax rü chidüxruéápüxü
 rü chixachigü. ²⁵Rü duúxügüarü
 cugürüxü chixí. Rü ngéçguma choxü
 nadaunügu rü nanexáerügü rü choxü
 nacugüe. ²⁶⁻²⁷¡Choxü rüngüxéê, Pa
 Cori Pa Chorü Tupanax! ¡Rü curü
 ngechaügü choxü ínganguchixéê
 nawa i chorü guxchaxügü nax
 ngémaäcü duúxügü nüxü cuáxúcax nax
 aixcuma cuma yixüxü i choxü
 curüngüxéêxü! ²⁸Rü nhüçmax nax
 choxü curüngüxéêxü rü nüétama nixí
 ega woo chixexü chamaxá yaxugüegu i
 ngéma chamaxá rüxuanüáçgüxü. Rü
 name nixí nax naxâneexü. Notürü i
 chama nax curü duúxü chixíxü rü
 chataáxê. ²⁹Rü ngéma chorü uanügü rü
 name nixí nax poraäcü naxâneexü. ¡Rü

ngêma norü ãne rü noxtacüma yadüxã i naxüine nhama wüxi i naxchirumaxã idüxüxürüxü! ³⁰Rü nhaa chauãxmaxã rü guxügutáma Cori ya Tupanana moxê chaxã. Rü muxü i duüxügütanüwa tá nüxü chicuaxüxü. ³¹Erü nüma ya Tupana rü tümaétüwa nachogü ya yíxema ngearü ngêmaxüãxgüxe. Rü naxmexwa tüxü ínapoxü i ngêma tüxü íxuaxüügüxü.

Nüma ya Cori rü ãëxgacüna pora naxã

110 ¹Rü nüma ya Tupana rü chorü Corixü nhanagürü: “¡Chorü tügü necüwawa rüto rü nhüxmatáta i ngêma curü uanügü rü curü chicutüxü chayaxüxëgü!” nhanagürü. ²Rü nüma ya Tupana rü Yerucharéüwa cuxü naxuneta nax ãëxgacü quixüxüçax rü namaxã icucuáxüçax i ngêma curü uanügü. ³Rü ngêma ngunexü i curü uanügüxü curüporamaegu rü curü duüxügü rü tá cuxmexwa nügü nangexmagüxëxë. Rü nimexchiruácüma tá cupexewa nangugü. Rü ngêma curü pora rü guxügutáma nitachigü nhama pucü ya guxüguma paxmama rüngücürüxü. ⁴Rü nüma ya Tupana rü cuxü naxuneta nax Meuquichedéquirüxü guxüguma chacherdóte quixüxü. Rü nüma rü taxütáma inayanaxoxëxë i ngêma nüxü yaxuxü. ⁵Rü nüma ya Tupana rü curü tügü necüwawa nangexma nax cuxü ínapoxüxüçax. Rü ngêma ngunexü i nagu nanuxügu rü tá nanadai i muxüma i ãëxgacügü. ⁶Rü ngêma nachixüãnegüçax rü tá poxcu naxuegu. Rü ngêxma tá nayue i muxüchixü i

duüxügü. Rü guxüwama i nhama i naanewa rü muxütáma i ãëxgacügü tá ínawoxü. ⁷Notürü nümatama ya Tupana rü ngêma namacüwawa ngêxmaxü i natüxacüarü dexáwa tá naxaxe. Rü ngêma dexá rü tá nayaporaxëchigü.

Nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana erü mexü taxçax naxü

111 ¹Name nixü i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü chama rü guxüma i chorü maxünemaxã tá Cori ya Tupanaxü chicuaxüxü ngêma duüxügü i mexügu rüxüñüxüarü ngutaquexewa rü guxüma i duüxügüpexewa. ²Rü guxüma i ngêma Cori ya Tupana üxü rü nataxüchi. Rü yíxema aixcuma namaxã taãxëxe i ngêma Tupana üxü rü nawa tangüx. ³Rü ngêma Tupanaarü puracü rü namexechi. Rü nüma rü guxüguma mea tamaxã inacuax. ⁴Rü yema mexü ga naxüxü rü taxucürüwama nüxü itarüngümae. Erü nüma ya Cori rü namecümamaxüchi rü nüxü tangechaütümüxü. ⁵Rü tüxü naxüwemü ya yíxema nüxü icuaxüüügüxe. Rü nüma rü taguma nüxü inarüngüma i ngêma norü uneta ga nüxü yaxuxü. ⁶Rü nüma rü norü duüxügüpexewa inanawex ga norü pora ga yexguma nüxna naxãagu ga nhaa Iraéuane woo muxüma ga totücumü ga duüxügü ga tama yaxögüxü nawa namaxëchirex. ⁷Rü guxüma i ngêma nüma naxüxü rü name rü aixcuma niwex i norü mugü. Rü ngêmacax name nax nagu yaxöxü. ⁸Rü ngêma norü mugü rü taguma inayarüxo erü guxüma rü aixcuma nixü rü nawexgu. ⁹Rü nüma rü ínanangüxüxëxë ga norü duüxügü

naxmexwa ga norü uanügü. Rü yema norü uneta rü namaxã nüxü nixu nax tagutáma iyanaxoxü. Erü nüma ya Tupana rü naxüüne rü naxãücümaxüchi. ¹⁰Rü yíxema aixcuma cuax tüxü ngëxmaxe rü Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü yíxema Cori ya Tupanaxü icuaxüüügüxe rü aixcuma tümaãëxü ticuax. Rü name nixí i guxügüma nüxü ticuaxüxügü.

Nataãxë ya yimá yatü ya mexügu rüxínücü

112 ¹Name nixí i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü nataãxë ya yimá yatü ya Cori ya Tupanaxü ngechaücü rü norü mugügu imaxücü. ²Rü yimá yatü ya mexügu rüxínücü rü Tupana tá nüxü narüngüxëé i ngëma naxacügü rü tá naporae i nhama i naanewa. ³Rü napatawa ya yimá yatü rü namuarü ngëmaxüãxgü. Rü guxügüma norü ngëmaxügümaxã toxguãxü narüngüxëé. ⁴Rü yimá yatü rü nhama wüxi i omü i éanexüwa ibáxixürüxü nixí naxçax i ngëma togü i duüxügü i mexü. Rü nüma rü namecüma rü nangechaüwaxë rü nixaixcuma. ⁵Rü yimá yatü ya mecümacü rü norü ngëmaxügümaxã togüxü narüngüxëé. Rü mea namaxã inacuax i guxüma i ngëma nüxü ngëxmaxü. ⁶Rü yimá yatü rü taxütama nagu nayarüchixe woo norü uanügü chixexü namaxã üxgux. Rü duüxügü rü guxügutáma nüxna nacuaxächigü naxçax i ngëma mexü i naxüxü. ⁷Rü nüma rü taxucaxma naxçax nabajxächi i taxacürü chixexü i ore i nachiga i nüxü naxínüxü, erü nüxü nacuax nax Tupana

aixcuma nüxna dauxü. ⁸Rü nüma ya yimá yatü rü taxucaxma norü uanügüxü namuü. Rü nüxü nacugüama erü Tupanagu nayaxö. ⁹Rü yíxema tüxü nataxüxe rü guxügüma norü ngüchaümaxã tüxna nanaxãmare i diëru. Rü ngëma nacüma i mexü rü taguma nüxü narüchau nax naxüãxü. Rü taxucaxma naxãne erü aixcuma nagu namaxü i ngëma nüxü yaxuxü. ¹⁰Rü ngëma chixexü ügüxü rü nanue ega nüxü nadaugügu. Rü norü numaxã nixüxchapütägü. Notürü ngëma norü ñnü i ngëma chixexüarü üruügü rü tá nagu nayarüchixe.

Norü mecümacax Tupanaxü ticuaxüxügü

113 ¹Name nixí i Cori ya Tupanaxü ticuaxüxügü. Pa Norü Duüxügüx rü nüxü pecuaxüxügü! ²Rü name i nhuxmax rü guxügüma mea nachiga idexagüxü. ³Rü guxãma i pema i léstewa ngëxmagüxe rü nhuxmata pema i oéstewa ngëxmagüxe jrü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana! ⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxüma i nachixüanegümaxã inacuax. Rü norü pora rü dauxügüxü i naaneétüwa nangu. ⁵⁻⁶Rü taxüema namaxã tawüxigu ya tóriu Cori ya Tupana ya dauxügüxü i naanewa äëxgacü ixücü, notürü ngëma nüxü nadawenü i dauxügüxü i naane rü nhama i naane. ⁷⁻⁸Rü tüxü narüngüxëé ya yíxema ngearü diëruãxe. Rü yíxema taxüema tüxü rüngüxëxëxe rü tüxü ínarüdaxëxë rü tümaarü íanearü äëxgacügütanüwa tüxü narütöxëxë. ⁹Rü yíxema ngexe ya ngexacüxe rü nüma ya Tupana rü tüxü nataãxëxëxë rü tüxü

narüngüxêê nax taxãxacüxüçax. Pa
Duüxügüx, rü jngixã nüxü ticuaxüxügü
ya Cori ya Tupana!

Nüxna nacuaxãchie ga yexguma
Eyítuanewa ínachoxüxgu ga
Iraéutanüxü

114 ¹⁻²Rü nüxcüma ga
yexguma Eyítuanewa
ínachoxüxgu ga törü oxigü ga
Iraéutanüxügü ga Yacútaagü, rü
Yudáanegu nixí ga naxügüãxü ga guma
Tupanapata. Rü nüma ga Tupana rü
yéma nixí ga törü oxigümaxã inacuáxü.
³Rü yexguma yema Már ga Dauchiüxü
yema Iraéutanüxüxü daxgu rü
niyauyexüchixü. Rü yexgumarüxü ta
ga yema natü ga Yurdáü rü törü
oxigüçax ínayachaxãchixüchixü. ⁴Rü
yexguma ga guma imáchanexüchine ga
maxpúnegü rü guma rünuuxmaegüne ga
maxpúnegü rü Tupanaarü poramaxã
nayuxnagütanü nhama carnéruxacügü
rü býixacügü yuxnagütanüürüxü.
⁵¿Rü taxacü cuxü nangupetü, Pa Már i
Dauchiüxüx, nax quiyauyexüchiüxü?
¿Rü taxacü cuxü nangupetü, Pa Natü i
Yurdáü nax ícuyachaxãchixüchiüxü?
⁶¿Rü taxacü pexü nangupetü, Pa
Imáchanexüchine ya Maxpúnegüx rü
pemax Pa Rünuxmaegüne ya
Maxpúnegüx, rü piyuxnetanücüxü
nhama carnéruxacügü rü býixacügü
yuxnagütanüürüxü? ⁷Rü cumax, Pa
Nhama i Naanex ;rü Yacúarü
Tupanapexewa curü muümaxã iduxrux!
⁸Yerü ga nüma rü nutatanüwa
nanangoxêê ga puchugü rü nuta ya
tacüwa inayagoxüchixüxêê ga dexã.

Törü Tupana rü dauxügüxü i
naanewa nangexma

115 ¹Pa Cori Pa Tupanax
;cugütama icuaxüxü rü
tauxü i toxü quicuaxüüxü! ;Rü cugü
icuaxüxü naxçax i curü ngechaü rü
naxçax i ngêma nax quixaixcumaxü!
²¿Rü tüxcüü i ngêma tama yaxögüxü rü
ínacagü rü nhanagürügü: “¿Ngexcü nixí
ya peru Tupana?” nhanagürügü?
³Notürü tanangãxü rü nhatagürügü:
“Torü Tupana rü dauxügüxü i naanewa
nangexma. Rü nüma rü nanaxü i
guxüma i taxacü i nüma nanaxwaxexü”,
nhatagürügü. ⁴Rü ngêma norü tupanagü
i ngêma tama yaxögüxü, rü nümatama i
duüxügü naxmexmaxã nanaxügü. Rü
úrumü rü diërumünaxçax nixí. ⁵Rü
nüxü nangexma i naãx notürü tama
nidexagü rü nixãxetü notürü tama
taxacüü nadau. ⁶Rü naxãchinü notürü
tama taxacüü naxínüe. Rü naxãxmaraxü
notürü taxuxüma nüxü napa. ⁷Rü
nixãxmex notürü tama tüxü ningógügü.
Rü nixãcutü notürü tama inaxí. Rü bai i
wüxi i naga i naãxgüwa íxüxüxü. ⁸Rü
ngêma duüxügü i nügüçaxtama
naxchicünaxãgü ügüxü rü nüxü
yaxögüxü rü naxrüütama nixígü nax
taxuwama yamexü. ⁹Pa Iraéutanüxügüx
;rü Cori ya Tupanagu peyaxögü! Erü
nüma rü tüxü narüngüxêê rü tüxna
nadau. ¹⁰Pa Chacherdótegüx ;rü Cori ya
Tupanagu peyaxögü! Erü nüma rü tüxü
narüngüxêê rü tüxna nadau. ¹¹Rü
pemax, Pa Duüxügü i Cori ya Tupanaxü
Ngechaxügüxex ;rü nagu peyaxögü! Erü
nüma rü tüxü narüngüxêê rü tüxna
nadau. ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü

tagu narüxĩnũ rü tá tüxũ narüngũxẽẽ.
 Rü tá nüxũ narüngũxẽẽ i guxũma i
 Iraéutanüxũgũ rü norü chacherdótegu.
 13Rü tá mexũ tümamaxã naxuegu ya
 yixema nüxũ ngechaũgũxe woo yaxe rü
 buxe. 14Rü chanaxwaxe, Pa
 Iraéutanüxũ, nax Cori ya Tupana pexũ
 imuxẽẽxũ rü yamuxẽẽãxũ i pexacũgũ.
 15Rü nüma ya Cori ya Tupana i
 dauxũguxũ i naane rü nhama i naanearü
 üruxũ rü aixcuma tá pexna nanaxã i
 norü ngũxẽẽ. 16Rü Cori ya Tupanaarü
 nixĩ i dauxũguxũ i naane, notürü
 duũxũgũna nanaxã i nhama i naane.
 17Rü ngẽma marü yuexũ i naxmaxũwa
 ngẽmagũxũ rü taxucürüwama Cori ya
 Tupanaxũ nicuaxũxũgũ i nhama i
 naanewa. 18Notürü i yixema i nhuxmax
 nax imaxẽxũ rü tá nüxũ ticuaxũxũgũ i
 nhuxmax rü guxũgutáma jRü ngĩxã
 nüxũ ticuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana!

Yumüxewa Tupanana moxẽ taxã

116 1-2Rü Cori ya Tupanaxũ
 changechaũ erü nüxũ
 naxĩnũ i ngẽma chorü yumüxẽ. Rü
 nhuxmax nax chamaxũxũgu rü
 guxũgutáma namaxã chidexa i chorü
 yumüxewa. 3Rü ngẽma yu rü choxũ
 niyauxchirex rü wixguxuchi choxũ
 nimax. Rü chabajãchi rü chamuũ. 4Rü
 yexguma ga chama rü Cori ya
 Tupanaçax aita chaxü rü nhachagürü:
 “jPa Corix, choxũ namaxẽxẽ!”
 nhachagürü. 5Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü aixcumacü nixĩ rü nüxũ
 tangechaũtümüxũwaxe. Erü nüma rü
 woetama guxũguma namecũmaxũchi.
 6Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna
 nadau ya yixema taxuxũma ixĩgũxe. Rü

yexguma chaturagu ga nax
 chayuxchaũxũ rü choxũ ínartüxadẽẽama.
 7-8Rü nhuxmax rü wenaxarü chataãxẽ
 yerü nüma ga Cori ya Tupana rü
 chamaxã namecũma rü choxũ ínapoxũ
 nax tama chayuxũçax rü tama axu
 ínguxũçax rü tama chixexũgu
 changuxũçax. 9Rü nhuxmax rü Cori ya
 Tupanaga tá chaxĩnũ natanüwa i ngẽma
 duũxũgũ i nhama i naanewa maxẽxũ.
 10Rü chama rü chayaxõõma woo chorü
 ínüwa rü nhachagürü: “Nataxüchi i
 chorü guxchaxũ”, nhachagürü. 11Rü
 chorü íxãchiãẽgagu rü nhacharügü:
 “Guxũma i duũxũgũ rü nidorataçaxgũ”,
 nhacharügü. 12jNhuxãcü tá Cori ya
 Tupanaaxũ chanaxütanü naxçax i
 guxũma i ngẽma mexũ i chauxçax
 naxüxũ? 13Rü napexewa tá chanange i
 chorü ãmare i wíuchixü rü tá nüxũ
 chicuaxũxũ yerü yuwa choxũ ínapoxũ.
 14Rü guxũma i norü duũxũgũpexewa tá
 nüxũ chicuaxũxũ yema namaxã nüxũ
 chixuxürüxũ. 15Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü poraãcü nüxũ nangechaũ i
 norü duũxũgũ, rü poraãcü nüxũ nangux
 i ngẽxguma nayuegu i ngẽma norü
 duũxũgũ i nüxũ ngechaũgũxũ. 16Pa Cori
 Pa Tupanax, chama rü curü duũxũ chixĩ,
 rü curü duũxũ tümane chixĩ. Rü cuma
 nixĩ i choxũ ícunguxuchixẽẽxũ nawa ga
 yema guxchaxũgũ ga choxũ ináixũ. 17Rü
 ngẽmacax tá moxẽ cuxna chaxã rü
 naxũnagü tá cuxçax chadai rü íchanagu.
 Rü ngẽmaãcü tá cuxũ chicuaxũxũ Pa
 Cori Pa Tupanax. 18-19Rü Yerucharéüwa
 ngexmane ya cupataçxtüwa rü guxũma i
 curü duũxũgũpexewa tá chayanguxẽxẽ i
 ngẽma chorü uneta ga cumaxã nüxũ

chixuxũ. Pa Duũxũgũx, ¡ngĩxã nüxũ
ticuaxũxũgũ ya Cori ya Tupana!

Tupanaxũ ticuaxũxũgũ

117 ¹¡Pa Guxũma i
Nachixũanecũãxgũx, rü Pa
Guxũma i Ñanecũãxgũx, rü Tupanaxũ
pecuaxũxũgũ! ²Erü nüma rü poraãcü
tüxũ nangechaũ rü guxũguma
nixaixcuma rü nayanguxẽxẽ i ngẽma
nüxũ yaxuxũ. ¡Rü ngĩxã tórü Corixũ
ticuaxũxũgũ!

**Cori ya Tupanaarü pora rü taguma
inayagux**

118 ¹Pa Duũxũgũx, ¡rü Cori ya
Tupanaana moxẽ pexãgũ!
Erü nüma rü namecũmaxũchi rü
guxũguma tüxũ nangechaũ. ²Pa
Iraéutanũxũgũx, rü name nixĩ i
nhapegürügü: “Cori ya Tupanaarü
ngechaũ rü taguma inayagux.” ³Rü
ngẽxgumarüxũ ta i pemax, Pa
Chacherdótegũx, rü name nixĩ i
nhapegürügü: “Cori ya Tupanaarü
ngechaũ rü taguma inayagux.” ⁴Rü
ngẽxgumarüxũ ta i pemax i tórü Cori ya
Tupanaxũ ngechaũgũxe, rü name nixĩ i
nhapegürügü: “Cori ya Tupanaarü
ngechaũ rü taguma inayagux”,
nhapegürügü. ⁵Rü yexguma taxũ ga
guxchaxũwa chayexmagu rü Cori ya
Tupanaarü ngũxẽcãx íchaca. Rü nüma
rü choxũ naxĩnü rü nawa choxũ
ínanguxuchixẽxẽ ga yema chorü
guxchaxũgũ. ⁶Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nachauxũtagu rü ngẽmacãx
tama chamuũ. ¿Rü nhuxmax rü texé
tapora nax taxacürü chixexũgu choxũ
tanguxẽxũ? ⁷Rü nüma ya Cori ya

Tupana rü nachauxũtagu, rü nüma nixĩ i
choxũ nangũxẽxũ. Rü tá nüxũ chadau
nax nhuxãcü Tupana tá nüxũ
rüporamaexũ i ngẽma chauxchi aieuxũ.
⁸Rü name nixĩ nax Cori ya Tupanagu
yaxögũxũ rü tama i duũxũgũgu. ⁹Rü
name nixĩ nax Cori ya Tupanagu
yaxögũxũ rü tama i ãẽxgacügü i
poraexũgu. ¹⁰Rü guxũma ga yema togü
ga nachixũanecũãxgũ rü chauxcãx
ínayaxũãchi rü choxũ ínachomaeguãchi
nax choxũ yamãxgũxũcãx. Notürü
Tupanaégagu nüxũ charüporamae. ¹¹Rü
guxũwama choxũ ínachomaeguãchi,
notürü Tupanaégagu nüxũ
charüporamae. ¹²Rü nhama
mãxegürüxũ choxũ ínachomaeguãchi ga
chorü uanügü. Notürü yema nax
nanuexũ rü nhama taxacü i axũ rü
paxama ixoxürüxũ nixĩgü. Yerü
Tupanaégagu nüxũ charüporamae. ¹³Rü
norü numaxã chauxcãx nibuxmü nax
choxũ yamãxgũxũcãx, notürü nüma ya
Cori ya Tupana rü choxũ ínaxoxũ. ¹⁴Rü
ngẽmacãx chorü wiyaemaxã Cori ya
Tupanaxũ chicuaxũxũ erü nüma nixĩ i
choxũ naporaxẽxũ. Rü nüma nixĩ i
choxũ namaxẽxũ. ¹⁵Rü ngẽma
Tupanaarü duũxũgũ rü napatagüwa
taãxẽãcüma nawiyaegü i ngẽxguma
nüxũ naxĩnüegu nax nhuxãcü Tupana
naporamaegũxẽxũ nüxũ i ngẽma
namaxã rüxuanũãxgũxũ. Rü
nhanagürügü: “Nüma ya Cori ya
Tupana rü norü poramaxã tüxũ ínaxoxũ
nüxna i ngẽma tamaxã rüxuanũãxgũxũ.
¹⁶Erü ngẽma norü pora ya Tupana rü
taxuxũma i to i poramaxã nawüxigu. Rü
ngẽma norü poramaxã nixĩ i nüxũ
nayexeraxũ i ngẽma tamaxã

ruxuanüāxgüxü”, nhanagürügü. ¹⁷Rü nhuxmax rü taxütáma paxa chayü. Rü tá chamaxü nax ngémaäcü nüxü chixuxüçax i guxüma i taxacü i naxüxü ya Cori ya Tupana. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraäcü choxü naxü notürü tama choxü ínatax nax chayuxüçax. ¹⁹¡Rü peyawānax i ngēma Tupanapataarü īāx! Rü ngēxma chaxücuchaü nax Cori ya Tupanana moxē chaxāxüçax. ²⁰Rü ngēma napataarü īāxwa nixī i yachocuxü i ngēma aixcuma norü duüxügü ixīgüxü. ²¹Pa Corix, moxē cuxna chaxā erü choxü nüxü cuxīnū i chorü yumüxē rü choxü cungāxüga. Erü cuma rü chorü maxēeruxü quixī. ²²Rü yimá nuta ya ĩpataarü ũruügü nüxü oecü rü yimá nixī ya nhuxmax nüxíra yaxüchigüäcü. ²³Rü Cori ya Tupana nixī ya ngémaäcü naxücü rü ngēmacax tataāxēgü erü wüxi i mexechixü nixī. ²⁴Rü nhaa nixī i ngēma ngunexü i nagu Tupana mexü taxçax üxü. ¡Rü ngīxā poraäcü tataāxēgü! ²⁵Pa Corix ¡paxa torü uanügümexēwa toxü ínanguxüxēxē! ¡Rü toxü rüngüxēxē nax mea toxü nangupetüxüçax! ²⁶Rü Tupana rü namaxā nataāxē ya yimá naégagu núma ücü. Rü toma rü Tupanapatawa mexü pemaxā taxuegu. ²⁷Rü nüma ya Cori nixī i tórü Tupana yixīxü. Rü nüma nixī i tüxü yabáixmaxüxü. ¡Rü ngīxā napatawa ngēxmaxü i āmarechicagu tayanu i ngēma naitanügü i nüxna ixāmaregüxü! ²⁸Rü cuxna moxē chaxā, Pa Corix, rü cuxü chicuaxüxü erü cuporaxüchi rü chorü Tupana quixī. ²⁹¡Rü nüxna moxē pexāgü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecümāxüchi

rü ngēma norü ngechaü rü taguma inayagux.

Tupanaarü mugümaxā tataāxēgü

119 ¹Rü tataāxēgü ya yíxema aixcuma nagu maxēxe i Tupanaarü mugü rü tama nüxü rüngümaexe. ²Rü tataāxēgü ya yíxema naga ĩnüexe i norü mugü rü guxü i tümaarü maxümaxā Tupanacax daugüxe. ³Rü tataāxēgü ya yíxema taxuxüma i chixexü ügüxe rü aixcuma Cori ya Tupanamaxügu ĩxe. ⁴Cumax, Pa Tupanax, toxna cunaxā i curü mugü nax aixcuma naga taxīnüexüçax. ⁵⁻⁶Chierüna guxügu mea naga chaxīnūgu i ngēma curü mugü nax ngémaäcü taxuçaxma chaxānexüçax i ngēxguma chayanguxēxēgu i curü mugü. ⁷Rü ngēxguma mea nawa changuxgux i ngēma curü mugü i aixcuma wexguxü, rü guxüma i chorü maxümaxā tá cuxü chicuaxüxü. ⁸Rü choxü nangüchaü nax nagu chamaxüxü i ngēma curü mugü ¡Rü tauxü i choxü ícutāxü! ⁹Pa Tupanax ¿rü nhuxäcü tá wüxi ya ngextüxücü inamexü i norü maxü i cupexewa? Rü ngēxguma curü ore naxwaxexüäcüma namaxüxgucicatama. ¹⁰Rü ngēmacax i chama rü guxüma i chorü maxümaxā cuxçax chadau. ¡Rü choxna nadau nax tama nüxna chixügachixüçax i curü mugü! ¹¹Rü chauāēgu namaxā changuxü i curü ore nax tama cupexewa chixexü chaxüxüçax. ¹²Cumexechi i cumax, Pa Cori Pa Tupanax. ¡Rü choxü nanguxēxē i curü mugü! ¹³Rü chauāxmaxā tá nüxü chixu i guxüma i ngēma curü mugü i nüxü quixuxü. ¹⁴Rü muxüma i ngēmaxügüarü yexera rü

curü mugümaxã chataãxê. ¹⁵Rü tá nagu charüxînüecha i curü mugü rü tá nagu chixü i ngêma cuma cunaxwaxexü. ¹⁶Rü curü mugümaxã tá chataãxê, rü tagutãma nüxü icharüngüma i curü ore. ¹⁷Rü chama nax curü duüxü chixixü ¡rü choxna nadau nax tama chayuxüçax rü ngêmaãcü naga chaxînüxüçax i curü ore! ¹⁸¡Rü choxü idauuchixêxê nax ngêmaãcü meama nüxü chadauxüçax i ngêma curü orewa nüxü quixuxü i mexügu! ¹⁹Chama rü tama nhama i naanecüãx chixi. ¡Rü ngêmacax tauxü i çauxchaxwa icuyacüxü i curü mugü! ²⁰Rü wüxichigü i oragu rü chaxoégaã naxçax i ngêma nüxü nax chacuáxchaüxü i curü mugü. ²¹Rü cumax rü nüxü cuxoregü i ngêma duüxügü i nügü icuaxüügüxü rü chixexü ügüxü rü tama naga inüexü i curü mugü. ²²¡Rü naxchaxwa choxü ixügachixêxê i ngêma duüxügü i chixri chauchiga idexagüxü rü choxü cügüexü nagagu nax curü oregu chamaxüü! ²³Rü woo poraexü i ãëxgacügü rü chixexü chamaxã naxügüchaügu, notürü i chama nax curü duüxü chixixü rü tá curü mugügu charüxînüama. ²⁴Erü ngêma curü mugü rü chorü taãxêxêëruxü nixigü. Rü chorü ucüxêruxü nixigü. ²⁵Rü marü chatura rü chayuxchaü. ¡Rü maxü choxna naxã i ngêma chamaxã nüxü quixuxüürüxü! ²⁶Rü yema chaucüma ga chixexü, rü marü cumaxã nüxü chixu, rü cuma rü marü choxü cungãxü rü nawa choxü ícunguxuchixêxê. ¡Rü nhuxmax rü choxü nanguxêxê i curü mugü! ²⁷¡Rü cuax choxna naxã nax naga chaxînüxüçax i curü mugü! Erü meama

tá nagu charüxînü i ngêma mexügü i cuma cuxixü. ²⁸Rü poraãcü chaxaxu erü ngüxü chinge. ¡Rü choxü naporaxêxê, rü choxü nataãxêxêxê yema chamaxã icuxunetaxüürüxü! ²⁹¡Rü naxchaxwa choxü ixügachixêxê i ngêma doramare ixixü rü choxü nanguxêxê i curü ore i aixcuma ixixü! ³⁰Erü chama rü marü chanayaxu i cucüma i aixcuma ixixü rü nagu chixüxchaü i ngêma curü mugü. ³¹Pa Cori Pa Tupanax, rü curü mugüguama charüxînü. ¡Rü tauxü i ãne choxü quingexêëxü! ³²Rü pora chaxü nax ngêmaãcü chayanguxêxêçax i curü mugü erü cuma rü taãxêmaxã cunapaxêxê i chorü maxü. ³³Pa Corix ¡choxü nanguxêxê i curü mugü nax nagu chixüxüçax nhuxmatáta ngêmagu chayumare! ³⁴¡Rü cuax choxna naxã nax ngêmaãcü tama nüxü charüngümaxüçax i curü mugü! Rü aixcumaxüchi guxügutãma naga chaxînüchaü. ³⁵¡Rü choxü naporaxêxê nax nagu chixüxüçax i ngêma curü mugü! Erü ngêmagu nixi i nüxü chayangauxü i chorü taãxê. ³⁶¡Rü choxü rüngüxêxê nax ngêma diëru i chixêacü yaxuxüarü yexera choxü nangüchaüxüçax i curü mugü! ³⁷¡Rü choxna yaxügachixêxê i ngêma inü i natüxçaxmamare ixixü nax ngêmaãcü curü inügurica chixüxüçax! ³⁸Rü chama nax curü duüxü chixixü ¡rü yanguxêxê nax nüxü chadauxüçax i ngêma curü unetagu i tümacax ixixü ya yíxema curü duëxëgü ixigüxe! ³⁹¡Rü choxna yaxigachixêxê i ngêma duüxügü i müü choxna ägüxü i curü mugügagu choxü cügüexü! Erü ngêma curü mugü rü namexechi. ⁴⁰Rü ngêmacax choxü

nangúchaũ. ¡Rü choxũ namaxêxê! Erü cuma rü quixaixcumaxũchi. ⁴¹Pa Cori Pa Tupanax ¡rü ngêma icuxunetaxũrüütama choxũ nangechaũ rü choxũ ínanguxuchixêxê nax tama chayuxúcax! ⁴²Rü ngêmaãcü tá curü oremaxã chanangãxũga i ngêma chorü uanü i cugagu choxũ cugüexũ. Erü nagu chayaxõ i curü ore. ⁴³¡Rü tauxũ i chauãxwa choxna cunapuxũ i ngêma curü ore i aixcuma ixĩxũ! Erü ngêma curü orewa nüxũ quixu nax cuma rü tá choxũ curüngũxêxê. ⁴⁴Rü chanaxwaxe i guxũgutáma nagu chamaxecha i ngêma curü nguxêêtae. ⁴⁵Rü ngêmaãcü taxucaxtáma taxacúcax chamuũ erü naga chaxĩnü i ngêma curü mugü. ⁴⁶Rü ãêxgacügüpezewa tá nüxũ chixu i curü mugü rü taxucaxtáma chaxãne. ⁴⁷Erü nüxũ changechaũ i ngêma curü mugü rü namaxã chataãxê. ⁴⁸Rü nüxũ changechaũ rü choxũ nangúchaũ i ngêma curü mugü. Rü poraãcü nagu charüxĩnü. ⁴⁹¡Rü nüxna nacuaãxãchi ga yema ore ga chamaxã nüxũ quixuxũ i chama nax curü duĩxũ chixĩxũ! Rü yemawa nüxũ quixu nax choxũ tá curüngũxêxê. ⁵⁰Rü ngêxguma changechaũgu, rü ngêma curü uneta nixĩ i choxũ taãxêxêxũ. Erü curü unetawa nüxũ quixu nax maxũ tá choxna cuxãxũ. ⁵¹Rü ngêma duĩxũgü i nügü icuaãxũgũxũ rü taguma nipae nax choxũ nachixexêêgüichaũxũ. Notürü i chamax rü taguma nüxna chixügachi i ngêma curü ore i choxũ cunguxêxê. ⁵²Rü nüxna chacuaãxãchi ga yema curü mugü ga choxna cuxãchiréxũ, Pa Cori Pa Tupanax, rü ngêmagügu nixĩ i nüxũ ichayangaũxũ i chorü taãxê. ⁵³Rü

ngêma duĩxũgü i chixri maxêxũ rü nüxũ oexũ i curü nguxêêtae, rü chama rü poraãcü namaxã chanu. ⁵⁴Rü nhama i naanewa nax paxaãchi chamaxũxũgu, rü ngêma curü mugü nixĩ i chorü wiyae ixĩxũ, erü choxũ nataãxêxêxê. ⁵⁵Pa Cori Pa Tupanax, rü woo chütacü rü cugu charüxĩnü. Erü chanaxwaxe i nagu chamaxũ i curü nguxêêtae. ⁵⁶Rü ngêma cuga nax chaxĩnüxũgagu rü chanayaxu i taãxê i taxũ. ⁵⁷Rü cumax, Pa Corix, nixĩ i chorü Tupana quixĩxũ. Rü chama rü marü cumaxã nüxũ chixu nax nagu tá chamaxũxũ i ngêma curü ore. ⁵⁸Rü guxũguma cuxna chaca nax choxũ curüngũxêxêxũ nax curü ngúchaũ chaxũxúcax. ¡Rü cuxũ changechaũtümüxũ i ngêma curü orewa chamaxã icuxunetaxũrüxũ! ⁵⁹Rü nüxũ chicuãxãchi i ngêma chaucüma i tama mexũ, rü wenaxarü ichanaxügu nax naga chaxĩnüxũ i ngêma curü mugü. ⁶⁰Rü nhuxãêãcü chaugü chatáegu, rü paxama ichanaxügu ga nagu nax chamaxũxũ ga yema curü mugü. ⁶¹Rü yema chixexũ ga duĩxũgü rü chixexũgu choxũ nanguxêêgüchaũ, notürü i chama rü tama nüxũ charüngüma i curü mugü. ⁶²Rü ngãxũcücü ícharüda nax moxê cuxna chaxãxũcax naxcax i ngêma curü mugü i aixcuma mexũ. ⁶³Rü yíxema cuxũ ngechaũgüxe rü cuga ñnüexe rü chauenexê tixĩgü. ⁶⁴Pa Cori Pa Tupanax, rü ngêma curü ngechaũ rü guxũwama nangu i nhama i naanewa. ¡Rü choxũ nanguxêxê i ngêma curü mugü! ⁶⁵Pa Cori Pa Tupanax, chama nax curü duĩxũ chixĩxũ, rü mea choxna cudau, ngêma chamaxã icuxunetaxũrüxũ. ⁶⁶¡Rü choxũ nanguxêxê nax mea chauãxêxũ

chacuáxũçax! Erü nagu chayaxõ i ngẽma curü mugü. ⁶⁷Rü naxũpa ga choxũ nax cuxucuxẽxũ rü muxũma ga chixexũ chaxü. Notürü i nhuxmax rü naga chaxĩnü i ngẽma curü mugü. ⁶⁸Rü cuma rü cumecüma, rü mexũ cuxü. ¡rü choxũ nanguxẽxẽ i curü mugü! ⁶⁹Rü ngẽma duũxũgü i nügü icuaxũũgũxũ, rü notüçaxmamare choxũ nixugüe. Notürü i chamax rü guxũguma chayanguxẽxẽ i ngẽma curü mugü. ⁷⁰Rü nümagü rü nachixeãẽgümare, notürü i chamax rü namaxã chataãxẽ i ngẽma curü nguxẽetae. ⁷¹Rü choxũ rü name ga yema choxũ nax cuxucuxẽxũ. Erü yemaacü nixĩ i nüxũ chacuáxũ nax naga chaxĩnüxũ i ngẽma curü mugü. ⁷²Rü ngẽma curü ucuxẽgü i choxna cuxãxũ, rü çauxçax rü muxũma i úiru rü diêruarü yexera narümemaxũchi. ⁷³Rü cumatama nixĩ ga choxũ congoxẽxũ rü maxũ choxna cuxãxũ. Rü ngẽmacax chanaxwaxe nax choxna cunaxãxũ i cuax nax choxũ natauxchaxũçax nax naxçax changúxũ i curü mugü. ⁷⁴Rü yíxema cuxü ngechaũgüxe rü tataãxẽgü i ngẽxguma choxũ tadaugügu erü nagu chayaxõ i curü ore. ⁷⁵Pa Cori Pa Tupanax, chama rü nüxũ chacuax i ngẽma curü mugü rü meama niwex. Rü tama ícutü i ngẽxguma choxũ icuyaruwexãchixẽegu. ⁷⁶Rü ngẽma curü ngechaũ rü chanaxwaxe nax chorü taãxẽxẽeruxũ yixĩxũ, yema chamaxã icuxunetaxũruxũ. ⁷⁷¡Rü chamaxã namecüma rü choxũ namaxẽxẽ! Erü namaxã chataãxẽ i ngẽma curü nguxẽetae. ⁷⁸¡Rü naxãneexẽxẽ i ngẽma duũxũgü i nügü icuaxũũgũxũ rü notüçaxmamare ngúxũ choxũ

ingexẽẽgũxũ! Notürü i chama rü chanaxwaxe i nagu charüxĩnüama i curü mugü. ⁷⁹Rü chanaxwaxe i nua chauxũtawana nangexmagü i ngẽma cuxũ ngechaũgũxũ rü curü mugüxũ cuaxgũxũ. ⁸⁰¡Rü choxũ rüngũxẽxẽ nax mea chayanguxẽẽxũçax i curü mugü nax taxuçaxma chaxãnexũçax! ⁸¹Rü poraãcü cuxũ íchananguxẽxẽ nax choxũ ícupoxũxũçax erü nagu chayaxõ i curü ore. ⁸²Rü düxwa marü chipaxetü nax íchananguxẽxũ i ngẽma curü uneta, rü nhachagürü: “¿Nhuxgu tá nua cuxũxũ nax choxũ cuyataãxẽxẽxũçax?” nhachagürü. ⁸³Rü woo marü wüxi i yaxguax chixĩ rü taxuwama mexe chixĩ rü nua taxmare chixĩ, notürü tama nüxũ charüngüma i curü mugü, Pa Tupanax. ⁸⁴¿Rü nhuxrexpüxcüna tá nixĩ i cunaxwaxexũ nax yaxna chaxĩnüxũ? ¿Rü nhuxguxüratáta nixĩ i cunapoxcuxũ i ngẽma chawe ingẽxũtanüxũ? ⁸⁵Rü ngẽma duũxũgü i nügü icuaxũũgũxũ rü tama curü nguxẽetaegu íxũ, rü chamaxũgu nanaxügu i wüxi i ãmaxũ nax ngẽmagu chingucuchixũçax. ⁸⁶Pa Tupanax ¡Choxũ rüngũxẽxẽ! Erü ngẽma chorü uanügu rü chawe ningẽxũtanü woo taxuxũma i chixexũ chaxüyane. Rü guxũma i ngẽma curü mugü rü aixcuma nawexgu. ⁸⁷Rü ngẽma chauxchi aiexũ rü wixgutaax choxũ nimaxgü, notürü tama choxũ narüporamaegü erü naga chaxĩnü i curü mugü. ⁸⁸¡Rü curü ngechaũgagu choxũ namaxẽxẽ! Rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma curü mugü i cuaxwa íchoxũxũ. ⁸⁹Pa Cori Pa Tupanax, rü ngẽma curü ore rü guxũgucax nixĩ, rü dauxũguxũ i

naanewa naxumatü rü tagutáma
 naxüchicüxü. ⁹⁰Rü cuma nax
 quixaixcumaxü rü guxüguma ngémaäcü
 quixí. Rü cuma nixí ga cunaxüxü ga
 nhama ga naane, rü ngémaçax
 nachicawatama nangexmaecha. ⁹¹Rü
 nhuxmax rü ta rü guxüma i ngéma
 cuxüxü rü nanaxaixrügumagüraxü,
 yema curü mugüwa namaxã
 cunaxuegugüxürüxü. Rü guxüma i
 ngéma cuxüxü, rü cunangoxëxë nax
 curü ngüchaü naxügüxüçax. ⁹²Rü
 ngëxguma chi ngéma curü mugü
 taxüchima taãxë choxna äxgu, rü chi
 chorü ngechaümaxã chayü. ⁹³Rü
 tagutáma nüxü icharüngüma i ngéma
 curü mugü, erü ngëmagagu nixí i maxü
 choxna cuxãxü. ⁹⁴¡Choxü ínapoxü, Pa
 Tupanax! Erü curü duüxü chixí rü nagu
 chixü i ngéma curü mugü. ⁹⁵Rü ngéma
 chauxchi aiexü rü naxçax nadaugü nax
 nhuxäcü choxü yamaçgüxüçax. Notürü i
 chama rü curü mugügu chayamöoma.
⁹⁶Rü nüxü chacuax rü guxüma i taxacü i
 ngëxmaxü rü nayarüxo. Notürü ngéma
 curü mugü rü taguma inayarüxo. ⁹⁷Rü
 poraäcü choxü nangüchaü i curü
 ucuxëgü, rü wüxichigü i ngunexügu rü
 nagu charüxinü. ⁹⁸Rü ngéma curü mugü
 rü guxüguma chauäxü choxü
 nacuxëxë. Rü ngémaçax chorü
 uanügüarü yexera choxü nangexma i
 cuax. ⁹⁹Rü guxüma i chorü
 nguxëruügüarü yexera nüxü chacuax,
 erü poraäcü nagu charüxinü i ngéma
 curü mugü. ¹⁰⁰Rü ngéma curü mugüga
 nax chaxínüxügagu, rü ngéma
 yaxguãxgüxü nüxü charücuaxmae.
¹⁰¹Rü guxüma i chixexügüna chixügachi
 nax ngémaäcü naga chaxínüxüçax i

curü ore. ¹⁰²Notürü tama nüxna
 chixügachi i ngéma curü mugü erü
 cuma nixí i choxü cuxucuxëxü. ¹⁰³Rü
 ngéma curü uneta rü taxacü i
 maixcuraxüchixüarü yexera choxü
 name. ¹⁰⁴Rü curü mugüwa chanayaxu i
 cuax, rü ngémaçax naxchi chaxai i
 guxüma i ngéma nacüma i chixexü.
¹⁰⁵Rü ngéma curü ore rü nhama wüxi i
 omürüxü nixí i çauxçax rü choxü
 nibáixmaxü. ¹⁰⁶Rü cumaxã rü marü
 ichaxuneta rü ngéma rü tá aixcuma
 chayanguxëxë. Rü tá nagu chixü i
 ngéma curü mugü. ¹⁰⁷Pa Corix, Pa
 Tupanax, rü poraäcü chanaxixächixë.
 ¡Rü choxna naxã i maxü, ngéma
 chamaxã nüxü quixuxürüxü! ¹⁰⁸¡Rü
 choxü nayaxu nax moxë cuxna chaxãxü!
 ¡Rü choxü nanguxëxë i curü mugü!
¹⁰⁹Rü guxüguma äücümaxü i yuwa
 changexma. Notürü taguma nüxü
 charüngüma i ngéma curü ucuxëgü.
¹¹⁰Rü ngéma chixexü ügüxü rü
 chapexegu guxchaxü naxügü, notürü i
 chama rü tama nüxna chixügachi i curü
 mugü. ¹¹¹Rü ngéma curü mugü nixí i
 chorü ämare i guxügüçax ixixü. Erü
 ngëmagü nixí i taãxë choxna äxü. ¹¹²Rü
 guxüma i chorü ngüchaümaxã
 guxügutáma nagu chixü i curü mugü
 nhuxmatáta chayumare. ¹¹³Rü nüxü
 chaxo i ngéma duüxügü i nügü
 írümegünetaxü notürü nüxü
 changechaü i curü ucuxëgü. ¹¹⁴Rü cuma
 nixí i choxü curüngüxëxü rü choxna
 cudauxü. Rü curü ore nixí i nagu
 chayaxöxü. ¹¹⁵¡Rü choxna pexígachi, Pa
 Chixexüarü Üruxügüx! Erü chama rü
 chayanguxëëchaü i chorü Tupanaarü
 mugü. ¹¹⁶Pa Tupanax ¡choxü

naporaxêxê ngêma chamaxã
 icuxunetaxûrûxû! rû tá chamaxû. ;Rû
 taxû i choxû cuwomûxêêxû! ¹¹⁷;Choxû
 rûngûxêxê nax tama choxû
 yamaxgûxûcax i chorû uanûgû! Rû
 ngêmaâcü i chama rû tá guxûguma
 nagu chamaxû i curû mugû. ¹¹⁸Rû cuma
 rû nüxû cuxo i ngêma tama naga ñnüexû
 i curû mugû. Erû ngêma nagu
 naxñnüexû i nûmagû rû taxuwama
 name. ¹¹⁹Rû ngêma duûxûgû i chixexû
 ûgûxû i nhama i naanewa rû cuxcax rû
 wûxi i guxchirerûxû nixîgû. Notürü i
 chamax rû nüxû changechaû i curû
 mugû. ¹²⁰Rû cupexewa i chama rû
 chorû muûmaxã chiduxrux rû aixcuma
 nagu chixûxchaû i ngêma curû mugû.
¹²¹Rû taguma nüxû icharûchau nax
 chanaxûxû i ngêma cupexewa aixcuma
 mexû. Rû ngêmacax tama chanaxwaxe i
 choxû ícutax nax naxmexgu
 changuxûcax i ngêma choxû
 chixexêêgûchaûxû. ¹²²;Rû chauétüwa
 nachogû nax taxuxûma i chixexû choxû
 naxûpetûxûcax rû tama chixexûgu
 choxû nanguxêêgûxûcax i ngêma nûgû
 icuaxûûgûxû! ¹²³Rû düxwa marû
 chipaxetü nax íchananguxêêxû nax
 choxû curûngûxêêxû rû choxû
 ícunguxuchixêêxû ngêma chamaxã
 icuxunetaxûrûxû. ¹²⁴Rû chama nax curû
 duûxû chixîxû, rû ;choxû nangechaxû rû
 chamaxã namecûma! ;Rû choxû
 nanguxêxê i curû mugû! ¹²⁵Rû aixcuma
 curû duûxû chixî, rû ngêmacax
 chanaxwaxe i chauãêxû choxû
 cucuaxêxê erû nüxû chacuáxchaû i curû
 mugû. ¹²⁶Pa Corix, rû marû nawa nangu
 nax chauétüwa cuhogûxû, erû ngêma
 chorû uanûgû rû tama naga naxñnüe i

curû mugû. ¹²⁷Notürü i chamax rû
 ngêma úruarû yexera nüxû changechaû
 i curû mugû. ¹²⁸Rû ngêmacax nixî i mea
 naga chaxñnüxû i curû mugû rû nüxû
 chaxo i guxûma i nacûma i chixexûgû.
¹²⁹Rû ngêma curû mugû rû namexechi
 rû ngêmacax naga chaxñnü. ¹³⁰Rû
 ngêxguma texé curû orexû ixuxgu rû
 nangoxêêgu rû yîxema nüxû ñnüexê rû
 tûmaãêxû tûxû nacuaxêxê woo
 taxuxûma cuáxe tixîgûgu. ¹³¹Rû nhama
 õna i chîxichixûcax ichoxûrûxû rû
 choxû nangúchaû i curû mugû. ¹³²;Rû
 choxû nadawentü rû cuxû
 changechaütümûxû, ngêma cuxû
 ngechaûgûxûcax cuxûxûrûxû! ¹³³Rû
 chanaxwaxe i choxû cunatauxchaxêxê
 nax nagu chamaxûxûcax i curû ore. Rû
 tama chanaxwaxe nax ngêma
 chixexûama chamaxã icuáxû. ¹³⁴;Rû
 naxmexwa choxû ínanguxuchixêxê i
 ngêma duûxûgû i choxû imaxgûchaûxû!
 Erû chayanguxêêchaû i curû mugû.
¹³⁵Rû nhuxmax nax curû duûxû chixîxû
 ;rû cuxû changechaütümûxû! ;Rû choxû
 nanguxêxê i curû mugû! ¹³⁶Rû poraâcü
 chaxaxu erû ngêma togû rû tama naga
 naxñnüe i curû mugû. ¹³⁷Pa Corix, cuma
 rû quixaixcuma, rû ngêma curû
 mugûwa nüxû quixuxû i poxcu rû
 aixcuma tá ningû. ¹³⁸Erû guxûma i
 ngêma curû mugû rû aixcuma name rû
 aixcuma tá ningûgû. ¹³⁹Rû ngêma curû
 mugû rû poraâcü chayanuxû. Rû choxû
 nangux nax tama naga naxñnüexû i
 ngêma chorû uanûgû. ¹⁴⁰Rû chama nax
 curû duûxû chixîxû rû marû meama
 chanangugû i ngêma curû mugû nax
 taxuwama nachixexû rû ngêmacax nüxû
 changechaû. ¹⁴¹Pa Tupanax, chama i

cupexewa rü taxuxüma chixi rü duüxügü rü choxü naxoe. Notürü tama nüxü charüngüma i curü mugü. ¹⁴²Rü guxüma i ngëma nüxü quixuxü rü guxügutáma name. Rü ngëma curü nguxêetae rü nixaixcuma. ¹⁴³Rü yexguma taxü ga guxchaxüwa chayexmagu, rü curü mugü choxü nataãxêxêxê. ¹⁴⁴Erü ngëma curü mugü rü guxügüma name. ¡Rü choxna naxã i cuax nax ngëmaãcü nagu chamaxüxcax i ngëma curü mugü! ¹⁴⁵Pa Corix, chorü ngücháũmaxã cuxna chaca. ¡Rü choxü nangãxü! Erü chayanguxêchaũ i curü mugü. ¹⁴⁶Pa Corix, cuxna nixi i chacaxü. ¡Rü choxü rüngüxêxê nax choxü natauxchaxücax nax chayanguxêxêxü i curü mugü! ¹⁴⁷Rü naxüpa nax yangunexü rü ícharüda nax curü ngüxêêcax cuxna chacaxücax. Rü nagu chayaxõ i ngëma curü uneta. ¹⁴⁸Rü naxüpa nax nachütaxü rü daa chauxetügü rü ínamemare nax inadauxü nax ngëmaãcü mea nagu ícharüxínüxcax i curü unetagü. ¹⁴⁹Pa Corix, ngëma nax choxü cungechaüxügü ¡rü choxü naxínü! ¡Rü choxna naxã i maxü ngëma chamaxã icuxunetaxürüxü! ¹⁵⁰Erü ngëma chixexü i duüxügü i chawe ingëxütanüxü rü choxna nangaicamagü. Notürü taxucürüwa i taxacü chamaxã naxügü erü tama naga naxínüe i curü mugü. ¹⁵¹Cumax, Pa Corix, rü choxna cungaicama. Rü guxüma i curü mugü rü aixcuma nixigü. ¹⁵²Rü nüxcümatama nüxü chacuax i curü mugü i cumatama cuxueguxü nax guxügüma nangexmagüechaxücax. ¹⁵³¡Rü nüxü nadau nax nhuxãcü chanaxixãchiãxü

rü nawa choxü ínanguxuchixêxê! Erü taguma nüxü icharüngüma i ngëma curü ucuxê. ¹⁵⁴¡Rü chauétüwa nachogü rü chorü uanügümaxêwa choxü ínanguxuchixêxê! ¡Rü choxna naxã i maxü ngëma cuma chamaxã icuxunetaxürüxü! ¹⁵⁵Cuma rü tama nüxü curüngüxêê i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü erü nümagü rü tama naga naxínüe i curü mugü. ¹⁵⁶Pa Corix, cuma rü poraãcü cumecümaxüchi. ¡Rü choxna naxã i maxü ngëma cuma cunaxwaxexürüxü! ¹⁵⁷Rü ngëma chorü uanügü i chauxchi aixü rü namuxüchi. Notürü i chama rü tama íchanangex i curü mugü. ¹⁵⁸Rü tama yaxna namaxã chaxínü i ngëma taechitawaxegüxü i tama naga ínüexü i curü mugü. ¹⁵⁹Pa Corix ¡dücax, choxü nadau nax nhuxãcü nüxü changechaüxü i curü mugü! ¡Rü curü ngechaügagu choxna naxã i maxü! ¹⁶⁰Rü guxüma i curü ore rü aixcuma nixi. Rü curü mugü rü namexechi rü taguma inayarüxo. ¹⁶¹Rü ãêxgacügü i poraxü rü chawe ningëxütanü woo taxuxüma i chixexü chaxüyane. Notürü i chama rü naga chaxínü i curü mugü. ¹⁶²Rü chama rü namaxã chataãxê i curü uneta nhama wüxi i duüxü i taxü i diëru iyanguxürüxü. ¹⁶³Rü nüxü chaxo i ngëma ore i dora ixixü. Rü tama chanayaxu. Notürü nüxü changechaü i ngëma curü ucuxêgü. ¹⁶⁴Rü guxü i oragu cuxü chicuaxüxü naxcax i curü mugü i aixcuma mexü. ¹⁶⁵Rü yíxema curü ucuxêgüga ínüexe rü tataãxêgü. Rü taxuxütáma i taxacü i chixexügu tüxü nayixêxê. ¹⁶⁶Pa Corix, cuxü íchananguxêxê nax choxü ícupoxüxü. Erü marü nagu chamaxü i ngëma curü

mugü. ¹⁶⁷Chama rü meama naga chaxínü i curü mugü, rü guxüma i chorü ngüchaũmaxã nüxü changechaũ. ¹⁶⁸Rü chama rü meama naga chaxínü i curü ucuxëgü rü curü mugü. Rü cuma rü meama nüxü cucuax i guxüma i chaucüma. ¹⁶⁹Pa Corix, ngëma chorü yumüxëgü rü cuxütawa nangugü. ¡Rü choxna naxã i cuax ngëma chamaxã icuxunetaxürüxü! ¹⁷⁰Rü cupexewa nangu i chorü yumüxë. ¡Rü chorü uanügümexëwa choxü ínanguxuchixëxë ngëma chamaxã icuxunetaxürüxü! ¹⁷¹¡Rü choxü natauxchaxëxë nax cuxü chicuaxüxüxü! Erü cumatama nixí i choxü cunguxëëxü i ngëma curü mugü. ¹⁷²¡Rü choxü natauxchaxëxë nax chawiyaeãcüma nüxü chixu i curü unetagu! Erü guxüma i curü mugü rü namexechi. ¹⁷³Ëcü ínamemare ya cuxmex nax choxü nangüxëëxü. Erü curü mugüama nixí i guxüarü yexera choxü ngüchaũxü. ¹⁷⁴Pa Corix, chanaxwaxe i paxa choxü curüngüxëë rü choxü ícupoxü. Erü chama rü poraãcü namaxã chataãxë i ngëma curü ucuxëgü. ¹⁷⁵Rü nhuxmax nax chamaxüxü rü chanaxwaxe i cuxü chicuaxüxü nax ngëmaãcü curü mugümaxã choxü curüngüxëëxüçax. ¹⁷⁶Chama rü nhama wüxi i carnéru irütaxuxürüxü chixí. ¡Rü nua naxü nax chauxçax cuyadauxüçax! Erü tama nüxü charüngüma i curü mugü.

**Yumüxë i ngëxguma ãncümaxüwa
ingexmagu**

120 ¹Rü ngëxguma ãncümaxüwa changexmagu, rü nüxna chaca ya Cori

ya Tupana. Rü nüma rü choxü nangãxü. ²Pa Corix ¡choxü ínanguxuchixëxë nüxna i ngëma duüxügü i dorataaxgüxü i chixriãcü chauchiga idexagüxü! ³¡Rü taxacü tá nixí i curü poxcu, Pa Conüx i Dorataxáxü? ⁴Rü cuma rü tá naxne ya ãmagunemaxã quingóxnatachinü. Rü áxwe ya naicümaxã tá quixa. ⁵Rü chaugümaxã changechaũ erü norü ngãxüwa changexma i ngëma chorü uanügü i Mechécüãxgü rü ngëma Chedátanüxügü i tama Tupanaxü cuaxgüxü. ⁶Rü marütama nixí nax norü ngãxüwa changexmaxü i ngëma chauxchi aiexü i nuegu rüxínüexü. ⁷Rü ngëxguma ngüxmüchiga namaxã chidexagu, rü nümagü rü daichigagu nidexagü.

Tupana rü curü poxürüxü nixí

121 ¹Rü ngëxguma maxpünegu chadawenügu rü chaugüna chaca rü nhachagürü: “¡Rü ngextá tá nixí i ne naxüxü i chorü ngüxëë?” nhachagürü. ²Rü ngëma chorü ngüxëë rü tá naxütawa ne naxü ya Cori ya Tupana i dauxügüxü i naanearü üruxü rü nhama i naanearü üruxü íxücü. ³Rü nüma rü tagutáma nanaxwaxe nax cuyangüxü rü tagutáma nape ya yimá cuxna daucü. ⁴Rü nüma rü guxüguma ínadau rü naxuãxë. Rü taguma nape ya yimá Iraéutanüxüna daucü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana nixí i cuxna nadauxü rü cuxü ínapoxüxü, erü guxüguma cuxütawa nangexma nax cuxü nangüxëëxüçax. ⁶Rü ngunecü rü yimá üaxcü rü taxuxütáma chixexü cumaxã naxü rü woo ya tauemacü i chütacü. ⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana rü

naguxĩraũxũ i ãcũmaxũwa cuxũ
 ínapoxũ erũ nũma nixĩ i nũxna nadauxũ
 i curũ maxũ. ⁸Rũ ngẽmaãcũ i nũma ya
 Cori ya Tupana rũ guxũwama cuxũ
 ínapoxũ i nhuxmax rũ guxũgutáma.

Yerucharéũxũ nicuaxũxũ

122 ¹Rũ chataãxẽ i ngẽxguma
 choxũ nangĩxãgũgu nax
 Cori ya Tupanapatawa chamaxã naxĩxũ.
²Pa Íane ya Yerucharéũx, marũ curũ
 ãaxarũ aixepewa tangexmagũ. ³Pa
 Yerucharéũx, cuxũ naxũgũ nax cuwa
 nangutaquexegũxũ i Tupanaarũ
 duũxũgũ. ⁴Rũ cuwa nixĩ i naxĩxũ i
 guxũma i Tupanaarũ duũxũgũ i
 Iraéutanũxũ nax Cori ya Tupanaxũ
 yacuaxũũgũxũcax ngẽma nũma namaxã
 nũxũ yaxuxũrũxũ. ⁵Rũ Yerucharéũwa
 nixĩ i nangexmaxũ i ngẽma tochicaxũgũ
 i ãẽxgacũgũ i guxchaxũarũ mexẽerũgũ
 nawa rütogũxũ. Rũ ngẽma tochicaxũgũ
 rũ ãẽxgacũ ga Dawípatawa nixĩ i
 nangexmagũxũ. ⁶¡Rũ guxũnema ya perũ
 maxũnemaxã Tupanana peca nax
 Yerucharéũwa nangexmaxũcax i taãxẽ!
 Rũ namaxã nũxũ pexu ya yima íane rũ
 nhaperũgũ: “Tanaxwaxe i cuwa mea
 namaxẽ i ngẽma cuxũ ngechaũgũxũ”,
 nhaperũgũ. ⁷Pa Yerucharéũx,
 chanaxwaxe i cuwa nangexma i taãxẽ rũ
 curũ ãẽxgacũgũpatawa nax nataxuxũ i
 guxchaxũgũ. ⁸Rũ nhuxmax rũ
 chaueneegũcax rũ chamũcũgũcax
 chanaxwaxe i cuwa nangexma i taãxẽ,
 Pa Yerucharéũx. ⁹Rũ yima tórũ Cori ya
 Tupanapatagagu cuxcax chayumũxẽ nax
 mea cuxũ naxũpetũxũcax, Pa
 Yerucharéũx.

Tupanaarũ ngechaũcax ítaca

123 ¹Pa Cori Pa Tupana ya
 Dauxũwa Ngẽxmacũx,
 cuxcax chadaunagũ nax cumaxã
 chidexaxũcax. ²Rũ wũxi i puracũtanũxũ
 norũ corimexẽgu idawenũxũ nax nũxũ
 nacuaxũcax i taxacũ nanaxwaxexũ rũ
 ngẽxgumarũxũ tixĩgũ nax tórũ Cori ya
 Tupanacax tadaunagũgũ nax namaxã
 idexagũxũcax rũ tamaxã nũxũ
 yaxuxũcax nax nũxũ
 ingechaũtũmũxũgũxũ. Rũ
 ngẽxgumarũxũ i wũxi i pacũ i ngĩrũ
 chiũraxũ fídawenũchigũxũcũ nax nũxũ
 nacuaxũcax i taxacũ nanaxwaxexũ, rũ
 ngẽxgumarũxũ ta tixĩgũ i yixema nax
 Tupanaxũtawa ínanguxẽxũ nax nũxũ
 ingechaũtũmũxũgũxũ. ³Pa Cori Pa
 Tupanax ¡cuxũ tangechaũtũmũxũgũ!
 tanaxwaxe i cuxũ tangechaũtũmũxũgũ
 erũ marũ tama yaxna namaxã taxĩnũe i
 ngẽma norũ guxchigagũ i ngẽma
 tomaxã rũxuanũãxgũxũ. ⁴Rũ ngẽma
 diẽruãxgũxũ rũ toxũ nacugũe rũ ngẽma
 nũgũ icuaxũũgũxũ rũ toxchi naxaie. Rũ
 ngẽmacax poraãcũxũchima ngũxũ
 tingegũ.

Tupana rũ Iraéutanũxũarũ poxũruxũ nixĩ

124 ¹Rũ yexguma chi Cori ya
 Tupana tama tũxũ ípoxũgũ
 rũ tórũ uanũgũ rũ chi tũxũ nadai, rũ
 name nixĩ i ngẽma nhapegũrũgũ, Pa
 Iraéutanũxũgũx. ²⁻³Rũ yexguma chi Cori
 ya Tupana tama tũxũ rũngũxẽẽgu ga
 yexguma taxcax iyaxũãchigu ga yema
 tũxũ daixchaũxũ rũ chi norũ numaxã
 tũxũ naguxẽxẽ. ⁴⁻⁵Rũ nhama wũxi i

natüarü dexá i poraxüchixüxü tüxü
ichagüxëxü rü taétüwa yaxpetüxüürüxü
chi tamaxá nixügü nax tüxü nadaixü.
6Rü namexechi ya Cori ya Tupana ya
tama naxwaxecü nax tórü uanügu
naxnemaxá tüxü daixü. 7Rü yemaacü
nawa ítanguxü ga yema äücümáxü ga
tórü uanügu taxcax mexëxü nhama
wüxi i weri i norü yaxruüwa
inhaxüürüxü. Rü yema yaxruü ga tórü
uanügu taxcax mexëxü rü narügáü rü
tibuxmü. 8Rü yimá Tupana ya
daxüügüxü i naanearü üruüxü rü nhama i
naanearü üruüxü, rü yimá nixü ya tüxü
rüngüxëecü.

Tupana rü norü duüxügüna nadau

125 1Rü yima maxpüne ya
Chiáü ya taxúema
ixügachixëxënerüxü nixügü i ngëma Cori
ya Tupanaaxü yaxögüxü nax taguma texë
naxüchicüüxü i norü ünü. 2Rü yima ñane
ya Yerucharéü ya maxpünegümáxá
íxümaeguächine, rü ngëxgumarüxü ta i
nüma ya Cori ya Tupana rü guxügutáma
norü poramaxá ínanapoxexü i norü
duüxügü. 3Rü ngëma chixecümáxü i
äëxgacü rü taxütáma guxügu
duüxügümáxá inacuáxecha nawa i nhaa
naane i Tupana norü duüxügüxü nagu
namugüxü. Erü nüma ya Tupana rü tama
nanaxwaxe nax norü duüxügü nagu
maxëxü i ngëma nacüma i chixexü. 4Pa
Corix ¡nuxü rüngüxëxë i ngëma duüxügü
i mea maxëxü rü aixcuma mexügu
rüxüniüxü! 5Notürü ngëma duüxügü i
chixexü i nacümagu íxü ¡rü poxcu
namaxá naxuegu! Erü ngëmatama nixü i
woetama naxcax ixüxü i ngëma chixexü
ügüxü. ¡Rü Iraéutanüxüna naxá i taäxë!

Toma nax to i nachixüanewa tagagüxü rü tanaxwaxe i toxü cuwoeguxëxë

126 1Rü yexguma Tupana
Yerucharéüçax tüxü
woeguxëegu rü taxcax rü
ixanegüexüürüümare nixü. 2Rü yexguma
ga yixema rü tórü taäxëmaxá tacugüe rü
aita taxüe. Rü yemaçax ga yema tama
Tupanaaxü yaxögüxü rü nhanagürügü:
“Nüma ya Cori ya Tupana rü taxü i
mexü naxcax naxü i ngëma norü
duüxügü”, nhanagürügü. 3Rü aixcuma
Cori ya Tupana rü taxü i mexü taxcax
naxü rü ngëmacax poraäcü tataäxëgü.
4Notürü, Pa Corix, nangexma i
tomücügü i nhuxmax rü ta to i
nachixüanegüwatama ngëxmagüxü. Rü
ngëma rü ta tanaxwaxe nax
Yerucharéüçax cunawoeguxëxü nax
nümágu rü ta nataäxëgüxüçax nhama
paanexü i pucümáxá taäxëürüxü. 5Rü
yixema auxäcüma toegüxe rü
taäxëäcüma tanayaxu i tümanetüarü o.
6Rü yixema auxäcüma yangexpüxüxe i
tümaarü nanetüchire nax tayatoxüçax
rü ngëxguma yaxoxgu rü tayabuxgügu i
tümaarü nanetü rü wiyaeäcüma tá
ítayangepüxü i muxüchixü i tümaarü
nanetüarü o.

Tupana nanangoxëxë i guxüma

127 1Rü ngëxguma chi tama
Tupanaarü ngüxëëmaxá
yixüxgu nax naxüxü ya wüxi ya ípata rü
notüçaxmamare chi nixü i nawa
napuracüexü i ngëma norü üruügü. Rü
ngëxguma chi nüma ya Cori tama
nüxna nadaxgux ya wüxi ya ñane rü

notiçaxmamare chi nixí i nüxna nadaugüxü i ngēma norü daruüğü. ²Rü taxuwama name ega texé puracügu tüğü imaxgu nhuxmata üaxcü tüxü yarüxücumare nax ngēmaäcü ngüxü tingeäcüma tüxü nangexmaxü i tümaarü òna. Erü yíxema norü duüxüğü ixíğüxe rü Tupana tüxna nanaxä i ngēma tüxü taxuxü woo ítapeeyane. ³Rü ngēma taxacüğü rü wüxi i ngüxēē i taxü i Tupana tüxna äxü nixíğü. ⁴Rü ngēma taxacüğü i ngextüxügutama tüxü ngēmagüxü rü törü poxüruüğü nixíğü nhama churagüne rü norü poxürixü yixixürixü nixíğü. ⁵Rü nataäxē ya yimá duü ya muxacücü erü nhama namuxnexüchixürixü nixí. Rü taxütáma namuü ega äëxgacüpeyewa norü uanümaxä nüğü ínaxuaxüğügu.

Cori ya Tupanaarü ngüxēēchiga

128 ¹Rü cutaäxē i cumax erü nüxü quicuaxüxü rü naga cuxínü ya Cori ya Tupana. ²Rü cuma rü tá cunangöx i ngēma curü puracüwa ne üxü i cunetüarü o. Rü tá cutaäxē rü mexü tá cuxü naxüpetü.

³Rü cupatawa i cuxicatama cumaxmaxä ícungexmaxüwa rü tá itaäxē. Rü nhama wüxi i úwa i oxochixürixü tá nimu i cuxacüğü. Rü nhama oríwachacüxü i ngexwacax rüxüğüxürixü tá naporae i ngēma cuxacüğü i curü mechacüwawa rütogüxü. ⁴Rü ngēmaäcü Tupana tá nüxü narüngüxēē ya yimá duü ya Tupanaxü ngechaücü. ⁵Rü Cori ya Tupana ya Chiáügu äpatacu cuxü rüngüxēxē! ;Rü Tupana cuxü rüngüxēxē nax guxüma i curü maxügu nüxü

cudauxü nax nhuxäcü nüma ya Tupana Yerucharéüxü nangüxēxü! ⁶;Rü Tupana cuxü namaxēxē i curü maxü nax ngēmaäcü nüxü cudauxü i cutaagü! ;Rü Tupana tüxü rüngüxēxē nax nua Iraéutanüwa nangexmaxü i taäxē rü törü uanüğü tama tüxü chixewexü!

Tupana rü Iraéuanexü ínanguxuchixēē nüxna i norü uanüğü

129 ¹Rü nhuxmax i Iraéuane rü nhanagürü: “Chama rü muxüma ga ngüxüwa chaxüpetü noxritama changextüxüğü. ²Rü aixcuma muxüma ga ngüxüwa chaxüpetü noxritama changextüxüğü, notürü taxuxüma choxü narüporamae i chorü uanüğü. ³Rü poraäcü choxü nacuaüxüğü rü choxü nanapixēēğü. ⁴Notürü nüma ya Cori ya aixcuma mecümacü rü choxü ínanguxuchixēē naxmexwa i ngēma chorü uanüğü i chixexügu maxēxü”, nhanagürü i Iraéuane. ⁵Rü ngēma Yerucharéüarü uanüğü rü chanaxwaxe nax yaxānetanüächixü rü taxchaxwa yabuxmüxü. ⁶Rü name nixí nax yanamaächigüxü i ngēma norü uanüğü nhama wüxi ya maxē ya íäxçaxwexwa üaxcü paxa rümaächixēēcürüxü. ⁷Rü name nixí i nhama trügu i taguma norü owa ngxü rü taguma ibuxarü oóxürixü nixíğü. ⁸Rü ngēxguma texé nüxü daxgu rü taxúematáma nhatagürü nüxü: “;Tupana pexü rüngüxēxē! ;Rü Cori ya Tupanaégagu mexü pexü ngupetü!” nhatagürü nüxü.

Cori ya Tupanagu tayaxögü

130 ¹Rü nhuxmax nax taxü i guxchaxüğü chauétüwa ngēxmaxü, rü curü ngüxēēçax

íchacaama, Pa Cori Pa Tupanax. ²¡Rü choxú nüxü naxinü i chorü yumüxë, Pa Cori Pa Tupanax, rü choxü nangäxü namaxä i ngëma tagaäcü naxçax íchacaxaxü! ³Pa Cori Pa Tupanax, rü ngëxguma chi nüxü cudawenügu i ngëma chixexügu i cupexewa taxüxü çrü texé chi cupexewa tame? ⁴Notürü i cumax rü toxú nüxü icurüngüma i ngëma torü chixexügu i cupexewa taxüxü nax ngëmaäcü cuxü ticuaxüügüxüçax. ⁵Rü guxüma i chorü maxümaxä cuxü íchananguxëxë, Pa Corix, rü nagu chayaxō i ngëma curü ore. ⁶⁻⁷Chama rü nhama dauxütaegüxü i ngóonexü ínanguxëëgüxüarü yexera cuxü íchananguxëxë, Pa Cori Pa Tupanax. Rü Pa Iraéuanecüäxgüx, rü ngëma dauxütaegüxü i ngóonexü ínanguxëëgüxürüxü rü name nixí i ípenanguxëxë i norü ngüxëë ya Cori ya Tupana. Erü nüma rü tüxü nangechaü rü tüxü ínanguxüxëxë naxmexwa i tórü uanügu. ⁸Rü nüma tá nixí i Iraéutanüxüxü ínanguxüxëëxü guxüma i norü chixexüguwa.

Cori ya Tupanagu tayaxögü

131 ¹Pa Cori Pa Tupanax, chama rü tama chaugü chicuaxüxü rü tama choxú nangüchaü i guxüma i ngëma nüxü chadauxü. Rü tama naxçax chadau i ngëma taxucürüwa choxú ngëxmaxü. ²Notürü chachianemare rü nhama wüxi i buxü i maiwa nüxü rüchaxü i naéchacüxü caxürüxü charümeweemare. Rü ngëmaäcü wüxi i buxü i ngexwacax maiwa rüchaxürüxü chixí. ³Pa Iraéutanüxüx, rü name nixí i nhuxmax

rü guxüguma Cori ya Tupanaarü ngüxëë ípenanguxëxë.

Dawímaxä inaxuneta ga Tupana

132 ¹⁻²Pa Cori Pa Yacúarü Tupana ya Poraxüchicüx ¡rü nüxna nacuaxächí ya Dawí rü norü oégaäë naxçax ga guma cupata! ¡rü nüxna nacuaxächí ga yema norü uneta ga cumaxä nüxü yaxuxü ga yexguma nhaxgu: ³⁻⁵“Chama rü taxütáma chapatagu charüxäüx rü taxütáma ichaca nax icharüngüxüçax, rü taxütáma chapexetü, rü bai i nhuxgu tá chapexü nhuxmatáta chanaxü ya wüxi ya ípata naxçax ya Cori ya Yacúarü Tupana ya poraxüchicü nax ngëma nangexmaxüçax i ngëma baú i norü mugüchixü”, nhaxgu! ⁶Rü noxri rü nüxü taxínüechiga nax Efrátawa nayexmaxü ga yema baú ga Tupanaarü mugüchixü. Rü yixçüra rü Yáaarü íanechipenügu nüxü itayangau. ⁷¡Rü nhuxmax rü ngíxä Tupanapatagu tachocu nax ngëma napexewa nüxü yarücuaxüügüxüçax! ⁸¡Rü inachi, Pa Cori Pa Tupanax, rü cupatagu naxücu namaxä i curü mugüchixü i curü poraarü cuaxruxü ixixü nax ngëma cupatawa cungexmaxüçax! ⁹Rü ngëma chacherdótegü i curü puracütanüxügu rü tá nicómüchiru rü ngëma curü duüxügu rü norü taäxëmaxä tá aita naxüe. ¹⁰Rü curü duü ga Dawígagu ¡rü tauxü i choxü cuxoxü i chama i nachicüxü choxü cuxunetaxü nax äëxgacü chixíxüçax! ¹¹Yerü cumax, Pa Corix, rü chaunatu ga Dawímaxä icuxuneta namaxä i wüxi i uneta i taxucürüwama cuxüchicüxü. ¹²Yerü nhacurügu nüxü: “Rü cuchicüxü tá wüxi i cunexü chaxuneta nax nüxí

ãêxgacü yixîxũcax. Rü ngêxguma cunegi chauga naxînüegu rü yanguxêëgüãgu i ngêma chorü mugü i namaxã nüxü chixuxü rü ngêma nanegü rü tá ta nüxí guxügutáma ngêma curü tochicaxüwa narütogü nax Iraéuanecüãxaru ãêxgacügü yixîgüxũcax”, nhacurügü.

¹³Rü nüma ga Cori rü nüxü naxuneta ga yima ma xpúne ga Chiáü nax yimagu naxächiüxcax. ¹⁴Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Daa nixí ya yima ma xpúne i chanaxwaxene nax guxüguma nawa changexmaxü. Rü ngêxma tá chaxächiü erü chorü me nixí. ¹⁵Rü ngêma chorü duüxügüaru nanetügü rü tá poraacü nüxü chayaxoxêxê nax ngêmaacü tama nataiyaexücax i woo i ngêma duüxügü i ngearü diëruãxgüxü. ¹⁶Rü tá cuax nüxna chaxã i Iraéutanüxüaru chacherdótegü nax natanüxüétüwa nachogüexücax i chapexewa. Rü ngêma chorü duüxügü rü norü taãxëmaxã tá aita naxüe. ¹⁷Rü marü namaxã ichaxüga ga gumá ãêxgacü ga Dawí ga chama nüxü chaxunetacü. Rü nataagü rü guxügutáma ãêxgacügü nixîgü nhama wüxi i omü i ngêma náiechaxürüxü. Rü Dawítaatanüwa tá chanangoxêxê ya wüxi ya ãêxgacü ya poraxüchicü. ¹⁸Rü norü uanügü rü poraacü tá chanaxãneexêxê. Notürü i nüma ya ãêxgacü rü tá chanataxêxê rü tá nüxü chicuaxüxü”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

**Wüxi i taãxê nixí ega Tupanaarü
duüxügü nügü ngechaüügü**

133 ¹Rü dücax nax nhuxäcü namexechixü i ngêxguma ngêma Tupanaarü duüxügü rü aixcuma

wüxigu Tupanaga naxînüegu rü nügü nangechaüügü. ²Erü ngêxguma ngêmaacü nügü nangechaüügü rü nhama pumára i paacaxü i namaxã chacherdótegüxü nabaerugüxü nhuxmata naxchinaguxgu rü naxchirugu irüyaexürüxü taãxê tüxna naxã. ³Rü nhama cherena ya ma xpúne ya Ermóüétügu nguxü rü ma xpúne ya Chiáüétügu nguxürüxü tüxü nataãxêxêxê. Rü Chiáüwa nixí i ne naxüxü i Tupanaarü ngüxêxê nax namáxücax i norü maxü i norü duüxügü.

¡Cori ya Tupana cuxü rüngüxêxê!

134 ¹Pa Duüxügü i Cori ya Tupanaarü Puracütanüxü Ixîgüxex ;rü nüxü pecuaxüxügü i guxãma i pemax i chütacü napatawa nax pengexmagüxü! ²¡Rü ngêma nachica i üünexüguama pexuenümexêgü rü Cori ya Tupanaxü pecuaxüxügü! ³¡Rü nüma ya Cori ya Tupana ya dauxügüxü i naane rü nhama i naanearü üruxü, rü yima ma xpúne ya Chiáüwa cuxcax ne nanamu i norü ngüxêxê!

**Ngêma taxü i mexügü i Tupana
üxüchiga**

135 ¹⁻²Name i nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana. ¡Rü nüxü pecuaxüxügü i naéga i guxãma i pema i törü Cori ya Tupanapatawa rü napataxtüwa puracütanüxü ixîgüxex! ³¡Rü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana erü nüma rü namecúma! ¡Rü wiyaegü i naégagu ixüxügu pewiyaegü erü nüma

rü tamaxã namecúma! ⁴Rü nüma rü nüxũ naxuneta ga Yacú ga Iraéugu ãégacü nax norü meruxũ yixĩxũcax. ⁵Rü chama rü meama nüxũ chacuax rü nüma ya tórü Cori ya tórü Tupana rü guxũma i ngẽma duũxũgü namaxã tupanaáxũétüwa naxũ. ⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxü i guxũma i taxacü i nüma nanaxwaxexũ i dauxũguxũ i naanewa rü nhama i naanewa. Rü ngẽxgumarixũ ta nanaxü i ngẽma nüma nanaxwaxexũ i márwa rü natamawa. ⁷Rü nüma rü guxũwama i nhama i naanewa nayachüxãchixëxë ya cherena. Rü nanayaaneanecüixëxë nax ngẽmawa nüxũ icuáxũcax nax napuxchaũxũ. Rü ngẽma ngextá namaxã ínanguxũxũwa ya buanecü rü inanamuãchi. ⁸Rü nüma nixĩ ga nüxcüma nadaiaxũ ga yema Eyítuanecüãx nanegü ga nüxĩraxũxũ rü nadaiaxũ ga yema nüxĩraxũxũ ga naxũnaxacügü. ⁹Rü Eyítuanewa nanangoxëxë ga taxũ ga guxchaxũgü naxcax ga Eyítuanecüãxaru ãëxgacü rü norü ngüxëeruũgü. ¹⁰⁻¹¹Rü nanadaiãcu ga muxũma ga nachixũanegü. Rü nanadai ga ãëxgacügü ga iporaexũ ga Cheú ga Amuréutanüxũgüaru ãëxgacü rü Óyi ga Bacháũanearü ãëxgacü rü guxũma ga yema ãëxgacügü ga Canaãanewa yexmagũxũ. ¹²Rü yema norü naanegü ga yema ãëxgacügü rü nüma ga Tupana rü norü duũxũgü ga Iraéutanüxũgüna namaxã nax guxũgutáma noxrü yixĩxũcax. ¹³Pa Cori Pa Tupanax, cuéga rü tagutáma inayarüxo, rü guxũgutáma i duũxũgü rü nüxna nacuaxãchigü. ¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü aixcumama mea namaxã

inacuax rü mea nüxna nadau i norü duũxũgü. Rü nüxũ nangechaũtümüxũgü i ngẽma norü duũxũgü. ¹⁵Rü ngẽma tama yaxögüxũaru tupanagnetagü rü úiru rü diërumünaxcaxgümare nixĩ. Rü naxchicünaxãgü i duũxũgü naxmexmaxã ümarexũ nixĩgü. ¹⁶Rü nixããxchirex notürü tama nidexagü. Rü nixãxetüchirex notürü tama tüxũ nadau. ¹⁷Rü naxãmachixë notürü tama tüxũ naxĩnue. Rü nangearu maxũãx. ¹⁸Rü ngẽma duũxũgü i ngẽma naxchicünaxãgü ügüxũ, rü ngẽma naxchicünaxã i nagu yaxögüxũrürüxũ taxuwama name. ¹⁹Pa Iraéutanüxũgüx ;rü Cori ya Tupanaxũ pecuaxüxũgü! Rü pema Pa Chacherdótegüx ;rü Cori ya Tupanaxũ pecuaxüxũgü! ²⁰Rü pema Pa Lewítanüxũgüx ;rü Cori ya Tupanaxũ pecuaxüxũgü! Rü pema nax Cori ya Tupanaxũ pengechaũgüxüx ;rü nüxũ pecuaxüxũgü ya Cori ya Tupana! ²¹Rü namexechi ya Cori ya Tupana ya maxpüne ya Chiáũgu áchiücü i Yerucharéüwa. Rü name nax nüxũ icuaxüũgüxü.

**Tupana rü guxũgutáma
Iraéutanüxũgüxũ nangechaũ**

136 ¹¡Moxë nüxna pexãgü ya Cori ya Tupana! Erü nüma rü namecúmaxũchi rü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux. ²¡Moxë nüxna pexã ya yimá Tupana ya guxũma i tupanagnetagüétüwa ngëxmacü! Erü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux. ³¡Rü moxë nüxna pexã ya Cori ya Tupana ya guxũma i corigüaru ãëxgacü ixcü! Erü ngẽma norü ngechaũ rü taguma inayagux. ⁴Rü nüxicatama

nixĩ i naxũãxũ i taxũ i mexũgũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁵Rũ nũma nixĩ i norũ cuaxmaxã naxũãxũ i dauxũguxũ i naane. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁶Rũ nũma nixĩ ga dexáétũwa nangoxẽãxũ ga waixũmũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁷Rũ nũma nixĩ ga naxũãxũ ga ùaxcü rũ tauemacũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁸Rũ nũma rũ nanaxũ ga ùaxcü nax ngunecũ inabáixũcax. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ⁹Rũ nũma rũ nanaxũ ga tauemacũ rũ ãtagũ nax chũtacũ inabáixgũcax. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ¹⁰Rũ nũma nixĩ ga nadaiaxũ ga nũxĩraxũgũxũ ga nanegũ ga yema Eyítuanecũãxgũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ¹¹⁻¹²Rũ nũma nixĩ ga norũ poramaxã Eyítuanewa ínanguxũẽãxũ ga Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ¹³Rũ nũma nixĩ ga Már ga Dauchiũxũ ga taxregu yayauxyeũchixũãxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ¹⁴Rũ nũma nixĩ ga yema már ga yayauxyeũchixũxũwa yachoũẽãxũ ga yema Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ¹⁵Rũ nũmatama nixĩ ga yema Már ga Dauchiũxũgũ nanguxẽãxũ ga Eyítuanecũãxaru ãẽxgacũ ga Faraóũ namaxã ga norũ churragũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ¹⁶Rũ nhũxũchi nũma nixĩ ga yema naane ga taxũema nagu

ãpataũgu yagagũaxũ ga yema norũ duũxũgũ ga Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ¹⁷Rũ nũma nixĩ ga nadaiaxũ ga to ga nachixũanegũaru ãẽxgacũgũ ga poraexũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ¹⁸Rũ woo nax naporaexũ ga yema ãẽxgacũgũ notũrũ nũma ga Tupana rũ nanadaiaama. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ¹⁹⁻²⁰Rũ yemaacũ nanadai ga ãẽxgacũgũ ga Cheú ga Amuréutanũgũaru ãẽxgacũ rũ Óyi ga Bacháũanearũ ãẽxgacũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ²¹⁻²²Rũ Tupana nixĩ ga nũxũ yanucũ ga yema ãẽxgacũgũaru naane nũxũ ga Iraéutanũxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i Iraéutanũcax rũ taguma inayagux. ²³Rũ nũma ya Tupana rũ tũxna nacuaãchi ngẽxguma taxũ i guxchaxũwa ingexmagũgux. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i taxcax rũ taguma inayagux. ²⁴Rũ nũma nixĩ i tũxũ ínaxũxũ nũxna i tóru uanũgũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ i taxcax rũ taguma inayagux. ²⁵Rũ nũma nixĩ i duũxũgũxũ rũ naexũgũxũ nachibũexẽxũ. Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux. ²⁶Rũ moxẽ nũxna pexãgũ ga yimá Tupana ya dauxũwa ngẽxmacũ! Erũ ngẽma norũ ngechaũ rũ taguma inayagux.

**Babiróniaanearũ natũcutũgũwa
Yerucharéũcax taxauxe**

137 ¹Rũ yexguma
Babiróniaanearũ
natũcutũgũwa tarũtogũgũ rũ taxauxe

yerü nüxna tacuaxãchi ga Yerucharéü.
 2Rü Babiróniaanearü naitanügu
 tanachogü ga torü paxetarüügü ga
 árpagü. 3Rü yema Babiróniaanecüãx ga
 yéma toxü gagüxü ga torü yemaxügu
 toxna puxüxü, rü toxü namu nax
 taãxéäcü naxçax tawiyaegüxü nagu ga
 wiyaegü ga Yerucharéücüãx. 4¿Rü
 nhuxäcü tá nagu tawiyaegü ya torü Cori
 ya Tupanaarü wiyaegü i ngëxguma
 ngëma naane i tama toxrü ixixüwa
 tangexmagügu? 5Rü ngëxguma chi
 Tupanapexewa cuxü icharüngümagu, Pa
 Yerucharéüx ;rü daa chorü
 tügünechacüxü rü nüxü iyanangüma nax
 cuxçax napaxetaxü! 6Rü ngëxguma cuxü
 charüngümagu rü tama choxrütama
 taãxéétüwa cuxü chaxíxëxëgu, Pa
 Yerucharéüx ;rü daa chorü conü rü nua
 chauxmanaxãwa yaxü nax taguma wena
 chawiyaexüçax! 7Pa Cori Pa Tupanax ;rü
 tauxü i cunangupetüxëxëmarexü nax
 cupoxcuexü i ngëma Edóütanüxü ga
 Babiróniaanecüãxgüxü muxü nax
 noxtacüma iyanaxoxüçax ga torü ñane ga
 Yerucharéü! 8Rü cumax, Pa
 Babiróniaanex, rü tá icuyarüxo. Rü tá
 nataãxë ya yimá cuxü iyarüxoxëëcü
 naxçax ga yema tomaxã cuxüxü. 9Rü tá
 nataãxë ya yimá curü buxügüxü
 ýauxücü nax nutagu yachüxgüãcüma
 nadaiaxüçax.

Cori ya Tupanana moxë naxã ya Dawí

138 1Rü guxüma i chorü
 maxümaxã tá moxë cuxna
 chaxã, Pa Cori Pa Tupanax. Rü ngëma
 togü i nachixüanegüarü äëxgacügü i
 tama cuxü cuaxgüxüpexewa tá cuxçax
 chawiyae. 2Rü yima cupata ya üinene

íngexmaxüguama chadawenüãcüma tá
 ichacaápxü nax ngëmaäcü moxë cuxna
 chaxãxüçax naxçax i curü ngechaü rü
 nax aixcumacü quixüxü. Erü cuma rü
 cugüégagu icuxuneta, rü aixcuma
 cuyanguxëxë i guxüma i ngëma nüxü
 quixuxü. 3Rü yexguma cuxna chacaxgux
 nax choxü cuporaxëëxü rü cuma rü
 choxü cüngãxüga rü aixcuma choxü
 cuporaxëxë. 4Rü guxü i nachixüanegüarü
 äëxgacügü rü tá cuxü nicuaxüxügü i
 ngëxguma nüxü naxünüegu nax nhuxäcü
 cuyanguxëëxü i ngëma nüxü quixuxü i
 curü unetagü. 5Rü nümagü rü aixcuma tá
 Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü naxçax i
 ngëma mexügü i taxügü i naxüxü. Erü
 nüma ya Tupana rü naporaxüchi. 6Rü
 woo dauxüwa nax nangemaxü ya Cori ya
 Tupana notürü ngëma nüxü nadawenü i
 ngëma tama nügu icuaxüüxü. Notürü i
 ngëma nügu icuaxüüxü rü yáxügutama
 nüxü nacuax i nhuxäcü nax yixüxü. 7Rü
 ngëxguma äücümaxüwa changexmagu,
 rü cuma rü choxü ícupoxü nax tama
 choxü yamaçgüxüçax. Rü icunawex i
 curü pora rü choxü ícunguxuchixëxë
 naxmexwa i chorü uanügü i chamaxã
 nuexü. 8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
 aixcuma tá nayanguxëxë i ngëma mexü i
 chorü maxüçax nagu naxünüxü. Erü
 cumax, Pa Corix, rü taguma inayagux
 nax choxü cungechaüxü rü chamaxã
 cumeçümaxü. ;Rü tauxü i choxü ícutáxü,
 Pa Cori Pa Tupanax! Erü cumatama nixi i
 choxü cungoxëëxü.

Guxüxüma nacuax ya Tupana

139 1Pa Cori Pa Tupanax, cuma
 rü marü choxü cüngügü rü
 meama nüxü cucuax i chorü maxü. 2Rü

cuma nūxũ cucuax i guxũma i ngẽma chaxũũ. Rũ woo curũ yáxũwa changexmagu rũ nūxũ cucuaxama i ngẽma nagu charũxĩnũũ. ³Rũ ngẽma íchixũgũxũwa rũ cuma rũ nūxũ cucuax i guxũma i ngẽma chaxũũ. ⁴Rũ woo taxũta namaxã chachonagũxũ i ore, rũ cumax, Pa Corix, rũ marũ nūxũ cucuax i taxacũmaxã tá chadexaãchixũ. ⁵Rũ chorũ guxũcũwawa cungexma rũ chauétũ cuwéxmex. ⁶Rũ guxũma i ngẽma cuax rũ chauãxẽ rũ tama ningũ nax nūxũ chacuáxũ i ngẽma. Rũ ngẽma nax nataxũchixũ i ngẽma cuax rũ tama nūxũ chacuax i nhuxãcũ nax yixĩxũ. ⁷¿Rũ ngextá tá chaxũ naxchaxwa i cuãxẽ? ¿Rũ ngextá tá chanha nax cuxna chayáxũxũcax? ⁸Rũ ngẽxguma chi dauxũguxũ i naanegu chaxĩnagũgu, rũ ngẽma cungexma i cumax. Rũ ngẽxguma chi mairaxũtũũgu chaxũcũxgu rũ ngẽma rũ ta cungexma i cumax. ⁹⁻¹⁰Rũ ngẽxguma chi chagonagũgu rũ ũaxcũ ne ũxũwa chanhaxgu rũexna ũaxcũ írũxũcũxũgu chaxãchiũgu, rũ woo i ngẽma rũ chauétũ cuwéxmex rũ curũ tũgũnemexẽ rũ tagutãma choxũ ningex. ¹¹⁻¹²Rũ ngẽxguma chi nagu charũxĩnũgu nax ãanexũgu chicũxũ rũexna ngẽma ngóonexũ rũ ãanexũxũ yanguxuchigu, rũ ngẽma ãanexũ rũ taxucũrũwama cuxchaxwa choxũ inicũx, erũ ngẽma ãanexũ rũ nhama nangunexũrũũtama nixĩ i cuxcax. Rũ ngẽma ãanexũ rũ ngẽma ngóonexũ rũ cuxcax rũ nawũxigumare. ¹³Rũ cuma nixĩ ga cunaxũxũ i nhaa chaxune. Rũ cuma nixĩ ga chauéanũwa choxũ cuxũxũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax cuxũ chicuaxũxũ naxcax nax nhuxãcũ choxũ cuxũxũ, erũ curũ ũ rũ

namexechi. Rũ ngẽma rũ meama nūxũ chacuax. ¹⁵Rũ taxuxũma cuxcax naxẽxũgu ga yexguma chauéanũwa noxri chanaxĩxĩchigu rũ chiyachigũgu ga taxũema choxũ ídaxũwa. ¹⁶Rũ cuxetũ rũ nūxũ nadau ga chaxune ga yexguma noxri chanaxĩxĩchigu. Rũ naxũpa nax chabuxũ rũ curũ poperagu naxũmatũ ga nhuxãcũ tá nax choxũ cuxũxũ. Rũ naxũpa nax chamaxũxũ rũ cuma nūxũ cucuax i nhuxre i ngunexũ tá choxũ nangexmaxũ. ¹⁷Pa Tupanax, rũ ngẽma nagu curũxĩnũxũ rũ chorũ cuax rũ tama nawa nangu. Erũ ngẽma curũ ínũgũ rũ taguma inayagux. ¹⁸Rũ ngẽxguma chi chayaxugũxgu i ngẽma curũ ínũgũ i chauxcax nagu curũxĩnũxũ rũ naxnecũtẽxearũ yexera chi nixĩ i norũ mu. Rũ woo ngẽxguma paxmama chabãxãchigu rũ ngẽxguma rũ ta chagu curũxĩnũ. ¹⁹⁻²⁰Pa Tupanax, rũ nũxna nayaxu i norũ maxũ i ngẽma chixexũ ũgũxũ! ¿Rũ choxna yaxĩgachixẽxẽ i ngẽma máetagũxũ i chixexũmaxã cuchigagu idexagũxũ rũ notũcaxma cumaxã nuexũ! ²¹Pa Cori Pa Tupanax ¿ẽxna taxũtãma naxchi chaxaixũ i ngẽma duũxũgũ i cuxchi aixũ rũ nūxũ chaxoxũ i ngẽma cumaxã nuexũ? ²²Rũ ngemãacũ guxũ i chorũ maxũmaxã naxchi chaxai i ngẽma duũxũgũ rũ nūxũ chacuax i ngẽmagũ rũ chorũ uanũgũ nax yixĩgũxũ. ²³Pa Tupanax, ¿nangugũ i chorũ maxũ i nhuxãcũ nax yixĩxũ i cupexewa! ¿Rũ choxũ naxũ nax nangóoxũcax rũ aixcuma name i ngẽma nagu charũxĩnũxũ! ²⁴¿Rũ choxũ nadawenũ rũ ngoxi chixexũ i namagu chixũ! ¿Rũ ngẽma nama i maxũwa choxũ gaxũgu choxũ ixũxẽxẽ!

Dawí rü Tupanaarü ngüxëêçax
ínaca i norü yumüxëwa

140 ¹⁻²Pa Cori Pa Tupanax
¡naxmëxwa choxü
ínanguxuchixëxë i ngëma chixexü
ügüxü i duüxügü! ¡Rü choxü ínapoxü
nüxna i ngëma máxwaxëgëxü rü ngëma
chixexüçax daugüxü rü guxü i oragu rü
dajxçax daugüxü! ³Rü yimá norü conü
rü nhama äxtapearü conürüxü
naxámagu. Rü ngëma norü dëxa rü
äxtapeguchatarüxü nixí. ⁴Pa Corix
¡choxna nadau naxçaxwa i ngëma
chixri maxëxü i duüxügü! ¡Rü choxü
ínapoxü nüxna i ngëma máxwaxëgëxü
rü naxçax daugüxü nax nhuxäcü
chixexügu choxü nanguxëêgëxü! ⁵Rü
ngëma duüxügü i nügü icuaxüügüxü rü
chapëxegu nanaxügü i wüxi i norü
yaxruxü. Rü choxü niwaiyemaxügü
namaxä i ngëma norü yaxruxü rü norü
bocupararuxü. ⁶Rü chama rü marü
cumaxä nüxü chixu rü nhachagürü
cuxü: “Cuma nixí i chorü Tupana
quixixü. ¡Rü nüxü naxínü i ngëma
cuxna naxçax chacaxü! ⁷Pa Cori Pa
Tupana Pa Chorü Maxëêruxü ya
Poracüx, rü cuma nixí i choxü
ícupoxüxü i daiwa”, nhachagürü
cuxü. ⁸⁻⁹Pa Cori Pa Tupanax ¡rü
tauxü i nüxü cunatauxchaxëxü i
ngëma chixexüarü üruxü nax
naxüäxüçax i noxrütama ngüchaü!
¡Rü nüxna nachuxu nax tama
yanguxëxëäxüçax i ngëma norü
ínü i chixexü! Rü ngëma chorü
uanügü i choxü íchomaeguächixü
rü inachigü nax choxü
yamaxgüxüçax. ¡Notürü
naxçaxtama natáeguxëxë i ngëma
chixexü i çaxçax naxügüxü nax

nümatama nagu nayixüçax! ¹⁰¡Rü
naétügu nayixëxë i curü poxco
nhama áxwe ya inaicürüxü! ¡Rü
wüxi i äxmaxü i taguma nawa
ínachoxüxügu nawocu! ¹¹¡Rü
tauxü i cunamaxëêchaxü i nhama
i naanewa i ngëma guxchigawaxëxü!
¡Rü ngëma máxwaxëxü rü nüxna
nangu i ngëma chixexü nax
ngëma yamáxüçax! ¹²Rü chama
nüxü chacax rü nüma ya Cori
ya Tupana rü mea namaxä
inacuax i ngëma ngearü diëruáxü.
Rü tüxü ínapoxü ya yíxema
naxixächiäxëgüxë. ¹³Rü ngëma
duüxügü i aixcuma mexü rü
tá cuyü nicuaxüxügü. Rü
cuxütawa tá nangëmagü i
ngëma cupëxewa ixaxcumagüxü.

Cuxüicatama chadawenü, Pa
Tupanax

141 ¹Rü nhuxmax nax
cuxna chacaxaxü, Pa Cori Pa
Tupanax, ¡rü paxa choxü
rüngüxëxë! ¡Rü choxü
naxínü i nhuxmax nax
cuxna chacaxaxü! ²Rü
nhaa chorü yumüxë i
cumaxä nüxü chixuxü
¡rü nayaxu nhama
pumáratëxe i yáuanecü
chaxunagüchacüxüäcüma
cuxçax chiguxürüxü!
³Pa Cori Pa Tupanax
¡rü choxü rüngüxëxë
nax tama ore i chixexüxü
chixuxüçax i cuchiga!
⁴¡Rü choxna
nayaxu i ngëma chixexügu
nax charüxínüxü! ¡Rü
tauxü i choxü quingëxü
nax chixexügu chixüxüçax
rü bai i natanü nax
chaxäxüçax i norü
önawa i ngëma duüxügü
i chixexü ügüxü!
⁵Rü choxü rü wüxi
i ngüxëê nixí ega
ngëxguma choxü
nawëxächixëgü i wüxi
i duüxü i cupëxewa
mexü. Notürü ngëma
norü ucuxë i ngëma
chixexü

ügüxü rü tama choxü name rü taxütáma naga chaxínü. Rü guxügutáma chayumüxê nax nüxü naxoexüçax i ngêma chixexü i nagu ínamaxêxü. ⁶Rü ngêma chixexü ügüxü i duüxügüarü äêxgacügü rü tá nayayitanü nhama ma xpúnewa nayixürüxü. Rü ngêxgumama tá nüxna nacuxächie nax namexü ga yema ore ga namaxâ nüxü chixuxü. ⁷Rü yima naxchinaxägü i ngêma chixexü ügüxü rü naxmaxüxütágu tá nawoone nhama mairaxü i aixmüanexü ngêxma woonexürüxü. ⁸Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü nixí i chadawenüxü. Rü cuxçax nixí i chinaxü nax choxü ícupoxüxüçax. ;Rü tauxü i choxna quixügachixü! ⁹;Rü choxü ínapoxü nawa i ngêma yaxruxü i çaxçax yanuagüxü i ngêma chixexüarü üruügü! ¹⁰Notürü nümatátama nagu nayi i ngêma yaxruxü i çaxçax yanuagüxü. Rü yoxni i chamax rü tá chinha.

Cuma nixí i chorü çuxchicaxü, Pa Cori Pa Tupanax

142 ¹Rü tagaäcü nüxna chaca ya Cori ya Tupana. Rü tagaäcü naxçax íchaca nax nüxü changechaütümüxüçax. ²⁻³Rü napexewa naxçax chayarüdexa i ngêma guxchaxügü i choxü ngêxmaxü. Rü ngêxguma chauétü nanguxgu i ngêma guxchaxügü rü napexewa nüxü chixu nax nhuxäcü ngüxü chingexü. Pa Corix, cuma nüxü cucuax i chamaxü i nagu chixüxü. Rü ngêma nama i nagu chixüxüwa rü chorü uanügü rü ngêxma chapexegu nanaxügü i wüxi i yaxruxü. ⁴Rü ngêxguma chorü tügü necüwagu

chadawenügu rü tataxuma ya texé ya chorü ngüxêewa üxe. Rü tataxuma ya texé ya choxü ípoxüxe. Rü tataxuma ya texé ya çaxçax oegaxäxêxe. ⁵Rü cuxna nixí i chaxaxü, Pa Cori Pa Tupanax, rü cuxü nhachagürü: “Cuma nixí i chorü çuxchicaxü quixüxü. Rü cuma nixí i choxna cunaxäxü i guxüma i taxacü i choxü ngêxmaxü i nhama i naane i nawa chamaxüwa”, nhachagürü. ⁶;Rü naxçax irüxínü i chauga nax aita chaxüxü! Erü marü nataxuma i chorü pora. ;Rü nüxna choxü ínanguxuchixêxê i ngêma chawe ingêxütanüxü! Erü nüma rü choxü narüporamaegü. ⁷;Rü choxü ínanguxuchixêxê nawa i nhaa chorü guxchaxügü nax ngêmaäcü cuxü chicuaxüxüçax! Rü nhuxüchi i ngêma duüxügü i aixcuma mexügu rüxínüexü rü tá choxü ínachomaeguächí i ngêxguma chamaxâ cumecümagu.

Pa Corix, cugu nixí i chayaxöxü

143 ¹Pa Cori Pa Tupanax ;choxü nüxü naxínü i chorü yumüxê! ;Rü naxçax irüxínü i ngêma cuxna naxçax chaxaxü! ;Rü êcü choxü nangäxü! Erü cumecüma rü aixcuma cuyanguxêxê i ngêma nüxü quixuxü. ²;Rü tauxü i choxna naxçax cucaxü i chorü chixexügü nax poxcu chamaxâ cuxueguxüçax! Erü cupexewa rü tataxuma ya texé ya tama nüxü cuáxe nax chixexü taxüxü. ³Rü ngêma chorü uanügü rü chawe ningêxütanü rü waixümüwa choxü nipotügü. Rü éanexügu choxü napoxcu nax ngêma chamaxüxüçax naxruxü ga yema nüxcüma yuexü. ⁴Rü nhuxmax rü chayaxüächíäxüchi rü chauäewa poraäcü chamuü. ⁵Rü nagu

charüxīnū ga yema mexūgū ga taxū ga
nūxcūma toxçax cuxūxū. Rū nūxna
chacuaxāchi nax nhuxācū poraācū toxū
curūngūxēxū. ⁶Rū ngēma nax
chacuxwaxexüchixū rü cuxçax
chaxunagümexē nhama waixūmū i paxū i
dexá naxwaxexüchixūrūxū. ⁷Pa Cori Pa
Tupanax ꞑpaxa choxū nangāxū! Erü
ngēmatama chayū. ꞑRū taxū i cuxoxū
nax choxū curūngūxēxū! Erü ngēxguma
tama choxū curūngūxēēgu rü tá chayū
naxrūxū i ngēma yuexū. ⁸ꞑRū ꞑaxmama
choxū nawex nax nhuxācū poraācū choxū
cungechaūxū! Erü cugu nixī i chayaxōxū.
ꞑRū choxū nūxū nacuaxēxē nax nhuxācū
cunaxwaxexū nax cupexewa chamaxūxū!
Erü cumaxā nixī i nūxū chixuxū i ngēma
chorü ngúchaū. ⁹Pa Cori Pa Tupanax
ꞑnūxna choxū ínanguxuchixēxē i ngēma
chorü uanügü! Erü cuxçax nixī i chinhaxū
nax cuxūtagu chaugū chicúxūçax. ¹⁰ꞑRū
choxū nanguxēxē nax chanaxūxūçax i
curü ngúchaū! Erü cuma nixī i chorü
Tupana quixīxū. Rū chanaxwaxē i cuāxē i
üünexū rü mexū i nacūmagu choxū
nixūxēxē. ¹¹Pa Corix, cuégagu cuxna
chaca nax choxū cumaxēxūçax. ꞑRū
choxū ínanguxuchixēxē nawa i nhaa
ngūxū i chingexū! Erü cuma rü
cumecūma. ¹²Rū cuma rü cuyanguxēxē i
ngēma nūxū quixuxū. ꞑRū ngēmacax
nadai i ngēma chorü uanügü! ꞑRū ēcü
guxūxūma nadai! Erü chama rü curü
duūxū chixī.

Āēxgacü ga Dawí rü Tupanana
moxē naxā

144 ¹Namexechi ya Cori ya
Tupana ya chorü poxūruxū.
Rü nūma nixī i choxū nanguxēxū rü

choxū nūxū nacuaxēxēxū nax nhuxācū tá
daiwa chaxūxū. ²Rū nūma nixī i
aixcuma chamücü yixīxū rü chorü
poxūruxū yixīxū. Rū naxçax nixī i
chinhaxū nax ngēxma chicúxūçax. Rū
nūma nixī i chorü nguxuchixēēruxū rü
chorü tüpexeruxū. Rū namaxā nixī i
chaugū chatüpexexū. Rū nūma nixī i
chaxmexwa nangexmagūxēēxū i
īanegü. ³Pa Cori Pa Tupanax ꞑtaxacüwa
cuxū name ya yimá duū rü ngēmacax
nagu curūxīnūxū? ꞑRū curü taxacü nixī
ya yimá duū rü ngēmacax poraācū nūxū
cungechaūxū? ⁴Rū yimá duū rü wūxi i
ngūācūürxū nixī i norü maxū. Rū
ngēma norü maxū rü nhama wūxi i
gauxchipeçaxū üpetüxūrüūmare nixī.
⁵Pa Corix ꞑyawāxna i dauxūguxū i
naane rü nhama i naanegu íruxī! ꞑRū
nūxū ingógü ya māxpúnegü nax
yanaigūxūçax rü yacaixquegūxūçax!
⁶ꞑRū inacuxgü ya cuxnegü ya āēmacügü
ixīgüne nax ngēmachaxwa
yabuxmūxūçax i curü uanügü! ⁷⁻⁸ꞑRū
ēcü chauxçax ruxue i dauxūguxū i
naanewa nax nawa choxū
ícuyaxuchixūçax i nhaa taxū i guxchaxū
i nawa changexmaxū! ꞑRū choxū napu
naxmexwa i nhaa chorü uanügü i
dorataaxgūxū i norü doramaxā choxū
íxuxūgūxū! ⁹Pa Corix, ngexwacaxūxū i
wiyaeü tá cuxçax chawiyae chorü
paxetarūmaxā. Rū ngēmaācū chorü
wiyamaxā tá cuxū chicuaxūxū. ¹⁰⁻¹¹Rū
cuma nixī i nachixūanegüarü
āēxgacügūxū curūngūxēxū nax norü
uanügūxū naporamaegūxūçax. Rū cuma
nixī ga curü duū ga Dawíxū
ícunguxuchixēēxū naxmexwa ga norü
uanügü. ꞑRū nhuxmax rü choxū ínaxpoxū

nax tama norü taramaxã choxü
yamaxgüxüçax i chorü uanügü! ¡Rü
choxü napu naxmexwa i nhaa chorü
uanügü i dorataxgüxü i norü doramaxã
choxü íxuaxüügüxü! ¹²Rü ngëxguma
Tupanaga ixĩnüegu rü aixcuma
tataaxëgü. Rü tanegü rü mea nayae
nhama nanetügü i bacaxürüxü. Rü
taxacügü rü iyamexechi nhama
Tupanapataarü caxtagürüxü. ¹³Rü tórü
trígupataügü rü nixãacu namaxã i
naguxüraxüxü i nabü. Rü tórü
carnérugü rü poraäcü nimu i tórü
nachitaxüwa. ¹⁴Rü tórü wocagü
nixãacügü rü mea nabue i naxacügü.
Rü tórü ñanemaxügüwa rü taxüema
ãücümaxügügagu aita taxü. ¹⁵Rü ngëma
duüxügü i guxüma i nhaa mexü nüxü
ngëxmagüxü rü aixcuma nataaxëgü. Rü
ngëmatama taaxë nüxü nangexma i
ngëma duüxügü i Tupana namaxã
icuaüxü.

Rü name nixí nax guxü i duüxügü
rü Cori ya Tupanaxü yacuaxüügüxü

145 ¹Rü chama rü tá cuxü
chixuchiga nax nhuxäcü
nüxü cucuaxüchixü, Pa Tupana Pa
Chorü ãëxgacüx. Rü guxügutáma cuxü
chicuaxüxü. ²Rü wüxichigü i ngunexügü
rü mexü i cuchigaxü tá chixu rü
guxügutáma cuxü chicuaxüxü. ³Rü
nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü
nacuaxüchi rü ngëmacax name nax
nüxü icuaxüügüxü. Rü ngëma tórü cuax
rü tama nawa nangu nax nüxü
icuaxüçax i nhuxäcü nüxü nacuaxüchixü
i nümax. ⁴Rü papágü rü naxacügüwa tá
nananguxëgü nax cuxü yacuaxüügüxü
naxçax i ngëma cuxüxü. Rü tá nüxü

nixugügü i ngëma mexügü i curü
poramaxã cuxüxü. ⁵Rü chama rü tá
nüxü chixu nax nhuxäcü torü ãëxgacü
ya üüncü nax quixixü i cumax. Rü tá
nüxü chixu i ngëma mexügü i toxçax
cuxüxü. ⁶Rü duüxügü rü nachiga tá
nidexagü i ngëma ãücümaxü i curü
poramaxã cuxüxü. Rü chama rü tá cuxü
chixuchiga nax nhuxäcü guxüétüwa
cungexmaxü. ⁷Rü duüxügü rü tá cuxü
nixuchiga nax nhuxäcü
cumecümaxüchixü. Rü tagaäcü tá nüxü
nixugügü nax cuma rü ãëxgacü i
aixcuma mea guxãmaxã icuäcü quixixü.
⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
namecüma rü nüxü tangechaütümüxü
rü yaxna tamaxã naxĩnü rü tüxü
nangechaü. ⁹Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü guxãmaama namecüma rü
ngëma naxüxüwa inanawex nax
nhuxäcü poraäcü tüxü nangechaüxü.
¹⁰Rü guxüma i ngëma cuxüxü rü tá cuxü
nicuaxüxügü, Pa Cori Pa Tupanax. Rü
ngëma curü duüxügü rü tá cuxü
nicuaxüxügü. ¹¹Rü tá nüxü nixugügü
nax cuma rü aixcuma ãëxgacü ya
üüncü quixixü rü nhuxäcü
namexechixü i ngëma curü puracü i
curü poramaxã cuxüxü. ¹²Rü ngëmaäcü
tä duüxügü nüxü nacuax nax nhuxäcü
cuporaxüchixü rü nhuxäcü ãëxgacü ya
üüncü quixixü. ¹³Rü cuma rü
guxügüma ãëxgacü quixí rü
guxügutáma namaxã icucuax i guxüma.
¹⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü
ínarüdagüxëxë ya guxãma ya yíxema
iyayitanüxe. Rü tüxü naporaexëxë ya
guxãma ya yíxema turaexe. ¹⁵Rü
guxüma i ngëma cuxüxü rü cuxü
narüdaunü nax cuma

cunachibüexêẽxũcax i ngêxguma nataiyeagu. ¹⁶Rü cuma rü cuyaxüwemügü rü curü ngüchaũmaxã mea cunataãxêxê i guxũma i ngêma maxêxũ. ¹⁷Rü nüma ya Cori rü guxũma i ngêma nagu naxĩnũxüwa rü aixcuma nawexgu. Rü guxũma i ngêma naxüxüwa rü namecüma. ¹⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxna nangaicama ya yíxema aixcuma naga taxĩnüeãcüma norü ngüxêẽcax ícagüxe. ¹⁹Rü yíxema nüxü ngechaũgüxe, rü tüxna nanaxã i ngêma naxcax ítacaxũ. Rü ngêxguma norü ngüxêẽcax nüxna tacagüegu, rü nüma rü tüxü naxĩnũ rü tümaarü guxchaxüwa tüxü ínanguxüxêxê. ²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü ínapoxü ya yíxema nüxü ngechaũgüxe, notürü nanadai i ngêma duũxügü i tama naga ínüechaũxü. ²¹Rü Cori ya Tupanaxü chicuaxüxü. Rü name nixĩ i guxũma i duũxügü nüxü nicuaxüxügü ya yimá Üüneücü i nhuxmax rü guxügutáma.

Tupanaxü ticuaxüxügü naxcax i ngêma naxüxü

146 ¹Name nixĩ i nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana. Rü chama rü guxũma i chorü maxũmaxã tá Cori ya Tupanaxü chicuaxüxü. ²Rü nhuxmax naxchamaxüxü rü Cori ya Tupanaxü tá chicuaxüxü. Rü nhama rü ta chamaxü rü naxcax tá chawiyae ya yimá chorü Tupana. ³Rü tauxü i nagu cuyaxõxü i yatügü i nügü nüxü cuaxêẽxü! Erü nümagü rü duũxügümare nixĩgü rü tama maxü tüxna naxã. ⁴Rü ngêxguma nayuegu rü wenaxarü waixümüxü

nixĩgü. Rü ngêma ngunexügutama inayarüxo i guxũma i taxacü i nagu naxĩnüexü. ⁵Rü tataãxê ya yíxema Yacüarü Tupanaxütawa nayaxüxe i tümaarü ngüxêẽ rü nagu yaxóxe ya Cori ya Tupana. ⁶Rü nüma nixĩ i naxüãxü i dauxüguxü i naane rü nhama i naane, rü ngêma már, rü guxũma i taxacü i nawa ingexmachigüxü. Rü nüma rü guxügguma nayanguxêxê i ngêma nüxü yaxuxü. ⁷Rü nüma rü tümaétüwa nachogü ya yíxema togü chixri tümamaxã icuáxe. Rü yíxema taiyagu ímaxêxe rü tüxü nachibüexêxê. Rü yíxema poxcupataüwa ngêxmagüxe rü tüxü ínanguxüxêxê. ⁸Rü yíxema ingexetüxe rü tüxü nidauuchigüxêxê. Rü yíxema ya iyayitanüxe rü tüxü ínarüdagüxêxê. Rü nüma ya Cori rü nüxü nangechaũ i ngêma duũxügü i mexü ügüxü. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxna nadau i ngêma duũxügü i tama Iraéutanüxü íxigüxü i to i nachixüanewa ne íxü. Rü ngêxgumarüxü ta tüxü narüngüxêẽ ya taxcutagü rü yutegüxe. Notürü ngêma duũxügü i chixexü ügüxüarü ínü rü nagu nayanachixexêxê. ¹⁰Pa Yerucharéüx, rü nüma ya Cori ya Tupana rü guxügutáma ãêxgacü nixĩ. Rü yimá curü Tupana rü gucü ya taunecügu rü tá pemaxã inacuax. ¡Rü ngíxã nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana!

Tupana rü poraãcü Iraéutanüxüxü narüngüxêẽ

147 ¹Rü ngíxã nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana! Rü name nixĩ i naxcax

tawiyaegü. Erü wüxi i taãxê nixí nax nûxû icuaxûügüxû. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü wena ínanadaxêxê ya Yerucharéü rü nananutaquexe i ngêma Iraéutanüxügü i to i nachixüanegügu woonexü. ³Rü nüma rü tüxü nataãxêxêxê ya yíxema poraãcü ngechaü ingegüxe rü tüxü nananaxêxê ya yíxema ngúxü ingegüxe. ⁴Rü nüma rü nûxü nacuax nax nhuxre yixíxü ya êxtagü rü wüxichigü rü naégamaxã nüxna naca. ⁵Rü nüma ya tórü Tupana rü âëxgacü ya guxüétüwa ücü nixí rü naporaxüchi. Rü norü cuax rü taguma inayagux. ⁶Rü nüma rü nûxü narüngüxêê i ngêma duïxügü i tama nügü icuaxûügüxü notürü nanaxãneexêxê i ngêma chixexü ügüxü. ⁷¡Rü árpamaxã naxçax pewiyaegü rü moxê nüxna pexãgü ya tórü Tupana! ⁸Rü nüma rü caixanexümaxã nanatüxchipeta i nhaa naane. Rü nanamexêxê ya pucü nax nhaa naanexü yawaixêêxüçax, rü maxpúnegüwa nanaxügüxêxê ya maxê. ⁹Rü nüma rü nanachibüexêxê i naexügü. Rü ngëxgumarüxü ta nanachibüexêxê i ngêma weri i cúrwucacügü i ngëxguma naxauxegu. ¹⁰Rü tama ngêma cowuarü poramaxã nataãxê ya Tupana rü bai i yatügüarü poragu narüxinü. ¹¹Notürü ngêma aixcuma namaxã nataãxêxü nixí nax nûxü ticuaxüügüxü ya yíxema nagu yaxögüxe i norü ngechaü. ¹²Pa Yerucharéücüãxgüx ¡rü Cori ya Tupanaxü pecuaxüxügü! Rü Pa Chiáüx ¡rü curü Tupanaxü icuaxüxü! ¹³Erü nüma rü nanataixêxê i perü ínearü íãx naxçaxwa i perü uanügü. Rü mea

nüxna nadau i pexacügü i perü íanewa. ¹⁴Rü nüma nixí i pexü nangüxmüexêêxü i pechixüanewa rü muxüchixü i trígumaxã pexü nataãxêxêëgü. ¹⁵Rü nüma rü nhama i naanewa nanamu i norü ore. Rü ngêma norü ore rü paxama guxüma i nhaa naanewa nangu. ¹⁶Rü nüma rü nanangoxêxê i cherena i gáuxü i pamüemaxü i nhama carnérutaxarüxü cómüxü. Rü ngêma gáuxü i âtexexümaxã nanagüane. ¹⁷Rü nüma rü nanayixêxê i gáuxü i äpüxüxü. Rü ngêma gáuanexü i núma namuxümaxã rü ngêma dexá rü ínitai. ¹⁸Notürü yixcüama ínanangüxêxê ya buanecü ya naicü. Rü yimá buanecü rü ínanadexêxê i ngêma gáuxü. Rü ngëxguma i ngêma dexá rü iniyax. ¹⁹Rü nüma nixí ga Iraéutanüxüxü nûxü nacuaxêêxü ga norü ore rü norü mugü. ²⁰Notürü yema togütücumü ga duïxügü rü taguma nûxü nacuaxgü ga yema norü ore rü norü mugü. ¡Rü ngíxã nûxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana!

Tupanaxü nicuaxüxügü i ngêma nüma naxüxü

148 ¹⁻²Rü name nixí i Tupanaxü ticuaxüxügü. Rü pemax, Pa Dauxücüãx, rü name nixí i ngêma dauxüwa nûxü pecuaxüxügü. Rü pemax, Pa Orearü Ngeruügü i Dauxücüãx, rü name nixí i nûxü pecuaxüxügü. Rü pemax, Pa Tupanaarü Churaragü i Dauxücüãx, rü name nixí i nûxü pecuaxüxügü. ³Rü cumax, Pa Üaxcüx, rü cumax, Pa Tauemacüx, rü pemax, Pa Êxtagüx, rü name nixí i nûxü pecuaxüxügü. ⁴Rü cumax, Pa Dauxügüxü i Naanex, rü cumax, Pa

Dexá i Caixanexüétüwa Ngëxmaxüx, rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü. ⁵¡Rü nüxü pexuchiga ya Cori ya Tupana! Erü nüma nixí ga namaxá nadexaächixü nax nangóxüçax i guxüma i taxacü ingexmaxü. ⁶Rü yemaacü nanangoxëxë ga guxüma nax guxügutáma nüma nanaxwaxexüäcüma nangexmaxüçax. Rü inanaxá ga mugü ga taxüema üchicüüxü. ⁷¡Rü nhama i naanewa rü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana, Pa Naexügü i Taxüchigüxü i Mar-arü Mátamaxüwa Maxëxüx! ⁸Rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü, Pa Äëmacü, rü Gáuxü i Äpüxüxü, rü Gáuxü i Ätexëxü, rü Cherená, rü Tacü ya Buanecü ya Tupanaarü Ngüchaü Ücux. ⁹⁻¹⁰Rü pemax ya máxpünegü, rü máxpüxanegü, rü guxüma i naigü i taxüene, rü nanetügü, rü naxünagü, rü naexügü, rü werigü, rü guxüma i taxacü i natanecamaxá ixixü, rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü. ¹¹¡Rü guxüma i äëxgacügü i wüxichigü i nachixüanemaxá icuaxü, rü guxüma i norü ngüxëeruügü i äëxgacügü, rü guxüma i norü duüxügümaxá rü Tupanaxü pecuaxüxügü! ¹²¡Rü yatügü rü ngexügü rü ngextüxücügü rü paxügü rü oxigü, rü Tupanaxü pecuaxüxügü! ¹³Rü ngëmaäcü i guxáma i pema rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü. Erü nüma ya Tupana rü guxäétiwa nangexma. Rü nüma rü namaxá inacuaç i guxüma i dauxügüxü i naanewa rü nhama i naanewa ngëxmaxü. ¹⁴Rü nüma ya Tupana rü nüxü narüngüxëë ga norü duüxügü ga Iraéutanüxü nax norü uanügüxü naporamaegüxüçax. Rü ngëmacax, Pa Iraéutanüxü i Aixcuma

Tupanaarü Duüxügü Ixügüxex, rü name nixí i nüxü pecuaxüxügü. Erü nümatama nixí i pexü naxunetaxü nax norü duüxügü pexügüxüçax. ¡Rü ngíxá nüxü ticuaxüxügü ya Cori ya Tupana!

Tupana ya guxüarü üruxü rü äëxgacü nixí

149 ¹¡Rü nüxü pecuaxüxügü ya Cori ya Tupana! ¡Rü naxçax pewiyae nagu i wüxi i wiyae i ngexwacaxüxü! ¡Rü ngëmaäcü nüxü pecuaxüxügü i guxáma i pema nax norü duüxügü pexügüxü! ²Rü pemax, Pa Iraéutanüxü i Yerucharëcüçax i Tupanaarü Duüxügü Pexügüxex ¡rü namaxá petaäxëgü! Erü nüma nixí i perü äëxgacü ga nügüxü pexü nangoxëëxü. ³Rü pemax, Pa Iraéutanüxüxü ¡rü Tupanaëgagu ípexíächitanü rü ngëmaäcü nüxü pecuaxüxügü! ¡Rü perü árpagümaxá rü perü pädérugümaxá pepaxetaguäcüma naxçax pewiyaegü! ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namaxá nataäxë i norü duüxügü i nüxü icuaxüügüxü. Rü tüxü namaxëxëxë ya yíxema tama tügü icuaxüügüxë. ⁵Rü pemax, Pa Norü Duüxügüxü ¡rü Corimaxá petaäxëgü! ¡Rü woo i pechicawa rü naxçax pewiyaegü! ⁶⁻⁷¡Rü peäxmaxá nüxü pecuaxüxügü! ¡Rü pexmëxwa peyange i tara i guxücüwawa téxü nax ngëmamaxá penadaixüçax i ngëma duüxügü i tama Tupanaxü cuaxgüxü, rü ngëmaäcü penapoxcuxüçax i ngëma togü i nachixüanegü! ⁸⁻⁹Rü ngëma norü äëxgacügü rü norü ngüxëeruügü i poraexü ¡rü curëchimaxá peyachotagü nax ngëmaäcü peyanguxëëxüçax i

ngẽma poxcu i Tupana namaxã ueguxũ!
 Rü nüma ya Tupana rü aixcuma tá
 tümamaxã nataãxẽ ya guxãma ya
 yíxema aixcuma naga ínüexe. ¡Rü nüxũ
 pecuaxüxũgü ya Cori ya Tupana!

**Guxũma i ngẽma Tupana üxũ rü
 nüxũ nicuaxüxũgü**

150 ¹¡Cori ya Tupanaxũ
 pecuaxüxũgü! ¡Rü
 napatawa rü nüxũ pecuaxüxũgü! ¡Rü
 pema i dauxũguxũ i naanewa
 ngẽxmagüxe i nüma ínangexmaxũwa rü
 nüxũ pecuaxüxũgü! ²¡Rü nüxũ
 pecuaxüxũgü naxcax i ngẽma mexũ i
 norü poramaxã naxüxũ! ¡Rü nüxũ

pecuaxüxũgü erü guxũguma
 nangexmaecha rü natakuma i norü ügü
 rü norü gux! ³¡Rü cornétamaxã rü
 árpamaxã rü árpaxacümaxã nüxũ
 pecuaxüxũgü! ⁴¡Rü pãdérugümaxã
 ípexĩächitanüácüma nüxũ
 pecuaxüxũgü! ¡Rü wowerugümaxã rü
 paxetaruügü i ätüxüxũmaxã nüxũ
 pecuaxüxũgü! ⁵¡Rü paxetaruügü i
 ätachinüxũ rü itagaxũmaxã nüxũ
 pecuaxüxũgü! ¡Rü paxetaruügü i
 ätachinüxũ rü ígaxũmaxã nüxũ
 pecuaxüxũgü! ⁶¡Rü guxũma i ngẽma
 ingũätanücüxũ rü Cori ya Tupanaxũ
 yacuaxüxũgü! ¡Rü ngíxã Cori ya
 Tupanaxũ ticuaxüxũgü!

PROVÉRBIOS

(Ucuxëgüchiga)

Ucuxëgü i aixcuma tüxü mexü

1 ¹Nhaa nixí i norü ucuxëgü ya Dawí nane ya Charumáu ya Iraéutanüxügüarü äëxgacü ixícü. ²Rü nüma rü norü duüxügüçax nanaxümatü i nhaa ucuxëgü nax namaxã nangüexëëãxüçax nax nhuxäcü tá nügü nangechaüügüäcüma namaxëxüçax rü nhuxäcü tá nügümaxã namexëëgüaxüçax ega taxacürü guxchaxü nügüçax ínangüxëëgügu. ³Rü nüma nanaxwaxe nax norü duüxügü rü mea naãxëxü yacuáxüçax nax ngëmaäcü Tupanapexewa yamexü rü mea duüxügüpexewa namaxëxüçax. ⁴Rü nanaxwaxe nax ngëma tama ixuãëgüxü rü mea naãxëxü yacuáxüçax. Rü ngëma ngextüxügüxü i naechitamare maxëxü rü nüma nanaxwaxe nax ngëma cuax i aixcuma mexü nüxü ngëmaxü. ⁵Rü ngëma aixcuma naãxëxü icuáxü rü tá naga naxínü i nhaa ucuxëgü nax ngëmaäcü yexeraxü i cuax nüxü ngëmaxüçax. ⁶Rü ngëmaäcü tá nüxü nacuax i taxacüchiga yixixü i ngëma ucuxëgü rü ore i cuaxruügü i ngëma duüxügü i aixcuma nüxü icuaxüchixü

nüxü ixugüxü. ⁷Rü texé tixí ya yíxema aixcuma cuax tüxü ngëxmaxe? Rü yíxema Tupanaga ínixe rü yíxema tixí ya aixcuma cuax tüxü ngëxmaxe. Notürü yíxema tama Tupanaga ínixe rü wüxi i ngeãxëmarexü tixí.

Ucuxëgü i ngextüxügüxüçax ixixü

⁸Pa Chaunex jnaga naxínü i nhaa cunatuärü ucuxë! jRü tauxü i nüxü curüngümaxü i ngëma cué namaxã cuxü ngüxëxü! ⁹Erü ngëma ucuxëgü rü wüxi i curü meruxü nixí nhama wüxi i cuchagü rüexna wüxi i curü ngaxcueruürüxü nixí. ¹⁰Rü ngëxguma ngëma chixexüarü üruügü cuxü womüxëëgüchaügu jrü taxütáma naga cuxínü, Pa Chaunex! ¹¹Erü nhanagürügü tá cuxü: “jnua naxü rü totanügu naxã! jRü ngíxã ítayacuxeügü nax yamaxgüxüçax rü nüxü ingíexüçax i ngexürüxü i ngëma üpetüxü! ¹²Rü nüétama ega woo duüxügü i mexü yixígu rü tá tanadai. Rü nhama wüxi i duüxü i yuxü i waixümü ígaxürüxü tá namaxã tixígu. ¹³Rü guxüma i mexügü rü tá tüxü nangexmagü rü tachiügü rü tá tayapaxëxë namaxã i ngëma naxçax

ingixguxũ. ¹⁴¡Rũ nua naxũ rũ totanũgu naxã! Rũ toma rũ cumaxã tá tangau i ngẽma naxçax ingixguxũ”, nhanagürügũ tá. ¹⁵¡Notürũ taxütãma namaxã cuxãmüci, Pa Chaunex! ¡Rũ paxa nüxna ixügachi i ngẽma duũxügũ i ngẽmaãcü chixexũgu rüxĩnüexũ!

.....

**Ngẽma ucuxëgũ rũ poraacũ wüxi i
mexũ tüxũ nixĩ**

2 ¹Pa Chaunex ¡naga naxĩnü i nhaa chorũ ucuxë! ¡Rũ cugüãëgu namaxã nanguxũ! ²¡Ëcü irüxĩnü i nhaa ore i cuax nawa iyaxuxũ! Rũ ngẽmawa tá cuax cuxũ nangexma. ³Rũ ngëxguma cuyumüxëgu ¡rũ guxũ i curũ ngúchaũmaxã naxçax ínaca i ngẽma cuax nax aixcuma cuãëxũ cucuáxũçax! ⁴¡Rũ noxtacũma cugũ inaxã nax naxçax cudauxũ i ngẽma cuax nhama diëru i irütaxuxũçax cudauxürüxũ! ⁵Rũ ngëxguma rũ tá nüxũ cucuax i Cori ya Tupanaxũ nax cungechaũxũ, rũ tá nüxũ icuyangau nax nhuxãcü aixcuma Tupanaxũ cucuáxũ. ⁶Erũ nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i cuax tüxna naxãxũ, rũ naãxwa nixĩ i íyachoxũtanücüxũ i ngẽma cuax. ⁷Rũ nüma ya Cori ya Tupana rũ tüxũ narüngũxëë rũ tüxna nadau ya yíxema aixcuma mea napexewa maxëxe rũ taxuxũma i chixexũ ügũxe. ⁸Rũ tüxna nadau ya yíxema mexũ i nacümagu ìxe rũ tüxũ ínapoxũ ya yíxema aixcuma naga ìnüexe. ⁹Rũ ngëxguma naga cuxĩnügu rũ tá nüxũ cucuax i ngẽma nacüma i aixcuma wëxguxũ rũ tá naxçax cudau i ngẽma aixcuma mexũ. ¹⁰Rũ tá mea cuãëxũ cucuax rũ tá nüxũ cucuax nax

nhuxãcü taãxë cuxna naxãxũ i ngẽma cuax. ¹¹Rũ ngẽma nax mea napexewa imaxëxũ rũ taãxëxũ icuáxũ rũ ngẽma nixĩ i guxũguma chixexũna tüxũ ípoxũxũ. ¹²⁻¹⁵Rũ ngẽma mexũ i cuax rũ mexũ i ìnü rũ tá cuxũ ínapoxũ nax tama wüxi i nacüma i chixexũgu quixũxũçax, rũ tama naga cuxĩnüxũçax i ngẽma duũxügũ i chixexũ i nüxũ rüxoexũ i nacüma i mexũ rũ chixexũ i nacümaçax daugũxũ, rũ taãxëãcüma chixexũ ügũxũ rũ yaxüchigügũxũ i ngẽma norũ chixexũ. ¹⁶⁻¹⁷Rũ ngẽma cuax i Tupanawa ne üxüxicatama tá nixĩ i cuxũ ípoxũxũ nüxna i ngẽma ngexũ i ngeãxëxũ i natexũ ítáxũ rũ tama Tupanaarũ mugüga ìnüxũ rũ norũ dexamaxã chixexũwa cuxũ gachaũxũ. ¹⁸Rũ ngẽma nama i ngẽma ngexũchiüwa daxũgu texé ixüxgu, rũ nhama yuwa taxüxürüxũ tixĩ. ¹⁹Rũ yíxema ngẽma ngexũpatagu chocuxe rũ marũ chixexũgu tügũ tayixëxë, rũ tüxũ naguxcha nax wena mexũ i maxũçax tadaugũxũ. ²⁰Pa Chaunex ¡rũ ngẽma nama i mexüwa tüxũ gaxũgu ixũ! ¡Rũ nagu ixũ i ngẽma nacümagü i aixcuma Tupanapexewa mexũ! ²¹Erũ yíxema mea Tupanapexewa maxëxe rũ tama chixexũ ügũxe, rũ tá namax i tümaarũ maxũ nawa i nhaa naane i Tupana tüxna ãxũ. ²²Notürũ ngẽma duũxügũ i chixexũ i tama Tupanaga ìnüexũ rũ tá ínawoxũ i nhaa Iraëuanewa.

Ucuxëgũ i cuax tüxna ãxũ

3 ¹Pa Chaunex ¡tauxũ i nüxũ icuyarüngümaxũ i chorũ ore i cuxũ changuxëxũ! ¡Rũ mea cugüãëgu namaxã nanguxũ i nhaa chorũ ucuxëgũ!

2Rü ngëmaäcü tá namaḅ i curü maxü rü aixcuma tá cutaäxë. 3;Rü tauxü i nüxü curüxoxü nax cumecümaxü rü quixaixcumaxü! ;Rü nagu namaxü rü cugüääegu namaxä nanguxü nhama wüxi i nachagü yigü nagu ixüechaxürüxü! 4Rü ngëmaäcü ya Tupana rü duüxügü rü ta cumaxä nataäxë rü cuxü nicuaxüxügü. 5;Rü guxü i curü maxümaxä nagu yaxõ ya Cori ya Tupana! ;Rü tauxü i cuxrütama cuaxgu curüxünüxü! 6;Rü guxüma i taxacü icuxüxüwa rü Tupanamexëgu naxü! Rü nüma rü tá cumaxä inacuax rü mea tá ínanguxuchi i ngëma cuxüxü. 7;Rü tauxü i nagu cuyaxõxü i cuxrütama cuax! ;Rü nüxna ixügachi i ngëma chixexü rü Tupanaga naxínü! 8Rü ngëma nixí i üxüxü i aixcuma mexü nax cuporaxücaḅ. 9;Rü Tupanamaxä nangau i curü ngëmaxügü rü nüxna naxä i ngëma nüxíraxüxü i norü o i curü nanetügü i nüxna üxü! 10Rü ngëxguma ngëmaäcü cunaxüxgux rü nüma rü tá nayamuxëxë i curü nanetügü nax napaäcugüxücaḅ i curü wíuchixügü rü ngëma curü chacugü rü tá naäcugümaxä narügáugü. 11Pa Chaunex ;tauxü i nüxü cuxoxü i ngëxguma Cori ya Tupana cuxü rüwëxächixëëgu! ;Rü tauxü i cunuämaxü ega ngëxguma cuxü naxucüxëgu! 12Erü nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü naxucüxë ya yíxema tüxü nangechaxüxe nhama wüxi ya papá ya nane ya nüxü nangechaücüxü naxucüxëxürüxü.

.....

27Rü ngëxguma texé curü ngüxëëcaḅ ícaxgu, rü tama name i tüxna cunachüxu ega cuxü nangexmagu i

ngëma cuxna naxcaḅ tacaxü. 28Rü tama name i moxücaḅ ícunaxüxuchi i ngëma ngüxëxë i nhüxmatama cuxü tauchaxü nax cunaxüxü. 29Rü tama name i nagu curüxínü i taxacürü chixexü tümamaxä cuxü ya yíxema cuxü yaxõgüxe. 30;Rü tauxü i naxcaḅ cudauxü nax texëmaxä cunuxü ega taxüema taxacürü chixexü cumaxä üxgux! 31;Rü tauxü i cuxü nangüchaüxü i nacüma i ngëma yatü i máxwaxëxü rü tauxü i nüxü cuyadauxüxü! 32Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü naxo i ngëma chixexü ügüxü, notürü tüxü nanatauchaxëxë nax namaxä taxämücüxü ya yíxema mexügu rüxínüexe. 33Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chixexü napatacüaxmaxä naxuegu i ngëma chixexü i duüxü, notürü mexü tümapatacüaxmaxä naxuegu ya yíxema napëxewa mexe. 34Rü nüma ya Cori rü nüxü nacugü i ngëma cugüwaxëgüxü, notürü tümamaxä namecüma ya yíxema mecümagüxe ya tama tügü icuaxüügüxe. 35Erü nüma ya Tupana rü tümamaxä nataäxë ya yíxema mexügu rüxínüexe, notürü nüxü naxo i ngëma tama naga ínüechaüxü.

.....

Ucuxëgü nax mexü i nacümagu ixücaḅ

4 18Rü ngëma mexü i duüxügücüma rü nhama ngëxwacax yangunegurüxü nixí nax nangóxü rü ngëmaäcü yexera ningóchigü nhüxmata nangóonëxüchi. 19Notürü ngëma nacüma i ngëma duüxügü i chixri maxëxü nagu íxü, rü nhama éanëxürüxü nixí. Rü ngëmacax tama nüxü nadaugü

nax taxacürü ãücümaxũ napexewa ngêxmaxũ. ²⁰Pa Chaunex ;naga naxĩnũ i nhaa chorü ore i cumaxã nüxũ chixuxũ rü nagu namaxũ! ²¹;Rü tauxũ i nüxũ cuyarüngümaxũ! ;Rü mea cugüãëgu namaxã nanguxũ! ²²Erü ngêma chorü ore rü aixcuma maxũ tüxna naxã ya guxãma ya yíxema naga ñnüexe. Rü tümaxũneçax rü nhama wüxi i üxüxürüxũ nixĩ. ²³Rü nhama i naanewa rü ngêma guxũarü yexera nüxna cudauxũ tá nixĩ i curü ñnü, erü ngêma curü ñnü nixĩ i maxũwaama cuxũ gaxũ. ²⁴;Rü cugüna nadau nax tama doraxũ quixuxũçax rüexna texéxũ cuwomüxêxũçax!

.....

Ucuxê nax tama nai i ngemaxã taxünearü ngüchaũgu ingúxũçax

5 ¹Pa Chaunex ;choxũ irüxĩnũ i nhaa ucuxê i cumaxã nüxũ chixuxũ! Erü chama rü nüxũ chacuax nax tüxcüũ cumaxã nüxũ chixuxũ. ²Rü ngêmaãcü tá cuxuãê rü nüxũ cucuããcüma tá quidexa. ³Rü ngêma ngexũ i ngeãxêxũ rü mexechixũ i dexamaxã nidexa erü nüxũ nacuaxüchi nax nhuxãcü tüxũ íyapuxêxũ. ⁴Notürü ngêxguma naga cuxĩngu rü yixcama rü poraãcü tá cuxũ nangux nhama wüxi i tara i taxrectiwawa téxũgu cunguxürüxũ. ⁵Rü ngêma ngexũ i ngeãxêxũga nax cuxĩnüxũ rü yuwa nixĩ i cuxũ nagaxũ, rü ngêmaãcü tá nawa cingu i ngêma poxcu i tagutãma gúxũ.

.....

⁸;Rü nüxna ixügachi i ngêma ngexũ, rü bai i íxrarüwa nachĩna cungaicamaxũ!

.....

¹⁸Rü name nixĩ i taãxêãcü ngĩmaxã cumaxũ i ngêma cuxmaxüchi. Rü wüxi i taãxê nixĩ i ngêma pexacügü i ngĩmaxã cuxũ ngêxmaxũ. ¹⁹Rü name nixĩ i ngĩrü meãxêmaxã cutaãxê. ;Rü ngêma curü ngüchaũ rü ngĩmaxãxicatama naxü! ²⁰Pa Chaunex ;Rü tüxcüũ namaxã cumaxũ i wüxi i ngexũ i ngeãxêxũ? ;Rü tüxcüũ nüxna cunapax i wüxi i ngexũ i tama cuxmax ixĩxũ? ²¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü cuxũ ñnadawenü rü meama nüxũ nadau i ngêma cuxixũ. ²²Rü ngêma norü chixexũ inaxüxũgagu tá napoxcu i ngêma duũxũ i chixexũ üxũ. Rü ngêma norü chixexütama nixĩ i yanáixũ nhama wüxi i naxpaxnaxãmaxã yanáixürüxũ. ²³Rü ngêma tama ucuxê i mexũ nax naxĩnüchaũxũgagu rü tá yuwa naxũ. Rü ngêma nax nangeãxêmarexũgagu rü tá inayarütaxu.

.....

Ngêma cuax i mexũ rü ngêma ngeãxê rü tama namaxã nawüxigu

9 ⁸Rü ngêxguma cunaxucuxêgu i ngêma tama ucuxê irüxĩnüchaũxũ rü tá cumaxã nanuama. Notürü ngêxguma cunaxucuxêgu i ngêma naãxêxũ cuáxũ rü tá cumaxã nataãxê. ⁹Rü ngêxguma cunanguxêëgu i ngêma duũxũ i cuax nüxũ ngêxmaxũ, rü yexeraãcü tá nüxũ nacuax. Rü ngêxguma cunanguxêëgu i wüxi i duũxũ i mecümaxũ rü tá yexeraãcü cuaxwa nangu. ¹⁰Rü yíxema cuax tüxũ ngêxmaxe rü Tupanaga taxĩnü. Rü ngêma Tupanaga nax taxĩnüxũwa nüxũ tacuax nax aixcuma tümaãxêxũ tacuáxũ.

.....

¹³Rü ngêma ngexũ i ngeãxẽmarexũ rü naxoregũtaax rü nidexaechamare. Rü tama naãxẽxũ nacuax, rü tama naxãne ega taxacürü chixexũ naxũxgu. ¹⁴Rü napataãxwa narũto i ngextá guxũma i duũxũgü nüxũ ídauxũwa. ¹⁵Rü tümacax naca ya yíxema ngêma chopetuxe, rü nhanagürü: ¹⁶⁻¹⁷“Pa Ngextũxücügü i Tauxta Ngeãẽxũ Cuaxgũxũx jrü ngĩã chauchiũwa taxĩ! Rü ngêma dexá i naxçax ingĩxũ rü narũchĩxmae rü ngêma poĩ i cúãcü ingóxũ rü nachĩx”, nhanagürü tüxũ ya yíxema tama ixuãẽgũxe. ¹⁸Notürü i tümagü rü tama nüxũ tacuaxgü nax yuwa taxĩxũ ga guxema tüxna naxugũxe.

**Nacüma i mexũchiga rü
nacüma i chixexũchiga**

12 ¹⁶Rü wüxi i duũxũ i tama naãxẽxũ cuáxũ rü nanuãchiwaxe. Notürü ngêma duũxũ i naãxẽxũ cuáxũ rü nüxũ nanataxuraxũmare ega woo texé nangaxgu. ¹⁷Rü yimá yatü ya ixaixcumacü rü ore i aixcumaxũ nixu. Notürü ngêma duũxũ i dorataxáxũ rü doraxũ nixu. ¹⁸Rü nangexma i duũxũ i norü dexamaxã tüxũ chixexẽẽxũ, notürü ngêma duũxũ i aixcuma nüxũ cuáxũ rü norü dexamaxã tüxũ nataãxẽxẽxẽ.

²²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ nawaxtümüxũ i ngêma idorataaxgũxũ. Notürü tümamaxã nataãxẽ ya yíxema aixcumaxũ ixugũxe.

²⁵Rü ngêma jxãchiãxẽ rü yatüxũ narümaxãchixẽxẽ. Notürü ngêma ore i mexũ rü nanataãxẽxẽxẽ.

²⁸Rü ngêma mexũ i nacümagü rü maxũwa tüxũ naga. Notürü ngêma chixexũ i nacümagü rü yuwa tüxũ naga.

**Ngêma nüxũ cuáxũarü
ucuxẽ rü name**

13 ¹Rü wüxi i nane i naãxẽxũ cuáxũ rü mea nanatüarü ucuxẽ nayaxu. Notürü ngêma tama ixĩnũchaũxũ rü nüxũ naxo i ngêma ucuxẽ i mexũ.

¹⁸Rü texé ya nüxũ oxé i ucuxẽ i mexũ rü tagutáma cuaxwa tangu rü duũxũgü rü chixri tá tümachiga nidexagü rü tangearü ngẽmaxũãx. Notürü yíxema naga ñnüxe i ucuxẽ i mexũ rü duũxũgü rü tá mea tümachiga nidexagü. ¹⁹Rü ngẽxguma texé taxacü tüxũ ngũchaũgu rü tanayaxuxgu i ngêma nagu tarũxĩnũxũ, rü tüxũ rü wüxi i taãxẽ nixĩ. Notürü ngêma duũxũgü i naechitamare maxẽxũ rü taxucürüwa nüxna nixĩgachi i ngêma chixexũ i naxũgũxũ. ²⁰Rü ngẽxguma duũxũgü i nüxũ cuáxũmaxã cuxãmücügu rü naxütawa tá cunayaxu i cuax. Notürü ngẽxguma ngêma duũxũgü i naechitamare maxẽxũmaxã cuxãmücügu rü naxrũxũ tá icyarütaxu.

²⁴Rü texé ya tama tümanexũ ucuxẽxe rü tama nüxũ tangechã. Notürü yíxema nüxũ ngechaxũxe rü tayanawexãchixẽxẽ. ²⁵Rü yimá yatü ya aixcuma mexũgu rüxĩnücü rü guxũguma nüxũ nangexma i taxacü nax nangóxũ. Notürü ngêma duũxũ i chixexũgu rüxĩnũxũ rü nüxũ nataxu i norü õna.

**Duúxũgũ i naãxêxũ icuáxũ rũ
duúxũgũ i naechitamare maxêxũ**

15 ¹Rũ ngêma ngãxũga i memarexũ rũ nu inarũxoxêxê. Notürũ ngêma ngãxũga i nuãcü ixĩxũ rũ nanayexeraxêxê i ngêma nu. ²Rũ ngêma duúxũgũ i naãxêxũ icuáxũãxwa rũ ínaaxũxũ i mexũ i ore i cuax nawa iyaxuxũ. Notürũ ngêma duúxũgũ i naechitamare maxêxũãxwa rũ ínaaxũxũ i dexa i chixexũ. ³Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ guxãxũma nadau erũ guxũwama nangexma rũ tũxũ nangugũ ya yíxema mea maxêxe rũ nanangugũ ta i ngêma chixri maxêxũ.

.....

⁸Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tama nanayaxu i norũ ãmare i ngêma duúxũgũ i chixexũ ügũxũ. Notürũ taãxêãcü nanayaxu i tũmaarũ yumüxê ya yíxema aixcuma mea maxêxe. ⁹Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ tama nacũmamaxã nataãxê i ngêma duúxũgũ i chixexũ ügũxũ, notürũ tũxũ nangechaũ ya yíxema mea napexewa maxũxê. ¹⁰Rũ yíxema nũxũ rũxoxe nax nagu tixũxũ i ngêma mexũ i nacũma rũ Tupana rũ poraãcü tá tũxũ inayarũwexãchixêxê. Rũ yíxema tama nayaxúxe i ucuxê i mexũ rũ tá tayu.

.....

¹⁶Ngêma muarũ ngêmaxũãxgũxũ rũ guxchaxũgu ínamaxũ naxcax i norũ ngêmaxũgũ. Rũ ngêmacax i yixema rũ narũmemae i namaxã tataãxê i ngêma noxre i tórũ ngêmaxũgũ i tũxũ ngêmaxũ rũ Tupanaga taxĩnũe.

.....

²⁹Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nũxna nixũgachi i ngêma chixexũ ügũxũ.

Notürũ tũxũ nũxũ naxĩnũ i tũmaarũ yumüxê ya yíxema aixcuma mexũ ügũxe.

.....

**Tupanaarũ ínũ rũ yatũgũarũ
ínũétũwa nangexma**

16 ¹Rũ wũxichigũ ya yatũ rũ nagu narũxĩnũ nax taxacũ narũxchaũxũ, notürũ Tupana nixĩ ya nũxũ cuácũ nax nhuxãcü tá ínanguxuchixũ i ngêma yatũ nagu rũxĩnũxũ. ²Rũ wũxichigũ ya yatũ rũ naxcax name i guxũma i ngêma naxũxũ, notürũ Cori ya Tupana nixĩ ya nangugũcü i ngêma norũ ínũgũ ya yimá yatũ. ³Rũ ngêma cuxũxchaũxũ ꞑrũ Cori ya Tupanamexêgu naxú! Rũ ngêmaãcü i ngêma nagu curũxĩnũxũ rũ tá mea cuxũ ínanguxuchi.

.....

⁹Rũ name nixĩ i meama nagu tarũxĩnũe i taxacũ tá taxũ. Rũ nhũxũchi tanaxwaxe i Tupanamexêgu tanaxú nax nũma namaxã inacuaũxũcax.

.....

¹⁸Rũ ngêma nax yigũ icuaxũũgũxũgagu rũ guxchaxũgu tayi. Rũ ngêma nax inuexũgagu rũ chixexũgu tayi. ¹⁹Rũ tama name nax ngêma diêruãxgũxũ i nũgũ icuaxũũgũxũrũxũ yigũ tixĩgũxêxê. Rũ narũmemae nixĩ i ngêma ngearũ diêruãxgũxũ i tama nũgũ icuaxũũgũxũrũxũ yigũ tixĩgũxêxê. ²⁰Rũ Tupana tũxũ narũngũxêxê ya yíxema naga ínũexe. Rũ nataãxê ya yimá yatũ ya Cori ya Tupanagu yaxöcü.

.....

²⁵Rũ nangexma i nacũmagũ i duúxũgũcax mexũ, notürũ ngêma nacũmagũarũ guxwa rũ yu nixĩ.

.....

³³Rü nüma ya yatü rü nümatama nagu naxñüxüüäcüma nanaxü i ngëma naxüxchaüxü. Notürü ngëma Cori ya Tupana naxwaxexüäcü tá nixí i íngauxuchixü i guxüma.

**İnügü i Tupanapexewa
mea iwéxü**

17 ¹Rü taxuwama name i guxü i ngunexügu taxü i öna nangõxgüxü ega nueäcüma nügümaxã namaxëgu i ngëma duüxügü. Rü narümemaë nixí i nügü nangechaügüäcüma íxraxü i öna nügümaxã nangõxgü.

.....

⁵Rü texé ya yíxema ngearü diëruáxexü cugíxe, rü Tupana ya tüxü ngoxëcüpexewa chixexü taxü. Rü yíxema taãxëxe ega ngëxguma guxchaxü tüxü üpetügu ya yíxema ngearü diëruáxe, rü tá tapoxcu.

.....

⁹Rü ngëxguma texé tümamücüaxü nüxü rüngümagu i ngëma guxchaxü i naxüxü, rü nüxü tangechaü. Notürü texé ya nagu rüxñüechaxe i ngëma chixexü i togü tümamaxã üxü rü aigu tarüxñü, rü tümamücügü tüxna tá nixíngachixëxë.

.....

¹⁷Rü ngëma aixcuma tamücü ixíxü, rü guxüguma tüxü nangechaü. Rü ngëxguma guxchaxü taxçax ínguxgu rü nhama wüxi i taenexëxüchirüxü nixí.

.....

²⁷Rü yíxema cuax tüxü ngëxmaxe rü nanoxre i tümäärü dexa. Rü yíxema tümääxü cuáxe rü tangeaxmare rü yaxna tümamücümaxã taxñü.

.....

18 ⁸Rü ngëma oregütax rü nhama wüxi i maixcuraxürüxü nixí, rü tauxchaäcü duüxügüarü maxüwa nixücu.

.....

²¹Rü yimá tórü conü nüxü ixuxü i oregagu nixí nax imaxëxü rüexna iyuxü. Rü yíxema idexaxüchixe rü tümäärü oregagu ngúxü tinge. ²²Rü ngëma nax wüxi ya ngecü icuyangauxü cuxmaxruxü rü ngëma rü guxüarü yexera rümemaexü nixí i nüxü cuyangauxü. Rü ngëmawa nüxü cucuax nax Tupana cuxü rüngüxëxü.

.....

19 ¹¹Rü wüxi i duüxü i naãxëxü cuáxü rü yaxna namaxã naxñü ega texé namaxã nuxgu. Rü norü meruxü nixí nax nüxü iyanangümaxü i ngëma guxchaxü.

.....

¹⁴Rü tórü papá rü tórü mamáxütawa tanayaxu ya ípata rü ngëmoxügü, notürü Tupanaxütawa ngíxü tayaxu i taxmax i aixcuma ngíãxëxü cuaxcü.

.....

¹⁸Rü nüxna nachogü ya cune nhamarüta cuxü natauxcha nax cunawexächixëxü! Notürü ngëma nax cuyanawexächixëxü rü tama name nax cuyamaxüchixü.

.....

**Ngëma ngúxü i nacuchíxü rü
duüxügüxü nanuexëxë**

20 ¹Rü ngëma ngúxü i nacuchíxü rü duüxügüxü nuxica naxuegaxëxë. Rü ngëma ngúxü i axchiügü rü duüxügüxü nanuexëxë. Rü

ngëxguma nangãxegu rü taxúema
túmaãëxũ tacuáácüma tidexa.

.....

³Rü wüxi ya yatü ya naãxëxũ cuácü rü
tama nachoxũgawaaxe. Notürü ngëma yatü
i tama naãxëxũ cuáxũ rü nucax nadau.

.....

⁹Rü taxucürüwa texé tügü tixu rü
nhatarügü: “Chorü maxũ rü name rü
changearü pecáduãx”, nhatarügü.

.....

¹⁹Rü ngëma oregütaxáxũ rü tama
nüxũ nacuax nax namaxã nanguxũxũ i
ngëma ore i tama guxãcax ixixũ. Rü
ngëmacax tama name i namaxã
cuxãmücü i ngëma oregütaxáxũ.

.....

²⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana nixĩ i
tamaxã inacuáxũ. Rü taxúema nüxũ
tacuax nax taxacü tá tüxũ ngupetüxũ.

.....

**Tupanapexewa rü nawüxigu i
ngëma diëruáxũ rü ngëma
ngearü diëruáxũ**

22 ²Rü ngëma muarü diëruáxũ rü
ngëma ngearü diëruáxũ rü
nawüxigu i Cori ya Tupanapexewa erü
ngëma taxre rü nüma nanaxü.

.....

⁵Rü ngëma nama i ngëma duüxũgü i
chixri maxëxũ nagu íxü rü äücümaxũmaxã
nanapá. Notürü ya yíxema túmaarü
maxĩna dáuxe rü tama ngëmagu tangu.
⁶₁Rü nabuxgutama mexü i nacüma
nanguxëxë ya bucü, rü ngëxguma nayaxgu
rü tagutáma nüxũ inarüngüma!

.....

⁹Rü yimá yatü ya mecümacü rü
Tupana rü mexũ tá namaxã naxuegu erü

yíxema ngearü diëruáxgüxemaxã
nangau i norü òna. ¹⁰Rü ngëxguma
noxtacüma cuyamugachigu i ngëma
tama ixinüchaũxũ, rü marü nataxutáma
i nu i duüxũgütanüwa, rü tá inayarüxo
nax nügüna nangaexũ rü nügümaxã
naguxchigagüxũ. ¹¹Rü nüma ya äëxgacü
rü tümamaxã nataãxë ya yíxema
ixaixcumagüxe. Rü tümamaxã
naxãmücü ya yíxema mexü i oremaxã
idexagüxe. ¹²Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü nüxna nadau i ngëma duüxũ
i naãxëxũ icuáxũ notürü inayanaxoxëxë
i ngëma idorataxáxũ nüxũ ixuxü i ore.
.....

²²⁻²³Rü tama name i chixri namaxã
icucuax i ngëma ngearü diëruáxũ i
taxucürüwa nügüétüwa idexaxũ. Rü
tama name i äëxgacüxütawa ícunaxuaxũ
i ngëma tama nüxũ cuáxũ nax
nügüétüwa yadexaxũ. Erü nüma ya Cori
ya Tupana rü norü poxũruxũ nixĩ rü tá
cuxũ napoxcu. ²⁴⁻²⁵₁Rü tauxũ i namaxã
cuxãmücüxũ i ngëma duüxũgü i
nuewaxëxũ rü chixecümaxü! Erü
ngürüächi tá nacümacax cudauxütæ rü
ngëmaäcü äücümaxüwa tá cugü
cungexmaxëxë.
.....

**Tama name i texé
tügütama ticuaxüxũ**

27 ¹₁Rü tauxũ i cugü quicuaxüxũ
naxcax i ngëma moxü
cuxüxchaũxũ! Erü tama nüxũ cucuax i
taxacü tá cuxü ngupetüxũ i moxüarü
ngunëxügu. ²Rü tama name i cugütama
quicuaxüxũ. Rü narümemæ i togü cuxü
nicuaxüxügü.
.....

¹⁵Rü ngêma ngexũ i nuxwaxexũ rü oregütaxáxũ rü nhama wexweanexũ i tama íyachaxächixũrũxũ nixĩ nax tama ínayachaxächixũ i norü dexawa. ¹⁶Rü taxucürüwa nüxũ nüxũ tarüxoxêxê i nacüma i chixexũ, erü nhama buanecü ya taxucürüwa íyachaxächixêécürüxũ nixĩ. Rü nhama chíxũ i ächixüxũ i taxucürüwama taxmexwa ingexmaxêëxürüxũ nixĩ.

.....

Mexũ tayaxu ega mea imaxêgu

28 ¹Rü ngêma chixexũ üxũ rü ninhã ega woo taxúema nawe ngêchigügu. Notürü ngêma aixcuma mexũ rü nhama wüxi i airüxũ taxucaxma namuũ. ²Rü ngêxguma wüxi i nachixũanearü äëxgacü chixri norü duũxügümaxã icuaxgu, rü ngêma norü duũxügü rü nanue. Rü ngêmacax ngêma norü äëxgacüxũ ínatäxüchigü rü toguexũ naxunetagü. Notürü ngêma äëxgacü i aixcuma mexũ i mea norü duũxügümaxã icuáxũ rü norü duũxügü rü namaxã nataãxêgü.

.....

⁹Rü yíxema tama naga ínüchaxüxe i Tupanaarü mugü, rü nüma ya Tupana rü taxütáma tüxũ nüxũ naxĩnũ i tümaarü yumüxê. ¹⁰Rü ngêma duũxũ i chixexüwa tüxũ gagüxũ ya yíxema mexügu rüxĩnüxe, rü norü guxchaxügu tátama nangu. Notürü ngêma yatügü i Tupanapexewa mea rümaxüãxgüxũ, rü mexũ tá nayauxgü.

.....

¹³Rü ngêma duũxũ i norü pecádu icüxũ rü taxütáma mexũ nüxũ naxüpetü. Notürü ngêma duũxũ i nüxũ ixuxũ i

norü pecádu rü nüxũ rüxoxũ, rü Tupana rü tá nüxũ nüxũ inayarüngüma.

.....

²³Rü ngêma duũxũ i tüxũ icuaxüüxüarü yexera mexũ tamaxã naxü i ngêma duũxũ i tüxũ ixuxũ ega nüxcüra mea nagu rüxĩnügu.

.....

Nataãxê i ngêma duũxügü i Tupanaarü mugügu imaxêxũ

29 ¹Rü yíxema tama nayaxúxe i ucuxê rü paxã tá chixexügu tangu rü marü tataxutáma nax texê tüxũ rüngüxêëxũ.

.....

¹⁸Rü ngextã duũxügü tama Tupanaga ínaxĩnüexũwa rü taxuxüma mea inixũ. Notürü ngêma duũxügü i aixcuma Tupanaga ínüexũ rü nataãxêgü.

.....

²⁵Rü ngêma nax yatügügamare íxĩnüexũ rü wüxi i äücümaxũ nixĩ. Notürü ngêma nax Tupanaga íxĩnüexũ rü ngêmawaxi nixĩ i aixcuma mexũ.

.....

Agúruarü ucuxêgü

30 ¹Rü nüma ga Agúru rü Yáque ga Machácüãx nane nixĩ. Rü nhaa nixĩ ga Agúruarü ore ga Itiéxmaxã rü Ucámaxã nüxũ yaxuxũ. ²Rü norü orewa rü nhanagürü: “Rü chama rü taxuxüma chacuax natanüwa i nhaa duũxügü. Rü chawa rü nataxuma i duũxügüarü cuax. ³Rü ngêxguma tama nüxũ chacuaxgu i ngêma duũxügüarü cuax çrũ nhuxäcü tá nüxũ chacuax nax nhuxäcü yixüxũ ya Tupana ya üüneccü? ⁴çRü texê tixĩ ya yíxema marü dauxügüxũ i naanegu

ñagüxe rü ngéma íruxíxe? ¿Rü texé
 tügümexëgu tayayauxema ya buanecü?
 ¿Rü texé tümachirugu
 tananuquepüüchixü i taxü i taxtü? ¿Rü
 texé tanaxü ga nhama ga naane, rü nüxü
 tixu nax ngexta yacuáxü? ¿Rü tama êxna
 Tupana yixíxü ga naxücü? Rü ngëxguma
 nangexmagu i to ¿rü taxacü yixíxü i naéga
 rü naneéga ega nüxü cucuaxgu? ⁵Rü
 nüma ya Cori ya Tupana rü tüxü ínapoxü
 ya yíxemagü nagu yaxôgüxe. Rü guxüma i
 norü uneta i tamaxã nüxü yaxuxü rü
 aixcuma nixí rü name nax yaxôxü. ⁶Rü
 tama name i cunaxüétü i ngéma
 Tupanaarü ore i nüxü yaxuxü. Erü
 ngëxguma cunayexeraguxêxê rü nüma rü
 tá cuxü nanga rü ngémaâcü tá dorataxáxü
 cuxü nixíxêxê. ⁷Pa Tupanax, rü taxre i
 ngüxêxêxicatama nixí i cuxna naxçax
 chacaxü. ¿Rü choxna naxã i ngéma taxre
 naxüpa nax chayuxü! ⁸¿Rü choxü
 rüngüxêxê nax tagutáma chidoraxüçax rü
 tama texéxü chawomüxêxêxüçax! Rü tama
 chanaxwaxe nax chamuarü diëruáxü
 rüexna changearü diëruáxü. ¿Rü êcü
 choxna naxã i ngéma nagu mexü nax
 choxü nangexmaxüçax i wüxichigü i
 ngunexüarü ôna! ⁹Erü ngëxguma chi
 chamuarü diëruáxgu rü íyaxüxgu rü
 ngürüächi ngëmagagu chi cuxü
 icharüngüma. Rü ngëxguma chi
 changearü diëruáxgu rü ngürüächi
 changíx rü ngëmagagu chi chixri cuchiga
 nidexagü i duüxügü”, nhanagürü.

.....

**Ngíxü nicuaxüxü i
 ngéma nge i mecü**

31 ¹⁰Rü tama natauxcha nax
 ngíxü iyariüngaüxü i wüxi i
 nge i aixcuma ngíaxêxü çuaxcü. Rü
 ngíma rü nhama nutagü ya
 ngaxãëruüarü yexera iyixí nax
 namexechixü. ¹¹Rü ngíte rü aixcumama
 ngíxü nayaxô. Rü ngíma rü nüxü
 irüngüxêxê nax ngémaâcü taxuxüma
 nüxü taxuxüçax. ¹²Rü ngíma rü guxü i
 ngunexügu nax namaxüxü ya ngíte rü
 inataãxêxêxê.

.....

²⁰Rü ngíma rü guxüguma taxacü
 tüxna ixã ya yíxema ingearü
 diëruáxgüxe rü yíxema taxacü tüxü
 taxúxe.

.....

²⁵Rü ngíma rü wüxi i nge i poraãécü
 rü mecü iyixí, rü tama naxçax ixoegaãxê
 i moxüarü ngunexü.

.....

²⁸Rü ngéma ngíxacügü rü ngíte rü
 ngíxü nicuaxüxügü rü nhanagürügü:
²⁹“Rü imuxüchi i nge i mecümacü,
 notürü i cumax rü guxcüma i ngecügü
 curümecümmae”, nhanagürügü. ³⁰Rü
 ngéma ngírü pa i wüxi i nge rü
 paxaächimare nixí rü ngéma ngírü
 mechametü rü ta ningupetüchigü.
 Notürü ngéma nge i Tupanaga ínücü rü
 name nax ngíxü icuaxüügüxü.

.....

ECLESIASTÉS

(Nguxěẽtaeruïarü ore)

**Guxüma i ngúchaũ rü
notüçaxmamare nixĩ**

1 ¹⁻²Rü nhaa nixĩ i norü ore ga nüxũ yaxuxũ ga gumá orearü uruxũ ga Dawí nane ga Yerucharéüwa ãëxgacü ixĩcü: “Rü guxüma i ngẽmaxũgü rü notüçaxmamare nixĩ, rü guxüma rü nayacuax. ³¿Rü taxacürü mexũ nayaxu ya wüxi ya yatü nawa nax poraãcü napuracüxũ i nhama i naanewa? ⁴Rü duũxũgü rü nibuetanü rü togü rü niyuetanü, notürü nhama i naane rü nanaxaixrügumaraxũmare.

.....

Orearü uruũxũ ngupetüxũchiga

¹³Nagu charüxĩnü rü ngugüxũ icharüxãũx. Rü naxçax changux i guxüma i nhama i naanewa ixüxũ. Rü taxũ i guchaxũ nixĩ i yatüguétü naxúnagüxũ ya Tupana nax ngẽmatüüwa nangexmagüxũçax. ¹⁴Erü guxüma i taxacü ixüxũ i nhama i naanewa rü wüxi i notüçaxmamare nixĩ erü nhama wüxi ya buanecü ya taxucürüwama texé yayauxemacürüxũ nixĩ.

.....

¹⁶⁻¹⁷Rü yexguma rü chaugünatama chaca rü nhachagürü: ‘Nhxmax rü duũxũgü rü nüxũ nixugü nax chama rü nüxũ chacuaxüchixũ norü yexera ga yema nüxıra ãëxgacügü ixĩgüxũ ga Yerucharéüwa. Yerü chaugü ichaxã nax naxçax chadauxũ nax cuax choxũ yexmaxũ nax nüxũ chacuaxũçax i taxacü nixĩ i aixcuma mexũ rü taxacü nixĩ i notüçaxmamare ixüxũ.’ Notürü nüxũ chicuaxãchi rü guxüma i ngẽma nagu charüxĩnüxũ rü nhama buanecüxũ yayauxchaücürüũmare nixĩ. ¹⁸Rü ngẽxguma yexera nüxũ icuaxgux, rü yexera tachixeãxë. Rü ngẽxguma yexeraxũ i cuax tüxũ ngẽxmagux, rü yexera ngüxũ tinge.”

**Ngẽma ngúchaũ rü ngẽma cuax rü
ĩnü i notüçaxmamare ixĩgüxũ nixĩ**

2 ¹“Rü chaugümaxã nhachagürü: ‘Nhxma rü tá nüxũ chaxü i ngẽma duũxũgü nagu maxëxũ rü namaxã nataãxëgüxũ, rü chaugüxũ tá chanadetaquexe i muxüma i ngẽmaxũgü.’ Notürü woo i ngẽma ĩnü rü notüçaxmamare nixĩ. ²Rü ngẽmawa

nüxü chacuax i ngëma cuġü rü wüxi i notücaxmamare yixüxü, rü ngëma chaxunearü ngúchaüġü rü taxuwama namexü. ³Rü chauäxëwa nagu charüxinü rü tá nüxü chaxü ya yimá wíu ya ngúchiaciärü pora. Rü namaxä chaugü changäxëxë nax ngëmaäcü nüxü chacuäxücax rü name nax ngëma naxüxü ya yatü nagu i ngëma ngunexüġü i nhama i naanewa nax namaxüxü. ⁴Rü taxü ga puracü chaxü. Rü íchanaxüxü ga äëxgacüpata ga taxüchine rü mexechine. Rü choxrütama úwanecü choxü nayexma. ⁵Rü chama ichanato ga nanetüġü rü chorü putüranecüġü. Rü yexma chanatogü ga naguxüraxüxü i nanetü i oriñnaxcax. ⁶Rü puchu íchaxüxüxëxë nax yema dexámaxä yamegüxücax ga yema nanetüġü ga chatogüxëxü. ⁷Rü duüxüġü ga puracütanüxüruxü ga yatüxü rü ngexü rü naxcax chataxe. Rü choxü nayexma ta ga togü ga chorü duüxüġü ga chauchiügutama buexü. Rü yexgumarüxü ta rü yema Yerucharéüwa nüxíra äëxgacü ixigüxüärü yexera choxü nayexma ga wocagü rü carnérugü. ⁸Rü choxü nayexma ga muxüma ga úiru rü diërumü ga togü ga nachixüanegüärü äëxgacügüxütawa rü chorü íanegüwa chayaxuxü. Rü choxü nayexma ga duüxüġü ga iyatüxü rü ngexü ga chaüxcax wíyaegüxü. Rü chorü ngúchaü chaxü rü choxü nayexma ga ngexüġü ga namaxä chamaxmarexü. ⁹Rü yemaacü nata ga chauchiga. Rü guxüma ga yema nüxíra Yerucharéüwa äëxgacü ixigüxüärü yexera choxü nayexma. Rü woo yemaacü nixí notürü taguma choxna nixügachi ga cuax. ¹⁰Rü guxüma

ga yema choxü ngúchaüxü rü chanaxü. Rü taguma chaugüna chanachüxu ga taxacürü taäxë. Rü guxüma ga chorü puracümaxä chataäxë. Rü yema taäxë nixí ga chorü natanü ga yema chaxüxü. ¹¹Rü yemawena rü chanangugü ga guxüma ga yema chaxüxü rü yema puracü ga guxchaxäcü chaxüxü. Rü yemawa nüxü chacuax ga notücaxmamare nax yixüxü ga yema rü nhama buanecü ya yaüxemachaücürüümare nixí. Rü taxuxüma i taxacü i mexü yixüxü i ngëma nhama i naanewa ngëxmaxü. ¹²Rü yemawena rü meama nagu charüxinü rü nüġümaxä chanangu i ngëma cuax rü ngëma notücaxmamare ixüxü. ¿Rü taxacü i to i puracü tá naxü i ngëma chawena äëxgacü ixüxü? ¿Rü ëxna ngëma marü üxütátama chawena naxüxü? ¹³Rü nhüxmax rü nüxü chacuax rü ngëma taäxëxü nax icuäxü rü nüxü narümemae i ngëma nax taechitamare imaxüxü, ngëxgumarüxü i ngëma ngóonexü rü ngëma ëanexüxü nax namemaexürüxü. ¹⁴Rü ngëma duüxü i naäxëxü cuäxü rü mea nanangugü ega taxacü naxüxgu, notürü ngëma naechitamare maxüxü rü tama aixcuma mea naxünüäcüma taxacü naxü. Notürü chanangugü i ngëma naäxëxü cuäxü rü ngëma naechitamare maxüxü rü ngëmatátama nixí i norü gux. ¹⁵Rü chaugümaxä nhachagürü: ‘Ngëma naechitamare maxüxürüütátama chayü i chamax. ¿Rü taxacüwa choxü namexü i guxüma i ngëma chorü cuax? Rü ngëma rü ta rü notücaxmamare nixí. ¹⁶Erü tagutáma texé nüxna tacuaxächü i ngëma duüxü i

cuax nüxú ngëmaxũ rü ngëma duũxũ i naechitamare maxũxũ. Rü ngëxguma nangupetũxgu i ngunexũgü rü guxũxũ tarüngüma, rü ngëma nüxũ cuáxũ rü ngëma naechitamare maxëxũ rü ta nayue.’

.....

²⁰Rü ngëxguma nüxna chacuaxãchigu ga yema chaxũxũ ga nhama ga naanewa, rü chaugümaxã chiauxãchi nax yemaacü poraãcü chapuracũxũ.

²¹Erü ngëxguma texé ya nüxũ cuáxe rü taxuãëácüma mea puracüxe nax tangemaxũáxũcax rü notüçaxmamare tapuracü, erü guxüma i ngëma tayaxuxũ i tümaarü puracüwa rü togü i tama naxçax ixóóxëxüarü tá nixĩ. Rü ngëmaãcü i tümaarü puracü rü notüçaxmamare nixĩ erü tümaarü ngëmaxũgü rü togüarü tá nixĩ. ²²¿Rü taxacüwa nüxú namexũ ya yatü nax poraãcü napuracũxũ rü naxçax naxoegaãëxũ i nhama i naanewa? ²³Rü guxũguma i nhama i naanewa nax namaxũxũ rü ngúxũ ninge, rü nachixeãxë. Chütacü rü taguma narüngü i naãxë. Ngëma rü ta wüxi i ñnü i notüçaxmamare ixĩxũ nixĩ. ²⁴Rü ngëma rümemaexũ nüxú ya yimá yatü nixĩ nax nachibũxũ rü naxaxexũ rü nangóóxũ i ngëma norü puracütanü. Erü guxüma i ngëma rü ta Tupanawa ne naxü. ²⁵¿Rü texé ëxna tachibü rü ëxna tataãxë ega taxüchima Tupanagagu yixĩxgu? ²⁶Rü aixcuma nixĩ i Tupana tümaãëxũ tüxü cuaxëëxũ rü tüxna naxããxũ i cuax rü taãxë ya yíxema tümamaxã nataãxëxë. Notürü yíxema chixexüarü üruxũ ixĩxe, rü nüma ya Tupana rü tüxü nayixerü nax tügü

tamarü ngëmaxũgüãxëëxũ, notürü yixcüama ya Tupana rü tüxna nanade i tümaarü ngëmaxũgü nax yíxema tümamaxã nataãxëxëna naxããxũcax. Rü yíxema chixexũ úxe rü guxüma i ngëma tayaxuxũ rü notüçaxmamare nixĩ erü tümaarü ngëmaxũgü rü nhama buanecü ya yauxemachaüçürüxũ nixĩ.”

Guxüma i taxacü i ngëmaxũ rü nüxú nangexma i norü ngunexũ nax nawa nanguxũ

3 ¹Rü nhama i naanewa rü guxüma i taxacü i ngëxmaxũ rü nawa nangu i norü ngunexũ, rü nangexma i wüxi i ora i tá nagu ínanguxũ. ²Rü nangexma i ngunexũ i nagu ibuxũ, rü nangexma i ngunexũ i nagu iyuxũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu itoexũ, rü nangexma i ngunexũ i nagu nabéxũ i ngëma itoxũ. ³Rü nangexma i ngunexũ i nagu namáetagusũ, rü ngunexũ i nagu tüxũ yaxüxũxüğüxũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu napogüexũ, rü ngunexũ i nagu naxüpatagusũ. ⁴Rü nangexma i ngunexũ i nagu ixaxuxũ, rü ngunexũ i nagu icugüexũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu iyutanüxũ, rü ngunexũ i nagu ipetaexũ. ⁵Rü nangexma i ngunexũ i nagu nutamaxã nagüanexũ, rü ngunexũ i nagu nuta nadexũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu yigüna inaxãchigüxũ, rü ngunexũ i nagu yigüna toxnamana ixĩxũ. ⁶Rü nangexma i ngunexũ i nagu taxacüçax idauxũ, rü ngunexũ i nagu irüchaxãchixũ nax taxacüçax idauxũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu namaxã inguxũxũ i ngëmaxũgü, rü ngunexũ i nagu ínawogüxũ. ⁷Rü nangexma i ngunexũ i nagu naxchirugu igáugüxũ,

rü ngunexũ i nagu nangaíxtaxũ. Rü nangexma i ngunexũ i nagu iyarüchianegüxũ, rü ngunexũ i nagu idexagüxũ. ⁸Rü nangexma i ngunexũ i nagu yigü ingechaüügüxũ, rü ngunexũ i nagu yigüchi ixaieü. Rü nangexma i ngunexũ i nagu yigü idaixũ, rü ngunexũ i nagu yigümaxã rüngüxmüexũ. ⁹¿Rü taxacüwa nüxũ namexũ ya yatü nax puracügüxicatama naxixũxũ? ¹⁰Rü mea nagu charixĩnũ i ngẽma naguxĩraüxũ i puracü i yatügüna naxãxũ ya Tupana nax ngẽmagu inachoxũcax. ¹¹Rü yexguma norü ngunexũwa nanguxgu rü Tupana nanaxü ga guxũma. Rü namexechi ga yema naxüxũ. Rü nhüxüchi ga nüma ga Tupana rü duüxũgüxũ nügü nacuaxëxë woo i duüxũgü rü tama nawa nangugü nax nüxũ nacuaxgüxũcax i guxũma i ngẽma Tupana marü üxũ, rü ngẽma yixcúra tá naxüxũ. ¹²⁻¹³Rü nhüxmax rü nüxũ chacuax rü ngẽma duüxũgücax rümemaxexũ nixĩ nax nataãxëxũ rü mexũ naxügüxũ. Rü ngẽma nax nachibüexũ, rü naxaxegüxũ, rü nayauxgüãxũ i norü puracütanü, rü guxũma i ngẽma rü name erü Tupanawa nixĩ i ne naxüxũ. ¹⁴Rü ngëxgumarüxũ ta nüxũ chacuax i guxũma i taxacü i Tupana üxũ rü guxũgutãma nangexmaecha. Rü taxucürüwa tanaxüetü i ngẽma Tupana üxũ, rü taxucürüwa itanaxoxëxë i ngẽma nüma naxüxũ. Rü Tupana rü ngẽmaãcü nanaxü nax guxãma nüxũ ngechaüügüxũcax. ¹⁵Rü woetama marü nüxcüma nayexmagü i ngẽma nhüxmax ngëxmagüxũ. Rü taxuxütãma yixcúra nangox i taxacü i tama nhüxmax ngëxmaxũ. Rü nüma ya Tupana rü nüxũ

natauxcha nax natáeguxëëãxũ ga yema marü ngupetüxũ.

Taxũ i chixexũ i nhama i naanewa

¹⁶Rü ngẽma to i nüxũ chadauxũ nixĩ nax nangexmaxũ i taxũ i chixexũ i nhama i naanewa i ngextã chi ínaxwaxexũwa nax mea nügümaxã inacuaxgüxũ i duüxũgü rü mexũgu nügümaxã ínaxĩnüexũ. ¹⁷Rü chaugü nhacharügü: ‘Nawa tá nangu i ngunexũ i nagu Tupana tá nüxna nacaxũ ya yimã yatü ya mexũ ücü rü ngẽma yatü i chixexũ üxũ. Erü tá nangexma i norü ngunexũ i nagu tá nangóxũ i ngẽma marü ngupetüxũ rü ngẽma cúãcü üxũ.’”
.....

Natüçaxmamare nixĩ nax yigü imuarü diëruãxëëxũ

5 ¹⁰“Rü ngẽma duüxũ i diëru nüxũ ngüchaüxũ rü guxũguma yexeraxũ i diëru nanaxwaxe. Rü ngẽma norü diëruguma rüxinüxũ, rü nügücax rü taguma nüxũ ningü. Rü ngẽma rü ta rü wüxi i ñnü i notüçaxmamare nixĩ. ¹¹Erü ngëxguma yexera tüxũ nangexmagu rü yexera tanaxaiyaxũ. ¿Rü taxacüwa tüxũ name i ngẽma muxũ i diëru nax nüxũ idawenüxũmaxãxicatama itaãxëxũ? ¹²Rü yixema puracüxe rü nangexma i ngunexũ i nagu írxarüwa tachibüxũ, rü nangexma i ngunexũ i nagu mea tachibüxũ, notürü guxũguma mea tape. Notürü ngẽma diëruãxüchixũ rü norü diërugagu taguma mea nape. ¹³Rü wüxi i nacüma i aixcuma ngechaü tüxna äxüxũ chadau i nhama i naanewa. Rü ngẽma nacüma nax imuarü ngẽmaxũáxũ rü norü yorana tátama guxchaxũ naxã.

¹⁴Erü ngëxguma tama mea tüxü ínanguxuchigu ega taxacücax tataxegu, rü ngürüächí ngëxma tá nagux i guxüma i túmaarü diëru. Rü ngëxguma nangexmagu ya wüxi ya túmane, rü taxuxütáma naxcax ngéma tatax. ¹⁵Rü yema taxuüma ga taxacümaxã nhama ga naanewa nax nanguxü, rü ngëmaäcü tátama natáegu. Rü yema noxri nabuxgu rü nax nangexchiruxürüxü tátama nixí i ngëxguma nayuxgu. Rü taxuxütáma ga yema norü puracütanüwa nayaxuxü rü tá ninge.

.....

¹⁸Rü ngëmacax nagu charüxínü rü nhuxmax nax paxaächí nhama i naanewa Tupana tüxü maxëxëxü, rü ngëma rümemaexü rü taãxë tüxna äxü nixí nax nangóxü rü yaxaxüxü i ngëma tórü puracütanü i nhama i naanewa poraäcü naxcax ipuracüxü. ¹⁹Rü ngëxgumarüxü ta ya guxãma ya yíxema Tupana muxü i túmaarü ngëmaxügü tüxna äxë, rü nüma ya Tupana tüxü namu nax tanangóxü rü tayaxaxüxü i ngëma tüxna üxü. Erü ngëma nax tanangóxü rü tayaxaxüxü rü Tupanawa ne naxü. ²⁰Rü ngëma nax Tupana tüxü taãxëxëxügagu rü túma rü tama poraäcü naxcax taxoégaã nax nanuxüxü i túmaarü maxü i nhama i naanewa.”

.....

11 ¹“Rü name nixí i togüxü curüngüxëë, erü yixcüra i nümagü rü tá cuxü narüngüxëëgü.

.....

⁴Rü yíxema guxüguma buanecüxü ínanguxëxëxë nax nangupetüxü, rü tagutáma tatoe. Rü yíxema guxüguma

pucüxü ínanguxëxëxë nax iyanaxoxücax, rü tagutáma tanabuxu i túmanetüarü o. ⁵Rü ngëxgumarüxü nax tama nüxü cucuáxü nax ngextá naxüxü ya buanecü rü tama nüxü cucuáxü nax nhuxäcü tangóxü ya wüxi ya buxe i túmaéanüwa, rü ngëxgumarüxü ta tama nüxü cucuax nax nhuxäcü taxacü naxüxü ya Tupana ya guxüarü üruxü ixücü. ⁶Rü itoechigüama erü tama nüxü cucuax nax ngexnerüne ya naxchire tá cuxü rüxüxü, rüexna guxüne tá rüxü.

Ucuxëgü i ngextüxcügücax ixixü

⁹Rü nataãxë Pa Ngextüxcüx, rü nhama rü ta cupora! ¡Rü nataãxë namaxã i ngëma cuxü mexü nhama rü ta cuxü natauxcha! ¡Rü naxü i ngëma nagu curüxínüxü, notürü nüxna nacuaxächí nax guxüma i ngëma cuxüxücax rü Tupana tá cuxna naxcax naca! ¹⁰Rü cugü nüxü rüngümaxëxë ixoegaãëgü, rü cugiwa nüxü naxoox i guxchaxügü! Erü ngëma mexechixü i ngunexügü i nagu ingextüxcüxü rü wüxi i paxaächimare nixí.”

.....

12 ¹“Rü nhuxmax nax cüngextüxcüxü, rü ¡nüxna nacuaxächí ya yimá Tupana ya cuxü ngoxëëcü rü nhama rü ta taíta cuxcax ínangugü i ngunexügü namaxã i norü guxchaxügü! Erü tá cuxcax ínangugü ya taunecügü ya nagu nhacüü: ‘Rü taxuwama choxü name nax chamaxüxü’, nhacuxü. ²Rü nüxna nacuaxächí ya Tupana ya cuxü ngoxëëcü nhama rü ta nabaxi ya üaxcü, rü tauemacü, rü ëxtagü, rü naxüpa nax

naxěächianexũ rü napuxũ! ³Erü tá ínangu i ngunexũgü i nagu cuyaxũ rü cuxune rü tá niduxrux, rü guma cuparagü ga poraene rü tá nanaturaächitanü, rü noxretátama ya cupüta ínayaxügü nax cuchibüxcax, rü taxütáma yáxũgu cudau. ⁴Rü ngěxguma ngěma ngunexũgüwa nanguxgu rü ngěma cuxmachixě rü taxütáma taxacüũ naxĩnü, rü ngěma naga ya yima iwichi rü cuxcax tá nixígachigü. Rü ngěma werigü rü tá naxae notürü taxütáma nüxũ cuxĩnü. ⁵Rü dauxũ nax cuxĩxũ rü tá cumuũ, rü cumaxũwa rü tá cuxũ naxãücüma. Rü wüxi i yaxguax i puxeruxũ rü turaxũ, rü nügü itúmarexũ

tá quixĩ. Rü cuxmāxcax rü nataxutáma i curü ngúchaũ rü taxuwatáma cume. Rü ngěma nax yuwa cuxũxũ rü íanearü namawa rü tá nüxũ taxĩnü nax naxauxexũ i duũxũgü erü marü cuyu.

¹³Rü ngěxma nayacuax i chorü dexa rü marü nüxũ cuxĩnü. Rü marü guxũxũma chixu. ¡Rü Tupanaxũ nangechaxũ rü naga naxĩnü i norü mugü! Rü ngěma nixĩ i guxũma i ngěma Tupana tüxũ naxwaxexũ. ¹⁴Erü nüma rü tá tüxna naca naxcax i guxũma i taxacü ixũxũ rü mexũ rüexna chixexũ woo cúãcü naxũxgu” nhanagürü ga Charumáu.

CÂNTICO DOS CÂNTICOS

(Charumáurü wiyae)

.....

Charumáurü wiyae

3 ⁶ꞤRü texé tixí ya yíxema ngéma ínachianexüwa duüxügü tüxü ne ngetaxügüxe naemagu i nagúxüraxüxü i pumáragüarü caxixü? ⁷Rü dücax, rü yimá rü Charumáu nixí ya duüxügü yangetaügücü. Rü ínayaxümücügü i 60 i churragü i rüporamaegüxü i Iraéuanewa. ⁸Rü guxüma i ngéma churragü rü tarawa meama daixü icuáxü nixí. Rü númagü rü nüxü nicuaxüichi nax norü ãëxgacüna nadaugüxü. Rü wüxichigü i nüma rü nügücüwawa nanatuxchixüxëxë i norü tara nax ngémamaxã norü ãëxgacüxü ínapoxügüxüçax ega ãücümaxüwa nangexmagügu i chütacü. ⁹Rü nüma ga ãëxgacü ga Charumáu rü Líbanucüãx i ocayiwawa nanaxü ga wüxi ga nawexü nax namaxã yangetaügüaxüçax. ¹⁰Rü guma napawerugü ga guma nawexü rü diêrumünaxçax nixígü. Rü yema norü ngüxçaxwexüruxü rü úirunaxçax nixí. Rü yema norü tochicaxü rü naxchiru i dauxracharaxümaxã natüétü. Rü naxümwawa rü Yerucharéücüãx ga

pacügü rü meama inangaxãëgü yerü nüxü ingechaügü. ¹¹Pa Pacügü i Chiáücüãx Ꞥrü ípechoxü nax ípeyadaugüxüçax ya ãëxgacü ya Charumáu rü nüxü pedax i ngéma ngaxcueruxü ga naé nüxü üxü ga yexguma yangíxgu rü nawa nanguxgu ga yema ngunexü ga taãxë nagu nayaxuxü!

.....

4 ⁷Rü Charumáu rü nhanagürti: “Cuma rü cumexechi, Pa Çaxmãx, rü cuxü changechaü rü nataxuma i taxacü i chixexü i cuwa ngëxmaxü. ⁸ꞤRü Líbanuwa rüxüe rü chawe rüxü, Pa Çaxmãx! Rü ngíxã maxpüne ya Amaná rü Chení rü Ermóútaxpexegu taxígü nax ngéma nagu rüdaunüxüçax i ngatexü i nagu naxãxmaügüxü i aigü i leóü, rü aigü i yowaruna. ⁹Pa Mexechicü Pa Çaxmãx, rü choxü cugü cungúchaüxëxë i wüxitama i curü dawenümaxã, rü wüxichimüütama i cuchagümaxã. Rü marü tama yaxna chaxínü nax choxü cungúchaüxü”, nhanagürtü ga Charumáu.

.....

Naxmaxarü dexa

6 ³Rü naxmax rü ngĩgürügü: “Rü chama rü chautearü chixĩ, rü nüma ya chaute rü choxrü nixĩ. Rü nüma rü putüranecüwa nanagagü i ngẽma norü carnérügü”, ngĩgürügü.

.....

8 ⁶Rü ngĩma rü ngĩgürügü: “ıCurü maxñewa choxũ nangexmaxẽxẽ rü nhama cugüchacüügu choxũ quiğaxürüxũ choxũ ixĩxẽxẽ! Erü ngẽma ngechaũ rü nhama yurüxũ naporaxüchi. Rü ngẽma ngüchaũ rü napora nhama

yuwa cunagaxürüxũ. Rü ngẽma ngechaũ i poraxũ i tawa ínguxũ rü Tupanaxütawa nixĩ i ne naxüxũ. ⁷Rü ngẽma dexá i guxũma i márwa ngẽxmaxũ rü tama ningu nax yanaxoxẽẽaxũçax i ngẽma ngüchaũ i tüxũ ngẽxmaxũ, rü woo guxũma i natügüarü dexá rü taxucürüwama nayanaxoxẽxẽ. Rü ngẽxguma chi texé ya diëruãxũchixe gücüma ya tümaarü diërumaxã naxçax tataxechaũgu i ngẽma ngüchaũ, rü taxucürüwatáma tüxna nangu”, ngĩgürügü.

.....

ISAÍAS

(Ichaía)

Duũxügü ga Yudáanecüãx rü poraãcü chixexũ naxügü

1 ¹Nhaa nixĩ ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãxëwa Tupana ínguxëëxũ ga yexguma Yudáanecüãxarü ãëxgacügü yixĩxgu ga Uchía, rü Yotáũ, rü Acáa rü Echequía. Rü yema orewa nüxũ nixu nax taxacü tá nüxũ ngupetüxũ ga Yudáne rü ñane ga Yerucharéũ. ²Rü nhanagürü ga yema ore: “Pa Dauxüguxũ i Naane rü Nhama i Naane jrü iperüxĩnue i nhaa chorü ore i nhaxũ: ‘Yema chaunegü ga mea chayaexëëxũ rü nhuxmax rü tama chauga naxĩnue! ³Rü ngëma woca rü norü yoraxũ nacuaç, rü ngëma búru rü nüxũ nacuaç i norü chibüchica i norü yora naxçax ngëxma üxũ, notürü ngëma chorü duũxügü i Iraéutanüxũ rü woo poraãcü nüxũ charüngüxëë rü tama choxũ nacuaçgüchaũ rü tama naãxëxũ nicuaç’”, nhanagürü ga Tupana. ⁴Rü nüma ga Ichaía rü nhanagürü: “Wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ i pexçax, Pa Duũxügü i Chixexüarü Üruxügü rü Poraãcü Chixri Maxëxũx, erü pema rü chixexüarü üruügü nane pexĩgü, rü

nanegü i pecáduãxgüxũ pexĩgü. Pema rü marü nüxna pexĩgachi ya tórü Cori ya Tupana ya üüinecü rü ípenataç.

.....

¹¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexũ: ‘¿Taxacüçax chauxütawa penagagü i ngëma muxũ i pexünagü nax chauxçax penadaixũçax? Rü marü nüxũ charüchau i ngëma carnérügü i chauxçax ípeguxũ rü ngëma wocaxacügüarü chíxũ i ípeguxũ. Rü yimá nagü i ngëma tuiru rü carnéru, rü bóyixacü rü nawa chanaxoxéga.

.....

¹⁵Rü ngëxguma pema pexunagümexëgügu nax peyumüxëgüxũçax, rü chama rü tá pexçaxwa chidaugachi. Rü woo namaxgu i perü yumüxë, notürü i chama rü taxütama pexũ chaxĩnü. Erü pema rü pemáetagü, rü pexmëxgü rü nagümaxã nixãũächi’, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

¹⁸Rü nhuxüchi nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘¡Ëcü nua pexĩ rü ngĩxã perü chixexüchiga tidexagü! Rü perü chixexügü rü woo poraãcü

nadauxuchigu, notürü i chama rü nhama gáuxũchara i cómuxũchixũrũxũ tá chayaxĩxẽxẽ. Rũ woo wüxi i naxchiru i waxũchixũrũxũ yixĩxgu i perü pecádugü, notürü i chama rü nhama wüxi i carnérutaxa i cómuxũchixũrũxũ tá chayaxĩxẽxẽ. ¹⁹Rũ ngẽxgumachi penaxwaxegu nax chauga pexĩnüexũ, rü mexũwa tá pengexmagü. Rũ tá penangõx i guxũma i nanetüaru o i rümemaegũxũ i nhama i naanewa yaexũ. ²⁰Notürü ngẽxguma taxütáma chauga pexĩnüegu, rü perü uanügümexẽgu tá peyue. Rũ nüma ya Cori ya Tupana nixĩ ya nhacü.”

.....

Cori ya Tupana rü tá guxũma i nachixũanegücũax nügümaxã inanangüxmüexẽxẽ

2 ¹Rũ nhaa nixĩ ga to ga ore ga Amú nane ga Ichaíaãxẽwa Tupana ínguxẽxũ nachiga ga Yudáanecũax rü íane ga Yerucharéũcũax. ²Rũ nüma ga Ichaía rü nhanagürü: “Ngẽma ngunexũgü i nawa iyacuaxgũxũgu, rü daa Yerucharéũ rü Cori ya Tupanapata rü tá poraãcü guxũ i nachixũanecũax i duũxũgüaxũ nangúchaũ nax íyadaugũãxũ. Rũ muxũma i nachixũanegücũax i duũxũgü rü nua daa maxpũnewa tá naxĩ nax Cori ya Tupanaxũ yanacuaxũgũxũcax. ³Rũ muxũtáma i duũxũgü ínangugü rü nhanagürügü tá: ‘¡Ngĩxã, rü daa maxpũne i Cori ya Tupana íngexmaxũgu taxĩgü rü yima Iraéutanüxũaru Tupanapatana tangaicamagü nax nüma ngẽma tüxũ nangúxẽxẽcax i norü ngúchaũ rü

ngẽmaãcü nüma nanaxwaxexũãcüma imaxẽxũcax!’, nhanagürügü tá. Erü nua maxpũne ya Chiáüwa tá nangõx i Cori ya Tupanaaru nguxẽẽtae rü daa Yerucharéüwa tá ínaxũxü i norü ore. ⁴Rũ nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanamexẽxẽ i guxũma i nachixũanegüaru guxchaxũgü. Rü ngẽma nachixũanegü i nügümaxã nuexũ rü Cori ya Tupana rü tá nügümaxã nanangüxmüexẽxẽ. Rü ngẽma naxnegü i namaxã nügü nadaixũ rü norü puracüruxũ tá nayaxĩgũxẽxẽ. Rü taxuxũtáma i íanegü daigu nügümaxã narüxĩnüe rü bai tá i dajxcax nügü nax nangúxẽxẽxũ. ⁵Pa Iraéutanüxũgũx i Duũxũgũx, ¡rü ngĩxã, Cori ya Tupanaga taxĩnüe rü nüma nanaxwaxexũãcüma nagu tamaxẽ i norü ore!

.....

Tupana rü tá nanapoxcue i ngẽma nügü icuaxũgũxũ

¹⁰Rũ ngẽma duũxũgü i chixexũ ügũxũ rü nutatanügu rü waixũmüaru äxmaxũgu tá nügü nicuxgü naxchaxwa ya Cori ya Tupana ya üü necü rü poraãcü äñcümaciü. ¹¹Rũ ngẽma ngunexũ i nagu ínanguxũ ya Cori ya Tupana, rü ngẽma nügü icuaxũgũxũ rü napexewa tá naxãnee, rü ngẽma nügü írütägũxũ rü napexewa rü tá taxuwama nime. Rũ nüxicatama ya Cori ya Tupana rü tá inanawex i norü pora i ngẽma ngunexũgu. ¹²Rũ ngẽma ngunexũgu rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá nanaxãneeexẽxẽ rü taxuwatáma nime i ngẽma nügü icuaxũgũxũ rü ngẽma nügü írütägũxũ.”

.....

**Úwanecügü ixuxü ga ore nachiga ga
Yudáaneciãx ga duũxügü**

5 ¹Rü ngëma chamücü irümemaexüéagagu tá chawiyae. Rü ngëma wiyae rü norü úwaneciüchiga nixĩ. Rü ngëma chamücü rü wüxi ga naane ga mexüwa nüxü nayexma ga wüxi ga úwanecü. ²Rü nanaxaiegumüane rü ínananugü ga nutagü rü yema rümemaexü ga úwa yexma natogü. Rü yemanecügu nanaxü ga wüxi ga dauxütaechica rü wüxi ga nachica ga wíu nawa naxüxü. Rü nüma ga chamücü rü nagu narüxínü nax yema úwa rü chi yamaixcuraxü ga norü o, notürü ga yema úwagü rü ningúchiãx ga norü o. ³Rü nhuxmax rü nhanagürü pexü ya Tupana: ‘Pa ñane ya Yerucharéücüãxgü rü nhaa Yudáaneciãxgüx ꞑrü nüxü pexu!, ꞑrü texégagu nixĩ i ngëma úwanecü i nangúchixáxü i norü o? ꞑRü nagagutama rü êxna chaugagu? ⁴ꞑÊxna nangexmaxü i taxacü i tama chaxüxü nax tama nangúchixãxüçãx i ngëma chorü úwaneciãrü o? ꞑRü nangemaxü i taxacü i tama naxçãx chaxüxü? Chama rü íchananguxêxê nax namãixcuraxü i norü o. ꞑRü taxacüçãx i nhuxmax i nangúchixáxü i norü o? ⁵Rü dücax, rü nhuxmax rü tá pemaxã nüxü chixu i ngëma nagu charüxínüxü namaxã i ngëma chorü úwanecü. Rü tá íchanapoxgü i ngëma norü poxeguxü nax ngëmaãcü duũxügü nagu pogüexüçãx i ngëma úwanecü. Rü ngëma norü poxeguxü rü tá chanangúxcuxêxê nax duũxügü nagu pügüexüçãx i ngëma úwanecü. ⁶Rü

nhuxüchi tá íchanatax i ngëma úwanecü. Rü taxúxetáma tayayoatü rü taxúxetáma tanangüxcaneçü rü ngëmaãcü tá chuxchuxügü rü chixexü i natüane naneciüwa narüxügü. Rü tá nüxna chaxãga i caixanexü nax tama nanecügu napuxüçãx’, nhanagürü ya Tupana. ⁷Rü ngëma norü úwanecü i nüxü ngúchaüxü ya Cori ya Tupana ya guxãxétüwa ngëxmacü, rü ngëma nixĩ i Iraéutanüxü i Yudáanewa ngëxmagüxü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwãxe i nagu naxixü i ngëma norü mugü. Notürü ngëma Iraéutanüxügü rü máetaguxicatama narüxínüe. Rü nüma ya Tupana rü ínananguxêxê nax nügü nangechaügüxü, notürü ngëma natanüwa nüxü ínüxüxicatama nixĩ nax ngúxümaxã aita naxüexü.”

.....

**Tupana rü Ichaíaxü nayaxu nax
nüxü napuracüxüçãx**

6 ¹Rü gumá taunecü ga ãêxgacü ga Uchía nagu yucü rü nüxü chadau ga Cori ya Tupana ga wüxi ga tochicaxü ga dauxüwa yexmaxüwa nax natoxü. Rü yema norü úünemaxã nanapá ga yema ínayexmaxüwa. ²Rü naétüwa nayexmagü ga dauxücüãx ga íyãxratanücüxü. Rü wüxichigü ga yema rü nüxü nayexma ga 6 ga naxpexátü. Rü taxre ga naxpexátümaxã rü nügü nidüxchiwegü, rü guma náí ga taxre ga naxpexátümaxã nügü nidüxparagü, rü guma náí ga taxremaxã rü nixüüxü. ³Rü guxüma ga yema dauxücüãx rü nügü nhanagürügü: ‘Naxüüne, naxüüne, naxüüne ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü.’ Rü

ngëma norü üüne rü nhama i naane namaxã nanapã. ⁴Rü yema nagamaxã rü guma Tupanapataarü ìãx rü naxîãxãchi. Rü nümatama ga guma Tupanapata rü caixanexümaxã nanapã. ⁵Rü yexguma ga chamax rü nhaxügu charüxînü: ‘Nhuxmawaxi rü chaugümaxã changechaü erü tá chayü. Erü chama nax duüxü chixixü rü chauzetümaxã nüxü chadau ya yimã ãëxgacü ya Cori ya guxãétüwa ngëxmacü. Rü chauãx rü naxãüãchi rü duüxügü i ãüãchiarü dexaãxgüxütanüwa chamaxü.’ ⁶Rü yexguma rü wüxi ga yema dauxücüãx rü nigoe rü ãmarearü guchicaxüwa wüxi ga ãchataxümaxã wüxi ga áxwe chauxcax nayaxu. ⁷Rü guma áxwe rü chauãxwa nayaxüãchixëxë, rü nhanagürü choxü: ‘¡Dücac! daa áxwe rü cuãxwa nixüãchi rü ngëmacax i curü chixexü rü marü inayarüxo. Rü ngëma curü chixexügü rü Tupana rü marü curü nüxü narüngüma’, nhanagürü. ⁸Rü yexguma rü nüxü chaxînü ga naga ga Cori ya Tupana ga nhaxü: ‘¡Rü texëxü tá ichamuãchixü i nhuxmax? ¡Rü texë tá tixi ya yíxema tóru orearü ngeruxü ixíxe?’, nhanagürü. Rü yexguma ga chamax rü chanangãxü rü nhachagürü: ‘Daxe chixî, Pa Corix. Ëcü, ¡choxü inamuãchi!’ nhachagürü. ⁹Rü nüma rü nhanagürü choxü: ‘¡Ëcü inaxüãchi rü chorü duüxügümaxã nüxü ixu i nhaa ore!: Rü woo nüxü nax naxînüexü i chorü ore rü taxütãma nüxü nacuxgü nax taxacüchiga yixixü. Rü woo nüxü nax nadaugüxü i ngëma mexü i chaxüxü rü taxütãma nüxü nacuxgüéga nax taxacüchiga yixixü. ¹⁰Rü ngexrüma nax chorü oremaxã cuyaxucuxëgüxü i ngëma duüxügü i

norü ñnügutama rüxînüexü, erü taxütãma cuga naxînüe. Rü nüétama ega nügü yangauxchixëxëgu naxchaxwa i chorü ucuxëgü nax tama nüxü naxînüexüçax. Rü nüétama ega nügü yangexetüxgu naxchaxwa i ngëma mexü i naxcax chaxüxü nax tama nüxü nadaugüxüçax rü ngëmaãcü tama chauxcax nawoeguxüçax nax chama naxcax chayataanexëëgüxüçax’, nhanagürü choxü. ¹¹⁻¹²Rü yexguma ga chama rü nüxna chaca rü nhachagürü: ‘¡Nhuxre i ngunexü tá nixi i ngëmaãcü yixixü, Pa Corix?’ nhachagürü. Rü yexguma ga nüma rü choxü nangãxü rü nhanagürü: ‘Rü ngëmaãcü tá nixi nhuxmatãta yima ñanegü rü nagu napogüe, rü taxuxütãma i duüxü íyaxü rü nhuxmatãta ya yima ípatagü rü yangearü duüxüãxgü rü naanegü rü nabáianemare rü nhuxmatãta íchanamuxü i ngëma duüxügü i norü naanewa, rü ngëmaãcü i nachixüane rü nangeãcumare. ¹³Rü woo chi 100 tanüwa rü 10 i duüxügü íyaxüxgu nawa ya yima ñane rü ngëma rü ta nadai nhama wüxi i nai i daxüchixüxü. Notürü ngëma nachimewa rü tá narüxü i wüxi i ngexwacaxüxü i nane i mexü’, nhanagürü ga Tupana.”

.....

Ichaía rü nüxü nixu i Emanuéarü buxchiga

7 ¹⁴“Rü nümatãtama ya Cori ya Tupana rü tá pexü nüxü nadauxëxë i wüxi i cuaxruxü: ‘Rü ngëma pacü i taguma yatüxü cuaxcü rü tá ngürü ixãxacü. Rü yimã ngëne rü tá Emanuégu inaxüéga.’”
.....

**Tupana Nane ya
ngüxmüxêëruüarü buxchiga**

9 ¹“Rü nüma ya Tupana rü woo oõxêwa nayexmaxêëgu ga Gariréaane ga noxri Chaburóüane rü Nataríane ixíxü, notürü nawena rü nanatachigaxêxê i ngêma naane i natü ya Yurdáüarü tocutüwa ixügüxü, rü nhüxmata márwa ngxü i duüxügü i tama yaxõgüxü íxáchiügüxüwa. ²Rü ngêma Gariréaane ga noxri éanexüwa yexmagüxü rü nüxü nadaugü ga wüxi ga taxü ga omü ga ngóonexêëruxü. Rü yema omü rü poraäcü tüxü nangóonetanüxêxê ga guxema éanexüwa yexmagüxe. ³Rü nhüxmax, Pa Cori Pa Tupanax, rü poraäcü taãxê toxçax ícungüxêxê rü ngêma taãxê rü aixcuma nataxüchi. Rü guxâma tataãxêgü i cupexewa nhama tonetüarü o tibuxgügürüxü rü nhama churaragü i norü uanügüarü ngêmaxügü nügümaxâ itoyegürüxü.

.....

⁶Erü tatanügu nabu i wüxi i õxchana. Rü nüma ya Tupana rü tüxna nanamu ya yimá nane. Rü yimána nixí i naxããxü i pora nax tamaxâ inacuéxüçax. Rü nhaagü tá nixí i naégagü i namaxâ naxügüãxü: Rü Mexechicü ya Ucuxêruxü, rü Tupana ya Poraxüchicü, rü Tanatü ya Taguma Yucü, rü Tupana Nane ya Ngüxmüxêëruxü ixíci. ⁷Rü nüma rü tá äëxgacü ya Dawíchicüxü ingucuchicü nixí. Rü ngêma norü pora nax äëxgacü yixíxü rü guxü i nachixüanegüwa tá nangu. Rü ngêma nügümaxâ nax inangüxmüxêëãxü i duüxügü rü tagutáma inayarüxo. Rü

ngêma nax äëxgacü yixíxü rü mea tá duüxügümaxâ inacuéx, rü mexügu tá narüxínü rü guxáarü mexüçax tá nadau i guxüguma. Rü ngêmaäcü tá nanaxü erü ngêma nixí i norü ngúchaü i nagu naxínüxü ya yimá Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü.”

.....

**Ore i Tupana nane ya
ngüxmüxêëruüchiga**

11 ¹“Rü nhama wüxi i naichime írüxüxürüxü tá nixí nax Dawínatü ga Yechéwa nangóxü i wüxi i nataxa i guxáarü äëxgacü tá ixíxü. ²Rü Cori ya Tupanaãxê rü guxügutáma namaxâ inacuéx. Rü tá nüxna nanaxâ i cuçax nax mea naãxêxü nacuéxüçax. Rü tá nüxna nanaxâ i tauxcha nax naxuãëxüçax. Rü tá nüxna nanaxâ i pora rü tá nüxü narüngüxêxê nax Tupanaarü ngúchaüxü nacuéxü rü naga naxínüxü. ³Rü nüma rü ngëxguma duüxügüna nacaxgu i norü maxüchiga, rü taxütáma ngêma norü düxétüwa ngóxüçaxicatama nüxna naca. Notürü ngêma norü ínüwa ngëxmaxüçax tá nixí i nüxna nacaxü. Rü taxütáma nanapoxcu naxçax i ngêma togü nüxü ixügümarexü, notürü ngêma chixexü i naxügüxüçax tá nixí i napoxcuexü. ⁴Rü yíxema togümexêwa ngëxmagüxe rü ngëxguma tümaarü maxüchiga tüxna nacaxgu rü mea tá tümamaxâ nanamexêxê. Rü tümaétüwa tá nachogü ya yíxema ngearü diëruãxgüxe i tümaarü äëxgacü chixri tümamaxâ cuçxgüxe. Rü ngêma norü ore rü nhama wüxi i cuãxruüürüxü tá nixí naxçax i ngêma chixexü ügüxü. Rü wüxi i

naqxmaxã cue nhaxũmaxã tá nanadai i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ùgũxũ. ⁵Rũ nũma ya yimá ãẽxgacũ rũ meama guxũma i norũ duũxũgũmaxã tá inacuax. Rũ ngẽma ore i aixcuma ixĩũicatama tá nixu. ⁶Rũ ngẽxguma yangucuchigu ya yimá ãẽxgacũ, rũ ngẽma airu i naixnecũcũãx rũ carnérumaxã rũ taxũtãma nũgũchi naxaie. Rũ ngẽma ai rũ tá bõyixacũmaxã wũxigu nacagũ. Rũ ngẽma wocaxacũ rũ ngẽma aixacũ rũ tá wũxigu nayae. Rũ wũxi i buxũ tá namaxã inacuax. ⁷Rũ ngẽma woca rũ ngẽma ócha i dũraxũ rũ nũgũmũcũ tá nixĩgũ rũ naxacũgũ rũ wũxigu tá nacagũ. Rũ ngẽma ai i leóũ rũ wocarũxũ tá maxẽ nanangõx. ⁸Rũ ngẽxguma i wũxi ya buxe ya maixe ãxtapemaxũétũwa naxĩnũcãxwãxegu, rũ woo ngẽma ãxtapemaxũgu yaxũcuchimẽxẽgu rũ taxũtãma nũxũ naxãũcũma. ⁹Rũ guxũnema ya yima maõpũne ya chapata nawa ngexmanewa rũ tataxuma ya texé ya chixexũ ùxe. Erũ nhama Már i dexãmaxã napaxũrũxũ rũ nhama i naane rũ ngẽma duũxũgũ i choxũ cuãxgũxũmaxã tá nanapá. ¹⁰Rũ ngẽxguma yimá Dawítaxa ingucuchigu nax ãẽxgacũ yixĩxũcãx rũ tá wũxi i cuãxrxũxũ nixĩ naxcãx i guxũma i duũxũgũ. Rũ guxũ i nachixũanegũcũãx rũ tá naxcãx nayadaugũ rũ naxcãx nangutaquexegũ. Rũ ngẽma nachica i nawa nangexmaxũ rũ tá naxũũne.

**Iraéutanũxũ rũ tá
nachixũanecãx nawoegu**

¹¹Rũ ngẽxguma yimá Dawítaxa ingucuchigu nax ãẽxgacũ yixĩxũcãx rũ

nũma ya Cori ya Tupana rũ tá wena inanawex i norũ pora. Rũ wena tá nanangutaquexexẽxẽ i norũ duũxũgũ i Achírĩaanewa, rũ Eyítuanewa, rũ Pátuanewa, rũ Echiopíaanewa, rũ Eráũanewa, rũ Chináruanewa, rũ Amáchianewa rũ nachixũanegũ i márcutũwa ngẽxmagũxũwa. Rũ tá wena Iraéuanecãx nanawoeguxẽxẽ. ¹²Rũ nũma ya Cori rũ guxũ i nachixũanegũxũ tá nũxũ nadauxẽxẽ i wũxi i cuãxrxũxũ. Rũ tá nanangutaquexexẽxẽ i ngẽma Iraéutanũxũgũ i woonexũ. Rũ naanearũ guxũcũwawa tá ne nanagagũ nax nanutaquexẽxũ i ngẽma duũxũgũ i Yudáanecũãx ga woonemarexũ”, nhanagũrũ ga Ichaía.
.....

**Iraéutanũxũgũ rũ tá
Babiróniaanecũãx ya
ãẽxgacũxũ nacugũe**

14 ^{3,4}“Rũ pemax, Pa Duũxũgũ i Iraéutanũxũgũx, rũ ngẽxguma nũma ya Cori ya Tupana pexũ ñngũxũxẽẽgu naxmẽxwa i ngẽma Babiróniaanearũ ãẽxgacũ i ngũxũ pexũ ñngegũxẽẽxũ rũ ngechaũ pexna ãxũ, rũ nhaa oremaxã tá nũxũ pecugũe rũ penaxuchixe: ‘Dũcax ¿taxacũwa cungu i cuma nax cuchixecũmaxũ? rũ ¿taxacũgu nayagũx i ngẽma nax cugũ quicuãxũxũxũ?’ nhapegũrũgũ tá nũxũ. ⁵Erũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nagu nayanachixexẽxẽ i norũ pora i ngẽma chixecũmaxũ. Rũ íxraxũgu nanabũũgũ ya yimá naxne i ngẽma chixexũarũ ùrũxũ.
.....

¹²¿Rũ nhuxãcũ icurũngũxũ Pa Babiróniaanearũ ãẽxgacũx i Nhama

Ngunetüxüarü Woramacurirüxü
Ibaixchiréxex? Rû nhuxmax rû curütáe i
cumax nax guxü i nachixüanegümaxã
icucuaxchiréxü. ¹³Rû cumax rû cugü
curütupana rû cugüãêwa nhacurügü:
‘Chama rû dauxüguxü i naanegu i
Tupanaarü êtagüétügu tá chaxínagü
nax ngéma charütöxícax. Rû yima
maxpúne ya nórchiwaama üxüne i nagu
nangutaquexene i ngéma tupanenetagü
i duüxügü namaxã tupanaãxü rû
yimawa tá chanangexmaxêxê i chorü
tochicaxü’, nhaxügu curüxînü. ¹⁴Rû
cuma rû nhacurügü: ‘Rû ngéma
caixanexüarü yexeragu tá chaxínagü rû
naxruxü tátama chixí ya yimá Tupana
ya guxáétüwa ngéxmacü’, nhacurügü.
¹⁵Notürü tama ngéma cuma nagu
curüxînüxüãcü cuxü ínanguxuchi, erü
nagu curütáe i ngéma maxüchicü i
ãmaxü i yuexügü nawa ngéxmagüxü”,
nhanagürü ga Ichaía.

.....

**Ichaía rû wiyaemaxã
Tupanaxü nicuaxüxü**

25 ¹Pa Corix, cuma nixí i chorü
Tupana quixíxü. Rû chama rû
cuxü chicuaxüxü rû mexümaxã cuxü
chixuchiga. Erü ngéma nagu curüxînüxü
rû aixcuma cuyanguxêxê rû
nüxcümacürüwatama
cunaxaixrügumaraxü. Rû taguma
cuxüchicüxü.

.....

⁴Rû yíxema ngearü porãxgüecax rû
cumax, Pa Corix, rû tümaarü poxüruxü
quixí. Rû cuma rû tümaarü ngüxêëruxü
quixí ya yíxema taxúema tüxü
rüngüxêëgüxe. Rû cuma rû tümaétüwa

cuchogü ya yíxema guxchaxüwa
ngéxmagüxe. Rû cuma rû tümaarü
düxpechitaruxü quixí ya yíxema
üaxcüarü naiëmaxü tüxü iguxe. Rû
nüxna tüxü ícupoxü i ngéma duüxügü i
chixexü i nhama taxüchicü ya pucü i
ítapüx i waixümünaxcax idexêëcüürüxü
ixígüxü”, nhanagürü ga Ichaía.

.....

**Norü ngxüchigagu nawiyaegü
i Yudáanecüãxgü**

26 ¹“Rû ngéma ngunexü i nagu
ínanguxüxügu i norü
uanügümexêwa i ngéma
Yudáanecüãxgü, rû tá nawiyaegü nagu i
nhaa wiyae: ‘Rû tüxü nangexma ya daa
törü ñane ya porane ya tüxü ipoxüne
nüxna i törü uanügü. Erü nüma ya Cori
ya Tupana rû tüxü narüngüxêë rû törü
uanügüchaxwa ínanapoxegu ya daa törü
ñane namaxã i poraxü i naxtapüx. ²Rû
peyawãxnax i ngéma norü íãxgü ya daa
ñane nax nachocuxícax i ngéma
duüxügü i Tupanapexewa mexü rû
aixcuma nüxü yaxögüxü! ³Rû cumax, Pa
Corix, rû mexügu tüxü curüxînüexêxê
ya yíxema íxaixcumagüxe, erü cuxü
tayaxögü. ⁴Rû nüxü peyaxõ ya Cori ya
Tupana! Erü nüma nixí i guxüguma
pexna nadauxü’, nhanagürügü tá.”

.....

⁷Rû nhanagürü ga Ichaía: “Yíxema
aixcuma Tupanapexewa mexe, rû
Tupana tüxü narüngüxêë nax mea tüxü
naxüpetüxücax. Rû cumax, Pa Cori Pa
Tupanax, rû mea icyawexêxê i
tümaarü maxü. ⁸Dücax, Pa Corix, wüxi i
torü taãxëmaxã tanaxü i curü ngúchaü.
Rû ngéma toõxêwa nagu tarüxînüexü

nixĩ nax cuxĩ ticuaxũũgũxũ. ⁹Rũ chũtacũ rũ guxũma i choru ngũchaũmaxã chauãẽwa guxũguma cugu charũxĩnũ. Rũ ngẽxguma cuma nhama i naanewa cuxũxgu nax nũxna cucaxũcax i duũxũgũ naxcax i norũ maxũ, rũ ngẽxguma tá nixĩ i nũxũ yacuaxãchitanũxũ i ngẽma maxũ i aixcuma cupexewa mexũ”, nhanagũrũ ga Ichaía.

.....

**Tupana nayaxucuxẽ i duũxũgũ i
tama naga ãnũechaũxũ**

29 ⁹Rũ nhanagũrũ ta ga Ichaía: “Rũ pemax, Pa Duũxũgũ i Tama Ixĩnũechaxũxũx, rũ woo nũxũ pedaxgu i ngẽma Tupana ùxũ rũ namaxã pebãxãchiãxẽgũgu, notürũ tama peyaxõgũchaũ. Rũ pema rũ nhama pingexetũxũrũxũ pexĩgũ erũ tama nũxũ pecuax i ngẽma nũxũ pedaxũ. Rũ nhama ngãxẽxũrũxũ pexĩgũ nax pichũxatanũcũxũ i perũ õwa woo taxuxũma i ngũchixãxũ pixaxgũchirexgu. ¹⁰Rũ ngẽmacax i nũma ya Cori ya Tupana rũ yaxta i poraxũ pexcax ngẽma namu. Rũ ngẽma perũ orearũ uruũgũchirex nixĩ i pemaxã icuaxgũxũ. Notürũ tama aixcuma pemaxã nũxũ nixugũe i ngẽma tá pexũ ngupetũxũ, erũ nũma ya Cori ya Tupana rũ dũxwa nayatũxetũ nax tama nũxũ nacuaxgũxũcax.

.....

¹³Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ choxũ: ‘Nhaa duũxũgũ rũ norũ dexawaxicatama nũgũ nixugũe nax chorũ duũxũgũ yixĩgũxũ, notürũ tama chauga naxĩnũe. Rũ naãxwaxicatama

choxũ nicuaxũxũgũ notürũ norũ maxũnewa rũ tama chagu narũxĩnũe. Rũ ngẽma norũ cuaxũxũgũ rũ ngẽma mugũ i duũxũgũ nagu ãxũwa nanayauxgũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax i chama rũ taxũ i cuaxruũgũ i chorũ poramaxã chaxũxũ tá ichawex nax ngẽmamaxã íchanabãxgũexũcax. Rũ ngẽma norũ ucuxẽruũgũ i cuax nũxũ ngẽxmagũxũ rũ tá chayanatauxẽxẽ i norũ cuax’, nhanagũrũ ya Tupana. ¹⁵¶Rũ tũgũmaxã tangechaxũgũ ya yĩxema Cori ya Tupanachaxwa icuxgũe namaxã i tũmaarũ ãnũ i chixexũ i ãnaxũwa taxũgũxũ! Erũ nhatagũrũgũ: ‘Taxũema tũxũ tadau rũ taxũema nũxũ tacuax i ngẽma ixũgũxũ’, nhatarũgũgũ. ¹⁶¶Rũ tũxciũ ãpeyatõxẽxẽ i ngẽma mexũ i Tupana pexcax ùxũ? Rũ ngẽma waixũmũ i ùwechiruxũ rũ taxucũrũwama ngẽma duũxũ i tũxũ nawa ùxũmaxã nawũxigu. Rũ wũxi i ngẽmaxũ rũ taxũta norũ ùruxũxũ nhanagũrũ: ‘Cuma rũ tama nixĩ i choxũ cuxũxũ’, nhanagũrũ. Rũ wũxi i tũxũ rũ taxucũrũwama norũ ùruũxũ nhanagũrũ: ‘Cuma rũ tama cuaxẽxũ cucuax nax nhuxãcũ choxũ cuxũxũ’, nhanagũrũ.”

.....

**Cori ya Tupana rũ Yerucharẽcũcũax
i duũxũgũxũ nataãxẽxẽxẽ**

40 ^{3,4}¶Rũ iperũxĩnũe i Tupanaarũ orearũ uruxũ i tagaãcũ nhaxũ: ‘Cori ya Tupanacax penamexẽxẽ i perũ maxũ, nhama wũxi i nama i chianexũwa dapetũxũ imexẽxũrũxũ! Rũ ngẽma ãnawũxũwa ¶rũ ãpeyanawexãchixẽxẽ! Rũ ngẽma ãnangatexũwa ¶rũ penagũtagũ nax mea yawẽxũcax! Rũ ngẽma

ínangüanexũwa ¡rũ
 ipeyanawexächimüanexẽxẽ! Rũ ngẽma
 ínangücreanexũwa ¡rũ mea
 penabajmaxẽxẽ! nhanagürü. ⁵Rũ
 ngẽxguma i nũma ya Cori ya Tupana rü
 tá nügü nangoxẽxẽ nax nhuxãcü
 naxüünexũ. Rũ guxũma i duũxũgü rü tá
 nüxũ nadaugü i ngẽma norü üüne. Rũ
 nümatama ya Cori ya Tupana nixĩ i
 ngẽma nhaxũ. ⁶Rũ wüxi i naga rü
 tagaãcü nhanagürü: ‘¡Aita naxü!’
 nhanagürü. Rũ chama rü nhachagürü:
 ‘¿Rũ taxacümaxã tá aita chaxüxü?’
 nhachagürü. Rũ choxũ nangãxũ rü
 nhanagürü: ‘Rũ guxũma i duũxũgü rü
 nhama wüxi i natüanerüxũ
 paxaãchítama nixĩ. Rũ wüxi i putüra i
 paxaãchi boxüxürüxü nixĩ. ⁷Rũ ngẽma
 natüane rü nipa rü ngẽma putüra rü
 narünhexe ngẽxguma Cori ya Tupana
 nagu cue, nhaxgu. Rũ aixcuma nixĩ i
 duũxũgü rü nhama natüanerüxũ
 yixĩgüxü. ⁸Rũ ngẽma natüane rü nipa rü
 ngẽma putürachacu rü narünhexe.
 Notürü ngẽma Tupanaarü ore rü
 taguma inayarüxo rü guxũgutãma
 nangexmaecha’, nhanagürü.”

.....

²⁷Rũ nhanagürü ta ga Ichaía: “Pa
 Iraéuanecüãxgü Pa Yacütanüxũgüx, ¿rũ
 taxacüçax pidexagüxü rü
 nhaperügügüxü: ‘Cori ya Tupana rü
 tama nüxũ nacuçax nax taxacü tüxü
 üpetüxü. Rũ nüma ya Tupana rü tama
 tagu narüxĩnü’, nhapegügüxü? ²⁸Rũ
 pema nagu perüxĩnüegu rü tama nüxũ
 nacüaxü, rü tama nüxũ naxĩnüxü. Rũ
 nüma ya Cori ya Tupana ya guxũguma
 ngẽxmacü rü naanearü üruxü ixĩcü, rü
 taguma nanaxĩxãchiãxẽ rü taguma nipa.

Rũ ngẽma norü çuax rü taguma
 inayagux. ²⁹Dücax, rü yixema ipaxe rü
 pora tüxna naxã. Rũ yixema turãxe rü
 tüxü ínnaporaãchixẽxẽ. ³⁰Rũ nhama i
 naanewa rü woo i ngẽma ngextüxügüxü
 rü woetama nipae rü nanaxĩxãchiãægü.
 Rũ woo i ngẽma poraechirẽxü rü düxwa
 narüpa. ³¹Notürü yixema aixcuma Cori
 ya Tupanaaxü yaxóxe rü guxũgutãma
 tüxü ningexwacaxüchigü i tümaarü pora.
 Rũ nhama iyügürüxü rü tá taporaama.
 Rũ woo ngẽxguma poraãcü itanhaãchigü
 rü taxütãma nagux i tümaarü pora. Rũ
 woo ngẽxguma yãxüwa taxüxgu, rü
 taxütãma tipa”, nhanagürü.

.....

**Tupana rü Iraéutanüxũgümaxã
 inaxuneta nax nüxũ nangüxẽxẽ tá**

41 ¹⁰“¡Tauxü i pemuüexü, Pa
 Iraéutanüxüx! Erü chama rü
 chapexütägu. ¡Rü tauxü i pemuüexü! Erü
 chama rü perü Tupana chixĩ. Chama rü
 pora pexna chaxã rü pexü charüngüxẽ.
 Rũ chama rü chorü tügünechacüümaxã
 pexü chingĩ. ¹¹Rũ guxũma i ngẽma
 pexchi aixü rü tá naxãnee rü tá
 inayarümaãchitanü. Rũ ngẽma pemaxã
 nügü daixü rü tá inayarüxo. ¹²Rũ naxçax
 tá pedaugü i perü uanügü, notürü
 taxütãma nüxü ipeyangau. Rũ ngẽma
 pexü daixchaüxü rü nhama taguma
 nangóexürüxü tá nixĩgü. ¹³Erü chama ya
 Cori nax perü Tupana chixĩxü rü
 pexmexgu chingĩ. Rũ marü pemaxã nüxü
 chixu rü nhachagürü: ‘¡Tauxü i
 pemuüexü! Erü chama tá pexü
 charüngüxẽ’, nhachagürü. ¹⁴Rũ chama
 ya Cori ya Tupana rü aixcuma pemaxã
 nüxü chixu, Pa Iraéutanüxüx, Pa

Yacútanüxüx, rü woo nax penoxrexü rü perü uanügüpeḡewa peturaexü, notürü jtauxü i pemuüexü! Erü chama rü tá pexü charüngüxêê. Rü chama ya perü Tupana ya üü necü nax chixixü rü perü ngüxêêruxü chixí.”

.....

Cori ya Tupanaarü duü ya Cristu

42 ¹“Rü daa nixí ya yimá chorü duü ya chaporaxêêcü rü nüxü chaxunetacü rü namaxã chataãxêcü. Rü nüxna nixí i chanamuxü i Chauãxê i Üünexü nax ngêmaäcü guxü i nachixüanegümaxã mea inacuáxüçax.

²Rü nüma rü tá namecüma. Rü tagutáma nipura, rü taxúexütáma nanga i ñanemaxüğüwa. ³Rü nüma rü taxütáma tüxü naxo ya yíxema tümaarü öwa turáxe. Rü taxütáma tüxü

ínayaxöðchixêxê ya yíxema ngexwacax yaxóxe. Rü aixcumaxüchi tá mea guxãmaxã inacuax. ⁴Rü nüma rü tagutáma inarüngü nhuxmatáta mexüxica nawa ngexmax i nhama i naane. Rü woo ngêma nachixüanegü i yáxüwa ngëmagüxü i már-arü tocutüwa rü tá mea nanayauxgü i norü nguxêêtae.”

.....

Cori ya Tupanaxicatama nixí ya maxêêruxü ixícü

43 ¹“Notürü i nhuxmax, Pa Iraéutanüxüğü i Yacúarü Duüxüğü Ixíğuxex, rü yimá Cori ya Tupana ya pexü ngoxêêcü rü nhanagürü pexü: ‘jTauxü i pemuüexü! Erü chama nixí i pexü íchanguxüxêxê. Rü chama nixí i peégamaxã pexna chacaxü rü pema rü chorü duüxüğü pexíğü. ²Rü

ngëxguma guxchaxüwa pechopetüxgu nhama dexá i mátamaxüwa pichoügurüxü, rü chama rü tá chapetanügu. Rü ngëxguma äücümaxüwa pengexmagügu nhama wüxi i natü i poraxüchixüwa pichoügurüxü rü taxütáma ngëxma peyi.

Rü ngëxguma taxü i guxchaxüwa pechopetüxgu rü nhama wüxi i üxüxetüwa pechopetügurüxü pexíğü, rü taxütáma pixae rü yima üxü rü taxütáma niyauxra i petanüwa. ³Rü chama nixí i perü Cori ya perü maxêêruxü chixixü,

Pa Iraéutanüxüğüx. Rü chama nixí i perü Tupana ya üü necü chixixü. Rü chama nixí ga äëxgacü ga Chírümexëgu chayixêêxü ga perü uanügu ga Eyítuanecüãxgü rü Echiopíaanecüãxgü rü Chabáanecüãxgü nax yemaacü naxmexwa ípenguxüxüçax ga pemax.

⁴Rü yemaacü pexü íchapoxü yerü poraäcü choxü pengúchaü rü choxü peme rü pexü changechaü. Rü yemaacü norü uanügümexëgu chanayixêxê ga yema perü uanügu nax pexü chamaxêêxüçax rü choxrü pexíğüxüçax i pemax. ⁵jRü tauxü i pemuüexü! Erü chama rü chapetanügu. Rü yíxema üaxcü ne üxügu woonexe rü nhuxmata üaxcü írúxücuxügu woonexe rü tá pexü chanutaquexe nax wenaxarü nhaa pechixüanecax pewoeguxüçax nax nua wüxiwa pengexmagüxüçax.’”

.....

Tupana rü nüxü naxoqx nax naxchicünaxägüxü yacuaxüüğüxü

44 ⁶“Rü chama ya Cori ya Tupana rü perü äëxgacü chixí rü perü ngüxêêruxü chixí, Pa Iraéutanüxüğüx.

Rü chama ya guxiétüwa ngëxmaxe rü nhachagürü: ‘Chama rü woetama changexmaecha rü taguma icharüxo. Rü nataxuma i to i Tupana’, nhachagürü.

.....

¹⁰Rü yixema naxchicünaḡā tügücaḡ úxe nax ngëmamaxā tatupanaáḡücaḡ rü notücaḡmamare nixī i ngëma taxüxü.

.....

¹⁵Rü ngëxguma texé natuxugu ya wüxi ya nai rü tümaarü üxüruxü tayaxixëxë nax ngëmawa tügü tanaxixücaḡ ega gáuane ixixgu. Rü togü i naxchipexe rü tümaarü poüarü guruxü nixī. Rü to i naxchipexe rü tümaarü tupanachicünaḡā nawa taxü. Rü ngëmapexegu tacaxápüxü rü nüxü ticuaxüxü. ¹⁶Rü ngëma norü ngäxü i ngëma nai rü tümaarü üxüxü tayaxixëxë, rü ngëmawa tayagu i tümaarü namachi. Rü ngëxguma nangëxëxgu rü tanangöx. Rü mea tüxü ningü rü tataäxë. Rü ngëxgumarüxü ta ngëxguma nagáuaneḡu rü yima üxüwa tügü tanaxī, rü nhatagürü: ‘Chataäxë erü chanáiwë’, nhatarügü. ¹⁷Rü ngëma nai i tüxü íyaxüxüwa tanaxü i tümaarü tupanachicünaḡā. Rü nüxna taca rü nhatagürü nüxü: ‘¡Choxü ínapoxü! Erü cuma nixī i chorü tupana quixixü’, nhatarügü. ¹⁸Rü ngëma duüxügü i ngëma ügüxü rü tama naäxëxü nicuax. Rü nhama yangexetüxürüxü nixīgü. Rü ngëma nax tama Cori ya Tupanaxü nacuaxgüchaügüxü, rü nhama nawätaxürüxü nixī i norü cuax. ¹⁹Rü taxúema mea nagu tarüxünü nax ngëma rü wüxi i naimare yixixü. Rü tama tügümaxā nhatarügü: ‘Ngëma norü ngäxü i ngëma nai rü chorü üxüxürüxü

chayaxixëxë rü ngëmawa chayagu i chorü poü rü chayagu i chorü namachi rü nhüxüchi chanangöx. Rü ngëma íyaxüxüwa i ngëma nai rü chanaxü i nhaa naxchicünaḡā i notücaḡmamare ixixü. Rü ngëma nhüxmax nüxü chicuaxüxü rü wüxi i naichipexmare nixī’, nhatarügü. ²⁰Rü ngëma duüxügü i naechitamare maxëxü rü nagu rüxünüexü nax naxchicünaḡāmarexü yacuaxüxüxügüxü rü ningeäxëmare. Rü nügü namaxā nawomüxëëgü i wüxi i ñnü i doramare ixixü. Rü ngëma duüxügü rü taxucürüwama nügütama ínangüxëxë nawa i ngëma nagu naxünüexü. Rü tama nüxü nacuaxgüëga i ngëma naxügüxü rü wüxi i doramare nax yixixü.

Cori ya Tupana rü Iraéutanüxüaxü nüxü inarüngüma i norü chixexügü

²¹Pa Iraéutanüxügü i Yacúarü Duüxügü Ixügüxex, ¡rü nüxna pecuaxächie nax chorü duüxügü pexígüxü! Yerü chama pexü changóexëxë. ¡Rü tauxü i choxü iperüngümaexü! ²²Rü chama nixī i pexü ichayanaxoxëxü i perü guxchaxügü rü perü chixexügü nhama caixanexü iyarüxoxgurüxü. ¡Rü ëcü chaüxcax pewoegu! Erü chama nixī i pexü íchangüxüxëxü nawa i perü chixexü, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Babiróniaanecüäxgü rü norü unanügü tá nüxü narüporamae

47 ⁵“Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘¡Bexma iperücho, Pa Babiróniaanecüäxgüx, rü ëanexüwa pebuxmü! Erü marü tagutáma

wena ngêma togü i nachixüanegüétüwa pexügü. ⁶Rü yexguma namaxã chanuxgu ga yema chorü duüxügü ya Iraéutanüxügü rü pexna chanawogü nax namaxã ipecuáxücax. Notürü ga pemax, Pa Babiróniaanecüãxgüx, rü tama pexü nangechaütümüxügü rü woo ga guxema norü yaxguãxgü rü chixri tümamaxã ipecuax.’ ⁷Rü peãxêwa nagu perüxînüe rü nhaperügügü: ‘Guxügutâma ngêma togü i nachixüanegüétüwa taxügü’, nhaperügügü. Notürü tama nagu perüxînüe rü tá iyagüxü nax ngêma togü i nachixüanegümaxã ipecuáxü. ⁸Rü ngêmacax i nhuxmax, Pa Babiróniaanecüãxgüx i Nhama Ngecü i Ngîrü Meruxüguxica Rûxînücürüxü Pexîgüx, rü pema rü petaãxê nax wüxi i mexüwa pengexmagüxü. Rü pegüãxêwa nhaxügu perüxînüe: ‘Tataxuma ya texé ya taxrîxü poraxe. Rü yixicatâtama tagutâma guxchaxüwa tangexmagü rü tagutâma taturae.’ Rü ngêma nixî i perüxînüe. ⁹Notürü pemaxã nüxü chixu rü ngürüãchi wüxitama i ngunexügu tá pexçax ínangu i ngêma taxre i chixexü nax nayuexü i perü ãëxgacügü i poraexü rü nayuexü i pexacügü. Rü nhama wüxi i ngexü i yutexürüxü tá pexîgü rü woo nax peyuëchiréxü rü naguxüraxüxü i êxügüxü i chixexüxü nax pecuáxü, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Tupana rü nanataãxêxê i

Yerucharéücüãx

51 ⁴Rü nhanagürü ta ga Tupana: ‘Pa Chorü Duüxügüx ¡rü choxü iperüxînüe! ¡Rü chauga pexînüe, Pa Iraéutanüxüx! Rü chama rü tá

chanangoxêxê i ngêma chorü ore. Rü chorü mugü rü guxü i nachixüanegüarü ngóonexêëruxü tá nixî. ⁵Rü chama rü paxa tá chorü duüxügüétüwa chachogü. Rü paxa tá íchananguxüxêxê naxmexwa i norü uanügü. Rü chorü poramaxã tá guxü i nachixüanegümaxã ichacuax. Rü ngêma nachixüanegü i yáxüwa már-arü tocutüwa ngêxmagüxü rü tá choxü ínananguxêëgü rü tá chorü poragu nayaxögü. ⁶¡Rü dücac, rü dauxügu perüdaunü rü nhama i naanegu perüdaunü! Erü guxüma i ngêma dauxüwa nüxü pedaxü rü nhama caxixürüxü tá inarütaxu rü nhama i naane rü wüxi i naxchiru i ngauxürüxü tá nagux. Rü ngêma duüxügü i nawa maxêxü rü nhama murenü yuexürüxü tá nayue. Notürü ngêma maxü i chorü duüxügüna chaxãxü rü taguma nagux. Rü ngêma chorü ngüxêë rü guxügutâma nangexmaecha”’, nhanagürü.

.....

**Yerucharéücüãxgü rü norü
uanümexêwa ínanguxü**

52 ⁷Rü wüxi i taãxê nixî nax maxpúneanewa taxçax ne naxüxü ya yimá orearü ngeruxü i mexü i ore taxçax nua ngecü rü tamaxã nüxü ixücü nax Tupana tüxü rüngüxêëxü rü tüxü ínanguxüxêëxü naxmexwa i tóru uanü. Rü tamaxã nüxü nixu nax Tupana rü tóru ãëxgacü yixîxü i nhuxmax.

.....

**Ngüxü tá ninge ya yimá Tupanaarü
duü ya Cristu notürü tá nüxü
narüyexeraama**

¹³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Yimá chorü duü ixücü rü tá

norü uanüxü narüporamae rü tá chanatachigaxëxë. ¹⁴Notürü muxüma i duüxügü rü tá namaxá nabajxáchie i ngëxguma nüxü nadaugügu i nachiwe i poraäcü napíxü rü äüxü rü ngëmagagu marü tama nanaduëxëchametüraxü.

¹⁵Rü ngëxgumarüxü ta rü muxüma i duüxügü i to i nachixüanecüãxgü rü tá namaxá nabajxáchie. Rü ngëma äëxgacügü rü ngëxguma nüxü nadaugügu i ngëma naxüxü rü tá napëxewa nachianegümare rü taxuxütáma nixugüxe, erü tá nüxü nadaugü i ngëma taguma nüxü nadaugüxü rü tá nüxü nacuaãxgü i ngëma taguma nhuxgu texéwa nüxü naxinüexü', nhanagürü ga Tupana."

53 ¹¿Texé tá tayaxó ga yema ore ga nüxü ixuxü? ¿Rü texëcax nixí ga nangoxëxëãxü ga norü pora ya Cori ya Tupana? ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxwaxe ya yimá norü duü rü nhama wüxi i nanetü i ngexwacax rüxüxü rü nachúmaãxá i waixümü i paanewa ixücuxürüxü nax yixíxü. Rü nüma rü tama namechiwe rü ngëmacax taxúxeaxüma nangúchaü. ³Rü ga duüxügü rü tama naga naxinüechaü, rü nüxü naxoe. Rü nüma rü wüxi ga duü ga poraäcü ngúxü ingecü nixí, rü namaxá nixü nax ngúxü yangexü. Rü yixema rü yexguma nüxü idaugügu rü tama nüxü tacuaãxgüchaü rü nhama wüxi i duüxü i taxuwama mexürüxü tayaxíxëxë. Rü yemaacü nüxü taxoe rü tama tanayauxgüchaü. ⁴Notürü ga nüma rü nayange ga tóru daxaweanegü rü tóru guxchaxügü rü yemagagu nixí ga ngúxü yangexü. Rü yixema nagu rüxínüegu rü noxrütama chixexügüga

nixí ga Tupana ngúxü nüxü ingexëxü rü napoxcuãxü rü äne nüxü yangexëxü.

⁵Notürü tóru chixexügüga nixí ga napixëëgüãxü. Rü tóru pecádugagu nixí ga ngúxü yangexü. Notürü yema ngúxü nax yangexügüga nixí ga Tupana tamaxá rüngüxmüxü. Rü yema norü oxrigügüga nixí ga taxcax yataanegüxü.

⁶Rü guxáma ga yixema rü itarütaxe nhama carnérugü irütaxeürüxü. Yerü wüxichigü ga yixema rü nagu taxí ga tóxrütama ngúchaü. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü gumá norü duücüxü nayangexëxë ga guxüma ga tóru chixexügü.

⁷Rü nanacuaãxgü, notürü nüma rü nügü inaxá rü tama nügüétüwa nidexa. Rü nhama carnéru i maãwa nagagüxürüxü namaxá nixígü. Notürü nüma rü nachianemare nhama wüxi i carnéru i yoxtaxawa nagagüxürüxü.

⁸Rü maãwa nanagagü woo taxuxüma ga chixexü naxü, rü tataxuma ga texé ga ínapoxüxe. Rü taxúema texé naétüwa tachogü. Rü ínanatãxüchigü ga nhama ga naanewa. Rü chautanüxügüari chixexügüga nayamaãxgü. ⁹Rü duüxügü ga ichixexüxütagu nanatãxgü. Rü duüxügü i chixri maxëxü ítaxgüxütanügu nanatãxgü. Rü yemaacü namaxá nixígü woo taguma namáeta rü taguma doramaxá texëxü nawomüxëxë.

¹⁰Rü Cori ya Tupanaarü ínü nixí nax ngúxü yangexü. Rü nüma rü nügü naxá naxcax ga tóru chixexügü. Rü ngëmacax nüxü nangexma i maxü i taguma gúxü rü tá tamuxüchi ya yixema noxrü ixígüxe. Rü nagagu nixí i mea ínanguxuchixü i ngëma Tupana nagu rüxínüxü. ¹¹Notürü nawena ga yema poraäcü ngúxü nax yangexü rü nayuxü

rü wena tá namaxũ. Rü yimá Tupanaariü duũ rü tá nataãxê erü tá tüxũ nadau ya muxetama ya marü Tupanapexewa imexe nagagu nax tümaariü chixexũcax nayuxũ. ¹²Rü ngëmacax i nüma ya Tupana rü tá nanatachigaxêxê, rü tá ngëma iporaexüchixũtanüwa nanangexmaxêxê, yerü nügü inaxã nax pecáduçax nayuxũcax. Rü nüma ga duũxũgü rü nhama wüxi i máetaxũrüxũ nayaxíxêxê, notürü ga nüma rü guxũma ga duũxũgüariü pecádu ninge nax yemaacü naétüwa nachogüxũcax ga yema pecáduãxgüxũ.”

.....

**Taxũ i ngũxêxũ nixu ya
Cori ya Tupana**

55 ¹“Rü guxãma ya texé ya itaxawaexe rü nua taxĩ rü tayaxaxegü! ;Rü yíxema ngearü diëruãxgüxe rü nua taxĩ rü trígu rü wfü rü léchicax tadaugü rü ngetaniüacü tanangõxgü rü taxaxegü! ²;Rü taxacüçax i diërumaxã penaxütanü i ngëma tama õna ixĩxũ? ;Rü taxacüçax penaxütanü i ngëma tama nawa itaãxêxũ? ;Rü mea choxũ iperüxĩnüe rü tá mexũ i õna pengõxgü rü õna i chíxũmaxã tá pengãxpütüwe!

.....

⁶;Rü naga pexĩnüe ya Cori ya Tupana rü nhama rü ta pexna naxu! ;Rü nüxna peca rü nhama rü ta pexna nangaixcama! ⁷Rü ngëma duũxũ i chixecümaxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngëma nacüma i chixexũ. Rü ngëma duũxũ i chixexũgu rüxĩnũxũ, rü name nixĩ i nüxũ narüxo i ngëma chixexũ i nagu naxĩnũxũ. ;Rü Cori ya

Tupanaçax pewoegu! Rü tá nüxũ pengechaũtümüxũgü. ;Rü naxçax pewoegu ya tóru Tupana! Erü nüma rü ínamemare nax pexũ nüxũ nangümaxũ i perü chixexũgü. ⁸Erü nüma ya Tupana rü nhanagürü: ‘Ngëma chama nagu charüxĩnũxũ rü tama perü ínümãã nawüxigu. Rü ngëma chama chaxüxũ rü tama pema pexüxũmaxã nawüxigu. ⁹Rü ngëxgumarüxũ i dauxũguxũ i naane rü nhama i naaneétüwa nax nangexmaxũ, rü ngëxgumarüxũ ta nixĩ i ngëma chorü ínü rü perü ínüétüwa nangexma rü ngëma chaxüxũ rü ngëma pexüxüétüwa nangexma. ¹⁰Rü yimá pucü rü ngëma gáuxũ rü dauxũwa narüyi rü tama wena dauxüwa naxĩ, notürü nayawaixêxê i waixüümü nax naxügüxũcax i nanetügü rü ngëmaacü nangexmaxũcax i naxchire nax inatoxũcax rü norü o nax nangõxũcax. ¹¹Rü ngëxgumarüxũ ta nixĩ i ngëma chorü ore i chauãxwa íxüxüxũ. Rü taxütãma ngëmaacümare çaxçax nataëgu. Rü ngëma chorü oregagu rü tá ningu rü naxü i ngëma chama chanaxwaxexü rü ngëma nüxũ chixuxũ’, nhanagürü ya Tupana.”

.....

**Iraéutanüxũgü rü norü
chixexũgagu napoxcuc**

59 ¹“Rü ngëma Tupanaariü pora rü guxũguma nanaxãixrügumaraxũ rü guxũguma ningu nax chixexüwa tüxũ ínanguxüxêxũcax. Rü ngëxgumarüxũ ta i nüma rü tama nangauxchixê, rü ngëmacax guxũguma tüxũ naxĩnü ega nüxna icaxgu. ²Notürü yema perü chixexũgü ga pexüxũ rü Tupanaçaxwa

pexũ nitoxyepexe. Rũ ngẽma perũ
pecádugügagu pexchaxwa nügũ
nidũxchametũ ya Tupana nax ngẽmaãcü
tama pexũ naxĩnũxũcax.”

.....

Tupanaarũ ngũxẽcax ínaca i Ichaía

64 ¹“Ëcü ínangegũ i ngẽma
caixanexũ i dauxũwa
ngẽxmaxũ, Pa Tupanax, nax ngẽma
ícurũxĩxũcax rũ
cunaxĩãxãchitanũxẽxũcax ya
maxpũnegũ i ngẽxguma ícunguxgu! ²Rũ
ngẽxguma núma cuxũxgu rũ nhama üxũ
i chuchuxĩnecũ íxaxexẽxũrũxũ tá nixĩ,
rũ nhama dexá i docachiũxũrũxũ tá nixĩ.
Rũ ngẽxguma i ngẽma curũ uanügũ rũ
tá nũxũ nacuaxgũ nax aixcuma
cungexmaxũ rũ ngẽma nachixũanegũarũ
duũxũgũ rũ tá cupexewa nidũxrue. ³Rũ
yexguma guma maxpũnegũgũ
ícurũxĩxgu rũ Moichépepexewa
cunaxũxgux ga yema ãücũmaxũ ga tama
duũxũgũ nagu írũxĩnũxũ, rũ guma
maxpũnegũ rũ cupexewa rũ
nixĩãxtanũcũxũ. ⁴Rũ taguma texé
nachiga taxĩnũ rũ texé nũxũ tatau nax
nangexmaxũ i to i tupana i naxũxũ i
ngẽma cuma cuxũxũ tũmacax ya
yĩxema cugu yaxõgũxe. ⁵Rũ cuma rũ
tũxũ cuyaxu ya yĩxema tũmaarũ
taãxẽmaxã mexũ üxe rũ nũxna
cuaxãchixe nax tanaxũxũ i ngẽma cuma
cunaxwaxexũ. Notürũ i nhũxmax i cuma
rũ tomaxã cunu erũ cupexewa chixexũ
taxũgũ rũ nũxcũmacürũwatama tama
cuga taxĩnũe. ⁶Rũ guxãma i toma rũ
cupexewa rũ duũxũgũ i íxãũãchixũ
tixĩgũ. Rũ woo i ngẽma taxũxũ i toxçax
rũmexũ, rũ cupexewa rũ nhama wũxi i

wexá i ãũãchixũrũxũ nixĩ. Rũ guxãma
chixexũgũ tayitanũ nhama naixatũgũ i
pagũxũ írũyixũrũxũ. Rũ ngẽma tórũ
chixexũgũ rũ nhama buanecũ tãxacũ
cuenagũtanũxũrũxũ chixexũwa tũxũ
nagagũ. ⁷Rũ tataxuma ya texé ya
cumaxã idexáxe rũ pora üxe nax
cuxũtawã ngũxẽcax ítaçaxaxũ. Rũ
ngẽma torũ chixexũgagu nixĩ i
toxçaxwa íquicũxũ rũ toxũ ícuwogũxũ.
⁸Notürũ ngẽmaétiwa, Pa Corix, Pa
Tupanax, rũ cuma nixĩ i Tonatũ quixĩxũ.
Toma rũ waixũmũ tixĩgũ rũ cuma nixĩ i
torũ ürũxũ quixĩxũ. Rũ guxãma i tomãx
rũ cumatama toxũ cuxũ. ⁹Pa Corix, Pa
Tupanax ;tauxũ i tomãxã cunuxũchixũ!
;Rũ tauxũ i nũxna cucuaxãchixũ ga
yema chixexũ ga taxũxũ! ;Rũ dücax,
nagu rũxĩnũ nax curũ duũxũgũ
tixĩgũxũ!”

.....

Cori ya Tupana rũ duũxũgũmaxã mexũ naxuegu

65 ¹⁷“Rũ Cori ya Tupana rũ
nhanagürũ: ‘Dücax, rũ guxũma
i ngẽma dauxũwa nũxũ idauxũ rũ
ngexwacaxũxũ tá chaxũ. Rũ
ngẽxgumarũxũ ta i nhama i naane rũ to
i ngexwacaxũxũ tá chaxũ. Rũ ngẽma
nũxĩraxũxũ rũ marũ tá nũxũ itarũngũma
rũ taxúetãma texé nhuxgu nũxna
tacuaxãchi. ¹⁸Rũ name nixĩ nax
guxũguma namaxã petaãxẽgũxũ i
ngẽma tá chaxũxũ. Erũ tá chanaxũ ya
wũxi ya ngexwacaxũne ya Yerucharéũ i
taxuxũma i chixexũ nawa ngexmane. Rũ
ngẽma duũxũgũ i nawa maxẽxũ rũ tá
aixcuma nataãxẽgũ. ¹⁹Rũ chama rũ tá ta
namaxã chataãxẽ ya yima ñane ya

Yerucharéü rü tá namaxã chataãxê i ngêma chorü duũxũgü i nawa maxêxũ. Rü yima ñanewa rü marü taxütáma nüxũ taxĩnü i axu rü taxúetáma ngúxũ tinge rü ngêmagagu aita taxü. ²⁰Rü ngêma rü tataxuma ya buxe ya noxretama i ngunexũ tamaxũ rü paxa yúxe, rü bai ya yaxguãx ya tama mea yariüyaexe. Rü yíxema 100 ya taunecü tüxũ ngêxmaxe yuxe rü tá ngextüxütama nixĩ. Rü yíxema tama 100 ya taunecüwa nguxe nax tayuxũ rü tümaarü chixexũgagutama paxa tayu.

.....

²³Rü taxütáma notücaxma naxüane i duũxũgü, rü nataxutáma i naxacügü i paxa yuexũ. Erü nümagü rü ngêma duũxũgü i Tupana nüxũ rüngüxêxütaxa

nixĩgü. Rü ngêxgumarüxũ tá ta Tupana nüxũ narüngüxêe i ngêma nataagüitanüxũgü. ²⁴Rü naxũpa nax nüma choxna nacagüexũ, rü chama ya Tupana rü marü nüxũ changãxũ. Rü naxũpa nax yanachianegüxũ nax choxna nacagüexũ, rü chama rü marü nüxũ chaxĩnü. ²⁵Rü ngêma airu i naixnecücüãx rü tá carnérumaxã wüxiwa nachibüe. Rü yima ai ya leóü rü wocarüxũ tá maxê nangõx. Rü ngêma äxtape rü marü taxütáma tüxũ nangõx, erü ngêma waixümü tá nixĩ i nawemü. Rü guxũnema ya yima maxpúne ya chapata nawa ngexmane rü tataxuma ya texé ya chixexũ üxe', nhanagürü ya Cori ya Tupana.”

.....

JEREMIAS

(Yeremía)

Cori ya Tupana rü Yeremíaxü
naxuneta norü puracüçax

1 ¹Rü nhaa nixí ga Tupanaarü ucuxê ga Yeremíamaxã nüxü yaxuxü. Rü nüma ga Yeremía rü chacherdóte ga Irichía nane nixí. Rü ïane ga Anatógu naxächíü ga Bëyamítanüxüarü naanewa. ²Rü yexguma Amú nane ga Yochía rü marü 13 ga taunecü ãëxgacü yixíxgu ga Yudáanewa, rü nüma ga Tupana rü Yeremíamaxã nidexa. ³Rü yexgumarüxü ta Yeremíamaxã nidexa ga Cori ya Tupana ga yexguma Yochía nane ga Yoachí ãëxgacü ixíxgu ga Yudáanewa. Rü yemaacü namaxã nidexa nhuxmata nai ga Yochía nane ga Yedequía rü 11 ga taunecü yanguxêxã nax ãëxgacü yixíxü ga Yudáanewa. Rü yexguma gumá taunecüarü 5 ga tauemacüwa nanguxgu nixí ga Yerucharéüçax ga duüxügü ga to ga nachixüanewa nagagüaxü. ⁴Nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa rü nhanagürü choxü: ⁵“Rü yexguma taxüta cuxü changoxêëgu rü woetama marü chama cuxü chaxuneta nax choxrü quixíxü. Rü naxüpa nax cubuxü rü chama rü marü

cuxü chayaxu rü nachixüanegüari orearü uruxü cuxü chixíxêxê”, nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga chamax rü chanangãxü rü nhachagürü: “Düçax, Pa Corix, Pa Tupanax, chama rü changextüxüxüchi rü tama nüxü chacuçax nax nhuxãcü chidexaxü”, nhanagürü. ⁷Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü choxü nhanagürü: “¡Tauxü i nüxü quixuxü nax cungextüxüxü! Rü chanaxwaxe i chama cuxü íchamuxüwa nax cuxüxü. Rü tá nüxü quixu i ngëma chama cuxü chamuxü nax nüxü quixuxü. ⁸¡Rü tauxü i texéxü cumuüxü! Erü chama rü tá chacuxütagu nax cuxü íchapoxüxüçax. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i cumaxã nüxü chixuxü i nhaa chorü ore”, nhanagürü. ⁹Rü nhuxüchi nüma ga Cori ya Tupana rü chauçax ningógü rü nhanagürü choxü: ¹⁰“Rü nhuxmax i chama rü cuxna chanaxã i chorü ore nax ngëmamaxã cuyaxucuxëgüxüçax i ngëma ãëxgacügü rü duüxügü i guxü i nachixüanecüçaxgü. Rü ngëxguma tama naga naxínüegu i ngëma chorü ore i namaxã nüxü quixuxü, rü chama rü choxü nangexma i pora nax chanamuxüçax i norü uanügü

nax nagu napogüexüçax i norü ñanegü rü ñawoxüäxüçax i norü duüxügü rü ngëmaäcü iyanaxoxüçax i nachixüanegü. Notürü ngëma naga ñnüexü i chorü ore i namaxã nüxü quixuxü rü ngëxgumarüxü ta choxü nangexma i pora nax wena ichanachixëxü rü chanatachigaxëxü”, nhanagürü ga Tupana.

.....

¹³Rü nüma ya Cori rü wena chamaxã nidexa rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Taxacü nixi i nüxü cudauxü?” nhanagürü. Rü chama rü chanangãxü rü nhachagürü: “Nüxü chadau ya wüxi ya buetare ya idocacü rü nórchiguama baäcuchaücü i Yudáaruü naanewa”, nhacharügü. ¹⁴Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nüxü nixu rü nhanagürü: “Ngëma taxü i guxchaxü i nórchiwaama ixügüxü rü tá nüxna nangu i guxütáma i duüxügü i nua Yudáanewa maxëxü. ¹⁵Rü chama ya Cori ya Tupana rü aixcuma nüxü chixu rü tá naxçax changema i guxüma i nachixüanegüarü äëxgacügü i nórchiwaama ngëxmagüxü. Rü nua Yudáanewa tá naxi. Rü ngëma äëxgacügü rü Yerucharéüçax íxücuxügu tá nananu i norü tochicaxügü napëxegu ya yima ñanearü poxeguxü rü napëxegu ya yima náigü ya ñanegü ya Yudáanewa ngëxmagüne. ¹⁶Rü ngëma tá nixi i ngëma poxçu i namaxã chaxueguxü i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü rü choxna ixígachixü. Erü nüxü nicuaxüxügü i ngëma tupanachicünaçägü i to i nachixüanecüäxgü ügüxü rü ñmare naxçax ínagugü. ¹⁷Rü nhuxmax i

cumax, rü inachi rü cugü naporaxëxë, rü ngëma duüxügütanuwa naxü rü namaxã nüxü yarüxu i ngëma chama cumaxã nüxü chixuxü! ;Rü taxü i nüxü cumuüxü! Erü ngëxguma taxütáma ngëma cumaxã nüxü chixuxüäcüma cunaxüxgux, rü chama rü tá ngëma duüxügüpëxewa cuxü chamuüxëxë. ¹⁸Rü nhuxmax i chamax, rü pora cuxna chaxã. Rü nhama wüxi ya ñane ya meama ípoxegunerüxü rü wüxi ya caxta ya férunaxçaxrüxü, rü nhama poxeguxü i bróchenaxçaxrüxü cuxü chixixëxë nax ngëmaäcü tama cumuüäcüma cuxunagüxü i chorü ore napëxewa i Yudáanecüäçaxarü äëxgacügü rü chacherdótegü rü guxüma i duüxügü i Yudáanewa ngëxmagüxü. ¹⁹Rü nümagü rü tá cumaxã nanueama, notürü taxütáma cuxü narüporamaegü. Erü chama rü tá chacuxütagu rü cuxna chadau rü cuxü íchapoçü. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i nhaa chorü ore.”

Iraéutanüxügü rü tama Tupanaga naxínüe

2 ¹Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa rü nhanagürü: ²“¿Düçax, ngëma naxü rü namaxã idexa i ngëma Yerucharéüçax i duüxügü! ;Rü nataga nax mea nüxü naxínüexüçax i nhaa chorü ore i nhaxü!: ‘Rü chama ya Tupana rü nüxna chacuaxächü rü yexguma noxri peyaxögügu rü mea chauga pexínüe. Rü yexguma noxri chorü duüxügü pexü chixixëëgu, rü choxü pengechaügü nhama wüxi i nge i ngexwacax ätecü rü ngítexü ngechaüçürüxü. Rü yema choxü

nax pengechaũxũgagu rü chawe perũxĩ i ngextá ínachianexũwa ga taxuxũma írũxũxũwa. ³Rü pemax, Pa Iraéutanũxũgũ rü aixcumama chagu perũxĩnũe ga yexguma, rü pema nixĩ ga mexũ ga chorũ ògũtanũxũgũ pexĩgũxũ. Rü ngẽxguma texé chixexũ pemaxã ùxgux rü chama rü pexcax tũxĩ chapoxcu, rü tũmacax yéma chanamu i guxchaxũgũ. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nũxũ chixuxũ i ngẽma ore”, nhanagürũ. ⁴Pa Yacũtaagũ i Iraéutanũxũgũx, rü iperũxĩnũe i norũ ore ya Cori ya Tupana! ⁵Rü nũma ya Cori ya Tupana rü nhanagürũ pexũ: “¿Taxacürũ chixexũ chawa nũxũ inayangaugũ ga perũ oxigũ rü yemacax choxna yaxĩgachixũ rü nawe naxĩxũ ga tupananchicũnaaxãgũ ga ngearũ maxũãxgũxũ? Rü yemagagu taxuwama nũgũ namexẽegũ. ⁶Rü nũma ga perũ oxigũ rü choxũ inarũngũmae nax chama ya Cori ya Tupana yixĩxũ ga Eyítuanewa íchanguxũxẽegũ. Rü chama nixĩ ga íchayagagũxũ nagu ga yema naane ga chianexũ ga taxuxũma nawa rũxũxũ. Rü yéma ínamáxpũxanexũwa ga ínangearũ dexááxũwa chanagagũ ga ínaxãũcũmaxũwa rü taxúema nagu ãchiũxũwa, rü taxúema ixũpetũxũwa. ⁷Rü chama nixĩ i nhaa naane i guxũ nawa rũxũxũwa chanagagũxũ nax yemaacũ nangõxgũaxũcax ga nanetũarũ ogũ ga rümemagũxũ, notürũ i pemax rü nua pexĩ rü chixexũ nawa pexũgũ i nhaa chorũ naane rü ngẽmaãcũ naxchi choxũ pexaixexẽe i nhaa naane i choxrũ ixĩxũ. ⁸Rü ngẽma perũ chacherdótegũ rü tama chaũxcax nadaugũ, rü ngẽma perũ ucũxẽruũgũ rü tama choxũ

nayauxgũ. Rü ngẽma perũ ãẽxgacũgũ rü chamaxã nanue, rü ngẽma perũ orearũ uruũgũ rü Baáchigaxũama nixugũe rü ngẽma ngearũ maxũáxũ i naxchicũnaaxãwe narũxĩ.

Tupana rü nayadaxẽxẽ nax nanuxũ namaxã i Iraéutanũxũgũ

⁹Rü ngẽmacax i chamax ya Cori ya Tupana rü pemaxã nũxũ chixu rü ngẽma perũ chixexũgagu tá pemaxã chanuecha i pemax rü woo penegũ rü petaagũ. ¹⁰⁻¹¹Rü êcũ ngẽma nachixũanegũ i yáxũwa ngẽxmagũxũwa pexĩ, rü peyangugũ rü ngoxi ngẽma nachixũanecũãxgũ rü norũ tupanachicũnaaxãgũxũ naxoe, ngẽma pema choxũ nax pexoexũrũxũ! Rü woo ngẽma capaxũgũ i oéstewa ngẽxmagũxũwa pexĩ, rüexna Chedáruarũ chianexũ i léstewa ngẽxmaxũwa pexĩ, rü ngẽma rü taxútama nũxũ ipeyangau nax ngẽma nachixũanecũãxgũ, rü norũ tupanachicũnaaxãgũxũ naxoexũ woo tama chauxrũxũ Tupanaxũchi nax yixĩxũ. Notürũ i chamax nax perũ Tupana ya üinecũ chixĩxũ rü choxũ ípetax naxcax i ngẽma tupananchicũnaaxãgũmare i taxuwama mexũ”, nhanagürũ ya Tupana.

.....

Cori ya Tupana rü Iraéuanecũãxmaxã rü Yudáanecũãxmaxã nũxũ nixu nax nũxũ naxoexũcax i norũ chixexũgũ

3 ⁶Rü yexguma Yochía ãẽxgacũ ixĩxgu ga Yudáanewa rü yexguma nixĩ ga Cori ya Tupana ga choxũ nhaxũ:

“¿Nüxü cudauxü i ngëma naxügüxü i ngëma Iraéuanecüãxgü i tama ixînüechaüxü? Rû nümagü rû ma xpünegüwa rû naixtütüguwa rû tupananetachicünaxãxü nicuaxüxügü rû ngëmaacü choxna nixígachi nhama wüxi i nge i ngîtena ngeãxëcürüxü. ⁷Rû chama nagu charüxînügu rû chi yema chixexü nax naxügüxügüwena rû chaüxcax nawoegu i ngëma Iraéuanecüãxgü, notürü tama chaüxcax nawoegu. Rû natanüxügü ga Yudáanecüãxgü ga tama yaxögüxü rû yemaxü nadaugü. ⁸Rû yexgumarüxü ta nüxü nadaugü nax chama rû nüxü chaxoxü rû íchanawogüxü ga yema Iraéuanecüãxgü naxcax ga yema chixexü ga naxügüxü. Notürü nümagü ga yema Yudáanecüãxgü rû yema Iraéuanecüãxgürüxü chixexü naxügü rû tama choxü namuüe. Rû nümagü rû ta rû nagu namaxë ga yematama chixexü. ⁹Rû tama naxcax nachixe ga yema chixexü ga naxügüxü rû yemaacü norü taãxëmaxã nanaxügü. Rû tama chauga naxînüechaü rû yemaçax nutanaxcax ga norü tupanachicünaxã rû nainaxcax ga norü tupanachicünaxãxü nicuaxüxügü. ¹⁰Rû yemaétiwa rû ngëma Yudáanecüãxgü i duüxügü i tama chauga înüexü rû woo nagu narüxînüe nax chaüxcax nawoeguxü, notürü tama aixcuma chaüxcax nawoegu rû choxü nawomüxëgümare. Rû chamatama ya Cori ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i ngëma.

.....

²²¡Rû chaüxcax pewoegu, Pa Chaucacügü ya Tama Ixînüechaxüxex! Rû chama rû tá pexü nüxü icharüngüma

i ngëma perü pecádugu”, nhanagürü ya Cori ya Tupana. Rû nümagü rû Tupanaxü nangãxügü rû nhanagürtügü: “Daxegü tixígü. Rû cuxcax taxí erü cuma nixi i torü Cori ya Tupana quixixü”, nhanagürügü.

.....

Yeremía rû tupauca ga taxünewa nüxü nixu ga Tupanaarü Ore

7 ¹Rû nüma ga Cori ya Tupana rû Yeremíamaxã nidexa rû nhanagürü nüxü: ²⁻³¡Ngëxma chapataarü îãxgu nachi rû ngëma duüxügümaxã nüxü ixu i nhaa ore: ‘Pa Duüxügü i Yudátanüxügü i nhaa îãxwa Ichocuxü nax Corixü Peyarücuaxüüügüxücax, rû dücax, rû iperüxînüe i norü ore ya tórü Cori ya Tupana ya Yudátanüxüétiwa ngëxmacü!’ Rû nüma rû nhanagürü: ‘¡Penamexëxë i perü maxü rû nüxü perüxoe i pecüma i chixexü i chapexewa pexügüxü! Rû ngëmaacü tá nixi i nhama i naanewa i nüxü chamaçnetaxü i perü maxü.’ ⁴¡Rû tauxü i nüxü peyaxögüxü i ngëma duüxügü i pexü womüxëgüxü rû nhagüxü: ‘Nua Yerucharéüwa nangexma ya yima Cori ya Tupanapata rû ngëmacax taxucürüwa Tupana nanapoxcu ya daa îane woo chixexü ixügüxgu’, nhagüxü! ⁵⁻⁷Notürü ngëxguma chi penamexëxëgu i perü maxü rû nüxü perüxoegu nax chixexü pexügüxü, rû chi wüxichigü pegü pengechaügü rû aixcumaxü pegümaxã pexuxgu, rû chi mea nüxü penaxütanügu i ngëma to i nachixüanecüãxgü i pexü puracüexü, rû chi mea namaxã ipecuaxgux i ngëma taxcutagü rû yutegüxe, rû chi tama

nhaa nachicagu notüçaxmamare tüxü pimaxgu ya yíxema tama chixexü ügüchiréxe, rü chi nüxü perüxoegu nax nüxü pecuaxüügüxü i ngéma tupanachicünaxá i ngearü maxüáxü i pegütama namaxá pechixexëëgüxü, rü ngëxguma i chama rü tá nawa pexü chamaxëxëxë i nhaa naane ga perü oxigüna chaxaxü nax guxügutáma noxrtü yixüçax. ⁸Rü pemax, Pa Yerucharëüçüaxgüx, rü ngéma nax daa perü ñanewa nangexmaxüçax ya chapata, rü ngëmacax nagu perüxínüe rü marü taxütáma pexü chapoxcue naxçax i perü chixexü. Notürü pegütama namaxá pewomüxëëgümare i ngéma perü ñnü. ⁹Erü pengíe, rü pemáetagü, rü nai i ngemaxá pemaxë, rü notüçaxma chauéga penaxuxuchi rü pidorae, rü Baáčax pumáratexë pegugüxü, rü naxçax pengutaquexegüxü i tupanenetagü i ngearü maxüáxü. ¹⁰Rü ngëmaétüwa rü nua chapexewa pengügü nawa ya daa ngutaquexepataxü ya çaxçax ixixüne. Pema nagu perüxínüegu i nua rü taxuxütáma pexü nangupetü, rü marü taxütáma pexü chapoxcu ega woo penaxügüechaxgu i ngéma chixexü i chama tama namaxá chataäxëxü. ¹¹¿Rü ëxna nagu perüxínüegu ya daa ngutaquexepataxü ya çaxçax ixixüne rü ngítaaxgüxüpataxü nixí? Rü guxüma i ngéma chixexü i pexüxü rü nüxü chadau i chamax. Rü chatatama ya Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngéma ore”, nhanagürü.

.....

³⁰Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü ngéma duüxügü i Yudátanüxü rü

choxü nanuxëëgü namaxá i ngéma naxügüxü. Rü daa ngutaquexepataxü ya çaxçax ixixünegu nananucu i naxchicünaxägü i nüxü chaxoxü rü ngémaäcü chixexü nua chapatawa naxügü”, nhanagürü.

.....

8³Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: “Ngëxguma nua chanamüxgux i perü uanügü i chixexügü nax pexü nadaixüçax, rü ngéma fyaxügüxü rü tá to i nachixüanegu chanawoonexëxë. Rü ngéma rü tá nagu narüxínüe rü chi narümemaë ga noxtacüma nax nayuexü rü tama namaxëxü. Rü chatatama ya Cori ya Tupana ya guxáëtüwa ngëxmaxë nixí i nüxü chixuxü i ngéma ore”, nhanagürü.

.....

Ngéma Tupana namaxá taäxëxüchiga

9²³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Rü yíxema çax tüxü ngëxmaxë rü tama name i tügü namaxá ticuaxüxü i ngéma tümaarü çax. Rü woo yíxema nüxü cuáxe nax duüxügümaxá itacuáxü rü tama name i ngëmamaxá tügü ticuaxüxü. Rü woo ya yíxema diëruáxe rü tama name i tümaarü diërumaxá tügü ticuaxüxü. ²⁴Notürü ngëxguma texë tügü icuaxüxüçaxü rü ëcü tügü ticuaxüxü naxçax nax choxü tacuáxü i chama i tümaarü Cori ya Tupana chixixü rü nhama i naanewa tüxü changechaüxü rü mea tümamaxá nax ichacuáxü rü aixcuma nawëxgüxü i chorü ñnü. Rü ngëxguma ngëmaäcü çaxçax tügü ticuaxüxügü rü chataäxë.

Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma”, nhanagürü.

.....

**Naxunagü i norü poxcu i ngẽma
chixexũ ügũxũ**

15 Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü choxũ: “Rü woo chi Moiché rü Chamué nua chauxõtawa ĩxgu nax naéttiwa yachogüexĩcax i nhaa duũxũgü, rü marü taxũchima nüxũ ichaxĩnũ nax choxũ nangechaũtümũxũgũxũ i nhaa duũxũgü. ¡Rü namaxã nüxũ ixu: ‘Rü choxna yaxĩgachitanũ!’ ²Rü ngëxguma chi cuxna nacagũgu rü ngextã tá nax naxĩxũ rü nhaa nixĩ i chorü ore. ¡Rü namaxã nüxũ ixu!: ‘Rü ngẽma marü namaxã ueguxũ nax ḏaxaweanemaxã nayuexũ, rü ḏaxaweanemaxã tá nayue. Rü ngẽma marü namaxã ueguxũ nax daigu nayuexũ rü daigu tá nayue. Rü ngẽma marü namaxã ueguxũ nax taiyamaxã nayuexũ rü tá taiyamaxã nayue. Rü ngẽma marü namaxã ueguxũ nax ínawoxũxũ i nhaa nachixũanewa rü tá ínawoxũ.’

.....

⁶Rü pemax, Pa Yerucharéũcüãx, rü choxũ ípetax rü tama choxũ pecuáxchaũ. Rü chama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. Rü ngẽma perü chixexũgagu rü chama rü marü chipa nax pemaxã yaxna chaxĩnũxũ, rü ngẽmacax dũxwa pexũ chapoxcu nax perüxoexũcax”, nhanagürü ga Tupana.

.....

Yeremía rü ngechaũãcũma nidexa

¹⁰Poraãcü changechaũ, Pa Máx, nax nhama i naanewa choxũ cungoxẽxũ.

Rü narümemae chi nixĩ ga nax chayuxũ ga noxritama chabuxgu, erü guxũwama i ngextã íchaxũxũwa rü duũxũgü rü chauxchi naxaie. Rü woo taguma texéaxũ chanangetanü rü taguma texé choxũ tanangetanü, notürü guxũma i duũxũgü rü chixexũ chamaxã nixugüe. ¹¹Notürü nüétama, Pa Corix, nax chixexũ chamaxã yaxugüexũ. Erü cuma rü meama nüxũ cucuax nax aixcuma mea chayanguxẽxũ i ngẽma puracü i choxna cuxãxũ rü poraãcü cupexewa naéttiwa chachogũxũ i ngẽma chorü uanügü nax ícunanguxũẽxũcax nawa i ngẽma norü guxchaxũgü i nagu namaxẽxũ.

**Tupana nanaxunagü nax
Iraéutanũxũgũxũ napoxcuxũ**

¹²Rü Tupana rü nhanagürü: “¿Texé tá nüxũ tarüporamae i ngẽma duũxũgü i Caudéuanecüãxgü i nhama féru rü brócherũxũ poraxũchixũ? ¹³Rü ngẽma perü pecádugũgagu, Pa Iraéutanũxũx, rü ngẽmagagu tá perü uanügüna chanana i perü ngẽmaxũgü, rü perü diêrugü, rü guxũma i pexũ ngẽmaxũ i perü naanewa nax nüma yanamareãxũcax. ¹⁴Rü nhũxmax rü tá perü uanügümexẽwa pexũ changexmagũxẽxẽ, rü wüxi i naane i tama nüxũ pecuáxũwa tá pexũ nagagü. Erü poraãcüxũchima pemaxã chanu rü nhama wüxi ya üxü ya tüxũ iguxũnerũxũ tá pexũ chaguxẽxẽ”, nhanagürü ya Tupana.

Yeremía rü Tupanana nacaama

¹⁵Rü yexguma ga Yeremía rü Tupanaxũ nangãxũ rü nhanagürü: “Pa

Corix, Pa Tupanax, cuma nūxū cucuḡax nax cuxū changechaūxūgagu nixī i ngūxū chingexū. Rū nhaa duūxūgū rū chawe ningēxūtanū nagagu nax nūxū chixuxū i curū ore. ¡Rū tauxū i choxna quixūgachixū erū tá choxū nimaxgū! ¡Rū naxmexwa choxū ínanguxuchixēxē rū ěcū cuma napoxcue! ¹⁶Rū yexguma chamaxā quidexagu rū chama rū chanayaxu ga yema curū ore. Rū yema curū ore nixī ga choxū poraxēxū rū choxū taāxēxēxū erū curū duūxū chixī, Pa Corix, Pa Tupana ya Guxūétuwa Ngēxmacūx. ¹⁷Rū chama rū tama namaxā chaxāmücū i ngēma duūxūgū i norū petaguxicatama rüxīnūxū. Rū yexguma cuma choxū cuyaxūxgucürwatama rū marū chaxicatama ichayarūxūxū yerū cuma naxchi choxū cuxaixēxē i ngēma norū chixexū”, nhanagürü ga Yeremía.

.....

Ore i muxūguma ixuxū

17 ⁵Rū nūma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Áücūmaxū tümamaxā chaxuegu ya yíxema choxna ixūgachixe nagagu nax tümärūxū duūxūgüaxūmare tayaxōxū rü ngēmaarū ngūxēcax tadauxū. ⁶Rū yíxema duūxē rü nhama wüxi i nai i dexcuxū i naxnecütexewa i nutatanūwa rüxūxūrixū tixī nax taguma texé tüxna dauxū. Rū nhama wüxi i nai i ínayücüraanexūwa rü taxúema íxāpataxūwa rüxūxūrixū tixī ya yíxema duūxē ya choxna ixūgachixe. ⁷Notürü mexū tümamaxā chaxuegu ya yíxema choxū yaxōxe rü chauxūtawa tümäärü ngūxēcax ícaxe. ⁸Rū yíxema duūxē ya choxū yaxōxe rü nhama wüxi

ya nai ya natūianacū rüxūxūne ya dexáwa nadagūchūmaxānerūxū tixī. Rū yima nai rü tagutáma nagūatū i ngēxguma yapaanegu. Rū natanū rü guxūgutáma nabaca rü guxūgutáma naxoecha.

Duūxūarū ínūchiga

⁹Rū nataxuma i taxacū i tórü maxūnerūxū idorataxāxū rü chixexūchixū. ¿Rū texé tá nūxū cuáxe i ngēma nawa ngēxmaxū? ¹⁰Rū chama ya Tupanaxicatama nixī i aixcuma chanangugūxū i norū ínū i wüxichigū i duūxū, rü chaxicatama nixī i nūxū chacuáxū nax taxacūgu naxīnūxū. Rū ngēma nhuxācū tamaxūxūácütama tá tüxū chanaxūtanū ya wüxíechigū”,

.....

Üwechiruūgu ixuxū i ore

18 ¹Rū nūma ga Cori ya Tupana rü chamaxā nidexa rü nhanagürü: ²“¡Ěcū, íruxī rü yéa üwechixūpatawa naxū! Rū ngēma tá cumaxā nūxū chixu i wüxi i ore”, nhanagürü. ³Rū yexguma ga chama i Yeremía rü ícharūxī rü üwéchixūpatawa chaxū. Rū yexma nūxū ichayangau ga guma üwéchixū ga máquinawa waixūmū ímexēēcū. ⁴Rū yexguma tama mea nūxū ínanguxuchigu ga yema nawechi ga naxūxū rü wenaxarū nanaxū yema waixūmūwatama rü nhuxmata yema nūma nanaxwaxexūácūma nūxū ínanguxuchi. ⁵Rū yexguma ga nūma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxū: ⁶“Dūcax, Pa Iraéutanūxūgūx ¿tama ěxna inamexū i ngēma üwéchixū waixūmūmaxā nax üxūrixū pemaxā

chanaxixũ? Rũ ngẽma waixũmũ i
 üwechixũ namaxã inacuax rü
 ngẽxgumarũxũ ta nixĩ i chamax i
 pemaxã ichacuáxũ. Rũ chamatama ya
 Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i
 ngẽma. ⁷Rũ ngẽxguma chama
 chanaxwaxegu rü choxũ natauxcha nax
 chanaxoxẽẽxũ i wüxi i nachixũane rü
 íchanataxüchixũ i ngẽma norü äẽxgacü.
⁸Notürü ngẽxguma chi ngẽma
 nachixũane rü nüxna yaxügachigu i
 ngẽma chixexũ i nagu ínamaxũxũ, rü
 marü taxüchima naxcax ngẽma chanamu
 i ngẽma poxcu i naxcax íchamexẽẽxũ.
⁹Rũ ngẽxgumarũxũ ta ega chama
 chanaxwaxegu rü choxũ natauxcha nax
 chanaporaxẽẽxũ rü chanataxẽẽxũ i wüxi
 i nachixũane. ¹⁰Notürü ngẽxguma chi
 ngẽma nachixũane chixexũ naxüxgu rü
 marü tama naga naxĩnũgu i ngẽma choriü
 ucuxẽ, rü ngẽma mexũgü i namaxã
 chaxueguxũ rü marü taxütãma nüxna
 chanaxã. ¹¹Dücax, Pa Yeremíax, ¡rũ
 namaxã nüxũ ixu i guxũma i
 Yudáanecüãxgü rü Yerucharẽücüãx i
 duixũgü rü chama ya Cori ya Tupana rü
 nhacharügü nüxũ: ‘Nhuxma rü marü
 nagu charüxĩnũ nax pexũ chapoxcuexũ!
 ¡Rũ nüxũ perüxoe i ngẽma chixexũ i
 nagu pemaxẽẽxũ rü mexũgu perüxĩnũe rü
 mexũ pexügü!’ , nhacurügü tá nüxũ!
¹²Notürü i nümagü rü tá
 nhanagürügüama cuxũ: ‘¡Tauxũ i
 notücaxmamare tomãxã nüxũ
 quixuechaxũ! Erü tanaxwaxe nax toma
 nagu tarüxĩnũexũãcũma tamaxẽẽxũ, rü
 ngẽmaãcü taxúegama nax taxĩnũexũ erü
 ngẽma nixĩ i nagu tarüxĩnũexũ’,
 nhanagürügüama tá cuxũ.”

.....

Ore i nawechi ipuxũgu ixuxũ

19 ¹Rũ nüma ya Cori ya Tupana rü
 nhanagürü choxũ: “¡Ngíxcax
 nataxe i wüxi i tũxũ rü nhuxüchi naxcax
 nangema i nhuxre ya yimã íanearü
 äẽxgacügü rü chacherdótegüaru
 äẽxgacügü! ²¡Rũ nhuxüchi Béü-inóüaru
 ngatewa naxü rü daa íanearü íãx i
 ngẽma ngatexũwaama üxüwa namaxã
 nüxũ ixu i ngẽma ore i tá cumaxã nüxũ
 chixuxũ! ³¡Rũ nhacurügü tá: ‘Pa
 Yudáanecüãxaru Äẽxgacügü rü Pa
 Yerucharẽücüãxgüx, rü iperüxĩnũe ya
 yimã tórü Tupana ya guxãétüwa
 ngẽxmacüaru ore i nhaxũ: Rũ nhaa
 naanewa tá chanamu i wüxi i taxũ i
 guxchaxũ rü guxãtãma ya yíxema nüxũ
 ínüchigaxe rü tá tabãixãchi! ⁴Erü
 ngẽma Iraéutanüxügü i Yudáanewa
 ngẽxmagüxũ, rü choxna nixĩgachi rü
 nhaa ngatexũwa togümare i tupanacax
 pumáratexe nigügü, rü ngẽmaãcü nüxũ
 nicuaxüxũ i ngẽma tupanetagu i tama
 pexcax ixixũ, rü bai i perü oxigücax, rü
 bai i Yudáanecüãxaru äẽxgacügücax. Rü
 yema tupanetapexewa tũxũ ínagu ga
 guxema naxacügü ga taxuxũma ga
 chixexũ ügüxe. ⁵Rü yema ämarearu
 guchicaxügü ga naxügüxüwa rü
 naxacüxe tũxũ ínagu naxcax ga Baá. Rü
 ngẽma nacüma i chixexũ rü tama chama
 chanamu rü taguma namaxã nüxũ chixu
 rü bai i nhuxgu chauãewa ínguxũ nixĩ
 ga yema. ⁶Rü ngẽmacax rü tá nawa
 nangu i ngunexügü i nhaa nachica i
 ngatexũ rü marü taxütãma Topéaru
 ngate i Béü-inóügu naxãéga. Rü tá
 ngatexũ i Máetachicagu naxãéga. Rü
 chatatama ya Cori ya Tupana nixĩ i

nüxü chixuxü i ngëma ore. ⁷Rü nhaa ngatexügu tá inayarüxo i ngëma Yudáanecüãxgü, rü Yerucharéücüãxgü nagu rüxñüexü. Rü norü uanügümexëgu tá chanayixëxë nax nadaiaxüçax, rü ngëmaäcü ngurucugü rü ëxchagü rü aigü namaxã äwemügüxüçax. ⁸Rü ngëmaäcü ya daa ïane rü tá wüxi i chianexüxü chananguxichixëxë. Rü ngëxguma duüxügü ngëmaxü nadaugügu rü tá nabãixãchie. Rü guxãma ya texé ya nawa üpetüxe rü namaxã tá tabãixãchie nax nhuxäcü nachixexü. ⁹Rü daa ïane ya Yerucharéüwa tá chanamugü i norü uanügü rü tá nüxü ïnachomaeguãchi. Rü ngëmacax taxucürüwa ngextã naxí ya yimã ïanecüãx. Rü ngëmagagu taiya tá naxçax ïnangu rü ngëmacax i ngëma duüxügü rü düxwa tá naxacüegü tüxü nangõxgü, rü nügütátama nangõxcue', nhacurügü tá nüxü. ¹⁰Rü nhaa orexü quixuxguwena ;rü yapuxëxë i ngëma tüxü napexegu i ngëma äëxgacügü i cuxü ümücügüxü! ¹¹;Rü nüxü nhacurügü tá: 'Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: Rü daa ïane rü tá chanapuxãchixëxë nhama wüxi i tüxü ngixü ipuãchixëëxürüxü i taxuacüma wena ngixü imexëëcürüxü! Rü nüma i duüxügü rü tá nhaa ngatexü i Topégu nanataxgü i norü yuexügü erü marü taxugu nanataxgüéga. ¹²Rü ngëmaäcü tá namaxã chanaxü ya daa ïane rü norü duüxügü. Rü ngëma nax Topéxü naxoexürüxü rü duüxügü rü tá nüxü naxoe ya daa Yerucharéü nagagu i ngëma muxüchixü i yuexü i nagu taxgüxü.' Rü chatatama ya Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngëma ore.

¹³Rü ngëma ngatexü i Topérüxü rü chapexewa rü nixãüãchi ya yima ïpatagü ya Yerucharéücüãx rü yima Yudáanecüãxarü äëxgacüpatagü rü ngëma ïaxtügü ga nawa woramacurügüçax pumáratexexë yagugüxü, rü guma wíü ga norü ämarexü yexma nabagücü naxçax ga to ga norü tupananetagü", nhanagürü ya Tupana. ¹⁴Rü yemawena rü nüma ga Yeremía rü ïnixü ga Topéwa ga Cori ya Tupana namaxã idexaxüwa. Rü Tupanapataaxtügü nayachi rü yéma guxüma ga duüxügümaxã nidexa rü nhanagürü nüxü: ¹⁵"Rü Cori ya tórü Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü, rü nhanagürü: 'Rü daa ïanewa rü guxünema ya norü ngaicamagune ya ïanegüwa tá chanamu i guxüma i ngëma poxcu i pemaxã nüxü chixuxü erü tama naga pexñüechaü i ngëma chorü ore'", nhanagürü ya Tupana.

Yeremía rü ngüxü ninge

20 ¹⁻²Rü nüma ga Pachúru ga Imé nane ga tupaucaarü äëxgacü ga chacherdóte ixícü, rü yexguma nüxü naxñüngu ga yema ore ga Yeremía nüxü ixuxü, rü norü duüxügüxü namu nax yayauxgüaxüçax rü nacuaixgüãxüçax. Rü Bëyamígu äégaxü ga ïãxütawa yexmaxü ga poxcuruüwa nayachotaparagü ga tupaucaarü ngaicamána. ³Rü moxüãcütama rü nüma ga Pachúru rü norü duüxügüxü namu nax Yeremíaxü íyachogüparagüxü. Rü yexguma ga nüma ga Yeremía rü nhanagürü nüxü: "Nüma ya Cori ya Tupana rü nanaxüchicüxü i cuéga, rü

Magúru-Michabígu cuxĩ naxüéga. (Rü ngêma naéga rü 'yatü i muĩacü maxũxũ' nhaxũchiga nixĩ.) ⁴Erü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: 'Rü muĩ tá cuxcax rü cumücügücax íchanguxêxê. Rü cuxetümaxã tá nüxũ cudau nax cupexegu taramaxã cumücügüxũ nadaixũ i norü uanügü. Rü ngêma Yudáanecüãx rü Babiróniaanecüãx ya ãëxgacümexëgu tá nayi. Rü nüma rü tá Babiróniaanewa nanagagü ya daa ñanecüãx i duũxũgü norü puracütanüxũ rü ngêxma tá nayadai. ⁵Rü ngêxgumarüxũ ta rü curü uanügüna tá chanana i guxüma ya daa ñanearü diêrugü rü norü ngêmaxũgü i tatanüxũ rü guxüma i diêru i Yudáanecüãxaru ãëxgacüaru i xĩxũ nax Babiróniaanewa nanaãxũcax. ⁶Rü cumax, Pa Pachúru, rü Babiróniaanewa tá cuxũ nagagü wüxigu namaxã i cuxacügü rü cummax rü cumücügü. Rü ngêxma tá nixĩ i cuyuxũ, rü ngêxma tá cuxũ nataxgüxũ i cummax rü guxüma i cumücügü ga dora ga orexũ namaxã quixuxũ'”, nhanagürü ga Yeremía.

**Yeremía rü Tupanamaxã
narüxutaga**

⁷Rü nüma ga Yeremía rü Tupanamaxã narüxutaga rü nhanagürü nüxũ: “Pa Corix, Pa Tupanax, cuma rü choxũ cuwomüxêxê, erü chamaxã icuxunetachirex nax choxũ curüngüxêxêxũ. Rü cumax rü choxũ cumuama nax namaxã nüxũ chixuxũcax i curü ore erü cuxrütama ngúchaũ nixĩ i ngêma, rü tama i choxrü. Notürü i nhuxmax rü daa ñanearü cugüruxũ

chixĩ, rü chagu nidauxcüraxũgü. ⁸Rü guxũguma i ngêxguma chidexagu rü chanaxunagü nax cuma rü tá cunadaixũ i daa ñanecüãx. Rü ngêmacax guxũguma taxacü chamaxã nixugüe rü choxũ nacugüe erü nüxũ chixu i curü ore. ⁹Rü ngêxguma chi nagu charüxĩnügü nax nüxũ charüxoxũ nax nüxũ chixuxũ i curü ore, rü chi ngêma curü ore i chorü aixepena ngêxmaxũ, rü nhama üxü ya choxũ iguxũnerüxũ nixĩ, rü ngêma norü pora rü nhuxmata chauxchinaxãwama nangu. Rü yaxna tax namaxã chaugü chaxĩnüxêxê nax tama nüxũ chixuxũcax i ngêma curü ore, notürü tama namaxã chapora. ¹⁰Notürü guxüwama nüxũ chaxĩnü i chauchiga nax yadexagüxũ rü choxũ naxãxünegüxũ i duũxũgü rü ngêmacax chamuũ. Rü nhanagürügü: 'Rü cuxũ tá ítaxuaxũgü', nhanagürügü. Rü woo i ngêma tama chamücü ixigüxũ rü choxũ nangugügü, rü ínanangüxêëgü nax ngürüächü chixexũ chaxüxũ. Rü nhanagürügü: 'Rü nügütátama nixĩ i chixexügu nanguxêxêxũ, rü ngêxguma i yixema rü tá tayayauxgü rü yixema inaxwaxexũ tá namaxã taxü', nhanagürügü. ¹¹Notürü i cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü chauxütawa cungexma, rü chorü poxüruxũ quixĩ rü guxüxũ curüporamae. Rü ngêma chawe ingêxütanüxũ rü cumxexgu tá nayi, rü tagutáma choxũ narüporamaegü. Rü ngêma norü ñnügü rü chixri tá nüxũ ínanguxuchi rü tá naxãnee. Rü ngêma chixexũ i naxügüxũ rü tagutáma nüxna inarüxo. ¹²Pa Corix, Pa Tupana ya Guxãétüwa Ngêxmacüx, cuma rü aixcuma nüxũ cucuax nax mea cunangugüxũ i guxüma i norü maxũ i

wüxichigü i duïxügü. 1Rü choxü nüxü nadauxêxê nax nhuxäcü tá cunapoxcuxü i ngêma duïxügü! Erü cuxmexgu nixi i chanaxüxü i ngêma guxchaxügü i nagu charüxinüxü. 13Rü nhuxmax rü tá chorü wiyaemaxä cuxü chicuaxüxü rü moxê cuxna chaxä, Pa Cori Pa Tupanax. Rü woo chaturaxgu, notürü i cuma rü choxü ícupoxü nüxna i chorü uanügü”, nhanagürü ga Yeremía.

.....

**Nhuxäcü tá nixi i
Iraéucüaxgü i yixcüama**

23 1Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nixu rü nhanagürü: “Rü nügümaxä nangechaügü ya yimá orearü uruügü ya tama mea nüxna daücü i chorü duïxügü rü nawoonexêemareäcü”, nhanagürü. 2Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü i ngêma äëxgacügü i Iraéuanecüaxgümaxä icuáxü: “Pema rü penawoonexêemare i chorü duïxügü, rü penaxígüxêemare rü tama aixcuma nüxna pedaugü. Dücax, rü nhuxmax i chama rü tá ngêma chixexü i pecümacax pexü chapoxcue. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixi i pemaxä nüxü chixuxü i ngêma. 3Rü chamatátama chayagagü i ngêma chorü duïxügü ga togü ga nachixüanegügu chawoonexü. Rü tá chanaxítaquexexê nax wena nachixüanecax nawoexügücax, rü ngêmaäcü ngêma yamuxücax. 4Rü natanügu tá chanamugü i äëxgacügü i aixcuma mea nüxna dauxü nax ngêmaäcü taxucaxma namuüexücax, rü taxuxüma iyarütaxuxücax. Rü chamatama ya Cori

ya Tupana nixi i nüxü chixuxü i ngêma.” 5Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nixu rü nhanagürü: “Rü wüxi i ngunexü rü wüxi ya nataxaxüchi ya Dawí rü tá Iraéutanüxügüarü äëxgacü nixi. Rü nüma rü tá mea chorü duïxügümaxä inacuax, erü aixcuma tá cuax nüxü nangexma. Rü nüma rü aixcuma tá inayanawexächixixêxê i norü guxchaxügü i ngêma duïxügü i nhama i naanewa maxêxü. 6Rü ngëxguma nüma äëxgacü yixüxgu rü Yudáane rü taxütáma to i nachixüane namaxä inacuax rü ngêma Iraéuanearü duïxügü rü taxucaxtáma namuüe. Rü ngêma naéga i tá namaxä naxugüaxü ya yimá äëxgacü rü Cori ya Tamaxä Rüporamaecü tá nixi”, nhanagürü ga Tupana.

.....

**Tupana rü Yeremíaxü nüxü
nadauxêxê ga taxre ga pexchi ga
figumaxä ääcucü**

24 1Rü Babiróniaanecüaxarü äëxgacü ga Nabucudonochó rü Babiróniaanewa nanaga ga Yudáanecüaxarü äëxgacü ga Yeconía ga Yoachí nane ixücü. Rü wüxigu namaxä yéma nanaga ga Yeconíaarü ngüxêeruügü ga äëxgacügü, rü norü puracütanüxügü. Rü yemawena ga Tupana rü choxü nüxü nadauxêxê ga taxre ga pexchi ga figumaxä ixäcucü ga Tupaucaarü toxmaxtagu nucü. 2Rü wüxi ga guma pexchiwa rü nayexmagü ga figu ga mexü ga nüxíra idauxü. Rü guma nai ga pexchiwa rü nayexma ga figügü ga poraäcü ichixexü rü taxuacüma imüxü. 3Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxna

naca rü nhanagürü: “Pa Yeremíax ç̣taxacü yixixũ i ngẽma nüxũ cudauxũ?” nhanagürü. Rũ chama rü chanangãxũ rü nhachagürü: “Nüxũ chadau i orix i fïgu i mexechixũ rü togü i chixexüchixũ i taxuacüma ingóxũ”, nhachagürü. ⁴Rũ yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxũ: ⁵“Chama ya Cori ya perü Tupana rü nhachagürü: ‘Rũ ngẽma fïgu i mexürüüãcü tá nüxũ chadau i ngẽma duüxügü i Iraétanüxũ i Yudáanecüãxgü ga nhaa naanewa íchawoxũ rü

Caudéutanüxügüchixüanewa (Babiróniaane) chamugüxũ. Rũ ngẽmagü rü tá namaxã chataãxë rü tá nüxũ charüngüxëxë. ⁶Rũ ngẽma naanewa rü nüxna tá chadau rü nhaa nachixüanecax tá chanawoeguxëxë. Rũ nua tá nüxũ charüngüxëxë rü tagutáma wena chanadai. Rũ nua tá chanangexmagüxëxë rü tagutáma wena íchanawoxũ. ⁷Rũ cuax tá nüxna chaxã nax ngẽmaãcü choxũ yacuaxächigüxüçax nax chama chixixũ ya Cori ya Tupana. Rũ nümagü rü chorü duüxügü tá nixigü, rü chama rü tá norü Tupana chixĩ erü guxũ i norü maxümaxã tá ç̣auxçax nawoegu. ⁸Notürü i ngẽma Yudáanecüãxaru ãëxgacü i Yedequía rü norü ngüxëëruügü i ãëxgacügü, rü ngẽma Yerucharëücüãxgü i tama íchoxũ, rü ngẽma duüxügü i Eyítuanewa maxëxũ, rü ngẽma fïgu i chixexũ i taxuacüma ingóxürüüãcü tá namaxã chixĩ nax nüxũ chaxoxũ. ⁹Rũ poraãcü tá chanapoxcue i ngẽma duüxügü rü ngẽmacax i ngẽma togü i nachixüanecüãxgü rü ngëxguma ngẽmaxũ nadaugügu rü tá poraãcü namaxã nabãixächie. Rũ ngẽma

nachixüanegü i nawa nabuxmüxüwa, rü duüxügü rü tá nagu nidauxçüraxügü rü nüxũ nacugüe rü nüxũ naxoe rü chixexũ namaxã nixugüe. ¹⁰Rũ ngẽma tá naxçax íchangüxëxü i ngẽma Yerucharëüwa yaxügüxũ, rü ngëxma tá nixĩ nax nadaiaxũ, rü taiya naxçax íngügüxũ nhüxmatáta taxuxütáma íyaxü nawa i nhaa naane ga nüxna chaxãxũ, rü norü oxigüna chaxãxũ”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Yudáanecüãxgü rü 70 ya taunecü tá Babiróniaanecüãxaru ãëxgacümeçëwa nangexmagü

25 ⁸Rũ Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Rũ nhüxmax i pemax nax tama naga pexĩnüechaüxũ i ngẽma chorü uçuxë rü tá pexũ chapoxcue. ⁹Rũ naxçax tá changema i guxüma i nachixüanegü i nórchiwa ngëxmagüxũ rü Nabucudonochó ya Babiróniaanecüãxaru ãëxgacü. Rũ nümagü rü tá nua naxĩ rü tá pexçax ínayaxüãchi, rü tá pexũ nadai, rü tá nanadai i guxüma i nachixüanegü i perü ngaicamána ngëxmagüxũ. Rũ ngẽmaãcü tá pexũ chagüxëxë. Rũ guxügütáma pechicaxica ngẽma nangox rü ngẽmaãcü i ngẽma duüxügü i nüxũ daugüxũ rü tá poraãcü namaxã nabãixächie rü namüë. ¹⁰Rũ ngẽmaãcü i nua perü íanegüwa rü taxuxütáma i wiyaexũ taxĩnü, rü taxúetáma tapetae rü tataãxëgü, rü taxuxütáma äxmaçaru wiyaexũ taxĩnü. Rũ ngẽma tríguaru carüügü rü marü taxütáma napuracüe rü guxüwatáma naxëanemare erü omügü rü tá nixogü.

11Rü nhaa nachixüane rü guxüwatáma nachixe, rü nachitaüxicatama ngéma nayaxü. Rü ngéma norü duüxügü rü 70 ya taunecü rü Babiróniaanecüâxaruü äëxgacümexëwa tá nangexmagü. 12Rü ngëxguma 70 ya taunecü inguxgu nax ngéma nangexmagüxü i ngéma duüxügü, rü chama rü tá nüxna chaca i Babiróniaanecüâxaruü äëxgacü i norü chixexüchiga. Rü ngéma nachixüane i ngéma Babiróniaanecüâxgü rü nhama taxúema ngëxma ächiüxürüxü tá nixí i nachica. Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngéma ore. 13Rü ngéma nachixüanewa tá chananguxëxë i guxüma i ngéma guxchaxügü rü ngechaügü ga Yeremía chauégagu nüxü ixuxü naxçax i guxüma i ngéma nachixüanegü i chixexü ügüxü. 14Erü muxütáma i nachixüanegü, rü poraexü i äëxgacügü tá ngéma Babiróniaanemaxä inacuax yema nüma ga Babiróniaanecüâxgü rü chorü duüxügümaxä inacuaxgüxürüxü. Rü chama rü tá yema nhuxäcü chorü duüxügümaxä nax inacuaxgüxürüüäcü tátama namaxä chixí i ngéma Babiróniaanecüâxgü”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.
.....

**Popera ga Yeremía ümatüxü
naxçax ga duüxügü ga
Babiróniaanewa gagüxü**

29 1,2Rü nüma ga Nabucudonochó ga Babiróniaanecüâxaruü äëxgacü rü Babiróniaanewa nanagagü ga Yudáanecüâxaruü äëxgacü ga Yeconía wüxigu naémaxä, rü yema napatawaurü puracütanüxümaxä rü yema Yerucharëü

rü Yudáanecüâxaruü äëxgacügümaxä rü yema corapínagü rü yema togü ga puracütanüxümaxä. Rü yemawena rü nüma ga Yeremía rü Yerucharëüwa nanaxümatü ga wüxi ga popera naxçax ga yema Yudéugü ga Yudáanecüâxaruü äëxgacügü, rü chacherdótegü, rü orearü uruügü rü guxüma ga duüxügü ga Babiróniaanewa nagagüxü. 3Rü yema popera rü Erácha ga Chapá nane rü Gemaría ga Ichía nanena naxä nax Babiróniaanewa nangegüâxüçax. Yerü yemagüxü nixí ga namuxü ga Yudáanecüâxaruü äëxgacü ga Yedequía nax Babiróniaanewa naxixüçax, rü äëxgacü ga Nabucudonochóna yaxäguaxüçax. Rü yema popera rü nhanagürü: 4“Pa Guxäma ya Yerucharëüwa Íchoxüxe rü Babiróniaanewa Pexü Nagagüxex, rü nüma ya Cori ya tórü Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü rü nhanagürü pexü: 5“;Rü pexüpatagü rü yimawa pemaxë! ;Rü nanetü petogü rü ngémaarü o pengöxgü! 6;Rü pexämxaxgü, rü pexänegü, rü pexäxacügü, rü ngéma penegü rü tá yaxämxaxgü nax yaxäxacüxüçax, rü ngémaäcü pemuxüçax i ngéma ípengexmagüxüwa nax tama penoxretanüxüçax! 7;Rü naxçax pepuracüe ya yima ñane ya Babirónía ya nawa pexü nagagüne rü naxçax peyumüxëgü! Erü ngëxguma mexü naxçax ínguxgu ya yima ñane, rü pexçax rü ta mexü ínangu.’ 8Rü chama ya Cori ya perü Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü, rü pexü chaxucuxë: ‘Rü tama chanaxwaxë nax pegü penawomüxëëgüxëxü i ngéma orearü urüügünetä rü ngéma iyüüexü i petanüwa ngëxmagüxü. ;Rü tauxü i naga

pexĩnüexũ ega pemaxã nüxũ yaxuxgu i ngẽma nanegũgũ! ⁹Rũ ngẽma nũma chauégagu pemaxã nüxũ yaxugũxũ rü wüxi i doramare nixĩ. Erü tama chama chanamu nax nüxũ yaxugũxũçax. ⁷Rü chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i pemaxã nüxũ chixuxũ i ngẽma. ¹⁰Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: ‘Ngẽxguma 70 ya taunecü marü inguxgux nax Babiróniaanewa pengexmagũxũ rü ngẽxguma i chama rü tá pexũ charĩngũxẽxẽ rü tá chayanguxẽxẽ i ngẽma chorü uneta ga pemaxã nüxũ chixuxũ nax wena tá pexũ chawoeguxẽxũ naxçax i ngẽma naane i pexna chaxãxũ. ¹¹Rü chama rü nüxũ chacuax i ngẽma pexçax nagu charũxĩnüxũ. Rũ ngẽma chorü ĩnũ rü perü mexçax nixĩ rü tama i perü chixexũçax. Erü chama rü tá chapexũtagu nhũxmatáta naxüpetü i ngẽma guxchaxũgü i nhũxmax pexũ ngẽxmaxũ, rü ngẽmawena rü tá pexna chanaxã i wüxi i taãxẽ i aixcuma ixĩxũ.’ Rũ chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. ¹²Rü ngẽxguma marü wena naxçax pewoeguxgux i ngẽma naane i pexna chaxãxũ, rü ngẽma perü yumũxẽwa tá choxna pecaxgu, rü chama rü tá pexũ chaxĩnũ. ¹³Rü çauçax tá pedaugü rü tá choxũ ipeyangau erü aixcumaxũchi tá choxũ peyangũĩaçuma çauçax pedaugü’”, nhanagürü ga Tupana.

.....

Ngexwacaxũxũ i Tupanaarü uneta

31 ³¹Rü nũma ga Cori ya Tupana rü nüxũ nixu rü nhanagürü: “Rü wüxi i ngunexũgu rü ngexwacaxũxũ

i uneta tá pemaxã chaxü, Pa Iraéuanecüãxgü rü Yudáanecüãxgü. ³²Ngẽma uneta rü taxütáma yema nüxĩraxũxũ ga uneta ga perü oxigũmaxã chaxũxũrũxũ tá nixĩ, yerü yexguma Eyítuanewa tüxũ íchanguxũxẽegu rü tümagü rü tama aixcuma tayanguxẽxẽ ga yema chorü uneta woo tümaarü yora nax chixĩxũ ga chamax. Rũ chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. ³³Rü nhaa tá nixĩ i ngẽma ngexwacaxũxũ i chorü uneta i Iraéutanũxũmaxã chaxũxũ: ‘Rü naãxẽwa tá chanangexmaxẽxẽ i chorü mu rü ngẽma tá nangexma nax tama nüxũ iyanangũmaexũçax. Rũ chama tá nixĩ i norü Tupana chixĩxũ, rü nümagü rü tá chorü duũxũgü nixĩgü.’ Rũ chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma. ³⁴Rü ngẽxguma rü tá marü taxuçaxtáma texẽ toguexũ tanguxẽxẽ nax choxũ tacuáxũçax, rü bai i tümamücü, rü bai i tümatanũxũ. Erü ngẽxguma rü tá guxãma ya yaxe rü woo buxe rü tá choxũ tacuaxgü. Rũ chama rü tá tüxũ nüxũ icharũngũma i tümaarü chixexũ rü marü tagutáma nüxna chacuaxãchi i tümaarü pecádugü. Rũ chamatama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma”, nhanagürü.

Iraéutanũxũmaxã inaxüga ga Tupana rü wena tá nüxũ nangũxẽxũ

33 ¹Rü yexguma Yeremía ãëxgacüpataaxtüwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũwa nayexmagu, rü nũma ga Cori ya Tupana rü namaxã nidexa rü nhanagürü nüxũ: ²“Chama ya

Cori ya Tupana ga boxpūxūācū
nangoxēēcū i nhaa naane rü nachicagu
naxūcū nax tama ngēma
yaxūgachixūcax, rü chatatama nixī i
nhachaxū cuxū: ³¡Rü choxna naca rü tá
cuxū changāxū! Rū tá cuxū nüxū
chacuaxēxē i taxacū i taxū i ēxūguxū i
taguma nüxū cudauxū’”, nhanagürü ga
Tupana.

.....

**Yeremía rü Barúquixū namu nax
naxūmatūāxūcax i Tupanaarü ore**

36 ¹Rü yexguma Yoachí ga Yochía
nane rü marü āgümücū ga
tauncē Yudáanearü āēxgacū yixīxgu,
rü Cori ya Tupana rü Yeremíamaxā
nidexa rü nhanagürü nüxū: ²“¡Ēcū
nayaxu i ngēma popera i dixpútaxū rü
ngēmagu naxūmatü i guxūma i ngēma
ore i cumaxā nüxū chixuxū i
Iraéuanecūāxgüchiga, rü
Yudáanecūāxgüchiga, rü ngēma togū i
nachixūānecūāxgüchiga! ¡Rü ngēxma
naxūmatü i ngēma ore ga cumaxā nüxū
chixuxū ga yexguma Yochía āēxgacū
ixīxgu rü nhuxmatáta nawa nangu i
ngēma ore i nhuxmax cumaxā nüxū
chixuxū! ³Rü ngēxguma ngēma
Yudáanecūāxgü nüxū nacuáchigagügu i
ngēma poxcu i naxcax
íchanguxēēchañxū rü bexmana tá nüxū
naxoe i nacūma i chixexū, rü chama rü
tá nüxū nüxū charüngüma i ngēma norü
chixexūgü rü norü pecádugü”,
nhanagürü ga Tupana. ⁴Rü nüma ga
Yeremía rü Nería nane ga Barúquicax
nangema rü gumáamaxā nüxū nixuchigü
ga Tupanaarü ore nax naxūmatūāxūcax.
⁵Rü nhuxūchi nüma ga Yeremía rü

Barúquixū naxucuxē rü nhanagürü:
“Dücax, nhuxmax chama nax
chapoxcuxū rü taxucürüwa
Tupanapatawa chaxū. ⁶Rü ngēmacax i
ngēxguma marü nawa nanguxgu nax
wena naxaurexū i duñxūgü rü name i
cumax ngēma Tupanapatawa cuxū nax
ngēma namaxā nüxū cudaumatūxūcax
ga yema ore ga poperagu cuxū
chaxūmatūxēēxū. Erü ngēma ngunexūgü
rü tá nangexmagü i muxūma i duñxūgü
i guxūwama i Yudáanewa ne īxū, rü
ngēmaācū tá nüxū naxīnūe i Cori ya
Tupanaarü ore. ⁷Rü bexmana ngēxguma
ngēmaxū naxīnūegu i ngēma duñxūgü
rü Tupanacax tá nawoegu, rü nüxū
naxoe i norü chixexūgü rü Tupanana
nacagüe nax norü chixexūgüxū
iyanangūmaxūcax naxūpa nax
napoxcuxē. Erü ngēma poxcu i Tupana
namaxā ueguxū i ngēma duñxūgü rü
poraācū naxāūcūmaxūchi”, nhanagürü
ga Yeremía. ⁸Rü nüma ga Barúqui rü
nanaxü ga yema Yeremía namaxā nüxū
ixuxū. Rü Tupanapatawa tagaācū
duñxūgüpepexewa nüxū nadaumatü ga
yema ore ga yema poperagu ūmatūxū.
.....

**Barúqui rü āēxgacūgüpepexewa nüxū
nadaumatü ga popera**

¹¹Rü nüma ga Micaía rü nüxū naxīnū
ga yema Tupanaarü ore ga Barúqui
nüxū ixuxū. Rü Micaía rü Yemaría nane
nixī rü Chapátaxa nixī. ¹²Rü nüma ga
Micaía rü āēxgacūpatawa naxū rü nagu
naxūcu ga yema ucapu ga nawa
nayexmagūxū ga yema āēxgacūarü
ngūxēēruñgü. Rü yéma nayexmagü ga
Ericháma ga āēxgacūarü poperaarü

daruxĩ, rü Deraía ga Chemaía nane, rü Enatáũ ga Abúru nane, rü Yemaría ga Chapá nane, rü Yedequía ga Ananía nane rü guxũma ga togü ga ãëxgacüarü ngũxëëruũgü. ¹³Rü nüma ga Micaía rü yema ãëxgacüarü ngũxëëruũgümaxã nüxũ nixu ga yema ore ga Barúqui duũxũgüpepexewa nüxũ ixuxũ.

.....

¹⁶Rü yexguma yagüegagu ga Micaía nax nüxũ yaxuxũ ga yema ore, rü nümagü ga yema ãëxgacüarü ngũxëëruũgü rü poraäcü namuũe. Rü nhanagürügü: “Rü name nixi i ãëxgacümaxã nüxũ tixu i nhaa ore”, nhanagürügü.

.....

Ãëxgacü ga Yoachí rü nayagu ga yema poperapúta

²²Rü nüma ga ãëxgacü ga Yoachí rü wüxi ga norü ucapuwa nayexma, rü yéma üxüétüwa nügü ínanaixũ yerü gáuanexũarü tauemaciüwa nangu. ²³Rü nüma ga Yeudí ga ãëxgacüarü ngũxëëruxũ rü ãëxgacücax nüxũ nadaumatü ga yema popera. Rü yexguma tamaepüxchimüxũ rüexna ägümücüchímüxũ naguxuchixëëgu ga nüxũ nax nadaumatüxũ, rü nüma ga ãëxgacü rü norü cüxchi tüxũ nayaxu rü ínanauíe ga yema marü nüxũ nadaumatüxũ, rü üxüwa nayataxcuchi, rü nhüxmata rü yemaacü nagux ga guxũma ga yema poperapúta. ²⁴Rü woo nüma ga ãëxgacü rü norü ngũxëëruũgü ga nüxũ ínüexũ ga yema ore ga Yeudí nawa ngüxũ rü tama namuũe, rü bai ga nax nangechaũgüxũ. ²⁵Rü nümagü ga Enatáũ rü Deraía, rü ãëxgacüxũ

nacaaxũgü nax tama yaguãxũcax ga yema popera, notürü ga nüma ga ãëxgacü rü tama inaxínü. ²⁶Rü yemacax nüma ga ãëxgacü rü nanamu ga Yeraméu ga natanüxüxüchi ixícü rü Cheraía ga Ariéu nane rü Cheremía ga Adeé nane nax wena Yeremíaxũ yayauxgüxücax wüxigu namaxã ga norü ngũxëëruxũ ga Barúqui. Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü inayacuxgü.

Yeremía rü wena Barúquixũ namu nax popera i dixpútaxũgü naxümatüãxücax i Tupanaarü ore

²⁷Rü yexguma ãëxgacü yema nüxíraxüxũ ga poperapúta iguxguwena, rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yeremíaxũ nhanagürü: ²⁸“iRü to i poperapútaçax nadau, rü ngëxma wena naxümatü i ngëma ore ga nüxíraxüxũ ga poperapúta ga ãëxgacü ga Yoachí iguxũgu cuxümatüxũ!” nhanagürü.

.....

³²Rü yexguma ga Yeremía rü to ga poperapúta nayaxu. Rü Barúquixũ wena namu ga yemagu nax naxümatüãxücax ga yema ore ga nüxíraxüxũ ga poperagu naxümatüxũ. Rü yema nüxíra naxümatüxüxũ narümaçmae ga yema ore.

Yedequía rü Yeremíana naxçax ínaca

37 ¹Rü Nabucudonochó ga Babiróniaanecüãxaru ãëxgacü rü Yedequía ga Yochía nanexü ningucuchixëxë nax Yudáanecüãxaru ãëxgacü yixíxücax, nachicüxü ga Yeconía ga Yoachí nane. ²Notürü woo ga Yedequía rü norü ngũxëëruũgü, rü

woo ga duũxũgũ rü tama inarũxĩnũe ga yema ore ga Cori ya Tupana Yeremíawa namaxã nüxũ ixuxũ.

.....

¹²Rü nüma ga Yeremía rü Yerucharéũarü íanewa ínaxũxũchaũ nax Bëyamíanewa naxũxũcax nax yéma íyadauãxũcax ga wũxi ga naane ga nüxna üxũ. ¹³Notürü yexguma Yerucharéũarü ïãx ga Bëyamígu ãégaxũwa nanguxgu, rü yéma nadauxũtae ga Yería ga Cheremía nane ga Ananíataxa. Rü nüma ga Yería rü yéma Yeremíaxũ nayachaxãchixëxë, rü nhanagürü nüxũ: “Cuma rü quinha nax natanüwa cuxũxũcax i ngëma torü uanügü i Babiróniaanecüãxgü”, nhanagürü nüxũ. ¹⁴Rü Yeremía nanangãxũga rü nhanagürü: “Aixcumaxũ chixu rü taxũtama Babiróniaanecüãxtanüwa chaxũ”, nhanagürü. Notürü ga Yería rü tama inaxĩnü rü Yeremíaxũ niyaxama rü ãëxgacügüpexewa nanaga. ¹⁵Rü nüma ga yema ãëxgacügü rü poraãcü Yeremíamaxã nanue. Rü norü churaragũxũ namu nax nacuaixgüãxũcax. Rü ãëxgacüarü poperaarü daruxũ ga Yonataũpatagu nanapoxcugü yerü guma ïpata rü poxcupataxũ nayaxĩxëégü. ¹⁶Rü yemaacü ga Yeremía rü yema poxcuchica ga waixũmütüüwa yexmaxũgu nayataxcuchigü. Rü yemaacü muxũma ga ngunexũ yéma nayexma. ¹⁷Rü nüma ga ãëxgacü ga Yedequía rü norü churaragũxũ namu nax ãëxgacüpatawa Yeremíaxũ nagagũxũcax. Rü yexguma Yeremía ãëxgacüpexewa nguxgu rü nüma ga ãëxgacü rü bexma Yeremíana naca rü nhanagürü: “¿Nangemaxũ nax ngexwacax cumaxã yadexaxũ ya Cori ya

Tupana?” nhanagürü. Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxũ rü nhanagürü: “Ngũ, ngemáacü nangexma. Rü Tupana rü nhanagürü: ‘Rü cumax Pa ãëxgacü rü naxmëxëgu tá cungu i ngëma Babiróniaanecüãxarü ãëxgacü’”, nhanagürü. ¹⁸Rü nhuxũchi nüma ga Yeremía rü ãëxgacü ga Yedequía naca rü nhanagürü: “¿Taxacürü chixexũ cumaxã chaxü, Pa ãëxgacüx, rü taxacürü chixexũ namaxã chaxü i curü ngũxëerũgü, rü taxacürü chixexũ namaxã chaxü i duũxũgü rü ngëmacax choxũ pepoxcuxũ? ¹⁹¿Rü ngexũgü yixixũ i nhuxmax ga yema orearü uruũgü ga cumaxã nüxũ ixugüexũ ga Babiróniaanearü ãëxgacü rü taxũtama pexcax rü pechixũanecax íyaxũãchixũ? ²⁰¿Rü irũxĩnü, Pa ãëxgacüx, Pa Chorü Corix! Rü cuxũ chacãaxũ nax tama wena ngëma poxcupataũwa choxũ cumuxũcax nax tama ngëxma chayuxũcax”, nhanagürü. ²¹Rü yexguma ga ãëxgacü ga Yedequía rü norü churaragũxũ namu nax tama yema noxri nagu napoxcuxũ ga poxcupataũgu namugüaxũcax. Rü yema ãëxgacüpataaxtüwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũgu nayamugü. Rü yexguma guma íanewa taxũta naguxgu ga poũ, rü wũxichigü ga ngunexũgu rü yexwacãxũxũ ga poũ nüxna naxãgũxũ. Rü yemaacü yema ãëxgacüpataaxtüwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũgu nanamugü.

Ãxmaxũgu Yeremíaxũ nitãxcuchigü

38 ¹Rü ãëxgacüarü ngũxëerũgü ga Chepatía ga Matáũ nane rü Yedaría ga Pachúru nane rü Yucá ga Cheremía nane, rü Pachúru ga Maraquía nane rü Yeremíaxũ naxĩnũe ga yexguma

duũxũgũpexewa nhaxgu: ²“Nũma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ: ‘Rũ texé ya ãnegu rũxáũxe rũ tá tayu nagu i dai, rũexna taiyamaxã tayu, rũexna daxaweanemaxã tayu. Notũrũ yĩxema inhaxe rũ Babirõniaanecũãxgũna tũgũ yaxãxe rũ tá tũgũ ítapoxũ nax tama tayuxĩcax.’ ³Rũ nõma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ: ‘Daa ãane rũ Babirõniaanecũãxaruũ ãẽxgacũaruũ churaragũmexẽgu tá nangu. Rũ nõma rũ tá nagu nachocu, rũ taxũetãma ítanapoxũ’”, nhaxgu ga Yeremía. ⁴Rũ yexguma yemaxũ naxĩnũegu ga yema ãẽxgacũaruũ ngũxẽerũgũ, rũ nhanagũrũgũ ãẽxgacũxũ: “Pa ãẽxgacũx, name nixĩ i tayamaç i nhaa yatũ erũ ngẽma dexa i nõxũ yaxuxũmaxã rũ nananuexẽxẽ i duũxũgũ rũ tórũ churaragũ i nua tórũ ãnawa yaxũgũxũ. Rũ nhaa yatũ rũ tama daa ãnawarũ mexũcax nadau, notũrũ norũ chixexũcax nixĩ i nadauxũ”, nhanagũrũgũ. ⁵Rũ nõma ga ãẽxgacũ ga Yedequía rũ nanangãxũ rũ nhanagũrũ: “Marũ name nax ngẽma yatũmaxã penaxũxũ i ngẽma pema penaxwãxexũ. Chama rũ taxucũrũwa pexna chanachũxu i ngẽma”, nhanagũrũ. ⁶Rũ yexguma ga nõmagũ ga norũ ngũxẽerũgũ rũ Yeremíaxũ niyaxugũ rũ wũxi ga ãxmaxũ ga dauxũtaepataçxtũwa yexmaxũgu nayataçcuchigũ. Rũ yema ãxmaxũ rũ ãẽxgacũ nane ga Maquíaaruũ nixĩ. Rũ wũxi ga napanãxãmaxã ãnanchũxũegũ. Rũ yema ãxmaxũ rũ nangearũ dexããx notũrũ naxãcharamã rũ yemaçax yẽma narũwãx ga Yeremía. ⁷⁻⁸Rũ ãẽxgacũpatawa nayexma ga wũxi ga

Echiopíaanecũãx ga ãẽxgacũ nõxũ ngechaũcũ ga Ebemeréquigu ãẽgacũ. Rũ nõma rũ nõxũ nacuáchiga nax ãxmaxũgu Yeremíaxũ yatãxcuchigũxũ. Rũ yema ga ngunexũgu rũ ãẽxgacũ rũ Yerucharéũaruũ ããx ga Bẽyamĩgu ãẽgaxũwa duũxũgũmaxã nangutaquexẽ. Rũ yemaçax nõma ga Ebemeréquĩ rũ yẽma naxũ nax ãẽxgacũmaxã nõxũ nax yanaxuxũcax ga yema Yeremíamaxã ãpetũxũ. ⁹Rũ nhanagũrũ nõxũ: “Pa Chorũ ãẽxgacũx, rũ ngẽma Yeremíamaxã naxũgũxũ i ngẽma yatũgũ rũ porãcũ nachixẽ erũ ãxmaxũgu nayataçcuchigũ. Rũ nhũxmax rũ tá taiyamaxã ngẽxma nayu erũ marũ wixgutaçx nataxu i õna i nua ãnawa”, nhanagũrũ. ¹⁰Rũ yexgumatama nõma ga ãẽxgacũ rũ Ebemeréquixũ namu nax 30 ga yatũgũ yagagũxũcax nax Yeremíaxũ ãnamuxũchigũxũcax ga ãxmaxũwa naxũpa ga nax nayuxũ. ¹¹Rũ nõma ga Ebemeréquĩ rũ nayagagũ ga 30 ga yatũgũ. Rũ ãẽxgacũpatawa yexmaxũ ga ucapu ga naxchiru nagu nucuxũwa naxũ, rũ yẽma wexãta nayaxu rũ ãnawana nax yema Yeremíacax napanãxã ãnaxũxũegũxũcax. ¹²Rũ nõma ga Ebemeréquĩ rũ Yeremíana naca rũ nhanagũrũ: “¡Ngẽma wexãgũmaxã cugũ napépacũtũxũ nax tama cuxũ napĩxẽxũcax i napanãxã!” Rũ nõma ga Yeremía rũ yemamaxã nõgũ napépacũtũxũ. ¹³Rũ yema yatũgũ ga Ebemeréquĩ yẽma gagũxũ rũ naxcax nanachũxũegũ ga napanãxã rũ yemagu nanatũnagũgũ. Rũ yexguma ãnanguxuchiguwena rũ nõma ga Yeremía rũ poxcupataxũãxtũgu narũxãũx.

**Ãêxgacü ga Yedequía rü
Yeremíacax nangema**

¹⁴Rü nüma ga ãêxgacü ga Yedequía rü Tupanaarü orearü uruxü ga Yeremíacax nangema. Rü tupaucawa namaxã nangutaquexe nawa ga norü tamaepüx ga ãax. Rü yéma rü nüma ga ãêxgacü rü nhanagürü nüxü: “Nhüxma rü tá cuxna chaca, rü chanaxwaxe nax chamaxã aixcumaxü quixuxü nax choxü cungãxüxü”, nhanagürü. ¹⁵Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxü rü nhanagürü: “Pa ãêxgacüx, ngêxguma chi aixcuma ixixü i oremaxã cuxü changãxügu, rü cuma rü chi cunamu nax choxü yamãxgüxücax. Rü ngêxgumachi wüxi i ucuxê cuxna chaxãxgu rü taxüchima chauga cuxínü”, nhanagürü. ¹⁶Notürü nüma ga ãêxgacü ga Yedequía rü bexma nüxicatama Yeremíamaxã nhanagürü: “Yimá tüxü maxêxêcü ya Cori ya Tupanaégagu cumaxã nüxü chixu rü taxütáma texêxü chamu nax cuxü yamáxücax, rü taxütáma ngêma cuxü imãxgüchaüxüxüxêgu cuxü changuxêxê”, nhanagürü. ¹⁷Rü nüma ga Yeremía rü Yedequíaxü nangãxü rü nhanagürü: “Nüma ya Iraéutanüxüarü Tupana ya guxüétüwa ngêxmacü rü nhanagürü: ‘Ngêxguma chi cugü nüxna cuxãxgu ya yimá Babiróniaanearü ãêxgacüarü churaragüarü ãêxgacügü, rü cuma rü guxüma i cutanüxügu rü tá pemaxê, rü daa ãane rü taxütáma nayagugü. ¹⁸Notürü ngêxguma taxütáma cugü cuxãxgu nüxna i ngêma Babiróniaanecüãxarü churaragü, rü nümagü rü tá nagu nachocu ya daa ãane rü tá nayagugü. Rü cuma rü taxucürüwa tá quinha’”, nhanagürü. ¹⁹Rü nüma ga

ãêxgacü ga Yedequía nanangãxü rü nhanagürü: “Chama rü nüxü chamuü i ngêma Yudéugü i Babiróniaanecüãxtanüwa choxüxü, erü ngêxguma naxmêxgu changuxgu rü tá choxü nacuaixgü rü ngêmaacü ngúxü tá choxü ningexêêgü”, nhanagürü. ²⁰Rü nüma ga Yeremía rü nanangãxü rü nhanagürü: “Notürü, Pa ãêxgacüx, rü taxütáma naxmêxgu cungu. Rü name nixí, Pa ãêxgacüx, i naga cuxínü ya Cori ya Tupanaarü ore i cumaxã nüxü chixuxü. Rü ngêxguma naga cuxínügu rü taxuxütáma cuxü nangupetü, rü tá cumaxü. ²¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü choxü nüxü nadauxêxê, Pa ãêxgacüx, i ngêma tá cuxü ngupetüxü ega cuma taxütáma cugü icuxãxgu nüxna i Babiróniaanecüãxarü churaragü. ²²Rü guxütáma i ngêma ngexügu i cupatawa ngêxmagüxü, Pa ãêxgacüx, rü tá nayagagü rü Babiróniaanecüãxgüarü churaragüarü ãêxgacügüna tá nanamugü. Rü nümagü i ngêma ngexügu rü norü ngechaümaxã tá cumaxã nanue rü nhanagürügü tá cuxü: ‘Dücax, Pa ãêxgacüx, rü ngêma curü ngüxêêruügu i namaxã cuxãmücüguxü rü cuxçax rü mexü i cumücügu nixügu, rü marü wüxi i taxü i womüxêxê cumaxã naxügu rü cuxü narüyexeragü rü ngêmaacü chixexügu cuxü nanguxêêgü rü tama aixcuma cuxü ínapoxügu’, nhanagürügü tá cuxü i ngêma ngexügu.” ²³Rü nüma ga Yeremía rü ãêxgacüxü nhanagürüchigü: “Rü guxüma i ngêma ngexügu rü cunegü, Pa ãêxgacüx, rü tá Babiróniaanecüãxgüna nanamugü. Rü cumax, Pa ãêxgacüx, rü taxütáma quinha, rü Babiróniaanecüãxgüarü ãêxgacüna tá

cuxĩ namugũ. Rũ daa ãane rũ tá nayagugũ”, nhanagũrũ. ²⁴Rũ nũma ga ãẽxgacũ ga Yedequía rũ Yeremíaxũ nangãxũ rũ nhanagũrũ: “Ngẽxguma aixcuma cugũ cungechaũxgu ;rũ taxũtãma texémãxã nũxũ quixu i nhaa chamãxã nũxũ quixuxũ!” nhanagũrũ.

.....

²⁸Rũ nũma ga Yeremía rũ yema ãẽxgacũpataãxtũwa yexmaxũ ga poxcuchicaxũwa nayexma nhuxmata nawa nangu nax Yerucharẽũ rũ Babiróniaanecũãxgũmẽxẽgu nanguxũ.

**Norũ uanũgũmẽxẽgu
nangu ga Yerucharẽũ**

39 ¹Rũ yexguma 9 ga taunecũ marĩ ãẽxgacũ yixĩxgu ga Yedequía ga Yudáanewa rũ gumá taunecũarũ ügũgu, rũ nũma ga Nabucudonochó rũ norũ churaragũmaxã Yerucharẽũcãx ãnayaxũãchi rũ nũxũ ãnachomaeguãchi. ²Rũ yexguma 11 ga taunecũ marĩ ãẽxgacũ yixĩgu ga Yedequía rũ meama norũ ãgũmũcũ ga tauemacũ (yũniu) arũ 9 ga ngunexũgu rũ nayapoxnagũ ga norũ poxeguxũ ga guma ãane rũ yemaacũ nachocu. ³Rũ yemaacũ guxũma ga yema Babiróniaanecũãxgũarũ churaragũeru rũ nachocu rũ yema ããx ga ngãxũwa üxũgu nũgũ ninu. Rũ natanũwa nayexma ga Negári Chariché rũ Chaũganébu. Rũ yéma nayexma ta ga Charichequũ rũ to ga Negári Chariché ga ãẽxgacũarũ ngũxẽerũerugũ ixĩgũxũ. ⁴Rũ yexguma nũma ga ãẽxgacũ ga Yedequía rũ norũ churaragũ nũxũ daugũgu ga yema ngupetũxũ rũ nibuxmũ nawa ga guma ãane. Rũ chũtacũ ãnachoxũ nawa ga yema ãẽxgacũpataarũ putũranecũwa dapetũxũ

ga nama. Rũ yema ããx ga taxre ga naختapũxaru ngãxũwa yexmaxũwa ãnachoxũ, rũ nama ga Yurdãũarũ ngatewa nadaxũwaama naxĩ. ⁵Notũrũ nũma ga Babiróniaanecũãxgũ rũ Yedequíawe nangẽgũ, rũ Yericóarũ metachinũxũanegu nayayauxgũx. Rũ Amáchianewa yexmane ga ãane ga Dĩbarawa nanagagũ yerũ yéma nayexma ga ãẽxgacũ ga Nabucudonochó. Rũ nũma ga Nabucudonochó rũ yéma namãxã nanaxuegu ga poxcu. ⁶Rũ nhuxũchi Yedequíaxũ ãnadawenũxẽxẽ nax nhuxãcũ tũxũ nadaixũ ga nanegũ rũ guxãma ga natanũxũgũ ga ãẽxgacũgũ ixĩgũxũ ga Yudáanewa. ⁷Rũ yemawena rũ nhuxũchi Yedequíaxũ nacaxũxétũgũ rũ curẽchimaxã yanãixgũãcũma Babiróniaanewa nanagagũ. ⁸Rũ yoxni ga yema togũ ga Babiróniaanecũãxgũ ga churaragũ rũ nagu nanangixgũ ga guma Yerucharẽũ namãxã ga guma ãẽxgacũpata. Rũ nagu napogũe ga naختapũx ga guma ãanearũ poxeguxũ. ⁹Rũ nũma ga yema churaragũeru ga Nabucharadãũ, rũ Babiróniaanewa nanagagũ ga yema yéma yaxũgũxũ ga duũxũgũ, rũ yema nawaama nũgũ ügũxẽxũ. ¹⁰Notũrũ guxũma ga Yudáarũ naanewa rũ yéma tũxũ nawogũ ga guxema nhuxre ga yexeraãcũ ngearũ dĩerũãxgũxe. Rũ tũxna nanaxãgũ ga naanegũ rũ úwanecũgũ.

.....

**Yeremía rũ
Yedaríaxũtagu narũxãũx**

40 ¹Rũ nũma ga Babiróniaanecũãxaru churaragũeru ga Nabucharadãũ rũ

Ramáwa nanaga ga yema
 Yerucharéücüãxgü rü Yudáanecüãxgü
 ga Babiróniaanewa gagüchaũxũ. Rü
 yexguma Ramáwa nangugügu rü
 yemataniwa Yeremíaxũ inyangau ga
 curêchimaxã ichotacü. Rü nüma ga
 Nabucharadáũ rü ínananguxuchixêxê.
 Rü yemawena rü nüma ga Cori ya
 Tupana rü Yeremíamaxã nidexa. ²Rü
 nüma ga churaragüeru rü nüxrüguma
 Yeremíamaxã nixũ, rü nhanagürü nüxũ:
 “Nüma ya curü Cori ya Tupana rü marü
 nhaa perü naanewa nananguxêxê i nhaa
 guxchaxũ ga marü pemaxã naxunagüxũ.
³Rü nhuxmax rü marü ningu ga yema
 guxchaxũ ga namaxã pexũ naxãxünexũ.
 Erü ngêma cutanüxügü rü Cori ya
 Tupanapexewa chixexũ naxügü, rü
 ngêmacax nixĩ i ngêmaãcü pexũ
 nangupetüxũ erü tama naga pexĩnie.
⁴Dücax, nhuxmatátama íchayawê ya
 yima curêchi ya namaxã quichotacü. Rü
 ngêxguma cunaxwaxegu nax chawe
 curüxüxũ i Babiróniaanewa ;rü ngixã rü
 chawe rüxũ! Rü chama rü tá cuxna
 chadau. Notürü ngêxguma tama ngêma
 cuxüxchaũgu rü marü name i nuxã
 curüxãũx. Rü nhaa nixĩ i cuchixũane, rü
 cuma i nüxũ cucuãxũ nax ngextá tá
 cungexmaxũ i nawa. ⁵Rü ngêxguma
 cunaxwaxegu nax nuxã cuchixũanegu
 curüxãũx ;rü êcü Yedaría ya Aicãũ
 nane ya Chapátaaxütawa naxü! Rü
 yimáxũ nixĩ i naxunetaxũ ya
 Babiróniaanecüãxaru ãêxgacü nax
 Yudáanewa ngêxmagüne ya íanegüarü
 ãêxgacü yixixüçax. Rü name nixĩ nax
 yimáxütawa cungexmaxũ namaxã i
 cutanüxũ. ;Rü ngextá cuma
 ícunaxwaxexüwa naxü!” nhanagürü. Rü

nhuxüchi nüma ga churaragüeru
 Yeremíana ãmare naxã, rü ñnagü rü ta
 nüxna naxã, rü yemaacü nüxũ
 narüimoxê. ⁶Rü nüma ga Yeremía rü
 Yedaríamaxã Míspawa naxĩ. Rü yéma
 naxütawa nayexma natanüwa ga yema
 duũxügü ga yéma nachixũanewa
 yaxügüxũ.

.....

**Barúquimaxã inaxuneta ya
 Cori ya Tupana**

45 ¹Rü yexguma ägümücü ga
 taunecü marü Yudáanecüãxaru
 ãêxgacü yixixgu ga Yoachí ga Yochía
 nane, rü nüma ga Tupanaarü orearü
 uruxũ ga Yeremía, rü namücü ga
 Barúqui ga Nería nanemaxã nüxũ
 nixuchigü ga Tupanaarü ore nax
 naxümatüãxüçax. Rü yexgumayane rü
 nüma ga Yeremía rü Barúquixũ
 naxucuxê rü nhanagürü nüxũ:
²⁻⁴“Dücax, Pa Barúquix, rü cuma rü
 nhacurügü: ‘Nüma ya Cori ya Tupana rü
 taxuxüma i ngüxêê choxna naxã. Rü
 ngêma choxna naxãxũ nixĩ i
 guxchaxügü rü ngüxüxícatama. Rü
 ngêmacax marü düxwa chipa nax
 chaxaxuxũ rü taguma wüxi i taãxê
 chayaxu’, nhacurügü. Notürü nüma ya
 Cori rü choxũ namu nax cumaxã nüxũ
 chixuxüçax i cuchiga rü nhanagürü:
 ‘Chama rü ichayanaxoxêxê i ngêma
 chatama chaxüxũ, rü chanabex i
 ngêma ichtatogüxũ. Rü ngêmatátama
 namaxã chaxü i guxüma i nhaa naane.
⁵;Rü cuxçax rü name nax naxçax
 ícucaxũ i taxacü i cugüçaxícatama
 ixixũ? ;Rü tauxũ i naxçax ícucaxũ! Erü
 chama rü tá íchananguxêxê i

guxchaxũgũ naxcax i guxũma i nhaa
 duũxũgũ. Notürü i cuma rü tá cuxna
 chadau nax tama cuyuxũcax i ngextá
 ícuxũxũwa. Rü chatatama ya Tupana

nixĩ i ngẽma nhachaxũ cuxũ',
 nhanagürü ga Tupana", nhanagürü ga
 Yeremía.

LAMENTAÇÕES DE JEREMIAS

(Auxexũchiga)

Nüxíraxũxũ ga auxechiga

1 ¹Rü nhuxmax rü nangeãcumare ya daa ãane ya Yerucharéũ ga ũpa muãcuchiréne. Rü nhama wüxi i ngexũ i yutexũrũxũ nixĩ ya daa ãane ga guxũnema ga ãanegüétüwa üchiréne. Rü guma ãane ga tachirénearü duũxũgü rü nhuxmax rü norü uanügümexëwa nangexma nax ngëmagü poraãcü napuracüexëëxũcax. ²Rü daa ãanecüãx rü nhuxmax rü poraãcü ngechaũ nüxũ nangux, rü chütacü rü naxauxe. Rü guxũma ga yema nachixũanegü ga noxri daa ãane nüxũ ngúchaũgüxũtanüwa rü nataxuma i wüxi i nataãxëxëëxũ rü bai i wüxi. Rü guxũma ga yema nachixũanegü ga noxri daa ãanemaxã ãmücügüxũ rü nhuxmax rü tama ãnapoxũgü rü norü uanügü nügü nixĩgüxëë.

.....

⁸Rü norü duũxũgü ya daa ãane ya Yerucharéũ rü poraãcü chixexũ naxüe rü ngëmacax i ngëma togü i nachixũanegü rü düxwa nüxũ naxoe. Rü ngëma nachixũanegü ga ũpa namaxã taãxëgüxũ rü nhuxmax rü tama nüxũ

nacuãxgüchaũ erü nüxũ nadaugü nax nhuxãcü poraãcü chixexũgu nanguxũ ya daa ãane. Rü ngëmacax i nhuxmax i daa ãanearü duũxũgü rü naxauxe rü naxãnee rü ngëma togü i nachixũanecüãxgiina naxãcaxwegümare. ⁹Rü daa ãanecüãx rü chixexũna nügü naxãgü rü tama nagu narüxĩnüe nax yixcúra ya Tupana rü tá ngëma norü chixexũcax napoxcuxũ. Rü wüxi i taxũ i ngechaũ nixĩ nax nhuxãcü poraãcü chixexũgu nayixũ rü nataxuma i texé nax nataãxëxëëxũ. Rü nhuxmax ya daa ãanecüãx rü Tupanaxũ nhanagürügü: “Dücax, Pa Corix, nax nhuxãcü toxũ nacugüexũ i ngëma torü uanügü i nügü írütägüxũ”, nhanagürügü.

.....

¹⁸Rü daa ãanecüãx rü nhanagürügü ta: “Nüma ya Cori ya ixaixcumacü rü tagagutama tüxũ napoxcue erü chixexũ taxügü rü tama naga taxĩnüechaũ i norü mugü. ¡Rü dücax, Pa Guxũma i Nachixũanegücüãx, rü toxũ iperüxĩnüe rü nüxũ pedax nax nhuxãcü ngüxũ tingexũ! Rü torü ngextüxücügü rü ngëma torü pacügü rü yãxũgüxũ i nachixũanewa nanagagü i torü uanügü.

¹⁹Rü norü ngüxēēçax ítaca i ngēma nachixüanegü ga noxri tomaxã taãxēgüxü, notürü i nümagü rü tama toxü narüingüxēēgü rü torü uanügüxü nügü nixigüxēxē. Rü yema torü chacherdótegü rü torü äëxgacügü rü taxuwama naxçax ne naxü ga norü ngüxēē rü yemaçax nu ne nanaximare nax norü ðnacax nadaugüxüçax nax yemaacü namaxēxüçax, notürü düxwa daa ñanegu nayue. ²⁰Rü dücax, Pa Corix, i nhuxäcü ngēma guxchaxügü rü poraäcü ngúxü toxü ningexēēgü rü ngēmacax poraäcü taxoégaäēgü. Rü ngëxguma nagu tarüxînüegu nax nhuxäcü tama cuga taxînüexü, rü poraäcü tanaxixächiäēgü. Rü torü ñanearü poxeguxüaru düxétüwa rü taramaxã toxocügüxü nadai. Rü nua ñanearü aixepewa rü taiyamaxã rü ðaxaweanemaxã tayue”, nhanagürügü.

Norü tamaepüx ga auxechiga

3 ¹Rü chama nixi ga chayangexü ga yema ngúxü ga Tupana norü numaxã ínguxēēxü.

.....

⁷Rü nüma rü wüxi ga poxcuchicaxü ga ngearü üxüchicaáxügu choxü nitacuchi rü curëchimaxã choxü nichota. ⁸Rü woo tagaäcü nüxna chaca nax choxü nangüxēēxüçax, notürü ga nüma rü tama choxü nüxü naxînüchaü ga chorü yumüxē.

.....

¹²Rü nüma rü ngúxü choxü ningexēxē, nhama norü würamaxã choxü namáxüxürüxü. ¹³Rü ngēma ngúxü rü nhama naxne ya poraäcü ingaxînerüxü

nixi. ¹⁴Rü nhuxmax i guxüma i chorü ñanecüäx rü choxü nacugüe rü guxü i oragu chauchiga narücutanüxü. ¹⁵Rü nüma ya Cori rü taxü i guxchaxügü choxü ningexēxē rü ngēmagagu poraäcü choxü nangux. ¹⁶Rü nhama waixümütëxegu chapütëxemaxã choxü nanhaxürüxü rü chayagatëxëachi. ¹⁷Rü ngēma chorü taãxē rü choxna nixügachi, rü marü düxwa nüxü icharüngüma i guxüma i ngēma taãxē ga noxri choxü yexmaxü. ¹⁸Rü ngēmagagu marü düxwa nagu charüxînü nax Corixü íchatáxchaüxü. ¹⁹⁻²⁰Rü chauäēwa nangu i ngēma ngechaü rü ngúxü i chingexü rü nhuxäcü chaxica nua nax chatáxü rü taxüema choxü rüngüxēēxü. Rü ngëxguma ngēmagu charüxînügu rü chorü ngúchaü rü nhaxtüwa naxü. ²¹Notürü nangexma i wüxi i ñnü i guxüguma chauäēwa ngëxmaxü rü poraäcü choxü rüngüxēēxü. ²²Rü ngēma ñnü nixi nax Coriarü ngechaütümüxü rü taguma iyacuáxü rü norü mecüma rü taguma nagúxü. ²³Rü wüxichigü i ngunexügu rü choxna nüxü nacuäxächixēxē nax nhuxäcü aixcuma yanguxēēxü i ngēma nüxü yaxuxü. ²⁴Rü ngēmacax chaugümaxã nhachagürü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü chamaxã inacuax, rü ngēmacax nagu chayaxö”, nhachagürü. ²⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tümamaxã namecüma ya yíxema nagu yaxögüxe rü naxçax daugüxe. ²⁶Rü name nixi i bexma mea ítananguxēēgü ya Cori ya Tupanaarü ngüxēē.

.....

³⁷Rü ngëxguma texe tüxü ixuxgu rüexna taxacü tüxü ngupetügu rü

ngēmaācü nixī erü woetama Tupana nanaxuegu nax ngēmaācü yixixü. ³⁸Rü ngēxgumarüxü i ngēma mexügü rü ngēma guxchaxügü rü ínangugü erü ya Tupana rü woetama ngēmaācü nanaxuegu. ³⁹¿Rü tüxcüü i yixema nax iduüemarexü rü Tupanamaxā tarüxutaga ega tóru chixexügagu tüxü iyanawexāchixēēgu? ⁴⁰Rü ngēmacax ;ngixā aixcuma nagu tarüxínüe i tacüma i mexü rüexna chixexü, rü ngixā Cori ya Tupanacax tawoegu rü aixcuma naga taxínüe! ⁴¹¿Rü ngixā Tupana ya dauxüwa ngēxmacümaxā tidexagü i tóru yumüxēwa rü namaxā nüxü tixu i ngēma nagu rüxínüexü! ⁴²Pa Corix, toma rü chixexü taxü rü tama cuga taxínüe. Rü cuma i ngēma rü tama cunangupetüxēēmare. ⁴³Rü cuma rü toétügu cunanguxēxē i curü nu rü towe quingēchigü, rü tama cuxü tangechaütümüxüācüma toxü cudai. ⁴⁴Rü cuma rü wüxi ga caixanexügu cugü quicux nax tama nüxü cuxínüxüçax i torü yumüxēgü. ⁴⁵Rü guxüma i togü i nachixüanegüpexewa, rü nhama wüxi i guxchirerüxü toxü ícuwogü. ⁴⁶Rü guxüma i tóru uanügü rü chixexümaxā tochiga nidexagü. ⁴⁷Rü ngēmacax poraācü tamuüe erü toxü ínayauxü rü taxüema toxü ítapoxü rü tochicaxica nixī i ngēma yaxüxü. Rü ngēma nixī i nawa tangexmaxü. ⁴⁸⁻⁵⁰Rü nhama dexā iyaxürüxü nixī i

chauxgüxüetü erü naxçax chaxaxu ya yima chorü ñane ya nüxü changechaxüne rü nhuxmax nagu napogüene. Rü taguma nüxü charüchau nax chaxauxechaxü erü nataxuma nax texé choxü taāxēxēxü nhuxmatáta dauxüguxü i naanewa taxçax nadaue ya Cori ya Tupana. ⁵¹Rü poraācü chorü maxüwa nangux i ngēxguma nüxü chadaxgu i ngēma guxchaxügü i naxçax ínguxü i ngēma paxügü i Yerucharéüçüax. ⁵²Rü taxuxüma namaxā chaxüyane i ngēma chorü uanügü rü nhama wüxi i weri iyaxuxürüxü choxü niyauxgü. ⁵³Rü wüxi i āchiüxü i āxmaxügu choxü nitaxcuchigü rü nutamaxā choxü narüxütaügü nax taxuwama íchaxüxüçax. ⁵⁴Rü guxüma ga chaxune rü dexáwa nangexma, rü nagu charüxínü nax marü chayuxü. ⁵⁵Rü chamax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü nhaa āxmaxüwa changexmayane rü cuxna chacagü. ⁵⁶Rü cuma rü choxü cuxínü i ngēxguma cuxna chacaxgu rü choxü cunayaxu i chorü yumüxē. ⁵⁷Rü ngēma ngunexü i nagu cuxna chacaxügu rü chauxütawa cuxü, rü nhacugürü choxü: “¿Rü taxuçaxma cumüü!” nhacurügü. ⁵⁸Rü cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü choxü ícupoxü nüxna i chorü uanügü rü nawa choxü ícunguxuchixēxē i ngēma yu.

EZEQUIEL

(Echequiéu)

Echequiéu nangoxetü rü Tupanaxũ nadau

1 ¹⁻³Rü yexguma marü 5 ga taunecü Babiróniaanewa nayexmagu ga ãëxgacü ga Yoachí ga yéma nax nagagiãxũ, rü chama i chacherdóte i Echequiéu ya Buchí nane rü yema Yudéugü ga Babiróniaanewa nagagiãxũtanüwa chayexma ga natü ga Quebáracutüwa. Rü yexguma ga chama rü 30 ga taunecü choxũ nayexmagu rü wüxi ga ngunexũ meama norü ägümücü ga tauemacü (yúniu) arü 5 ga ngunexũgu rü ngürüãchi cháuxcãx ningena ga dauxũguxũ ga naane rü Tupanaxũ chadau. ⁴Rü to ga nüxũ chadauxũ nixĩ ga wüxi ga buanecü ga íxãũxëmacü ga nórchiwaama ne ücü. Rü wüxi ga taxũ ga caixanexũwa nangox ga wüxi ga üxüema ga ãëmacürüxũ ixĩxũ. Rü norü guxũcütawawa rü porãcü nangóone. Rü yema üxüemaarü ngãxũwa rü yéma nayexma ga wüxi ga taxacü ga nhama brócherüxũ iyauxracüxũ. ⁵Rü yema caixanexũarü ngãxũwa nayexma ga ägümücü ga taxacü ga maxëxũ ga naduũxũgüraxũxũ. ⁶Rü wüxichigü ga

yema rü naxãgümücüpexátü rü naxãgümücüchametü.

.....

¹⁰Rü nachiwegü ga yema ägümücü ga naduũxũgüraxũxũ rü nhaäcü nixĩ: rü yema nachametü ga napexewaama üxũ rü nanaduũëchiweraxũ, rü yema norü tügünecüwawaama üxũ rü nanaxaichiweraxũ, rü yema norü toxoxxwecüwawaama üxũ rü nanatuiruchiweraxũ, rü yema naxcãxwena üxũ rü nanaxĩyüchiweraxũ. ¹¹Rü taxre ga naxpexátü rü nangenagü rü nügüwa nayaxũxgü rü guma náí ga taxre rü naxünearü düxruxũ nixĩgü. ¹²Rü yexguma inaxĩxgu rü nügüpexewaama naxĩ yema Tupanaarü pora ínamugüxũwaama. Rü tama nügüweama naxĩ.

.....

¹⁵Rü yexguma nüxũ chadawenügu ga yema naduũxũgüraxũxũ, rü wüxichigüxütawa rü nüxũ chadau nax yexma waixümüanegu naxüxũ ga wüxi ga bochicuxũ.

.....

²⁰Rü yema naduũxũgüraxũxũ rü ngextá Tupanaarü pora ínamugüxũwaama naxĩxchitanü. Rü

yema bochicuxĩ rü wüxigu namaxã
 nayachüxächitanü yerü yema bochicuxĩ
 rü yema naduũxügüraxũxũxũnearü
 datama nixĩgü. ²¹Rü yexguma
 naxĩãxächitanügu ga yema
 naduũxügüraxũxũ rü yema bochicuxĩ rü
 ta naxĩãxächitanü. Rü yexguma
 ýachaxächitanügu ga yema
 naduũxügüraxũxũ, rü yema bochicuxĩ rü
 ta ýnayachaxächigü. Rü yexguma
 yachüxächitanügu ga yema
 naduũxügüraxũxũ, rü yema bochicuxĩ rü
 ta wüxigu namaxã nayachüxächitanü,
 yerü yema bochicuxĩ rü yema
 naduũxügüraxũxũxũnearü datama
 nixĩgü. ²²Rü naétüwa ga yema ägümücü
 ga naduũxügüraxũxũ rü ga naanetüwe rü
 nichipetümare rü guxüma namexechi.

.....

²⁶Rü yema naanetüweétüwa nüxũ
 chadau ga wüxi ga taxacü ga
 natochicaxũraxũxũ ga nuta ga mexechicü
 ya chaferénaxçax ixixũ. Rü yema
 tochicaxũwa narüto ga wüxi ga
 naduũxũraxũxũ. ²⁷Rü yema naayearü
 dauxüwaama rü niyauxra nhama wüxi i
 bróche i iguxürüxũ. ²⁸Rü yema naayetüwaama
 rü nhama wüxi i üxüemarüxũ nixĩ. Rü
 guxücüwawa rü poraãcü nangóone. ²⁸Rü
 yema norü yauxra rü nhama wüxi ya
 würa i pucügu nüxũ idauxürüxũ nixĩ. Rü
 yemaacü nixĩ ga chauxçax nangóxũ ga
 norü üüne ya Cori ya Tupana. Rü yemaxũ
 chadauxgu rü nhaxtüanegu chanangücuchi.

**Tupana rü Echequiéuxũ nayaxu
 norü puracütanüxürüxũ**

2 ¹Rü nhuxüchi nüxũ chaxñü ga
 wüxi ga naga ga nhaxũ choxũ: “Pa
 Yatüx ¡inachi erü tá cumaxã chidexa!”

nhaxũ. ²Rü yexguma chamaxã
 ýadexayane rü choxna nangu ga
 Tupanaãxë, rü choxũ inachixëxë. ³Rü
 nüma ga Tupana rü nhanagürü choxũ:
 “Cumax, Pa Yatüx, rü tá cuxũ natanüwa
 chamu i ngëma cutanüxügü i
 Iraéutanüxũ i tama chauga ñnüexũ. Rü
 nümagü rü nhuxmax rü ta nüxcüma ga
 norü oxigürüütama tama chauga
 naxñüe. ⁴Rü nümagü i ngëma duũxügü
 rü yema norü oxigü ga tama chauga
 ñnüexürüxũ tama choxũ nacuauxgüchañ.
 Rü ngëmatanüwa tá nixĩ i cuxũ
 chamuxũ nax namaxã nüxũ
 cuyarüxuxüçax i nhaa chorü ore. ⁵Rü
 ngëma duũxügü i tama irüxñüechaũxũ
 rü ngëxguma cuxũ inaxñüegu rüexna
 tama cuxũ inaxñüegu notürü tá nüxna
 nacuauxächie nax natanüwa marü
 nangexmaxũ i chorü orearü uruxũ. ⁶Rü
 cumax, Pa Yatüx ¡rü tauxũ i nüxũ
 cumuũxũ, rü tauxũ i naxçax cumuũxũ
 ega cuxũ naxãxñüegügu rü woo cuxũ
 nanguxgu i nhama wüxi i tuxchinawe
 cuxũ chixgürüxũ! ¡Rü tauxũ i
 curümaächixü ega nuchiweãcü cuxna
 nadaugügu i ngëma duũxügü i tama
 irüxñüechaũxũ! ⁷¡Rü cumax rü namaxã
 nüxũ ixuama i ngëma chorü ore rü woo
 tama cuxũ inaxñüegu! Erü nüma rü
 tama irüxñüechaũxũ nixĩgü”,
 nhanagürü choxũ.

**Tupana rü Echequiéuxũ namu nax
 dauxütaeruxũ yixixüçax**

3 ¹⁶Rü yexguma 7 ga
 ngunexüguwena rü nüma ga Cori
 ya Tupana rü chamaxã nidexa rü
 nhanagürü: ¹⁷“Pa Yatüx, chama rü cuxũ

ichamu nax dauxũtaeruxũ quixĩxũcax natanũwa i ngẽma Iraẽutanũxũgũ. Rũ ngẽxguma taxacũrũ orexũ cumaxã chixuxgu ;rũ namaxã nũxũ ixu i ngẽma chorũ ore nax ngẽmaãcũ nũxũ nacuxgũxũcax! ¹⁸Dũcax, rũ ngẽxguma chi chamax cumaxã nũxũ chixuxgu nax wũxi i duũxũ i chixri maxũxũmaxã chaxueguxũ i poxcu rũ cumax rũ tama cunaxucuxẽgu nax nũxũ naxoxũcax i ngẽma norũ chixexũ, rũ nũma rũ tá nayu nagagu i norũ chixexũ. Notũrũ i chamax rũ tá cuxna chaca naxcax i ngẽma duũxũ erũ tama cunaxucuxẽ. ¹⁹Notũrũ ngẽxguma chi cuma rũ ngẽma duũxũ i chixri maxũxũ cuxucuxẽgu nax nũxũ naxoxũcax i ngẽma nacũma i chixexũ rũ nũma rũ tama nũxũ naxoxchaũgu, rũ ngẽma norũ pecádugagu tátama nayu. Notũrũ i cuma rũ taxucaxtáma cuxna chaca rũ tá cumaxũ. ²⁰Rũ ngẽxguma chi wũxi i duũxũ noxri mea maxũxgu notũrũ yixcũama rũ nũxũ naxoxgu i ngẽma maxũ i mexũ, rũ ngẽxguma cuma rũ tama cunaxucuxẽgu rũ nũma rũ norũ chixexũgu tátama nayu. Rũ yema mexũ ga noxri naxũxũ rũ chapexewa rũ taxũtáma ínanapoxũ. Rũ nũma rũ norũ chixexũgagu tátama nayuama, notũrũ i chama rũ tá cuxna chaca naxcax i ngẽma duũxũ erũ tama cunaxucuxẽ. ²¹Notũrũ i cumax, rũ ngẽxguma chi cunaxucuxẽgu ya yimá duũ nax tama chixexũ naxũxũcax rũ nũma rũ cuxũ inaxĩnũgu nax tama wena chixexũ naxũxũ rũ tá namaxũ erũ cuga naxĩnũ. Rũ cuma rũ tá ta cumaxũ”, nhanagũrũ choxũ ga Tupana.

.....

5 ⁵Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ choxũ: “Dũcax ya yima íane ya Yerucharẽũ. Rũ chama nixĩ ga chanataxẽẽxũ natanũwa ya yima naigũ ya íanegũ ya togũ i nachixũanecũãx. ⁶Notũrũ yema norũ duũxũgũ ya yima íane ya Yerucharẽũ rũ chamaxã nanue rũ tama naga naxĩnũechaũ i chorũ mugũ rũ ucuxẽgũ. Rũ guxũnema ya yima naigũ ya íanegũ ya pexna ngaicamanearũ duũxũgũarũ yexera chixri namaxẽ rũ tama naga naxĩnũe i ngẽma chorũ mugũ rũ chorũ ucuxẽgũ. ⁷Rũ ngẽmacax i chamax ya Cori ya Tupana rũ nhachagũrũ: ‘Pemax rũ guxũ i togũ i duũxũgũ i pexna ngaicamaxũarũ yexera tama ipexĩnũechaũ rũ tama naga pexĩnũe i ngẽma chorũ mugũ rũ bai peyanguxẽẽgũchaũ i ngẽma togũ i nachixũanegũarũ mugũ.’ ⁸Rũ ngẽmacax i chama ya Cori ya Tupana rũ nũxũ chixu rũ nhachagũrũ: ‘Chama rũ tá ta pemaxã chanu, Pa Yerucharẽũcũãxgũx, rũ tá pexũ chapoxcue napexewa i ngẽma togũ i nachixũanecũãxgũ. ⁹Rũ ngẽmacax tátama perũ chixexũgũgagu poraãcũ pexũ chapoxcue. Rũ nhaa poxcu i nhuxmax tátama pexcax íchanguxẽẽxũ rũ yema poxcu ga ñpama namaxã pexũ chapoxcuxũarũ yexera tátama nixĩ rũ nhaawena rũ nataxutáma i nangẽxgumaraxũxũ i poxcu.

.....

¹⁴Rũ chamax, Pa Yerucharẽũcũãxgũ, rũ tátama nagu chapogũ ya yima perũ íane. Rũ ípatagũ ya ruyitaxũnecatama tátama nixĩ ya nũxũ pedauxũne. Rũ ngẽmaãcũ tátama guxũ i togũ i nachixũanepexewa pexũ chaxãneexẽxẽ nax pexũ nadaugũxũcax i guxũma i nua chopetixũ. ¹⁵Rũ ngẽxguma

ngêma perü chixexũgagu poraãcü pexũ chapoxcuegu rü guxũarü cugüruxũ tá pexĩgü. Rü guxũma i ngêma togü i nachixũane i pexna ngaicamaxũarü dauxcüraxũruxũ tá pexĩgü. Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxũ chixu i ngêma. ¹⁶Rü chama rü taxũtama i taiya tá pexçax íchanguxêxê rü nhama chuxchi ya pexũ cúxũneruxũ tá pexũ nadai. Rü ngêma taiya rü tá poraãcü nitachigü rü ngêmagagu tá düxwa pengebüe. ¹⁷Rü aixcuma pexçax tá íchananguxêxê i taiya rü daweanerü rü yu. Rü ngêma tá chanamugü i aigü i pexacügü tüxũ ngõxcuxũ. Rü ngêmaãcü tá tagux ya pexacügü. Rü ngêxgumaruxũ ta ngêma tá chanamugü i perü uanügü nax muxema i pema rü daigu peyuexũçax. Rü chama ya Cori ya Tupana chanaxunagü i ngêma.”

.....

7 ^{5,6}“Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxũ chixu rü nhachagürü: ‘Dücax, Pa Yerucharéücüãxgũx, rü marü ningaica i ngêma guxchaxũgü i nügüwe ägũxũ i tá pexçax íchanguxêxêxũ. Erü nataxũchi i perü chixexũgü rü ngêmacax i nhuxmax rü düxwa poxcu pemaxã chaxuegu.

.....

**Tupana rü Yerucharéücüãxgũna
naca norü chixexũçax**

²³Rü cumax, Pa Echequiéux ;rü wüxi ya curêchi ínamexêxê naxçax i chorü duũxũgü i Yerucharéücüãxgü! Erü tá chanapoxcue naxçax nax poraãcü namáetagũxũ. Rü yima norü íane ya Yerucharéü rü poraãcü chixexũmaxã nanapá. ²⁴Rü chama tá ngêma chanamugü i to i nachixũanecüãx i

duũxũgü i chixecümaxũ nax ngêmamaxã yayoraãxũçax ya napatagü i ngêma Yerucharéücüãxgü. Rü ngêmaãcü tá chayanaxoxêxê nax nügü yacuaxũüügũxũ i ngêma yatügü i muarü ngêmaxũãxgũxũ. Rü ngêma Yerucharéücüãxgũarü nachicagü i nawa norü tupananetachicünaãxãgũxũ yacuaxũüügũxũ, rü tá chanamu i ngêma norü uanügü nax nagu napogüexũçax. ²⁵Rü nüma i Yerucharéücüãxgü rü poraãcü tá namuüe. Rü ngêmacax tá naxçax nadaugü nax norü uanügü namaxã irüngüxmüexũ. Notürü ngêma norü uanügü rü taxũtama naga naxĩnüe. ²⁶Rü nügüwe tá naxãgü i ngêma chixexũgü i Yerucharéücüãxgüçax ínguxũ. Rü ngêxgumaruxũ ta i ngêma nachigagü i chixexũ rü tá nügüwe naxãgü. Rü tá naxçax nadaugü i wüxi i chorü orearü uruxũ nax ngêma namaxã nüxũ íxuxũçax nax taxacüchiga yixĩxũ i ngêma ngupetüxũ. Notürü i ngêma rü tá notüçaxmamare nixĩ. Rü nataxutáma i chacherdótegü i nangúexêxêxũ rü bai i yaxguãxgü i tayaxucuxêgũxũ. ²⁷Rü nüma ya Yudáanecüãxarü äëxgacü rü nhama nayutanüxũruxũ tá ngechaũ nüxũ nangu. Rü ngêma äëxgacü nane i duũxũgümaxã icuáxũ rü tá ta ngechaũ nüxũ nangu. Rü nüma i Yerucharéücüãx i duũxũgü rü norü muũmaxã tá niduxrue. Rü ngêma nax nhuxãcü tama mea namüçügümaxã ínacuaãxgũxũãcü tátama namaxã ichacuax. Rü ngêmatama poxcu i namüçügümaxã naxuegugũxũãcü tátama chanapoxcue. Rü ngêmaãcü tá nixĩ i nüxũ nacuaãxgũxũ nax chama rü Cori ya Tupana nax chixĩxũ’”, nhachagürü.

.....

**Tupana rü Echequiéuxü nanawex
nax nhuxäcü tá napoxcuäxü ya
Yerucharéücüäxgü**

9¹Rü yema nhaxguwena rü nüxü chaxīnū ga wūxi ga naga ga tagaxū ga choxmaxchixēwa nhaxū: “Marū ínangugū i ngēma tá naxçax íyaxüächixū ya yima íane nax nagu napogüexüçax. Rü wüxichigū i ngēma norū uanügiarū churaragū rü naxmexgu nayange ya naxne ya namaxā tá nadaiane ya yima íanearū duūxūgū”, nhaxū. ²Rü nhuxūchi nüxü chadau ga 6 ga yatügū ga guma Tupanapatagu chocuxū nawa ga yema norū íax ga dauxchitawaama üxū ga nórchiwa. Rü wüxichigū ga yema yatü rü nayange ga wüxi ga maxeruxū. Rü yemaarū ngäxütanügu nixüchigū ga wüxi ga yatü ga lífuchimaxā äxchiruxū. Rü norū goyexüwa nayangacuchiweuxū ga norū ümatüruxū. Rü yema yatügū rü Tupanapatawa nichocu, rü yema amarearū guchicaxū ga bróchenaxçaxütawa nayachaxächitanü. ³Rü Tupanaarū üüne rü nüxna nayachüxāchi ga yema taxre ga ixāpexátixū ga noxri norū ngäxüwa nayexmaxū, rü Tupanapataarū íaxwaama naxū. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü naxçax naca ga yema yatü ga lífuchimaxā äxchiruxū ga norū goyexügu ümatüruxū ingexū. ⁴Rü nhanagürü nüxū: “¡Ëcü, nagu ixüägüchigü ya daa íane ya Yerucharéü rü yaxüégacatü i guxūma i ngēma duūxūgü i nhaa íanearü chixexügagu ngechaügüxū rü ngüxū ingegüxū!” nhanagürü. ⁵Rü yemawena nüxü chaxīnū ga Cori ya

Tupana nax yema togü ga yatügüxū nhaxū: “¡Rü ngēma yatüwe pexixütanü nawa ya daa íane! Rü guxūma i ngēma duūxūgü i ngeégacatixū ¡rü penadaix! ¡Rü tauxütáma nüxü pengechaxū rü bai tá i pexū nax nangechaütümüxügüxū! ⁶¡Rü chapatawa tá ipenaxügü nax penadaixū rü guxütáma pedai rü yaxguäxgü, rü ngextüxüxügü, rü paxügü, rü buxügü, rü ngexügü! ¡Notürü taxütáma nüxü pedáu i ngēma äégacatixū!”), nhanagürü. Rü yemaacü inanaxügüe nax nadaiaxū ga yema yaxguäxgü ga Tupanapatamaxā icuaxgüxū. ⁷Rü yemawena rü nüma ga Cori ya Tupana rü yema yatügüxū namu rü nhanagürü nüxū: “¡Rü nagu pichocu ya yima chapata rü yuexümaxā penaxāüächixēxē! Rü duūxūgü i yuexümaxā penapaxēxē i naaxtü!” nhanagürü. Rü nüma ga yema yatügü rü ínachoxū rü inanaxügüe ga nax nadaiaxū ga yema íanecüax ga duūxügü. ⁸Rü yema ínaxügüyane rü chaxicatama íchayaxü. Rü yexguma ga chama rü nhaxtüanegu chanangücuchi rü poraäcü changechaüäcüma aita chaxü rü nhachagürü: “Pa Corix, rü nhuxmax nax yima íane ya Yerucharéücüäxgümaxā nax cunuxū, ¿rü tá cunadaixū i ngēma noxretama i Iraéutanüxū i ngēma yaxügüxū?” nhachagürü. ⁹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxū nangäxüga rü nhanagürü: “Ngēma Iraéuanecüäxgü rü ngēma Yudáanecüäxgüarü pecádu rü nataxüchi. Rü ngēma nachixüane rü máetagüxümaxā nanapá. Rü yima íane ya Yerucharéüwa rü norū duūxügü rü chixeäcü nügümaxā inacuaçgü. Rü nüma nagu naxīnüegu rü marü nüxna

chixũ i ngẽma nachixũane, rü ngẽmacax
tama nüxũ chadau i ngẽma naxügüxũ.

¹⁰Notürü taxütáma choxũ
nangechaütümüxũ i ngẽma duũxũgü, rü
nüxna tá chaca naxçax ga yema
nhuxácü chixri nax namaxẽxũ”,
nhanagürü.

.....

**Yerucharéücüax i
duũxũgüarü poxçu**

11 ¹Rü nüma ga Tupanaãxê i
Üünexũ rü choxũ
nayachüxächixẽxê rü Tupanapataarü iãx
ya léstewaama üxüwa choxũ naga ga
Yerucharéüwa. Rü yema iãxwa
nayexmagü ga 24 ga yatügü. Rü
yematanüwa nüxũ chacuáxũ nixĩ ga
Yaachanía ga Achúru nane rü ga Peratía
ga Benaía nane. Rü nümagü rü
Yerucharéücüãxaru ãëxgacügü nixĩgü.

.....

**Tupana rü Echequíéumaxã nüxũ
nixu nax wena táxaru
nachixüanecax nanawoeguxẽãxũ i
Iraéutanüxũgü**

¹⁴Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
wenaxarü chamaxã nidexa rü
nhanagürü choxũ: ¹⁵“Rü ngẽma
Iraéutanüxũ i Yerucharéüwa yaxügüxũ
rü nidexagü nachiga i ngẽma natanüxũ i
Iraéuanecüãxgü i to i nachixüanegu
woonexũ rü nhanagürügü: ‘Rü ngẽma
tatanüxũgü i to i nachixüanewa gagüxũ
rü Tupana ngẽxma nanawoone yerü
poraãcü chixri namaxê. Rü nhuxmax i
ngẽma norü naane rü tóxru nixĩ erü
Cori ya Tupana tüxna nanaxã’,
nhanagürügü. ¹⁶Notürü i cumax, Pa

Echequíéux, rü tá ngẽma Iraéutanüxũ i
to i nachixüaneguwa gagüxũmaxã nüxũ
quixu i chorü ore i nhaxũ: ‘Rü woo
ngẽma to i nachixüanegügu pexũ
chawoone, notürü taxütáma guxũgucax
nixĩ. Erü ngẽma nachixüanegu i nagu
pewoonexüwa rü chatatátama nixĩ i
pemaxã changemaxũ’, nhachagürü.
¹⁷Rü ngẽxgumarüxũ ta namaxã nüxũ
ixu i nhaa to i chorü ore i nhaxũ!

‘Ngẽma nachixüanegu ga nagu
nawoonexüwa rü tá chananutaquexe rü
wena tá nüxna chanaxã i ngẽma
Iraéuane nax noxru yixĩxüçax. ¹⁸Rü
nümagü rü tá nawoegu rü tá nagu
napogüe i guxüma i ngẽma
naxchicünaxãgü ga üpa nüxũ
yacuaxüüügüxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ
narüxoe i ngẽma nacüma i chixexũ.

¹⁹Rü chama rü tá chanaxüchicüxü ya
yima norü maxüne ya taixüne nhama
nutarüxũ. Rü nüxna tá chanaxã ya wüxi
ya maxüne ya ngexwacaxüne rü
ngexwacaxüxũ i naãxê tá nüxna chaxã.
²⁰Rü nhuxüchi tá naga naxĩnüe i chorü
mugü rü tá nagu namaxê. Rü nümagü
rü tá chorü duũxũgü nixĩgü, rü chama
rü tá norü Tupana chixĩ. ²¹Notürü ya
yíxema nagu maxëamaxe i ngẽma
nacüma i chixexũ i naxchi chaxaixũ, rü
chama rü tá ngẽmacax tüxna chaca. Rü
chama ya Cori ya Tupana nixĩ i ngẽma
nhachaxũ.’”

**Cori ya Tupanaarü üüne rü
Yerucharéüna nixügachi**

²²⁻²³Rü yema ixãpxexátüxũ rü naxügü
rü yema ibochicüxũ rü nawe
nayachüxächitanü. Rü yema Tupanaarü
üüne ga naétügu chüxüxũ rü nüxna

nixūgachi ga guma ñane ga Yerucharéũ.
 Rū norū léstewaama yexmane ya
 maḡpúneétüwa nayachaxāchi. ²⁴Rū
 nhūxūchi ga yema Tupanaāxē i Üünexũ
 rü choxũ niga rü Babiróniaaneçax choxũ
 natáeguxēxē natanüwa ga yema
 chautanūxūgü ga yéma gagūxũ. Rū
 guxūma i ngēma nhūxmax nūxũ
 chixuxũ rü yema nixĩ ga Tupanaāxē i
 Üünexũ choxũ nūxũ dauxēēxũ ga
 yexguma choxũ nangoxetüxēēgu. Rū
 yemawena rü inayarütaxu. ²⁵Rū
 nhūxūchi ga chama rü yema
 chautanūxūgü ga Babiróniaanewa
 gagūxūmaxā nūxũ chixu ga guxūma ga
 yema Tupana choxũ nūxũ dauxēēxũ.

**Yerucharéũcüāxgü rü tama
 Tupanamaxā nixaixcumagü**

16 ¹Rū nūma ga Cori ya Tupana rü
 chamaxā nidexa rü nhanagürü:
²“Rū cumax, Pa Yatüx, rü chanaxwaxe
 ya yima ñane ya Yerucharéũmaxā
 quidexa nachiga i ngēma taxũ i chixexũ
 i naxüxũ. ³Rū nhacurügü tá nūxũ ya
 yima ñane ya Yerucharéũ: ‘Rü nhaa nixĩ
 i ngēma Cori ya Tupana cumaxā nūxũ
 ixuxũ. Rū yexguma noxri cunogxgu, Pa
 Yerucharéũx, rü Canaáarü naanewa nixĩ
 ga cunogxũ. Rū cunatü rü
 Amuréutanūxũ tixĩ, rü cué rü
 Etétanūxũ tixĩ. ⁴Rū yema ngunexũ ga
 nagu cunogxūgu rü taxúema cuxũ
 tiwíexũ rü taxúema cuxũ taxaiya, rü
 taxúema yucüramaxā cuxũ tachaxüene,
 rü taxúema cuxũ tinajxāpetünaxā. ⁵Rū
 taxúeaxúma cungechaütümüxũ, rü
 taxúema cuxçax taxoégaãē ga mea cuxũ
 nax tamexēēgüxüçax. Rū yema ngunexũ

ga nagu cunogxūgu rü yéa naanewa
 cutaxmare yerü ga duūxūgü rü cuwa
 naxāūxāxgü. ⁶Notürü ga chamax rü
 cuxütawa chaxüpetü rü cuxũ chadau ga
 nagüétü nax cuxüxũ rü yemaçax choxũ
 cungechaütümüxũ rü cuxũ chamaxēxē.

⁸Rū yemawena rü wena cuxütawa
 chaxüpetü rü cuxũ chadau ga marü nax
 cuyaxũ rü âmücügu nax curüxínüxũ. Rū
 nhūxūchi wüxi ga mámüxũ ga
 naxchirumaxā cuxũ chidüxü yerü
 cungetchiru. Rū nhūxūchi cumaxā
 chaxüga rü cumaxā nūxũ chixu nax
 choxrü quixixũ. Rū chama ya Cori ya
 Tupana nixĩ i cumaxā nūxũ chixuxũ i
 ngēma.

¹³Rū yemaacü, Pa Yerucharéũx, rü
 cugü ícurüme namaxā i úiru rü
 diêrumü. Rū yema cuxchirugü rü
 chédanaxçax nixĩ, rü lífuchi ga meama
 ixümatüxũ nixĩ. Rū yema ñona ga
 cunogxũ rü imexũ nixĩ. Rū yemaacü
 yexera cumexechi rü āēxgacü
 naxmaçwa cungu. ¹⁴Rū guxũ i
 nachixüanewa rü cutachiga erü
 cumexechi. Rū taxuwama cunanhuçaxũ
 erü chamatama nixĩ ga cuxũ
 changaxāēxũ. Rū chama ya Cori ya
 Tupana nixĩ i cumaxā nūxũ chixuxũ i
 ngēma. ¹⁵Notürü ga cumax rü curü
 memaxā cugü quicuaxüxũ. Rū yemaacü
 yema cuchiga ga mexūmaxā wüxi ga
 nge ga ngeāxēcü cugü quixixēxē, rü
 guxūma ga duūxūgü ga yéma
 chopetüxüna cunaxā ga cuxune.

³⁸Rū nhūxmax nax choxna cungeāēxũ
 rü cumáetaxũ, rü ngēmaçax cumaxā

chanu rü tá cuxna chixügachi nax
cuyuxüçax’”, nhanagürü.

.....

**Wüxichigü i duüxü rü
nanaxwaxe nax Tupanapexewa
norü maxüna nadauxü**

18 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana
chamaxã nidexa rü nhanagürti:

.....

⁴“Rü guxüma i duüxügüarü maxü rü
chaxmexwa nangexmagü woo yaxü rü
buxügü. Rü yíxema chixexü úxe rü
tümaarü chixexügagu tátama tayu. ⁵Rü
yíxema aixcuma mexe, rü guxãmaxã
tixaixcuma rü aixcuma wexguxü taxü.

.....

⁹Rü nagu tamaxü i chorü mugü rü
aixcuma tayanguxêxê. Rü yíxema tixí ya
aixcuma mexe, rü ngëmacax taxütãma
tüxü chapoxcu. Rü chama ya Cori ya
Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngëma.
¹⁰⁻¹³Notürü ngëxguma chi yimã yatü ya
mecü nüxü nangexmagu ya wüxi ya
nane ya tama nanatürüxü mea maxücü,
notürü wüxi ya nuxwaxecü rü
mãxwaxecü yixíxgu, rü yima nane rü
norü chixexügagu tátama napoxcu. Rü
yima nane rü ngëxguma chi natanügu
naxãxgu i ngëma maxpünetapexegüwa
chibüexü rü ngëmaãcü norü
tupananetachicünaxãgüxü icuaxüügüxü,
rü chi toguexü yapuxmaxgu,
rü chi yíxema ngearü diëruãxgüxe
rü tüxü nataxuxemaxã chixri
inacuaxgu,
rü chi togueaxü nangíxgux,
rü chi tama tüxü natãeguxêãxgu i
tümaarü ngëmaxü i ngëma tümaarü
ngetanüçax nüxna taxãgüxü,

rü chi tupananetagügu yaxõõxgu,
rü chi naxüãxgu i ngëma chixexü i
naxchi chaxaixü,
rü chi norü diëru toguena ngíxü
naxãxgu nax ngëmaãcü tüxü
nangíxüçax rü tacü i ngíru
üëtüçax ínacaxüçax,

rü yima nane ya ngëmaãcü chixri
maxücü rü ngëmacax aixcuma tá nayu
rü nagagu tátama nixí i ngëma.

¹⁴Notürü ngëxguma chi yimatama yatü
ya chixri maxücü nüxü ngëxmagu i
wüxi ya nane ya nüxü daücü i guxüma i
nanatüarü chixexügü, notürü tama nagu
yaxüxgu i ngëma nanatüçüma rü
taxucürüwa nanatüarü chixexügüagu
nayu. ¹⁵⁻¹⁷Rü yimã nane rü ngëxguma
chi tama nanatürüxü natanügu naxãxgu
i ngëma maxpünetapexegüwa chibüexü
rü ngëmaãcü norü

tupananetachicünaxãgüxü icuaxüügüxü,

rü chi tama nagu yaxõõxgu i ngëma
Iraéuanecüãxgüarü tupanagünetã,
rü chi tama toguexü yapuxmaxgu,
rü chi taxúemaxã nachixecümagu,
rü ngëxguma chi texé diëruçax
nüxna caxgu rü nüma rü tama
norü diëruçicüxü tümaarü
ngëmaxüçax ínacaxgu,
rü chi tama texéaxü nangíxgux,
rü chi tüxü nachibüxêëgu ya yíxema
taiyaxe,
rü chi tüxü naxüxchirugu ya yíxema
ngexchiruxe,
rü chi taxúemaama guxchaxü
naxüxgu,
rü chi ngearü üëtüãcüma diëru
ngíxü inaxãxgu,
rü chi chorü mugüga naxínügu rü
nagu namaxügu,

rü nüma rü taxütáma nanatüarü chixexügü nayu. Rü tá namaxü. ¹⁸Notürü ya yima nanatü rü norü chixexügügagu tátama nayu erü nachixecüma rü nangix rü chixexü naxü i natanüxügütanüwa. ¹⁹Rü pema tá choxna peca rü nhaperügügü tá: ‘¿Tüxcüü ya yimá nane rü tama nanatüarü chixexügü napoxcu?’, nhapegürügü tá. Dücax, rü tá pexü changäxü. Erü yimá nane rü aixcuma mexü naxü rü nayanguxëxë ga chorü mugü rü nagu namaxü. Rü ngëmacax taxucürüwama nanatüarü chixexügü nayu. ²⁰Rü yíxema chixexü üxexicatama tá tixí ya tümaarü chixexügügagu poxcúxe. Rü nüma ya yimá nane ya mecü rü taxütáma nanatüarü chixexügü napoxcu. Rü wüxi i papá i mexü rü taxütáma nanearü chixexü naxütanü. Rü yíxema mexü úxe rü tá tanayaxu i tümaarü ämare naxçax i ngëma mexü i taxüxü. Rü yíxema chixexü úxe rü tá tanayaxu i tümaarü poxcu naxçax i ngëma chixexü i taxüxü.

Tupana rü nanapoxcuc i duüxügü i ngëma nhuxäcü nax namaxëxüäcütama

²¹Notürü ngëxguma wüxi ya yatü ya noxri chixri maxücü rü nüxü naxoxgu i nacüma i chixexü, rü naga naxínügu i ngëma chorü mugü, rü aixcuma mexü naxüxgu rü tá namaxü rü taxütáma nayu. ²²Rü guxüma i norü chixexügü rü chama rü tá nüxü nüxü icharüngüma, rü nüma rü tá namaxü erü nayanguxëxë i chorü mugü. ²³¿Rü pema nagu perüxínüegu rü chataäxëxü i ngëxguma nayuxgu i duüxü i chixri maxüxü?

Pemaxä nüxü chixu rü tama chataäxë. Rü ngëma chama chanaxwaxexü nixí nax çaxçax natáeguxü, rü nüxü naxoxü i ngëma nacüma i chixexü nax nüxü nangexmaxüçax i maxü. ²⁴Notürü ngëxguma chi wüxi i duüxü i mea maxchiréxü nüxü rüxoxgu nax mea namaxüxü, rü naxüaxgu i guxüma i chixexü i tama namaxä chataäxëxü ¿rü namexü yixüxü nax tama napoxcuxü? Rü pemaxä nüxü chixu rü tá napoxcu. Rü guxüma ga yema mexü ga noxri naxüxü rü chama rü tá nüxü icharüngüma. Rü nüma rü tá nayu nagagu i ngëma norü chixexügü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i ngëma nhachaxü.”

.....

Tupana rü Echequiéumaxä nüxü nixu nax nhuxäcü tá Tírucüaxgüarü äëxgacüxü napoxcuxü

28 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chamaxä nidexa rü nhanagürü choxü: ²“Cumax, Pa Echequiéux ¿rü nhacuxü tá nüxü ya íane ya Tírucüaxgüarü äëxgacü! Rü chama ya Cori ya Tupana rü nhachagürü: ‘Cumax, Pa Tírucüaxgüarü Äëxgacüx, rü cugü quicuaxüxü rü cugü ícurütupanaxü. Rü ngëmacax curü tupanetachicawa curüto, rü cuxçax rü taxucürüwa curü uanügü cuxü narüporamae erü márcutüwa cungexma. Notürü i cumax rü tama wüxi i tupana quixí, rü wüxi i duüxümare quixí woo nagu curüxínügu nax curü tupanetaarü cuax cuxü ngëxmaxü.

.....

⁴Rü cuma rü ngëma curü cuaxmaxä rü ngëma cucüma i mexcüraxümaxä

cuxû natauxcha nax cunanutaquexexû i muxûma i curû ngẽmaxûgü. Rü ngẽmaãcü úirumaxã rü diêrumûmaxã cunapagûxêxê i ngẽma curû diêruchixûgü. ⁵Rü ngẽma nüxû nax cucuáxû nax nhuxácü cutaxexû rü ngẽmagagu nimu i curû ngẽmaxûgü. Rü nhuxmax rü ngẽma curû ngẽmaxûgûmaxã cugü quicuaxûxû. ⁶⁻⁷Rü ngẽmacax i chama ya Cori ya Tupana nax chixû rü nhachagürü cuxû: ‘Rü nhuxmax nax cugügu curûxûnûxû rü wüxi i curû tupananaetarü cuax nax cuxû nangexmaxû, rü ngẽmacax to i nachixûanecûãx i duûxûgü i chixecûmaxû tá cuxçax nua chamugü. Rü norü taramaxã tá cuxçax ínayaxüächi. Rü ngẽmagûpexewa rü taxuwatáma name i ngẽma curû cuax rü curû ngẽmaxûgü’”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

**Ngechaûgaãcûma Tírucûãxgüarü
ãêxgacûçax nawiya**

¹¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa rü nhanagürü choxû: ¹²“Cumax, Pa Yatûx jrü ngechaûgaãcûma Tírucûãxgüarü ãêxgacûçax nawiya rü nhacuxû tá nüxû: ‘Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana cuxû: Cumax, Pa ãêxgacûx, rü duûxûgûpexewa rü cumexechi rü meama cungaxãxê. ¹³Rü noxri ga cumax rü wüxi ga nachica ga mexechixû ga Edéürûxû chama cuxçax chamexêexûwa cuyexmachirêx. Rü cuma cungãxãxê namaxã ga naguxûraxûcü ga nuta ga ngaxãêruûgü ga rubí rü crisólitu, rü

yiamáchi rü topáchiu, rü berfrü rü yáspe, rü chaferê rü oníchi rü esmeráda. Rü yema curû ngaxãêgü rü cuxmachinûgü rü úirunaxçax nixí. Rü guxûma ga yema curû ngaxãêxûgü rü marü cuxçax ínamemare ga yexguma noxritama cungoxgu. ¹⁴Rü chama rü wüxi ga chorü orearü ngeruxû ga dauxûcüãxmxêwa cuxû chayexmaxêxê nax cuxna nadauxûçax. Rü wüxi ga m̄xpúne ga chama chaxüünexênewa cuyexma. Rü ngextá ícuxûxûwa rü nhama woramacuritanûgu ícuxûxûgurûxû cugü quixixêxê. ¹⁵Rü yema cucûma rü meama iniwexchirêx ga yexguma noxri cungoxgu nhuxmata yema ngunexû nax cuwa nangóxû ga chixexû. ¹⁶Rü ngẽma nax cumuarü ngẽmaxûãxûchixûgûgagu cutoõxê rü ngẽmacax chixexûgu cungü. Rü yemagagu chaugûxûtawa cuxû íchataxûchi nawa ya yima chorü m̄xpúne. Rü ngẽma chorü orearü ngeruxû i dauxûcüãx ga cuxna dauchirêxû rü cuxû ínamuxûchi nawa ga yema nachica ga ngóonexû ga nawa cuyexmaxû. ¹⁷Rü yema nax cumexechixûgûgagu cugü quicuaxûxû rü yemacax cuxna chanayaxu ga curû cuax. Rü yema nachica ga mexechixûwa cuxû charütáe nax wüxi i cugüruxû quixixûçax napexewa i ngẽma to i nachixûanecûãx i ãêxgacûgü!’”, nhanagürü ga Cori ya Tupana.

.....

Carnérugüarü daruxû ya mecü

34 ¹¹Rü chama ya Cori ya Tupana rü nüxû chixu: “Rü chamatátama namaxã ichacuax rü tá

nüxna chadau i ngẽma chorü duũxũgü.
 12Rü ngẽxgumarüxũ ya yimá mecü ya
 carnérugüarü daruxũ rü naxçax
 naxoegaãxê i norü carnérugü i
 ngẽxguma nawoonemaregu, rü
 ngẽxgumarüxũ nixĩ i chamax i naxçax
 chaxoegaãxê i ngẽma chorü duũxũgü.
 Rü tá chayagagü i ngextá
 ínawoonexũwa, rü ínaxêanexũwa, rü
 buanecü ítaxũwa. 13Rü ngẽma to i
 nachixũanegü i nagu nawoonexũwa rü
 tá chayagagü rü wüxigu tá
 chananguataquexexê, rü norü
 naanewatátama chanagagü. Rü ngẽma
 norü naane i Iraéuanearü maxpúnegüwa
 tá chanamugü nax ngẽma
 nachibüexũcax rü natügüwa
 naxaxegüxũcax. Rü ngẽmaãcü waixümü
 i mexũ íngexmaxũwa tá nangexmagü i
 ngẽma chorü duũxũgü.”

.....

17Rü chama ya Cori ya Tupana rü
 nhachagürü: “¡Iperüxĩnüe, Pa Chorü
 Duũxũgü i Iraéutanüxũ! Pema i chorü
 duũxũgü nax pexĩgüxũ rü tá pexũ
 íchapoxũ nüxna i ngẽma togü i chixri
 pemaxá icuaxgüxũ. Notürü i nümagü rü
 tá chanapoxcue”, nhachagürü.

.....

Naxchinaxã ya ipagünechiga

37 1Rü nüma ya Cori rü chagu
 naxũxmex rü choxũ
 naporaxê namaxã i norü pora. Rü
 yema Naãxê i Üünexũ rü chamaxã
 inacuaç, rü wüxi ga metachinüxũ ga
 naxchinaxãmaxã napaxũwa choxũ naga.
 2Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
 natanügu choxũ nixũgüchigüxêxê ga
 guma naxchinaxãgu ga yema

metachinüxũwa namaxã napaxũne. Rü
 namuxüchi notürü nipagümare. 3Rü
 yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü
 choxna naca rü nhanagürü: “¿Cuyaxõxũ
 yixixũ i cumax, rü daa naxchinaxãgü rü
 tá wena namaxêxũ?” nhanagürü. Rü
 yexguma ga chamax rü chanangãxũ rü
 nhachagürü: “Pa Corix, cuxicatama
 nüxũ cucuaç i ngẽma”, nhachagürü. 4Rü
 yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü
 nhanagürü choxũ: “¡Chauégagu namaxã
 idexa ya daa naxchinaxãgü! Rü
 nhacugürü tá nüxũ: ‘Pa Naxchinaxãgü
 ya Ipagünex ¡rü iperüxĩnüe i nhaa Cori
 ya Tupanaarü ore! 5Rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü nhanagürü pexũ: Rü pegu tá
 chanaxücxêxê i maxũ nax
 pengüãtanücüxũcax rü wena
 pemaxêxũcax. 6Rü wena tá chanaxücxêxê
 i perü tarumagü, rü tá pexũ
 chaxümach, rü tá pexũ
 chaxüchaxmüxũ, rü tá pexna chanaxã i
 perü ngüãcüxü nax wena pemaxêxũcax.
 Rü ngẽxguma i pema rü tá nüxũ
 pecuaçachi nax chama chixixũ ya Cori
 ya Tupana’”, nhanagürü. 7Rü yexguma
 ga chama i Echequiéu rü yema Cori ya
 Tupana chamaxã nüxũ ixuxũãcü guma
 naxchinaxãgümaxã nüxũ chixu. Rü
 yexguma namaxã íchidexayane rü nüxũ
 chaxĩnü ga nax naxĩããchianexũ. Rü
 guma naxchinaxãgü rü inanaxügü nax
 wüxichigü nügüçax naxixũ. 8Rü nüxũ
 chadau ga ngürü nax yatarumaãxũ rü
 naxãmachixũ rü naxãchaxmüxũ.
 Notürü nangearü maxũãxgüxũ. 9Rü
 yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü
 nhanagürü choxũ: “¡Rü chauégagu
 naxçax naca ya buanecü i maxũ nawa
 ngẽxmacü, rü nhacuxũ tá nüxũ: ‘Pa

Buanecü i Guxüciwawa ne Ücüx ¡rü nua naxü nax cunamaxëëëxüçax i nhaa naxünegü i yuexü!’” nhanagürü ga Cori ya Tupana. ¹⁰Rü yexguma ga chamax rü Cori ya Tupanaégagu gumá buanecümaxã chidexa yema nüma choxü namuxürüxü, rü gumá buanecü rü ínangu rü yema naxünegügu naxücu. Rü nüma ga yema naxünegü rü wenaxarü namaxë rü inachigü. Rü yemaacü namuxüchi ga yema írüdagüxü. ¹¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxü: “Rü ngëma Iraéutanüxügü rü daa naxchinaxägürüxü nixigü. Rü nügümaxã nhanagürügü: ‘Rü yíxemagü rü nhama naxchinaxägü ya ipagünerüxü tixigü erü nataxuma i tóru ngüxëëruxü, rü ngëmacax tagutáma wenaxarü tachixüanecax tawoegu’, nhanagürügü. ¹²Notürü i chama rü cuxü chamu nax chauégagu namaxã quidexaxü ¡rü nhacurügü tá nüxü! ‘Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: Pa Chorü Duüxügü i Iraéutanüxügüx, rü tá pexü íchangüxüxëë nawa i ngëma nachixüanegü i nagu pepoxcuxü, rü tá perü naanecax pexü chawoeguxëë. ¹³Rü ngëxguma chama ngëmaäcü pexü charüngüxëëgu nax ípengüxüxüçax nawa i ngëma nachixüanegü, rü tá nüxü pecuaxächitanü, Pa Chorü Duüxügüx, nax chama yixü i perü Cori ya Tupana. ¹⁴Rü chama rü tá pexna chanamu i ngëma Chauaxë i Üünexü, rü pema rü tá íperüdagü. Rü tá perü naanewa tátama wena pexü changexmagüxëë. Rü ngëxguma tá nixí

i nüxü pecuaxü nax chama ya Cori ya Tupana chixüxü i pemaxã nüxü chixuxü i ngëma, rü chama nixí ichayangüxëëxü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i ngëma nhachaxü.’

.....

²⁴Rü yimá chorü duü ya Dawítaxa tá nixí ya chorü duüxügüarü äëxgacü ixícu rü nüxica tátama nixí i norü daruxü yixüxü. Rü nümagü rü tá chauga naxínüe rü tá nagu namaxë i chorü mugü rü ucüxëgü. ²⁵Rü nümagü rü nawa tá namaxë i ngëma nachixüane ga norü oxigü nawa maxëxü ga chorü duü ga Yacüna chaxaxüwa. Rü ngëma tá nixí i guxügutáma nangexmagüxü i nümagü, rü naxacügü, rü nataagü. Rü yimá chorü duü ya Dawítaxa tá nixí ya guxügutáma norü äëxgacü ixícu. ²⁶Rü ngëma chorü duüxügümaxã tá chanaxuegu nax norü uanügü namaxã rüngüxmüxüçax, rü ngëmaäcü aixcuma tá nataaxëgüxüçax. Rü ngëma namaxã chaxuegüxü rü tagutáma inayacuax. Rü chama rü tá nüxü charüngüxëë nax yamuxüçax. Rü natanüwa tá chanangexmaxëë ya chapata ya üünene nax guxügutáma ngëma nangexmaechaxüçax. ²⁷Rü chama rü natanüwa tá changexma. Rü chama tá nixí i norü Tupana chixüxü rü nümagü rü tá chorü duüxügü nixigü. ²⁸Rü ngëxguma yima chapata ya üünene natanüwa ngëxmagu, rü ngëma togü i nachixüanegü rü tá nüxü nicuaxächitanü nax chanadexü i ngëma Iraéutanüxü nax chorü duüxügü i üünexü yixügüxüçax.”

.....

DANIEL

(Danié)

**Nabucudonochó rü íane ga
Yerucharéũcax ínayaxũachi rü
nayana ga Tupanapataarü
yemaxũgü ga chuxuxũ**

1 ¹Rü yexguma marü tamaepũx ga taunecü ãëxgacü yixĩxgu ga Yoachí ga Yudáanewa, rü nüma ga Nabucudonochó ga Babiróniaanearü ãëxgacü rü Yerucharéũcax ínayaxũachi norü churaragümaxã. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Nabucudonochóaxü nanatauxchaxëxë nax Yoachíxü yayaxuxũ rü Babiróniaanewa nagaaxũ muxüma ga natanüxũgümaxã. Rü yexgumarüxü ta nayana ga Tupanapataarü yemaxũgü ga chuxuxũ, rü norü tupanapatagu nananucu ga Babiróniaanewa.

**Daniéxü nigagü nax ãëxgacüarü
ngũxëeruxü yixĩxũcax**

³Rü nhuxüchi nüma ga Nabucudonochó rü norü ngũxëeruxü ga Apenáxü namu nax yema Yudáanearü ãëxgacütanüxüwa yadexechiãxũcax ga yema ngextüxüxüğü ga Yudéugü ga rümemaexü nax norü ngũxëeruxü

yixĩgüxũcax. ⁴Rü yema ngextüxüxüğü ga yadexechixü rü nimechametü rü taxuwama nichixe rü meama naãxëxü nicuax, rü meama poperaxü icuáxü nixĩgü. Rü yemaacü nime nax ãëxgacüpatawaarü ngũxëeruxü yixĩgüxũcax. Rü nhuxüchi ga ãëxgacüarü duũxüğü rü yema ngextüxüxüğüxü nangúexëxë ga naga ga Babiróniaanecüãxgü ga Caudéutanüxüğü rü nacümagü ga ümatüxü. ⁵Rü nüma ga Nabucudonochó rü norü duũxüğüxü namu nax guxüma ga ngunexüğügu yema ngextüxüxüğüna naxãgüãxũcax ga yematama òna ga nümatama nangóxü rü wíü ga nümatama yaxaxäcü. Rü yemaacü tamaepũx ga taunecü meama nanangúexëxë nax yemawena ãëxgacüaxü napuracüexũcax.

**Danié rü namücügü rü
ãëxgacüpatawa nayexmagü**

⁶Rü yema ngextüxüxüğütanüwa nayexmagü ga Danié rü Ananía rü Michaéu rü Acharía. Rü nümagü rü Yudátanüxü nixĩgü. ⁷Rü nüma ga yema ãëxgacüarü duũxüğüeru rü

nanaxüchicüxü ga Daniééga rü
 Betachágu nanaxüéga, rü ga Ananía rü
 Chadráquigu nanaxüéga, rü ga Michaéu
 rü Mecháquigu nanaxüéga, rü ga
 Acharía rü Abenidégugu nanaxüéga.
⁸Notürü nüma ga Danié rü tama
 nanangóxchaü ga yema öna rü gumá
 wíu ga äëxgacü nüxna naxäcü, yerü
 nagu narüxínü nax Tupanapexewa
 naxäüächixü ga yema. Rü yemacax
 äëxgacüarü duüxügüeruna naca nax
 tama yema öna ga äëxgacü nüxna äxü
 nüxü nangöxëëxüçax. ⁹Rü Tupana rü
 yema äëxgacüarü duüxügüeruäxëwa
 nananguxëxë nax äëxgacü ga Betachá
 Daniémaxä namecümäxüçax. ¹⁰Notürü
 yema äëxgacüarü duüxügüeru rü norü
 äëxgacüxü namü rü Daniéxü
 nhanagürü: —Nüxü chamü ya yimá
 chorü cori ya äëxgacü. Rü nüma rü
 marü chamaxä nüxü nixu nax taxacürü
 öna rü axexü tá pexna chaxäxü. Rü
 ngëxguma tá pexü nadaxgux rü ngëma
 togü i ngextüxüxügüarü yexera tá
 pexaegux rü nüma ya äëxgacü rü tá
 choxü nimax —nhanagürü. ¹¹Rü nüma
 ga äëxgacüarü duüxügüeru rü nüxü
 naxuneta ga wüxi ga duüxü nax nüxna
 nadauxüçax ga Danié rü Ananía rü
 Michaéu rü Acharía. Rü nüma ga Danié
 rü yema norü daruümaxä nidexa rü
 nhanagürü nüxü: ¹²—Toma i curü
 duüxügü nax tixígüxü rü cuxna taca nax
 10 i ngunexü towa nüxü cuxüxü nax
 toxna cunaxäxü i nanetü i
 ämaxügüxüicatama rü nhüxüchi dexá.
¹³Rü ngëma 10 i ngunexügüwena rü
 toxü nangugü namaxä i ngëma togü i
 ngextüxüxügü i nangöxgüxü i ngëma
 äëxgacüwemü! Rü nhüxüchi i cuma rü

tá nüxü cucuax i taxacürü öna tá toxna
 cuxäxü —nhanagürü. ¹⁴Rü nüma ga
 yema norü daruxü rü: —Ngü
 —nhanagürü. Rü 10 ga ngunexügu rü
 nanetü i ämaxügüxüicatama rü
 dexámare nixi ga nüxna naxäxü. ¹⁵Rü
 yexguma 10 ga ngunexügü marü
 ngupetügu rü nümagü ga yema
 ägümücü ga ngextüxüxügü rü tama
 nidaxawee rü narüporamaegü nüxü ga
 yema togü ga ngextüxüxügü ga
 äëxgacüwemü ngöxgüxü. ¹⁶Rü nüma ga
 yema norü daruxü rü nügüxü nayange
 ga yema äëxgacüwemü rü gumá wíu ga
 yema ägümücü ga
 ngextüxüxügüçaxchirex ixücü. Rü
 nhüxüchi nanetü ga ämaxügüxüicatama
 nüxna naxä. ¹⁷Rü yema ägümücü ga
 ngextüxüxügü, rü Tupana rü cuax
 nüxna naxä nax yemaacü nüxü
 nacuaxgüxüçax ga naguxüraxüxü ga
 cuax ga poperagu ümatüxü. Rü nüma ga
 Tupana rü naétü Daniéxü narüngüxëë
 nax nüxü nacuáxüçax nax taxacüchiga
 yixüxü ega Tupana texéxü nüxü
 dauxëëgux i taxacü i ëxügüxü rüçxna
 texé änegügux. ¹⁸Rü yexguma marü
 yanguxgu ga yema uenü ga äëxgacü ga
 Nabucudonochó nagu unetaxü ga
 napexewa nax nagagüaxüçax ga
 güxüma ga yema ngextüxüxügü ga
 äëxgacüarü puracüçax ngüexü, rü nüma
 ga yema äëxgacüarü duüxügüeru rü
 äëxgacüpexewa nanagagü ga yema
 ngextüxüxügü. ¹⁹Rü nüma ga äëxgacü
 rü namaxä nidexa ga güxüma ga yema
 ngextüxüxügü. Rü natanüwa rü
 nataxuma ga wüxi ga Danié, rü Ananía,
 rü Michaéu, rü Acharíamaxä wüxigüxü
 ga norü cuaxwa. Rü yemacax ga nüma

ga ãêxgacü rü nanade ga yema
 ägümücü ga ngextüxüxügü nax norü
 ngüxêëruügü yixigüxüçax. ²⁰Rü nüma
 ga ãêxgacü rü yexguma norü ucuxêcax
 nüxna nacaxgux nax mea
 nachixüanemaxã inacuáxüçax rü nawa
 nüxü inayangau nax 10 expüxcüna
 guxüma ga norü ucuxêruügü ga
 yuüexüaru yexera yixigüxü nax nüxü
 yacuaxüchixü ga Danié rü namücügü.

Naxãnegü ga Nabucudonochó

2 ¹Rü yexguma taxre ga taunecü marü
 ãêxgacü yixixgu ga Nabucudonochó
 rü nhuxrexpüxcüna naxãnegü. Rü
 yemacax naxoegaãxê rü taguma mea
 naxchaxwa nape. ²Rü yemacax naxcax
 nangema ga norü ucuxêruügü ga iyuüxü
 rü yema êxügüxü cuaxgüxü rü
 napexearü üxü cuaxgüxü rü yema cuax
 nüxü yexmagüxü nax yemagü namaxã
 nüxü ixügüexü ga taxacüchiga nax yixixü
 ga yema nagu naxãnegüxü. Rü nüma ga
 yema iyuüxü rü ãêxgacüxütawa naxi.
³Rü nüma ga ãêxgacü rü nhanagürü:
 —Ngewax rü chaxãnegü rü ngëmacax
 poraãcü chaxoégaãxê. Rü nüxü
 chacuáxchaü nax taxacüchiga yixixü i
 ngëma —nhanagürü. ⁴Rü nüma ga yema
 iyuüxü ga nüxü icuaxüchigüxü rü
 ãêxgacüxü nangãxü rü nhanagürügü:
 —¡Guxüguma namaxü Pa ãêxgacüx!
 ¡Rü tomaxã nüxü ixu i cunegü! Rü toma
 nax curü ngüxêëruügü tixigüxü rü tá
 cumaxã nüxü tixu nax taxacüchiga
 yixixü —nhanagürügü. ⁵Rü nüma
 ga ãêxgacü rü nanangãxüga rü
 nhanagürü: —Ngëxguma taxütáma
 chamaxã nüxü pexuxgu nax taxacügu
 chaxãnegüxü rü

taxacüchiga nax yixixü, rü tá pexü
 chadai rü íxraxügu tá pexü nachexe.
 Rü pepatagü rü tá nagu napogüe rü
 caxtaxicatama ngëma tá ninuagü.
⁶Notürü ngëxguma chamaxã nüxü
 pexuxgu nax taxacügu chaxãnegüxü rü
 taxacüchiga nax yixixü, rü tá pexna
 chanaxã i ãmaregü rü tá pemaxã
 chataãxê. Rü ngëmaãcü tá pemaxã
 chanaxü ega chamaxã nüxü pexuxgu i
 ngëma chaunegü —nhanagürü. ⁷Rü
 nüma ga yema yatügü ga cuax nüxü
 yexmagüxü rü wena nanangãxüga rü
 nhanagürügü: —Pa ãêxgacüx ¡tomaxã
 nüxü ixu i ngëma cunegü! Rü toma rü
 tá cumaxã nüxü tixu nax taxacüchiga
 yixixü —nhanagürügü. ⁸Rü nüma ga
 ãêxgacü nanangãxü, rü nhanagürü:
 —Nhuxma rü meama nüxü chacuax
 nax taxacüchiga tama paxa chamaxã
 nüxü pexuxchaüxü erü ípenangüxêxê
 nax choxna nanguxü i ngëma
 äücümaxü i nagu chaxãnegüxü.
⁹Rü ngëmacax ngëxguma tama
 chamaxã nüxü pexuxgu nax taxacügu
 chaxãnegüxü rü taxacüchiga nax
 yixixü rü guxátáma i pemax rü tá
 pexna nangu i ngëma poxcu i
 chaxuegüxü. Rü pemax rü wüxigu
 pegü pexucüxêgü nax doraxü
 chamaxã pexuxüçax nax ngëmaãcü
 nüxü charüngümaxü i ngëma
 chaunegü rü tama pexü chapoxcuxêçax.
 ¡Rü êcü chamaxã nüxü pexu i
 nhuxãcü nax yixixü i ngëma
 chaunegü! Rü ngëmawa tá nüxü
 chacuax nax nüxü pecuáxü nax
 chamaxã nüxü pexuxü nax taxacüchiga
 yixixü —nhanagürü. ¹⁰Rü nüma
 ga yema yatügü ga cuax nüxü
 yexmagüxü rü nanangãxügü rü
 nhanagürügü: —Nhama i naanewa
 rü tataxuma ya texe ya nüxü
 cuáxe nax nüxü tixuxü i ngëma
 nüxü

cucuaꝑchaũxũ, Pa ãĕxgacũx. Rũ ngĕxgumarũxũ ta rũ taguma nhuxgu wũxi ga nachixũanearũ ãĕxgacũ ga poracũ norũ ucuxĕruũgũna naxcax naca i ngĕma nhuxmax cuma toxna naxcax cucaxaxũrũxũ ixĩxũ. ¹¹Pa ãĕxgacũx, rũ ngĕma naxcax ıcucaxũ rũ poraãcũ naguxchaxũchi rũ tataxuma ya texé ya nũxũ cuáxe nax nũxũ tixuxũ nax taxacũchiga nax yixĩxũ i ngĕma nagu cuxãnegũxũ. Rũ ngĕma tachixũanearũ tupanagũxicatama nixĩ i nũxũ cuáxũ nax taxacũchiga nax yixĩxũ, notürũ nũmagũ rũ tama duũxũgũtanũwa nangexmagũ —nhanagürũgũ. ¹²Rũ yemaxũ naxĩnũgu ga ãĕxgacũ rũ poraãcũ nanu rũ nanamu nax nadaiaxũcax ga guxũma ga yema norũ ucuxĕruũgũ ga Babiróniaanecũãxgũ. ¹³Rũ yexguma marũ naxunagũgu ga yema ãĕxgacũarũ mu rũ norũ churaragũ rũ Daniécax rũ namũcũgũcax rũ ta nadaugũ nax nadaiaxũcax.

**Danié nũxũ nixu ga ãĕxgacũ nagu
ãnegũxũ rũ nanangoxĕxĕ nax
taxacũchiga yixĩxũ**

¹⁴Rũ yexguma yéma naxũxgu ga ãĕxgacũarũ churaragũeru ga Arióqui nax yadaiaxũcax ga yema ãĕxgacũarũ ucuxĕruũgu rũ Danié rũ naxcax nixũ rũ meama namaxã nidexa. ¹⁵Rũ nũma ga Danié rũ nũxna naca rũ nhanagürũ: —¿Taxacũcax nanuxũchi ya yimá ãĕxgacũ rũ ngĕmacax naxunagũaxũ i nhaa mu nax cunadaiaxũcax i guxũma i norũ ucuxĕruũgũ? —nhanagürũ. Rũ nũma ga Arióqui rũ nũxũ nixu nax taxacũcax yixĩxũ. ¹⁶Rũ yexguma ga nũma ga Danié rũ ãĕxgacũxũtawaxũ

nax nũxna yacaxaxũcax, rũ nhanagürũ nũxũ: —ıPa ãĕxgacũx, choxna naxã i nhuxre i ngunexũ! Rũ chama rũ tá cumaxã nũxũ chixu nax nhuxũ nhaxũ i ngĕma cunegũ rũ taxacũchiga yixĩxũ —nhanagürũ. ¹⁷⁻¹⁸Rũ yemawena rũ napatawa naxũ. Rũ namũcũgũ ga Ananía rũ Michaéu rũ Acharıamaxã nũxũ nixu ga guxũma ga yema nax ãĕxgacũ nanadaixchaũxũ rũ yemaacũ Tupana ya dauxũgucũarũ ngũxĕĕcax ınacagũxũcax nax nũma ya Tupana naxcax nangoxĕĕxũcax ga yema ãĕxgacũ nagu ãnegũxũ, rũ yemaacũ tama nadaiaxũcax wũxigu namaxã ga yema togũ ga ucuxĕruũgũ ga Babiróniaanecũãx ixĩgũxũ. ¹⁹Rũ yema ga chũtaxũgu rũ Tupana Daniécax nanangoxĕxĕ ga taxacũchiga nax yixĩxũ ga yema ãĕxgacũ nagu ãnegũxũ. Rũ yemacax nũma ga Danié rũ Tupanaxũ nicuaxũxũ rũ nhanagürũ: ²⁰“Rũ guxũguma namecũmaxũchi ya Tupana, erũ noxrũ nixĩ i guxũma i cuax rũ guxũma i pora. ²¹Rũ nũma rũ namaxã ınacuax i guxũma i taxacũ i ngupetũxũ. Rũ nũma nixĩ i yamucuchiaxũ rũ ınamuxũchiaxũ i ãĕxgacũgũ. Rũ nũma nixĩ i cuax tũxna naxãxũ ya yıxema tũmaãxĕxũ ıcuáxe rũ tũxũ nũxũ nacuaxĕĕxũ ya yıxema ıdoeruxe. ²²Rũ nũma rũ tũxũ nũxũ nacuaxĕxĕ i ngĕma cuax i ĕxũguxũ. Rũ nũxũ nacuax i ngĕma ĕanexũwa üxũ erũ ngĕma ngóonexũ rũ nawa nangexma. ²³Rũ moxĕ cuxna chaxã rũ cuxũ chıcuaxũxũ, Pa Chaunatũgũarũ Tupanax, erũ cuax choxna cuxã rũ choxũ cuporaxĕxĕ. Rũ nhuxmax rũ choxũ nũxũ cucuaxĕxĕ i ngĕma cuxna naxcax tacaxaxũ, rũ toxũ nũxũ cucuaxĕxĕ i

ngēma nanegü i ãëxgacü naxçax oégaãëxü”, nhanagürü. ²⁴Rü yemawena ga Danié rü Arióquixütawa naxü yerü yema nixí ga ãëxgacü muxü nax nadaiaxüçax ga guxüma ga yema ãëxgacüarü ucuxëruügü ga Babiróniaanecüãxgü. Rü yemacax nüxna nayachogü rü nhanagürü nüxü: —¡Tauxü i cunadaixü i ngēma ucuxëruügü! ¡Rü ãëxgacüxütawa choxü naga! Rü chama tá namaxã nüxü chixu i ngēma nanegü —nhanagürü. ²⁵Rü yexgumatama ga Arióqui rü Daniéxü ãëxgacü ga Nabucudonochóxütawa naga, rü nhanagürü nüxü: —Pa ãëxgacüx, rü ngēma Yudéugü ga nachixüanewa ígaxüxütanügu nüxü ichayangau i wüxi i yatü i tá cumaxã nüxü ixuxü i taxacüchiga yixíxü i ngēma cunegü —nhanagürü. ²⁶Rü yexguma ga nüma ga ãëxgacü rü Danié ga Betachámamaxã naxugüãcuxü nhanagürü: —¿Cuxü natauxchaxü nax chamaxã nüxü quixuxü ga yema nagu chaxãnegüxü rü taxacüchiga yixíxü ga yema chaunegü? —nhanagürü. ²⁷Rü nüma ga Danié nanangãxüga rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, rü nataxuma i wüxi i duüxü i nüxü cuáxü rü bai i wüxi i ëxüguxüxü cuáxü, rüexna yuüxü, rüexna woramacuriwa ngüexü i nüxü cuáxü i ngēma cunegü i cuma nüxü cucuáxchaxü. ²⁸Notürü nangexma ya wüxi ya Tupana i dauxüguxü i naanewa ya nüxü cuáci i ëxüguxü i ore, Pa ãëxgacüx, rü nüma nixí i cuxü nüxü nacuaxëëxü i ngēma tá yixçüra ngupetüxü. Rü tá cumaxã nüxü chixu, Pa ãëxgacüx, ga yema nüxü cudauxü ga cunegüwa ga yexguma cupeyane. ²⁹Rü

cumax, Pa ãëxgacüx, rü curü pechicawa cuyexma rü nagu curüxünü ga taxacü tá nax ngupetüxü ga yixçüra. Rü yexguma cuxãnegügux rü nüma ya Tupana ya nangoxëëcü i ngēma ëxüguxü rü cuxü nüxü nacuaxëëxë i ngēma tá ngupetüxü. ³⁰Rü ngëxgumarüxü ta ya Tupana rü chauxçax nanangoxëëxë ga yematama cuma nagu cuxãnegüxü. Notürü tama ngēma togüarü yexera nüxü charücuaxmaëxüçax nixí i choxü nüxü nacuaxëëxü i ngēma. Rü chauxçax nanangoxëëxë nax cumaxã nüxü chixuxüçax nax taxacüchiga yixíxü ga yema cunegü nax ngēmaãcü cuma rü ta nüxü cucuáxüçax. ³¹Rü yema cunegüwa, Pa ãëxgacüx, rü nüxü cudadu nax cupexegu nachixü ga wüxi ga naxchicünaxã ga taxü ga iyaxracuüxü ga namaxã ibaxçachixü. ³²Rü naeru rü úirunaxçax nixí, rü naremüwaama rü nachacüügü rü diërumünaxçax nixí, rü naxüne rü naperemagü rü bróchenaxçax nixí. ³³Rü guma naparagü rü férunaxçax nixí. Rü ngãxü ga nacutügü rü férunaxçax nixí rü to ga norü ngãxü ga guma nacutügü rü waixümünaxçax nixí. ³⁴Rü yemaxü ícudawenüyane, Pa ãëxgacüx, rü wüxi ga maxpúnewa narüdixi ga wüxi ga nuta taxúema nüxü çuxnetayane, rü meama yema naxchicünaxãcutüwa nadixi rü nayapuxächixëxë. ³⁵Rü yexguma ga yema féru rü waixümü rü bróche rü diërumü rü úiru rü wüxigutama nixãtëxëächí. Rü nhama trígu icuexchitëxegurüxü nixí ga buanecü yangexü, rü taxuxüma yéma nayaxüächí ga yema naxchicünaxã. Notürü guma nuta ga yema naxchicünaxãëtiwa

dixpútacü rü wüxi ga taxũne ga maḡpúnexũ nanacaxichi rü guxũma ga nhaa naane rü namaxã nanapá. ³⁶Rü yema nixĩ ga yema cunegü. Rü nüxmax, Pa ãḡgacüx, rü tá cumaxã nüxũ chixu nax taxacüchiga yixĩxũ ga yema cunegü. ³⁷Rü cuma nixĩ, Pa ãḡgacüx, i guxũma i togü i ãḡgacügüétüwa cuxũxũ i nhüxmax, erü nüma ya Tupana ya dauxũgucü rü cuxũ inamu nax ãḡgacü quixĩxũcax rü cuporaxũcax rü guxũma i nachixũanegü cuxũ cuaxgũxũcax. ³⁸Rü ngẽmacax i nhüxmax rü guxũma i duũxũgũmaxã rü naexũgũmaxã rü werigũmaxã icucuax. Erü nüma ya Tupana rü cuxmexwa nanangexmagüxexẽ. Rü cuchiga nixĩ, Pa ãḡgacüx, i ngẽma naxchicünaxãeru i úirunaxcax. ³⁹Rü cuwena, Pa ãḡgacüx, rü tá nangexma i to i nachixũanecũax i ãḡgacü i nüxĩ tá ichixũ rü togü i nachixũanegũmaxã icuáxũ, notürü taxütáma curü poramaxã nawüxigu. Rü ngẽmawena tá nangexma i to i ãḡgacü i muxũma i nachixũanegũmaxã icuáxũ. Rü ngẽmachiga nixĩ i ngẽma naxchicünaxãxũne i bróchenaxcax. ⁴⁰Rü ngẽmawena rü tá ínangu i to i ãḡgacü i poraxũ i nhama férurüxũ taixũ. Rü ngẽgumarüxũ i ngẽma féru rü guxũma i ḡaxacüxũ napuxãchixexẽ rü inanaxoxexẽ, rü ngẽgumarüxũ tá nixĩ i ngẽma ãḡgacü rü tá nax nadaiaxũ rü iyanaxoxẽãxũ i guxũma i ngẽma togü i ãḡgacügü. ⁴¹⁻⁴²Rü cumax, Pa ãḡgacüx, rü yexgumarüxũ ta nüxũ cudau ga guma nacutümexẽ rü nümane rü waixümünaxcax nixĩ rü náigü rü férunaxcax nixĩ. Rü ngẽma tamaxã nüxũ nixu rü ngẽma nachixũane rü woo

nhama férurüxũ natai, notürü ngẽma norü duũxũgü rü tama wüxigu narüxĩnue rü taxũ i guxchaxũgü nügũmaxátama ínaxũgü. Rü yexgumarüxũ ga guma nacutümexẽ rü nümane rü waixümünaxcax nixĩ rü náigü rü férunaxcax nixĩ rü ngẽgumarüxũ ta i ngẽma nachixũane rü wüxiwa rü tá napura rü towa rü tá natura. ⁴³Rü ngẽma cunegüwa nüxũ cudauxũ, Pa ãḡgacüx, i ngẽma féru rü waixümümamaxã nax naxãéxũxũ, rü ngẽgumarüxũ ta i ngẽma nachixũanearü ãḡgacügü rü tá nügücax naxĩ nax ngẽmaãcü nügü nangũxẽgũxũcax rü nügüxacũmaxã yaxãmaḡgũxũcax. Notürü woo ngẽmaãcü tá nanaxũgü rü taxütáma napura i ngẽma nachixũane, erü ngẽma féru rü waixümümamaxã rü taxuacũma nügũmaxã tanaxüéxũ. ⁴⁴Rü ngẽma ãḡgacügü rü nhama i naanemaxã icuaxgüguyane rü nüma ya Tupana ya dauxũwa ngẽxmacü rü tá nayamucuchi i wüxi i ãḡgacü i tagutáma texẽ iyanaxoxẽcü rü tagutáma to i nachixũane nüxũ rüyexeracü. Rü nüma rü tá inayanaxoxexẽ i guxütáma i ngẽma togü i ãḡgacügüarü ínü rü ngẽmaãcü i nüma rü guxũgutáma ãḡgacü nixĩ. ⁴⁵Rü yimá ãḡgacüchiga nixĩ ga gumá nuta ga nüxũ cudacü ga taxúema nüxũ cuxnetaãcüma maḡpúnewa yarüdicü rü íraxũgu napocü ga yema naxchicünaxã ga férunaxcax, rü bróchenaxcax, rü waixümünaxcax rü úirunaxcax. Rü yemaacü ga nüma ga Tupana ya poraxüchicü rü cuxũ nanawex, Pa ãḡgacüx, i ngẽma yixcũra tá ngupetüxũ. Rü yema cunegüwa nüxũ cudauxũ rü aixcuma nixĩ, rü ngẽma cumaxã nüxũ

chixuchigaxũ rü aixcuma tá ningü —nhanagürü ga Danié. ⁴⁶Rü yexguma nüma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó nüxũ inügu ga yema ore rü Daniépegegu nacaxápüxü rü waixümügu nayangücuchi. Rü norü duüxügüxũ namu nax Daniéna naxägüãxüçax ga norü âmaregü rü pumáratexegü. ⁴⁷Rü yemawena rü Daniéxũ nhanagürü: —Aixcumaxüchima ya yimá perü Tupana nixí ya guxüma i togü i tupanagüxũ rüporamaecü. Rü nüma rü guxüma i ãëxgacügüarü Cori nixí. Rü nüma rü inanawex i ngëma ëxügüxũ rü ngëmacax cuxũ nüxũ nacuxëxë i ngëma chaunegü —nhanagürü. ⁴⁸Rü nhuxüchi ga nüma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó rü Daniéxũ tacü ga ãëxgacüxü ningucuchixëxë. Rü muxüma ga mexechixü ga âmare nüxna naxã. Rü naétüwa nüxũ naxuneta nax Babiróniaanecüãxarü ãëxgacü yixixüçax rü naeru yixixüçax ga guxüma ga yema ãëxgacüarü ucuxëruüügü ga yema nachixüanewa yexmagüxũ. ⁴⁹Rü nüma ga Danié rü ãëxgacüna naca nax nüxũ naxunetaxüçax ga namücügü ga Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu nax yemagü norü ngüxëëruüügü yixixüçax ga Babiróniaanewa. Rü nüma ga Danié rü ãëxgacüpatawatama nayexma nax yéma nüxũ nangüxëëxüçax.

**Ãëxgacü nanamu nax úirunaxçax
ga naxchicünaxãxü
yacuaxüügüxüçax**

3 ¹Rü nüma ga ãëxgacü ga Nabucudonochó rü norü duüxügüxũ namu nax naxügüãxüçax ga wüxi ga naxchicünaxã ga úirunaxçax.

Rü yema naxchicünaxã rü nüxũ nayexma ga 30 métru ga norü máchane, rü norü taxüne rü 3 métru nixí. Rü nhuxüchi nüma ga ãëxgacü rü norü duüxügüxũ namu nax metachinüxũ ga Dúragu áëgaxügu nachixëëgüãxüçax íane ga Babiróniaanewa. ²Rü yemawena rü naxçax nangema ga guxüma ga ãëxgacügü ga wüxichigü ga naaneétüwa yexmagüxũ. Rü naxçax nangema ta ga norü churaragüerügü, rü wüxichigü ga íanearü ãëxgacügü, rü ãëxgacügü ga ucuxëruüügü, rü ãëxgacügü ga diërumaxã icuaxgüxũ, rü ãëxgacügü ga nachiüanearü mugümaxã icuaxgüxũ, rü togü ga ãëxgacü ga wüxichigü ga íanewa yexmagüxũ. Rü yema ãëxgacügü nixí ga naxçax nangemaxü nawa ga norü äxüchi ga yema naxchicünaxã ga ãëxgacü norü duüxügüxü üxëëxü. ³Rü guxüma ga yema ãëxgacügü ga yema nachiüanecüãx rü nangutaquexegü napexegu ga yema naxchicünaxã nax naxüchigagüaxüçax ga norü äxüchi. ⁴Rü yema namaxã icuaxü ga yema äxüchichigaarü ügü rü tagaxácü duüxügüxü nhanagürü: —Iperüxínüe Pa Duüxügü i Guxü i Íanecüãxgü, rü Guxü i Nachixüanecüãxgü, rü Guxãma i Pemax i To i Nagawa Idexagüchigüxex! ⁵Rü ngëxguma tá nüxũ pexínüegu nax yacuegüãxü rü napaxgüãxü i ngëma paxetarüügü rü pemax, Pa Duüxügüx, rü tá napexegu pecaxápüxügü i ngëma naxchicünaxã i ãëxgacü ya Nabucudonochó duüxügüxü üxëëxü.

⁶Rü guxãma ya texé ya tama napexegu caxápüxügüxe, rü nüxũ icuaxüügüxe, rü noxtacüma tá ngëma poxcuchicaxü i íyaxraxügu tawocu —nhanagürü. ⁷Rü

yemaacü ga yexguma nüxü naxinüegu
ga yema paxetaruügu ga nax
yacuegüäxü rü guxüma ga yema
muxüma ga duüxügu ga yexma
ngutaquexexü rü napexegu
nacaxgüápüxü, rü nüxü nicuaxüxügu ga
yema naxchicünaḡa ga úirunaxcaḡ.
8Notürü nhuxre ga Caudéuanecüāxgü rü
nayoxniegü nax Nabucudonochópexewa
Yudéugüxü ínaxuaxüguḡ rü
nhanagürügu:

.....

12—Dücaḡ, Pa Āēxgacüḡ, rü
nangexma i nhuxre i Yudéugü i cumax
āēxgacüxü cumucuxü nawa ya daa ĩane
ya Babirónia. Rü ngēmagü rü tama cuga
naxinüechaü, Pa Āēxgacüḡ, rü
ngēmacax tama nüxü nicuaxüxügu i
ngēma tórü tupanagü rü woo i ngēma
naxchicünaḡa i úirunaxcaḡ i cumax
duüxüguḡ cuxüxēxü. Rü ngēma
yatügü rü Chadráqui, rü Mecháqui rü
Abenidégu nixī —nhanagürügu. 13Rü
nüma ga Nabucudonochó rü poraācü
nanu. Rü yemaḡax norü duüxüguḡ
namu nax naxütawa nagagüaxücaḡ ga
Chadráqui, rü Mecháqui, rü Abnégu. Rü
yexguma marü naxütawa nangugügu rü
nüxna naca rü nhanagürü:

14—¿Aixcuma yixixü i pemax i tama
nüxü pecuaxüüguḡ i ngēma chorü
tupanachicünaḡagü rü woo i ngēma
naxchicünaḡa i máchanexü i chama
duüxüguḡ chaxüxēxü? 15Rü
ngēxguma yacuegüāxgu i ngēma
paxetaruügu ¿rü pemax rü
ípememarexü nax napexegu
pecaxápüxüguḡ rü nüxü pecuaxüüguḡ
i ngēma naxchicünaḡa i chama
duüxüguḡ chaxüxēxü? Erü ngēxguma

taxütáma nhuxmatama nüxü
pecuaxüüguḡ, rü ngēma poxcuchicaxü
i íyauxraxügu tá pexü chawocu. ¿Rü
taḡacürü tupana tá pexü nawa
ínanguxüxēxē i ngēma? —nhanagürü.
16Rü yexguma ga yema tamaepüḡ ga
ngextüxüxügu rü nanangāxüḡagü rü
nhanagürügu: —Pa Āēxgacüḡ, rü
taxucaḡma tüxcüü yigü naxcaḡ
tachoxüḡagü i ngēma. 17Rü yimá torü
Tupana ya nüxü ticuaxüüḡcü rü nüxü
natauxcha nax toxü ínanguxüxēxü
nawa ya yima üxü rü nawa i guxüma i
ngēma poxcu i tomaxā cuxueguxü, Pa
Āēxgacüḡ. 18Notürü ngēxguma chi woo
taxüchima toxü nangüxēēgu rü cumaxā
nüxü tixu, Pa Āēxgacüḡ, rü toma rü
taxütáma nüxü ticuaxüxügu i ngēma
curü tupanagü, rü taxütáma napexegu
tacaxápüxügu i ngēma naxchicünaḡa i
úirunaxcaḡ —nhanagürügu.

**Yema tamaepüḡ ga ngextüxüxügu
rü tama nixae nawa ga guma üxü
ga nawa yawocune**

19Rü yema orexü naxinügu ga
Nabucudonochó, rü nanadeächichiwe
yerü yema tamaepüḡ ga
ngextüxüxüḡumaxā poraācü nanu. Rü
norü duüxüguḡ namu nax 7 expüxcüna
naxüxüḡüaxücaḡ ga yema
poxcuchicaxü ga íyauxraxü nax
yemaacü nanaixichixücaḡ. 20Rü
nhuxüchi norü churaragü ga
rüporamaegüxüxü namu nax Chadráqui
rü Mecháqui rü Abenidéguḡ
yanaixgüxücaḡ, rü yemaacü yema
poxcuchicaxü ga íyauxraxüwa
yawocuāxücaḡ. 21Rü yema tamaepüḡ ga
ngextüxüxügu rü yamexchiruācütama

rü nayanaxigü rü yema poxcuchicaxü ga iyaxraxügu nanawocu. ²²Rü yema poxcuchicaxü rü poraäcü nanaixichi yerü yemaacü norü duüxügüxü namu ga äëxgacü. Rü yemaçax ga yema churaragü ga yema tamaepüx ga ngextüxügüxü yéma iwocuxü rü nixae rü nayue. ²³Rü nümagü ga Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu rü inaxigüxü yexma nawocu nagu ga yema poxcuchicaxü ga iyaxraxü. ²⁴Rü yexguma nüxü nadaxgux ga nüma ga Nabucudonochó, rü paxa inachi rü poraäcü nabaxächiaxë. Rü yema norü ucuxëruügüna naca rü nhanagürü: —¿Tama ëxna yima üxüetüwa yawocuxü i tamaepüx i yatü i naxigüxü? —nhanagürü. Rü yema norü ucuxëruügü nanangäxügü rü: —Ngemáacüx, tamaepüx nixí —nhanagürügü. ²⁵Rü nhuxüchi ga nüma ga äëxgacü rü nhanagürü: —Notürü ngéma nüxü chadau i ägümücü i yatü iwegüxü i üxüetügu íxüüxü rü taxuxüma nüxü ngupetüxü. Rü ngéma norü ägümücü i yatü rü nanadaxücüaxraxü —nhanagürü. ²⁶Rü yema nhaxguwena rü nüma ga Nabucudonochó rü yema poxcuchicaxü ga iyaxraxüçax nixü rü yéma tagaxäcü nhanagürü: —Pa Chadráqui, rü Mecháqui, rü Abenidégu ya Tupana ya Guxäetüwa Ücüarü Duüxügü Ixigüxüx, rü jípechoxü rü nua pexí! —nhanagürü. Rü yema tamaepüx rü ínachoxü nawa ga guma üxü. ²⁷Rü guxüma ga yema äëxgacügü ga yéma yexmagüxü rü naxçax naxí ga yema tamaepüx ga yatügü. Rü nüxü nadaugü ga taxuwama nax yaxaexü ga naxünewa, rü woo ga

nayáe rü naxchiru rü tama nax yaxaxü rü bai ga nax nataxacaemagüxü. ²⁸Rü yexgumatama ga nüma ga Nabucudonochó rü nhanagürü: —¡Ngixá nüxü ticuaxüxügü ya norü Tupana i Chadráqui rü Mecháqui rü Abenidégu ya núma namucü i ngéma dauxücüax nax íyapoxüäxüçax i norü duüxügü i tama äëxgacüga ínuechaüxü! Yerü yema tamaepüxçax rü narümema nax nayuexü naxüpa nax togümare ga tupanaxü yacuaxüügüxü. ²⁹Rü ngëmacax i nhuxmax rü chanaxunagü rü ngexerüüxe ya duüxë ya nachiga chixri idexáxe ya norü Tupana i nhaa tamaepüx i ngextüxügü rü noxtacüma ägümücüga tá tüxü tarüchexete, rü tümapata rü tá naachinaxägüxica nügüétü nayi. Rü nüétama ega woo ngexnerüxünemare ya íanecüax tixixgu, rü ngexürüxü i nachixüanecüax tixixgu, rü ngexürüxü i nagawa tidexagux. Erü nataxuma i to i tupana i ngémaacü norü duüxügüxü ípoxüxü —nhanagürü. ³⁰Rü yemawena ga nüma ga äëxgacü rü yexera rümemaexü ga puracü yema tamaepüx ga ngextüxügüna naxä ga Babiróniaanewa.

.....

Wenaxarü naxänegü ga Nabucudonochó

4 ¹—Chama i äëxgacü i Nabucudonochó rü taäxëacüma pexü charümoxë, Pa Guxüma i Nachixüanecüaxgü i nhama i Naanewa Maxëxü rü Togü i Nagawa Idexagüxüx. Rü chanaxwaxe i mea pexü nangupetü.

⁴Rü chama i Nabucudonochó rü íchataãxë ga chapatawa rü poraãcü mexü choxü naxüpetü. ⁵Notürü wüxi ga chütaxüügu ga marü chapexgu rü chaxãnegü. Rü namaxã chabajãchi ga yema nagu chaxãnegüxü yerü yema chaunegüwa nüxü chadauxü rü naxãücumaxüchi, rü yemaçax poraãcü chamuü. ⁶Rü yemaçax naxçax changema ga guxüma ga chorü ucüxëruüügu ga Babiróniaanecüãx nax nua choxü íyadaugüxüçax rü chamaxã nüxü yaxugüxüçax nax taxacüchiga yixüxü ga yema nagu chaxãnegüxü. ⁷Rü guxüma ga yuüxügu rü ëxüguxü cuaxgüxü rü nüxü icuaxüchixü rü woramacuriwa ngüexü ga Babiróniaanecüãxgü rü chauxütawa naxí. Rü chama rü namaxã nüxü chixu ga yema nagu chaxãnegüxü, notürü tama nüxü nicuax nax taxacüchiga yixüxü ga yema nagu chaxãnegüxü. ⁸Rü Danié ga chorü tupanaégagu Betachágu chaxüégaxüwa inayacuax ga nax chauxütawa naxüxü. Rü ngëma norü maxü ya Danié rü Tupana ya üü necüãxë namaxã inacuax. Rü namaxã nüxü chixu ga yema nagu chaxãnegüxü rü nhachagürü: ⁹“Pa Betachá i Guxü i Chorü Ucüxëruüügerux, rü chama nüxü chacuax rü yimá Tupana ya üü necüãxë cumaxã inacuax rü ngëmaçax nüxü cucuax i guxüma i ëxüguxü. Rü chanaxwaxe i curüxinü i ngëma cumaxã tá nüxü chixuxü i chaunegüwa nüxü chadauxü rü nhüxüchi chanaxwaxe i chamaxã nüxü quixu nax taxacüchiga yixüxü. ¹⁰Rü nhaa nixí ga chaunegüwa nüxü chadauxü ga yexguma ichacayane. Rü nüxü chadau ga wüxi ga nai ga

máchanexüchixü ga meama nhaa naanearü ngãxüwa rüxüxü. ¹¹Rü yema nai rü naya rü natamenaxãxüchi, rü natanügu rü dauxüguxü ga naanewa nangu rü yáxügu nüxü tadau i nhaa naanewa. ¹²Rü naátügu rü nimexechi rü yema nax namuxü ga norü o rü guxüma ga duüxügüçax rü ningu. Rü norü gauxchipe taxüçax natüügu nayacagü ga naxünagü, rü werigü rü nachacüüügü nixüxchiãügu. Rü guxüma i nhama i naanecüãx i duüxügüçax ningu ga norü o. ¹³Rü ngürüãchi nüxü chadau ga wüxi ga dauxücüãx ga dauxütaeruxü ixüxü ga dauxüguxü ga naanewa íruxüxü. ¹⁴Rü yema rü tagaãcü nhanagürü: ‘¡Rü penatuxux i ngëma nai rü penadaüchacüxüx, rü penabuxatü, rü ngëma norü o rü namaxã penawoone nax ngëmaãcü yabuxmüxüçax i ngëma naxünagü i norü gauxpechitacax natüügu rüchoxü rü ngëma werigü i nachacüügu ixüãchiãügüxü! ¹⁵¡Notürü ngëma nachime rü naxchümaxã rü ngëma waixümüwa penaxüxëxë! ¡Rü férunaxçax rü bróchenaxçax ya curëchimaxã peyachota! Rü ngëma naanearü maxëtexewa penatax nax ngëmaãcü cherena nagu nguxüçax rü wüxigu naexügümaxã maxëtexewa nangexmaxüçax. ¹⁶Rü tá naxüãxë rü nhama wüxi i naexürüüãcü tá namaxü. Rü ngëmaãcü tá nixí i 7 ya taunecü. ¹⁷Rü yema nixí ga yema naimaxã naxuegugüxü ga yema ixüünexü ga dauxücüãx ga daruxü ixügüxü. Yerü nanaxwaxegü nax guxüma i duüxügü nüxü cuaxgüxü nax nüma ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü nüxü nangexmaxü i pora nax namaxã

inacuauxũ i ngẽma nachixũanegũiarũ
 ãẽxgacũgũ i nhama i naanewa
 ngẽxmagũxũ. Rũ nũma nixĩ i nũxũ
 naxunetaxũ i ãẽxgacũgũ i nũma
 nanaxwaxexũ nax nũxũ naxunetaxũ. Rũ
 nũma rũ nũxũ nangexma i pora nax
 nachiuãnearũ ãẽxgacũxũ
 yangucuchixẽããxũ i duũxũ i noxri
 taxuxũma ixĩxũ', nhanagũrũ ga yema
 dauxũcũãx. ¹⁸Rũ yema nixĩ, Pa
 Betacháx, ga yema chaunegũ ga chama i
 ãẽxgacũ ya Nabucudonochó nagu
 chaxãnegũxũ. ;Rũ nhuxmax rũ chamaxã
 nũxũ i xu nax taxacũchiga yixĩxũ ga
 yema chaunegũ! Erũ taxuxũma i ngẽma
 togũ i chorũ ucuxẽruũgũ i nũxũ
 cuaxũchichiréxũ nũxũ nacuauxgũ i
 ngẽma. Notũrũ i cumax rũ tá nũxũ
 cucuax nax taxacũchiga yixĩxũ erũ cuwa
 nangexma i naãxẽ ya yimá Tupana ya
 uũnecũ", nhachagũrũ. ¹⁹Rũ yexguma ga
 nũma ga Danié ga Betachámaxã
 naxugũãcũ rũ paxaãchi yexma
 narũchiane yerũ poraãcũ namuũ naxcax
 ga yema ãnũ ga naãxẽwa nguxũ. Notũrũ
 chamax i ãẽxgacũ rũ nhachagũrũ nũxũ:
 "Pa Betacháx ;tauxũ i cuxoégaãẽxũ
 naxcax i ngẽma chaunegũ rũ
 taxacũchiga yixĩxũ!" nhachagũrũ. Rũ
 nũma ga Betachá rũ nanangãxũ rũ
 nhanagũrũ choxũ: "Pa ãẽxgacũx, chierũ
 guxũma ga yema cunegũwa nũxũ
 cudauxũ, rũ curũ uanũgũcax yixĩxgux.
²⁰⁻²¹Rũ yema nũxũ cudauxũ ga nai ga
 máchanexũ rũ tanexũ ga dauxũguxũ ga
 naanewa ngutanũxũ ga yãxũanewa
 duũxũgũ nũxũ dauxũ ga meátũxũchixũ
 rũ yemacax norũ gauxpechitacax
 natũũgu narũcho ga naexũgũ, rũ werigũ
 rũ nachacũũgũ nixãxchiãũ. Rũ norũ o

rũ namuxũchi, rũ meama ningu nax
 guxũma nangóxũ, ²²rũ yema nai ga
 taxũchixũ ga cunegũwa nũxũ cudauxũ,
 rũ cuchiga nixĩ, Pa ãẽxgacũx. Rũ cuma i
 nhuxmax rũ cuporaxũchi rũ ngẽma curũ
 ngẽmaxũgũ rũ cunanutaquexe
 nhuxmata dauxũguxũ i naanewa nangu,
 rũ ngẽmaãcũ guxũ i nachixũanegũmaxã
 icucuax. ²³Pa ãẽxgacũx, rũ yema to ga
 nũxũ cudauxũ ga yema cunegũwa, rũ
 nũxũ cudau ga wũxi ga uũnecũ ga
 dauxũcũãx ga daruxũ ixĩxũ ga
 dauxũguxũ ga naanewa írũxĩxũ ga
 nhaxũ: ;Rũ penatuxux ya yima nai rũ
 nagu pechexgũ! ;Notũrũ ngẽma
 nachime rũ naxchũmaxãgũ rũ nüetama
 ngẽma waixũmũwa nangexmax! ;Rũ
 féru rũ bróchenaxcax ya curẽchimaxã
 penangaxũ rũ ngẽma naanearũ
 maxẽanewa penatáx nax cherena nagu
 nguxũcax, rũ wũxigu naxũnagũmaxã
 maxẽ nangóxũcax i 7 ya taunecũ!' ²⁴Rũ
 yema cunegũwa nũxũ
 cudauxũ, Pa ãẽxgacũx, rũ cuchiga nixĩ.
 Rũ ngẽmawa yimá Tupana ya
 guxãétũwa ngẽxmacũ cuxũ nanawex i
 ngẽma poxcu i cumaxã naxueguxũ.
²⁵Erũ cumax, Pa ãẽxgacũx, rũ taxũtãma
 duũxũgũtanũwa cungexma, rũ
 naxũnagũtanũwa tá cumaxũ rũ
 wocagũrũxũ tá maxẽ cunangõx, rũ
 cherena rũ tá cuxũ niwaixẽxẽ. Rũ
 ngẽmaãcũ tá cumaxũ i 7 ya taunecũ
 nhuxmatãta naxcax íquicuáx nax texé
 yixĩxũ ya yimá namaxã icuãcũ i guxũma
 i ãẽxgacũgũ i nhama i naanewa
 ngẽxmagũxũ. Erũ nũma nixĩ i tũxũ
 yamucuchixũ ya yĩxema nũma
 natũmawaxexe nax ãẽxgacũ tixĩxũcax.
²⁶Rũ yema dauxũcũãxaru ore nax yema

nachime rü naxchúmaxã yéma waixümüanewa yaxüügüxëxü rü ngëma rü nüxü nixu, Pa ãëxgacüx, nax wena táxarü chüüanemaxã icucuáxü i ngëxguma nüxna cucuaxächigu nax nüma ya Tupana yixixü ya guxáétüwa ngëxmacü. ²⁷Rü ngëmacax, Pa ãëxgacüx jirüxínü i nhaa chorü ucuxë rü mea namaxã inacuax i duüxügü! ;Rü tauxü i pecádu cuxüxü rü ngëxmatama yacuaxëxë nax cunaxüxü i ngëma chixexü i cuaxëwa ínguxü! ;Rü nagu rüxínü nax nüxü curíngüxëxü i ngëma duüxügü i ngearü ngëmaxüãxgüxü! Rü bexmana ngëmaãcü ya Tupana i taxütáma cuxna nanguxëãxü i ngëma chixexü i cumaxã naxueguxü”, nhanagürü choxü —nhanagürü ga Nabucudonochó.

Yema nagu naxãnegüxü rü ningu

²⁸Rü guxüma ga yema ãëxgacü ga Nabucudonochómaxã ueguxü rü ningu. ²⁹⁻³⁰Rü wüxi ga taunecü nawena ga yema rü nüma ga ãëxgacü rü napataétügu ínixüächixü ga íane ga Babiróniaanewa, rü nügümaxã nhanagürü: “Dücax nax nhuxãcü nataxü ya daa Babirónia ga chama chorü cuaxmaxã chaxüxüne nax nawa ãëxgacü chixixüçax, rü ngëmawa duüxügü nüxü daugüxüçax nax cuax choxü ngëxmaxü”, nhanagürü. ³¹Rü yexguma íyadexayanetama ga nüma ga ãëxgacü rü nüxü naxínü ga wüxi ga naga ga dauxüwa ínaxüxü ga nhaxü: “;Dücax, irüxínü, Pa ãëxgacü Pa Nabucudonochó! Rü ngëma nax ãëxgacü quixixü rü nhuxmax rü ngëxma nayacuax. ³²Rü duüxügüna tá

quixügachi rü naxünatanüwa tá cumaxü, rü wocagürüxü tá maxëmaxã cuxãwemü i 7 ya taunecü. Rü ngëmaãcü tá quixí nhuxmatáta nüxna cucuaxächi nax Tupana yixixü ya yimá nüxü nangexmacü i pora nax namaxã inacuáxü i guxüma i nachixüanegü i nhama i naanewa ngëxmagüxü. Rü nüma nixí i tüxü yangucuchixëxü nax ãëxgacü tixixü ya yíxema nüma norü me íxíxe”, nhanagürü. ³³Rü yexgumatama ningu ga yema Tupana namaxã ueguxü. Rü nüma ga Nabucudonochó rü naxãüãxë. Rü duüxügüna nixügachi rü wocagürüxü maxë nanangöx rü cherenamaxã niwaxine. Rü nayáe rü narüxü, rü nhama dawüchixirüxü nixí, rü napatü rü nhama dawüpatürüxü nixí.

Nabucudonochóçax nitaane

³⁴—Rü yexguma marü yanguxgu ga gumá 7 ga taunecü nax Tupana choxü poxcuxü, rü chama ga Nabucudonochó rü dauxügu chadawenü rü nüxü chicuaxächi nax çapuçax mea yataanexü nawa ga nax chaxãüãxëxü. Rü nhuxüchi mexü nachigaxü chixu ya yimá Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü ya guxüguma maxücü. Rü nhaa dexamaxã nüxü chicuaxüxü rü nhachagürü: “Pa Tupanax, curü pora rü taguma inayacuax rü cuma rü guxügutáma ãëxgacü quixí. ³⁵Rü ngëma duüxügü i nhama i naanewa maxëxü rü cupëxewa, Pa Tupanax, rü taxuxüma nixígü. Rü cuma cunaxwaxëxüãcü namaxã icucuax i dauxügüxü i naane rü nhama i naane. Rü tataxuma ya texé ya curü poraxü rüyexeráxe. Rü tataxuma ya texé ya tüxü nangexmaxe i pora nax

cuxna tacaxũ rü: ‘¿Tũxcũ cunaxü i ngẽma cuxũxũ?’ nhagũxe. ³⁶Rü yexgumatama chauãxẽxũ chicuãxãchi rü wenaxarü Tupana choxũ narũngũxẽẽ rü chauchicacãxtama choxũ natãeguxẽxẽ nax ãẽxgacũ chixĩxũ. Rü duũxũgũ rü chamaxã nataãxẽgũ, rü noxrirũtama namaxã ichacuãx rü chapora. Rü yema chorü ucũxẽruũgũ rü chorü ngũxẽẽruũgũ rü çãuxcãx nayadaugũ nax wenaxarü chauchiũanearü ãẽxgacũxũ choxũ yangucuchixẽẽgũxũcãx. Rü noxrirũ yexera pora choxũ nayexma. ³⁷Rü ngẽmacãx i nhũxmax i chamax i Nabucudonochó rü nüxũ chicuãxũxũ rü chanataxẽxẽ ya yimã Tupana i dauxũguxũ i naanewa ãẽxgacũ ixĩcũ, erü guxũma i ngẽma naxũxũ rü aixcuma name, rü nüxũ natauxcha nax tũxũ naxãnexẽxũ ya yixema tũgũ írũtaxe” —nhachagürü.

Ore ga ãxtapũxgu ümatũxũ

5 ¹Rü nüma ga Berchachã ga nüxĩ Babirõniaanecũãxarü ãẽxgacũ ixĩcũ, rü nüxna naxu ga 1,000 ga ãẽxgacũgũ ga yema nachixũanecũãxgũ naxcãx ga wũxi ga õna ga taxũ. Rü yema chibũwa rü nüma ga ãẽxgacũ rü yema nüxna naxũxũ rü poraãcũ wĩu nayaxaxgũ. ²⁻³Rü yema wũumãxã nax nangãxũxũ ga ãẽxgacũ ga Berchachã rü norü duũxũgũxũ namu nax yanuxũãxũcãx ga yema naxpãxũgũ ga úirunaxcãx rü diẽrumünaxcãx ga nanatũ ga Nabucudonochó Yerucharẽũwa yexmane ga tupaucawa ne naxũ. Rü nayanuxũ ga yema naxpãxũgũ ga üünexũ rü nawa naxaxegũ ga ãẽxgacũ

rü naxmaxgũ rü naxũtaxũgũ rü guxũma ga yema chibũwa yẽma ãxũ. ⁴Rü guxũma ga yema yẽma yexmagũxũ rü wĩu nixaxgũ rü nüxũ nicuãxũxũgũ ga norü tupanachicũnaxãgũ ga úirunaxcãx, rü diẽrumünaxcãx, rü bróchenaxcãx, rü fẽrunaxcãx, rü nainaxcãx rü nutanaxcãx ixĩgũxũ. ⁵⁻⁶Rü yexguma ãnaxaxegũyane rü yema ucapuarü ãxtapũx ga cõmũxũwa nangox ga wũxi ga naxmẽx ga omũema ãxtapũxgu ãnaxchũwa iwũacũxũne. Rü gumã naxmẽx ga yẽma iwũacũxũnẽxũ nadãxgux ga gumã ãẽxgacũ rü nabãixãchi rü nanachoxõchi rü norü muũmaxã niyoyaxũne. ⁷Rü nhũxũchi tagaãcũ aita naxũ ga ãẽxgacũ ga Berchachã, rü naxcãx nangema ga yema norü ucũxẽruũgũ ga ãxũgũxũxũ cuãxgũxũ, rü yema cuãx nüxũ yexmaxũ, rü yema Babirõniaanecũãxgũ ga woramacuriwa ngũexũ. Rü nhanagürü nüxũ: —Rü yixema nüxũ daumatũxe i ngẽma ngẽxma ümatũxũ rü nüxũ ixuxe nax taxacũchiga yixĩxũ, rü naxchiru i dauxracharaxũgu tá tũxũ chicuãxẽxẽ, rü úirunaxcãx ya curẽchimaxã tá tũxũ chaxũchagũ, rü tũma tá tixĩ i chaweama i norü tamaepũxwa taxũxũ nax ãẽxgacũ tixĩxũ —nhanagürü. ⁸Rü guxũma ga yema norü ucũxẽruũgũ ga nüxũ icuãxũchixũ ga yẽma yexmagũxũ rü nichocu nawa ga yema ucapu. Notürü taxũxũma ga yema yatũgũ ga nüxũ cuãxũchigixũ rü nüxũ nacuãxgũ nax ãẽxgacũmaxã nüxũ yaxugũxũ nax taxacũchiga yixĩxũ ga yema yexma ümatũxũ. ⁹Rü yexguma nüma ga ãẽxgacũ ga Berchachã rü poraãcũ namuũ rü nanachoxõchi. Rü yema natanũxũ ga ãẽxgacũgũ rü tama nüxũ

nacuaxgü nax taxacü tá naxügüxü.
 10Notürü ga naé rü yéma inha, yerü nüxü ixínü ga aita nax naxüxü ga gumá ngíne rü yema ãëxgacügü ga namaxã yexmagüxü. Rü yemaçax yéma ixü rü ngígürügü nüxü ga ngíne ga Berchachá: —¡Guxüguma namaxü, Pa ãëxgacüx!
 ¡Rü tauxü i cuxoégaãëxü rü tauxü i cubajãchixü! 11Erü nua cuxmexwa nangexma i wüxi i yatü ya Tupana ya Üüneçüãxë nawa ngëxmaxü. Rü yexguma gumá cunatü ya Nabucudonochó ãëxgacü ixíxgu, rü yema yatü inanawex nax tupanagürüxü aixcuma naãxëxü nacuáxü. Rü yemaçax ga gumá cunatü rü guxüma ga norü ucuxëruügüeru nayaxíxëxë. 12Rü nüma rü Danié nixí. Rü nüma ga gumá cunatü rü Betachágu nanaxüéga. Rü ngëma yatü rü poraãcü cuax nüxü nangexma rü nüxü natauxcha nax nangoxëëãxü i wüxi i nanegü, rü nangoxëëãxü i taxacü icüxü, rü namexëëãxü i taxü i guxchaxügü. ¡Rü naxçax nangema ya yimá yatü ya Danié! Rü nüma tá nixí i cumaxã nüxü yaxuxü nax taxacüchiga yixíxü i ngëma ngëxma ümatüxü! —ngígürügü. 13Rü yexgumatama ãëxgacüpexewa Daniéxü nagagü. Rü nüma ga ãëxgacü rü nüxna naca, rü nhanagürü: —¿Cuma quixíxü i Danié i Yudéu quixíxü ga chaunatü ga Nabucudonochó Yudaánewa pexü ne gagüxü?

.....

16Rü nüxü chaxínüchiga rü cuma rü cuxü natauxcha nax cunangoxëëxü i wüxi i nanegü rü cunamexëëxü i taxü i guxchaxügü. Rü ngëxguma chi çauxçax nüxü cudaumatügu i ngëma

ore i íxtapüxgu ümatüxü rü chamaxã nüxü quixuxgu nax taxacüchiga yixíxü, rü chama rü naxchiru i dauxracharaxügu tá cuxü chicuxëxë, rü úirunaxçax ya curëchimaxã tá cuxü chaxüchagü, rü cuma tá quixí i chautüüwa norü tamaepüxwa cuxüxü nax ãëxgacü quixíxü —nhanagürü. 17Rü yexguma ga nüma ga Danié rü nanangãxü rü nhanagürü: —Pa ãëxgacüx, tama chanaxwaxë i ngëma ãmaregü. ¡Rü togüxümare naxuneta nax cumaxã ãëxgacüxü cupatawa nangexmaxüçax! Notürü, Pa ãëxgacüx, rü tá cumaxã nüxü chixu i taxacüchiga yixíxü i ngëma dexagü i íxtapüxgu ümatüxü. 18Rü nüma ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü, rü cunatü ga Nabucudonochóna nanaxã nax nüma ãëxgacü ga poracü rü cuax nüxü ngëxmacü nax yixíxüçax. 19Rü yema pora ga Tupana nüxna ãxügagu rü guxüma ga íanecüãxgü rü nachixüanecüãxgü naguxüraxüxü ga nagawa idexagüxü rü naga naxínüe rü nüxü namuüe. Rü naxmexwa nayexma nax tüxü yamáxü rüçxna tüxü namaxëëxü ga guxema norü me ixíxe. Rü tümáxe rü tüxü nataxëxë, rü toguxe rü tüxü naxãneexëxë. 20Notürü yexguma nügü yacuaxüxügu rü taxúegama naxínügu, rü Tupana rü nüxna nanayaxu ga norü pora, rü ínanataxüchi ga ãëxgacü nax yixíxü. 21Rü duüxügüina nixügachi rü yema norü ínü rü naxünagüarü ínü nixí. Rü naixnecücüãx ga búrugütanüwa namaxü. Rü wocagürüxü maxë nanangöx rü cherenamaxã niwaixine. Rü yemaacü nüxü nangupetü nhüxmata

düxwa nüxna nacuxãchi nax yimá
 Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü nüxü
 ngëxmaxü i pora nax namaxã inacúáxü i
 guxüma i ãëxgacügü i nhama i naanewa
 ngëxmagüxü. Rü nüma rü ãëxgacüxü
 tüxü nixixëxë ya yíxema nüma norü me
 ixíxe nax ãëxgacü tixixüçax. ²²Rü
 cumax, Pa Berchacháx nax nachicüxü
 quingucuchixü ga cunatu ga
 Nabucudonochó, rü nüxü cucuax ga
 yema nüxü ngupetüxü. Notürü cuma rü
 ta narüütama cugü quicuaxüxü.
²³Düçax, Pa ãëxgacüx, cuma rü Cori ya
 Tupana ya dauxüwa ngëxmacügu
 quidauxcüraxü. Erü curü duüxügüxü
 cuyanuxüxëxë i ngëma naxpáxügü ga
 Tupanapataarü ixixü. Rü ngëma nüxna
 cuxuxümaxã wüxigu ngëma
 naxpáxügüwa peyaxaxü ga wíü, rü nüxü
 pecuaxüxügü i ngëma perü
 tupanachicünaxägü i úirunaxçax, rü
 diërumünaxçax, rü bróchenaxçax, rü
 férunaxçax, rü nainaxçax rü nutanaxçax
 i ngearü maxüáxü, rü tama tüxü dauxü,
 rü tama tüxü ínüxü rü taxuxüma cuáxü.
 Notürü tama nüxü quicuaxüxü ya yimá
 Tupana ya naxmëxwa nangexmacü i
 curü maxü rü namaxã icuácü i guxüma i
 taxacü icuxüxü. ²⁴Rü ngëmacax nixí i
 nüma ya Tupana i cuxçax nangoxëxëãxü
 ya yimá naxmëx i íxtapüxgu
 naxümatüne i ngëma dexagü. ²⁵Rü
 nhaagü nixí i ngëma dexagü: MÉNE rü
 MÉNE rü TEKÉL rü PÁRSIN. ²⁶Rü
 ngëma dexagü rü nhaxüchiga nixí:
 MÉNE: Tupana rü marü nayaxugü nax
 nhuxre i ngunexü tá ãëxgacü quixixü,
 Pa ãëxgacüx, rü marü nüxü naxuneta i
 ngëma ngunexü i tá nagu cuyuxü.
²⁷TEKÉL: Pa ãëxgacü, rü Tupana rü

norü ngugüruüwa cuxü inangu, rü
 ngëma curü chixexü rü mexüxü
 narüyamae. ²⁸PÁRSIN: Rü ngëma
 cuchixüane, Pa ãëxgacüx, rü marü
 niyauxye rü tá Médiaanecüãxgüna rü
 Pérchiaanecüãxgüna nanaxã
 —nhanagürü ga Danié. ²⁹Rü
 yexgumatama ga nüma ga ãëxgacü ga
 Berchachá rü norü duüxügüxü namu
 nax Daniéxü dauxracharaxü ga
 naxchirugu yacuxëëgüaxüçax, rü wüxi
 ga curëchi ga úirunaxçaxmaxã
 naxüchagügüaxüçax. Rü guxãmaama
 nüxü nixu nax nüma ya Danié yixixü ga
 norü tamaepüxwa naxüxü nax ãëxgacü
 yixixü. ³⁰Rü yema chütaxügu nixí ga
 yamãxgüaxü ga Berchachá (ga
 Babiróniaanecüãx) ga
 Caudéutanüxügüarü ãëxgacü ixícü. ³¹Rü
 Darü ga Médiaanecüãxgüarü ãëxgacü
 rü Berchacháchicüxü nixücu nax
 ãëxgacü yixixüçax. Rü nüma ga Darü
 rü 62 ga taunecü nüxü nayexma ga
 yexguma.

Aigü ga leóütanügu nitaxcuchi ga Danié

6 ¹Rü nüma ga ãëxgacü ga Darü rü
 nüxü naxuneta ga 120 ga
 ãëxgacügü nax norü ngüxëëruügü
 yixigüxüçax, rü wüxichigü ga yema
 nachixüanearü íanegümaxã
 inacuxgüxüçax. ²Rü yema 120 ga
 ãëxgacügüétüwa nüxü naxuneta ga
 tamaepüx ga naerugü nax nüxü
 yadaugüxüçax ga wüxichigü ga yema
 íanegüarü ãëxgacügüarü puracü, rü
 yemaacü ga nüma ga Darü rü
 taxuxüma ga guxchaxü nüxü
 yexmaxüçax. Rü wüxi ga yema

tamaep̄ix ga naerugü rü Danié nixĩ. ³Rü nüma rü guxũma ga yema togü ga ãẽxgacügüarü yexera nüxũ nacuaxũchi. Rü yemaçax ga nüma ga ãẽxgacü rü nagu narüxinü nax namücüxũ nüxũ naxunetaxũ nax yema Babiróniaanemaxã inacuáxũçax. ⁴Rü yemaçax ga yema togü ga ãẽxgacügü rü naxçax nadaugü ga wüxi ga guxchaxũ nax yemaacü Daríupexewa Daniéxũ ínaxuaxũgüxũçax. Notürü nüma ga Danié rü wüxi ga yatü ga aixcuma meci nixĩ, rü taxuxũma ga chixexũ nawa inayangaugü. ⁵Notürü nümagü ga yema ãẽxgacügü rü nagu narüxinü nax nhuxacü Daniéxũ chixexũgu nanguxẽégüxũ rü yemaçax düxwa nhanagürügü: —Taxucürüwa taxacürü chixexũgu tananguxẽẽ i Danié. Notürü ngẽma naxçax tá ínaxuaxũxũ nixĩ nax noxrütama Tupanaguama naxinüxũ rü ngẽmacaxicatama tüxũ natauxcha —nhanagürügü. ⁶Rü yemaacü ga yema 120 ga ãẽxgacügü rü naétü ga yema taxre ga Daniémücügü rü nügümaxã inaxügagü ga ãẽxgacü ga Daríumaxã nax yanadexagüxũçax. Rü yexguma marü napexewa nangugü rü nhanagürügü nüxũ: —¡Guxũguma namaxũ, Pa ãẽxgacü! ⁷Rü guxũma i toma i ãẽxgacügü i cutüüwa namaxã icuaxgüe i nhaa nachixũane rü tangutaquexegü. Rü ngẽma ngutaquexewa nagu tarüxinü nax cumax, Pa ãẽxgacüx, rü cunaxunagüxũ i wüxi i mu nax ngẽmaacü 30 i ngunexũgu nachuxuxũ nax texé taxacürü tupanana rüçna yatüna ngüxẽẽçax tacaxũ rü cuxnaxicatama name nax tacaxũ. Rü texé ya tama naga

ĩnüxe i ngẽma mu rü tá aigü ya leóũtanügu titaxcuchi. ⁸Rü ngẽmacax, Pa ãẽxgacüx, ega cuxũ namexgu i ngẽma mu rü ¡nagu cügü nawüéga nax ngẽmaacü taxúema naxüchicüüxũçax! Erü ngẽxguma cumax, Pa ãẽxgacüx, cuxunagügu rü taxucürüwa texé itayanaxoxẽẽ erü ngẽmaacü nixĩ i nüxũ yaxuxũ i törü mugü i yixema i Médiaanecüãxgü rü Pérchiaanecüãxgü —nhanagürügü. ⁹Rü nüma ga ãẽxgacü ga Darü rü nagu nügü nawüéga ga yema mugüpane. ¹⁰Rü yexguma Danié nüxũ cuaxgu nax nümax ga ãẽxgacü rü marü nügü nagu nawüégaxũ ga yema mu, rü napatawa naxü rü nayawãxna ga norü ucapuarü ïãxgü ga Yerucharéü íyexmaxũwaama ügüxũ. Rü wüxichigü ga ngunexũgu rü tamaep̄ixcuna inacaxápxü nax Tupanana moxẽ naxãxũçax rü namaxã yadexaxũçax aixrügumarüütama. ¹¹Rü yexguma yema yatügü ga ínaxuaxũgüxũ nüxũ cuaxgügu rü Daniéchiũgu nachocu rü yexma nüxũ inayangaugü ga nax ínayumüxẽxũ rü Tupanaxü íyacuaxũxũ. ¹²Rü yexgumatama norü ãẽxgacü ga Daríuxütawa naxĩ nax namaxã yanadexagüxũçax nachiga ga yema mu. Rü nhanagürügü nüxũ: —Pa ãẽxgacüx, cuma rü marü cunaxunagü i wüxi i mu i nawa nüxũ quixuxũ rü texé ya nhaa 30 i ngunexũgügu naxüamáxe nax tümaarü tupanaarü ngüxẽẽçax ítacaamaxü rüçna ngexürüüxũmare i yatüna tacaxũ rü tama i cuxna, Pa ãẽxgacüx, rü tá aigü ya leóũtanügu titaxcuchi. ¿Rü tama çxna i ngẽma nhaxü yixĩxü i ngẽma mu? —nhanagürügü. Rü nüma ga ãẽxgacü rü

nanangāxū rü nhanagürü: —Ngēmaācū ngēma nhaxū nixī. Rü ngēma mu rü nanaxwaxe nax yangxū erü yixema i Médiaanecūāxgü rü Pérchiaanecūāxgü rü taxuacūma texé tayanaxoxē i tórü mugü —nhanagürü. ¹³Rü yexguma ga nūmagü rü nhanagürügü: —Ngēma Danié i Yudéu ga āēxgacü ga Nabucudonochó nua gaxū rü tama cuga naxīnū, Pa Āēxgacüx, rü tama naga naxīnū i ngēma mu i cuxunagūxū. Rü toma rü marü nüxū tadau nax tamaepūxcūna nayumüxéxū i wüxichigü i ngunexūgu —nhanagürügü. ¹⁴Rü yemaxū naxīnūgu ga āēxgacü rü poraācū nangechaū rü naguxūraxūācū naxçax nadautaax nax nhuxācū Daniéxū ínanguxuchixēēxū nhūxmata yanaxūcumare ga üāxcü. ¹⁵Notürü ga yema yatügü ga Daniéxū íxuaxūgūxū rü wenaxarü āēxgacüxūtawa naxī rü nhanagürügü nüxū: —Pa Āēxgacüx, cuma nüxū cucuax nax nhuxācū nax yixīxū i tórü mugü i yixema Médiaanecūāxgü rü Pérchiaanecūāxgü rü guxūma i mugü i āēxgacü naga nügü wüégaxū rü marü taxucürüwama texé itayanaxoxē —nhanagürügü. ¹⁶Rü yexguma ga nūma ga āēxgacü rü norü duūxūgūxū namu nax Daniéxū yagagūxūçax rü aigü ga leóütanügu yataxcuchigüāxū. Rü nūma ga āēxgacü rü nhanagürü Daniéxū: —Yimá curü Tupana ya aixcumama naxçax cumaxūcū cuxū ípoxū! —nhanagürü. ¹⁷Rü nūma ga Danié rü aigü ga leóütanügu nayataxcuchigü rü wüxi ga nutamaxā nanangūxtaügü. Rü nūma ga āēxgacü rü norü ānera yexma ngīxū naxú cuaxruxū nax aixcuma marü

yanguxū ga yema mu. ¹⁸Rü yemawena rü nūma ga āēxgacü rü napatawa naxū rü tama nachibüācūma nayape. Rü yema aixrügumaācū naxūxū ga norü taāxē rü marü tama nanaxū. Rü naétü ga yema chütaxūgu rü tama yexma napexchaū. ¹⁹Rü yexguma noxritama yangunegu ga moxūācū rü ínarüda rü paxa yema ai ímugūxūwa naxū. ²⁰Rü yexguma nūma ga āēxgacü marü ngaicamána nanguxgu rü nangechaūgaācū Daniéna naca rü nhanagürü: —Pa Danié ya Tupana ya Maxūcüarü Duūxūx, rü yimá curü Tupana ya aixcumama naxçax cumaxūcū rü marü cuxū ínapoxūxū nataniüwa i ngēma aigü ya leóügü? —nhanagürü. ²¹Rü nūma ga Danié nanangāxū rü nhanagürü: —Guxūguma namaxū, Pa Āēxgacüx! ²²Rü yimá chorü Tupana rü nua nanamu i wüxi i norü orearü ngeruxū i dauxūcüāx. Rü ngēma nixī i yachotaaxgūxū i nhaa aigü ya leóügü nax tama choxū nangōxgūxūçax. Erü nūma ya Tupana rü nüxū nacuax nax taxuxūma i chixexū cumaxā chaxūxū, Pa Āēxgacüx —nhanagürü. ²³Rü yexguma ga nūma ga āēxgacü rü poraācū nataāxē rü norü duūxūgūxū namu nax Daniéxū ínamuxūchigūxūçax aigü ga leóütaniüwa. Rü yexguma marü ínanguxuchigu ga Danié, rü nüxū nadaugü ga taxuwama nax napīxū yerü aixcumama norü Tupanaaxū nayaxō. ²⁴Rü yemawena ga nūma ga āēxgacü rü norü duūxūgūxū namu nax yéma nagagūaxūçax ga yema yatügü ga Daniéxū íxuaxūgūxū. Rü wüxigu naxmāxgūmaxā rü naxacügūmaxā leóütanügu nanawocu. Rü tautama mea

nangucuyane rü nüma ga leóügü rü marü naxçax nibuxmü, rü nüxna nayuxgü rü nagu nawagüe tímachinaxägi. ²⁵Rü yexguma ga nüma ga äëxgacü ga Darü rü wüxi ga popera naxümatü naxçax ga guxüma ga nachixüanecüäxgü rü ngëma to ga nagawa idexagüxü ga duüxügü. Rü yema poperawa rü nüma ga äëxgacü rü nhanagürü: “Rü chanaxwaxe nax petaäxëgüxü rü pegü pengechaügüxü. ²⁶Rü pemaxä nüxü chixu rü pexü chamu rü guxüma i nhaa naane i chamax namaxä ichacuáxüwa rü chanaxwaxe i nüxü pengechaü rü nüxü pecuaxüxügü ya yimá Daniéarü Tupana. Erü yimá Tupana rü maxücü nixí, rü guxüguma nangexmaecha. Rü ngëma nüma nax äëxgacü yixíxü rü taguma inarüxo, rü ngëma norü pora rü taguma inayagux. ²⁷Nüma rü tórü poxüruxü nixí, rü tórü ngxüxëëxüxü nixí. Rü nüma inanawex i cuaxruügü i mexü i dauxügüxü i naanewa rü nhama i naanewa. Rü nüma nixí ga Daniéxü inapoxüxü natanüwa ga leóügü”, nhanagürü. ²⁸Rü nüma ga Danié rü äëxgacü ga Darüarü ngüxëëxüxü nixí rü yexgumarüxü ta Pérchiaanearü äëxgacü ga Chíruarü ngüxëëxüxü nixí.

.....

Danié rü natanüxügüçax nayumüxë

9 ¹—Rü nüma ga Darü ga Achuéru nane ga Médiaanecüäx rü äëxgacü nixí ga Babiróniaanewa. ²Rü gumá taunecü ga nagu yangucuchicüga ga Darü rü chama ga Danié rü nawa íchangux ga yema popera ga orearü uruxü ga Yeremía ümatüxü. Rü yema

ore ga nawa changüxü rü nüxü nixu nax 70 ya taunecü tá ninge nax chixexüwa nangexmaechaxü ya Yerucharéü, yerü yemaacü nixí ga Cori ya Tupana Yeremíamaxä nüxü yaxuxü. ³Rü yemaçax chayumüxë rü Cori ya Tupanana chaca nax toxü ínangüxüxëëxüçax naxmëxwa i torü uanügü rü wena torü naanewa toxü nawoeguxëëxüçax. Rü yemaacü tama chachibüäcuma chayumüxë rü nhoxërüümare ixíxü ga naxchirugu chícux rü tanimucateçewa charüto. ⁴Rü yema chorü yumüxëwa rü Tupanamaxä nüxü chixu ga chorü pecädugü rü chautanüxügüarü pecädugü rü nhachagürü: “Pa Cori Pa Tupanax, cuma rü guxäétüwa cungexma rü cuporaxüchi rü guxüguma cuyangüxëxë i curü unetagü. Rü ngëmawa tüxü cunawex nax tüxü cungechaüxü ya yíxema aixcuma cuga ínüexe rü nagu maxëxe i curü mugü. ⁵Rü toma rü poraäcü pecädu cupexewa taxüe rü chixexü taxüe. Rü tamaxëmare rü tama cugu tarüxínüe. Rü nüxü tarüxoe i curü mugü rü curü ucüxëgü. ⁶Rü gumá curü orearü urüügü ga nawa quidexacü namaxä ga torü äëxgacügü rü torü oxigü, rü guxüma i tomax i Iraéutanüxügü, rü tama naga taxínüechaü ga yexguma tomaxä nüxü yaxügüegu ga curü ore. ⁷Rü cumax, Pa Cori Pa Tupanax, rü aixcumacü quixí. Rü ngëmaçax poraäcü cupexewa taxanee i toma i Yerucharéüçüäxgü, rü ngëma togü i totanüxü i Iraéutanüxügü i ngaicamawa rü yáxüwa to i nachixüanegu cuwoonexü nagagu nax tama cuga naxínüexü. ⁸Rü nhuxmax i tomax, Pa

Cori Pa Tupanax, rü naxrüütama i ngēma torü ãëxgacügü rü torü oxigü rü taxānee erü cupexewa chixexü taxügü. ⁹Notürü i cumax, Pa Torü Tupanax, rü woetama cucüma nixi nax cumecümaxü rü toxü nüxü curüngümaxü i torü chixexü. Rü ngēmacax cupexewa tangugü erü toma rü poraäcü chixexü taxü. ¹⁰Rü tama cuga taxīnue rü nüxü tacugie ga curü mugü ga curü duüxügü ga orearü uruügüwa tomaxā nüxü quixuxü. ¹¹Rü guxüma i chautanüxü i Iraeütanüxügü rü tama naga naxīnue i curü mugü. Rü cuxna nixigachi rü tama naga naxīnue i curü ucuxëgü. Rü yemacax ga yema poxcu ga curü duü ga Moichéwa nüxü quixuxü rü togu nangu. ¹²Rü yema nax toxçax núma cunamuxü ga yema taxü ga guxchaxü rü yemamaxā cuyanguxëxë ga yema poxcu ga tomaxā rü torü ãëxgacügümaxā cuxueguxü, yerü yema poxcu ga Yerucharéüna cunguxëxü, rü taguma yemaacü cunapoxcu ga to ga ĩane. ¹³Rü guxüma ga yema chixexü rü toxna nangu yematama Moiché ümatüxü ga mugüwa nüxü ixuxürüxü. Notürü ga toma rü tama cuxçax tadaugü, Pa Cori Pa Torü Tupanax. Rü tama nüxü tarüxoe ga yema torü chixexügü, rü tama nagu tamaxë ga curü ore i aixcuma ixixü. ¹⁴Rü yemacax, Pa Cori Pa Tupanax, rü toxçax ícunanguxëxë ga yema taxü ga guxchaxü ga cumatama tomaxā cuxueguxü. Erü cuma rü aixcuma cuyanguxëxë i ngēma nüxü quixuxü. Notürü i toma rü tama cuxü itarüxīnuechaü. ¹⁵Notürü ga cumax, Pa Cori Pa Torü Tupanax, rü nüxcüma icunawex ga yema taxü ga curü pora ga

yexguma Eyítuanewa ícunguxüxëëgu ga curü duüxügü. Rü yemaacü cugü cutachigaxëxë nhuxmata nhama i ngunexüwa nangu. Notürü ga toma rü poraäcü cupexewa chixexü taxü. ¹⁶Pa Cori Pa Tupanax, nüxü tacuax rü cuma rü cumecümaxüchi. Rü ngēmacax cuxna taca nax namaxā icurüngüxmüxüçax ya yima ĩane ya Yerucharéücüçaxgü. Erü yima ĩane rü cuxrü nixi, rü ngēma nangexma ya curü maçpüne ya üinene. Rü nhuxmax rü guxüma i ngēma togü i nachixüanecüçaxgü i duüxügü rü nüxü nacugie i ngēma curü duüxügü rü yima Yerucharéü nagagu i ngēma chixexügü i toma taxügüxü rü torü oxigü ügüxü. ¹⁷Pa Torü Tupanax ;rü chamax nax curü duüxü chixixü, rü nüxü naxīnü i chorü yumüxë i nawa cuxü chacaxüxü! ;Rü cuégagagu nüxü nangechaüäcüma nüxü nadau nax nhuxäcü wüxi i taxü i ngechaü yixixü nax nachixexü ya yima cupata! ¹⁸Pa Chorü Tupanax ;toxü nayaxu rü choxü nüxü naxīnü i nhaa chorü yumüxë erü curü duüxü chixi! ;Rü mea nangugü i ngēma torü guxchaxügü rü ngēma norü chixexü ya yima ĩane ya Yerucharéü ya cuxrü ixixüne! Rü tama taxacürü mexü i cupexewa taxüxügü nixi i cuxü tacaxaxüxü, notürü cuxna taca erü cuma rü cuxü nangexma i taxüma i curü ngechaü i toxçax. ¹⁹Pa Corix ;rü toxü naxīnü rü toxü nüxü irüngüma i torü chixexü rü toxü rüngüxëxë! ;Rü paxa toxü nangaxü, Pa Corix! Erü cuxrütama ngüchaü nixi i ngēma rü cuma rü nüxü cungechaü ya yima curü ĩane ya Yerucharéü rü ngēma curü duüxügü”, nhachagürü.

**Tupana namaxā nūxū nixu ga yema
70 ga yūxūgūchiga**

²⁰Rū chama rū íchayadaxēxē ga nax chayumūxēxū rū Tupanamaxā nūxū chixuxū ga chorū chixexūgū rū chautanūxū ya Iraéutanūxūgūarū chixexūgū. Rū Cori ya Tupanaxū chacaxū naxcax ya yima norū ĩane ya Yerucharēū ya norū maḫpūne ya üinenewa ngexmane. ²¹Rū yexguma íchayumūxēyane rū chaḫcax nangox ga Tupanaarū orearū ngeruxū ya dauxūcüāx ga Gábi ga ũpa chaḫcax ngócú ga yexguma Tupana ṭaxacūxū choxū nadauxēēgu. Rū yagoeācūma yema íchayexmaxūwa nangu. Rū yema ora ga yáuanecū nagu Tupanacax chayaguxchaūxū ga āmaregūgu nixī ga chauxūtawa nanguxū. ²²Rū nhanagürü choxū: “Pa Daniéx, nua chaxū i nhuxmax nax cuxū nuxū chayacuaxēxūcax ga yema Tupana nagu rüxīnūxū. ²³Rū yexguma noxritama icunaxūgūgu ga nax cuyumūxēxū rū Tupana rū marū cuxū nangāxū. Rū ngēmacax i chamax rū nua chaxū nax cumaxā nūxū chayarūxuxūcax nax marū cuxū nangāxūxū, erū nūma ya Tupana rū poraācū cuxū nangechaū. Rū nhuxmax rū ĵmea irūxīnū i ngēma tá cumaxā nūxū chixuxū nachiga ga yema nūxū cudauxū ga yexguma ṭaxacū ga ēxūguxū cuxū nadauxēēgu! ²⁴Rū 70 i yūxūgū ngupetūguwena rū yima curū ĩane ya Yerucharēū rū ngēma curū duūxūgū i Iraéutanūxūgū rū düxwa tá Tupanaga naxīnue, rū Tupana tá nūxū inanaxoxēxē i ngēma norū chixexūgū,

rū tá nūxū nūxū inarūngūma i ngēma norū chixexū ga noxri naxūgūxū. Rū tá ningucuchi ya yimá Üünećü ya aixcuma mecū nax guxūguma norū duūxūgūmaxā meama inacuāxūcax rū ngēmaācū yanguxū ga yema Tupana cuxū dauxēēxū” —nhanagürü choxū.
.....

**Textū ga Tígricutiwa Tupana
Daniéxū nūxū nadauxēxē i ṭaxacū
tá nax ngupetūxū**

10 ¹—Rū gumá norū tamaepūx ga taunecū āēxgacū yixīgu ga Chírú ga Pérchiaanecūāx, rū chama ga Danié ga Betachámaxā choxū naxugūe rū Tupana choxū nūxū nadauxēxē i ṭaxacū tá ngupetūxū. Notürü yema nūxū chadauxū rū poraācū naguxchaxūchi nax nūxū icuāxū nax ṭaxacūchiga yixīxū. Notürü ga chama rū meama chanangugū nax ṭaxacūchiga yixīxū rū yemaacū nūxū chacuaxama ga yema nūxū chadauxū. ²Rū yexguma yemaxū chadaḫgu rū chama ga Danié rū tamaepūx ga yūxū poraācū changechaū. ³Rū tama chanangōx ga maixcuraxū, rū tama chanangōx ga namachi, rū tama chayaxaxū ga wíu, rū tama chaugū chamexēxē nhuxmata yema tamaepūx ga yūxū ngupetūgu. ⁴Rū wūxi ga ngunexū meama gumá taunecūarū nūxīraxū ga tauemacū (abríu)arū 24 ga ngunexūgu, rū textū ga Tígricutiwa chayexma. ⁵Rū ngürüāchi nūxū chadau ga wūxi ga yatū ga lífūchimaxā āxchiruxū rū úrumaxā goyexūáxū. ⁶Rū yema naxūne rū nhama nuta ya topáchiuruxū niyaḫxracūxū, rū yema nachiwe rū nhama baḫbeanexūrūxū

nixĩ. Rũ guma naxetũgũ rũ nhama ùxiemagũrũxũ nixĩ, rũ guma nachacũũgũ rũ nacutũgũ rũ nhama bróche iyaxracũtũxũrũxũ nixĩ. Rũ yema naga rũ nhama muxũ i duũxũgũ idexagũxũrũxũ nixĩ. ⁷Rũ chaxicatama nixĩ ga nũxũ chadauxũ ga yema Tupana chaxuxcax ngoxẽẽxũ. Rũ yema togũ ga chamũcũgũ rũ taxuxũma nadaugũ, yerũ norũ muũmaxã nibuxmũ rũ nicuxgũ.

⁸Rũ yemaacũ chaxicatama yema chayexma ga yexguma yemaxũ chadaɣgu. Rũ chabaxĩachiãxẽ rũ chanachoxõchi rũ chaturaxũne. ⁹Rũ yexguma nagaxũ chaxĩnũgu ga nax yadexaxũ, rũ chiyuãchi rũ ichayangu.

¹⁰Notũrũ wũxi ga naxmex rũ choxna natũxũe rũ choxũ nangenagũ nhuxmata chaxmexmaxã rũ chauápũxũmaxã ichachuxenũ. ¹¹Rũ nhuxũchi nhanagũrũ choxũ: “Pa Daniéx, Tupana rũ cuzũ nangechaũ. ¡Rũ mea irũxĩnũ i ngẽma tá cumaxã nũxũ chixuxũ! ¡Rũ inachi! Erũ choxũ nixĩ i cuzũtawa namuxũ ya Tupana”, nhanagũrũ. Rũ yexguma yagũegagu nax yadexaxũ rũ chama rũ chiduxruxãcũma ichachi. ¹²Rũ yexguma ga nũma rũ nhanagũrũ: “¡Tauxũ i choxũ cumuũxũ, Pa Daniéx! Yerũ yema ngunexũ ga nagu nũxũ cucuáxchaũxũ ga yema Tupana nagu rũxĩnũxũ rũ napexewa cugũ icurũxĩra, rũ nũma rũ cuzũ nũxũ naxĩnũ ga curũ yumũxẽgũ. Rũ ngẽmacax nua cuzũtawa chaxũ.

¹³Notũrũ ngẽma naãxẽ i chixexũ i Pérchiaanecũãxaru ãẽxgacũmaxã icuáxũ rũ 21 ga ngunexũ rũ choxũ nanaguxchaxẽxẽ. Notũrũ nũma ya Miguéu i ãẽxgacũ i tacũ ixĩxũ i

dauxũcũãxtanuwa rũ nua naxũ rũ choxũ narũngũxẽẽ. Yerũ ga chama ga noxri rũ chaxicatama chaugũmaxã chawũxicax natanũwa ga yema Pérchiaanecũãxaru ãẽxgacũgũ. ¹⁴Rũ ngẽmacax i nhuxmax rũ nua chaxũ nax cumaxã nuxũ chayarũxuxũcax i ngẽma tá ngupetũxũ i yixcũra namaxã i cutanũxũ i Iraéutanũxũgũ. Rũ yema nũxũ cudauxũ ga yexguma Tupana cuzcax nangoxẽẽgu, rũ ngẽma tá yixcũra cutanũxũmaxã ngupetũxũchiga nixĩ” —nhanagũrũ choxũ.

.....

Nawa tá nangu nax ínanguxũ i taxũ i guxchaxũgũ

12 ¹—Rũ nhanagũriama: “Rũ ngẽxguma ngẽma taxũ i guxchaxũgũ ínngxu, rũ nũma ya Miguéu ya dauxũcũãxaru ãẽxgacũ ya Tupanaarũ duũxũgũna daucũ, rũ tá nangox. Rũ ngẽma ngunexũgu rũ tá nangexma i taxũ i guxchaxũgũ i taguma nhuxgu nũxũ idauxũ. Notũrũ ngẽxguma ngẽmawa nanguxgu rũ guxũma i ngẽma Tupanaarũ duũxũgũ i norũ poperagu ũmatũégaxũ rũ tá namaxẽ naétũwa i ngẽma guxchaxũgũ. ²Rũ guxũma i marũ yuexũ rũ tá ínaruɗdagũ. Rũ tũmãxe rũ maxũ i taguma gũxũcax tá ítarũda, rũ toguégũ rũ ãnecax rũ poxcucax tá ítarũdagũ. ³Rũ ngẽma duũxũgũ i cuax nũxũ ngẽxmaxũ rũ muxema mexũwa tũxũ gagũxũ, rũ nhama ũaxcũrũxũ tá inabaixgũ rũ nhama woramacurĩgũrũxũ tá ngẽma nanaigũecha” —nhanagũrũ choxũ.

.....

OSÉIAS

(Ochéa)

Ochéa naxmax rü nanegü

1 ¹Rü nhaa nixi ga ore ga Cori ya Tupana nüxü ixuxü namaxã ga Ochéa ga Béri nane ga yexguma Yudáanewa ãëxgacügü yixigügu ga Uchia rü Yotãü rü Acãa rü Echequía. Rü yexguma nixi ga Yerubuãü ga Yoã nane ga ãëxgacü yixixü ga Iraéuanewa. ²Rü nhaa nixi ga yema nüxíraxüxü ga ore ga Cori ya Tupana Ochéamaxã nüxü ixuxü. Rü nhanagürü nüxü: —Ngëma Iraéuanecüãxgü rü nhama wüxi i ngexü i natena ngeãxëxürüxü choxna nixigachi. Rü cumax, Pa Ochéax, rü wüxi i cuaxruxü tá quixi naxçax i ngëma duüxügü. ¡Rü ngëmacax i nhuxmax rü wüxi i nge i chixri maxücümaxã naxãxmax rü ngíwa naxãxacü! Rü ngëmaãcü i ngëma cuxacügü rü wüxi i nge i ngeãxëcücüxacügü tá nixigü —nhanagürü. ³Rü yemawena ga Ochéa rü ngímaxã naxãxmax ga Gomé ga Dibráiacü. Rü ngíma rü nüxü ixãxacü rü nayatü. ⁴Rü nhuxüchi ga nüma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü Ochéaxü: —Yimã cune rü Yechereé tá nixi i naéga. Erü paxaxüchitãma chanapoxcue i

ngëma nataagü ya yimã ãëxgacü ya Yeú naxçax ga yema taxü ga máeta ga naxüxü nawa ga guma ñane ga Yechereé. Rü ngëxma tá chayacuãxëxë nax nümagütama i Iraéuanecüãxgü nügümaxã inacuaãxgüxü. ⁵Erü ngëma ngunexügu rü yima ñane ya Yechereéarü ngatexü i metachinüanexügu tá chanadai i ngëma norü churaragü i Iraéuanecüãxgü rü ngëxma tá nagux i norü pora —nhanagürü. ⁶Rü yexguma ga ngíma ga Gomé rü wena ixãxacü, rü nange ga ngíxacü. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Ochéaxü nhanagürü: —Ngëma ngíéga i ngëma cuxacü rü Duruãma tá nixi. (Rü ngëma naéga rü: “tama choxü nangechaütümüxügü”, nhaxüchiga nixi.) Erü nhuxmawena rü marü taxütãma choxü nangechaütümüxügü i Iraéuanecüãxgü. Rü marü taxütãma nüxü nüxü icharüngüma i ngëma norü chixexügü. ⁷Notürü ngëma Yudáanecüãxgü rü tá choxü nangechaütümüxügü rü chamatama i norü Tupana nax chixixü rü tá norü uanügüna íchanapoxü. Notürü taxütãma taxacürü churaragümaxã rüexna naxnegümaxã rüexna ngëma

churaragü i cowaruáxũmaxã
 —nhanagürü ga Tupana. ⁸Rü yexguma
 Gomé marü Duruáma ngĩxũ
 yamaieguwena, rü wena ixãxactü, rü
 nayatü. ⁹Rü yexguma ga nüma ga Cori
 ya Tupana rü Ochéaxũ nhanagürü:
 —Ngẽma cuneéga rü Duamí tá nixĩ. (Rü
 ngẽma naéga rü “tama chorü duũxũgü
 pexĩgü”, nhaxũchiga nixĩ.) Erü pema i
 Iraéuanecüãxgü rü marü tama chorü
 duũxũgü pexĩgü rü chama rü marü tama
 perü Tupana chixĩ —nhanagürü.

.....

**Tupana nixĩgachi ga
 Iraéuanecüãxgü**

2 ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
 nhanagürü: —¡Pa Iraéuanecüãxgü,
 ípenaxuaxũ i ngẽma pechixũane i nhama
 peérüxũ ixixũ! Norü duũxũgü rü marü
 choxna nixĩgachi, rü ngẽmacax i
 pechixũane rü marü tama choxrü nixĩ rü
 chama rü marü tama norü Tupana chixĩ.
 Rü name nixĩ nax norü duũxũgü nüxũ
 naxoexũ nax nhama wüxi i ngexũ i
 ngeãxécürüxũ yixixũ, rü nüxna nax
 yaxĩgachixũ i ngẽma norü
 tupananetachicünaxãgü i nüxũ
 nangechaũgixũ. ³Rü ngëxguma taxütáma
 nüxũ naxoegu i ngẽma tupanachicünaxãgü
 rü tá nüxna chanayaxu i guxũma i ngẽma
 norü ngẽmaxũgü i nüxũ ngëxmaxũ rü
 nhama wüxi i nge i ngexchirucürüxũ tá
 chayaxixëxë. Rü ngẽma nachixũane rü
 noxri nangoxgurüxũ tá chayaxixëxë rü
 nhama mairaxũ i paxũ rü ngearü
 dexáxũrürüxũ tá chayaxixëxë nax
 ngẽmaacü tãxawamaxã nayuexũcax i
 ngẽma choxna ixĩgachixũ.

.....

¹³Rü ngẽma cuchixũanecüãx i
 duũxũgü rü gumá nhuxre ga taunecügü
 ga naxu nüxũ yacuaxũgügü ga yema
 tupanachicünaxãgü, rü ngẽmacax tá
 chanapoxcue. Yerü marü choxũ
 inarüngümae rü norü
 tupananetachicünaxãgücax pumáratexe
 ínagügü ga yexguma ãneramaxã rü
 nachagũmaxã nügü yangaxãëgügu nax
 yemaacü yema tupanachicünaxãgüxũ
 yacuaxũgügüxũcax. Rü chamax i Cori ya
 Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.

**Tupana rü Iraéuanecüãxgüxũ
 nangechaũama**

¹⁴Notürü i chamax, rü wena táxarü
 ngẽma Iraéuanecüãxgü rü chaugüna
 chayapuexëxë. Rü chianexũwa tá
 chanagagü nax ngẽma mea namaxã
 chidexaxũcax rü wenaxarü choxũ
 nangechaũgüxũcax. ¹⁵Rü ngẽma norü
 úwanecügü rü tá wena chanamexëxë
 nax mea naxügüxũcax rü nabacaxũcax i
 norü úwagü. Rü ngẽma ngatexũ i
 metachinüanexũ ga noxri
 Guxchaxũchicagu ãégaxũ rü
 Taãxëchicaxũ tá chayanguxuchixëxë. Rü
 ngẽma naanewa tá choxũ nangechaũgü
 i ngẽma Iraéuanecüãx ga yexguma
 Eyítuanewa ínaxoxũgurüxũ. ¹⁶Rü
 ngëxguma rü tá “Pa Cuxũ
 Tangechaxũcax”, nhanagürügü tá
 choxũ, rü tama “Pa Torü Baáx”,
 nhanagürügü. Rü chama i Cori ya
 Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngẽma.
¹⁷Rü tá nüxna chanachuxu nax
 tagutáma wena namaxã
 nadexaächigüxũcax i ngẽma Baágüéga.
¹⁸Rü ngẽma ngunexũgügu rü ngẽma
 Iraéuanecüãxgüxũ tá charüngüxëxë. Rü

ngêma naexũgü i düraexũ, rü werigü, rü äxtapegü rü tá ichanangüxmüexêxê nax tama ngêma duũxũgũxü nachixeäxêgũxũcax. Rü tá ichanaxoxêxê ya würagü rü taragü. Rü ngêma norü uanügü rü tá ichanangüxmüexêxê nax tama wena naxcax íyaxüächixũcax, rü ngêmaäcü i chorü duũxũgü rü nataäxêgũxũcax. ¹⁹Rü ngêmaäcü, Pa Iraéuanecüäxgüx, chama rü tá wena pexũ chade nax guxũgutáma choxrü pexĩgũxũcax. Rü ngêmaäcü tá aixcumaxũchi choxrü pexĩgü ngêma mugü nüxü íxuxüäcü, erü poraäcü pexũ changechaũ. ²⁰Rü chorü duũxũgũxüchi tá pexũ chixĩgüxêxê, rü tagutáma pexũ íchawogü. Rü pema rü tá choxũ pecuax nax perü Tupana chixĩxü —nhanagürü.

Ochéa rü naxmaxarü chixexũxü narüngüma

3 ¹Rü yexguma ga Cori ya Tupana rü nhanagürü choxũ: —¡Ngêma naxü rü wenaxarü ngĩxcax yadau i cuxmax rü cugũxütawa ngĩxü naga rü ngĩxü nangechaxũ, rü woo i ngĩma rü ngĩrü me nixĩ i nai i yatümaxã nax namaxũxü! Erü chama ya Cori ya Tupana rü ngêxgumarüxü ngêma Iraéuanecüäxgüxü changechaũama rü woo i nümagü rü choxna nixĩgachi rü naxcax narümemae nax ngêma tupanenetachicünaxägüwe naxĩxü rü nangõxgüaxü i ngêma maixcuraxügü i namaxã nüxü yacuaxüügüxü —nhanagürü ga Tupana. ²Rü yexguma ngĩxü ichayangauxgu rü yema ngĩrü yoraxütawa wenaxarü ngĩxcax chataxe. Rü 15 tachinü ga diêru rü 330 lítrugü

ga chewádagu nixĩ ga naxãtanüxü. ³Rü nhachagürü ngĩxü: —Mucütáma ya taunecü choxrü quixĩ. Rü tama name nax cungeäxũ rü nai i yatüna cugü nax cuxãxü. Rü chama rü tá ta cumaxã chixaixcuma nax mea chamaxũxü —nhachagürü. ⁴Rü ngêmaäcü ya Tupana rü ngêma Iraéuanecüäxgüxü nüxü nacuaxêxê rü mucü ya taunecü rü to i nachixüanegügu tá nawoone rü to i nachixüanearü äxgacü rü tá namaxã inacuax. Rü ngêmacax i ngêma Iraéuanecüäxgü rü tá nüxü nataxuma i noxrütama äxgacü, rü bai i äxgacü nane, rü bai i norü chacherdótegü, rü bai i norü chacherdótegüchiru, rü bai i norü ämarechicagü, rü bai i norü tupanenetachicünaxägü. ⁵Notürü ngêmawena i nüma i Iraéuanecüäxgü rü nachixüanecax tá nawoegu rü tá Cori ya Tupanacax nadaugü. Rü tá Dawítaacax nadaugü nax norü äxgacü yixĩxũcax. Rü ngêma ngunexũgü i nawa iyacuaxgüxügu rü Cori ya Tupanacax tá naxĩ, rü nüxü tá nicuaxüxügü naxcax i guxüma i norü ngüxêégü.

Cori ya Tupana rü Iraéuanecüäxgümaxã nanu

4 ¹Pa Iraéuanecüäxgüxü ¡iperüxĩnie i ngêma pemaxã nüxü yaxuxü ya Cori ya Tupana! Nüma rü pemaxã nanu, erü petanüwa rü marü tataxuma ya texé ya tümamücumaxã ixaixcumaxe, rü bai ya texé ya aixcuma naxüxe i ngêma Tupanamaxã nüxü tixuxü, rü bai ya texé ya aixcuma Tupanaxü cuáxe. ²Rü tamuxüchi ya notüçaxma Tupanaégagu ixunetaxe rü nataxüchi i dora, rü máeta,

rü ngĩx, rü namu i nai i ngemaxã
ipegũxũ, rü nügũ daixũ, rü
máetagüechaxũ. ³Rü ngëmacax i nhaa
nachixũane rü poraäcü ngechaũ nüxũ
nangux rü naanegüwa rü taxuxũma
narũxü. Rü duũxũgü rü nidaxawee rü
nayue, rü ngëxgumarũxü ta i ngëma
naexũgü i naixnecüciãx rü werigü rü
choxnigü i márcüãx rü nigüetanü.

**Cori ya Tupana rü
chacherdótegũxü nixugü**

⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
nhanagürü: —Dücax, Pa Chacherdótex,
cugagu nixĩ i ngëma guxchaxũ i nagu
nanguxũ i ngëma cuchixũane. Rü tama
name i toguena cunaxu i ngëma
chixexũ. ⁵Rü cuma rü ngunecü tátama
nagu cingu i ngëma guxchaxũ. Rü
nüma ya yima orearü uruũneta rü
chütacü cuxrũxũ tátama nagu nangu.
Rü ngëxguma i chama rü taxütáma pexũ
íchapoxü nax perü uanügü pexũ
daixũcax rü pexna napuãxũcax i nhaa
pechixũane. ⁶Rü chorü duũxũgü rü
chixexũgu nayi rü nayue erü tama
chorü mugũxũ nacuãxgü. Rü ngëma rü
cugagu nixĩ, Pa Chacherdótex, erü cuma
rü ta nüxũ cuxo i chorü mugü. Rü
ngëmacax i chama rü ta cuxũ chaxo nax
chorü orearü uruxũ quixĩxũ. Erü cumax
rü nüxũ icurüngüma i chorü ucuxëgü rü
ngëmacax i chamax rü tá ta nüxũ
icharüngüma i ngëma cutaagü. ⁷Rü
ngëxguma yexera yamuxgu i ngëma
chacherdótegü, rü yexera chixexũ
chapezewa naxügü. Nümagü rü choxna
nixĩgachi nax nawe naxĩxũcax i ngëma
norü tupananetachicünaxãgü. Rü
ngëmacax i chama rü taxütáma namaxã

chataãxë rü tá nüxũ chaxo. ⁸Rü nüma i
ngëma chacherdótegü rü duũxũgüarü
pecádumaxã nataãxëgü erü ngëxguma
ngëma duũxũgüaxũ naxüãxgu nax norü
tupananetachicünaxãgücax nadaiaxũ rü
ínaguaxũ i ãmaregü, rü nüma i duũxũgü
rü meama ngëma chacherdótegüaxũ
nanaxütanü. ⁹Rü ngëmacax i chama rü
ngëma duũxũgüxũ chapoxcuxürũxũ
tátama chanapoxcue i ngëma
chacherdótegü naxcax i norü chixexũgü
—nhanagürü ga Tupana.

.....

**Iraéuanecüãxgü rü nüxũ nixugüe
nax Cori ya Tupanaçax nawoeguxũ**

6 ¹Pa Duũxũgüx ¡rü nua pexĩ ya
guxãma rü ngĩxã Cori ya
Tupanaçax tawoegu! Rü woo nümatama
tüxũ nawoone rü guxchaxũ tüxna naxã,
notürü wena táxarü tüxũ nawoeguxëxë
nax ngëmaäcü itaãxëgüxũcax. Rü nüma
rü ngúxũ tüxũ ningegüxëxë, notürü
wena táxarü taxcax nayataanegüxëxë.
²Rü ngëmaäcü paxa tá wena taxcax
nayataanegüxëxë rü tá tüxũ
ínarüdagüxëxë nax mea napexewa
imaxëxũcax. ³¡Rü ngĩxã pora taxüe nax
aixcuma Cori ya Tupanaxũ icuáxũcax rü
naga ixĩnüexũcax! Rü nüma ya Cori ya
Tupana rü aixcuma tá tüxna nangu
nhama üãxcü guxũguma ínguxürũxũ rü
nhama pucü guxũguma waixümü
iwaixmüanexëcürũxü.

Cori ya Tupanaarü ngãxũga

⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
nhanagürü: —¿Taxacü tá pemaxã chaxü
Pa Efraítanüxũgüx? ¿Rü taxacü tá
pemaxã chaxü Pa Yudáanecüãxgüx? Rü

ngêma choxũ nax pengechaũxũ rü nhama caixanexũ i exũwa paxaãchi ngóxũrũxũ nixĩ, rü yimá cherena ya ngunetũxũ paxaãchi rüngucũrũxũ nixĩ. ⁵Rü yema chorũ orearũ uruũgũ ga petanũwa chamugũxũwa pemaxã nüxũ chixu nax pexũ tá chapoxcuxũ, notürü ga pema rü tama iperũxĩnũe rü yemaçax pexũ chadaix. Rü yemaacũ ga chorũ poxcu rü aixcuma pewa nangu nhama ngóonexũ irũgoxũrũxũ. ⁶Rü ngêma chama pexũ chanaxwaxexũ nixĩ nax choxũ pengechaũxũ, rü tama taxacürü naxũnagũ chauxçax pedaixũ. Rü ngêma chanaxwaxexũ nixĩ nax aixcuma choxũ pecuáxũ nax perũ Tupana chixĩxũ rü ngexrũma i taxacürü ãmare i chauxçax nax ípeguxũ —nhanagürü ga Tupana.

**Tupana rü
Efraítanũxũgũmaxã nanu**

9 ¹⁷Rü nhaa duũxũgũ rü tama chorũ Tupanaga naxĩnũechaũ, rü ngêmaçax i nüma ya Tupana rü tá nüxũ naxo. Rü togũ i nachixũanegũgu tá nawoone, rü tá nu ne nanaxĩmare.

**Nagu tá napogũe i ngêma ãmarearũ
guchicaxũgũ i Iraéuanecũãxgũ norü
tupanenetachicũnãxãgũçax
naxũgũxũ**

10 ¹Ngêma Iraéuanecũãxgũ rü nhaa úwa i muarũ oóxũrũxũ nixĩ, notürü ngêxguma yexera namuxgu i norü ngêmaxũgũ rü yexera norü tupanenetachicũnãxãçax ãmarearũ guchicaxũ ínixũxũgũ. Rü ngêxguma yexera nanetüarü o inaxãxgu i norü

naane rü yexeraxũ i mexũ i naxchicũnãxãgũ ínixũxũgũ. ²Ngêma Iraéuanecũãxgũ rü taxregu narũxĩnũe i norü maxũwa rü tama Tupanaguxica narũxĩnũe. Rü ngêmaçax i nhuxmax rü ngêma norü chixexũgagu rü tá napoxcue. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü tá inanaxoxêxê i ngêma ãmarearũ guchicaxũgũ i norü tupanenetachicũnãxãgũçax üxũ rü tá nayapuexêxê i ngêma nutagũ i nüxũ yacuãxũũgũxũ. ³Notürü nüma i ngêma duũxũgũ rü nhanagürügũ tá: “Rü nataxuma ya tórü ãêxgacũ nagagu nax tama Cori ya Tupanaxũ ingechaũgũxũ. Notürü nüétama erü çtaxacürü mexũ chi taxçax naxũxũ ya ãêxgacũ? ⁴Rü yexũcürü nidexaechamare rü notüçaxmamare tamaxã inaxuneta rü nanaxunagũ i mugũ notürü taguma nayanguxêëgũ. Rü ngêmaçax i tatanũwa rü duũxũgũ rü nügũmaxã nanue rü nhama wüxi i nanetü i nawa iyuxũrũxũ nangexma i chixexũ i tatanũwa”, nhanagürügũ. ⁵Rü nhuxmax i ngêma Chamárianecũãx i duũxũgũ rü niduxrue, rü naxauxe naxçax i ngêma wocaxacũchicũnãxã i Betawéũwa rütaxuxũ. Rü naxçax nangechaũgũ i duũxũgũ rü ngêma chacherdótegũ erü marü narütaxu ga yema namaxã nataãxêgũxũ. ⁶Rü ngêma wocaxacũchicũnãxã i Iraéuanecũãxgũ nüxũ icuãxũũgũxũ rü Achíriaanearü churaragũ rü nachixũanewa tá nanangegũ nax norü ãêxgacũna naxãgũãxũçax. Rü tá naxãnee i ngêma Efraítanũxũgũ erü marü nataxu i norü naxchicũnãxã i nüxũ yaxôgũaxũ. Rü ngêxgumarũxũ ta i guxũma i ngêma

Iraéuanecüãxgü rü ãne tá ningegü. ⁷Rü ngẽma Chamáriaanearü ãëxgacü rü tá narütaxu nhama wüxi i naixtüchi i dexá ichaxëëxürüxü. ⁸Rü ngẽma norü tupanachicünaxächicagü ga Iraéuanecüãxgü chixexü nawa ügüxü, rü tá nagu napogü. Rü ngẽma norü ãmarearü guchicaxügüétüwa tá narüxügü i chuxchuxügü rü toragü. Rü nüma i ngẽma duüxügü rü tá ngẽma máxpüanegüxü nhanagürügü: “¡Toétügu perübuemügü!” Rü yima maxpünegüxü tá nhanagürügü: “¡Toétügu peyixi!” nhanagürügü.

.....

¹²Rü nüma ya Tupana rü nhanagürü: —Chama rü marüchirex pemaxã nüxü chixu rü nhachagürü pexü: “¡Mexü pexüx rü ngẽmaãcü tá pexna nangu i chorü ngechaü! ¡Rü penamexëxë i perü maxü! Erü marü nawa nangu nax chauxcax pedaugüxü nhuxmatáta petanüwa changu nax peétügu chayabaxüçax i chorü pora i namaxã pexü íchapoxüxü.” ¹³⁻¹⁴Notürü i pemax rü nagu pemaxë i chixexü, rü ngẽma ne naxü nax chixri pegümaxã ipecuáxü rü doragu nax pemaxëxü. Rü pema rü nagu peyaxõ i ngẽma muxü i perü churaragü rü yima peweügü ya daiwa namaxã pexixüne —nhanagürü ga Tupana.

.....

Tupana rü nüxü nangechaüama i norü duüxügü woo tama naga naxünegux

11 ¹—Rü yexguma nhama buxürüxü tauta cuaxwa nangugügu ga chorü duüxügü ga Iraéuanecüãxgü, rü chama rü nüxü

changechaü yerü chauxacügü nixügü rü yemacax íchananguxüxëxë ga Eyítuanewa. ²Notürü yexguma yexeraãcü naxçax chacaxgu nax chawe naxixüçax rü nüma rü yexeraãcü choxna nixígachi. Rü ngẽma chorü duüxügü rü norü tupanachicünaxägüçax ínanagu i ãmaregü rü ngëmachicünaxägüçax ínanagu i pumarátexë. ³Chama nixí ga yema Efraítanüxümaxã ichacuáxü ga yexguma noxri tauta nüxü nacuxgügu ga nhuxäcü tá napugüãxü ga nhaa naane. Rü chanangüexëxë nax nhuxäcü tá inaxixü. Rü chaxmexmaxã nüxü chingí notürü ga nümagü rü tama nüxü nacuxgü nax chama yixixü ga nüxna chadauxü. ⁴Rü nüxü changechaüãcüma chaugüçax chayagagü nax chaugüchametüwa chayapaxëëgüxüçax nhama buxügü i maixürüxü. Rü naxçax íchayarümaxächi nax chanachibüexëxüçax.

.....

⁷Rü nüma i ngẽma chorü duüxügü rü nanaxügüama nax choxna yaxígachixü. Rü tagaãcü nayumüxëgüchirex, notürü taxúema tanangãxü erü nawe narüxíama i ngẽma tupanetagü i taxucürüwa nüxü rüngüxëëxü. ⁸Notürü taxucürüwa pexna chixügachi, Pa Efraítanüxügüx. Rü taxucürüwa pexü íchawogü, Pa Iraéuanecüãxgüx. Rü taxucürüwa pexü chadai yexgumarüxü ga yema Admácüãxgüxü chadaixgurüxü. Rü taxucürüwama pexü charüxoxëxë guma íane ga Chebofüxü charüxoxëëxürüxü. Erü daa chorü maxünewa rü pexü changechaü rü íchamemare nax choxü

pengechaütümüxügüxü —nhanagürü ga
Tupana.

.....

**Ochéa rü Iraéuanecüãxgüxü
nacaaxü nax Cori ya Tupanaçax
nawoeguxü**

14 ¹Pa Iraéuanecüãxgüx nax Perú
Chixexügagu Peyixixüx ¡rü
naxçax pewoegu ya Cori ya Perú
Tupana! ²Rü nhaäcü peyumüxëgü: “¡Pa
Torü Cori ya Tupanax, rü toxü nüxü
irüngüma i guxüma i torü chixexügü!
¡Rü mea toxü nayaxu i nhaa torü
cuaxüxü i cuxna taxäxü! ³Rü marü nüxü
tadaugü rü ngëma Achíriaanecüãxgü rü
tama aixcuma toxü ínapoxü, rü woo chi
cowaruétügu taxixgu rü taxüchima
tamaxë. Rü ngëmacax i nhuxmax rü
marü taxütáma namaxã tatupanaãx i
taxacü i tomatama taxüxü. Erü toma
nax tangearü yoraáxü rü cuxicatama
nixí i aixcuma cuxü
tangechaütümüxügüxü” nhaperügü tá.

**Cori ya Tupana rü
Iraéuanecüãxgümaxã inaxuneta
nax ngexwacaxüxü i maxü tá
nüxna naxãxü**

⁴Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana:
—Ngëma duüxügü i tama chauga
ínüexü rü tá chaugümaxã
ichanagüxmüexëxë. Rü tá nüxü

changechaüama woo tamachirex ngëma
nixí i norü natanü. Erü marü
nangupetü nax namaxã chanuxü. ⁵Rü
nhuxmax i chama rü tá nüxü
charüngüxëë i ngëma Iraéuanecüãxgü
nhama cherena nanetügüxü
iwaixëëcürüxü. Rü ngëma

Iraéuanecüãxgü rü tá nataãxëgü nhama
putüra i líriu meama ixächacuxürüxü.
Rü yima maxpüne ya Líbanu guxügüma
ngëxmaechanerüxü tá nixí i ngëma
Iraéuanecüãxgü nax guxügütáma
nachixüanewa nangexmagüxü. ⁶Rü
nhama oríwa itaetaxü rü ibacaxürüxü
rü tá meama nüxü naxüpetü i ngëma
Iraéuanecüãxgü i nachixüanewa. Rü
ngëma nachixüane rü duüxügüaru
taãxëxëerüxü tá nixí nhama Líbanuarü
ocayíwaemarüxü —nhanagürü ga
Tupana.

.....

Norü gux i nhaa ore

⁹Rü yíxema cuax tüxü ngëxmaxe rü
yíxema aixcuma tümaãxëxü cuáxe rü
ëcü naga taxínüe i nhaa ore: “Rü ngëma
nacüma ya Cori ya Tupana rü aixcuma
nawexgu. Rü ngëma aixcuma Tupanaga
ínüexü i duüxügü rü ngëma nacümagu
naxí. Notürü ngëma chixexügü
rüxínüexü i duüxügü rü ngëma
Tupanacüma rü nüxü rü wüxi i
guxchaxü nixí.”

JOEL

(Yoéu)

Munügu rü Iraéutanüxüarü nanetü nangõxgü

1 ¹Nhaa nixí ga Cori ya Tupanaarü ore ga Petué nane ga Yoéumaxã nüxü yaxuxü. ²⁻⁴Guxüma ga perü nanetügü rü munü pexü nanangõx. Rü yema íyaxüxëëgüxü rü togü ga munü nanangõxgü. Rü dücax, Pa Yaxguãxgü rü Guxãma i Pemax i Nhaa Nachixüanecüãxgüx, rü pexna chaca ;rü nhuxgu nüxü pedauxü ga wüxi ga chixexü ga nhaarüxü íxíxü? Rü nüxcüma ga penatügü rü taguma nüxü tadau i ngëma nhuxmax pexü ngupetüxü. Rü ngëmacax name i pexacügümaxã nüxü pexu i ngëma nhuxmax pexü ngupetüxü, rü nümagü rü tá naxacügümaxã nüxü nixugügü, rü petaagü rü naxacügümaxã ta nüxü nixugügü. ⁵Pa Ngãxëwaxexüx ;rü pebaixächie! ;Pexauxe, Pa Bínuarü Axruüügüx! Erü ngëma úwatüxü rü tá pexna nanayauxgü. ⁶Erü ngëma munügü rü nhama muxüchixü i churaragü i poraexürüxü chauchixüanegu nachocu. Rü napütägü rü nhama ai ya leóüpütärüxü nixígü.

⁷Rü ngëma munügü rü tórü úwanecügu rü tórü iguéranecügu nawagüe rü nayangeatüxëxë rü ngëmaäcü nachuxtänümare i nachacüxü. ⁸⁻⁹Rü chacherdótegü rü naxauxe nhama wüxi i paxü iyutéxü i nateçax axuxürüxü erü Tupanapatawa rü marü nataxuma i nawemügü rü wíü nax ngëma Tupanana naxãmaregüxüçax. ¹⁰Rü ngëma naanegü rü nachianemare rü waixümügü rü nipagümare. Rü ngëma trígugü rü nayue rü ngëma úwanecü rü nipagü rü ngëma oríwanecü rü narünhexgü. ¹¹Rü pemax nax naanewa pepuracüexü rü penatoxü ga úwagü rü trígugü rü chewádagü rü poraäcü pengechaügüácüma pexauxe. Yerü yema trígu rü chewáda ga petogüxü rü pexü nayue, rü yemacax taxuxüma pibuxgü. ¹²Rü perü úwanecü rü nipagü rü yexma narüxo ga perü figunecügü. Rü nipagü ga perü orixgü ga boxragü, rü cucugü, rü maüsánagü rü guxüma ga perü nanetügü ga peanewa yexmagüxü. Rü yemaacü nüxü inayarütaxu ga norü taãxë ga guxüma ga duüxügü. ¹³Rü pemax, Pa Chacherdótegü i Tupanaarü ãmarearü Guchicaxümaxã Icuaxgüxex,

rü name nixĩ i naxchiru i nhoxërxũgü picuxgü, rü pexauxe erü yima Tupanapatawa rü marü nataxuma i trıgu rü wıü i perü âmareruxũ ixixũ. ¹⁴¡Rü naxcax pengema i duũxũgü nax aureâcũma nayumüxëgüxcax! ¡Rü Cori ya Tupanapatagu penangutaquexexëxë i perü âëxgacügü i yaxguãxgü, rü guxũma i duũxũgü i nhaa nachixũanecüãxgü! ¡Rü ngëma perü yumüxëwa Tupanana peca nax pexũ nangũxëëxũcax! ¹⁵Erü marü ningaica i Tupanaarü poxcu. Rü ngëma ngunexũ rü poraãcü tá naxãücũma erü yimá Guxãëtüwa Ngëxmacü rü tá taxũ i poxcu taxcax ínguxëxë. ¹⁶Rü yema munügü rü tapexewatama tüxna nanapu ga tawemü rü yemaacü inarüxo ga Tupanapatawa nax itaãxëgüxũ. ¹⁷Rü guma nanetüchire rü nayue ga yema ínatogüxũwa, rü yema trıgu rü inayarüxo rü guma ípatagü ga nanetti nagu gücune rü marü ningeäcu rü nichixe.

.....

**Nüma ya Cori ya Tupana rü nüxũ
nangechaütümüxũ i duũxũgü**

2 ¹¹Rü nüma ya Cori ya Tupana rü napexegu nixĩ i ngëma munügü i nhama muxüchixũ i churaragürüxũ ixixũ. Rü nüma ya Tupana rü tagaãcü nanamu i ngëma munügü, rü nüma rü naga naxínüe. Rü ngëma nax namuxüchixũ rü taxucürüwama texë tayaxugü. Rü poraãcü naxãücũma i nhaa ngunexũ i nagu Tupana tüxũ poxcuexe rü taxúema tabora nax ítayachaxãchixëëxũ. ¹²Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü:

“¡Guxũma i perü ngúchaũmaxã chãuxcax pewoegu nhamarüta pexũ íchananguxëxë! ¡Rü chãuxcax pexaureegü rü pegümaxã pengechaxũgü rü pexauxe!” nhanagürü. ¹³Rü ngëmacax i nhuxmax rü name nixĩ i naxcax pewoegu ya Cori ya Tupana. Notürü tama nanaxwaxe i pegüchirugu pegãugüe nax ngëmaãcü penawéxũ i perü ngechaũ erü ngëma nüma nanaxwaxëxũ nixĩ nax penaxüchicüüxũ i perü maxũ. Erü nüma ya Cori ya Tupana rü namecũma rü nüxũ pengechaütümüxũ, rü yaxna pemaxã naxínü, erü pexũ nangechaũ. Rü nüma rü ínamemare nax íyachaxãchixëëxũ i ngëma poxcu i pemaxã naxueguxũ. ¹⁴Rü ngëxguma chi aixcuma naxcax pewoeguxgux rü bexmana tá ínayachaxãchi nax pexũ napoxcuexũ, rü tá pexũ narüngüxëë nax wena naxügüxũcax i perü trıgu rü úwagü nax ngëmamaxã nüxũ pecuaxũügüxũcax. ¹⁵Rü pemax, Pa Chacherdótegüx ¡rü yima maxpúne ya Tupanapata nawa ngexmanewa peyacue ya perü cornéta rü naxcax peca i duũxũgü! ¡Rü penaxunagü nax aureâcũma nayumüxëgüxũcax! ¹⁶¡Rü penangutaquexexëxë i ngëma Tupanaarü duũxũgü, Pa Chacherdótegüx, nax Tupanapexewa peyamexëëgüxũcax i yaxũgü, rü buxũgü rü woo i ngëma buxũgü i maiexũ! ¡Rü ngëxgumarüxũ ta i ngëma ngexwacax ingígüxũ, rü norü ucapuwa ípenachoxüxëxë! ¹⁷¡Rü pexauxe, Pa Chacherdótegüx i Tupanaarü Puracümaxã Icuaxgüxex, rü âmarearü guchicaxüpexewa nhapegü i perü

yumüxēwa: “Nüxü nangechaxü i nhaa curü duüxügü, Pa Torü Cori ya Tupanax! ;Rü tauxü i cunangexruxü nax taxúema nüxü cugüexüçax! ;Rü tauxü i cunangexruxü nax togü i nachixüanecüäxgü namaxā icuáxüçax! ;Rü tauxü i cunangexruxü i ngēma tama yaxōgüxü nax curü duüxügüxü nacugüexü nhaxümaxā: ‘¿Ngexcü ya yimá perü Tupana?’ nhaxümaxā!”¹⁸Rü nhuxüchi ga nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü nangechaütümüxügü yerü poraäcü nüxü nangechaü. ¹⁹Rü nüma rü nhanagürü nüxü: “Rü tá pexna chanaxā i trígu rü wíu rü chíxü nhuxmatáta mea pexü yangu. Rü marü taxütáma wena pexü changexrü nax pexü nacugüexüçax i ngēma togü i nachixüanecüäxgü i tama choxü cuaxgüxü. ²⁰Rü tá pexna chayaxígachixēxē i ngēma munügü ga nórchiwaama ne íxü, rü tá ngextá ínachianexüwa chanamügü. Rü ngēma napexegu íxü rü naxtaxa i ngearü maxüáxüwa tá chanawoü. Rü ngēma wixweama ügüxü rü Már i Mediterániuwa tá chanawoü. Rü ngēxma tá niyixe rü tá ngēma nayianegü. Rü ngēmaäcü tá poraäcü pexü charüngüxēē”, nhanagürü ga Cori ya Tupana. ²¹Rü ngēmacax, Pa Duüxügü rü Guxüma i Taxacü i Nhama i Naanewa Maxēxü, ;rü petaäxégü rü tauxü i pemuüexü! Erü nüma ya Cori ya Tupana rü taxü i mexügü tá pexçax naxü. ²²;Rü tauxü i pemuüexü Pa Naexügüx! Erü ngēma pebüchitaxü rü tá wena narüxügü rü nabaca. Rü ngēma nanetügü i orjgü rü tá nixo. Rü tá namuxüchi i figugü rü úwagü. ²³;Rü petaäxégü, Pa Yerucharéüçüxgüx! ;Rü

namaxā petaäxégü ya Cori ya Tupana! Yerü pexçax nanapuxēxē ga yexguma meama nawa nanguxgu nax mucüçax napuxēäxü rü taunecüçax napuxēäxü yema noxri mea napuxēäxgürüxü. ²⁴Rü ngēmaäcü tá mea pexü nixo i trígu rü poraäcü tá nata ya perü wíu rü chíxü. ²⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Chama rü tá pexü chanatáeguxēxē ga yema penetügü ga nhuxre ga taunecü pexü nax nangóðxü ga yema munügü ga yéma chamugüxü. ²⁶Rü nhuxmax rü tá meatáma pechibüe i pemax nhuxmatáta mea pengäxpütüwegü. Rü choxü tá pecuaxüxügü naxçax ga yema taxü ga mexü ga pexçax chaxüxü. Rü tagutáma wena texé pexü taxāneexēxē Pa Chorü Duüxügüx. ²⁷Rü pemax, Pa Iraéutanüxügüx, rü tá nüxü pecuaxächitanü nax chama ya Cori rü aixcuma petanüwa changexmaxü rü chaxicatama yixüxü i perü Tupana chixüxü. Rü tagutáma wena texé pexü taxāneexēxē, Pa Chorü Duüxügüx.

Tupana rü nhama i naanewa tá nanamu i Naäxē i Üünexü

²⁸Rü nhaawena rü tá guxüma i duüxügüçax núma chanamu i Chauäxē i Üünexü. Rü ngēma penegü rü pexacügü rü tá chorü orexü nixugüe. Rü ngēma yaxü i duüxügü rü tá nixānegügü. Rü ngēma ngextüxügüxü rü tá nüxü nadaugü i ēxügüxü i taguma texé nüxü dauxü. ²⁹Rü woo i perü puracütanüxü rü pexütaxügü rü tá nüxna chananguxēxē i Chauäxē i Üünexü i ngēma ngunexügügu. ³⁰Rü dauxüwa rü tá chanangoxēxē i taxacü i

taguma texé nüxũ dauxũ. Rũ nhama i naanewa rü tá poraãcü nagü inaba, rü tá nixa ya ãanegü rü taxũ i caxixũ tá naxĩnagüema. ³¹Rũ yimá üaxcü rü tá nixo rü yimá tauemacü rü nhama nagürüxũ tá naduema naxũpa i ngẽma ngunexũ i nagu tá ínanguxũ i chorü poxcu i nhama i naanewa. Rũ ngẽma ngunexũ rü tá poraãcü naxãücüma.

³²Notürü guxãma ya texé ya aixcuma

chauga ñnüxe rü taxütáma tapoxcue. Erü yima ma_xpúne ya Chiáú ya Yerucharéü nawa ngexmanewa tá nangox ya yimá Maxẽxẽeruxũ yema chama ya Cori ya Tupana pemaxã ichaxunetaxürüxũ. Rũ yíxema chama tũxũ chidexechixe rü taxütáma tapoxcue”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

AMÓS

(Amú)

Tupana rü tá nanapoxcu i ngêma
togü i nachixüanegü i Iraéuanena
ngaicamagüxü

1 ¹Rü nhaa nixí ga yema ore ga gumá carnérugüarü daruxü ga Amú ga Tecóacüãxmaxã nüxü yaxuxü ga Tupana ga Iraéuanecüãxgüchiga. Rü yema nangupetü taxre ga taunecü naxüpa ga yema ñãxãchiane ga yexguma Uchía Yudáanewa ãëxgacü ixíxgu, rü Yerubuáü ga Yoá nane ãëxgacü ixíxgu ga Iraéuanewa. ²Nüma ya Cori ya Tupana rü ngëxguma yima mǎxpúne ya Chiáü ya Yerucharéü nawa ngexmanewa yadexǎxgu, rü naga rü nhama duruanexürüxü nixí. Rü ngëxguma ya yima maxë ya carnérugüchitaxüwa ngëxmacü rü nipagü rü yima maxë ya mǎxpúne ya Carméruwa ngëxmacü rü ta nipagü. ³Rü Cori ya Tupana rü nüxü nixu rü nhanagürü: “Ngêma Damácucüãxgü rü poraãcü chixexü naxügü rü ngëmacǎx taxütáma íchayachaxãchi nax chapoxcuxü, yerü nüma rü nanadai ga chorü duüxügü ya Yiriáyicüãxgü nhama férumenǎxãmaxã tǎxácü

ipoxürüxü”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

Iraéuanecüãxgüarü poxcuchiga

2 ⁶Rü nhanagürü ya Cori ya Tupana: “Rü pema i Iraéuanecüãxgü rü poraãcü chixexü pexügü. Rü tümamaxã petaxe ya yíxema taxuxüma i chixexü üchiréxe. Rü ngëxgumarüxü ta wüxi i chatatutanüxepüx tümamaxã petaxe ya yíxema ngearü diëruáxe. Rü ngëmacǎx taxütáma íchayachaxãchi nax pexü chapoxcuxü, Pa Iraéuanecüãxgüx.

.....

¹⁰Rü chama nixí ga Eyítuanewa pexü íchagaxüxü, rü 40 ga taunecü ínachianexügu pexü chigagü nax pexna chanaxãxüçǎx ga Amurétanüxügüarü naane. ¹¹Rü pemax, Pa Iraéuanecüãxgüx, rü taxuacüma ípeyacüx nax petanüwa nüxü chaxunetaxü ga chorü orearü uruügü rü chaugüçǎx chanade ga nhuxre ga perü ngetüxücügü nax Nacharéügü yixíxüçǎx rü tama wíy yaxaxgüaxüçǎx. Rü chama nixí i pemaxã nüxü chixuxü i ngêma. ¹²Notürü yema Nacharéügü rü pema

penamu nax wfú yaxaxgüaxĩcax. Rũ yema chorũ orearũ uruũgũ rũ nũxna penachũxu nax chorũ orexũ yaxugũexũ. ¹³Rũ ngẽmacax i chamax rũ tá ngũxũ pexũ chingegũxẽxẽ rũ ngẽmamaxã tá pexãĩnetanũcũxũ nhama wũxi i carẽtu i trĩgumaxã ãacũxũ rũ norũ yamaxã ãgaxũrũxũ. ¹⁴Rũ woo yĩxema ibuxmũxe rũ taxuacũma ngẽma poxcuchaxwa tibuxmũ. Erũ yĩxema rũporamaechirẽxe rũ tá tangearũ poraãx rũ taxúetama tũgũ ítapoxũ woo ya yĩxema tama muĩxe.”

.....

**Tupanaarũ orearũ uruũarũ
puraçũchiga**

3 ¹Pa Iraeuanecũãxgũx rũ Pa Yudaanecũãxgũx ga Cori ya Tupana Eyítuanewa Ígaxũxũx, rũ name nixĩ i guxãma i pemax rũ iperũxĩnũe i nhaa ore i nũma pemaxã nũxũ yaxuxũ i nhaxũ: ²“Dũcax, rũ natanũwa i guxũma i duũxũgũ i nhama i naanewa maxẽxũ rũ pexũxicatama nixĩ ga chaxunetaxũ nax chorũ duũxũgũ pexĩgũxũcax. Rũ ngẽmacax yexeraãcũ tá pexna naxcax chaca i guxũma ga yema chixexũ ga pexũgũxũ”, nhanagũrũ ya Tupana. ³Rũ ngẽxguma taxre wũxigu íxgu rũ ngẽmawa nũxũ tacuax nax wũxigu naxĩnũexũ. Notũrũ i pema rũ tama wũxigu chamaxã perũxĩnũe, rũ ngẽmacax taxucũrũwa wũxigu taxĩ.
.....

**Nagu tá napogũe ya ĩane ya
Chamãria**

¹¹Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ pexũ: “Wũxi i to i

nachixũane rũ tá pemaxã narĩxuanũ. Rũ norũ churaragũ rũ tá pechixũanegu nachocu. Rũ tá perũ ĩanexũ ĩnachomaeguãchi. Rũ ngẽma perũ poxũchica rũ tá nagu napogũe rũ yima ãẽxgacũpatagũ rũ tá nanadeãcu”, nhanagũrũ.

.....

**Rũ woo nax napoxcuechirẽxũ i
Iraeuanecũãx rũ tama
ĩnaxĩnũechaũ**

4 ⁷Rũ nũma ya Cori ya Tupana rũ nhanagũrũ: “Chama rũ tamaepũx ga tauemacũ naxũpa nax peyabuxgũxũ ga penetũ rũ pexchaxwa íchayachaxãchixẽxẽ ga pucũ. Rũ wũxi ga ĩanewa rũ chanapuxẽxẽ rũ ná i ya ĩanewa rũ tama. Rũ wũxi ga naanewa rũ napu rũ to ga naanewa rũ nipamare yerũ nataxuma ga dexã. ⁸Rũ duũxũgũ rũ ĩanegũgu nixĩgũetanũ nax dexãcax nadaugũxũ, notũrũ taxuxũma ga taxũ ga dexãxũ ĩnyangaugũ nax yemaacũ nũxũ yanguxũcax nax yataxawaexũ. Notũrũ woo yema pexũ nax ngupetũxũ ga pemax rũ tama chauxcax pewoegu. Rũ chama i Cori ya Tupana nixĩ i nũxũ chixuxũ i ngẽma. ⁹Rũ buanecũ ga naiẽmacũ rũ naweanegũ pexcax íchanguxẽxẽ rũ yemaacũ narũnhẽxgũ ga penetũgũ rũ perũ úwanecũ. Rũ munũgũ nanangõx ga perũ figunecũ rũ perũ orĩwanecũ. Notũrũ ga pemax rũ woo yema pexũ nax ngupetũxũ rũ tama chauxcax pewoegu. Rũ chama i Cori ya Tupana nixĩ i nũxũ chixuxũ i ngẽma. ¹⁰Rũ pexcax íchanangugũxẽxẽ ga naweane yexgumarũxũ ga Eyítuanecax íchanguxẽẽgũrũxũ. Rũ chanayexrũ ga

perü ngextüxcügü nax perü uanügü daigu nadaixüçax. Rü pexü chayexrü nax perü uanügü yagagüçax ga perü cowarugü. Rü pexü chanapaxêê ga yema yueüarü yixexü ga yema pegü ípedaixüwa. Notürü ga pema rü tama çauxçax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngêma.

¹¹Rü wüxi ga îâxâchianemaxâ chanadai ga nhuxre ga petanüxügü yema Chodómawa rü Gomórawa duüxügüxü chadaixgurixü. Rü pema rü wüxi ga üxü ga marü ixaxü rü íyaxuchixürüxü pexígü. Notürü ga pema rü tama çauxçax pewoegu. Rü chama i Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngêma.

¹²Rü ngêmacax, Pa Iraéuanecüâxgüx, rü ngêxgumarüxü tá pemaxâ chanaxü. Rü nhuxmax nax ngêmaäcü tá pexü chapoxcuexü, rü name nixí i pegü pemexêêgü nax ngêmaäcü perü Tupanaxü peyangauxçax”, nhanagürü ya Cori ya Tupana.

.....

Tupana nüxna nax naxçax nawoeguxüçax

5 ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Chama rü nüxü chacuax nax nataxü i perü chixexügü, Pa Æëxgacügüx. Rü ngêma perü pecádugü rü tama inayacuax. Rü ngêxguma duüxügü pepexewa norü guxchaxügü yamexêêgüchaügu, rü yíxema aixcumaxü ixuxe rü tama tüxü ipexínüe notürü nüxü ipexínüe i ngêma diêrumaxâ pexü naxütanüxü nax naétüwaama pehogüçax. Rü ngêmaäcü i pemax, Pa Æëxgacügüx, rü ngêxma tüxü ípeyanaxoxêê i ngêma

guxchaxü i pexütawa naxçax taxüxü nax tüxü penamexêêxüçax.

.....

¹⁴Rü dücax, Pa Æëxgacügüx, rü name nixí i mexü pexü rü nüxü perüxoe i ngêma chixexü. Rü ngêxguma tá pexü nangexma i maxü. Rü ngêmaäcü tá aixcuma Tupanapexewa pime ngêma pegü pexugüxürüxü, rü chama ya Cori ya Tupana ya guxâétüwa changexmaxü rü aixcuma petanüwa tá changexma”, nhanagürü ya Tupana.

.....

²⁰Rü ngêma ngunexü i Tupana nagu pexü poxcuexe rü wüxi i ngunexü i éanexü tá nixí i pexçax, rü marü taxütáma ngóonexüwa pengexmagü. Rü poraäcü tá pexçax nawaanexüchi rü bai i wüxi i taxacürü ngóonexü tá nangexma. ²¹Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Chama rü naxchi chaxai rü nüxü chaxo i ngêma taxü i peta i chauégagu pexügüxü, rü tama namaxâ chataâxê i ngêma perü ngutaquexegü. ²²Rü tama chanaxwaxe i naxünagü çauxçax nax ípeguxü, rü woo i ngêma perü ämare i trígu rü tama chanaxwaxe. Rü taxütáma chanayaxu i ngêma wocaxacügü i ngüexü i çauxçax nax pedaixü nax ngêmamaxâ choxü perüngüxmüexêêxüçax. ²³Rü choxna pexígachi namaxâ i ngêma perü wiyægü i namaxâ choxü penaxocáümarexü! Tama nüxü chaxínügachaü i ngêma perü paxetaruxü i árpagü. ²⁴Notürü ngêma pexü chanaxwaxexü nixí nax guxüguma pemücügümaxâ pixaixcumaxü nhama natü i nagoxüchixüechaxürüxü. Rü chanaxwaxe i nhama dexá i chuxchuxü i

taguma gúxüríxü guxüguma mexü nax pexüxü. ²⁵⁻²⁶Rü dücax, Pa Iraéuanecüâxgüx, rü yexguma 40 ga taunecü ínachianexüwa peyexmagügu, rü tama çaxçaxicatama penadai ga naxünagü rü tama choxnaxicatama âmare pexägü. Notürü peyangegüama ta ga yema perü tupananetachicünaxägü ga pematama pexüxü ga Chicü rü perü woramacurichicünaxã ga Quiyü nax nüxü pecuaxüügüxüçax. Rü nhuxmax rü ta rü ngémaäcü penaxü. ²⁷Rü ngëmacax i chama rü ïane ya Damácuarü yáxüwa tá pexü çawogü. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü nixi i ngëma nhachaxü. Rü ngëma nixi i çauéga.”

**Chixexü naxçax ínangu i
Iraéuanecüâxgü**

6 ¹Rü pegümaxã pengechaxügü, Pa Yerucharéüçüâx! Rü pema rü perü diêrugu peyaxö rü petaâxëgü erü nagu perüxinüe rü taxuxütama pexü nangupetü. Rü ngëxgumarixü ta ÿpegümaxã pengechaxügü i pema i Chamáriaarü ïanegu yaxögüxe! Pema rü nagu perüxinüe nax naporaxü ya yima ïane rü ngëmacax taxuxütama pexü nangupetü. Rü duüxügü rü ngëma ïanearü äëxgacügüçax naxi erü nagu narixünüe rü tá ïnanapoxügü.

.....

⁴Pema rü pepatagü ya mexechinewa pepetae rü perü toruxü i mexechixügu pecagü rü ngëxma perüngügü. Rü ngëma penangöx i öna i mexechixü i carnéruxacümachi rü wocaxacü i ngüexümachi. ⁵Rü perü árpagümaxã pepaxetagü notürü tama pexü naxuegu.

Rü Dawíxü peyadauxü nax perü paxetarüügü ípexüxüxü. ⁶Rü taxü i pexpáüwa peyaxaxgü ya wíu, rü pumára i páacaxümaxã pegü pepáacaemagü. Notürü tama nagu perüxinüe i ngëma pechixüane nax chixexügu nanguxü. ⁷Rü pexíra tá nixi i to i nachixüanewa pexü nagagüxü i perü uanügü nax norü puracütanüxü pexígüxüçax. Rü ngëxma tá nayacuax nax penaxüxü i taxü i perü öna i nawa pecucuxü.

.....

**Taxüetáma nawa tinha i
Tupanaarü poxçu**

9 ¹Rü nüxü çadau ga Cori ya Tupana. Rü nüma rü ngëma tupananetachicünaxãarü âmarearü guchicaxüxütagu nachi, rü nhanagürü choxü: “ÿDaa tupananetapataarü caxtagü rü nagu napogü nax yawaxgüxüçax rü ngëmaäcü duüxügüétü nangutaüxüçax i naäxü rü ngëxma nayuexüçax! Rü ngëma maxëxü rü woo yabuxmügu rü tá chanamu i norü uanügü nax taramaxã nadaiaxüçax. Rü ngëmaäcü taxuxütama ninha. ²Rü woo waixümüarü äxmaxügu yacuxgügu rü ngëma tá íchanawoxüama. Rü woo ma xpünetapepegu naxígügu rü ngëma rü tá íchanaxígüxëxëama. ³Rü woo ma xpünetapepe ya Carmérugu yanacuxgügu, rü chama rü tá ngëxma naxçax çayadauama. Rü ngëxguma mártamagu yanacuxgügu, rü chama rü tá chanamu i naexü i taxüchixü i düraxü i márcüâx nax ngëxma nagu nawagüxüçax”, nhanagürü ya Tupana.

.....

⁸Rü nüma ya Cori rü nüxũ nadawenü i Iraéuanecüãxaru ãëxgacügü i chixexũgu ímaxëxũ rü ngëmacax nhanagürü: “Chama rü tá nhaa naanewa ichayanaxoxëxë i ngëma ãëxgacügü. Notürü taxütáma ichayanaxoxëxëchi i ngëma Iraéuanecüãxgü. Rü chama ya Cori ya Tupana nüxũ chixu i ngëma.”
.....

**Tupana tá wena ínanadaxëxë i
Iraéuane nax noxrirüxũ wena
naporaxũcax**

¹¹Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Pa Iraéuanecüãxgüx, rü yema pechixũane ga yexguma ãëxgacü ga Dawí namaxã icuãxgu, rü naporaxüchi, notürü i nhuxmax rü nhama wüxi ya ïpata ya rüngutaxünerüxũ nixĩ. Notürü tá nawa nangu i ngunexũ nax wena íchanadaxëxëxũ nax noxrirüxũ wena naporaxũcax. ¹²Rü ngëmaãcü, Pa Iraéuanecüãxgüx, rü pexrü tá nixĩ i ngëma Edóüane i nhuxmax íyaxüxũ rü guxũma i ngëma nachixũanegü ga üpa chorü duũxũgümexëwa chayexmagüxëxëxũ. Rü chama ya Cori ya

Tupana nixĩ i ngëma nhachaxũ, rü chama rü tá chayanguxëxë i ngëma. ¹³Rü ngëma ngunexũgügu rü tá poraãcü nixu i perü trígu. Rü ngëxguma taxüta yagüegu nax penabuxuxũ i perü trígu rü ngëma perü naane rü marü táxaru name nax wena nagu petoxũ. Rü ngëxguma taxüta yagüegu nax penabuxuxũ i perü úwagü rü ngëma perü naane rü marü íname nax perü trígu nagu petoxũ. Rü guxũnema ya yima maxpünegüwa rü ngüchitaeruxũgüwa rü tá narüyáetüxũ i perü úwagü nhama dexárüxũ. ¹⁴Rü chama rü tá wena nachixũanecax chanawoeguxëxë i ngëma chorü duũxũgü i Iraéutanüxũgü. Rü nümagü rü tá nayamexëxë ya yima norü íanegü ga nagu nüxũ napogüene rü yimawa tá namaxë. Rü tá norü úwanecü naxügu rü ngëma úwatüxũ i wíüwa tá naxaxegü. Rü nanetümaxã tá natoegü rü ngëmaarü o tá nangõxgü. ¹⁵Rü norü naanewaxüchi tá chanangexmagüxëxë i ngëma Iraéutanüxũgü, rü tagutáma texé nawa ítanawoxũ i ngëma norü naane i chama nüxna chaxãxũ. Rü chama ya Cori ya Tupana nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngëma.”

OBADIAS

(Abdía)

**Tupana rü tá Edóüanecüâxü
naxâneexêxê**

¹⁻²Rü yexguma taxacü ga êxüguxü Abdíaxü nadauxêëgu ga Tupana rü namaxã nüxü nixu nax taxacü tá nüxü ngupetüxü ga yema Edóüane. Rü nüma ga Abdía rü duüxügümaxã nüxü nixu rü nhanagürü: “Rü marü nüxü taxinüe ga Tupanaarü ore yerü guxü ga nachixüanewa nanamu ga norü orearü uruxü nax namaxã nüxü yaxuxüçax rü nhanagürü: ‘ĴËcü ipexiãchi nax Edóüanecüâxmaxã pegü pedaixüçax!’ nhanagürü. Rü nüma ya Tupana rü Edóüanecüâxü nhanagürü: ‘Tá pexü chaxâneexêxê napexewa i ngëma togü i nachixüanegü rü tá pexü charüyixêxê. ³Rü Pemax, Pa Edóüanecüâx, rü pegütama pewomüxêxê erü perü poramaxã pegü pecuaxüxü. Pema rü ínanutaanexüwa pengexmagü i maxpúneanewa. Rü ngëmacax nagu perüxinüe rü taxúetáma pexü tarüporamae. ⁴Nottürü woo nhama ÿyürüxü dauxüwaxüchi pengexmagügu rü maxpúnetapexegu pexächüügu nhama ÿyürüxü, rü ngëma tá pexü charüyixêxê.
.....

**Nagagutama chixexügu nayi ga
Edóüanecüâxgü**

¹⁰Rü pemax, Pa Edóüanecüâxgüx, rü tá poraäcü pexanee erü tá pexü ichayarüxoxêxê. Yerü chixri namaxã pechopetü ga petanüxü ga Iraéutanüxügü rü penadai. ¹¹Rü yexguma norü uanügü ga churaragü Yerucharéüarü poxeguxüarü ñaxgu pogüegu, rü nachocuxgu nax nadeaxüçax ga norü yemaxügü, rü pema rü yéma nüxü perüdaunümare, rü tama naétüwa pechogüe. Rü yexguma norü uanügü nügümaxã yatoyeägu ga yema nadexü rü pema rü natanüxü pexígü.
.....

¹⁵Rü yema chixexü ga petanüxü ga Iraéutanüxügümaxã pexüxü rü ngëmaäcü tátama pemaxã nangupetü. Erü ngëma nixi i perü natanü naxçax ga yema pexüxü.’ Rü Cori ya Tupana rü nhanagürü: ‘Marü ningaica i ngëma ngunexü i chama tá nagu chapoxcuexü i guxüma i nachixüanegü.
.....

¹⁷Notürü Chíüüarü maxpúne ya chapata nawa yexmane rü wüxi i nachica i tüünexü

nixĩ. Rũ ngé̄ma tá naxĩ i duũxĩgũ nax
ngé̄ma ãñcũmaxĩwa yabuxmũxĩçax. Rũ
ngé̄ma Iraéutanũxĩgũ rũ wena táxaru

nanayauxgũ i norũ naanegũ', nhanagĩrũ
ya Cori ya Tupana.”

.....

JONAS

(Yóna)

Tupanachaxwa nixū ga Yóna

1 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana rü Amitái nane ga Yónamaxā nidexa rü nhanagürü: ²—ĲĒcü inaxūāchi rü nawa naxū ya yima ĩane ya taxūne ya Níniwe rü norü duūxūgūmaxā nüxū ixu rü tá chanapoxcue! Erü chauxūtawa nanguchiga nax poraācü chixexū naxūgūxū —nhanagürü. ³Notürü nüma ga Yóna rü tama Tupanaga naxīnū, rü naxçax nadau nax nhuxācü naxçaxwa yaxūxū. Rü yemaçax Yópearü türewa naxū, rü yexma nüxū inayangau ga wūxi ga wapuru ga ixūāchichaxūne ga Tárchiawa ūxūne. Rü gumawa nanaxūtanū nax yexma yaxūxūçax. ⁴Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü wūxi ga buanecü ga tacü inanaxūxēxē ga yexguma már-arü ngāxūtūwa nanguxgu. Rü guma wapuru rü nhama yapuxchaūxūrūxū nixī, yerü nataxūchi ga yuape. ⁵Rü yema norü duūxūgū ga guma wapuru rü poraācü namuūe, rü yemaçax wūxichigü norü tupananaetaarü ngūxēçax ĩnaca. Rü yema nax iyanguāchixūçax ga guma wapuru rü ĩnanawoxū ga guxūma ga yema naācu.

Notürü nüma ga Yóna rü guma wapuruarü aixepegu naxūcu rü yéma nayape. ⁶Rü nüma ga wapuruarü capitáū rü yéma Yóna ĩpexūwa naxū rü nhanagürü nüxū: —ĲTaxacü ngéma cuxū Pa Pexwaxexūx? ĲĴrūda rü curü Tupanana naca! Rü bexmana nüxū ingechaūtümüxūgü nax tama iyexūçax —nhanagürü. ⁷Rü yoxni ga yema norü duūxūgū ga guma wapuru rü nügūmaxā nhanagürügü: —Ngīxā tananhanagü i wūxi i diēru nax ngémaācü nüxū icuáxūçax nax texégagu yixīxū nax guxchaxū tüxū ngupetūxū —nhanagürügü. Rü nananhanagügü rü Yónagu nangu nax nagagu yixīxū ga yema nüxū ngupetūxū. ⁸Rü nümagü rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü nüxū: —ĲTomaxā nüxū ixu rü taxacüçax nixī i taxçax ĩnanguxū i nhaa guxchaxū! ĲRü taxacü nixī i curü puracü i naxçax nua cuxūxū? ĲRü ngextácūāx quixī? ĲRü taxacü nixī i cuchixūane? ĲRü taxacürü duūxū quixī? —nhanagürügü. ⁹Rü nüma ga Yóna rü nanangāxū rü nhanagürü: —Chama rü Iraéutanūxū chixī. Rü Cori ya Tupana i dauxūguxū i naanearü üruxū rü már-arü üruxū rü nhama i

naaneartü üruũaxú nixí i chayaxõxú rü nüxú chicuaxüüxú —nhanagürü. ¹⁰Rü nhuxüchi nüma ga Yóna rü meama guma wapuruarü duüxügümaxá nüxü nixu nax Cori ya Tupanachaxwa nax yaxüxü. Rü yexguma yemaxü naxĩnüegu ga nümagü, rü nüxü nadaugü ga yema már ga nax yexeraäcü nayuapexü, rü poraäcü namuüe. Rü nüxna nacagüe rü nhanagürügü: ¹¹—¿Tüxcüü ngẽmaäcü cunaxü? ¿Rü taxacü tá cumaxá taxüexü i nhuxmax nax íyachaxächixüçax ya yimá yuape? —nhanagürügü. ¹²Rü nüma ga Yóna rü nanangãxü rü nhanagürü: —¡Ëcü choxü ípetáe nachixüwa i nhaa már! Rü ngëxguma rü tá ínayachaxächi ya yuape. Rü chama rü nüxü chacuax nax chaugagu yixixü ya daa buanecü ya tacü i nuxá pexü naxüxü —nhanagürü. ¹³Rü nümagü ga yema wapuruarü duüxügü rü poraäcü inixãgü nax naxãnacüwa nangugüxüçax, notürü tama yéma nangugü yerü ga már rü yexeraäcü poraäcü nayuape. ¹⁴Rü yexguma ga nümagü rü Cori ya Tupanana nacagüe rü nhanagürügü: “Pa Cori Pa Tupanax ¡Tauxú i nuxá toxü cuyuexëëxü nagagu i nhaa yatü! Rü ngëxguma chi taxuxüma i chixexü naxüxgux rü ¡tauxú i cuyatoguächixëëxü nax nayuxü! Ertü cumax, Pa Corix, Pa Tupanax, rü cunaxü i taxacü i cuma cunaxwaxexüäcúma”, nhanagürügü. ¹⁵Rü yema nhagüguwena rü márwa Yónaxü natáegü, rü ínayachaxächi ga yuape. ¹⁶Rü yexguma yemaxü nadaugüga ga yema wapuruarü duüxügü rü poraäcü Cori ya Tupanaxü nicuaxüxügü rü naxçax nayamaxgü ga

wüxi ga naxüna rü nayagugü. Rü Tupanamaxá inaxunetagü nax naga tá naxĩnüexü. ¹⁷Rü yoxni ga nüma ga Cori ya Tupana rü yéma nanamu ga wüxi ga choxni ga taxüchixü nax Yónaxü ínagaxüçax. Rü nüma ga Yóna rü tamaepüx ga ngunexü rü tamaepüx ga chütaxü yema choxni ga taxüchixüãntüwa nayexma.

Yónaarü yumüxëchiga

2 ¹Rü nüma ga Yóna rü yéma choxni ga taxüchixüãntüwa Cori ya Tupanamaxá nidexa rü nhanagürü: ²“Pa Corix, yexguma poraäcü äücümaxüwa chayexmagu, rü cuxna chaca nax choxü curüngüxëëxüçax. Rü cuma rü choxü cungãxü. Rü yexguma márwa chayexmagu rü nagu charüxĩnü rü marü tá chayü. Notürü yéma cuxna chaca rü choxü cuxĩnü. ³Rü yéa már ímatamaxüwa choxü cutáe, rü yema dexáarü poraxüchixüxügu changu. Rü gumá yuape ga taxüchicü ga icunaxüxëëcü rü chauétügu ninhaxüchixü. ⁴Rü nagu charüxĩnü rü marü cugüxütawa choxü ícutaxüchi. Rü nüxü chacuaxgu rü tagutáma wena nüxü chadau ya cupata ya üünene. ⁵Rü dexáarü ngãxüwa chayexma rü chauétü ninhaxüchiüxüchi ga dexá. Rü yema norü mureru rü chaueruwa nayaxüxgü. ⁶Rü yema mártamagu changu rü chama nagu charüxĩnügu rü marü taguchima yéma íchanguxuchi. Notürü cumax, Pa Cori Pa Chorü Tupanax, rü choxü ícuyaxuchi nawa ga yu. ⁷Rü yexguma nagu charüxĩnügu ga marü nax chingoxöchixü nax chayuxüçax, rü cuxna chacuaxächi, Pa Cori Pa Tupanax, rü cumaxá chidexa.

Rü yema chorü yumüxê rü yima cupata ya üinene ya nawa cungexmanewa nangu. ⁸⁻⁹Rü ngêma duüxügü i naxchicünaxâgüxü icuaxüügüxü, rü tama cumaxâ nixaixcumagü. Notürü i chamax rü tá moxê cuxna chaxâ rü tá cuxçax chayagu i âmaregü. Rü tá chayanguxêxê ga yema cumaxâ ichaxunetaxü. Rü cuxicatama nixî, Pa Corix, Pa Tupanax, i nüxü cucuaxü nax choxü cumaxêxü”, nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü yema choxni ga taxüchixüxü nanaxoégaxêxê nax Yónaxü ínoxochixüçax márpechinügu.

Níniwecüâxgü rü nüxü narüxoe ga nacümagü ga chixexü rü Tupanacax nadaugü

3 ¹Rü wenaxarü Yónamaxâ nidexa ga Cori ya Tupana rü nhanagürü nüxü: ²—jËcü yima taxüne ya ïane ya Níniwewa naxü rü duüxügümaxâ nüxü ixu i ngêma tá cumaxâ nüxü chixuxü! —nhanagürü. ³Rü nüma ga Yóna rü Tupanaga naxînü rü inaxüâchi nax Níniwewa naxüçax. Rü guma Níniwearü ïane rü tamaepüx ga ngunexü ninge nax nagu yaxüâgüchigüxü. ⁴Rü nüma ga Yóna rü guma ïanegu naxücu rü guxüma ga yema ngunexü rü nagu nixüâgüchigü, rü tagaâcü nhaxümaxâ yexma nicaechigü: —Rü 40 i ngunexüwa nanguxgu rü Tupana tá nayanaxoxêxê ya daa ïane ya Níniwe —nhanagürü. ⁵Rü yexguma yemaxü naxînüegu ga yema Níniwecüâx ga duüxügü ga iyaexü rü buxügü, rü Tupanaaxü nayaxögü. Rü nanaxunagügü nax Tupanacax naxaurexü rü nagu yacüxgüxü ga naxchirugü ga nanhoxêraxü, yerü

poraâcü nügümaxâ nangechaügü. ⁶Rü yexguma Níniwearü âêxgacüxütawa nanguxgu ga yema dexa, rü nüma rü norü tochicaxüwa inachi rü ínacuxuchi ga norü âêxgacüchiru rü nanhoxêraxü ga naxchirugu nicüx rü waixümüarü âtêxexüwa narütomare. ⁷Rü nhüxüchi nüma ga âêxgacü rü norü ngüxêrüügüxü namu nax naxunagügüaxüçax ga aurechiga. Rü nhanagürügü: “jTaxüetâma texê tachibü! jRü ngêxgumarüxü ta rü taxüetâma texê tanachibüxêxê rü tayaxaxegüxêxê i tümaarü wocagü rü carnêrugü!”, nhanagürügü. ⁸Rü yexgumarüxü ta nanaxunagü ga âêxgacüarü ore ga nhaxü: “jGuxâma i pemax, Pa Duüxügüx, rü nanhoxêraxü i naxchirugu picüxgü rü ngêmaâcü ípenawex nax pegümaxâ pengechaügüxü! jRü aixcuma Tupanana pecagü rü namaxâ nüxü pexu i perü chixexügü! jRü wüxichigü i pemax rü nüxü perüxoe i pecüma i chixexü rü ngêma nax pegü pedaixü rü pemâetawaxegüxü! ⁹Rü bexmana ngêxguma ya Tupana rü tá nüxü ingechaütümüxügü rü tá narüngüxmü nax tamaxâ nanuxü, rü taxütâma tüxü nadai”, nhanagürügü. ¹⁰Rü Tupana rü nüxü nadau ga yema Níniwecüâx ga duüxügü ügüxü nax nhuxâcü nüxü naxoexü ga nacüma ga chixexü. Rü yemaçax ga nüma ga Tupana rü ínayachaxâchi ga yema poxcu ga noxri namaxâ naxuegüxü.

Nanu ga Yóna

4 ¹Rü tama Yónaâxêwa name ga yema mexü ga Níniwecüâxmaxâ naxüxü ga Tupana rü poraâcü nanu.

²Rü yemaçax nhaãcü nayumüxê:
 “Dücax, Pa Cori Pa Tupanax, rü ngêma
 nhuxmax Níniwewa ngupetüxü nixí ga
 yema nüxü chixuxü ga yexguma
 chauchixüanewatama chayexmagu. Rü
 yemaçax nixí ga cuxçaxwa
 chixüxütáax nax Tárchiawa chaxüxüçax,
 yerü nüxü chacuax rü cuma rü wüxi ya
 Tupana ya mecümacü rü
 ngechaxüwaxecü quixí rü tama paxa
 cunu. Rü ngêma curü ngechaü rü
 nataxichi, rü ngêmaçax woo texémaxã
 poxcu cuxueguxgu rü paxama nagu
 curixínü, rü tama tüxü cupoxcu ega
 nüxü tarixoegu i tümacüma i chixexü.
³Rü ngêmaçax Pa Cori Pa Tupanax, rü
 chanaxwaxe nax noxtacüma choxna
 cunayaxuxü i nhaa chorü maxü. Erü
 çauxçax narümemae nax chayuxü rü
 tama nax chamaxechaxü” nhanagürü.
⁴Notürü nüma ga Cori ya Tupana rü
 nanangäxü rü nhanagürü: —¿Rü cuxü
 namexü nax ngêmaãcü cunuxü?
 —nhanagürü. ⁵Rü nüma ga Yóna rü
 ínaxüxü nawa ga guma íane rü üaxcü ne
 íxüxüwaama naxü rü yexma nanaxü ga
 norü düxenü ga naixatünaxçax. Rü
 yéma nüxü nadawenü rü tá taxacü nüxü
 ngupetü ga guma íane. ⁶Rü nüma ga
 Tupana rü naxçax yéma nanaxüxêxê ga
 wüxi ga nanetü ga áátüxü nax
 yemamaxã nagauxchipetaxüçax, rü
 tama nangechaüxüçax. Rü nüma ga
 Yóna rü poraãcü yemamaxã nataãxê.

⁷Notürü ga moxüãcü yangunegu rü
 Tupana yéma nanamu ga wüxi ga baxü
 nax yema yawaechümaçaxüçax, rü
 narünhexe. ⁸Rü yexguma üaxcü
 ngunagügu rü Tupana yéma nanamu ga
 wüxi ga buanecü ga naiëmacü ga üaxcü
 ne íxüxüwaama ne bucü. Rü nüma ga
 üaxcü rü Yónaerugu nabaxi rü yemaacü
 poraãcü nüxü nanguxema rü namaxã
 nayuéga yerü poraãcü nanguxema. Rü
 yemaçax nhanagürü: “Narümemae nixí
 nax noxtacüma chayuxü rü tama nax
 chamaxüxü”, nhanagürü. ⁹Notürü nüma
 ga Tupana rü nanangäxü rü nhanagürü:
 —¿Cuxçax rü namexü nax ngêmaãcü
 cunuxü nagagu nax nanhexexü i ngêma
 nanetü? —nhanagürü. Rü nüma ga
 Yóna rü Tupanaxü nangäxü rü
 nhanagürü: “Ngemáacüx, çauxçax
 name i ngêma, erü ngêma chorü
 numaxã chayuxçauü”, nhanagürü. ¹⁰Rü
 yexguma ga nüma ga Cori ya Tupana rü
 nanangäxü rü nhanagürü nüxü: —Cuma
 rü tama icunato ga yema nanetü rü
 tama cunayaxêxê. Rü wüxitama ga
 chütaxü rü nangox rü to ga chütaxü rü
 marü nayu. Notürü i cumax rü cuxü
 nangux nax nayuxü. ¹¹Rü dücax, chama
 rü yexeraãcü choxü nangux nax
 nayuxü i ngêma duüxügü i
 Níniwecüãxgü, erü yima íanewa
 nangexmagü i 120,000 i buxügü i
 taxuxüma i chixexü ügüxü rü muxüma i
 naxünagü —nhanagürü ga Tupana.

MIQUÉIAS

(Miquéa)

Miquéa nūxū nixu nax Tupana tá napoxcuxū ga Chamáriaciūāxgū

1 ¹Rū yexguma Yudáanecūāxarū āēxgacūgū yixīgūgu ga Yotáū rü Acáa rü Echequía, rü yexguma nixī ga Cori ya Tupana ga Miquéa ga Morechéciūāxū nawéāxū ga yema āñcūmaxū ga Chamáriaciūāxgūcax rü Yerucharéūciūāxgūcax tá ínguxū. ²Rü nhūxūchi nūma ga Miquéa rü nhanagürü: —¡Pa Guxūma i Nhaa Nachixūanearū Īnecūāxgūx, rü Pa Guxūma i Duñxūgū i Nhaa Nachixūanewa Ngēxmagūxūx, rü iperūxīnue i nhaa ore! Rū nūma ya Cori ya Tupana rü napata ya üinenewa pexū nixugūchiga.

.....

⁵¿Rū tūxciū pexū nixugū? Rū pexū nixugū erü nūma rü nūxū nacūax i ngēma chixexū i pexūxū rü tama naga nax pexīnūexū i pemax, Pa Yacútaagū i Iraéutanūxūgūx. Rū bexmana pema rü nhaperūgūgū: “¿Rū ngextá nixī i tama Tupanaga taxīnūexū i toma i Iraéutanūxūgū?” nhaperūgūgū. Rū pemaxā nūxū chixu rü yima ĩane ya

Chamáriawatama nixī. Rū pema rü bexmana nhaperūgūgū: “¿Rū ngextá nixī i tupananchicūnāxāgūxū ticuaxūūgūxū?” nhaperūgūgū. Rū pemaxā nūxū chixu rü Yerucharéūwatama. ⁶Rū ngēmacax i nūma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Yima ĩane ya Chamária rü tá nagu chapogū rü naxtapūxgū i nūgūétūgu yixixūxica tá ngēma tadau. Rū ngēma nachica rü naanexū tá nananguxuchi rü úwagū nagu natogū. Rū yimá nutagū ya namaxā ĩnapoxegune ya yima ĩane, rü tá ngachitamaxūgu nawoonemare. Rū ngēmaāciū tá nangox ya yimá nutagū ya naxtapūxarū ügū. ⁷Rū guxūma i ngēma norū tupanachicūnāxāgū rü tá nipue rü tá ĩnagu i ngēma norū naigū i namaxā natupanaāxgūxū. Rū ngēma diēru i ngēma Iraéutanūxūgū norū tupanachicūnāxāgūxū namaxā icuaxūūgūxū, rü norū uanūgū rü nachixūanewa tá nananagū nax ngēma norū tupanachicūnāxāgūxū namaxā yacuaxūūgūxū”, nhanagürü ya Tupana.

**Miquéa rü norū
ngechaūmaxā naxaxu**

⁸Rū ngēmacax taxū i chorū ngechaūmaxā tá chaxaxu, rü ngearū

chapatuáxê rü ngexchiruxe tá chixü, rü airu i dauxchitacüãxrixü tá chaxaxu rü weri i abetrúxacürüxü aita tá chaxü.

9Erü ngêma Chamáriacüãxgiarü guxchaxü rü nataxüchi rü taxüema tanamexêxê. Rü yima ñane rü tagutáma wena noxrirüxü nixí. Rü ngêma norü guxchaxü rü Yudáanewa nangu rü nhüxmata nawa nangu ya yima ñane ya Yerucharéü i chautanüxügü nagu ächixüne.

.....

Ore i ãëxgacügü i chixri duüxügümaxã icuaxgüxüchiga

2 6Rü pemax, Pa ãëxgacügü i Chixri Chorü Duüxügümaxã Icuaxgüxüx, rü nhaperügü: “Tama torü me nixí i tomaxã nua nüxü cuyarüxu i ngêma ore i chixexü. Erü ngêma guxchaxü i nüxü quixuxü rü tagutáma towa nangu.

7;Ëxna toma i Iraéutanüxü nax tixígüxü rü Tupana rü chixexü tomaxã naxuegu? ;Ëxna ya Tupana rü marü nüxü narüxo nax yaxna tomaxã naxínüxü? ;Rü ngêmaäcü ëxna yixixü i nacüma ya Tupana? ;Tama ëxna i tüxü nangüxêëxü i ngêma Tupanaarü ore ya yíxema aixcuma mea nagu maxêxe?”

nhaperügü. 8Notürü ga Tupana rü nhanagürü pexü: “Pemax, Pa ãëxgacügüx, rü namaxã perüxuanü i ngêma chorü duüxügü rü chixexü namaxã pexü. Rü yíxema churaragü i daiwa ne ñxe rü tataãxêgü erü nagu tarüxínüe rü tümapatawa rü marü taxuxütáma taxacürü guxchaxü tüxü nangupetü. Notürü ngëxguma ítangugü rü pemax rü tüxna penapu i ngêma tümachiru i tatanüxü. 9Rü

yíxema yutegüxe rü pema nax ãëxgacügü pexígüxü rü tüxna penapu ya yima tümapata ya nügümaxã tüxü wüxicane. Rü yíxema tümaxacügü rü ngêmaäcü tüxü pengepatagüechaxêxê erü tüxna penapu i ngêma chorü ngüxêê i tüxna chaxãxü. 10;Rü êcü ipechigü rü ípechoxü i nua! Erü nhaa ñane rü taxütáma nawa pengexmagü. Erü ngêma chixexü i nua pexüxü rü nataxüchi, rü ngêmacax i guxüma i nhaa ñane rü nachixe. 11Rü ngëxguma chi ínanguxgu i wüxi i orearü uruñeta i doraxümare ixuxü, rü nhaxgu: ‘Rü nhüxmax rü chama rü chanaxunagü rü marü name i peyaxaxüxü ya wíu rü tooma i axchiügü’ nhaxgu, rü pexçax rü ngêma nixí i wüxi i mexüma i orearü uruxü ixixü”, nhanagürü ya Tupana.

Chixexü i ãëxgacügüchiga

3 1;Rü iperüxínüe, Pa Iraéutanüxügüarü ãëxgacügüx! ;Rü tama ëxna pexna naxüxü nax nüxü pecuáxü i taxacü nixí i mexü rü taxacü nixí i chixexü? 2-3Notürü i pemax rü naxchi pexai i ngêma mexü rü perü me nixí i ngêma chixexü. Rü pema rü nhama woca imáxürüxü pexígü namaxã i chorü duüxügü. Rü pema rü nhama woca icauçhaxmüxürüüäcü namaxã ípecuax. Rü peyacuáixgü rü nhama namachi i íxraxügu chexexü nax imuxraxürüxü namaxã pechopetü i ngêma chorü duüxügü. 4Rü wüxi i ngunexü rü tá nüxna pecagü ya perü Cori ya Tupana notürü i nüma rü taxütáma pexü nangãxüga. Rü ngëxguma i nüma rü tá pexçaxwa

inicux nagagu i ngēma chixexū i pexügüxū. ⁵Rü ngēma chorü duüxügü rü nacüma i chixexügu naxī nagagu i ngēma orearü uruügüneta i doramaxā nangüexēxū. Rü yixema naxüwemüxe rü taāxē tümamaxā naxuegu. Notürü yixema tama naxüwemüxe rü dai tümamaxā naxuegu.

.....

¹¹Rü daa ĩanearü äëxgacügü i guxchaxüarü mexēeruxū rü ngēma nüxū naxütanüxügaxica naxīnū. Rü ngēma chacherdótegü rü ngëxguma nüxū tanaxütanüguxicatama tüxū nangüexēxē. Rü ngēma orearü uruügü rü ngëxguma nüxū naxātanügu rü taāxēruxū i orexū nixu. Notürü guxūma i nümagü rü nhanagürügüneta: “Rü Cori ya Tupana rü nataxütägu rü taxuxütäma i chixexū tüxū nangupetü”, nhanagürügüneta. ¹²Rü ngēmacax, Pa Äëxgacügüx, rü pegagu tá nixī nax ĩchicüxū yanguxuchixū rü nachipexica ngēma inuägüxū ya yima ĩane ya Yerucharéü ya maxpüne ya Chiáüwa ngexmane. Rü yima maxpüne ya Tupanapata nawa ngexmane rü wüxi i naane i ngëxma rüxümarexürüxū tá nixī.

**Tupana rü tá duüxügüxū
inarüngüxmüexēxē**

4 ¹Rü yixcüra rü tá nawa nangu nax yima maxpüne ya Tupanapata nagu üxüne rü tá guxünema ya náigü ya maxpünegüarü yexera natachiga. Erü ngēma Tupanapatawa tá naxī i guxūma i nachixüanecüäxgü i duüxügü nax nüxū yacuaxüüügüxüçax. ²Rü muxchixütäma i duüxügü tá ngēma nangugü rü

nhanagürügü tá: “ĭRü nua pexī rü ngīxā daa maxpünewa dauxū taxīgü nax nawa ingugüxüçax ya yima Iraéutanüxügüarü Tupanapata nax nüma tüxū nangüexēxüçax i ngēma mexū i nacüma nax ngēmagu ixixüçax!” nhanagürügü tá. Erü daa maxpüne ya Chiáüwa tá nixī ya Cori ya Tupana i tüxū nangüexēxū. Rü Yerucharéüwa tá nixī i ne naxüxū i norü ore. ³Rü nüma ya Cori ya Tupana tá nixī i namexēäxū i nachixüanegüarü guxchaxügü rü woo i ngēma nachixüanegü i yáxüwa ngëxmagüxüarü guxchaxügü. Rü ngēma duüxügü rü aiegümüaneruxū tá nayaxīgüxēxē i norü taragü, rü yima norü wocaegü, rü tríguarü buxruxū tá nayaxīgüxēxē. Rü taxuxütäma to i nachixüane rü wena naxāxnegü nax togümaxā nügü nadaixüçax rü taxüetäma texé tanangüexēxē i daixchiga. ⁴Rü guxätäma taxütäma muñeäcü tamaxē. Rü wüxíechigü rü tá tümäärü úwapechitagu, rü tümäärü figupechitagu tarüngü. Rü nhaa ore rü noxrütäma nixī ya yimá Cori ya Tupana ya guxäétüwa ücü. ⁵Rü ngēma togü i nachixüanecüäx i duüxügü rü woo noxrütäma tupanagüneta naxīnuegu, notürü i yixema rü guxügütäma naga taxīnue ya yimá tóru Cori ya Tupana.

**Tupana tá ĩnanangüxüxēxē
i norü duüxügü**

⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Yixcüra rü tá nachixüanecax chanawoeguxēxē i ngēma chorü duüxügü i Iraéutanüxügü. Rü wüxiwa tá chanangëxmagüxēxē i ngēma noxri to ga nachixüanegu

woonexũ rü turaexũ rü ipaexũ. 7Rü ngẽma woeguxũmaxã wüxigu namaxã i ngẽma Yerucharéũwa yaxügüxũmaxã tá wena ichanachixẽxẽ i wüxi i nachixũiane i poraxũ. Rü chama ya Tupana rü guxũgutãma namaxã ichacuax i ngẽma chorü duũxũgü nawa ya yima maxpũne ya Chiãũ. 8Rü cumax, Pa Yerucharéũ i Iraéutanüxũgüarü Poxüchicaxũ Ixĩxe i Maxpũne ya Chiãũwa, rü wena táxarü guxũ i Iraéuanearü íanegüétüwa cungexma rü cuwa tá nixĩ i nangexmaxũ i nhaa nachixũanearü ãëxgacüpata”, nhanagürü ya Tupana.

.....

**Tupana rü tá Iraéutanüxũgüxũ
naxüarü ãëxgacüãx**

5 2Rü cumax, Pa Beréũ i Efráta ixĩxex, rü woo wüxi ya ñane ya íxrane quixĩ natanüwa ya guxũnema ya Yudáanecüãx ya íanegü, notürü cugu tá nixĩ i nabuxũ ya yimá Iraéuanecüãxgüarü ãëxgacü ya woetama marü ngëxmaechacü. 3Rü nhuxmax ya Cori ya Tupana rü norü duũxũgüna nixũgachi nax norü uanügü namaxã icuáxũcax nhuxmatáta naxíraxacü i ngẽma nge i wüxi ya ngĩne tá ngĩxũ ngëxmacü. Rü ngëxguma tá nixĩ i ngẽma Iraéutanüxũgü i to i nachixũanegügu woonexũ rü tá nachixũanecax nawoeguxũ nax wüxiwa nangexmagüxũcax namaxã i natanüxũgü ga nachixũanewatama yaxügüxũ. 4Rü nüma ya yimá Iraéutanüxũgüarü ãëxgacü ya ínguchaũcü rü Cori ya Tupanaarü poramaxã rü norü üünemaxã tá ngẽma

norü duũxũgümaxã inacuaax. Rü ngẽma norü duũxũgü rü taxucaxtãma namuũe erü guxũtãma i duũxũgü i nhama i naanewa ngëxmagüxũ rü tá Cori ya Tupanaxũ nicuaxxũxũgü. 5Rü nüma ya yimá ãëxgacü rü tá nanangüxmüexẽxẽ i duũxũgü. Rü ngëxguma ngẽma Achíriaanecüãxgü tachixũanegu chocuxgu rü ãëxgacüpatagügu chocuxgu rü yimá ãëxgacü rü naxütawa tá nanamugü i 7 i duũxũgüarü darüügü rü 8 i ãëxgacügü nax nüxũ naporamaegüxũcax. 6Rü nümagü rü norü taramaxã tá nixĩ i Niróyichixũane i Achíriaanemaxã inacuaaxgüxũ. Rü tá tüxũ ínanguxũxẽxẽ naxmexwa i ngẽma Achíriaanecüãxgü i tórü naanegu chocuxũ rü tüxna yapugüxũ.

.....

**Ngẽma Cori ya Tupana duũxũgüaxũ
naxwaxexũ**

6 6Rü taxacümaxã tá nüxũ chayariücuaxxũ ya yimá Cori ya Tupana ya dauxücüãx? ¿Ëxna wocaxacü i wüxi i taunecü nüxũ ngëxmaxũ tá naxcax chiguxũ nax ngëmamaxã nüxũ chicuaxüüxũcax?

.....

8Rü nüma ya Cori ya Tupana rü marü cumaxã nüxũ nixu, Pa Duũxũx, i taxacü nixĩ i napexewa mexũ rü taxacü nixĩ i ngẽma cuxũ nanaxwaxexũ. Rü ngẽma cuxũ nanaxwaxexũ nixĩ nax mexũ cuxxũ rü quixaixcumaxũ rü tama cugü quicuaxxũüãcũma naga cuxĩnüxũ ya curü Tupana.

.....

**Iraéutanüxüarü ãëxgacügü rü chixri
norü duüxügümaxã inacuax**

7 ²Rü nhama i naanewa rü marü nataxuma i duüxü i mexügu rüxínüxü rü Tupanamaxã ixaixcumaxü. Rü ngëxguma guxchaxü ngëxmagu, rü guxüma rü ínamemare nax nügü nadaixü. Rü wüxichigü rü naxcax nadau nax nhuxãcü guxchaxü toguecax naxixü. ³Rü nümagü rü nüxü nicuaxüchi nax naxügüãxü i guxchaxügü. Rü ngëma ãëxgacügü rü naxcax ínacagü nax nüxü naxütanügüaxü. Rü ãëxgacügü i guxchaxüarü mexëeruxü rü ngëma nüxü naxütanüxüétüwaama naxü. Rü ngëma ãëxgacügü i nachixüanemaxã icuaxgüxü rü tümamaxã inacuaxgü ya norü duëxëgü i ngëma nüma nanaxwaxexüãcüma, rü ngëmaãcü nanachixexëxë ya norü íane.

.....

⁶Rü ngëma nanegü rü tauxütáma nanatüga naxínüe, rü ngëma ingexü i naxacügü rü naémaxã tá nanue. Rü ngëma naneãxgü rü naxëgüchi tá naxai.

Rü ngëma tümäärü uanü ixígüxü rü tümatanüxü tátama nixígü.

Tupana rü tüxü narüngüxëë

⁷Notürü i chamax rü Cori ya Tupanaarü ngüxëecax tá chadau. Rü tá nagu chayaxõ ya yimá Tupana ya chorü poxüruxü ixícü, erü nüma rü tá choxü naxínü. ⁸Pa Torü Uanügüx ¡tauxü i petaãxëgüxü nax guxchaxü toxü ngupetüxü! Erü woo itayayixgu rü wena táxarü ítarüdagüama. Rü woo ëanexüwa tangexmagügu i nhuxmax, rü nümatama ya Cori ya Tupana rü torü omü nixí. ⁹Rü aixcuma chixexü taxü Cori ya Tupanapexewa, rü ngëmacax nhuxmax nax toxü napoxcuexü rü tá yaxna namaxã taxínüe. Rü nüma rü tá toxü ínapoxü nüxna i guxüma i torü uanügü, rü tá nanapoxcue naxcax i ngëma chixexü i tomaxã naxügüxü. Rü nüma ya Tupana rü tá ëanexüwa toxü ínangüxüxëxë rü ngóonexüwa tá toxü nagagü. Rü tá toxü nanawex nax nhuxãcü torü uanügüxü naporamaexü —nhanagürü ga Miquéa.

.....

NAUM

(Naú)

Nanu ga Tupana

1 ¹Rü nhaa nixí ga yema ore ga Naú ga íane ga Ércucüâx Tupanaxûtawa nayaxuxû ga yexguma nüxû nüxû nacuxêêgu. Rü yema ore rü íane ga Níniwearü poxcuchiga nixí. ²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü poraäcü nüxû tachuxu ya yíxema nüxû ngechaüügüxe rü ngêmacax tüxû napoxcue ya yíxema tama naga ñnuxe. Rü ngêma norü uanügümaxã rü nanu. ³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü woo nax naporaxû notürü yaxna duüxûgümaxã naxínü. Notürü yíxema chixexû úxe rü tama nüxû narüngüma nax tüxû napoxcuxû. Rü nüma rü inanawex i norü pora nawa ya yimá poracü ya buanecü. Rü ngêma caixanexüügü rü nhama nacutügüarü çajxächitexexürüxü nixígü.

.....

⁶¿Rü texé tá yaxna namaxã taxínü ega tümamaxã nanuxgu ya Tupana? ¿Rü texé tá naétüwa tamaxama i ngêma norü nu? Erü ngêma norü nu rü üxüemaarü naiêmaxürüxü nixí. Rü ngêxguma nanuxgu rü yimá nutagü ya taxüchicü rü narüngúxtegü. ⁷Rü nüma

ya Cori ya Tupana rü namecüma. Rü ngêxguma guxchaxû ínguxgu rü nüma nixí i tüxna nadauxû. Rü nüma rü tüxû ínapoxûxü ya guxãma ya yíxema nagu yaxögüxe. ⁸Notürü ya yíxema norü uanügü rü tá tüxû nadai nhama dexá tümaétü inhaxüchiüxürüxü, rü êanexüwa tá tangexmagü. ⁹¿Rü taxacürü chixexû nixí i Cori ya Tupanapexewa nagu perüxínüexü? Rü nüma rü noxtacüma tá pexü inayarüxoxêxê. Rü ngêxma tá nayacuax nax namaxã perüxuanügüxü.

.....

2 ¹Pa Níniwecüâxgüx, rü ngêma pexü yadaixü rü marü pexçax inaxíächi. ¿Rü perü dauxütaeruüchicawa rü penamugü i dauxütaeruügü! ¿Rü perü namagüwa rü pedauxütaegu! ¿Rü pegüxünegu penaxú i ngêma perü tara! ¿Rü penanutaquexe i perü churaragü nax perü uanügümaxã pegü pedaixüçax! ²Yerü ga pemax rü penadeäcu ga Iraéuane rü Yudáane rü nhama úwa ga ngechacüüxürüüäcü yéma penawogü. Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü tá wena ínanadagüxêxê nax noxrürüxü naporaexüçax ga yexguma noxri tauta

penadeãcugurixũ. ³Rũ ngẽma perũ
uanũgũarũ poxũruxũ rũ nadáutachinũ,
rũ nidáuxchiru i norũ churaragũ. Rũ
ínamemare nax pexũ nadaixũ rũ yima
naweũgũ rũ nhama ùxũarũ
yauxraemarixũ nixĩgũ, rũ ngẽma norũ
cowarugũ rũ nanaxĩxãchiãxẽtanũ.

.....

⁵Rũ nũma ya perũ ãẽxgacũ rũ norũ
churaragũerucax naca rũ nũma i
ngẽma norũ churaragũeru rũ
nhuxããcũ inaxũãchi. Rũ nũgũmaxã
narũbuxmũ nax naxtapũxna nax

yadaugũxũcax. ⁶Notũrũ yema norũ
uanũgũcax rũ marũ natauxcha nax
nachocuxũ erũ ngẽma naxtapũxarũ ããx
i natũwaama ùxũ rũ niwãxna, rũ marũ
taxucũrũwama ítayachaxãchixẽxẽ i
ngẽma dexá, rũ ngẽmacax ya yima
ãẽxgacũpata rũ niwax. ⁷Rũ ngẽma
ãẽxgacũ naxmax rũ to i nachixũanewa
ngĩxũ nagagũ namaxã i ngĩxũtaxũgũ.
Rũ nhama muxtucurũxũ
iyaxaxunetanũgũ rũ ngĩgũ
napaxremũgũãcũma ixaxe.
.....

HABACUQUE

(Abacúqui)

Abacúqui rü nidexa naxçax nax
chixexü ngupetüxü

1 ¹Nhaa nixi ga yema ore ga Cori ya
Tupana rü orearü uruxü ga
Abacúquixü nawéxü. ²Rü nüma ga
Abacúqui rü nhanagürü: —Pa Corix
çnhuxguxüratáta nixi i choxü cuxinüxü
nax yexüçürü tagaãcü cuxna
chacaechaxü nax toxü curüngüxëxüçax
notürü i cuma rü tama choxü cuxinü?
çRü nhuxguxüratáta i tagaãcü cumaxã
nüxü chixuechaxü naxçax nax
yanaxoxüçax i ngëma dai i totanüwa
ngëxmaxü notürü i cuma rü tama nua
cuxü nax nawa toxü ícunguxüxëçax?
³çRü tüxcüü choxü nüxü cudadaxë i
nhaa taxü i guxchaxü rü chixexü i
guxüwama ngëxmaxü? Rü choxü
ínachomaegu i duüxügü i chixexü
ügüxü rü máetagüxü. Rü guxüwama i
duüxügü rü nügümaxã nanue rü nügü
nadai. ⁴Rü duüxügü rü tama aixcuma
nagu namaxë i ngëma tochixüanearü
mugü. Rü ngëma mugü i duüxügüétüwa
idexaxü rü tama naga naxinüe. Rü
ngëma duüxügü i chixri maxëxü rü tüxü
napoxcu ya yíxema mexü ügüxe. Rü

ngëmaãcü ínatatóxëëgü i ngëma
aixcuma wëxguxü —nhanagürü.

Cori ya Tupanaarü ngäxüga

⁵Rü nüma ga Cori ya Tupana rü
Abacúquixü nangäxü rü nhanagürü:
—i Dücax, nüxü pedau i ngëma
nachixüanegü i pexü íchomaeguãchixü
nax taxacü nüxü ngupetüxü! iRü nüxü
pedau rü pebaxächie! Erü ngëma tá
chaxüxü rü pema rü taxüchima
peyaxögü woo ega texé pemaxã nüxü
ixuxgu. ⁶Rü chama rü tá
ichanachigüxëxë i ngëma
Caudéutanüxügü (i Babiróniaanecüãx)
nax guxüwama dai naxügüçax. Rü
nümagü rü duüxügü i tama togü i
duüxügüxü ngechaügüxü nixigü, rü
ínamemaregü nax nayauxanegüaxüçax i
ngëma naanegü i tama noxrü ixixü
—nhanagürü ga Tupana.

.....

Abacúqui rü wenaxarü
Tupanamaxã narüxutaga

¹²—Dücax, Pa Corix, Pa Chorü
Tupanax çtama çxna i cuma i
guxügüma cungexmaechaxü? Erü cuma

rü üü necü rü taguma yucü quixĩ. Pa Corix, Pa Chorü Poxũruxũx, cuma nixĩ i pora nüxna cuxãxũ i ngẽma Caudẽtanũxũgũ nax nawa cuyanguxẽẽxũcãx i ngẽma curü poxcu i toxçãx ixĩxũ. ¹³Rü cumax, Pa Tupanax, nax aixcuma üü necü nax quixĩxũ rü tama yaxna namaxã cuxĩnũ i ngẽma chixexũ rü tama namaxã cutaãxẽ i ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ. ¿Rü nhuxũcũrũwa i cunangexrũ rü taxu nhacurũgũmare i nhũxmax nax toxũ nadaixũ i ngẽma Caudẽtanũxũgũ i torü yexera chixexũ ügũxũ? —nhanagürü ga Abacũqui.
.....

**Ore ga Cori ya Tupana Abacũquixũ
nüxũ cuãxẽẽxũ**

2 ¹Rü nüma ga Abacũqui rü nhanagürü: —Chama rü nhama wüxi i dauxũtaexũrũxũ tá ichaxuãxẽ, rü tá ichadawenü nax ngẽmaãcü nüxũ chacuãxũcãx rü taxacũmaxã choxũ nangãxũ ya Tupana naxçãx i ngẽma nax namaxã charũxutagaxũ —nhanagürü. ²Rü nüma ga Cori ya Tupana rü choxũ nangãxũ rü nhanagürü: —¡Wüxi i mürapewatachinügu naxümatü i ngẽma tá cuxũ chawéxũ nax ngẽmaãcü tauxchaãcü duũxũgũ nüxũ daumatũxũcãx! ³Rü nhũxmax rü taxũta nawa nangu nax yanguxũ ga yema cuxũ chawéxũ. Notürü taxũtãma nangupetũmare nax yanguxũ. ¡Cumax rü mea ínanguxẽxẽ ega woo tama paxa yanguxgu! Erü aixcuma tá ningu i ngẽxguma norü ngunexũwa nanguxgux. ⁴¡Rü naxümatü i nhaa ore! “Ngẽma duũxũgũ i chixexũ ügũxũ rü nügü

nicuãxũxũgũ. Notürü yĩxema chapexewa imexe rü tá tamaxẽ erü chamaxã tixaixcumagü” —nhanagürü ga Tupana.
.....

**Ngẽma Caudẽtanũxũgũmaxã tá
ngupetũxũ**

⁸Dücax, Pa Caudẽtanũxũgũx, pema rü muxũma ga nachixũianegũmaxã poraãcü chixexũ pexü, rü penadeãcu ga norü ñanegü. Notürü i nhũxmax rü ngẽma nachixũianegü rü tá pexçãx nügü nanutaquẽxe rü tá nüxĩ perü ñanegü nadeãcugü yema pema penadeãcuxũrũxũ. Rü ngẽmaãcü tá nüxũ peyangutanũxẽxẽ ga yema máeta ga norü ñanegũwa pexũxũ.
.....

¹²Rü wüxi i taxũ i ãũcũmaxũwa pengexmagü, Pa Caudẽtanũxũgũx, yerü penadai ga duũxũgũ rü penapuxũ ga norü yemaxũgũ nax yemaacü perü ñanegü pexũgũxũcãx. ¹³Rü napexewa ya Cori ya Tupana ya guxãẽtũwa ngẽxmacü rü ngẽma perü puracü i nagu pipaexũ rü notũcãxmamare nixĩ. Erü guxũma i ngẽma pexũxũ rü üxũwa tá nayagu.
.....

²⁰Notürü nüma ya Cori ya Tupana rü napata ya üünenewa nangexma. Rü guxãma i pema i nhama i naanecũãx rü name nixĩ i napexewa pechianegũmare.

Abacũquiarü yumũxẽ

3 ¹Rü nhaa nixĩ ga norü yumũxẽ ga orearü uruxũ ga Abacũqui: ²“Pa Corix, Pa Tupanax, rü ngẽma nüxũ chaxĩnũxũ i cuchiga rü nachiga ga guxũma ga yema cuxũxũ rü poraãcü

choxũ nagu narũxĩnũxẽxẽ nax nhuxãcü
 cuxũnẽxũ. 1Rũ torũ maxũwa naxũ i
 ngẽma mexũ ga yema ãpa cuxũxũ nax
 ngẽmaãcü i toma rũ ta nũxũ
 tacuáxũcax! Rũ woo tomaxã nax cunuxũ
 notũrũ 1toxũ nawexama nax nhuxãcü
 cuxũ tangechaũtũmũxũgũxũ! 3Rũ nũxũ
 chadau ya Cori ya Tupana i
 Temáũanewa ne naxũxũ nawa ya yima
 Paráũarũ maxpũne. Rũ dauxũgũxũ i
 naane rũ norũ ũnemaxã nanapá. Rũ
 guxũ i nhama i naanewa rũ nũxũ
 nicuaxũxũgũ. 4Rũ iyaxraemacũũgũ
 ngẽma ne naxũ. Rũ naxmexwa ínaxũxũ i
 omũema. Rũ ngẽmawa nangox i ngẽma
 norũ pora.

.....

13Rũ cuma rũ dauxũwa ícuxũxũ nax
 curũ duũxũgũxũ ícupoxũxũcax, rũ nũxũ
 nax curũngũxẽxũcax ya yimá ãẽxgacũ
 ya cumatama nũxũ cuxunetacũ. Rũ
 cuma rũ cuyamax i ngẽma duũxũ i
 chixexũ ũxũ nhama wũxi ya ípatagu
 ipogũxũrũxũ.

.....

16Rũ yexguma nũxũ chaxĩnũgu ga
 yema áũcũmaxũ ga cuxũxũ rũ chamuũ,
 rũ poraãcü chiduxruchicũra. Rũ
 taxucũrũwa ichachi rũ guxũma i
 chaxune rũ inayaturaãchi. Notũrũ woo
 ngẽmaãcü nax yixĩxũ rũ mea tá
 íchanangũxẽxẽ i ngẽma ngunexũ i
 Tupana tá nagu guxchaxũ naxcax
 ínguxẽxũ i ngẽma churaragũ i chixexũ
 tamaxã ũgũxũ. 17-18Rũ woo i ngẽma
 ffgunecũ rũ yangechacugu, rũ woo i
 ngẽma úwa rũ ngẽma orĩwa rũ
 nangearũ oõxgu, rũ ngẽma naanegũ rũ
 taxuxũma nawa rũxũxgu, rũ woo
 nayuegu i ngẽma carnérugũ i
 nachitaxũwa, rũ marũ nataxuxguma i
 ngẽma wocagũ i naxpũũwa, notũrũ i
 chamax rũ Cori ya Tupana ya chorũ
 maxẽẽruũmaxã tá chataãxẽ. 19Erũ nũma
 ya Cori ya Tupana rũ pora choxna naxã,
 rũ nhama wũxi i cowũ i poraxũrũxũ
 choxũ naporaxẽxẽ. Rũ wũxi ya
 maxpũneétũwa tá choxũ naga rũ ngẽma
 tá choxna nadau nax taxuxũma choxũ
 naxũpetũxũcax.”

SOFONIAS

(Chofonía)

Tupana rü Yudáanecüâxgüxü tá napoxcue

1 ¹Rü nhaa nixí ga ore ga Cori ya Tupana Chofoníamaxã nüxü ixuxü ga yexguma Yochía ga Amóu nane âëxgacü ixíxgu ga Yudáanewa. Rü nüma ga Chofonía rü Cúsi nane nixí, rü Cúsi rü Yedaría nane nixí, rü Yedaría rü Amaría nane nixí, rü Amaría rü Echequía nane nixí. ²Rü ngêma norü ore i Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Noxtacüma tá ichayanaxoxêxê i guxüma i taxacü i nhama i naanewa ngêxmagüxü. ³Rü tá ichayanaxoxêxê i duüxügü, rü naexügü, rü ngêxgumarüxü tá ta i werigü, rü choxnigü. Rü tá naxcax íchayagoõchi i ngêma chixexüarü üruügü, rü tá chanadai. Rü tá ichayanaxoxêxê i guxüma i duüxügü i nhama i naanewa rü taxuxütáma ínayaxü.” Rü ngêma nixí i nüxü yaxuxü ya Cori ya Tupana. ⁴Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü ta: “Yudáanecüâxétü tá poxcumaxã chawéxmex. Rü ngêxgumarüxü tá ta poxcumaxã naétü chawéxmex i guxüma i duüxügü i Yerucharéüwa maxêxü. Rü

tá ichayanaxoxêxê i ngêma tupananeta i Baáchicünaxã namaxã i norü tupaucagü rü norü chacherdótegü. Rü ngêmaäcü rü woo i naégagü i ngêma chacherdótegü rü taxúetáma nüxna tacuaxãchi. ⁵Rü tá chanadai i ngêma duüxügü i norü íarü dauxnagu ígüxü nax nüxü yacuaxüügüxüçax ya üaxcü rü tauemacü rü woramacurigü. Rü ngêxgumarüxü tá ta chanadai i ngêma chauégagu norü tupananeta i Micóüxü icuaxüügüxü. ⁶Rü ngêxgumarüxü tá ta ichayanaxoxêxê i ngêma duüxügü i choxna ixígachixü, rü tama çauxcax daugüxü rü tama choxna cagüexü ega taxacü nanaxwaxegügu”, nhanagürü. ⁷Rü Cori ya Tupanapexewa perüchiane! Erü ngêma norü ngunexü i äñcümaxü i nagu tá tüxü napoxcuexü rü marü ningaica. Rü nüma rü ínanamexêxê nax nadaiaxüçax i ngêma nüxna ixígachitanüxü. Rü nüma rü marü nüxna naxu i ngêma tá nadaixü. ⁸Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Ngêma ngunexü i nagu tá nadaiaxü i ngêma duüxügü rü tá chanapoxcue i ngêma Yudáanearü âëxgacügü rü ngêma âëxgacügü nanegü rü guxüma i

ngêma chorü duïxügü i to i
nachixüanearü tupanenetaxü
icuaxüüügüxü.

.....

¹²Rü ngêma ngunexügu rü omümaxã
guxüwama i Yerucharéüwa tá mea
naxçax chadau i ngêma duïxügü i
chixexü ügüxü. Rü tá chanapoxcue i
ngêma duïxügü i nhama wíu ya
íchaxchixümarecürüxü ixígüxü. Rü
nümagü rü inarüchomare rü taxuguma
narüxínüe rü nügümaxátama
nhanagürü: ‘Nüma ya Cori ya Tupana
rü taxuxütáma i mexü rüçxna chixexü
tamaxã naxü’, nhanagürü”,
nhanagürü ya Tupana.

.....

2 ¹¡Rü pengutaquexegüx, Pa
Duïxügü i Tama Áneexü
Cuaxgüxüx, rü Tupanaçax pedaugü!
²¡Rü nüxü perüxoe i ngêma chixexü i
Tupanapexewa pexügüxü! ¡Rü naga
pexínüe nhama rü ta nangema i
ngunexü naxüpa nax pexü ínawogüxü
nhama maxêchapaxa buanecü ngexta
cuexürüxü, rü naxüpa nax nawa
nanguxü i ngêma ngunexü i äücümaxü i
norü numaxã nagu pexü napoxcuexü!
³Rü ngêmacax name nixí i naxçax
pedaugü, Pa Guxãma i Aixcuma
Napexewa Mecümagüxe rü Naga
Ínüexex. ¡Rü mea napexewa pemaxê!
Rü bexmana ngêmaäcü nüma tá pexü
ínapoxü i ngêma ngunexü i nagu poxcu
ínguxgu.

.....

⁸⁻⁹Rü nüma ya Cori ya Iraéutanüüarü
Tupana ya guxãétüwa ngêxmacü rü
nhanagürü: “Marü nüxü chaxínü nax
nhuxäcü ngêma Moábitanüxügü rü

Amóütanüxügü chorü duïxügüchiga
chixri yadexagüxü. Erü nümagü rü
chorü duïxügümaxã naguxchigagü rü
tümaarü naanegu nachocu. Rü
ngêmacax i chama rü chauégagutama
nüxü chixu rü tá chayanaxoxêxê i
ngêma Moábitanüxügü rü
Amóütanüxügü guma íanegü ga
Chodómarüxü rü Gomórarüxü. Rü
ngêma norü naane rü tá chuxchüñecü
chayanguxuchixêxê. Rü tá nayücüraane
rü taxuxütáma i taxacürü nanetü nawa
narüxü, rü guxügütáma
nachipétüanemare. Rü ngêma chorü
duïxügü i to i nachixüanewa gagüxüwa
íyaxügüxü rü tá nanayaugü i ngêma
Moábitanüxügü rü Amóütanüxügüarü
naanegü rü noxrü tá nixí.”

.....

**Ngêma duïxügü i Yerucharéüwa
yaxügüxü rü tá Tupanaaxü
nayaxögü**

3 ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü
nhanagürü: “Pa Yerucharéüx, cuwa
tá chayaxügüxêxê i duïxügü i
mecümaxü i chauga ínüexü. Rü nümagü
rü tá chagu nayaxögü. ¹³Rü ngêma
Iraéutanüxügü i Yerucharéüwa
yaxügüxü rü taxütáma chixri
natanüxügümaxã inacuax, rü taxütáma
doraxü nixugüe rü tagütáma texéxü
nawomüxêgü. Rü mea tá ínachibüe, rü
tama namuüeäcüma tá inarüngügü”,
nhanagürü.

**Tupana rü tá nanataãxêxêxê i
Yerucharéücüaxgü**

¹⁴¡Rü pewiyaegü, Pa Duïxügü i
Chíücüãx! ¡Rü taãxêcü picagüxü, Pa

Iraéuanecüãxgüx! ;Rü petaãxê, Pa Yerucharéücüãxgüx, rü guxünema ya perü maxünemaxã petaãxêgü! ¹⁵Erü nüma ya Cori ya Tupana rü marü ínayachaxãchi nawa i ngêma poxcu i pemaxã naxueguxü rü marü ínanawoxü i ngêma perü uanügu. Rü nüma ya Cori ya Tupana ya perü ãêxgacü rü petanüwa nangexma, rü ngêmacax marü taxucaxma pemuüe. ¹⁶Rü ngêma ngunexügu rü duüxügu rü Yerucharéücüãxmaxã tá nüxü nixu rü nhanagürügu tá: “;Petaãxêgü, Pa Chiáücüãxgüx, rü tauxü i muümaxã piduxruexü! ;Rü tauxü i pegü peturaexêxü! ¹⁷Erü nüma ya Cori ya perü Tupana ixïcü, rü petanüwa nangexma, rü nüma rü poracü nixí, rü pexü tá namaxêxêxê. Rü nüma ya Cori

ya Tupana rü tá pemaxã nataãxê. Rü ngêma pexü nax nangechaüxügagu rü ngexwacaxüxü i maxü tá pexna naxã. Rü ngêma nax pemaxã nataãxêxü rü norü taãxêmaxã tá nawiyae”, nhanagürügu tá.

.....

²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexü: “Rü ngêma ngunexügügu rü pechixüanegu tá pexü chanutaquexêxê. Rü ngêma perü naanewa rü tá pexü charüngüxêê nax wena mea pexü nangupetüxüçax. Rü ngêmaãcü tá petachiga napexewa i guxüma i duüxügu i nhama i naanewa ngêxmagüxü. Rü chama ya Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i ngêma”, nhanagürü pexü.

.....

AGEU

(Ayéu)

**Tupana nüxna namaxā nacuaxāchi
nax naxügüāxūcax ya napata**

1 ¹Rü yexguma taxre ga taunecü
āēxgacü yixixgu ga Daríu, rü norü
6 ga tauemaciärü ügügu, rü nüma ga
Cori ya Tupana rü norü orearü uruxü ga
Ayéuwa nidexa. Rü nüxna nanaxā ga
ore ga Yudáanecüāxaru āēxgacü ga
Chorobabé ga Charatié nanecax ixixü rü
chacherdótegüärü āēxgacü ga Yuchué
ga Yochadáchi nanecax ixixü. ²⁻³Rü
nhaa nixí ga yema ore ga Ayéuwa nüxü
yaxuxü ga nüma ga Cori ya Tupana ya
guxüétüwa ngēxmacü, rü nhanagürü:
“Nhaa duixügü rü nüxü nixugüe nax
taxüta nawa nanguxü nax wena
naxügüāxūcax ya chapata. ⁴Ĵēxna
pexicatama penaxwaxexü nax mexüne
ya ipatawa pemaxēxü, rü yoxni ya yima
chapata rü naxtapüx nügüétügu yixü
nax nachixexü? ⁵Rü chamax ya Cori ya
Tupana ya guxāétüwa ngēxmaxe rü
pemaxā nüxü chixu: ¡Mea penangugü i
pecümagü! ⁶Rü pema rü muxüma i
penetü petogü notürü noxretama i norü
o pibuxgü, pechibüe notürü tama pexü
ningu, rü pexaxegü notürü

petaxawaeama, rü pegü pedüxgü notürü
taguma penaiwe. Rü yixema puracüxe
rü tanayauxtänü i tümaarü puracü
notürü paxama tüxü nagu erü nhama
chacu irügáuxügu tananucuxürüxü nixí.
⁷Rü chama ya Cori ya Tupana ya
guxāétüwa ngēxmaxe, rü pemaxā nüxü
chixu: ¡Mea penangugü i pecümagü!
⁸¡Rü dauxchitawa pexí rü ngéma
mürapewa peyaxüx! ¡Rü nua penana rü
ngēmamaxā wena penaxüx ya yima
chapata! Rü chama rü tá taāxēacü
ngéma changexma rü ngéma tá
ichanawex i chorü ütine. ⁹Rü pemax rü
poraacü pepuracüe nax pexü
nangexmaxūcax i muxü i perü
nandetüärü o, notürü noxretama nixí i
ngéma pibuxgüxü. Rü ngéma penetüärü
o i pechiügu namaxā penguxüxü rü
wüxi i cue nhaxümaxā ichayanatauxēxē.
^ĴRü tüxciü ngémaacü nixí? Erü yima
chapata rü naxtapüxica nügüétü nayi
nax nachixexü rü pemax rü
pepatacaxica pexoégaāxē. Rü chama ya
Cori ya Tupana nixí i nüxü chixuxü i
ngéma. ¹⁰Rü ngēmacax nixí i tama
pexcax chanapuxēxü rü ngéma
waixümü rü tama mea pexü nayaxēēxü

i penetügü. ¹¹Rü chama nixĩ ga íchananguxëëxũ ga nax yapagüanexũ ga peanewa rü ma_xpúnegüwa, rü trígü necü, rü úwanecü, rü oríwanecü rü guxũma ga ta_xacü ga petogüxünecüwa. Rü yema nax yapagüanexügüga rü pexca_x ínangu ga taiya rü perü wocagüca_x rü ta”, nhanagürü ga Tupana. ¹²Rü nüma ga Chorobabé rü Yuchué rü guxũma ga togü ga duüxügü rü aixcuma Tupanaga naxĩnue yerü namüie ga yexguma nüxũ naxĩnuegu ga yema ore ga Cori ya Tupana Ayéuwa nüxũ ixuxũ. ¹³Rü yexguma ga nüma ga Ayéu ga Cori ya Tupanaarü orearü uruxũ, rü Cori ya Tupanaégagu duüxügümaxã nidexa rü nhanagürü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü pexũ: ‘Chama ya Cori ya Tupana rü pexũtawa changexma’”, nhanagürü. ¹⁴Rü yemaacü nüma ga Cori ya Tupana rü nanataãxëxë ga Chorobabé ga Yudáanecüã_xarü ãë_xgacü, rü Yuchué ga chacherdótegüarü ãë_xgacü rü guxũma ga yema togü ga duüxügü. Rü yexguma ga nümagü rü yéma naxĩ rü inanaxügüe nax naxügüãxũ ga guma napata ga Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngë_xmacü. ¹⁵Rü yexguma taxre ga taunecü Pérchiaanearü ãë_xgacü yixĩ_xgu ga Darü, rü meama norü 6 ga tauemacüarü (setébru) 24 ga ngunexũ nixĩ ga inaxügüãxũ ga nax wena namexëégüãxũ ga guma Tupanapata.

**Ngexwacaxũne ya
Tupanapata rü namexechi**

2 ¹Rü gumá 7 ga tauemacü (utúbru) rü norü 21 ga ngunexügü, rü nüma ga Cori ya Tupana rü wenaxarü orearü

uruxũ ga Ayéumaxã nidexa. ²Rü nanamu nax Chorobabémaxã, rü Yuchuémaxã, rü guxũma ga yema togü ga duüxügümaxã nüxũ yaxuxüca_x ga norü ore ga nhaxũ: ³“¿Texé i petaniüwa rü nüxna cu_xãchixũ ga nax nanhuxraxũxũ ga chapata ga noxrix? Rü guma rü namexechi. Notürü nhuxmax nax nüxũ pedauxũ rü taxuwama name. ⁴¡Notürü nataãxë, Pa Chorobabé! ¡Rü nataãxë, Pa Yuchué ya Chacherdótegüarü ãë_xgacü! ¡Rü petaãxëgü Pa Guxũma i Duüxügüx! ¡Rü pora pexüe rü pepuracüe! Erü chama ya perü Cori ya Tupana rü pexũtawa changexma. ⁵Rü yexguma Eyítuanewa ínachoxügü ga perü oxigü rü ichaxuneta rü ngëma Chauãxë rü guxũgutáma pexũ naxümücü. Rü ngëmac_x taxuca_xma pemüie i nhuxmax. ⁶⁻⁸Erü íxraxũ nataxu nax chanaxiã_xãchixëxũ i dauxüguxũ i naane, rü nhama i naane, rü ngëma már, rü tá chanamuüexëxë i guxũma i nachixüanegü. Rü ngëma togü i nachixüanegüarü duüxügü rü nua tá nanana i norü diërugü rü úirugü. Rü ngëmaacü ya daa chapata rü tá namexechi. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngë_xmaxe nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngëma erü choxrü nixĩ i guxũma i diërugü rü úirugü. ⁹Rü nhuxmax nax wena namexëëxũ ya daa chapata rü yexguma noxri naxü_xguarü yexera tá namexechi. Rü ngë_xguma rü tá ichayanaxoxëxë i guxũma i nu i nhaa nachicawa, rü nua tá petaãxëgü. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngë_xmaxe nixĩ i nüxũ chixuxũ i ngëma.

¹⁸⁻¹⁹Rü nhuxmax daa taunecü rü norü 9
 ya tauemaciarü (diciembre) 24 i
 ngunexũgu nixĩ i ipenaxügũxũ nax
 penanucuxũ ya yimá nutagü ya namaxã
 inaxügüne ya chapata. ¡Rü dũcax, rü mea
 penangüü! Rü woo i nhuxmax rü

nangearü oxõx i perü trıgu, rü úwagü, rü
 fıfgügü, rü boxragü rü orıwagü, nottirü i
 nhuxmawena rü tá pexũ charüngũxẽẽ rü
 tagutáma pexũ nataxu i ngẽma penetiarü
 o”, nhanagürü ya Tupana.

ZACARIAS

(Yacaría)

**Cori ya Tupana rü norü duüxügüna
naxu nax naxçax nawoeguxüçax**

1 ¹Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Darü rü meama norü 8 ga tauemacügu (nowébru) rü nüma ga Cori ya Tupana rü Yacaríamaxã nidexa. Rü nüma ga Yacaría rü Berequía nane nixí rü Ídu nixí ga norü oxí. Rü Tupana rü nhanagürü nüxü: ²“Chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe, rü poraãcü namaxã chanu ga yema perü oxigü. ³Rü ngëmacçax i nhuxmax rü chanaxwaxe i cutanüxügümaxã nüxü quixu i nhaa chauga i nhaxü: ‘¡Chaxçax pewoegü! Rü chama rü tá pexçax chatáegu.’ Rü chamax i Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixí i ngëma nhachaxü. ⁴Rü tama name nax yema perü oxigürüxü pexígüxü. Yerü yexguma nüxna chaxágagu ga chorü orearü uruügü nax namaxã nüxü yaxuxüçax ga chauga nax nüxü naxoexüçax ga chixexü ga nacümagü rü chixri nax namaxëxü, notürü ga nümagü rü tama chauga naxñüechaü rü tama choxü nacuxgüchaü. Rü chama i Cori

ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngëma. ⁵¿Notürü i nhuxmax rü ngexügü yixixü ga yema perü oxigü? Rü chorü orearü uruügü rü ta rü marü nayue. ⁶Notürü yema chorü ore rü yema chorü mugü ga chorü orearü uruügümexëgu chaxüxü, rü perü oxigüwa nangu. Rü nhuxre ga nümagü rü chaxçax nawoegu, rü naxçax ínicuaxgü ga chixexü nax naxügüxü, rü nhanagürügü: ‘Aixcuma nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü ngëma tórü chixexüácütama tamaxã nanangupetüxëxë’, nhanagürügü”, nhanagürü ga Tupana.

**Tupana rü Yacaríaxü nanawex i
wüxi i dauxüçüçax i cowaruétüwa
rütogüxü**

⁷Rü yexguma marü taxre ga taunecü ãëxgacü yixixgu ga Darü rü meama norü 11 ga tauemacügu (feweréru) rü nüma ga Cori ya Tupana rü chamaxã nidexa i chamax i orearü uruxü i Yacaría i Berequía nane ya Ídutaxa nax chixixü. ⁸Rü wüxi ga chütaxügu rü Tupana choxü nüxü nadauxëxë ga wüxi ga norü orearü ngeruxü ga dauxüçüçax ga cowaru ga

dauxiéttügu aunagüxü. Rü wüxi ga ngatewa yexmaxü ga naixtanüpechitagu norü cowarumaxä nachi. Rü yemaweama nayexmagü ga wüxitücumü ga cowaru ga idauxü, rü to ga idáuxraxü rü to ga icómüxü. ⁹Rü chama rü yema dauxiücüâx ga cowaruéttügu aunagüxüna chaca rü nhachagürü: “Pa Corix çtaxacügü nixi i ngëma cowaruéttügu augüxü?” nhachagürü. Rü nüma ga yema dauxiücüâx ga chamaxä idexaxü, rü choxü nangäxüga rü nhanagürü: “Chama rü tá cuxü chanawex i taxacü nax yixigüxü”, nhanagürü. ¹⁰Rü yexguma ga yema dauxiücüâx ga naixtanüpechitagu chixü rü nhanagürü choxü: “Nhaagü nixi i Cori ya Tupana nua mugüxü nax nhama i naanegu íyachoeguxüçax”, nhanagürü. ¹¹Rü yexguma ga yema togü ga cowaruéttügu augüxü, rü Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü ga naixtanüpechitagu chixümaxä nidexagü rü nhanagürügü: “Guxüwama i nhama i naanegu itayachoege, rü guxüma i duüxügü rü nügümaxä ínataäxëgü, rü taxuxüma i taxacü i guxchaxüxü itayangaugü”, nhanagürügü. ¹²Rü nüma ga yema Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü ga dauxiücüâx rü nhanagürü: “Pa Corix, Pa Tupana ya Guxäéttüwa Ngëxmacüx, rü marü 70 ya taunecüwa nangu nax Yerucharéücüâxgümaxä rü ngëma togü i Yudáanearü íanecüâxgümaxä cunuxü. çRü nhuxre ya taunecü taxuxü nax wenaxarü cuxü nangechaütümüxügüxü?” nhanagürü. ¹³Rü nüma ga Cori ya Tupana rü nüxü nangechaüácüma mea yema dauxiücüâx ga chamaxä idexaxüxü nangäxüga. ¹⁴Rü yexguma ga

nüma ga dauxiücüâx rü choxü namu nax chaxunagüxü. “Rü nhaa nixi ya Cori ya Tupana ya guxäéttüwa ngëxmacü nüxü ixuxü: ‘Chamax rü nüxü changechaüxüchi ya Yerucharéü rü yima maxpüne ya Chiáü. ¹⁵Rü yexguma íxrariwatama chanapoxcuchaügu ga yema Yerucharéücüâxgü, notürü yema togü ga nachixüanegücüâx ga yéma chamugüxü rü nanangupetüxëxë ga yema poxcu ga Yerucharéücüâxgümaxä chaxueguxü. Rü ngëmacax namaxä chanu i ngëma nachixüanegü i nügü írüpöraexü rü taxüguma rüxinüexü. ¹⁶Notürü ngëma nax choxü nangechaütümüxügüga ya Yerucharéücüâxgü, rü naxçax chatáegu. Rü tá nüxü chanangüchaüxëxë i duüxügü nax wena namexëëgüaxüçax ya chapata, rü guxünema ya yima íane’, nhanagürü ga Tupana.” ¹⁷Rü yema dauxiücüâx rü nhanagürü ta choxü: “Nhaa tá nixi i to i ore i tá nüxü quixuxü rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxäéttüwa ngëxmacü rü nhanagürü: ‘Rü chama rü tá wena nüxü charüngüxëë ya yima chorü íanegü nax yamexüçax rü mea iyaxüçax. Rü wena tá chanataäxëxëxë ya yima maxpüne ya Chiáü. Rü wena tá chanaxunagü nax chorü íane yixüxü ya Yerucharéü’, nhanagürü ya Tupana.”

.....

Wüxi i ngexwacaxüxü i naxchiru i Yuchuéna naxäxüchiga

3 ¹Rü yexguma nüma ga Cori ya Tupana rü choxü nanawex ga Yuchué ga chacherdótegiarü äëxgacü. Rü nüma ga Yuchué rü Cori ya

Tupanaarü duüxüpegegu nachi. Rü Yuchuérü tügüncüwawa nayexma ga Chataná ga nüxü ixugüchaüxü. ²Rü nüma ga yema Tupanaarü orearü ngeruxü i dauxcüüax rü Chatanáxü nhanagürü: “¡Nüma ya Cori ya Tupana cuxü nangax! ¡Rü yimatama Cori ya Tupana ya Yerucharéüxü ngechaücü rü cuxü nangax! Erü nhaa yatü rü nhama wüxi ya áxwe ya üxiétiwa yaxucürüxü Babiróniaanewa táeguxü nixí”, nhanagürü. ³Rü nüma ga Yuchué rü poraäcü naxüüächichiru rü yemaacü Cori ya Tupanaarü duüxüpegegu nachi. ⁴Rü yexguma ga yema dauxcüüax ga orearü ngeruxü rü norü ngüxëëruüügüxü namu rü nhanagürü: “Ngëma äüächixü i Yuchuéchiru ¡rü ípenacuxuchixí!” Rü nhüxüchi Yuchuéxü nhanagürü: “Dücax, rü marü cuxna chanayaxu i ngëma curü pecádu rü ngaxäëchirugu cuxü chicüxëxë”, nhanagürü. ⁵Rü yexgumatama norü ngüxëëruüügüxü namu ga Yuchuéxü yanäixerugüxüçax namaxä ga wüxi ga ngëmataxü ga naxchirutachinü. Rü yemawena rü petachirugu nayacüxëëgü. Rü nüma ga yema dauxcüüax rü yexmatama nachiecha. ⁶Rü nhüxüchi ga nüma ga Cori ya Tupanaarü orearü ngeruxü ga dauxcüüax rü Yuchuéxü nhanagürü: ⁷“Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmacü rü nhanagürü cuxü: ‘¡Chaucümagu ixü rü yanguxëxë i guxüma i ngëma cumaxä nüxü chixuxü! Rü ngëxguma ngëmaäcü cunaxüxgux, rü cuxmëxgu tá chanaxü ya chapata rü naaxtü nax nüxna cudadüçax, rü tá cuxna chanaxä i cuchica i natanüwa i nhaa chorü orearü ngeruxü i dauxcüüax

i choxü puracüexü. ⁸¡Rü dücax, Pa Yuchuéx, rü mea iperüxínüe i guxäma i pemax nax chacherdótegüwa pexügüxü! Rü pema rü wüxi i cuaxruxü pexígu naxçax i ngëma mexü i tá ínguxü. Erü paxa tá nua petanüwa chanangoxëxë i wüxi i Dawítaxa i chorü duüxü ya perü äëxgacü tá ixícu (Cristu). ⁹Rü chamax rü Yuchuépegegu chanaxü ya wüxi ya nuta ya 7 wa äcüwacü nüxü ngëxmacü. Rü chama tátama yimä nutagu chanaxümatü. Rü nhüxüchi i chama rü wüxítátama i ngunexügu nüxna chanayaxu i norü pecádu i nhaa nachixüane. ¹⁰Rü ngëxguma ngëma ngunexüwa nanguxgu rü tá pegüna pexügü nax perü úwagüpechitawa, rü perü fígugüpechitawa pegümaxä petaäxëgüxüçax. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxäétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngëma’, nhanagürü.”

Yacaríá nüxü nadau ga wüxi ga omüarü úruxü rü taxre ga oríwagu

4 ¹Rü yema dauxcüüax rü wena çauxçax natáegu, rü choxü ínabaixgü nhama pewa ibaixächigürüxü. ²Rü choxna naca rü nhanagürü: “¿Taxacüxü cudadüxü?” nhanagürü. Rü chama rü chanangäxüga rü nhachagürü: “Chama rü nüxü chadau i wüxi i omü i úirunaxçax. Rü norü querüynupáüwa ne nadagü i 7 i naxchiraxü. ³Rü ngëma omüxütawa narüxügü i taxre i oríwa rü wüxi i norü tügüncüwawa rü to i norü toxwecüwawa”, nhachagürü. ⁴Rü yexguma ga chama rü nüxna chaca ga yema dauxcüüax ga chamaxä idexaxü rü nhachagürü: “Pa Chorü Corix çtaxacüchiga nixí i ngëma?” nhachagürü.

⁵Rü nüma ga dauxücüâx rü choxü nangâxüga rü nhanagürü. “¿Tama êxna i nüxü cucuáxü nax taxacüchiga yixixü?” nhanagürü. Rü chama chanangâxüga rü nhachagürü: “Tama nüxü chacuax, Pa Corix”, nhachagürü. ⁶Rü nüma ga dauxücüâx rü nayadaxêxê ga nax yadexaxü rü nhanagürü: “Nhaa nixi i Cori ya Tupanaarü ore i Chorobabêcax ixixü i nhaxü: ‘Tama churaragüarü poramaxã rü bai i taxacü rü to i poramaxã, notürü Chauâxêarü poramaxã tá ningü i ngêma chanaxwaxexü’, nhanagürü ya Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü. ⁷Rü woo nhama taxüne ya maxpünerüxü yixixgu i guxchaxügü nax tama naxügüâxücax ya yima Tupanapata, notürü Chorobabêpexewa rü tá inayarüxo i ngêma guxchaxügü nhama wüxi ya maxpüne rüdüxöchixêêxürüxü. Rü nümatama ya Chorobabê rü tá nayaxücuchi ya yimá nuta ya nawa inaxügücü nax yanguxücax ya yima Tupanapata. Rü ngêxguma yanguxgu rü nüma i duüxügü rü tagaäcü nhanagürügü tá: ‘¿Namexechi, namexechi ya yima Tupanapata!’ nhanagürügü tá.” ⁸Rü yemawena ga nüma ga yema dauxücüâx rü chamaxã nüxü nixu ga to ga ore ga Tupanawa ne üxü ga nhaxü: ⁹“Rü Chorobabê nixi ga inanücü ga gumá nuta ga naxtapüxarü ügü ya daa Tupanapata rü nüma tátama nixi i yanguxêêxü. Rü ngêmwawa tá nüxü pecuax i pemax nax Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü yixixü ya yimá núma choxü mucü. ¹⁰Rü yema tama aixcuma yaxögücüraxüxü ga yexguma noxri inaxügüga ga yema puracü, rü nhuxmax nax nüxü

nadaugüxü i Chorobabê nax yanguxêêxü i nhaa puracü, rü tá nataâxêgü”, nhanagürü. Rü yemawena ga yema dauxücüâx rü nhanagürü ta: “Rü nhaa 7 i omügü rü Cori ya Tupanaxetügüchiga nixi i guxü i nhaa naanegu rüdaunüne”, nhanagürü. ¹¹Rü chama rü nüxna chaca rü nhachagürü: “¿Taxacüchiga nixi i nhaa taxre ya oríwane i nhaa omücüwawa ngêxmagüxü?” nhachagürü.

¹⁴Rü nüma ga yema dauxücüâx rü choxü nangâxüga rü nhanagürü: “Yima taxre ya oríwane rü nachiga nixi i ngêma taxre i duüxügü i marü chíxümaxã ibáeruxü nax naxügüâxücax i norü puracü ya Tupana ya yimá nhama i naanearü yora ixücü”, nhanagürü.

Cori ya Tupanaarü uneta

8 ¹Rü nüma ga Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmacü rü nhaa orexü chamaxã nixu rü nhanagürü: ²⁻³“Nhaa nixi i ore i chamax i Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmaxe nüxü chixuxü: ‘Rü nüxü changechaü ya yima maxpüne ya Chiáü rü ngêmacax poraäcü choxü nachuxu. Rü Yerucharéücax tá chatáegu nax ngêma changexmaxücax. Rü ngêxguma chatáeguxgux rü yima ñane ya Yerucharéü rü ñane ya Aixcuma Chauga Ñünemaxã tá nanaxugü. Rü ngêxgumarüxü ta ya yima chorü maxpüne ya Chiáü rü Maxpüne ya Üünenemaxã tá nanaxugü. ⁴Rü chama i Cori ya Tupana ya guxâétüwa ngêxmaxe rü nhachagürü: Wena táxarü norü caxüxümaxã Yerucharéüarü plazagüwa tá naxi i yaxgüâxgü i yatüxügü rü ngexügü nax

ngéma yanatogüxüçax rü nataãxëgüxüçax. ⁵Rü ngëxgumarüxü ta i buxüğü i yatüxüğü rü ngexüğü, rü tá nanapáxëxë i Yerucharéüarü plazagü rü ngéma tá naxinüçaxwaxegü. ⁶Rü ngëxguma ngémaäcü wena namexgu ya Yerucharéü rü chorü duüxüğü i núma yaxüğüxü rü tá nabáxächie, erü taguma nagu narüxínüe nax wena tá namexü ya yima íane. Notürü çaxçax rü taxuxüma naguxcha i ngéma. Rü chama i Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmaxe nüxü chixu i ngéma. ⁷Rü chama rü tá íchanangüxüxëxë i ngéma chorü duüxüğü i petanüxüğü naxmexwa i ngéma nachixüane i perü léstewaama ngëxmaxü rü ngéma nachixüane i perü oéstewaama ngëxmaxü. ⁸Rü Yerucharéüwa tá chanagagü nax ngéma namaxëxüçax. Rü nümagü rü tá chorü duüxüğü nixí, rü chamax rü tá norü Tupana ya ixaixcumacü rü mea namaxá icuácü chixí”, nhanagürü. ⁹Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü nhanagürü pexü: “Pema rü yexguma noxritama nanucuxgu ga gumá nutagü ga chapataarü ügü rü yexgumacürüwa nixí ga nüxü pexínüexü ga chauga ga chorü orearü uruüğüwa pemaxá nüxü chixuxü. ¹⁰Rü nhuxmax rü pora pexüe nax mea peyangüxëxüçax i ngéma puracü! ¹⁰Rü yexguma taxüta inaxüğügu ga chapataarü puracü rü nataxuma ga perü natanü naxçax ga perü puracü rü perü wocagüarü puracü. Rü yema perü uanüğügagu rü äücümáxüwa peyexmagü rü chatatama rü pegümáxá pexü chanuexëxë. ¹¹Notürü i nhuxmax rü tümacax ya yíxema daa íane ya Yerucharéüwa íyaxüğüxë, rü taxütáma yema ngunexüğü ga ngupetüğüxürüxü nixí. Rü chama ya Cori ya Tupana ya

guxáétüwa ngëxmaxe nixí i nüxü chixuxü i ngéma. ¹²Erü ngéma taãxë rü tá petanüwa nangexma. Rü ngéma perü úwanecü rü tá meama nixo. Rü dauxüğüxü i naanewa tá narüngu ya pücü nax ngémaäcü i penetüğü i peanewa ngëxmagüxü namuarü oóxüçax”, nhanagürü.

.....

²⁰Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Muxüma i togü i nachixüanegüarü íanegücüäx rü tá nua naxí nax choxü yacuaxüüğüxüçax. ²¹Rü ngéma duüxüğü i wüxi ya íanecüäxgü rü náí ya íanecüäxgüna tá naxugüe rü nhanagürüğü tá: ‘Íngíxá naxçax tadaugü ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü, rü ngíxá norü ngüxëçax ítacagü!’ nhanagürüğü tá. Rü ngéma togü i duüxüğü rü tá nanangäxüggagü rü nhanagürüğü tá: “Toma rü tá ta ngéma taxí”, nhanagürüğü tá. ²²Rü ngémaäcü tá muxütáma i duüxüğü i muxü i nachixüanewa ne íxü rü Yerucharéüwa tá naxí nax çaxçax yadaugüxüçax nax nüxü charüngüxëxüçax”, nhanagürü ga Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü.

Iraéutanüxüğüarü ãëxgacü rü tá ínangu

9 ⁹Rü poraäcü petaãxëgü, Pa Chiáücüäxgüxü! ¹⁰Rü perü taãxëmaxá pewiyaegü, Pa Yerucharéücüäxgüxü! Erü pexçax ínangu ya perü ãëxgacü ya poracü ya mea pemaxá icuácü. Notürü i nüma rü tama nügü nicuaxüxüäcüma ínangu. Rü wüxi i búraxacüétügamare ínangu. ¹⁰Rü nüma rü tá inayanaxoxëxë i Efraítanüxüğüarü churaragüweü, rü ngéma

Yerucharéücüâxgüarü churaragiariü
 cowarugü, rü yima würagü ya dai namaxã
 naxügüne. Rü guxü i nachixüanegüçax tá
 nanaxunagü i taãxê. Rü tá namaxã inacuçax
 i ngêma naane i Már i Mediterániuwa
 ixügüxü rü nhüxmata Már i Dauchiüxüwa
 nangu. Rü ngêma naane i taxtü i Eufrátewa
 ixügüxümaxã tá inacuçax rü nhüxmata
 guxüwama i nhama i naanewa nangu.

.....

12 ¹⁰Rü nhanagürü ga Tupana:
 “Ngêma Dawítaagütanüwa rü
 Yerucharéücüâxgütanüwa tá chanamu i
 Chauãxê nax yamecümaxüçax rü
 yumüxêgu naxînüexüçax. Rü ngêxguma
 nüxü nadaugügu ya yimá
 nacanapacütüxügüäcü rü tá nangechaügü.
 Rü naxçax tá naxauxe nhama wüxi i nane
 i nügümaxã wüxicacüçax naxauxexürüxü.
 Rü nhama nüxíraxüçü ya nane yuxguçax
 naxauxegurüxü tá naxçax naxauxe”,
 nhanagürü ga Tupana.

.....

**Yerucharéüçax tá ínayaxüächí i
 norü uanügü**

14 ¹Rü marü ningaica i Cori ya
 Tupanaarü poxcu, Pa
 Yerucharéücüâxgüx. Rü ngêxguma

ínanguxgu, rü perü uanügü rü
 pepexewa tátama nügü nayanu i perü
 ngêmaxügü i pexna napuxüxü. ²Rü
 düçax, Pa Yerucharéücüâxgüx, rü
 ngêma ngunexügu rü nüma ya Cori ya
 Tupana rü tá guxü i nachixüanecüâxü
 nangutaquexexê nax pemaxã nügü
 nadaixüçax. Rü nagu tá nachocu ya
 yima perü íane, rü wüxichigü ya
 ípatagü rü tá nanadeäcu. Rü ngeaxgü rü
 tá tüxü ínayaxü rü tá tümamaxã
 namaxê. Rü ngãxü i petanüxügü rü tá
 nayagagü. Rü ngêma norü to i
 ngãxüçica tá ngêma nayaxügü.

**Tupana rü tá Yerucharéücüâxgüarü
 uanügüxü narüporamae**

³Notürü ngêmawena i nüma ya Cori ya
 Tupana rü tá ngêma nachixüanegümaxã
 nügü nadai nhama churaragü norü
 uanügümaxã nügü daixgurüxü.

.....

⁹Rü ngêma ngunexügu rü nüma ya
 Cori ya Tupana rü äëxgacü tá nixí i
 guxüwama i nhama i naanewa. Rü
 nüxicatátama äëxgacü nixí rü
 nataxutáma i to i naéga i duüxügü nüxü
 icuçüüxügüxü.

.....

MALAQUIAS

(Maraquía)

Iraéutanüügüxü nangechaü ya Tupana

1 ¹Rü nhaa nixí i ore i Cori ya Tupana Iraéutanüügümaxá nüxü ixuxü nawa ya orearü uruxü ya Maraquía. ²⁻³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Chama rü pexü changechaü”, nhanagürü. Notürü i pemax rü penangäxüga rü nhapegürügü nüxü: “¿Nhuxäcü nüxü tacuax nax toxü cungechaxüxü?” nhapegürügü nüxü. Rü nüma ya Cori ya Tupana rü pexü nangäxüga rü nhanagürü: “Chama rü gumá nüxcümaücü ga perü oxí ga Yacúxü changechaü rü ngémawa pexü chanawex nax nhuxäcü poraäcü pexü changechaxüxü. Rü woo nügüeneegü nax yixígüxü notürü Yacúxü changechaü rü Echaúxü chaxo. Rü yema perü oxí ga Yacúxü changechaüxürüxü nixí i pexü changechaüxü. Rü tama Echaúmaxá chataxë rü yemaçax norü naane i maçpúneane nax yixíxü rü chianexü i taxüema ixäpataxüxü chananguxuchixëxë, rü naexügü i düraexü nawa changexmagüxëxë”, nhanagürü.

.....

Cori ya Tupana rü chacherdótegüxü ningagü

⁶Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxüétüwa ngëxmacü rü chacherdótegüxü nhanagürü: “Rü buxügü rü nanatügüxü nangechaü, rü ngëma naxütaxügü rü norü coriga naxínü. Rü chama nax Penatü chixíxü ¿rü tÿxcüü i tama choxü pengechaüxü? Rü chama nax perü Cori chixíxü ¿rü tÿxcüü i tama chauga pexínüexü? Notürü i pemax rü choxü pexo, rü naétü nhaperügügü: ‘¿Taxacüwa i cuxü taxoxü?’ nhaperügügü. ⁷Rü pema rü chorü ämaregüarü guchicaxüwa penana i ämaregü i tama imexü, rü ngëxguma rü ípeca rü nhaperügügüama: ‘¿Taxacüwa i chixexü cumaxá taxüexü?’ nhaperügügü. Dücax, pema rü chixexü chamaxá pexüe erü chorü ämarechicawa penana i ämare i tama imexü. ⁸¿Ëxna tama pexçax nachixe ega woo naxüna i ngexetüxü rüexna ngemaeparaxü rüexna idaxawexü çaxçax piguxgu? ¿Rü êcü perü äëxgacügüxütawa penana nax ngëmaäcü nüxü pecuáxüçax ngoxi taãxëäcü pexü nayauxgüä i ngëma perü

ãmaregü!” nhanagürü. ⁹¡Rü dücax, Pa Chacherdótegüx, rü Tupanana peca nax nüxü pengechaütümüxüçax! Notürü ngëxguma chixemarexü i ãmaregü nüxna pexägügu ¡rü taxütáma nagu perüxínüe nax ngëmamaxã nataãxëxü i nümax!

.....

**Tupana rü chacherdótegüxü
naxucuxë**

2 ¹Rü Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Nhuxmax, Pa Chacherdótegüx, rü nhaa nixi i chorü ucuxë i pexçax ixixü: ²Rü dücax, rü name nixi i chauga pexínüe rü chanaxwaxe i aixcuma choxü pengechaügü. Rü ngëxguma taxütáma chauga pexínüegu rü chama rü tá guxchaxü pemaxã chaxuegu. Rü nhuxmax nax tama aixcuma choxü pengechaügüxü rü chama rü ngëma perü natanü i peyaxügüxü naxçax nax chacherdótegu pexígüxü rü tá perü guxchaxüruxü chayanguxuchixëxë”, nhanagürü ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü. ³Rü nhanagürüama: “Chama rü tá pexna chanayaxu i ngëma puracü ga pexna chaxãxü. Rü pechiwegu tá chanawogü ya yima naxünaügü i ngëma naxünagü i chauxçax pedaxü. Rü wüxigu yima naügümaxã tá pexü íchawogü i pemax. ⁴Rü ngëmaãcü düxwa tá nüxü pecuax nax chamax yixixü i pexna chaxãxü i nhaa ucuxë nax naxçax pewoeguxüçax i ngëma chorü mugü ga perü oxi ga Lewímaxã nüxü chixuxü. Rü chama ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nixi i nüxü chixuxü i ngëma. ⁵Rü yema chorü uneta ga Lewímaxã chaxueguxü rü nüxna

chanaxã nax duüxügüaxü nangexmaxüçax i maxü rü taãxë. Rü Lebína chanaxã ga yema uneta yerü chanaxwaxe nax chauga naxínüxü rü choxü namuüxü. Rü nüma rü aixcuma chauga naxínü rü choxü nangechaü. ⁶Rü nüma ga Lewí rü mexümaxã nanangüexëxë ga duüxügü rü taguma chixexümaxã nayaxucuxë. Rü nüma rü aixcuma chamaxã naxãmücü rü togümaxã tataãxëgü. Rü tamu ga guxema duëxëgü ga chixexüna tüxü ínganguxüxëxë. ⁷Rü wüxi i chacherdóteari puracü nixi nax duüxëgü tüxü nangüexëxëxü nax choxü tacuaxgüxüçax. Rü ngëmacax name nax guxüma i duüxügü naxütawa íxü nax tüxü nangüexëxëxüçax, erü chama nax guxãétüwa changexmaxü rü nüxü chaxuneta nax chorü oreari uruügü yixígüxüçax. ⁸Notürü i pemax, Pa Chacherdótegüx, rü nüxna pexígachi i ngëma ore i mexü. Rü ngëma perü nguxëëtae i chixexümaxã muxema ya duüxëgü chixexügu tüxü peyixëxë. Rü ngëmaãcü i pemax rü ípeyatöxëxë ga yema uneta ga Lewímaxã nüxü chixuxü. ⁹Rü ngëmacax i chamax rü chixexü pemaxã chaxuegu nax guxüma i duüxügü rü chixexümaxã pexü nadaunüxüçax rü pexü naxoexüçax. Erü ngëxguma duüxügüxü pexucuxëgügu rü tama mea wüxigu pegü pexucuxëgü. Rü ngëma nhachagürü i chamax ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe.”

**Tama Tupanamaxã nixaixcumagü
ga Iraëutanüxügü**

¹⁰¿Ëxna tama i yimátama yixixü ya Tanatü ya guxãxüma ücü? ¿Rü tüxücüü i

nhuxmax yigü tawomüxêxê ya wüxfechigü, rü ngëmaäcü tama tayanguxêxê i ngëma mugü ga Tupana tóru oxigümaxâ nüxü ixuxü? ¹¹Rü ngëma Yudáanecüâxgü rü tama Tupanaga naxînie, rü taxü i chixexü naxügü i Yerucharéüwa rü Iraéuanewa. Rü ngëma Yudáanecüâx rü nanaxâüächixêxê ya yima Tupanapata ya üinene ya nüma nüxü nangechaxüne, erü ngëma yatügü i Yudáanecüâx rü ngexügü i tupananetaxü icuaxüügüxümaxâ nixâxmaxgü. ¹²Rü nüma ya Cori ya Tupana rü chierüna iyanaxoxêêägu i ngëma duüxügü i nua tachixüanewa ngëma chixexü ügüxü, rü nüetama ega woo taxacürü duüxü yixixgu rü woo ämare ngëma Tupanapatawa nangexgu. ¹³Rü pema nax ngexügü i tupananetaxü icuaxüügüxümaxâ ixâxmaxgüxe, rü naétü pegüxüetümaxâ peyawaixêxê i Cori ya Tupanaarü ämarearü guchicaxü rü taxü i perü ngechaümaxâ pexauxe erü nüma ya Cori ya Tupana rü tama namaxâ nataaxê i ngëma perü ämare. ¹⁴Rü pemax rü ípecagüama rü nhaperügü: “¿Tüxcüü tüxna nixügachi ya Tupana?” nhaperügü. Rü pemaxâ tá nüxü chixu nax tüxcüü nax yixixü, erü nüma ya Cori ya Tupana rü nüxü nadau i ngëma chixexü i cuxüxü namaxâ ga yema uneta ga ngîmaxâ nüxü quixuxü ga yema nge ga ngîmaxâ quingîcü ga yexguma cungextüxügu. Rü cumücü iyixî, rü nüxü quixu nax ngîmaxâ tá quixaixcumaxü. ¹⁵¿Rü tama êxna yimátama Tupana yixixü ya naxücü i taxüne rü taaxê? ¿Rü taxacü nixî i pexü

nanaxwaxexü ya Tupana? Rü ngëma pexü nanaxwaxexü nixî nax noxrü yixigüxü i ngëma pexacügü. ¿Rü mea nüxna pedax i perü maxü! Rü tama name i nüxü icuyarüngüma ga yema uneta ga cuxmaxmaxâ nüxü quixuxü ga yexguma cungextüxügu ngîmaxâ cuxâxmaxgu. ¹⁶Rü nüma ya Cori ya Iraéutanüxügüaru Tupana ya guxâétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “¿Nüxna pedax i perü maxü! Rü tama name nax pidoraexü. Rü chamax rü tama namaxâ chataaxê i ngëma yatü i naxmaxü ítaxü rü ngëmaäcü nachixexêxü i norü maxü”, nhanagürü.

Tupana rü tá nanapoxcue i ngëma chixexü ügüxü

¹⁷Rü pema rü perü dexamaxâ marü düxwa peyapaxêxê ya Tupana. Rü ngëmaétüwa i pemax rü ípecagüama rü nhaperügü: “¿Rü nhuxü nhatarügügu i tomax rü ngëmacax tayapaxêxü nax toxü naxînüxü?” nhaperügü. Rü dücax, pema rü nhaperügü: “Nüma ya Cori ya Tupana rü namaxâ nataaxê i ngëma duüxügü i chixexü ügüxü rü taxütáma nanapoxcue”, nhaperügü. ¿Tama êxna peyaxögü nax Tupana rü aixcumacü yixixü?

3 ¹¿Dücax, rü mea iperüxînie! Erü nüma ya Cori ya guxâétüwa ngëxmacü rü nhanagürü pexü: “Chama rü chaugüpexe tá chayamu i chorü orearü ngeruxü nax yoxni chauxüpa nügü íyamexêégüxüçax i duüxügü”, nhanagürü. Rü yimá Cori ya naxçax pedaxcü rü ngürüächî tá napatagu naxücu. Rü ngëmaäcü tá ínangu ya yimá perü maxêxêxü ga Tupana nüxü

ixücü ga yexguma perü oxigümaxã inaxunetagu. ²¿Notürü texé tá namaxã tapora ya yimá Cori i ngëma ngunexü i nagu ínanguxü? ¿Rü texé tá napexegu tachiama? Erü ngëxguma ínanguxgu rü nhama üxüema i úiruxü mexëëxürüxü tá tüxü nanamexëxë i tórü maxü, rü nhama wüxi ya chaürüxü tá nixí nax guxüma i tórü äüächixü ínayixëëxü. ³Rü nüma ya Cori rü tá nanamexëxë i ngëma chacherdótegü i Lewítaagüarü maxü nhama diërumü rü úiru norü üxaxüçax üxüwa iguxürüxü. Rü ngëmawena rü tá marü name i ngëma chacherdótegü nax Cori ya Tupana naxwaxëxüäcü ngëma napexewa nangegüäxü i norü ämaregü. ⁴Rü ngëxguma i nüma ya Cori ya Tupana rü tá namaxã nataãxë i ngëma Yudáanecüãxgüarü ämaregü rü Yerucharëücüãxgüarü ämaregü yexguma noxri duüxügüarü ämaregümaxã nataãxëgurüxü. ⁵Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Chama rü tá aixcuma pexna chaca i perü chixexüçax. Rü chama tátama nüxü chixugüe i ngëma yuüexü, rü ngëma nai i ngemaxã maxëxü, rü ngëma chauégamaxã nügü ípoxüxü, rü ngëma norü puracütanüxügümaxã rü yutegüxemaxã, rü taxcuxemaxã chixri cuaxgüxü. Rü tá nüxü chixugüe i ngëma chixri tümamaxã maxëxü ya duüxëgü ya to i nachixüanecüãxgü rü ngëma tama chauga ínüexü.

**Ngëma dízmu rü ämaregü i
Tupanaarü ixixü**

⁶Chama nixí ya Cori ya Tupana chixixü. Rü taguma naxüchicüxü i chorü

ínü. Rü ngëmacax i pemax Pa Iraéutanüxügüx, rü tama iperüxoxü erü guxüguma choxü pengechaütümüxügü. ⁷Pema rü chorü mugüna pexígachitanü, yema nüxcümaüxü ga perü oxigü choxna ixígachixürüxü. Rü tama naga pexínüechaü i ngëma chorü mugü. Notürü i nhuxmax i chamax i Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe rü nhachagürü pexü: ‘¿Chaxçax pewoegu! Rü chama rü tá pexçax chatáegu’, nhachagürü. Notürü i pemax rü nhaperügügü: ‘¿Rü taxacüwa chi i cuççax tawoeguxü?’ nhaperügügü. ⁸Rü nhuxmax i chama rü pexna chaca: ¿Ëxna namexü yixixü i wüxi i duüxü rü choxü nangíxü? Rü dücax i pemax, rü aixcuma nixí i choxü pengíexü. Rü ngëxguma rü ta rü ípecagüamaxü rü nhapegügüxü: ‘¿Rü taxacüwa i cuxü tangíexü?’ nhapegügüxü. Rü dücax, rü choxü pengíe nawa i ngëma dízmugü rü ämaregü i choxrü ixixü. ⁹Rü guxãma i pemax i nhaa nachixüanecüãx ixígüxe rü choxü pengíe, rü ngëmacax tá chixexü pemaxã chaxuegu. Rü chama i Cori ya Tupana ya guxãétüwa ngëxmaxe nüxü chixu i ngëma. ¹⁰Rü chapataarü diërchüügu peyaxü i ngëma diëru i choxrü ixixü! Rü ngëmaäcü tá nangema i öna i chapatawa. ¿Rü dücax, choxü pexüx! Rü ngëmaäcü tá nüxü pedau nax dauxügüxü i naanearü íãx chiwãxnaxü rü peétügu chanabaxü i ngëma mexü. ¹¹Rü penetü rü tá mea nixo erü chama tá nüxna chadau nax taxuxütáma i naweane rü daweane nachixexëëxü i ngëma penetügüarü o. ¹²Rü guxütáma i togü i nachixüanegü rü tá pexü nixuchigagü nax ípetaãxëgüxü erü

pemax rü tá pexú nanggexma i wüxi i nachixüane i mexechixü. Rü chama i Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmaxe nüxü chixu i ngëma.”

Tupanaaxü nangechaütümüxü i norü duüxügü

¹³Rü nüma ya Cori ya Tupana rü nhanagürü: “Pemax rü poraäcü chixexü chamaxá pexugüe. Rü ngëxguma rü ta ípecaama: ‘¿Taxacürü chixexü nixi i cumaxá tixugüxü?’ nhapegürügü. ¹⁴Rü nhaa nixi i ngëma nüxü pexuxü: ‘Taxuwama name i Tupanaaxü nax ipuracüexü. ¿Rü taxacürü mexü tayaxu i ngëxguma naxüxgu i ngëma nüma tüxü namuxü? ¿Rü taxacüwa tüxü name nax ingechaügüxü ega taxacürü chixexü ixügügu i napexewa ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü? ¹⁵Rü yixema rü nüxü tadau i ngëma duüxügü i nügü írütägüxü rü nataäxëgü. Rü ngëma chixexüarü úruügü rü guxüma i taxacü i naxügüxüwa rü mea nüxü ínanguxuchi. Rü woo Tupanaxü naxügügu rü taxuxüma i poxcu naxçax ínangu’, nhaperügü”, nhanagürü ga Tupana. ¹⁶Rü yexguma ga yema duüxügü ga Tupanaga ínüexü rü wüxichigü namücümaxá nidexa ga Cori ya Tupanachiga. Rü nüma ga Cori ya Tupana rü inarüxínü ga yema nüxü yaxugüxü. Rü napexewa ga Tupana rü wüxi ga poperagu nanaxümatü ga naéga ga yema duüxügü ga naga ínüexü rü namaxá taäxëgüxü nax taguma texé nüxü rüngümaxüçax. ¹⁷Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Chamax rü íchanamexëxë i wüxi i ngunexü i nagu tá wena chorü

duüxügü yixügüxü. Rü nhama wüxi i papá i nane i nüxü puracüxüxü ngechaüxürüxü, rü ngëmaäcü tá choxü nangechaütümüxügü. ¹⁸Rü ngëxguma i pemax rü tá nüxü pecuaxächitanü nax nhuxäcü tama nawüxiguxü i ngëma mexü ügüxü namaxá i ngëma chixexü ügüxü. Rü ngëxgumarüxü ta i ngëma choxü icuaxüügüxü rü tama namaxá nawüxigu i ngëma tama choxü icuaxüügüxü”, nhanagürü ya Tupana.

Ngunexü i Cori ya Tupana nagu tá íngüxüchiga

4 ¹Rü nüma ya Cori ya Tupana ya guxáétüwa ngëxmacü rü nhanagürü: “Rü ningaica i ngëma ngunexü i äücümaxü i nagu tá chanapoxcuexü i ngëma chixexü ügüxü nhama üxüemawa yaxaxürüxü. Rü guxüma i ngëma duüxügü i nügü írütägüxü rü chixexü ügüxü rü nhama maxë i pacü i üxüxétüwa yataxcuchichapaxacürüxü tá nixügü. Rü ngëma ngunexügu rü guxütáma nixae rü taxuxütáma ínayaxügü. ²Notürü i pemax nax aixcuma choxü pengechaügüxü rü ngëma chorü üüne rü nhama üaxcü i pexü baxixürüxü tá maxü pexna naxá, rü tá petaäxëgü. Rü pemax rü taäxëmaxá tá piyuxnagütanü nhama wocaxacügü naxpüüwa iyayixürüxü. ³Rü ngëma ngunexü i äücümaxü i nagu chapoxcuexü i ngëma chixexü ügüxü rü pema rü nawa tá pengagü i ngëma chixexü ügüxü nhama waixümütexewa pengagüxürüxü. ⁴Rü nüxna pecuaxächichi ga yema mugü ga chorü duü ga Moichéna chaxäxü ga maxpüne

ga Chinaíwa! Rū yema ucuxēgū rū
mugū rū guxūma ga Iraéutanūxūgūcax
nixī nax nūmagū naga naxīnūexūcax.

⁵Rū dūcax, nua tá pexcax chanamu ya
chorū orearū uruxū ya Ería naxūpa i
ngēma ngunexū i āūcūmaxū i nagu
chapoxcuexū i ngēma chixexū ügūxū.

⁶Rū nūma ya Ería rū duūxūgūmaxā tá
nūxū nixu i chorū ore nax papágū rū

nanegūmaxā nangūxmüexūcax, rū
nūma i nanegū rū nanatūgūmaxā
nangūxmüexūcax. Erū ngēxguma tama
nūxū naxoegu i norū chixexūgū rū
chama rū tá ngēma chaxū rū
noxtacūma tá chanapoxcue i ngēma
nachixūanecūāx i duūxūgū, rū
noxtacūma tá chayanaxoxēxē”,
nhanagürū ya Cori ya Tupana.